Anötö ndê Yom Lêŋsêm Wakuc

Bugawac: Anötö ndê Yom Lêŋsêm Wakuc New Testament

Anötö ndê Yom Lêŋsêm Wakuc

Bugawac: Anötö ndê Yom Lêŋsêm Wakuc New Testament

copyright © 2013 Lutheran Bible Translators Australia

Language: Bugawac

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
1dcc5a6c-3c1e-54e8-aa77-af18a3782048

Contents

MATYU 1
MAK 57
LUK 91
JON 148
APOSEL 191
ROM 246
1 KORIN 273
2 KORIN 301
GALESIA 320
EPESAS 331
PILIPAI 340
KOLOSI 347
1 TESALONIKA 354
2 TESALONIKA 360
1 TIMOTI 364
2 TIMOTI 372
TAITUS 378
PILEMON 382
HIBRU 384
JEMS 406
1 PITA 413
2 PITA 421
1 JON 426
2 JON 433
3 JON 435
JUD 437
REVELESEN 440

Matyu
ndê ŋawaê ŋayham
Yom whê ŋawaê ŋayham dindec sa-ŋga

Matyu iŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, ma iŋ ndê ŋaê daŋ bu Liwai (Mak 2:14). Têŋ ŋamataŋga iŋ kôm gweleŋ whiŋ gavman Rom-ŋga ma kôc mone takisŋga yêc lau Israel-ŋga. Ma tiŋambu Yisu kêgalêm iŋ sa ti ndê ŋgacsêŋom daŋ.

Matyu iŋ ŋgac Israel-ŋga, ma iŋ to ŋawaê ŋayham dindec gic iŋ dau ndê lau Israel-ŋga ŋawaê. Iŋ to tu bu whê sa bu Mesaya naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ têŋ lau Israel-ŋga, naŋ Yisu dau. Matyu kôc yom daêsam yêc lau Israel si buku dabuŋ (naŋ dasam bu Yom Lêŋsêm Akwa) bu puc yom naŋ iŋ to pi Yisu, naŋ dôŋ, ma bu tôc asê bu yom hoŋ naŋ propet akwa-kwa sêto pi Mesaya dau, naŋ ŋandô sa pi Yisu. Ma Matyu to yom daêsam pi yom naŋ Yisu sôm ma kêdôhôŋ têŋ lau, ma pi gêŋ naŋ iŋ kôm.

Ŋawaê ŋayham dindec gic waê lau Israel-ŋga tawasê dom, magoc gic waê lau nom-ŋga hoŋ. Ŋahu bu Matyu to yom daêsam pi †Anötö ndê gôliŋ (kingdom), ma whê sa bu Anötö tac whiŋ bu lau hoŋ sêsôc iŋ ndê gôliŋ ŋapu, ma sêti iŋ ndê balêkoc. Tôm yom naŋ Yisu sôm têŋ lau Israel-ŋga, ma Matyu to yêc 4:17, naŋ yêc bocdec bu:

Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ su.
Bocdinaŋ anem daôm kwi
ma ahu mêtê sac siŋ.

Yisu ndê apai ŋadênaŋ
(Luk 3:22-38)

1 Yisu †Kilisi ndê apai si ŋadênaŋ dindec. Iŋ sa akêŋ Dawid ndê, ma Dawid sa akêŋ Abraham ndê.

2 Abraham ndê atu iŋ Aisak. Ma Aisak ndê atu iŋ Jakob. Jakob ndê atui †Juda ti iŋ ndê asidôwai. 3 Juda gêm Tama ma iŋlu sêkwê balê lu asê, naŋ Peres lu Sera. Peres ndê atu iŋ Hesron, ma Hesron ndê atu iŋ Ram. 4 Ram ndê atu iŋ Aminadab. Aminadab ndê atu iŋ Nason, ma Nason ndê atu iŋ Salmon. 5 Salmon gêm Rahab, ma iŋlu sêkwê Boas asê. Boas gêm Rut, ma iŋlu sêkwê Obed asê. Ma Obed iŋ Jessi damba. 6 Ma Jessi ndê atu iŋ Kiŋ Dawid.

Dawid gêm Betsiba, naŋ muŋŋga ti Uria ndê awhê, ma Dawid lu Betsiba sêkwê Solomon asê. 7 Solomon ndê atu iŋ Rehoboam. Ma Rehoboam ndê atu iŋ Abaisa. Abaisa ndê atu iŋ Asa. 8 Asa ndê atu Yehosapat, ma Yehosapat ndê atu iŋ Yehoram. Yehoram ndê atu iŋ Usiah. 9 Usiah ndê atu Yotam, ma Yotam ndê atu Ahas. Ahas ndê atu iŋ Hesekaya. 10 Hesekaya ndê atu iŋ Manase, ma Manase ndê atu Amon. Amon ndê atu iŋ Josaya. 11 Ma Josaya ndê atui, naŋ Yekonaya ti ndê asii. Têŋ Josaya ndê têm lau Babilonŋga sêŋgaho lau †Israelŋga su, ma sêkôc ŋac sa si sêndöc gameŋ apa Babilon-ŋga gitôm lau gapocwalô-ŋga.

12 Têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêmbo gameŋ Babilon-ŋga, naŋ Yekonaya kwê Sealtial asê. Tiŋambu lau Israelŋga sêmbu akêŋ gameŋ Babilon-ŋga sêmeŋ, ma Sealtial kwê Serubabel asê. 13 Serubabel ndê atu iŋ Abiud, ma Abiud ndê atu Eliakim. Eliakim ndê atu iŋ Aso. 14 Ma Aso ndê atu Sadok. Sadok ndê atu iŋ Akim, ma Akim ndê atu iŋ Eliud. 15 Eliud ndê atu iŋ Eleasa, ma Eleasa ndê atu Matan. Matan ndê atu iŋ Jakob, 16 ma Jakob ndê atu iŋ

Josep. Josep gêm Maria naŋ kôc
Yisu, ŋgac naŋ sêsam bu Kilisi.
17 Bocdinaŋ, têŋ Abraham ndê
têm ma meŋ têŋ Kiŋ Dawid ndê
têm, Yisu ndê apaŋgaci 14 sêmbo.
Ma têŋ Dawid ndê têm ma meŋ
têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêndöc Ba-
bilon, naŋ iŋ ndê apai 14 tiyham
sêmbo. Ma têŋ ndoc lau Israel-
ŋga sêndöc Babilon, e meŋ têŋ
ndoc Maria kôc Kilisi, naŋ apai 14
tiyham sêmbo.

Yisu ndê dinda kôc iŋ

18 Yisu Kilisi dinda kôc iŋ ŋamiŋ
dau dec. Ŋac sêhê iŋ dinda Maria
têŋ Josep su, magoc iŋlu sêmbo
sêwhiŋ dau dom, ma sêlic bu
Maria daê. Iŋ daê akêŋ Ŋalau
Dabuŋ ndê. 19 Josep, naŋ sêmasaŋ
yom bu nem Maria, naŋ ŋgac
gitêŋ, ma bu kôm iŋ maya sa dom,
dec gauc gêm bu hu iŋ siŋ gelec.
20 Iŋ kôc gauc dinaŋ su, goc
Pômdau ndê aŋela daŋ hoc dau
asê têŋ iŋ ŋa mbê, ma sôm, “Josep,
Dawid ndê apaŋgac, töc daôm
dom bu kôc Maria sa ti am nem
awhê, bu Ŋalau Dabuŋ dau kêŋ
balêkoc naŋ mbo iŋ ŋatac ŋalôm.
21 Maria oc kôc balê daŋ, ma am
oc sam iŋ ndê ŋaê bu †Yisu, ŋahu
bu iŋ oc nem iŋ ndê lau si yêc ŋac
si sac ŋagêyô.”
22 Gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê ma
bocdinaŋ Pômdau ndê yom naŋ
propet Aisaya hoc asê muŋ su, naŋ
ŋandô sa. Iŋ hoc yom dau asê
bocdec bu:

23 Alic su naŋ. Awhê akiŋ daŋ oc
daê e kôc balêkoc ŋgac daŋ,
ma ŋac oc sêsam iŋ ndê ŋaê
bu Imanuel. *[Ais 7:14]*

(Ŋaê ‘Imanuel’ dau ŋahu bu
‘Anötö mbo whiŋ yac.’)

24 Têŋ ndoc Josep tapo sa, naŋ iŋ
kôm gitôm Pômdau ndê aŋela gic
atu iŋ, ma kôc Maria sa meŋ mbo
iŋ ndê andu ti iŋ ndê awhê. 25 Iŋlu
sêmbo sêwhiŋ dandi, magoc Josep
gic ahê Maria mbo e gitôm iŋ kôc
balêkoc dau su. Ma iŋ sam iŋ ndê
ŋaê bu Yisu.

2

Lau tigauc sêŋsalê Yisu

1 Yisu dinda kôc iŋ yêc malac
Betlehem yêc gameŋ Judia-ŋga,
têŋ têm Kiŋ †Herod gêm gôliŋ
mbo. Tiŋambu lau apa ŋatô sêhôc
asê Jerusalem. Ŋac lau tigauc tu
sêŋyalê tata-ŋga, ma sêmeŋ akêŋ
gameŋ ac pi-ŋga. 2 Sêhôc asê ma
sêndac, “Balêkoc naŋ bu ti lau
Israel si kiŋ, naŋ dinda kôc iŋ yêc
nde? Yac alic tata wakuc daŋ pô
yac mba gameŋ dec kêŋ puc yac
bu iŋ hôc asê su. Ma yac ameŋ bu
atoc iŋ sa ti apôŋ haŋduc têŋ iŋ.”
3 Ŋac si yom dinaŋ kôm Kiŋ
Herod sö ma gauc gêm yom
daêsam. Ma lau Jerusalem-ŋga
hoŋ boc-dinaŋ. 4 Goc Herod
kêgalêm lau Israel si †dabuŋsiga
atu-tu ti lau naŋ sêndôhôŋ yomsu,
naŋ sa sêpitigeŋ, ma ndac ŋac,
“Mac nem †Mesaya dinda oc kôc
iŋ yêc malac bocke?” 5 Ma sêô
iŋ ndê yom ma sêsôm, “Iŋ dinda
oc kôc iŋ yêc malac Betlehem yêc
gameŋ Judia-ŋga. Propet akwa
daŋ to yom pi iŋ muŋ su bocdec
bu:

6 O malac Betlehem yêc gameŋ
naŋ †Juda ndê toŋ sêwêkaiŋ.
Malac atu-tu hoŋ naŋ sêyêc
Juda ndê gameŋ, naŋ ŋadaŋ
hôc gêlêc am su dom, ŋahu
bu gôliŋwaga naŋ oc sa yêc
am, naŋ oc ti ŋgac atu tu yob
aneŋ lau Israel-ŋga.” *[Mai
5:2]*

7 Herod ŋgô yom hoŋ dinaŋ
su, ma kêŋ ŋac sêsa si. Goc iŋ
gic lau tigauc dinaŋ sa tiyham
gelec, ma kip yom sa yêc ŋac, bu
bêc bocke tata dau meŋ hôc asê
ma ŋac sêlic. Ŋac sic miŋ yom
hoŋ têŋ iŋ su, 8 ma iŋ kêkiŋ ŋac
bu sêtêŋ malac Betlehem sêndi,
ma sôm têŋ ŋac, “Andi aŋsalê

balêkoc dau, ma têŋ ndoc mac
atap iŋ sa, naŋ goc ambu ameŋ
akêŋ ŋawaê têŋ aö bu aö dauŋ
waloc, ma watoc iŋ sa.”
9 Lau dinaŋ sêŋgô Herod ndê
yom su, ma sêsa si. Ma tata naŋ
sêlic su yêc ŋac si gameŋ ac pi-
ŋga, naŋ wê ŋac gi e kalhac andu
naŋ balêkoc yêc, naŋ ŋahô solop.
10 Ŋac sêlic tata dau dec kôm
ŋac atac ŋayham atu. 11 Sêsôc
andu dau si, ma sêlic balêkoc
lu dinda Maria. Ma sêpôŋ ha-
duc têŋ balêkoc dau ma sêtoc iŋ
sa. Goc ŋac sêkac si talhi sa,
ma sêkêŋ si awalauŋ naŋ ŋaôli
atu-tu têŋ iŋ kaiŋ gitôm gol, ma
a ŋakwi ŋamalu ti gêŋ ŋamalu
ŋayham. 12 Têŋ ndoc dinaŋ Anötö
kêŋ puc ŋac ŋa mbê bu sêmbu
sêtêŋ Herod sêndi dom. Bocdinaŋ
sêlhö sêsa seŋ daŋ dau-ŋga daŋ,
ma sêmbu sêtêŋ ŋac si gameŋ si.

Josep lu Maria ma Yisu sêsip Isip si

13 Têŋ têm lau tigauc dinaŋ sêhu
ŋac siŋ su, Pômdau ndê aŋela
daŋ suŋ mbê têŋ Josep ma sôm,
“Herod kêsalê balê dau bu ndic iŋ
ndu. Bocdinaŋ tisa, ma kôc balê lu
dinda sa ma asip Isip andi. Ambo
dinaŋ e tôm aö wakêŋ puc mac.”
14 Josep ŋgô aŋela ndê yom su, goc
tisa têŋ ôbwêc dinaŋ ma kôc balê
lu dinda sa, ma sêsip Isip si. 15 Ma
ŋac sêmbo gameŋ dinaŋ, e Herod
mbac ndu su. Ma ŋalêŋ dau dinaŋ
dec Pômdau ndê yom naŋ propet
daŋ hoc asê muŋ su, naŋ ŋandô
sa. Yom dau bocdec bu:

> Aö kagalêm aneŋ atuŋgac sa
> akêŋ gameŋ Isip-ŋga meŋ.
> *[Hos 11:1]*

Herod gic balêkoc dedec ndu

16 Têŋ ndoc Josep kôc Maria lu
Yisu sa sêsip Isip si, naŋ Herod
hôŋ lau tigauc bu sêkêŋ ŋawaê
têŋ iŋ pi balê dau. Magoc ŋac
sêmeŋ dom, dec iŋ kêyalê bu ŋac
sêŋsau iŋ, ma iŋ tac ŋandê atu.
Goc kêkiŋ iŋ ndê lau siŋ-ŋga sêtêŋ
Betlehem si, ma sic balêkoc ŋgac
dedec hoŋ ndu yêc malac Betle-
hem, ma yêc gameŋ ŋamakê-ŋga
whiŋ. Iŋ tap ŋawaê sa su yêc
lau tigauc, pi bêc naŋ tata hôc
asê ŋac-ŋga, ma bocdinaŋ ŋac
sic balêkoc ŋgac dedec e gi tap
ŋac naŋ si yala tilu, naŋ hoŋ
ndu. 17 Ma tu dinaŋ-ŋga yom naŋ
propet Jeremaya to, naŋ ŋandô sa.
Iŋ to yom bocdec bu:

> 18 Lau sêtaŋ daŋgibo atu yêc
> malac Rama.* Rakel ndê lau
> wakuc sêtaŋ ŋac si balêkoc
> naŋ siŋga su. Ma lau daŋ
> sêtôm bu sênem malô ŋac
> dom. *[Jer 31:15]*

Josep kôc Yisu lu dinda sêmbu sêmeŋ

19 Tiŋambu Herod mbac ndu,
ma yêc Isip, Pômdau ndê aŋela
hoc dau asê têŋ Josep ŋa mbê,
20 ma sôm têŋ iŋ, “Tisa ma kôc
balê lu dinda sa, ma ambu atêŋ
gameŋ Israel-ŋga andi. Lau naŋ
sêkôm bu sêndic balê dau ndu,
naŋ hoŋ sêmbac ndu su.” 21 Goc
Josep tisa, kôc balê lu dinda sa,
ma ŋac sêmbu sêtêŋ Israel si.
22 Tigeŋ Josep ŋgô bu Akelaus gêm
gôliŋ gameŋ Judia-ŋga ô damba
Herod su, dec töc dau bu mbu têŋ
gameŋ Judia-ŋga ndi. Ma Pômdau
kêŋ puc iŋ ŋa mbê bu têŋ gameŋ
Galili-ŋga ndi. 23 Goc ŋac sêtêŋ
Galili si, ma sêndöc malac daŋ
ŋaê Nasaret. Ma bocdinaŋ yom
naŋ propet akwa-kwa sêto muŋ
su, naŋ ŋandô sa pi Yisu. Ŋac sêto
yom yêc bocdec bu, “Lau oc sêsam
iŋ bu ŋgac Nasaret-ŋga.”

3

Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga

* **2:18** Rama - malac sauŋ daŋ naŋ yêc kêpiŋ Jerusalem.

kêmasaŋ Yisu ndê seŋ
(Mak 1:2-8; Luk 3:2-17)

1 Tiŋambu Jon, Ŋgac Kêku Lau-
ŋga hôc asê gameŋ Judia-ŋga, ma
gêm mêtê mbo gameŋ sawa. 2 Iŋ
sôm têŋ lau, “Anötö ndê gôliŋ meŋ
kêpiŋ su. Bocdinaŋ anem daôm
kwi ma ahu mêtê sac siŋ.” 3 Gêŋ
dau kêkuc yom naŋ propet Aisaya
hoc asê muŋ su bocdec bu:

Ŋamalac daŋ ta yom mbo
gameŋ sawa, bocdec bu,
‘Amasaŋ Pômdau ndê seŋ
tisolop. Amasaŋ nem ŋalôm
bu akôc iŋ sa.’ *[Ais 40:3]*

4 Jon sôc ŋakwê naŋ sêmasaŋ
ŋa kamel ŋamliclhu, ma kic
piŋkap yêc iŋ ŋampêbalê. Ma iŋ
gêŋ gêŋ bambaliŋ gitôm wakô ma
lêp.

5 Lau daêsam sêsa sêtêŋ Jon si.
Ŋac lau akêŋ malac atu Jerusalem
ma malac hoŋ yêc gameŋ Judia-
ŋga, ma lau naŋ sêndöc Bu Jor-
dan ŋamakê. 6 Ŋac sêhoc si sac
asê têŋ Jon, ma iŋ kêku ŋac yêc
Bu Jordan. 7 Ma lau †Palêsai ti
lau †Sadiusi daêsam sêsa sêtêŋ
gameŋ naŋ Jon kêku lau mbo, naŋ
si. Têŋ ndoc Jon gêlic ŋac iŋ
sôm ŋac bocdec bu, “Mac mboc
ŋatui mac! Tu sake-ŋga mac alhö
ameŋ? Mac akôc gauc pi Anötö
ndê tac ŋandê naŋ lau propet
sêkêŋ puc yac bu oc meŋ sa, dec
gauc gêm bu ameŋ ma aliŋ saŋgu
ŋambwa, a? 8 Aŋgô! Akôm
mêtê ŋayham naŋ tôc asê bu mac
am daôm kwi yomandô. 9 Ma
asôm têŋ daôm dom bu, ‘Abraham
apai yac, ma tu dinaŋ-ŋga Anötö
oc kôc yac sa.’ Aö wasôm têŋ
mac bu Anötö gitôm bu nem hoc
hoŋ dindec kwi sêti Abraham ndê
atui sêô mac. 10 A hoŋ naŋ sem
ŋandô ŋayham dom, naŋ kwahic
dec Anötö kêŋ ki ŋamata têŋ
ŋawakac, ma iŋ oc lêŋ su ma tuc
pi ya ndi.

11 “Aö wasôm têŋ mac hoŋ bu
ŋgac daŋ oc meŋ êŋkuc aö, naŋ
ndê ŋaclai hôc gêlêc aneŋ su.
Aö ŋgac ŋambwa, gitôm dom bu
wati iŋ ndê ŋgac akiŋ tu wakeŋ
iŋ ndê atapa-ŋga. Aö dec kaku
mac ŋa bu ŋambwa, naŋ tôc asê
bu mac am daôm kwi su. Tigeŋ
iŋ ŋgac dau oc êŋku mac ŋa
Ŋalau Dabuŋ ti ya. 12 Iŋ meŋ
bu êŋsahê lau, gitôm ŋgac naŋ
whê wit ŋandô ti ŋapa kôc, goc
gic ŋandô sa sôc andu gêŋ ŋandô-
ŋga gi, ma tuc ŋapa sip ya naŋ sa
ŋapaŋ, naŋ gi.”

Jon kêku Yisu
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

13 Têŋ dinaŋ Yisu meŋ akêŋ
gameŋ Galili-ŋga ma hôc asê Jon
yêc Bu Jordan. Iŋ tac whiŋ bu
Jon êŋku iŋ. 14 Magoc Jon gic
yao dau têŋ iŋ ma sôm, “Am
bu êmku aö, oc ŋayham. Bocke
dec am sôm bu aö waŋku am?”
15 Tigeŋ Yisu ô Jon ndê yom ma
sôm, “Am tec dom. Kwahic dec
am êmku aö, bu taŋkuc lêŋ solop
naŋ Anötö kêmasaŋ gwanaŋ su.”
Yisu sôm su ma Jon gôlôc bu êŋku
iŋ. 16 Yisu gêliŋ saŋgu su ma
pi akêŋ bu meŋ. Ma undambê
kac sa, ma iŋ gêlic Anötö ndê
Ŋalau sip meŋ gitôm balusi ma
sac iŋ ŋahô. 17 Ma awha daŋ
sa akêŋ undambê, naŋ sôm bu,
“Aö Atuŋgac atac whiŋ-ŋga dau
dindec. Aö gatisambuc iŋ ŋandô.”

4

Sadaŋ kêtôm Yisu
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 Tiŋambu Ŋalau Dabuŋ wê
Yisu sa gameŋ sawa gi, bu †Sadaŋ
êntôm iŋ. 2 Yisu gêŋ gêŋ daŋ
dom tôm acsalô 40 ma ôbwêc 40,
ma tiŋambu gêŋ yô iŋ ŋandô.
3 Ma têŋ dinaŋ Sadaŋ hôc asê iŋ
ma sôm têŋ iŋ, “Am Anötö ndê
Atu, a? Bocdinaŋ sôm têŋ hoc

dindec bu sênem dau kwi ti gêŋ daneŋ-ŋga.” 4 Magoc Yisu ô yom
ma sôm, “Mba! Sêto Anötö ndê
yom yêc bocdec bu, ‘*Gêŋ daneŋ-*
ŋga ŋambwa kêŋ lau sêndöc tali
dom. Ŋac daŋga wambu yom hoŋ
naŋ Anötö sôm, dec ŋac oc sêndöc
tali.’ ”
5 Goc Sadaŋ kôc iŋ sa pi malac
dabuŋ Jerusalem gi, ma kêŋ iŋ
kalhac †lôm dabuŋ ŋapoc lôlôc.
6 Ma sôm têŋ iŋ, “Am Anötö ndê
Atu, a? Bocdinaŋ pwê sip ndi.
Am oc tisac dom, bu sêto yom yêc
bocdec bu, ‘*Pômdau oc êŋkiŋ ndê*
aŋela bu sêyob am, ma sêpê am sa
lôlôc bu am tiŋ gahim pi hoc daŋ
dom.’ ” 7 Magoc Yisu sôm têŋ iŋ,
“Mba! Sêto yom daŋ tiyham yêc
bocdec bu, ‘*Êmsahê Pômdau am*
nem Anötö dom.’ ”
8 Goc Sadaŋ kôc iŋ sa, ma lu
sêpi lôc baliŋ daŋ si. Ma gameŋ
hoŋ naŋ kiŋ nom-ŋga sem gôliŋ,
ma kiŋ dau si awa ti gêŋ ŋayham-
ŋayham hoŋ, naŋ Sadaŋ tôc têŋ
Yisu. 9 Ma sôm, “Am bu pôŋ
hamduc têŋ aö ma nem akiŋ aö,
goc wakêŋ gêŋ hoŋ dec sip am
amam.” 10 Magoc Yisu sôm têŋ
iŋ, “Mba, Sadaŋ! Am kôc daôm
sa ndi! Sêto yom yêc bocdec bu,
‘*Pôŋ hamduc têŋ Pômdau am nem*
Anötö, ma nem akiŋ iŋ tawasê.’ ”
11 Têŋ dinaŋ Sadaŋ hu iŋ siŋ, ma
aŋela sêmeŋ ma sem akiŋ iŋ.

Yisu gic hu ndê gweleŋ

12 Tiŋambu †Herod kêkiŋ ndê
lau siŋ-ŋga si ma sêkôc Jon dôŋ,
ma sêkêŋ iŋ ndöc gapocwalô.
Ma têŋ ndoc Yisu ŋgô ŋawaê,
goc iŋ mbu têŋ gameŋ Galili-ŋga
gi. 13 Iŋ gi ndöc malac Nasaret
dom, magoc iŋ gi ndöc Kapenaom,
malac naŋ yêc kêpiŋ Bugictoŋ
Galili-ŋga. Muŋ-ŋga andô †Jakob
ndê atu lu, Sebulun lu Naptali
sêwêkaiŋ nom yêc gameŋ dinaŋ.
14 Ŋalêŋ dinaŋ yom naŋ propet
Aisaya to muŋ su, naŋ ŋandô sa.
Yom dau bocdec bu:
15-16 Ŋawê atu daŋ meŋ pô lau
naŋ sêndöc Sebulun lu Nap-
tali si gameŋ naŋ yêc kêpiŋ
bugictoŋ, ma yêc Bu Jordan
ŋamakê. Gameŋ Galili-ŋga
dinaŋ sêsam bu lau apa si
gameŋ, ma lau naŋ sêndöc
dinaŋ, naŋ sêmbo tôm lau
naŋ ŋasec atu kôm ŋac ahuc,
ma tôm lau naŋ sêmpiŋ bu
sêmbac ndu. Magoc kwahic
dec sêlic ŋawê atu su. *[Ais*
9:1-2]
17 Têŋ ndoc dinaŋ Yisu gic hu
ndê gweleŋ nem mêtê lau-ŋga,
ma iŋ hoc yom asê têŋ lau bocdec
bu, “Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ
su. Bocdinaŋ anem daôm kwi, ma
ahu mêtê sac siŋ.”

Yisu mbwêc lau hale tu sêŋkuc
iŋ-ŋga

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11; Jon
1:35-42)

18 Têŋ bêc daŋ Yisu kêsêlêŋ mbo
Bugictoŋ Galili-ŋga ŋamakê. Ma
iŋ gêlic Saimon naŋ ndê ŋaê daŋ
Pita, lu asi Andru. Iŋlu sêkêŋ
wasaŋ sêmbo, bu iŋlu ŋgac sêkôc
i-ŋga lu. 19 Goc Yisu sôm têŋ iŋlu,
“Amlu ameŋ aŋkuc aö, ma aö
wakêŋ amlu ahê ŋamalac sêmeŋ
sêŋkuc aö, tôm naŋ kwahic dec
amlu ahê i.” 20 Ma ŋagahô iŋlu
sêtec si wasaŋ yêc, ma sêŋkuc iŋ.
21 Sêŋsêlêŋ si, ma Yisu gêlic
Sebedi ndê atu lu, naŋ Jems lu
Jon. Sêndöc waŋ sêwhiŋ damba
Sebedi, ma sêpô si wasaŋ kic
sêmbo. Yisu mbwêc iŋlu bu
sêmeŋ sêŋkuc iŋ, 22 ma ŋagahô
iŋlu sêhu damba ti waŋ siŋ, ma
sêŋkuc Yisu.

Yisu gêm lau gêmbac sa

23 Dinaŋ su, goc Yisu kêsêlêŋ
golom-golom malac yêc gameŋ
Galili-ŋga. Iŋ kêdôhôŋ lau mbo
†lôm wê-ŋga, ma gêm mêtê
ŋawaê ŋayham pi Anötö ndê

gôliŋ. Ma iŋ kôm lau ti gêmbac
tidau-tidau hoŋ ŋayham sa.
24 Ŋawaê pi gêŋ dau gêm gameŋ
Siria-ŋga hoŋ ahuc, ma tu dinaŋ-
ŋga lau sêkôc ŋac si lau gêmbac
hoŋ sêtêŋ Yisu si, ma iŋ kôm ŋac
ŋayham sa. Lau naŋ sêhôc ŋandê
atu, lau ti ŋalau sac, lau bôliŋ,
ma lau deŋdeŋ ti mboloctê, lau
ti ŋawapac hoŋ dinaŋ iŋ gêm
ŋac sa. 25 Ma lau daêsam sêsa si
ma sêŋkuc iŋ. Ŋatô sêmeŋ akêŋ
gameŋ Galili-ŋga, ma ŋatô akêŋ
gameŋ Dekapolis-ŋga.* Ma ŋatô
sêmeŋ akêŋ malac Jerusalem ma
malac hoŋ yêc gameŋ Judia-ŋga,
ma ŋatô sêmeŋ akêŋ Bu Jordan
ŋadaŋga.

5

Yisu gêm mêtê mbo lôc
(Luk 6:20-23)

1 Têŋ bêc daŋ Yisu gêlic bu lau
daêsam sêŋkuc iŋ, goc pi lôc daŋ
gi. Iŋ ndöc sic, ma iŋ ndê †sêŋomi
sêtigasuc iŋ. 2 Ma iŋ gic hu
kêdôhôŋ ŋac ma sôm,

3 "Anötö ndê mwasiŋ gic waê
lau naŋ sêŋgwiniŋ dau yêc iŋ
aŋgô-ŋga. Iŋ gêlic ŋayham
bu kôc ŋac sa sêmbo iŋ ndê
gôliŋ ŋapu.
4 Anötö ndê mwasiŋ gic waê
lau naŋ sêndöc ti ŋalôm
ŋawapac. Iŋ oc kôm ŋac si
ŋalôm timalô.
5 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau
ti lêŋ malô ma yom malô. Bu
ŋac oc sêwêkaiŋ gameŋ nom-
ŋga sambob.
6 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau
naŋ atac whiŋ ndu andô bu
sêsa lêŋ gitêŋ eŋ. Iŋ oc nem
ŋac sa sêti lau gitêŋ ŋandô.
7 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau
naŋ tawalô lau. Iŋ oc tawalô
ŋac.
8 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau
ti ŋalôm ŋawasi. Ŋac oc sêlic
Anötö.
9 Anötö ndê mwasiŋ gic waê lau
naŋ sêŋsalê lêŋ tu sêmbo ti
yom malô-ŋga. Iŋ oc sam ŋac
bu iŋ dau atui awhê ma ŋgac.
10 Anötö ndê mwasiŋ gic waê
lau naŋ sêtap kisa sa tu sêsa
Anötö ndê lêŋ gitêŋ-ŋga. Iŋ
gêlic ŋayham bu kôc ŋac sa
sêmbo iŋ ndê gôliŋ ŋapu.

11 "Têŋ ndoc lau sêkêŋ kisa mac
ma sêpu mac ti sêŋgôliŋ yom sac
daêsam pi mac tu mac aŋkuc aö-
ŋga, naŋ ahêgo daôm dom. Bu
Anötö oc êmwasiŋ mac. 12 Atac
ŋayham ma atisambuc, bu Anötö
oc kêŋ ŋaôli ŋayham têŋ mac yêc
undambê. Ma gauc nem bu ŋalêŋ
tigeŋ, lau sêkêŋ kisa Anötö ndê
lau propet naŋ sêmbo muŋ su."

Anötö ndê lau sêtôm gwêc so
ma sêtôm ŋawê

13 Ma Yisu sôm, "Dakêŋ gwêc
so sip gêŋ daneŋ-ŋga bu dakôm
gêŋ dau ŋayham. Ma mac ambo
lau nom-ŋga ŋalôm atôm gwêc
so. Tigeŋ gwêc so bu ŋamakic
niŋga, oc dakôm ŋamakic sa tiy-
ham ŋalêŋ nde? Iŋ tisac su, ma
tambaliŋ siŋ niŋga, ma lau sêkwê
dôŋ.
14 "Ma mac ambo nom atôm
ŋawê bu pô gameŋ. Malac daŋ
bu yêc lôc, oc tôm dom bu siŋ
dau kwi. 15 Ma têŋ ndoc datuŋ
lam asê, oc taŋgatöc ŋa suc ahuc
dom. Taŋkiŋ sa bu ŋawê pô
gameŋ hoŋ. 16 Bocdinaŋ, akôm
mêtê ŋayham yêc lau hoŋ aŋgô-
ŋga, naŋ gitôm mac nem ŋawê bu
pô gameŋ. Ma lau oc sêlic mac
nem mêtê ŋayham, ma sêmpiŋ
Damam undambê-ŋga."

Yisu sôm yom pi yomsu ma
propet si yom

* **4:25** Dekapolis - ŋaê dinaŋ danem kwi bu 'malac amaŋlu.' Malac amaŋlu dinaŋ sêyêc Bugictoŋ Galili-ŋga ŋagameŋ têŋ ac pi-ŋga.

17 “Gauc nem dom bu aö gameŋ
tu waseŋ Anötö ndê yom naŋ
Moses ti lau propet sêto yêc, naŋ
su-ŋga. Aö gameŋ tu waseŋ su-
ŋga dom, tigeŋ tu wakôm yom
dau ŋandô sa-ŋga. 18 Yomandô,
aö wasôm têŋ mac bu undambê ti
nom bu niŋga, magoc yom ŋalhô
sauŋ daŋ oc niŋga yêc yomsu
dom e aö dauŋ wandic dabiŋ gêŋ
hoŋ. 19 Asa naŋ kêgilì yomsu naŋ
hêganôŋ gêŋ sauŋ andô daŋ, me
kêdôhôŋ lau ŋatô bu sêkôm boc-
dinaŋ, naŋ ti ŋamalac waêmba
yêc Anötö ndê gôliŋ ŋapu. Magoc
asa naŋ daŋga wambu Anötö ndê
yomsu, ma kêdôhôŋ lau ŋatô bu
sêkôm bocdinaŋ, naŋ ti ŋamalac
tiwaê yêc Anötö ndê gôliŋ ŋapu.
20 Aŋgô! Lau Palêsai ti †kêdôhôŋ-
waga yomsu-ŋga sêŋsahê ŋaŋga
bu sêti lau gitêŋ, tigeŋ aö wasôm
têŋ mac, bu mac bu ati lau gitêŋ
ahôc gêlêc ŋac dom, dec oc tôm
dom bu mac ambo Anötö ndê
gôliŋ ŋapu.”

*Yomsu dandic ŋamalac ndu-
ŋga ŋahu*

21 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Mac
aŋyalê yom naŋ Anötö kêŋ têŋ
abaŋi bocdec bu, *‘Ndic ŋamalac
ndu dom.’* Ma ‘Asa naŋ bu ndic
ŋamalac ndu, naŋ oc tap ŋagêyô
sa.’ 22 Tigeŋ kwahic dec aö wasôm
têŋ mac, bu asa naŋ tac ŋandê têŋ
ŋamalac daŋ, naŋ oc tap ŋagêyô
sa gitôm iŋ naŋ gic ŋamalac
ndu. Ma mac nem ŋagôliŋ
daŋ sôm bu lau atu-tu sêmatôc
ŋamalac naŋ sam ndê asidôwa bu
ŋamalac gauc mbasi-ŋga. Magoc
aö wasôm têŋ mac, bu asa naŋ
sôm yom kaiŋ dinaŋ, naŋ gitôm
bu tap ŋagêyô lambwam-ŋga sa.

23 “Bocdinaŋ têŋ ndoc am bu
lic om ma bu kêŋ nem da têŋ
Anötö, ma bu gauc nem yom daŋ
yêc amlu ŋamalac daŋ ŋasawa,
24 naŋ goc hu nem da siŋ yêc
alta ŋamakê ma sa ndi tap
ŋamalac dau sa. Gêŋ ŋamata-ŋga
amlu amasaŋ yom naŋ yêc amlu
ŋasawa, goc mbu ndi ma kêŋ nem
da têŋ Anötö.

25 “Ma am nem tôp bu yêc
ŋamalac daŋ, ma iŋ bu wê am
têŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga ndi,
naŋ êmasaŋ yom têŋ iŋ ŋagahô,
têŋ ndoc amlu aŋsêlêŋ ambo seŋ.
Ma bocdinaŋ ŋgac dau oc kêŋ am
têŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga dom.
Bu mba, mboe ŋgac êmatôc yom-
ŋga oc kêŋ am têŋ ŋgac yob
gapocwalô-ŋga, ma iŋ êmbaliŋ
am sôc gapoc-walô ndi. 26 Aö
wasôm yom ŋandô têŋ am, am oc
ndöc gapocwalô ŋapaŋ e am ndic
nem tôp hoŋ pacndê.”

Yomsu mockaiŋ-ŋga ŋahu

27 “Ma mac aŋyalê yom naŋ
Moses to bocdec bu, *‘Kôm gêŋ
mockaiŋ-ŋga dom.’* 28 Tigeŋ
kwahic dec aö wasôm têŋ mac,
ŋgac daŋ bu tahê awhê daŋ e
ŋalôm ŋagalac, naŋ gitôm iŋ kôm
mêtê mockaiŋ-ŋga têŋ iŋ su, yêc
iŋ ndê ŋalôm.

29 “Am tanôm daŋga bu hê am
têŋ sac, goc kip tanôm dinaŋ sa
ma êmbaliŋ niŋga. Am tanôm
daŋ bu niŋga, naŋ hôc gêlêc am
tanôm lu yêc ma hê am bu kôm
sac, ma tiŋambu Anötö kêŋ am
sip ya lambwam-ŋga ti ŋamlic
sambuc ndi. 30 Ma amam daŋga
bu tim am, goc tim kic ma êmbaliŋ
niŋga. Amam daŋ bu niŋga, naŋ
hôc gêlêc am mbo ti amam lu-lu
ma kôm sac su, ma tiŋambu sip ya
lambwam-ŋga ti ŋamlic sambuc
ndi.”

Awhê lu ŋgac sêhu dau siŋ dom

31 “Ma Moses to yom daŋ bocdec
bu, *‘Ŋgac daŋ naŋ gauc gêm bu
hu nawhê siŋ, naŋ kêŋ bapia sêhu
dau siŋ-ŋga têŋ nawhê, goc hu
iŋ siŋ.’* 32 Tigeŋ aö wasôm
têŋ mac, bu yom tigeŋ yêc bu
ŋgac hu iŋ nawhê siŋ, naŋ awhê

dau kôm mêtê mockaiŋ-ŋga whiŋ
ŋgac daŋ. Ŋgac daŋ bu hu nawhê
siŋ ŋambwa, naŋ kôm iŋ ti awhê
mockaiŋ-ŋga. Ma ŋgac wakuc
daŋ bu nem awhê dau, naŋ kôm
mêtê mockaiŋ-ŋga* whiŋ."

Dasôm yom tidôŋ goc dakôm ŋandô sa

33 "Mac aŋyalê yom daŋ tiyham
naŋ Anötö kêŋ têŋ abaŋi bocdec
bu, '*Yom bocke naŋ mac amatiŋ
tidôŋ, naŋ akôm popoc dom,*' ma
'*Yom naŋ mac bu apuc dôŋ bu
yomandô yêc Pômdau aŋgô-ŋga,
naŋ akôm ŋandô sa.*' 34-35 Magoc
aö wasôm têŋ mac, bu asôm yom
daŋ tu apuc nem yom dôŋ-ŋga
dom. Asôm yom pi undambê
me pi nom tu bu apuc nem yom
dôŋ-ŋga dom, ŋahu bu Anötö iŋ
undambê ti nom ŋadau. Ma asôm
yom pi Jerusalem dom, bu Anötö
kêyaliŋ malac dau sa ti iŋ ndê
kiŋ atu ndê malac. 36 Ma asôm
yom pi nem ŋagôlôŋ dom, bu mac
atôm dom bu akôm nem kêclauŋ
daŋ tisêp me tiyec. 37 Asa bu lôc
bu kôm gêŋ daŋ, naŋ sôm 'Aêc,
aö wakôm,' ma bu kôm dom goc
sôm, 'Mba, aö wakôm dom.' Yom
ŋatô bocke naŋ mac asôm tu apuc
yom dau dôŋ-ŋga, naŋ meŋ akêŋ
Sadaŋ ndê."

Daô sac naŋ sêkôm têŋ yac, naŋ dom

38 "Ma mac aŋyalê yom naŋ
Moses to bocdec bu, '*Ŋamalac daŋ
bu ndic am tanôm tisac, naŋ ndic
iŋ ndê ô. Ma asa naŋ tuc nem
ŋalhôm daŋ dulu, naŋ tuc iŋ ndê
dulu ô.*' 39 Tigeŋ aö wasôm têŋ
mac bu akôm mêtê sac ô mêtê
sac naŋ lau sêkôm têŋ mac, naŋ
dom. Daŋ bu tap am sip alim
andô daŋga, naŋ kêŋ daŋga bu
iŋ ndic whiŋ. 40 Ma ŋgac daŋ bu
wê am têŋ lau sêmatôc yom-ŋga,
ma iŋ tac whiŋ bu am nemlhi iŋ
ŋa am nem gêŋ sauŋ daŋ, goc kêŋ
nem gêŋ atu têŋ iŋ whiŋ. 41 Ma
lau †Rom-ŋga si ŋgac siŋ-ŋga daŋ
bu kac yom am bu hoŋ iŋ ndê
wapa seŋ ŋasawa apê, goc hoŋ
wapa dau êmsêlêŋ seŋ ŋasawa
baliŋ whiŋ iŋ ndi. 42 Êmgamiŋ
nem gêŋ têŋ lau naŋ sêteŋ gêŋ têŋ
am, naŋ dom, ma daŋ bu ndac am
bu nem iŋ sa ŋa gêŋ daŋ, naŋ puc
dômwêm iŋ dom."

Atac whiŋ nem ŋacyo
(Luk 6:27-36)

43 "Ma mac aŋyalê yom naŋ
Moses to bocdec bu, '*Atac whiŋ
nem lau meŋpaŋ am-ŋga,*' ma yom
naŋ lau sêsôm bocdec bu, 'Atac tec
nem ŋacyo.' 44 Tigeŋ aö wasôm
têŋ mac bu atac whiŋ nem ŋacyo,
ma ateŋ mbec tu lau naŋ sêkêŋ
kisa mac-ŋga. 45 Mac bu akôm
boc-dinaŋ, goc Damam undambê-
ŋga oc sam mac bu iŋ atui awhê
ma ŋgac. Iŋ dau kêŋ ndê ac pi
pô lau sac ti lau ŋayham, ma kêŋ
u gic lau gitêŋ ti lau naŋ sêsa
lêŋ giso. 46 Lau sac ma lau naŋ
sêkôc takis-ŋga atac whiŋ lau naŋ
atac whiŋ ŋac, ma sêtec lau naŋ
sêtec ŋac. Mac bu aŋkuc ŋac si
mêtê, dec tu sake-ŋga Anötö oc
lic mac ŋayham? 47 Lau sambuc
sêtoc dau si asidôwai sa, magoc
sêtec lau ŋatô. Bocdinaŋ mac
bu atoc nem asidôwai tawasê sa,
dec tu sake-ŋga Anötö oc lic mac
ŋayham hôc gêlêc lau sambuc?
48 Akôc gauc pi yom hoŋ dinaŋ,

* **5:32** Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec. Ŋgac daŋ bu hu ndê nawhê siŋ ŋambwa, ma awhê dau bu mbo tawasê, dec lau ŋatô oc gauc nem bu iŋ nakweŋ hu iŋ siŋ tu iŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga whiŋ ŋgac daŋ, ma bocdinaŋ ŋac oc sêlic iŋ tôm awhê mockaiŋ-ŋga. Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec. Têŋ ndoc awhê dinaŋ nakweŋ hu iŋ siŋ, goc iŋ oc nem ŋgac wakuc. Tigeŋ Anötö gêlic bu iŋ nakweŋ hu iŋ siŋ ŋambwa, dec iŋlu si yom sênem dau-ŋga gacgeŋ yêc. Bocdinaŋ awhê dau lu nakweŋ wakuc sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga.

ma akôm mêtê solop eŋ, tôm
Damam undambê-ŋga ndê mêtê.”

6

Yom pi sakiŋ gitêŋ ŋatô

1 Ma Yisu gic têku yom ma sôm,
“Ayob daôm bu akôm nem sakiŋ
anem akiŋ Anötö-ŋga tu bu lau
sêlic e sêmpiŋ mac-ŋga dom. Mac
bu akôm tu bu lau sêmpiŋ mac-
ŋga, oc atap nem ŋaôli daŋ sa yêc
Damam undambê-ŋga dom.”

Mêtê dakêŋ gêŋ têŋ lau-ŋga

2 “Bocdinaŋ têŋ ndoc am bu
nem lau ŋalôm sawa sa, naŋ goc
sêc gêŋ dau ahuc. Ndic dahuc taŋ
bu kêŋ puc lau dom. †Lau sêtim
yom lau-ŋga naŋ sêtoc dau sa,
naŋ sêkôm bocdinaŋ yêc lôm wê-
ŋga ti malac lôm, bu lau sêlic e
sêmpiŋ ŋac. Yomandô aö wasôm
têŋ mac bu lau si sêmpiŋ ŋac,
dinaŋ ti ŋac si ŋaôli sambuc naŋ
sêkôc sa su. 3 Tigeŋ têŋ ndoc am
bu kêŋ gêŋ têŋ lau ŋalôm sawa,
naŋ siŋ ma kêŋ gelec têŋ ŋac,
ma yob bu lau daŋ sêŋgô ŋayom
dom. 4 Bocdinaŋ am nem mêtê
kôm yác lau-ŋga oc yêc siŋ dau.
Ma Damam naŋ gêlic gêŋ naŋ yêc
siŋ, naŋ oc kêŋ ŋaôli têŋ am.”

Mêtê dateŋ mbec-ŋga
(Luk 11:2-4, 9-13)

5 “Ma têŋ ndoc am bu teŋ mbec,
naŋ teŋ tôm lau sêtim yom lau-
ŋga dom. Ŋac atac whiŋ bu
sêteŋ mbec sêlhac lôm wê-ŋga
ti seŋ ŋamakê, tu bu lau sêlic
ma sêmpiŋ ŋac-ŋga. Yomandô aö
wasôm têŋ mac bu lau si sêmpiŋ
ŋac, dinaŋ ti ŋac si ŋaôli sambuc
naŋ sêkôc sa su. 6 Têŋ têm am bu
teŋ mbec, naŋ goc sôc nem andu
ŋalôm ma sêc gatam ahuc, ma teŋ
mbec têŋ Damam yêc malam naŋ
lau daŋ sêlic dom. Ma Damam
naŋ kêyalê gêŋ naŋ yêc siŋ dau,
naŋ oc kêŋ ŋaôli têŋ am.

7 “Ma têŋ têm mac bu ateŋ
mbec, naŋ ateŋ mbec baliŋ tôm
lau sambuc dom. Ŋac gauc gêm
bu mbec dau oc ŋandô sa tu ŋac si
yom ŋalhô daêsam-ŋga. 8 Aŋkuc
ŋac si gêbôm dom, bu Damam
kêyalê gwanaŋ su, gêŋ naŋ mac
apônda.

9 Bocdinaŋ ateŋ mbec bocdec
bu:

Damaŋ, am naŋ mbo undambê.
Am nem ŋaê lau sênem
dabuŋ maŋ.
10 Mweŋ ti lau hoŋ si Pômdau.
Kêŋ lau daŋga wambu nem
yom ŋapep yêc nom, gitôm
yêc undambê.
11 Kêŋ yac mba gö têŋ ac dindec.
12 Suc yac mba sac ŋatôp kwi,
tôm yac asuc lau naŋ sêkôm
sac têŋ yac, naŋ si sac ŋatôp
kwi.
13 Yob yac têŋ lêtôm bu tap
yac sa dom, ma têŋ ŋgac
sac Sadaŋ bu kôm yac ŋayom
dom.

14 Mac bu asuc lau naŋ sêkôm
sac têŋ mac, naŋ si sac kwi, goc
Damam undambê-ŋga oc suc mac
nem kwi bocdinaŋ. 15 Magoc mac
bu asuc lau si sac kwi dom, dec
Damam oc suc mac nem kwi dom
bocdinaŋ.”

Mêtê dahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu
danem akiŋ Anötö-ŋga

16 “Ma têŋ têm mac bu ahu
gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu anem akiŋ
Anötö-ŋga, naŋ akôm aŋôm andô
masiŋ-masiŋ tôm lau sêtim yom
lau-ŋga sêkôm, naŋ dom. Lau
dinaŋ sêkôm aŋgô andô tisac, bu
lau sêlic ma sêŋyalê bu ŋac sêhu
gêŋ daneŋ-ŋga siŋ ma tu dinaŋ-
ŋga sêmpiŋ ŋac. Yomandô aö
wasôm têŋ mac bu lau si sêmpiŋ
ŋac, dinaŋ ti ŋac si ŋaôli sambuc
naŋ sêkôc sa su. 17 Bocdinaŋ têŋ
têm mac ahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu
anem akiŋ Anötö-ŋga, naŋ aliŋ bu
ma amasaŋ daôm ŋapep. 18 Ma

ŋalêŋ dinaŋ lau daŋ oc sêŋyalê
dom bu mac ahu gêŋ daneŋ-ŋga
siŋ. Tigeŋ mac nem Damam naŋ
mbo siŋ dau, naŋ kêyalê gêŋ hoŋ
naŋ yêc siŋ dau, ma bocdinaŋ oc
kêŋ nem ŋaôli têŋ mac."

Taŋsalê awa ŋandô undambê-
ŋga
(Luk 12:33-34)

19 Ma Yisu sôm, "Andic nem awa
ti wapa sa lhac nom dom, bu sop
oc neŋ, ma u oc nôm gêŋ dau
tibalê, ma lau kaŋ oc sênem kaŋ
sa. 20 Apo gêŋ undambê-ŋga sa ti
nem awa ŋandô, ma sop ti u oc
seŋ su dom, ma gitôm dom bu lau
kaŋ sêsôc sêndi bu sênem kaŋ.
21 Aö gasôm yom dinaŋ, ŋahu bu
gameŋ bocke naŋ mac nem awa
yêc, naŋ mac nem ŋalôm ti gauc
oc sap dôŋ ŋapaŋ."

Ŋamalac si tandô gitôm ya
ŋawê
(Luk 11:33-36)

22 "Ŋamalac si tandô gitôm ya
ŋawê naŋ tôc seŋ têŋ ŋac. Boc-
dinaŋ mac nem tanôm bu wê
mac asa lêŋ ŋayham, goc mac
nem ŋamlic ŋagêŋ hoŋ oc yêc
ŋawê ŋalôm eŋ. 23 Magoc tanôm
bu wê mac asa lêŋ sac-ŋga, goc
mac gacgeŋ ambo ŋasec ŋalôm.
Bocdinaŋ mac bu gauc nem bu
ambo ŋawê ŋalôm, magoc asa lêŋ
ŋasec-ŋga, naŋ dec ŋasec gêm
mac ahuc sambuc."

Danem akiŋ ŋadau lu dom

24 "Ŋamalac daŋ gitôm dom bu
nem akiŋ ŋadau lu, bu iŋ oc tec
daŋ, ma atac whiŋ daŋ, me sap
daŋ dôŋ ma pu daŋ. Ma mac
bocdinaŋ, gitôm dom bu mac atoc
Anötö ma awa nom-ŋga lu-lu sa ti
mac nem ŋadau."

Dahêgo dauŋ dom
(Luk 12:22-32)

25 "Tu dinaŋ-ŋga dec ahêgo
daôm dom tu gêŋ aneŋ-ŋga ti
anôm-ŋga, me tu ŋakwê asôc-
ŋga. Anötö kêŋ mac ambo
tamli, ma gêŋ dinaŋ iŋ gêŋ atu.
Gêŋ daneŋ-ŋga iŋ gêŋ atu dom.
Ma Anötö kêŋ mac nem ŋamlic
ŋagêŋ hoŋ, ma gêŋ dinaŋ iŋ gêŋ
atu. Ŋakwê asôc-ŋga iŋ gêŋ atu
dom.

26 "Akôc gauc pi mbac. Ŋac sêsô
gêŋ dom, sêhoŋ gêŋ ŋandô ma
sic sa sôc andu gêŋ ŋandô-ŋga
dom. Tigeŋ Damam undambê-
ŋga gôlôm ŋac. Ma iŋ tac whiŋ
mac ŋamalac hôc gêlêc mbac hoŋ
su. 27 Ma mac nem asa bu hêgo
dau, dec oc tôm bu ndic têku ndê
têm mbo tali-ŋga?

28 "Tu sake-ŋga mac nem ŋalôm
ŋawapac tu ŋakwê asôc-ŋga?
Akôc gauc pi ŋaola ŋayham naŋ
sêpo sêlhac kwaŋ ŋalôm, naŋ
sêkôm gweleŋ ti sêmasaŋ ŋakwê
dom. 29 Tigeŋ aö wasôm têŋ mac
bu Kiŋ Solomon iŋ sôc ŋakwê
ŋayham andô, magoc iŋ ndê
gôlôŋ ti ŋawasi hôc gêlêc ŋaola
dinaŋ daŋ su dom. 30 O mac
lau naŋ akêŋ whiŋ gwalec, aŋgô!
Kwaŋ ti ŋaola nom-ŋg a sêlhac
bêc daêsam dom, ma lau oc sêkêŋ
ya neŋ su. Magoc Anötö kêŋ
gêŋ dau ti ŋadalô ŋayham, ma
yob ŋapep. Ma bocdinaŋ aŋyalê
bu yom ŋandô, iŋ oc yob mac,
ma kêŋ ŋakwê têŋ mac whiŋ.
31 Bocdinaŋ ahêgo daôm dom
ma asôm bu 'Daneŋ sake?' me
'Danôm sake?' me 'Dasôc ŋakwê
bocke?' lec dom. 32 Lau sam-
buc naŋ sêŋyalê Anötö dom, naŋ
sêhêgo dau tu gêŋ hoŋ dinaŋ-
ŋga, tigeŋ Damam undambê-ŋga
kêyalê su bu mac apônda gêŋ
hoŋ dinaŋ. 33 Gêŋ ŋamata-ŋga
akôm ŋaŋga bu atap malam sa
yêc Anötö ndê gôliŋ ŋapu, ma bu
asa iŋ ndê lêŋ gitêŋ. Ma iŋ oc yob
mac tu gêŋ nom-ŋga-ŋga whiŋ.

34 "Bocdinaŋ ambo ti nem
ŋalôm ŋawapac tu gêŋ laŋsê-ŋga
dom. Ahu siŋ yêc e laŋsê dau hôc

asê. Ŋawapac bêc tigeŋ-ŋga naŋ
gitôm bêc tigeŋ dinaŋ.”

7

Dapu lau ŋambwa dom
(Luk 6:37-42)

1 Ma Yisu sôm, “Alic lau sac
ŋambwa tu ŋac si lêŋ ti sakiŋ-
ŋga dom, dec Anötö oc lic mac
sac tu nem-ŋga dom. 2 Bu Anötö
oc êŋsahê mac tôm mac aŋsahê
lau, ma nem dôhôŋ mac nem lêŋ
ti sakiŋ tôm dôhôŋ naŋ mac am
dôhôŋ lau si.
3 “Tu sake-ŋga am hêgo daôm
tu gêŋ golop sauŋ naŋ yêc nem
asidôwa tandô, tigeŋ gêŋ golop
atu naŋ yêc am daôm tanôm, naŋ
gêlic apu? 4 Ma bocke am sôm
têŋ nem asidôwa, ‘Aö bu wakôc
gêŋ golop naŋ yêc am tanôm, naŋ
sa.’ Tigeŋ gêŋ golop atu pôc daôm
nem tanôm ahuc? 5 Am ŋgac tim
yom lau-ŋga! Kôc gêŋ golop atu
sa yêc daôm tanôm muŋ e tanôm
ŋawa sa, naŋ goc kôc gêŋ golop
sauŋ dinaŋ sa yêc nem asidôwa
tandô.”

Dayob Anötö ndê gêŋ dabuŋ ŋapep

6 “Akêŋ gêŋ dabuŋ têŋ giam
dom, b u oc sêkac dau kwi ma
sêseŋ mac. Ma ambaliŋ nem
gôlôŋ ŋayham têŋ bôc dom, bu oc
sêkwê popoc.”

Anötö iŋ ŋadau bu kêŋ gêŋ têŋ yac-ŋga

7 “Ateŋ gêŋ têŋ Anötö, dec oc
akôc ŋandô, aŋsalê iŋ ti ndê lêŋ,
ma oc atap sa, ma bu amati gatam
oc lêc su têŋ mac. 8 Bu Anötö kêŋ
gêŋ têŋ lau hoŋ naŋ sêndac iŋ,
ma lau hoŋ naŋ sêŋsalê iŋ ti ndê
lêŋ, naŋ oc sêtap sa, ma ŋac naŋ
sêmati gatam naŋ oc lêc su têŋ
ŋac.
9 “Mac dambai aŋgô! Nem balê
daŋ bu teŋ gö têŋ am, dec am
oc kêŋ hoc têŋ iŋ, a? 10 Ma
bu teŋ i oc kêŋ mboc sac têŋ
iŋ, a? 11 Mba! Mac lau sac,
tigeŋ atoc nem balêkoc sa ŋa
gêŋ ŋayham. Magoc Damam naŋ
mbo undambê iŋ gitêŋ eŋ, ma
oc kêŋ gêŋ ŋayham-ŋayham eŋ
têŋ lau naŋ sêteŋ iŋ. 12 Akôm
mêtê ŋayham têŋ lau hoŋ, gitôm
mêtê ŋayham naŋ mac atac whiŋ
bu sêkôm têŋ mac. Yom hoŋ
naŋ Moses ti lau propet sêto,
naŋ hêganôŋ yac dakôm mêtê
ŋayham bocdinaŋ.”

Yom seŋ lu-ŋga

13 “Aŋsahê ŋaŋga bu atap
gameŋ andöc tamli ŋapaŋ-ŋga sa,
magoc aŋyalê bu gatam gameŋ
dinaŋ-ŋga iŋ gatam sauŋ. Bu
gameŋ andiŋam-ŋga dê yêc, ma
seŋ têŋ gameŋ dau iŋ seŋ atu,
ma ŋagatam atu bocdinaŋ. Lau
daêsam sêsa seŋ atu dinaŋ, ma
oc sêsôc gatam atu dau. 14 Magoc
gameŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋ ga
ŋagatam iŋ gatam sauŋ, ma seŋ
têŋ gameŋ dinaŋ iŋ seŋ atu dom,
ma lau daêsam oc sêtap sa dom.”

Yom pi propet tasaŋ

15 “Ayob daôm tu propet tasaŋ-
ŋga. Ŋac sêtôm giam pôm
naŋ sêmpaŋ dau ahuc ŋa domba
ŋamlic, tu bu sêti gasuc domba-
ŋga ma sêseŋ ŋac su. Ŋalêŋ tigeŋ
propet tasaŋ oc sêtêŋ mac sêloc
tu sêŋsau mac-ŋga. 16 Aŋsahê
ŋac si lêŋ dec tôm bu mac aŋyalê
bu ŋac lau tasaŋ. Ŋalêŋ tigeŋ,
yac dalic a ŋandô ma taŋyalê a
dau bu ŋayham me sac. Oc tôm
dom bu dahiŋ ŋandô ŋayham yêc
a sac. 17 Yomandô! A ŋayham
sem ŋandô ŋayham, ma a sac
sem ŋandô sac. 18 A ŋayham daŋ
gitôm dom bu nem ŋandô sac, ma
a sac gitôm dom bu nem ŋandô
ŋayham. 19 Ma a hoŋ naŋ sem
ŋandô sac, naŋ oc sêlêŋ su ma
sêtuc pi ya ndi, ma ya neŋ su.
20 Bocdinaŋ aŋsahê propet si lêŋ,

ma aŋyalê ŋac bu propet ŋayham
me sac.”

Pômdau kêyalê iŋ ndê lau su

21 “Lau daêsam sêsam aö bu,
‘Pômdau,’ tigeŋ ŋac hoŋ oc sêtap
gameŋ undambê-ŋga sa dom.
Mba! Lau naŋ daŋga wambu
Damaŋ undambê-ŋga ŋapep, ma
sêkôm mêtê tôm iŋ atac whiŋ,
naŋ oc sêtap undambê sa. 22 Têŋ
Anötö ndê bêc êmatôc lau-ŋga,
naŋ lau tasaŋ daêsam oc sêsôm
têŋ aö bu, ‘Pômdau, Pômdau!
Yac ahoc yom asê atôm propet,
ma atiŋ ŋalau sac su ma akôm
gêŋ dalô daêsam am am aŋôm.
Bocdinaŋ kôc yac sa.’ 23 Tigeŋ aö
wasôm têŋ ŋac bu, ‘Aö kayalê mac
dom sambuc mac lau sac. Alhö su
yêc aö!’ ”

Yom gôliŋ pi ŋgac lu naŋ sêkwê andu
(Luk 6:46-49)

24 “Lau naŋ sêŋgô aneŋ yom
ma sêkôm ŋandô sa, naŋ sêtôm
ŋgac tigauc naŋ kwê ndê andu
kalhac nom ŋaŋga ma kêŋ hoc
kêgapiŋ alhö dôŋ. 25 Têŋ ndoc u
gic e bu hêc, ma mbu puc ŋadinda
hôc pi andu dau, naŋ andu dau
ku sa dom bu hoc kêgapiŋ dôŋ.
26 Magoc lau naŋ sêŋgô aneŋ
yom ma sêkôm ŋandô sa dom,
naŋ sêtôm ŋgac gauc mba naŋ
kwê ndê andu kalhac nom babalê.
27 Ma u gic ti bu hêc, ma mbu puc
ŋadinda hôc pi andu dau, goc ku
sa ma tisac sambuc.”

28 Yisu gic bata ndê yom dinaŋ,
ma lau hoŋ sêhêdaê tu iŋ ndê
yom-ŋga. 29 Ŋahu bu yom naŋ
iŋ kêdôhôŋ têŋ ŋac naŋ yom ti
ŋaclai, hôc gêlêc lau Israel-ŋga si
kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga si yom
hoŋ su.

8

Yisu kôm ŋgac ti gêmbac leprasi ŋayham sa
(Mak 1:40-45; Luk 5:12-14)

1 Yisu sip akêŋ lôc meŋ, ma
lau daêsam sêŋkuc iŋ. 2 Ma
ŋgac daŋ ti gêmbac †leprasi têŋ
iŋ gi, goc pôŋ haduc ma sôm,
“Pômdau. Am bu tac whiŋ dec
gitôm bu am oc kôm aö ŋamlic
ŋawasi sa.” 3 Yisu kêmatôc amba
sa gi ma kêmasec iŋ, ma sôm, “Aö
atac whiŋ, dec wasôm têŋ am bu
ŋamlic ŋawasi sa.” Ma ŋagahô eŋ
gêmbac hu iŋ siŋ, ma iŋ ŋamlic
ŋayham sa. 4 Ma Yisu sôm têŋ iŋ,
“Am ŋgô! Gêŋ naŋ kwahic dec
hôc asê am, naŋ sôm asê têŋ lau
daŋ dom. Tigeŋ têŋ †dabuŋsiga
ndi, tôc daôm têŋ iŋ bu lic bu am
nem ŋamlic ŋawasi sa su. Ma
kêŋ da tôm yomsu naŋ Moses kêŋ
têŋ yac. Ma ŋalêŋ dinaŋ lau hoŋ
oc sêŋyalê bu am ŋamlic ŋayham
sa.”

Ŋgac bata siŋ-ŋga daŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga
(Luk 7:1-10)

5 Tiŋambu Yisu sôc malac Kape-
naom gi. Ma ŋgac bata Rom-ŋga
daŋ, naŋ gêm gôliŋ lau siŋ-ŋga
100, naŋ têŋ iŋ gi ma ndac iŋ bu
nem iŋ sa. 6 Iŋ sôm, “Pômdau,
aneŋ ŋgac akiŋ daŋ ndöc bôliŋ.
Iŋ yêc andu ŋapaŋ ma kêsahê
ŋandê atu.” 7 Ma Yisu sôm têŋ
iŋ, “Aö oc waloc ma wakôm iŋ
ŋayham sa.” 8 Tigeŋ ŋgac bata
dau ô yom ma sôm, “Pômdau,
am ŋgac atu ma aö ŋgac apa,
dec mayaŋ dauŋ bu am sôc aneŋ
andu. Tigeŋ aö kayalê su bu am
ŋgac ti ŋaclai atu, ma bocdinaŋ
dec am bu ndic atu yom, goc aneŋ
ŋgac akiŋ oc ŋayham sa. 9 Bu
aö dauŋ daŋaŋ wambu lau naŋ si
ŋaclai hôc gêlêc aö neŋ, ma aneŋ
lau siŋ-ŋga daŋga wambu aö. Aö
bu wasôm têŋ daŋ, ‘Am ndi!’ goc
iŋ oc ndi. Ma bu wasôm têŋ daŋ,
‘Am mweŋ,’ goc iŋ oc meŋ. Ma
bu wasôm têŋ aneŋ ŋgac akiŋ bu
kôm gêŋ daŋ, goc iŋ oc kôm.”

10 Yisu ŋgô ŋgac bata ndê yom
ma hêdaê, ma sôm têŋ lau naŋ
sêŋkuc iŋ bu, “Yomandô wasôm
têŋ mac, bu yêc lau Israel hoŋ
aö gatap ŋac si daŋ naŋ kêŋ
whiŋ ŋaŋga gitôm ŋgac Rom-ŋga
dindec, naŋ sa dom. 11 Aŋgô!
Lau daêsam naŋ lau Israel dom,
naŋ oc sêmeŋ akêŋ nom ŋabatiŋ
hoŋ, ma sêtap mwasiŋ atu sa yêc
undambê sêwhiŋ Abraham, Aisak
ma Jakob. 12 Tigeŋ lau Israel
daêsam naŋ gauc gêm bu sic waê
bu sêndöc undambê, naŋ Anötö
oc êmasuc ŋac su sêndöc gameŋ
ŋasec-ŋga, ma sêtaŋ ti lhö êŋsiŋ
pi dau.”
13 Yisu sôm yom dinaŋ têŋ lau
hoŋ su, goc sôm têŋ ŋgac bata,
“Am lhö mbu ndi. Aö oc wakôm
am nem ŋgac akiŋ dinaŋ ŋayham
sa, tôm am kêŋ whiŋ.” Ma têŋ
ndoc dau dinaŋ gêmbac hu ŋgac
akiŋ dau siŋ, ma iŋ ŋayham sa.

Yisu kôm lau daêsam ŋayham sa
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

14 Tiŋambu Yisu têŋ Pita ndê
andu gi ma gêlic Pita lawawê
gêmbac lic ŋandê atu ma yêc.
15 Yisu têŋ iŋ gi ma kêmasec iŋ
amba, goc gêmbac hu iŋ siŋ. Ma
iŋ tisa, ma ndê gêŋ daneŋ-ŋga ma
kêŋ têŋ Yisu.
16 Têŋ telha dinaŋ ac gi sip
su, g oc lau malac-ŋga sêkôc lau
daêsam naŋ ŋalau sac sêmbo ŋac
si ŋalôm, naŋ sa sêtêŋ Yisu si.
Ma iŋ gic atu yom, goc ŋalau sac
sêhu lau dau siŋ, ma iŋ kôm lau
gêmbac hoŋ ŋayham sa.
17 Ŋalêŋ dau dinaŋ yom naŋ
propet Aisaya sôm su naŋ dec
ŋandô sa. Muŋ-ŋga iŋ to yom pi
Mesaya bocdec bu:

Iŋ hôc yac neŋ ŋawapac tu nem
yac sa-ŋga. *[Ais 53:4]*

Lêŋ taŋkuc Yisu-ŋga
(Luk 9:57-62)

18 Têŋ bêc daŋ Yisu gêlic
lau daêsam sêŋgihi iŋ ahuc,
goc sôm têŋ ndê †ŋgacsêŋomi
bu sêlom bugictoŋ ma sêpi
daŋga sêndi. 19 S êmasaŋ dau
sêmbo ma kêdôhôŋ-waga yomsu-
ŋga daŋ meŋ ma sôm têŋ iŋ,
“Kêdôhôŋwaga, aö bu waŋkuc
am, wawhiŋ am watêŋ gameŋ
bocke naŋ am oc ndi.” 20 Ma Yisu
ô iŋ ndê yom ma sôm, “Giam pôm
si hocsuŋ yêc, ma mbac lôlôc-ŋga
si ŋaic yêc, tigeŋ †Ŋamalac ndê
Atu dau ndê mala yêc bêc-ŋga
mba.”
21 Ma sêŋom daŋ sôm têŋ iŋ, “P
ômdau, aö bu waŋkuc am, magoc
gêŋ ŋamata-ŋga aö wandi wambo
wawhiŋ aneŋ lau e aŋsuhuŋ
damaŋ su naŋ.” 22 Tigeŋ Yisu sôm,
“Mba! Am bu gauc nem bu êmkuc
aö, naŋ gêŋ ŋamata-ŋga. Tec lau
batê sêŋsuhuŋ lau batê.”

Yisu kôm bu ŋampoŋ timalô
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

23 Yisu sôm yom dinaŋ su, goc
pi waŋ daŋ gi. Ma iŋ ndê ŋgac-
sêŋomi sêŋkuc iŋ ma sêpi waŋ
sêwhiŋ. 24 Sêlac si, ma mbu puc
atu ma gêli bu ŋampoŋ sa gic sip
waŋ, e kêpiŋ bu waŋ pac. Tigeŋ
Yisu yêc bêc yêc waŋ. 25 Dec
sêtêŋ iŋ si, sêuŋ iŋ sa ma sêsôm,
“Pômdau, nem yac sa, bu yac oc
dapac dandiŋaŋ.” 26 Magoc Yisu
sôm têŋ ŋac, “O mac lau naŋ
akêŋ whiŋ gwalec. Tu sake-ŋga
mac atöc daôm?” Goc iŋ tisa ma
sôm yom ŋaŋga têŋ mbu ti bu
ŋampoŋ, ma gameŋ ŋaŋeŋ sa.
27 Ma ŋac hoŋ sêhêdaê ma sêsôm
têŋ dandi, “Ei! Iŋ ŋgac kaiŋ
bocke? Bu gêŋ hoŋ sêsôc iŋ ndê
yom ŋapu, ma mbu ti bu sêwhiŋ.”

Yisu soc ŋalau sac su yêc ŋgac lu
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

28 Ŋac sêhôc asê bugictoŋ
ŋadaŋga ma sêsôc lau Gadala-
ŋga si gameŋ si. Ma yêc dindê

ŋgac lu sêsa akêŋ ôm sêhô-ŋga
ma sêtêŋ Yisu si. Iŋlu ŋgac lu naŋ
ŋalau sac sêmbo iŋlu ŋalôm, ma
sêkôm iŋlu sêti ŋgac pôm. Ma
bocdinaŋ lau hoŋ sêtöc iŋlu ma
sêmbo ahê iŋlu, ma iŋlu sêndöc
ôm sêhô-ŋga ŋapaŋ. 29 Têŋ ndoc
iŋlu sêhôc asê Yisu, naŋ ŋalau
sac naŋ sêmbo iŋlu ŋalôm, naŋ
sêmbwêc bocdec bu, “O Anötö
ndê Atu! Am bu kôm sake têŋ
yac? Têm bu Anötö êmatôc yac-
ŋga yêc dôŋ yêc. Ma bocke am
kwahic dec mweŋ bu kôm yac
ŋayom?”
30 Bôc toŋ atu daŋ seŋ gêŋ
sêmbo ahê gameŋ naŋ ŋac sêlhac.
31 Goc ŋalau sac sêteŋ Yisu bu,
“Am bu soc yac su, naŋ kêŋ yac
asip bôc ŋalôm.” 32 Ma iŋ sôm
têŋ ŋac, “Andi!” Goc sêhu ŋgac
lu dinaŋ siŋ ma sêsôc bôc ŋalôm
si. Ma bôc hoŋ sênti sêsip salic
sac, sêsip bugictoŋ ŋalôm si, ma
bu kô ŋac sêmbac ndu. 33 Lau
sêyob bôc-ŋga sêlic gêŋ dau, goc
sêlhö sêsa malac si, ma sic miŋ têŋ
lau malac-ŋga pi gêŋ hoŋ dinaŋ,
ma pi gêŋ naŋ Yisu kôm têŋ ŋgac
lu ti ŋalau sac. 34 Ma lau malac-
ŋga hoŋ sêsa sêtêŋ Yisu si, ma têŋ
ndoc sêlic iŋ, naŋ sêteŋ iŋ bu hu
ŋac si gameŋ siŋ.

9

Yisu kôm ŋgac bôliŋ daŋ ŋayham sa
(Mak 2:3-12; Luk 5:17-26)

1 Goc Yisu pi waŋ gi ma gic
bugictoŋ kic, ma têŋ iŋ ndê malac
Kapenaom gi. 2 Ma lau gameŋ
dinaŋ-ŋga sêmbalaŋ ŋgac bôliŋ
daŋ yêc sac daŋ ma sêtêŋ Yisu si.
Iŋ gêlic bu ŋac sêkêŋ whiŋ iŋ, dec
sôm têŋ ŋgac bôliŋ dau, “Aneŋ
balê, atac ŋayham sa. Kwahic dec
aö oc wasuc am nem sac kwi.”
3 Kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga
ŋatô s êŋgô Yisu ndê yom dau,
goc sêsôm têŋ dandi, “Ŋgac dê
ndê yom sac sambuc! Anötö tigeŋ
gitôm bu suc sac kwi.” 4 Yisu
kêyalê ŋac si gauc, goc ndac ŋac,
“Tu sake-ŋga mac gauc gêm yom
sac yêc nem ŋalôm? 5 Mac akêŋ
whiŋ dom bu aneŋ ŋaclai yêc
bu wasôm têŋ ŋgac dau bu, ‘Aö
wasuc am nem sac kwi.’ Bocdinaŋ
aö wasôm têŋ iŋ bu, ‘Tisa ma
êmsêlêŋ.’ 6 Ma têŋ ndoc mac alic
bu aneŋ yom dinaŋ ŋandô sa, goc
aŋyalê bu Anötö kêŋ ŋaclai têŋ
Ŋamalac ndê Atu yêc nom, bu
suc ŋamalac si sac kwi whiŋ.”
Goc Yisu sôm têŋ ŋgac bôliŋ bu,
“Tisa ma hôc nem mbô sa, ma lhö
têŋ nem andu ndi!” 7 Goc ŋgac
dau tisa ma kölhö têŋ ndê andu
gi. 8 Ma lau daêsam naŋ sêlic gêŋ
dau sêhêdaê ŋandô, ma sêmpiŋ
Anötö naŋ kêŋ ŋaclai bocdinaŋ
têŋ ŋamalac.

Yisu kêgalêm Matyu bu êŋkuc iŋ
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Yisu kêsêlêŋ gi ma gêlic ŋgac
daŋ ŋaê Matyu naŋ ndöc ndê
mala kôc takis-ŋga. Ma iŋ sôm
têŋ iŋ, “Êmkuc aö!” Goc Matyu
tisa ma kêkuc iŋ.
10 Tiŋambu Yisu gêŋ gêŋ ndöc
Matyu ndê andu ŋalôm, ma lau
daêsam sêmeŋ ma seŋ gêŋ sêndöc
sêwhiŋ Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi.
Ŋac lau sêkôc takis-ŋga ti lau
ŋatô naŋ lau Palêsai sêsam ŋac
bu lau sac. 11 Ma lau Palêsai ŋatô
sêlic gêŋ dinaŋ, goc sêndac iŋ ndê
ŋgacsêŋomi bocdec bu, “Tu sake-
ŋga mac nem kêdôhôŋwaga gêŋ
gêŋ ndöc whiŋ lau sac dindê?”
12 Yisu ŋgô ŋac si yom dau ma
sôm, “Lau naŋ sêlic dau bu
gêmbac mba, naŋ oc sêŋsalê
dokta dom, magoc lau ti gêmbac
oc sêŋsalê dokta. 13 Gauc nem
Anötö ndê yom naŋ propet akwa
daŋ to yêc bocdec bu, ‘*Gêŋ atu naŋ
aö atac whiŋ, naŋ bu mac tamwalô
lau, hôc gêlêc domba hoŋ naŋ mac*

bu andic ndu ma akêŋ ti da, naŋ su.' Andi ma akôc gauc pi yom
dau e aŋyalê ŋahu ŋapep. Bu
aö gameŋ bu waŋgalêm lau naŋ
sêlic dau bu lau gitêŋ, naŋ sa dom.
Aö gameŋ bu waŋgalêm lau sac
sa, bu sênem dau kwi ma sêsôc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu."

Yao gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga
(Mak 2:18-20; Luk 5:33-35)

14 Ma Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga
ndê sêŋomi ŋatô sêtêŋ Yisu si
ma sêndac iŋ bu, "Bocke dec yac
ti lau Palêsai akêŋ bêc ŋatô bu
aneŋ gêŋ dom tu gauc nem Anötö-
ŋga, tigeŋ am nem ŋgacsêŋomi
seŋ gêŋ tôm bêc hoŋ?" 15 Ma
Yisu sôm têŋ ŋac, "Ŋgac nem
awhê-ŋga daŋ bu êŋgalêm lau
sa sêmbo sêwhiŋ iŋ tu sêneŋ
mwasiŋ nem awhê-ŋga, dec oc
tôm dom bu sêhu gêŋ daneŋ-ŋga
siŋ ma sêndöc ti ŋalôm ŋawapac
têŋ ndoc ŋgac dau mbo whiŋ
ŋac. Mba! Ma bocdinaŋ aneŋ
ŋgacsêŋomi sêmbo sêwhiŋ aö ti
atac ŋayham, ma sêhu gêŋ daneŋ-
ŋga siŋ dom. Tigeŋ ndoc oc meŋ
naŋ lau oc sêkôc aö su yêc ŋac,
ma têŋ têm dinaŋ ŋac oc ŋalôm
ŋawapac ma sêŋkuc lêŋ dahu gêŋ
daneŋ-ŋga siŋ-ŋga."

Yisu ndê yom gitôm gêŋ wakuc
(Mak 2:21-22; Luk 5:36-39)

16 Ma Yisu sôm, "Yac dasi po
wakuc pi ŋakwê akwa naŋ kic,
naŋ dom. Bu po wakuc oc hôc
ŋakwê akwa kic e tisac sambuc.
17 Ma têŋ ndoc lau sêmasaŋ wain
wakuc, naŋ sêkêc sip bôc ŋamlic
wain-ŋga akwa dom. Mba! Ŋac
bu sêkôm, goc wain wakuc oc hôc
ŋamlic akwa kôc. Ma wain oc
wê niŋga, ma ŋamlic dau oc tisac.
Bocdinaŋ lau sêkêc wain wakuc
sip bôc ŋamlic wakuc, ma lu-lu oc
sêyêc ŋayham."

Yisu kôm awhê lu ŋayham sa
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

18 Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma
ŋgac bata daŋ meŋ pôŋ haduc têŋ
iŋ ma sôm, "Aneŋ atuŋwê kwahic
dec mbac ndu su, magoc am bu
mweŋ ma kêŋ amam sac iŋ, dec
iŋ oc mbo tali tiyham." 19 Goc
Yisu tisa ma iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi
sêwhiŋ ŋgac dau si.
20 Sêŋsêlêŋ sêmbo, ma awhê
daŋ tigasuc iŋ kalhac iŋ dômbwê
ma kêmasec iŋ ndê ŋakwê
ŋadali. Awhê dau hôc ŋawapac
gêm dac-ŋga ŋapaŋ gitôm yala 12
su, dec 21 gauc gêm yêc dau bu,
"Aö bu wamasec iŋ ndê ŋakwê
ŋambwa, dec oc kôm aö ŋayham
sa tiyham." 22 Yisu kac dau kwi e
gêlic iŋ, goc sôm, "Aneŋ bawhê,
atac pa su. Am ŋayham sa tiyham
tu am nem kêŋ whiŋ aö-ŋga."
Ma têŋ ndoc dau dinaŋ awhê dau
ŋayham sa.
23 Ma tiŋambu Yisu gi e hôc asê
ŋgac bata dau ndê andu, ma gêlic
bu lau toŋ atu sêmbo. Ŋatô sêyu
gasuc ma ŋatô sêtaŋ ti ŋanta atu.
24 Goc sôm, "Alhö su, bu bawhê
dau mbac ndu dom. Iŋ yêc bêc
naŋ yêc." Magoc ŋac sêmbwac iŋ.
25 Dec Yisu sôm bu sêsoc ŋac sêsa
sêndi, goc sôc gi kêm bawhê sip
amba, ma iŋ tisa. 26 Ma yom dau
ŋawaê tiapa sambuc yêc gameŋ
dinaŋ.

Yisu kôm ŋgac tapec lu
ŋayham sa

27 Dinaŋ su, goc Yisu kêsêlêŋ
gi. Ma ŋgac tapec lu sêŋkuc
iŋ ma sêmbwêc, "O †Dawid ndê
Atu, tamwalô alu!" 28 Magoc Yisu
kêsêlêŋ gi sôc andu daŋ, dec ŋgac
lu dinaŋ sêtêŋ iŋ si, ma iŋ ndac,
"Amlu akêŋ whiŋ bu aneŋ ŋaclai
yêc bu wakôm amlu ŋayham sa,
me mba?" Ma iŋlu sêsôm, "Aêc,
Pômdau!" 29 Goc Yisu kêmasec
iŋlu tandô, ma sôm bu, "Tu amlu
akêŋ whiŋ aö-ŋga, dec gêŋ naŋ
amlu andac, naŋ oc ŋandô sa."
30 Ma iŋlu tandô po asê. Goc

Yisu gic yao iŋlu bu sêsôm gêŋ
dau ŋayom asê têŋ lau daŋ dom.
31 Magoc iŋlu sêsa si, ma sêkôm
iŋ ndê waê sa e tiapa gêm gameŋ
dinaŋ ahuc.

Yisu kôm ŋgac awha mba sôm yom asê

32 Ŋac sêsa si ma lau ŋatô sêtêŋ
Yisu sêmeŋ. Ŋac sêkôc ŋgac daŋ,
naŋ ŋalau sac kôm iŋ awha mba.
33 Yisu soc ŋalau sac sa awê gi
su, goc awha mba dau sôm yom
asê. Lau daêsam dinaŋ sêseŋ
amba ma sêsôm bu, “Yac dalic gêŋ
daŋ bocdec yêc Israel dom andô.”
34 Magoc lau Palêsai sêsôm bu, “Iŋ
kôc ŋaclai yêc ŋalau sac si ŋadau
Sadaŋ, dec tiŋ ŋalau sac su.”

Yisu tawalô lau

35 Ma Yisu kêsêlêŋ golom-golom
malac atu ti sauŋ. Iŋ kêdôhôŋ lau
mbo lôm wê-ŋga, ma hoc ŋawaê
ŋayham pi Anötö ndê gôliŋ asê.
Ma iŋ kôm lau ti gêmbac tidau-
tidau hoŋ ŋayham sa.
36 Magoc têŋ ndoc iŋ gêlic
lau daêsam naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ
tawalô ŋac. Ŋahu bu iŋ gêlic
ŋac sêtôm domba naŋ si ŋgac yob
ŋac-ŋga mba, dec giam pôm sêtê
ŋac saliŋ-saliŋ ŋapaŋ. 37 Goc iŋ
sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi, “Gêŋ
ŋandô daêsam yêc ôm, magoc
lau sêndic ŋandô sa-ŋga daêsam
dom. 38 Bocdinaŋ ateŋ mbec têŋ
ôm ŋadau bu êŋkiŋ lau gweleŋ-
ŋga sêsôc iŋ ndê ôm ma sêndic
gêŋ ŋandô sa.”

10

Yisu kêyaliŋ †aposel 12 sa
(Mak 3:16-19; Luk 6:12-16)

1 Yisu ta iŋ ndê ŋgac-sêŋomi
12 sêtêŋ iŋ si, ma kêŋ ŋaclai têŋ
ŋac bu sêsoc ŋalau sac su yêc
lau, ma bu sêkôm gêmbac hoŋ
ŋayham sa. 2 Aposel 12 dau si
ŋaê bocdec. Ŋgac ŋamata-ŋga
iŋ Saimon naŋ sêsam bu Pita,
lu iŋ asi Andru, ma Sebedi ndê
atu lu Jems lu Jon, 3 P ilip ma
Batolomeas, Tomas ma ŋgac kôc
takis-ŋga Matyu, ma Alpayas ndê
atu Jems, Tadaus, 4 Saimon naŋ
sêsam bu ‘Ŋgac †Selot,’ ma Judas
Iskeriot naŋ tiŋambu hoc Yisu
asê.

Yisu kêkiŋ aposel 12 sêsa si bu sênem mêtê lau
(Mak 6:7-11; Luk 9:1-5)

5 Yisu kêkiŋ lau 12 dinaŋ sêsa
si bu sênem mêtê, ma gic yomsu
ŋac bocdec bu, “Asôc lau apa ti
lau †Samaria-ŋga si malac daŋ
dom, 6 tigeŋ gêŋ ŋamata-ŋga
atêŋ domba Israel-ŋga naŋ siŋga
su, naŋ andi. 7 Anem mêtê
ma asôm têŋ lau bu Anötö ndê
gôliŋ meŋ kêpiŋ su. 8 Akôm lau
gêmbac ŋayham sa, ma akôm lau
ti gêmbac leprasi ŋamlic ŋawasi
sa. Auŋ lau batê sêtisa, ma asoc
ŋalau sac su yêc lau. Anötö kêŋ
ŋaclai têŋ mac ŋaôli mba, ma
bocdinaŋ anem lau sa ŋambwa.
9-10 Ma têŋ ndoc mac aŋsêlêŋ andi,
naŋ gauc nem wapa seŋ-ŋga dom.
Aŋsêlêŋ amam sawa, akôc mone
dom, ampwic talhi dom, akôc
ŋakwê aô daôm-ŋga ti atapa dom,
ma ahôc tôc dom. Ŋalêŋ solop
bu lau sêlôm lau naŋ sem gweleŋ
mêtê-ŋga ma sêpuc ŋac dôŋ ŋa
gêŋ dinaŋ, naŋ ti ŋac si ŋaôli ô
gweleŋ.
11 “Malac bocke mac bu asôc
andi, naŋ aŋsalê ŋamalac
ŋayham naŋ toc Anötö sa ŋapep,
bu ambo awhiŋ iŋ e mac ahu
malac dau siŋ. 12 Têŋ ndoc mac
api iŋ ndê andu andi, naŋ anem
mbec iŋ ndê lau ŋa mbec yom
malô-ŋga. 13 Ma ŋac lau dau bu
lau gitêŋ, goc yom malô oc yêc
ŋac. Ma ŋac bu lau gitêŋ dom,
goc mac nem mbec yom malô-ŋga
oc gacgeŋ yêc mac-ŋga. 14 Ma
lau malac daŋ bu sêkôc mac ti
nem yom sa dom, goc ahu malac

me andu dinaŋ siŋ ma atoŋ kop
su yêc gahim. 15 Aö wasôm têŋ
mac bu têŋ Anötö ndê bêc êmatôc
lau-ŋga, lau malac dinaŋ-ŋga oc
sêtap ŋagêyô sac sambuc sa, hôc
gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ oc kêŋ têŋ
lau Sodom ti Gomora-ŋga têŋ têm
ŋambu-ŋga, naŋ su."

Yisu ndê lau oc sêtap kisa sa
(Mak 13:11-13; Luk 21:12-17)

16 "A ŋgô su naŋ! Aö waŋkiŋ
mac asa andi, atôm domba naŋ
sêsip giam pôm si gameŋ. Bocd-
inaŋ akôc gauc ŋapep ma akôm
nem gweleŋ, ma akôm mêtê
ŋayham eŋ e lau daŋ gitôm dom
bu sêpu mac. 17 Ayob daôm
têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ aö dom,
bu ŋac oc sêkêŋ mac atêŋ lau
sêmatôc yom-ŋga andi, ma sêhi
mac ŋa sö yêc ŋac si lôm wê-ŋga.
18 Tu mac aŋkuc aö-ŋga dec ŋac
oc sêkêŋ mac alhac gôliŋwaga ti
kiŋ si aŋgô-ŋga. Ndoc dinaŋ ti
mac nem ndoc bu awhê aneŋ yom
sa têŋ lau atu-tu dinaŋ, ma têŋ
lau akêŋ gameŋ hoŋ, naŋ whiŋ.
19 Ma têŋ ndoc sêkôc mac dôŋ,
naŋ ahêgo daôm dom tu yom
asôm-ŋga. Anötö oc nem mac sa
tu asôm yom-ŋga. 20 Ma yom naŋ
mac bu asôm, naŋ mac nem yom
dom. Damam undambê-ŋga oc
kêŋ iŋ ndê Ŋalau puc mac dôŋ,
ma hôc nem awham sa.

21 "Têŋ ndoc ŋawapac-ŋga di-
naŋ, lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom oc
sêhoc si asidôwai sêkêŋ whiŋ aö-
ŋga asê bu sêndic ŋac ndu, ma
dambai oc sêkôm têŋ atui boc-
dinaŋ. Balêkoc oc sêli dau sa
têŋ damba ti dindai, ma sêkêŋ
ŋac sêtêŋ lau bu sêndic ŋac ndu.
22 Ma lau sambob oc atac tec mac
tu aö-ŋga. Magoc asa naŋ bu lhac
ŋaŋga ma hu aö siŋ dom, naŋ oc
tap Anötö ndê mwasiŋ nem iŋ si-
ŋga sa. 23 Ma lau bu sêkêŋ kisa
mac, goc ahu ŋac si malac siŋ
ma atêŋ malac daŋ andi. Yom
ŋandô aö wasôm têŋ mac! Mac
nem gweleŋ anem mêtê ŋawaê
ŋayham-ŋga yêc malac Israel-ŋga
hoŋ oc pacndê dom, e Ŋamalac
ndê Atu meŋ sa tiawê."

Lau naŋ sêŋkuc Yisu oc sêhôc
ŋawapac gitôm iŋ dau
(Luk 6:40)

24 "Kwapuc daŋ oc hôc gêlêc
gwalam akwa naŋ kêdôhôŋ iŋ,
naŋ dom. Ma ŋgac akiŋ oc
hôc gêlêc iŋ ndê ŋadau dom.
25 Kwapuc bu tôm ndê gwalam
akwa ma ŋgac akiŋ bu tôm ndê
ŋadau, goc tôm. Lau sêpu
gôlôwac ŋadau aö ma sêsam aö
bu †Belsebal, ma bocdinaŋ ŋac oc
sêkôm têŋ ŋadau ndê lau mac,
hôc gêlêc su."

Atöc lau nom-ŋga dom
(Luk 12:2-7)

26 "Magoc atöc daôm tu lau naŋ
sêkêŋ kisa mac-ŋga dom. Ŋahu
bu gêŋ hoŋ naŋ lau sem ahuc, me
yêc siŋ dau, naŋ oc meŋ sa tiawê.
27 Yom naŋ aö gasôm têŋ mac têŋ
ôbwêc, naŋ asôm asê têŋ acsalô,
ma yom naŋ aö gac yom sec têŋ
mac, naŋ asôm tiatu alhac malac
lôm. 28 Atöc lau naŋ bu sêndic
mac ndu-ŋga dom, bu ŋac gitôm
dom bu sêseŋ mac gatôm su whiŋ.
Atöc lau dom, magoc atöc Anötö
ma asôc iŋ ŋapu. Bu mba, goc
iŋ gitôm bu kêŋ mac ŋamlic ti
gatôm lu-lu sêsip lambwam sêndi
e sêniŋga gacgeŋ.

29 "Akôc gauc pi mbac kecsoc
naŋ lau sêlic bu gêŋ ŋambwa.
Tigeŋ Anötö gêlic gêŋ sauŋ dinaŋ
bu gêŋ ŋambwa dom, ma iŋ bu
lôc dom, dec daŋ oc niŋga dom.
30-31 Bocdinaŋ ahêgo daôm dom,
bu Anötö tac whiŋ mac hôc gêlêc
mbac kecsoc daêsam su. Iŋ kêyalê
mac e pi sa, gitôm iŋ sê mac nem
kêclauŋ hoŋ sa timala."

Dasêc Yisu ahuc dom
(Luk 12:8-9)

32 “Asa naŋ sôm asê yêc
ŋamalac aŋgô-ŋga bu iŋ kêŋ
whiŋ aö, naŋ aö wasôm iŋ ndê
ŋaê asê yêc Damaŋ undambê-ŋga
aŋgô-ŋga. 33 Tigeŋ asa naŋ sêc
iŋ ndê kêŋ whiŋ aö-ŋga ahuc yêc
ŋamalac aŋgô-ŋga, naŋ wasêc
iŋ ahuc yêc Damaŋ aŋgô-ŋga
bocdinaŋ.”

Taŋkuc Yisu ti dahôc ŋawapac
(Luk 12:49-53; 14:26-27; 9:48)

34 “Gauc nem bu aö gameŋ bu
wahê wamba lau dom. Mba! Tu
aö-ŋga dec lau oc sêwhê dau kôc
ma sêkêŋ kisa dau. 35 Tu aö-ŋga
dec damba lu atuŋgac oc sêkêŋ
kisa dau, ma dinda lu atuwê, ma
lawawê akwa lu lawawê wakuc oc
sêkêŋ kisa dau bocdinaŋ. 36 Ŋgac
daŋ oc tap iŋ ndê ŋacyo sa yêc iŋ
dau ndê lau.
37 “Asa naŋ tac whiŋ damba me
dinda me atuŋgac me atuwê hôc
gêlêc iŋ ndê atac whiŋ aö su, naŋ
oc tôm dom bu ti aneŋ daŋ. 38 Ma
asa naŋ tec bu hôc iŋ ndê a gicso
dau* ma êŋkuc aö, naŋ tôm dom
bu ti aneŋ daŋ bocdinaŋ. 39 Lau
naŋ takwê gêŋ nom-ŋga ŋapaŋ tu
puc ŋac si ŋamlic dôŋ-ŋga, naŋ
oc sêniŋga. Magoc asa naŋ bu hu
gêŋ nom-ŋga siŋ tu aö-ŋga, naŋ
oc mbo tali ŋapaŋ.
40 “Lau naŋ sêkôc mac sa, naŋ
gitôm sêkôc aö dauŋ sa, ma ŋac
naŋ sêkôc aö sa, naŋ sêkôc Anötö
naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ sa.
41 Asa naŋ toc aneŋ propet daŋ
sa, ma kôc iŋ sa tu iŋ ti propet
gêm aö aŋôŋ-ŋga, naŋ Anötö oc
kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ iŋ gitôm
iŋ kêŋ têŋ propet dau. Ma asa
naŋ toc ŋamalac gitêŋ daŋ sa, ma
kôc iŋ sa tu aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ
Anötö oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ
iŋ gitôm iŋ kêŋ têŋ ŋgac gitêŋ
dau. 42 Ma asa naŋ kôm gêŋ sauŋ
bocke bu nem lau naŋ sêŋkuc aö,
naŋ sa, tôm iŋ kêŋ bu ŋalhuc têŋ
ŋac sênôm, naŋ Anötö oc êŋlhiŋ
iŋ siŋ dom. Iŋ oc kêŋ ŋagêyô
ŋayham têŋ iŋ yomandô.”

11

1 Yom hoŋ dinaŋ Yisu sôm têŋ
iŋ ndê ŋgacsêŋomi 12 tu êndôhôŋ
ŋac-ŋga. Iŋ gic bata yom dau, goc
kêsêlêŋ golom-golom malac naŋ
sêyêc gameŋ Galili-ŋga dinaŋ, ma
gêm mêtê ti kêdôhôŋ lau.

Yisu sôm yom pi Jon, Ŋgac
Kêku Lau-ŋga
(Luk 7:18-35)

2 Têŋ ndoc dinaŋ Jon, Ŋgac
Kêku Lau-ŋga ndöc gapocwalô,
ma iŋ ŋgô ŋawaê pi gêŋ hoŋ naŋ
Kilisi kôm. Bocdinaŋ iŋ kêkiŋ iŋ
ndê sêŋomi ŋatô sêtêŋ Yisu si,
3 ma sêndac iŋ bocdec bu, “Anötö
gic bata têŋ yac bu oc êŋkiŋ
Mesaya. Am daôm dinaŋ, me yac
oc akêŋ bataŋ ŋgac daŋ tiyham?”
4 Yisu ô yom ma sôm, “Ambu andi
ma asôm yom têŋ Jon pi mêtê
naŋ mac aŋgô aö gahoc asê, ma
pi gêŋ naŋ mac alic aö gakôm.
5 Lau tapec sêlic gameŋ tiyham,
lau bôliŋ sêŋsêlêŋ tiyham, lau ti
gêmbac leprasi ŋamlic ŋawasi sa,
lau daŋgasuŋ bic sêŋgô yom, lau
batê sêtisa, ma lau ŋalôm sawa
sêŋgô ŋawaê ŋayham. 6 A ŋgô!
Lau naŋ atac lu-lu tu aö-ŋga dom,
naŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ
sa.”
7 Jon ndê sêŋomi sêsa si, ma
Yisu sôm yom pi Jon têŋ lau toŋ
atu naŋ sêmbo sêwhiŋ iŋ. Iŋ
ndac ŋac bocdec bu, “Têŋ ndoc
mac asa atêŋ Jon yêc gameŋ
sawa a, dec gauc gêm bu atap
ŋamalac kaiŋ bocke sa? Mac
bu alic ŋgac gauc babalê gitôm
gakoc naŋ mbu kêwic, a? 8 Mac
asa a bu alic ŋgac daŋ naŋ sôc
ŋakwê ŋayham, a? Mba! Lau

* **10:38** Yisu ndê yom pi a gicso dau, naŋ ŋahu bu tamasaŋ dauŋ tôm bêc hoŋ bu dahôc ŋandê ti ŋawapac tu iŋ-ŋga e tôm dambac ndu tôm iŋ dau mbac ndu.

naŋ sêsôc ŋakwê ŋayham, naŋ
sêmbo gameŋ ŋayham gitôm kiŋ
si andu. 9 Bocdinaŋ aö wandac
mac, mac asa a bu alic sake?
Bu alic propet daŋ? Yomandô!
Iŋ propet daŋ, ma iŋ hôc gêlêc
propet hoŋ su. 10 Propet akwa
daŋ to yom naŋ Anötö sôm têŋ
Mesaya bocdec bu, *‘Aö waŋkiŋ
aneŋ ŋgac aheŋ-ŋga muŋ am, bu
êmasaŋ am nem seŋ.’* Y om pi
ŋgac aheŋ-ŋga dau hêganôŋ Jon
solop. 11 Yêc ŋamalac nom-ŋga,
daŋ hôc gêlêc Jon, Ŋgac Kêku
Lau-ŋga su dom. Tigeŋ aö wasôm
yom ŋandô têŋ mac, bu lau hoŋ
naŋ sêmbo Anötö ndê gôliŋ ŋapu,
lau tiwaê, ma lau waêmba boc-
dinaŋ, naŋ hoŋ sêhôc gêlêc Jon su
yêc Anötö aŋgô-ŋga.

12-13 “Muŋ-ŋga, Moses ti propet
akwa-kwa sêhoc yom asê gwanaŋ
pi Anötö ndê gôliŋ. Ma ŋac si
yom ŋandô sa dom, e Jon meŋ ma
gêm mêtê bu Anötö ndê gôliŋ meŋ
kêpiŋ. Têŋ ndoc Jon gic hu yom
dau e meŋ têŋ kwahic dec, Anötö
ndê gôliŋ kêsôwec gi tiatu, ma lau
daêsam sêkôm mwasac bu sêsôc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu. 14 Anötö
gic bata bu êŋkiŋ propet daŋ
muŋ Mesaya, naŋ gitôm propet
Elaija. Ma aö wasôm têŋ mac bu
yomandô, Jon iŋ propet dau di-
naŋ. Mac akêŋ whiŋ yom dinaŋ,
me mba? 15 Mac bu daŋamsuŋ
yêc, naŋ aŋgô aneŋ yom!

16 “Lau têm dindec-ŋga ŋac lau
kaiŋ bocke? Ŋac sêtôm balêkoc
naŋ sêkôc whê sêmbo malac lôm,
naŋ sêtucdiŋ ŋac si silip ŋatô ma
sêsôm, 17 ‘Têŋ ndoc naŋ yac ac
oŋ bu datê wê, naŋ mac atec.
Ma têŋ ndoc yac am wê daŋgibo-
ŋga, naŋ mac atec bu ataŋ awhiŋ.’
18 Ma lau têm dindec-ŋga bocd-
inaŋ. Jon meŋ ma gêŋ gêŋ ti
nôm gêŋ ŋayham dom, ma sêsôm
bu ŋalau sac mbo iŋ ndê ŋalôm.
19 Ma Ŋamalac ndê Atu meŋ nôm
ti gêŋ gêŋ ŋayham, tigeŋ sêsôm
bu iŋ ŋgac gêŋ gêŋ ti nôm wain
ŋawahô-ŋga, ma bu iŋ hê silip
têŋ lau sac ti lau sêkôc takis-ŋ ga.
Bocdinaŋ, mac lau têm dindec-
ŋga atôm balêkoc naŋ sêkôm tô
aŋiŋ ŋapaŋ. Tigeŋ Anötö ndê
gauc hôc gêlêc gêŋ hoŋ, ma iŋ ndê
lau sêŋyalê bu iŋ ndê lêŋ iŋ lêŋ
solop.”

*Yisu sôm yom pi lau naŋ sem
dau kwi dom
(Luk 10:13-15)*

20 Têŋ dinaŋ Yisu gic hu pu lau
naŋ sêndöc malac ŋatô. Ŋahu
bu iŋ k ôm gêŋ dalô daêsam yêc
ŋac aŋgô-ŋga, tigeŋ ŋac sem si
ŋalôm kwi dom. 21 Iŋ sôm, “Oyaê
mac lau Korasin ti lau Betsaida-
ŋga. Mac ac waê bu atap Anötö
ndê atac ŋandê sa. Lau apa naŋ
sêndöc Taya ma Saidon, naŋ bu
sêlic gêŋ dalô naŋ aö gakôm yêc
mac aŋôm-ŋga, dec oc tôm sênem
dau kwi wandêc su, ma sêndöc ti
sêtaŋ si sac. 22 Tigeŋ mac akôm
dom, dec wasôm têŋ mac bu têŋ
ndoc Anötö êmatôc lau-ŋga, naŋ
iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ
mac, hôc gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ oc
kêŋ têŋ lau Taya ti Saidon-ŋga,
naŋ su.

23 “Ma mac lau Kapenaom-ŋga.
Mac gauc gêm bu Anötö oc kôc
mac sa andöc undambê, a? Aö
wasôm mba! Iŋ oc êmasuc mac
su asip lambwam andi. Lau
Sodom bu sêlic gêŋ dalô gitôm
mac alic su, dec oc tôm sêhu si sac
siŋ ma sêndöc ŋayham e kwahic
dec. 24 Aö wasôm têŋ mac bu
Anötö oc kêŋ ŋagêyô sac têŋ mac,
hôc gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ oc kêŋ
têŋ lau Sodom-ŋga.”

*Yisu kêpiŋ Damba
(Luk 10:21-22)*

25 T êŋ ndoc dinaŋ Yisu teŋ
mbec ma sôm, “O Damaŋ, un-
dambê ti nom ŋadau. Aö wampiŋ
am bu am tôc nem yom ŋa-ŋandô

asê têŋ lau naŋ sêŋgwiniŋ dau,
ma siŋ kwi têŋ lau naŋ gauc gêm
bu ŋac lau tigauc ma sêŋyalê gêŋ
hoŋ. 26 Aêc, Damaŋ, am kôm
bocdinaŋ kêkuc am daôm nem
atac whiŋ.”
27 Goc Yisu sôm, “Damaŋ kêŋ
gêŋ hoŋ sip aö amaŋ. Lau daŋ
sêŋyalê Atu dom, Damba tawasê
kêyalê iŋ. Ma lau daŋ sêŋyalê
Damba dom, tigeŋ iŋ ndê Atu
kêyalê iŋ, ma lau naŋ Atu dau atac
whiŋ bu tôc iŋ asê têŋ ŋac, naŋ
sêŋyalê Damba.”

Yisu gêm malô lau kwapac

28 “Mac lau hoŋ naŋ ahôc
ŋawapac ma kwampac, naŋ atêŋ
aö ameŋ, ma aö wakêŋ mac asê
awham su. 29 Ameŋ ma akôm aö
neŋ gweleŋ awhiŋ aö, ma aö oc
wandôhôŋ mac. Aö ŋgac malô
ma gatoc dauŋ sa dom, ma mac
oc atap malam aŋwhaŋ daôm-ŋga
sa yêc aö. 30 Ŋahu bu gweleŋ
naŋ mac akôm awhiŋ aö, naŋ
ŋadehe dom, ma aö wakêŋ mac
ahôc ŋawapac atu dom.”

12

Yisu iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga
(Mak 2:23–3:6; Luk 6:1-11)

1 Têŋ têm dinaŋ ŋabêc †Sabat-
ŋga daŋ, naŋ Yisu ti ndê
ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbo
lôcwha naŋ gic ôm wit-ŋga daŋ
kic. Ma gêŋ yô ŋgacsêŋomi, dec
sêkôc wit ŋandô ma seŋ. 2 Lau
Palêsai ŋatô sêlic, goc sêsôm
têŋ iŋ, “Lic su naŋ. Am nem
ŋgacsêŋomi sêkôc wit ŋandô ma
yomsu gic yao bu dakôm gweleŋ
kaiŋ dinaŋ têŋ bêc Sabat-ŋga
dom.” 3 Goc Yisu ô ŋac si yom
ma sôm, “Gauc nem yom naŋ
sêto yêc, pi gêŋ naŋ Kiŋ Dawid
ti ndê lau sêkôm têŋ ndoc gêŋ yô
ŋac. Mac asam su, me? 4 Dawid
sôc Anötö ndê andu gi, ma kôc
bolom dabuŋ naŋ lau sêkêŋ ti da,
naŋ Moses kêŋ yao bu dabuŋsiga
tawasê sêneŋ, ma lau bambaliŋ
sêneŋ dom. Ma Dawid ti ndê lau
seŋ, magoc lau daŋ sêŋgôliŋ yom
pi Dawid ma sêsôm bu iŋ kêgilì
yomsu lec dom.
5 “Ma gêŋ daŋ tiyham, naŋ mac
asam su yêc Moses ndê yomsu.
Têŋ bêc Sabat-ŋga hoŋ dabuŋsiga
sêkôm gweleŋ yêc lôm dabuŋ, ma
gweleŋ dinaŋ kêgilì yomsu Sabat-
ŋga. Magoc lau sêŋgôliŋ yom pi
ŋac dom.
6 “A ö wasôm têŋ mac, bu
gweleŋ naŋ aö gameŋ tu wakôm-
ŋga, naŋ hôc gêlêc sakiŋ lôm
dabuŋ-ŋga hoŋ su. 7 Sêto Anötö
ndê yom yêc bocdec, *‘Gêŋ atu
naŋ aö atac whiŋ, naŋ hôc gêlêc
mac nem da hoŋ su, naŋ bu mac
tamwalô lau.’* Mac aŋyalê yom
dau ŋahu dom. Mac bu aŋyalê,
dec gitôm dom bu mac aŋgôliŋ
yom pi lau naŋ sêkôm gêŋ so daŋ
dom. 8 Bu Ŋamalac ndê Atu iŋ gêŋ
hoŋ ŋadau, ma iŋ Pômdau bêc
Sabat-ŋga whiŋ.”

Yisu kôm ŋgac amba balê
ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Yisu kêsêlêŋ gi, ma sôc ŋac si
lôm wê-ŋga gi. 10 Ma yêc dinaŋ,
ŋgac amba tibalê daŋ ndöc. Lau
Palêsai sêŋsalê yom tu sêŋgôliŋ
pi Yisu-ŋga, goc sêndac iŋ, “Yac
bu dakôm ŋamalac daŋ ŋamlic
ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga,
oc taŋgilì yomsu Sabat-ŋga, me
mba?” 11 Ma Yisu sôm têŋ ŋac,
“Mac nem domba daŋ, bu peŋ sip
sê ŋalôm têŋ bêc Sabat-ŋga, naŋ
mac oc akôm sake? Mac oc akôc
sa. 12 Aêc! Ma ŋamalac sêhôc
gêlêc domba su! Bocdinaŋ yac bu
dakôm ŋayham ma danem lau sa
têŋ bêc Sabat-ŋga, oc daso yomsu
Sabat-ŋga dom.” 13 Goc Yisu sôm
têŋ ŋgac dau, “Êmatôc amam!”
Ma iŋ kêmatôc amba, ma amba
dau ŋayham sa tiyham, gitôm iŋ

amba daŋga. 14 Tigeŋ lau Palêsai
sêsa si ma sem yomgalôm pi lêŋ
sêndic Yisu ndu-ŋga.

Yisu iŋ Anötö ndê Ŋgac Akiŋ

15 Yisu kêyalê lau Palêsai si
gauc, goc hu gameŋ dinaŋ siŋ.
Lau daêsam sêŋkuc iŋ, ma iŋ kôm
ŋac si gêmbac hoŋ ŋayham sa.
16 Tigeŋ iŋ gic yao bu sêsôm iŋ
ŋahu asê dom. 17 Ŋalêŋ dinaŋ
yom naŋ propet Aisaya sôm pi
Mesaya muŋ su, naŋ ŋandô sa.
Yom dau sêto yêc bocdec bu:

18 Alic aneŋ ŋgac akiŋ dindec,
naŋ aö kayaliŋ iŋ sa. Aö
atac whiŋ iŋ kêlêc, ma aneŋ
ŋalôm tisambuc iŋ. Wakêŋ
aneŋ Ŋalau nem iŋ ahuc, ma
iŋ oc hoc yom gitêŋ matôc-
ŋga asê têŋ lau akêŋ gameŋ
nom-ŋga hoŋ.
19 Iŋ oc sôm yom tac ŋandê-ŋga
me mbwêc ŋaŋga dom. Ma
lau daŋ oc sêŋgô iŋ whasuŋ
yêc malac lôm dom.
20 Gakoc timdec iŋ oc pôŋ dulu
dom, ma ya ŋawê naŋ tisauŋ,
naŋ iŋ oc yu ndu dom.* Ma
iŋ oc kôm bocdinaŋ e nditôm
iŋ ndê yom gitêŋ matôc-ŋga
nem nom sambuc ahuc.
21 Ma lau akêŋ gameŋ nom-ŋga
hoŋ oc sêkêŋ bata bu Anötö
nem ŋac si tu iŋ ndê ŋaê-ŋga.
[Ais 42:1-4]

Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mak 3:23-27; Luk 11:14-22)

22 Têŋ têm dinaŋ lau sêwê ŋgac
daŋ naŋ ŋalau sac kôm iŋ tandô t
ipec ma awha mba, naŋ sêtêŋ Yisu
sêmeŋ. Yisu soc ŋalau sac dinaŋ
su, goc kôm ŋgac dau ŋayham sa,
ma iŋ gêlic gameŋ ma sôm yom
asê. 23 Lau hoŋ sêhêdaê tu Yisu-
ŋga, ma sêsôm, "Mboe †Dawid
ndê Atu iŋ ŋgac dau dec, me?"
24 Tigeŋ lau Palêsai sêŋgô ŋawaê,
dec sêpu Yisu ma sêsôm, "Iŋ kôc
ŋaclai yêc ŋalau sac si ŋadau
†Belsebal, dec iŋ soc ŋalau sac
su." 25 Yisu kêyalê ŋac si gauc, ma
sôm, "Lau gameŋ daŋ, me malac
daŋ, me gôlôwac daŋ, bu sêwhê
dau kôc, dec ŋac oc sêlhac ŋaŋga
dom, ma ŋac si ŋacyo oc sêku ŋac
dulu. 26 Ma Sadaŋ boc-dinaŋ. Iŋ
bu soc dau ndê ŋalau sac su, dec
iŋ kêŋ kisa dau, ma iŋ ndê ŋaclai
oc niŋga.

27 "Mac asôm bu aö gakôc
ŋaclai yêc Belsebal, dec gasoc
ŋalau sac su. Ma bocke? Mac
nem sêŋomi naŋ sêsoc ŋalau sac
sêwhiŋ, naŋ mac aŋgôliŋ yom
dau pi ŋac whiŋ, a? Ŋac oc sêlic
mac nem yom bu so ma sêmatôc
mac! 28 Tigeŋ aö gasoc ŋalau sac
ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, dec
aŋyalê bu Anötö ndê ŋaclai bu
nem gôliŋ gêŋ hoŋ, naŋ hôc asê
mac su.
29 "Ŋgac daŋ oc sôc ŋgac ti
licwalô atu daŋ ndê andu ma
êŋgaho iŋ ndê wapa su ŋalêŋ
bocke? Gêŋ ŋamata-ŋga iŋ sô
ŋgac dau dôŋ, goc kôc iŋ ndê
wapa su. Ma Sadaŋ iŋ gitôm ŋgac
ti licwalô atu.
30 "Asa naŋ kalhac whiŋ aö dom,
naŋ ti aneŋ ŋacyo. Ma asa naŋ
gic lau sa sêtêŋ aö sêmeŋ dom,
naŋ soc ŋac su yêc aö. 31 Tu
dinaŋ-ŋga aö wasôm têŋ mac bu
ŋamalac naŋ kac ndê ŋalôm kwi
ma hu ndê sac siŋ, naŋ Anötö oc
suc iŋ ndê sac ti yom sac-sac hoŋ
kwi. Tigeŋ yom sac naŋ ŋamalac
daŋ bu sôm pi Ŋalau Dabuŋ, naŋ
Anötö oc suc kwi dom.† 32 Asa naŋ
bu sôm yom sac pi Ŋamalac ndê
Atu, tigeŋ tiŋambu kac ndê ŋalôm
kwi, naŋ Anötö oc suc iŋ ndê sac
kwi. Magoc asa naŋ bu sôm yom

* **12:20** Yom pi gakoc timdec ma ya ŋawê naŋ mbac, naŋ hêganôŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom. † **12:31** Lau Palêsai sêsôm bu Yisu kôc ŋaclai yêc Sadaŋ ndê ma soc ŋalau sac su, ma Yisu tôc asê bu yom dau gitôm yom sac sambuc naŋ sêsôm pi Ŋalau Dabuŋ.

sac pi Ŋalau Dabuŋ, naŋ Anötö oc
suc iŋ ndê sac kwi têŋ têm dindec-
ŋga dom, ma têŋ têm ŋambu-ŋga
dom bocdinaŋ.”

Lau si mêtê whê ŋac sa bu
ŋayham me sac
(Luk 6:43-45)

33 Ma Yisu sôm, “A ŋayham
sem ŋandô ŋayham. Ma a sac
sem ŋandô sac. Dalic a ŋandô,
dec taŋyalê a bu ŋayham me sac.
34 Mac lau sac atôm mboc ŋatui!
Mac atôm bu asôm yom ŋayham
daŋ dom! Bu lau sêsôm yom
kêkuc gauc ti mêtê naŋ hôc ŋac
si ŋalôm ahuc. 35 Gauc ti mêtê
ŋayham hôc lau ŋayham si ŋalôm
ahuc, dec sêsôm yom ŋayham.
Ma gauc ti mêtê sac hôc lau sac si
ŋalôm ahuc, dec sêsôm yom sac.
36 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac.
Tiŋambu Anötö oc êmatôc lau pi
yom sac ti yom ŋambwa hoŋ naŋ
ŋac sêsôm. 37 Lau naŋ si yom
ŋayham, naŋ iŋ oc sam ŋac bu lau
gitêŋ, magoc ŋac naŋ si yom sac,
naŋ oc sêtap iŋ ndê matôc sa.”

Lau sêndac Yisu bu kôm gêŋ
dalô
(Luk 11:29-32)

38 Goc lau Palêsai ti kêdôhôŋ-
waga yomsu-ŋga ŋatô sêsôm têŋ
Yisu, “Kêdôhôŋwaga, yac bu alic
am kôm gêŋ dalô atu bu whê
nem ŋahu sa.” 39 Ma Yisu sôm,
“Mac lau têm dindec-ŋga, mac lau
sac naŋ apuc dômwêm Anötö, ma
asa nem lêŋ bambaliŋ gitôm lau
mockaiŋ-ŋga. Mac andac bu alic
gêŋ dalô, magoc Anötö oc kêŋ gêŋ
dalô tigeŋ têŋ mac alic, tôm gêŋ
dalô naŋ iŋ kôm pi propet Jona.
40 Jona mbo i atu ŋalôm gitôm
acsalô tö ti ôbwêc tö. Ma bocdi-
naŋ Ŋamalac ndê Atu oc yêc nom
ŋalôm nditôm acsalô tö ti ôbwêc
tö. 41 Têŋ ndoc Jona gêm mêtê
lau Ninewa, naŋ sêkac si ŋalôm
kwi. Ma ŋgac naŋ hôc gêlêc Jona
su dec mbo, tigeŋ mac am daôm
kwi dom. Tu dinaŋ-ŋga têŋ bêc
matôc-ŋga, lau Ninewa oc sêtisa
akêŋ lau batê sêwhiŋ mac lau têm
dindec-ŋga, ma ŋac oc sêhoc mac
nem sac asê. 42 Muŋŋga, Kwin
Siba-ŋga‡ kêsêlêŋ seŋ baliŋ bu
ŋgô Kiŋ Solomon ndê yom ti gauc
atu. Ma kwahic dec ŋgac naŋ hôc
gêlêc Solomon su, naŋ mbo dec.
Magoc mac akêŋ daŋam iŋ dom.
Tu dinaŋ-ŋga, têŋ bêc matôc-ŋga,
Kwin dau oc tisa whiŋ mac lau
têm dindec-ŋga, ma hoc mac nem
sac asê.”

Ŋalau sac sêŋsalê mala naŋ yêc
ŋambwa
(Luk 11:24-26)

43 “Têŋ ndoc ŋalau sac daŋ
sa yêc ŋamalac daŋ, naŋ gitôm
iŋ kêgihi mbo gameŋ sawa ma
kêsalê mala êŋwhaŋ dau-ŋga.
Tigeŋ têŋ ndoc iŋ tap sa dom,
44 naŋ iŋ oc sôm têŋ dau, ‘Aö
wambu wandi wasôc andu naŋ aö
gahu siŋ su.’ Ma iŋ oc mbu ndi
ma tap sa bu ŋamalac dau ndê
ŋalôm yêc ŋambwa, gitôm andu
naŋ sêmasaŋ ŋawasi sa. 45 Dec
iŋ oc sa ndi, wê ŋ alau 7 naŋ
sac sambuc sêhôc gêlêc iŋ su, naŋ
sêmeŋ, ma hoŋ sêsôc ŋamalac
dau ndê ŋalôm sêndi, ma sêmbo
dinaŋ. Bocdinaŋ ŋawapac naŋ
tap ŋamalac dau sa, naŋ hôc
gêlêc ŋawapac ŋamata-ŋga-ŋga
su. Ma ŋalêŋ tigeŋ mac lau sac
têm dindec-ŋga, oc atap ŋawapac
atu sa têŋ têm ŋambu-ŋga.”

Yisu dinda ti asii
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 Lau daêsam sêmbo andu daŋ
sêwhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ sôm yom
dinaŋ mbo, ma iŋ dinda ti asii
sêmeŋ sêlhac awê, ma bu sêsôm

‡ **12:42** Matyu to yom pi Kwin akêŋ gameŋ ŋapu-ŋga (South). Yom dau hêganôŋ Kwin Siba-ŋga, naŋ ndê miŋ sêto yêc 1 Kiŋ 10:1-13. Kwahic dec dasam gameŋ Siba-ŋga bu ‘Arabia.’

yom têŋ iŋ. 47 Goc ŋamalac daŋ
kêŋ ŋawaê têŋ iŋ ma sôm, “Am
dinam ti asimi sêlhac awê ma bu
sêsôm yom têŋ am.” 48 Magoc Yisu
ô yom ma sôm, “Aneŋ dinaŋ asa,
ma asiŋi ŋac lau asa?” 49 Goc iŋ
tôc amba têŋ ndê ŋgacsêŋomi,
ma sôm, “Aö dinaŋ ti asiŋi dau
dindec. 50 Bu lau naŋ daŋga
wambu Damaŋ undambê-ŋga ndê
yom, naŋ ŋac aö asiŋi ti lhuŋwêi
ma dinaŋi.”

13

Yom gôliŋ pi ŋgac kêbalip wit ŋawhê
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

1 Têŋ bêc dinaŋ Yisu hu andu
siŋ ma sa gi ndöc Bugictoŋ Galili-
ŋga ŋamakê. 2 Ma lau daêsam
sêkac sa sêŋgihi iŋ ahuc e ŋasawa
mbasi. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ pi gi
ndöc waŋ daŋ naŋ poc kêpiŋ baö.
Ma lau hoŋ dinaŋ sêlhac baö.
3 Goc Yisu sôm yom gôliŋ daêsam
têŋ ŋac. Iŋ sôm yom gôliŋ daŋ
bocdec bu, “Ŋgac daŋ sa gi bu
êmbalip wit ŋawhê yêc iŋ ndê
ôm. 4 Ma têŋ ndoc iŋ kêbalip gêŋ
dau, naŋ ŋatô sêpeŋ sêsip seŋ,
dec mbac sêmeŋ ma seŋ su. 5 Ma
ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip gameŋ
hoc-hoc, naŋ nom ŋagec sac hoc
ŋahô ŋambwa. Ŋawhê dau sêsip
nom ŋalôm gacgeŋ si dom, dec
sêpo sêpi sêmeŋ ŋagahô. 6 Magoc
tiŋambu ac pec ŋagatôm ma gêm
bôliŋ. Ŋahu bu nom ŋayham mba
tu ŋawakac sip ndi-ŋga. 7 Ma
wit ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip kwaŋ
ti ŋakwa ŋalôm, magoc têŋ ndoc
sêpo sêpi sêmeŋ, naŋ kwaŋ pi
whiŋ e yaŋ ndu. 8 Ma ŋatô sêpeŋ
sêsip nom ŋayham ma sêpo sêpi
ŋayham e sem ŋandô. Ŋatô
sem ŋandô 30, ma ŋatô sem 60
ma ŋatô sem ŋandô 100. 9 Asa
bu daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô aneŋ
yom.”

Yom gôliŋ ŋahu
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10 Tiŋambu Yisu ndê ŋgac-
sêŋomi sêtigasuc iŋ ma sêndac,
“Tu sake-ŋga am sôm yom têŋ lau
ŋa yom gôliŋ?” 11 Ma iŋ ô yom ma
sôm, “Anötö ndê gôliŋ ŋalêŋ ŋahu
sip ŋalôm gi. Iŋ kêyaliŋ mac sa
bu aŋyalê ŋahu dau, magoc lau
naŋ sêkêŋ whiŋ aö dom, naŋ oc
tôm dom bu sêŋyalê. 12 Asa naŋ
kôc Anötö ndê yom sa sip ndê
ŋalôm e tidôŋ, naŋ Anötö oc kêŋ
gauc têŋ iŋ êŋlêc, e iŋ êŋyalê yom
dau timala eŋ. Magoc asa naŋ
yom dau tidôŋ iŋ dom, naŋ Anötö
oc kôc gêŋ hoŋ su yêc iŋ. 13 Tu
dinaŋ-ŋga aö wasôm yom têŋ lau
ŋa yom gôliŋ. Ŋac sêlic gêŋ
ŋapaŋ, tigeŋ ŋac si gauc sa dom,
ma ŋac sêŋgô yom ŋapaŋ, tigeŋ
ŋac sêŋyalê ŋahu dom. 14 Yom
naŋ propet Aisaya hoc asê muŋ su,
naŋ dec ŋandô sa. Yom dau yêc
bocdec bu:

Ŋac sêŋgô aneŋ yom ŋapaŋ,
magoc sêŋyalê ŋahu dom. Ma
sêlic gêŋ naŋ aö gakôm naŋ
ŋapaŋ, tigeŋ ŋac si gauc sa
dom.
15 Lau dau si ŋalôm ŋadandi.
Ŋac si daŋgasuŋ hôc ahuc,
ma ŋac sêpôc si tandô ahuc.
Bu bocdinaŋ dom, dec oc tôm
bu tandô sêlic ma daŋgasuŋ
sêŋgô, ma sêŋyalê aö tidôŋ
yêc ŋac si ŋalôm e sênem
dau kwi, ma aö wakôm ŋac
ŋayham sa.” *[Ais 6:9-10]*

16 Ma Yisu sôm têŋ ŋgacsêŋomi,
“Aö wampiŋ mac nem tanôm ti
daŋamsuŋ, bu mac alic gêŋ atu-
tu naŋ aö gakôm, ti aŋgô aneŋ
yom. 17 Aö wasôm yom ŋandô têŋ
mac bu propet ti lau gitêŋ daêsam
naŋ sêmbo muŋ su, naŋ sêkêŋ
bata bu sêlic gêŋ naŋ mac alic su,
magoc sêlic dom. Ma sêkêŋ bata
bu sêŋgô yom naŋ mac aŋgô su,
tigeŋ sêŋgô dom.”

Yisu whê yom gôliŋ wit ŋawhê-ŋga ŋahu sa
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 Ma Yisu sôm, “Dec akêŋ
daŋam ma wawhê yom gôliŋ
ŋgac kêbalip wit ŋawhê-ŋga sa.
19 Yom pi ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip
seŋ, naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô
yom pi Anötö ndê gôliŋ, magoc
sêŋyalê ŋahu dom. Bocdinaŋ
Sadaŋ dau meŋ kêgaho yom dau
su yêc ŋac si ŋalôm. 20 Ma
yom pi ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip
gameŋ hoc-hoc, naŋ hêganôŋ
lau naŋ sêŋgô Anötö ndê yom,
ma sêkôc sa ŋagahô ma ti atac
ŋayham. 21 Magoc tôm ŋawhê
dinaŋ ŋawakac sip gi dom, naŋ
yom dau tidôŋ yêc lau dinaŋ si
ŋalôm dom. Sêlhac ŋasawa sauŋ,
tigeŋ têŋ ndoc sêtap ŋawapac sa
me lau sêkêŋ kisa ŋac tu Anötö
ndê yom-ŋga, naŋ sêhu si sêkêŋ
whiŋ siŋ ŋagahô eŋ. 22 Ma yom
pi ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip kwaŋ
ti ŋakwa ŋalôm, naŋ hêganôŋ lau
naŋ sêŋgô Anötö ndê yom, magoc
yom dau gêm ŋandô yêc ŋac si
ŋalôm dom. Ŋahu bu ŋac sêhêgo
dau pi gêŋ nom-ŋga ŋapaŋ, ma
sêsa lêŋ atac whiŋ mone-ŋga e
gêŋ kaiŋ dinaŋ kôm Anötö ndê
yom ahuc. 23 Ma yom pi ŋawhê
naŋ sêpeŋ sêsip nom ŋayham ma
sem ŋandô 30, me 60, me 100,
naŋ hêganôŋ lau naŋ sêŋgô yom
ma sêŋyalê ŋahu, ma sem ŋandô
daêsam.”

Yom gôliŋ pi wahô

24 Yisu sôm yom gôliŋ daŋ tiy-
ham bocdec bu, “Aö bu wawhê
Anötö ndê gôliŋ sa ŋalêŋ bocdec.
Ŋgac daŋ kêbalip wit ŋawhê
ŋayham sip ndê ôm. 25 Magoc
têŋ ndoc lau sêyêc bêc, naŋ
iŋ ndê ŋacyo meŋ, ma kêbalip
wahô ŋawhê sip ôm dau whiŋ
wit ŋawhê ŋayham, goc kölhö gi.
26 Tiŋambu wit ŋawhê po pi meŋ,
ma têŋ ndoc ŋandô sa, naŋ lau
sêlic bu wahô pi meŋ whiŋ. 27 Goc
ôm ŋadau ndê lau akiŋ sêtêŋ iŋ si
ma sêsôm, ‘Ŋadau, yac alic bu am
kêbalip ŋawhê ŋayham sip nem
ôm. Magoc wahô dec meŋ akêŋ
nde?’ 28 Ma iŋ ô yom ma sôm,
‘Ŋacyo daŋ kôm gêŋ dau.’ Ma
sêndac iŋ, ‘Am tac whiŋ bu yac
asa andi ayê wahô dau sa, me?’
29 Ma iŋ sôm, ‘Mba! Bu mboe
mac ayê wahô ma apuc wit sa
whiŋ. 30 Atec lu-lu sêlhac sêwhiŋ
dau ma sêtiatu e ndoc sêndic gêŋ
ŋandô sa-ŋga. Têŋ dinaŋ aö oc
wasôm têŋ lau sêndic gêŋ ŋandô
sa-ŋga bu sêndic wahô sa muŋ,
goc sêkic dôŋ ma sêkêŋ pi ya ndi.
Ma tiŋambu sêndic wit ŋandô sa
pi aneŋ andu gêŋ ŋandô-ŋga.’ ”

Yom gôliŋ pi gêŋ ŋawhê sauŋ
(Mak 4:31-32; Luk 13:18-19)

31 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ
têŋ ŋac bocdec, “Anötö ndê gôliŋ
gitôm a soc ŋawhê, naŋ ŋgac daŋ
sô sip iŋ ndê ôm. 32 Ŋawhê dau
iŋ gêŋ sauŋ-têc, tigeŋ tiŋambu oc
po pi meŋ e ti a atu hôc gêlêc
gêŋ ôm-ŋga hoŋ, ma mbac lôlôc-
ŋga oc sêmeŋ sêhê si ŋaic yêc
ŋasaŋgac.”

Yom gôliŋ pi yist
(Luk 13:20-21)

33 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ
tiyham bocdec, “Anötö ndê gôliŋ
gitôm yist, naŋ awhê daŋ kêŋ sip
plawa lôŋ atu daŋ ma kêgaluŋ e
kôm plawa hoŋ suŋ.”

Yisu sôm yom gôliŋ daêsam
(Mak 4:33-34)

34 Yom hoŋ naŋ Yisu sôm têŋ lau
toŋ atu dinaŋ, naŋ iŋ sôm ŋa yom
gôliŋ ŋambwa. Ma iŋ sôm yom
ŋalêŋ daŋ dom. 35 Ma boc-dinaŋ
propet ndê yom bocdec ŋandô sa:

Aö wasôm aneŋ yom ŋa yom
gôliŋ, ma gêŋ naŋ yêc siŋ dau
têŋ têm Anötö kêŋ undambê
ti nom e meŋ, naŋ kwahic dec
wasôm asê. *[BW 78:2]*

Yom gôliŋ wahô-ŋga ŋahu

36 Goc Yisu hu lau hoŋ siŋ
ma sôc andu gi. Ma iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ si ma
sêndac, “Gitôm bu am whê yom
gôliŋ wahô-ŋga ŋahu sa têŋ
yac?” 37 Ma Yisu sôm, “Ŋgac
naŋ kêbalip ŋawhê ŋayham, naŋ
Ŋamalac ndê Atu. 38 Ma iŋ ndê
ôm, naŋ nom sambuc lec. Yom
pi ŋawhê ŋayham hêganôŋ lau
naŋ sêmbo Anötö ndê gôliŋ ŋapu,
ma wahô hêganôŋ ŋalau sac si
ŋadau ndê lau. 39 Ma ŋacyo naŋ
kêbalip wahô ŋawhê, naŋ Sadaŋ
dau. Ndoc sêndic gêŋ ŋandô sa-
ŋga, naŋ tôm bêc ŋambu-ŋga,
ma lau sêndic gêŋ ŋandô sa-ŋga,
naŋ Anötö ndê aŋela. 40 Têŋ bêc
ŋambu-ŋga, lau sac oc sêsip ya
atu ŋalôm sêndi, ŋalêŋ tigeŋ tôm
wahô naŋ lau sic sa ma sêkêŋ
pi ya gi. 41 Ŋamalac ndê Atu
oc êŋkiŋ ndê aŋela, ma ŋac oc
sêkôc gêŋ lêtôm-ŋga ti lau hoŋ
naŋ sêkôm sac, naŋ su yêc Anötö
ndê lau. 42 Ma ŋac oc sêmbaliŋ
ŋac sêsip ya atu ŋalôm sêndi,
ma ŋac oc sêtaŋ atu ti lhô êŋsiŋ
pi dau. 43 Têŋ dinaŋ lau gitêŋ
si ŋawasi ti ŋawê oc pô gameŋ
gitôm ac, yêc ŋac si Damba ndê
gameŋ undambê-ŋga. Mac bu
daŋamsuŋ yêc, naŋ aŋgô aneŋ
yom.”

Yom gôliŋ lu pi Anötö ndê gôliŋ

44 “Anötö ndê gôliŋ ŋamwasiŋ
gitôm awa ŋayham andô daŋ naŋ
yêc siŋ dau yêc nom daŋ ŋalôm.
Ŋamalac naŋ tap awa dau sa, naŋ
oc siŋ kwi tiyham, ma lhö ndi ti
atac ŋayham atu ma kêŋ ndê gêŋ
hoŋ têŋ lau sênemlhi, goc nemlhi
nom dinaŋ bu kôc awa dau sa.
45-46 “Ma Anötö ndê gôliŋ
ŋamwasiŋ gitôm yac ŋapa ŋaôli
atu. Ŋgac tidulu gêŋ-ŋga naŋ
kêsalê yac ŋapa ŋayham tu
êmasaŋ gôlôŋ-ŋga, naŋ bu tap
yac ŋapa ŋayham andô dau sa,
dec iŋ oc lhö ndi ma kêŋ ndê gêŋ
hoŋ têŋ lau sênemlhi, goc nemlhi
yac ŋayham dau.”

Yom gôliŋ pi wasaŋ

47-48 “M a yom gôliŋ daŋ tiyham.
Ŋalêŋ naŋ Anötö kêgalêm lau sa
bu s êmbo iŋ ndê gôliŋ ŋapu,
naŋ gitôm wasaŋ naŋ lau sêkêŋ
sip gwêc, ma i tidau-tidau sêsip
wasaŋ dau si e meŋhu. Goc lau
sêhê sa pi baö gi. Ma sêndöc sic
ma sêŋyaliŋ i ŋayham-ŋayham
sa sip dalu, ma i sac-sac, naŋ
sêmbaliŋ siŋga. 49 Ma ŋalêŋ
tigeŋ têŋ bêc ŋambu-ŋga, aŋela
oc sêmeŋ ma sêwhê lau sac ti lau
gitêŋ kôc. 50 Ŋac oc sêmbaliŋ lau
sac sêsip ya atu ŋalôm sêndi, ma
ŋac oc sêtaŋ ti lhô êŋsiŋ pi dau.”

Awa akwa ma awa wakuc

51 Yisu gic bata yom dinaŋ,
goc ndac iŋ ndê ŋgacsêŋomi,
“Mac aŋyalê aneŋ yom hoŋ din-
dec ŋahu, me mba?” Ma sêlôc,
“Aêc.” 52 Goc iŋ sôm têŋ ŋac,
“Kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga naŋ
sêŋyalê Anötö ndê gôliŋ ŋahu
tidôŋ whiŋ, naŋ sêtôm bu sêwhê
yom akwa sa têŋ lau, ma yom
wakuc whiŋ. Ma bocdinaŋ ŋac
sêtôm andu ŋadau daŋ naŋ gic
awa daêsam sa, dec tôc awa akwa
ti awa wakuc asê têŋ lau.”

Yisu ndê lau sêkôc iŋ sa dom
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 Yisu sôm yom gôliŋ hoŋ dinaŋ
pacndê, goc hu gameŋ dinaŋ siŋ.
54 Iŋ mbu têŋ iŋ ndê malachu
gi, ma kêdôhôŋ lau mbo ŋac si
lôm wê-ŋga. Dec ŋac sêhêdaê
ma sêndac dandi, “Ei! Gauc
ŋayham ti ŋaclai bu kôm gêŋ dalô
atu-tu, naŋ ŋgac dec tap sa yêc
nde? 55 Iŋ k apenta ndê atu! Iŋ
dinda iŋ Maria, ma iŋ asii Jems,
Josep, Saimon, ma Judas. 56 Ma
iŋ ndê lhuwêi sêmbo sêwhiŋ yac.
Bocdinaŋ gêŋ hoŋ dindec iŋ kôc

sa yêc nde?” 57 Ma ŋac atac lu-
lu tu iŋ-ŋga. Magoc Yisu sôm
têŋ ŋac, “Lau hoŋ sêtoc propet
daŋ sa, tigeŋ yêc propet dau ndê
malachu, iŋ dau ndê lau sêtoc iŋ
sa dom.” 58 Ma tu ŋac sêkêŋ whiŋ
iŋ dom-ŋga, dec iŋ kôm gêŋ dalô
atu-tu daêsam yêc ŋac si gameŋ
dom.

14

Herod Antipas ŋgô ŋawaê pi Yisu
(Mak 6:14-16; Luk 9:7-9)

1 Têŋ ndoc dinaŋ †Herod, naŋ
gêm gôliŋ gameŋ Galili-ŋga, naŋ
ŋgô ŋawaê pi Yisu. 2 Ma iŋ sôm
têŋ iŋ ndê lau akiŋ bu, “Ŋgac
dê mboe Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga
naŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga. Ma tu
dinaŋ-ŋga iŋ kôc ŋaclai bu kôm
gêŋ dalô atu-tu dinaŋ.”

Herod gic Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndu ŋamiŋ
(Mak 6:17-29)

3-4 Muŋ-ŋga, Herod gêm iŋ ndê
asi Pilip ndê awhê Herodias ti ndê
awhê, dec Jon sôm têŋ iŋ, “Am
kôm gêŋ so sambuc.” Tu dinaŋ-
ŋga Herod kêkiŋ ndê lau bu sêkôc
Jon dôŋ ma sêkêŋ iŋ ndöc gapoc-
walô. 5 Herod tac whiŋ bu ndic
Jon ndu, tigeŋ iŋ töc lau daêsam
naŋ sêlic Jon bu propet daŋ. 6 Têŋ
ndoc daŋ sêndê mwasiŋ tu Herod
ndê bêc dinda kôc iŋ-ŋga, ma
Herodias atuwê tê wê yêc mwasiŋ
dau ŋalôm. Herod gêlic ma tac
ŋayham atu, 7 dec iŋ kêmatiŋ
yom têŋ iŋ ma sôm, “Yomandô
aö wasôm têŋ am. Gêŋ bocke
am bu tac whiŋ naŋ sôm, ma aö
oc wakêŋ têŋ am.” 8 Goc bawhê
dau sa gi gêlic dinda Herodias. Iŋ
dinda tec Jon, dec sôm têŋ bawhê
bu ndac Herod bocdec bu, “Aö
tac whiŋ bu am tim Jon, Ŋgac
Kêku Lau-ŋga ndê kachu kic, ma
kêŋ iŋ ndê ŋagôlôŋ sip pele daŋ
ma kêŋ têŋ aö, bu walic pi tanôŋ
bu iŋ mbac ndu ŋandô.” 9 Têŋ
ndoc Herod ŋgô yom dinaŋ, iŋ
ndê ŋalôm ŋawapac atu. Tigeŋ tu
iŋ kêmatiŋ yom yêc lau hoŋ aŋgô-
ŋga, dec iŋ sôm têŋ iŋ ndê lau
siŋ-ŋga bu sêkôm tôm bawhê dau
teŋ. 10 Iŋ kêkiŋ ŋac sêsôc gapoc-
walô si, ma sêtim Jon ndê kachu
kic. 11 Ma sêkêŋ ŋagôlôŋ sip pele
daŋ, ma sêkôc sêmeŋ ma sêkêŋ
têŋ bawhê. Goc bawhê dau kôc sa
gi kêŋ têŋ dinda gêlic. 12 Tiŋambu
Jon ndê sêŋomi sêmeŋ sêkôc iŋ
ŋamlaŋ sa ma si sêŋsuhuŋ. Goc
sêtêŋ Yisu si ma sic miŋ têŋ iŋ.

Yisu gôlôm lau 5,000
(Mak 6:32-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15)

13 Têŋ ndoc Yisu ŋgô ŋawaê pi
Jon, naŋ iŋ pi waŋ daŋ gi bu
pi bugictoŋ ŋadaŋga, ma lhö têŋ
gameŋ sawa daŋ ndi ma mbo
tawasê. Magoc lau malac-ŋga
sêŋgô ŋawaê bu iŋ pi waŋ dau
gi, ma daêsam sêwê sêmbo baö
ma sêŋkuc iŋ. 14 Têŋ ndoc Yisu
sôc baö gi, naŋ gêlic lau daêsam
dinaŋ ma tawalô ŋac. Ma iŋ kôm
ŋac si gêmbac ŋayham sa.
15 Têŋ telha, kêpiŋ bu ac ndi sip,
goc ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ sêmeŋ
ma sêsôm, “Gameŋ dec gameŋ
sawa, ma ac gi su. Kêŋ lau sêlhö
sêtêŋ malac sêndi bu sênemlhi si
gêŋ sêneŋ-ŋga.” 16 Magoc Yisu
sôm, “Mba! Oc tôm bu sêneŋ gêŋ
yêc dec. Mac daôm akêŋ gêŋ têŋ
ŋac sêneŋ.” 17 Ma sêsôm, “Yac
oc akôm ŋalêŋ nde, bu yac mba
bolom amaŋdaŋ ma i lu solop dec
yêc.” 18 Goc iŋ sôm, “Akôc gêŋ
dau sa ameŋ.” 19 Ma iŋ sôm têŋ
lau bu sêndöc sic sêndöc kwaŋ.
Iŋ kôc bolom amaŋdaŋ ma i lu,
tatac undambê goc gêm mbec ma
pô bolom kôc-kôc. Ma iŋ kêŋ
têŋ ŋgacsêŋomi, ma sic sam têŋ
lau. 20 Ŋac hoŋ seŋ gitôm, ma
ŋgac-sêŋomi sic gêŋ ŋadêlê sa sip
gatop 12 e meŋhu. 21 Lau naŋ seŋ

gêŋ dau, naŋ si lauŋgac ŋanamba
gitôm 5,000. Ma lauwhê ti balêkoc
daêsam sêmbo sêwhiŋ.

Yisu kêsêlêŋ mbo bu ŋahô
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

22 Dinaŋ su, goc Yisu kêkiŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêpi waŋ bu sêmuŋ
iŋ sêmbu sêpi bugictoŋ ŋadaŋga
sêndi. Ma iŋ dau gacgeŋ mbo,
bu kêŋ lau sêlhö sêndi. 23 Sêlhö
si su, goc iŋ pi lôc tawasê gi bu
teŋ mbec. Ŋasec sa, ma iŋ tawasê
mbo. 24 Magoc waŋ dau sa awê
tibaliŋ gi su, ma mbu ŋadinda gêli
bu sa e gic sip waŋ.
25 Têŋ ôbwêc lôm, Yisu kêsêlêŋ
mbo bu ŋahô têŋ ŋac gi. 26 Magoc
têŋ ndoc ŋgacsêŋomi sêlic iŋ
kêsêlêŋ mbo bu ŋahô, naŋ sêtöc
dau ti sêmbwêc, ma sêsôm,
“Êê! Ŋalau daŋ!” 27 Goc Yisu
sôm têŋ ŋac, “Atöc daôm dom!
Ŋalôm pêŋ dôŋ, bu aö dauŋ dec.”
28 Goc Pita sôm, “Pômdau, bu
am daôm dinaŋ, naŋ goc sôm
aö waŋsêlêŋ wambo bu ŋahô
watêŋ am waloc.” 29 Ma Yisu sôm,
“Mweŋ!” Goc Pita sip yêc waŋ,
ma kêsêlêŋ mbo bu ŋahô têŋ iŋ gi.
30 Magoc mbu ŋadinda kôm iŋ töc
dau atu ma iŋ kwê bu soloŋ tigeŋ.
Goc iŋ mbwêc, “Pômdau, nem
aö sa!” 31 Ŋagahô Yisu kêmatôc
amba gi, hê iŋ sa ma sôm, “O am
ŋgac kêŋ whiŋ babalê-ŋga. Bocke
ma am atac lu-lu tu aneŋ ŋaclai-
ŋga?” 32 Goc iŋlu sêpi waŋ si, ma
mbu timalô. 33 Ma ŋgacsêŋomi
naŋ sêndöc waŋ sêpôŋ haduc ma
sêmpiŋ iŋ ma sêsôm, “Yomandô,
am Anötö ndê Atu!”

Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Genesaret
(Mak 6:53-56; Jon 6:22-25)

34 Sêlac waŋ si e sêsôc baö
yêc malac Genesaret. 35 Ma têŋ
ndoc lau malac-ŋga sêlic bu Yisu
meŋ, naŋ sêkêŋ ŋawaê têŋ gameŋ
ŋamakê-ŋga hoŋ, ma lau sêkôc
si lau gêmbac hoŋ sa sêtêŋ iŋ
sêmeŋ. 36 Ŋac sêteŋ bu sêmasec
iŋ ndê ŋakwê ŋadali ŋambwa,
ma lau hoŋ naŋ sêmasec iŋ, naŋ
ŋayham sa.

15

Gêŋ naŋ kôm ŋamalac
ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga
(Mak 7:1-23)

1 Têŋ dinaŋ lau Palêsai ti
kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga ŋatô
sêmeŋ akêŋ Jerusalem sêtêŋ Yisu
si, ma sêndac iŋ, 2 “Tu sake-
ŋga am nem ŋgacsêŋomi sêkôm
ŋagôliŋ naŋ lau andô sic dulu
têŋ yac, naŋ popoc? Têŋ ndoc
sêneŋ gêŋ, naŋ sêŋgwasiŋ amba
muŋ su dom.” 3 Ma Yisu ô ŋac
si yom bocdec bu, “Ma bocke?
Tu sake-ŋga mac atoc lau andô si
ŋagôliŋ sa ma akôm Anötö ndê
yomsu popoc? 4 Anötö dau sôm,
‘*Toc damam lu dinam sa,*’ ma iŋ
sôm tiyham bu, ‘*Asa naŋ sôm yom
sac pi iŋ damba me dinda, naŋ
oc sêndic iŋ ndu.*’ 5 Tigeŋ mac
aŋkuc yomsu dau dom. Ŋgac
daŋ ndê awa me gêŋ bu yêc bu
nem damba lu dinda sa, magoc
iŋ sôm têŋ iŋlu, ‘Oc tôm dom bu
wanem amlu sa, bu gêŋ dindec aö
wakêŋ ti da têŋ Anötö,’ 6 goc mac
alic ŋayham bu iŋ toc damba sa
dom. Bocdinaŋ mac aseŋ Anötö
ndê yom naŋ sôm bu atoc damam
lu dinam sa, naŋ popoc, tu bu
aŋkuc lau andô si ŋagôliŋ. 7 Mac
lau atim yom lau-ŋga! Yom naŋ
propet Aisaya hoc asê muŋ su,
naŋ hêganôŋ mac solop. Iŋ sôm
bu, 8 ‘*Lau dindec sêtoc aö sa
ŋa whasuŋ ŋambwa, tigeŋ ŋac si
ŋalôm yêc daŋ dau-ŋga.* 9 *Ŋac sem
akiŋ aö ŋandô dom, ma yom naŋ
sêndôhôŋ têŋ lau, naŋ ŋamalac si
yomsu ŋambwa.*’ ”

10 Goc Yisu ta lau hoŋ ma sôm,
“Aŋgô ma aŋyalê ŋapep. 11 Gêŋ

daneŋ-ŋga naŋ sip ŋamalac whasuŋ, naŋ kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga dom. Tigeŋ yom naŋ sa akêŋ ŋamalac whasuŋ, naŋ kôm ŋac ŋadômbwi sa.”
12 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi
sêtigasuc iŋ ma sêsôm têŋ iŋ,
“Lau Palêsai sêŋgô am nem yom
dinaŋ, dec kôm ŋac sêlic sac. Am
kêyalê, me mba?” 13-14 Goc iŋ sôm
têŋ ŋac, “Ahêgo daôm tu ŋac-ŋga
dom! Atec ŋac. Lau hoŋ naŋ
daŋga wambu Damaŋ undambê-
ŋga ndê yom dom, naŋ sêtôm
wahô naŋ iŋ oc puc sa ti ŋawakac.
Ŋac bu sêtôc seŋ têŋ lau ŋatô,
magoc ŋac tandô pec. Ma ŋgac
tapec daŋ bu wê tapec daŋ, iŋlu
lu-lu oc sêpeŋ sêsip sê.”
15 Dec Pita sôm, “Gitôm bu am
whê yom gôliŋ dinaŋ ŋahu sa
têŋ yac?” 16 Goc Yisu ndac, “Ma
bocke? Têŋ nde mac oc aŋyalê?
17 Alic! Gêŋ naŋ sip ŋamalac wha-
suŋ, naŋ sip iŋ ŋatac ŋalôm gi, ma
tiŋambu sa meŋ tiyham. 18 Tigeŋ
yom sac naŋ sa ŋamalac whasuŋ,
naŋ sa akêŋ iŋ ndê ŋalôm, ma sac
naŋ yêc ŋamalac ŋalôm, dec kôm
iŋ ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-
ŋga. 19 Gauc sac, mêtê sêndic
ŋamalac ndu-ŋga, mêtê mockaiŋ-
ŋga naŋ lau naŋ sem dau sa
su, ma lau naŋ sem dau sa su
dom, naŋ sêkôm, mêtê sênem
kaŋ gêŋ-ŋga, yom tasaŋ, ma yom
sêpu lau-ŋga, 20 naŋ yêc ŋamalac
ŋalôm, naŋ kôm ŋac ŋadômbwi
sa. Tigeŋ yac bu taŋgwasiŋ amaŋ
dom ma daneŋ gêŋ, dec oc kôm
yac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-
ŋga dom.”

Awhê Kanan-ŋga kêŋ whiŋ ŋaŋga
(Mak 7:24-30)

21 Yisu hu malac dinaŋ siŋ,
ma iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ
malac Taya ma Saidon ŋagameŋ
ŋamakê-ŋga si. 22 Ma awhê
Kanan-ŋga daŋ, naŋ ndöc gameŋ
dinaŋ, naŋ têŋ iŋ meŋ ma mbwêc,
“O Pômdau, †Dawid ndê Atu,
tamwalô aö. Ŋalau sac kêŋ
ŋawapac atu têŋ aö atuŋwê, ma
kôm iŋ tisac.” 23 Yisu gêm dôŋ ma
ô yom daŋ dom, goc ŋgacsêŋomi
sêtigasuc iŋ ma sêsôm, “Kêŋ iŋ
lhö ndi, bu iŋ kêkuc yac ma
mbwêc yom ŋapaŋ.” 24 Ma iŋ
sôm, “Awhê dau iŋ awhê Israel-
ŋga dom. Anötö kêkiŋ aö bu
wanem lau Israel-ŋga sa, bu ŋac
sêtôm domba naŋ siŋga su.”
25 Têŋ dinaŋ awhê dau meŋ pôŋ
haduc têŋ iŋ ma ndac tiyham,
“Pômdau, nem aö sa.” 26 Ma
Yisu sôm, “Solop dom bu dakôc
balêkoc si gêŋ daneŋ-ŋga su
ma tambaliŋ têŋ giam sêneŋ.”
27 Magoc awhê dau ô yom ma
sôm, “Aêc Pômdau, tigeŋ giam
naŋ sêndöc ŋadau ndê tebo ŋapu,
naŋ seŋ gêŋ ŋapopoc naŋ peŋ
yêc tebo.” 28 Yisu ŋgô yom dinaŋ
ma sôm, “O awhê, am kêŋ whiŋ
ŋaŋga. Aö oc wakôm tôm am
ndac.” Ma têŋ acgatu ŋasawa
dau dinaŋ, awhê dau ndê atuwê
ŋayham sa.

Yisu gôlôm lau 4,000
(Mak 8:1-10)

29 Yisu kölhö gi ma kêsêlêŋ
whiŋ ndê ŋgacsêŋomi mbo Bug-
icto ŋ Galili-ŋga ŋamakê. Goc
iŋ pi lôc daŋ gi ma ndöc sic.
30 Ma lau daêsam sêwê sêtêŋ iŋ
sêmeŋ. Ŋac sêkôc lau gahi sac,
lau tapec, l au bôliŋ, awha mba,
ti lau gêmbac daêsam, ma sêkêŋ
ŋac sêyêc Yisu aŋgô-ŋga. Ma iŋ
kôm ŋac hoŋ ŋayham sa. 31 Têŋ
ndoc lau sêlic awha mba sêsôm
yom asê, ma lau gahi sac ti lau
bôliŋ sêŋsêlêŋ tiyham, ma tapec
si tandô ŋawa sa, naŋ sêhêdaê
ŋandô. Ma sêmpiŋ Anötö Israel-
ŋga.
32 Yisu ta iŋ ndê ŋgacsêŋomi
sêmeŋ, goc sôm têŋ ŋac, “Aö
taŋwalô lau dindec, bu sêmbo

sêwhiŋ aö gitôm bêc tö su. Ŋac
si gêŋ daneŋ-ŋga pacndê, ma
aö gatec bu wakêŋ ŋac sêlhö
sêndi ti gêŋ yô ŋac, mbo ŋac
tagôlô yêc seŋ." 33 Magoc ŋgac-
sêŋomi sêsôm, "Bocke? Gameŋ
dec gameŋ sawa, ma danemlhi
bolom yêc nde, bu dakêŋ têŋ ŋac
sêneŋ?" 34 Ma Yisu ndac, "Mac
nem bolom hiŋga ndöc?" Ma
sêsôm, "Bolom 7 ma i mwambwa
ŋatô." 35 Goc Yisu sôm têŋ lau bu
sêndöc sic. 36 Dec iŋ k ôc bolom
7 ma i sa ma gêm daŋge, p ô kôc-
kôc, ma kêŋ têŋ ŋgacsêŋomi, ma
ŋac sic sam têŋ lau. 37 Ŋac hoŋ
seŋ e gitôm, ma tiŋambu ŋgac-
sêŋomi sic gêŋ ŋadêlê sa sip gatop
7 e meŋhu. 38 Lau daêsam seŋ
gêŋ dinaŋ e gitôm. Ŋac si lauŋgac
ŋanamba gitôm 4,000, ma lauwhê
ti balêkoc sêmbo sêwhiŋ.
39 Tiŋambu Yisu kêŋ lau hoŋ
sêlhö si, goc iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi
sêpi waŋ daŋ ma sêtêŋ malac
Magadan ŋagameŋ si.

16

Lau Palêsai sêndac gêŋ dalô
(Mak 8:11-13)

1 Lau Palêsai ti lau Sadiusi ŋatô
sêtêŋ Yisu sêmeŋ bu sêŋsahê iŋ.
Ŋac sêndac iŋ bu kôm gêŋ dalô
bu tôc asê bu iŋ kôc ŋaclai yêc
Anötö ndê. 2 Dec iŋ sôm, "Mac bu
alic umboŋ tikoc, goc mac asôm
bu 'Ac oc pi ŋayham.' 3 Ma mac bu
alic umboŋ tiyec, goc mac asôm,
'U oc ndic.' Mac alic gêŋ dalô um-
boŋ-ŋga dinaŋ, ma aŋyalê ŋahu.
Ma bocke dec mac aŋyalê gêŋ
dalô daêsam naŋ aö gakôm têŋ
ŋasawa dindec, naŋ ŋahu dom?
4 Mac lau sac naŋ apuc dômwêm
Anötö, ma asa nem lêŋ bambaliŋ
gitôm lau mockaiŋ-ŋga. Mac
aŋsalê gêŋ dalô, tigeŋ Anötö oc
kêŋ gêŋ dalô tigeŋ têŋ mac alic,
gitôm gêŋ dalô naŋ iŋ kôm pi
Jona." Yisu sôm yom dinaŋ su, goc
hu ŋac siŋ ma kölhö gi.

Yisu puc lau Palêsai ti lau Sa-
diusi si giso asê
(Mak 8:14-21)

5 Têŋ ndoc Yisu ti ŋgacsêŋomi
sêmbu akêŋ bugictoŋ ŋadaŋga
sêmeŋ, naŋ ŋgacsêŋomi sêkôc
bolom dom, sêŋlhiŋ dau siŋ. 6 Ma
Yisu sôm têŋ ŋac, "Ayob daôm
ŋapep tu lau Palêsai ti lau Sadiusi
si yist." 7 Goc ŋac sem yomgalôm
sêwhiŋ dandi ma sêsôm, "Iŋ sôm
yom dinaŋ ŋahu bu yac dakôc
bolom dom." 8 Magoc Yisu kêyalê
ŋac si yom dau, dec sôm, "O
mac lau naŋ akêŋ whiŋ gwalec!
Tu sake-ŋga mac am yomgalôm
awhiŋ daôm, ma gauc gêm bu
aö gasôm yom pi yist, ŋahu bu
mac nem bolom mba? 9 Bocke
mac nem gauc sa pi gêŋ hoŋ naŋ
aö gakôm, naŋ dom? Gauc nem
bolom amaŋdaŋ naŋ gakêŋ têŋ
lau 5,000 seŋ. Tiŋambu mac ahoŋ
ŋadêlê sa sip gatop hiŋga? 10 Ma
têŋ ndoc lau 4,000 seŋ bolom
amaŋdaŋ ŋandôlu, naŋ ŋadêlê
sip gatop hiŋga? 11 Aö gasôm
yom pi bolom kaiŋ dinaŋ dom, ma
bocke dec mac aŋyalê aneŋ yom
ŋahu dom? Ayob daôm ŋapep pi
lau Sadiusi ti lau Palêsai si yist."
12 Têŋ dinaŋ ŋac si gauc sa. Ma
sêŋyalê bu iŋ ndê yom hêganôŋ
yist bolom-ŋga dom. Sêŋyalê bu
iŋ kêŋ puc ŋac bu sêyob dau pi
yom naŋ lau Sadiusi ti lau Palêsai
sêndôhôŋ têŋ lau.

Pita hoc Yisu ŋahu asê
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhôc
asê gameŋ naŋ sêsam bu Sisaria
Pilipai, ma iŋ ndac ŋac, "Lau
sêsôm sake pi Ŋamalac ndê Atu?
Sêsôm bu iŋ asa?" 14 Ma sêsôm,
"Lau ŋatô sêsôm bu am Jon, Ŋgac
Kêku Lau-ŋga, ma ŋatô sêsôm bu
am Elaija, ma ŋatô sêsôm bu am

Jeremaya me propet akwa-kwa si daŋ.”
15 Goc Yisu ndac ŋac, “Ma mac
daôm, mac asôm bu aö asa?”
16 Ma Saimon Pita ô yom ma sôm,
“Am Mesaya, Anötö Tali Ŋadau
ndê Atu am.” 17 Dec Yisu sôm, “O
Saimon, Jona ndê atu, aö awhaŋ
hôc am, bu ŋamalac daŋ hoc yom
dau asê têŋ am dom. Damaŋ
undambê-ŋga kêŋ gauc dinaŋ têŋ
am. 18 Aö wasôm têŋ am, bu am
Pita, ma aö wandic aneŋ gôlôwac
dabuŋ sa sêlhac hoc dau ŋahô.*
Ma ŋaclai lambwam-ŋga gitôm
dom bu ku ŋac dulu. 19 Ma aö
wakêŋ ki têŋ am bu yob gatam
lau sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu-
ŋga. Ma gêŋ bocke naŋ am
bu êmbwala su yêc nom, naŋ
wambwala su yêc undambê. Ma
gêŋ bocke naŋ am bu sô dôŋ yêc
nom, naŋ wasô dôŋ yêc undambê
bocdinaŋ.” 20 Yisu sôm yom dinaŋ
su, goc gic yao iŋ ndê ŋgacsêŋomi
ti ŋaŋga, bu sêsôm asê têŋ lau bu
iŋ Mesaya dau dom.

Yisu sôm gwanaŋ bu iŋ oc hôc ŋandê
(Mak 8:31-33; Luk 9:22)

21 Têŋ têm dinaŋ Yisu gic hu sôm
yom têŋ ndê ŋgacsêŋomi, pi gêŋ
naŋ oc hôc asê iŋ. Iŋ whê sa bu iŋ
gic waê bu têŋ Jerusalem ndi, ma
lau bata Israel-ŋga ti dabuŋsiga
atu-tu, ma kêdôhôŋwaga yomsu-
ŋga oc sêkêŋ ŋawapac daêsam
têŋ iŋ e lau sêndic iŋ ndu. Ma
têŋ bêc titö-ŋga Anötö oc uŋ iŋ
sa mbo tali tiyham. 22 Goc Pita
kôc iŋ sa ŋasawa sauŋ gi, ma sôm
iŋ bocdec bu, “Pômdau, mba! Tu
Anötö-ŋga, oc mba! Gêŋ dinaŋ oc
tap am sa dom andô!” 23 Yisu kac
dau kwi ma sôm têŋ Pita, “Sadaŋ,
kôc daôm sa lhö su! Am gauc gêm
bu lhac aö ahuc, a? Am kêyalê
Anötö ndê lêŋ dom, am bu êmkuc
ŋamalac si gauc ŋambwa.”

Lau naŋ sêŋkuc Yisu oc sêhôc ŋawapac
(Mak 8:34–9:1; Luk 9:23-27)

24 Goc iŋ sôm têŋ iŋ ndê ŋgac-
sêŋomi, “Asa naŋ tac whiŋ bu
êŋkuc aö, naŋ êŋgwiniŋ dau ma
hôc ndê a gicso dau sa, ma êŋkuc
aö. 25 Bu asa naŋ tac whiŋ bu sap
gêŋ nom-ŋga dôŋ ŋapaŋ tu mbo
tali-ŋga, naŋ oc niŋga. Magoc
asa naŋ bu hu gêŋ nom-ŋga siŋ
tu êŋkuc aö-ŋga, naŋ oc niŋga
dom. 26 Ŋamalac daŋ bu po gêŋ
nom-ŋga hoŋ sa, magoc iŋ dau
gatu bu niŋga, dec gêŋ nom-ŋga
hoŋ dinaŋ oc tôm dom bu nem iŋ
sa. Gêŋ ŋayham bocke yêc, naŋ
gitôm bu dakêŋ têŋ Anötö ô yac
neŋ gatuŋ? 27 Tiŋambu Ŋamalac
ndê Atu oc mbu meŋ ti Damba ndê
ŋaclai ti ŋawasi undambê-ŋga,
ma whiŋ aŋela hoŋ. Têŋ dinaŋ
iŋ oc kêŋ ŋagêyô têŋ ŋamalac
hoŋ tôm ndi, êŋkuc mêtê naŋ ŋac
sêkôm. 28 Aö wasôm yom ŋandô
têŋ mac! Lau ŋatô naŋ sêlhac
dec, naŋ oc gacgeŋ sêmbo tali e
sêlic Ŋamalac ndê Atu meŋ ti ndê
ŋaclai nem gôliŋ-ŋga.”

17

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ŋawasi
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

1 Bêc 6 giŋga su, goc Yisu kôc
Pita, ma Jems lu asi Jon sêwhiŋ
iŋ, ma ŋac tawasê sêpi lôc baliŋ
daŋ si. 2 Yêc dindê sêlic Yisu ndê
ŋamlic kaiŋ daŋ sa. Iŋ aŋgô andô
ŋawê sa gitôm ac pô gameŋ, ma
iŋ ndê ŋakwê ŋawasi sêp sambuc.
3 Ma sêlic Moses lu Elaija sêhoc
dau asê ma iŋlu sem yomgalôm

* **16:18** Yêc Yom Grik Pita ndê ŋaê sêsam bu ‘Petros,’ ma hoc sêsam bu ‘petra.’ Lau ŋatô gauc gêm bu Yisu ndê yom pi hoc naŋ iŋ ndê gôlôwac dabuŋ oc sêlhac ŋahô, naŋ hêganôŋ yom naŋ Pita hoc asê pi Yisu. Bu Pita hoc yom asê ma sôm bu Yisu iŋ Mesaya, Anötö Atu, ma yom dau ti gôlôwac dabuŋ hoŋ si yom sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋahu.

sêwhiŋ Yisu. 4 Goc Pita sôm têŋ
Yisu, “Pômdau, ŋayham kêlêc bu
dambo dec. Am bu tac whiŋ, goc
aö wakwê bac tö bu mac ambo-
ŋga, am nem bac daŋ, Moses ndê
daŋ, ma Elaija ndê bac daŋ.” 5 Iŋ
sôm yom dau mbo, ma dao ti
ŋawê atu daŋ sip meŋ ma kêgatöc
ŋac ahuc. Ma awha daŋ sa yêc
dao ŋalôm, naŋ sôm, “Aö neŋ
atuŋgac dau dindec. Aö gatisam-
buc iŋ, ma atac whiŋ iŋ ndu andô.
Aŋgô iŋ ndê yom maŋ!” 6 Têŋ
ndoc ŋgac-sêŋomi tö sêŋgô awha
dinaŋ, naŋ sêtöc dau ŋalêŋ sac,
ma sêhu dau aŋgô andô sip nom.
7 Magoc Yisu têŋ ŋac gi, kêmasec
ŋac ma sôm, “Atisa ma atöc daôm
dom.” 8 Ma sêhôc tandô sa ma
sêlic bu Yisu tawasê mbo.

Gêndac pi Elaija
(Mak 9:11-13)

9 Tiŋambu ŋac sêsip akêŋ lôc
dau sêmeŋ, ma Yisu kêŋ yao
ŋac bocdec bu, “Andic miŋ pi
gêŋ naŋ mac alic naŋ dom, e
Ŋamalac ndê Atu tisa akêŋ lau
batê-ŋga.” 10 Ma ŋgacsêŋomi tö
dinaŋ sêndac iŋ bocdec bu, “Lau
†Skraib naŋ sêndôhôŋ yomsu, naŋ
sêsôm bu Elaija oc meŋ hôc asê
muŋ, ma tiŋambu Mesaya oc
meŋ. Yom dau ŋahu bocke?”
11 Goc Yisu ô yom ma sôm, “Elaija
gic waê bu meŋ ma êmasaŋ gêŋ
hoŋ tisolop. 12 Ma aö wasôm têŋ
mac, bu Elaija meŋ su, tigeŋ lau
sêŋyalê iŋ dom. Ma sêkôm mêtê
sac têŋ iŋ tôm ŋac atac whiŋ.
Ma ŋalêŋ tigeŋ Ŋamalac ndê Atu
oc sip ŋac si amba, ma sêkêŋ
ŋandê atu têŋ iŋ.” 13 Têŋ dinaŋ
ŋac si gauc sa bu Yisu ndê yom
pi Elaija hêganôŋ Jon, Ŋgac Kêku
Lau-ŋga.

Yisu soc ŋalau sac su yêc balê daŋ
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43)

14 Têŋ têm ŋac sêmbu sêmeŋ,
naŋ sêtap lau toŋ atu sa, ma
ŋgac daŋ têŋ Yisu gi ma pôŋ
haduc. 15 Ma iŋ sôm, “Pômdau,
tamwalô aneŋ balê ma nem iŋ
sa. Iŋ hôc ŋawapac atu daŋ,
ma ndoc daêsam kôm iŋ titoŋ e
peŋ sip ya me bu. 16 Aö gakôc
iŋ gatêŋ nem ŋgac-sêŋomi ga,
magoc ŋac sêtôm dom bu sêkôm
iŋ ŋayham sa.” 17 Ma Yisu sôm, “O
mac lau sac! Aö gambo gawhiŋ
mac ŋasawa hic baliŋ su, ma
bocke mac atôm dom bu akôm gêŋ
daŋ? Aö wambo wawhiŋ mac tu
wanem mac sa-ŋga ŋapaŋ dom!
Mac nem akêŋ whiŋ mbasi. Akôc
balê dau sa ameŋ.” 18 Goc Yisu hec
yom ŋalau sac naŋ mbo balê dau
ŋalôm, ma soc iŋ sa awê gi, ma
ŋagahô eŋ balê dau ŋayham sa.

19 Tiŋambu ŋgacsêŋomi sêtêŋ
Yisu si, ma sêndac iŋ gelec, “Tu
sake-ŋga yac atôm dom bu aseŋ
ŋalau sac dinaŋ su?” 20 Ma iŋ ô
yom ma sôm, “Mac atôm dom, bu
mac akêŋ whiŋ Anötö ndê ŋaclai
gitôm dom. Yomandô aö wasôm
têŋ mac, bu mac nem akêŋ whiŋ
bu nditôm gêŋ sauŋ andô daŋ,
tôm soc ŋamatu sauŋ, dec oc tôm
bu mac asôm têŋ lôc daŋ bu puc
dau sa ma têŋ gameŋ wakuc ndi,
goc lôc dau oc ndi. Akêŋ whiŋ,
ma mac oc atôm bu akôm gêŋ
hoŋ. [21 Yac bu dasoc ŋalau sac
kaiŋ dinaŋ su, goc gêŋ ŋamata-
ŋga dahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu
gauc nem Anötö-ŋga, ma dateŋ
mbec ŋaŋga.]”

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu ma tisa tiyham
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

22 Tiŋambu Yisu ndê ŋgac-
sêŋomi sêkac dau sa yêc gameŋ
Galili-ŋga, ma iŋ sôm têŋ ŋac,
“Tiŋambu oc sêkêŋ Ŋamalac ndê
Atu sip lau ŋatô amba. 23 Ŋac oc
sêndic iŋ ndu, magoc têŋ bêc titö-
ŋga Anötö oc uŋ iŋ sa mbo tali
tiyham.” Yisu ndê yom dinaŋ kôm

ŋgacsêŋomi si ŋalôm ŋawapac ŋandô.

Takis Lôm Dabuŋ-ŋga

24 Tiŋambu Yisu ti ndê ŋgac-
sêŋomi sêhôc asê malac Kape-
naom, ma lau naŋ sêkôc takis lôm
dabuŋ-ŋga,* naŋ sêtêŋ Pita si ma
sêndac iŋ bocdec bu, “Bocke? Mac
nem kêdôhôŋwaga oc kêŋ mone
nemlhi takis lôm dabuŋ-ŋga, me
mba?” 25 Ma Pita sôm, “Heceŋ, iŋ
oc nemlhi.”
Têŋ ndoc Pita sôc andu gi, naŋ
iŋ gic miŋ yom dau têŋ Yisu dom,
magoc Yisu dau ndac iŋ, “Saimon,
am gauc gêm sake? Kiŋ nom-ŋga
sêkôc takis yêc lau asa? Sêkôc yêc
ŋac dau si atui, me sêkôc yêc lau
ŋatô?” 26 Goc Pita ô yom ma sôm,
“Ŋac sêkôc takis yêc lau ŋatô.”
Ma Yisu sôm, “Bocdinaŋ yomsu
takis-ŋga hêganôŋ Kiŋ ndê atui
dom. 27 Tigeŋ yham dom bu ŋac
sêlic yac sac. Bocdinaŋ sa ndi
ma kêŋ gam yêc bugictoŋ. Ma i
ŋamata-ŋga naŋ am hê sa, naŋ
kac i dau whasuŋ sa, ma am oc tap
mone sa gitôm bu nemlhi hêclu
neŋ takis lôm dabuŋ-ŋga. Kôc sa,
ma kêŋ têŋ ŋac.”

18

Asa ti ŋamalac ŋamata-ŋga?
(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

1 Têŋ ndoc dinaŋ ŋgac-sêŋomi
sêtêŋ Yisu si, ma sêndac iŋ bocdec
bu, “Lau naŋ sêmbo Anötö ndê
gôliŋ ŋapu, naŋ si asa ti ŋamalac
ŋamata-ŋga?” 2 Goc Yisu ta
balêkoc sauŋ daŋ meŋ, ma kêŋ iŋ
kalhac ŋac ŋalhu. 3 Ma iŋ sôm,
“Anem daôm kwi ma aŋgwiniŋ
daôm e atôm balêkoc sauŋ. Bu
mba, naŋ wasôm yom ŋandô têŋ
mac bu mac atôm dom bu asôc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu. 4 Asa naŋ
bu êŋgwiniŋ dau nditôm balêkoc
dindec, naŋ ti ŋamalac ŋamata-
ŋga yêc Anötö ndê gôliŋ ŋapu.
5 Ma asa naŋ kôc balêkoc sauŋ
daŋ gitôm iŋ dindec, naŋ sa tu
aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ gitôm iŋ kôc
aö dauŋ sa.”

Puc pi lêtôm
(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

6 Ma Yisu sôm, “Ŋamalac daŋ
bu tim balêkoc sauŋ dindec si
daŋ naŋ kêŋ whiŋ aö bu kôm
mêtê sac, naŋ kôm giso atu. Oc
ŋayham bu dasô hoc atu daŋ pi
iŋ kachu, ma tambaliŋ iŋ sip gwêc
tim ndi, ma gwêc kô iŋ mbac ndu.
Ma boc-dinaŋ oc tôm dom bu iŋ
tim balêkoc dau, ma tiŋambu tap
Anötö ndê matôc sa.
7 “Aö wasôm têŋ mac, bu gêŋ
lêtôm-ŋga oc sêmeŋ, ma sêkêŋ
ŋawapac têŋ lau nom-ŋga. Tigeŋ
asa naŋ bu kôc gêŋ lêtôm-ŋga daŋ
meŋ, naŋ oc tap Anötö ndê matôc
sa. Oyaê! 8 Bocdinaŋ am amam
me gahim daŋ bu wê am bu kôm
sac, goc tim kic. Oc ŋayham bu
am sôc undambê ma ndöc tamli
ti amam gatuc me gahim gatuc,
hôc gêlêc naŋ am kôm sac ti lic
sambuc e Anötö tuc am sip ya naŋ
sa ŋapaŋ, naŋ ndi. 9 Ma am nem
tanôm bu wê am bu kôm sac, goc
kip sa ma êmbaliŋ niŋga. Am
bu mbo tamli ndöc undambê ti
tanôm tigeŋ, naŋ hôc gêlêc am
mbo ti tanôm lu ma kôm sac,
dec tiŋambu Anötö tuc am sip ya
lambwam-ŋga ndi.”

Yom gôliŋ pi domba naŋ giŋga
(Luk 15:4-7)

10 “Ma ayob daôm ŋapep bu
alic lau sauŋ dindec gitôm gêŋ
ŋambwa dom. Aö wasôm têŋ
mac, bu ŋac si aŋela naŋ sêmbo
undambê, naŋ sêlhac Damaŋ un-
dambê-ŋga ndê aŋgô andô-ŋga. [

* **17:24** Tôm yala tigeŋ-tigeŋ lauŋgac Israel-ŋga hoŋ naŋ si yala hôc gêlêc 20, naŋ semlhi takis lôm dabuŋ-ŋga. Takis dau gitôm lau Grik si mone drakma lu, gitôm ŋaôli naŋ sêkôc tu gweleŋ bêc lu-ŋga. Alic Eks 30:13; ma 38:26.

11 Ŋamalac ndê Atu meŋ bu nem
lau naŋ siŋga su, naŋ si.]
12 “Akôc gauc pi ŋgac daŋ naŋ
yob domba 100. Têŋ ndoc domba
daŋ bu êŋsêlêŋ bambaliŋ e ndi
niŋga, naŋ iŋ oc kôm sake? Iŋ oc
hu 99 siŋ sêmbo, ma sa ndi êŋsalê
daŋ naŋ giŋga. 13 Aö wasôm têŋ
mac bu têŋ ndoc iŋ tap sa, naŋ iŋ
ndê atac ŋayham tu domba tigeŋ
dinaŋ-ŋga oc hôc gêlêc iŋ ndê
atac ŋayham pi 99 naŋ sêmbo,
naŋ su. 14 Ma bocdinaŋ, mac nem
Damam undambê-ŋga tec bu lau
sauŋ daŋ sêniŋga.”

Lêŋ tamatôc asidôwai si yom-ŋga

15 “Am nem asidôwa daŋ
bu kôm sac têŋ am, goc am
tamwasêm têŋ iŋ ndi, ma sôm iŋ
ndê giso asê têŋ iŋ. Iŋ bu ŋgô
am nem yom ma kac ndê ŋalôm
kwi, dec amlu apitigeŋ tiyham ma
ambo ti yom malô. 16 Magoc iŋ bu
ŋgô dom, dec kôm tôm yac neŋ
ŋagôliŋ, naŋ sôm bu yom naŋ lau
lu me tö sêpuc dôŋ, naŋ dakôc
sa ti yom ŋandô. Boc-dinaŋ kôc
ŋamalac tigeŋ me lu sêwhiŋ am,
tu bu sêpuc am nem yom dôŋ-
ŋga, ma atêŋ nem asidôwa dau
andi. 17 Ma asidôwa dau bu sôc
lau dinaŋ si yom ŋapu dom, naŋ
sôm yom dau asê têŋ gôlôwac
dabuŋ hoŋ. Ma iŋ bu tec bu sôc
gôlôwac dabuŋ si yom ŋapu, naŋ
goc alic iŋ gitôm ŋgac sambuc
me ŋgac kôc takis-ŋga naŋ kêyalê
Anötö dom.
18 “Aö wasôm yom ŋandô têŋ
mac. Gêŋ bocke naŋ mac amb-
wala su yêc nom, naŋ wambwala
su yêc undambê. Ma gêŋ bocke
naŋ mac asô dôŋ yêc nom, naŋ
wasô dôŋ yêc undambê bocdinaŋ.
19 “Ma gêŋ daŋ tiyham. Mac
nem ŋamalac lu me tö bu ŋalôm
tigeŋ bu ateŋ gêŋ daŋ têŋ Damaŋ
undambê-ŋga, naŋ iŋ oc kêŋ têŋ
mac. 20 Ŋahu bu gameŋ bocke naŋ
mac nem ŋamalac lu me tö akac
daôm sa tu aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ aö
oc wambo wawhiŋ mac.”

Dasuc asidôwai si sac kwi maŋ

21 Pita têŋ Yisu gi, ma ndac iŋ
bocdec bu, “Pômdau, sôm têŋ aö.
Aneŋ asidôwa daŋ bu kôm sac têŋ
aö ŋapaŋ, naŋ wasuc iŋ ndê sac
kwi tidim hiŋga? Nditôm 7, me
tidim hiŋga?” 22 Goc Yisu sôm,
“Aö wasôm têŋ am, bu tidim 7
dom. Suc iŋ ndê sac kwi tidim 77
ma hôc gêlêc. Sê sa dom!
23 “Aŋgô su naŋ! Aö bu wawhê
sa têŋ mac, lêŋ dasuc sac kwi-
ŋga naŋ gic waê lau naŋ sêmbo
Anötö ndê gôliŋ ŋapu. Kiŋ daŋ
mbo, ma iŋ tac whiŋ bu êmasaŋ
yom whiŋ iŋ ndê lau akiŋ naŋ si
tôp yêc iŋ. 24 Iŋ gic hu gweleŋ
dau, ma sêkêŋ ŋgac daŋ kalhac
iŋ aŋgô-ŋga, naŋ ndê tôp atu
andô, gitôm mone talent 10,000.*
25 Ŋgac dinaŋ gitôm dom bu ô ndê
tôp, goc Kiŋ dau sôm bu sêkêŋ iŋ
ti iŋ ndê awhê ma balêkoc ma iŋ
ndê gêŋ hoŋ bu lau sênemlhi ô
tôp dau. 26 Dec ŋgac akiŋ dau hu
dau sip gi pôŋ haduc têŋ Kiŋ, ma
teŋ iŋ bocdec bu, ‘Kêŋ ŋasawa têŋ
aö, ma waô gêŋ hoŋ!’ 27 Goc Kiŋ
tawalô iŋ, ma hu yom tôp-ŋga siŋ,
ma kêŋ iŋ sa gi.
28 “Tigeŋ tiŋambu ŋgac dau tap
ŋgac akiŋ daŋ sa, naŋ ndê tôp
sauŋ yêc iŋ, gitôm mone †denarii
100.† Iŋ gôlô ŋgac dau dôŋ, hôc
iŋ sip kachu, ma sôm, ‘Am ndic
nem tôp têŋ aö!’ 29 Ma ŋgac dau
hu dau sip gi pôŋ haduc ma teŋ
iŋ bocdec bu, ‘Kêŋ ŋasawa têŋ aö
ma waô neŋ tôp.’ 30 Tigeŋ iŋ tec,
ma kêŋ ŋgac dau ndöc gapocwalô
e iŋ ô tôp hoŋ pacndê. 31 Lau
akiŋ ŋatô sêlic gêŋ dinaŋ, dec

* **18:24** Lau Grik si mone naŋ sêsam bu talent, naŋ ŋaôli atu andô - talent tigeŋ gitôm K5-6,000. Bocdinaŋ ŋgac dau ndê tôp hôc gêlêc 5 milien kina. † **18:28** Ŋgac dau ndê tôp gitôm K5-600.

ŋalôm ŋawapac ŋandô, ma sêtêŋ
Kiŋ si ma sic miŋ gêŋ hoŋ têŋ
iŋ. 32 Goc iŋ ta ŋgac akiŋ dau
ma sôm têŋ iŋ, 'Am ŋgac sac!
Am teŋ aö bu taŋwalô am, dec aö
gahu am nem yom tôp-ŋga siŋ.
33 Tu sake-ŋga am tamwalô ŋgac
dinaŋ dom, gitôm aö taŋwalô am?'
34 Goc iŋ tac ŋandê atu, ma kêŋ
ŋgac akiŋ dau têŋ lau gapocwalô-
ŋga, bu sêndic iŋ ŋamlic ŋandê
ma ndöc gapocwalô e iŋ ndic ndê
tôp sambuc su."

35 Yisu gic bata yom gôliŋ dau,
goc sôm, "Mac bocdinaŋ, asuc
nem asidôwai si sac kwi ma
gauc nem tiyham dom. Bu mba,
dec aneŋ Damaŋ undambê-ŋga oc
kôm têŋ mac gitôm Kiŋ dinaŋ kôm
têŋ ndê ŋgac akiŋ."

19

Anötö tec bu awhê lu ŋgac sêhu dau siŋ
(Mak 10:1-12)

1 Yisu sôm yom dau su, goc
hu gameŋ Galili-ŋga siŋ, ma têŋ
gameŋ Judia-ŋga naŋ yêc Bu Jor-
dan ŋadaŋga têŋ ac pi-ŋga, naŋ
gi. 2 Lau daêsam sêŋkuc iŋ, ma
yêc gameŋ dinaŋ iŋ kôm ŋac si
gêmbac ŋayham sa.

3 Ma lau Palêsai ŋatô sêtêŋ iŋ si
bu sêtim iŋ, dec sêndac iŋ bocdec
bu, "Yom daŋ yêc, naŋ tôm bu
ŋgac daŋ hu ndê awhê siŋ, me
mba? Iŋ oc êŋgilì yomsu, me
mba?" 4 Goc iŋ sôm, "Mac aŋyalê
Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, me
mba? Yom dau sôm bu, '*Têŋ
têm ŋamata-ŋga Anötö kêmasaŋ
ŋamalac awhê ma ŋgac.*' 5 Ma
yom daŋ tiyham sôm, '*Tu dinaŋ-
ŋga ŋgac daŋ oc hu damba lu
dinda siŋ, ma sap iŋ ndê awhê dôŋ.
Ma iŋlu sêti gêŋ tigeŋ.*' 6 Yom
dau whê sa bu iŋlu sêmbo sêtôm
ŋamalac lu dom, iŋlu sêti gêŋ
tigeŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga. Bocdi-
naŋ yham dom andô bu ŋamalac
sêkac gêŋ naŋ Anötö dau kêŋ
pitigeŋ, naŋ su."

7 Goc sêndac iŋ, "Bocdinaŋ dec
tu sake-ŋga Moses to yomsu daŋ,
naŋ sôm bu ŋgac daŋ gitôm bu to
bapia hu nawhê siŋ-ŋga, goc hu
iŋ siŋ?" 8 Ma Yisu ô yom bocdec
bu, "Moses kêyalê bu mac nem
ŋalôm ŋadandi, dec sôm bu ŋgac
daŋ gitôm bu hu ndê awhê siŋ.
Tigeŋ têŋ têm ŋamata-ŋga Anötö
kêmasaŋ ŋamalac awhê ma ŋgac
tu bu sêhu dau siŋ-ŋga dom. 9 Aö
wasôm têŋ mac, bu yom tigeŋ yêc
bu ŋgac daŋ hu ndê awhê siŋ, naŋ
awhê dau kôm mêtê mockaiŋ-ŋga
whiŋ ŋgac daŋ. Ma ŋgac daŋ bu
hu ndê awhê siŋ tu gêŋ dau-ŋga
daŋ-ŋga, ma nem awhê wakuc,
naŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga yêc
Anötö aŋgô-ŋga."

10 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgac-
sêŋomi sêsôm têŋ iŋ, "Bu boc-
dinaŋ, dec mboe oc ŋayham bu
lau sênem dau dom, a? Oc
ŋawapac atu bu awhê lu ŋgac
sêsôc yom dau ŋapu." 11 Magoc iŋ
sôm, "Mba! Anötö kêmasaŋ awhê
lu ŋgac bu sênem dau. Magoc
lau tigeŋ-tigeŋ iŋ kêmasaŋ ŋac
bu sênem awhê me ŋgac dom.
12 Lauŋgac ŋatô dindai sêkôc ŋac,
naŋ sêtôm dom bu sênem awhê.
Ma lauŋgac ŋatô naŋ sêsê ŋac bu
sênem awhê dom. Ma ŋatô sêkêŋ
dau sambuc tu gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga tu bu sêpo Anötö
ndê gôliŋ sa, ma tu dinaŋ-ŋga
dec sem awhê dom. Am asa naŋ
gitôm bu kôc yom dindec sa ma
sôc ŋapu, naŋ kôc sa."

Yisu gêm mbec balêkoc
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 Lau ŋatô sêkôc si balêkoc
sêtêŋ Yisu si. Ŋac tac whiŋ bu
iŋ kêŋ amba sac ŋac, ma teŋ
mbec pi ŋac. Tigeŋ ŋgacsêŋomi
sêsôm dinda ti dambai. 14 Goc
Yisu sôm, "Atec balêkoc sêtêŋ aö
sêmeŋ. Alhac ŋac ahuc dom, bu

Anötö ndê gôliŋ gic lau naŋ sêtôm
balêkoc sauŋ dindec, naŋ ŋawaê.”
15 Ma iŋ kêŋ amba sac ŋac hoŋ ma
gêm mbec ŋac, goc tisa ma kölhö
gi.

Ŋgac ti lêlôm
(Mak 10:17-22; Luk 18:18-23)

16 Ma ŋgac daŋ têŋ Yisu
gi, ma ndac iŋ bocdec bu,
“Kêdôhôŋwaga, aö wakôm gêŋ
ŋayham bocke, dec tiŋambu
Anötö oc kôc aö sa wandöc taŋli
yêc undambê?” 17 Yisu ô yom ma
sôm, “Tu sake-ŋga am ndac aö bu
gêŋ sake iŋ gêŋ ŋayham? Anötö
tawasê iŋ ŋayham. Am bu ndöc
tamli yêc undambê, naŋ daŋam
wambu yomsu naŋ Anötö kêŋ têŋ
Moses.” 18 Goc ŋgac dau ndac,
“Yomsu hoŋ, me yomsu bocke?”
Ma Yisu sôm, “Yomsu bocdec bu,
‘*Ndic ŋamalac ndu dom. Kôm gêŋ
mockaiŋ-ŋga dom. Nem kaŋ gêŋ
dom. Sôm yom tasaŋ pi lau dom.*
19 *Toc damam lu dinam sa,’* ma ‘*Tac
whiŋ lau ŋatô gitôm am tac whiŋ
daôm.’* ” 20 Goc iŋ sôm, “Yomsu
hoŋ dinaŋ aö kakuc gambo. Ma
gêŋ sake yêc tu wakôm-ŋga?”
21 Ma Yisu sôm, “Am bu ti ŋgac
gitêŋ, naŋ sa ndi ma kêŋ nem
gêŋ hoŋ têŋ lau sênemlhi, ma kêŋ
ŋa-awa têŋ lau ŋalôm sawa. Ma
bocdinaŋ dec êmyalê bu am nem
awa ŋandô yêc undambê. Ma
tiŋambu mweŋ ma êmkuc aö.”
22 Ŋgac dau iŋ ndê yala daêsam
dom, ma têŋ ndoc iŋ ŋgô Yisu ndê
yom dinaŋ, goc iŋ kölhö ti ŋalôm
ŋawapac gi. Ŋahu bu iŋ ŋgac ti
lêlôm.

Puc pi awa ti wapa
(Mak 10:23-31; Luk 18:24-30)

23 Goc Yisu sôm têŋ ndê ŋgac-
s êŋomi, “Yomandô wasôm têŋ
mac, b u lau ti lêlôm oc tôm
dom bu sêsôc Anötö ndê gôliŋ
ŋapu ŋagahô, ŋahu bu ŋac si awa
ti wapa hê ŋac kwi. 24 Aŋgô!
Bôc atu daŋ gitôm kamel, oc tôm
bu sôc so ŋalasê ŋagahô hôc
gêlêc ŋgac ti lêlôm daŋ, naŋ
bu sôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu.”
25 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi sêŋgô
yom dinaŋ dec sêhêdaê ŋandô,
ma sêndac Yisu, “Bu bocdinaŋ
dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê
mwasiŋ nem lau si-ŋga sa? Oc
ŋawapac atu!” 26 Magoc Yisu tahê
ŋac ma sôm, “Gêŋ naŋ ŋamalac
sêtôm dom bu sêkôm, naŋ Anötö
gitôm bu kôm.”

27 Ma Pita ô yom ma sôm, “Yac
ahu gêŋ hoŋ siŋ tu aŋkuc am-ŋga.
Bocdinaŋ yac oc atap mwasiŋ
bocke sa?” 28 Dec Yisu sôm têŋ ŋac
hoŋ, “Yomandô wasôm têŋ mac,
bu têŋ ndoc ŋambu-ŋga naŋ gêŋ
hoŋ sêtiwakuc, naŋ Ŋamalac ndê
Atu oc ndöc iŋ ndê pôŋ Kiŋ-ŋga
ti ŋaclai ma ŋawasi atu. Ma mac
lau naŋ aŋkuc aö, naŋ oc andöc
pôŋ 12, ma anem gôliŋ lau Israel-
ŋga si toŋ 12. 29 Ma lau hoŋ naŋ
sêhu andu me damba lu dinda, me
asidôwai ma balêkoc, me nom siŋ
tu aö-ŋga, naŋ Anötö oc kêŋ gêŋ
kaiŋ dinaŋ daêsam têŋ ŋac ô. Ma
tiŋambu iŋ oc kêŋ ŋac sêwêkaiŋ
gameŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga.

30 “Magoc lau daêsam naŋ sêti
lau ŋamata-ŋga têŋ têm kwahic
dec-ŋga, naŋ oc sêti lau ŋambu-
ŋga, ma lau ŋambu-ŋga oc sêti
lau ŋamata-ŋga.”

20

*Yom gôliŋ pi lau naŋ sem
gweleŋ yêc ôm wain-ŋga.*

1 Goc Yisu sôm, “Aŋgô yom gôliŋ
dindec pi Anötö ndê gôliŋ, oc whê
aneŋ yom dinaŋ sa. Ŋgac daŋ
mbo, naŋ wêkaiŋ ôm wain-ŋga
atu daŋ. Iŋ tisa têŋ bêbêc ganduc
ma sôc malac lôm gi, ma kêsalê
lau tu sênem gweleŋ yêc iŋ ndê
ôm-ŋga. 2 Iŋ tap lau ŋatô sa, ma
sôm bu iŋ oc nemlhi ŋac ŋa mone
gitôm †denarias tigeŋ tu gweleŋ
bêc tigeŋ-ŋga. Goc iŋ kêkiŋ ŋac

sêsôc iŋ ndê ôm si. 3 Ma têŋ
acgatu gitôm 9 kilok, iŋ sa gi gêlic
lau ŋatô sêlhac ŋambwa sêlhac
malac lôm. 4 Ma iŋ sôm têŋ ŋac,
'Andi akôm gweleŋ yêc aneŋ ôm
wain-ŋga, ma aö oc wakêŋ ŋaôli
solop têŋ mac ô nem gweleŋ.'
5 Goc sêsôc ôm si ma sem gweleŋ.
Ma iŋ kôm bocdinaŋ têŋ ac kalhac
lhu ma têŋ 3 kilok telha-ŋga. Iŋ
gi tap lau sa, ma kêkiŋ ŋac si
sêkôm gweleŋ. 6 Ma têŋ 5 kilok
telha-ŋga iŋ sa gi tap lau ŋatô
sa, naŋ sêlhac ŋambwa. Ma iŋ
sôm têŋ ŋac, 'Tu sake-ŋga mac
ambo ŋambwa têŋ acsalô sambuc
dindec?' 7 Ma sêsôm, 'Lau daŋ
sêmeŋ sêkêŋ gweleŋ têŋ yac tu
akôm-ŋga dom.' Goc iŋ sôm, 'Mac
andi anem gweleŋ yêc aneŋ ôm.'

8 "Têŋ ac gi sip, goc ôm ŋadau
sôm têŋ iŋ ndê ŋgac ŋamata-
ŋga, 'M bwêc lau naŋ sem gweleŋ
sêmbo, naŋ sêmeŋ, ma kêŋ ŋac
si ŋaôli têŋ ŋac. Nemlhi lau naŋ
sêmeŋ têŋ 5 kilok telha-ŋga naŋ
muŋ, goc tiŋambu nemlhi lau naŋ
sêmeŋ têŋ bêbêc.' 9 Ma lau naŋ
ŋadau kôc ŋac sa têŋ 5 kilok, naŋ
sêkôc denarias tigeŋ-tigeŋ ti ŋac
si ŋaôli tôm gi. 10 Tu dinaŋ-ŋga
dec lau naŋ sic hu gweleŋ têŋ
bêbêc, sêkêŋ bata bu oc sêkôc
ŋaôli hôc gêlêc denarias tigeŋ su.
Magoc ŋac hoŋ sêkôc denarias
tigeŋ. 11 Têŋ dinaŋ ŋac sic hu
sêtucdiŋ ŋadau, 12 ma sêsôm,
'Lau naŋ sêmeŋ tiŋambu, naŋ
sem gweleŋ gitôm ŋasawa apê,
ma yac am gweleŋ atu ma ac pec
yac acsalô sambuc dindec. Magoc
yac hoŋ akôc ŋaôli kaiŋ tigeŋ.'
13 Magoc ŋadau sôm têŋ ŋac si
daŋ, 'O aneŋ silip! Bocke dec am
sôm bu aö gakôm gêŋ so têŋ am?
Bêbêc lec am gôlôc bu kôc denar-
ias tigeŋ ti am nem ŋaôli gweleŋ-
ŋga. 14 Boc-dinaŋ kôc nem ŋaôli
sa, ma lhö ndi. Aö tac whiŋ bu
wakêŋ ŋaôli têŋ lau ŋambu-ŋga
gitôm aö gakêŋ têŋ am. 15 Mone
dindec aneŋ gêŋ, ma wakôm tôm
aö atac whiŋ. Bocke dec am gêlic
sac bu aö ŋgac wamwasiŋ lau-
ŋga.' "

16 Goc Yisu sôm têŋ ndê ŋgac-
sêŋomi, "Bocdinaŋ, lau ŋambu-
ŋga oc sêti lau ŋamata-ŋga, ma
lau ŋ amata-ŋga oc sêti lau
ŋambu-ŋga."

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

17 Tiŋambu Yisu ma lau naŋ
sêŋkuc iŋ, sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ bu
sêpi malac Jerusalem sêndi. Ma
Yisu wê ŋgacsêŋomi 12 sêsa si
sêmbo dau-ŋga, ma sôm têŋ ŋac,
18 "Kwahic dec yac oc dapi malac
Jerusalem dandi, ma ŋgac daŋ oc
kêŋ Ŋamalac ndê Atu sip dabuŋ-
siga atu-tu ti kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga amba. Ŋac oc sêkic
yom bu sêndic iŋ ndu, 19 ma sêkêŋ
iŋ sip lau Rom-ŋga amba. Ma
lau Rom-ŋga oc sêsu iŋ susu, ma
sêndic iŋ ŋamlic ŋandê atu, goc
sêndic iŋ ndu pi a gicso dau. Ma
têŋ bêc titö-ŋga, Anötö oc uŋ iŋ
sa mbo tali tiyham."

Jems lu Jon bu sêhôc gêlêc ŋgac-sêŋomi ŋatô
(Mak 10:35-45)

20 Têŋ ndoc dinaŋ Jems lu Jon
dinda bu teŋ gêŋ daŋ têŋ Yisu
nem iŋlu awha, goc kôc Sebedi
ndê atu lu dinaŋ sa sêtêŋ Yisu
si, ma pôŋ haduc yêc iŋ aŋgô-
ŋga. 21 Ma Yisu ndac, "Am tac
whiŋ sake?" Goc awhê dau sôm,
"Aö tac whiŋ bu am toc aneŋ
atuŋ lu dindec sa, ma sôm bu
iŋlu sêndöc sêwhiŋ am têŋ ndoc
am ndöc nem pôŋ kiŋ-ŋga ma
nem gôliŋ lau. Kêŋ daŋ ndöc
amam andô-ŋga, ma daŋ ndöc
gasê-ŋga." 22 Dec Yisu sôm têŋ
iŋlu, "Amlu aŋyalê gêŋ naŋ amlu
andac, naŋ dom. Amlu atôm bu

anôm gêŋ sip laclhu ŋawapac-
ŋga naŋ aö wanôm, a?” Ma iŋlu
sêsôm, “Aêc, alu atôm.” 23 Ma
Yisu sôm, “Yomandô, amlu oc
ahôc ŋawapac gitôm aö wahôc.
Magoc aö dec oc waŋyaliŋ lau sa
bu sêndöc aö amaŋ andô-ŋga me
gasê-ŋga, naŋ dom. Aneŋ Damaŋ
ti ŋadau bu êŋyaliŋ lau sa bu
sêndöc dinaŋ.”
24 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi
amaŋlu sêŋgô yom dau ŋawaê,
dec kôm ŋac atac ŋandê têŋ Jems
lu Jon. 25 Goc Yisu mbwêc ŋac
sêtêŋ iŋ si, ma sôm, “Mac aŋyalê
bu lau sambuc si gôliŋwaga sêtoc
dau sa têŋ ŋac si lau, ma ŋac
si lau bata sêŋgwiniŋ lau naŋ
sêmbo ŋac ŋapu. 26 Tigeŋ mac
aŋkuc ŋac si mêtê dau dom.
Mba! Mac nem asa naŋ tac
whiŋ bu ti ŋamalac tiwaê yêc
Anötö aŋgô-ŋga, naŋ nem akiŋ
mac. 27 Aêc! Asa naŋ bu ti mac
nem ŋamalac ŋamata-ŋga, naŋ
êŋgwiniŋ dau ma ti mac nem
ŋgac akiŋ ŋambwa. 28 Ŋalêŋ
tigeŋ Ŋamalac ndê Atu meŋ bu
lau sênem akiŋ iŋ dom. Iŋ meŋ
bu nem akiŋ lau, ma bu kêŋ dau
ti da bu nemlhi lau daêsam si sac
ŋatôp.”

Yisu kôm ŋgac tapec lu ŋayham sa
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 Têŋ ndoc Yisu ti iŋ ndê ŋgac-
sêŋomi sêhu malac Jeriko siŋ, naŋ
lau daêsam sêŋkuc iŋ. 30 Ŋgac
tapec lu sêndöc seŋ ŋamakê, ma
sêŋgô ŋawaê bu Yisu kêsêlêŋ
meŋ, goc sêmbwêc, “Pômdau,
Dawid ndê Atu, tamwalô alu.”
31 Goc lau sêsôm iŋlu bu sênem
dau dôŋ. Magoc iŋlu sêmbwêc ti
ŋaŋga, “Pômdau, Dawid ndê Atu,
tamwalô alu.” 32 Yisu kwê dôŋ
kalhac ma ta iŋlu sêmeŋ. Ma iŋ
ndac, “Amlu atac whiŋ bu wakôm
sake têŋ amlu?” 33 Ma sêô yom ma
sêsôm, “Pômdau, alu atac whiŋ
bu tanôŋ ŋayham sa.” 34 Dec Yisu
tawalô iŋlu, ma kêmasec iŋlu
tandô. Ma ŋagahô iŋlu tandô
ŋayham sa, ma sêŋkuc iŋ.

21

Yisu hôc asê Jerusalem
(Mak 11:1-10; Luk 19:29-38; Jon 12:12-15)

1 Ŋac sêsuŋ sa Jerusalem ma
sêhôc asê malac Betpagi yêc
Lôc Olib. Ma Yisu kêkiŋ ndê
ŋgacsêŋomi si ŋgac lu, 2 ma
sôm têŋ iŋlu, “Amlu asôc malac
dindê andi, ma amlu oc atap
doŋki dinda daŋ sa, naŋ sêsô
dôŋ kalhac, whiŋ doŋki dau ŋatu.
Aŋgapwêc su, ma akôc sa atêŋ aö
ameŋ. 3 Ma ŋamalac daŋ bu ndac
amlu pi gêŋ dau, naŋ asôm têŋ iŋ
bu, ‘Pômdau tac whiŋ bu doŋki lu
dindec sênem iŋ sa,’ ma ŋagahô
iŋ oc kêŋ doŋki lu dau têŋ amlu.”
4 Ŋalêŋ dinaŋ dec yom naŋ
propet akwa daŋ sôm, naŋ ŋandô
sa. Yom dau sêto yêc bocdec:
5 Asôm têŋ lau †Sayon-ŋga bu,
“Alic su naŋ! Mac nem Kiŋ
têŋ mac meŋ. Iŋ ŋgac malô,
ma iŋ meŋ ndöc doŋki ŋatu
daŋ ŋahô.” *[Sek 9:9; Ais 62:11]*
6 Ŋgacsêŋom lu dinaŋ sêsôc
malac si, ma sêkôm tôm Yisu sôm.
7 Sêwê doŋki dinda lu ŋatu sêtêŋ
Yisu si, ma sêkêŋ ŋac si ŋakwê
awê-ŋga sac doŋki, ma Yisu pi gi
ndöc ŋahô. 8 Ma lau daêsam sêhê
si ŋakwê yêc seŋ, ma sêhêako a
ŋalauŋ ma sêkêŋ yêc seŋ. 9 Ma
lau toŋ atu naŋ sêŋsêlêŋ sêmuŋ
Yisu, ti lau naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ
sêmbwêc, “Hosana têŋ Dawid ndê
Atu. Anötö nem mbec iŋ naŋ meŋ
gêm Pômdau aŋgô. Hosana têŋ
Anötö lôlôc-ŋga.”
10 Têŋ ndoc Yisu sôc malac
Jerusalem gi, naŋ lau malac-ŋga
hoŋ gauc gêm yom daêsam ma
sêndac, “Iŋ asa dê?” 11 Ma

lau daêsam sêŋgô ŋac si yom
ma sêsôm, “Iŋ Yisu, propet atu
naŋ meŋ akêŋ malac Nasaret yêc
gameŋ Galili-ŋga.”

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
(Mak 11:15-18; Luk 19:45-46)

12 Yisu sôc lôm dabuŋ ŋabatêm-
ndö gi, ma soc lau naŋ sic dulu
gêŋ ti semlhi gêŋ, naŋ su. Ma iŋ
tac lau naŋ sêô mone,* naŋ si tebo
sa, ma lau naŋ sêkêŋ balusi† tu
lau sênemlhi-ŋga, naŋ iŋ kêbalip
ŋac si gêŋ hoŋ giŋga. 13 Ma iŋ
sôm, “Sêto Anötö ndê yom yêc,
naŋ sôm, ‘*Aneŋ andu gic waê bu*
lau sêteŋ mbec sêmbo-ŋga.’ Tigeŋ
mac akôm Anötö ndê andu ti lau
kaŋ si gameŋ.”

14 Lau bôliŋ ti lau tapec sêtêŋ
Yisu si yêc lôm dabuŋ ŋamakê,
ma iŋ kôm ŋac ŋayham sa. 15 Ma
balêkoc naŋ sêmbo gameŋ di-
naŋ, n aŋ sêmbwêc yom bocdec,
“Hosana têŋ Dawid ndê Atu!”
Magoc têŋ ndoc dabuŋsiga atu-
tu ma kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga
sêlic gêŋ dalô naŋ Yisu kôm, ma
sêŋgô balêkoc dau si yom, dec
kôm ŋac atac ŋandê atu. 16 Ma
sêndac iŋ, “Am ŋgô balêkoc din-
dec sêmbwêc yom so, me?” Ma iŋ
sôm, “Mba! Sêto yom yêc bocdec
bu, ‘*Anötö kêyaliŋ balêkoc ti lau*
sauŋ sa, tu bu sêhoc iŋ ndê waê
asê-ŋga.’ ”

17 Tiŋambu Yisu hu ŋac siŋ ma
sa yêc malac Jerusalem gi, ma têŋ
ôbwêc dinaŋ iŋ yêc malac Betani.

Yisu pucbo a kiŋ daŋ
(Mak 11:12-14, 20-24)

18 Têŋ bêbêc ganduc Yisu
kêsêlêŋ bu mbu têŋ Jerusalem
ndi, ma gêŋ yô iŋ. 19 Ma iŋ gêlic
a kiŋ daŋ kalhac seŋ ŋamakê, goc
têŋ a dau gi ma kêsalê a ŋandô.
Tigeŋ a dau ŋandô mba, iŋ tap
ŋalauŋ ŋambwa sa. Dec iŋ pucbo
a dau ma sôm, “Am oc nem ŋandô
tiyham dom!” Ma ŋagahô a dau
mbac. 20 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi
sêlic gêŋ dau, dec sêhêdaê ma
sêndac dandi, “Bocke dec a dindê
mbac ŋagahô?” 21 Ma Yisu ô yom
ma sôm, “Aö wasôm yom ŋandô
têŋ mac. Akêŋ whiŋ, ma atac lu-
lu pi Anötö ndê ŋaclai dom. Ma
mac oc atôm bu akôm tôm naŋ
aö gakôm têŋ a dindê. Ma mac
oc atôm bu akôm gêŋ dalô atu-tu
ŋatô whiŋ. Oc nditôm mac asôm
têŋ lôc dindê bu, ‘Puc daôm sa,
ma sip gwêc ŋalôm ndi,’ ma gêŋ
dau oc ŋandô sa. 22 Mac bu akêŋ
whiŋ, goc gêŋ naŋ mac ateŋ têŋ
Anötö, naŋ iŋ oc kêŋ têŋ mac.”

Gêndac pi Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 Yisu têŋ lôm dabuŋ gi, ma
kêdôhôŋ lau mbo lôm ŋamakê,
ma dabuŋsiga atu-tu ti lau bata
Israel-ŋga sêtêŋ iŋ si. Ma sêndac
iŋ, “Am kôc ŋaclai yêc nde, bu
kôm gêŋ hoŋ naŋ am kôm? Asa
kêŋ têŋ am?” 24 Ma iŋ sôm, “Gêŋ
ŋamata-ŋga aö wakêŋ gêndac
daŋ têŋ mac. Mac aô aneŋ yom
muŋ, goc wasôm aneŋ ŋaclai
ŋahu asê têŋ mac. 25 Mac asôm
têŋ aö, asa kêŋ ŋaclai têŋ Jon, dec
iŋ kêku lau? Anötö kêŋ ŋaclai têŋ
iŋ, me mba?”

Goc ŋac sem yomgalôm pi Yisu
ndê gêndac, ma sêsôm têŋ dandi,
“Yac bu dasôm bu Anötö kêŋ
ŋaclai têŋ Jon, goc iŋ oc ndac yac,
‘Tu sake-ŋga mac akêŋ whiŋ Jon
dom?’ 26 Magoc yac bu dasôm
bu Jon kêku lau kêkuc ŋamalac

* **21:12** Lau sêmeŋ akêŋ gameŋ baliŋ bu sêlic om atu-atu yêc malac Jerusalem, ma bu sêkêŋ da ya ti sêtoc Anötö sa yêc lôm dabuŋ. Ŋac gitôm dom bu sênemlhi gêŋ bu sêkêŋ ti da, me sênemlhi takis lôm dabuŋ-ŋga ŋa mone akêŋ ŋac si gameŋ, ma bocdinaŋ lau ŋatô sêkôm gweleŋ yêc lôm dabuŋ ma sêô ŋac si mone ŋa mone naŋ gitôm bu sênemlhi gêŋ-ŋga. † **21:12** Lau ŋalôm sawa naŋ gitôm dom bu sênemlhi domba bu sêkêŋ ti da, naŋ semlhi balusi bu sêkêŋ ti da. (Alic Lev 5:7; 12:6; 14:22; ma Luk 2:22-24).

nom-ŋga si gauc ŋambwa, dec
lau oc sêkôm yac ŋayom, ŋahu
bu sêlic Jon bu Anötö ndê propet
daŋ.” 27 Bocdinaŋ sêsôm têŋ Yisu,
“Yac aŋyalê dom.” Ma iŋ sôm
têŋ ŋac, “Ma bocdinaŋ aö wasôm
aneŋ ŋaclai ŋahu asê têŋ mac
dom.”

Yom gôliŋ pi balê lu

28 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, “Akôc
gauc pi yom dindec. Ŋgac daŋ ti
iŋ ndê atu lu sêmbo. Têŋ bêc daŋ
iŋ ndac balê daŋ bocdec bu, ‘Aneŋ
balê, kwahic dec aö bu wandac
am bu sôc ôm wain-ŋga ndi ma
nem gweleŋ.’ 29 Ma balê dau sôm,
‘Mba, aö gatec!’ Tigeŋ tiŋambu iŋ
kac ndê ŋalôm kwi, ma sôc ôm gi
ma gêm gweleŋ. 30 Ma damba gi
tap balê tilu-ŋga sa, ma ndac iŋ bu
nem gweleŋ ôm-ŋga. Ma iŋ sôm,
‘Aêc, oc wandi.’ Tigeŋ tiŋambu iŋ
tec ma gi dom.”

31 Dec Yisu ndac ŋac, “Mac gauc
gêm sake? Balê lu si asa kôm
tôm damba tac whiŋ?” Ma sêsôm,
“Balê ŋamata-ŋga.” Goc iŋ sôm
têŋ ŋac, “Yomandô aö wasôm têŋ
mac. Lau naŋ sêkôc takis ma
lauwhê seŋ-ŋga sêsôc Anötö ndê
gôliŋ ŋapu, sêhôc gêlêc mac lau
dabuŋsiga ti lau bata su. 32 Bu Jon
hôc asê mac bu tôc lêŋ gitêŋ têŋ
mac, tigeŋ mac akêŋ whiŋ iŋ dom.
Lau naŋ sêkôc takis ma lauwhê
seŋ-ŋga sêkêŋ whiŋ iŋ ndê yom
ma sem dau kwi. Ma têŋ têm mac
alic gêŋ naŋ lau dau sêkôm, naŋ
mac am daôm kwi dom, ma akêŋ
whiŋ dom.”

Yom gôliŋ pi lau sêyob ôm wain-ŋga

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

33 Ma Yisu sôm, “Aŋgô yom
gôliŋ daŋ tiyham. Ŋgac daŋ sô
ôm wain-ŋga daŋ, sô tuŋ kêgihi,
kêmasaŋ gameŋ sêmasaŋ wain
ŋakwi-ŋga, ma kwê andu baliŋ
daŋ, bu lau sêlhac ma sêtip lau
kaŋ. Goc iŋ kêŋ ôm dau têŋ
lau ŋatô sêyob, ma kölhö gi mbo
gameŋ daŋ. 34 Têŋ ndoc sêhoŋ ôm
dau ŋandô sa-ŋga, naŋ iŋ kêkiŋ
lau akiŋ ŋatô sêtêŋ lau sêyob ôm-
ŋga si, bu sêkêŋ wain ŋandô ŋatô
têŋ ŋac. 35 Magoc ŋac sêlô lau
akiŋ dau dôŋ. Sic ŋgac akiŋ
daŋ ŋamlic ŋandê, sic daŋ ndu,
ma sêtuc daŋ ŋa hoc. 36 Ma
tiŋambu ôm ŋadau kêkiŋ lau akiŋ
toŋ hic atu tiyham, magoc lau naŋ
sêyob iŋ ndê ôm, naŋ sêkôm mêtê
kaiŋ tigeŋ têŋ ŋac. 37 Tiŋambu
iŋ kêkiŋ iŋ ndê atuŋgac têŋ ŋac
gi, bu iŋ gauc gêm bu ŋac oc
sêtoc iŋ ndê atu dau sa. 38 Tigeŋ
têŋ têm lau sêyob ôm-ŋga sêlic
ŋadau ndê atu dau kêsêlêŋ meŋ,
naŋ sêsôm têŋ dandi, ‘Balê kêlê
oc wêkaiŋ ôm dindec ti ndê gêŋ
lêŋsêm. Bocdinaŋ dandic iŋ ndu,
ma dakôc ôm dindec su ti yac
neŋ.’ 39 Goc sêlô iŋ dôŋ ma sêhê
iŋ sa awê gi, ma sic iŋ ndu.”

40 Yisu gic bata yom gôliŋ dau,
ma ndac, “Têŋ ndoc ôm ŋadau
mbu meŋ, naŋ iŋ oc kôm sake?”
41 Ma sêsôm têŋ iŋ, “Ôm ŋadau oc
ndic lau sac dinaŋ ndu, ma kêŋ
ndê ôm têŋ lau ŋatô sêyob. Ma
ŋac oc sêkêŋ ôm ŋandô têŋ iŋ têŋ
ndoc sêhoŋ ŋandô sa-ŋga.” 42 Goc
Yisu sôm têŋ ŋac, “Gauc nem yom
naŋ sêto yêc bocdec bu, ‘*Hoc naŋ
lau sêkwê andu-ŋga sêtec, naŋ
kwahic dec ti hoc ŋamata-ŋga yêc
andu dau. Pômdau kôm gêŋ dau,
ma yac alic ŋayham.*’ Mac asam
yom dau su, me mba? 43-44 [
*Asa naŋ peŋ tu hoc dinaŋ-ŋga, naŋ
oc niŋga, ma hoc dau bu peŋ pi
ŋamalac, dec oc sec iŋ popoc.*]
Bocdinaŋ aö wasôm têŋ mac, bu
Anötö oc seŋ mac su bu ayob lau
naŋ sêmbo iŋ ndê gôliŋ ŋapu, naŋ
tiyham dom. Ma iŋ oc êŋyaliŋ
lau ŋatô sa bu sêyob iŋ ndê lau,
naŋ oc sêkôm gweleŋ ŋapep ma
sênem ŋandô ŋayham.”

45 Dabuŋsiga atu-tu ti lau

Palêsai sêŋgô Yisu ndê yom gôliŋ
dinaŋ, ma sêŋyalê bu yom dau
hêganôŋ ŋac. 46 Dec sêŋsalê lêŋ
bu sêkôc iŋ dôŋ, magoc sêtöc lau,
bu lau hoŋ sêlic iŋ bu propet daŋ.

22

Yom gôliŋ pi mwasiŋ atu
(Luk 14:16-24)

1 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ tiy-
ham têŋ ŋac bocdec bu, 2 "Ŋalêŋ
naŋ Anötö kêgalêm lau sa bu
sêmbo iŋ ndê gôliŋ ŋapu, naŋ
bocdec. Kiŋ daŋ kêmasaŋ mwasiŋ
atu daŋ tu iŋ ndê atuŋgac naŋ
bu nem awhê-ŋga. 3 Ma iŋ kêkiŋ
iŋ ndê lau akiŋ bu sêkêŋ aheŋ
lau naŋ sic waê bu sêneŋ mwasiŋ
dau. Magoc ŋac hoŋ sêtec bu
sêmeŋ. 4 Goc iŋ kêkiŋ lau akiŋ
ŋatô ma sôm, 'Mac asa andi asôm
têŋ lau naŋ aö kagalêm ŋac sa
su, bu aö kamasaŋ gêŋ hoŋ pac-
ndê su. Aneŋ lau sic makao tôp
ŋayham ndu su, bocdinaŋ dec
ameŋ aneŋ mwasiŋ dau.' 5 Tigeŋ
lau hoŋ sêtec iŋ ndê yom dau, ma
sêmbo si gêŋ. Ŋatô sêsôc ôm si,
ma ŋatô sem si gweleŋ awa-ŋga.
6 Ma ŋatô sêlô Kiŋ ndê lau akiŋ
dôŋ, sêkôm ŋatô ŋayom, ma sic
ŋatô ndu. 7 Goc Kiŋ dau tac ŋandê
atu. Ma iŋ kêkiŋ iŋ ndê lau siŋ-
ŋga ma ŋac sic lau sac dinaŋ ndu.
Ma sêkêŋ ya gêŋ ŋac si malac hoŋ
su.

8 "Goc iŋ sôm têŋ ndê lau akiŋ,
'Aö kamasaŋ gêŋ hoŋ su. Magoc
aö galic lau naŋ aö kagalêm ŋac
sa, naŋ gitôm dom bu sêneŋ
mwasiŋ dau. 9 Bocdinaŋ asa seŋ
malac-ŋga andi, ma aŋgalêm lau
bocke naŋ mac bu atap sa, naŋ
sa sêmeŋ ma sêneŋ mwasiŋ dau.'
10 Goc ŋac sêsa seŋ si ma sêŋsalê
lau, ma sêhoŋ lau daêsam sa,
lau ŋayham ma lau sac sêwhiŋ
sêmeŋ, e andu ŋalôm atu sêneŋ
mwasiŋ-ŋga meŋhu.

11 "Têŋ ndoc Kiŋ meŋ bu lic iŋ
ndê ŋacleŋ dinaŋ, dec iŋ gêlic
ŋgac daŋ naŋ sôc ŋakwê mwasiŋ-
ŋga dom. 12 Ma iŋ ndac, 'Bocke
dec am sôc mweŋ, magoc am sôc
ŋakwê mwasiŋ-ŋga dom?' Ma
ŋgac dau ndê yom mba. 13 Goc
Kiŋ sôm têŋ iŋ ndê lau akiŋ, 'Mac
asô iŋ ndê amba ti gahi dôŋ, ma
atuc iŋ sa awê ndi mbo gameŋ
ŋasec-ŋga. Yêc dê lau oc sêtaŋ
atu ti lhô êŋsiŋ pi dau.' "

14 Goc Yisu gic bata yom dau ma
sôm, "Anötö kêgalêm lau daêsam
sa, magoc iŋ oc kôc ŋac hoŋ sa
dom."

Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-
ŋga
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Têŋ dinaŋ lau Palêsai sêsa si,
ma sêmasaŋ yom bu sêtim Yisu
bu sôm yom so daŋ. 16 Goc sêŋkiŋ
ŋac si lau ŋatô sêwhiŋ lau Israel-
ŋga ŋatô naŋ sêpuc Herod ma
lau Rom-ŋga si gôliŋ dôŋ, naŋ
sêtêŋ iŋ si, ma sêsôm têŋ iŋ,
"Kêdôhôŋwaga, yac aŋyalê bu am
ŋgac sôm yom ŋandô-ŋga, ma bu
am whê Anötö ndê lêŋ sa ti yom
ŋandô. Ma am gauc gêm lau si
waê dom, magoc toc ŋac hoŋ sa
ŋalêŋ tigeŋ. 17 Boc-dinaŋ sôm asê
têŋ yac. Solop bu dakêŋ takis têŋ
†Sisa, me mba?"

18 Yisu kêyalê su bu ŋac bu
sêtim iŋ, dec sôm, "Mac lau
daêtim-ŋga! Tu sake-ŋga mac bu
atim aö? 19 Atôc mone anemlhi
takis-ŋga daŋ têŋ aö." Goc sêkêŋ
denarias tigeŋ têŋ iŋ. 20 Ma iŋ
ndac ŋac, "Asa ndê ŋagatu ti ŋaê
yêc mone dindec?" 21 Ma sêsôm,
"Sisa ndê." Goc iŋ sôm, "Bocdinaŋ
atoc Sisa sa ŋa gêŋ naŋ gic iŋ
ŋawaê, ma atoc Anötö sa ŋa gêŋ
naŋ gic iŋ ŋawaê." 22 Têŋ ndoc
sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ, naŋ
sêhêdaê tu iŋ ndê gauc-ŋga, ma
sêhu iŋ siŋ ma sêlhö si.

Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi yom datisa akêŋ lau batê-ŋga
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Têŋ bêc dinaŋ lau ŋatô akêŋ
Sadiusi si toŋ sêtêŋ Yisu si bu
sêkêŋ gêndac têŋ iŋ. Lau dau
sêkêŋ whiŋ bu dom lau batê oc
sêtisa tiyham. 24 Ma sêsôm têŋ iŋ,
“Kêdôhôŋwaga, Moses to yom pi
ŋgac naŋ gêm awhê sa su magoc
mbac ndu ma iŋ ndê balêkoc
mba. Moses ndê yom sôm têŋ
yac bu ŋgac dau ndê asi nem
awhê sawa dau, ma kwê balêkoc
asê tu dôwa-ŋga. 25 Têŋ ndoc
daŋ, asidôwa 7 sêmbo sêwhiŋ yac.
Ŋgac ŋamata-ŋga gêm awhê sa
magoc iŋ mbac ndu ma balêkoc
mba. Ma ŋgac tilu-ŋga gêm dôwa
ndê awhê sawa. 26 Magoc iŋ mbac
ndu, ma ŋalêŋ tigeŋ ŋgac titö-
ŋga sip e gi têŋ ŋgac ŋambu-
ŋga ŋac sem awhê sawa, magoc
sêmbac ndu ma balêkoc mba.
27 Ma tiŋambu awhê dau mbac
ndu. 28 Kwahic dec yac bu andac
am bocdec bu. Lau batê bu sêtisa
tiyham tôm lau ŋatô sêsôm, goc
awhê dau oc ti asidôwa 7 dinaŋ si
asa nawhê? Bu ŋac hoŋ sem iŋ su
têŋ ndoc sêmbo tali.”

29 Goc Yisu ô yom ma sôm,
“Mac akôc gauc so, bu mac aŋyalê
Anötö ndê yom ti iŋ ndê ŋaclai
dom. 30 Têŋ têm ŋambu-ŋga naŋ
lau batê sêtisa, naŋ lau oc sênem
dau dom. Ŋac oc sêmbo sêtôm
aŋela undambê-ŋga. 31 Ma yom
daŋ tiyham tôc asê bu lau batê
oc sêtisa. Gauc nem Anötö dau
ndê yom, naŋ mac asam su. 32 Iŋ
sam dau bu Abraham, ma Aisak,
ma Jakob si Anötö. Lau batê
bu sêtisa dom, dec tu sake-ŋga
Anötö sam dau bu lau tö dinaŋ
si Anötö? Iŋ lau batê si Anötö
dom, iŋ lau tali si Anötö.” 33 Ŋalêŋ
dinaŋ Yisu kêdôhôŋ lau, ma lau
hoŋ naŋ sêŋgô iŋ ndê yom dinaŋ
sêhêdaê.

Yomsu ŋamata-ŋga
(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

34 Lau Sadiusi sêŋgô Yisu ndê
yom dinaŋ ma ŋac si yom mba.
Ma lau Palêsai sêŋgô gêŋ dau
ŋawaê, goc ŋac si lau ŋatô
sêtêŋ Yisu si. 35 Ŋac si daŋ
iŋ gwalam akwa yomsu-ŋga ma
iŋ bu êŋsahê Yisu dec ndac iŋ
bocdec bu, 36 “Kêdôhôŋ-waga, yêc
Moses ndê buku, yomsu bocke ti
yomsu ŋamata-ŋga?” 37 Ma Yisu
ô yom ma sôm, “Yomsu naŋ sôm,
‘*Am atac whiŋ Pômdau am nem
Anötö, ti nem ŋalôm sambuc, ma
ti gatôm sambuc, ma ti nem gauc
sambuc.*’ 38 Yomsu dinaŋ tiŋamata
ma hôc gêlêc yomsu ŋatô hoŋ su.
39 Ma yomsu tilu-ŋga naŋ gitôm
ŋamata-ŋga, naŋ sôm, ‘*Atac whiŋ
nem asidôwai gitôm am atac whiŋ
daôm*.’ 40 Yomsu lu dinaŋ sêpiŋ
yom hoŋ naŋ Moses ti lau propet
sêto, naŋ dôŋ sêpitigeŋ.”

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Lau ŋatô akêŋ Palêsai si toŋ
sêlhac dinaŋ, dec Yisu ndac ŋac,
42 “Mac asôm sake pi Mesaya?
Iŋ asa ndê atuŋgac?” Ma sêsôm
têŋ iŋ bu, “Mesaya iŋ Dawid ndê
Atu.” 43 Goc Yisu sôm, “Ma bocke
Dawid dau sam Mesaya bu iŋ
dau ndê Pômdau? Ŋalau Dabuŋ
puc Dawid dôŋ, dec iŋ to yom
yêc bocdec bu, 44 ‘*Anötö sôm
têŋ aneŋ Pômdau, “Am ndöc aö
amaŋ andô-ŋga e nditôm aö wakêŋ
nem ŋacyo sêsôc am gahim ŋapu*.”
’ 45 Bocdinaŋ Dawid dau sam
Mesaya bu Pômdau, ma bocke
mac asam Mesaya bu Dawid ndê
Atu?” 46 Ma ŋac si daŋ gitôm dom
bu ô iŋ ndê yom. Ma tiŋambu lau
hoŋ sêtöc dau bu sêkêŋ gêndac
têŋ iŋ tiyham.

23

Yisu pu lau bata Israel-ŋga
(Mak 12:38-39; Luk 13:34-35; 20:45-46)

1 Goc Yisu sôm têŋ lau daêsam naŋ sêkac dau sa sêmbo, ma têŋ
iŋ ndê ŋgacsêŋomi bu, 2 "Lau
Palêsai ti lau †Skraib sêndôhôŋ
Anötö ndê yomsu têŋ lau, tôm
Moses kôm têŋ têm ŋamata-ŋga.
3 Bocdinaŋ asôc ŋac ŋapu, ma
aŋgô ŋac si yom. Magoc aŋkuc
ŋac si mêtê dom, bu ŋac lau
sêtim yom lau-ŋga. Sêsôm yom
ŋayham-ŋayham, magoc ŋac dau
sêŋkuc si yom dau dom. 4 Ma
yomsu daêsam naŋ sêkêŋ têŋ lau,
naŋ kêŋ ŋawapac atu têŋ ŋac,
magoc ŋac dau sêkôm gêŋ daŋ tu
sênem lau dau sa-ŋga dom.

5 "Ma gêŋ hoŋ naŋ ŋac sêkôm,
naŋ sêkôm yêc lau si aŋgô-ŋga tu
sêtoc dau sa-ŋga. Yomsu ti apaŋ
naŋ sêkic pi dau, naŋ sêmasaŋ
atu-tu tu lau sêlic-ŋga, ma sêsôc
ŋakwê ti ŋabala baliŋ.* 6 Ŋac atac
whiŋ bu sêndöc lau tiwaê si pôŋ
yêc lau si mwasiŋ ŋalôm, ma yêc
lôm wê-ŋga. 7 Ŋac tac whiŋ bu
lau sêhê mwalêc ŋac yêc malac
lôm, ma bu lau hoŋ sêtoc ŋac sa
ma sêsam ŋac bu 'Kêdôhôŋwaga.'

8 "Magoc aŋkuc ŋac si mêtê
dom. Mac hoŋ ambo nom atôm
asidôwai, ma mac nem kêdôhôŋ-
waga tigeŋ mbo. Tu dinaŋ-ŋga
solop dom bu lau sêsam mac bu
'Kêdôhôŋwaga.' 9 Ma asam lau
nom-ŋga bu mac nem damami
dom, bu mac nem Damam tigeŋ
mbo undambê. 10 Ma mac nem
ŋadau tigeŋ mbo, naŋ Mesaya,
dec solop dom bu lau sêsam mac
bu ŋac si ŋadau. 11 Asa naŋ
gêm akiŋ mac, naŋ ti ŋamalac
ŋamata-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga.
12 Bu asa naŋ toc dau sa, naŋ
Anötö oc êŋgwiniŋ iŋ, ma asa naŋ
kêgwiniŋ dau, naŋ Anötö oc toc iŋ
sa.

13 "Oyaê mac lau Skraib ti
Palêsai! Mac lau atim yom lau-
ŋga! Mac nem lêŋ kalhac lau
ahuc bu sêsôc Anötö ndê gôliŋ
ŋapu dom. Mac daôm asôc iŋ
ŋapu dom, ma lau naŋ tac whiŋ
bu sêsôc iŋ ŋapu, naŋ mac alhac
ŋac ahuc. [14 Oyaê mac lau Skraib
ti lau Palêsai, mac lau atim yom
lau-ŋga. Mac ateŋ mbec baliŋ
bu atoc daôm sa yêc lau si aŋgô-
ŋga, magoc têŋ ndoc lau sêlic mac
dom, naŋ mac aŋsau lauwhê sawa
bu aŋgaho ŋac si andu su. Tu
dinaŋ-ŋga Anötö oc kêŋ ŋagêyô
sac sambuc têŋ mac.]

15 "Oyaê mac lau Skraib ti
Palêsai! Mac lau atim yom lau-
ŋga! Mac aŋsêlêŋ seŋ baliŋ yêc b
aö ma yêc gwêc, bu atap sêŋom
daŋ sa tu êŋkuc mac-ŋga. Mac
Sadaŋ ndê lau mac! Ma têŋ ndoc
mac ahê sêŋom daŋ kêkuc mac,
naŋ mac akôm iŋ ti Sadaŋ ndê
balêkoc daŋ, hôc gêlêc mac daôm
su.

16 "Oyaê! Mac bu atôc seŋ
têŋ lau ŋatô, magoc mac daôm
tampec. Têŋ ndoc lau sêsôm yom
pi lôm dabuŋ tu bu sêpuc si yom
dôŋ-ŋga, naŋ mac asôm bu ŋac
si yom iŋ yom ŋambwa. Magoc
têŋ ndoc sêsôm yom pi gôlôŋ gol
naŋ yêc lôm dabuŋ tu bu sêpuc si
yom dôŋ-ŋga, naŋ mac asôm bu
yom dau tidôŋ su, ma gitôm dom
bu sêseŋ su. 17 Mac lau tampec,
gauc mbasi. Gêŋ sake hôc gêlêc
su? Gol, me lôm dabuŋ naŋ kôm
gol dau ti gêŋ dabuŋ? 18 Ma lau
bu sêsôm yom pi alta naŋ kalhac

* **23:5** Lau Palêsai sêto yomsu ŋatô sip bapia ma sêkêŋ sip apaŋ sauŋ, goc sêkic pi si sêcbala ti amba têŋ ndoc sêteŋ mbec. Ŋac gauc gêm bu Anötö gic yomsu ŋac bu sêkôm bocdinaŋ - alic Eks 13:9, 16; Diut 6:4-9; ma 11:13-21. Ma sêsôc ŋakwê ti ŋabala bu sêtôc asê bu ŋac lau sem akiŋ Anötö-ŋga - alic Nam 15:37-41. Magoc lau Palêsai ti lau Skraib sêmasaŋ apaŋ atu, ma ŋakwê ti ŋabala baliŋ, tu bu sêtoc dau sa ma sêhôc gêlêc lau ŋatô su-ŋga.

lôm dabuŋ tu bu sêpuc si yom
dôŋ-ŋga, naŋ mac asôm bu ŋac
si yom iŋ yom ŋambwa. Magoc
ŋac bu sêsôm yom pi da naŋ
kalhac alta ŋahô, naŋ mac asôm
bu yom dau tidôŋ. 19 Mac lau
tampec! Gêŋ sake ti gêŋ ŋamata-
ŋga? Da, me alta naŋ kôm da
dau ti dabuŋ? 20 Asa naŋ sôm
yom pi alta, naŋ sôm pi alta ma
pi gêŋ hoŋ naŋ kalhac alta ŋahô
whiŋ. 21 Ma asa naŋ sôm yom pi
lôm dabuŋ, naŋ sôm pi lôm dau,
ma pi Anötö naŋ ti lôm dabuŋ
ŋadau, naŋ whiŋ. 22 Ma asa naŋ
sôm yom pi undambê, naŋ sôm pi
Anötö ndê pôŋ atu, ma pi Anötö
naŋ ndöc pôŋ ŋahô, naŋ whiŋ.

23 “Oyaê mac lau Skraib ti
Palêsai. Mac lau atim yom lau-
ŋga! Mac awhê gêŋ sauŋ-sauŋ
ôm-ŋga hoŋ kôc gi toŋ amaŋlu,
ma akêŋ toŋ daŋ ti da. Magoc
mac ahu mêtê ŋandô yomsu-ŋga
siŋ. Mêtê atu hêganôŋ mac
tamwalô lau, ma amatôc lau si
yom ŋalêŋ gitêŋ, ma akôm nem
yom ŋandô sa. Mêtê hoŋ dinaŋ
iŋ gêŋ atu! Solop bu mac akôm
gêŋ sauŋ-sauŋ tôm yomsu sôm,
magoc akôm gêŋ atu-tu whiŋ.

24 “Mac lau tampec naŋ akôm
bu atôc seŋ têŋ lau ŋatô. Mac
atôm lau naŋ sêhêgo dau bu
sêŋgati gêŋ golop atêc naŋ poc
bu ŋahô, naŋ sa, magoc gêŋ
ŋadômbwi atu naŋ poc bu dau
ŋalôm, naŋ sêlic apu.

25 “Oyaê mac lau Skraib ti
Palêsai, mac lau atim yom lau-
ŋga! Mêtê tamgatu gêŋ ti aneŋ
gêŋ ŋawahô-ŋga hôc mac nem
ŋalôm ahuc. Bocdinaŋ mac atôm
laclhu ti pele naŋ sêŋgwasiŋ
ŋadômbwê-ŋga ŋambwa ŋawasi
sa. 26 O lau Palêsai, mac lau tam-
pec! Gêŋ ŋamata-ŋga aŋgwasiŋ
laclhu ti pele ŋalôm ŋawasi sa,
goc gêŋ awê-ŋga oc ŋawasi sa
bocdinaŋ.

27 “Oyaê mac lau Skraib ti
Palêsai, mac lau atim yom lau-
ŋga! Mac atôm sêhô naŋ sêsê
pen pi gi e ŋawasi sêp sambuc
ma lau sêlic ŋayham. Magoc yêc
sêhô dau ŋalôm lau batê si ŋakwa
ti gêŋ mbôp meŋhu. 28 Ma mac
lau daôm bocdinaŋ. Lau sêlic gêŋ
awê-ŋga naŋ mac akôm, dec gauc
gêm bu mac lau gitêŋ. Magoc yêc
mac nem ŋalôm, mêtê tasaŋ ma
mêtê aŋgilì yomsu-ŋga hôc mac
ahuc.

29 “Oyaê mac lau Skraib ti
Palêsai, mac lau atim yom-ŋga!
Mac amasaŋ sêhô ti gôlôŋ atu, tu
bu atoc lau propet ti lau gitêŋ naŋ
mac apami sic ndu muŋ su, naŋ
sa. 30 Ma mac asôm bu mac bu
ambo têŋ apami si têm, dec mac
oc aŋkuc ŋac si lêŋ sêkêc propet
dau si dac siŋ-ŋga dom. 31 Mac
nem yom dinaŋ tôc asê bu mac
asa akêŋ lau Israel-ŋga naŋ sic lau
propet ndu. 32 Bocdinaŋ dec mac
akôm mêtê sac tôm apami sêkôm.
33 Mac mboc, ma mboc ŋatui mac!
Gitôm dom bu mac awê Anötö ndê
matôc sa. Iŋ oc êŋkiŋ mac asip
lambwam andi.

34 “Aŋgô! Aö waŋkiŋ lau propet
ma lau tigauc, ma lau ŋatô bu
sêndôhôŋ mac. Magoc mac oc
andic ŋac lic ŋandê yêc mac
nem lôm wê-ŋga, ma ambulu
ŋac alom-alom malac. Ma ŋac
si lau ŋatô mac oc andic ndu,
ma andic ŋatô pi a gicso dau
sêndi. 35 Bocdinaŋ mac oc atap
ŋagêyô sa tu lau gitêŋ hoŋ si
dac, naŋ apami sêkêc siŋ-ŋga.
Abel iŋ ŋgac ŋamata-ŋga, ma
Berekaya ndê atu Sekaria iŋ ŋgac
ŋambu-ŋga.† Sekaria iŋ ŋgac
naŋ sic ndu yêc lôm dabuŋ ma

† **23:35** Yisu sôm yom dinaŋ hêganôŋ lau gitêŋ hoŋ naŋ lau Israel sic ndu, naŋ sêto ŋamiŋ yêc Yom Lêŋsêm Akwa. Abel iŋ ŋgac ŋamata-ŋga - alic Gen 4:8, ma Sekaria iŋ ŋgac ŋambu-ŋga - alic 2 Kr 24:20-22.

alta naŋ kalhac lôm dau ŋasactô,
naŋ ŋalhu. 36 Yomandô wasôm
têŋ mac. Mac lau têm dindec-ŋga
oc atap matôc sa pi lau hoŋ dinaŋ
si dac.
37 “O Jerusalem, Jerusalem. Mac
ac Anötö ndê lau propet ndu, ma
lau gitêŋ naŋ iŋ kêkiŋ têŋ mac,
naŋ mac atuc ŋa hoc ndu. Ndoc
daêsam aö tac whiŋ bu wandic
mac sa asôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu
tiyham, gitôm mbac dalec dinda
gic ŋatu sa sêsôc ŋamakê ŋapu.
Tigeŋ mac atec. 38 Bocdinaŋ
Anötö oc hu mac ti mac nem andu
siŋ. 39 Aö wasôm têŋ mac, bu
mac oc alic aö tiyham dom e mac
asôm, ‘Tampiŋ Mesaya naŋ meŋ
gêm Pômdau aŋgô.’ ”

24

Yisu sôm yom pi lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

1 Yisu hu lôm dabuŋ ŋagameŋ
siŋ ma bu êŋsêlêŋ ndi, ma iŋ
ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ si. Ma
sêsôm yom pi lôm dabuŋ ma pi
gêŋ ŋayham hoŋ naŋ lau sêkwê
yêc gameŋ dinaŋ. 2 Magoc iŋ sôm,
“Mac alic gêŋ hoŋ dindec. Aö
wasôm yom ŋandô têŋ mac, bu
ŋacyo oc sêseŋ hoc hoŋ dindec
su e hoc daŋ ndöc hoc daŋ ŋahô
tiyham dom.”

Gêŋ wapac têm ŋambu-ŋga-ŋga
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

3 Tiŋambu Yisu ndöc Lôc Olib,
ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi tawasê
sêtêŋ iŋ si, ma sêndac, “Sôm têŋ
yac, ŋawapac naŋ am sôm yom
pi, naŋ oc hôc asê Jerusalem têŋ
têm bocke? Ma gêŋ sake oc kêŋ
puc yac bu am oc mbu mweŋ, ma
bu bêc ŋambu-ŋga oc hôc asê?”
4 Goc iŋ sôm, “Ayob daôm ŋapep
bu lau daŋ sêŋsau mac dom. 5 Bu
lau daêsam oc sêŋsau bu sênem
aö aŋôŋ ma sêsôm, ‘Aö Mesaya
dauŋ dec!’ Ma ŋac oc sêŋsau
lau daêsam. 6 Ma têŋ ndoc mac
aŋgô ŋawaê bu lau sic siŋ têŋ dau
me sêmasaŋ dau tu sêndic siŋ-
ŋga, naŋ asö dom. Bu gêŋ hoŋ
dinaŋ gic waê bu meŋ hôc asê,
magoc têm ŋambu-ŋga yêc dôŋ
yêc. 7 Kiŋ nom-ŋga oc sêkêŋ kisa
dau, ma lau gameŋ daŋ oc sêndic
siŋ têŋ lau gameŋ daŋ. Ma tôbôm
ti tiyhô atu oc sêkôm gameŋ ŋatô
tisac. 8 Gêŋ hoŋ dinaŋ oc ndic
hu ŋawapac têm ŋambu-ŋga-ŋga
gitôm awhê naŋ kêsahê balêkoc
tuŋ iŋ ma gêŋ dau gic hu ŋandê
atu naŋ iŋ oc hôc tu kôc balêkoc-
ŋga.

9 “Têŋ ndoc dinaŋ lau oc sêkôc
mac dôŋ ma sêkôm mac ŋayom,
ma sêndic mac nem ŋatô ndu.
Lau nom-ŋga hoŋ oc atac tec mac
tu mac aŋkuc aö-ŋga. 10 Têŋ têm
dinaŋ lau daêsam oc sêhu si sêkêŋ
whiŋ aö siŋ, ma ŋac oc sêhoc
si lau ŋatô asê ma sêtec dandi.
11 Ma propet tasaŋ daêsam oc
sêhôc asê ma sêŋsau lau daêsam.
12 Mêtê sac oc êŋsôwec tiatu e lau
daêsam oc sêhu mêtê atac whiŋ
asidôwai-ŋga siŋ. 13 Magoc asa
naŋ bu lhac ŋaŋga ma hu aö siŋ
dom e ndê têm pacndê, naŋ oc
tap Anötö ndê mwasiŋ nem iŋ si-
ŋga sa. 14 Ma bêc ŋambu-ŋga oc
hôc asê dom, e lau sêhoc ŋawaê
ŋayham pi Anötö ndê gôliŋ asê,
tôm nom ŋagameŋ sambob, ma
lau hoŋ sêŋgô su.”

Ŋawapac gameŋ Judia-ŋga
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15 Ma Yisu gic têku yom ma
sôm, “Propet Daniel hoc yom asê

gwanaŋ su, pi gêŋ sac sambuc*
naŋ lau oc sêkêŋ lhac lôm dabuŋ,
naŋ oc kôm gameŋ tisac.” (Asa
naŋ sam yom dindec, naŋ kôc
gauc pi ŋapep, bu ŋahu yêc siŋ
dau.) 16 “Têŋ ndoc mac alic gêŋ
sac dinaŋ, naŋ mac lau hoŋ naŋ
ambo gameŋ Judia-ŋga alhö api
gameŋ lôc-ŋga andi. 17 Alhö
ŋagahô, ma gauc nem mac nem
gêŋ daŋ dom. Lau naŋ sêndöc
andu ŋasactô, naŋ sêsôc andu
ŋalôm bu sêkôc ŋac si gêŋ daŋ
sa dom. 18 Ma ŋac naŋ sêmbo
ôm, naŋ bocdinaŋ. Sêkac dau
kwi bu sêkôc si gêŋ ŋatô dom.
19 Oyaê. Lauwhê tidaê, ma ŋac
naŋ sêkêŋ su têŋ balêkoc, naŋ
oc sêtap ŋawapac atu sa têŋ têm
dinaŋ. 20 Ateŋ mbec bu têm
ŋawapac-ŋga dinaŋ tap ma sa têŋ
ndoc uhô-ŋga me têŋ bêc Sabat-
ŋga daŋ dom. 21 Bu ŋawapac têm
dinaŋ-ŋga oc hôc gêlêc ŋawapac
hoŋ su. Têŋ têm ŋamata-ŋga e
meŋ têŋ kwahic dec, ŋawapac atu
kaiŋ dinaŋ daŋ hôc asê su dom.
Ma tiŋambu ŋawapac kaiŋ dinaŋ
oc hôc asê tiyham dom. 22 Anötö
oc tawalô lau naŋ iŋ kêyaliŋ ŋac
sa su, ma tu dinaŋ-ŋga iŋ oc kêŋ
têm ŋawapac-ŋga dau tiapê. Bu
mba, ma têm d au tibaliŋ, goc lau
hoŋ oc sêniŋga.

23 “Têŋ têm dinaŋ, lau daŋ bu
sêsôm têŋ mac bu, ‘Alic, Mesaya
dec meŋ,’ me ‘Mesaya dau dê,’ naŋ
akêŋ whiŋ ŋac dom. 24 Bu lau naŋ
sêŋsau bu ŋac Mesaya, ma propet
tasaŋ oc sêhôc asê sêmeŋ, ma
sêkôm gêŋ dalô atu-tu bu sêŋsau
lau. Ma ŋac oc sêŋsahê bu sêtim
lau naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa, naŋ
sêwhiŋ. 25 Aŋgô ŋapep, bu aö
gasôm gêŋ hoŋ dindec têŋ mac
gwanaŋ. 26 Bocdinaŋ, lau bu
sêsôm, ‘Mesaya kêlê mbo gameŋ
sawa,’ naŋ asa andi dom. Ma bu
sêsôm, ‘Mesaya kelec mbo andu
daŋ ŋalôm,’ naŋ akêŋ whiŋ dom.
27 Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ
ŋagahô eŋ, gitôm sickac naŋ gic
hep tigeŋ, ma umboŋ ŋasawa
sambuc ŋawê sa. 28 Mac bu
alic macmpoŋ sêŋgihi sêmbo, naŋ
aŋyalê bu gêŋ daŋ mbac ndu yêc.
Ma bocdinaŋ gêŋ hoŋ dindec kêŋ
puc mac pi ndoc Ŋamalac ndê Atu
mbu meŋ-ŋga.”

Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga
(Mak 13:24-31; Luk 21:25-33)

29 “T êŋ ndoc ŋawapac-ŋga di-
naŋ pacndê, goc ac oc nem gan-
duc, ma ayô oc ŋawê sa dom.
Gêŋ ti ŋaclai naŋ sêlhac umboŋ
oc wiwic sa, ma tata oc sêpeŋ
akêŋ umboŋ. 30 Têŋ ndoc dinaŋ
lau titoŋ-titoŋ nom-ŋga hoŋ oc
sêlic gêŋ dalô yêc umboŋ, naŋ kêŋ
puc ŋac bu Ŋamalac ndê Atu oc
mbu meŋ, ma ŋac hoŋ oc sêtaŋ
daŋgibo atu. Ma ŋac oc sêlic
Ŋamalac ndê Atu dau meŋ ndöc
dao ŋahô ti ŋawasi ma ŋaclai atu.
31 Goc iŋ oc êŋkiŋ iŋ ndê aŋela
sêndic dahuc taŋ atu, ma sêsa
sêtêŋ nom ŋabatiŋ ti undambê
ŋabatiŋ hoŋ, bu sêndic lau naŋ iŋ
kêyaliŋ ŋac sa su, naŋ sa.

32 “Gauc nem a laŋ. Têŋ ndoc
mac alic ŋalauŋ wakuc bu lêc,
naŋ aŋyalê bu ndoc ac-ŋga meŋ
kêpiŋ. 33 Ma bocdinaŋ têŋ ndoc
mac alic gêŋ naŋ aö gasôm yom pi,
naŋ aŋyalê bu Ŋamalac ndê Atu
ndê bêc mbu meŋ-ŋga meŋ kêpiŋ
su, gitôm iŋ meŋ kalhac gatam
nem andu-ŋga. 34 Yomandô! Lau
têm dinaŋ-ŋga oc sêmbac ndu

* **24:15** Alic Dan 9:27; 11:31; ma 12:11. Daniel ndê yom hêganôŋ anötö tasaŋ Seus ndê gwam naŋ Antiokus Epipanes kêŋ kalhac lôm dabuŋ têŋ yala 168BC. Yisu ndê yom tôc asê bu gêŋ kaiŋ dinaŋ oc hôc asê tiyham têŋ têm ŋambu-ŋga. Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ lau Rom-ŋga naŋ seŋ lôm dabuŋ popoc têŋ yala 70AD. Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ gêŋ naŋ sêto yom pi yêc 2 Tes 2:4; ma Rev 13:14-15.

dom e gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê.
35 Undambê ti nom oc niŋga,
magoc aneŋ yom daŋ oc niŋga
dom. Gêŋ hoŋ oc ŋandô sa tôm
aö gasôm.”

Lau daŋ sêŋyalê Yisu ndê bêc
mbu meŋ-ŋga dom
(Luk 17:26-36)

36 Ma Yisu sôm, “Ŋamalac
daŋ kêyalê bêc me acgatu naŋ
Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ,
naŋ dom. Aŋela undambê-ŋga
sêŋyalê dom, ma Anötö ndê Atu
kêyalê dom. Damba tawasê
kêyalê. 37 Têŋ ndoc Ŋamalac ndê
Atu mbu meŋ, naŋ lau oc sêmbo
tôm lau sêmbo têŋ Noa ndê têm.
38-39 Têŋ ndoc dinaŋ, lau sêŋlhiŋ
dau siŋ ma seŋ ti sênôm gêŋ,
ma sem dandi e Noa sôc waŋ
gi, ma bu suŋ meŋ ma seŋ ŋac
hoŋ su siŋga. Ma lau nom-ŋga
oc sêmbo ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ, têŋ
Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu
meŋ-ŋga. 40 Ŋgac lu oc sêkôm
gweleŋ sêmbo ôm, ma Anötö oc
kôc iŋlu si daŋ sa, ma hu daŋ
siŋ. 41 Ma awhê lu oc sêndê gêŋ
sêmbo, ma iŋ oc kôc daŋ sa, ma
hu daŋ siŋ.
42 “Bocdinaŋ amasaŋ daôm
ŋapep, bu mac am gauc bêc bocke
mac nem Pômdau oc mbu meŋ.
43 Gauc nem yom dindec. Andu
ŋadau daŋ, bu êŋyalê ndoc naŋ
ŋgac kaŋ daŋ oc meŋ, naŋ iŋ oc
yob iŋ ndê andu bu ŋgac kaŋ dau
sôc meŋ dom. 44 Ma bocdinaŋ,
amasaŋ daôm tôm bêc hoŋ, bu
Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ
têŋ ndoc naŋ mac akêŋ batam,
naŋ dom.”

Yom gôliŋ pi ŋgac akiŋ ŋayham
ma sac
(Luk 12:42-46)

45 Ma Yisu sôm, “Ŋgac akiŋ
ŋayham ma ti gauc, iŋ ŋgac kaiŋ
bocdec. Iŋ ndê ŋadau bu lhö
têŋ gameŋ daŋ ndi, goc iŋ oc
kêŋ iŋ yob lau akiŋ ŋatô, ma
kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ ŋac tôm
ŋandoc. 46 Ma têŋ ndoc ŋadau
mbu meŋ, ma tap iŋ sa kôm iŋ ndê
gweleŋ ŋapep mbo, naŋ iŋ oc lic
iŋ ŋayham ma kôm ŋayham têŋ
iŋ. 47 Yomandô! Ŋadau oc kêŋ iŋ
yob iŋ ndê wapa hoŋ. 48 Magoc
ŋgac akiŋ sac oc sôm têŋ dau,
‘Aneŋ ŋadau oc mbu meŋ ŋagahô
dom.’ 49 Goc iŋ oc ndic lau akiŋ
ŋatô, ma sa ndi nôm ti neŋ gêŋ
whiŋ lau naŋ sênôm gêŋ êŋiŋ ŋac-
ŋga ŋapaŋ. 50 Ŋadau oc mbu meŋ
hôc asê têŋ bêc ti acgatu naŋ ŋgac
akiŋ dau kêŋ bata, naŋ dom. 51 Ma
iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ
iŋ, ma soc iŋ su ndi mbo whiŋ lau
sêtim yom lau-ŋga. Yêc dindê lau
oc sêŋsahê ŋandê atu e sêtaŋ ma
lhô êŋsiŋ pi dau ŋapaŋ.”

25

Yom gôliŋ pi lauwhê akiŋ
amaŋlu

1 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ
bocdec bu, “Têŋ ndoc Ŋamalac
ndê Atu mbu meŋ bu nem gôliŋ
gêŋ hoŋ, naŋ lau ŋatô oc sêmasaŋ
dau ŋapep, ma lau ŋatô oc mba.
Oc tôm lauwhê akiŋ amaŋlu naŋ
sêkôc si lam ma sêsa si bu sêhôŋ
ŋgac nem awhê-ŋga, naŋ sêkêŋ
bata bu oc meŋ. 2 Ŋac si amaŋdaŋ
ŋac lauwhê tigauc, ma amaŋdaŋ
ŋac lauwhê gauc mbasi. 3 Lauwhê
gauc mbasi dinaŋ sêkôc si lam,
magoc sêkôc buya ŋatô whiŋ
dom. 4 Ma lauwhê tigauc sêkôc
si lam, ma sêkôc buya ŋatô sip
bu akôp tôhôŋ. 5 Ŋac sêhôŋ ŋgac
nem awhê-ŋga sêmbo, magoc iŋ
hôc asê ŋagahô dom e ŋac kwa-
pac sa, ma sêyêc bêc.
6 “Timaniŋhu goc ŋgac aheŋ-
ŋga daŋ ta yom bocdec bu, ‘Oê!
Ŋgac dau meŋ! Asa andi ma
akôc iŋ sa.’ 7 Goc lauwhê akiŋ
sêtisa, ma sêmasaŋ ŋac si lam.
8 Ma amaŋdaŋ gauc mbasi di-
naŋ sêndac lauwhê tigauc bocdec,

‘Akêŋ buya ŋatô têŋ yac, bu yac
mba lam sêmbac.’ 9 Magoc ŋac
sêô yom ma sêsôm, ‘Mba! Mboe
buya oc tôm yac hoŋ dom. Magoc
mac andi alic lau naŋ sêkêŋ buya
tu lau sênemlhi-ŋga, ma anemlhi
nem.’ 10 Magoc têŋ ndoc sêlhö
si bu sênemlhi buya, goc ŋgac
nem awhê-ŋga meŋ hôc asê. Ma
lauwhê akiŋ naŋ sêmasaŋ dau
gwanaŋ, naŋ sêwhiŋ iŋ sêsôc iŋ
ndê gameŋ si, bu sêneŋ mwasiŋ
awhê-ŋga. Goc iŋ gic gatam
ahuc. 11 Tiŋambu lauwhê akiŋ
gauc mbasi dinaŋ sêmbu sêmeŋ
ma sêmbwêc, ‘Ŋadau! Ŋadau!
Lêc gatam su têŋ yac.’ 12 Magoc
ŋadau sôm, ‘Mba! Aö wasôm
yomandô bu kayalê mac dom!’ ”
13 Yisu gic bata yom gôliŋ dinaŋ
ma sôm, “Boc-dinaŋ anem ali ma
ayob daôm ŋapep, bu mac aŋyalê
bêc ti acgatu naŋ aö oc wambu
wameŋ, naŋ dom.”

Yom gôliŋ pi mone gol
(Luk 19:12-27)

14 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ
tiyham pi têm ŋambu-ŋga bocdec
bu, “Ŋgac tiwaê daŋ bu sa têŋ
gameŋ baliŋ daŋ ndi. Bocdinaŋ iŋ
mbwêc iŋ ndê lau akiŋ, ma kêŋ
ndê gêŋ ŋatô têŋ ŋac bu sêyob
e iŋ mbu meŋ. 15 Iŋ kêŋ mone
gol naŋ sêsam bu talent* têŋ ŋac,
kêkuc ŋac si licwalô ti ŋac si gauc.
Iŋ kêŋ talent amaŋdaŋ têŋ ŋgac
daŋ, ma talent lu têŋ daŋ, ma
talent tigeŋ têŋ daŋ. Goc iŋ hu
ŋac siŋ ma kölhö gi. 16 Ma ŋgac
akiŋ naŋ kôc mone amaŋdaŋ, naŋ
gi kôm gweleŋ pi mone dau e t ap
mone amaŋdaŋ tiyham sa. 17 Ma
iŋ naŋ kôc mone lu naŋ kôm boc-
dinaŋ, ma tap mone lu tiyham
sa. 18 Magoc ŋgac naŋ kôc mone
tigeŋ, naŋ sa gi kwê sê daŋ ma siŋ
ŋadau ndê mone kwi yêc sê dau
ŋalôm.

19 “Ŋasawa hic baliŋ gi su, goc
lau akiŋ dinaŋ si ŋadau mbu meŋ,
ma bu ŋgô ŋac si yom pi mone
dau. 20 Ma ŋgac naŋ kôc mone
amaŋdaŋ, naŋ kôc amaŋdaŋ naŋ
iŋ tap sa, naŋ whiŋ ma sôm,
‘Pômdau, am kêŋ mone amaŋdaŋ
têŋ aö gayob, ma lic, aö gakôc
amaŋdaŋ tiyham.’ 21 Goc ŋadau
sôm, ‘O aneŋ ŋgac ŋayham, am
kôm ŋayham. Am yob gêŋ
amaŋdaŋ ŋapep, dec wakêŋ am
yob gêŋ daêsam. Mweŋ ma
mbo whiŋ aö ti atac ŋayham.’
22 Ma ŋgac akiŋ naŋ kôc mone
lu, naŋ meŋ ma sôm, ‘Pômdau,
am kêŋ mone lu têŋ aö gayob, ma
aö gakôc mone lu tiyham whiŋ.’
23 Ma ŋadau sôm, ‘O aneŋ ŋgac
akiŋ ŋayham, am kôm ŋayham.
Am yob gêŋ lu ŋapep, dec wakêŋ
am yob gêŋ daêsam. Mweŋ ma
mbo whiŋ aö ti atac ŋayham.’

24 “Têŋ dinaŋ ŋgac naŋ kôc
mone tigeŋ, naŋ meŋ ma sôm,
‘Pômdau, aö kayalê bu am ŋgac
lêlê-ŋga dom, ma bu am oc
kêŋ batam bu ndic gêŋ ŋandô
sa yêc gameŋ naŋ am daôm
kêbalip gêŋ ŋawhê me sô gêŋ
dom. 25 Bocdinaŋ aö gatöc dauŋ
ma kasalê lêŋ bu am nem mone
niŋga dom, dec gasa ga gasiŋ kwi
yêc nom ŋalôm. Lic, gêŋ dau
kelec.’ 26 Goc ŋadau ô yom ma
sôm, ‘Am ŋgac sac solop! Am
ŋgac oyom. Am kêyalê su bu
aö oc wandic gêŋ ŋandô sa yêc
gameŋ naŋ aö gasô gêŋ dom.
27 Bocdinaŋ am gitôm bu kêŋ aneŋ
mone têŋ lau sêyob mone-ŋga bu
sêyob e aö wambu wameŋ, dec
oc tôm bu sêkêŋ mone ŋagec sac
mone dau ŋahô, ma aö wakôc
hoŋ sa.’ 28 Goc ŋadau sôm têŋ
iŋ ndê lau ŋatô, ‘Akôc mone su
yêc iŋ, ma akêŋ têŋ ŋgac naŋ
kôc mone amaŋlu. 29-30 Ma atiŋ
ŋgac akiŋ sac dindec sa awê ndi

* **25:15** Alic yom pi talent yêc Mat 18:24.

bu mbo gameŋ ŋasec-ŋga naŋ lau
sêtaŋ, ma ŋalhô êŋsiŋ pi dau. Bu
asa naŋ yob gêŋ naŋ gakêŋ sip iŋ
amba, naŋ ŋapep, naŋ wakêŋ gêŋ
ŋatô tiyham têŋ iŋ whiŋ, ma iŋ
ndê gêŋ oc ti daêsam. Magoc asa
naŋ yob ndê gêŋ ŋapep dom, naŋ
wakôc iŋ ndê gêŋ hoŋ su.' "

Pômdau oc whê lau kôc têŋ bêc ŋambu-ŋga

31 Goc Yisu sôm, "Têŋ ndoc
Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ whiŋ
aŋela hoŋ, naŋ iŋ oc ndöc iŋ ndê
pôŋ kiŋ-ŋga ti iŋ ndê ŋaclai ma
ŋawasi atu undambê-ŋga. 32 Ŋac
oc sêndic ŋamalac hoŋ sa sêlhac
iŋ aŋgô-ŋga. Ma iŋ oc whê ŋac
kôc gitôm ŋgac yob domba-ŋga,
naŋ whê iŋ ndê domba ti naniŋ
kôc. 33 Iŋ oc kêŋ domba sêlhac iŋ
amba andô-ŋga, ma naniŋ sêlhac
gasê-ŋga.
34 "Dec Kiŋ atu dau oc sôm têŋ
lau naŋ sêlhac iŋ amba andô-ŋga,
'Ameŋ mac lau naŋ Damaŋ gêlic
mac ŋayham. Ma andöc mac
nem malam yêc gameŋ undambê-
ŋga, naŋ Damaŋ kêmasaŋ tu mac-
ŋga têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê
ma nom. Dinaŋ ti mac nem gêŋ
lêŋsêm. 35 Yom dinaŋ ŋa-ŋandô
iŋ bocdec. Têŋ ndoc aö gêŋ yô
aö, naŋ mac akêŋ gêŋ aö gaŋ. Ma
têŋ ndoc bu yô aö, naŋ mac akêŋ
bu têŋ aö ganôm. Aö ŋgac apa,
ma mac akôc aö sa ma ayob aö.
36 Aneŋ ŋakwê mba, ma mac akêŋ
têŋ aö. Aö gêmbac, ma mac am
yaom aö. Aö gandöc gapocwalô,
ma mac ameŋ ac aö kêsi.'
37 "Ma têŋ dinaŋ lau gitêŋ oc sêô
yom ma sêndac, 'Pômdau, bocke?
Têŋ nde yac alic am gêŋ yô am me
bu yô am, ma yac akêŋ gêŋ daneŋ-
ŋga me bu têŋ am? 38 Ma têŋ nde
yac alic am ŋgac apa, ma akôc am
sa, me am pônda ŋakwê, ma akêŋ
têŋ am? 39 Ma têŋ nde yac alic am
gêmbac me am ndöc gapocwalô,
dec yac ameŋ alic am?' 40 Goc Kiŋ
atu dau oc ô yom ma sôm, 'Alic
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ sêti
aneŋ asiŋi ti lhuŋwêi. Yomandô
wasôm têŋ mac, bu gêŋ bocke
naŋ mac akôm têŋ ŋac si ŋamalac
tiwaê me ŋamalac waê-mba daŋ,
naŋ gitôm mac akôm têŋ aö dauŋ.'
41 "Goc iŋ oc sôm têŋ lau naŋ
sêlhac iŋ amba gasê-ŋga, 'Mac
lau atap Anötö ndê atac ŋandê
sa-ŋga! Alhö su yêc aö, asip
ya naŋ sa ŋapaŋ andi. Ya dau,
Anötö kêmasaŋ gic Sadaŋ ti iŋ
ndê aŋela sac ŋawaê. 42 Yom
dinaŋ ŋa-ŋandô iŋ bocdec. Aö
gêŋ yô aö, magoc mac akêŋ gêŋ
daneŋ-ŋga têŋ aö dom. Ma bu yô
aö, magoc mac akêŋ têŋ aö dom.
43 Aö ŋgac apa, magoc mac akôc
aö sa dom. Aö gapônda ŋakwê,
ma mac akêŋ têŋ aö dom. Aö
gêmbac, ma gandöc gapocwalô,
magoc mac ameŋ alic aö dom.'
44 "Ma ŋac oc sêndac, 'Pômdau,
bocke? Têŋ nde yac alic am gêŋ yô
am, bu yô am, am ŋgac apa, am
pônda ŋakwê, gêmbac kôm am,
me am ndöc gapocwalô, ma yac
am am sa dom?' 45 Ma iŋ oc sôm,
'Yomandô wasôm têŋ mac, bu têŋ
ndoc mac alic aneŋ lau tiwaê me
lau waêmba daŋ naŋ pônda dau,
magoc am iŋ sa dom, naŋ gitôm
mac am aö dauŋ sa dom.'
46 "Têŋ dinaŋ iŋ oc êŋkiŋ ŋac
sêtêŋ gameŋ sêhôc ŋandê-ŋga
sêndi, bu sêmbo ŋapaŋ. Magoc
lau gitêŋ iŋ oc kôc ŋac sa sêndöc
tali ŋapaŋ."

26

Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

1 Yisu sôm yom hoŋ dinaŋ su,
goc sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi,
2 "Bêc lu yêc dôŋ yêc tu lau Israel-
ŋga sêlic om atu †Pasowa-ŋga.
Ma lau oc sêkêŋ Ŋamalac ndê Atu

sip lau amba, bu sêndic iŋ ndu pi
a gicso dau.”
3 Têŋ ndoc dinaŋ dabuŋsiga
atu-tu ti lau bata Israel-ŋga
sic dau sa sêmbo †dabuŋsiga
ŋamata-ŋga Kayapas ndê andu.
4 M a ŋac sêŋsalê lêŋ bu sêkôc
Yisu dôŋ gelec ma sêndic iŋ
ndu. 5 Magoc ŋac sêsôm, “Dakôm
têŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga ŋandoc
dom, mbo lau daêsam naŋ sêmbo
Jerusalem tu Pasowa-ŋga, naŋ oc
sêlic ma sêli dau sa.”

Awhê daŋ gêm oso Yisu
(Mak 14:3, 9; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

6 Tiŋambu Yisu mbo whiŋ ŋgac
daŋ ŋaê Saimon yêc malac Be-
tani. Muŋ-ŋga iŋ ŋgac ti gêmbac
leprasi. 7 Yisu ndöc tebo, ma
awhê daŋ meŋ kôc bu ŋamalu
ŋayham naŋ ŋaôli atu sip kac daŋ,
ma kêc pi iŋ ŋagôlôŋ. 8 Yisu
ndê ŋgacsêŋomi sêlic gêŋ dinaŋ
ma tac ŋandê. Ma sêsôm têŋ
dandi, “Tu sake-ŋga iŋ kêyaiŋ gêŋ
ŋamalu ŋayham dinaŋ? 9 Gitôm
bu dakêŋ têŋ lau sênemlhi ŋa-
awa atu, goc dakêŋ têŋ lau ŋalôm
sawa.”
10 Yi su kêyalê bu ŋac sêsôm
yom dinaŋ, goc sôm, “Akêŋ
ŋawapac têŋ iŋ dom! Iŋ kôm
gêŋ ŋayham kêlêc têŋ aö. 11 Lau
ŋalôm sawa oc sêmbo sêwhiŋ
mac ŋapaŋ. Tigeŋ aö oc wambo
wawhiŋ mac ŋapaŋ dom. 12 Iŋ
kêc gêŋ ŋamalu dec pi aö, tôm iŋ
kêmasaŋ aö neŋ ŋamlic gwanaŋ
tu sêŋsuhuŋ aö-ŋga. 13 Yomandô
aö wasôm têŋ mac, bu tiŋambu
lau oc sêhoc ŋawaê ŋayham asê
yêc gameŋ hoŋ, ma têŋ dinaŋ ŋac
oc sêsôm yom pi gêŋ naŋ awhê
dindec kôm, ma lau oc gauc nem
iŋ.”

Judas sôm tidôŋ bu hoc Yisu asê
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Têŋ dinaŋ ŋgacsêŋomi 12 si
daŋ, ŋgac naŋ sêsam bu Judas
Iskeriot, naŋ têŋ dabuŋsiga atu-
tu gi, 15 ma ndac, “Aö bu wahoc
Yisu asê têŋ mac, goc mac oc akêŋ
sake têŋ aö?” Dec sêlic ŋayham
ma semlhi iŋ ŋa mone silba 30.
16 Ma Judas gic hu kêsalê lêŋ tu
bu hoc Yisu asê-ŋga.

Sêmasaŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga
(Mak 14:12-16; Luk 22:7-13)

17 Têŋ †Mwasiŋ Bolom Yist
Mba-ŋga ŋabêc ŋamata-ŋga, naŋ
ŋgacsêŋomi sêtêŋ Yisu si, ma
sêndac iŋ bocdec bu, “Am tac
whiŋ bu yac amasaŋ gameŋ tu
daneŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga yêc
nde?” 18 Goc iŋ sôm yom pi
ŋgac malac Jerusalem-ŋga daŋ,
ma kêkiŋ ŋac sêtêŋ iŋ si ma sôm,
“Asôc malac ma atêŋ ŋgac dau
andi, ma asôm têŋ iŋ, ‘Yac mba
kêdôhôŋwaga sôm bu iŋ ndê têm
meŋ kêpiŋ su. Ma iŋ bu neŋ
Mwasiŋ Pasowa-ŋga whiŋ iŋ ndê
ŋgacsêŋomi yêc am nem andu.’ ”
19 Bocdinaŋ ŋgacsêŋomi sêkôm
tôm iŋ sôm têŋ ŋac, ma sêmasaŋ
Pasowa.

Yisu sôm bu ŋgac daŋ oc hoc iŋ asê
(Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

20 Têŋ ôbwêc dinaŋ, Yisu ti ndê
ŋgacsêŋomi 12 sêtêŋ andu dau si,
ma sêndöc sêwhiŋ dau. 21 Ŋac seŋ
gêŋ sêmbo, ma iŋ sôm, “Yomandô
aö wasôm têŋ mac bu mac nem
daŋ oc hoc aö asê.” 22 Yom dau
kôm ŋac sêsö ma ŋalôm ŋawapac
atu, ma ŋac tigeŋ-tigeŋ sêsôm têŋ
iŋ, “Pômdau, mboe aö, a?” 23 Ma
Yisu ô yom ma sôm, “Iŋ ŋgac naŋ
alu aŋ gêŋ sip pele tigeŋ, naŋ oc
hoc aö asê. 24 Gêŋ dau oc ŋandô
sa pi Ŋamalac ndê Atu, tôm yom
naŋ sêto yêc. Tigeŋ ŋgac naŋ bu
hoc aö asê, naŋ oc tap ŋawapac
atu sa, ma tu dinaŋ-ŋga iŋ dinda
bu kôc iŋ dom, dec oc ŋayham.”
25 Goc Judas, naŋ oc hoc iŋ asê,
naŋ sôm, “Kêdôhôŋ-waga, mboe

aö, a?” Ma Yisu sôm, “Tôm naŋ
am daôm sôm.”

Yisu gic hu Mwasiŋ Dabuŋ
(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20)

26 Têŋ ndoc ŋac seŋ gêŋ sêndöc,
naŋ Yisu kôc bolom, gêm daŋge
ma pô kôc-kôc. Goc iŋ kêŋ têŋ
ŋgac-sêŋomi ma sôm, “Akôc loc
ma aneŋ. Aö neŋ ŋandô dau
dec.” 27 Goc iŋ kôc laclhu wain-
ŋga daŋ ma gêm daŋge, ma kêŋ
têŋ ŋac ma sôm, “Mac hoŋ akôc
loc anôm. 28 Aneŋ dac wamatiŋ
pwac-ŋga dau dec. Wakêc siŋ
tu wasuc lau daêsam si sac kwi-
ŋga. 29 Aö wasôm têŋ mac bu
aö oc wanôm wain tiyham dom
e wanôm wawhiŋ mac têŋ ndoc
Damaŋ ndê gôliŋ meŋ sa tiawê.”
30 Tiŋambu ŋac sem wê daŋ ma
sêsa sêtêŋ Lôc Olib si.

Yisu sôm gwanaŋ bu Pita oc sêc iŋ ahuc
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

31 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Tu
gêŋ naŋ oc hôc asê aö têŋ ôbwêc
dindec-ŋga, dec mac hoŋ oc ahu
aö siŋ, tôm yom naŋ sêto yêc
bocdec bu, ‘*Aö wandic ŋgac yob
domba-ŋga, ma domba oc sêlhö
babalip.*’ 32 Magoc tiŋambu aö
oc watisa tiyham, ma wamuŋ mac
watêŋ gameŋ Galili-ŋga wandi.”
33 Ma Pita ô yom ma sôm, “Lau
hoŋ bu sêhu am siŋ, magoc aö oc
wahu am siŋ dom.” 34 Goc Yisu
sôm, “Aö wasôm yom ŋandô têŋ
am, têŋ ôbwêc dec am oc sêc aö
ahuc tidim tö muŋ, naŋ goc dalec
oc taŋ.” 35 Magoc Pita sôm têŋ
iŋ, “Mba! Gitôm sêndic aö ndu
wawhiŋ am, aö oc wasêc am ahuc
dom!” Ma ŋgacsêŋomi hoŋ sêsôm
yom kaiŋ tigeŋ.

Yisu teŋ mbec mbo ôm Getse-mani
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Goc Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi
sêtêŋ gameŋ naŋ sêsam bu Getse-
mani, naŋ si. Ma iŋ sôm têŋ ŋac,
“Andöc dec ma aö wasa dê wandi
ma wateŋ mbec.” 37 Goc iŋ kôc
Pita, ma Sebedi ndê atu lu sêwhiŋ
iŋ si. Têŋ ndoc dinaŋ iŋ ndê
ŋalôm ŋawapac atu ma kedehe
iŋ. 38 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, “Aö
neŋ ŋalôm kêsahê ŋawapac atu,
kêpiŋ bu oc wambac ndu. Andöc
dec ma anem ali awhiŋ aö.” 39 Goc
iŋ hu ŋac siŋ ma sa ahic gi, ma
hu dau aŋgô andô têŋ nom, ma
teŋ mbec bocdec bu, “Damaŋ, aö
wandac am bu nditôm, naŋ goc
kôc laclhu ŋawapac-ŋga dindec
su yêc aö. Magoc êmkuc aö
neŋ atac whiŋ dom, kôm tôm am
daôm nem atac whiŋ bu kôm.”

40 Iŋ teŋ mbec su, goc tisa ma
mbu têŋ ŋgacsêŋomi tö dinaŋ gi,
ma gêlic ŋac sêyêc bêc sêyêc. Iŋ
uŋ ŋac sa, ma ndac Pita, “Bocke?
Mac atôm dom bu anem ali awhiŋ
aö gitôm acgatu ŋasawa daŋ, a?
41 A nem ali, ma ateŋ mbec bu
lêtôm tap mac sa dom. Mac
nem gatôm licbalê, tigeŋ ŋamlic
kwapac.” 42 Goc iŋ sa gi ma teŋ
mbec tiyham ma sôm, “Damaŋ,
am bu kôc ŋawapac dindec su
yêc aö dom, naŋ aö wahôc, ma
wakôm am nem yom ŋandô sa.”
43 Iŋ teŋ mbec dau pacndê, ma
mbu gi tiyham ma gêlic ŋac sêyêc
bêc sêyêc. Ŋac tandô hê ŋac sa
ŋandô. 44 Dec iŋ hu ŋac siŋ ma sa
gi teŋ mbec tidim tö-ŋga, ma sôm
yom tigeŋ dinaŋ tiyham.

45 Pacndê, ma iŋ mbu têŋ ŋgac-
sêŋomi gi, ma sôm têŋ ŋac,
“Tu sake-ŋga mac ayêc bêc ma
aŋwhaŋ daôm ŋapaŋ? Aŋgô su
naŋ! Sêhoc Ŋamalac ndê Atu asê
su, ma ndoc meŋ sa bu sêkêŋ iŋ
sip lau sac amba. 46 Atisa ma
dandi, bu ŋgac naŋ hoc aö asê dec
meŋ su.”

Sêkôc Yisu dôŋ
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:1-11)

47 Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma
Judas, ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, meŋ
hôc asê whiŋ lau daêsam naŋ
sêkôc bieŋ baliŋ ti siŋ. Dabuŋsiga
atu-tu ti lau bata Israel-ŋga sêŋkiŋ
lau dau sêwhiŋ Judas. 48 Judas
kêŋ puc ŋac gwanaŋ su bocdec
bu, "Ŋgac naŋ mac aŋsalê, naŋ
aö waŋgutô iŋ tu bu watôc
iŋ asê, ma mac akôc iŋ dôŋ."
49 Bocdinaŋ iŋ têŋ Yisu gi, ma
sôm, "Ôbwêc, Kêdôhôŋwaga,"
ma ŋgutô iŋ. 50 Ma Yisu sôm,
"Aneŋ silip, gêŋ naŋ am gauc gêm
bu kôm, naŋ kôm." Têŋ dinaŋ
lau naŋ sêwhiŋ Judas, naŋ sêtêŋ
Yisu si ma sêkôc iŋ dôŋ. 51 Goc
Yisu ndê ŋgacsêŋom daŋ puc iŋ
ndê bieŋ sa, ma pa dabuŋ-siga
ŋamata-ŋga ndê ŋgac akiŋ ndê
daŋgalauŋ daŋ su. 52 Magoc Yisu
sôm têŋ iŋ, "Kêŋ nem bieŋ mbu
sip ŋapaŋ tiyham. Asa naŋ kôc
bieŋ sa tu ndic lau-ŋga, naŋ oc
sêndic iŋ ndu ŋa bieŋ. 53 Aŋyalê
ŋapep bu oc tôm bu aö wateŋ
Damaŋ ma iŋ oc kêŋ aŋela tausen
ma tausen sêmeŋ ŋagahô ma
sênem aö sa. 54 Tigeŋ aö bu wateŋ
bocdinaŋ, dec gêŋ naŋ sêto yêc
muŋ su, naŋ oc ŋandô sa ŋalêŋ
nde?"

55 Goc Yisu sôm têŋ lau daêsam
dinaŋ, "Bocke dec mac akôc bieŋ
ti wapa siŋ-ŋga, ma asa ameŋ
bu akôc aö dôŋ gitôm ŋgac kaŋ
daŋ? T ôm bêc hoŋ aö gandöc
ti kadôhôŋ lau gambo lôm dabuŋ
ŋabatêmndö, magoc mac akôc aö
dôŋ dom. 56 Tigeŋ gêŋ hoŋ dindec
hôc asê bu kôm yom naŋ lau
propet sêto pi aö muŋ su, naŋ
ŋandô sa." Têŋ dinaŋ Yisu ndê
ŋgacsêŋomi hoŋ sêhu iŋ siŋ ma
sêlhö si.

Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

57 Lau naŋ sêndôhôŋ yomsu ti
lau bata Israel-ŋga sêkac dau sa
su ma sêhôŋ sêmbo dabuŋsiga
ŋamata-ŋga Kayapas ndê andu.
Ma lau naŋ sêkôc Yisu dôŋ, naŋ
sêwê iŋ sêtêŋ andu dau si. 58 Pita
kêsêlêŋ kêkuc Yisu mbo ahê e hôc
asê dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê
andu. Goc iŋ sôc gi ndöc andu
ŋatuŋlôm whiŋ lau siŋ sêyob lôm
dabuŋ-ŋga ŋatô, bu lic gêŋ bocke
oc hôc asê Yisu.

59 Dabuŋsiga atu-tu ma lau bata
hoŋ naŋ sêndöc †Sanedrin si toŋ,
naŋ sêŋsalê yom tu sêŋgôliŋ pi
Yisu-ŋga ma sêkêŋ iŋ sip lau
Rom-ŋga amba bu sêndic iŋ ndu.
60 Lau tasaŋ daêsam sêtisa ma
sêsôm yom tasaŋ pi iŋ, magoc
yom ŋandô bu sêŋgôliŋ pi iŋ,
naŋ sêtap daŋ sa dom. Tiŋambu
ŋac si lu sêtisa, 61 ma sêsôm,
"Iŋ ŋgac dec sôm bu iŋ gitôm
bu seŋ Anötö ndê lôm dabuŋ su,
ma kwê sa tiyham tôm bêc tö."
62 Goc dabuŋsiga ŋamata-ŋga tisa
ma sôm têŋ Yisu, "Am ŋgô yom
dê sêŋgôliŋ pi am, me? Am bu
ô yom, me mba?" 63 Magoc Yisu
gêm dôŋ. Ma dabuŋsiga dau sôm,
"Sôm yom ŋandô yêc Anötö Tali
aŋgô-ŋga! Sôm asê têŋ yac bu am
Mesaya, Anötö ndê Atu, me mba?"
64 Ma Yisu ô yom ma sôm, "Tôm
naŋ am sôm. Tigeŋ aö wasôm
têŋ mac hoŋ, tiŋambu mac oc
alic Ŋamalac ndê Atu ndöc Anötö
Ŋaclai Ŋadau ndê andô-ŋga, ma
sip meŋ ndöc dao ŋahô."

65 Têŋ ndoc dabuŋsiga ŋamata-
ŋga ŋgô yom dinaŋ, naŋ tac
ŋandê atu dec kêc dau ndê ŋakwê
kic ma sôm, "Iŋ ndê yom pi dau
dê sac sambuc. Mac hoŋ aŋgô
su. Yac dapônda yom daŋ tu
taŋgôliŋ pi iŋ-ŋga dom. 66 Mac
gauc gêm sake?" Ma sêô yom ma
sêsôm, "Iŋ mbac ndu maŋ." 67 Ma

sêhê gasôp p i iŋ aŋgô andô, ma
sêŋguluŋ amba ma sêpêŋ iŋ. Ma
lau ŋatô sêtap iŋ, 68 ma sêsôm,
“Am Mesaya, a? Am bu propet,
dec sôm asê bu asa tap am?”

Pita sêc Yisu ahuc
(Mak 14:66-72; Luk 22:55-62; Jon 18:15-18, 25-27)

69 Têŋ têm dinaŋ Pita ndöc andu
dau ŋamakê, ma awhê akiŋ daŋ
têŋ iŋ gi, ma sôm, “Am ŋgac
naŋ kêkuc Yisu Galili-ŋga whiŋ.”
70 Magoc iŋ pa dau yêc ŋac hoŋ
aŋgô-ŋga ma sôm, “Mba! Aö
kayalê am nem yom ŋahu dom.”
71 Goc iŋ sa gi kalhac gatam. Ma
bawhê daŋ gêlic iŋ ma sôm têŋ
lau, “Iŋ ŋgac dê, iŋ ŋgac daŋ naŋ
kêkuc Yisu Nasaret-ŋga.” 72 Ma
Pita pa dau tiyham ma sôm yom
ŋaŋga, “Yom ŋandô! Aö kayalê
iŋ dom!” 73 Ŋasawa sauŋ ma lau
naŋ sêlhac dinaŋ, sêtêŋ Pita si ma
sêsôm, “Lau naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ
si daŋ am! Yomandô! Am sôm
yom ŋa awha naŋ gi tap lau Galili-
ŋga dinaŋ si sa.” 74 Goc iŋ sôm,
“Mba! A ö bu wasôm yom tasaŋ,
naŋ Anötö ndic aö. Aö kayalê iŋ
dom andô!” Ma ŋagahô dalec taŋ.
75 Dec Pita gauc gêm Yisu ndê yom
bocdec, “Am oc sêc aö ahuc tidim
tö, goc dalec oc taŋ.” Goc iŋ kölhö
sa awê gi, ma taŋ dau ndu.

27

Sêwê Yisu têŋ Pailot gi
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

1 Têŋ bêbêc ganduc dabuŋ-siga
atu-tu ti lau bata Israel-ŋga hoŋ
si ŋalôm pitigeŋ bu sêndic Yisu
ndu. 2 Goc sêsô iŋ amba dôŋ, ma
sêwê iŋ gi ma sêkêŋ iŋ sip Pailot
amba. Pailot iŋ Rom si gôliŋwaga
naŋ gêm gôliŋ gameŋ Judia-ŋga.

Judas kiŋ dau ndu

3 Têŋ ndoc Judas gêlic gêŋ di-
naŋ, ma ŋgô bu sêsôm tidôŋ bu
sêndic Yisu ndu, naŋ iŋ ŋalôm
ŋawapac bu iŋ hoc iŋ asê. Goc
iŋ kêŋ mone silba 30 dinaŋ mbu
têŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau bata gi.
4 Ma iŋ sôm, “Aö gakôm so, bu aö
gahoc ŋgac gitêŋ daŋ asê, ma oc
sêkêc iŋ ndê dac siŋ.” Ma ŋac sêô
iŋ awha ma sêsôm, “Tu sake-ŋga
am sôm têŋ yac? Am daôm nem
ŋawapac!”
5 Dec Judas kêbaliŋ mone dau
yêc lôm dabuŋ ŋamakê, ma sa gi
kiŋ dau ndu. 6 Ma lau dabuŋsiga
dau sêsôm, “Dac hi mone dindec
ahuc, ma yac bu dakêŋ sip apa da-
ŋga yêc lôm dabuŋ, dec oc daso
yomsu.” 7 Goc sêsôm yom tidôŋ
bu sêkôc mone dau ma sênemlhi
ŋgac pec lôŋ-ŋga ndê nom daŋ,
ma sêŋyaliŋ nom dau sa ti lau apa
si ôm sêhô-ŋga. 8 Tu dinaŋ-ŋga
lau têm dindec-ŋga sêsam gameŋ
dau bu ‘Nom ti Dac.’ 9 Bocdinaŋ
yom naŋ propet Jeremaya sôm,
naŋ dec ŋandô sa. Sêto yom dau
yêc bocdec bu:

> Lau Israel-ŋga sêkôc mone silba
> 30 naŋ sêŋyaliŋ sa ti iŋ ndê
> ŋaôli, naŋ sa, 10 ma semlhi
> ŋgac pec lôŋ-ŋga ndê nom,
> tôm Pômdau kêŋ yatu aö.
> *[Sek 11:12-13]*

Pailot kêsu Yisu
(Mak 15:2-15; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29–19:16)

11 Sêkêŋ Yisu kalhac gôliŋwaga
Pailot aŋgô-ŋga, ma iŋ ndac Yisu,
“Am lau Israel si Kiŋ, a?” Ma
Yisu ô yom ma sôm, “Tôm naŋ
am daôm sôm.” 12 Têŋ dinaŋ
dabuŋsiga atu-tu ma lau bata
Israel-ŋga sêŋgôliŋ yom pi iŋ,
magoc iŋ ô ŋac si yom dom. 13 Goc
Pailot ndac iŋ, “Am ŋgô yom
naŋ sêŋgôliŋ pi am, me mba?”
14 Magoc Yisu ô yom naŋ sêŋgôliŋ
pi iŋ, naŋ daŋ dom. Ma tu dinaŋ-
ŋga Pailot hêdaê ŋandô.
15 Tôm yala hoŋ, têŋ ndoc lau
Israel sêndê Mwasiŋ Pasowa-ŋga,

naŋ Pailot kêkuc lêŋ daŋ bocdec
bu. Lau Israel-ŋga oc sêndac
ŋgac gapocwalô-ŋga daŋ, dec
iŋ oc êŋgapwêc iŋ su têŋ ŋac.
16 Têŋ ndoc dinaŋ ŋgac daŋ ndöc
gapocwalô. Iŋ ndê ŋaê Barabas,
ma lau hoŋ sêŋyalê bu iŋ ŋgac
sac sambuc. 17 Goc Pailot ndac
lau daêsam dinaŋ bu, “Mac atac
whiŋ bu wahu asa siŋ têŋ mac?
Barabas, me Yisu naŋ sêsam bu
Kilisi?”

18 Pailot kêyalê bu lau
dabuŋsiga dau sem lêmuŋ Yisu
ŋambwa, ma tu dinaŋ-ŋga dec
sêkêŋ Yisu têŋ iŋ. Bocdinaŋ iŋ
gauc gêm bu êŋgapwêc Yisu su.
19 Ma gêŋ daŋ tiyham. Têŋ n doc
Pailot ndöc iŋ ndê pôŋ êmatôc
yom-ŋga, naŋ iŋ ndê awhê kêŋ
yom têŋ iŋ bocdec bu, “Kôm gêŋ
daŋ têŋ ŋgac gitêŋ dinaŋ dom, bu
kwahic dec aö gayêc mbê pi iŋ,
naŋ kôm aneŋ ŋalôm ŋawapac
ŋandô.”

20 Magoc dabuŋsiga atu-tu ti
lau bata sêli lau ŋalôm sa, ma
sêndac Pailot bu hu Barabas siŋ
têŋ ŋac, ma ndic Yisu ndu. 21 Dec
Pailot ndac ŋac tiyham, “Mac atac
whiŋ bu wahu ŋgac lu dec si
asa siŋ têŋ mac?” Ma sêsôm,
“Barabas!” 22 Goc iŋ ndac, “Bocdi-
naŋ aö wakôm sake têŋ Yisu naŋ
sêsam bu Kilisi?” Ma ŋac hoŋ
sêsôm bu, “Ndic iŋ pi a gicso dau
ndi.” 23 Magoc Pailot ndac, “Tu
sake-ŋga? Iŋ kôm giso bocke?”
Tigeŋ ŋac sêmbwêc atu, “Ndic iŋ
pi a gicso dau!”

24 Pailot kêyalê bu ŋac oc sêsôc
iŋ ndê yom ŋapu dom, ma ŋac
sêli dau sa ŋandô. Bocdinaŋ iŋ
kôc bu, ma kêgwasiŋ amba yêc
ŋac hoŋ aŋgô-ŋga, ma sôm, “Gêŋ
dec sip mac amam. Aö wawêkaiŋ
ŋgac dindec ndê dac ŋagêyô
wawhiŋ mac dom.” 25 Ma lau hoŋ
sêsôm, “Iŋ ndê dac ŋagêyô meŋ pi
yac ti yac mba balêkoc.”

26 Goc Pailot kêgapwêc Barabas
su têŋ ŋac, ma kêŋ Yisu têŋ iŋ
ndê lau siŋ-ŋga bu sêhi iŋ ŋamlic
ŋandê, ma sêndic iŋ ndu pi a
gicso dau.

Lau siŋ-ŋga sêsu Yisu susu
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

27 Pailot ndê lau siŋ-ŋga sêwê
Yisu sêsa Pailot ndê andu ŋa-
malac lôm si, goc sêta lau siŋ-ŋga
hoŋ sêkac sa sêmeŋ, ma sêŋgihi
iŋ ahuc. 28 Sêkôc iŋ ndê ŋakwê
baliŋ su, ma sêkêŋ iŋ sôc ŋakwê
kokoc baliŋ tôm kiŋ sêsôc. 29 Ma
sêwhê wac kêm ma sêkêŋ iŋ uŋ
gitôm suŋsuŋ. Ma sêkêŋ a daŋ
iŋ gêm kôm yêc amba andô-ŋga
gitôm kiŋ si tôc. Goc sêpôŋ haduc
têŋ iŋ, ma sêsu iŋ susu ma sêsôm,
“Ei! Datoc lau Israel si kiŋ dindec
sa maŋ!” 30 Sêhê gasôp pi iŋ, ma
sêkôc a dau su yêc iŋ, ma sic iŋ
pi ŋagôlôŋ tidim daêsam. 31 Sêsu
iŋ susu pacndê, goc sêkac ŋakwê
dinaŋ su, ma sêkêŋ iŋ sôc dau ndê
ŋakwê sa tiyham. Goc sêwê iŋ
sêsa malac Jerusalem ŋamakê si,
bu sêndic iŋ ndu pi a gicso dau.

Sic Yisu pi a gicso dau
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

32 Têŋ ndoc sêwê Yisu sêsa si,
naŋ sêtap ŋgac apa daŋ sa, naŋ
meŋ akêŋ malac Sairin. Iŋ ndê
ŋaê Saimon. Ma sêkac iŋ bu
êmbalaŋ Yisu ndê a gicso dau.
33 Ma ŋac si e sêhôc asê gameŋ
naŋ sêsam bu Golgota. (Ŋaê dau
danem kwi bu ‘Gameŋ Ŋakêcyha-
ŋga.’) 34 Lau siŋ-ŋga sêkêŋ
bu ŋamakic sip laclhu daŋ whiŋ
wain, ma sêkêŋ têŋ Yisu nôm. Iŋ
kêsahê ma tec. 35 Goc ŋac sic iŋ pi
a gicso dau. Ma tiŋambu sêwhê iŋ
ndê ŋakwê kôc, ma sêpuc gapoc
bu sêlic asa oc kôc ŋakwê bocke.
36 Pacndê su, goc sêndöc sic ma
tatiŋ iŋ. 37 Ma yom naŋ lau bata
Israel-ŋga sêŋgôliŋ pi iŋ, naŋ sêto

ma sêkêŋ kalhac a gicso dau ŋahô.
Yom dau sôm bu, “Ŋgac dindec iŋ
Yisu, lau Israel-ŋga si Kiŋ.”
38 Têŋ bêc dinaŋ ŋac sic ŋgac
kaŋ lu sêpi a gicso dau sêwhiŋ
Yisu, daŋ kêgalêŋ Yisu ndê andô-
ŋga, ma daŋ kêgalêŋ gasê-ŋga.
39 Lau naŋ sêŋsêlêŋ si sêmeŋ
sêndahiŋ ŋasu ma sêtaŋ bôlê
Yisu. 40 Ma sêsôm, “Am ŋgac naŋ
sôm bu seŋ lôm dabuŋ su, ma kwê
sa tiyham tôm bêc tö. Am bu
Anötö ndê Atu, naŋ goc nem daôm
si ma sip mweŋ!” 41 Ma ŋalêŋ
tigeŋ dinaŋ dabuŋsiga atu-tu ti
lau naŋ sêndôhôŋ yomsu ma lau
bata seŋgec iŋ. 42 Ma sêsôm têŋ
dau, “Iŋ gêm lau ŋatô sa, magoc
gitôm dom bu nem dau sa! Iŋ lau
Israel-ŋga si Kiŋ, a? Iŋ bu sip meŋ
akêŋ a gicso dau meŋ, dec yac oc
dakêŋ whiŋ iŋ. 43 Iŋ kêŋ whiŋ
Anötö ma sam dau bu Anötö ndê
Atu. Anötö bu tac whiŋ iŋ, dec oc
nem iŋ si.” 44 Ma ŋgac kaŋ lu naŋ
sic iŋlu sêpi a gicso, naŋ sêsôm
yom kaiŋ tigeŋ dinaŋ pi Yisu.

Yisu mbac ndu
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 Têŋ ac kac lhu, ŋasec atu
gêm gameŋ sambuc ahuc e acgatu
gitôm 3 kilok telha-ŋga. 46 Ma
têŋ 3 kilok Yisu mbwêc awha atu,
“Eloi, Eloi, lama sabaktani?” (Yom
dau danem kwi bu ‘Aneŋ Anötö,
aneŋ Anötö, tu sake-ŋga am hu
aö siŋ?’) 47 Lau naŋ sêlhac
sêmpiŋ, naŋ sêŋgô iŋ ŋapep dom
ma sêsôm, “Iŋ ta Elaija.” 48 Ma
ŋgac daŋ kêti gi ma kêŋ sôwam
daŋ sip wain ŋamakic, goc sô dôŋ
pi a baliŋ daŋ, ma puc pi Yisu
whasuŋ bu iŋ nôm. 49 Ma lau ŋatô
sêsôm, “Hu iŋ siŋ ma dalic. Elaija
oc meŋ nem iŋ sa, me mba?”
50 Têŋ dinaŋ Yisu mbwêc awha
atu tiyham, ma mbac ndu. 51 Têŋ
ndoc dinaŋ po baliŋ naŋ kêgalêŋ
lôm dabuŋ ŋalôm, naŋ dau kic gi
lu, kalhac ŋahô-ŋga e gi têŋ ŋapu-
ŋga. Ma tiyhô gêm ma hoc atu-tu
daêsam popoc. 52 Ma sêhô sêhôc
kôc, ma lau dabuŋ daêsam naŋ
sêmbac ndu su, naŋ sêtisa sêmbo
tali tiyham. 53 Ŋac sêsa akêŋ sêhô
sêmeŋ, ma tiŋambu têŋ ndoc Yisu
tisa su, goc sêsôc malac dabuŋ
Jerusalem si, ma sêhoc dau asê
têŋ lau daêsam sêlic.
54 Têŋ ndoc ŋgac bata siŋ-ŋga
ti iŋ ndê lau naŋ sêyob Yisu
sêmbo, naŋ sêlic tiyhô ti gêŋ hoŋ
dinaŋ, dec sêtöc dau atu, ma
sêsôm, “Yomandô! Ŋgac dec iŋ
Anötö Atu!” 55 Ma lauwhê daêsam
sêlhac ahê ma sêlic gêŋ hoŋ di-
naŋ. Ŋac lauwhê naŋ sêŋkuc Yisu
akêŋ gameŋ Galili-ŋga sêmeŋ, ma
sem akiŋ iŋ. 56 Maria Magadala,
ti Jems lu Joses dinda Maria, ma
Sebedi nawhê (Jon lu Jems dinda)
sêmbo sêwhiŋ lauwhê dinaŋ.

Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc hoc ŋasuŋ
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

57 Lau naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ
si daŋ iŋ ŋgac ti lêlôm naŋ ndê
ŋaê Josep, ma iŋ meŋ akêŋ malac
Arimatiya. Têŋ telha dinaŋ, 58 iŋ
têŋ Pailot gi, ma ndac Yisu ndê
ŋamlaŋ. Pailot gôlôc ma kêŋ yom
têŋ iŋ ndê lau siŋ-ŋga bu sêhu
Yisu ndê ŋamlaŋ siŋ têŋ Josep.
59 Dec Josep sa gi, kôc Yisu ndê
ŋamlaŋ ma kêpaŋ si ŋa po ŋawasi
daŋ. 60 Ma iŋ kôc sa gi ma kêŋ
yêc iŋ dau ndê sêhô, naŋ sêlêŋ
gwanaŋ su yêc hoc ŋalôm. Ma
Josep kêpi hoc atu daŋ gi ndöc sê
awha ahuc, goc kölhö gi. 61 Têŋ
ndoc dinaŋ Maria Magadala lu
awhê daŋ ŋaê Maria, sêndöc sêhô
ŋamakê ma sêlic.

Lau siŋ-ŋga sêyob sêhô

62 Sic Yisu pi a gicso dau têŋ
bêc naŋ lau Israel sêmasaŋ dau
tu Sabat-ŋga, ma têŋ ŋagalaŋsê

dabuŋsiga atu-tu ti lau Palêsai
sêtêŋ Pailot si. 63 Ma sêsôm,
“Ŋgac atu. Yac gauc gêm yom daŋ
naŋ ŋgac tasaŋ dau sôm têŋ ndoc
iŋ mbo tali. Iŋ sôm bu mbac ndu
ma tiŋambu bêc tö niŋga iŋ oc
tisa tiyham. 64 Bocdinaŋ ndic atu
lau bu sêyob sêhô e bêc tö niŋga
su. Mboe iŋ ndê ŋgacsêŋomi
oc sêmeŋ ma sênem kaŋ iŋ ndê
ŋamlaŋ, ma sêsôm têŋ lau bu iŋ
tisa su. Iŋ kêsau lau ma sôm
bu iŋ Mesaya dau, magoc ŋac bu
sêkôm tasaŋ dau, oc hôc gêlêc
tasaŋ naŋ iŋ kôm ŋamata-ŋga,
naŋ su.” 65 Goc Pailot sôm têŋ
ŋac, “Akôc lau siŋ-ŋga sa andi,
ma akêŋ ŋac sêyob sêhô ŋaŋga.”
66 Goc sêsa si ma sêsap hoc naŋ ti
gatam sêhô-ŋga, naŋ dôŋ ŋaŋga
ŋa a ŋakwi bu lau daŋ sêkac sa
dom. Ma sêkêŋ lau siŋ-ŋga sêyob.

28

Yisu tisa
(Mak 16:1-13; Luk 24:1-12)

1 Bêc Sabat-ŋga meŋ gi su,
ma têŋ wake ŋabêc ŋamata-ŋga,
Maria Magadala lu awhê daŋ ŋaê
Maria sêti têŋ bêbêc ganduc ma
sêsa si bu sêlic sêhô dau. 2 Têŋ
ndoc dinaŋ tiyhô gêm atu, ma
Pômdau ndê aŋela daŋ sip akêŋ
undambê meŋ, ma kêpi hoc naŋ
ndöc sê awha ahuc, naŋ su, goc
pi gi ndöc ŋahô. 3 Iŋ ndê ŋawasi
pô gameŋ gitôm sickac, ma iŋ ndê
ŋakwê sêp sambuc. 4 Têŋ ndoc
lau siŋ-ŋga sêlic iŋ, naŋ sêtöc dau
atu ma sêntitec. Ma ŋac tagôlô
ma sêhu dau sêyêc gitôm lau batê.
5 Ma aŋela dau sôm têŋ awhê lu,
“Atöc daôm dom. Aö kayalê bu
amlu aŋsalê Yisu naŋ sic iŋ ndu
pi a gicso dau. 6 Iŋ mbo lec dom.
Iŋ tisa su tôm iŋ sôm gwanaŋ su.
Ameŋ alic gameŋ naŋ sêkêŋ iŋ yêc
naŋ. 7 Goc ambu andi ŋagahô, ma
asôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi bu
iŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga su. Ma
iŋ oc muŋ mac ndi mbo gameŋ
Galili-ŋga. Yêc dindê mac oc alic
iŋ. Kwahic dec aö gahoc yom
dindec asê têŋ amlu, ma amlu
aŋgô su.”

8 Têŋ ndoc dinaŋ awhê lu dau
sêlhö si bu sêkêŋ ŋawaê dau têŋ
Yisu ndê ŋgacsêŋomi. Iŋlu si ti
atac ŋayham atu, magoc ŋalôm
lu-lu ma sêtöc dau. Sênti sêmbo
seŋ, 9 ma ŋagahô Yisu hoc dau
asê têŋ iŋlu ma hê mwalêc iŋlu.
Goc iŋlu sêtigasuc iŋ ma sêhu dau
sêyêc nom. Ma sêkôc iŋ sip gahi
ma sêmpiŋ iŋ. 10 Goc Yisu sôm
têŋ iŋlu, “Atöc daôm dom. Andi
ma asôm têŋ aneŋ asidôwai hoŋ
bu sêtêŋ Galili sêndi, ma ŋac oc
sêlic aö yêc dindê.”

Lau siŋ-ŋga sêsôm Yisu tisa
ŋawaê

11 Têŋ ndoc naŋ awhê lu dinaŋ
sêmbo seŋ, naŋ lau siŋ-ŋga ŋatô
naŋ sêyob sêhô dau, naŋ sêmbu
sêtêŋ Jerusalem si. Ma sêkêŋ
ŋawaê têŋ dabuŋsiga atu-tu, pi
gêŋ hoŋ naŋ sêlic. 12 Goc lau
dabuŋsiga dau sêkac lau bata sa,
ma sêmasaŋ yom pi gêŋ dau.
Ŋac semlhi lau siŋ-ŋga ŋa mone
atu, 13 ma sêsôm têŋ ŋac, “Mac
asôm têŋ lau bu, ‘Têŋ ôbwêc
yac ayêc bêc ayêc. Ma iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêmeŋ, ma sem kaŋ
iŋ ndê ŋamlaŋ.’ 14 Ma Pailot bu
ŋgô bu mac ayêc bêc, dec yac oc
amasaŋ yom awhiŋ iŋ, bu mac
atap matôc sa dom.” 15 Bocdinaŋ
lau siŋ-ŋga sêkôc mone dau sa,
ma sêkôm tôm lau bata Israel-ŋga
sêsôm têŋ ŋac. Ma yom dau tiapa
yêc lau Israel-ŋga ŋalôm, ma lau
ŋatô sêsôm e meŋ têŋ kwahic dec.

Yisu hoc dau asê têŋ
ŋgacsêŋomi

16 Têŋ ndoc dinaŋ ŋgacsêŋomi
11 sêsa sêtêŋ lôc naŋ yêc gameŋ
Galili-ŋga si, gitôm Yisu sôm têŋ
ŋac muŋ su. 17 Têŋ ndoc sêlic

iŋ, naŋ sêpôŋ haduc ma sêmpiŋ
iŋ. Magoc ŋac si lau ŋatô atac
lu-lu. 18 Goc Yisu tigasuc ŋac
ma sôm, “Anötö kêŋ ŋaclai têŋ
aö pi gêŋ undambê ti nom-ŋga
hoŋ. 19 Bocdinaŋ atêŋ gameŋ hoŋ
andi ma andôhôŋ lau e sêŋyalê
aö ma sêkêŋ whiŋ aö. Aŋku
ŋac anem Damba, Atu, ma Ŋalau
Dabuŋ aŋgô. 20 Ma andôhôŋ ŋac
bu daŋga wambu yom hoŋ naŋ aö
gac atu mac. Ma aŋyalê pi ŋandô
bu aö oc wambo wawhiŋ mac
ŋapaŋ, e nom ŋatêm pacndê.”

Mak
ndê ŋawaê ŋayham
Yom whê ŋawaê ŋayham dindec sa-ŋga

Mak iŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi 12 si daŋ dom, magoc iŋ tiatu yêc Jerusalem ma gêlic gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm têŋ ndoc dinaŋ. Tiŋambu Mak kêsêlêŋ whiŋ Pita têŋ ndoc Pita gêm mêtê, ma to ŋawaê ŋayham pi Yisu kêkuc mêtê naŋ Pita gêm. Lau ŋatô gauc gêm bu yom naŋ Mak to yêc 14:51-52 naŋ hêganôŋ iŋ dau. Tiŋambu iŋ gêm Pol lu Banabas sa tu iŋlu si gweleŋ-ŋga. Alic yom ŋatô pi iŋ yêc Apo 12:12, 25; 13:5, 13; 15:36-39, ma yêc Kol 4:10 ma 2 Tim 4:11.

Mak to yom daêsam pi gweleŋ naŋ Yisu kôm, magoc yom daêsam naŋ Yisu sôm tu bu êndôhôŋ lau-ŋga, naŋ iŋ to dom.

Jon kêmasaŋ Yisu ndê seŋ
(Mat 3:1-12; Luk 3:2-16)

1 Yom dindec gic hu ŋawaê ŋayham pi Anötö ndê Atu Yisu Kilisi.

2 Muŋ-ŋga, propet daŋ to yom naŋ Anötö sôm têŋ iŋ ndê Atu bocdec bu:

Aö wakêŋ aneŋ ŋgac aheŋ-ŋga muŋ am. Iŋ oc êmasaŋ am nem seŋ. *[Mal 3:1]*

Ma propet Aisaya to Anötö ndê yom pi ŋgac aheŋ-ŋga dau bocdec bu:

3 Ŋamalac daŋ ta yom mbo gameŋ sawa bocdec bu, ‘Amasaŋ Pômdau ndê seŋ tisolop. Amasaŋ nem ŋalôm bu akôc iŋ sa.’ *[Ais 40:3]*

4 Yom dau ŋandô sa pi Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga, naŋ tiŋambu hôc asê ma gêm mêtê mbo gameŋ sawa. Iŋ sôm têŋ lau bu sêliŋ saŋgu tu bu sêtôc asê bu sêkac si ŋalôm kwi ma sêhu mêtê sac siŋ, dec Anötö oc suc ŋac si sac kwi. 5 Lau daêsam akêŋ malac Jerusalem, ma akêŋ malac hoŋ yêc gameŋ Judia-ŋga, sêsa sêtêŋ Jon si. Ŋac sêhoc si sac asê, ma iŋ kêku ŋac yêc Bu Jordan.

6 Jon sôc ŋakwê naŋ sêmasaŋ ŋa kamel ŋamliclhu, ma kic piŋkap yêc iŋ ŋampêbalê. Ma iŋ gêŋ gêŋ bambaliŋ gitôm wakô ma lêp. 7 Iŋ gêm mêtê ma sôm têŋ lau bocdec bu, “Ŋgac daŋ oc meŋ êŋkuc aö, naŋ ndê ŋaclai hôc gêlêc aö neŋ su. Aö ŋgac ŋambwa dec gitôm dom bu wati iŋ ndê ŋgac akiŋ naŋ pôŋ sic ma kêgapwêc iŋ ndê atapa ŋawalô. 8 Aö kaku mac ŋa bu ŋambwa, tigeŋ iŋ oc êŋku mac ŋa Ŋalau Dabuŋ.”

Jon kêku Yisu
(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22; Jon 1:32-34)

9 Têŋ têm dinaŋ Yisu meŋ akêŋ malac Nasaret yêc gameŋ Galili-ŋga, ma hôc asê Jon. Ma Jon kêku iŋ yêc Bu Jordan. 10 Têŋ ndoc Yisu pi akêŋ bu meŋ, iŋ gêlic undambê kac sa, ma Ŋalau Dabuŋ gêm balusi aŋgô, ma sip têŋ iŋ meŋ. 11 Goc awha daŋ sa akêŋ undambê, naŋ sôm, “Aö Atuŋgac atac whiŋ-ŋga am. Aö gatisambuc am ŋandô.”

Sadaŋ kêsahê Yisu
(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

12 Dinaŋ su, goc Ŋalau wê Yisu sa gameŋ sawa gi, ma iŋ mbo tawasê. 13 Tôm bêc 40 iŋ mbo gameŋ sawa, ma Sadaŋ kêsahê bu êntôm iŋ. Iŋ mbo whiŋ bôc gameŋ sawa-ŋga, ma aŋela sem akiŋ iŋ.

Yisu gic hu iŋ ndê gweleŋ

14 Tiŋambu †Herod kêkiŋ iŋ ndê lau siŋ-ŋga bu sêkôc Jon dôŋ, ma sêkêŋ iŋ ndöc gapocwalô. Têŋ

têm dinaŋ Yisu gêm mêtê ma hoc
Anötö ndê ŋawaê ŋayham asê têŋ
lau yêc gameŋ Galili-ŋga. 15 Iŋ
sôm, “Têm naŋ Anötö kêyaliŋ sa,
naŋ meŋ sa su. †Anötö ndê gôliŋ
meŋ kêpiŋ su. Bocdinaŋ anem
nem ŋalôm kwi, ma akêŋ whiŋ
Anötö ndê ŋawaê ŋayham.”

Yisu mbwêc lauŋgac hale tu sêŋkuc iŋ-ŋga
(Mat 4:18-22; Luk 5:1-11; Jon 1:35-42)

16 Têŋ bêc daŋ Yisu kêsêlêŋ mbo
Bugictoŋ Galili ŋamakê, ma gêlic
Saimon lu asi Andru. Iŋlu ŋgac
lu sêkôc i-ŋga, ma sem gweleŋ
sêkêŋ wasaŋ sip bu sêmbo. 17 Ma
Yisu sôm têŋ iŋlu, “Amlu ameŋ
aŋkuc aö, ma aö wakêŋ amlu ahê
ŋamalac sêmeŋ sêŋkuc aö, tôm
naŋ kwahic dec amlu ahê i.” 18 Ma
ŋagahô iŋlu sêtec si wasaŋ yêc,
ma sêŋkuc iŋ.
19 Iŋ kêsêlêŋ ŋasawa sauŋ, ma
gêlic Sebedi ndê atu lu, Jems lu
Jon. Sêndöc waŋ daŋ ma sêmasaŋ
si wasaŋ naŋ kic. 20 Yisu mbwêc
iŋlu bu sêmeŋ sêŋkuc iŋ, goc sêhu
damba Sebedi ti lau naŋ sêkôm
gweleŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ siŋ sêmbo
waŋ, ma sêŋkuc Yisu.

Yisu kêdôhôŋ lau ma soc ŋalau sac yêc malac Kapenaom
(Luk 4:31-37)

21 Yisu kôc lau hale dinaŋ
ma sêŋsêlêŋ sêtêŋ malac Kape-
naom si. Sêhôc asê têŋ bêc
Sabat-ŋga daŋ, ma Yisu sôc †lôm
wê-ŋga gi, ma gic hu kêdôhôŋ
lau. 22 Ma lau Kapenaom-ŋga
sêhêdaê tu iŋ ndê yom-ŋga, bu iŋ
kêdôhôŋ ŋac gitôm kêdôhôŋwaga
ti ŋaclai atu, hôc gêlêc lau Israel
si †kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga hoŋ
su.
23 Ŋgac daŋ ndöc lôm wê-ŋga
dinaŋ, naŋ ŋalau sac mbo iŋ ndê
ŋalôm. Iŋ ta yom bocdec bu,
24 “Ei! Yisu Nasaret-ŋga. Aö
kayalê am, am ŋgac dabuŋ naŋ
Anötö kêkiŋ. Am bu kôm sake têŋ
yac? Am mweŋ bu seŋ yac su, a?”
25 Magoc Yisu hec yom ŋalau sac
ma sôm, “Am mamaŋ ma hu iŋ
siŋ!” 26 Goc ŋalau sac kêmwanaŋ
ŋgac dau ti ŋaŋga ma hu iŋ siŋ ti
mbwêc atu.
27 Tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ
sêhêdaê ma sêndac dandi, “Gêŋ
bocke dec? Iŋ kêdôhôŋ yac ŋa lêŋ
wakuc ma ti ŋaclai atu. Ma iŋ
kôc ŋaclai pi ŋalau sac whiŋ, bu
iŋ kêŋ yatu ŋac, ma sêsôc iŋ ndê
yom ŋapu.” 28 Ma tiŋambu lau sic
miŋ yom pi gêŋ dau, e ŋagahô eŋ
iŋ ndê waê gêm gameŋ Galili-ŋga
hoŋ ahuc.

Yisu gêm lau gêmbac daêsam sa
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-43)

29 Ŋac sêhu lôm wê-ŋga dinaŋ
siŋ, ma Saimon lu Andru sêkôc
Yisu, Jems ma Jon ma sêtêŋ iŋlu
si andu si. 30 Saimon ndê lawawê
gêmbac lic ŋandê ma yêc andu
dau ŋalôm, ma lau sêkêŋ ŋawaê
têŋ Yisu. 31 Bocdinaŋ Yisu têŋ iŋ
gi, kêm iŋ sip amba ma keŋ iŋ sa.
Ma gêmbac hu awhê dau siŋ, ma
iŋ gêm akiŋ ŋac.
32 Têŋ telha dinaŋ têŋ ndoc ac gi
sip, naŋ lau malac-ŋga sêhoŋ lau
gêmbac daêsam ti lau naŋ ŋalau
sac sêmbo si ŋalôm, ma sêkôc ŋac
sêtêŋ Yisu sêmeŋ.* 33 Lau malac-
ŋga hoŋ sêkac dau sa, sêmbo
andu dau ŋamakê. 34 Ma Yisu
gêm lau ti gêmbac tidau-tidau
daêsam dinaŋ sa, ma soc ŋalau
sac daêsam su yêc lau. Tigeŋ iŋ
kêŋ yao ŋalau sac bu sêsôm iŋ asê
dom, ŋahu bu ŋac sêŋyalê bu iŋ
†Mesaya dau.

* **1:32** Lau Israel si yomsu Sabat-ŋga gic yao lau bu sêŋsêlêŋ seŋ baliŋ me sêkôm gweleŋ têŋ bêc Sabat-ŋga dom. Magoc bêc Sabat-ŋga ŋa-yao pacndê têŋ ndoc ac gi sip. Tu dinaŋ-ŋga dec lau sêhôŋ e ac gi sip su, goc sêkôc si lau gêmbac sêtêŋ Yisu si.

Yisu hu malac Kapenaom siŋ
(Luk 4:42-44)

35 Têŋ ŋagalaŋsê ac pi meŋ su
dom ma Yisu tiṣa ma hu malac
dau siŋ. Iŋ sa gi bu mbo tawasê
ma teŋ mbec. 36 Saimon ma lau
ŋatô naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêsa si bu
sêŋsalê iŋ. 37 Ma têŋ ndoc sêtap
iŋ sa, naŋ sêsôm têŋ iŋ bu, “Lau
hoŋ sêŋsalê am.” 38 Magoc Yisu
ô yom ma sôm, “Aö oc wambo
malac tigeŋ dinaŋ dom. Dalhö
datêŋ malac naŋ sêyêc gameŋ
ŋamakê-ŋga dandi, bu wanem
mêtê wambo dinaŋ. Tu gweleŋ
dinaŋ-ŋga dec aö gameŋ.”
39 Ma tiŋambu iŋ kêsêlêŋ
golom-golom malac hoŋ yêc
gameŋ Galili-ŋga. Iŋ gêm mêtê
mbo lau si lôm wê-ŋga, ma soc
ŋalau sac daêsam su yêc lau.

Yisu kôm ŋgac ti gêmbac lep-
rasi ŋayham sa
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Têŋ bêc daŋ, ŋgac ti gêmbac
†leprasi daŋ têŋ Yisu gi. Iŋ pôŋ
haduc ma teŋ Yisu bu nem iŋ sa.
Iŋ sôm, “Am bu tac whiŋ, dec
gitôm bu am oc kôm aö ŋamlic
ŋawasi sa.” 41 Yisu tawalô iŋ, dec
kêmatôc amba sa gi ma kêmasec
iŋ, ma sôm, “Aö atac whiŋ, dec
wasôm têŋ am bu ŋamlic ŋawasi
sa.” 42 Ma ŋagahô eŋ gêmbac
dau hu iŋ siŋ, ma iŋ ndê ŋamlic
ŋawasi sa. 43-44 Goc Yisu kêkiŋ
iŋ têŋ †dabuŋ-siga gi, ma sôm
ti ŋaŋga têŋ iŋ, “Am ŋgô! Gêŋ
naŋ kwahic dec hôc asê am, naŋ
sôm asê têŋ lau daŋ dom. Tigeŋ
têŋ dabuŋsiga ndi, ma tôc daôm
têŋ iŋ bu lic bu am nem ŋamlic
ŋawasi sa su. Ma kêŋ da tu am
ŋamlic ŋawasi sa-ŋga tôm yomsu
naŋ Moses kêŋ têŋ yac. Ma ŋalêŋ
dinaŋ lau hoŋ oc sêŋyalê bu am
ŋamlic ŋayham sa.” 45 Ma ŋgac
dau sa gi ma gic miŋ pi gêŋ dau
e yom dau tiapa. Tu dinaŋ-ŋga
lau hoŋ takwê Yisu, dec iŋ tec bu
sôc malac daŋ yêc lhu. Iŋ mbo
gameŋ ŋamakê-ŋga, magoc lau
akêŋ gameŋ hoŋ sêwê sêtêŋ iŋ si
ŋapaŋ.

2

Yisu kôm ŋgac bôliŋ daŋ
ŋayham sa
(Mat 9:1-8; Luk 5:18-26)

1 Bêc ŋatô giŋga su, goc Yisu
sôc malac Kapenaom tiyham. Ma
lau malac-ŋga sêŋgô ŋawaê bu iŋ
mbu meŋ ndöc andu daŋ. 2 Goc
lau daêsam sêkac dau sa, ma Yisu
gêm mêtê ŋac. Lau daêsam andô
sêkac sa e ŋasawa mba yêc andu
ŋalôm ma yêc ŋasactô bocdinaŋ.
3 Ma lauŋgac hale sêmbalaŋ ŋgac
bôliŋ daŋ yêc sac daŋ sêmeŋ, ma
bu sêtêŋ Yisu sêndi. 4 Magoc lau
daêsam dinaŋ sem gameŋ ahuc,
ma tu dinaŋ-ŋga dec ŋac sêpi
andu ŋapoc lôlôc si, ma sêkac poc
sa ma sêmasaŋ ŋalasê daŋ yêc
gameŋ naŋ Yisu kalhac, naŋ ŋahô-
ŋga. Goc sêŋwhaŋ sac ti ŋgac
bôliŋ sip têŋ Yisu gi. 5 Yisu gêlic
gêŋ dinaŋ ma kêyalê bu ŋac sêkêŋ
whiŋ iŋ, goc sôm têŋ ŋgac bôliŋ,
“Aneŋ balê, kwahic dec aö wasuc
am nem sac kwi.”
6 Têŋ ndoc dinaŋ kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga ŋatô sêndöc andu
dau. Sêŋgô Yisu ndê yom dau,
ma gauc gêm yêc ŋac si ŋalôm,
7 “Anötö tigeŋ gitôm bu suc sac
kwi. Ma bocke ŋgac dindê sôm
yom kaiŋ dinaŋ? Iŋ ndê yom sac
sambuc.” 8 Yisu kêyalê ŋagahô bu
ŋac gauc gêm yom bocdinaŋ, dec
iŋ sôm têŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac
gauc gêm yom bocdinaŋ? 9 Mac
akêŋ whiŋ dom bu aneŋ ŋaclai
yêc bu wasôm têŋ ŋgac bôliŋ
dindec bu wasuc iŋ ndê sac kwi.
Bocdinaŋ aö wasôm têŋ iŋ, ‘Tisa,
kôc nem mbô sa ma êmsêlêŋ.’
10 Ma têŋ têm mac alic aneŋ yom
dau ŋandô sa, dec aŋyalê bu
Anötö kêŋ ŋaclai têŋ †Ŋamalac

ndê Atu yêc nom, bu suc ŋamalac
si sac kwi whiŋ.” Goc Yisu sôm têŋ
ŋgac bôliŋ, 11 “Aö wasôm têŋ am
bu tisa, kôc nem mbô sa, ma lhö
têŋ nem andu ndi.” 12 Ma ŋgac
dau tisa yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga,
kôc ndê mbô sa ma kölhö gi. Gêŋ
dau kôm lau hoŋ sêhêdaê ŋandô.
Sêmpiŋ Anötö ma sêsôm, “Gêŋ
kaiŋ dindec, yac alic daŋ su dom.”

Yisu kêgalêm Liwai bu êŋkuc iŋ
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 Tiŋambu Yisu sa gi mbo
bugictoŋ ŋamakê tiyham. Lau
daêsam sêsa si sêŋkuc iŋ, ma iŋ
kêdôhôŋ ŋac. 14 Ma tiŋambu iŋ
kêsêlêŋ gi e gêlic †Liwai, Alpayas
ndê atuŋgac ndöc ndê mala kôc
takis-ŋga. Goc Yisu sôm têŋ iŋ,
“Êmkuc aö.” Ma Liwai tisa ma
kêkuc iŋ.
15 Têŋ bêc daŋ Yisu ti iŋ ndê
ŋgacsêŋomi seŋ gêŋ sêndöc Li-
wai ndê andu. Ma lau sêkôc
takis-ŋga ma lau daêsam naŋ
lau bata Israel-ŋga sêsam bu lau
sac naŋ sêndöc sêwhiŋ ŋac, bu
lau kaiŋ dinaŋ sêŋkuc Yisu tôm
bêc hoŋ. 16 Ma lau †Palêsai
si kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga ŋatô
sêlic bu Yisu gêŋ gêŋ ndöc whiŋ
lau takis-ŋga ti lau sac dinaŋ. Goc
sêsôm têŋ iŋ ndê ŋgac-sêŋomi,
“Tu sake-ŋga iŋ gêŋ gêŋ whiŋ lau
takis-ŋga ti lau sac?” 17 Yisu ŋgô
yom dau, ma sôm têŋ ŋac, “Lau
naŋ sêlic dau bu gêmbac mba,
naŋ oc sêŋsalê dokta dom, magoc
lau ti gêmbac oc sêŋsalê dokta.
Aö gameŋ bu waŋgalêm lau naŋ
sêlic dau bu lau gitêŋ, naŋ sa dom,
aö gameŋ bu waŋgalêm lau sac
sa.”

Yao gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga
(Mat 9:14-15; Luk 5:33-35)

18 Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê
†sêŋomi ti lau Palêsai sêkêŋ bêc
ŋatô bu sêneŋ gêŋ dom tu gauc
nem Anötö-ŋga, magoc Yisu ndê
ŋgacsêŋomi sêkôm dom. Ma
lau ŋatô sêmeŋ ma sêndac Yisu
bocdec bu, “Tu sake-ŋga Jon ndê
sêŋomi ma lau Palêsai si sêŋomi
sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu gauc
nem Anötö-ŋga, magoc am nem
ŋgacsêŋomi sêkôm dom?” 19 Goc
Yisu sôm têŋ ŋac, “Ŋgac nem
awhê-ŋga daŋ bu êŋgalêm lau
sa sêmbo sêwhiŋ iŋ bu sêneŋ
mwasiŋ nem awhê-ŋga, dec oc
tôm dom bu sêhu gêŋ daneŋ-ŋga
siŋ têŋ ndoc ŋgac dau mbo whiŋ
ŋac. Ŋalêŋ tigeŋ kwahic dec aö
gambo gawhiŋ aneŋ ŋgacsêŋomi
ma oc tôm dom bu sêhu gêŋ
daneŋ-ŋga siŋ. 20 Tigeŋ ndoc oc
meŋ naŋ lau oc sêkôc aö su yêc
ŋac, ma têŋ ndoc dinaŋ ŋac oc
ŋalôm ŋawapac, ma sêŋkuc lêŋ
dahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ-ŋga.”

Yisu ndê yom gitôm gêŋ wakuc
(Mat 9:16-17; Luk 5:36-39)

21 Ma Yisu sôm, “Yac dasi po
wakuc pi ŋakwê akwa naŋ kic,
naŋ dom. Bu po wakuc oc hôc
ŋakwê akwa kic, ma gêŋ dau oc
tisac sambuc. 22 Ma têŋ ndoc
lau s êmasaŋ wain wakuc, naŋ
sêkêc sip bôc ŋamlic wain-ŋga
akwa dom. Mba! Ŋac bu sêkôm,
goc wain wakuc oc hôc ŋamlic
akwa kôc ma wê sa niŋga. Ma
bôc ŋamlic oc tisac bocdinaŋ.
Wain wakuc dakêc sip bôc ŋamlic
wakuc.”

Yisu iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ Yisu ti
ndê †ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ sêmbo
lôcwha daŋ naŋ gic ôm wit-ŋga
daŋ kic. Ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi
sêkôc wit ŋandô ŋatô bu sêneŋ.
24 Ma lau Palêsai ŋatô sêlic gêŋ
dau ma sêsôm têŋ iŋ, “Lic gêŋ
naŋ am nem ŋgacsêŋomi sêkôm.
Tu sake-ŋga ŋac sêkôm gweleŋ
naŋ yac neŋ yomsu gic yao bu
dakôm têŋ bêc Sabat-ŋga dom?”
25-26 Yisu ô ŋac si yom ma sôm,
“Gauc nem yom naŋ sêto pi gêŋ

naŋ Kiŋ Dawid kôm. Mac asam
su, me? Têŋ ndoc naŋ Abiata
iŋ †dabuŋsiga ŋamata-ŋga, naŋ
Dawid ti lau naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ
sêpônda dau ma gêŋ yô ŋac. Goc
Dawid sôc Anötö ndê andu gi, ma
gêŋ bolom dabuŋ naŋ lau sêkêŋ
ti da, naŋ Moses kêŋ yao bu lau
dabuŋsiga tawasê oc sêneŋ. Ma
iŋ kêŋ têŋ lau naŋ sêmbo sêwhiŋ
iŋ, ma ŋac seŋ. Magoc lau daŋ
sêŋgôliŋ yom pi Dawid ma sêsôm
bu iŋ kêgilì yomsu lec dom."
27 Ma Yisu gic têku yom ma
sôm, "Bocdinaŋ akôc gauc ŋapep
pi yomsu. Anötö kêŋ bêc Sabat-
ŋga bu nem ŋamalac sa. Iŋ kêŋ
ŋamalac tu bêc Sabat-ŋga dom.
28 Ŋamalac ndê Atu iŋ gêŋ hoŋ
ŋadau, ma iŋ Pômdau Sabat-ŋga
whiŋ."

3

Yisu kôm ŋgac amba balê ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 Têŋ bêc daŋ tiyham Yisu sôc
lôm wê-ŋga gi. Ma ŋgac amba
tibalê daŋ ndöc. 2 Palêsai ŋatô
sêŋsalê yom bu sêŋgôliŋ pi Yisu,
dec sêtip iŋ ŋapep bu mboe iŋ oc
kôm ŋgac dau ŋayham sa têŋ bêc
Sabat-ŋga, dec ŋac oc sêsôm bu
iŋ kêgilì yomsu Sabat-ŋga. 3 Yisu
sôm têŋ ŋgac naŋ amba tibalê,
"Tisa, ma lhac ŋalhu whiŋ aö."
4 Dec iŋ ndac lau hoŋ bocdec bu,
"Gêŋ bocke oc êŋgilì yomsu Sabat-
ŋga? Dakôm ŋayham têŋ lau,
me dakôm sac têŋ lau? Danem
ŋamalac sa, me datec ŋac sêmbac
ndu?" Magoc ŋac hoŋ sem dôŋ.
5 Iŋ tahê ŋac ma tac ŋandê sa,
ma ŋalôm ŋawapac tu ŋac si
ŋalôm ŋadandi-ŋga. Goc iŋ sôm
têŋ ŋgac dau, "Êmatôc amam."
Ma ŋgac dau kêmatôc amba, ma
amba dau ŋayham sa tiyham.
6 Têŋ dinaŋ lau Palêsai sêhu lôm
wê-ŋga dau siŋ ma sêsa si. Ma
ŋac sêndöc sêwhiŋ lau Israel-ŋga
naŋ tac whiŋ Herod ma lau Rom-
ŋga si gôliŋ, ma ŋac hoŋ sêkôc
gauc pi lêŋ sêndic Yisu ndu-ŋga.

Yisu kêdôhôŋ lau ma kôm gêmbac ŋayham sa
(Luk 6:17-19)

7 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ
bugictoŋ si, ma lau daêsam
sêŋkuc ŋac. Ŋac lau akêŋ gameŋ
Galili-ŋga ma gameŋ Judia-ŋga,
8 ma akêŋ malac Jerusalem ma
akêŋ gameŋ Judia ma Idumia-
ŋga ma akêŋ Bu Jordan ŋadaŋga,
ma akêŋ malac Taya ma Saidon
ŋagameŋ. Lau daêsam dinaŋ
sêŋgô ŋawaê pi gêŋ naŋ Yisu
kôm, dec sêsa sêtêŋ iŋ si.
9 Yisu gêlic lau toŋ atu naŋ
bu sêŋgapiŋ iŋ sa, dec sôm têŋ
ndê ŋgacsêŋomi bu sêmasaŋ waŋ
sauŋ daŋ tu iŋ pi ndi ndöc-
ŋga. 10 Iŋ sôm yom dinaŋ ŋahu
bu iŋ kôm lau gêmbac daêsam
ŋayham sa su e lau daêsam
ti gêmbac sêkôm mwasac bu
sêmasec iŋ. 11 Ma têŋ ndoc lau
ti ŋalau sac sêlic iŋ, naŋ sêhu dau
sêyêc iŋ aŋgô-ŋga, ma ŋalau dau
sêmbwêc yom asê bocdec bu, "Am
Anötö ndê Atu." 12 Tigeŋ Yisu kêŋ
gic yao ŋaŋga bu sêsôm iŋ ŋahu
asê dom.

Yisu kêyaliŋ ŋgacsêŋomi 12 sa
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Tiŋambu Yisu pi lôc daŋ gi
ma mbwêc lau naŋ iŋ atac whiŋ,
naŋ sêtêŋ iŋ sêmeŋ. 14 Goc iŋ
kêyaliŋ ŋac si lau 12 sa, ma
sam ŋac bu †Aposel, bu ŋac oc
sêmbo sêwhiŋ iŋ, ma iŋ oc kêŋ
ŋac sêsa sêndi bu sênem mêtê.
15 Ma iŋ kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu
sêsoc ŋalau sac su. 16 Aposel
12 naŋ Yisu kêyaliŋ ŋac sa, naŋ
bocdec: Saimon (naŋ iŋ sam bu
Pita), 17 Jems lu Jon (Sebedi ndê
atu lu naŋ Yisu sam bu 'wapap
atui'), 18 Andru, Pilip, Batolomeas,

Matyu, Tomas, Jems (Alpayas ndê
atu), Tadaus, Saimon (naŋ sêsam
bu ‘Ŋgac †Selot’), 19 ma Judas
Iskeriot, ŋgac naŋ tiŋambu hoc
Yisu asê.

Lau sêŋgihi Yisu ahuc ŋapaŋ

20 Yisu sôc andu daŋ gi, magoc
lau toŋ atu sêsap iŋ dôŋ ŋapaŋ e
ŋasawa mba bu iŋ ti ndê ŋgac-
sêŋomi sêneŋ gêŋ. 21 Gêŋ dau
ŋawaê tap Yisu dinda ti asii sa,
dec ŋac sêsôm, “Iŋ ndê gauc ti-
sac.” Bocdinaŋ dec sêtêŋ iŋ si bu
sêkôc iŋ sa ndi.

Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mat 12:22-32; Luk 11:14-22)

22 Têŋ têm dinaŋ kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga ŋatô sêmeŋ akêŋ
Jerusalem ma sêŋgôliŋ yom pi
Yisu bocdec bu, “Ŋalau sac si
ŋadau †Belsebal gêm gôliŋ iŋ, ma
kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu soc ŋalau
sac su.” 23 Goc Yisu mbwêc ŋac
sêtigasuc iŋ, ma ô ŋac si yom
ŋa yom gôliŋ daŋ bocdec bu,
“Bocke ma Sadaŋ oc soc Sadaŋ?
24 Gôliŋwaga daŋ ndê lau bu
sêkêŋ kisa dau, dec iŋ ndê gôliŋ
oc pacndê. 25 Ma gôlôwac daŋ
bu sêwhê dau kôc, dec oc sêlhac
ŋaŋga dom. 26 Ma Sadaŋ bu kêŋ
kisa têŋ dau ma whê dau kôc,
dec iŋ oc lhac ŋaŋga dom, iŋ ndê
ŋaclai oc pacndê. 27 Aŋgô! Sadaŋ
iŋ gitôm ŋgac ti licwalô atu, ma
yac bu dasôc ŋgac ti licwalô atu
daŋ ndê andu bu taŋgaho iŋ ndê
gêŋ, naŋ gêŋ ŋamata-ŋga dasô iŋ
dôŋ, goc taŋgaho iŋ ndê gêŋ.

28 “Yomandô aö wasôm têŋ mac.
Ŋamalac naŋ kac ndê ŋalôm kwi
ma hu ndê sac siŋ, naŋ Anötö oc
suc iŋ ndê sac ti yom sac-sac hoŋ
kwi. 29 Tigeŋ ŋamalac daŋ bu
sôm yom sac pi Ŋalau Dabuŋ, naŋ
Anötö oc suc iŋ ndê sac kwi dom
andô. Iŋ kôm gêŋ sac sambuc, ma
iŋ ndê giso oc yêc ŋapaŋ.”

30 Yom hoŋ dinaŋ Yisu sôm,
ŋahu bu ŋac sêsôm bu ŋalau sac
daŋ mbo iŋ ŋalôm.

Yisu dinda ti asii
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Têŋ têm dinaŋ Yisu dinda
ti ndê asii sêhôc asê andu dau.
Sêlhac awê ma sêŋkiŋ ŋamalac
daŋ sôc gi bu kôc iŋ sa sa meŋ.
32 Lau daêsam naŋ sêndöc sêŋgihi
Yisu ahuc, naŋ sêsôm têŋ iŋ bu,
“Am dinam ti nem asimi dec
sêmeŋ sêlhac awê ma sêndac
am.” 33 Goc iŋ ndac ŋac, “Aneŋ
dinaŋ ti asiŋi naŋ asa?” 34 Ma
iŋ tahê lau naŋ sêndöc sêŋgihi
iŋ ahuc, ma sôm, “Aneŋ dinaŋ ti
asiŋi dau dindec. 35 Bu lau naŋ
daŋga wambu Anötö ndê yom,
naŋ ŋac sêti aö asiŋi ti lhuŋwêi
ma dinaŋi.”

4

Yom gôliŋ pi ŋgac kêbalip wit
ŋawhê
(Mat 13:1-12; Luk 8:4-8)

1 Tiŋambu Yisu sa gi mbo bugic-
toŋ ŋamakê, ma gic hu kêdôhôŋ
lau tiyham. Ma lau sêwê-sêwê
sêmeŋ e ti toŋ atu andô. Tu dinaŋ-
ŋga iŋ pi waŋ daŋ gi poc bugictoŋ
kêpiŋ baö, ma lau daêsam dinaŋ
sêlhac baö.

2 Yisu sôm yom gôliŋ daêsam
bu êndôhôŋ lau dinaŋ. Iŋ sôm
yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac bocdec
bu, 3 “Aŋgô! Ŋgac daŋ sa gi bu
êmbalip wit ŋawhê yêc iŋ ndê
ôm. 4 Têŋ ndoc iŋ kêbalip gêŋ
dau, naŋ ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip
seŋ, ma mbac sêsip sêmeŋ ma
seŋ su. 5 Ma ŋawhê ŋatô sêpeŋ
sêsip gameŋ hoc-hoc, naŋ nom
ŋagec sac hoc ŋahô ŋambwa.
Ŋawhê dau sêsip nom ŋalôm
gacgeŋ si dom, dec sêpo sêpi
sêmeŋ ŋagahô. 6 Tigeŋ tiŋambu
ac pec ŋagatôm ma gêm bôliŋ.
Ŋahu bu nom ŋayham mba tu
ŋawakac sip ndi-ŋga. 7 Ma wit

ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip kwaŋ ti
ŋakwa ŋalôm, ma kwaŋ lu wit
sêpi sêwhiŋ dau e kwaŋ yaŋ wit
ndu ma gêm ŋandô daŋ dom.
8 Ma wit ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip
nom ŋayham, ma tiŋambu sem
ŋandô daêsam, ŋatô sem ŋandô
30, ŋatô sem ŋandô 60, ma ŋatô
sem ŋandô 100."
9 Goc Yisu sôm, "Asa bu daŋga-
suŋ yêc, naŋ ŋgô aneŋ yom."

Yisu whê yom gôliŋ wit ŋawhê-
ŋga ŋahu sa
(Mat 13:10-23; Luk 8:9-15)

10 Tiŋambu lau daêsam sêmbo
dom, ma lau naŋ sêmbo sêwhiŋ
Yisu, ti ŋgacsêŋomi 12 sêndac
Yisu pi yom gôliŋ dau ŋahu. 11 Ma
iŋ whê sa têŋ ŋac bocdec bu,
"Anötö ndê gôliŋ ŋalêŋ ŋahu sip
ŋalôm gi. Iŋ kêyaliŋ mac sa
bu aŋyalê ŋahu dau, magoc lau
naŋ sêmbo Anötö ndê gôliŋ ŋalôm
dom, naŋ wasôm yom têŋ ŋac ŋa
yom gôliŋ ŋambwa. 12 Aisaya to
yom pi lau kaiŋ dinaŋ, naŋ yêc
bocdec bu:

Ŋac sêlic gêŋ naŋ aö gakôm,
naŋ ŋapaŋ, magoc ŋac si gauc
sa dom. Ma ŋac sêŋgô aneŋ
yom ŋapaŋ, magoc sêŋyalê
ŋahu dom.
Ŋac bu sêŋyalê, dec oc tôm bu
sênem dau kwi, ma Anötö oc
suc ŋac si sac kwi." *[Ais*
6:9-10]

13 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, "Bocke
dec mac aŋyalê yom gôliŋ dinaŋ
ŋahu dom? Bocdinaŋ ŋalêŋ bocke
mac oc aŋyalê yom gôliŋ ŋatô
ŋahu? 14 Aŋgô! Yom pi ŋgac naŋ
kêbalip wit ŋawhê, naŋ hêganôŋ
ŋgac naŋ hoc Anötö ndê yom
asê. 15 Ma yom pi wit ŋawhê naŋ
sêpeŋ sêsip seŋ, naŋ hêganôŋ
lau naŋ sêŋgô Anötö ndê yom,
magoc ŋagahô Sadaŋ meŋ ma
kêgaho yom dau su yêc ŋac si
ŋalôm. 16 Ma wit ŋawhê naŋ
sêpeŋ sêsip gameŋ hoc-hoc, naŋ
hêganôŋ lau naŋ sêŋgô A nötö
ndê yom ma sêkôc sa ŋagahô ti
atac ŋayham. 17 Tigeŋ tôm wit
naŋ ŋawakac mbasi, naŋ lau dau
sêlhac ŋasawa baliŋ dom. Têŋ
ndoc sêtap ŋawapac sa, me lau
sêkêŋ kisa ŋac tu Anötö ndê yom-
ŋga, naŋ sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ
ŋagahô eŋ. 18 Ma wit ŋawhê
naŋ sêpeŋ sêsip kwaŋ ti ŋakwa
ŋalôm, naŋ hêganôŋ lau naŋ
sêŋgô Anötö ndê yom, 19 tigeŋ
sêhêgo dau pi gêŋ nom-ŋga kêlêc,
ma lêŋ atac whiŋ mone ti wapa
nom-ŋga hê ŋac si gauc ŋapaŋ
e kôm Anötö ndê yom ahuc, ma
ŋandô mbasi. 20 Ma wit ŋawhê
naŋ sêpeŋ sêsip nom ŋayham, ma
sem ŋandô 30, me 60, me 100, naŋ
hêganôŋ lau naŋ sêŋgô Anötö ndê
yom, sêkôc sa e tidôŋ, ma sem
ŋandô daêsam."

Dasiŋ lam ŋawê kwi dom
(Luk 8:16-18)

21 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Lam iŋ
gêŋ pô gameŋ-ŋga, ma bocdinaŋ
yac taŋgatöc ŋa suc ahuc me
dasiŋ kwi sôc sasac ŋapu dom.
Mba! Taŋkiŋ êŋgalêŋ ŋalhu bu
ŋawê pô gameŋ. 22 Ma ŋalêŋ
tigeŋ, yom naŋ yêc siŋ dau me
ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ oc meŋ
sa tiawê. 23 Asa naŋ daŋgasuŋ bu
yêc, naŋ ŋgô."
24 Ma iŋ gic têku yom ma sôm,
"Akôc gauc ŋapep pi Anötö ndê
yom naŋ mac aŋgô. Mac bu atac
whiŋ bu aŋyalê ŋahu, dec Anötö
oc kêŋ gauc têŋ mac, ma iŋ oc
kôm mac nem gauc êŋsôwec tiatu.
25 Bu asa naŋ kôc Anötö ndê yom
sa sip ndê ŋalôm e tidôŋ, naŋ
Anötö oc kêŋ gauc têŋ iŋ êŋlêc.
Magoc asa naŋ kôc sa tidôŋ dom,
naŋ Anötö oc kôc iŋ ndê yom hoŋ
su yêc iŋ."

Yom gôliŋ pi gêŋ ŋawhê naŋ po
pi meŋ

26 Ma Yisu sôm, “Ŋalêŋ naŋ
Anötö ndê gôliŋ kêsôwec, naŋ
gitôm gêŋ ŋawhê naŋ ŋamalac
daŋ sô sip ndê ôm. 27 Ma tiŋambu
iŋ yêc bêc ôbwêc ma tisa têŋ
acsalô, ma ŋawhê dau po pi meŋ.
Magoc ŋamalac dau kêyalê ŋalêŋ
dom. 28 Têŋ ŋamata-ŋga ŋawhê
dau hôc nom kôc ma ŋagatôm
pi meŋ, malô goc ŋamlha sa ma
tiŋambu gêm ŋandô. 29 Magoc têŋ
ndoc gêŋ ŋandô dau tilôwê iŋ oc
ndic su, bu bêc sêhoŋ gêŋ ŋandô
sa-ŋga meŋ sa.”

Yom gôliŋ pi gêŋ ŋawhê sauŋ
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Ma Yisu sôm, “Aö wasôm yom
gôliŋ bocke tu bu wawhê ŋalêŋ
naŋ Anötö ndê gôliŋ kêsôwec,
naŋ sa? Aö wanem dôhôŋ pi
gêŋ sake bu wawhê sa? 31 Anötö
ndê gôliŋ gitôm gêŋ ŋawhê sauŋ
andô daŋ naŋ dasô sip nom, gitôm
a soc ŋawhê. 32 Gêŋ dau gêŋ
sauŋ andô, tigeŋ yac bu dasô sip
nom ndi, dec oc po tiatu e hôc
gêlêc gêŋ ôm-ŋga hoŋ su. Ma
ŋasaŋgac oc sêhê baliŋ e mbac
lôlôc-ŋga sêmeŋ sêhê si ŋaic yêc
ayuŋ ŋayham dau.”

33 Yom gôliŋ kaiŋ dinaŋ Yisu
sôm têŋ lau ŋapaŋ. Iŋ kêdôhôŋ
ŋac tôm ŋac si gauc. 34 Yom hoŋ
naŋ iŋ sôm têŋ ŋac, naŋ iŋ sôm
ŋa yom gôliŋ. Ma têŋ têm naŋ iŋ
ti ndê ŋgacsêŋomi sêmbo tawasê,
naŋ iŋ whê gêŋ hoŋ sa têŋ ŋac.

Yisu kôm bu ŋampoŋ timalô
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Têŋ acsalô dinaŋ kêpiŋ bu
ŋasec sa, naŋ Yisu sôm têŋ iŋ
ndê ŋgacsêŋomi, “Yac dalhö, dapi
bugictoŋ ŋadaŋga dandi.” 36 Goc
sêhu lau toŋ atu dinaŋ siŋ ma
sêkôc Yisu whiŋ ŋac sêpi waŋ
daŋ ma sêlhö si. Ma waŋ ŋatô
sêlac sêwhiŋ. 37 Sêlac si ma mbu
puc atu ma gêli bu ŋampoŋ sa
gic sip waŋ e kêpiŋ bu waŋ pac.
38 Magoc Yisu teŋ gwalim ma yêc
bêc yêc waŋku-ŋga. Ŋgacsêŋomi
sêuŋ iŋ sa, ma sêsôm têŋ iŋ,
“Kêdôhôŋwaga, bocke? Am hêgo
daôm dom bu yac oc dandiŋaŋ,
a?” 39 Goc iŋ tisa, ma sôm yom
ŋaŋga têŋ mbu ti bu ŋampoŋ
bocdec bu, “Naŋ gitôm! Timalô!”
Goc mbu timalô ma gameŋ ŋaŋeŋ
sa. 40 Ma iŋ sôm têŋ ŋac bu, “Tu
sake-ŋga mac atöc daôm kêlêc?
Bocke? Mac akêŋ whiŋ aö dom,
a?” 41 Magoc ŋac sêsö ti sêtöc
dau ŋandô ma sêndac dandi, “Iŋ
asa dec? Gêŋ hoŋ sêsôc iŋ ndê
yom ŋapu, ma mbu ti bu ŋampoŋ
sêwhiŋ!”

5

Yisu kôm ŋgac ti ŋalau sac
ŋayham sa
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhôc
asê Bugictoŋ Galili-ŋga ŋadaŋga
têŋ gameŋ ac pi-ŋga, ma sêsôc
baö yêc lau Gerasa-ŋga si gameŋ.
2 Sêpi baö si, ma ŋgac daŋ naŋ
ŋalau sac mbo iŋ ndê ŋalôm, naŋ
sa akêŋ ôm sêhô-ŋga ma têŋ Yisu
gi. 3 Iŋ ŋgac dau êlêmê ndöc
ôm sêhô-ŋga, ma têm daêsam lau
sêŋsahê bu sêsô iŋ dôŋ ŋa wac me
ŋa sen, magoc gitôm dom. 4 Têm
daêsam sêsô iŋ amba ti gahi dôŋ
ŋa sen, magoc iŋ hê sen kic ma seŋ
gapocwalô gahi-ŋga su. Lau daŋ
sêtôm dom bu sêkôm iŋ timalô.
5 Têŋ acsalô ti ôbwêc, iŋ mbo ôm
sêhô-ŋga ti gameŋ ŋabaö, ma taŋ
asê ma kôc hoc ma tuc-tuc dau
ŋamlic tisac.

6 Têŋ têm dinaŋ iŋ gêlic Yisu
kalhac ahê, goc kêti gi ma pôŋ
haduc yêc iŋ aŋgô-ŋga. 7-8 Ma
Yisu sôm têŋ iŋ, “Ŋalau sac, am
hu ŋgac dinaŋ siŋ.” Dec ŋalau
dau mbwêc atu ma sôm, “Yisu,
Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau
ndê Atu, am bu kôm sake têŋ aö?
Tu Anötö ndê ŋaê-ŋga, aö wateŋ

am bu kôm aö ŋayom dom.” 9 Goc
Yisu ndac iŋ, “Am nem ŋaê asa?”
Ma ŋalau sac ô yom ma sôm,
“Aneŋ ŋaê ‘Toŋ Atu,’ bu yac ŋalau
daêsam.” 10 Ma ŋalau dau teŋ
Yisu tidim daêsam, bu soc ŋac su
yêc gameŋ dinaŋ dom.
11 Têŋ têm dinaŋ bôc toŋ atu seŋ
gêŋ sêmbo lôc ŋapu yêc gameŋ
dinaŋ. 12 Goc ŋalau sac sêteŋ Yisu
ma sêsôm, “Êmkiŋ yac atêŋ bôc
dindê andi, bu yac asôc bôc si
ŋalôm.” 13 Yisu gôlôc goc ŋalau
sac sêhu ŋgac dinaŋ siŋ, ma sêsôc
bôc ŋalôm si. Goc bôc hoŋ sênti
si e sêsip salic sac, ma sêsip bug-
ictoŋ e bu kô ŋac sêmbac ndu.
Bôc dau toŋ atu, ŋanamba gitôm
2,000. 14 Goc lau sêyob bôc-ŋga
sênti si, ma sic miŋ yom dinaŋ
têŋ lau naŋ sêmbo malac atu ti
gameŋ ŋamakê-ŋga. Ma lau dau
sêsa si bu sêlic gêŋ naŋ Yisu kôm.
15 Sêhôc asê iŋ ma sêlic ŋgac naŋ
Yisu soc ŋalau sac toŋ atu dinaŋ
su yêc iŋ, naŋ ndöc ti gauc ŋawa
ma sôc ŋakwê, dec ŋac sêtöc dau.
16 Ma lau naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ
sic miŋ pi gêŋ naŋ Yisu kôm têŋ
ŋgac ti ŋalau sac, ma têŋ bôc.
17 Goc lau gameŋ dinaŋ-ŋga sêteŋ
Yisu ŋaŋga bu hu ŋac si gameŋ
siŋ.
18 Têŋ ndoc Yisu bu pi waŋ ndi,
naŋ ŋgac naŋ iŋ soc ŋalau sac su
yêc iŋ, naŋ teŋ iŋ ŋaŋga bu whiŋ
iŋ ndi. 19 Magoc Yisu sôm, “Mba!
Am mbu têŋ nem lau ndi, ma ndic
miŋ têŋ ŋac pi ŋalêŋ naŋ Pômdau
tawalô am, ma pi gêŋ hoŋ naŋ iŋ
kôm têŋ am.” 20 Goc ŋgac dau
kölhö gi, ma kêgihi gameŋ naŋ
sêsam bu Dekapolis,* ma gic miŋ
yom pi gêŋ atu naŋ Yisu kôm têŋ
iŋ. Ma lau hoŋ sêhêdaê.

Yisu kôm awhê lu ŋayham sa
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêpi
waŋ ma sêmbu sêpi bugictoŋ
ŋadaŋga si. Ma têŋ ndoc iŋ sip
baö gi, naŋ lau toŋ atu sêkac sa e
sêŋgihi iŋ ahuc. 22 Ma ŋgac daŋ
ŋaê Jairas, naŋ yob lau Israel-ŋga
si lôm wê-ŋga yêc gameŋ dinaŋ,
naŋ meŋ hôc asê. Iŋ gêlic Yisu
goc hu dau sip nom yêc iŋ gahi-
ŋga. 23 Ma iŋ teŋ iŋ ŋaŋga bocdec
bu, “Aneŋ bawhê sauŋ gêmbac
atu kêpiŋ bu oc mbac ndu. Aö tac
whiŋ bu am mweŋ, kêŋ amam sac
iŋ tu bu iŋ mbac ndu dom, ma
ŋayham sa tiyham.” 24 Goc Yisu
whiŋ iŋ gi.
Yisu kêsêlêŋ mbo, ma lau
daêsam sêŋkuc iŋ ma sêŋgihi iŋ
ahuc. 25 Lau toŋ dinaŋ si daŋ
iŋ awhê naŋ gêm dac ŋapaŋ tôm
yala 12. 26 Iŋ kêsalê dokta daêsam
bu sênem iŋ sa, ma gêmlhi ŋac e
iŋ ndê mone hoŋ pacndê. Magoc
ŋac sêtôm dom bu sênem iŋ sa.
Iŋ hôc ŋandê atu tu ŋac-ŋga,
ma gêmbac dau hôc gêlêc su.
27-28 Awhê dau ŋgô Yisu ŋawaê su,
dec gauc gêm têŋ dau bu, “Aö bu
wamasec iŋ ndê ŋakwê, dec oc
kôm aö ŋayham sa.” Tu dinaŋ-
ŋga iŋ kêsêlêŋ yêc lau toŋ atu
ŋalôm kêkuc iŋ, ma kêmasec iŋ
ndê ŋakwê. 29 Ma ŋagahô eŋ iŋ
ndê dac sa tiyham dom, ma iŋ
kêsahê bu iŋ ndê gêmbac pacndê
su.
30 Yisu kêyalê bu ŋaclai sa yêc
iŋ, goc ŋagahô iŋ kac dau kwi
yêc lau toŋ atu ŋalôm ma ndac,
“Asa kêmasec aö neŋ ŋakwê?”
31 Magoc iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêô
yom ma sêsôm, “Lic lau daêsam
dindec s êkôm am si. Bocke dec
am ndac bu ŋac si asa kêmasec
am?” 32 Magoc Yisu taso lau hoŋ,
ma kêsalê ŋamalac naŋ kôm gêŋ
dau. 33 Awhê dau kêyalê bu iŋ
ŋayham sa su, dec têŋ Yisu gi
ma pôŋ haduc yêc iŋ aŋgô-ŋga.

* **5:20** Dekapolis - ŋaê dinaŋ danem kwi bu ‘malac amaŋlu.’ Malac amaŋlu dinaŋ sêyêc Bugictoŋ Galili-ŋga ŋagameŋ têŋ ac pi-ŋga.

Iŋ töc dau ti kêtitec mbo, ma
hoc yom asê pi gêŋ naŋ iŋ kôm.
34 Goc Yisu sôm teŋ iŋ, “O aneŋ
bawhê, am nem kêŋ whiŋ aö dec
kôm am ŋayham sa. Am ndi ti
atac malô, kwahic dec am nem
ŋawapac pacndê su.”
35 Yisu sôm yom dinaŋ mbo,
ma lau ŋatô sêmeŋ akêŋ Jairas
ndê andu, ma sêsôm têŋ iŋ, “Am
atômwê mbac ndu su. Tu sake-
ŋga am bu kêŋ ŋawapac têŋ
Kêdôhôŋ-waga? Sôm têŋ iŋ bu
meŋ dom.” 36 Tigeŋ Yisu hêgo dau
tu ŋac si yom-ŋga dom, ma sôm
têŋ Jairas, “Töc daôm dom, kêŋ
whiŋ.” 37 Goc Yisu kalhac lau hoŋ
ahuc, ma kôc Pita, ma Jems lu ndê
asidôwa Jon, ma sêwhiŋ Jairas si.
38 Sêŋsêlêŋ si e sêhôc asê Jairas
ndê andu, ma Yisu gêlic lau sêkôm
ŋanta atu, ŋac sêhu daŋgibo asê
ma sêtaŋ. 39 Goc iŋ sôc gi ma ndac
ŋac, “Mac akôm ŋanta ti daŋgibo
atu dindec tu sake-ŋga? Bawhê
dau mbac ndu dom, iŋ yêc bêc
naŋ yêc.” 40 Magoc ŋac sêmbwac
iŋ. Yisu kêŋ ŋac sêsa awê si, ma
kôc bawhê ŋadamba lu dinda ti
ŋgacsêŋomi tö dinaŋ sêwhiŋ iŋ si,
ma sêsôc ŋalôm naŋ bawhê yêc.
41 Iŋ kêm bawhê dau sip amba
ma sôm têŋ iŋ, “Talita, k umi.”
(Yom Hibru dau danem kwi bu,
‘Bawhê sauŋ, am tisa.’) 42 Ma
ŋagahô eŋ bawhê dau, naŋ ndê
yala ti 12, naŋ tisa ma kêsêlêŋ.
Ma lau hoŋ naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ
sêhêdaê ŋandô. 43 Magoc Yisu kêŋ
yao ŋaŋga bu sêsôm gêŋ dau asê
têŋ lau ŋatô dom. Ma iŋ sôm bu
sêkêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ bawhê
dau neŋ.

6

Yisu ndê lau sêkôc iŋ sa dom
(Mat 13:54-58; Luk 4:16-30)

1 Yisu mbu têŋ iŋ ndê malac-hu
gi, ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêŋkuc
iŋ. 2 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ iŋ sôc
lôm wê-ŋga gi, ma gic hu kêdôhôŋ
lau. Ma lau daêsam naŋ sêŋgô iŋ
ndê yom, naŋ sêhêdaê ma sêsôm
têŋ dandi, “Aluê! Iŋ ŋgac dec tap
gêŋ hoŋ dindec sa yêc nde? Asa
kêŋ gauc atu-tu dinaŋ têŋ iŋ, ma
ŋaclai tu kôm gêŋ dalô-ŋga? 3 Iŋ
yac neŋ ŋgac naŋ muŋ-ŋga kôm
gweleŋ kapenta-ŋga. Iŋ Maria
ndê atuŋgac, ma Jems, Josep, Ju-
das ma Saimon dôwa! Ma iŋ ndê
lhuwêi sêmbo sêwhiŋ yac.” Ma
ŋac atac lu-lu tu iŋ-ŋga. 4 Goc
Yisu sôm têŋ ŋac, “Lau hoŋ sêtoc
propet daŋ sa, tigeŋ yêc iŋ ndê
malachu, iŋ ndê asidôwai ma iŋ
dau ndê lau sêtoc iŋ sa dom.” 5 Ma
yêc gameŋ dinaŋ iŋ gitôm dom
bu kôm gêŋ dalô daêsam. Iŋ kêŋ
amba sac lau gêmbac tigeŋ-tigeŋ,
ma kôm ŋac ŋayham sa. 6 Ma iŋ
hêdaê bu ŋac sêkêŋ whiŋ iŋ dom.
Tiŋambu iŋ kêsêlêŋ golom-
golom malac, ma kêdôhôŋ lau.

Yisu kêkiŋ ŋgacsêŋomi 12 sêsa si
(Mat 10:7-11; Luk 9:1-5)

7 Yisu mbwêc ndê ŋgacsêŋomi
12 sêtêŋ iŋ sêmeŋ, ma iŋ kêkiŋ
ŋac lu-lu sêsa sêtêŋ malac ŋatô
si, bu sênem mêtê lau. Ma iŋ
kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêsoc ŋalau
sac su yêc lau. 8-9 Iŋ kêkiŋ ŋac
ti sôm yom têŋ ŋac bocdec bu,
“Aŋsêlêŋ andi, magoc akôc wapa
daêsam dom. Asôc nem atapa ma
akôc nem tôc, dec tôm. Ampwic
hacgêlê dom, ma akôc gêŋ daneŋ-
ŋga me awa me ŋakwê aô daôm-
ŋga dom. 10 Têŋ ndoc mac asôc
malac daŋ andi, ma lau sêkôc mac
sa asôc ŋac si andu, naŋ ambo
whiŋ ŋac e mac ahu malac dau
siŋ. 11 Ma lau malac daŋ-ŋga bu
sêkôc mac ti nem yom sa dom, goc
atoŋ kop su yêc gahim têŋ ndoc
mac ahu ŋac siŋ, bu atôc ŋac si
giso asê.”
12 Goc ŋac sêlhö si ma sem
mêtê bu lau sênem si ŋalôm kwi

ma sêhu mêtê sac siŋ. 13 Sêsoc
ŋalau sac daêsam su yêc lau, ma
sêmbac olib ŋakwi pi lau gêmbac
daêsam ma sêkôm ŋac ŋayham
sa.

Herod gauc gêm yom daêsam pi Yisu
(Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)

14 Lau sic miŋ pi Yisu ŋapaŋ e
iŋ ndê waê tiapa, ma Kiŋ Herod
ŋgô ŋawaê pi iŋ whiŋ. Lau ŋatô
sêsôm bu, “Yisu iŋ Jon, Ŋgac Kêku
Lau-ŋga, naŋ tisa akêŋ lau batê-
ŋga, ma bocdinaŋ iŋ kôc ŋaclai
bu kôm gêŋ dalô.” 15 Ma ŋatô
sêsôm, “Mba! Iŋ ŋgac dec iŋ
propet Elaija naŋ tisa akêŋ lau
batê-ŋga.” Ma ŋatô sêsôm, “Mba!
Iŋ propet daŋ tôm propet akwa-
kwa.” 16 Magoc têŋ têm Herod ŋgô
yom dinaŋ pi Yisu, naŋ iŋ sôm,
“Ŋgac dê mboe Jon, ŋgac naŋ aö
gatim iŋ kachu kic, naŋ tisa akêŋ
lau batê-ŋga.”

Herod gic Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndu ŋamiŋ
(Mat 14:3-12)

17-18 Muŋ-ŋga, Herod kôc iŋ asi
Pilip ndê awhê Herodias ma gêm
ti ndê awhê. Dec Jon hoc Herod
ndê giso asê ma sôm têŋ iŋ, “Am
gêm nem asim ndê awhê, dec kôm
gêŋ so sambuc.” Tu dinaŋ-ŋga
Herod kêkiŋ ndê lau siŋ-ŋga bu
sêkôc Jon dôŋ, ma sêkêŋ iŋ ndöc
gapocwalô. 19 Tu Jon ndê yom-
ŋga, Herodias êlêmê tac ŋandê
têŋ iŋ ma tac whiŋ bu sêndic iŋ
ndu. Magoc iŋ gitôm dom, 20 bu
Herod kêyalê bu Jon iŋ ŋgac gitêŋ
ti dabuŋ, dec töc Jon ma yob iŋ
ŋapep. Herod tac whiŋ bu ŋgô
Jon ndê yom, magoc Jon ndê yom
kôm iŋ gauc gêm yom daêsam.
21 Tiŋambu Herodias tap lêŋ daŋ
sa bu lau sêndic Jon ndu. Têŋ
Herod ndê bêc dinda kôc iŋ-ŋga,
naŋ Herod ndê mwasiŋ daŋ ma
kêgalêm iŋ ndê lau atu-tu, ti lau
bata siŋ-ŋga, ma lau bata Galili-
ŋga. 22 Ŋac sêndöc mwasiŋ dau
ŋalôm ma Herodias atuwê sôc
meŋ ma tê wê. Gêŋ dau kôm
Kiŋ Herod ti ndê ŋacleŋ hoŋ atac
ŋayham kêlêc. Goc iŋ sôm têŋ
bawhê dau, “Am ndac gêŋ bocke
naŋ am atac whiŋ, ma wakêŋ
têŋ am.” 23 Ma iŋ kêmatiŋ yom
têŋ iŋ bocdec bu, “Gêŋ naŋ am
bu ndac, naŋ aö wakêŋ têŋ am,
tôm aö wawhê neŋ wapa hoŋ kôc
ndi toŋ lu ma wakêŋ toŋ daŋ
têŋ am.” 24 Goc bawhê dau sa gi
ma ndac dinda, “Aö wandac gêŋ
sake?” Ma dinda ô yom ma sôm,
“Am ndac Jon, Ŋgac Kêku Lau-
ŋga ndê ŋagôlôŋ.” 25 Goc bawhê
dau kac dau kwi ma kêti mbu
têŋ Kiŋ Herod gi, ma sôm têŋ iŋ
bu, “Aö tac whiŋ bu kwahic dec,
am tim Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga
ndê kachu kic, goc kêŋ iŋ ndê
ŋagôlôŋ sip pele daŋ ma kêŋ têŋ
aö, bu walic pi tanôŋ bu iŋ mbac
ndu ŋandô.” 26 Yom dau kôm Kiŋ
Herod ŋalôm ŋawapac atu, tigeŋ
tu iŋ kêmatiŋ yom yêc ŋacleŋ hoŋ
aŋgô-ŋga, dec kôm tôm bawhê
dau ndac. 27 Ma ŋagahô iŋ kêkiŋ
ŋgac daŋ bu ndic Jon ndu ma
kôc iŋ ŋagôlôŋ mbu meŋ. Ŋgac
dau sôc gapocwalô gi, tim Jon ndê
kachu kic, 28 ma kêŋ ŋagôlôŋ sip
pele daŋ. Goc kôc sa gi kêŋ têŋ
bawhê, ma bawhê kêŋ têŋ dinda
gêlic.

29 Têŋ têm Jon ndê sêŋomi
sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, naŋ sêmeŋ
ma sêkôc iŋ ndê ŋamlaŋ sa, ma si
sêŋsuhuŋ.

Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêmbu sêmeŋ

30 Ŋgacsêŋomi naŋ Yisu kêkiŋ
ŋac sêsa si, naŋ sêmbu sêtêŋ iŋ
sêmeŋ, ma sic miŋ pi gêŋ hoŋ naŋ
sêkôm, ma yom naŋ sêndôhôŋ têŋ
lau. 31 Têŋ têm dinaŋ lau daêsam
sêwê sêtêŋ Yisu sêmeŋ ŋapaŋ,
dec ŋasawa mba bu iŋ ti ndê lau

sêneŋ gêŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec
iŋ sôm têŋ ŋac, “Mac tamwasêm
awhiŋ aö, ma yac dasa gameŋ
sawa daŋ dandi, ma taŋwhaŋ
dauŋ.”

Yisu gôlôm lau 5,000
(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-15)

32 Bocdinaŋ ŋac sêpi waŋ daŋ
bu sêlhö sêtêŋ gameŋ sawa daŋ
sêndi. 33 Magoc lau daêsam
sêlic ŋac sêpi waŋ ma sêŋyalê
bu Yisu ti ndê lau. Bocdinaŋ lau
akêŋ malac hoŋ yêc gameŋ dinaŋ
sêŋkuc ŋac, sênti sêmbo baö ma
sêhôc gêlêc ŋac. 34 Têŋ têm Yisu ti
ndê ŋgac-sêŋomi sêsôc baö si, iŋ
gêlic lau daêsam dinaŋ ma tawalô
ŋac, bu ŋac sêtôm domba naŋ si
ŋgac yob ŋac-ŋga mba. Dec iŋ gic
hu kêdôhôŋ yom daêsam têŋ ŋac.
35 Sêmbo e telha sa, goc Yisu
ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ si ma
sêsôm, “Gameŋ dindec gameŋ
sawa, ma ac pacndê. 36 Kêŋ lau
dau sêlhö sêtêŋ malac ti gameŋ
ŋamakê-ŋga sêndi, bu sênemlhi
gêŋ sêneŋ-ŋga.” 37 Magoc Yisu
sôm, “Mba! Mac daôm akêŋ gêŋ
têŋ ŋac sêneŋ.” Ma ŋac sêô yom
ma sêsôm, “Lau dindec ŋac lau
daêsam andô! Yac bu anemlhi
bolom ŋa mone atu gitôm †denarii
200, dec oc tôm bu ŋac hoŋ sêneŋ
ŋagec-ŋagec. Yac akôm bocdi-
naŋ, a?” 38 M a iŋ ndac, “Mac nem
bolom hiŋga ndöc? Andi alic.”
Ma ŋac si sêlic goc sêmbu sêmeŋ
ma sêsôm, “Yac mba bolom lim-
daŋ, ma i lu sêndöc.”
39 Goc Yisu sôm têŋ ŋac bu
sêkêŋ lau hoŋ sêndöc sic titoŋ-
titoŋ sêndöc kwaŋ. 40 Ma lau hoŋ
sêndöc sic titoŋ-titoŋ, toŋ ŋatô
gitôm lau 100, ma ŋatô gitôm 50.
41 Goc Yisu kôc bolom limdaŋ ma
i lu sa, tatac undambê ma gêm
mbec, goc pô bolom kôc-kôc, ma
kêŋ têŋ ŋgacsêŋomi bu sêndic
sam têŋ lau. Goc iŋ kôm bocdinaŋ
pi i lu. 42 Lau hoŋ seŋ gêŋ e
hôc ŋac dôŋ. 43 Ma tiŋambu
ŋgacsêŋomi sic bolom ti i ŋadêlê
sa sip gatop 12 e meŋhu.
44 Yisu gôlôm lau toŋ atu dinaŋ,
ma lauŋgac naŋ sêmbo toŋ dau
ŋalôm ma seŋ gêŋ, naŋ si namba
gitôm 5,000.

Yisu kêsêlêŋ mbo bu ŋahô
(Mat 14:22-33; Jon 6:16-21)

45 Têŋ têm dinaŋ Yisu kêŋ ndê
ŋ gacsêŋomi sêpi waŋ daŋ si, ma
kêkiŋ ŋac sêmuŋ iŋ sêpi bug-
ictoŋ ŋadaŋga, bu sêtêŋ malac
Betsaida sêndi. Ma iŋ dau mbo
baö bu kêŋ lau toŋ atu dinaŋ sêlhö
si. 46 Iŋ hu ŋac siŋ su, goc pi lôc
daŋ gi bu teŋ mbec.
47 Ŋasec sa su, ma waŋ dau sa
bugictoŋ ŋalhu, ma Yisu tawasê
mbo baö. 48 Iŋ gêlic ndê ŋgac-
sêŋomi sêhêc waŋ ŋaŋga, bu
mbu atu kêsêlêŋ ma puc ŋac dôŋ.
Têŋ ôbwêc lôm iŋ kêsêlêŋ mbo bu
ŋahô, ma sa têŋ ŋac gi. Iŋ bu
hôc gêlêc ŋac, 49 magoc têŋ ndoc
sêlic iŋ kêsêlêŋ mbo bu ŋahô, ŋac
gauc gêm bu sêlic ŋalau daŋ. Ŋac
sêmbwêc atu, 50 bu ŋac hoŋ sêlic
iŋ ma sêtöc dau. Magoc ŋagahô
iŋ sôm yom têŋ ŋac bu, “Ŋalôm
pêŋ dôŋ ma atöc daôm dom, bu
aö dauŋ dindec!” 51 Goc iŋ kêsêlêŋ
têŋ ŋac ma pi waŋ gi. Ma mbu
timalô ma binôŋ sip. Ŋac sêhêdaê
ŋandô, 52 ŋahu bu ŋac sêlic gêŋ
naŋ iŋ kôm pi bolom ti i, magoc
ŋac si gauc sa dom pi iŋ ndê
ŋaclai. Ŋac si ŋalôm ŋadandi.

Yisu gêm lau gêmbac sa yêc malac Genesaret
(Mat 14:34-36; Jon 6:22-25)

53 Ŋac sêhôc asê malac Gene-
saret yêc bugictoŋ ŋadaŋga, ma
sêsô waŋ dôŋ. 54 Ŋac sêsip baö
si ma ŋagahô lau sêŋyalê bu
Yisu. 55 Goc sênti sêtêŋ malac
hoŋ yêc gameŋ dinaŋ, ma sêkêŋ
Yisu ŋawaê. Ma tiŋambu lau

sêmbalaŋ si lau gêmbac sêtêŋ
malac bocke naŋ sêŋgô bu Yisu
mbo. 56 Ma malac atu ti sauŋ, me
gameŋ ŋamakê-ŋga bocke naŋ
Yisu mbo, naŋ lau sêtoc si lau
gêmbac sêyêc maket ŋamala, ma
sêteŋ Yisu bu ŋac sêmasec iŋ
me bu sêmasec iŋ ndê ŋakwê
ŋambwa. Ma lau hoŋ naŋ
sêmasec iŋ, naŋ ŋamlic ŋayham
sa.

7

Gêŋ naŋ kôm ŋamalac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga (Mat 15:1-20)

1 Lau Palêsai ti kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga ŋatô akêŋ Jerusalem
sêtêŋ Yisu si. 2 Ma ŋac sêlic bu iŋ
ndê ŋgacsêŋomi ŋatô sêŋgwasiŋ
amba dom ma seŋ gêŋ. Bocdinaŋ
ŋac gauc gêm bu ŋgac-sêŋomi si
amba ŋadômbwi. 3 Ŋac gauc gêm
yom dinaŋ, ŋahu bu lau Palêsai
ti lau Israel-ŋga daêsam sêŋkuc
mêtê naŋ lau andô sic dulu têŋ
ŋac, bu sêŋgwasiŋ amba muŋ su,
goc sêneŋ gêŋ. 4 Ma têŋ ndoc
sêmbu akêŋ maket sêmeŋ,* naŋ
sêŋgwasiŋ amba muŋ, goc sêneŋ
gêŋ. Ma ŋac sêŋgwasiŋ laclhu
ti akôp ma suc, ma sêŋkuc mêtê
kaiŋ dinaŋ daêsam, naŋ lau andô
Israel-ŋga sic dulu têŋ ŋac.

5 Bocdinaŋ lau Palêsai ti
kêdôhôŋ-waga yomsu-ŋga di-
naŋ sêndac Yisu, “Tu sake-ŋga
am nem ŋgac-sêŋomi sêŋkuc
ŋagôliŋ naŋ lau andô sic dulu têŋ
yac, naŋ dom, ma seŋ gêŋ ti amba
ŋadômbwi?” 6 Ma Yisu ô yom ma
sôm, “Propet Aisaya hoc yom asê
muŋ su, naŋ hêganôŋ mac lau
atim yom lau-ŋga solop. Yom dau
sêto yêc bocdec bu:

Lau dindec sêtoc aö sa ŋa wha-
suŋ ŋambwa, tigeŋ ŋac si
ŋalôm yêc daŋ dau-ŋga.
7 Ŋac sem akiŋ aö ŋandô dom,
ma yom naŋ sêndôhôŋ têŋ
lau, naŋ ŋamalac si yomsu
ŋambwa.” *[Ais 29:13]*

8 Goc Yisu gic têku yom ma
sôm, “Mac ahu Anötö ndê yomsu
siŋ, ma asap ŋamalac ŋambwa
si ŋagôliŋ dôŋ. 9 Mac alic
ŋayham bu asap mac daôm nem
ŋagôliŋ dôŋ, magoc atec Anötö
ndê yomsu, a? 10 Bu Moses to
Anötö ndê yomsu bocdec bu, *‘Toc
damam lu dinam sa.’* Ma iŋ to
yom daŋ whiŋ bocdec bu, *‘Ŋgac
daŋ bu sôm yom sac pi iŋ damba
lu dinda, naŋ lau sêndic iŋ ndu
maŋ.’* 11 Tigeŋ mac andôhôŋ lau
bu sêŋgilì yomsu dinaŋ. Ŋamalac
daŋ ndê awa me gêŋ bu yêc bu
nem damba lu dinda sa, magoc
iŋ bu ndic yao gêŋ dau ma sôm
têŋ iŋlu, ‘Gêŋ naŋ bu nem amlu
sa, naŋ gasam bu Koban.’ (Yom
Koban dinaŋ ŋahu bu iŋ kêyaliŋ
gêŋ dau sa bu kêŋ ti da têŋ Anötö.)
12 Tu dinaŋ-ŋga iŋ gêm iŋ damba
lu dinda sa dom, ma mac alic
ŋayham. 13 Ŋalêŋ dinaŋ mac aseŋ
Anötö ndê yom popoc ma aŋkuc
lau andô si ŋagôliŋ naŋ apami sic
dulu têŋ mac. Mac akôm mêtê
daêsam gitôm dinaŋ.”

14 Goc Yisu ta lau hoŋ sêtêŋ iŋ
sêmeŋ tiyham, ma sôm, “Mac lau
hoŋ, aŋgô ma aŋyalê. 15-16 Gêŋ
hoŋ naŋ yêc awê ma sip ŋamalac
ŋatac ŋalôm, naŋ ŋadaŋ kôm iŋ
ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-
ŋga dom. Magoc mêtê ti gauc sac
naŋ meŋ akêŋ ŋamalac ŋalôm,
naŋ kôm iŋ ŋadômbwi sa yêc
Anötö aŋgô-ŋga.”

17 Tiŋambu Yisu hu lau dinaŋ

* **7:4** Têŋ ndoc lau Palêsai ma lau †Skraib sêmbo maket, naŋ semlhi gêŋ yêc lau Israel ŋatô naŋ sêhêgo dau tu Moses ndê yomsu-ŋga dom, ma †lau gameŋ apa-ŋga naŋ sêmbo maket ŋamala. Ŋac gauc gêm bu lau dau oc sêkôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga, ma bocdinaŋ sêŋgwasiŋ amba têŋ ndoc sêmbu akêŋ maket sêmeŋ.

siŋ ma iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi sêsôc
andu daŋ si. Goc sêndac iŋ pi
yom gôliŋ dinaŋ ŋahu. 18 Ma iŋ
ndac ŋac, “Bocke dec mac atôm
lau ŋatô naŋ si gauc sa dom?
Alic bu gêŋ n aŋ yêc awê, ma
sip ŋamalac ŋatac ŋalôm, naŋ
oc kôm iŋ ŋadômbwi sa dom.
19 Ŋahu bu gêŋ dinaŋ sip iŋ ŋalôm
ti gauc dom, magoc sip iŋ ŋatac
ŋalôm goc tiŋambu sa meŋ tiy-
ham.” (Yisu ndê yom dinaŋ tôc
asê bu Anötö gic yao gêŋ daneŋ-
ŋga daŋ bu gêŋ ŋadômbwi dom.)
20 Ma iŋ gic têku yom ma
sôm, “Gêŋ sac bocke naŋ sa yêc
ŋamalac si ŋalôm me whasuŋ,
naŋ kôm iŋ ŋadômbwi sa yêc
Anötö aŋgô-ŋga. 21-22 Mêtê sac
daêsam ŋahu yêc ŋamalac si
ŋalôm. Gauc sac, mêtê sênem kaŋ
gêŋ-ŋga, sêndic ŋamalac ndu-
ŋga, mêtê mockaiŋ-ŋga naŋ lau
naŋ sem dau sa su, ma lau naŋ
sem dau sa su dom naŋ sêkôm,
lêŋ atac whiŋ awa ti wapa-ŋga,
mêtê sêlic lau sac-ŋga ti sêŋsau
lau-ŋga, mêtê sêneŋ gêŋ ŋawahô-
ŋga, mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga
ti mêtê lêmuŋ-ŋga, ma sêsôm
yom sac-sac-ŋga, mêtê sêtoc dau
sa-ŋga, ma lêŋ gauc mbasi-ŋga.
23 Mêtê sac kaiŋ dinaŋ hoŋ ŋahu
yêc ŋamalac si ŋalôm, ma kôm
ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö
aŋgô-ŋga.”

Awhê Kanan-ŋga daŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga
(Mat 15:21-28)

24 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu
gameŋ dinaŋ siŋ, ma sêtêŋ gameŋ
naŋ yêc kêpiŋ malac Taya ma
sêsôc andu daŋ si. Iŋ tec bu lau
daŋ sêŋyalê gameŋ naŋ iŋ mbo,
magoc iŋ gitôm dom bu siŋ dau.
25-26 Awhê daŋ mbo gameŋ dinaŋ,
naŋ ŋalau sac daŋ mbo iŋ atuwê
ŋalôm. Iŋ awhê Grik-ŋga naŋ
dinda kôc iŋ yêc gameŋ Sairo-
Pionisia-ŋga. Têŋ ndoc awhê dau
ŋgô ŋawaê pi Yisu, naŋ têŋ iŋ gi,
ma hu dau sip nom yêc iŋ gahi-
ŋga. Ma iŋ teŋ Yisu ŋaŋga bu iŋ
soc ŋalau sac dau su yêc iŋ atuwê.
27 Ma Yisu sôm têŋ iŋ, “Gêŋ
ŋamata-ŋga dakêŋ gêŋ daneŋ-
ŋga têŋ balêkoc bu sêneŋ e
hôc ŋac dôŋ. Solop dom bu
dakôc balêkoc si gêŋ daneŋ-ŋga,
ma tambaliŋ têŋ giam sêneŋ.”
28 Magoc awhê dau ô yom ma sôm,
“Yomandô Pômdau, magoc giam
naŋ sêndöc tebo ŋapu, naŋ seŋ
gêŋ ŋapopoc naŋ balêkoc sêŋyaiŋ
sip nom.” 29 Goc Yisu sôm, “Tu
am nem yom dinaŋ-ŋga dec aö
wanem am sa. Am mbu ndi ma
am oc lic bu ŋalau sac dau hu am
atômwê siŋ su.” 30 Goc awhê dau
mbu têŋ ndê andu gi, ma tap sa bu
ŋalau sac dau hu iŋ atuwê siŋ ma
bawhê dau yêc bêc yêc ndê mbô.

Ŋgac awha mba ma daŋgasuŋ bic

31 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu
malac Taya ŋagameŋ siŋ. Ŋac
sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ têŋ malac
Saidon goc sêtêŋ bugictoŋ Galili-
ŋga, ma sêpi bugictoŋ ŋadaŋga
ma sêtêŋ gameŋ Dekapolis-ŋga
si. 32 Yêc gameŋ dinaŋ lau ŋatô
sêkôc ŋgac daŋ daŋgasuŋ bic ma
awha mba ma sêtêŋ Yisu si, ma
sêteŋ iŋ bu kêŋ amba sac iŋ.
33 Lau daêsam sêlhac dindê, goc
Yisu kôc ŋgac dau ma iŋlu sêsa
ŋasawa sauŋ si sêlhac dau-ŋga.
Ma iŋ kêŋ amba-atu sôc ŋgac
dau daŋgasuŋ, ma iŋ hu gasôp
pi amba-atu ma kêŋ pi ŋgac dau
êmbala. 34 Goc iŋ tatac undambê,
sê awha atu, ma sôm têŋ iŋ bu,
“Epata.” (Yom dau danem kwi
bu ‘Po asê.’) 35 Ma ŋagahô iŋ
daŋgasuŋ po asê, êmbala tigoloŋ,
ma iŋ sôm yom yêc awê.
36 Yisu gic yao lau bu sêndic
miŋ pi gêŋ dinaŋ têŋ lau ŋatô
dom, magoc sêsôc iŋ ndê yom
ŋapu dom. Iŋ gic yao ŋac tidim

daêsam, magoc ŋac sic miŋ pi
iŋ hôc gêlêc su. 37 Ma lau hoŋ
naŋ sêŋgô, naŋ sêhêdaê ŋandô
ma sêsôm, “Iŋ kôm gêŋ hoŋ
ŋapep eŋ, ma gitôm bu kôm lau
daŋgasuŋ bic sêŋgô yom, ma lau
awha mba sêsôm yom asê.”

8

Yisu gôlôm lau 4,000
(Mat 15:29-39)

1 Têŋ têm dinaŋ lau daêsam
sêkac sa tiyham e lau toŋ atu
sêmbo sêwhiŋ Yisu. Iŋ gêlic
bu ŋac si gêŋ sêneŋ-ŋga mba,
goc ta ndê ŋgacsêŋomi sêtêŋ iŋ
sêmeŋ, ma sôm têŋ ŋac bu, 2 “Aö
taŋwalô lau dindec, bu sêmbo
sêwhiŋ aö gitôm bêc tö su, ma ŋac
si gêŋ sêneŋ-ŋga pacndê. 3 Ma
aö bu wakêŋ ŋac sêlhö ti gêŋ
yô ŋac, dec ŋac oc tagôlô yêc
seŋ. Ŋac si lau ŋatô sêmeŋ akêŋ
gameŋ baliŋ.” 4 Magoc iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêô iŋ ndê yom ma
sêsôm, “Yac dambo gameŋ sawa,
ma oc dakôc gêŋ daneŋ-ŋga y êc
nde, naŋ tôm bu lau hoŋ dindec
sêneŋ?” 5 Ma Yisu ndac ŋac, “Mac
nem bolom hiŋga ndöc?” Ma
ŋac sêsôm, “Yac mba bolom 7
sêndöc.”
6 Goc Yisu sôm têŋ lau bu
sêndöc sic sêndöc nom. Ma iŋ
kôc bolom 7 dinaŋ ma gêm daŋge,
pô kôc-kôc, ma kêŋ têŋ ndê ŋgac-
sêŋomi bu sêndic sam têŋ lau, dec
sic sam. 7 Ma ŋac si i mwambwa
ŋatô sêndöc, naŋ Yisu gêm mbec
whiŋ, ma sôm bu sêndic sam têŋ
lau. 8 Ma lau hoŋ seŋ e hôc ŋac
dôŋ, goc ŋgacsêŋomi sic ŋadêlê
sa sip gatop 7 e meŋhu. 9 Lauŋgac
naŋ seŋ gêŋ dau, naŋ si namba
gitôm 4,000. Tiŋambu Yisu kêŋ
ŋac sêlhö si, 10 ma iŋ ti ndê ŋgac-
sêŋomi sêpi waŋ daŋ ma sêtêŋ
gameŋ naŋ sêsam bu Dalmanuta,
naŋ si.

Lau Palêsai sêndac Yisu bu
kôm gêŋ dalô
(Mat 16:1-4)

11 Lau Palêsai ŋatô sêtêŋ Yisu
si, ma sic hu sêŋsu iŋ. Ŋac bu
sêŋsahê iŋ, dec sêndac iŋ bu kôm
gêŋ dalô daŋ bu tôc asê bu iŋ kôc
ŋaclai yêc Anötö ndê. 12 Magoc
Yisu h ulai ma sôm têŋ ŋac, “Tu
sake-ŋga mac lau têm dindec-
ŋga aŋsalê gêŋ dalô? Yomandô
wasôm t êŋ mac bu aö wakôm
gêŋ dalô tôm mac andac, naŋ daŋ
dom.” 13 Goc iŋ hu ŋac siŋ ma
pi waŋ tiyham whiŋ ndê ŋgac-
sêŋomi ma sêlhö bu sêmbu sêpi
bugictoŋ ŋadaŋga sêndi.

Yisu puc lau Palêsai ti Herod si
giso asê
(Mat 16:5-12)

14 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi sêpi
waŋ dau si, naŋ sêŋlhiŋ dau siŋ
bu sêkôc bolom ŋatô, ma ŋac si
bolom tigeŋ yêc waŋ dau ŋalôm.
15 Ma Yisu sôm yom ti ŋaŋga têŋ
ŋac bu, “Ayob daôm ŋapep pi lau
Palêsai si yist ma Herod ndê yist.”
16 Ma ŋac sem yomgalôm sêwhiŋ
dandi ma sêsôm, “Iŋ sôm yom
dinaŋ ŋahu bu yac neŋ bolom
mbasi.” 17 Yisu kêyalê yom naŋ
ŋac sêsôm, dec sôm têŋ ŋac, “Tu
sake-ŋga mac am yomgalôm ma
gauc gêm bu yom naŋ aö gasôm pi
yist, naŋ ŋahu bu mac nem bolom
mba? Bocke mac nem gauc sa pi
gêŋ hoŋ naŋ aö gakôm, naŋ dom?
Mac nem ŋalôm ŋadandi sa, a?
18 Tanôm yêc, magoc mac alic
gêŋ daŋ ŋapep dom. Daŋamsuŋ
yêc, magoc mac aŋgô yom dom.
Gauc nem gêŋ naŋ aö gakôm su.
19 Têŋ têm naŋ aö gac sam bolom
amaŋdaŋ têŋ lau 5,000, naŋ mac
ahoŋ ŋadêlê sa sip gatop hiŋga?”
Ma sêsôm, “Gatop 12.” 20 Goc Yisu
sôm, “Ma têŋ têm naŋ aö gac sam
bolom 7 têŋ lau 4,000, naŋ mac
ahoŋ ŋadêlê sa sip gatop hiŋga?”
Ma sêsôm “Gatop 7.” 21 Goc iŋ sôm

têŋ ŋac, “Ma bocke dec mac nem
gauc sa su dom?”

Yisu kôm ŋgac tapec ŋayham sa

22 Ŋac sêlac waŋ si e sêhôc
asê malac Betsaida. Ma lau ŋatô
sêkôc ŋgac tapec daŋ sêtêŋ Yisu
si, ma sêndac Yisu bu kêŋ amba
sac iŋ. 23 Goc Yisu kêm iŋ sip
amba, ma wê iŋ sa malac ŋamakê
gi. Iŋ hê gasôp pi iŋ tandô ma
kêŋ amba sac iŋ, ma ndac, “Am
gêlic gêŋ daŋ me mba?” 24 Ma
ŋgac dau hôc tandô sa ma sôm,
“Aêc, aö galic ŋamalac sêŋsêlêŋ
sêmbo, magoc galic ŋac ŋadauŋ-
dauŋ. Aö galic ŋac sêtôm a.”
25 Goc Yisu kêŋ amba sac iŋ tandô
tiyham, ma iŋ tandô po asê ma
ŋayham sa. Ma iŋ gêlic gêŋ hoŋ
ŋawa ŋayham. 26 Goc Yisu kêŋ iŋ
kölhö gi ma sôm, “Am lhö solop
têŋ nem andu ndi. Mbu sôc malac
dec ndi dom.”

Pita hoc Yisu ŋahu asê
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Tiŋambu Yisu ti ndê ŋgac-
sêŋomi sêlhö bu sêtêŋ malac
ŋatô naŋ yêc kêpiŋ Sisaria-Pilipai
sêndi. Sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ ma
Yisu ndac ŋac bocdec bu, “Lau
sêsôm bu aö asa?” 28 Ma ŋac
sêsôm têŋ iŋ, “Lau ŋatô sêsôm
bu am Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga,
ma ŋatô sêsôm bu am Elaija, ma
ŋatô sêsôm bu am propet akwa-
kwa si daŋ.” 29 Dec iŋ ndac ŋac,
“Ma mac daôm, mac asôm bu aö
asa?” Ma Pita ô iŋ awha ma sôm,
“Am Mesaya dau.” 30 Goc Yisu gic
yao ŋac bu sêsôm iŋ asê têŋ lau
daŋ dom.

Yisu sôm gwanaŋ bu iŋ oc hôc ŋandê
(Mat 16:21-23; Luk 9:22)

31 Têŋ têm dinaŋ Yisu gic hu
kêdôhôŋ ŋac pi gêŋ naŋ oc hôc
asê Ŋamalac ndê Atu. Iŋ oc
hôc ŋawapac daêsam, ma lau
bata Israel-ŋga ti †dabuŋsiga atu-
tu ma lau naŋ sêndôhôŋ yomsu
oc sêtec iŋ. Lau oc sêndic iŋ
ndu, ma tiŋambu bêc tö niŋga
su iŋ oc tisa tiyham. 32 Iŋ sôm
yom dinaŋ yêc awê, dec Pita kôc
iŋ sa ŋasawa sauŋ gi, ma sôm
iŋ. 33 Magoc Yisu kac dau kwi,
tahê ndê ŋgacsêŋomi ma sôm
Pita bocdec bu, “Sadaŋ, kôc daôm
sa lhö su! Bu am kêyalê Anötö ndê
lêŋ dom, am bu êmkuc ŋamalac si
gauc ŋambwa.”

Lau naŋ sêŋkuc Yisu oc sêhôc ŋawapac
(Mat 16:24-28; Luk 9:23-27)

34 Goc iŋ mbwêc ndê ŋgac-
sêŋomi ti lau daêsam naŋ sêŋkuc
iŋ, naŋ sêtêŋ iŋ sêmeŋ, ma sôm
têŋ ŋac, “Asa naŋ tac whiŋ bu
êŋkuc aö, naŋ êŋgwiniŋ dau ma
hôc ndê a gicso dau sa, ma êŋkuc
aö. 35 Bu asa naŋ tac whiŋ bu sap
gêŋ nom-ŋga dôŋ ŋapaŋ tu mbo
tali-ŋga, naŋ oc niŋga. Magoc
asa naŋ bu hu gêŋ nom-ŋga siŋ
tu êŋkuc aö-ŋga ma tu ŋawaê
ŋayham-ŋga, naŋ oc niŋga dom.
36 Ŋamalac daŋ bu po gêŋ nom-
ŋga hoŋ sa, magoc iŋ dau gatu
bu niŋga, dec gêŋ nom-ŋga hoŋ
dinaŋ oc tôm dom bu nem iŋ sa.
37 Bu gêŋ ŋayham bocke yêc, naŋ
gitôm bu dakêŋ têŋ Anötö ô yac
neŋ gatuŋ?

38 “Lau têm dindec-ŋga ŋac lau
sac, ma sêpuc dômbwê Anötö
ma sêsa si lêŋ bambaliŋ tôm lau
mockaiŋ-ŋga. Asa naŋ kwahic
dec maya tu aö ti aneŋ yom-ŋga,
naŋ Ŋamalac ndê Atu oc maya tu
iŋ-ŋga têŋ ndoc ŋambu-ŋga naŋ
iŋ mbu meŋ ti Damba Anötö ndê
ŋawasi, ma aŋela dabuŋ sêwhiŋ.”

9

1 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, “Yomandô
aö wasôm têŋ mac! Lau ŋatô
kwahic dec sêmbo, naŋ oc gacgeŋ

sêmbo tali e sêlic Anötö ndê gôliŋ meŋ sa tiawê ma ti ŋaclai atu.”

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê ŋawasi
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 Bêc 6 giŋga su goc Yisu kôc
Pita, Jems ma Jon sêwhiŋ iŋ, ma
ŋac tawasê sêpi lôc baliŋ daŋ si.
Têŋ têm dinaŋ Yisu ndê ŋamlic
kaiŋ daŋ sa, ma sêlic iŋ ndê
ŋawasi. 3 Iŋ ndê ŋakwê sêp sam-
buc ma ŋawasi atu, hôc gêlêc gêŋ
sêsêp nom-ŋga hoŋ. 4 Ma sêlic
Elaija lu Moses sêhoc dau asê,
ma iŋlu sem yomgalôm sêwhiŋ
Yisu. 5 Goc Pita sôm têŋ Yisu,
“Kêdôhôŋwaga, ŋayham kêlêc bu
yac dambo lec. Yac oc akwê bac
tö tu mac ambo-ŋga, am nem bac
daŋ, Moses nde daŋ, ma Elaija
ndê bac daŋ.” 6 Ŋgacsêŋomi tö
dinaŋ sêtöc dau atu, ma bocdinaŋ
Pita gêm gauc yom tu sôm-ŋga.
7 Têŋ dinaŋ dao daŋ meŋ kêgatöc
ŋac ahuc, ma awha daŋ sa yêc dao
ŋalôm, naŋ sôm, “Aö neŋ atuŋgac
dau dindec, naŋ aö atac whiŋ ndu
andô. Aŋgô iŋ ndê yom maŋ.”
8 Ma ŋagahô ŋac tahê gameŋ dau,
ma sêlic bu Yisu tawasê mbo whiŋ
ŋac.

Gêndac pi Elaija
(Mat 17:10-13)

9 Tiŋambu ŋac sêsip akêŋ lôc
dau sêmeŋ, ma Yisu kêŋ yao bu
sêsôm yom pi gêŋ naŋ sêlic yêc
lôc, naŋ asê dom e tôm Ŋamalac
ndê Atu tisa akêŋ lau batê-ŋga.
10 Tu dinaŋ-ŋga ŋac sem yom di-
naŋ ahuc yêc ŋac dau, magoc sem
yomgalôm sêwhiŋ dandi ŋapaŋ pi
gêŋ dau. Ŋahu bu Yisu ndê yom
pi iŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ
sêŋyalê ŋahu dom.
11 Ma sêndac Yisu, “Lau Skraib
naŋ sêndôhôŋ yomsu, naŋ sêsôm
bu Elaija oc meŋ hôc asê muŋ,
ma tiŋambu Mesaya oc meŋ. Yom
dau ŋahu bocke?” 12-13 Ma Yisu
sôm, “Elaija gic waê bu hôc asê
muŋ Mesaya, bu êmasaŋ gêŋ hoŋ
tisolop. Ma aö wasôm têŋ mac,
bu Elaija meŋ hôc asê su. Ma lau
sêkôm mêtê sac têŋ iŋ tôm ŋac
atac whiŋ, tôm Anötö ndê yom
naŋ sêto yêc gwanaŋ su. Ma yom
naŋ sêto yêc pi Ŋamalac ndê Atu
naŋ sôm bu iŋ gic waê bu hôc
ŋandê atu, ma lau oc sêpu iŋ ma
sêtec iŋ. Mac aŋyalê yom dau
ŋahu, me mba?”

Yisu soc ŋalau sac su yêc balê daŋ
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Yisu ma ŋgacsêŋomi tö dinaŋ
sêsip akêŋ lôc dau sêmeŋ ma sêlic
bu kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga
ŋatô ma Yisu ndê ŋgacsêŋomi
ŋatô sêsôm dau sêmbo, ma lau
toŋ atu sêŋgihi ŋac ahuc. 15 Têŋ
ndoc lau hoŋ dinaŋ sêlic Yisu naŋ
sêhêdaê ŋandô, ma sênti sêtêŋ iŋ
si ti sêhê mwalêc iŋ. 16 Ma Yisu
ndac ŋac bu, “Mac asôm daôm pi
yom bocke?” 17 Ma ŋamalac daŋ
naŋ mbo lau toŋ atu ŋalôm, naŋ ô
yom ma sôm, “Kêdôhôŋwaga, aö
gakôc aneŋ balê dindec gameŋ,
bu ŋalau sac daŋ mbo iŋ ŋalôm
ma kôm iŋ awha mba. 18 Têm
ŋatô ŋalau sac dau kôc iŋ dôŋ ma
tuc iŋ sip nom gi, kôm iŋ whapwic
sa ma seŋ lhô, ma iŋ amba ti gahi
ŋaŋga sa. Aö gandac am nem
ŋgacsêŋomi bu sêsoc ŋalau dau
su, magoc ŋac sêtôm dom.” 19 Yisu
ŋgô yom dau ma sôm, “O mac lau,
aö gambo gawhiŋ mac ŋasawa hic
baliŋ su, ma bocke mac atôm dom
bu akôm gêŋ daŋ? Aö wambo
wawhiŋ mac ŋapaŋ dom! Mac
nem akêŋ whiŋ mbasi. Akôc balê
dau sa ameŋ.”
20 Dec sêkôc balê dau sêtêŋ Yisu
sêmeŋ, ma têŋ têm ŋalau sac gêlic
iŋ, naŋ ŋagahô iŋ kêmwanaŋ balê
dau ti ŋaŋga, goc tuc iŋ sip nom
gi, ma iŋ kêpi ti whapwic sa yêc
nom. 21 G oc Yisu ndac balê
dau ŋadamba, “Ŋalau sac kôm iŋ

bocdinaŋ tôm yala hiŋga?” Ma
damba sôm, “Iŋ mbo bocdinaŋ
têŋ têm iŋ balêkoc sauŋ ŋapaŋ e
kwahic dec. 22 Ma ndoc daêsam
ŋalau sac dau tuc iŋ peŋ sip bu
me sip ya, ma kôm bu ndic iŋ
ndu niŋga. Tigeŋ am bu nditôm,
dec tamwalô alu ma nem alu sa.”
23 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Bocke dec
am sôm têŋ aö, ‘Am bu nditôm?’
Mac bu akêŋ whiŋ, dec gêŋ hoŋ
oc nditôm.” 24 Ma ŋagahô balê
ŋadamba ta yom ma sôm, “Aö
gakêŋ whiŋ. Nem aö sa bu wakêŋ
whiŋ ŋaŋga.”
25 Yisu gêlic bu lau daêsam sênti
sêmeŋ, dec hec yom ŋalau sac
ma sôm, “Am ŋalau daŋgasuŋ
bic ma awha mba-ŋga, aö wandic
atu am bu hu balê dindec siŋ,
ma sôc iŋ ŋalôm tiyham dom!”
26 Goc ŋalau sac dau mbwêc asê
ma kêmwanaŋ balê dau ŋalêŋ
sac, goc sa awê gi. Ma balê dau
yêc gitôm ŋgac batê daŋ, dec lau
daêsam sêsôm, “Iŋ mbac ndu su.”
27 Tigeŋ Yisu kêm iŋ sip amba, keŋ
iŋ sa, ma iŋ tisa kalhac.
28 Tiŋambu Yisu sôc andu daŋ
gi, ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêndac
iŋ gelec, “Bocke dec yac atôm dom
bu asoc ŋalau dinaŋ su?” 29 Ma
iŋ sôm, “Mac bu asoc ŋalau kaiŋ
dinaŋ su, naŋ ateŋ mbec ŋaŋga.
Ŋalêŋ daŋ mba.”

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu ma tisa
(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

30-31 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi
sêhu gameŋ dinaŋ siŋ, ma
sêŋsêlêŋ sêmbo gameŋ Galili-
ŋga. Yisu bu êndôhôŋ ŋac têŋ
têm dinaŋ, dec tec bu lau sêŋyalê
gameŋ naŋ ŋac sêmbo. Iŋ sôm
têŋ ŋac, “Tiŋambu oc sêkêŋ
Ŋamalac ndê Atu sip lau ŋatô
amba. Ŋac oc sêndic iŋ ndu,
magoc têŋ bêc tö niŋga su, iŋ
oc tisa tiyham.” 32 Magoc ŋac si
gauc sa pi iŋ ndê yom dom, ma
sêtöc dau bu sêndac iŋ pi yom
dau ŋahu.

Asa ti ŋamalac ŋamata-ŋga?
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Ŋac sêŋsêlêŋ e sêhôc asê
malac Kapenaom, goc si sêndöc
andu daŋ. Ma Yisu ndac ŋac,
“Mac aseŋ daôm pi gêŋ sake yêc
seŋ?” 34 Magoc ŋac sem dôŋ,
bu yêc seŋ ŋac sem yomgalôm
sêwhiŋ dandi pi ŋac si asa iŋ ŋgac
ŋamata-ŋga. 35 Yisu ndöc sic ma
ta ŋgacsêŋomi 12 sêtêŋ iŋ si, ma
sôm têŋ ŋac, “A sa naŋ bu ti
ŋamalac ŋamata-ŋga yêc Anötö
aŋgô-ŋga, naŋ êŋgwiniŋ dau ti
ŋgac ŋambu-ŋga, ma nem akiŋ
lau hoŋ.” 36 Goc iŋ kôc balêkoc
sauŋ daŋ ma kêŋ iŋ kalhac ŋac
ŋalhu. Ma iŋ kêgape iŋ ma sôm,
37 “Asa naŋ bu kôc balêkoc sauŋ
daŋ tôm iŋ dindec, naŋ sa tu aö
neŋ ŋaê-ŋga, naŋ gitôm iŋ kôc
aö dauŋ sa. Ma asa naŋ kôc aö
sa, naŋ kôc aö taŋwasêŋ sa dom,
magoc kôc Damaŋ naŋ kêkiŋ aö
gameŋ, naŋ sa bocdinaŋ.”

Lau naŋ sêkôm gweleŋ tu Yisu-ŋga, naŋ sêwhê dau kôc dom
(Luk 9:49-50)

38 Têŋ bêc daŋ Jon sôm têŋ Yisu
bu, “Kêdôhôŋwaga, yac alic ŋgac
daŋ kôm gweleŋ ma soc ŋalau sac
su yêc lau ŋa am nem ŋaê. Yac
ac yao iŋ, bu iŋ kêkuc am whiŋ
yac dom.” 39 Magoc Yisu sôm,
“Alhac iŋ ahuc dom, bu ŋamalac
naŋ kôm gêŋ dalô ŋa aneŋ ŋaê,
naŋ gitôm dom bu kac ndê awha
kwi ŋagahô, ma sôm yom sac pi
aö. 40 Asa naŋ kêŋ kisa yac dom,
naŋ yac neŋ daŋ. 41 Yomandô aö
wasôm têŋ mac bu asa naŋ kôm
gêŋ sauŋ daŋ bu nem mac sa tu
mac aŋkuc aö Kilisi-ŋga, gitôm iŋ
kêŋ bu laclhu daŋ têŋ mac anôm,
naŋ Anötö oc êŋlhiŋ iŋ siŋ dom.
Iŋ oc kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ iŋ.”

Puc pi lêtôm
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 Ma Yisu sôm, “Ŋamalac daŋ
bu tim balêkoc sauŋ daŋ naŋ kêŋ
whiŋ aö bu kôm mêtê sac, naŋ
kôm giso atu. Oc ŋayham bu
dasô hoc atu daŋ pi iŋ kachu, ma
tambaliŋ iŋ sip gwêc ndi niŋga.
Ma bocdinaŋ oc tôm dom bu iŋ
tim balêkoc dau, ma tiŋambu tap
Anötö ndê matôc sa.

43-44 “Am amam bu kôm sac, naŋ
tim kic. Am bu tap undambê
sa, ma ndöc tamli ti amam gatuc,
naŋ ŋayham hôc gêlêc am kôm
sac ŋa amam lu-lu e am sip ya
lambwam-ŋga naŋ sa ŋapaŋ, naŋ
ndi. 45-46 Ma gahim bu kôm sac,
naŋ tim kic. A m bu tap undambê
sa, ma ndöc tamli ti gahim gatuc,
naŋ ŋayham hôc gêlêc am kôm
sac ti gahim lu-lu e Anötö tuc
am sip ya lambwam-ŋga naŋ sa
ŋapaŋ, naŋ ndi. 47 Ma am nem
tanôm bu kôm sac, naŋ kip sa.
Am bu ndöc Anötö ndê gameŋ
undambê-ŋga ti tanôm tigeŋ, naŋ
ŋayham hôc gêlêc am kôm sac
ti tanôm lu-lu e Anötö tuc am
sip lambwam ndi. 48 Yêc gameŋ
dinaŋ lau oc sêhôc ŋandê ŋapaŋ,
tôm yom naŋ Aisaya to yêc bocdec
bu, ‘*Dombo oc mbac ndu dom, ma
ya oc sa ŋapaŋ.*’

49 “Bocdinaŋ ayob daôm tu
lêtôm-ŋga, bu Anötö oc kêŋ ya
êmbô lau hoŋ,* gitôm lau sêkêŋ
gwêc so pi wata tu bu yêc ŋayham
ŋasawa baliŋ. 50 Gwêc so dau iŋ
gêŋ ŋayham, magoc ŋamakic bu
niŋga, oc dakôm ŋamakic sa tiy-
ham ŋalêŋ nde? Bocdinaŋ ambo
lau nom-ŋga ŋalôm atôm gwêc
so, ma ambo awhiŋ daôm ti yom
malô.”

10

*Anötö tec bu awhê lu ŋgac sêhu
dau siŋ*
(Mat 19:1-12)

1 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu
gameŋ dinaŋ siŋ, ma sêtêŋ gameŋ
Judia-ŋga si. Goc sêpi Bu Jordan
ŋadaŋga naŋ yêc têŋ gameŋ ac pi-
ŋga, naŋ si. Yêc gameŋ dinaŋ lau
daêsam sêkac sa tiyham ma sêtêŋ
iŋ si, ma iŋ kêkuc iŋ ndê mêtê ma
kêdôhôŋ ŋac.

2 Ma lau Palêsai ŋatô sêmeŋ
ma bu sêtim Yisu, dec sêndac
iŋ bocdec bu, “Ŋgac daŋ bu
hu ndê awhê siŋ, naŋ oc êŋgilì
yomsu, me mba?” 3 Ma Yisu
ndac ŋac ô, “Moses to yomsu
bocke?” 4 Goc sêsôm, “Moses sôm
bu ŋgac daŋ gitôm bu to bapia
hu nawhê siŋ-ŋga, goc hu ndê
awhê siŋ.” 5 Ma Yisu sôm, “Aêc.
Moses to yomsu dinaŋ tu mac nem
ŋalôm ŋadandi-ŋga. 6 Magoc têŋ
têm Anötö kêŋ undambê ti nom,
naŋ iŋ kêmasaŋ ŋamalac ŋgac ti
awhê. 7 Ma tu dinaŋ-ŋga ‘*ŋgac
daŋ oc hu damba lu dinda siŋ,
ma sap iŋ nawhê dôŋ,* 8 *ma iŋlu
sêti gêŋ tigeŋ.*’ Yom dau whê sa
bu iŋlu sêmbo sêtôm ŋamalac lu
dom, iŋlu sêti gêŋ tigeŋ yêc Anötö
aŋgô-ŋga. 9 Bocdinaŋ yham dom
andô bu ŋamalac sêkac gêŋ naŋ
Anötö dau kêŋ pitigeŋ, naŋ su.”

10 Tiŋambu Yisu ti ndê ŋgac-
sêŋomi sêndöc andu daŋ, ma
sêndac iŋ pi yom dinaŋ ŋahu.
11 Ma iŋ sôm, “Ŋgac naŋ hu iŋ ndê
awhê siŋ ma gêm awhê wakuc,
naŋ kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga têŋ iŋ
yêc Anötö aŋgô-ŋga. 12 Ma awhê
naŋ hu nakweŋ siŋ ma gêm ŋgac
wakuc, naŋ kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga
bocdinaŋ.”

* **9:49** Yom naŋ yêc ŋabatiŋ 49 naŋ ŋahu yêc awê dom, magoc lau ŋatô gauc gêm bocdec bu. Anötö tac whiŋ bu lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga sêhu mêtê sac hoŋ siŋ ma sêsa lêŋ gitêŋ eŋ. Gêŋ bocke naŋ bu lhac ŋac ahuc tu sêtap gameŋ undambê-ŋga sa, naŋ sêhu siŋ tôm yom naŋ yêc ŋabatiŋ 43-47 whê sa. Ma Anötö oc kêŋ ya êmbô lau gitôm lau sêpec gol ŋa ya tu bu ŋadômbwi niŋga ma gol ŋawasi solop yêc.

Yisu gêm mbec balêkoc
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Têŋ bêc daŋ lau sêhoŋ si
balêkoc sêtêŋ Yisu si, bu iŋ
kêŋ amba sac ŋac. Magoc iŋ
ndê ŋgac-sêŋomi sêsôm dinda ti
dambai. 14 Têŋ têm Yisu gêlic gêŋ
dau iŋ tac ŋandê, ma sôm têŋ
ŋac, “Atec balêkoc dinaŋ sêtêŋ
aö sêmeŋ. Alhac ŋac ahuc dom,
bu Anötö ndê gôliŋ gic lau naŋ
sêtôm balêkoc sauŋ dindec, naŋ
ŋawaê. 15 Aö wasôm yomandô têŋ
mac bu asa naŋ bu sôc Anötö ndê
gôliŋ ŋapu gitôm balêkoc sauŋ
daŋ dom, naŋ oc nditôm dom bu
sôc ndi.” 16 Goc iŋ kôc balêkoc
dau sa ma kêgape ŋac. Ma iŋ kêŋ
amba sac ŋac, ma gêm mbec ŋac.

Ŋgac ti lêlôm
(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)

17 Yisu ti ma kêsêlêŋ mbo seŋ
whiŋ ndê ŋgacsêŋomi. Ma ŋgac
daŋ kêti meŋ ma pôŋ haduc yêc
iŋ aŋgô-ŋga, ma ndac iŋ bocdec
bu, “K êdôhôŋwaga ŋayham, aö
wakôm bocke dec tiŋambu Anötö
oc kôc aö sa wandöc taŋli ŋapaŋ.”
18 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Tu sake-
ŋga am sam aö bu ŋayham?
Anötö tigeŋ iŋ ŋayham. 19 Am
kêyalê yomsu naŋ Anötö kêŋ têŋ
Moses, *‘Ndic ŋamalac ndu dom.
Kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga dom. Nem
kaŋ gêŋ dom. Sôm yom tasaŋ
pi lau dom. Êmsau lau bu kôc
ŋac si gêŋ dom,’* ma *‘Toc damam
lu dinam sa.’ ”* 20 Ma iŋ sôm,
“Kêdôhôŋ-waga, aö kakuc yomsu
hoŋ dinaŋ, têŋ ndoc aö gambo
balê ŋapaŋ e kwahic dec.” 21 Yisu
tahê iŋ ma tac whiŋ iŋ kêlêc. Ma
iŋ sôm, “Gêŋ tigeŋ yêc tu am kôm-
ŋga. Am ndi, kêŋ am nem gêŋ
hoŋ têŋ lau sênemlhi, ma kêŋ ŋa-
awa têŋ lau ŋalôm sawa. Ma
bocdinaŋ am nem awa ŋandô oc
yêc undambê. Ma tiŋambu am
mweŋ ma êmkuc aö.” 22 Magoc
têŋ têm ŋgac dau ŋgô Yisu ndê
yom dinaŋ iŋ wec, ma kölhö ti
ŋalôm ŋawapac gi. Ŋahu bu iŋ
ŋgac ti lêlôm.

Puc pi awa ti wapa
(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)

23 Goc Yisu tahê lau hoŋ, ma
sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi, “Lau
ti lêlôm si awa ti wapa kalhac
ŋac ahuc e gitôm dom bu sêsôc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu ŋagahô.”
24 Ŋac sêŋgô iŋ ndê yom dinaŋ e
sêhêdaê. Ma Yisu sôm têŋ ŋac tiy-
ham, “O aneŋ balêkoc atac whiŋ-
ŋga, ŋamalac bu sêsôc Anötö ndê
gôliŋ ŋapu, naŋ gêŋ sauŋ dom.
25 Bôc atu daŋ gitôm kamel, oc
tôm bu sôc so ŋalasê ŋagahô, hôc
gêlêc ŋgac ti lêlôm daŋ bu sôc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu.” 26 Yisu
ndê ŋgac-sêŋomi sêŋgô yom di-
naŋ ma sêhêdaê ŋandô. Ma
sêsôm têŋ dandi, “Bu bocdinaŋ
dec asa oc tôm bu tap Anötö ndê
mwasiŋ nem lau si-ŋga sa? Oc
ŋawapac atu!” 27 Yisu tahê ŋac
ma sôm, “Gêŋ naŋ ŋamalac sêtôm
dom bu sêkôm, naŋ Anötö gitôm
bu kôm, bu Anötö gitôm bu kôm
gêŋ hoŋ.”

28 Goc Pita sôm têŋ iŋ, “Yac oc
bocke? Yac ahu gêŋ hoŋ siŋ tu
aŋkuc am-ŋga.” 29 Ma Yisu ô yom
ma sôm, “Aö wasôm yomandô têŋ
mac. Asa naŋ bu hu andu, me
asidôwai, me lhuwêi, me dinda
lu damba, me balêkoc, me nom
siŋ tu aö-ŋga ma tu gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga, 30 naŋ Anötö oc kêŋ
gêŋ kaiŋ dinaŋ daêsam têŋ iŋ ô,
têŋ ndoc iŋ mbo nom. Ma iŋ oc
tap kisa ti ŋawapac sa tu aö-ŋga
whiŋ. Ma têŋ têm ŋambu-ŋga,
Anötö oc kôc iŋ sa, ma kêŋ iŋ ndöc
tali ŋapaŋ yêc undambê. 31 Tigeŋ
lau daêsam naŋ kwahic dec sêti
lau ŋamata-ŋga, naŋ oc sêti lau
ŋambu-ŋga, ma lau ŋambu-ŋga
oc sêti lau ŋamata-ŋga.”

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 Yisu wê iŋ ndê ŋgacsêŋomi
ma sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ bu sêtêŋ
Jerusalem sêndi. Iŋ ndê ŋgac-
sêŋomi sêŋsêlêŋ ti sêhêdaê, ma
lau ŋatô naŋ sêŋsêlêŋ sêwhiŋ
ŋac, naŋ sêtöc dau.* Bocdinaŋ
Yisu kôc ŋgacsêŋomi 12 sêsa si
sêlhac dau-ŋga, ma sôm yom tiy-
ham pi gêŋ naŋ oc hôc asê iŋ.
33 Iŋ sôm, "Kwahic dec yac bu dapi
malac Jerusalem dandi, ma ŋgac
daŋ oc hoc Ŋamalac ndê Atu asê
ma kêŋ iŋ sip dabuŋsiga atu-tu ti
kêdôhôŋ-waga yomsu-ŋga amba.
Ŋac oc sêkic yom bu sêndic iŋ
ndu, ma sêkêŋ iŋ sip lau Rom-
ŋga amba. 34 Ŋac oc sêsu iŋ susu,
sêhê gasôp pi iŋ, sêndic iŋ ŋamlic
ŋandê ma sêndic iŋ ndu. Magoc
tiŋambu bêc tö niŋga su, goc iŋ
oc tisa tiyham."

Jems lu Jon bu sêhôc gêlêc ŋgacsêŋomi ŋatô
(Mat 20:20-28)

35 Jems lu Jon, Sebedi ndê
atuŋgac lu, sêtêŋ Yisu si ma
sêsôm, "Kêdôhôŋwaga, alu atac
whiŋ gêŋ daŋ, ma bu andac am
bu kôm gêŋ dau ŋandô sa." 36 Goc
Yisu ndac, "Amlu atac whiŋ bu aö
wakôm sake?" 37 Ma sêsôm, "Alu
atac whiŋ bu têŋ ndoc am ndöc
nem pôŋ kiŋ-ŋga ti ŋawasi atu,
naŋ am kêŋ alu andöc awhiŋ am,
daŋ ndöc amam andô-ŋga ma daŋ
ndöc gasê-ŋga." 38 Magoc Yisu ô
yom ma sôm, "Amlu aŋyalê gêŋ
naŋ amlu andac, naŋ dom. Amlu
atôm bu anôm gêŋ sip laclhu
ŋawapac-ŋga naŋ aö wanôm, a?
Ma atôm bu aliŋ saŋgu† naŋ aö
oc waliŋ, a?" 39 Ma iŋlu sêsôm,
"Aêc, alu atôm." Goc Yisu sôm,
"Yomandô! Amlu oc anôm gêŋ
sip laclhu tôm aö wanôm, ma
aliŋ saŋgu tôm naŋ aö waliŋ.
40 Magoc aö dec oc waŋyaliŋ lau
sa bu sêndöc aö amaŋ andô-ŋga ti
amaŋ gasê-ŋga, naŋ dom. Anötö
ti ŋadau bu êŋyaliŋ lau sa bu
sêndöc dinaŋ."

41 Têŋ ndoc ŋgacsêŋomi 10
sêŋgô yom dau ŋawaê, naŋ ŋac
tac ŋandê têŋ Jems lu Jon. 42 Goc
Yisu mbwêc ŋac sêtêŋ iŋ si, ma
sôm, "Mac aŋyalê bu lau sambuc
si gôliŋwaga sêtoc dau sa têŋ
ŋac si lau, ma ŋac si lau bata
sêŋgwiniŋ lau naŋ sêmbo ŋac
ŋapu. 43 Tigeŋ mac aŋkuc ŋac
si mêtê dau dom. Mba! Mac
nem asa bu ti ŋamalac tiwaê yêc
Anötö aŋgô-ŋga, naŋ nem akiŋ
mac. 44 Aêc! Asa bu ti mac
nem ŋamalac ŋamata-ŋga, naŋ
êŋgwiniŋ dau ma ti mac hoŋ nem
ŋgac akiŋ ŋambwa. 45 Ŋahu bu
lêŋ dau ti aneŋ lêŋ. Ŋamalac ndê
Atu meŋ tu bu lau sênem akiŋ iŋ-
ŋga dom. Mba. Iŋ meŋ bu nem
akiŋ lau, ma bu kêŋ dau ti da bu
nemlhi lau daêsam si sac ŋatôp."

Yisu kôm ŋgac tapec Batimeas ŋayham sa
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi
sêŋsêlêŋ e sêhôc asê malac Jeriko,
ma lau toŋ atu sêŋkuc ŋac. Têŋ
ndoc ŋac bu sêhu Jeriko siŋ, naŋ
sêtap ŋgac tapec daŋ sa, naŋ
ndöc seŋ ŋamakê ma teŋ gêŋ. Iŋ
Batimeas, ŋgac daŋ ŋaê Timeas
ndê atuŋgac. 47 Têŋ têm iŋ ŋgô
bu Yisu Nasaret-ŋga kêsêlêŋ mbo
seŋ, naŋ gic hu mbwêc yom asê
bocdec bu, "Yisu, †Dawid ndê Atu,
tamwalô aö!" 48 Goc lau daêsam
sêhec yom iŋ ma sêsôm bu iŋ
nem dôŋ. Magoc iŋ mbwêc ti
ŋaŋga, "Dawid ndê Atu, tamwalô

* **10:32** Lau naŋ sêŋkuc Yisu naŋ sêhêdaê ti sêtöc dau, ŋahu bu ŋac gauc gêm yom naŋ Yisu sôm têŋ ŋac su, pi gêŋ naŋ oc hôc asê iŋ têŋ têm iŋ bu pi Jerusalem ndi. Alic Mak 8:31; ma 9:30. † **10:38** Yisu ndê yom pi laclhu naŋ iŋ oc nôm, ma saŋgu naŋ iŋ oc liŋ, naŋ ŋahu sip ŋawapac daêsam naŋ oc hôc asê iŋ.

aö.” 49 Yisu ŋgô ŋac si yom ma
kwê dôŋ kalhac, goc sôm têŋ lau,
“Mac asôm têŋ iŋ bu meŋ.” Goc
sêta yom têŋ ŋgac tapec dau ma
sêsôm, “Tisa ti atac ŋayham! Iŋ
ta am bu mweŋ.” 50 Goc ŋgac dau
kac ndê ŋakwê andô-ŋga baliŋ su
yêc nom, ma tisa ŋagahô ma têŋ
Yisu gi. 51 Ma Yisu ndac iŋ, “Am
tac whiŋ bu aö wakôm sake têŋ
am?” Ma ŋgac tapec dau sôm,
“Kêdôhôŋ-waga, aö tac whiŋ bu
tanôŋ ŋayham sa.” 52 Goc Yisu
sôm, “Am ndi! Am nem kêŋ whiŋ
aö dec kôm am ŋayham sa.” Ma
ŋagahô iŋ tandô ŋawa sa, ma iŋ
kêkuc Yisu mbo seŋ.

11

Yisu sôc Jerusalem gi
(Mat 21:1-9; Luk 19:28-40; Jon 12:12-15)

1 Yisu ti ndê sêŋomi sêŋsêlêŋ
sêhêganôŋ Jerusalem e sêsuŋ sa
malac Betani ma malac Betpagi
yêc Lôc Olib. Goc Yisu kêkiŋ
ndê ŋgacsêŋom lu, 2 ma sôm têŋ
iŋlu, “Asôc malac dindê andi, ma
yêc dindê amlu oc atap doŋki
daŋ sa, naŋ sêsô dôŋ kalhac. Iŋ
doŋki ŋatu wakuc, naŋ ŋamalac
daŋ ndöc ŋahô muŋ su dom.
Aŋgapwêc su ma akôc sa ameŋ.
3 Ma lau bu sêndac amlu bu bocke
ma amlu aŋgapwêc doŋki dau,
naŋ asôm têŋ ŋac bu, ‘Pômdau tac
whiŋ bu doŋki dindec nem iŋ sa
ŋasawa sauŋ, goc iŋ oc kêŋ mbu
meŋ.’ ”
4 Bocdinaŋ dec iŋlu sêsôc malac
dau si ma sêtap doŋki daŋ sa,
naŋ lau sêsô dôŋ kalhac seŋ
ŋadali k êpiŋ andu daŋ. Iŋlu
bu sêŋgapwêc su, 5 ma lau ŋatô
naŋ sêlhac sêmpiŋ, naŋ sêndac
iŋlu, “Amlu akôm sake, dec bu
aŋgapwêc doŋki dau su?” 6 Ma
iŋlu sêô ŋac si yom tôm Yisu sôm
têŋ iŋlu, dec sêhu doŋki dau siŋ
têŋ iŋlu. 7 Sêwê iŋ sa sêtêŋ Yisu
si, ma sêhu si ŋakwê awê-ŋga sac
doŋki, goc Yisu pi gi ndöc ŋahô.
8 Ma lau daêsam sêhê si ŋakwê
yêc seŋ. Ma lau ŋatô sêhêako
a ŋalauŋ yêc seŋ ŋamakê ma
sêkêŋ yêc seŋ. 9 Lau naŋ sêmuŋ
Yisu ti lau naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ
sêmbwêc “Hosana! Anötö nem
mbec ŋgac naŋ meŋ gêm Pômdau
aŋgô. 10 Anötö nem mbec iŋ naŋ
meŋ bu puc abaŋ Dawid ndê gôliŋ
dôŋ. Hosana têŋ Anötö lôlôc-
ŋga.”
11 Yisu hôc asê Jerusalem, goc
sôc lôm dabuŋ ŋabatêmndö gi,
ma gêlic gêŋ sambob naŋ yêc
dindê. Magoc ac gi su dec iŋ ti ndê
ŋgacsêŋomi 12 sêmbu sêsa malac
Betani si bu sêyêc dindê.

Yisu pucbo a kiŋ daŋ
(Mat 21:18-19)

12 Têŋ bêbêc Yisu ti ndê ŋgac-
s êŋomi sêhu Betani siŋ ma
sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ, ma gêŋ yô
Yisu. 13 Iŋ gêlic a kiŋ daŋ naŋ
kalhac ahê, goc têŋ a dau gi.
Têm dinaŋ iŋ têm naŋ a kiŋ sem
ŋandô dom, magoc Yisu gêlic bu
a dinaŋ ŋalauŋ kêsôlô su dec
kêŋ bata bu mboe kiŋ ŋandô oc
sêŋgalêŋ. Magoc ŋandô mbasi, iŋ
tap ŋalauŋ ŋambwa sa. 14 Goc iŋ
pucbo a dau ma sôm, “Lau daŋ oc
sêneŋ ŋandô yêc a dindec tiyham
dom.” Ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi
sêŋgô yom dau.

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-46)

15 Yisu ti ndê sêŋomi sêŋsêlêŋ si
e sêhôc asê Jerusalem, ma sêtêŋ
lôm dabuŋ si. Yêc lôm dabuŋ
ŋabatêmndö lau sêtidulu gêŋ ti
semlhi gêŋ sêmbo, ma Yisu gic
hu soc ŋac sêsa awê. Iŋ kac
lau sêô mone-ŋga si tebo sa, ma
kac lau naŋ sêyob balusi bu lau
sênemlhi,* naŋ si pôŋ sa whiŋ.

* **11:15** Alic yom ŋapu-ŋga (footnote) yêc Mat 21:12.

16 Ma iŋ gic yao lau bu sêkôc
wapa sêtidulu-ŋga sôc lôm dabuŋ
ŋagameŋ tiyham dom. 17 Ma iŋ
kêdôhôŋ lau ma sôm, “Sêto Anötö
ndê yom yêc bocdec bu, ‘*Aö neŋ
andu gic waê bu lau akêŋ gameŋ
hoŋ sêteŋ mbec sêmbo-ŋga*.’ Mac
aŋyalê yom dau, ma bocke dec
mac akôm Anötö ndê andu ti lau
kaŋ si gameŋ?”

18 Tiŋambu dabuŋsiga atu-tu
ma lau naŋ sêndôhôŋ yomsu, naŋ
sêŋgô ŋawaê pi gêŋ naŋ Yisu
kôm, ma sêŋyalê bu lau sam-
bob sêhêdaê tu iŋ ndê yom-ŋga.
Tu dinaŋ-ŋga dec sêtöc Yisu, ma
sêŋsalê lêŋ bu sêndic iŋ ndu.
19 Yisu ti ndê ŋgac-sêŋomi sêmbo
Jerusalem e ac gi sip, dec sêmbu
sêsa si.

*Yom pi lêŋ dakêŋ whiŋ ti dateŋ
mbec-ŋga*
(Mat 21:20-22)

20 Ŋagalaŋsê bêbêc Yisu ti ndê
ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ bu sêmbu
sêtêŋ Jerusalem sêndi, ma sêhôc
asê a kiŋ naŋ Yisu pucbo. Ŋac
sêlic bu a dau mbac, ŋasaŋgac
ti ŋawakac hoŋ tibasô. 21 Ma
Pita gauc gêm Yisu ndê yom, dec
sôm têŋ iŋ, “Kêdôhôŋwaga, lic a
kiŋ naŋ am pucbo, naŋ mbac su.”
22 Goc Yisu ô yom ma sôm têŋ ŋac,
“Akêŋ whiŋ Anötö. 23 Aö wasôm
yomandô têŋ mac, bu asa naŋ bu
sôm têŋ lôc daŋ bu, ‘Puc daôm
sa ma sip gwêc ŋalôm ndi,’ ma
atac lu-lu dom magoc kêŋ whiŋ bu
Anötö oc kôm yom dau ŋandô sa,
dec gêŋ dau oc ŋandô sa. 24 Boc-
dinaŋ aö bu wasôm têŋ mac bu
gêŋ bocke naŋ mac bu ateŋ Anötö
bu kêŋ têŋ mac, naŋ akêŋ whiŋ bu
mac akôc su, ma aö wasôm yom
ŋandô, iŋ oc kêŋ têŋ mac. 25-26 Ma
têŋ ndoc mac bu ateŋ mbec, ma
bu gauc nem lau naŋ sêkôm sac
têŋ mac, naŋ goc asuc ŋac si sac
kwi. Ma mac nem Damam naŋ
mbo undambê, oc suc mac nem
sac kwi bocdinaŋ.”

*Gêndac pi Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)*

27 Yisu ti iŋ ndê ŋgacsêŋomi
sêhôc asê malac Jerusalem tiyham
ma sêtêŋ lôm dabuŋ si. Yisu
kêsêlêŋ mbo lôm dabuŋ ŋabatêm-
ndö, ma dabuŋsiga atu-tu ti
kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga ma lau
bata sêtigasuc iŋ. 28 Ma sêndac
iŋ, “Am kôc ŋaclai yêc nde, bu
kôm gêŋ hoŋ naŋ am kôm? Asa
kêŋ têŋ am?” 29 Goc Yisu sôm têŋ
ŋac, “Gêŋ ŋamata-ŋga aö wakêŋ
gêndac daŋ têŋ mac. Mac bu aô
aneŋ yom, dec wasôm aneŋ ŋaclai
ŋahu asê têŋ mac. 30 Asa kêŋ
ŋaclai têŋ Jon dec iŋ kêku lau?
Anötö kêŋ ŋaclai têŋ iŋ, me mba?
Asôm têŋ aö.”

31 Ŋac sem yomgalôm pi Yisu
ndê gêndac, ma sêsôm têŋ dau,
“Yac bu dasôm bu Anötö kêŋ
ŋaclai têŋ Jon, goc Yisu oc ndac
yac, ‘Tu sake-ŋga mac akêŋ whiŋ
Jon dom?’ 32 Magoc yac bu dasôm
bu Jon kêku lau kêkuc ŋamalac
nom-ŋga si gauc ŋambwa, goc lau
oc sêlic yac sac.” Ŋac sêŋyalê bu
lau daêsam sêlic Jon bu propet
daŋ, dec sêtöc dau. 33 Bocdinaŋ
sêsôm têŋ Yisu, “Yac aŋyalê dom.”
Ma iŋ sôm têŋ ŋac, “Bocdinaŋ aö
wasôm aneŋ ŋaclai ŋahu asê têŋ
mac dom.”

12

*Yom gôliŋ pi lau sêyob ôm
wain-ŋga*
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Ma iŋ gic hu yom gôliŋ daŋ ma
sôm têŋ lau bata Israel-ŋga dinaŋ,
“Ŋgac daŋ sô ôm wain-ŋga daŋ.
Iŋ sô tuŋ sa, kêmasaŋ gameŋ tu
lau sêmasaŋ wain ŋakwi-ŋga, ma
kwê andu baliŋ daŋ bu lau sêlhac
ma sêtip lau kaŋ. Tiŋambu iŋ kêŋ
ôm dau têŋ lau ŋatô sêyob, ma
kölhö gi mbo gameŋ daŋ. 2 Têŋ

têm sêndic wain ŋandô sa-ŋga,
naŋ ŋadau kêkiŋ ŋgac akiŋ daŋ
têŋ lau sêyob ôm-ŋga, tu bu sêkêŋ
wain ŋandô ŋatô têŋ iŋ. 3 Tigeŋ
ŋac sêlô iŋ dôŋ, sic iŋ ŋamlic
ŋandê, ma sêkêŋ iŋ kölhö amba
sawa gi. 4 Goc ŋadau kêkiŋ ŋgac
akiŋ daŋ tiyham, tigeŋ ŋac sic
iŋ pi ŋagôlôŋ, ma sêkôm mêtê
sac têŋ iŋ. 5 Tiŋambu ŋadau
kêkiŋ ŋgac titö-ŋga, magoc ŋac
sic iŋ ndu. Ma iŋ kêkiŋ lau
daêsam tiyham, ma ŋac sic ŋatô
ŋamlic ŋandê, ma sic ŋatô ndu.
6 Tiŋambu ŋgac tigeŋ mbo, naŋ
ŋadau ndê atuŋgac, naŋ iŋ tac
whiŋ ndu andô. Goc ŋadau kêkiŋ
ndê atu dau têŋ ŋac gi, ma gauc
gêm têŋ dau, ‘Lau naŋ sêyob aneŋ
ôm, naŋ oc sêtoc aneŋ atuŋgac
dindec sa.’ 7 Tigeŋ têŋ têm ŋadau
ndê atu hôc asê, naŋ lau sêyob
ôm-ŋga sêsôm têŋ dau, ‘Ŋgac
dinaŋ iŋ ŋadau ndê atuŋgac naŋ
oc wêkaiŋ ôm dindec ti ndê gêŋ
lêŋsêm. Bocdinaŋ dandic iŋ ndu
ma dakôc ôm dindec su ti yac
neŋ.’ 8 Ma sêkôc atuŋgac, sic iŋ
ndu ma sêtuc iŋ sa awê gi.”

9 Goc Yisu ndac, “Mac gauc gêm
bu ôm ŋadau oc kôm sake têŋ
lau naŋ sêyob iŋ ndê ôm? Iŋ oc
meŋ ma ndic ŋac ndu, ma kêŋ ôm
dau têŋ lau ŋatô sêyob. 10 Gauc
nem yom naŋ sêto yêc bocdec
bu, ‘*Hoc naŋ lau sêkwê andu-ŋga
sêtec, naŋ kwahic ti hoc ŋamata-
ŋga yêc andu dau.* 11 *Pômdau kôm
gêŋ dau, ma yac alic ŋayham.’*
Mac asam yom dau su, me?”

12 Têŋ dinaŋ lau bata Israel-ŋga
sêŋyalê bu Yisu sôm yom gôliŋ
dau hêganôŋ ŋac, dec sêŋsalê lêŋ
bu sêkôc iŋ dôŋ. Magoc sêtöc lau
toŋ atu naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu,
ma tu dinaŋ-ŋga sêhu iŋ siŋ ma
sêlhö si.

*Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-
ŋga*
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 Tiŋambu lau bata dinaŋ
sêŋsalê lêŋ bu sêtim Yisu bu sôm
yom so daŋ. Ŋac sêŋkiŋ lau
Palêsai ŋatô sêwhiŋ lau Israel-
ŋga ŋatô naŋ sêpuc Herod ma
lau Rom-ŋga si gôliŋ dôŋ, naŋ
sêtêŋ Yisu si. 14 Ŋac sêhôc asê
iŋ ma sêsôm, “Kêdôhôŋ-waga,
yac aŋyalê bu am ŋgac sôm yom
ŋandô-ŋga. Am gauc gêm lau si
waê dom, ma toc ŋac hoŋ sa ŋalêŋ
tigeŋ. Ma am kêdôhôŋ Anötö
ndê lêŋ têŋ lau kêkuc yom ŋandô
solop. Kwahic dec yac bu andac
am bu iŋ solop bu yac dakêŋ
takis t êŋ †Sisa, me mba? Yac oc
danemlhi takis, me mba?”

15 Yisu ŋgô yom dau, tigeŋ iŋ
kêyalê bu ŋac gauc gêm bu sêtim
iŋ, dec sôm, “Tu sake-ŋga mac bu
atim aö? Akôc mone silba daŋ
ma atôc têŋ aö.” 16 Goc sêkêŋ
mone daŋ têŋ iŋ, ma iŋ ndac ŋac,
“Asa ndê ŋagatu ti ŋaê yêc mone
dindec?” Ma sêô yom ma sêsôm,
“Sisa ndê.” 17 Dec Yisu sôm, “Boc-
dinaŋ atoc Sisa sa ŋa gêŋ naŋ gic
iŋ ŋawaê, ma atoc Anötö sa ŋa
gêŋ naŋ gic iŋ ŋawaê.” Ŋac sêŋgô
Yisu ndê yom dau, ma sêhêdaê tu
iŋ ndê gauc-ŋga.

*Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi
yom datisa akêŋ lau batê-ŋga*
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-38)

18 Ma lau †Sadiusi ŋatô sêtêŋ
Yisu si, bu sêkêŋ gêndac daŋ têŋ
iŋ. Ŋac lau Israel si toŋ daŋ, naŋ
sêkêŋ whiŋ dom bu lau batê oc
sêtisa tiyham. 19 Ma ŋac sêndac
iŋ bocdec bu, “Kêdôhôŋwaga,
Moses to yac neŋ yomsu daŋ
bocdec bu. Ŋgac daŋ bu ndê
dôwa nem awhê sa ma bu mbac
ndu ma balêkoc mbasi, naŋ ŋgac
dau oc nem dôwa ndê awhê sawa,
ma kwê balêkoc asê tu dôwa-
ŋga. 20 Têŋ ndoc daŋ asidôwai
7 sêmbo. Ŋgac ŋamata-ŋga gêm
awhê sa, magoc mbac ndu, ma
balêkoc mba. 21 Goc iŋ asi,

ŋgac tilu-ŋga, gêm awhê sawa
dau, magoc mbac ndu ma balêkoc
mba. Ŋgac titö-ŋga bocdinaŋ,
22 ma asidôwa hale bocdinaŋ, hoŋ
sem awhê sawa dau sa, magoc
sêmbac ndu, ma balêkoc mba.
Ma tiŋambu awhê dau mbac ndu.
23 Kwahic dec yac bu andac am
bocdec bu. Lau batê bu sêtisa tôm
lau ŋatô sêsôm, dec awhê dau
oc ti asidôwa asa ndê awhê? Bu
asidôwai 7 dinaŋ hoŋ sem awhê
tigeŋ dinaŋ su têŋ ndoc sêmbo
tali.”*
24 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Mac
akôc gauc so, bu mac aŋyalê
Anötö ndê yom ti iŋ ndê ŋaclai
dom. 25 Têŋ têm lau batê sêtisa,
naŋ lau oc sênem dau dom. Ŋac
oc sêmbo sêtôm aŋela undambê-
ŋga. 26 Ma yom daŋ tiyham tôc
asê bu lau batê oc sêtisa. Mac
asam su yêc Moses ndê buku. Têŋ
ndoc Moses gêlic ya golom a daŋ,
naŋ Anötö sôm têŋ iŋ bu, *‘Aö
Abraham ndê Anötö, Aisak ndê
Anötö ma Jakob ndê Anötö.’* 27 Lau
batê bu sêtisa dom, dec tu sake-
ŋga Anötö sam dau bu lau tö
dinaŋ si Anötö? Iŋ lau batê si
Anötö dom, iŋ lau tali si Anötö.
Mac nem gauc iŋ so sambuc.”

Yomsu ŋamata-ŋga
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 Kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga
daŋ kalhac whiŋ lau naŋ sêkêŋ
daŋga Yisu ma lau Sadiusi si
yom, ma iŋ gêlic bu Yisu ô lau
Sadiusi si yom ŋapep. Bocdinaŋ
iŋ ndac Yisu, “Anötö ndê yomsu
bocke ti yomsu ŋamata-ŋga?”
29 Ma Yisu sôm, “Yomsu ŋamata-
ŋga naŋ hôc gêlêc yomsu hoŋ
naŋ bocdec, *‘Mac lau Israel-ŋga
aŋgô! Pômdau yac neŋ Anötö
iŋ Pômdau tigeŋ.* 30 *Atac whiŋ
Pômdau am nem Anötö ti am nem
ŋalôm sambuc, ti gatôm sambuc,
ti gauc sambuc, ma ti licwalô
sambuc.’* 31 Ma yomsu tilu-
ŋga bocdec yêc, *‘Atac whiŋ lau
meŋpaŋ am-ŋga, tôm am atac
whiŋ am daôm.’* Yomsu lu dinaŋ
sêhôc gêlêc yomsu hoŋ su.”
32 Goc kêdôhôŋwaga yomsu-
ŋga dau sôm têŋ Yisu,
“Kêdôhôŋwaga, am sôm solop.
Yomandô, Anötö tigeŋ mbo, ma
anötö ŋandô daŋ mbo dom. 33 Ma
yac bu atac whiŋ A nötö ti neŋ
ŋalôm sambuc, ti gauc sambuc,
ma ti licwalô sambuc, ma yac bu
atac whiŋ lau meŋpaŋ yac-ŋga
tôm yac atac whiŋ yac dauŋ, naŋ
hôc gêlêc bu yac dakêŋ wata ti da
pi ya ndi, me bu dakêŋ gêŋ ŋatô
ti da.” 34 Yisu gêlic bu ŋgac dau ô
yom ti gauc ŋayham, dec sôm têŋ
iŋ, “Êmkuc gauc ŋayham dinaŋ
dec am oc tôm bu mbo Anötö ndê
gôliŋ ŋalôm.”
Yisu sôm yom dinaŋ, ma
tiŋambu lau sêtöc bu sêkêŋ
gêndac têŋ iŋ tiyham.

*Yisu kêsahê lau si gauc pi
Mesaya*
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Yisu kêdôhôŋ lau mbo lôm
dabuŋ ŋamakê, ma ndac ŋac,
“Bocke ma lau †Skraib sêsam
Mesaya bu Dawid ndê Atu?
36 Dawid dau hoc yom asê tôm
Ŋalau Dabuŋ puc iŋ dôŋ, ma to
yom pi Mesaya bocdec bu, *‘Anötö
sôm têŋ aneŋ Pômdau, “Am ndöc
aö amaŋ andô-ŋga e nditôm aö
wakêŋ nem ŋacyo sêsôc am gahim
ŋapu.” ’* 37 Dawid dau sam
Mesaya bu iŋ ndê Pômdau, ma
bocke dec lau sêsam iŋ bu Dawid
ndê Atu?” Ma lau hoŋ sêŋgô Yisu
ndê yom ti atac ŋayham atu.

*Yisu ndê puc pi lau Skraib si
mêtê sac*
(Mat 23:1-7; Luk 20:45-47)

38 Ma Yisu kêdôhôŋ lau ma sôm,
“Ayob daôm ŋapep bu aŋkuc lau

* **12:23** Lau Sadiusi gauc gêm bu ŋac si gêndac dau tôc asê bu lau batê oc sêtisa tiyham dom.

Skraib si gêbôm dom. Ŋac sêsôc
ŋakwê baliŋ ma sêŋsêlêŋ sêmbo
malac lôm, bu ŋac atac whiŋ bu
lau sêtoc ŋac sa ma sêhê mwalêc
ŋac. 39 Ŋac atac whiŋ bu sêndöc
mala ŋamata-ŋga yêc lôm wê-
ŋga, ma sêndöc lau tiwaê si mala
têŋ ndoc sêneŋ mwasiŋ. 40 Yêc
lau hoŋ aŋgô-ŋga lau dau sêteŋ
mbec baliŋ. Magoc têŋ ndoc lau
sêlic ŋac dom, naŋ sêŋsau lauwhê
sawa bu sêŋgaho ŋac si andu su.
Anötö oc êmatôc ŋac, ma kêŋ
ŋagêyô sac sambuc têŋ ŋac."

Awhê tuc daŋ kêŋ da daŋge
(Luk 21:1-4)

41 Tiŋambu Yisu ndöc sic ndöc
lôm dabuŋ ŋabatêmndö kêpiŋ
apa naŋ lau sêkêŋ si da sip-ŋga,
ma tahê lau hoŋ naŋ sêkêŋ si
da sip apa dau. Lau ti lêlôm
daêsam sêkêŋ awa atu. 42 Tigeŋ
awhê tuc ŋalôm sawa daŋ meŋ
ma kêŋ awa sauŋ lu gitôm wan
toea lu sip apa da-ŋga. 43 Goc
Yisu ta ndê ŋgac-sêŋomi sêmeŋ
ma sôm, "Yomandô, aö wasôm têŋ
mac bu yêc Anötö aŋgô-ŋga awhê
tuc ŋalôm sawa dindec kêŋ da naŋ
hôc gêlêc lau hoŋ si da su. 44 Ŋahu
bu lau ti lêlôm hoŋ sêkêŋ si da,
magoc ŋac si awa daêsam gacgeŋ
yêc ŋac-ŋga. Magoc awhê dindec
iŋ awhê ŋalôm sawa, ma iŋ kêŋ
ndê gêŋ hoŋ ti da."

13

Yisu sôm yom pi lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

1 Têŋ ndoc Yisu bu hu lôm
dabuŋ ŋagameŋ siŋ, naŋ iŋ
ndê ŋgacsêŋom daŋ sôm têŋ iŋ,
"Kêdôhôŋwaga, lic hoc atu-tu ma
andu ŋayham kêlêc naŋ sêkwê
sa sêlhac dec." 2 Magoc Yisu ô
yom ma sôm têŋ iŋ, "Am lic andu
atu-tu ti lôm dabuŋ dindec! Aö
wasôm têŋ am, bu tiŋambu ŋacyo
oc sêseŋ hoc atu-tu hoŋ dindec su
e hoc daŋ oc ndöc hoc daŋ ŋahô
tiyham dom."

Gêŋ wapac têm ŋambu-ŋga-ŋga
(Mat 24:3-14; 10:17-22; Luk 21:7-19)

3 Ŋac sêsa sêtêŋ Lôc Olib si,
ma tiŋambu Pita, Jems, Jon ma
Andru tawasê sêtêŋ Yisu si ma
sêndöc aŋgô têŋ lôm dabuŋ yêc
malac Jerusalem. Ma ŋac sêndac
iŋ bocdec bu, 4 "Sôm têŋ yac bu
ŋawapac naŋ am sôm yom pi,
naŋ oc hôc asê Jerusalem têŋ têm
bocke, ma gêŋ sake oc kêŋ puc yac
bu têm dau meŋ kêpiŋ?" 5 Goc
Yisu sôm têŋ ŋac, "Ayob daôm
ŋapep bu lau daŋ sêŋsau mac
dom. 6 Bu lau daêsam oc sêmeŋ
sênem aö aŋôŋ ma sêsôm, 'Aö
Mesaya dauŋ dec,' ma oc sêŋsau
lau daêsam. 7 Ma têŋ ndoc mac
aŋgô ŋawaê bu lau sic siŋ têŋ
dau me sêmasaŋ dau tu sêndic
siŋ-ŋga, naŋ asö dom. Bu gêŋ
hoŋ dinaŋ gic waê bu meŋ sa,
m agoc têm ŋambu-ŋga yêc dôŋ
yêc. 8 Kiŋ nom-ŋga oc sêkêŋ
kisa dau, ma lau gameŋ daŋ oc
sêndic siŋ têŋ lau gameŋ daŋ.
Tiyhô oc nem yêc gameŋ hoŋ,
ma tôbôm oc sa. Gêŋ hoŋ dinaŋ
oc ndic hu ŋawapac têm ŋambu-
ŋga-ŋga, gitôm awhê naŋ kêsahê
balêkoc tuŋ iŋ ma gêŋ dau gic hu
ŋandê atu naŋ iŋ oc hôc tu kôc
balêkoc-ŋga.

9-10 "Gêŋ ŋamata-ŋga lau oc
sêhoc ŋawaê ŋayham asê têŋ
lau sambob, ma têŋ dinaŋ têm
ŋambu-ŋga oc meŋ hôc asê. Ayob
daôm ŋapep. Lau oc sêwê mac
atêŋ lau sêmatôc yom-ŋga andi,
ma sêhi mac ŋa sö yêc lôm wê-
ŋga. Tu aö-ŋga dec lau oc sêkêŋ
mac alhac gôliŋwaga ti kiŋ aŋgô-
ŋga, magoc ndoc dinaŋ ti têm bu
mac ahoc yom ŋandô asê têŋ ŋac.
11 Têŋ têm naŋ sêkôc mac dôŋ ma

sêwê mac atêŋ lau sêmatôc mac-ŋga andi, naŋ ahêgo daôm tu yom asôm-ŋga dom. Asôm yom naŋ Anötö oc kêŋ têŋ mac têŋ ndoc dinaŋ, bu mac daôm oc asôm yom dom, Ŋalau Dabuŋ oc sôm.

12 "Têŋ ndoc ŋawapac-ŋga dinaŋ, lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom oc sêhoc si asidôwai sêkêŋ whiŋ aö-ŋga asê bu sêndic ŋac ndu, ma dambai oc sêkôm têŋ atui boc-dinaŋ. Balêkoc oc sêli dau sa têŋ damba ti dindai, ma sêkêŋ ŋac sêtêŋ lau bu sêndic ŋac ndu. 13 Lau hoŋ oc sêtec mac tu aö neŋ ŋaê-ŋga. Magoc asa naŋ bu lhac ŋaŋga ma hu aö siŋ dom e ndê têm pacndê, naŋ oc tap Anötö ndê mwasiŋ nem iŋ si-ŋga sa."

Ŋawapac gameŋ Judia-ŋga
(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

14 "Gêŋ sac sambuc naŋ oc kôm gameŋ tisac, naŋ lau oc sêkêŋ lhac gameŋ naŋ gic iŋ ŋawaê dom. (Asa naŋ sam yom dindec, naŋ kôc gauc ŋapep, bu ŋahu yêc siŋ dau.) Mac lau asa naŋ ambo gameŋ Judia-ŋga ma alic gêŋ dau, naŋ hoŋ alhö api gameŋ lôc-ŋga andi. 15 Alhö ŋagahô ma gauc nem mac nem gêŋ daŋ dom. Lau naŋ sêŋwhaŋ dau sêndöc andu ŋasactô, naŋ sêsôc andu ŋalôm bu sêkôc si gêŋ daŋ tôhôŋ dom. 16 Ma ŋac naŋ sêmbo ôm, naŋ bocdinaŋ. Sêkac dau kwi bu sêkôc si gêŋ ŋatô dom. 17 Oyaê. Lauwhê tidaê, ma ŋac naŋ sêkêŋ su têŋ balêkoc, naŋ oc sêtap ŋawapac atu sa têŋ têm dinaŋ. 18 Ateŋ mbec bu gêŋ dinaŋ tap mac sa têŋ ndoc uhô-ŋga dom. 19 Ŋahu bu ŋawapac ŋandô naŋ bu sa têŋ têm dinaŋ, naŋ oc hôc gêlêc ŋawapac hoŋ naŋ sêhôc asê nom têŋ têm naŋ Anötö kêŋ undambê ti nom e kwahic dec, ma tiŋambu oc sa bocdinaŋ tiyham dom. 20 Magoc Pômdau oc kêŋ ndoc dinaŋ tiapê tu bu nem lau naŋ iŋ kêyaliŋ sa su, naŋ sa-ŋga. Bu mba, goc lau hoŋ oc sêniŋga.

21 "Têŋ ndoc dinaŋ ŋgac daŋ bu sôm têŋ mac bu, 'Alic, Mesaya dau dindec,' me 'Alic, Mesaya dau dindê,' naŋ akêŋ whiŋ ŋac dom. 22 Lau naŋ sêŋsau bu ŋac Mesaya, ma propet tasaŋ oc sêmeŋ ma sêkôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu bu sêŋsau lau. Ma ŋac oc sêŋsahê bu sêtim lau naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa, naŋ sêwhiŋ. 23 Aö gakêŋ puc mac gwanaŋ, ma bocdinaŋ ayob daôm ŋapep."

Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga
(Mat 24:29-36; Luk 21:25-33)

24 Ma Yisu sôm, "Ndoc ŋawapac-ŋga dinaŋ oc pacndê, ma tiŋambu lau oc sêlic gêŋ dalô atu-tu. Ac oc nem ganduc ma ayô oc ŋawê tiyham dom. 25 Ma tata oc sêpeŋ akêŋ umboŋ, ma gêŋ ti ŋaclai naŋ sêlhac umboŋ oc wiwic sa. 26 Ma tiŋambu lau oc sêlic Ŋamalac ndê Atu meŋ ndöc dao ŋahô ti ndê ŋaclai ma ŋawasi atu. 27 Ma iŋ oc êŋkiŋ ndê aŋela sêsa sêtêŋ nom ŋabatiŋ ti undambê ŋabatiŋ hoŋ sêndi, bu sêndic lau naŋ iŋ kêyaliŋ ŋac sa su, naŋ sa.

28 "Gauc nem a laŋ. Têŋ ndoc mac alic ŋalauŋ wakuc bu lêc, naŋ mac aŋyalê bu ndoc ac-ŋga meŋ kêpiŋ. 29 Ma bocdinaŋ têŋ ndoc mac alic gêŋ naŋ aö gasôm yom pi, naŋ hôc asê, dec aŋyalê bu Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga meŋ kêpiŋ su, gitôm iŋ meŋ kalhac gatam. 30 Yomandô! Lau têm dinaŋ-ŋga oc sêniŋga dom e gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê. 31 Undambê ti nom oc niŋga, magoc aneŋ yom oc niŋga dom. Gêŋ hoŋ oc ŋandô sa tôm aö gasôm."

Lau daŋ sêŋyalê Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga dom
(Mat 25:13-15)

32 Ma Yisu sôm, “Lau daŋ
sêŋyalê bêc me acgatu naŋ
Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ,
naŋ dom. Aŋela undambê-
ŋga sêŋyalê dom, Anötö ndê
Atu kêyalê dom, Damaŋ tawasê
kêyalê. 33 Bocdinaŋ anem ali ma
ayob daôm ŋapep! Mac am gauc
têm naŋ bêc ŋambu-ŋga dau oc
meŋ sa. 34 Gitôm andu ŋadau daŋ
naŋ bu sa ndi lic gameŋ ŋatô. Iŋ
hu ndê andu siŋ ma kêŋ iŋ ndê lau
akiŋ sêwêkaiŋ si gweleŋ têŋtêŋ.
Ma iŋ oc sôm têŋ ŋgac yob gatam-
ŋga, bu iŋ nem ali ma tatiŋ gameŋ
ŋapep e iŋ mbu meŋ. 35 Bocdinaŋ
anem ali, bu mac aŋyalê ndoc
naŋ andu ŋadau oc mbu meŋ,
naŋ dom. Iŋ oc hôc asê têŋ telha
me timaniŋhu, me dalec taŋ, me
bêbêc ganduc, naŋ mac aŋyalê
dom. 36 Ayob daôm ŋapep, mboe
iŋ oc mbu meŋ ŋagahô, ma tap
mac sa ayêc bêc ayêc. 37 Yom naŋ
aö gasôm têŋ mac, naŋ dec wasôm
têŋ lau hoŋ bocdinaŋ. Anem ali!”

14

Sêkic yom bu sêndic Yisu ndu
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2)

1 Lau Israel si †Mwasiŋ Pasowa
ti †Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga
ŋandoc meŋ kêpiŋ, ma bêc lu
yêc dôŋ yêc. Ma dabuŋ-siga atu-
tu ti lau naŋ sêndôhôŋ yomsu-
ŋga sêŋsalê lêŋ daŋ bu sêkôc
Yisu dôŋ gelec ma sêndic iŋ ndu.
2 Tigeŋ sêhêgo dau ma sêsôm,
“Dakôm têŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga
ŋandoc dom, mboe lau daêsam
naŋ sêmbo Jerusalem tu om atu
Pasowa-ŋga, naŋ oc sêlic ma sêli
dau sa.”

Awhê daŋ gêm oso Yisu
(Mat 26:6-13; Luk 7:36-50; Jon 12:1-8)

3 Têŋ têm dinaŋ Yisu mbo malac
Betani, ma gêŋ gêŋ ndöc whiŋ
ŋgac daŋ ŋaê Saimon. Muŋ-ŋga
iŋ ŋgac ti gêmbac leprasi. Yisu
ndöc tebo ma awhê daŋ meŋ, naŋ
kôc bu ŋamalu ŋayham ŋaôli atu
sip kac daŋ. Iŋ kac gêŋ dau
sa, ma kêc gêŋ malu dau pi Yisu
ndê ŋagôlôŋ. 4 Lau ŋatô sêlic
dec tac ŋandê têŋ awhê dau, ma
sêsôm, “Tu sake-ŋga iŋ kêyaiŋ
gêŋ ŋamalu dinaŋ? 5 Gitôm
bu dakêŋ têŋ lau sênemlhi ma
datap awa atu sa, ma dakêŋ têŋ
lau ŋalôm sawa. Ŋaôli dau oc
hôc gêlêc ŋaôli tu gweleŋ yala
sambuc-ŋga su.” Ma sêhec yom iŋ
ŋalêŋ sac.

6 Magoc Yisu sôm, “Ahu iŋ siŋ
ma akêŋ ŋawapac têŋ iŋ dom.
Iŋ kôm gêŋ ŋayham solop têŋ
aö. 7 Lau ŋalôm sawa oc sêmbo
sêwhiŋ mac ŋapaŋ, ma bocdinaŋ
dec têm bocke mac bu atac whiŋ,
naŋ oc tôm bu mac anem ŋac
sa. Tigeŋ aö oc wambo wawhiŋ
mac ŋapaŋ dom. 8 Awhê dindec
gitôm bu êmwasiŋ aö ŋalêŋ di-
naŋ, dec kôm. Iŋ kêc gêŋ ŋamalu
pi aö, dec tôm iŋ kêmasaŋ aö neŋ
ŋamlic gwanaŋ tu sêŋsuhuŋ aö-
ŋga. 9 Yomandô aö wasôm têŋ
mac, bu tiŋambu lau oc sêhoc
ŋawaê ŋayham asê yêc gameŋ
hoŋ, ma têŋ dinaŋ ŋac oc sêsôm
yom pi awhê dindec ma lau oc
gauc nem iŋ.”

Judas sôm tidôŋ bu hoc Yisu asê
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

10 Têŋ ndoc dinaŋ Judas Iske-
riot, ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, têŋ
dabuŋsiga atu-tu gi ma sôm bu iŋ
oc hoc Yisu asê têŋ ŋac. 11 Ŋac
sêŋgô iŋ ndê yom ti atac ŋayham,
ma sêsôm tidôŋ bu sênemlhi iŋ.
Bocdinaŋ iŋ kêsalê lêŋ tu bu hoc
Yisu asê-ŋga.

Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêmasaŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga
(Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)

12 Têŋ Mwasiŋ Bolom Yist Mba-
ŋga ŋabêc ŋamata-ŋga, bêc naŋ

lau Israel-ŋga sic domba Pasowa-
ŋga ndu, naŋ ŋgacsêŋomi sêsôm
têŋ Yisu bu, “Am tac whiŋ bu
yac amasaŋ Mwasiŋ Pasowa bu
am neŋ whiŋ yac-ŋga yêc nde?”
13 Dec Yisu kêkiŋ ndê ŋgacsêŋom
lu ma sôm têŋ iŋlu, “Asôc malac
Jerusalem andi, ma amlu oc atap
ŋgac daŋ sa naŋ kêbalaŋ bu
lôŋ daŋ. Awhiŋ iŋ atêŋ iŋ ndê
ŋadau ndê andu andi. 14 Ma
asôm têŋ andu ŋadau, ‘Alu mba
kêdôhôŋwaga ndac am tu andu
ŋalôm ŋacleŋ-ŋga, bu iŋ ti ndê
ŋgacsêŋomi bu sêneŋ Mwasiŋ
Pasowa-ŋga yêc am nem andu.’
15 Ma iŋ oc tôc ŋalôm atu daŋ
yêc andu dau ŋahô-ŋga têŋ amlu.
Tebo ti gêŋ hoŋ tu yac daneŋ
Mwasiŋ Pasowa-ŋga yêc ŋalôm
dau, goc amasaŋ gêŋ yêc dinaŋ.”
16 Goc sêŋom lu dinaŋ sêsôc malac
si, ma sêtap gêŋ hoŋ sa tôm Yisu
sôm su, ma sêmasaŋ Pasowa.

Yisu sôm asê bu ŋgac daŋ oc hoc iŋ asê
(Mat 26:20-25; Luk 22:21-23)

17 Têŋ ac gi su Yisu ti
ŋgacsêŋomi 12 sêtêŋ andu dau
si. 18 Ŋac sêndöc ti seŋ gêŋ
sêmbo, ma Yisu sôm, “Yomandô
aö wasôm têŋ mac, bu mac nem
daŋ oc hoc aö asê. Ŋgac dau
kwahic dec ndöc ma gêŋ gêŋ whiŋ
aö.” 19 Yom dau kôm ŋac sêsö,
ma ŋalôm ŋawapac atu, ma ŋac
tigeŋ-tigeŋ sêsôm têŋ iŋ, “Mboe
aö, a? Mba!” 20 Goc iŋ sôm têŋ
ŋac, “Ŋgac dau iŋ mac lau 12 nem
daŋ, ma kwahic dec alu aŋ gêŋ sip
pele tigeŋ. 21 Gêŋ dau oc ŋandô
sa pi Ŋamalac ndê Atu, tôm yom
naŋ sêto yêc. Tigeŋ ŋgac naŋ hoc
aö asê, naŋ oc tap ŋawapac atu
sa, ma tu dinaŋ-ŋga iŋ dinda bu
kôc iŋ dom, dec oc ŋayham.”

Yisu gic hu Mwasiŋ Dabuŋ
(Mat 26:26-29; Luk 22:15-20)

22 Têŋ têm ŋac seŋ gêŋ sêmbo,
naŋ Yisu kôc bolom, gêm mbec,
pô kôc-kôc, ma gic sam têŋ ŋac.
Ma iŋ sôm, “Akôc sa loc, aö
neŋ ŋandô dau dindec.” 23 Ma
iŋ kôc laclhu wain-ŋga daŋ ma
gêm daŋge, goc kêŋ têŋ ŋac ma
ŋac hoŋ sênôm. 24 Iŋ sôm têŋ
ŋac, “Aö neŋ dac wamatiŋ pwac-
ŋga dau dec, naŋ wakêc siŋ tu
lau daêsam-ŋga. 25 Yomandô aö
wasôm têŋ mac bu aö oc wanôm
wain tiyham dom e Damaŋ ndê
gôliŋ meŋ sa tiawê, ma têŋ ndoc
dinaŋ aö wanôm tiyham.”
26 Tiŋambu ŋac sem wê daŋ, ma
sêlhö sêsa sêtêŋ Lôc Olib si.

Yisu sôm bu Pita oc sêc iŋ ahuc
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34)

27 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Mac
hoŋ oc ahu aö siŋ, tôm yom
naŋ sêto yêc bocdec bu, ‘*Aö oc
waseŋ ŋgac yob domba-ŋga, ma
domba oc sêlhö babalip.*’ 28 Magoc
tiŋambu aö watisa tiyham, ma
wamuŋ mac watêŋ gameŋ Galili-
ŋga wandi.” 29 Dec Pita sôm
têŋ iŋ, “Ŋac hoŋ bu sêhu am
siŋ, tigeŋ aö wahu am siŋ dom.”
30 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö
wasôm yomandô bu ôbwêc dau
dindec am oc sêc aö ahuc tidim
tö su, goc dalec oc taŋ tidim lu-
ŋga.” 31 Tigeŋ Pita sôm yom ti
ŋaŋga, “Mba! Gitôm sêndic aö
ndu wawhiŋ am, aö oc wasêc am
ahuc dom.” Ma ŋac hoŋ sêsôm
yom kaiŋ tigeŋ.

Yisu teŋ mbec mbo ôm Getse-
mani
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Ŋac sêsa si e sêhôc asê ôm
†olib-ŋga daŋ, ôm naŋ sêsam bu
Getsemani, ma Yisu sôm têŋ ndê
ŋgacsêŋomi, “Andöc dec ma aö
wateŋ mbec.” 33 Goc iŋ kôc Pita,
Jems ma Jon sêwhiŋ iŋ si, ma sêhu
ŋgacsêŋomi ŋatô siŋ. Têŋ ndoc
dinaŋ Yisu ndê ŋalôm ŋawapac
atu ma iŋ pô sim dau ŋandô.

34 Iŋ sôm têŋ ŋac, “Aö neŋ ŋalôm
kêsahê ŋawapac atu, kêpiŋ bu oc
wambac ndu. Mac andöc dec ma
anem ali.” 35 Goc iŋ hu ŋac siŋ ma
sa ŋasawa sauŋ gi. Iŋ hu dau sip
nom gi ma teŋ mbec, bu nditôm
goc Anötö nem iŋ sa bu êŋlêc têm
hôc ŋandê-ŋga naŋ oc hôc asê iŋ.
36 Iŋ sôm, “Damaŋ, O Damaŋ, am
gitôm bu kôm gêŋ hoŋ. Kôc laclhu
ŋawapac-ŋ ga dindec su yêc aö.
Magoc êmkuc aö neŋ atac whiŋ
dom, kôm tôm am daôm nem atac
whiŋ bu kôm.”
37 Iŋ teŋ mbec su, dec mbu gi
ma tap sa bu ŋgacsêŋomi sêyêc
bêc sêyêc. Goc iŋ uŋ ŋac sa ma
sôm têŋ Pita, “Saimon, bocke dec
am yêc bêc? Am gitôm dom bu
nem ali tôm acgatu ŋasawa tigeŋ,
a? 38 A nem ali ma ateŋ mbec
bu lêtôm tap mac sa dom. Mac
nem gatôm licbalê, tigeŋ ŋamlic
kwapac.”
39 Goc Yisu sa gi, ma teŋ mbec
tigeŋ dinaŋ tiyham. 40 Pacndê, goc
iŋ mbu gi ma gêlic ŋac sêyêc bêc,
bu ŋac tandô hê ŋac sa ŋandô.
Ma ŋac sêpônda yom tu sêsôm
têŋ iŋ-ŋga. 41 Goc iŋ gi ma teŋ
mbec tidim tö-ŋga. Ma têŋ ndoc
iŋ mbu têŋ ŋac tiyham, naŋ iŋ
sôm, “Tu sake-ŋga mac ayêc bêc
ti aŋwhaŋ daôm ŋapaŋ? Gitôm!
Ndoc meŋ hôc asê su bu sêhoc
Ŋamalac ndê Atu asê ma sêkêŋ
iŋ sip lau sac amba. 42 Atisa ma
dandi! Alic ŋgac naŋ hoc aö asê
dec meŋ su.”

Sêkôc Yisu dôŋ
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-11)

43 Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma
Judas, ŋgacsêŋomi 12 si daŋ hôc
asê whiŋ lau daêsam naŋ sêhôc
bieŋ ti síŋ. †Dabuŋsiga atu-tu ti
kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga ma lau
bata sêŋkiŋ lau toŋ dinaŋ sêwhiŋ
Judas sêmeŋ. 44 Judas kêŋ puc
lau d au gwanaŋ su, ma sôm,
“Ŋgac naŋ mac aŋsalê, naŋ aö
oc waŋgutô iŋ bu watôc iŋ asê
têŋ mac. Akôc iŋ dôŋ ma akêŋ
lau sêyob iŋ, goc awê iŋ sa andi.”
45 Bocdinaŋ têŋ ndoc Judas hôc
asê, naŋ iŋ têŋ Yisu solop gi ma
sôm, “Kêdôhôŋwaga,” ma ŋgutô
iŋ. 46 Dec lau naŋ sêwhiŋ Judas,
naŋ sêkôc Yisu dôŋ. 47 Yisu ndê
lau sêlhac sêmpiŋ iŋ, ma ŋac
si daŋ puc ndê bieŋ sa ma pa
dabuŋsiga atu ndê ŋgac akiŋ ndê
daŋgalauŋ daŋ su.
48 Goc Yisu sôm, “Bocke dec mac
akôc bieŋ ti gêŋ siŋ-ŋga ma asa
ameŋ bu akôc aö dôŋ gitôm ŋgac
kaŋ daŋ? 49 Tôm bêc hoŋ aö
gambo gawhiŋ mac ma kadôhôŋ
lau yêc lôm dabuŋ ŋabatêmndö,
magoc mac akôc aö dôŋ dom.
Tigeŋ gêŋ naŋ mac akôm kwahic
dec, naŋ kôm Anötö ndê yom naŋ
sêto yêc, naŋ ŋandô sa.”
50 Têŋ dinaŋ Yisu ndê lau hoŋ
sêhu iŋ siŋ ma sêlhö si. 51 Ŋgac
batac daŋ kêkuc Yisu ma mbo
whiŋ iŋ ti ndê lau têŋ ôbwêc
dinaŋ, ma iŋ puc po ŋambwa.
Lau siŋ bu sêlô iŋ dôŋ, 52 tigeŋ iŋ
hu ndê po siŋ yêc ŋac si amba, ma
kölhö ŋamlic ŋambwa gi.

Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12, 13, 19-24)

53 Dabuŋsiga atu-tu Israel-ŋga,
ti lau bata ma kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga hoŋ sêkac sa sêmbo
dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê andu.
Ma lau naŋ sêkôc Yisu dôŋ sêwê
iŋ sêtêŋ andu dau si. 54 Pita
kêsêlêŋ kêkuc Yisu mbo ahê, e
gi sôc dabuŋsiga ŋamata-ŋga ndê
andu ŋatuŋlôm gi. Ma iŋ ndöc
sic whiŋ lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-
ŋga ŋatô ma kêsulu ya.
55 Dabuŋsiga atu-tu ma lau bata
hoŋ naŋ sêndöc Sanedrin si toŋ,
naŋ sêŋsalê yom bu sêŋgôliŋ pi
Yisu ma sêkêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga

amba bu sêndic iŋ ndu. Magoc
sêtap yom daŋ sa dom. 56 Bu
lau daêsam sêtisa bu sêhoc yom
tasaŋ asê pi Yisu, magoc ŋac hoŋ
si yom so dau. 57 Tiŋambu lau
ŋatô sêtisa, ma sêkêŋ yom tasaŋ
pi iŋ bocdec bu, 58 “Yac aŋgô
ŋgac dau sôm, ‘Lôm dabuŋ naŋ
ŋamalac sêkwê sa, naŋ aö oc
waseŋ su. Ma têŋ bêc titö-ŋga
aö oc wakwê andu wakuc daŋ
sa, naŋ gitôm andu naŋ ŋamalac
sêkwê, naŋ dom.’ ” 59 Magoc ŋac
tigeŋ-tigeŋ si yom so dau tiyham.
60 Goc dabuŋsiga ŋamata-ŋga
tisa kalhac ŋalhu, ma ndac Yisu,
“Am ŋgô yom dê sêŋgôliŋ pi am,
me? Am bu ô yom, me mba?”
61 Tigeŋ Yisu gêm dau dôŋ ma ô
yom dom. Goc dabuŋsiga dau
ndac iŋ tiyham, “Am Mesaya dau,
Anötö Atuŋgac, me mba?” 62 Ma
Yisu sôm, “Aêc, aö dauŋ dindec.
Ma tiŋambu mac oc alic Ŋamalac
ndê Atu ndöc Anötö Ŋaclai Ŋadau
ndê amba andô-ŋga, ma sip meŋ
ndöc dao ŋahô.”
63 Têŋ ndoc dabuŋsiga ŋamata-
ŋga ŋgô yom dinaŋ, naŋ tac
ŋandê atu dec kêc dau ndê ŋakwê
kic ma sôm, “Yac dapônda yom
daŋ tu taŋgôliŋ pi iŋ-ŋga dom.
64 Yom naŋ iŋ sôm pi dau, naŋ
sac sambuc! Mac aŋgô su, ma
mac gauc gêm bocke?” Ma ŋac
hoŋ sêsôm pitigeŋ bu iŋ mbac
ndu. 65 Lau ŋatô sêhu gasôp pi
iŋ. Ŋac sêkic iŋ tandô ahuc ŋa
po, goc sêtap iŋ ma sêsôm, “Am
bu propet, naŋ sôm asê bu asa gic
am.” Ma lau siŋ-ŋga sêkôc iŋ sêsa
si, ma sêhi iŋ ŋa sö.

Pita sêc Yisu ahuc
(Mat 26:69-75; Luk 22:54-62; Jon 18:15-18, 25-27)

66 Têŋ têm dinaŋ Pita mbo
andu dau ŋamakê, ma dabuŋsiga
ŋamata-ŋga ndê awhê akiŋ daŋ
kêsêlêŋ meŋ. 67 Iŋ gêlic Pita
kêsulu ya mbo, goc tahê iŋ ma
sôm, “Am ŋgac naŋ kêkuc Yisu
Nasaret-ŋga whiŋ.” 68 Magoc Pita
pa dau ma sôm, “Mba, aö kayalê
am nem yom ŋahu dom.” Dec
iŋ tisa gi kalhac kêpiŋ tuŋlôm
ŋagatam.
69 Malô goc awhê akiŋ dau gêlic
iŋ tiyham, ma sôm yom kaiŋ tigeŋ
têŋ lau naŋ sêlhac sêmpiŋ, “Alic
ŋgac kêlê. Iŋ Yisu ndê lau si
daŋ.” 70 Magoc Pita pa dau tiy-
ham. Ŋasawa sauŋ ma lau naŋ
sêlhac dindê, naŋ sêsôm, “Am
ŋgac Galili-ŋga. Yomandô, am
ŋac si daŋ.” 71 Magoc Pita sôm ti
ŋaŋga, “Mba! Aö bu wasôm yom
tasaŋ, naŋ goc Anötö ndic aö. Aö
kayalê ŋgac naŋ mac asôm yom pi
iŋ, naŋ dom andô!” 72 Ma ŋagahô
dalec taŋ tilu-ŋga, dec Pita gauc
gêm Yisu ndê yom bu iŋ oc sêc iŋ
ahuc tidim tö su, goc dalec oc taŋ
tidim lu-ŋga. Ma iŋ taŋ dau ndu-
ndu.

15

Pailot kêsu Yisu
(Mat 27:11-26; Luk 23:2-3, 18-25; Jon 18:29–19:16)

1 Têŋ bêbêc ganduc, dabuŋsiga
atu-tu ti lau bata ma lau naŋ
sêndôhôŋ yomsu ti lau †Sanedrin-
ŋga hoŋ si ŋalôm tigeŋ tu gêŋ
bocke bu sêkôm têŋ Yisu-ŋga. Goc
sêsô iŋ amba dôŋ ma sêwê iŋ
sêtêŋ Pailot si. 2 Ma Pailot ndac
iŋ, “Am lau Israel-ŋga si kiŋ, a?”
Goc Yisu ô yom ma sôm, “Tôm
naŋ am daôm sôm.” 3 Têŋ dinaŋ
dabuŋsiga atu-tu sêŋgôliŋ yom
daêsam pi iŋ. 4 Dec Pailot ndac iŋ
tiyham, “Am oc ô ŋac si yom, me
mba? Ŋac sêŋgôliŋ yom daêsam
pi am.” 5 Tigeŋ Yisu ô yom dom,
dec Pailot hêdaê.
6-7 Têŋ têm dinaŋ ŋgac daŋ
ndöc gapocwalô, naŋ ndê ŋaê
Barabas. Muŋ-ŋga lau ŋatô sêli
dau sa têŋ lau Rom-ŋga naŋ sem
gôliŋ lau Israel-ŋga, ma sic lau
ŋatô ndu. Magoc lau Rom-ŋga

sêkôc ŋac dôŋ ma sêkêŋ ŋac
sêndöc gapocwalô. Ma Barabas iŋ
ŋac si daŋ.

Tôm yala hoŋ têŋ ndoc lau
Israel-ŋga si om atu Mwasiŋ
Pasowa-ŋga hôc asê, naŋ Pailot
kêkuc lêŋ daŋ bocdec bu.
Lau Israel-ŋga oc sêndac ŋgac
gapocwalô-ŋga daŋ, dec iŋ oc
êŋgapwêc iŋ su têŋ ŋac. 8 Lau
daêsam naŋ sêkac dau sa têŋ
ndoc Pailot kêsahê Yisu, naŋ
sêndac iŋ bu êŋgapwêc ŋgac
gapocwalô-ŋga daŋ su êŋkuc
ŋagôliŋ dinaŋ. 9-10 Pailot kêyalê
bu dabuŋsiga atu-tu sem lêmuŋ
Yisu ŋambwa, ma tu dinaŋ-
ŋga dec sêwê Yisu sêtêŋ iŋ
sêmeŋ. Bocdinaŋ iŋ gauc gêm
bu êŋgapwêc Yisu su, dec ndac
ŋac, “Mac atac whiŋ bu aö wahu
Kiŋ Israel-ŋga siŋ têŋ mac, me
mba?” 11 Tigeŋ dabuŋsiga atu-
tu sêŋgalôm lau toŋ atu dinaŋ
e sêndac Pailot bu hu Barabas
siŋ têŋ ŋac. 12 Goc Pailot ndac
ŋac, “Bocdinaŋ aö oc wakôm sake
têŋ ŋgac dindec, naŋ mac asam
bu lau Israel-ŋga si Kiŋ?” 13 Ma
sêmbwêc, “Ndic iŋ pi a gicso dau!”
14 Magoc Pailot ndac ŋac, “Tu
sake-ŋga? Iŋ kôm giso bocke?”
Magoc sêmbwêc ti ŋaŋga, “Ndic
iŋ pi a!”
15 P ailot bu kôm lau atac
ŋayham sa, dec gôlôc bu
êŋgapwêc Barabas su têŋ ŋac.
Ma iŋ kêkiŋ Yisu têŋ lau siŋ-ŋga
bu sêhi iŋ ŋa sö, ma sêndic iŋ ndu
pi a gicso dau.

Lau siŋ-ŋga sêsu Yisu susu
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

16 Lau siŋ-ŋga sêwê Yisu sêsa
Pailot ndê andu ŋamalaclôm si,
ma sêta yom bu lau siŋ-ŋga hoŋ
sêkac sa. 17 Goc sêkêŋ Yisu sôc
ŋakwê kokoc baliŋ tôm kiŋ sêsôc,
ma sêwhê wac kêm ma sêkêŋ iŋ
uŋ gitôm suŋsuŋ. 18 Goc ŋac sic
hu sêmbwêc iŋ, “Ei! Datoc lau
Israel-ŋga si kiŋ dindec sa maŋ!”
19 Ma ŋac sêkôc a daŋ ma sic
iŋ pi ŋagôlôŋ tidim daêsam, ma
sêhê gasôp pi iŋ. Sêpôŋ haduc
têŋ iŋ, ma sêŋsau bu sêtoc iŋ sa.
20 Sêsu iŋ susu pacndê, goc sêkôc
ŋakwê baliŋ dinaŋ su, ma sêkêŋ
iŋ sôc dau ndê ŋakwê sa tiyham.
Ma sêwê iŋ sêsa malac Jerusalem
ŋamakê si, bu sêndic iŋ ndu pi a
gicso dau.

Sic Yisu pi a gicso dau
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

21 Lau siŋ-ŋga sêwê Yisu sêmbo
seŋ, ma ŋgac daŋ kêsêlêŋ mbo
seŋ akêŋ gameŋ ŋamakê-ŋga
meŋ. Ma sêkac iŋ bu hôc Yisu
ndê a gicso dau. Ŋgac dau ndê
ŋaê Saimon. Iŋ Aleksanda lu
Rupas damba, ma iŋ ndê malachu
Sairin. 22 Sêwê Yisu sêsa si
e sêhôc asê gameŋ naŋ sêsam
bu Golgota. (Ŋaê dau danem
kwi bu ‘Gameŋ Ŋakêcyha-ŋga.’)
23 Lau siŋ-ŋga bu sêkêŋ wain ti
bu ŋamakic têŋ Yisu nôm, magoc
iŋ tec. 24 Bocdinaŋ sêhu siŋ,
ma sic iŋ pi a gicso dau. Ma
tiŋambu sêwhê iŋ ndê ŋakwê kôc
ma sêpuc gapoc bu sêlic asa oc
kôc ŋakwê bocke.
25 Ŋac sic iŋ pi a gicso têŋ bêbêc,
acgatu gitôm 9 kilok. 26 Ma yom
naŋ lau bata Israel-ŋga sêŋgôliŋ
pi iŋ, naŋ sêto pi bapia daŋ,
naŋ sôm, “Lau Israel-ŋga si Kiŋ.”
27-28 Ŋac sic ŋgac sac lu pi a gicso
dau sêwhiŋ, daŋ kêgalêŋ Yisu
amba andô-ŋga, ma daŋ kêgalêŋ
gasê-ŋga. 29 Lau naŋ sêŋsêlêŋ
si sêmeŋ, naŋ sêndahiŋ ŋasu ma
sêtaŋ bôlê Yisu. Sêsôm, “Ei. Am
ŋgac naŋ sôm bu seŋ lôm dabuŋ
su ma kwê sa tiyham tôm bêc
tö. 30 Dec sip akêŋ a gicso dau
mweŋ, ma nem daôm sa!” 31 Ma
dabuŋsiga atu-tu ti kêdôhôŋwaga
yomsu-ŋga bocdinaŋ sêsu iŋ susu
ma sêsôm têŋ dandi, “Iŋ gêm lau

daêsam sa, tigeŋ gitôm dom bu
nem dau sa. 32 Yac bu alic Mesaya,
lau Israel si kiŋ dindec-ŋga, sip
akêŋ a gicso dau meŋ, dec yac oc
akêŋ whiŋ iŋ.” Ma ŋgac lu naŋ sic
pi a gicso sêwhiŋ Yisu, naŋ sêsu iŋ
susu bocdinaŋ.

Yisu mbac ndu
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

33 Têŋ ac kalhac lhu, ŋasec atu
gêm gameŋ sambuc ahuc e acgatu
gitôm 3 kilok telha-ŋga. 34 Ma
têŋ 3 kilok Yisu mbwêc awha atu,
“Eloi, Eloi, lama sabaktani?” (Yom
dau danem kwi bu, ‘Aö neŋ Anötö,
aö neŋ Anötö, tu sake-ŋga am
hu aö siŋ?’) 35 Lau naŋ sêlhac
sêmpiŋ, naŋ sêŋgô iŋ ŋapep dom
ma sêsôm, “Aŋgô, iŋ ta propet
Elaija.” 36 Ma ŋgac daŋ kêti gi kêŋ
sôwam daŋ sip wain ŋamakic, ma
sô dôŋ pi a baliŋ daŋ. Goc iŋ
puc pi Yisu whasuŋ bu iŋ nôm ma
sôm, “Dahu iŋ siŋ ma dalic, Elaija
oc sip meŋ ma kôc iŋ su, me mba.”

37 Têŋ têm dinaŋ Yisu mbwêc
awha atu ma mbac ndu. 38 Ma
têŋ dinaŋ po baliŋ naŋ kêgalêŋ
lôm dabuŋ ŋalôm, naŋ dau kic gi
lu, kalhac ŋahô ma gi têŋ ŋapu-
ŋga. 39 Ma ŋgac bata siŋ-ŋga naŋ
kalhac Yisu aŋgô-ŋga, naŋ gêlic
iŋ ndê mbac ndu ŋalêŋ, goc sôm,
“Yomandô, ŋgac dindec iŋ Anötö
ndê Atu.”

40 Lauwhê ŋatô sêlhac ahê ma
sêlic gêŋ hoŋ dinaŋ. Maria Ma-
gadala lu Maria naŋ Jems sauŋ
lu Joses dinda, ma Salome sêmbo
sêwhiŋ ŋac. 41 Muŋ-ŋga, têŋ têm
Yisu mbo gameŋ Galili-ŋga, naŋ
lauwhê dinaŋ sêŋkuc iŋ, ma sem
akiŋ iŋ. Ma lauwhê daêsam naŋ
sêpi Jerusalem sêwhiŋ Yisu, naŋ
sêlhac sêwhiŋ ŋac.

Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc hoc ŋasuŋ
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

42 Bêc naŋ sic Yisu ndu, naŋ lau
Israel-ŋga si bêc sêmasaŋ dau tu
Sabat-ŋga.* Bocdinaŋ têŋ telha,
43 ŋgac bata Israel-ŋga daŋ ŋaê
Josep gauc gêm bu êŋsuhuŋ Yisu
ŋamlaŋ. Josep iŋ ŋgac akêŋ
malac Arimatiya-ŋga, ma iŋ lau
Sanedrin-ŋga si ŋgac tiwaê daŋ
naŋ kêŋ bata Anötö ndê gôliŋ bu
meŋ sa tiawê. Iŋ ndê ŋalôm pêŋ
dôŋ, dec têŋ Pailot gi ma ndac
Yisu ndê ŋamlaŋ. 44 Yom dau kôm
Pailot sö, ŋahu bu iŋ kêyalê dom
bu Yisu mbac ndu su. Bocdinaŋ
iŋ ta lau siŋ si ŋgac bata ma ndac
iŋ bu Yisu mbac ndu su, me mba.
45 Iŋ tap sa bu Yisu mbac ndu
su, dec gôlôc têŋ Josep bu kôc
Yisu ndê ŋamlaŋ sa ndi êŋsuhuŋ.
46 Josep kôc po ŋayham daŋ naŋ
iŋ gêmlhi muŋ su, goc sa gi ma
kôc Yisu su yêc a gicso dau, ma
kêpaŋ iŋ ahuc ŋa po dau. Ma iŋ
kôc iŋ sa gi ma kêŋ iŋ yêc sêhô
naŋ lau sêlêŋ gwanaŋ su yêc hoc
ŋalôm. Goc iŋ kêpi hoc daŋ gi
ndöc sê awha dau ahuc. 47 Maria
Magadala lu Joses dinda Maria
sêlic Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ
yêc hocsuŋ dinaŋ.

16

Yisu tisa
(Mat 28:1-10; Luk 24:1-12)

1 Bêc Sabat-ŋga meŋ gi su, goc
Maria Magadala lu Jems dinda
Maria, ma Salome semlhi gêŋ
malu bu sênem oso Yisu ndê
ŋamlaŋ. 2 Têŋ wake ŋabêc
ŋamata-ŋga dinaŋ sêti têŋ bêbêc
ganduc bu sêtêŋ sêhô sêndi. Ac
pi meŋ su ma sêŋsêlêŋ sêmbo
seŋ, 3 ma sêndac dandi, “Asa oc
nem yac sa ma êmpi hoc naŋ yêc

* **15:42** Lau Israel sêsôm bu têŋ ndoc ac gi sip têŋ bêc naŋ muŋ bêc Sabat-ŋga, naŋ têm dau gic hu bêc Sabat-ŋga. Bocdinaŋ ŋac bu sêŋsuhuŋ lau batê muŋ ac ndi sip.

sê awha, naŋ su?” 4 Tigeŋ sêhôc
tandô sa, ma sêlic hoc atu dau
yêc sê awha dom. 5 Bocdinaŋ
dec sêsôc sêhô ŋalôm si. Sêlic
ŋgac batac daŋ naŋ sôc ŋakwê
sêsêp, ma ndöc andô-ŋga, dec
sêsö ŋandô. 6 Magoc ŋgac dau
sôm, “Asö dom. Mac aŋsalê Yisu
Nasaret-ŋga, naŋ sic iŋ ndu pi a
gicso dau. Iŋ yêc dec dom, iŋ
tisa su. Alic mala naŋ sêkêŋ iŋ
yêc, naŋ sawa. 7 Magoc andi ma
asôm têŋ iŋ ndê sêŋomi ma têŋ
Pita bu iŋ oc muŋ mac têŋ Galili
ndi. Mac oc alic iŋ yêc dindê,
tôm yom naŋ iŋ sôm têŋ mac muŋ
su naŋ.” 8 Yom dinaŋ kôm awhê
lu dau sêntitec ti sêhêdaê ŋandô.
Sêsa akêŋ sêhô, ma sêlhö sênti si.
Magoc sêtöc dau dec sêsôm yom
têŋ ŋamalac daŋ yêc seŋ dom.
9 Têŋ têm Yisu tisa têŋ Sonda
bêbêc, iŋ hoc dau asê ti-ŋamata-
ŋga têŋ Maria Magadala, awhê
naŋ muŋ-ŋga iŋ soc ŋalau sac 7
su yêc iŋ ŋalôm. 10 Ma Maria gi
ma sôm asê têŋ lau naŋ sêŋkuc
Yisu, naŋ sêkôm daŋgibo ti sêtaŋ
sêmbo. 11 Maria sôm têŋ ŋac
bu iŋ gêlic Yisu ma iŋ mbo tali
tiyham. Magoc ŋac sêkêŋ whiŋ
dom.
12 Tiŋambu Yisu ndê ŋgac-
sêŋom lu sêhu Jerusalem siŋ ma
sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ, ma Yisu hoc
dau asê têŋ iŋlu gitôm ŋgac aŋgô
batac daŋ. 13 Dec iŋlu sêmbu
si ma sic miŋ têŋ sêŋomi ŋatô,
magoc ŋac sêkêŋ whiŋ iŋlu dom
bocdinaŋ.

Yisu kêŋ gweleŋ têŋ lau naŋ sêŋkuc iŋ

14 Tiŋambu ŋgacsêŋomi 11 seŋ
gêŋ sêmbo sêwhiŋ dau, ma Yisu
hoc dau asê têŋ ŋac. Ma iŋ sôm
ŋac tu ŋac si ŋalôm ŋadandi-
ŋga, bu sêkêŋ whiŋ lau naŋ sêlic
iŋ têŋ ndoc iŋ tisa su, naŋ dom.
15 Goc iŋ sôm têŋ ŋac, “Atôm nom
ŋagameŋ sambob andi, ma ahoc
ŋawaê ŋayham asê têŋ lau hoŋ.
16 Lau naŋ sêkêŋ whiŋ ma sêliŋ
saŋgu, naŋ oc sêtap Anötö ndê
mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa. Magoc
lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc
sêtap iŋ ndê matôc sa. 17 Ma
Anötö oc kêŋ ŋaclai têŋ lau naŋ
sêkêŋ whiŋ, dec oc tôm bu sêkôm
gêŋ dalô bocdec bu. Ŋac oc sêkôm
gweleŋ sênem aö aŋôŋ, ma sêsoc
ŋalau sac su yêc lau. Ŋac oc
sêsôm yom awha wakuc-ŋga naŋ
sêndôhôŋ muŋ su dom. 18 Ŋac bu
sêkôc mboc sac sip ŋac amba me
sênôm bu ŋamalic, dec oc kôm
ŋac sêtisac dom. Ma ŋac oc sêkêŋ
amba sac lau gêmbac, ma sêkôm
ŋac ŋayham sa.”
19 Yisu sôm yom dinaŋ têŋ ŋac
su, goc Anötö kôc iŋ su yêc nom.
Iŋ pi undambê gi, ma ndöc Anötö
ndê amba andô-ŋga. 20 Ma iŋ ndê
sêŋomi sêsa si, ma sêhoc ŋawaê
ŋayham asê yêc gameŋ hoŋ. Ma
Pômdau mbo whiŋ ŋac, ma kêŋ
ŋaclai têŋ ŋac bu sêkôm gêŋ dalô
atu-tu tu bu puc yom naŋ sêhoc
asê, naŋ dôŋ-ŋga.

Luk
ndê ŋawaê ŋayham
Yom whê ŋawaê ŋayham dindec sa-ŋga

Luk iŋ Yisu ndê ŋgacsêŋom dom, ma iŋ ŋgac Israel-ŋga dom. Iŋ ŋgac Grik-ŋga, ma iŋ dokta, ma bocdinaŋ taŋyalê bu iŋ ŋgac tigauc. Luk dau gêlic gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm, naŋ dom, magoc iŋ kip yom hoŋ sa yêc lau naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ gic hu ndê gweleŋ e iŋ mbu pi undambê gi (1:1-4). Luk ndê ŋawaê ŋayham hêganôŋ Yisu ti iŋ ndê gweleŋ, ma iŋ to bapia daŋ tiyham (Aposel) pi gweleŋ naŋ lau aposel sêkôm ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai.

Yêc iŋ ndê yom ŋamata-ŋga, Luk sôm bu iŋ to yom têŋ ŋgac atu daŋ ŋaê Tiopilas. Ŋaê dau danem kwi bu ‘ŋgac naŋ atac whiŋ Anötö.’ Magoc iŋ to tu ŋgac tigeŋ dinaŋ-ŋga dom, iŋ to ndê ŋawaê ŋayham hêganôŋ lau naŋ lau Israel dom gitôm iŋ dau, ma lau Israel-ŋga sêwhiŋ. Iŋ tac whiŋ bu ŋac sêŋyalê bu Yisu, iŋ lau Israel-ŋga si Mesaya, ma iŋ meŋ gic waê lau Israel-ŋga tawasê dom, magoc meŋ bu ti lau hoŋ si Pômdau, ma bu mbac ndu tu lau hoŋ-ŋga. Ma bocdinaŋ Luk tac whiŋ bu Yisu ndê ŋawaê sa têŋ gameŋ nom-ŋga hoŋ, bu lau sêŋgô ma sêkêŋ whiŋ Yisu, dec oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa.

Yom Ŋamata-ŋga

1 O ŋgac atu Tiopilas. Lau daêsam sêŋsahê bu sêto yom pi gêŋ hoŋ naŋ ŋandô sa yêc yac mba gameŋ. 2 Ŋac sêto sêŋkuc yom naŋ lau naŋ sêmbo sêwhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ gic hu ndê gweleŋ, naŋ sic dulu têŋ yac. Lau dau sêlic gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm pi tandô, dec sêhoc ŋawaê ŋayham asê pi gêŋ dau. 3 Ma aö bocdinaŋ, gakip yom hoŋ sa pi gêŋ ŋamata-ŋga ma meŋ têŋ kwahic dec, ma galic ŋayham bu wato sip bapia dindec ma waŋkiŋ têŋ am. Aö gato yom kakuc ŋadênaŋ tôm gêŋ hoŋ naŋ hôc asê. Tu dinaŋ-ŋga O ŋgac atu Tiopilas, 4 am oc êmyalê bu yom hoŋ pi Yisu naŋ am ŋgô su, naŋ yom ŋandô.

Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê puc dinda kôc iŋ-ŋga

5 Têŋ têm Kiŋ †Herod gêm gôliŋ gameŋ Judia-ŋga, naŋ †dabuŋsiga daŋ mbo, iŋ ndê ŋaê Sekaria. Iŋ kôm ndê gweleŋ whiŋ dabuŋsiga naŋ sêmbo dabuŋsiga ŋamata-ŋga Abaisa* ndê toŋ. Sekaria ndê awhê ndê ŋaê Elisabet, ma iŋ Aron† ndê wakuc daŋ, gitôm Sekaria dau. 6 Anötö gêlic iŋlu sêsa lêŋ gitêŋ yêc iŋ aŋgô-ŋga, sêŋsêlêŋ sêŋkuc Anötö ndê yomsu ti ŋagôliŋ ŋalêŋ ŋayham. 7 Iŋlu sêti awhê andô ma ŋgac andô su, magoc balêkoc mba, bu Elisabet iŋ awhê gapoc.

8 Têŋ têm daŋ Sekaria ndê toŋ si ndoc sênem akiŋ Anötö-ŋga hôc asê, ma iŋ gêm ndê gweleŋ dabuŋsiga-ŋga mbo Anötö ndê lôm dabuŋ yêc Jerusalem. 9 Ma

* **1:5** Abaisa - dabuŋsiga ŋamata-ŋga daŋ naŋ mbo têŋ Kiŋ Dawid ndê têm. Têŋ têm dinaŋ lau Israel si dabuŋsiga sêwhê dau kôc ti toŋ 24 kêkuc dabuŋsiga ŋamata-ŋga si ŋaê (1 Kr 24:7-19; ma Nia 12:11-17). Ma tiŋambu sêkôm gweleŋ tôm ŋatoŋ 24 dinaŋ sêyô dau sêyô dau. Têŋ Yisu ndê têm, lau dabuŋsiga daêsam sêndöc gameŋ ŋamakê-ŋga, ma sêpi Jerusalem tu sêkôm gweleŋ yêc †lôm dabuŋ tôm ŋac si toŋ si ndoc, ma tiŋambu sêmbu sêtêŋ si gameŋ si (Luk 1:8, 23). Alic yom whê ŋaê ‘dabuŋsiga’ sa-ŋga yêc buku dindec ŋambu-ŋga. † **1:5** Aron - lau Israel si dabuŋsiga ŋamata-ŋga naŋ gêm akiŋ Anötö têŋ Moses ndê têm. Alic Eks 7:1-6; ma 28:1.

gitôm dabuŋsiga si mêtê, sêpuc
gapoc gi sip Sekaria, bu sôc lôm
dabuŋ ŋalôm ndi, ma kêŋ da
ŋamalu ŋayham. 10 Ma têŋ ndoc
iŋ sôc gi bu kêŋ da ŋamalu
ŋayham, naŋ lau Israel-ŋga hoŋ
naŋ sêkac sa tu s êtoc Anötö sa-
ŋga, naŋ sêteŋ mbec sêlhac awê.
11 Têŋ ndoc dinaŋ Pômdau ndê
aŋela daŋ hoc dau asê têŋ Sekaria,
ma kalhac alta da ŋamalu-ŋga
ŋa-ndö-ŋga. 12 Têŋ ndoc Sekaria
tandô pi aŋela dau, iŋ sö ti töc
dau ŋandô. 13 Magoc aŋela sôm
têŋ iŋ, “Töc daôm dom Sekaria,
bu Pômdau ŋgô mbec naŋ am
teŋ. Am nem awhê Elisabet oc kôc
atômŋgac daŋ, ma am oc sam iŋ
ndê ŋaê bu Jon. 14 Iŋ oc kôm am
atac ŋayham atu, ma lau daêsam
oc sêtisambuc tu dinda kôc iŋ-
ŋga, 15 bu iŋ oc ti ŋgac tiwaê yêc
Pômdau aŋgô-ŋga. Iŋ oc nôm
wain me bu ŋaŋga dom, magoc
têŋ têm iŋ yêc dinda atac ŋalôm
eŋ, naŋ Ŋalau Dabuŋ oc nem iŋ
ahuc, ma mbo whiŋ iŋ ŋapaŋ.
16 Ma têŋ ndoc iŋ tiatu, naŋ iŋ
oc nem lau Israel-ŋga daêsam
kwi, sêmbu sêsôc Pômdau ŋac si
Anötö ŋapu. 17 Iŋ oc ti propet
ŋaŋga ma ti ŋaclai gitôm propet
ŋamata-ŋga Elaija. Ma iŋ oc muŋ
Pômdau, bu nem lau daêsam si
ŋalôm kwi. Dambai oc atac whiŋ
atui, ma lau daŋgapêc oc sêti
lau ti gauc naŋ sêsa si lêŋ gitêŋ.
Ŋalêŋ dinaŋ iŋ oc êmasaŋ lau si
ŋalôm bu sêkôc Pômdau sa.”

18 Sekaria ŋgô aŋela ndê yom
dinaŋ su, goc sôm têŋ iŋ, “Alu ati
awhê andô ma ŋgac andô su. Boc-
dinaŋ ŋalêŋ bocke dec aö waŋyalê
bu am nem yom oc ŋandô sa?”
19 Goc aŋela ô yom ma sôm, “Aö
Gabriel naŋ galhac Pômdau aŋgô-
ŋga, ma iŋ kêkiŋ aö bu wahoc
ŋawaê ŋayham dindec asê têŋ
am. 20 Gêŋ naŋ aö gasôm yom
pi, naŋ oc ŋandô sa tôm ŋandoc.
Tigeŋ am kêŋ whiŋ aö dom, ma
bocdinaŋ am oc awham mba sa,
ma sôm yom dom e gêŋ hoŋ
dindec hôc asê su.”
21 Têŋ dinaŋ lau naŋ sêmbo
awê, naŋ sêhôŋ Sekaria ma gauc
gêm bu bocke ma iŋ mbo ti-
wandêc yêc lôm dabuŋ ŋalôm.
22 Ma têŋ ndoc Sekaria mbu sa
awê gi, naŋ gitôm dom bu sôm
yom, ma gic amba ŋambwa têŋ
ŋac, dec ŋac si gauc sa bu iŋ gêlic
gêŋ ŋagatu daŋ yêc lôm dabuŋ
ŋalôm.
23 Tiŋambu iŋ ndê bêc gweleŋ-
ŋga pacndê, ma iŋ kölhö mbu
têŋ ndê malac gi. 24 Ma iŋ ndê
awhê Elisabet daê, dec timêtê dau
ŋapep, ma mbo teŋ mbo iŋlu si
andu gitôm ayô amaŋdaŋ. Elisa-
bet sôm, 25 “Pômdau kôm gêŋ din-
dec ma gêm aö sa. Ŋamata-ŋga
aö gambo ti mayaŋ yêc lau aŋgô-
ŋga, bu aö awhê gapoc, tigeŋ
kwahic dec Pômdau tawalô aö,
ma kôc aö mayaŋ su.”

Yisu ndê puc dinda kôc iŋ-ŋga

26 Elisabet daê gitôm ayô 6 su,
goc Anötö kêkiŋ aŋela Gabriel
têŋ malac Nasaret naŋ yêc gameŋ
Galili-ŋga, 27 bu kêŋ aheŋ têŋ
awhê akiŋ daŋ. Iŋ ndê ŋaê Maria,
ma lau sêhoc yom asê su bu
Maria oc nem ŋgac daŋ ŋaê Josep,
naŋ Kiŋ Dawid ndê apaŋgac daŋ.
28 Aŋela dau têŋ Maria gi ma
sôm, “O awhê naŋ Anötö tac whiŋ
am ndu andô, Pômdau whiŋ am.”
29 Yom dau kôm Maria sö ŋandô,
ma iŋ gauc gêm têŋ dau bu, “Iŋ
awha gic aö tu sake-ŋga?” 30 Goc
aŋela sôm têŋ iŋ, “Töc daôm dom
Maria, bu Anötö gêlic am ŋayham
kêlêc. 31 Am oc daêm ma kôc
balêkoc ŋgac daŋ, ma sam iŋ ndê
ŋaê bu Yisu. 32 Iŋ oc ti ŋgac
tiwaê, ma lau oc sêsam iŋ bu
Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau
ndê Atu. Pômdau Anötö oc kêŋ iŋ
wêkaiŋ apaŋgac Dawid ndê pôŋ

kiŋ-ŋga. 33 Iŋ oc nem gôliŋ †Jakob
ndê wakuc lau Israel-ŋga, ma iŋ
ndê gôliŋ oc pacndê dom.”
34 Goc Maria ndac aŋela dau bu,
“Aö gayêc gawhiŋ ŋgac daŋ dom,
ma bocdinaŋ yom dau oc ŋandô
sa ŋalêŋ bocke?” 35 Ma aŋela ô
yom ma sôm, “Ŋalau Dabuŋ oc
têŋ am meŋ, ma Anötö, Ŋaclai ti
Ŋawasi Ŋadau ndê ŋaclai oc nem
am ahuc. Tu dinaŋ-ŋga balêkoc
dabuŋ naŋ am oc kôc, naŋ lau oc
sêsam iŋ bu Anötö ndê Atu. 36 Ma
am ŋgô! Elisabet, awhê andô naŋ
yêc am apami si toŋ, naŋ daê ma
oc kôc balêkoc daŋ. Sêsôm bu
iŋ awhê gapoc, magoc kwahic iŋ
daê tôm ayô 6 su. 37 Bu gêŋ daŋ
yêc dom, naŋ Anötö gitôm dom
bu kôm ŋandô sa.” 38 Ma Maria ô
yom ma sôm, “Pômdau ndê awhê
akiŋ aö. Bocdinaŋ, yom naŋ am
sôm, naŋ ŋandô sa pi aö.” Maria
sôm yom dinaŋ su, goc aŋela hu
iŋ siŋ.

Maria gic Elisabet kêsi

39 Têŋ têm dinaŋ Maria
kêmasaŋ dau, ma kêsêlêŋ ŋagahô
têŋ malac daŋ yêc gameŋ ŋabaö
Judia-ŋga gi. 40 Iŋ hôc asê ma
têŋ Sekaria ndê andu gi, ma ta
Elisabet ndê ŋaê. 41 Têŋ têm
Elisabet ŋgô Maria ndê yom, naŋ
balêkoc naŋ yêc iŋ ŋalôm kwê soc
ti ŋaŋga, ma Ŋalau Dabuŋ gêm
Elisabet ahuc. 42 Ma iŋ sôm yom
awha atu, “Anötö toc am sa hôc
gêlêc lauwhê sambob su, ma oc
toc balêkoc naŋ am oc kôc, naŋ sa
bocdinaŋ. 43 Aö awhê bocke, dec
am, aneŋ Pômdau dinda mweŋ
bu lic aö? 44 Têŋ ndoc aö gaŋgô
am mbwêc aö, naŋ balêkoc naŋ
yêc aö ŋatac, naŋ kwê soc ti atac
ŋayham. 45 Am kêŋ whiŋ bu
Pômdau ndê yom p i am oc ŋandô
sa, ma tu dinaŋ-ŋga am tap iŋ ndê
mwasiŋ sa!”

Maria po Anötö ndê waê sa

46-47 Ma Maria sôm:
“Aö wapo Pômdau ndê waê sa
ti aneŋ ŋalôm sambuc, ma aö
atac ŋayham kêlêc tu Anötö
naŋ gêm aö si-ŋga. 48 Ŋahu
bu iŋ kêlhiŋ iŋ ndê awhê akiŋ
ŋambwa, aö dec siŋ dom. Têŋ
kwahic dec ma ndi, lau hoŋ
oc sêsam aö bu awhê naŋ
Anötö kêmwasiŋ. 49 Iŋ Ŋaŋga
Ŋadau naŋ kôm gêŋ atu têŋ
aö, ma iŋ ndê ŋaê dabuŋ.
50 Tôm têm sambob, iŋ tawalô
lau hoŋ naŋ sêtöc iŋ ma sêtoc
iŋ sa. 51 Iŋ amba ŋaŋga
kôm gêŋ atu, ma lau naŋ yom
sêtoc dau sa-ŋga gêm ŋac si
ŋalôm ahuc, naŋ iŋ soc ŋac su
sêlhö têŋtêŋ. 52 Iŋ kêmasuc
kiŋ nom-ŋga su yêc ŋac si
pôŋ kiŋ-ŋga, magoc lau naŋ
sêŋgwiniŋ dau, naŋ iŋ toc ŋac
sa.
53 Iŋ kêmwasiŋ lau ŋalôm sawa
ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham,
magoc iŋ kêkiŋ lau ti lêlôm
sêsa amba sawa si. 54-55 Iŋ
gêm iŋ ndê lau akiŋ Israel-
ŋga sa, ma tôm yom naŋ iŋ
gic bata têŋ abaŋ Abraham,
ma têŋ iŋ ndê wakuc hoŋ
naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ iŋ tawalô
ŋac.”
56 Maria kêpiŋ Anötö ma sôm
yom dinaŋ su, goc mbo whiŋ Elis-
abet gitôm ayô tö, ma tiŋambu iŋ
kölhö mbu têŋ ndê malac gi.

Elisabet kôc Jon

57 Elisabet ndê ndoc meŋ sa dec
iŋ kôc balêkoc ŋgac daŋ. 58 Ma iŋ
ndê dawai ti lau meŋpaŋ iŋ-ŋga
sêŋgô bu Pômdau tawalô iŋ ŋalêŋ
dinaŋ, ma ŋac hoŋ atac ŋayham
sêwhiŋ iŋ. 59 Têŋ balêkoc dau
ndê bêc ti-8-ŋga, ŋac hoŋ sêmeŋ
bu sêsê balê ndê ŋamlic ŋatô su
sêŋkuc lau Israel-ŋga si †pwac,
ma ŋac tac whiŋ bu sêkêŋ damba
Sekaria ndê ŋaê pi iŋ. 60 Tigeŋ iŋ
dinda sôm, “Mba! Dasam iŋ ndê

ŋaê bu Jon.” 61 Ma sêsôm têŋ iŋ,
“Yêc am nem dawam, ŋgac ŋaê
Jon daŋ mbo dom.” 62 Ma ŋac sic
amba têŋ damba bu sêŋyalê ŋaê
bocke iŋ tac whiŋ. 63 Iŋ kôm ŋa
amba bu sêkêŋ tapele daŋ têŋ iŋ,
dec sêkêŋ ma iŋ to, “Iŋ ndê ŋaê
Jon,” goc lau hoŋ sêhêdaê. 64 Ma
ŋagahô iŋ êmbala tigoloŋ, ma iŋ
sôm yom asê ma kêpiŋ Anötö.
65 Gêŋ dau kôm ŋac lau hoŋ
sêsö, ma lau naŋ sêmbo Judia
ŋagameŋ lôc-ŋga, naŋ sem yom-
galôm ŋapaŋ pi gêŋ hoŋ dinaŋ.
66 Lau hoŋ sêŋgô ŋawaê, ma ŋac
gauc gêm yom dau ŋapaŋ yêc
ŋac si ŋalôm. Ma ŋac sêlic bu
Pômdau ndê ŋaclai tôc dau asê
yêc balê dau, dec sêndac dandi,
“Iŋ oc ti ŋamalac kaiŋ bocke?”

Sekaria hoc yom asê gitôm propet

67 Têŋ têm dinaŋ Ŋalau Dabuŋ
gêm Jon ndê damba Sekaria ahuc,
ma iŋ hoc yom asê gitôm propet
daŋ ma sôm,
68 “Tampiŋ Pômdau, yac lau
Israel-ŋga neŋ Anötö, bu iŋ
meŋ bu nem iŋ ndê lau si.
69 Iŋ po ŋgac ti ŋaclai daŋ sa
yêc iŋ ndê ŋgac akiŋ Dawid
ndê lau wakuc, naŋ gitôm
bu nem yac si. 70 Anötö
ndê propet dabuŋ sêhoc yom
asê pi gêŋ dau muŋ su, ma
kwahic dec Anötö kôm yom
dau ŋandô sa. 71 Iŋ kêmasaŋ
lêŋ dinaŋ, bu nem yac si yêc
yac neŋ ŋacyo ti lau naŋ sêtec
yac amba. 72 Iŋ tawalô yac,
tôm iŋ gic bata têŋ abaŋi,
ma gauc gêm iŋ ndê pwac
dabuŋ, 73 naŋ iŋ kêmatiŋ
tidôŋ whiŋ abaŋ Abraham.
74 Iŋ oc nem yac si yêc yac
neŋ ŋacyo amba, tu bu yac
danem akiŋ iŋ ti atac pa su,
75 ma tu bu taŋsêlêŋ dasa lêŋ
gitêŋ ti dabuŋ yêc iŋ aŋgô-
ŋga tôm bêc hoŋ. 76 Ma Jon,
aneŋ balê, lau oc sêsam am
bu ‘Anötö, Ŋaclai ti Ŋawasi
Ŋadau ndê propet,’ bu am
oc muŋ Pômdau ma êmasaŋ
lau si ŋalôm tu sêkôc iŋ sa-
ŋga. 77 Ma am oc whê Anötö
ndê lau si gauc sa pi lêŋ naŋ
iŋ oc suc ŋac si sac kwi tu
bu nem ŋac si-ŋga. 78 Yac
neŋ Anötö ndê lêŋ tawalô yac-
ŋga, naŋ oc tôm ac naŋ pi ma
kalhac umboŋ, 79 ma pô lau
naŋ sêndöc gameŋ ŋasec, ma
lau naŋ sêmpiŋ bu sêmbac
ndu. Iŋ oc wê yac dasa seŋ
bu datap yom malô sa.”
80 Tiŋambu balê dau tiatu, ma
kêŋ ndê ŋalôm sambuc tu nem
akiŋ Anötö-ŋga. Ma iŋ mbo
gameŋ sawa e tôm bêc naŋ iŋ
gic hu ndê gweleŋ, dec gêm mêtê
kalhac lau Israel aŋgô-ŋga.

2

Maria kôc Yisu

1 Têŋ têm dinaŋ †Sisa Ogasta
gic atu yom bu sêsê lau hoŋ
naŋ sêmbo Rom si gôliŋ ŋapu,
naŋ sa tu bu sênemlhi takis-
ŋga. 2 (Têŋ ndoc dinaŋ Kirin-
ios gêm gôliŋ gameŋ Siria-ŋga,
ma gêŋ dinaŋ ti têm ŋamata-ŋga
naŋ sêsê lau sa yêc iŋ ndê gôliŋ
ŋapu.) 3 Bocdinaŋ lau hoŋ sêtêŋ
si malachu si, bu sêto si ŋaê sip
bapia sêsê ŋac sa-ŋga.
4 Josep iŋ Dawid ndê wakuc
daŋ, ma bocdinaŋ iŋ hu malac
Nasaret yêc gameŋ Galili-ŋga siŋ,
ma sip têŋ Dawid ndê malac yêc
gameŋ Judia-ŋga gi, malac naŋ
sêsam bu Betlehem. 5 Josep lu
Maria sêwhiŋ dau si bu sêkêŋ si
ŋaê, bu sêhoc iŋlu si yom asê
su bu oc sênem dau. Ma Maria
daê mbo. 6 Têŋ ndoc iŋlu sêmbo
Betlehem, naŋ Maria ndê bêc bu
kôc balêkoc-ŋga hôc asê. 7 Josep
lu Maria sêyêc bôc si mala, bu

ŋasawa mbasi yêc andu ŋacleŋ-
ŋga. Ma yêc dê, Maria kôc iŋ ndê
balêkoc ŋgac ŋamata-ŋga. Ma iŋ
kôm iŋ si ŋa po, ma kêŋ iŋ yêc bôc
si apa sêneŋ gêŋ-ŋga.

Aŋela sêhoc Yisu ŋawaê asê

8 Têŋ ôbwêc dinaŋ lau ŋatô
sêyob si domba sêmbo malac dau
ŋamakê. 9 Ma Anötö ndê aŋela
daŋ hoc dau asê têŋ ŋac. Pômdau
ndê ŋawê pô ŋac, ma sêtöc dau
ŋandô. 10 Goc aŋela dau sôm têŋ
ŋac bu, “Atöc daôm dom! Aö
bu wakêŋ ŋawaê ŋayham daŋ
têŋ mac, naŋ oc kôm mac atac
ŋayham atu. Ma ŋawaê dindec
gic waê lau hoŋ. 11 Mac nem
ŋgac nem mac si-ŋga hôc asê têŋ
bêc dau dindec. Iŋ dinda kôc iŋ
yêc Betlehem, malac naŋ sêsam
bu Dawid ndê malac. Iŋ †Mesaya
dau naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ
meŋ, ma mac nem Pômdau dau.
12 Atêŋ Betlehem andi, ma mac
oc aŋyalê balêkoc dau pi gêŋ
bocdec bu. Sêkôm iŋ si ŋa po,
ma sêkêŋ iŋ yêc bôc si apa sêneŋ
gêŋ-ŋga.” 13 Ma ŋagahô aŋela
undambê-ŋga daêsam sêhoc dau
asê sêwhiŋ aŋela dinaŋ, ma sem
wê sêmpiŋ Anötö bocdec bu,
14 “Anötö ndê waê sa yêc lôlôc.
Ma yom malô yêc nom, têŋ lau
naŋ Anötö gêlic ŋac ŋayham.”

Lau sêyob domba-ŋga sêtêŋ Betlehem si

15 Aŋela sem wê dinaŋ su, goc
sêmbu sêpi undambê si. Ma
lau sêyob domba-ŋga sêsôm têŋ
dandi, “Ayôc! Datêŋ Betlehem
dandi, ma dalic gêŋ atu naŋ
Pômdau ndê aŋela sêhoc asê têŋ
yac.” 16 Goc sêŋsahic dau sêtêŋ
Betlehem si, ma sêtap Maria lu
Josep sa, ma sêlic balêkoc dau
yêc bôc si apa sêneŋ gêŋ-ŋga.
17 Sêlic iŋ su goc sêsa si, ma sic
miŋ yom naŋ aŋela hoc asê têŋ
ŋac pi balêkoc dau. 18 Ma lau
hoŋ naŋ sêŋgô ŋac si yom, naŋ
sêhêdaê ŋandô. 19 Magoc Maria
gauc gêm yom hoŋ ŋapaŋ yêc ndê
ŋalôm. 20 Ma lau sêyob domba-
ŋga sêlhö sêmbu sêtêŋ gameŋ
sêyob domba-ŋga si. Sêmpiŋ
Anötö ma sêtoc iŋ ndê waê sa tu
gêŋ hoŋ naŋ sêŋgô ti sêlic, naŋ
gitôm aŋela sôm asê têŋ ŋac.

Sêtôc Yisu yêc lôm dabuŋ

21 Têŋ bêc 8 giŋga su, sêsê balê
ndê ŋamlic ŋatô su, kêkuc lau
Israel-ŋga si pwac. Ma sêsam iŋ
ndê ŋ aê Yisu, tôm aŋela sam iŋ
têŋ ndoc iŋ kêŋ puc Maria bu iŋ
oc daê.
22 Muŋ-ŋga, Moses to yomsu
daŋ pi lauwhê Israel-ŋga naŋ
sêkôc balêkoc, naŋ yêc bocdec
bu. Sêhôŋ e bêc 40 pacndê,
goc ŋac oc ŋawasi sa tiyham yêc
Anötö aŋgô-ŋga. Bocdinaŋ têŋ
Maria ndê bêc 40 pacndê su, goc
iŋlu Josep sêkôc Yisu sêtêŋ lôm
dabuŋ yêc malac Jerusalem si,
bu sêtôc iŋ yêc Pômdau aŋgô-
ŋga. 23 Sêkôm bocdinaŋ kêkuc
Pômdau ndê yomsu naŋ Moses to
bocdec bu, “Asam balêkoc ŋgac
mbêc hoŋ bu dabuŋ yêc Pômdau
aŋgô-ŋga.” 24 Ma têŋ têm dinaŋ
iŋlu sêkêŋ da bu Maria ŋawasi sa
tiyham. Sêkêŋ da tôm Pômdau
ndê yomsu, balusi lu me mbac
sauŋ lu.
25 Têŋ têm dinaŋ ŋgac daŋ ŋaê
Simeon mbo Jerusalem. Iŋ ŋgac
gitêŋ ti dabuŋ, ma iŋ hôŋ ndoc
bu Anötö êŋkiŋ iŋ ndê Mesaya
bu nem lau Israel-ŋga si. Ŋalau
Dabuŋ whiŋ iŋ tôm bêc hoŋ, 26 ma
têŋ ndoc daŋ, kêŋ gauc têŋ iŋ bu
iŋ oc mbo tali e lic Mesaya naŋ
Pômdau gic bata. 27 Ma Ŋalau
Dabuŋ wê Simeon têŋ lôm dabuŋ
gi, têŋ bêc naŋ Yisu dinda lu
damba sêkôc iŋ sêmeŋ bu sêkêŋ
da sêŋkuc Moses ndê yomsu. 28 Iŋ
pê Yisu sa, goc kêpiŋ Anötö ma
sôm, 29-30 “O Pômdau atu, yom

naŋ am gic bata su, naŋ kwahic
dec ŋandô sa. Aö tanôŋ galic am
nem †Ŋgac Nem Lau Si-ŋga su,
ma bocdinaŋ dec oc tôm bu am
nem ŋgac akiŋ aö dec wambac
ndu ti atac malô. 31 Am kêmasaŋ
lêŋ dindec yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga.
32 Am nem ŋawê oc pô lau hoŋ,
bu tôc am asê têŋ lau gameŋ apa-
ŋga, ma bu po am nem lau Israel-
ŋga si waê sa."

33 Simeon sôm yom dinaŋ pi
Yisu, dec kôm Yisu dinda lu
damba sêhêdaê. 34 Goc Simeon
gêm mbec ŋac, ma sôm têŋ Yisu
dinda Maria, "Anötö kêyaliŋ balê
dindec sa, ma tu iŋ-ŋga lau Israel-
ŋga daêsam oc sêpeŋ, magoc
daêsam naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ
oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa. Iŋ
meŋ bu tôc Anötö ndê lêŋ asê têŋ
lau, magoc daêsam oc sêpu iŋ ti
ndê yom, 35 ma ŋalêŋ dinaŋ gauc
naŋ yêc lau daêsam si ŋalôm, naŋ
oc meŋ sa tiawê. Ma tu gêŋ naŋ oc
hôc asê iŋ-ŋga, am daôm oc hôc
ŋandê atu tôm bieŋ kuŋ am ŋatê."

36 Propet awhê daŋ mbo lôm
dabuŋ ŋabatêmndö. Iŋ ndê ŋaê

Ana, ma iŋ damba iŋ Panuel,
naŋ yêc Aser ndê toŋ.* Ana iŋ ti
awhê andô su. Muŋ-ŋga iŋ gêm
ŋgac su ma iŋlu nakweŋ sêmbo
sêwhiŋ dau gitôm yala 7, 37 goc
nakweŋ mbac ndu ma Ana ti
awhê sawa ma mbo e iŋ ndê yala
ti 84. Tôm acsalô ti ôbwêc hoŋ iŋ
gêm akiŋ Anötö mbo lôm dabuŋ
ŋabatêmndö, ma têm daêsam iŋ
hu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tu nem
dabuŋ dau ti teŋ mbec ŋaŋga-
ŋga. 38 Têŋ têm naŋ Simeon ndê
yom pi Yisu pacndê, naŋ Ana têŋ
ŋac gi, ma gêm daŋge Anötö. Ma
iŋ gic hu sôm yom pi balêkoc
têŋ lau hoŋ naŋ sêhôŋ ndoc naŋ
Anötö oc nem lau Jerusalem ti
Israel-ŋga si.

39 Josep lu Maria sêkôm gêŋ hoŋ
tôm Pômdau ndê yomsu sôm, goc
sêmbu sêtêŋ ŋac si malac Nasaret
yêc gameŋ Galili-ŋga si. 40 Ma
Yisu tiatu ma ti balê ti licwalô.
Ma gauc ŋayham ma Anötö ndê
mwasiŋ gêm iŋ ahuc.

Yisu mbo lôm dabuŋ

41 Tôm yala hoŋ Maria lu Josep
sêpi Jerusalem si, bu sêlic om atu
†Pasowa-ŋga. 42 Têŋ Yisu ndê
yala ti 12, naŋ ŋac hoŋ sêpi si,
tôm iŋlu si gêbôm. 43 Ma têŋ
ndoc Mwasiŋ Pasowa-ŋga pac-
ndê, goc Maria lu Josep sêhu
Jerusalem siŋ bu sêmbu sêtêŋ iŋlu
si malac sêndi. Yisu gacgeŋ mbo
Jerusalem, magoc iŋlu sêŋyalê
dom, 44 bu sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ
sêwhiŋ lau toŋ atu, dec sem gauc
bu iŋ oc mbo lau toŋ atu dinaŋ
ŋalôm. Sêhu Jerusalem siŋ sêsa
si gitôm bêc daŋ, goc sêŋsalê iŋ
yêc ŋac si lau. 45 Sêtap iŋ sa
dom, dec bêc tilu-ŋga iŋlu sêmbu
sêtêŋ Je rusalem si, bu sêŋsalê
iŋ. 46 Sêhôc asê Jerusalem, ma
ŋagalaŋsê sêtap iŋ sa yêc lôm
dabuŋ. Iŋ ndöc whiŋ lau naŋ
sêndôhôŋ mêtê, ma iŋ kêŋ daŋga
ŋac si yom. Ma iŋ ndac ŋac pi gêŋ
daêsam. 47 Lau hoŋ naŋ sêŋgô
iŋ, naŋ sêhêdaê tu iŋ ndê gauc-
ŋga, ma tu yom hoŋ naŋ iŋ ô têŋ
kêdôhôŋwaga-ŋga.

48 Têŋ ndoc Maria lu Josep sêlic
iŋ, naŋ sêhêdaê. Ma Maria
ndac iŋ, "Aneŋ balê, tu sake-
ŋga am kôm gêŋ dindec têŋ alu
damam? Alu aŋsalê am ti ŋalôm
ŋawapac." 49 Ma Yisu ndac iŋlu,
"Tu sake-ŋga amlu aŋsalê aö?
Damaŋ ndê andu dindec, ma aö
gac waê bu wambo dec." 50 Tigeŋ
ŋac sêŋyalê iŋ ndê yom ŋahu
dom.

51 Goc Yisu whiŋ iŋlu, ma
sêmbu sêtêŋ malac Nasaret si, ma

* **2:36** Aser - Jakob ndê atui 12 si daŋ. Lau Israel sêwhê dau kôc ti toŋ 12 sêŋkuc apai 12 dinaŋ (alic Gen 35:26).

iŋ daŋga wambu têŋ iŋlu ŋapep.
Ma iŋ dinda gauc gêm yom hoŋ di-
naŋ ŋapaŋ yêc ndê ŋalôm. 52 Ma
Yisu tiatu ma ti ŋgac tigauc, ma
Anötö ma ŋamalac hoŋ sêlic iŋ
ŋayham.

3

Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga kêmasaŋ Yisu ndê seŋ
(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8)

1 Tiŋambu Taibirias ti lau Rom-
ŋga si kiŋ atu,* ma têŋ iŋ ndê
yala ti-15-ŋga, naŋ iŋ ndê la u
bata bocdec sem gôliŋ lau Rom-
ŋga si gameŋ ŋatô. Pontias
Pailot gêm gôliŋ gameŋ Judia-ŋga,
†Herod Antipas gêm gôliŋ Galili,
Herod ndê dôwa Pilip gêm gôliŋ
Ituria ma Trakonitas, ma Lisanias
gêm gôliŋ Abelin. 2 Ma Anas
lu Kayapas sêti l au Israel-ŋga
si †dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Têŋ
ndoc dinaŋ Anötö kêkiŋ iŋ ndê
yom têŋ Jon, Sekaria ndê atuŋgac
naŋ mbo gameŋ sawa. 3 Bocdinaŋ
Jon gic hu iŋ ndê gweleŋ. Iŋ
golom-golom malac hoŋ naŋ yêc
Bu Jordan ŋamakê, ma gêm mêtê
bu lau sêliŋ saŋgu tu bu sêtôc asê
bu sêkac si ŋalôm kwi ma sêhu
mêtê sac siŋ, dec Anötö oc suc ŋac
si sac kwi.
4 Propet Aisaya hoc yom asê pi
Jon muŋ su, tôm iŋ to yêc ndê
buku bocdec bu:

Ŋamalac daŋ ta yom yêc gameŋ
sawa bocdec bu, 'Amasaŋ
Pômdau ndê seŋ. Amasaŋ
nem ŋalôm bu akôc iŋ sa.
5 Busuŋ hoŋ oc sêti gameŋ apa-
pa, ma lôc ti ŋabaö hoŋ oc sêti
gameŋ gapoŋ. Seŋ mbwê hoŋ
oc sêtisolop, ma seŋ hoc-hoc
oc sêti seŋ ŋayham.
6 Ma lau nom-ŋga hoŋ oc sêlic
Anötö ndê lêŋ nem lau si-
ŋga.' *[Ais 40:3-5]*

7 Ma tu dinaŋ-ŋga Jon sôm têŋ
lau daêsam naŋ sêsa si bu iŋ êŋku
ŋac, "Mac mboc ŋatui mac! Tu
sake-ŋga mac alhö ameŋ? Mac
akôc gauc pi Anötö ndê atac
ŋandê naŋ lau propet sêkêŋ puc
yac bu oc meŋ sa, dec gauc gêm bu
ameŋ ma aliŋ busaŋgu ŋambwa,
a? 8 Aŋgô! Akôm mêtê ŋayham
naŋ tôc asê bu mac am daôm
kwi yomandô. Asôm têŋ daôm
dom, bu 'Abraham apai yac, ma
tu dinaŋ-ŋga Anötö oc kôc yac
sa.' Aö wasôm têŋ mac bu Anötö
gitôm bu nem hoc hoŋ dindec
kwi sêti Abraham atui sêô mac.
9 A hoŋ naŋ sem ŋandô ŋayham
dom, naŋ kwahic dec Anötö kêŋ
ki ŋamata têŋ ŋawakac, ma iŋ oc
lêŋ su ma tuc pi ya ndi."

10 Lau toŋ atu dinaŋ sêŋgô Jon
ndê yom ma sêndac iŋ, "Bocdinaŋ
yac oc akôm sake?" 11 Ma iŋ ô yom
ma sôm, "Tamwalô lau ŋatô. Mac
nem asa ndê ŋakwê ŋandô-ŋga lu
bu sêyêc, naŋ kêŋ daŋ têŋ lau naŋ
si ŋakwê mbasi. Ma asa ndê gêŋ
daneŋ-ŋga yêc, naŋ nem lau naŋ
sêpônda dau, naŋ sa bocdinaŋ."

12 Lau sêkôc takis-ŋga ŋatô
sêsa si bu Jon êŋku ŋac, ma
sêndac, "Kêdôhôŋwaga, yac oc
akôm sake?" 13 Goc Jon sôm têŋ
ŋac, "Akôc takis ŋapep, ma ahôc
gêlêc dôhôŋ naŋ lau Rom-ŋga
sêkêŋ, naŋ dom!"

14 Ma lau siŋ-ŋga ŋatô sêndac
iŋ, "Ma yac, oc akôm sake?" Ma iŋ
sôm, "Aŋgôliŋ yom tasaŋ pi lau,
me akôm gêŋ ti ŋaclai bu aŋgaho
ŋac si mone me gêŋ dom. Akôc
ŋaôli gweleŋ-ŋga naŋ lau Rom-
ŋga sêkêŋ têŋ mac, ma tamgatu
awa ŋatô dom."

15 Têŋ têm dinaŋ lau Israel-ŋga
sêkêŋ bata bu Anötö oc êŋkiŋ
iŋ ndê Mesaya, ma lau hoŋ naŋ
sêŋgô Jon, naŋ sêhê gauc bu mboe
iŋ Mesaya dau. 16 Magoc Jon sôm

* **3:1** Kiŋ atu naŋ gêm gôliŋ gameŋ Rom-ŋga hoŋ naŋ sêsam bu †Sisa.

têŋ lau hoŋ, “Ŋgac daŋ oc meŋ
hôc asê. Iŋ ndê ŋaclai hôc gêlêc
aö neŋ su. Aö ŋgac ŋambwa,
gitôm dom bu wati iŋ ndê ŋgac
akiŋ naŋ kêgapwêc iŋ ndê atapa
ŋawalô. Aö dec kaku mac ŋa bu
ŋambwa, tigeŋ iŋ oc êŋku mac
ŋa Ŋalau Dabuŋ ti ya. 17 Iŋ meŋ
bu êŋsahê lau, gitôm ŋgac naŋ
whê wit ŋandô ti ŋapa kôc, dec
oc ndic ŋandô sa sôc andu gêŋ
ŋandô-ŋga, ma tuc ŋapa sip ya
naŋ sa ŋapaŋ ndi.” 18 Ŋalêŋ dinaŋ
Jon hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ
lau, ma gêm la ŋac ŋa yom ŋaŋga
daêsam.
19 Tiŋambu Jon puc Kiŋ Herod
ndê giso asê, bu Herod gêm iŋ
asi ndê awhê Herodias, ma kôm
mêtê sac daêsam whiŋ. 20 Dec
Herod gêm dau si, ma kôm giso
daŋ tiyham bocdec bu, iŋ kêŋ Jon
ndöc gapocwalô.

Jon kêku Yisu
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11; Jon 1:32-34)

21 Têŋ têm naŋ Herod kêŋ Jon
ndöc gapocwalô su dom, naŋ Yisu
sa têŋ Jon gi, ma Jon kêku iŋ
whiŋ. Tiŋambu Yisu kalhac ma
teŋ mbec mbo, ma undambê kac
sa, 22 ma Ŋalau Dabuŋ gêm balusi
aŋgô, ma sip meŋ sac Yisu ŋahô.
Ma awha daŋ sa akêŋ undambê,
naŋ sôm, “Aö neŋ Atuŋgac atac
whiŋ-ŋga am. Aö gatisambuc am
ŋandô.”

Yisu ndê apai si ŋadênaŋ
(Mat 1:1-17)

23 Yisu gic hu ndê gweleŋ têŋ
iŋ ndê yala gitôm 30. Ma iŋ ndê
apai bocdindec. Lau sêsam Yisu
bu Josep atu. Ma Josep iŋ Eli atu,
24 naŋ Matat atu, naŋ Liwai atu,
naŋ Melki atu, naŋ Yanai atu, naŋ
Josep atu, 25 naŋ Matatias atu, naŋ
Amos atu, naŋ Nahum atu, naŋ
Esli atu, naŋ Nagai atu, 26 naŋ
Mat atu, naŋ Matatias atu, naŋ
Semin atu, naŋ Yosek atu, naŋ
Yoda atu, 27 naŋ Yoanan atu, naŋ
Resa atu, naŋ Serubabel atu, naŋ
Siltiel atu, naŋ Neri atu, 28 naŋ
Melki atu, naŋ Adi atu, naŋ Kosam
atu, naŋ Elmadam atu, naŋ Er
atu, 29 naŋ Josua atu, naŋ Eliesa
atu, naŋ Yorim atu, naŋ Matat
atu, naŋ Liwai atu, 30 naŋ Simeon
atu, naŋ Juda atu, naŋ Josep atu,
naŋ Yonam atu, naŋ Eliakim atu,
naŋ Melea atu, 31 naŋ Mena atu,
naŋ Matata atu, naŋ Natan atu,
naŋ Dawid atu, 32 naŋ Jessi atu,
naŋ Obed atu, naŋ Boas atu, naŋ
Salmon atu, naŋ Nason atu, 33 naŋ
Aminadab atu, naŋ Ram atu, naŋ
Hesron atu, naŋ Peres atu, naŋ
Juda atu, 34 naŋ Jakob atu, naŋ
Aisak atu, naŋ Abraham atu, naŋ
Tera atu, naŋ Naho atu, 35 naŋ
Serug atu, naŋ Reu atu, naŋ Peleg
atu, naŋ Eber atu, naŋ Sela atu,
36 naŋ Kenan atu, naŋ Apakad
atu, naŋ Sem atu, naŋ Noa atu,
naŋ Lamek atu, 37 naŋ Metusela
atu, naŋ Inok atu, naŋ Yared atu,
naŋ Mahalalel atu, naŋ Kenan atu,
38 naŋ Inos atu, naŋ Set atu, naŋ
Adam atu, naŋ Anötö atu.

4

Sadaŋ kêtôm Yisu
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

1 Ŋalau Dabuŋ gêm Yisu ahuc
ma iŋ hu Bu Jordan siŋ. Ma Ŋalau
wê iŋ bambaliŋ mbo gameŋ sawa
2 gitôm bêc 40. Yêc dindê Sadaŋ
kêsahê bu êntôm iŋ. Tôm bêc
hoŋ dinaŋ Yisu gêŋ gêŋ daŋ dom,
ma tiŋambu gêŋ yô iŋ ŋandô.
3 Ma Sadaŋ sôm têŋ iŋ, “Am Anötö
ndê Atu, a? Bocdinaŋ sôm têŋ
hoc dindec bu nem dau kwi ti
bolom.” 4 Magoc Yisu ô yom ma
sôm, “Mba! Sêto Anötö ndê yom
yêc bocdec bu, *‘Gêŋ daneŋ-ŋga
ŋambwa kêŋ lau sêndöc tali dom.’*
”

5 Goc Sadaŋ kôc iŋ sa pi lôc
baliŋ daŋ gi, ma ŋagahô iŋ tôc têŋ

iŋ gameŋ hoŋ naŋ kiŋ nom-ŋga
sem gôliŋ. 6-7 Ma iŋ sôm, “Gêŋ
hoŋ dindec yêc aneŋ gôliŋ ŋapu.
Ma gitôm bu wakêŋ têŋ asa naŋ
aö atac whiŋ naŋ. Am bu pôŋ
hamduc têŋ aö, dec wakêŋ ŋaclai
ti ŋawasi hoŋ dindec têŋ am.”
8 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm,
“Mba! Sêto yom yêc bocdec bu,
*‘Pôŋ hamduc têŋ Pômdau am nem
Anötö, ma nem akiŋ iŋ tigeŋ.’ ”*
9 Goc Sadaŋ wê iŋ pi malac
Jerusalem gi, ma kêŋ iŋ kalhac
lôm dabuŋ ŋapoc lôlôc, ma sôm
têŋ iŋ, “Am Anötö ndê Atu, a?
Dec pwê sip akêŋ dec ndi. 10 Am
oc tisac dom, bu sêto yom yêc
bocdec bu, *‘Pômdau oc êŋkiŋ ndê
aŋela bu sêyob am.* 11 *Ŋac oc sêpê
am sa lôlôc bu am tiŋ gahim pi
hoc daŋ dom.’ ”* 12 Magoc Yisu ô
yom bocdec bu, “Sêto yom yêc bu,
*‘Êmsahê Pômdau am nem Anötö
dom.’ ”*
13 Ŋalêŋ dinaŋ Sadaŋ kêsahê
lêŋ daêsam tu êntôm Yisu-ŋga.
Ma tiŋambu iŋ hu iŋ siŋ ma kölhö
gi, bu hôŋ têm daŋ tiyham.

*Yisu gic hu ndê gweleŋ yêc
Galili*

14 Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai gêm
Yisu ahuc, ma iŋ mbu têŋ gameŋ
Galili-ŋga gi. Ma ŋawaê pi iŋ sa
têŋ gameŋ ŋamakê-ŋga hoŋ gi.
15 Iŋ kêdôhôŋ lau yêc ŋac si lôm
wê-ŋga, ma lau hoŋ sêmpiŋ iŋ.

*Yisu ndê lau sêsoc iŋ yêc ndê
malac Nasaret*

16 Tiŋambu Yisu hôc asê iŋ ndê
malachu Nasaret. Yêc dinaŋ iŋ
kêkuc ndê gêbôm, ma têŋ bêc
†Sabat-ŋga iŋ sôc lôm wê-ŋga gi.
Iŋ tisa kalhac bu sam Anötö ndê
mêtê, 17 ma sêkêŋ propet Aisaya
ndê bapia tilhuŋ têŋ iŋ. Yisu kac
bapia dau sa, ma kêsalê yom naŋ
sêto yêc bocdec bu:

18 Pômdau kêŋ ndê Ŋalau gêm
aö ahuc, dec kêyaliŋ aö sa
bu wasôm ŋawaê ŋayham
asê têŋ lau ŋalôm sawa. Iŋ
kêkiŋ aö bu wasôm asê têŋ
lau bu Anötö kêmasaŋ lêŋ bu
êŋgapwêc ŋac su yêc gapoc-
walô, ma bu kôm lau tapec
si tandô po asê, bu wanem
lau naŋ si ŋacyo sêŋgwiniŋ
ŋac, naŋ sa, 19 ma bu wanem
mêtê bu kwahic dec Pômdau
kêyaliŋ têm wakuc sa bu
êmwasiŋ lau. *[Ais 61:1-2]*

20 Yisu sam yom dau su, goc
kêlhuŋ bapia dau sa tiyham, kêŋ
mbu têŋ dabuŋwaga, ma ndöc
sic. Lau hoŋ naŋ sêndöc lôm, naŋ
tahê iŋ, 21 dec iŋ gic hu ndê yom
ma sôm, “Yom naŋ mac aŋgô, naŋ
ŋandô sa têŋ acsalô dindec.”

22 Lau hoŋ sem yomgalôm pi iŋ
ti sêlic iŋ ŋayham, ma sêhêdaê
tu iŋ ndê yom ŋayham-ŋga. Ma
sêsôm têŋ dandi, “Iŋ Josep ndê
atuŋgac. Bocke ma iŋ sôm yom
kaiŋ dinaŋ?” 23 Ma Yisu sôm têŋ
ŋac, “Aö kayalê mac nem gauc.
Mboe mac oc asôm yom gôliŋ
dindec têŋ aö, ‘Dokta, nem daôm
sa.’ Gêŋ naŋ aö gakôm yêc malac
Kapenaom, naŋ mac aŋgô ŋawaê
su, dec mac atac whiŋ bu aö
wakôm tiyham yêc dec, a?” 24 Ma
iŋ sôm, “Yomandô! Yêc propet
daŋ ndê malac, iŋ ndê lau oc
sêkôc iŋ sa dom. 25 Têŋ propet
Elaija ndê têm, naŋ lauwhê sawa
Israel-ŋga daêsam sêmbo. Têŋ
ndoc dinaŋ u gic dom e tôm
yala tö ma ayô 6, ma tôbôm atu
gêm gameŋ ahuc. 26 Tigeŋ Anötö
kêkiŋ Elaija têŋ awhê sawa Israel-
ŋga daŋ dom, magoc kêkiŋ iŋ
bu nem awhê sawa daŋ sa yêc
Sarepet, malac naŋ yêc Saidon
ŋagameŋ. 27 Ma têŋ propet Elaisa
ndê têm, naŋ lau ti gêmbac †lep-
rasi daêsam sêmbo lau Israel-ŋga
ŋalôm. Tigeŋ Elaisa kôm Israel si
daŋ ŋayham sa dom. Iŋ gêm ŋgac
Siria-ŋga Naman tawasê sa.”

28 Yisu ndê yom dinaŋ kôm

lau naŋ sêndöc lôm wê-ŋga, atac
ŋandê atu. 29 Sêtisa ma sêsoc iŋ
ma sêkôc iŋ sa sêtêŋ salic sac naŋ
yêc malac dau ŋamakê, bu sêsuc
iŋ sip ndi. 30 Tigeŋ iŋ kêsêlêŋ gic
ŋac kôc, ma kölhö gi.

Yisu kêdôhôŋ lau ma soc ŋalau sac yêc malac Kapenaom
(Mak 1:21-28)

31 Tiŋambu iŋ mbu têŋ malac
Kapenaom naŋ yêc gameŋ Galili-
ŋga gi. Têŋ bêc Sabat-ŋga iŋ
kêdôhôŋ lau. 32 Ŋac sêhêdaê tu
iŋ ndê yom-ŋga, bu iŋ kêdôhôŋ
lau ti ŋaclai atu. 33 Ma ŋgac
daŋ naŋ ŋalau sac mbo iŋ ŋalôm,
naŋ ndöc lôm wê-ŋga dinaŋ. Iŋ
mbwêc awha atu, 34 “Ei! Yisu
Nasaret-ŋga. Aö kayalê am, am
ŋgac dabuŋ naŋ Anötö kêkiŋ. Am
bu kôm sake têŋ yac? Am mweŋ
bu seŋ yac su, a?” 35 Magoc Yisu
hec yom ŋalau sac dau ma sôm,
“Am mamaŋ ma hu iŋ siŋ!” Goc
ŋalau sac kôm ŋgac dau peŋ sip
nom gi yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga, ma
sa yêc iŋ, magoc kôm iŋ tisac dom.
36 L au hoŋ sêhêdaê tu gêŋ di-
naŋ-ŋga, ma sêsôm têŋ dau, “Yom
bocke naŋ iŋ kêdôhôŋ? Iŋ gic
atu yom ŋaŋga ma ti ŋaclai têŋ
ŋalau sac, ma soc ŋac su!” 37 Ma
tiŋambu lau sic miŋ pi Yisu e iŋ
ndê waê gêm gameŋ hoŋ dinaŋ
ahuc.

Yisu gêm lau gêmbac daêsam sa
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)

38 Yisu tisa ma hu lôm wê-ŋga
dau siŋ, ma têŋ Saimon ndê andu
gi. Saimon ndê lawawê gêmbac
lic ŋandê atu, dec sêndac Yisu bu
nem iŋ sa. 39 Goc Yisu têŋ iŋ gi,
ma gic atu bu gêmbac dau hu iŋ
siŋ. Ma ŋagahô awhê dau tisa ma
gêm akiŋ ŋac.
40 Têŋ telha dinaŋ ac gi sip su,
goc lau sêkôc lau ti gêmbac hoŋ
sa akêŋ ŋac si andu, ma sêtêŋ Yisu
si. Iŋ kêŋ amba sac ŋac hoŋ, ma
kôm ŋac ŋayham sa. 41 Ma iŋ
soc ŋalau sac daêsam su, ma sêhu
lau siŋ ti sêmbwêc, “Am Anötö
ndê Atu.” Magoc iŋ hec yom ŋac,
ma kêŋ yao bu ŋac sêsôm iŋ asê
dom, ŋahu bu ŋac sêŋyalê bu iŋ
Mesaya dau.

Yisu hu malac Kapenaom siŋ
(Mak 1:35-39)

42 Têŋ bêbêc ganduc Yisu hu
malac dau siŋ, ma sa gi bu mbo
tawasê. Ma lau malac-ŋga sêsa si
bu sêŋsalê iŋ, ma têŋ ndoc sêtap
iŋ s a, naŋ sêteŋ iŋ bu hu ŋac
siŋ dom. 43 Magoc iŋ sôm têŋ
ŋac, “Mba! Aö gac waê bu wasôm
ŋawaê ŋayham pi †Anötö ndê
gôliŋ asê yêc malac ŋatô whiŋ.
Anötö kêkiŋ aö tu gweleŋ dinaŋ-
ŋga.” 44 Ma iŋ golom-golom malac
naŋ sêyêc gameŋ Judia-ŋga, ma
gêm mêtê tôm ŋac si lôm wê-ŋga
hoŋ.

5

Yisu kêgalêm ŋgacsêŋomi ŋamata-ŋga
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20; Jon 1:35-42)

1 Têŋ bêc daŋ Yisu kalhac Bug-
icto ŋ Genesaret* ŋamakê. Ma
lau daêsam sêkac sa ma sêŋgihi
iŋ ahuc tu bu sêŋgô Anötö ndê
yom naŋ iŋ hoc asê. 2 Yisu gêlic
lau sêkôc i-ŋga ŋatô sêŋgwasiŋ
si wasaŋ sêmbo baö, ma ŋac si
waŋ lu sêpoc suŋ sa têŋ baö.
3 Dec iŋ pi waŋ daŋ gi, ma ndac
waŋ ŋadau, ŋgac naŋ sêsam bu
Saimon, bu hêc waŋ dau sa awê
ŋagec. Goc iŋ ndöc sic ndöc waŋ,
ma kêdôhôŋ lau naŋ sêlhac baö.
4 Têŋ têm Yisu gic bata iŋ ndê
yom, naŋ sôm têŋ Saimon, “Hêc
waŋ sa bugictoŋ ŋagapoŋ ndi, ma
kêŋ nem wasaŋ sip bu kôc i.”
5 Ma Saimon sôm, “O ŋgac atu,

* **5:1** Genesaret - Bugictoŋ Galili-ŋga ndê ŋaê daŋ.

yac am gweleŋ atu ôbwêc baliŋ,
magoc akôc i daŋ dom. Magoc
tu am sôm-ŋga, dec aö wakêŋ
wasaŋ sip ndi." 6 Goc Saimon ti
ndê lau sêhêc waŋ sêsa si, ma
sêkêŋ wasaŋ sip gi. Ma sêkôc
i daêsam andô e wasaŋ meŋhu,
kêpiŋ bu wasaŋ kic. 7 Bocdinaŋ
ŋac sic gayo ŋac si silip ŋatô naŋ
sêmbo waŋ tilu-ŋga bu sêmeŋ ma
sênem ŋac sa. Goc ŋac sic dulu i
sip waŋ lu-lu e meŋhu, ma kêpiŋ
bu waŋ lu-lu sêpac.
8 Têŋ ndoc Saimon Pita gêlic i
daêsam dinaŋ, naŋ iŋ pôŋ haduc
yêc Yisu gahi-ŋga ma sôm têŋ
iŋ, "Pômdau, hu aö siŋ, bu aö
ŋgac sac!" 9 Iŋ sôm yom dinaŋ,
ŋahu bu iŋ ti lau hoŋ naŋ sêmbo
sêwhiŋ iŋ, naŋ sêhêdaê tu sêhê
i daêsam dinaŋ-ŋga. 10 Ma Jems
lu Jon, Sebedi ndê atuŋgac lu naŋ
sêmbo waŋ tilu-ŋga, naŋ sêhêdaê
boc-d inaŋ. Magoc Yisu sôm têŋ
Saimon, "Töc daôm dom. Am
ŋgac kôc i-ŋga, magoc kwahic dec
ma ndi, am oc kôm gweleŋ bu kôc
ŋamalac sêmeŋ sêŋkuc aö." 11 Ma
tiŋambu sêsôc baö si goc sêhu gêŋ
hoŋ siŋ, ma sêŋkuc Yisu.

Yisu kôm ŋgac ti gêmbac lep-
rasi ŋayham sa
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 Yisu mbo malac atu daŋ, ma
ŋgac daŋ naŋ gêmbac leprasi gêm
iŋ ndê ŋamlic sambuc ahuc, naŋ
têŋ iŋ gi. Têŋ ndoc iŋ gêlic Yisu,
naŋ iŋ hu dau aŋgô andô têŋ nom,
ma teŋ iŋ, "Pômdau, am bu tac
whiŋ, dec gitôm bu am oc kôm
aö ŋamlic ŋawasi sa." 13 Goc Yisu
kêmatôc amba ma kêmasec iŋ ma
sôm, "Aö atac whiŋ, dec wasôm
têŋ am bu ŋamlic ŋawasi sa." Ma
ŋagahô eŋ gêmbac leprasi hu iŋ
siŋ. 14 Goc Yisu kêŋ yao ma sôm,
"Ndic miŋ têŋ ŋamalac daŋ dom,
tigeŋ têŋ dabuŋsiga ndi, ma tôc
daôm têŋ iŋ bu lic bu am nem
ŋamlic ŋawasi sa su. Ma kêŋ da
tu am ŋamlic ŋawasi sa-ŋga tôm
yomsu naŋ Moses kêŋ têŋ yac. Ma
ŋalêŋ dinaŋ lau hoŋ oc sêŋyalê bu
am ŋamlic ŋayham sa."
15 Yisu bu kêŋ yao ŋgac dau,
magoc ŋawaê pi gêŋ naŋ Yisu
kôm, naŋ gêm gameŋ sambuc
ahuc. Bocdinaŋ lau daêsam sêtêŋ
iŋ si ŋapaŋ, bu sêŋgô iŋ ndê yom,
ma bu iŋ kôm ŋac si gêmbac
ŋayham sa. 16 Tigeŋ têm ŋatô iŋ
hu lau hoŋ siŋ, ma sa gameŋ sawa
gi bu teŋ mbec.

Yisu gêm ŋgac bôliŋ daŋ sa
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Têŋ bêc daŋ Yisu kêdôhôŋ
lau mbo andu daŋ. Ma lau
†Palêsai ti kêdôhôŋwaga yomsu-
ŋga ŋatô naŋ sêmeŋ akêŋ malac
Galili-ŋga ti Ju dia-ŋga hoŋ,
ma akêŋ Jerusalem, naŋ sêndöc
sêsuŋ sa têŋ iŋ. Ma Pômdau ndê
ŋaclai gêm Yisu ahuc bu kôm lau
gêmbac ŋayham sa.
18 Têŋ têm dinaŋ lau ŋatô
sêmeŋ sêmbalaŋ ŋgac bôliŋ daŋ
yêc sac, ma bu sêsôc andu dau
sêndi, tu bu sêkêŋ iŋ yêc Yisu
aŋgô-ŋga. 19 Magoc lau daêsam
sêŋgihi Yisu ahuc e ŋasawa mba.
Bocdinaŋ ŋac sêpi andu ŋapoc
lôlôc si, ma sêkac poc sa. Goc
sêŋwhaŋ sac ti ŋgac bôliŋ dau
sip lau daêsam ŋalhu, solop têŋ
Yisu aŋgô-ŋga gi. 20 Yisu gêlic gêŋ
dinaŋ dec kêyalê bu ŋac sêkêŋ
whiŋ iŋ, ma sôm têŋ ŋgac bôliŋ,
"O ŋgac daôm, kwahic dec aö
wasuc am nem sac kwi."
21 Goc lau Palêsai ti lau naŋ
sêndôhôŋ yomsu sic hu sem yom-
galôm têŋ dau bocdec bu, "Ŋgac
dindec iŋ asa? Iŋ ndê yom sac
sambuc! Anötö tigeŋ gitôm bu
suc sac kwi!" 22 Yisu kêyalê ŋac
si gauc dinaŋ ma ndac ŋac, "Tu
sake-ŋga mac gauc gêm yom boc-
dinaŋ? 23 Mac akêŋ whiŋ dom
bu aneŋ ŋaclai yêc bu wasôm
têŋ ŋgac dau bu, 'Aö wasuc am

nem sac kwi.’ Bocdinaŋ aö wasôm têŋ iŋ, ‘Tisa ma êmsêlêŋ.’ 24 Ma
têŋ ndoc mac alic aneŋ yom dau
ŋandô sa, naŋ aŋyalê bu Anötö
kêŋ ŋaclai têŋ †Ŋamalac ndê Atu
bu suc ŋamalac si sac kwi yêc
nom whiŋ.”

Goc Yisu sôm têŋ ŋgac bôliŋ
dau, “Tisa, kôc nem mbô sa, ma
lhö têŋ nem andu ndi.” 25 Ma
ŋagahô ŋgac dau kalhac ŋac si
aŋgô-ŋga, kôc iŋ ndê mbô sa,
ma mbu têŋ ndê andu gi ti kêpiŋ
Anötö. 26 Ma lau hoŋ sêhêdaê
ŋandô. Sêmpiŋ Anötö ma sêsôm,
“Acsalô lec yac dalic gêŋ kaiŋ daŋ
solop!”

Yisu kêgalêm Liwai bu êŋkuc iŋ
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

27 Tiŋambu Yisu sa awê gi ma
gêlic ŋgac kôc takis-ŋga daŋ naŋ
ndê ŋaê Liwai, ndöc ndê mala kôc
takis-ŋga. Ma Yisu sôm têŋ iŋ,
“Êmkuc aö!” 28 Goc Liwai tisa, hu
gêŋ hoŋ siŋ yêc, ma kêkuc Yisu.
29 Tiŋambu Liwai ndê mwasiŋ
atu daŋ tu Yisu-ŋga yêc iŋ ndê
andu. Ma lau sêkôc takis-ŋga
daêsam, ma lau ŋatô sêndöc tebo
ma seŋ gêŋ sêwhiŋ iŋlu Yisu.
30 Ma lau Palêsai ti lau †Skraib
ŋatô naŋ sêmbo Palêsai si toŋ,
naŋ sêlic gêŋ dau dec sêtucdiŋ ma
sêsôm têŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi,
“Tu sake-ŋga mac aŋ ti anôm gêŋ
awhiŋ lau sêkôc takis-ŋga ti lau
sac ŋatô?” 31 Ma Yisu dau ô ŋac si
yom ma s ôm, “Lau naŋ sêlic dau
bu gêmbac mba, naŋ oc sêŋsalê
dokta dom, magoc lau ti gêmbac
oc sêŋsalê dokta. 32 Aö gameŋ bu
waŋgalêm lau naŋ sêlic dau bu
lau gitêŋ, naŋ sa dom, aö gameŋ
bu waŋgalêm lau sac sa bu sênem
dau kwi.”

Yao gêŋ daneŋ-ŋga-ŋga
(Mat 9:14-15; Mak 2:18-20)

33 Ma lau Palêsai ti lau Skraib di-
naŋ sêsôm têŋ iŋ, “Ndoc daêsam
Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê
sêŋomi sêhu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ
ma sêteŋ mbec, ma Palêsai si
sêŋomi sêkôm bocdinaŋ. Magoc
tôm bêc hoŋ am nem ŋgacsêŋomi
sênôm ti seŋ gêŋ sêmbo.” 34 Goc
Yisu sôm, “Ŋgac nem awhê-ŋga
daŋ bu êŋgalêm lau sa sêmbo
sêwhiŋ iŋ bu sêneŋ mwasiŋ nem
awhê-ŋga, dec oc tôm dom bu
dasôm têŋ ŋac bu sêhu gêŋ
daneŋ-ŋga siŋ têŋ ndoc ŋgac dau
mbo whiŋ ŋac. 35 Ŋalêŋ tigeŋ aö
gambo gawhiŋ aneŋ ŋgacsêŋomi,
ma tu dinaŋ-ŋga dec sêhu gêŋ
daneŋ-ŋga siŋ dom. Tigeŋ ndoc
oc meŋ, naŋ ŋacyo oc sêkôc aö su
yêc ŋac, ma têŋ ndoc dinaŋ ŋac
oc ŋalôm ŋawapac, ma sêŋkuc
lêŋ dahu gêŋ daneŋ-ŋga siŋ-ŋga.”

Yisu ndê yom gitôm gêŋ wakuc
(Mat 9:16-17; Mak 2:21-22)

36 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ têŋ
ŋac bocdec bu, “Po akwa daŋ bu
kic, dec yac dakêc po wakuc bu
dasi pi po akwa dinaŋ dom. Bu
dakôm, oc taŋyaiŋ po wakuc, ma
po wakuc oc tôm po akwa dom.
37 Ma têŋ ndoc lau sêmasaŋ wain
wakuc, naŋ sêkêc sip bôc ŋamlic
wain-ŋga akwa dom. Mba. Ŋac
bu sêkôm, goc wain wakuc oc hôc
ŋamlic akwa kôc ma wê niŋga.
Ma bôc ŋamlic oc tisac bocdinaŋ.
38 Mba. Wain wakuc dakêc sip
bôc ŋamlic wakuc. 39 Ma lau naŋ
sênôm wain akwa su, naŋ sêtec
bu sênôm wain wakuc, bu sêsôm,
‘Wain akwa, iŋ ŋayham.’ ”

6

Yisu iŋ Pômdau bêc Sabat-ŋga
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ, Yisu
kêsêlêŋ mbo lôcwha naŋ gic ôm
wit-ŋga daŋ kic, ma iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêkôc wit ŋandô ma
sêŋsê ŋapa goc seŋ ŋandô. 2 Ma
Palêsai ŋatô sêlic gêŋ dau ma
sêndac, “Tu sake-ŋga mac akôm
gweleŋ naŋ yac neŋ yomsu gic

yao bu dakôm têŋ bêc Sabat-ŋga
dom?” 3 Ma Yisu ô yom ma sôm,
“Gauc nem yom naŋ sêto yêc pi
gêŋ naŋ Kiŋ Dawid kôm. Mac
asam su, me? Têŋ ndoc daŋ gêŋ
yô iŋ ma lau naŋ sêwhiŋ iŋ, 4 dec
iŋ sôc Anötö ndê andu gi, ma gêŋ
bolom dabuŋ naŋ lau sêkêŋ ti da,
naŋ Moses kêŋ yao bu dabuŋsiga
tawasê sêneŋ. Ma iŋ kêŋ têŋ
lau naŋ sêmbo sêwhiŋ iŋ ma ŋac
seŋ. Magoc lau daŋ sêŋgôliŋ yom
pi Dawid me sêsôm bu iŋ kêgilì
yomsu lec dom.”

5 Ma iŋ sôm têŋ ŋac, “Ŋamalac
ndê Atu iŋ gêŋ hoŋ ŋadau, ma iŋ
Pômdau bêc Sabat-ŋga whiŋ.”

Yisu kôm ŋgac amba balê ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga
(Mat 12:9-24; Mak 3:1-6)

6 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ iŋ
sôc lôm wê-ŋga daŋ gi, ma
kêdôhôŋ lau. Ma ŋgac daŋ
naŋ ndê amba andô-ŋga tibalê
naŋ ndöc. 7 Lau Palêsai ti lau
naŋ sêndôhôŋ yomsu naŋ sêŋsalê
yom bu sêŋgôliŋ pi Yisu. Tu
dinaŋ-ŋga dec ŋac tatiŋ iŋ ŋapep
bu mboe iŋ oc kôm ŋgac dau
ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga, dec
ŋac oc sêsôm bu iŋ kêgilì yomsu
Sabat-ŋga. 8 Yisu kêyalê ŋac si
gauc, ma sôm têŋ ŋgac amba balê,
“Tisa, ma lhac lau hoŋ aŋgô-ŋga.”
Ma iŋ tisa kalhac. 9 Goc Yisu sôm
têŋ ŋac, “Aö bu wandac mac bu
gêŋ bocke oc êŋgilì yomsu Sabat-
ŋga? Dakôm ŋayham têŋ lau,
me dakôm sac têŋ lau? Danem
ŋamalac sa, me datec ŋac sêmbac
ndu?” 10 Iŋ tahê ŋac hoŋ, ma sôm
têŋ ŋgac dau, “Êmatôc amam.”
Goc ŋgac dau kêmatôc amba, ma
amba dau ŋayham sa tiyham.

11 Magoc gêŋ dau kôm lau
Palêsai ti lau Skraib atac ŋandê
atu, ma ŋac sem yomgalôm têŋ
dau pi Yisu, ma pi gêŋ bocke bu
sêkôm têŋ iŋ-ŋga.

Yisu kêyaliŋ aposel 12 sa
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 Têŋ bêc daŋ Yisu pi lôc daŋ
gi bu teŋ mbec, ma tôm ôbwêc
baliŋ iŋ teŋ mbec mbo. 13 Têŋ
galaŋsê bêbêc iŋ kêgalêm lau naŋ
sêŋkuc iŋ sêmeŋ, ma kêyaliŋ ŋac
si lau 12 sa, ma sam ŋac bu lau
†Aposel. 14 Lau Aposel dau si ŋaê
bocdec: Saimon, naŋ Yisu sam
bu ‘Pita,’ lu asi Andru, ma Jems,
Jon, Pilip, Batolomeas, 15 Matyu,
Tomas, Jems (naŋ Alpayas ndê
atu), Saimon (naŋ sêsam bu ‘Ŋgac
†Selot’), 16 Judas (naŋ ŋadamba
iŋ ŋgac daŋ ŋaê Jems), ma Judas
Iskeriot naŋ tiŋambu oc hoc Yisu
asê.

Yisu kêdôhôŋ lau ma kôm gêmbac ŋayham sa
(Mak 3:7-12)

17 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêsip
akêŋ lôc sêmeŋ, ma Yisu kalhac
gameŋ gapoŋ. Ma †sêŋomi
daêsam naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ
sêkac sa su sêmbo dinaŋ. Ma lau
toŋ atu akêŋ malac Jerusalem ti
malac gameŋ Judia-ŋga hoŋ, ma
lau akêŋ gameŋ gwêc-ŋga naŋ
yêc kêpiŋ malac Taya ma Saidon,
naŋ sêmeŋ bu sêŋgô iŋ ndê yom,
ma bu iŋ kôm ŋac si gêmbac
ŋayham sa. 18 Lau naŋ ŋalau
sac sêmbo ŋac si ŋalôm, naŋ Yisu
kôm ŋac ŋayham sa. 19 Ma lau
hoŋ sêhôc sôsôwec bu sêmasec
iŋ, ŋahu bu ŋaclai sa yêc Yisu, ma
kôm lau gêmbac hoŋ ŋayham sa.

Yisu ndê yom ŋatô
(Mat 5:1-12)

20 Yisu tahê iŋ ndê ŋgacsêŋomi
ma sôm,
“Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac
lau ŋalôm sawa, bu iŋ gêlic
ŋayham bu kôc mac sa andöc
iŋ ndê gôliŋ ŋapu.
21 Anötö ndê mwasiŋ gic waê
mac lau naŋ kwahic dec gêŋ
yô mac, bu iŋ oc kêŋ gêŋ hôc
mac dôŋ-ŋga.

Anötö ndê mwasiŋ gic waê mac
lau naŋ kwahic dec andöc ti
tamsulu, bu iŋ oc nem malô
mac e ambwac.
22 Anötö ndê mwasiŋ gic waê
mac lau naŋ sêtec mac ma
sêtiŋ mac, ma sêpu mac ti
sêkôm nem waêm tisac tu
mac aŋkuc Ŋamalac ndê Atu-
ŋga. 23 Ahêgo daôm dom
têŋ ndoc lau sêkôm bocd-
inaŋ, tigeŋ atê wê ti atac
ŋayham, bu Anötö oc kêŋ
ŋagêyô ŋayham têŋ mac yêc
undambê. Ma gauc nem bu
lau naŋ sêtec mac, naŋ si
apai sêkôm ŋalêŋ tigeŋ di-
naŋ têŋ Anötö ndê lau propet
ŋamata-ŋga.
24 Oyaê mac lau naŋ apo
daôm sa ŋa awa ti wapa
daêsam. Mac atap nem
mwasiŋ ŋayham sa têŋ têm
kwahic dec-ŋga, magoc gêŋ
dau oc tôm dom bu nem mac
sa têŋ têm ŋambu-ŋga.
25 Oyaê mac lau naŋ aŋ
gêŋ ŋawahô kwahic dec.
Tiŋambu gêŋ oc yô mac.
Oyaê mac lau naŋ ambwac
kwahic dec. Tiŋambu mac oc
ataŋ daŋgibo atu ma andöc ti
tamsulu.
26 Oyaê mac lau naŋ lau hoŋ
sêmpiŋ mac. Atac ŋayham tu
gêŋ dinaŋ-ŋga dom, bu ŋalêŋ
tigeŋ lau Israel-ŋga si apai
sêmpiŋ lau propet tasaŋ.”

Atac whiŋ mac nem ŋacyo
(Mat 5:43-48)

27 Ma Yisu sôm têŋ lau dinaŋ,
“Aŋgô aneŋ yom. Atac whiŋ mac
nem ŋacyo, ma akôm ŋayham têŋ
lau naŋ sêtec mac. 28 Anem mbec
lau naŋ sêpucbo mac, ma ateŋ
mbec pi lau naŋ sêkôm sac têŋ
mac. 29 Ŋgac daŋ bu tap am sip
alim andô daŋga, naŋ kêŋ daŋga
bu iŋ ndic whiŋ. Ŋgac daŋ bu
kôc nem ŋakwê baliŋ su yêc am,
naŋ êmgamiŋ nem ŋakwê ŋandô-
ŋga dom magoc kêŋ têŋ iŋ whiŋ.
30 Ŋgac daŋ bu ndac gêŋ daŋ,
naŋ kêŋ têŋ iŋ. Ma ŋgac daŋ
bu kôc am nem gêŋ daŋ, naŋ
ndac bu iŋ kêŋ mbu meŋ dom.
31 Mêtê ŋayham-ŋayham naŋ mac
atac whiŋ bu lau sêkôm têŋ mac,
naŋ mac daôm akôm têŋ ŋac.
32 “Lau hoŋ atac whiŋ lau naŋ
atac whiŋ ŋac ô. Bocdinaŋ mac
bu atac whiŋ nem silip tawasê
ma atac tec nem ŋacyo, dec mac
nem mêtê hôc gêlêc lau sac si
mêtê su dom. 33 Ma lau hoŋ
sêkôm ŋayham têŋ lau naŋ sêkôm
ŋayham têŋ ŋac ô, ma mac bu
akôm bocdinaŋ, dec mac nem
mêtê hôc gêlêc lau sac si mêtê
su dom. 34 Ma mac bu akêŋ tôp
têŋ mac nem silip, naŋ iŋ gêŋ atu
dom. Mac aŋyalê su bu tiŋambu
ŋac oc sêndic tôp dau. Lau sac
sêkêŋ tôp têŋ si silip, ma takwê bu
ŋac sêndic tôp hoŋ mbu meŋ.
35 “Bocdinaŋ ayob daôm bu
aŋkuc lau sac si mêtê dom.
Atac whiŋ nem ŋacyo, ma akôm
ŋayham têŋ ŋac. Akêŋ gêŋ têŋ
ŋac, ma ahêgo daôm dom pi ndoc
bocke ŋac oc sêkêŋ gêŋ dau mbu
meŋ-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga Anötö,
Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau oc kêŋ
ŋaôli ŋayham atu têŋ mac, ma
sam mac bu iŋ ndê atui awhê ma
ŋgac. Bu Anötö dau kêmwasiŋ
lau sac ma lau naŋ sem daŋge
iŋ dom, naŋ sêwhiŋ. 36 Bocdinaŋ
tamwalô lau hoŋ, tôm Damam
undambê-ŋga tawalô lau.”

Yom datoc asidôwai sa-ŋga
(Mat 7:1-5)

37 Ma Yisu sôm, “Anem dôhôŋ
lau si lêŋ ti sakiŋ tu bu alic lau
ŋatô sac ŋambwa, me tu bu apu
ŋac-ŋga dom. Mac bu akôm, dec
Anötö oc lic mac sac ma pu mac
tu mac nem lêŋ ti sakiŋ-ŋga boc-
dinaŋ. Asuc lau si sac kwi, ma

Anötö oc suc mac nem kwi bocdinaŋ. 38 Têŋ ndoc mac bu anem
lau ŋatô sa, naŋ akêŋ gêŋ têŋ ŋac
ti nem ŋalôm sambuc, ma bocdinaŋ Anötö oc kêŋ gêŋ hôc gêlêc
su têŋ mac e meŋhu ma êŋsalê
mac ahuc. Bu Anötö oc êmwasiŋ
mac, gitôm mac amwasiŋ lau."
39 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ
bocdec, "Ŋgac tapec gitôm bu wê
tapec daŋ dom. Mba! Iŋlu lu-lu
oc sêpeŋ sêsip sê sêndi. 40 Ma
kwapuc daŋ oc hôc gêlêc gwalam
akwa naŋ kêdôhôŋ iŋ, naŋ dom.
Magoc kwapuc hoŋ naŋ sêndôhôŋ
gêŋ hoŋ e tidôŋ ŋac, naŋ oc sêtôm
ŋac si kêdôhôŋwaga.
41 "Tu sake-ŋga am hêgo daôm
tu gêŋ golop sauŋ naŋ yêc nem
asidôwa tandô, tigeŋ gêŋ golop
atu naŋ yêc am daôm tanôm, naŋ
am gêlic apu? 42 Ma bocke am
oc sôm têŋ nem asidôwa, 'Aneŋ
asidôwa, aö bu wakôc gêŋ golop
naŋ yêc am tanôm, naŋ sa,' magoc
gêŋ golop atu naŋ pôc am daôm
tanôm ahuc, naŋ am gêlic dom?
Am ŋgac tim yom lau-ŋga! Gêŋ
ŋamata-ŋga kôc gêŋ golop sa yêc
daôm tanôm e tanôm ŋawa sa,
goc tiŋambu kôc gêŋ golop sauŋ
naŋ yêc nem asidôwa tandô, naŋ
sa."

Lau si mêtê whê ŋac sa bu ŋayham me sac
(Mat 7:16-19; 12:33-35)

43 Ma Yisu sôm, "A ŋayham daŋ
oc nem ŋandô sac dom, ma a
sac oc nem ŋandô ŋayham dom.
44 Dalic ŋandô naŋ a tidau-tidau
sem, ma bocdinaŋ yac taŋyalê bu
a ŋayham me sac. Gitôm dom bu
dahiŋ ŋandô ŋayham yêc a sac.
45 Ma ŋalêŋ tigeŋ, yom naŋ lau
sêsôm, naŋ tôc gêŋ bocke naŋ hôc
ŋac si ŋalôm ahuc, naŋ asê. Mêtê
ti gauc ŋayham yêc lau ŋayham si
ŋalôm, ma bocdinaŋ sêkôm mêtê
ŋayham. Ma mêtê ti gauc sac yêc
lau sac si ŋalôm, dec sêkôm sac."

Yom gôliŋ pi ŋgac sêkwê anduŋga lu
(Mat 7:24-27)

46 "Tu sake-ŋga mac asam aö
bu, 'Pômdau, Pômdau,' tigeŋ mac
daŋam wambu aneŋ yom dom?
47 Ŋamalac naŋ têŋ aö meŋ ma
ŋgô aneŋ yom, ma daŋga wambu
yom dau, naŋ aö bu wawhê iŋ sa
têŋ mac. 48 Iŋ gitôm ŋgac kwê
andu-ŋga naŋ kwê sê baliŋ sip
nom ŋaŋga, ma kêŋ hoc kêgapiŋ
alhö dôŋ têŋ ndoc iŋ kêsuhuŋ sip
sê baliŋ dinaŋ. Têŋ ndoc uhô-
ŋga, bu hêc meŋ hôc pi andu dau,
magoc andu dau kalhac ŋaŋga,
bu iŋ kwê ŋapep. 49 Magoc
ŋamalac naŋ ŋgô aneŋ yom ma
daŋga wambu dom, naŋ gitôm
ŋgac naŋ kwê andu, magoc kêŋ
alhö sip nom ŋalôm gi dom. Têŋ
ndoc uhô-ŋga, bu hêc ma hôc pi
ndê andu e ŋagahô eŋ andu dau
ku sa ma tisac sambuc."

7

Ŋgac bata siŋ-ŋga daŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga
(Mat 8:5-13)

1 Yisu gic bata yom naŋ iŋ
kêdôhôŋ têŋ lau toŋ atu dinaŋ,
goc sôc malac Kapenaom gi. 2 Ma
ŋgac bata Rom-ŋga naŋ gêm gôliŋ
lau siŋ-ŋga 100, naŋ mbo malac
dau. Iŋ ndê ŋgac akiŋ daŋ naŋ
iŋ tac whiŋ kêlêc, naŋ gêmbac
e kêpiŋ bu mbac ndu. 3 Ma iŋ
ŋgô Yisu ŋawaê, dec kêkiŋ lau
bata Israel-ŋga ŋatô sêtêŋ iŋ si,
bu sêndac iŋ bu meŋ ma kôm iŋ
ndê ŋgac akiŋ ŋayham sa. 4-5 Ŋac
sêhôc asê têŋ Yisu, ma sêsôm têŋ
iŋ bu, "Ŋgac bata siŋ-ŋga dinaŋ iŋ
ŋgac ŋayham, ma iŋ tac whiŋ yac
lau Israel-ŋga. Iŋ gêm yac sa tu
akwê yac mba lôm wê-ŋga. Bocdinaŋ yac ateŋ am bu nem iŋ sa."
6 Goc Yisu whiŋ ŋac gi. Iŋ meŋ
suŋ sa têŋ andu, ma ŋgac bata
siŋ-ŋga dau kêkiŋ ndê silip ŋatô

bu sêsôm têŋ iŋ, “Pômdau, ŋgac
bata siŋ-ŋga dau sôm bu iŋ tec bu
kêŋ ŋawapac têŋ am. Iŋ sôm bu
am ŋgac tiwaê naŋ hôc gêlêc iŋ
su, dec iŋ maya bu am têŋ iŋ ndê
andu ndi. 7 Tu dinaŋ-ŋga iŋ dau
têŋ am meŋ dom. Tigeŋ iŋ sôm bu
iŋ kêyalê su bu am ŋgac ti ŋaclai
atu, ma bocdinaŋ dec am gitôm
bu sôm ŋa awham ŋambwa, dec
iŋ ndê ŋgac akiŋ oc ŋayham sa.
8 Bu iŋ dau daŋga wambu lau naŋ
si ŋaclai hôc gêlêc iŋ ndê, ma iŋ
ndê lau siŋ-ŋga daŋga wambu iŋ.
Iŋ bu sôm têŋ daŋ, ‘Am ndi,’ dec
iŋ oc ndi. Ma iŋ bu sôm têŋ daŋ,
‘Mweŋ!’ dec iŋ oc meŋ. Ma iŋ
bu sôm têŋ ndê ŋgac akiŋ bu kôm
gêŋ daŋ, dec iŋ oc kôm.”
9 Yisu ŋgô ŋgac bata siŋ-ŋga
ndê yom dinaŋ e hêdaê. Iŋ kac
dau kwi ma sôm têŋ lau toŋ atu
naŋ sêŋkuc iŋ, “Aö wasôm têŋ
mac bu yêc lau Israel-ŋga hoŋ aö
gatap ŋac si daŋ naŋ kêŋ whiŋ
ŋaŋga gitôm ŋgac Rom-ŋga di-
naŋ, naŋ sa dom.”
10 Ma tiŋambu ŋgac bata siŋ-
ŋga ndê lau sêmbu sêtêŋ iŋ ndê
andu si, ma sêtap sa bu ŋgac akiŋ
dau ŋayham sa su.

Yisu uŋ ŋgac daŋ naŋ mbac ndu su, naŋ sa

11 Bêc ŋatô giŋga su, ma
Yisu têŋ malac Nein gi, ma iŋ
ndê ŋgac-sêŋomi ti lau daêsam
sêwhiŋ iŋ si. 12 Têŋ têm iŋ
meŋ kêpiŋ malac dau ŋagatam,
iŋ gêlic lau ŋatô sêsa sêmeŋ,
sêmbalaŋ ŋgac batê daŋ bu
sêŋsuhuŋ iŋ. Ŋgac batê dinaŋ
dinda iŋ awhê sawa naŋ ndê
balêkoc ŋatô mbasi. Ma lau
malac-ŋga daêsam sêwhiŋ dinda
sêsa sêmeŋ. 13 Pômdau gêlic
dinda, ma tawalô iŋ ŋandô, goc
sôm, “Am taŋ dom.” 14 Goc iŋ
têŋ ŋac gi, ma kêmasec sasac naŋ
ŋgac batê yêc. Ma lau naŋ sêhôc
sasac, naŋ sêlhac teŋ. Ma iŋ sôm,
“Aneŋ balê, aö wasôm têŋ am bu
tisa!” 15 Ma ŋgac dau tisa ndöc,
ma gic hu sôm yom. Goc Yisu kêŋ
iŋ mbu têŋ dinda gi. 16 Gêŋ dinaŋ
kôm lau hoŋ sêtöc dau atu, ma
ŋac sic hu sêmpiŋ Anötö. Ŋatô
sêsôm, “Propet atu daŋ hôc asê
yac.” Ma ŋatô sêsôm, “Anötö
kêlhiŋ iŋ ndê lau yac siŋ dom,
iŋ gêm yac sa.” 17 Ma tiŋambu
ŋawaê pi gêŋ naŋ Yisu kôm, naŋ
gêm gameŋ Judia-ŋga ma gameŋ
ŋamakê-ŋga hoŋ ahuc.

Yisu sôm yom pi Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga
(Mat 11:2-18)

18 Têŋ ndoc dinaŋ Jon, Ŋgac
Kêku Lau-ŋga ndöc gapocwalô,
ma iŋ ndê sêŋomi sic miŋ têŋ iŋ
pi gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm. Goc Jon
kêyaliŋ iŋ ndê sêŋomi lu sa, 19 ma
kêkiŋ iŋlu sêtêŋ Yisu si, bu sêndac
iŋ, “Anötö gic bata têŋ yac bu oc
êŋkiŋ Mesaya. Am daôm dinaŋ,
me yac oc akêŋ bataŋ ŋgac daŋ
tiyham?”
20-21 Têŋ ndoc ŋgac lu di-
naŋ sêhôc asê Yisu, iŋ gêm
gweleŋ mbo, ma kôm lau daêsam
ŋayham sa, lau gêmbac ma lau ti
ŋalau sac. Ma iŋ kôm lau tapec
daêsam si tandô po asê. Ma iŋlu
sêsôm têŋ iŋ, “Jon, Ŋgac Kêku
Lau-ŋga kêkiŋ alu atêŋ am ameŋ,
bu andac am bu am Mesaya dau,
me yac oc akêŋ bataŋ ŋgac daŋ
tiyham?” 22 Goc Yisu ô iŋlu si
yom ma sôm, “Amlu ambu andi
ma asôm yom têŋ Jon pi mêtê
naŋ amlu aŋgô aö gahoc asê,
ma pi gêŋ naŋ amlu alic aö
gakôm. Lau tapec sêlic gameŋ
tiyham, lau bôliŋ sêŋsêlêŋ tiy-
ham, lau ti gêmbac leprasi si
ŋamlic ŋawasi sa, lau daŋgasuŋ
bic sêŋgô yom tiyham, lau batê
sêtisa, ma lau ŋalôm sawa sêŋgô
ŋawaê ŋayham. 23 Aŋgô! Lau
naŋ atac lu-lu tu aö-ŋga dom, naŋ
oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa.”

24 Ŋgac lu naŋ Jon kêkiŋ, naŋ
sêhu Yisu siŋ ma sêmbu si, goc
Yisu sôm yom pi Jon têŋ lau
toŋ atu, ma ndac ŋac bocdec bu,
“Têŋ ndoc mac asa atêŋ Jon yêc
gameŋ sawa a, naŋ mac gauc gêm
bu atap ŋamalac kaiŋ bocke sa?
Mac bu alic ŋgac gauc babalê,
gitôm gakoc naŋ mbu kêwic, a?
25 Mac asa a bu alic ŋgac naŋ sôc
ŋakwê ŋayham, a? Mba! Lau
naŋ sêsôc ŋakwê ŋayham ma seŋ
gêŋ ŋayham, naŋ sêmbo gameŋ
ŋayham gitôm kiŋ si andu. 26 B
ocdinaŋ dec aö bu wandac mac,
bu mac asa a bu alic sake? Bu alic
propet daŋ? Yomandô! Iŋ propet
daŋ, ma iŋ hôc gêlêc propet hoŋ
su. 27 Propet akwa daŋ to yom
naŋ Anötö sôm têŋ Mesaya bocdec
bu, *‘Aö waŋkiŋ aneŋ ŋgac aheŋ-
ŋga muŋ am, bu êmasaŋ am nem
seŋ.’* Y om pi ŋgac aheŋ-ŋga dau
hêganôŋ Jon solop. 28 Ŋamalac
naŋ dinda nom-ŋga sêkôc ŋac,
naŋ si daŋ hôc gêlêc Jon su
dom. Tigeŋ aö wasôm têŋ mac,
bu lau hoŋ naŋ sêsôc Anötö ndê
gôliŋ ŋapu su, lau tiwaê, ma lau
waêmba bocdinaŋ, naŋ hoŋ sêhôc
gêlêc Jon su yêc Anötö aŋgô-ŋga.”

29 Lau daêsam naŋ sêŋgô Yisu
ndê yom dinaŋ, ma lau sêkôc
takis-ŋga sêwhiŋ, naŋ sêtôc asê
bu sêlic Anötö ndê lêŋ bu lêŋ
solop eŋ. Ŋahu bu muŋ-ŋga, têŋ
ndoc Jon gêm mêtê ma kêku lau
mbo, naŋ sêkôc iŋ ndê yom sa ma
sêliŋ saŋgu. 30 Tigeŋ lau Palêsai
ti gwalam akwa yomsu-ŋga sêkôc
Jon ti iŋ ndê yom sa dom, ma sêliŋ
iŋ ndê saŋgu dom, dec tôc asê bu
sêtec Anötö ndê lêŋ naŋ Jon tôc
têŋ ŋac.

31 Ma Yisu gic têku yom ma
sôm, “Lau têm dindec-ŋga ŋac lau
kaiŋ bocke? Aö wanem dôhôŋ
pi gêŋ sake tu bu wawhê ŋac si
lêŋ sa-ŋga? 32 Ŋac sêtôm balêkoc
naŋ sêkôc whê sêmbo malac lôm,
naŋ sêtucdiŋ ŋac si silip ŋatô ma
sêsôm, ‘Têŋ ndoc naŋ yac ac oŋ
bu datê wê, naŋ mac atec. Ma
têŋ ndoc yac am wê daŋgibo-
ŋga, naŋ mac atec bu ataŋ awhiŋ.’
33 Ma mac lau têm dindec-ŋga
bocdinaŋ. Jon, Ŋgac Kêku Lau-
ŋga meŋ ma gêŋ gêŋ ŋayham
dom, ma nôm wain dom, ma mac
asôm bu ŋalau sac daŋ mbo iŋ
ndê ŋalôm. 34 Ma Ŋamalac ndê
Atu meŋ hôc asê, ma gêŋ gêŋ
ŋayham ti nôm wain, ma mac
asôm bu iŋ ŋgac gêŋ gêŋ ti nôm
wain ŋawahô-ŋga, ma iŋ hê silip
têŋ lau sac ti lau sêkôc takis-ŋ ga.
Bocdinaŋ, mac lau têm dindec-
ŋga atôm balêkoc naŋ sêkôm tô
aŋiŋ ŋapaŋ. 35 Tigeŋ Anötö ndê
gauc hôc gêlêc gêŋ hoŋ, ma iŋ ndê
lau sêŋyalê bu iŋ ndê lêŋ iŋ lêŋ
solop.”

Awhê daŋ kêc bu ŋamalu pi Yisu gahi
(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

36 Palêsai daŋ ŋaê Saimon
kêgalêm Yisu bu neŋ gêŋ whiŋ
iŋ, dec Yisu sôc iŋ ndê andu
gi, ma ndöc tebo bu neŋ gêŋ.
37 Yêc malac dinaŋ, awhê sac
daŋ mbo. Iŋ ŋgô ŋawaê bu Yisu
ndöc Palêsai ndê andu dinaŋ, dec
kôc bu ŋamalu ŋayham sip kac
daŋ, ma têŋ andu dau gi. 38 Iŋ
pôŋ haduc yêc Yisu gahi-ŋga ma
taŋ, ma iŋ ndê tasulu sip Yisu
gahidômbwê. Goc iŋ puŋ Yisu
gahi ŋa kêclauŋ, ŋgutô iŋ gahi,
ma mbac gêŋ malu dau pi iŋ gahi.
39 Saimon gêlic gêŋ dau, ma gauc
gêm yêc dau, “Ŋgac dindec iŋ
bu propet daŋ, dec iŋ oc êŋyalê
bu awhê naŋ kêmasec iŋ, naŋ
awhê sac daŋ.” 40 Yisu kêyalê yom
naŋ Saimon gauc gêm, goc sôm,
“Saimon, aö bu wasôm yom daŋ
têŋ am.” Ma Saimon ô yom ma
sôm, “Kêdôhôŋwaga, sôm.”

41 Goc Yisu sôm yom gôliŋ daŋ
bocdec bu, “Ŋgac lu sêkôc tôp yêc
ŋgac ti lêlôm. Ŋgac daŋ ndê tôp
gitôm †denarii 500 ma daŋ ndê
tôp gitôm denarii 50. 42 Iŋlu si
mone sêndic tôp-ŋga mbasi, dec
iŋ hu iŋlu si tôp ŋayom siŋ. Am
gauc gêm bocke? Iŋlu si asa oc
atac whiŋ ŋgac dau hôc gêlêc?”
43 Ma Saimon sôm, “Ŋgac naŋ kôc
tôp atu, naŋ.” Ma Yisu sôm, “Am
sôm solop.” 44 Goc iŋ kac dau
kwi, tahê awhê dinaŋ, ma sôm têŋ
Saimon, “Aö gasôc am nem andu
gameŋ, magoc am kêŋ bu têŋ aö
bu waŋgwasiŋ gahiŋ-ŋga tôm lau
Israel-ŋga si gêbôm dom. Tigeŋ
lic awhê dec. Iŋ ndê tasulu kôm
aö gahiŋ ŋamaim sa, ma iŋ puŋ
aö gahiŋ ŋa kêclauŋ. 45 Am ŋgutô
aö dom, tigeŋ awhê dec ŋgutô
aö gahiŋ ŋapaŋ. 46 Am kêc olib
ŋakwi pi aö ŋagôlôŋ dom, tigeŋ
iŋ kêc bu ŋamalu pi aö gahiŋ.
47 Bocdinaŋ aö wasôm têŋ am
bu awhê dindec kêyalê bu Anötö
suc iŋ ndê sac daêsam kwi, ma
bocdinaŋ iŋ atac whiŋ aö ŋandô.
Tigeŋ lau naŋ gauc gêm bu ŋac
si sac atu dom, naŋ oc atac whiŋ
iŋ naŋ bu suc ŋac si sac kwi, naŋ
ŋandô dom.”
48 Ma Yisu sôm têŋ awhê dau,
“Aö gasuc am nem sac kwi su.”
49 Ma ŋacleŋ ŋatô naŋ sêndöc
sêwhiŋ, naŋ sêsôm têŋ dandi,
“Ŋgac dindec iŋ ŋgac kaiŋ bocke,
dec iŋ suc sac kwi?” 50 Tigeŋ Yisu
sôm têŋ awhê dau, “Am nem kêŋ
whiŋ gêm am si. Lhö ti atac malô
ndi.”

8

Lauwhê daêsam sêŋkuc Yisu

1 Tiŋambu Yisu golom malac
atu-tu ti sauŋ-sauŋ, ma gêm
mêtê ma hoc ŋawaê ŋayham
asê pi Anötö ndê gôliŋ. Ma
†ŋgacsêŋomi 12 2 ti lauwhê
daêsam sêŋsêlêŋ sêwhiŋ iŋ.
Lauwhê dinaŋ ŋatô Yisu soc ŋalau
sac su yêc ŋac, ma ŋatô iŋ kôm
ŋac si gêmbac ŋayham sa. Ŋac
si daŋ iŋ Maria Magadala, naŋ
Yisu soc ŋalau sac 7 su yêc iŋ.
3 Ma awhê daŋ iŋ Joana, naŋ ndê
akweŋ Kusa yob Herod ndê andu.
Maria lu Joana, ma Susana, ma
lauwhê daêsam sêŋkuc Yisu ma
sêkêŋ si awa ti wapa tu sênem iŋ
ti ndê ŋgacsêŋomi sa-ŋga.

Yom gôliŋ pi ŋgac kêbalip wit ŋawhê
(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 Têŋ têm daŋ lau toŋ atu sêtêŋ
Yisu sêmeŋ, ma lau akêŋ malac
hoŋ yêc gameŋ Galili-ŋga sêmbo
sêwhiŋ. Ma Yisu sôm yom gôliŋ
daŋ bocdec bu, 5 “Ŋgac daŋ sa gi
bu êmbalip wit ŋawhê yêc ndê
ôm, ma têŋ ndoc iŋ kêbalip gêŋ
dau, naŋ ŋatô sêpeŋ sêsip seŋ,
dec lau sêkwê dôŋ ma mbac lôlôc-
ŋga sêsip sêmeŋ ma seŋ su. 6 Ma
ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip gameŋ
hoc-hoc, ma têŋ têm sêpo sêpi
sêmeŋ, naŋ sem bôliŋ, bu nom
dau tibasô. 7 Ŋawhê ŋatô sêpeŋ
sêsip kwaŋ ti ŋakwa ŋalôm, ma
têŋ ndoc sêpo sêpi sêmeŋ, naŋ
kwaŋ pi whiŋ e yaŋ gêŋ dau ndu.
8 Ma ŋawhê ŋatô sêpeŋ sêsip nom
ŋayham, ma sêpo sêpi sêmeŋ e
sem ŋandô gitôm 100.” Yisu gic
bata yom gôliŋ dau, goc sôm, “Asa
bu daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô aneŋ
yom!”

Yisu whê yom gôliŋ wit ŋawhê-ŋga ŋahu sa
(Mat 13:10-23; Mak 4:10-20)

9 Tiŋambu Yisu ndê ŋgacsêŋomi
sêndac iŋ bu whê yom gôliŋ dinaŋ
ŋahu sa. 10 Ma iŋ sôm, “Anötö ndê
gôliŋ ŋalêŋ ŋahu sip ŋalôm gi. Iŋ
kêyaliŋ mac sa bu aŋyalê ŋahu
dau, magoc aö wasôm yom têŋ
lau ŋatô ŋa yom gôliŋ ŋambwa.
Tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm,
‘*Ŋac sêlic gêŋ naŋ aö gakôm, naŋ*

ŋapaŋ, magoc ŋac si gauc sa dom.
Ma ŋac sêŋgô aneŋ yom ŋapaŋ,
tigeŋ ŋac sêŋyalê ŋahu dom.' "
11 Goc Yisu sôm, "Yom gôliŋ
dau ŋahu bocdec. Yom pi wit
ŋawhê naŋ hêganôŋ Anötö ndê
yom. 12 Wit ŋawhê naŋ sêpeŋ
sêsip seŋ, naŋ hêganôŋ lau naŋ
sêŋgô Anötö ndê yom, magoc
Sadaŋ meŋ ma kêgaho yom dau
su yêc ŋac si ŋalôm, tu bu ŋac
sêkêŋ whiŋ dom, ma sêtap Anötö
ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa
dom. 13 Ma yom pi wit ŋawhê naŋ
sêpeŋ sêsip gameŋ hoc-hoc, naŋ
hêganôŋ lau naŋ sêŋgô Anötö
ndê yom ma sêkôc sa ti atac
ŋayham, tigeŋ gitôm gêŋ ŋawhê
naŋ ŋawakac mba, dec lau dinaŋ
sêkêŋ whiŋ ŋasawa sauŋ, magoc
lêtôm meŋ ku ŋac dulu. 14 Ma
yom pi wit ŋawhê naŋ sêpeŋ
sêsip kwaŋ ti ŋakwa ŋalôm, naŋ
hêganôŋ lau naŋ sêŋgô Anötö ndê
yom, magoc ŋawapac ma mone
ti gêŋ ŋayham-ŋayham nom-ŋga
gêm ŋac si ŋalôm ahuc, ma
ŋac si ŋandô mbasi. 15 Tigeŋ
wit ŋawhê naŋ sêpeŋ sêsip nom
ŋayham, naŋ hêganôŋ lau ti
ŋalôm ŋawasi, naŋ sêŋgô Anötö
ndê yom ma sêkôc sa tidôŋ yêc
si ŋalôm, ma sêlhac ŋaŋga ŋapaŋ
ma sem ŋandô daêsam."

Dasiŋ lam ŋawê kwi dom
(Mak 4:21-25)

16 Ma Yisu sôm yom daŋ bocdec
bu, "Yac datuŋ lam asê tu bu dasiŋ
kwi sip lôŋ ŋalôm, me dakêŋ sôc
sasac ŋapu dom. Mba! Taŋkiŋ
êŋgalêŋ ŋalhu, bu lau naŋ sêsôc
sêmeŋ, naŋ sêlic ŋawê. 17 Ma
ŋalêŋ tigeŋ, yom naŋ yêc siŋ dau,
ma yom naŋ ŋahu sip ŋalôm gi,
naŋ oc meŋ sa tiawê.
18 "Bocdinaŋ akôc gauc ŋapep
pi Anötö ndê yom naŋ mac aŋgô.
Asa naŋ kôc Anötö ndê yom sa
sip ndê ŋalôm e tidôŋ, naŋ Anötö
oc kêŋ ŋagauc daêsam têŋ iŋ.
Magoc asa naŋ gauc gêm bu iŋ kôc
Anötö ndê yom sa su, tigeŋ iŋ kôc
sa tidôŋ dom, naŋ Anötö oc kôc
yom dau su yêc iŋ."

Yisu dinda ti asii
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Yisu ndöc andu daŋ, ma iŋ
dinda ti asii sêmeŋ bu sêlic iŋ.
Magoc lau daêsam sêmbo sêwhiŋ
iŋ, ma gitôm dom bu sêtigasuc iŋ.
20 Ma ŋamalac daŋ sôm têŋ Yisu,
"Am dinam ti asimi sêmbo awê,
ma ŋac bu sêlic am." 21 Magoc
Yisu ô yom ma sôm, "Lau naŋ
sêŋgô Anötö ndê yom ma daŋga
wambu ŋapep, naŋ sêti aö dinaŋi
ti asiŋi."

Yisu kôm bu ŋampoŋ timalô
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 Têŋ bêc daŋ Yisu sôm têŋ iŋ
ndê ŋgacsêŋomi, "Dapi bugictoŋ
ŋadaŋga dandi," goc iŋ pi waŋ
daŋ whiŋ ŋac, ma sêsa si. 23 Sêlac
waŋ sêmbo, ma Yisu yêc bêc yêc.
Ma mbu puc atu dec gêli bu sa ma
ŋampoŋ gic sip waŋ e kêpiŋ bu
waŋ pac. 24 Dec sêtêŋ Yisu si, sêuŋ
iŋ sa ma sêsôm, "Ŋadau, ŋadau,
yac oc dandiŋaŋ!" Ma Yisu tisa
ma sôm yom ŋaŋga têŋ mbu ti bu
ŋampoŋ, dec ŋampoŋ dau timalô,
ma gameŋ ŋaŋeŋ sa. 25 Ma Yisu
sôm têŋ ŋac, "Tu sake-ŋga mac
akêŋ whiŋ gwalec?" Ma ŋac sêtöc
dau ti sêhêdaê, ma sêsôm têŋ
dandi, "Ei! Iŋ ŋgac dec asa? Iŋ
gitôm bu kêŋ yatu gêŋ hoŋ, ma
mbu ti bu ŋampoŋ sêwhiŋ, ma
sêsôc iŋ ndê yom ŋapu!"

Yisu kôm ŋgac ti ŋalau sac
ŋayham sa
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Sêlac e sêhôc asê lau Gerasa-
ŋga si gameŋ naŋ yêc Bugic-
toŋ Galili-ŋga ŋadaŋga mbu têŋ
gameŋ ac pi-ŋga. 27 Yisu sip baö
gi, ma ŋgac daŋ akêŋ malac atu
naŋ yêc gameŋ dinaŋ, naŋ têŋ
iŋ meŋ. Iŋ ŋgac naŋ ŋalau sac

sêmbo iŋ ndê ŋalôm. Ŋasawa baliŋ su ŋgac dau sôc ŋakwê dom,
ma ndöc andu dom, magoc mbo
ôm sêhô-ŋga. 28-29 Ndoc daêsam
ŋalau sac sêkôc iŋ dôŋ, ma lau
sêŋsahê bu sêsô iŋ amba ti gahi
dôŋ ŋa sen ŋaŋga ma sêyob iŋ.
Magoc têm hoŋ iŋ hê sen kic, ma
ŋalau sac sêwê iŋ sa gameŋ sawa
gi. Têŋ ndoc iŋ gêlic Yisu meŋ,
naŋ iŋ mbwêc ma hu dau sip
nom yêc iŋ aŋgô-ŋga. Ma Yisu
gic atu ŋalau sac bu sêhu ŋgac
dau siŋ, goc ŋalau daŋ ta yom
ti ŋaŋga, "Yisu, Anötö Ŋaclai ti
Ŋawasi Ŋadau ndê Atu, am bu
kôm sake têŋ aö? Aö wateŋ am
bu kôm aö ŋayom dom!" 30 Goc
Yisu ndac ŋalau sac, "Am nem ŋaê
asa?" Ŋalau sac daêsam sêmbo
ŋgac dau ŋalôm, ma tu dinaŋ-ŋga
ŋac si daŋ ô Yisu ndê yom ma
sôm, "Aneŋ ŋaê 'Toŋ Atu.' " 31 Ma
ŋalau sac h oŋ dinaŋ sêteŋ Yisu
tidim daêsam, bu êŋkiŋ ŋac sêsip
suŋ baliŋ sac naŋ sêsam bu Abis,*
naŋ sêndi dom.

32 Têŋ têm dinaŋ bôc toŋ atu seŋ
gêŋ sêmbo lôc ŋapu yêc gameŋ
dinaŋ, ma ŋalau dau sêteŋ Yisu
bu êŋkiŋ ŋac sêsôc bôc dinaŋ si
ŋalôm, ma Yisu gôlôc. 33 Goc
ŋalau sac sêhu ŋgac dinaŋ siŋ
ma sêsôc bôc si ŋalôm si. Ma
bôc hoŋ sênti sêsip salic sac ma
sêsip bugictoŋ ŋalôm si, ma bu kô
ŋac sêmbac ndu. 34 Têŋ ndoc lau
sêyob bôc-ŋga sêlic gêŋ dau, naŋ
sêlhö si, ma sic miŋ pi gêŋ dau têŋ
lau naŋ sêmbo malac atu ti gameŋ
ŋamakê-ŋga. 35 Ma lau hoŋ sêsa
si bu sêlic gêŋ naŋ Yisu kôm. Têŋ
têm sêhôc asê iŋ, naŋ sêlic ŋgac
naŋ iŋ soc ŋalau sac su yêc iŋ,
naŋ ndöc Yisu gahi-ŋga. Sêlic bu
iŋ ndê gauc ŋawa sa, ma iŋ sôc
ŋakwê sa tiyham, dec sêtöc dandi.
36 Lau naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ sic
miŋ têŋ ŋac pi ŋalêŋ naŋ Yisu
kôm ŋgac ti ŋalau sac ŋayham sa.
37 Ma lau Gerasa-ŋga hoŋ sêndac
Yisu bu hu ŋac siŋ, bu ŋac sêtöc
dau atu. Goc Yisu pi waŋ ma bu
lhö ndi. 38 Ma ŋgac naŋ ŋalau sac
sêhu iŋ siŋ, naŋ teŋ Yisu ŋaŋga
bu whiŋ iŋ ndi, magoc Yisu kêkiŋ
iŋ sa gi ma sôm, 39 "Am mbu têŋ
am nem andu ndi, ma ndic miŋ
gêŋ hoŋ naŋ Anötö kôm têŋ am."
Goc ŋgac dau kölhö gi, ma gic miŋ
têŋ lau hoŋ naŋ sêmbo malac atu
dinaŋ, pi gêŋ atu naŋ Yisu kôm
têŋ iŋ.

Yisu kôm awhê lu ŋayham sa (Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Lau daêsam sêhôŋ Yisu
sêmbo gameŋ Galili-ŋga, ma
têŋ têm iŋ mbu akêŋ bugictoŋ
ŋadaŋga meŋ, naŋ sêkôc iŋ sa ti
atac ŋayham. 41 Ma ŋgac bata
daŋ, naŋ yob lôm wê-ŋga yêc
gameŋ dinaŋ, naŋ meŋ hôc asê
Yisu. Iŋ ndê ŋaê Jairas, ma iŋ
hu dau sip nom yêc Yisu aŋgô-
ŋga, ma teŋ iŋ ŋaŋga bu têŋ iŋ
ndê andu ndi, ma nem iŋ ndê
atuwê sa. 42 Bu iŋ ndê atuwê
tigeŋ, naŋ ndê yala gitôm 12, naŋ
gêmbac atu e kêpiŋ bu mbac ndu.
Bocdinaŋ Yisu whiŋ iŋ gi.

Iŋ kêsêlêŋ mbo seŋ, ma lau toŋ
atu sêŋgihi iŋ ahuc. 43 Lau toŋ
dinaŋ si daŋ iŋ awhê naŋ gêm
dac ŋapaŋ tôm yala 12 su, magoc
ŋamalac daŋ gitôm bu nem iŋ
sa dom. 44 A whê dau meŋ
kêsêlêŋ mbo Yisu ŋambu-ŋga, ma
kêmasec iŋ ndê ŋakwê sip ŋadali.
Ma ŋagahô iŋ ndê dac sa tiyham
dom. 45 Têŋ dinaŋ Yisu ndac, "Asa
kêmasec aö?" Lau daŋ sêsôm
dau asê dom, ma Pita sôm, "Aneŋ
ŋadau, lau toŋ dindec sêwhiŋ yac
sêkôm am si." 46 Magoc Yisu sôm,
"Ŋamalac daŋ kêmasec aö, bu
aö kayalê bu aneŋ ŋaclai ŋatô sa
gi." 47 Awhê dinaŋ kêyalê bu iŋ

* **8:31** Suŋ baliŋ sac (Abis) - alic Rev 9:1.

gitôm dom bu siŋ dau, dec tigasuc
Yisu. Iŋ kêtitec, ma hu dau sip
nom gi. Ma yêc lau hoŋ aŋgô-
ŋga, iŋ whê sa bu iŋ kêmasec Yisu
tu bu ŋayham sa-ŋga, ma bu têŋ
ndoc iŋ kêmasec iŋ, naŋ ŋagahô
iŋ ŋayham sa. 48 Ma Yisu sôm têŋ
iŋ, "O aneŋ bawhê, am nem kêŋ
whiŋ aö dec kôm am ŋayham sa.
Am lhö ti atac malô ndi."
49 Yisu sôm yom dinaŋ mbo, ma
ŋgac daŋ meŋ akêŋ Jairas ndê
andu, ma sôm têŋ Jairas, "Am
atômwê mbac ndu su, dec kêŋ
ŋawapac têŋ Kêdôhôŋwaga dau
dom." 50 Yisu ŋgô yom dinaŋ,
magoc iŋ sôm têŋ Jairas, "Töc
daôm dom. Kêŋ whiŋ, ma iŋ oc
ŋayham sa."
51-53 Têŋ ndoc sêhôc asê Jairas
ndê andu, naŋ sêlic lau daêsam
sêhu daŋgibo asê ma sêtaŋ
sêmbo. Goc Yisu sôm, "Mac ataŋ
dom! Iŋ mbac ndu dom, iŋ yêc
bêc yêc." Magoc ŋac sêmbwac iŋ,
bu sêŋyalê bu bawhê dau mbac
ndu su. Tigeŋ Yisu kalhac lau
hoŋ ahuc sêmbo awê, ma kôc
Pita, Jems ma Jon, ma bawhê
dau damba lu dinda, sêwhiŋ iŋ
ma sêsôc andu si. 54 Ma iŋ kêm
bawhê dau sip amba ma sôm,
"Aneŋ bawhê, tisa!" 55 Goc bawhê
dau tali sa tiyham, ma ŋagahô
iŋ tisa kalhac. Ma Yisu sôm bu
sêkêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ iŋ. 56 Iŋ
damba lu dinda sêhêdaê, magoc
Yisu gic yao bu sêndic miŋ pi gêŋ
naŋ iŋ kôm, naŋ dom.

9

Yisu kêkiŋ ŋgacsêŋomi 12 sêsa si
(Mat 10:7-11; Mak 6:7-11)

1 Yisu kêgalêm ŋgacsêŋomi 12
sa sêpitigeŋ, ma kêŋ ŋaclai ti
licwalô têŋ ŋac gitôm bu sêsoc
ŋalau sac su, ma sêkôm lau
gêmbac ŋayham sa. 2 Ma iŋ kêkiŋ
ŋac bu sêsa sêndi ma sênem mêtê
pi Anötö ndê gôliŋ, ma bu sênem
lau gêmbac sa. 3 Iŋ sôm têŋ
ŋac, "Aŋsêlêŋ amam sawa andi,
akôc tôc dom, ma akôc talhi, me
bolom, me mone, me ŋakwê aô
daôm-ŋga dom. 4 Têŋ têm mac
asôc malac daŋ ma lau sêkôc
mac sa asôc ŋac si andu, naŋ
ambo whiŋ ŋac e mac ahu malac
dau siŋ. 5 Ma lau malac daŋ-
ŋga bu sêkôc mac sa dom, naŋ
atoŋ kop su yêc gahim têŋ ndoc
mac ahu ŋac siŋ, bu atôc ŋac si
giso asê." 6 Ŋgacsêŋomi sêŋgô
yom dinaŋ, goc sêsa si. Ŋac
sêŋsêlêŋ sêlom-sêlom malac ma
sêhoc ŋawaê ŋayham asê, ma
sêkôm lau ŋayham sa yêc gameŋ
hoŋ.

Herod ndac bata Yisu
(Mat 14:1-2; Mak 6:14-16)

7 Têŋ ndoc dinaŋ gôliŋwaga
Galili-ŋga Herod ŋgô yom pi gêŋ
hoŋ naŋ Yisu kôm. Ma iŋ gauc
gêm yom daêsam, bu lau ŋatô
sêsôm bu Yisu iŋ Jon, Ŋgac Kêku
Lau-ŋga naŋ tisa akêŋ lau batê-
ŋga. 8 Ma lau ŋatô sêsôm bu iŋ
propet akwa Elaija naŋ meŋ hoc
dau asê, ma ŋatô sêsôm bu iŋ
propet ŋamata-ŋga si daŋ, naŋ
tisa akêŋ lau batê-ŋga. 9 Tigeŋ
Herod sôm, "Aö gac atu, dec sêtim
Jon ndê kachu kic su. Asa dec lau
sic miŋ pi iŋ?" Ma iŋ tac whiŋ bu
lic Yisu.

Yisu gôlôm lau 5,000
(Mat 14:13-21; Mak 6:32-44; Jon 6:1-15)

10 Têŋ têm aposel 12 sêmbu
sêmeŋ, naŋ sic miŋ têŋ Yisu pi
gêŋ hoŋ naŋ sêkôm. Ma tiŋambu
iŋ kôc ŋac sa sêwhiŋ iŋ, ma
ŋac tawasê sêtêŋ malac Betsaida
si. 11 Magoc lau daêsam sêŋgô
ŋawaê ma sêtêŋ Yisu si. Ma iŋ kôc
ŋac sa, ma sôm y om têŋ ŋac pi
Anötö ndê gôliŋ, ma kôm ŋac si
lau gêmbac ŋayham sa.

12 Sêmbo e kêpiŋ bu ac ndi sip,
goc ŋgacsêŋomi 12 sêtêŋ iŋ si
ma sêsôm, “Gameŋ dindec yac
dambo, naŋ gameŋ sawa. Bocd-
inaŋ êmkiŋ lau toŋ dindec sêlhö
sêtêŋ malac ti gameŋ ŋamakê-
ŋga sêndi, bu sêŋsalê gêŋ sêneŋ-
ŋga ma gameŋ sêyêc bêc-ŋga.”
13 Magoc Yisu sôm, “Mac akêŋ
gêŋ têŋ ŋac sêneŋ.” Ma ŋac sêô
yom ma sêsôm, “Yac mba gêŋ
daneŋ-ŋga daêsam dom. Bolom
limdaŋ ma i lu sêndöc. Bocke?
Yac andi anemlhi gêŋ bu lau hoŋ
sêneŋ, a?” 14 Ŋac sêsôm yom
dinaŋ ŋahu bu lau toŋ dinaŋ si
lauŋgac ŋanamba gitôm 5,000.
Magoc Yisu sôm têŋ iŋ ndê ŋgac-
sêŋomi, “Akêŋ lau sêndöc sic
titoŋ-titoŋ tôm 50.” 15 Goc ŋac
sêkôm gitôm iŋ sôm, ma lau hoŋ
sêndöc sic. 16 Ma Yisu kôc bolom
limdaŋ ma i lu sa, tatac undambê,
ma gêm daŋge, goc pô kôc-kôc,
ma kêŋ têŋ ŋgacsêŋomi bu sêndic
sam têŋ lau. 17 Lau hoŋ seŋ
gêŋ e hôc ŋac dôŋ, ma tiŋambu
ŋgacsêŋomi sic gêŋ ŋadêlê sa sip
gatop 12 e meŋhu.

Pita sôm Yisu ŋahu asê
(Mat 16:13-20; Mak 8:27-30)

18 Têŋ ndoc daŋ Yisu ti iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêmbo tawasê, ma
iŋ teŋ mbec mbo. Pacndê, goc
iŋ ndac ŋac, “Lau sêsôm bu aö
asa?” 19 Ma sêsôm, “Lau ŋatô
sêsôm bu am Jon, Ŋgac Kêku Lau-
ŋga, ma ŋatô sêsôm bu am Elaija,
ma ŋatô sêsôm bu am propet
ŋamata-ŋga si daŋ, naŋ tisa akêŋ
lau batê-ŋga.” 20 Goc Yisu ndac
ŋac, “Ma mac daôm, mac asôm
bu aö asa?” Ma Pita sôm, “Am
Mesaya, naŋ Anötö gic bata bu
êŋkiŋ meŋ.” 21 Yisu ŋgô yom dau
ma gic yao ŋac bu sêsôm asê têŋ
lau daŋ dom e tiŋambu. 22 Iŋ
sôm, “Ŋamalac ndê Atu gic waê
bu hôc ŋawapac daêsam. Lau
bata ti †dabuŋsiga atu-tu ma lau
naŋ sêndôhôŋ yomsu oc sêtec iŋ
ma lau oc sêndic iŋ ndu. Magoc
têŋ bêc titö-ŋga Anötö oc uŋ iŋ sa
tiyham.”

Lau naŋ sêŋkuc Yisu oc sêhôc
ŋawapac
(Mat 16:24-28; Mak 8:34–9:1)

23 Ma iŋ sôm têŋ ŋac hoŋ, “Asa
naŋ tac whiŋ bu êŋkuc aö naŋ
êŋgwiniŋ dau, ma tôm bêc hoŋ
hôc ndê a gicso dau sa, ma êŋkuc
aö. 24 Bu asa naŋ tac whiŋ bu sap
gêŋ nom-ŋga dôŋ ŋapaŋ tu mbo
tali-ŋga, naŋ oc niŋga. Magoc asa
naŋ bu hu gêŋ nom-ŋga siŋ tu
êŋkuc aö-ŋga, naŋ oc niŋga dom.
25 Ŋamalac daŋ bu po gêŋ nom-
ŋga hoŋ sa, magoc iŋ dau gatu
bu niŋga, dec gêŋ nom-ŋga hoŋ
dinaŋ oc tôm dom bu nem iŋ sa.
26 Asa naŋ bu maya tu aö ti aneŋ
yom-ŋga, naŋ Ŋamalac ndê Atu
oc maya tu iŋ-ŋga, têŋ ndoc iŋ
mbu meŋ ti iŋ dau ndê ŋawasi,
ma Damba ndê ŋawasi ma aŋela
dabuŋ si ŋawasi whiŋ. 27 M a
aö wasôm bu yomandô, lau ŋatô
kwahic dec sêmbo, naŋ oc gacgeŋ
sêmbo tali e sêlic Anötö ndê gôliŋ
meŋ sa tiawê.”

Pita, Jems ma Jon sêlic Yisu ndê
ŋawasi
(Mat 17:1-13; Mak 9:2-10)

28 Yisu sôm yom dinaŋ su, ma
bêc ŋatô gitôm 8 meŋ gi su. Ma
Yisu bu teŋ mbec, dec kôc Pita,
Jon ma Jems sêwhiŋ iŋ ma sêpi
lôc daŋ si. 29 Ma têŋ têm Yisu teŋ
mbec mbo, naŋ iŋ ndê aŋgô andô
kaiŋ daŋ sa, ma iŋ ndê ŋakwê
ŋawasi sêp sambuc. 30-31 Ma
ŋgac lu sêhôc asê ti ŋawasi atu,
naŋ Moses lu Elaija, ma iŋlu sem
yomgalôm sêwhiŋ Yisu. Sêsôm
yom pi gêŋ naŋ oc hôc asê Yisu
yêc malac Jerusalem têŋ ndoc
meŋ sa bu iŋ hu nom dindec siŋ.
32 Têŋ ndoc dinaŋ, Pita ma ŋgac
lu naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ kwapac
ma bêc yô ŋac, tigeŋ ŋac tali sa

ma sêlic Yisu ndê ŋawasi ti ŋgac
lu naŋ sêlhac sêwhiŋ iŋ. 33 Têŋ
têm Moses lu Elaija bu sêhu Yisu
siŋ, naŋ Pita sôm têŋ iŋ, “Ŋadau,
ŋayham kêlêc bu yac dambo dec.
Yac oc akwê bac tö, am nem daŋ,
Moses ndê daŋ, ma Elaija ndê bac
daŋ.” Iŋ sôm yom dinaŋ, magoc iŋ
ndê gauc sa dom. 34 Iŋ sôm yom
dinaŋ mbo, ma dao daŋ meŋ ma
kôm ŋac ahuc e ŋgacsêŋomi tö
dinaŋ sêtöc dau atu. 35 Ma awha
daŋ sa yêc dao ŋalôm, naŋ sôm,
“Aö neŋ atuŋgac dau dindec, naŋ
aö kayaliŋ sa. Aŋgô iŋ ndê yom
maŋ!” 36 Sêŋgô su goc sêlic Yisu
tawasê mbo. Tiŋambu ŋac sem
yom dau ahuc yêc dau-ŋga, ma
têŋ ndoc dinaŋ sêsôm yom asê pi
gêŋ naŋ sêlic, naŋ dom.

Yisu soc ŋalau sac su yêc balê daŋ
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Têŋ galaŋsê ŋac sêsip akêŋ
lôc dau sêmeŋ, ma lau toŋ
atu sêkac sa sêtêŋ Yisu si.
38 Ŋac si daŋ ta yom bocdec
bu, “Kêdôhôŋwaga, aö gakôc
aneŋ atuŋgac tigeŋ dindec meŋ,
ma wateŋ am bu nem iŋ sa.
39 Ŋalau sac daŋ mbo iŋ ŋalôm,
ma têm daêsam kôc iŋ dôŋ, m a
kêmwanaŋ iŋ ŋaŋga e iŋ mbwêc
atu, ma whapwic sa. Ŋalau sac
dau bu kôm iŋ tisac, ma tec bu
hu iŋ siŋ. 40 Aö gateŋ am nem
ŋgac-sêŋomi bu sêsoc ŋalau dau
su, magoc ŋac sêtôm dom.” 41 Goc
Yisu sôm, “O mac lau sac. Mac
nem akêŋ whiŋ mbasi! Aö gambo
gawhiŋ mac ŋasawa hic baliŋ su,
ma bocke mac atôm dom bu akôm
gêŋ daŋ? Aö oc wambo wawhiŋ
mac tu wanem mac sa ŋapaŋ-
ŋga dom!” Ma Yisu sôm têŋ balê
dau ŋadamba, “Kôc nem balê sa
mweŋ.”

42 Têŋ têm balê dau kêsêlêŋ
meŋ, naŋ ŋalau sac kôc iŋ dôŋ
ma kêmwanaŋ iŋ. Tigeŋ Yisu hec
yom ŋalau sac, ma kôm balê dau
ŋayham sa, ma kêŋ iŋ mbu têŋ
iŋ damba gi. 43 Ŋalêŋ dinaŋ Yisu
tôc Anötö ndê ŋaclai ti ŋawasi atu
asê, dec kôm lau hoŋ sêhêdaê.

Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac ndu ma tisa tiyham
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Lau hoŋ sêlhac ti sêhêdaê tu
gêŋ hoŋ naŋ Yisu kôm-ŋga, ma
iŋ sôm têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi,
44 “Aŋgô aneŋ yom dindec ŋapep!
Tiŋambu oc sêkêŋ Ŋamalac ndê
Atu sip lau ŋatô amba.” 45 Magoc
ŋac sêŋyalê yom dau ŋahu dom.
Yom dau ŋahu yêc siŋ dau têŋ
ŋac, ma sêtöc bu sêndac Yisu bu
whê sa têŋ ŋac.

Asa ti ŋgac ŋamata-ŋga
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 Tiŋambu Yisu ndê ŋgac-
sêŋomi sêseŋ dau pi ŋac si asa iŋ
ŋgac ŋamata-ŋga. 47 Yisu kêyalê
ŋac si gauc, goc kôc balê sauŋ
daŋ ma kêŋ iŋ kalhac kêpiŋ iŋ,
48 ma sôm têŋ ŋac, “Asa naŋ kôc
balê sauŋ daŋ tôm iŋ dindec sa
tu aneŋ ŋaê-ŋga, naŋ kôc aö sa,
ma asa naŋ kôc aö sa, naŋ kôc
iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ sa.
Mac nem asa naŋ kêgwiniŋ dau
ma ti mac nem ŋgac akiŋ, naŋ
ti ŋgac ŋamata-ŋga yêc Anötö
aŋgô-ŋga.”

Lau naŋ sêkôm gweleŋ tu Yisu-ŋga, naŋ sêwhê dau kôc dom
(Mak 9:38-41)

49 Ma Jon sôm, “Ŋadau, yac
alic ŋgac daŋ kôm gweleŋ ma soc
ŋalau sac su yêc lau ŋa am nem
ŋaê. Iŋ kêkuc am whiŋ yac dom,
ma boc-dinaŋ yac ac yao iŋ bu
kôm gweleŋ dau dom.” 50 Tigeŋ
Yisu sôm, “A lhac iŋ ahuc dom, bu
asa naŋ kêŋ kisa mac dom, naŋ
mac nem daŋ.”

Lau gameŋ Samaria-ŋga sêkôc Yisu sa dom

51 Ndoc meŋ kêpiŋ bu Yisu
mbu pi undambê ndi, dec iŋ
kêmasaŋ dau bu pi malac
Jerusalem ndi. 52 Iŋ kêkiŋ lau
aheŋ-ŋga sêmuŋ iŋ, sêsôc lau
†Samaria-ŋga si malac daŋ si, bu
sêmasaŋ gameŋ tu iŋ mbo-ŋga.
53 Magoc lau Samaria-ŋga sêŋyalê
bu iŋ kêsêlêŋ hêganôŋ malac
Jerusalem, ma tu dinaŋ-ŋga dec
sêkôc iŋ sa dom. 54 Jems lu Jon
sêlic gêŋ dau, goc sêndac Yisu,
“Pômdau, am bu sôm, dec yac
oc aŋgalêm ya sip akêŋ undambê
meŋ, ma seŋ ŋac su.” 55 Tigeŋ Yisu
kac dau kwi, ma sôm iŋlu. 56 Ma
ŋac hoŋ sêlom malac daŋ si.

Lêŋ taŋkuc Yisu-ŋga
(Mat 8:18-22)

57 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi
sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ ma ŋgac daŋ
sôm têŋ Yisu, “Aö bu waŋkuc am,
wawhiŋ am watêŋ gameŋ bocke
naŋ am oc ndi.” 58 Ma Yisu ô iŋ
ndê yom ma sôm, “Giam pôm si
hocsuŋ yêc, ma mbac lôlôc-ŋga si
ŋaic yêc, tigeŋ Ŋamalac ndê Atu
ndê mala yêc bêc-ŋga mba.”
59 Ma iŋ sôm têŋ ŋgac daŋ,
“Mweŋ êmkuc aö!” Magoc ŋgac
dau sôm, “Pômdau, gêŋ ŋamata-
ŋga aö wandi wambo wawhiŋ
aneŋ lau e aŋsuhuŋ damaŋ su
naŋ, ma tiŋambu wambu wameŋ
waŋkuc am.” 60 Ma Yisu sôm têŋ
iŋ, “Mba! Am êmkuc aö naŋ
gêŋ ŋamata-ŋga. Tec lau batê
sêŋsuhuŋ lau batê. Tigeŋ am ndi,
ma hoc yom asê têŋ lau pi Anötö
ndê gôliŋ.”
61 Ma ŋgac daŋ tiyham sôm,
“Pômdau, aö bu waŋkuc am,
tigeŋ gêŋ ŋamata-ŋga wambu
watêŋ aneŋ andu, ma wakam
aneŋ lau.” 62 Ma Yisu ô iŋ ndê yom
ma sôm, “Asa naŋ gic hu gweleŋ
daŋ, tigeŋ kac dau kwi ma hêgo
gêŋ naŋ iŋ hu siŋ su, naŋ gitôm
dom bu nem gweleŋ mbo Anötö
ndê gôliŋ ŋapu.”

10

Yisu kêkiŋ sêŋomi 72 sêsa si

1 Tiŋambu Pômdau kêyaliŋ
sêŋomi 72 tiyham sa, bu êŋkiŋ
ŋac lu-lu sêsa sêndi sêmuŋ iŋ,
sêtêŋ gameŋ ti malac hoŋ naŋ
iŋ atac whiŋ bu ndic kêsi. 2 Ma
iŋ sôm têŋ ŋac, “Gêŋ ŋandô
daêsam yêc ôm, magoc lau sêndic
gêŋ ŋandô sa-ŋga daêsam dom.
Bocdinaŋ ateŋ mbec têŋ ôm
ŋadau bu êŋkiŋ lau gweleŋ-ŋga
sêsôc iŋ ndê ôm sêndi, ma sêndic
gêŋ ŋandô sa. 3 Kwahic dec aö
bu waŋkiŋ mac asa andi! Magoc
ayob daôm ŋapep, bu aö kakiŋ
mac bu asa andi atôm domba
ŋatu, naŋ sêtêŋ giam pôm si
gameŋ sêndi. 4 Akôc talhi, me
dalu, me atapa dom, ma aŋsêlêŋ
ŋagahô andi. Ahê mwalêc lau yêc
seŋ dom. 5 Têŋ ndoc mac bu asôc
andu daŋ, naŋ asôm bu, ‘Yom
malô têŋ lau andu dindec-ŋga.’
6 Andu ŋadau bu ŋgac yom malô-
ŋga dom, dec mac nem mbec yom
malô-ŋga oc gacgeŋ yêc mac-ŋga.
Ma andu ŋadau bu ŋgac yom
malô-ŋga, dec iŋ oc kôc mbec
yom malô-ŋga dinaŋ sa. 7 Ambo
andu dinaŋ, ma alom-alom andu
dom. Aneŋ ti anôm gêŋ bocke naŋ
sêkêŋ têŋ mac, naŋ ti mac nem
ŋaôli gweleŋ-ŋga. Mêtê solop
bu lau g weleŋ-ŋga sêkôc ŋaôli
gweleŋ-ŋga.
8 “Têŋ têm mac asôc malac
daŋ, ma lau sêkôc mac sa, naŋ
aneŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ sêkêŋ
têŋ mac. 9 Akôm ŋac si lau
gêmbac ŋayham sa, ma asôm têŋ
ŋac, ‘Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ.’
10 Tigeŋ mac bu asôc malac daŋ,
ma sêkôc mac sa dom, naŋ goc
alhac malac lôm ma asôm, 11 ‘Yac
atoŋ kop mac nem malac-ŋga su
yêc yac mba gahiŋ. Yac akêŋ
kop dindec mbu têŋ mac bu atôc
nem mêtê sac asê. Tigeŋ aŋyalê
bu Anötö ndê gôliŋ meŋ kêpiŋ.’

12 Yomandô aö wasôm têŋ mac
bu têŋ bêc Anötö êmatôc lau-ŋga,
naŋ lau malac dinaŋ-ŋga oc sêtap
ŋagêyô sac andô sa, hôc gêlêc
ŋagêyô naŋ Anötö oc kêŋ têŋ lau
sac malac Sodom-ŋga."

Yisu sôm yom pi lau naŋ sem dau kwi dom
(Mat 11:20-24)

13 Yisu gic têku yom ma sôm,
"Oyaê mac lau malac Korasin ma
Betsaida-ŋga. Mac oc atap Anötö
ndê atac ŋandê sa. †Lau apa naŋ
sêndöc malac Taya ma Saidon, bu
sêlic gêŋ dalô naŋ aö gakôm yêc
mac aŋôm-ŋga, dec oc tôm sênem
dau kwi wandêc su, ma sêndöc ti
sêtaŋ si sac. 14 Tigeŋ mac akôm
dom, dec wasôm têŋ mac bu têŋ
ndoc Anötö êmatôc lau-ŋga, naŋ
iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ
mac, hôc gêlêc ŋagêyô naŋ iŋ oc
kêŋ têŋ lau Taya ti Saidon-ŋga,
naŋ su.
15 "Ma mac lau Kapenaom-ŋga,
mac gauc gêm bu mboe Anötö oc
kôc mac sa andöc undambê, a?
Mba! Iŋ oc êmasuc mac su asip
lambwam andi!"
16 Ma Yisu sôm têŋ sêŋomi 72
bu, "Asa naŋ kôc mac nem yom
sa, naŋ gitôm iŋ kôc aneŋ yom sa.
Ma asa naŋ tec mac, naŋ gitôm iŋ
tec aö bocdinaŋ. Ma asa naŋ tec
aö, naŋ tec Damaŋ naŋ kêkiŋ aö
gameŋ." Yisu sôm yom dinaŋ su,
goc kêkiŋ sêŋomi 72 sêsa si.

Sêŋomi 72 sêmbu sêmeŋ

17 Tiŋambu sêŋomi 72 dinaŋ
sêmbu sêmeŋ ti atac ŋayham, ma
sêsôm, "Pômdau, têŋ ndoc yac
asôm am nem ŋaê asê, naŋ gêŋ
hoŋ sêsôc yac mba yom ŋapu,
ma ŋalau sac sêwhiŋ." 18 Ma Yisu
sôm, "Aö kayalê bu gêŋ naŋ mac
akôm, naŋ ku Sadaŋ ndê ŋaclai
dulu, e tôm iŋ peŋ akêŋ undambê
ŋagahô ŋambwa, tôm sickac hep
tigeŋ. 19 Aö gakêŋ ŋaclai têŋ mac
su, tôm bu akwê mboc ti gapiŋgap
dôŋ, ma bu ahôc gêlêc mac nem
ŋacyo Sadaŋ ndê ŋaclai hoŋ su.
Gêŋ daŋ oc kôm mac atisac dom.
20 Kwahic dec mac atac ŋayham
bu ŋalau sac sêsôc mac nem yom
ŋapu. Tigeŋ atac ŋayham atu,
bu Anötö to mac nem ŋaê sa yêc
undambê."
21 Têŋ ndoc dinaŋ Ŋalau Dabuŋ
gêm Yisu ahuc, ma iŋ tac ŋayham
atu, ma sôm, "O Damaŋ, undambê
ti nom ŋadau. Aö wampiŋ am
bu am tôc nem yom ŋa-ŋandô asê
têŋ lau naŋ sêŋgwiniŋ dau, ma siŋ
kwi têŋ lau naŋ gauc gêm bu ŋac
lau tigauc ma sêŋyalê gêŋ hoŋ.
Aêc, Damaŋ, am kôm bocdinaŋ
kêkuc am daôm nem atac whiŋ.
22 "Damaŋ kêŋ gêŋ hoŋ sip aö
amaŋ. Lau daŋ sêŋyalê Atu dom,
Damba tawasê kêyalê iŋ. Ma lau
daŋ sêŋyalê Damba dom, tigeŋ iŋ
ndê Atu kêyalê iŋ, ma lau naŋ Atu
dau atac whiŋ bu tôc iŋ asê têŋ
ŋac, naŋ sêŋyalê Damba."
23 Ma iŋ kac dau kwi ma sôm
têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi tawasê,
"Atac ŋayham tu mac alic gêŋ
hoŋ dindec-ŋga. 24 Aö wasôm têŋ
mac bu propet ti kiŋ daêsam atac
whiŋ bu sêlic gêŋ naŋ mac alic
su, magoc sêlic dom. Ma ŋac atac
whiŋ bu sêŋgô yom naŋ mac aŋgô
su, magoc sêŋgô dom."

Yom gôliŋ pi lau meŋpaŋ yac-ŋga
(Mat 22:34-40; Mak 12:28-31)

25 Têŋ ndoc daŋ gwalam akwa
yomsu-ŋga daŋ tisa bu êŋsahê
Yisu. Ma iŋ ndac Yisu bocdec bu,
"Kêdôhôŋwaga, aö wakôm sake,
dec Anötö oc kôc aö sa wambo
taŋli ŋapaŋ yêc undambê?" 26 Ma
Yisu sôm, "Am kêyalê yomsu hoŋ
naŋ Anötö kêŋ têŋ Moses. Ma
yomsu dau sôm bu am kôm sake?"
27 Goc ŋgac dau sôm, "Yomsu daŋ
sôm bu, '*Atac whiŋ Pômdau, am
nem Anötö, ti am nem ŋalôm sam-
buc, ti gatôm sambuc, ti licwalô*

sambuc ma ti am nem gauc sambuc.' Ma yomsu daŋ tiyham sôm bu, *'Atac whiŋ lau meŋpaŋ am, tôm am tac whiŋ am daôm.' "*
28 Ma Yisu sôm, "Am sôm solop. Kôm bocdinaŋ, dec am oc ndöc tamli ŋapaŋ."

29 Magoc ŋgac dau gauc gêm bu tôc asê bu iŋ ŋgac gitêŋ, dec ndac Yisu, "Ma lau asa sêti aneŋ lau meŋpaŋ aö-ŋga?" 30 Yisu ô iŋ ndê yom ŋa yom gôliŋ daŋ bocdec bu, "Ŋgac Israel-ŋga daŋ kêsêlêŋ mbo seŋ akêŋ Jerusalem ma bu sip têŋ malac Jeriko ndi, ma lau kaŋ sêkôc iŋ dôŋ. Ŋac sêkôc iŋ ndê ŋakwê su, sic iŋ tisac e kêpiŋ bu mbac ndu, goc sêhu iŋ siŋ yêc ma sêlhö si. 31 Tiŋambu dabuŋsiga Israel-ŋga daŋ kêsêlêŋ mbo seŋ tigeŋ dinaŋ meŋ, ma têŋ ndoc iŋ gêlic ŋgac dau, naŋ kêlêc iŋ ma kölhö gi. 32 Malô goc ŋgac Israel-ŋga daŋ akêŋ †Liwai ndê toŋ meŋ hôc asê, gêlic ŋgac dau, ma kêlêc iŋ ma kêsêlêŋ gi. 33 Tiŋambu ŋgac Samaria-ŋga daŋ kêsêlêŋ mbo seŋ dinaŋ, meŋ hôc asê, goc gêlic ŋgac dau ma tawalô iŋ. 34 Iŋ têŋ iŋ gi, kêgwasiŋ iŋ ndê gamboc ŋa olib ŋakwi ti wain, goc kêpaŋ. Ma iŋ kêŋ iŋ ndöc iŋ ndê doŋki ŋahô, kôc iŋ sa gi sôc andu ŋacleŋ-ŋga daŋ, ma yob iŋ. 35 Galaŋsê bêbêc iŋ kêŋ mone denarii lu têŋ andu ŋadau, ma sôm, 'Nem yaom ŋgac dindec. Ma mone dindec bu nditôm dom, goc wakêŋ mone ŋatô tiyham têŋ ndoc aö wambu wameŋ.' "

36 Ma Yisu ndac, "Am gauc gêm bocke? Lau tö dinaŋ si asa iŋ ŋgac naŋ sip lau kaŋ si amba, naŋ ndê ŋgac meŋpaŋ iŋ-ŋga?" 37 Goc ŋgac yomsu-ŋga sôm, "Ŋgac dê, naŋ tawalô iŋ." Ma Yisu sôm, "Am ndi ma kôm bocdinaŋ. Tamwalô lau hoŋ ma nem ŋac sa."

Mata lu Maria

38 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêŋsêlêŋ si e sêhôc asê malac daŋ. Ma awhê daŋ, naŋ ndê ŋaê Mata, kêgalêm Yisu bu neŋ gêŋ yêc iŋ ndê andu. 39 Têŋ ndoc Yisu sôc gi ndöc, naŋ Mata ndê asiwê Maria ndöc sic kêpiŋ Pômdau gahi-ŋga, bu ŋgô iŋ ndê yom. 40 Tigeŋ Mata kôm gweleŋ atu tu ndê gêŋ-ŋga. Iŋ têŋ Yisu meŋ ma ndac, "Pômdau, aö taŋwasêŋ gakôm gweleŋ gambo! Aö asiŋwê lec gêm aö sa dom, ma am gêlic ŋayham, me? Sôm bu iŋ nem aö sa." 41 Magoc Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm, "Mata, Mata, am hêgo daôm tu gêŋ daêsam-ŋga. 42 Magoc lau hoŋ sêpônda gêŋ atu tigeŋ. Maria tac whiŋ gêŋ ŋayham dau, ma lau daŋ oc sêtôm dom bu sêkôc su yêc iŋ."

11

Yom pi lêŋ dateŋ mbec-ŋga (Mat 6:9-13; 7:7-11)

1 Têŋ bêc daŋ Yisu teŋ mbec mbo gameŋ daŋ. Iŋ teŋ mbec pacndê, ma iŋ ndê ŋgac-sêŋom daŋ sôm têŋ iŋ, "Pômdau, tôm Jon kêdôhôŋ iŋ ndê sêŋomi, dec êmdôhôŋ yac bu ateŋ mbec." 2 Ma Yisu sôm, "Têŋ ndoc mac bu ateŋ mbec, naŋ ateŋ bocdec bu:

Damaŋ, am nem ŋaê lau sênem dabuŋ maŋ.
Mweŋ ti lau hoŋ si Pômdau.
3 Tôm bêc hoŋ kêŋ yac mba gö têŋ yac.
4 Suc yac mba sac kwi, bu lau hoŋ naŋ sêkôm sac têŋ yac, naŋ asuc si sac ŋatôp kwi bocdinaŋ.
Ma yob yac bu lêtôm tap yac sa dom."

5-6 Ma iŋ gic têku yom ma sôm, "Akôc gauc pi mac daôm nem lêŋ naŋ ateŋ gêŋ têŋ nem dawami. Mboe am nem ŋacleŋ seŋ baliŋ-ŋga daŋ meŋ hôc asê têŋ ôbwêc, ma am pônda gêŋ daneŋ-ŋga bu

kêŋ têŋ iŋ. Ma têŋ timaniŋhu am
bu têŋ am nem dawam daŋ ndi,
ma sôm têŋ iŋ, ‘Oê dawaŋ, kêŋ gö
ŋatô têŋ aö bu wakêŋ têŋ aö neŋ
silip naŋ kwahic dec meŋ hôc asê.’
7 Am gauc gêm bocke? Am dawam
dinaŋ oc ô nem yom yêc andu
ŋalôm ma sôm, ‘Kêŋ ŋawapac
têŋ aö dom! Aö gac gatam ahuc
su, ma aneŋ balêkoc sêyêc bêc
su. Gitôm dom bu watisa ma
wakêŋ gêŋ daŋ têŋ am!’ Iŋ oc sôm
bocdinaŋ, a? 8 Aö wasôm têŋ am,
bu am nem dawam oc tisa ma kêŋ
gêŋ têŋ am, magoc iŋ oc kêŋ tu
am dawam iŋ-ŋga dom. Iŋ oc kêŋ
gêŋ têŋ am tôm am ndac, ŋahu bu
am pônda daôm ma mayam pac
tu ndac iŋ-ŋga.
9 “Bocdinaŋ aö wasôm têŋ mac.
Ateŋ gêŋ têŋ Anötö, dec oc akôc
ŋandô, aŋsalê iŋ ti ndê lêŋ, ma
oc atap sa, ma amati gatam, dec
oc lêc su têŋ mac. 10 Bu Anötö
kêŋ gêŋ têŋ lau hoŋ naŋ sêndac
iŋ, ma lau hoŋ naŋ sêŋsalê iŋ ti
ndê lêŋ, naŋ oc sêtap sa, ma ŋac
naŋ sêmati gatam, naŋ oc lêc su
têŋ ŋac.
11 “Damba daŋ, bu atuŋgac teŋ
i, dec oc kêŋ mboc wêm daŋ têŋ
iŋ dom. 12 Ma atuŋgac bu ndac
mbac ŋ agulu, goc damba oc kêŋ
gapiŋgap têŋ iŋ dom. 13 Mac lau
sac, tigeŋ atoc nem balêkoc sa
ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham. Magoc
Damam naŋ mbo undambê iŋ
gitêŋ eŋ, ma oc kêŋ Ŋalau Dabuŋ
têŋ lau naŋ sêteŋ iŋ.”

Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mat 12:22-32; Mak 3:23-27)

14 Têŋ ndoc daŋ Yisu soc ŋalau
sac awha mba daŋ su yêc ŋgac
daŋ. Têŋ têm ŋalau sac hu ŋgac
awha mba dau siŋ, naŋ ŋgac dau
gic hu sôm yom asê, ma lau toŋ
atu naŋ sêlic, naŋ sêhêdaê.
15-16 Lau ŋatô bu sêŋsahê Yisu,
dec sêndac iŋ bu kôm gêŋ dalô
daŋ bu tôc asê bu iŋ kôc ŋaclai
yêc Anötö ndê. Ma lau ŋatô
sêsôm, “Ŋalau sac si ŋadau
†Belsebal kêŋ ŋaclai têŋ Yisu, ma
bocdinaŋ iŋ soc ŋalau sac su.”
17 Yisu kêyalê ŋac si gauc, ma sôm,
“Lau gameŋ daŋ bu sêwhê dau
kôc, dec ŋac si ŋacyo oc sêseŋ
ŋac su. Ma gôlôwac daŋ bu sêwhê
dau kôc, dec ŋac oc sêlhac ŋaŋga
dom, ma ŋac si ŋacyo oc sêku
ŋac dulu. 18 Ma Sadaŋ boc-dinaŋ.
Iŋ bu kêŋ kisa iŋ ndê ŋalau sac,
dec iŋ ndê gôliŋ oc niŋga. Bocke
dec mac asôm bu aö gasoc ŋalau
sac su ŋa Belsebal ndê ŋaclai.
19 Mac asôm bu aö gakôc ŋaclai
yêc Belsebal, dec gasoc ŋalau sac
su. Ma bocke? Mac nem sêŋomi
naŋ sem gweleŋ sêsoc ŋalau sac-
ŋga sêwhiŋ, naŋ mac aŋgôliŋ
yom dau pi ŋac whiŋ, a? Ŋac
oc sêlic mac nem yom bu so ma
sêmatôc mac! 20 Aö gasoc ŋalau
sac ŋa Anötö ndê ŋaclai, bocdi-
naŋ aŋyalê bu Anötö ndê ŋaclai
bu nem gôliŋ gêŋ hoŋ, naŋ hôc
asê mac su.
21 “Sadaŋ iŋ gitôm ŋgac ti
licwalô atu naŋ kôc iŋ ndê wapa
siŋ-ŋga, ma yob iŋ ndê andu. Oc
tôm dom bu lau sêŋgaho ŋgac
kaiŋ dinaŋ ndê gêŋ daŋ. 22 Tigeŋ
ŋgac ti licwalô atu naŋ hôc gêlêc
iŋ ndê bu ndic siŋ têŋ iŋ ma ku iŋ
dulu, dec iŋ oc kôc iŋ ndê wapa
siŋ-ŋga su, ma whê iŋ ndê wapa
hoŋ kôc.
23 “Asa naŋ kalhac whiŋ aö dom,
naŋ ti aneŋ ŋacyo. Ma asa naŋ gic
lau sa sêtêŋ aö sêmeŋ dom, naŋ
soc ŋac su yêc aö.”

Ŋalau sac sêŋsalê mala naŋ yêc
ŋambwa
(Mat 12:43-45)

24 “Têŋ ndoc ŋalau sac daŋ
sa yêc ŋamalac daŋ, naŋ gitôm
iŋ kêgihi mbo gameŋ sawa ma
kêsalê mala êŋwhaŋ dau-ŋga.
Tigeŋ têŋ ndoc iŋ tap sa dom, naŋ
iŋ oc sôm têŋ dau, ‘Aö wambu

wandi wasôc andu naŋ aö gahu siŋ su.’ 25 Ma iŋ oc mbu ndi, ma
tap sa bu ŋamalac dau ndê ŋalôm
yêc ŋambwa, gitôm andu sawa
naŋ sêmasaŋ ŋawasi sa. 26 Dec
iŋ oc sa ndi, kôc ŋalau sac 7
naŋ sac sambuc sêhôc gêlêc iŋ
su, naŋ sêmeŋ, ma ŋac hoŋ oc
sêsôc andu dinaŋ sêndi ma sêmbo
dinaŋ. Bocdinaŋ ŋawapac naŋ
tap ŋamalac dau sa, naŋ hôc gêlêc
ŋawapac ŋamata-ŋga-ŋga su.”
27 Yisu sôm yom dinaŋ, ma
awhê daŋ yêc lau toŋ atu ŋalôm ta
yom ma sôm, “Am dinam naŋ kôc
am ma kêŋ su am, naŋ tap Anötö
ndê mwasiŋ sa su.” 28 Ma Yisu
sôm, “Lau naŋ sêŋgô Anötö ndê
yom ma sêkôc sa ti daŋga wambu,
naŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ
sa hôc gêlêc su.”

Lau sêndac Yisu bu kôm gêŋ dalô
(Mat 12:38-42)

29 Lau daêsam naŋ sêmbo
sêwhiŋ Yisu, naŋ si toŋ kêsôwec
ŋapaŋ. Ma iŋ sôm, “Lau têm
dindec-ŋga ŋac lau sac. Sêndac
gêŋ dalô, magoc Anötö oc tôc gêŋ
dalô tigeŋ têŋ ŋac, tôm gêŋ dalô
naŋ iŋ kôm pi Jona. 30 Anötö kêkiŋ
Jona têŋ lau Ninewa gitôm gêŋ
dalô daŋ, ma ŋalêŋ tigeŋ gêŋ naŋ
oc hôc asê Ŋamalac ndê Atu, naŋ
oc ti lau têm dindec-ŋga si gêŋ
dalô.
31 “Muŋ-ŋga, Kwin Siba-ŋga*
kêsêlêŋ seŋ baliŋ, bu ŋgô Kiŋ
Solomon ndê yom ti gauc atu-
tu. Ma kwahic dec ŋgac naŋ hôc
gêlêc Solomon su mbo dec, tigeŋ
lau têm dindec-ŋga sêpu iŋ ndê
yom. Tu dinaŋ-ŋga, kwin dau oc
tisa akêŋ lau batê têŋ ndoc Anötö
oc êmatôc lau, ma iŋ oc hoc lau
têm dindec-ŋga si sac asê. 32 Ma
ŋalêŋ tigeŋ, têŋ bêc ŋambu-ŋga
lau Ninewa oc sêtisa sêwhiŋ lau
têm kwahic dec-ŋga, ma ŋac oc
sêhoc lau dindec si sac asê. Ŋahu
bu lau Ninewa sêŋgô Jona ndê
yom ma sem si ŋalôm kwi. Ma
kwahic dec, ŋgac naŋ hôc gêlêc
Jona su mbo dec, tigeŋ lau kwahic
dec-ŋga sem dau kwi dom.”

Ŋamalac si tandô gitôm ya ŋawê
(Mat 6:22-23)

33 “Yac datuŋ lam asê tu bu
dasiŋ kwi me taŋgatöc ŋa suc
ahuc dom. Mba! Dakêŋ êŋgalêŋ
lhu, bu lau naŋ sêsôc sêmeŋ naŋ
sêlic ŋawê.
34 “Am nem tanôm gitôm ya
ŋawê naŋ tôc seŋ têŋ am. Boc-
dinaŋ am nem tanôm bu wê am
sa lêŋ ŋayham, dec am oc gacgeŋ
mbo ŋawê ŋalôm. Magoc tanôm
bu wê am sa lêŋ sac-ŋga, dec am
gacgeŋ mbo ŋasec ŋalôm. 35 Tu
dinaŋ-ŋga dec yob daôm ŋapep
bu ŋawê naŋ yêc nem ŋalôm, naŋ
mbac e ŋasec sa dom. 36 Ma am
bu sap lêŋ ŋawê-ŋga dôŋ ŋapaŋ,
ma ndic ahê lêŋ ŋasec-ŋga, dec
ŋawê oc nem am nem ŋalôm sam-
buc ahuc, tôm lam daŋ pô am.”

Yisu pu lau Palêsai ti lau yomsu-ŋga

37 Yisu gic bata yom dinaŋ su,
goc Palêsai daŋ kêgalêm iŋ bu
neŋ gêŋ whiŋ iŋ. Yisu sôc
ŋgac dau ndê andu gi ma ndöc
sic ndöc tebo. 38 Ma Palêsai
dau hêdaê bu Yisu gêŋ gêŋ
magoc kêgwasiŋ amba muŋ su
dom. 39 Goc Pômdau sôm têŋ iŋ,
“Mac lau Palêsai atôm laclhu ti
pele naŋ sêŋgwasiŋ ŋadômbwê-
ŋga ŋawasi sa, magoc ŋalôm
ŋadômbwi yêc dôŋ yêc. Bu mêtê
tamgatu gêŋ ma mêtê sac hôc mac
nem ŋalôm ahuc. 40 Mac lau gauc
mbasi-ŋga. Anötö naŋ kêmasaŋ
ŋamalac ŋamlic ti gêŋ awê-ŋga
naŋ kêmasaŋ ŋalôm-ŋga whiŋ.

* **11:31** Kwahic dec dasam gameŋ Siba-ŋga bu ‘Arabia.’ Miŋ pi Kwin Siba-ŋga sêto yêc 1 Kiŋ 10:1-13.

41 Tamwalô lau ŋalôm sawa, ma
akêŋ nem ŋalôm sambuc tu anem
ŋac sa-ŋga, ma bocdinaŋ dec mac
nem ŋamlic ti ŋalôm whiŋ oc
ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.

42 “Oyaê. Mac lau Palêsai awhê
nem gêŋ ôm-ŋga sauŋ-sauŋ hoŋ
kôc ti toŋ amaŋlu, ma akêŋ toŋ
tigeŋ ti da têŋ Anötö. Mac akôm
gêŋ sauŋ dinaŋ, tigeŋ mac ahu
gêŋ atu siŋ. Mac amatôc lau si
yom ŋapep dom, ma atac whiŋ
Anötö su dom. Gêŋ sauŋ naŋ mac
akôm, iŋ ŋayham, magoc akôm
yêc gêŋ atu-tu whiŋ bocdinaŋ.
43 Oyaê. Mac lau Palêsai atac
whiŋ bu andöc lau tiwaê si pôŋ
yêc lôm wê-ŋga, ma atac whiŋ bu
lau sêtoc mac sa atôm lau tiwaê
yêc malac lôm. 44 Oyaê. Tu mêtê
sac naŋ hôc mac nem ŋalôm ahuc,
dec mac atôm nom naŋ sêŋsuhuŋ
ŋgac batê daŋ yêc ŋalôm, ma lau
sêŋyalê dom ma sêŋsêlêŋ sêmbo
ŋahô.”

45 Gwalam akwa yomsu-ŋga
daŋ ŋgô Yisu ndê yom dinaŋ
ma sôm, “Kêdôhôŋwaga, am sôm
yom dinaŋ pi lau Palêsai, ma
am pu yac lau yomsu-ŋga whiŋ.”
46 Ma Yisu sôm, “Oyaê. Mac lau
yomsu-ŋga akêŋ yomsu daêsam
têŋ lau naŋ kêŋ wapac ŋac ŋandô,
tigeŋ mac daôm akôm gêŋ daŋ bu
anem ŋac sa tu sêhôc ŋawapac
dinaŋ-ŋga dom.

47 “Oyaê. Mac amasaŋ sêhô bu
atoc propet akwa-kwa sa, magoc
mac daôm apami sic propet dau
ndu. 48 Bocdinaŋ mac atôc
asê bu mac alic gêŋ naŋ apami
sêkôm, naŋ bu ŋayham. 49 Anötö
kêyalê gêŋ hoŋ, dec hoc yom
asê gwanaŋ pi mac apami bocdec
bu, ‘*Aö waŋkiŋ lau propet ma
lau aposel sêtêŋ ŋac sêndi, magoc
ŋac oc sêndic propet ŋatô ndu,
ma sêkôm mêtê sac têŋ ŋatô.*’
50 Bocdinaŋ mac lau têm dindec-
ŋga oc awêkaiŋ ŋagêyô awhiŋ
apami, tu propet hoŋ si dac naŋ
sêkêc siŋ-ŋga, têŋ têm ŋamata-
ŋga andô e meŋ. 51 Aêc, Abel iŋ
ŋgac ŋamata-ŋga, ma Sekaria iŋ
ŋgac ŋambu-ŋga, propet naŋ ŋac
sic ndu yêc lôm dabuŋ, ma alta
naŋ kalhac lôm dabuŋ ŋasactô,
naŋ ŋalhu. Aêc, aö wasôm têŋ
mac, lau têm kwahic dec-ŋga oc
sêtap matôc sa pi lau hoŋ dinaŋ
si dac.

52 “Oyaê. Lau daêsam takwê
mac gwalam akwa yomsu-ŋga bu
awhê Anötö ti ndê lêŋ sa têŋ ŋac,
magoc mac am ŋac sa ŋapep dom.
Mac atôm lau naŋ sêyob ki gatam-
ŋga, ma sêtec bu sêkac sa têŋ lau
naŋ bu sêsôc sêndi. Mac daôm
aŋyalê Anötö ti asôc iŋ ŋapu dom,
ma mac alhac lau naŋ bu sêŋyalê
iŋ ti sêsôc iŋ ŋapu, naŋ ahuc.”

53 Yisu gic bata yom dinaŋ ma
hu andu dau siŋ. Ma lau Palêsai
ti lau naŋ sêndôhôŋ yomsu, naŋ
sic hu sêkêŋ kisa iŋ ŋandô.
Ŋac sêndac iŋ pi gêŋ daêsam,
54 sêŋsahê bu sêtim iŋ bu sôm
yom giso, dec oc tôm bu sêmatôc
iŋ.

12

Yisu ndê yom ŋatô
(Mat 10:26-33)

1 Têŋ têm dinaŋ lau daêsam
andô, tausen ma t ausen, sêkôm
mwasac bu sêtigasuc Yisu e
sêŋgapiŋ dau sa. Ma Yisu
sôm yom têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi
bocdec bu, “Ayob daôm ŋapep bu
lau Palêsai si mêtê sac lom mac
dom. Ŋac sêsôm yom ŋayham
magoc ŋac dau sêkôm ŋandô sa
dom. Mêtê dau gitôm yist naŋ tôm
bu nem bolom ahuc ŋagahô eŋ.

2 Gêŋ hoŋ naŋ lau sem ahuc,
ma gêŋ hoŋ naŋ yêc siŋ dau,
naŋ oc meŋ sa tiawê. 3 Yom
bocke naŋ mac asôm têŋ daôm
têŋ ôbwêc, naŋ lau oc sêŋgô têŋ
acsalô. Ma yom naŋ mac asôm

malô têŋ daôm yêc andu ŋalôm,
naŋ oc sêsôm asê yêc malac lôm.
4 Aneŋ lau mac aŋgô. Atöc lau
naŋ bu sêndic mac ndu-ŋga dom,
bu tiŋambu ŋac sêtôm dom bu
sêkôm gêŋ daŋ tiyham têŋ mac.
5 Tigeŋ aö wasôm têŋ mac bu
atöc Anötö, ma asôc iŋ ŋapu. Bu
têŋ ndoc mac ambac ndu su, iŋ
ndê ŋaclai yêc bu tuc mac asip
lambwam andi. Aêc, aö wasôm
têŋ mac, atöc iŋ!

6 "Akôc gauc pi mbac kecsoc
naŋ lau sêlic bu gêŋ ŋambwa.
Tigeŋ Anötö oc êŋlhiŋ ŋac si daŋ
siŋ dom. 7 Ma Anötö tac whiŋ
mac hôc gêlêc mbac sauŋ-sauŋ
daêsam su. Yomandô! Anötö
kêyalê mac e pi sa, gitôm iŋ sê
mac nem kêclauŋ hoŋ sa timala.
Bocdinaŋ atöc daôm dom.

8 "Aö wasôm têŋ mac bu asa naŋ
sôm asê yêc lau aŋgô-ŋga bu iŋ
kêŋ whiŋ aö, naŋ Ŋamalac ndê
Atu oc sôm ŋamalac dau ndê ŋaê
asê yêc Anötö ndê aŋela aŋgô-
ŋga. 9 Tigeŋ asa naŋ sêc iŋ ndê
kêŋ whiŋ aö-ŋga ahuc yêc lau
aŋgô-ŋga, naŋ Ŋamalac ndê Atu
oc sêc iŋ ahuc yêc Anötö ndê
aŋela aŋgô-ŋga bocdinaŋ. 10 Asa
naŋ bu sôm yom sac pi Ŋamalac
ndê Atu, tigeŋ tiŋambu kac ndê
ŋalôm kwi, naŋ Anötö oc suc iŋ
ndê sac kwi. Tigeŋ asa naŋ sôm
yom sac sambuc pi Ŋalau Dabuŋ,
naŋ Anötö oc suc iŋ ndê sac kwi
dom.

11 "Tiŋambu lau oc sêkôc mac
dôŋ tu mac akêŋ whiŋ aö-ŋga.
Ŋac oc sêwê mac atêŋ lau bata
Israel-ŋga andi, bu sêmatôc mac
yêc ŋac si lôm wê-ŋga. Ma ŋac
oc sêkêŋ mac alhac gôliŋwaga ma
lau ti ŋaclai aŋgô-ŋga bocdinaŋ.
Têŋ ndoc dinaŋ, ahêgo daôm tu
yom asôm ma aô têŋ ŋac-ŋga
dom. 12 Bu Ŋalau Dabuŋ oc
êndôhôŋ mac ma kêŋ yom têŋ
mac tu asôm-ŋga têŋ ndoc dinaŋ."

Yom gôliŋ pi ŋgac ti lêlôm

13 Ŋgac daŋ yêc lau toŋ atu
dinaŋ ŋalôm ndac Yisu bocdec
bu, "Kêdôhôŋwaga, sôm têŋ aö
dôwaŋ bu whê damaŋ ndê wapa
lêŋsêm kôc ma kêŋ ŋatô têŋ aö."
14 Magoc Yisu sôm, "Am ŋgô su
naŋ. Anötö kêyaliŋ aö sa ti am
nem ŋgac êmatôc yom-ŋga me
ŋgac whê wapa kôc-ŋga dom."
15 Goc iŋ sôm têŋ lau hoŋ, "Ayob
daôm ŋapep bu tamgatu wapa
nom-ŋga dom. Bu ŋamalac si
ŋahu sêmbo tali-ŋga sip awa ti
wapa daêsam naŋ sic sa-ŋga, naŋ
dom."

16 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ têŋ
ŋac bocdec bu, "Ŋgac ti lêlôm
daŋ mbo, ma gêŋ naŋ iŋ sô
yêc ndê nom gêm ŋandô daêsam
andô. 17 Dec iŋ gauc gêm têŋ
dau, 'Aö wakôm sake? Aneŋ
andu wakêŋ gêŋ ŋandô sôc-ŋga
oc nditôm dom.' 18 Bocdinaŋ dec
iŋ sôm, 'Aö wakôm gêŋ bocdec.
Aö waseŋ andu akwa-kwa hoŋ
su, ma wakwê andu wakuc ŋatô
naŋ atu andô. Ma yêc dinaŋ, aö
wandic aneŋ gêŋ ŋandô ti wapa
hoŋ sa. 19 Ma aö wasôm têŋ dauŋ,
"Aö gac gêŋ ŋayham daêsam sa,
gitôm bu oc wambo yala daêsam.
Aö waŋwhaŋ dauŋ, ma waneŋ ti
wanôm gêŋ ma watisambuc." '
20 Magoc Anötö sôm têŋ iŋ, 'Am
ŋgac gauc mbasi-ŋga! Ôbwêc dec
am oc mbwac ndu. Ma wapa naŋ
am gic sa tu daôm-ŋga, naŋ oc ti
asa ndê?' " 21 Goc Yisu sôm, "Lau
hoŋ naŋ sic wapa daêsam sa tu
dau-ŋga, magoc sêmbo sêtôm lau
ŋalôm sawa tu sêŋyalê Anötö ti
ndê mêtê dom-ŋga, naŋ lau gauc
mbasi-ŋga bocdinaŋ."

Dahêgo dauŋ dom
(Mat 6:25-34)

22 Ma Yisu sôm têŋ iŋ ndê
ŋgacsêŋomi, "Bocdinaŋ dec aö
wasôm têŋ mac, ahêgo daôm tu

gêŋ aneŋ-ŋga, me tu ŋakwê asôc-
ŋga dom. 23 Bu Anötö kêŋ mac
ambo tamli, ma gêŋ dinaŋ iŋ gêŋ
atu. Gêŋ daneŋ-ŋga iŋ gêŋ atu
dom. Ma Anötö kêŋ mac nem
ŋamlic ŋagêŋ hoŋ. Dinaŋ iŋ gêŋ
atu, ma ŋakwê asôc-ŋga iŋ gêŋ
atu dom.
24 "Akôc gauc pi mbac ko. Ŋac
sêsô gêŋ dom, ma sic gêŋ ŋandô
sa dom. Ŋac si andu gêŋ ŋandô-
ŋga mbasi, tigeŋ Anötö gôlôm
ŋac. Ma Anötö tac whiŋ mac
ŋamalac hôc gêlêc mbac hoŋ su.
25 Ma mac nem asa, bu hêgo dau
dec oc tôm bu ndic têku ndê têm
mbo tali-ŋga? 26 Mac atôm dom
bu akôm gêŋ sauŋ andô dinaŋ,
bocdinaŋ tu sake-ŋga mac ahêgo
daôm pi gêŋ ŋatô?
27 "Ma akôc gauc pi ŋaola
ŋayham naŋ sêpo sêlhac kwaŋ
ŋalôm. Sêkôm gweleŋ dom, ma
sêmasaŋ ŋakwê dom, tigeŋ aö
wasôm têŋ mac, bu Kiŋ Solomon
iŋ sôc ŋakwê ŋayham andô,
magoc iŋ ndê gôlôŋ ti ŋawasi
hôc gêlêc ŋaola dinaŋ daŋ su
dom. 28 O mac lau naŋ akêŋ whiŋ
gwalec, aŋgô! Kwaŋ ti ŋaola nom-
ŋga sêlhac bêc daêsam dom, ma
lau oc sêkêŋ ya neŋ su, magoc
Anötö kêŋ gêŋ dau ti ŋadalô
ŋayham ma yob ŋapep. Ma
bocdinaŋ, aŋyalê bu yom ŋandô,
Anötö oc yob mac ma kêŋ ŋakwê
têŋ mac whiŋ. 29 Ahêgo daôm
pi gêŋ aneŋ ti anôm-ŋga dom,
ma ambo ti ŋalôm ŋawapac dom.
30 Lau sambuc naŋ sêŋyalê Anötö
dom, naŋ sêhêgo dau pi gêŋ
kaiŋ dinaŋ ŋapaŋ, magoc Damam
undambê-ŋga kêyalê su bu mac
apônda gêŋ dau. 31 Ahêgo daôm
tu gêŋ dinaŋ-ŋga dom, magoc
akôm ŋaŋga bu atap malam sa
yêc Anötö ndê gôliŋ ŋapu. Ma
iŋ oc yob mac tu gêŋ nom-ŋga-
ŋga whiŋ. 32 O aneŋ lau, atöc
daôm dom. Bu mac nem Damam
undambê-ŋga tac whiŋ bu ti mac
nem Kiŋ ma kôc mac sa andöc iŋ
ndê gôliŋ ŋapu."

*Taŋsalê awa ŋandô undambê-
ŋga*
(Mat 6:19-21)

33-34 "Aö wasôm têŋ mac, bu
gameŋ bocke naŋ mac nem awa
yêc, naŋ mac oc ahê gauc pi
ma atac whiŋ ŋapaŋ. Bocdinaŋ
akêŋ nem wapa nom-ŋga têŋ lau
sênemlhi, ma akêŋ nem awa tu
anem lau ŋalôm sawa sa-ŋga. Ma
apo gêŋ undambê-ŋga sa ti nem
awa ŋandô, naŋ oc yêc ŋayham
ŋapaŋ. Lau kaŋ oc sêtôm dom bu
sênem kaŋ, ma gêŋ daŋ oc kôm
tisac dom."

*Tamasaŋ dauŋ tu Pômdau mbu
meŋ-ŋga*
(Mat 24:42-51)

35-36 "Amasaŋ daôm ŋapep.
Ambo atôm lau akiŋ naŋ sêsôc
ŋakwê gweleŋ-ŋga sa, ma sêtuŋ
si lam asê ma sêhôŋ si ŋadau
bu mbu meŋ akêŋ mwasiŋ nem
awhê-ŋga. Têŋ ndoc ŋac si ŋadau
mbu meŋ ma êmati gatam, naŋ
ŋac oc sêkac gatam sa têŋ iŋ
ŋagahô. 37 Ŋadau bu mbu meŋ
ma tap lau akiŋ sa, naŋ sêmasaŋ
dau gwanaŋ ma sêhôŋ iŋ sêmbo,
dec ŋac oc sêtap mwasiŋ atu sa
yêc iŋ. Aö wasôm yomandô,
ŋadau dau oc meŋ, sôc ŋakwê
tôm lau akiŋ sêsôc, kêŋ ŋac
sêndöc tebo, ma nem akiŋ ŋac.
38 Ŋadau bu meŋ têŋ timaniŋhu
me têŋ ôbwêc lôm, ma tap ŋac sa
sem ali ma sêhôŋ iŋ sêmbo, dec
iŋ oc êmwasiŋ ŋac êŋlêc. 39 Tigeŋ
aŋgô su naŋ! Lau kaŋ sêkêŋ puc
pi ndoc sêmeŋ-ŋga dom. Andu
ŋadau daŋ, bu êŋyalê ndoc naŋ
ŋgac kaŋ daŋ oc meŋ, dec iŋ oc
yob iŋ ndê andu ŋapep bu ŋgac
kaŋ dinaŋ sôc meŋ dom. 40 Ma
mac bocdinaŋ, amasaŋ daôm
ŋapep ma anem ali ŋapaŋ, bu
Ŋamalac ndê Atu oc mbu meŋ

têŋ ndoc naŋ mac akêŋ batam,
naŋ dom.”
41 Têŋ dinaŋ Pita sôm,
“Pômdau, am sôm yom gôliŋ
dinaŋ bu yac ŋgacsêŋomi aŋgô,
me bu lau hoŋ sêŋgô?” 42 Ma
Pômdau ô yom ma sôm, “Mac
nem asa iŋ gitôm ŋgac akiŋ
ŋayham ma ti gauc? Ŋgac akiŋ
kaiŋ dinaŋ ndê ŋadau bu lhö
têŋ gameŋ daŋ ndi, goc iŋ oc
kêŋ iŋ yob lau akiŋ ŋatô ma
kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga têŋ ŋac tôm
ŋandoc. 43 Ma têŋ ndoc ŋadau
mbu meŋ ma tap iŋ sa kôm iŋ ndê
gweleŋ ŋapep mbo, naŋ iŋ oc lic
iŋ ŋayham ma kôm ŋayham têŋ
iŋ. 44 Yomandô! Ŋadau oc kêŋ iŋ
yob iŋ ndê wapa hoŋ. 45 Magoc
ŋgac akiŋ sac oc sôm têŋ dau,
‘Aneŋ ŋadau oc mbu meŋ ŋagahô
dom.’ Goc iŋ oc ndic lau akiŋ ŋatô,
ma neŋ gêŋ ŋawahô ti nôm wain
e êŋiŋ iŋ. 46 Ŋadau oc mbu meŋ
hôc asê têŋ bêc ti acgatu naŋ ŋgac
akiŋ dau kêŋ bata, naŋ dom. Ma
iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ
iŋ, ma soc iŋ su ndi bu mbo whiŋ
lau naŋ daŋgapêc ma sêkêŋ whiŋ
dom.
47 “Ŋgac akiŋ naŋ kêyalê gêŋ
naŋ iŋ ndê ŋadau tac whiŋ bu
iŋ kôm, tigeŋ tec bu kôm ma
kêmasaŋ dau dom, naŋ oc tap
ŋagêyô atu sa. 48 Magoc ŋgac
akiŋ naŋ kêyalê gêŋ naŋ ŋadau
tac whiŋ bu iŋ kôm, naŋ dom,
dec kôm mêtê sac naŋ gic waê
bu iŋ tap ŋagêyô sa, naŋ oc kôc
ŋagêyô sauŋ. Lau hoŋ naŋ sêtap
mwasiŋ sa yêc Anötö, naŋ iŋ
takwê ŋac bu sêkôm gweleŋ ŋa
mwasiŋ dinaŋ e nem ŋandô. Ma
ŋac naŋ sêtap mwasiŋ atu sa, naŋ
iŋ takwê ŋandô daêsam.”

Lau oc sêwhê dau kôc tu Yisu-ŋga

(Mat 10:34-36)

49 Ma Yisu gic têku yom ma
sôm, “Aö gasip nom gameŋ bu
wakêŋ ya êŋsahê lau nom-ŋga,
ma aö atac whiŋ bu ya dau lom
asê ŋagahô. 50 Aö dauŋ oc wahôc
ŋawapac ti ŋandê atu, naŋ gitôm
busaŋgu kaiŋ daŋ tu waliŋ-ŋga.
Ma aö wapô sim dauŋ ŋandô e
gêŋ dau ŋandô sa. 51 Gauc nem
bu aö gameŋ bu wahê wamba lau
dom. Mba! Tu aö-ŋga dec lau oc
sêwhê dau kôc. 52 Têŋ kwahic dec
ma ndi, lau naŋ sêmbo andu daŋ,
naŋ oc sêwhê dau kôc tu aö-ŋga.
Lau amaŋdaŋ bu sêmbo, goc lu oc
sêkêŋ kisa tö, ma tö oc sêkêŋ kisa
lu. 53 Tu aö-ŋga dec ŋac oc sêwhê
dau kôc. Damba lu atuŋgac oc
sêkêŋ kisa dau, ma dinda lu atuwê
oc sêkêŋ kisa dau. Ma lawawê
akwa lu lawawê wakuc oc sêkêŋ
kisa dau bocdinaŋ.”

Taŋyalê ndoc

54 Ma Yisu sôm têŋ lau toŋ atu,
“Mac bu alic dao yec sambuc daŋ
puc pi meŋ, dec mac asôm bu u
oc ndic, ma u gic. 55 Ma muasa bu
êŋsêlêŋ, dec mac asôm bu gameŋ
oc ŋandê sa, ma gameŋ ŋandê sa.
56 Mac lau atim yom lau-ŋga! Mac
alic gêŋ dalô nom-ŋga ti umboŋ-
ŋga ma mac atôm bu aŋyalê ndoc.
Ma bocke dec mac alic gêŋ hoŋ
naŋ aö gakôm yêc nom, magoc
mac nem gauc sa pi aö neŋ ŋahu
lec dom.
57 “Oc tôm bu mac aŋsahê gêŋ
hoŋ tu bu aŋyalê lêŋ bocke iŋ
lêŋ gitêŋ, magoc tu sake-ŋga mac
akôm dom? 58 Aŋgô! Am asa
naŋ nem tôp bu yêc ŋamalac daŋ,
ma iŋ bu wê am têŋ ŋgac êmatôc
yom-ŋga, naŋ goc êmsahê bu
êmasaŋ yom whiŋ iŋ têŋ ndoc
amlu aŋsêlêŋ ambo seŋ. Ma bocd-
inaŋ ŋgac dau oc kêŋ am têŋ ŋgac
êmatôc yom-ŋga dom. Bu mba,
mboe ŋgac êmatôc yom-ŋga o c
kêŋ am têŋ ŋgac yob gapocwalô-
ŋga, ma iŋ oc kêŋ am sôc gapoc-
walô ndi. 59 Aö wasôm têŋ am bu

am oc ndöc gapocwalô ŋapaŋ e
am ndic nem tôp hoŋ pacndê.”

13

Danem dauŋ kwi bu dandiŋaŋ dom

1 Têŋ ndoc dinaŋ lau ŋatô
sêmbo sêwhiŋ Yisu, ma ŋac sic
miŋ yom pi lau Galili-ŋga ŋatô.
Lau dinaŋ sic domba ndu bu
sêkêŋ ti da, ma gôliŋwaga Pailot
ndê lau sêmeŋ ma sic ŋac ndu ma
sêŋgaluŋ ŋac si dac whiŋ domba
si dac. 2 Yisu ŋgô ŋac si yom dau,
goc ndac, “Mac gauc gêm bocke?
Lau Galili-ŋga dinaŋ si sac hôc
gêlêc lau Galili-ŋga ŋatô si sac su,
ma bocdinaŋ ŋawapac dinaŋ hôc
asê ŋac, a? 3 Aö wasôm, mba!
Tigeŋ mac bu anem nem ŋalôm
kwi dom, dec mac oc andiŋam.
4 Gauc nem andu baliŋ naŋ lau
sêkwê yêc Siloam, naŋ ku sa ma
sec lau 18. M ac gauc gêm bocke?
Lau 18 dinaŋ si sac hôc gêlêc lau
Jerusalem-ŋga si sac, a? 5 Aö
wasôm têŋ mac, mba! Tigeŋ mac
bu anem nem ŋalôm kwi dom, dec
mac hoŋ oc andiŋam.”

6 Goc Yisu sôm yom gôliŋ daŋ
bocdec bu, “Yêc ŋgac daŋ ndê ôm
wain-ŋga, a kiŋ daŋ kalhac. Ma
ŋgac dau gi kêsalê a kiŋ ŋandô,
magoc tap sa dom. 7 Dec iŋ sôm
têŋ ŋgac naŋ yob iŋ ndê ôm, ‘Tôm
yala tö aö gameŋ kasalê ŋandô
yêc a kiŋ dindec, ma gatap sa
dom. Lêŋ dulu, bu a dau pôc
gameŋ ahuc ma gêm ŋandô dom.’
8 Tigeŋ ŋgac yob ôm-ŋga sôm,
‘Aneŋ ŋadau, hu siŋ lhac yala
daŋ tiyham. Aö wandic gwelec
ma wahôc nom pi ŋahu. 9 Iŋ bu
nem ŋandô têŋ yala wakuc, dec oc
ŋayham. Ma bu nem ŋandô dom,
naŋ goc am lêŋ dulu.’ ”

Yisu kôm awhê bôliŋ daŋ ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga

10 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ, Yisu
kêdôhôŋ lau mbo lôm wê-ŋga
daŋ. 11 Ma awhê daŋ mbo, naŋ
ŋalau sac kôm iŋ ndöc bôliŋ
tôm yala 18. Iŋ kêsêlêŋ kêŋköŋ
ma gitôm dom bu iŋ lhac solop.
12 Yisu gêlic iŋ ma ta iŋ meŋ, goc
sôm, “O awhê daôm, aö bu waseŋ
gêŋ naŋ sô am dôŋ, naŋ su.” 13 Goc
Yisu kêŋ amba sac iŋ, ma ŋagahô
iŋ kalhac tisolop, ma kêpiŋ Anötö.

14 Tigeŋ ŋgac bata naŋ yob lôm
wê-ŋga dinaŋ, iŋ tac ŋandê bu
Yisu kôm awhê dinaŋ ŋayham sa
têŋ bêc Sabat-ŋga. Dec iŋ sôm têŋ
lau, “Bêc 6 yêc bu danem gweleŋ.
Mac bu atac whiŋ bu ŋayham sa,
dec ameŋ têŋ bêc Sabat-ŋga dom.
Ameŋ têŋ bêc 6 dinaŋ ŋadaŋ.”
15 Magoc Pômdau ô iŋ ndê yom
ma sôm, “Mac lau atim yom lau-
ŋga. Mac hoŋ akôm gweleŋ têŋ
bêc Sabat-ŋga têŋ ndoc mac amb-
wala nem doŋki ti makao su, ma
awê ŋac sêsa si bu sênôm bu.
16 Awhê dindec iŋ Abraham ndê
apawê daŋ, ma Sadaŋ sô iŋ dôŋ
tôm yala 18 su. Tu sake-ŋga dec
tambwala iŋ su têŋ bêc Sabat-ŋga
dom?” 17 Yisu ndê yom dau kôm iŋ
ndê ŋacyo hoŋ maya atu. Tigeŋ
lau daêsam atac ŋayham pi gêŋ
ŋayham hoŋ naŋ iŋ kôm.

Yom gôliŋ pi gêŋ ŋawhê sauŋ
(Mat 13:31-32; Mak 4:30-32)

18 Ma Yisu ndac lau dinaŋ,
“Anötö ndê gôliŋ kêsôwec ŋalêŋ
bocke? Aö wanem dôhôŋ pi gêŋ
sake bu wawhê sa? 19 Anötö
ndê gôliŋ gitôm ŋawhê sauŋ andô
daŋ, gitôm a soc ŋawhê. Ŋgac
daŋ kôc sa gi ma sô yêc ndê ôm,
ma tiŋambu gêŋ dau po ti a atu,
ma mbac lôlôc-ŋga sêmeŋ sêhê si
ŋaic yêc ŋasaŋgac.”

Yom gôliŋ pi yist
(Mat 13:33)

20 Ma iŋ sôm yom gôliŋ daŋ
tiyham bocdec bu, “Aö wanem
dôhôŋ Anötö ndê gôliŋ pi gêŋ
sake bu wawhê sa? 21 Aö wanem
dôhôŋ pi yist, naŋ awhê daŋ kêŋ

sip plawa lôŋ atu daŋ ma kêgaluŋ.
Ma ŋasawa sauŋ eŋ yist dinaŋ
kôm plawa hoŋ suŋ.”

Gatam undambê-ŋga sauŋ andô

22 Tiŋambu Yisu kêsêlêŋ
hêganôŋ Jerusalem gi. Iŋ golom-
golom malac atu-tu ti sauŋ-sauŋ
hoŋ, ma kêdôhôŋ lau. 23 Ma
ŋamalac daŋ ndac iŋ, “Pômdau,
Anötö oc kôc lau tigeŋ-tigeŋ
sa sêndöc undambê, me lau
daêsam?” Ma Yisu ô yom ma
sôm têŋ lau, 24 “Lau daêsam oc
sêŋsahê bu sêsôc gatam sêndi,
magoc ŋac oc sêtôm dom, bu
gatam dau sauŋ andô. Bocdinaŋ
akôm ŋaŋga bu asôc gatam dau
andi. 25 Andu ŋadau bu tisa ma
ndic gatam ahuc, dec mac oc
alhac awê, amati gatam ma asôm,
‘Pômdau, lêc gatam su têŋ yac.’
Magoc iŋ oc sôm têŋ mac bu, ‘Mac
lau dinaŋ ameŋ akêŋ nde? Aö
kayalê mac dom.’ 26 Ma mac oc
asôm, ‘Yac aŋ gêŋ ti anôm gêŋ
awhiŋ am, ma am kêdôhôŋ lau
yêc yac mba malac lôm.’ 27 Tigeŋ
iŋ oc sôm, ‘Mac lau dinaŋ ameŋ
akêŋ nde? Aö kayalê mac dom.
Alhö su yêc aö, mac lau akôm
sac-ŋga!’ 28-29 Têŋ têm ŋambu-
ŋga, mac oc alic Abraham, Aisak
ma Jakob ti p ropet akwa-kwa
hoŋ sêndöc Anötö ndê gameŋ
undambê-ŋga. Ma lau oc sêmeŋ
akêŋ nom ŋabatiŋ hoŋ, ma sêneŋ
mwasiŋ atu yêc undambê. Magoc
Anötö oc êmasuc mac su andi
ambo gameŋ ahôc ŋandê-ŋga, ma
yêc dinaŋ mac oc ataŋ, ma mac
nem lhôm êŋsiŋ pi dau. 30 Aŋgô
su naŋ! Lau ŋatô naŋ kwahic dec
sêti lau ŋambu-ŋga, naŋ oc sêti
lau ŋamata-ŋga, ma lau ŋamata-
aŋga oc sêti lau ŋambu-ŋga.”

Yisu taŋ pi lau Jerusalem-ŋga

31 Têŋ ndoc dinaŋ lau Palêsai
ŋatô sêtêŋ Yisu sêmeŋ ma sêsôm,
“Hu gameŋ dindec siŋ ma lhö
ndi, bu Herod tac whiŋ bu ndic
am ndu.” 32 Magoc Yisu sôm
têŋ ŋac, “Mac andi asôm têŋ
Herod, giam pôm dinaŋ, ‘Acsalô
lec ma laŋsê aö oc wasoc ŋalau
sac su, ma wakôm lau gêmbac
ŋayham sa. Ma têŋ bêc titö-ŋga
aö oc wandic dabiŋ aneŋ gweleŋ.’
33 Aö oc wakôm aneŋ gweleŋ tôm
bêc ŋatô, ma tiŋambu aö watêŋ
Jerusalem wandi. Mac lau Israel-
ŋga ac propet daêsam ndu su yêc
Jerusalem, ma bocdinaŋ dec aö
gac waê bu wapi wandi wawhiŋ.
34 “O Jerusalem, Jerusalem. Mac
ac Anötö ndê lau propet ndu,
ma lau gitêŋ naŋ iŋ kêkiŋ têŋ
mac, naŋ mac atuc ŋa hoc ndu.
Ndoc daêsam aö tac whiŋ bu
wandic mac lau sa asôc Anötö
ndê gôliŋ ŋapu tiyham, gitôm
mbac dalec dinda gic ŋatu sa sôc
ŋamakê ŋapu. Tigeŋ mac atec.
35 Bocdinaŋ Anötö oc hu mac ti
nem andu siŋ. Ma aö wasôm têŋ
mac bu mac oc alic aö tiyham dom
e mac asôm, ‘Tampiŋ Mesaya naŋ
meŋ gêm Pômdau aŋgô.’ ”

14

Yisu gêm ŋgac ŋamlic suŋ daŋ sa

1 Têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ, Yisu
sôc ŋgac bata daŋ ndê andu gi
bu neŋ gêŋ. Ŋgac bata dau iŋ
lau Palêsai si daŋ, ma ŋac si lau
ŋatô tatiŋ Yisu sêmbo. 2 Yisu
gêlic ŋgac gêmbac daŋ ndöc, naŋ
amba ti gahi suŋ. 3 Goc iŋ ndac lau
Palêsai ti gwalam akwa yomsu-
ŋga bocdec bu, “Yac bu dakôm lau
ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga, dec
oc taŋgilì yomsu Sabat-ŋga, me
mba?” 4 Ŋac sem dôŋ ma sêô yom
daŋ dom, goc iŋ kêmasec ŋgac
ti gêmbac dinaŋ, kôm iŋ ŋayham
sa, ma kêŋ iŋ kölhö gi. 5 Ma iŋ
ndac ŋac, “Mac nem balê daŋ me
doŋki daŋ bu peŋ sip sê ŋalôm têŋ
bêc Sabat-ŋga, dec mac oc akôm

sake? Mac oc ahê iŋ sa pi meŋ, me
ahu iŋ siŋ yêc?” 6 Ma ŋac sêtôm
dom bu sêô iŋ ndê yom.

Datoc dauŋ sa dom

7 Yisu gêlic bu lau naŋ ŋgac
bata dau kêgalêm ŋac sa bu sêneŋ
gêŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ atac whiŋ
bu sêndöc pôŋ naŋ gic lau tiwaê
ŋawaê. Dec iŋ sôm yom gôliŋ
daŋ têŋ ŋac bocdec bu, 8 “Lau bu
sêkêŋ aheŋ am bu neŋ mwasiŋ
nem awhê-ŋga, naŋ ndi ndöc lau
tiwaê si pôŋ dom. Mboe mwasiŋ
ŋadau kêgalêm ŋgac tiwaê daŋ
naŋ hôc gêlêc am su. 9 Bu boc-
dinaŋ dec iŋ oc têŋ am meŋ ma
sôm, ‘Kêŋ pôŋ ŋayham dindec
têŋ ŋgac atu dindec.’ Ma am oc
tisa ti mayam, ma ndi ndöc pôŋ
ŋambwa. 10 Boc-dinaŋ lau bu
sêkêŋ aheŋ am bu neŋ mwasiŋ,
naŋ ndi ma ndöc pôŋ ŋambwa.
Ma mboe ŋadau oc meŋ ma sôm
têŋ am, ‘Aneŋ silip, tisa ma mweŋ
ndöc pôŋ ŋayham.’ Ma bocdinaŋ
iŋ oc po am nem waêm sa yêc
ŋacleŋ hoŋ aŋgô-ŋga. 11 Ŋalêŋ
tigeŋ, lau naŋ sêtoc dau sa, naŋ
Anötö oc êŋgwiniŋ ŋac. Ma lau
naŋ sêŋgwiniŋ dau, naŋ Anötö oc
toc ŋac sa.”

Tamwasiŋ lau ŋalôm sawa

12 Ma Yisu sôm têŋ ŋgac bata
dau, “Am bu ndê mwasiŋ bu lau
sêneŋ sêwhiŋ am, naŋ kêŋ aheŋ
nem silip ti asidôwai, me lau ti
lêlôm naŋ sêndöc am nem malac,
naŋ dom. Am bu kôm bocdinaŋ,
dec tiŋambu ŋac oc sêkêŋ aheŋ
am bu neŋ gêŋ whiŋ ŋac, ma
mwasiŋ dau ti am nem ŋagêyô.
13 Têŋ têm am ndê mwasiŋ daŋ,
naŋ kêŋ aheŋ lau ŋalôm sawa ti
lau bôliŋ ma lau tapec. 14 Ma
bocdinaŋ am oc tap Anötö ndê
mwasiŋ sa. Ŋahu bu lau dinaŋ
sêtôm dom bu sêkêŋ gêŋ daŋ
ô nem mwasiŋ têŋ kwahic dec.
Magoc têŋ ndoc lau gitêŋ sêtisa
akêŋ lau batê-ŋga, naŋ Anötö oc
kêŋ ŋagêyô ŋayham têŋ am.”

Yom gôliŋ pi mwasiŋ atu
(Mat 22:1-14)

15 Lau naŋ seŋ gêŋ sêwhiŋ Yisu,
naŋ si ŋgac daŋ ŋgô Yisu ndê yom
dinaŋ ma sôm têŋ iŋ, “Lau naŋ bu
sêneŋ mwasiŋ atu yêc Anötö ndê
gameŋ undambê-ŋga, naŋ oc atac
ŋayham hôc gêlêc.” 16 Ma Yisu ô
yom ma sôm, “Ŋgac daŋ kêmasaŋ
mwasiŋ atu daŋ, ma kêŋ aheŋ
lau daêsam. 17 Têŋ mwasiŋ dau
ŋabêc iŋ kêkiŋ ŋgac akiŋ daŋ bu
sôm têŋ lau naŋ iŋ kêgalêm ŋac
sa bu, ‘Ameŋ, bu aö kamasaŋ gêŋ
hoŋ su.’ 18 Tigeŋ ŋac hoŋ sêtec
bu sêmeŋ, dec sêmasaŋ yom têŋ
iŋ. Ŋgac daŋ sôm, ‘Aö waloc
dom, bu aö gamlhi nom daŋ su,
ma kwahic dec aö bu wasa wandi
walic. Aö wateŋ am bu hu aö siŋ.’
19 Ma daŋ sôm, ‘Aö waloc dom,
bu aö gamlhi makao amaŋlu, ma
kwahic dec aö bu wasa wandi ma
waŋsahê ŋac tu sêkôm gweleŋ-
ŋga. Wateŋ am bu hu aö siŋ.’
20 Ma daŋ tiyham sôm, ‘Kwahic
dec aö gam awhê sa, bocdinaŋ
gitôm dom bu waloc.’ 21 Bocdinaŋ
ŋgac akiŋ dau mbu gi ma gic miŋ
yom dinaŋ têŋ iŋ ndê ŋadau. Ma
yom dau kôm ŋadau tac ŋandê,
dec iŋ kêkiŋ ndê ŋgac akiŋ tiyham
ma sôm, ‘Ŋagahô sôc malac atu
ndi, ma kôc lau ŋalôm sawa ti lau
bôliŋ ma lau tapec sa sêmeŋ bu
sêneŋ aö neŋ mwasiŋ.’ 22 Ma ŋgac
akiŋ kôm bocdinaŋ, goc mbu meŋ
ma sôm, ‘Aneŋ ŋadau, aö gakôm
gitôm am sôm, ma ŋasawa yêc
dôŋ yêc.’ 23 Dec ŋadau sôm têŋ
iŋ, ‘Sa seŋ ma gameŋ ŋamakê-ŋga
ndi, ma kac lau bu sêsôc sêmeŋ.
Aö tac whiŋ bu aneŋ andu meŋhu.
24 Yomandô aö wasôm têŋ mac,
bu lau naŋ aö gakêŋ aheŋ têŋ
ŋamata-ŋga, naŋ si daŋ oc neŋ
aneŋ mwasiŋ dom.’ ”

Lêŋ taŋkuc Yisu-ŋga

25 Lau daêsam sêŋsêlêŋ sêwhiŋ
Yisu, ma iŋ kac dau kwi ma sôm
têŋ ŋac, 26 “Asa naŋ têŋ aö meŋ
ma bu êŋkuc aö, naŋ atac whiŋ
aö hôc gêlêc gêŋ hoŋ ndic ŋawaê.
Iŋ bu atac whiŋ damba me dinda,
me iŋ nawhê ma balêkoc, me
asidôwai ti lhuwêi, me iŋ dau ndê
lêŋ mbo-ŋga hôc gêlêc iŋ ndê atac
whiŋ aö, dec oc tôm dom bu iŋ ti
aneŋ daŋ ma êŋkuc aö. 27 Asa naŋ
bu êŋkuc aö, magoc tec bu hôc
ndê a gicso dau, naŋ gitôm dom
bu êŋkuc aö.
28 “Mac nem daŋ bu kwê andu
atu daŋ, naŋ gêŋ ŋamata-ŋga iŋ
oc ndöc sic ma kôc gauc pi iŋ
ndê mone ti gêŋ bu oc nditôm bu
kwê andu dau sa, me mba. 29 Iŋ
bu kêŋ alhö sip nom ndi, magoc
ndic dabiŋ andu dom, dec lau naŋ
sêlic, naŋ oc sêsu iŋ susu, 30 ma
sêsôm, ‘Ŋgac dindê gic hu kwê
andu, magoc gitôm dom bu ndic
dabiŋ.’
31 “Ma kiŋ daŋ bu sa ndi bu ndic
siŋ têŋ kiŋ daŋ, dec gêŋ ŋamata-
ŋga iŋ oc ndöc sic ma kôc gauc pi
iŋ ndê lau siŋ-ŋga 10,000, bu oc
sêtôm bu sêhôc gêlêc kiŋ dinaŋ
ndê lau siŋ-ŋga 20,000, me mba.
32 Iŋ bu lic bu ŋac sêtôm dom, dec
iŋ oc êŋkiŋ lau wamba-ŋga sêtêŋ
kiŋ dinaŋ têŋ ndoc iŋ mbo ahê, bu
sêsôm yom wamba-ŋga.
33 “Bocdinaŋ akôc gauc ŋapep
muŋ su, goc ameŋ aŋkuc aö. Asa
naŋ tec bu hu iŋ ndê gêŋ hoŋ siŋ
tu aö-ŋga, naŋ oc nditôm dom bu
ti aö neŋ daŋ.
34 “Gwêc so iŋ gêŋ ŋayham,
tigeŋ ŋamakic bu niŋga, oc
dakôm ŋamakic sa tiyham ŋalêŋ
nde? 35 Gwêc so dau tisac su,
ma boc-dinaŋ tambaliŋ siŋ niŋga.
Mac daŋamsuŋ bu yêc, naŋ aŋgô
aneŋ yom.”

15

Yom gôliŋ pi domba daŋ naŋ giŋga
(Mat 18:12-14)

1 Lau sêkôc takis-ŋga ma lau
ŋatô naŋ lau Palêsai sêsam ŋac
bu lau sac, naŋ daêsam sêtêŋ Yisu
si bu sêŋgô iŋ ndê yom. 2 Ma
lau Palêsai ti lau naŋ sêndôhôŋ
yomsu, naŋ sêtucdiŋ Yisu ma
sêsôm, “Ŋgac dau kôc lau sac sa,
ma gêŋ gêŋ whiŋ ŋac.” 3 Dec
Yisu sôm yom gôliŋ daŋ têŋ ŋac
bocdec bu, 4 “Mac nem ŋgac daŋ
bu yob domba 100, ma iŋ ndê
domba daŋ bu niŋga, dec iŋ oc
kôm sake? Iŋ oc hu 99 siŋ sêmbo
gameŋ gapoŋ, ma êŋsalê domba
naŋ giŋga su e iŋ tap sa. 5 Ma
têŋ ndoc iŋ tap sa, naŋ iŋ oc hu
sac bakêyac ti atac ŋayham atu.
6 Ma iŋ oc mbu têŋ ndê andu ndi,
ma êŋgalêm iŋ ndê lau meŋpaŋ
iŋ-ŋga ti ndê silip, ma sôm têŋ
ŋac, ‘Mac atac ŋayham awhiŋ
aö, bu aö gatap aneŋ domba naŋ
giŋga su, naŋ sa.’ 7 Aö wasôm
têŋ mac, bu ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ
Anötö ti aŋela undambê-ŋga oc
atac ŋayham atu tu ŋamalac sac
daŋ naŋ gêm ndê ŋalôm kwi, hôc
gêlêc atac ŋayham tu lau gitêŋ 99
naŋ si yom me giso tu sênem dau
kwi pi-ŋga mbasi.”

Yom gôliŋ pi mone naŋ giŋga

8 Ma Yisu sôm, “Ma akôc gauc
pi awhê daŋ, naŋ ndê mone silba
amaŋlu sêndöc. Mone daŋ bu
niŋga, dec iŋ oc tuŋ lam asê ma
sê andu ŋa-basac sa, goc êŋsalê
ŋapep e iŋ tap mone dau sa.
9 Têŋ ndoc iŋ tap sa su, naŋ iŋ
oc êŋgalêm iŋ ndê silip ti lau
meŋpaŋ iŋ-ŋga sêmeŋ sêpitigeŋ
ma sôm, ‘Mac atac ŋayham awhiŋ
aö, bu aö gatap mone naŋ giŋga
su, naŋ sa.’ 10 Aö wasôm têŋ mac
bu ŋalêŋ tigeŋ, Anötö ti aŋela un-
dambê-ŋga oc atac ŋayham atu,
têŋ ndoc ŋamalac kôm sac-ŋga
daŋ gêm ndê ŋalôm kwi.”

Yom gôliŋ pi balê naŋ giŋga

11 Ma Yisu gic têku yom ma
sôm, “Ŋgac daŋ mbo ma iŋ ndê
atuŋgac lu. 12 Ma balê sauŋ sôm
têŋ damba, ‘Damaŋ, wapa lêŋsêm
naŋ gic aö ŋawaê, naŋ kêŋ têŋ
aö.’ Goc damba whê ndê wapa
ti gêŋ hoŋ kôc tu iŋlu-ŋga, ma
kêŋ têŋ balê sauŋ tôm iŋ ndac.
13 Ŋasawa sauŋ ma balê sauŋ dau
gic iŋ ndê gêŋ hoŋ sa, ma kölhö
têŋ gameŋ baliŋ daŋ gi. Ma yêc
dindê iŋ kôm gêŋ hoŋ tôm iŋ ndê
atac whiŋ, ma kêyaiŋ ndê awa
ti gêŋ hoŋ. 14 Têŋ ndoc iŋ ndê
mone hoŋ pacndê, naŋ tôbôm atu
gêm gameŋ dinaŋ ahuc ma iŋ
pônda dau. 15 Goc iŋ têŋ ŋgac
atu daŋ yêc gameŋ dinaŋ gi, ma
kêsalê gweleŋ. Ma ŋgac dau kêŋ
iŋ gôlôm iŋ ndê bôc. 16 Gêŋ yô
iŋ ŋandô, tigeŋ lau sêkêŋ gêŋ
daŋ têŋ iŋ tu neŋ-ŋga dom, ma
boc-dinaŋ iŋ gauc gêm bu neŋ
gêŋ naŋ bôc seŋ. 17 Tiŋambu iŋ
ndê gauc sa, ma iŋ sôm têŋ dau,
‘Damaŋ ndê lau akiŋ sêpônda gêŋ
daneŋ-ŋga dom. Tigeŋ gêŋ yô
aö ndu tôm bu wambac ndu-ŋga.
18 Aö walhö wambu watêŋ damaŋ
wandi, ma wasôm, “Damaŋ, aö
gakôm mêtê sac têŋ Anötö ma têŋ
am. 19 Aö ŋgac sac, dec gitôm dom
bu am sam aö bu am atômŋgac
tiyham. Lic aö gitôm am nem
ŋgac akiŋ daŋ.” 20 Goc iŋ tisa ma
mbu têŋ damba gi.

“Iŋ kêsêlêŋ mbo seŋ, ma damba
gêlic iŋ yêc ahê ma tawalô iŋ
ŋandô, dec kêti têŋ iŋ gi, gôlô
iŋ dôŋ ma ŋgutô iŋ. 21 Magoc
atuŋgac sôm têŋ iŋ, ‘Damaŋ, aö
gakôm mêtê sac têŋ Anötö ma têŋ
am. Aö ŋgac sac, dec gitôm dom
bu am sam aö bu am atômŋgac
tiyham.’ 22 Tigeŋ damba sôm têŋ
iŋ ndê lau akiŋ, ‘Ŋagahô, akôc
ŋakwê ŋayham ti atapa bu iŋ sôc,
ma akêŋ gôlôŋ amaŋatu-ŋga sôc
iŋ amba-atu. 23 Ma akôc makao
ŋatu tôp ŋayham daŋ, ma andic
ndu. Yac oc dandê mwasiŋ atu ti
atac ŋayham, 24 bu yac gauc gêm
bu aneŋ atuŋgac dindec mbac
ndu su, magoc kwahic dec dalic
bu iŋ mbo tali. Iŋ giŋga su, ma
datap iŋ sa tiyham.’ Ma ŋac hoŋ
atac ŋayham.

25 “Têŋ ndoc dinaŋ balê dau
dôwa kôm gweleŋ mbo ôm, ma
têŋ ndoc iŋ mbu meŋ suŋ sa
andu, naŋ iŋ ŋgô lau sêtê wê ti
sêkôm atac ŋayham atu. 26 Goc
iŋ mbwêc ŋgac akiŋ daŋ meŋ
ma ndac iŋ bu, ‘Lau lê sêkôm
ŋanta ti atac ŋayham tu sake-
ŋga?’ 27 Ma iŋ sôm, ‘Am asim
meŋ su ma iŋ mbo ŋayham, ma
bocdinaŋ dec damam gic makao
tôp ŋayham daŋ ndu, ma ndê
mwasiŋ atu.’ 28 Yom dau kôm
dôwa tac ŋandê atu, ma iŋ tec bu
sôc balaŋ ŋalôm ndi. Goc damba
sa gi ma kêmwaŋeŋ iŋ bu sôc
ndi. 29 Tigeŋ iŋ sôm têŋ damba,
‘Yala ŋeŋ su aö gam akiŋ ti daŋaŋ
wambu am. Tigeŋ am kêŋ naniŋ
ŋatu me gêŋ sauŋ daŋ têŋ aö
bu wandê mwasiŋ tu aneŋ silip-
ŋga dom. 30 Kwahic dec am nem
atômŋgac dinaŋ, naŋ kêyaiŋ am
nem awa ti wapa whiŋ lauwhê
seŋ-ŋga, naŋ mbu meŋ ma am
gic makao tu iŋ-ŋga.’ 31 Magoc
damba sôm, ‘Aneŋ balê, am mbo
whiŋ aö ŋapaŋ, ma aneŋ gêŋ hoŋ
ti am nem. 32 Tigeŋ am asim
dindec naŋ yac gauc gêm bu iŋ
mbac ndu su, naŋ mbo tali. Iŋ
giŋga su, ma datap iŋ sa tiyham.
Bocdinaŋ iŋ lêŋ solop bu yac atac
ŋayham atu ma dandê mwasiŋ tu
iŋ-ŋga.’ ”

16

Yom gôliŋ pi ŋgac yob wapa-ŋga

1 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ
têŋ ndê ŋgacsêŋomi bocdec bu,
“Ŋgac ti lêlôm daŋ mbo, ma lau

sic miŋ têŋ iŋ bu ŋgac naŋ yob iŋ
ndê gêŋ, naŋ kêyaiŋ iŋ ndê wapa
daêsam. 2 Dec iŋ ta ŋgac dau
meŋ, ma sôm têŋ iŋ, ‘Yom bocke
dec gaŋgô pi am lec. Kwahic
dec am sa ndi ma sê gêŋ hoŋ sa
ma êmasaŋ bapia wapa-ŋga bu
kêŋ têŋ aö. Bu aö oc watiŋ am
su yêc gweleŋ yob aneŋ wapa-
ŋga.’ 3 Dec ŋgac yob wapa-ŋga
sôm têŋ dau, ‘Aö wakôm bocke?
Aö neŋ ŋadau oc soc aö su yêc
aneŋ gweleŋ. Aneŋ licwalô gitôm
dom bu wakôm gweleŋ ôm-ŋga,
ma aö mayaŋ bu wateŋ gêŋ. 4 Aö
kayalê gêŋ naŋ bu wakôm-ŋga,
ma têŋ ndoc ŋadau tiŋ aö su yêc
aneŋ gweleŋ, dec lau oc sêkôc aö
sa ma sênem yaom aö yêc ŋac si
andu.’ 5 Bocdinaŋ iŋ mbwêc lau
naŋ si tôp yêc iŋ ndê ŋadau, naŋ
tigeŋ-tigeŋ sêtêŋ iŋ sêmeŋ. Goc
iŋ ndac ŋgac ŋamata-ŋga bocdec
bu, ‘Am nem tôp bocke yêc aö
neŋ ŋadau?’ 6 Ma ŋgac dau sôm,
‘Aneŋ tôp gitôm olib ŋakwi sip
lôŋ* 100.’ Goc ŋgac yob wapa-
ŋga sôm têŋ iŋ, ‘Am nem bapia
tôp-ŋga kelec. Kôc sa, ndöc sic
ŋagahô, ma to bu am nem tôp
gitôm olib ŋakwi sip lôŋ 50.’ 7 Goc
iŋ sôm têŋ ŋgac tilu-ŋga, ‘Am
nem tôp bocke yêc?’ Ma ŋgac
dau sôm têŋ iŋ, ‘Aneŋ tôp gitôm
bolom wit sip dalu atu-tu 100.’
Goc ŋgac yob wapa-ŋga sôm, ‘Kôc
nem bapia tôp-ŋga, ma to bu am
nem tôp gitôm dalu 80.’

8 “Goc ŋadau kêpiŋ ŋgac yob
wapa-ŋga sac dinaŋ, bu iŋ kôm
gêŋ ti gauc. Lau sambuc sêkôc
awa nom-ŋga ma sêhê silip ŋac
si lau. Ŋalêŋ dinaŋ ŋac sêkôm
gêŋ ti gauc sêhôc gêlêc Anötö ndê
lau. 9 Awa nom dindec-ŋga hê
lau daêsam si gauc tu sêkôm mêtê
sac-ŋga. Magoc aö wasôm têŋ
mac bu akôc nem awa nom-ŋga
ma anem lau sa, ma ŋalêŋ dinaŋ
ahê silip têŋ daôm. Tiŋambu awa
dau oc niŋga, magoc ŋac oc sêkôc
mac sa ti atac ŋayham têŋ ndoc
mac andöc undambê.”

10 Ma Yisu gic têku yom ma sôm,
“Asa naŋ yob gêŋ sauŋ ŋapep,
naŋ oc yob gêŋ atu ŋapep bocd-
inaŋ. Ma asa naŋ yob gêŋ sauŋ
ŋapep dom, naŋ oc yob gêŋ atu
ŋapep dom. 11 Bocdinaŋ mac bu
ayob awa nom-ŋga ŋapep dom,
dec Anötö oc kêŋ awa ŋandô têŋ
mac tu ayob-ŋga dom! 12 Ma mac
bu ayob lau ŋatô si gêŋ ŋapep
dom, dec Anötö oc kêŋ gêŋ daŋ ti
mac nem gêŋ dom!

13 “Ŋamalac daŋ gitôm dom bu
nem akiŋ ŋadau lu, bu iŋ oc tec
daŋ, ma atac whiŋ daŋ, me oc sap
daŋ dôŋ ma pu daŋ. Ma mac boc-
dinaŋ, gitôm dom bu atoc Anötö
ma awa nom-ŋga lu-lu sa ti mac
nem ŋadau.”

14 Yisu sôm yom dinaŋ, ma lau
Palêsai ŋatô naŋ sêŋgô, naŋ sem
tô iŋ. Ŋahu bu ŋac lau atac
whiŋ mone-ŋga. 15 Tigeŋ Yisu
sôm têŋ ŋac, “Yêc ŋamalac aŋgô-
ŋga, mac lau dinaŋ atoc daôm sa
bu mac lau gitêŋ, magoc Anötö
kêyalê mac nem ŋalôm su. Gêŋ
naŋ mac lau nom-ŋga atoc sa
bu gêŋ ŋayham kêlêc, naŋ Anötö
gêlic gitôm gêŋ sac sambuc.”

Yisu puc Anötö ndê yomsu dôŋ

16 Ma Yisu sôm, “Anötö kêŋ
Moses ndê yomsu ti propet si
yom bu lau sêŋkuc e Jon, Ŋgac
Kêku Lau-ŋga hôc asê. Têŋ
Jon ndê têm ma meŋ, naŋ lau
sêhoc ŋawaê asê pi Anötö ndê
gôliŋ. Ma lau daêsam sêkôm
mwasac bu sêsôc Anötö ndê gôliŋ
ŋapu. 17 Gitôm bu undambê ti
nom oc niŋga, tigeŋ gitôm dom
bu Moses ndê yomsu ŋalhô atêc
daŋ niŋga. 18 Ŋgac daŋ bu hu
nawhê siŋ ma nem awhê wakuc,

* **16:6** Lôŋ dinaŋ lôŋ atu - tigeŋ-tigeŋ gitôm 35-40 lita.

naŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga yêc
Anötö aŋgô-ŋga. Ma ŋgac naŋ
gêm awhê naŋ hu ndê akweŋ
siŋ, naŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga
bocdinaŋ."

Ŋgac ti lêlôm lu Lasarus

19 Ma Yisu sôm, "Ŋgac ti lêlôm
daŋ mbo, naŋ sôc ŋakwê ŋayham
ma po dau sa ŋa gêŋ ŋayham-
ŋayham tôm bêc hoŋ. 20 Ma
yêc iŋ ndê andu ŋamakê, ŋgac
ŋalôm sawa daŋ ndöc, naŋ ndê
ŋaê Lasarus. Gamboc daêsam
sem iŋ ŋamlic ahuc, 21 ma giam
sêmeŋ ma sêndambwê gamboc
dau. Iŋ gêŋ yô iŋ, dec iŋ takwê bu
neŋ gêŋ ŋapopoc naŋ peŋ akêŋ
ŋgac ti lêlôm ndê tebo, magoc
mba. 22 Têŋ bêc daŋ ŋgac ŋalôm
sawa dinaŋ mbac ndu, ma aŋela
sêkôc iŋ sa gi ndöc undambê whiŋ
Abraham. Ma ŋgac ti lêlôm mbac
ndu bocdinaŋ, ma lau sêŋsuhuŋ
iŋ. 23 Iŋ sip lambwam gi ma
kêsahê ŋandê atu, dec hôc tandô
sa pi undambê, ma gêlic Abraham
yêc ahê, ma Lasarus ndöc whiŋ
iŋ. 24 Goc iŋ ta yom têŋ iŋ ma
sôm, 'Abaŋ Abraham, tamwalô
aö! Êmkiŋ Lasarus bu kêŋ amba-
atu sip bu ndi, ma meŋ kêŋ pi
aö êmbalaŋ. Ya dindec kôm aö
ŋamlic ŋandê atu.' 25 Tigeŋ Abra-
ham ô yom ma sôm, 'Aneŋ balê,
gauc nem ndoc am mbo tamli,
naŋ am tap gêŋ ŋayham-ŋayham
daêsam sa, magoc Lasarus mbo
sac ŋapaŋ. Kwahic dec iŋ mbo
ŋayham, ma am tap ŋandê atu
sa. 26 Ma gêŋ daŋ tiyham. Yêc
hêclu ŋalhu, Anötö kêŋ ŋasawa
atu daŋ, dec oc tôm dom bu lau
sêtêŋ am sêloc. Ma gitôm dom bu
mac nem daŋ lom têŋ yac meŋ.'
27 Goc ŋgac dau sôm, 'Bocdinaŋ
aö wateŋ am abaŋ, êmkiŋ Lasarus
têŋ aö damaŋ ndê andu ndi, 28 ma
kêŋ puc aneŋ asidôwai amaŋdaŋ,
bu sênem dau kwi tu bu sêmeŋ
ma sêhôc ŋandê yêc gameŋ din-
dec dom.' 29 Magoc Abraham sôm,
'Moses ma Propet si yom yêc bu
kêŋ puc ŋac. Am nem asidôwai
bu sêkêŋ daŋga ŋac si yom, dec
oc tôm bu sênem dau kwi.' 30 Ma
ŋgac dau sôm, 'Mba, abaŋ Abra-
ham! Lau batê si ŋgac daŋ bu
mbu têŋ ŋac ndi, dec ŋac oc sêkac
si ŋalôm kwi.' 31 Ma Abraham
sôm, 'Ŋac bu sêkêŋ whiŋ yom naŋ
Moses ma lau propet sêto, naŋ
dom, dec ŋac oc sêkêŋ whiŋ ŋgac
naŋ tisa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ
dom.' "

17

Yisu ndê yom ŋatô
(Mat 18:6-7; Mak 9:42-48)

1 Yisu sôm têŋ iŋ ndê
ŋgacsêŋomi, "Gêŋ lêtôm-ŋga oc
sêmeŋ sêhôc asê. Tigeŋ ŋamalac
asa naŋ bu kôc gêŋ lêtôm-ŋga
daŋ meŋ, naŋ oc tap Anötö ndê
matôc sa. Oyaê. 2 Oc ŋayham
bu dasô hoc atu daŋ pi iŋ kachu,
ma tambaliŋ iŋ sip gwêc ndi. Ma
bocdinaŋ oc tôm dom bu iŋ êntôm
aneŋ lau sauŋ si daŋ bu kôm mêtê
sac, ma tiŋambu tap Anötö ndê
matôc sa.

3 "Bocdinaŋ ayob daôm ŋapep!
Am nem asidôwa daŋ bu kôm sac,
naŋ goc hec yom iŋ. Ma iŋ bu nem
dau kwi, goc suc iŋ ndê sac kwi.
4 Iŋ bu kôm sac têŋ am tidim 7
têŋ acsalô tigeŋ, magoc tiŋambu
kac ndê ŋalôm kwi ma ndac am
bu suc iŋ ndê sac kwi, naŋ dec am
suc iŋ ndê sac kwi maŋ."

5 Ma lau aposel sêsôm têŋ
Pômdau, "Nem yac sa bu akêŋ
whiŋ ŋaŋga." 6 Goc iŋ ô yom ma
sôm, "Mac nem akêŋ whiŋ bu gêŋ
sauŋ andô nditôm soc ŋamatu
sauŋ daŋ, dec oc tôm bu mac
asôm têŋ a atu dindec bu, 'Puc
daôm sa, ma sa ndi lhac gwêc
ŋagapoŋ,' ma a dau oc daŋga
wambu mac."

7 Ma Yisu sôm, “Akôc gauc pi
ŋgac akiŋ naŋ gic nom me yob
domba, ma mbu têŋ ŋadau ndê
andu têŋ telha. Iŋ ndê ŋadau oc
sôm têŋ iŋ bu, ‘Mweŋ ŋagahô,
ndöc sic ma neŋ gêŋ,’ a? 8 Mba,
iŋ oc sôm, ‘Sôc ŋakwê sakiŋ-ŋga
sa, ma êmasaŋ gêŋ bu waneŋ, ma
nem akiŋ aö e aö waneŋ ti wanôm
gêŋ pacndê. Goc tiŋambu am
daôm neŋ ti nôm gêŋ.’ 9 Ma ŋadau
oc nem daŋge ŋgac akiŋ dau bu
iŋ daŋga wambu iŋ ndê yom,
a? Mba! 10 Ma mac bocdinaŋ,
têŋ ndoc mac akôm gêŋ hoŋ naŋ
Anötö gic atu mac, naŋ asôm, ‘Yac
lau akiŋ ŋambwa. Yac akôm gêŋ
naŋ gic yac ŋawaê eŋ.’ ”

Yisu kôm lau 10 ti gêmbac leprasi ŋayham sa

11 Yisu kêsêlêŋ hêganôŋ malac
Jerusalem gi, ma mbo seŋ naŋ
yêc gameŋ Samaria ti Galili-ŋga
ŋabatiŋ. 12 Iŋ hôc asê malac
daŋ, ma tap lauŋgac 10 ti gêmbac
leprasi sa yêc malac dau ŋamakê.
Ŋac sêlhac ahê, 13 ma sêta iŋ ŋa
awha atu bocdec bu, “Ŋadau Yisu,
tamwalô yac!” 14 Yisu tahê ŋac
ma sôm, “Andi, ma atôc daôm
têŋ lau dabuŋsiga.” Ma têŋ ndoc
ŋac sêlhö s i, naŋ sêlic bu ŋac
si ŋamlic ŋawasi sa. 15 Ŋac si
daŋ gêlic bu iŋ ŋayham sa su, dec
gic hu kêpiŋ Anötö ŋa awha atu,
ma kac dau kwi ma mbu têŋ Yisu
gi. 16 Ŋgac dau iŋ ŋgac gameŋ
Samaria-ŋga, ma iŋ hu dau sip
nom yêc Yisu gahi-ŋga, ma gêm
daŋge iŋ. 17 Ma Yisu sôm, “Bocke?
Mac lau 10 hoŋ ŋamlic ŋayham
sa, me? Bocdinaŋ dec lau 9 sêmbo
nde? 18 Am ŋgac Israel-ŋga dom,
magoc am ŋgac tigeŋ dec mbu
mweŋ ma kêpiŋ Anötö.” 19 Ma
Yisu sôm têŋ iŋ, “Tisa, ma lhö
ndi. Am nem kêŋ whiŋ kôm am
ŋayham sa.”

Anötö ndê gôliŋ ŋapuc

20 Têŋ bêc daŋ lau Palêsai
sêndac Yisu pi ndoc bocke Anötö
ndê gôliŋ oc meŋ sa tiawê yêc
nom. Ma Yisu sôm, “Têŋ ndoc
Anötö ndê gôliŋ meŋ sa tiawê,
naŋ oc tôm dom bu mac alic gêŋ
daŋ tu kêŋ puc mac-ŋga. 21 Ma
oc tôm dom bu lau sêsôm, ‘Alic
gêŋ dau kelec,’ me ‘Gêŋ dau kêlê.’
Mba! Anötö ndê gôliŋ meŋ sa su,
ma yêc mac ŋalôm.”

Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga (Mat 24:37-44)

22 Ma iŋ sôm têŋ iŋ ndê ŋgac-
sêŋomi, “Têm oc meŋ sa, naŋ
mac tamkwê bu alic Ŋamalac
ndê Atu mbu meŋ ma mbo whiŋ
mac tiyham, magoc mac oc alic
iŋ dom. 23 Lau oc sêŋsau bu
iŋ mbu meŋ su, ma sêsôm iŋ
mbo gameŋ bocdê, me gameŋ
bocdec. Magoc aŋgô ŋac si yom
dau dom, ma aŋkuc ŋac dom.
24 Bu têŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu
mbu meŋ, naŋ iŋ oc hôc asê
ŋagahô gitôm sickac hep tigeŋ ma
umboŋ ŋasawa sambuc ŋawê sa.
25 Tigeŋ gêŋ ŋamata-ŋga iŋ oc hôc
ŋandê atu ma lau têm dindec-ŋga
oc sêtec iŋ.

26 “Têm naŋ Ŋamalac ndê Atu
oc mbu meŋ, naŋ lau oc sêmbo
tôm sêmbo têŋ Noa ndê têm.
27 Têŋ ndoc dinaŋ lau seŋ gêŋ ti
sênôm gêŋ, ma lauŋgac ti lauwhê
sem dau e Noa sôc waŋ gi. Goc
bu atu suŋ ma seŋ ŋac hoŋ su
siŋga. 28 Ma oc kaiŋ tigeŋ tôm
Lot ndê têm, naŋ lau seŋ ti sênôm
gêŋ, semlhi gêŋ ti sêkêŋ gêŋ bu
lau semlhi, sêsô gêŋ ŋawhê ma
sêkwê andu. 29 Magoc têŋ bêc
Lot hu malac Sodom siŋ, naŋ ya
ti †solpa peŋ sip akêŋ undambê
ma seŋ lau Sodom-ŋga hoŋ su.
30 Ma lau oc sêmbo ŋalêŋ tigeŋ
dinaŋ têŋ bêc naŋ Ŋamalac ndê
Atu mbu meŋ ma hoc dau asê.
31 Têŋ bêc dinaŋ, oc tôm dom
bu lau naŋ sêndöc andu ŋasactô,

naŋ sêsôc andu ŋalôm sêndi bu
sêkôc gêŋ daŋ. Ma ŋalêŋ tigeŋ,
oc tôm dom bu lau naŋ sêmbo
ôm, naŋ sêkac dau kwi bu sêkôc
si gêŋ daŋ. 32 Gauc nem gêŋ naŋ
hôc asê Lot ndê awhê! 33 Asa
naŋ tac whiŋ bu sap gêŋ nom-ŋga
dôŋ ŋapaŋ tu mbo tali-ŋga, naŋ
oc niŋga. Magoc asa naŋ hu siŋ tu
êŋkuc aö-ŋga, naŋ oc niŋga dom.
34 Aö wasôm têŋ mac, têŋ bêc naŋ
Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ, naŋ
ŋamalac lu oc sêyêc andu daŋ,
ma Anötö oc kôc iŋlu si daŋ, ma
hu daŋ siŋ. 35-36 Ma awhê lu oc
sêndê gêŋ sêmbo, ma Anötö oc
kôc daŋ, ma hu daŋ siŋ." 37 Yisu
ndê ŋgacsêŋomi sêŋgô yom dau
su, goc sêndac iŋ, "Pômdau, gêŋ
dinaŋ oc hôc asê yêc nde?" Ma
Yisu sôm, "Yac bu dalic macmpoŋ
sêŋgihi sêmbo, naŋ taŋyalê bu
gêŋ mbôp daŋ yêc."

18

Yom gôliŋ pi lêŋ dateŋ mbec-ŋga

1 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ têŋ
iŋ ndê ŋgac-sêŋomi, ma kêdôhôŋ
ŋac bu sêteŋ mbec tôm bêc hoŋ,
ma takwê bu sêtap ŋandô sa ma
sêhu siŋ dom. 2 Iŋ sôm, "Ŋgac
êmatôc yom-ŋga daŋ mbo malac
atu daŋ. Iŋ töc Anötö dom, ma toc
ŋamalac daŋ sa dom. 3 Ma awhê
sawa daŋ ndöc malac dinaŋ, ma
iŋ têŋ ŋgac êmatôc yom-ŋga dau
gi ŋapaŋ, ma sôm, 'Ŋamalac daŋ
kêŋ ŋawapac têŋ aö. Nem aö sa
ma êmatôc alu mba yom.' 4 Iŋ
ndac tidim daêsam magoc ŋgac
dau tec bu nem iŋ sa e tiŋambu
iŋ sôm têŋ dau, 'Aö gatöc Anötö
dom, ma gatoc ŋamalac sa dom,
5 tigeŋ awhê sawa dindec ndac aö
ŋapaŋ, ma bocdinaŋ aö wanem iŋ
sa ma wamatôc iŋ ndê yom. Aö bu
wakôm dom, dec iŋ oc meŋ ŋapaŋ
e kôm aö lic kam sa.' "

6 Ma Pômdau sôm têŋ ndê ŋgac-
sêŋomi, "Ŋgac êmatôc yom-ŋga
dau iŋ ŋgac gitêŋ dom, magoc iŋ
sôm bu nem awhê sawa dinaŋ sa.
7 Mac lau naŋ Anötö kêyaliŋ mac
sa ati iŋ ndê, naŋ ateŋ mbec têŋ
iŋ acsalô ti ôbwêc, mac gauc gêm
sake? Anötö oc tec bu ŋgô mac
nem mbec ma nem mac sa, a?
8 Mba! Aö wasôm têŋ mac bu iŋ
oc nem mac sa ŋagahô. Tigeŋ,
têŋ ndoc Ŋamalac ndê Atu mbu
meŋ, naŋ iŋ oc tap lau ŋatô sa,
naŋ sêsap si sêkêŋ whiŋ iŋ-ŋga
dôŋ sêmbo, me mba?"

Yom gôliŋ pi Palêsai ma ŋgac kôc takis-ŋga daŋ

9 Yisu kêyalê bu lau ŋatô naŋ
sêkêŋ daŋga iŋ, naŋ sêtoc dau sa
bu lau gitêŋ ma sêpu lau ŋatô.
Bocdinaŋ iŋ sôm yom gôliŋ daŋ
bocdec bu. 10 "Ŋgac lu sêtêŋ lôm
dabuŋ si, bu sêteŋ mbec. Iŋlu si
daŋ iŋ Palêsai, ma ŋgac daŋ iŋ
ŋgac kôc takis-ŋga. 11 Palêsai dau
tisa kalhac, ma teŋ mbec tu dau-
ŋga bocdec bu, 'Anötö, aö wanem
daŋge am bu aö gatôm lau ŋatô
naŋ lau sac, naŋ dom. Aö gatôm
lau kaŋ dom, me lau naŋ sêkôm
mêtê sac me mêtê mockaiŋ-ŋga
dom. Ma yomandô, aö gatôm
ŋgac kôc takis-ŋga dindê dom.
12 Yêc wake hoŋ ŋalôm aö gahu
gêŋ daneŋ-ŋga siŋ tidim lu tu
gauc nem am-ŋga. Aö gawhê
neŋ awa ti wapa hoŋ kôc gi toŋ
amaŋlu, ma gakêŋ toŋ daŋ ti
da têŋ am.' 13 Palêsai teŋ mbec
bocdinaŋ, tigeŋ ŋgac kôc takis-
ŋga kalhac ahê. Iŋ hôc tandô
sa têŋ undambê dom, magoc wec
ti ŋalôm ŋawapac ma teŋ mbec
bocdec bu, 'Anötö, tamwalô aö
ŋgac sac dec.' " 14 Goc Yisu sôm,
"Aö wasôm têŋ mac bu Anötö
gêlic ŋgac kôc takis-ŋga dinaŋ
ti ŋgac gitêŋ, ma Palêsai dinaŋ
mba. Ŋahu bu asa naŋ po dau ndê
waê sa, naŋ Anötö oc êŋgwiniŋ

iŋ, ma asa naŋ kêgwiniŋ dau, naŋ
Anötö oc toc iŋ sa.”

Yisu gêm mbec balêkoc sauŋ
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Têŋ bêc daŋ lau sêkôc si
balêkoc sauŋ sêtêŋ Yisu sêmeŋ,
bu iŋ kêŋ amba sac ŋac. Iŋ ndê
ŋgac-sêŋomi sêlic e sêsôm dinda
ti dambai. 16 Tigeŋ Yisu mbwêc
ŋac sêmeŋ ma sôm, “Atec balêkoc
dinaŋ sêtêŋ aö sêmeŋ, ma alhac
ŋac ahuc dom. Bu Anötö ndê
gôliŋ gic lau naŋ sêtôm balêkoc
sauŋ-sauŋ dindec, naŋ ŋawaê.
17 Aö wasôm yom ŋandô têŋ mac,
bu asa naŋ bu sôc Anötö ndê gôliŋ
ŋapu nditôm balêkoc sauŋ daŋ
dom, naŋ oc nditôm dom bu sôc
ndi.”

Ŋgac bata ti lêlôm
(Mat 19:16-22; Mak 10:17-22)

18 Ma ŋgac bata Israel-ŋga
daŋ ndac Yisu, “Kêdôhôŋwaga
ŋayham, aö wakôm sake, dec
tiŋambu Anötö oc kôc aö sa
wambo taŋli yêc undambê?”
19 Ma Yisu sôm, “Tu sake-ŋga
am sam aö bu ŋayham? Anötö
tawasê iŋ ŋayham. 20 Am kêyalê
Moses ndê yomsu, *‘Kôm gêŋ
mockaiŋ-ŋga dom. Ndic ŋamalac
ndu dom. Nem kaŋ gêŋ dom. Sôm
yom tasaŋ pi lau dom,’* ma *‘Toc
damam lu dinam sa.’ ”* 21 Ma ŋgac
dau sôm, “Aö kakuc yomsu hoŋ
dinaŋ têŋ ndoc aö gambo balê
ŋapaŋ e kwahic dec.” 22 Yisu ŋgô
yom dinaŋ ma sôm têŋ iŋ, “Am
pônda gêŋ tigeŋ. Kêŋ am nem
wapa hoŋ têŋ lau sênemlhi, ma
ndic sam ŋa-awa têŋ lau ŋalôm
sawa. Ma bocdinaŋ am nem
awa ŋandô oc yêc undambê. Ma
tiŋambu mweŋ ma êmkuc aö.”
23 Magoc ŋgac dau ŋgô Yisu ndê
yom e ŋalôm ŋawapac, ŋahu bu
iŋ ŋgac ti wapa daêsam.

Puc pi awa ti wapa
(Mat 19:23-30; Mak 10:23-31)

24 Yisu tahê iŋ ma sôm, “Lau
ti lêlôm si awa ti wapa kalhac
ŋac ahuc e gitôm dom bu sêsôc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu ŋagahô.
25 Bôc atu daŋ gitôm kamel, oc
tôm bu sôc so ŋalasê ŋagahô hôc
gêlêc ŋgac ti lêlôm daŋ bu sôc
Anötö ndê gôliŋ ŋapu su.” 26 Lau
naŋ sêŋgô yom dau sêsôm, “Bu
bocdinaŋ dec asa oc tôm bu tap
Anötö ndê mwasiŋ nem lau si-ŋga
sa? Oc ŋawapac atu!” 27 Magoc
Yisu ô yom ma sôm, “Gêŋ naŋ
ŋamalac sêtôm dom bu sêkôm,
naŋ Anötö gitôm bu kôm.”

28 Ma Pita sôm têŋ iŋ, “Yac oc
bocke? Yac ahu mba andu ti gêŋ
hoŋ siŋ tu aŋkuc am-ŋga.” 29 Ma
Yisu sôm têŋ iŋ, “Aö wasôm yom
ŋandô têŋ mac bu asa naŋ bu hu
andu, me awhê, me asidôwai, me
damba lu dinda, me balêkoc siŋ
tu êŋkuc aö-ŋga, 30 naŋ Anötö oc
kêŋ gêŋ kaiŋ dinaŋ daêsam têŋ iŋ
ô, têŋ têm iŋ mbo nom. Ma têŋ
têm ŋambu-ŋga, Anötö oc kôc iŋ
sa ma kêŋ iŋ ndöc tali ŋapaŋ yêc
undambê.”

*Yisu sôm tiyham bu iŋ oc mbac
ndu*
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 Yisu kôc ŋgacsêŋomi 12 sa
sêsa si sêmbo dau-ŋga, ma sôm
têŋ ŋac bu, “Kwahic dec yac bu
dapi Jerusalem dandi, ma gêŋ hoŋ
naŋ lau propet sêto pi Ŋamalac
ndê Atu, naŋ oc ŋandô sa. 32 Lau
oc sêkêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga
amba, ma ŋac oc sêsu iŋ susu,
sêkôm iŋ ŋayom, sêhê gasôp pi
iŋ, sêtap iŋ, ma sêndic iŋ ndu.
33 Magoc iŋ oc tisa tiyham têŋ bêc
titö-ŋga.” 34 Tigeŋ ŋac sêŋyalê
yom dau ŋahu dom. Ŋahu yêc siŋ
dau têŋ ŋac, ma ŋac si gauc sa pi
Yisu ndê yom dau dom.

*Yisu kôm ŋgac tapec tandô po
asê*
(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Yisu ma lau naŋ sêŋkuc iŋ
sêŋsêlêŋ e sêsuŋ sa malac Jeriko.
Ma yêc seŋ ŋamakê ŋgac tapec
daŋ ndöc ma teŋ gêŋ. 36 Ŋgac
dau ŋgô bu lau daêsam sêŋsêlêŋ
sêmbo seŋ, goc ndac gêŋ dau
ŋahu. 37 Ma lau sêsôm têŋ iŋ
bu Yisu Nasaret-ŋga kêsêlêŋ mbo
seŋ meŋ. 38 Goc iŋ mbwêc, "Yisu,
†Dawid ndê Atu, tamwalô aö!"
39 Lau naŋ sêŋsêlêŋ sêmuŋ Yisu
sêhec yom ŋgac tapec dau, ma
sêsôm têŋ iŋ bu nem dôŋ. Magoc
iŋ mbwêc ti ŋaŋga, "Dawid ndê
Atu, tamwalô aö!" 40 Yisu kwê
dôŋ kalhac, ma sôm têŋ lau bu
sêkôc ŋgac dau sêtêŋ iŋ sêmeŋ.
Ma têŋ ndoc iŋ tigasuc Yisu, naŋ
Yisu ndac iŋ, 41 "Am tac whiŋ
bu aö wakôm sake têŋ am?" Ma
iŋ sôm, "Pômdau, aö tac whiŋ
bu tanôŋ ŋayham sa." 42 Goc
Yisu sôm têŋ iŋ, "Tanôm ŋayham
sa! Am nem kêŋ whiŋ kôm am
ŋayham sa." 43 Ma ŋagahô eŋ iŋ
tandô ŋayham sa, ma iŋ kêkuc
Yisu ma kêpiŋ Anötö. Ma lau hoŋ
naŋ sêlic gêŋ dinaŋ, naŋ sêmpiŋ
Anötö bocdinaŋ.

19

Yisu lu Sakias

1 Yisu sôc malac Jeriko gi, ma
bu êŋsêlêŋ gacgeŋ sa ndi. 2 Ma
ŋgac daŋ mbo, naŋ sêsam iŋ ndê
ŋaê bu Sakias. Iŋ ŋgac bata kôc
takis-ŋga, ma iŋ dau ndê mone
daêsam. 3 Iŋ tac whiŋ bu lic Yisu
pi ŋandô, magoc iŋ gitôm dom,
bu iŋ ŋgac apê, ma lau daêsam
sêŋgihi Yisu ahuc. 4 Tu dinaŋ-
ŋga iŋ kêti muŋ gi, ma pi a kiŋ
daŋ, bu lic Yisu naŋ kêsêlêŋ mbo
seŋ meŋ. 5 Têŋ ndoc Yisu hôc asê
a dinaŋ ŋapu, naŋ tatac ma sôm
têŋ iŋ, "Sakias, sip mweŋ ŋagahô!
Acsalô dec aö wambo am nem
andu wawhiŋ am." 6 Goc ŋagahô
Sakias sip nom ma kôc Yisu sa
ti atac ŋayham, ma sêtêŋ iŋ ndê
andu si. 7 Magoc lau hoŋ naŋ sêlic
gêŋ dau sêtucdiŋ ma sêsôm, "Yisu
bu ndic ŋgac sac daŋ kêsi!"
8 Têŋ ndoc sêmbo Sakias ndê
andu, naŋ ŋgac dau tisa ma sôm
têŋ Yisu, "Pômdau lic! Kwahic
dec aö wawhê aneŋ wapa hoŋ kôc
ndi toŋ lu, ma wakêŋ toŋ daŋ têŋ
lau ŋalôm sawa. Ma lau naŋ aö
kasau ŋac ma gakôc ŋac si mone,
naŋ aö waô mone dau tidim hale
têŋ ŋac." 9 Dec Yisu sôm, "Acsalô
lec Anötö ndê mwasiŋ nem lau si-
ŋga meŋ pi lau andu dindec-ŋga.
Bu ŋgac dindec iŋ Abraham ndê
apaŋgac daŋ whiŋ. 10 Ŋamalac
ndê Atu meŋ bu êŋsalê lau naŋ
siŋga su, ma bu nem ŋac si."

Yom gôliŋ pi mone gol
(Mat 25:14-30)

11 Lau naŋ sêŋgô Yisu ndê yom
dinaŋ, naŋ sêlic bu iŋ suŋ sa têŋ
Jerusalem, ma sêkêŋ bata bu têŋ
ndoc iŋ hôc asê, naŋ Anötö ndê
gôliŋ oc meŋ sa tiawê, ma Yisu oc
ti lau Israel-ŋga si kiŋ. Bocdinaŋ
Yisu gic hu sôm yom gôliŋ daŋ
têŋ ŋac. 12 Iŋ sôm, "Ŋgac ti
waê atu daŋ kêmasaŋ dau bu têŋ
gameŋ baliŋ daŋ ndi, bu yêc dindê
kiŋ atu oc kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu
nem gôliŋ lau yêc iŋ dau ndê
gameŋ. Ma tiŋambu iŋ oc mbu
meŋ. 13 Boc-dinaŋ iŋ kêgalêm
iŋ ndê lau akiŋ amaŋlu sa, ma
kêŋ mone gol daŋ naŋ sêsam bu
'maina' têŋ ŋac tôm gi.* Ma iŋ
sôm têŋ ŋac, 'Akôc mone dec sa,
ma akôm gweleŋ pi e nditôm aö
wambu wameŋ.' 14 Magoc iŋ ndê
lau sêtec iŋ, ma sêkêŋ lau aheŋ-
ŋga ŋatô sêŋkuc iŋ bu sêsôm têŋ
kiŋ atu bu, 'Yac atec ŋgac dec
bu nem gôliŋ yac.' 15 Magoc kiŋ
atu ŋgô ŋac si yom dom ma kêŋ
ŋaclai têŋ ŋgac dau bu nem gôliŋ
lau, goc iŋ mbu têŋ iŋ ndê gameŋ

* **19:13** Maina tigeŋ gitôm †denarii 100, naŋ gitôm ŋaôli gweleŋ bêc 100-ŋga.

gi. Iŋ hôc asê su, goc kêŋ yom bu
iŋ ndê lau akiŋ naŋ iŋ kêŋ mone
têŋ ŋac, naŋ sêtêŋ iŋ sêndi. Iŋ
bu lic ŋac sêkôm gweleŋ bocke pi
mone dau.
16 "Ŋgac akiŋ ŋamata-ŋga meŋ
ma sôm, 'Aneŋ ŋadau, aö gakôm
gweleŋ pi am nem mone tigeŋ,
ma gatap mone amaŋlu tiyham
sa.' 17 Ma ŋadau sôm, 'Aneŋ
ŋgac akiŋ, am kôm ŋayham! Am
yob gêŋ sauŋ dindec ŋapep, ma
kwahic dec aö wakêŋ am nem
gôliŋ malac amaŋlu.'
18 "Ma ŋgac tilu-ŋga meŋ ma
sôm, 'Ŋadau, aö gakôm gweleŋ
pi am nem mone tigeŋ, ma gatap
mone amaŋdaŋ tiyham sa.' 19 Ma
ŋadau sôm têŋ iŋ, 'Kwahic dec
aö wakêŋ am nem gôliŋ malac
amaŋdaŋ.'
20 "Ma lau akiŋ dau si daŋ
meŋ ma sôm, 'Ŋadau, am nem
mone gol tigeŋ kelec. Aö kapaŋ
si ŋapep. 21 Aö gatöc am, bu
am ŋgac lêlê-ŋga dom. Am kêŋ
batam bu kôc gêŋ ŋandô yêc lau
naŋ am kêŋ gêŋ têŋ ŋac dom. Ma
am gic gêŋ ŋandô sa yêc gameŋ
naŋ am sô gêŋ ŋawhê dom.' 22 Goc
ŋadau sôm têŋ iŋ, 'Am ŋgac akiŋ
sac! Aö wamatôc am waŋkuc
yom naŋ am daôm sôm. Am
kêyalê bu aö ŋgac lêlê-ŋga dom,
ma bu aö gakêŋ bataŋ bu wakôc
gêŋ yêc lau naŋ aö gakêŋ gêŋ
têŋ ŋac dom, ma bu wandic gêŋ
ŋandô sa yêc gameŋ naŋ gasô gêŋ
dom. 23 Tu sake-ŋga am kôm
gweleŋ pi aneŋ mone dom? Oc
tôm bu am kêŋ aneŋ mone têŋ
lau sêyob mone-ŋga bu sêyob e
aö wambu wameŋ, dec oc tôm bu
sêkêŋ mone ŋagec sac mone dau
ŋahô ma aö wakôc hoŋ sa.'
24 "Ma iŋ sôm têŋ lau naŋ sêlhac
sêmpiŋ, 'Akôc iŋ ndê mone tigeŋ
dinaŋ su, ma akêŋ têŋ ŋgac akiŋ
naŋ kôc mone amaŋlu.' 25 Magoc
ŋac sêsôm, 'Ŋadau, iŋ kôc mone
amaŋlu su!' 26 Goc ŋadau sôm,
'Aö wasôm têŋ mac bu asa naŋ
yob gêŋ naŋ aö gakêŋ sip iŋ amba,
naŋ ŋapep, naŋ wakêŋ gêŋ ŋatô
tiyham têŋ iŋ whiŋ. Tigeŋ asa naŋ
yob ndê gêŋ ŋapep dom, naŋ aö
wakôc iŋ ndê gêŋ hoŋ su. 27 Ma
aŋgô! Aneŋ ŋacyo naŋ sêtec bu
aö wanem gôliŋ ŋac, naŋ akôc
ŋac sêmeŋ, ma andic ŋac ndu yêc
aö aŋôŋ-ŋga.' "

Yisu hôc asê Jerusalem
(Mat 21:1-9; Mak 11:1-10; Jon 12:12-15)

28 Yisu sôm yom dinaŋ su, ma
kêsêlêŋ hêganôŋ Jerusalem gi,
ma iŋ ndê sêŋomi sêŋkuc iŋ.
29 Iŋ kêsêlêŋ gi e kêpiŋ malac
lu naŋ sêsam bu Betpagi ma
Betani, malac lu naŋ sêyêc Lôc
Olib. Ma iŋ kêkiŋ ndê ŋgacsêŋom
lu 30 ma sôm têŋ iŋlu, "Asôc
malac dindê andi, ma amlu oc
atap doŋki daŋ sa, naŋ sêsô dôŋ
kalhac. Iŋ doŋki ŋatu wakuc,
naŋ ŋamalac daŋ ndöc ŋahô
muŋ su dom. Aŋgapwêc su ma
akôc sa ameŋ. 31 Ma lau bu
sêndac amlu bu bocke ma amlu
bu aŋgapwêc iŋ su, goc asôm
têŋ ŋac bu, 'Pômdau tac whiŋ bu
doŋki dindec nem iŋ sa.' " 32 Boc-
dinaŋ ŋgac lu dinaŋ sêsôc malac
dau si, ma sêtap doŋki dau sa tôm
Yisu sôm. 33 Sêŋgapwêc doŋki
sêmbo, ma ŋadaui sêndac iŋlu
bu, "Amlu aŋgapwêc iŋ tu sake-
ŋga?" 34 Ma sêsôm, "Pômdau tac
whiŋ bu doŋki dindec nem iŋ sa."
35 Iŋlu sêwê doŋki dau sêtêŋ
Yisu si, ma sêkêŋ ŋac si ŋakwê
awê-ŋga sac doŋki, ma sêkêŋ iŋ
pi gi ndöc ŋahô. 36 Yisu ndöc
doŋki ma kêsêlêŋ gi, ma lau sêhê
si ŋakwê yêc seŋ. 37 Iŋ kêsêlêŋ gi
e hôc asê gameŋ naŋ seŋ sip akêŋ
Lôc Olib, goc sêŋomi toŋ atu naŋ
sêŋkuc iŋ, naŋ sêmbwêc ti atac
ŋayham atu, ma sêmpiŋ Anötö
pi gêŋ dalô naŋ sêlic. 38 Sêsôm,

“Anötö nem mbec kiŋ naŋ meŋ
gêm Pômdau aŋgô. Yom malô yêc
undambê, ma Anötö ndê waê sa
yêc lôlôc!”
39 Palêsai ŋatô sêmbo sêwhiŋ
lau daêsam dinaŋ, ma sêsôm têŋ
Yisu, “Kêdôhôŋwaga, hec yom am
nem sêŋomi, bu ŋac si yom so.”
40 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Aŋgô!
Sêŋomi bu sênem dôŋ, goc hoc
dindec oc sêmbwêc asê!”
41 Yisu kêsêlêŋ gi e hôc tandô
sa pi malac atu Jerusalem, dec
taŋ pi malac dau. 42 Iŋ sôm,
“Tôm ŋasawa baliŋ su e meŋ têŋ
acsalô lec aö tac whiŋ bu mac
lau Jerusalem-ŋga aŋyalê lêŋ naŋ
oc tôm bu kêŋ mac ambo ti atac
malô. Tigeŋ mac nem ŋalôm
ŋadandi ma kwahic dec lêŋ dau
yêc siŋ dau têŋ mac. 43 Têm oc
meŋ sa, naŋ nem ŋacyo oc sêŋgihi
mac ahuc ma sêŋgilì tuŋbôm ma
sêsôc nem malac sêloc. 44 Ŋac oc
sêndic mac ti nem balêkoc hoŋ
ndu, m a sêseŋ malac dindec su
e hoc daŋ ndöc hoc daŋ ŋahô
tiyham dom. Ŋac oc sêkôm boc-
dinaŋ, ŋahu bu Anötö têŋ mac
meŋ bu nem mac sa, magoc mac
aŋyalê dom.”

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-17)

45 Têŋ ndoc Yisu hôc asê
Jerusalem, naŋ iŋ kêsêlêŋ gi e sôc
lôm dabuŋ ŋabatêmndö gi. Ma
iŋ soc lau naŋ sêkêŋ gêŋ bu lau
sênemlhi, naŋ sêsa awê. 46 Iŋ sôm
têŋ ŋac, “Sêto Anötö ndê yom yêc
bocdec bu, ‘*Aneŋ andu gic waê bu
lau sêteŋ mbec sêmbo-ŋga,’* magoc
mac akôm Anötö ndê andu ti lau
kaŋ si gameŋ.”
47 Tôm bêc hoŋ iŋ kêdôhôŋ lau
mbo lôm dabuŋ ŋabatêmndö. Ma
dabuŋsiga atu-tu ti lau †Skraib
naŋ sêndôhôŋ yomsu, ma lau bata
Israel-ŋga sêŋsalê lêŋ bu sêndic
iŋ ndu. 48 Magoc sêtap lêŋ daŋ
sa dom, bu lau hoŋ atac whiŋ bu
sêŋgô iŋ ndê yom, ma sêsap iŋ
dôŋ ŋapaŋ.

20

Gêndac pi Yisu ndê ŋaclai ŋahu
(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 Têŋ têm dinaŋ Yisu kêdôhôŋ
lau, ma gêm mêtê pi ŋawaê
ŋayham mbo lôm dabuŋ. Ma
dabuŋsiga atu-tu ti lau Skraib ma
lau bata Israel-ŋga sêtêŋ iŋ si,
2 ma sêsôm, “Sôm têŋ yac. Am kôc
ŋaclai yêc nde, bu kôm gêŋ hoŋ
naŋ am kôm? Asa kêŋ têŋ am?”
3 Ma iŋ sôm, “Gêŋ ŋamata-ŋga aö
bu wakêŋ gêndac daŋ têŋ mac.
Asôm têŋ aö, 4 asa kêŋ ŋaclai têŋ
Jon dec iŋ kêku lau? Anötö kêŋ
ŋaclai têŋ iŋ, me mba?”
5 Ŋac sem yomgalôm têŋ dau
pi Yisu ndê gêndac ma sêsôm,
“Yac bu dasôm bu, ‘Anötö kêŋ
ŋaclai têŋ Jon,’ dec iŋ oc ndac yac,
‘Tu sake-ŋga mac akêŋ whiŋ Jon
dom?’ 6 Magoc yac bu dasôm bu
Jon kêku lau kêkuc ŋamalac nom-
ŋga si gauc ŋambwa, dec lau hoŋ
oc sêtuc yac ŋa hoc dambac ndu,
bu ŋac sêlic Jon bu Anötö ndê
propet daŋ.” 7 Bocdinaŋ sêsôm
têŋ Yisu bu sêŋyalê Jon ndê ŋaclai
ŋahu dom. 8 Ma Yisu sôm têŋ ŋac,
“Ma bocdinaŋ aö wasôm aneŋ
ŋaclai ŋahu asê têŋ mac dom.”

Yom gôliŋ pi lau sêyob ôm
wain-ŋga
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ
têŋ lau dau bocdec bu, “Ŋgac daŋ
sô ôm wain-ŋga daŋ, ma kêŋ têŋ
lau ŋatô bu sêyob. Goc iŋ têŋ
gameŋ daŋ gi ma mbo ŋasawa
baliŋ. 10 Têŋ ndoc sêhoŋ wain
ŋandô sa-ŋga, iŋ kêkiŋ ŋgac akiŋ
daŋ têŋ lau naŋ sêyob iŋ ndê
ôm, naŋ gi, bu sêkêŋ wain ŋandô
ŋatô têŋ iŋ. Tigeŋ ŋac sic iŋ,
ma sêkêŋ iŋ kölhö amba sawa
gi. 11 Goc ŋadau kêkiŋ ŋgac akiŋ

daŋ tiyham, magoc ŋac sic iŋ ma
sêkôm mêtê sac têŋ iŋ, ma sêkêŋ
iŋ kölhö amba sawa gi. 12 Ma
iŋ kêkiŋ ŋgac titö-ŋga têŋ ŋac
gi, magoc ŋac sic iŋ basô, ma
sêmasuc iŋ sa awê gi. 13 Goc ôm
wain-ŋga ŋadau sôm, ‘Aö wakôm
sake? Aö waŋkiŋ aneŋ balê, naŋ
aö atac whiŋ iŋ ndu andô. Mboe
ŋac oc sêtoc iŋ sa.’ 14 Tigeŋ têŋ
têm lau sêyob ôm-ŋga sêlic ŋadau
ndê atu kêsêlêŋ meŋ, naŋ sêsôm
têŋ dandi, ‘Ŋadau ndê atuŋgac dê
oc wêkaiŋ ôm dindec. Dandic iŋ
ndu ma dakôc ôm dindec su ti yac
neŋ.’ 15 Ma sêmasuc iŋ yêc ôm
wain-ŋga, ma sic iŋ ndu.”

Ma Yisu ndac, “Mac gauc gêm
bu ôm ŋadau oc kôm sake têŋ
ŋac? 16 Iŋ oc meŋ ma ndic lau
sêyob ôm-ŋga ndu, ma kêŋ ndê
ôm têŋ lau ŋatô sêyob.” Lau naŋ
sêŋgô yom dinaŋ sêsôm, “Mba!
Bocdinaŋ dom!” 17 Magoc Yisu
tahê ŋac ma sôm, “Gauc nem
yom naŋ sêto yêc bocdec bu, ‘*Hoc
naŋ lau sêkwê andu-ŋga sêtec,
naŋ kwahic ti hoc ŋamata-ŋga yêc
andu dau.*’ Mac aŋyalê yom dau
ŋahu, me mba? 18 Lau hoŋ naŋ
sêtiŋ gahi pi hoc dinaŋ e sêpeŋ,
naŋ oc sêniŋga, ma hoc dau bu
peŋ pi ŋamalac daŋ, dec oc sec iŋ
popoc.”

19 Lau Skraib ti dabuŋsiga atu-
tu sêŋyalê bu Yisu ndê yom gôliŋ
dinaŋ hêganôŋ ŋac, dec ŋac atac
whiŋ bu sêkôc iŋ dôŋ ŋagahô eŋ.
Magoc ŋac sêtöc lau naŋ sêmbo
sêwhiŋ iŋ, dec sêkôm dom.

*Lau bu sêtim Yisu pi yom takis-
ŋga*
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Ma lau bata Israel-ŋga dinaŋ
tatiŋ Yisu ŋapep, ma sêkêŋ lau
ŋatô bu sêtip iŋ. Lau sêtip Yisu-
ŋga dinaŋ sêŋsau bu ŋac tac whiŋ
bu sêŋgô iŋ ndê yom. Tigeŋ
sêkêŋ daŋga bu mboe sêŋgô iŋ
sôm yom so daŋ, dec ŋac oc sêkêŋ
iŋ sip gôliŋwaga Rom-ŋga ndê
amba, bu êmatôc iŋ. 21 Ma ŋac
sêsôm têŋ iŋ bu, “Kêdôhôŋwaga,
yac aŋyalê bu am sôm yom ma
kêdôhôŋ lau ŋalêŋ gitêŋ. Am
toc lau hoŋ sa ŋalêŋ tigeŋ, ma
kêdôhôŋ Anötö ndê lêŋ têŋ lau
kêkuc yom ŋandô. 22 Kwahic
dec yac bu andac am bu iŋ solop
bu yac dakêŋ takis têŋ Sisa, me
mba?”

23 Yisu kêyalê bu ŋac gauc gêm
bu sêtim iŋ, dec sôm têŋ ŋac,
24 “Atôc mone silba daŋ têŋ aö.”
Ma iŋ ndac, “Asa ndê ŋagatu ti
ŋaê yêc mone dindec?” 25 Ma
ŋac sêsôm, “Sisa ndê.” Goc Yisu
sôm têŋ ŋac, “Bocdinaŋ atoc Sisa
sa ŋa gêŋ naŋ gic iŋ ŋawaê, ma
atoc Anötö sa ŋa gêŋ naŋ gic iŋ
ŋawaê.”

26 Ŋalêŋ dinaŋ ŋac sêŋsahê bu
sêtim iŋ bu sôm yom so daŋ yêc
lau hoŋ aŋgô-ŋga, magoc sêtôm
dom. Sêhêdaê tu iŋ ndê yom ti
gauc-ŋga, ma ŋac si yom mba bu
sêsôm ô.

*Lau Sadiusi bu sêtim Yisu pi
yom datisa akêŋ lau batê-ŋga*
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Têŋ dinaŋ lau †Sadiusi ŋatô
sêtêŋ Yisu si. Ŋac lau Israel-ŋga
si toŋ daŋ, naŋ sêkêŋ whiŋ bu lau
batê oc sêtisa tiyham dom. Ma
ŋac sêkêŋ gêndac daŋ têŋ Yisu
bocdec bu, 28 “Kêdôhôŋwaga,
Moses to yac neŋ yomsu daŋ
bocdec bu. Ŋgac daŋ bu ndê
dôwa nem awhê sa ma bu mbac
ndu ma balêkoc mbasi, naŋ ŋgac
dau oc nem dôwa ndê awhê sawa,
ma kwê balêkoc asê tu dôwa-
ŋga. 29 Têŋ têm daŋ, asidôwai
7 sêmbo. Ŋgac ŋamata-ŋga gêm
awhê sa, magoc iŋ mbac ndu ma
iŋ ndê balêkoc mba. 30-31 Ma
ŋgac tilu-ŋga gêm awhê sawa
dau, tigeŋ mbac ndu ma balêkoc
mba. Ŋalêŋ tigeŋ ŋgac titö-ŋga e
têŋ ŋgac ti-7-ŋga hoŋ sem awhê
sawa dau magoc sêmbac ndu ma

balêkoc mba. 32 Ma tiŋambu
awhê dau mbac ndu. 33 Kwahic
dec yac bu andac am bocdec bu.
Lau batê bu sêtisa tôm lau ŋatô
sêsôm, dec awhê dau oc ti asa ndê
awhê? Bu asidôwai 7 dinaŋ hoŋ
sem iŋ su têŋ ndoc sêmbo tali.”

34 Ma Yisu ô yom ma sôm têŋ
ŋac, “Lau têm dindec-ŋga sem
dau, 35 tigeŋ têŋ têm ŋambu-ŋga,
lau naŋ Anötö oc lic bu lau gitêŋ
ma uŋ ŋac sa bu sêndöc tali yêc
undambê, naŋ oc sênem dau dom.
36 Ma oc tôm dom bu ŋac sêmbac
ndu tiyham, bu ŋac oc sêmbo
sêtôm aŋela. Lau naŋ Anötö uŋ
sa sêndöc undambê, naŋ oc sêti
iŋ ndê balêkoc. 37 Ma Moses dau
tôc asê bu lau batê oc sêtisa. Gauc
nem yom naŋ iŋ to pi ndoc iŋ gêlic
ya golom sa a daŋ. Têŋ ndoc di-
naŋ iŋ sam Pômdau bu Abraham
ndê Anötö, Aisak ndê Anötö, ma
Jakob ndê Anötö. 38 Lau batê bu
sêtisa dom, dec tu sake-ŋga Anötö
sam dau bu lau tö dinaŋ si Anötö?
Anötö iŋ lau batê si Anötö dom,
iŋ lau tali si Anötö, bu lau hoŋ si
ŋahu sêmbo tali-ŋga yêc Anötö.”

39 Lau †Skraib ŋatô sêŋgô
Yisu ndê yom dau ma sêsôm,
“Kêdôhôŋ-waga, am nem yom
ŋayham!” 40 Ma tiŋambu lau
sêtöc dau bu sêkêŋ gêndac têŋ
Yisu tiyham.

Yisu kêsahê lau si gauc pi Mesaya
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

41 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Bocke
ma lau sêsôm bu Mesaya iŋ Dawid
ndê Atu? 42 Dawid dau to yom yêc
Buku Wê-ŋga bocdec bu, *‘Anötö
sôm têŋ aneŋ Pômdau, “Am ndöc
aö amaŋ andô-ŋga,* 43 *e nditôm aö
wakêŋ nem ŋacyo sêsôc am gahim
ŋapu.” ’* 44 Bocdinaŋ Dawid
dau sam Mesaya bu Pômdau, ma
bocke dec lau sêsôm bu Mesaya iŋ
Dawid ndê Atu?”

Yisu ndê puc pi lau Skraib si mêtê sac
(Mat 23:1-7; Mak 12:38-40)

45 Ma yêc lau hoŋ dinaŋ si
aŋgô-ŋga, Yisu sôm têŋ iŋ ndê
ŋgacsêŋomi, 46 “Ayob daôm
ŋapep bu aŋkuc lau Skraib si
gêbôm dom. Ŋac sêsôc ŋakwê
baliŋ ma sêŋsêlêŋ sêmbo malac
lôm, bu ŋac atac whiŋ bu lau
sêtoc ŋac sa ma sêhê mwalêc ŋac.
Ŋac atac whiŋ bu sêndöc mala
ŋamata-ŋga yêc lôm wê-ŋga, ma
lau tiwaê si mala têŋ ndoc sêneŋ
mwasiŋ-ŋga. 47 Yêc lau hoŋ aŋgô-
ŋga, sêteŋ mbec baliŋ, magoc
têŋ ndoc lau sêlic ŋac dom, naŋ
sêŋsau lauwhê sawa bu sêŋgaho
ŋac si andu su. Anötö oc êmatôc
ŋac ma kêŋ ŋagêyô sac andô têŋ
ŋac.”

21

Awhê tuc daŋ kêŋ da daŋge
(Mak 12:41-44)

1 Yisu hôc tandô sa ma gêlic
lau ti lêlôm sêkêŋ si da sip apa
da-ŋga naŋ kalhac lôm dabuŋ
ŋamakê. 2 Ma iŋ gêlic awhê tuc
ŋalôm sawa daŋ kêŋ awa sauŋ lu
gitôm wan toea lu sip apa da-ŋga.
3 Ma iŋ sôm, “Aö wasôm yomandô
têŋ mac, bu yêc Anötö aŋgô-ŋga
awhê tuc ŋalôm sawa dindec kêŋ
da hôc gêlêc lau hoŋ si da su.
4 Ŋahu bu lau ti lêlôm sêkêŋ si da,
magoc ŋac si awa daêsam gacgeŋ
yêc ŋac-ŋga. Tigeŋ awhê dindec
iŋ awhê ŋalôm sawa, ma iŋ kêŋ iŋ
ndê gêŋ hoŋ ti da.”

Yisu sôm yom pi lôm dabuŋ Jerusalem-ŋga
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

5 Yisu ndê ŋgacsêŋomi ŋatô
sêsôm yom pi hoc ŋayham-
ŋayham ma gôlôŋ ŋayham naŋ
lau ŋatô sêkêŋ bu sêŋgôlôŋ lôm
dabuŋ. Magoc Yisu sôm, 6 “Ndoc
oc meŋ sa, naŋ gêŋ ŋayham hoŋ
naŋ kwahic dec mac alic yêc

gameŋ dindec, naŋ oc niŋga. Ŋacyo oc sêseŋ hoc hoŋ su, ma hoc daŋ oc ndöc hoc daŋ ŋahô tiyham dom.”

Gêŋ wapac têm ŋambu-ŋga-ŋga
(Mat 24:3-14; 10:17-22; Mak 13:3-13)

7 Ma Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêndac iŋ, “Kêdôhôŋwaga, ŋawapac naŋ am sôm yom pi, naŋ oc hôc asê Jerusalem têŋ têm bocke? Ma gêŋ sake oc kêŋ puc yac bu têm dau meŋ kêpiŋ?” 8 Ma Yisu sôm, “Ayob daôm ŋapep bu lau sêŋsau mac dom. Lau daêsam oc sêmeŋ sênem aö aŋôŋ ma sêsôm, ‘Aö Mesaya dau,’ ma ‘Têm dau meŋ kêpiŋ.’ Aŋkuc ŋac dom! 9 Ma têŋ têm mac aŋgô ŋawaê bu lau sic siŋ têŋ dau, me lau sêli dau sa, naŋ atöc daôm dom. Bu gêŋ hoŋ dinaŋ gic waê bu meŋ sa muŋ, magoc têm ŋambu-ŋga yêc dôŋ yêc.” 10 Ma Yisu gic têku yom ma sôm, “Kiŋ nom-ŋga oc sêkêŋ kisa dau, ma lau akêŋ gameŋ daŋ oc sêndic siŋ têŋ lau akêŋ gameŋ daŋ. 11 Tiyhô oc nem atu, ma tôbôm ti gêmbac atu-tu oc sêhôc asê gameŋ ŋatô. Lau oc sêlic gêŋ dalô atu-tu yêc umboŋ, ma gêŋ atu-tu naŋ oc kôm ŋac sêtöc dau atu.

12 “Gêŋ ŋamata-ŋga, lau oc sêkêŋ kisa mac, ma sêkôc mac dôŋ. Tu mac akêŋ whiŋ aö-ŋga, dec lau oc sêmatôc mac yêc lôm wê-ŋga, ma sêkêŋ mac andöc gapocwalô. Ma ŋac oc sêkêŋ mac alhac kiŋ ti gôliŋwaga aŋgô-ŋga bu sêmatôc mac. 13 Ndoc dinaŋ iŋ mac nem têm bu asôm yom asê pi aö. 14 Ahêgo daôm tu yom asôm-ŋga dom, 15 bu aö dauŋ oc wanem mac sa, ma wakêŋ yom ti gauc têŋ mac. Ma mac nem ŋacyo oc sêtôm dom bu sêô mac nem yom me sêseŋ mac nem yom. 16 Dinami ti damami, ma asidôwai ma silip naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ oc sêhoc mac nem lau ŋatô asê, ma sêndic ŋatô ndu. 17 Tu aö-ŋga dec lau hoŋ oc sêtec mac. 18 Tigeŋ Anötö oc yob mac e nem kêclauŋ ŋandô daŋ niŋga dom. 19 Magoc alhac ŋaŋga ma ahu aö siŋ dom, ma Anötö oc kôc mac sa andöc tamli ŋapaŋ yêc undambê.”

Ŋawapac gameŋ Judia-ŋga
(Mat 24:15-28; Mak 13:14-23)

20 “Têŋ ndoc mac alic lau siŋ-ŋga sêŋgihi Jerusalem ahuc, naŋ dec aŋyalê bu ŋasawa sauŋ ma ŋac oc sêseŋ malac atu dau su. 21 Têŋ ndoc dinaŋ, mac lau naŋ ambo gameŋ Judia-ŋga naŋ alhö ŋagahô api gameŋ lôc-ŋga andi. Lau naŋ sêmbo Jerusalem, naŋ sêhu malac dau siŋ, ma lau naŋ sêmbo gameŋ ŋamakê-ŋga naŋ sêsôc malac atu dau tiyham dom. 22 Yom hoŋ naŋ lau propet sêhoc asê gwanaŋ pi ŋagêyô naŋ oc tap lau nom-ŋga sa, naŋ oc ŋandô sa têŋ têm dinaŋ. 23 Oyaê. Lauwhê naŋ daê ma lauwhê naŋ sêkêŋ su têŋ balêkoc, naŋ oc sêtap ŋawapac atu sa têŋ têm dinaŋ. Ŋawapac atu oc hôc asê nom, ma lau Israel-ŋga oc sêŋsahê ŋacyo si atac ŋandê. 24 Lau gameŋ apa-ŋga oc sêndic lau Israel-ŋga ŋatô ndu ŋa bieŋ baliŋ, ma sêŋgaho ŋatô su ma sêwê ŋac sêtêŋ lau apa si gameŋ sêndi sêtôm lau gapocwalô-ŋga. Anötö kêmatiŋ têm bu lau gameŋ apa-ŋga sêŋgwiniŋ lau Jerusalem-ŋga, ma ŋac oc sêkôm e têm dau pacndê.”

Ŋamalac ndê Atu ndê bêc mbu meŋ-ŋga
(Mat 24:29-36; Mak 13:24-31)

25 “Lau oc sêlic gêŋ dalô ac-ŋga ti ayô-ŋga ma tata-ŋga. Ma yêc nom, gwêc oc li dau sa atu, ma kôm lau si gauc êŋsôŋ ma ŋalôm ŋawapac atu. 26 Gêŋ ti ŋaclai naŋ sêlhac umboŋ oc wiwic sa, ma tu dinaŋ-ŋga lau oc sêtöc dau

e ŋac tagôlô ma sêhêgo dau tu
gêŋ bocke naŋ oc hôc asê nom-
ŋga. 27 Têŋ ndoc dinaŋ lau oc sêlic
Ŋamalac ndê Atu mbu meŋ ndöc
dao ŋahô ti ŋaclai ma ŋawasi
atu. 28 Têŋ ndoc gêŋ kaiŋ dinaŋ
bu meŋ sa, naŋ atisa ma tamtac,
bu mac nem ndoc bu atap Anötö
ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga ŋa-
ŋandô sa, naŋ meŋ kêpiŋ.”

29 Ma Yisu sôm yom gôliŋ daŋ
bocdec, “Gauc nem a laŋ ma a
ŋatô. 30 Têŋ ndoc mac alic ŋalauŋ
wakuc bu lêc, naŋ mac aŋyalê bu
ndoc ac-ŋga meŋ kêpiŋ. 31 Ma
bocdinaŋ têŋ ndoc mac alic gêŋ
naŋ aö gasôm yom pi, naŋ hôc
asê, dec aŋyalê bu ndoc meŋ
kêpiŋ bu Anötö ndê gôliŋ meŋ
sa tiawê. 32 Yomandô! Lau
têm dinaŋ-ŋga oc sêmbac ndu
dom e gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê.
33 Undambê ti nom oc niŋga, tigeŋ
aneŋ yom daŋ oc niŋga dom.”

Danem ali

34-35 Ma Yisu sôm, “Oc tôm
dom bu ŋamalac daŋ êŋlêc bêc
ŋambu-ŋga dau. Bocdinaŋ dec
amasaŋ daôm ŋapep ma anem
ali. Ayob bu anôm gêŋ êŋiŋ mac-
ŋga ma aneŋ gêŋ ŋawahô me apô
sim daôm tu ŋawapac nom-ŋga
êŋlêc dom, bu mboe gêŋ dau oc
hê nem gauc dôŋ têŋ têm bêc
ŋambu-ŋga dau meŋ sa. Bu bêc
dau oc hôc asê mac ŋagahô, tôm
bôc daŋ sip akô sep eŋ. 36 Anem
ali ma ateŋ mbec bu Anötö kêŋ
licwalô têŋ mac bu ŋawapac hoŋ
naŋ oc sêhôc asê, naŋ ku mac
dulu dom, ma bu mac oc atôm bu
alhac Ŋamalac ndê Atu aŋgô-ŋga
ti mayam pac.”

37 Têŋ ŋasawa dinaŋ Yisu
kêdôhôŋ lau mbo lôm dabuŋ
ŋabatêmndö têŋ acsalô, ma iŋ sa
gi yêc Lôc Olib têŋ ôbwêc. 38 Tôm
bêc hoŋ lau daêsam sêtêŋ lôm
dabuŋ si têŋ bêbêc ganduc, bu
ŋac atac whiŋ bu sêŋgô Yisu ndê
yom.

22

Judas sôm tidôŋ bu hoc Yisu asê
(Mat 26:14-16; Mak 14:10-11)

1 Lau Israel si †Mwasiŋ Bolom
Yist Mba-ŋga naŋ lau sêsam bu
Mwasiŋ Pasowa-ŋga, naŋ meŋ
kêpiŋ. 2 Ma dabuŋsiga atu-tu ti
kêdôhôŋwaga yomsu-ŋga sêŋsalê
lêŋ bu sêndic Yisu ndu gelec,
ŋahu bu sêtöc lau. 3 Têŋ ndoc
dinaŋ Sadaŋ sip Judas ndê ŋalôm.
Iŋ ŋgac naŋ sêsam bu Iskeriot,
ma iŋ ŋgacsêŋomi 12 si daŋ. 4 Iŋ
têŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau siŋ-
ŋga naŋ sêyob lôm dabuŋ, naŋ
gi, ma ŋac sem yomgalôm pi lêŋ
tu Judas hoc Yisu asê têŋ ŋac-
ŋga. 5 Goc ŋac atac ŋayham, ma
sêsôm tidôŋ bu sênemlhi iŋ ŋa
mone. 6 Judas gôlôc ma kêsalê
ndoc bocke naŋ lau daêsam oc
sêmbo sêwhiŋ Yisu dom, dec oc
tôm bu iŋ hoc Yisu asê.

Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêmasaŋ
Mwasiŋ Pasowa-ŋga
(Mat 26:17-19; Mak 14:12-16)

7 Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga
ŋabêc naŋ lau Israel sic domba
Pasowa-ŋga ndu, naŋ meŋ hôc
asê. 8 Ma Yisu kêkiŋ Pita lu Jon
ma sôm, “Amlu andi ma amasaŋ
Mwasiŋ Pasowa-ŋga bu daneŋ.”
9 Ma sêndac iŋ, “Am tac whiŋ
bu alu amasaŋ Pasowa yêc nde?”
10 Ma Yisu sôm têŋ iŋlu, “Asôc
Jerusalem andi, ma amlu oc atap
ŋgac daŋ sa, naŋ hôc bu lôŋ daŋ.
Aŋkuc iŋ atêŋ iŋ ndê ŋadau ndê
andu andi, 11 ma asôm têŋ andu
ŋadau, ‘Alu mba kêdôhôŋwaga
ndac am pi ŋalôm ŋacleŋ-ŋga, bu
iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi bu sêneŋ
Mwasiŋ Pasowa-ŋga yêc am nem
andu.’ 12 Ma iŋ oc tôc ŋalôm
atu daŋ yêc andu dau ŋahô-
ŋga têŋ amlu. Tebo ti gêŋ hoŋ

tu yac daneŋ Mwasiŋ Pasowa-
ŋga yêc ŋalôm dinaŋ, goc amlu
amasaŋ gêŋ yêc ŋalôm dinaŋ.”
13 Goc iŋlu sêsôc Jerusalem si ma
sêtap gêŋ hoŋ sa gitôm Yisu sôm
têŋ iŋlu, ma sêmasaŋ mwasiŋ
Pasowa-ŋga.

Yisu gic hu Mwasiŋ Dabuŋ
(Mat 26:26-29; Mak 14:22-26)

14 Têŋ ôbwêc dinaŋ, Yisu ndöc
tebo whiŋ lau aposel bu sêneŋ
Mwasiŋ Pasowa-ŋga. 15 Ma iŋ
sôm têŋ ŋac, “Ŋasawa sauŋ aö oc
wahôc ŋandê atu, magoc aö atac
whiŋ bu waneŋ Mwasiŋ Pasowa-
ŋga dindec wawhiŋ mac muŋ.
16 Bu aö wasôm têŋ mac, aö
waneŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga tiy-
ham dom e Anötö ndê gôliŋ meŋ
sa tiawê, ma Pasowa dau ŋa-
ŋandô meŋ sa.” 17 Goc iŋ kôc
laclhu wain-ŋga daŋ, gêm daŋge
ma sôm, “Akôc ma akêŋ lom têŋ
daôm. 18 Aö wasôm têŋ mac bu
aö oc wanôm wain tiyham dom
e Anötö ndê gôliŋ meŋ sa tiawê.”
19 Ma iŋ kôc bolom, gêm daŋge
ma pô kôc, goc gic sam têŋ ŋac
ma sôm, “Aö neŋ ŋandô dau dec,
naŋ gakêŋ tu mac-ŋga. Aneŋ gêŋ
dindec tu bu gauc nem aö-ŋga.”
20 Ŋac seŋ gêŋ pacndê, goc ŋalêŋ
tigeŋ iŋ kôc laclhu wain-ŋga daŋ
ma sôm, “Laclhu dindec ti dôhôŋ
pwac wakuc aneŋ dac-ŋga, naŋ
wakêc siŋ tu mac-ŋga. 21 Tigeŋ
aŋgô! Ŋgac naŋ bu hoc aö asê,
naŋ gêŋ gêŋ ndöc tebo whiŋ aö.
22 Bu gêŋ naŋ oc hôc asê Ŋamalac
ndê Atu, naŋ kêkuc lêŋ naŋ Anötö
kêmasaŋ gwanaŋ su, tigeŋ ŋgac
naŋ hoc aö asê, naŋ oc tap ŋagêyô
atu sa. Oyaê!” 23 Goc ŋac hoŋ
sêndac dandi pi ŋac si asa oc kôm
gêŋ dau.

Asa ti ŋgac ŋamata-ŋga
(Mat 20:25-28; 19:28; Mak 10:42-45)

24 Ma têŋ ndoc dinaŋ ŋgac-
sêŋomi sêseŋ dau bu ŋac si asa
ti ŋgac ŋamata-ŋga. 25 Goc Yisu
sôm têŋ ŋac, “Lau sambuc si
kiŋ sêtoc dau sa têŋ ŋac si lau,
ma lau naŋ sem gôliŋ lau, naŋ
sêsam dau bu lau ŋamata-ŋga.
26 Magoc mac aŋkuc mêtê kaiŋ
dinaŋ dom. Mac nem asa iŋ
ŋgac tiwaê, naŋ êŋgwiniŋ dau ti
ŋgac waêmba. Ma asa iŋ ŋgac
ŋamata-ŋga, naŋ ti ŋgac akiŋ
ŋambwa. 27 Mac gauc gêm bocke?
Ŋgac naŋ ndöc tebo, ma ŋgac naŋ
gêm akiŋ iŋ, naŋ iŋlu si asa ti
ŋgac ŋamata-ŋga? Yêc ŋamalac
aŋgô-ŋga, ŋgac naŋ ndöc tebo
iŋ ŋgac ŋamata-ŋga. Tigeŋ aö
gambo gawhiŋ mac gitôm ŋgac
akiŋ.
28 “Ndoc bocke naŋ ŋawapac
me kisa tap aö sa su, naŋ mac
ahu aö siŋ dom. 29 Bocdinaŋ
tiŋambu aö wakêŋ mac anem
gôliŋ lau, gitôm Damaŋ kêŋ ŋaclai
tu wanem gôliŋ-ŋga sip aö dauŋ
amaŋ. 30 Ma mac oc aneŋ ti
anôm gêŋ awhiŋ aö yêc gameŋ
undambê-ŋga, ma mac oc andöc
pôŋ atu ma amatôc Israel si lau
ŋatoŋ 12.”

Yisu sôm bu Pita oc sêc iŋ ahuc
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31)

31 Ma Yisu gic têku yom ma sôm,
“Saimon, Saimon, Sadaŋ ndac bu
êŋsahê mac nem akêŋ whiŋ bu
gêŋ ŋandô me mba, gitôm lau
sêwhê wit ŋapa ti ŋandô kôc.
32 Tigeŋ aö gateŋ mbec tu am-
ŋga Saimon, bu am oc hu nem
kêŋ whiŋ siŋ dom. Ma tiŋambu
têŋ têm am nem daôm kwi, naŋ
puc nem asidôwai dôŋ.” 33 Dec
Pita sôm, “Pômdau, tôm ŋac
sêkêŋ hêclu dasôc gapocwalô, me
sêndic hêclu ndu, aö wahu am siŋ
dom.” 34 Ma Yisu sôm, “Pita, aö
wasôm têŋ am, ôbwêc dec am oc
sêc aö ahuc tidim tö, ma tiŋambu
dalec oc taŋ.”

Ŋgacsêŋomi oc sêtap kisa sa

35 Goc Yisu ndac ŋac, “Têŋ ndoc
aö kakiŋ mac asa a bu anem mêtê
lau, naŋ mac akôc talhi mone-
ŋga, ti gata, ma atapa dom. Têŋ
ndoc dinaŋ mac apônda daôm,
me mba?” Ma ŋac sêsôm, “Mba.”
36 Goc Yisu sôm, “Kwahic dec ma
ndi, mac nem talhi mone-ŋga me
gata bu yêc, naŋ akôc sa. Ma
mac nem bieŋ baliŋ bu mbasi, dec
akêŋ nem ŋakwê awê-ŋga têŋ lau
sênemlhi, goc akôc ŋa-awa ma
anemlhi bieŋ baliŋ daŋ. 37 Bu
sêto yom daŋ yêc bocdec bu, ‘*Sêlic
iŋ gitôm lau sac si daŋ.*’ Yom
dau hêganôŋ aö, ma gic waê bu
ŋandô sa. Yomandô, yom naŋ
sêto pi aö, naŋ oc ŋandô sa.” 38 Ma
ŋgacsêŋomi sêsôm, “Pômdau lic!
Bieŋ baliŋ lu dec sêyêc.” Ma Yisu
sôm, “Gitôm.”

Yisu teŋ mbec yêc Lôc Olib
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu
malac Jerusalem siŋ, ma sêsa
sêtêŋ Lôc Olib si. Têm daêsam
su sêkac sa sêmbo gameŋ dinaŋ.
40 Iŋ hôc asê ma sôm têŋ ŋac,
“Ateŋ mbec bu lêtôm tap mac sa
dom.” 41 Goc iŋ hu ŋac siŋ ma
sa ŋasawa sauŋ gi, pôŋ haduc ma
teŋ mbec bocdec bu, 42 “Damaŋ,
am bu tac whiŋ, dec kôc laclhu
ŋawapac-ŋga dindec su yêc aö.
Tigeŋ êmkuc aneŋ tac whiŋ dom,
kôm tôm am daôm nem atac whiŋ
bu kôm.” 43 Ma aŋela undambê-
ŋga daŋ hoc dau asê têŋ iŋ, ma
kôm iŋ licwalô sa. 44 Yisu pô sim
dau ŋandô, ma teŋ mbec ŋaŋga,
ma iŋ ndê waheŋ kêc sip nom
gitôm dac.

45 Iŋ teŋ mbec su, goc tisa ma
mbu têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi gi,
ma gêlic bu ŋac sêyêc bêc sêyêc.
Ŋac si ŋalôm ŋawapac kôm ŋac
kwapac. 46 Ma iŋ uŋ ŋac sa goc
ndac ŋac, “Tu sake-ŋga mac ayêc
bêc ayêc? Atisa mac ateŋ mbec bu
lêtôm tap mac sa dom.”

Sêkôc Yisu dôŋ
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-52;
Jon 18:1-11)

47 Yisu sôm yom dau mbo, ma
ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, naŋ sêsam
bu Judas, naŋ hôc asê ma wê lau
toŋ atu sêwhiŋ iŋ. Iŋ kêsêlêŋ
têŋ Yisu bu ŋgutô iŋ, 48 magoc
Yisu ndac iŋ, “Judas, bocke? Am
bu ŋgutô Ŋamalac ndê Atu tu bu
hoc iŋ asê, a?” 49 Lau naŋ sêmbo
sêwhiŋ Yisu, naŋ sêlic gêŋ naŋ
bu hôc asê ma sêndac, “Pômdau,
yac andic ŋac ŋa bieŋ, a?” 50 Ma
ŋac si daŋ puc ndê bieŋ sa ma
pa dabuŋ-siga ŋamata-ŋga ndê
ŋgac akiŋ ndê daŋgalauŋ andô-
ŋga su. 51 Magoc Yisu sôm, “Akôm
bocdinaŋ dom!” Ma iŋ kêmasec
ŋgac dau ndê daŋgalauŋ, ma
kôm iŋ ŋayham sa. 52 Goc Yisu
sôm têŋ dabuŋsiga atu-tu ti lau
bata, ma lau siŋ sêyob lôm dabuŋ-
ŋga, naŋ sêmeŋ bu sêkôc iŋ dôŋ,
“Bocke dec mac akôc bieŋ ti gêŋ
siŋ-ŋga ma asa ameŋ bu akôc aö
dôŋ gitôm ŋgac kaŋ daŋ? 53 Tôm
bêc hoŋ aö gambo gawhiŋ mac
yêc lôm dabuŋ ŋagameŋ, ma mac
akôc aö dôŋ dom. Tigeŋ kwahic
dec ti mac nem ndoc, ma ŋaclai
ŋasec-ŋga gêm gôliŋ mac.”

Pita sêc Yisu ahuc
(Mat 26:69-75; Mak 14:66-72;
Jon 18:15-18, 25-27)

54 Ŋac sêkôc Yisu dôŋ, ma sêwê
iŋ sêtêŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga
ndê andu si. Ma Pita kêkuc
ŋac mbo ahê. 55 Yêc dabuŋsiga
dau ndê andu ŋatuŋlôm, lau ŋatô
sêkôm ya golom asê, goc sêndöc
sêwhiŋ dau ma sêŋsulu. Ma Pita
gi ndöc sic whiŋ ŋac. 56 Awhê
akiŋ daŋ gêlic Pita ndöc ya ŋawê,
goc tahê iŋ ma sôm, “Iŋ ŋgac
dindec iŋ kêkuc Yisu whiŋ.” 57 Tig
eŋ Pita pa dau ma sôm, “Awhê!
Aö kayalê iŋ dom!”

58 Ŋasawa sauŋ ma ŋamalac
daŋ gêlic iŋ ma sôm, “Am lau naŋ

sêŋkuc iŋ, naŋ si ŋgac daŋ!” Ma
Pita ô yom ma sôm, “Am ŋgac,
mba!”
59 Acgatu ŋasawa daŋ meŋ gi
su, ma ŋamalac daŋ tiyham sôm
ti ŋaŋga, “Ŋgac dindec iŋ kêkuc
Yisu whiŋ! Yomandô! Bu iŋ ŋgac
Galili-ŋga.” 60 Magoc Pita sôm,
“O ŋgac daôm! Aö kayalê yom
naŋ am sôm, naŋ ŋahu dom!” Iŋ
sôm yom dinaŋ mbo, ma mbac
dalec taŋ. 61 Ma Pômdau kac dau
kwi ma tahê Pita, ma Pita gauc
gêm yom naŋ Pômdau sôm têŋ iŋ
bocdec bu, “Ôbwêc dindec am oc
sêc aö ahuc tidim tö, ma tiŋambu
mbac dalec oc taŋ.” 62 Goc iŋ sa
awê gi, ma taŋ dau ndu.

Lau siŋ-ŋga sêsu Yisu susu
(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

63-64 Lau siŋ-ŋga naŋ sêkôc Yisu
dôŋ, naŋ sic hu sêsu iŋ susu.
Sêkic iŋ tandô ahuc ŋa po, goc
sêtap iŋ ma sêndac, “Am bu
propet, dec sôm asê bu asa dec tap
am?” 65 Ma sêpu iŋ ti sêŋgwiniŋ iŋ
ŋa yom sac daêsam.

Lau bata Israel-ŋga sêmatôc Yisu
(Mat 26:63-68; Mak 14:61-65)

66 Têŋ bêbêc ganduc lau bata
Israel-ŋga, ma dabuŋsiga atu-tu
ti lau Skraib sêkac sa sêpitigeŋ,
ma sêkêŋ Yisu kalhac ŋac aŋgô-
ŋga. Ŋac sêsôm têŋ iŋ, 67 “Am
bu Mesaya dau, dec sôm têŋ yac!”
Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Aö bu
wasôm, dec mac oc akêŋ whiŋ aö
dom, 68 ma aö bu wakêŋ gêndac
daŋ têŋ mac, dec mac oc aô aneŋ
yom dom. 69 Tigeŋ, têŋ kwahic
dec ma ndi, Ŋamalac ndê Atu
oc ndöc Anötö Ŋaclai Ŋadau ndê
amba andô-ŋga.” 70 Ma ŋac hoŋ
sêsôm, “Bocdinaŋ, am sôm bu
am Anötö ndê Atu, a?” Ma Yisu
sôm, “Mac asôm solop bu aö dauŋ
dindec.” 71 Goc sêsôm têŋ dandi,
“Yac daŋgô yom naŋ iŋ dau sôm
su. Dapônda yom daŋ tu taŋgôliŋ
pi iŋ-ŋga dom.”

23

Pailot kêsu Yisu
(Mat 27:11-26; Mak 15:2-15; Jon 18:29–19:16)

1 Goc lau hoŋ dinaŋ sêtisa ma
sêwê Yisu sêtêŋ Pailot si. 2 Ma ŋac
sêŋgôliŋ yom pi iŋ, ma sêsôm,
“Ŋgac dindec gêli lau Israel-ŋga
ŋalôm sa. Iŋ sôm bu lau sêkêŋ
takis têŋ Sisa dom, ma iŋ toc dau
sa ma sam dau bu Mesaya, kiŋ
naŋ lau Israel-ŋga sêkêŋ bata.”
3 Goc Pailot ndac Yisu bocdec bu,
“Am lau Israel-ŋga si kiŋ, a?” Ma
Yisu sôm, “Tôm naŋ am daôm
sôm.” 4 Dec Pailot sôm asê têŋ
dabuŋsiga atu-tu ti lau hoŋ, “Aö
gatap ŋgac dindec ndê giso daŋ
sa dom, bu tamatôc iŋ pi-ŋga.”
5 Tigeŋ ŋac sêsôm ti ŋaŋga, “Iŋ
kêdôhôŋ lau ma gêli ŋac si ŋalôm
sa yêc gameŋ Judia-ŋga hoŋ. Iŋ
gic hu yêc gameŋ Galili-ŋga ma
kôm ŋapaŋ e meŋ têŋ gameŋ
dindec.”

Pailot kêkiŋ Yisu têŋ Herod Antipas

6 Têŋ ndoc Pailot ŋgô yom di-
naŋ, naŋ iŋ ndac ŋac bu Yisu iŋ
ŋgac Galili-ŋga, me mba. 7 Ma iŋ
tap sa bu iŋ ŋgac Galili-ŋga, dec
kêkiŋ iŋ têŋ Herod gi. Herod iŋ
ŋgac naŋ gêm gôliŋ gameŋ Galili-
ŋga, ma iŋ mbo malac Jerusalem
têŋ têm dinaŋ. 8 Têŋ têm Herod
gêlic Yisu, naŋ iŋ tac ŋayham atu,
bu ŋasawa baliŋ su iŋ tac whiŋ bu
lic iŋ. Iŋ ŋgô ŋawaê pi Yisu su, ma
kêŋ bata bu lic iŋ kôm gêŋ dalô
daŋ. 9 Iŋ kêŋ gêndac daêsam têŋ
Yisu, magoc Yisu ô yom dom.
10 Têŋ dinaŋ dabuŋsiga atu-tu
ti lau Skraib sêtisa ma sêŋgôliŋ
yom pi iŋ ti ŋaŋga. 11 Goc Herod
ti lau siŋ-ŋga sêsu Yisu susu ma
sêŋgwiniŋ iŋ. Sêkêŋ iŋ sôc ŋakwê
baliŋ gitôm kiŋ sêsôc, ma sêŋkiŋ

iŋ mbu têŋ Pailot gi. 12 Muŋ-ŋga
Herod lu Pailot sêkêŋ kisa dau,
magoc acsalô dinaŋ iŋlu sêhê silip
dandi.

Pailot bu êŋgapwêc Yisu

13 Pailot mbwêc dabuŋsiga atu-
tu ti lau bata ma lau Israel-ŋga
ŋatô sêpitigeŋ, 14 ma sôm têŋ
ŋac, “Mac akôc ŋgac dau atêŋ
aö ameŋ, ma asôm bu iŋ gêli
lau ŋalôm sa. Aö kasahê iŋ yêc
mac aŋôm-ŋga, ma gatap sa bu
yom naŋ mac aŋgôliŋ pi iŋ, naŋ
ŋahu mba. 15 Ma Herod bocdi-
naŋ, bu iŋ kêkiŋ iŋ mbu têŋ yac
meŋ. Bocdinaŋ wasôm têŋ mac
bu ŋgac dau kôm giso daŋ dom
bu dandic iŋ ndu. 16-17 Tu dinaŋ-
ŋga aö wakêŋ aneŋ lau sêhi iŋ
ŋa sö, ma sêhu iŋ siŋ lhö ndi.”
18 Magoc ŋac sêmbwêc atu sêwhiŋ
dau bu, “Kôc iŋ sa ma ndic iŋ
ndu! Ma hu Barabas siŋ têŋ
yac.” 19 Barabas iŋ ŋgac naŋ ndöc
gapocwalô têŋ ndoc dinaŋ, bu iŋ
kêgilí lau bu sêndic siŋ, ma iŋ gic
lau ŋatô ndu. 20 Magoc Pailot tac
whiŋ bu êŋgapwêc Yisu su, dec
sôm yom ŋaŋga tiyham bu nem
ŋac si ŋalôm kwi. 21 Magoc ŋac
sêmbwêc yom ŋapaŋ, “Ndic iŋ pi
a gicso dau! Ndic iŋ pi a!” 22 Goc
Pailot sôm têŋ ŋac tidim tö-ŋga,
“Tu sake-ŋga? Iŋ kôm giso bocke?
Aö gatap yom daŋ sa pi iŋ dom,
bu dandic iŋ ndu. Bocdinaŋ aö
wakêŋ aneŋ lau siŋ-ŋga sêndic iŋ
ŋamlic ŋandê, ma wahu iŋ siŋ.”
23 Tigeŋ ŋac sêmbwêc hôc ahuc
ŋapaŋ, bu sêndic iŋ pi a gicso dau.
Ma sêmbwêc yom dau e Pailot sôc
ŋapu. 24 Iŋ gôlôc ma sôm têŋ lau
siŋ-ŋga bu sêkôm gitôm lau dau
si yom. 25 Barabas, ŋgac siŋsêlêc
naŋ ndöc gapocwalô tu iŋ gic lau
ndu-ŋga, naŋ sêŋgapwêc iŋ su
tôm lau sêndac. Magoc Yisu, naŋ
sêtec, naŋ Pailot kêkiŋ iŋ têŋ lau
siŋ-ŋga bu sêndic iŋ ndu.

Sic Yisu pi a gicso dau
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

26 Ŋac sêwê Yisu sêsa si, ma
yêc seŋ sêtap ŋgac daŋ ŋaê Sai-
mon sa. Iŋ ŋgac malac Sairin-
ŋga,* ma iŋ kêsêlêŋ mbo seŋ
akêŋ gameŋ ŋamakê-ŋga bu têŋ
Jerusalem ndi. Lau siŋ-ŋga sêkôc
Saimon ma sêkêŋ iŋ kêbalaŋ a
gicso dau kêkuc Yisu.
27 Lau daêsam sêŋkuc Yisu si,
ma lauwhê ŋatô sêwhiŋ ŋac, sêhu
daŋgibo asê pi iŋ ma sêtaŋ. 28 Goc
Yisu kac dau kwi ma sôm têŋ ŋac,
“Mac lauwhê Jerusalem-ŋga, ataŋ
aö dom! Tigeŋ ataŋ tu daôm-
ŋga, ma tu mac nem balêkoc-
ŋga. 29 Bu ndoc ŋawapac-ŋga
oc meŋ sa, naŋ mac oc asôm
bu iŋ gêŋ ŋayham bu lauwhê
ŋatô ŋac lauwhê gapoc ma sêkôc
balêkoc me sêkêŋ su têŋ balêkoc
dom. 30 Têŋ ndoc dinaŋ, lau oc
tac whiŋ bu lôc daŋ tip meŋ ma
êŋgatöc ŋac si. 31 Gêŋ naŋ kwahic
dec sêkôm têŋ aö, naŋ gitôm
sêkêŋ ya gêŋ a batac. Bocdinaŋ
ahêgo daôm pi gêŋ ŋac oc sêkôm
tiŋambu-ŋga, oc nditôm sêkêŋ ya
neŋ a basô.”
32 Lau siŋ-ŋga sêwê ŋgac sac
lu sêwhiŋ Yisu, bu sêndic iŋlu
ndu sêwhiŋ iŋ. 33 Ŋac sêsa si e
sêhôc asê gameŋ naŋ sêsam bu
Ŋakêcyha, ma yêc dinde ŋac sic
Yisu pi a gicso dau. Ma sic ŋgac
sac lu sêpi a gicso sêwhiŋ Yisu,
daŋ kêgalêŋ andô-ŋga, ma daŋ
kêgalêŋ gasê-ŋga. 34 Têŋ dinaŋ
Yisu teŋ mbec ma sôm, “Damaŋ,
suc aneŋ ŋacyo si sac kwi, bu
ŋac sêŋyalê gêŋ naŋ sêkôm, naŋ
dom.” Tiŋambu lau siŋ-ŋga sêpuc
gapoc bu sêlic ŋac si asa oc kôc
Yisu ndê ŋakwê.

* **23:26** Sairin - malac daŋ naŋ yêc Not (North) Afrika.

35 Lau daêsam sêlhac ma tahê
Yisu, ma lau bata Israel-ŋga boc-
dinaŋ. Sêlhac ti sem tô iŋ ma
sêsôm, “Iŋ gêm lau ŋatô sa. Iŋ
bu Mesaya naŋ Anötö kêyaliŋ sa,
naŋ nem dau si maŋ.” 36 Ma lau
siŋ-ŋga sêtigasuc ma sêsu iŋ susu
boc-dinaŋ. Sêkêŋ wain ŋamakic
têŋ iŋ, 37 ma sêsôm, “Am bu lau
Israel-ŋga si kiŋ, naŋ goc nem
daôm si.” 38 Ŋac sêto yom kalhac
iŋ ndê a gicso dau ŋahô, naŋ sôm,
‘Lau Israel-ŋga si Kiŋ dindec.’
39 Ŋgac sac daŋ naŋ kêgalêŋ a
gicso dau kêpiŋ Yisu, naŋ su iŋ
susu ma sôm, “Am Mesaya dau,
a? Bocdinaŋ dec nem daôm si, ma
nem alu si awhiŋ!” 40 Tigeŋ ŋgac
sac tilu-ŋga hec yom iŋ, ma ndac,
“Am töc Anötö, me mba? Yac lau
tö dakôc ŋagêyô tigeŋ. 41 Hêclu
dakôc ŋagêyô solop, bu hêclu
dakôm sac. Magoc ŋgac dindec
kôm giso daŋ dom.” 42 Goc iŋ
sôm têŋ Yisu, “Yisu, têŋ ndoc am
ndöc nem pôŋ kiŋ-ŋga, naŋ gauc
nem aö.” 43 Ma Yisu ô yom ma
sôm têŋ iŋ, “Aö wasôm yomandô
têŋ am bu acsalô lec am oc ndöc
†Paradais whiŋ aö.”

Yisu mbac ndu
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-39; Jon 19:28-30)

44 Têŋ ac kalhac lhu, ŋasec
gêm gameŋ sambuc ahuc e acgatu
gitôm 3 kilok telha-ŋga, 45 bu ac
gêm ganduc. Ma po baliŋ naŋ
kêgalêŋ lôm dabuŋ ŋalôm, naŋ
dau kic gi lu. 46 Têŋ ndoc dinaŋ
Yisu mbwêc awha atu ma sôm,
“Damaŋ, aö gakêŋ aneŋ gatuŋ sip
am amam!” Iŋ sôm yom dinaŋ su,
goc mbac ndu.
47 Ŋgac bata siŋ-ŋga gêlic gêŋ
hoŋ dinaŋ, ma kêpiŋ Anötö ma
sôm, “Yomandô! Ŋgac dindec iŋ
ŋgac gitêŋ!” 48 Ma lau daêsam
naŋ sêkac sa su bu sêlic lau siŋ-
ŋga sic Yisu pi a gicso dau, naŋ
sêlic gêŋ hoŋ dinaŋ e kôm ŋac
si ŋalôm ŋawapac, dec sêndahiŋ
ŋasu ma sêlhö si. 49 Ma lau
hoŋ naŋ sêŋyalê Yisu, ma lauwhê
naŋ sêŋkuc iŋ akêŋ gameŋ Galili-
ŋga, naŋ sêlhac ahê ma sêlic gêŋ
dinaŋ.

Josep kêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc hoc ŋasuŋ
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

50-51 Ŋgac daŋ mbo, naŋ ndê
ŋaê Josep. Iŋ ndê malac Ari-
matiya yêc gameŋ Judia-ŋga, ma
iŋ ŋgac ŋayham ma gitêŋ naŋ
kêŋ bata Anötö ndê gôliŋ bu meŋ
sa tiawê. Iŋ lau †Sanedrin-ŋga
si daŋ, tigeŋ iŋ ŋalôm whiŋ yom
naŋ ŋac sêkic pi Yisu bu sêndic
iŋ ndu, ti gêŋ naŋ sêkôm têŋ iŋ,
naŋ dom. 52 Têŋ telha dinaŋ iŋ
têŋ Pailot gi, ma ndac Yisu ndê
ŋamlaŋ. 53 Goc iŋ kôc iŋ su yêc a
gicso dau, kêpaŋ iŋ ŋa po ŋayham
daŋ, ma kêŋ iŋ yêc sêhô daŋ. Lau
sêlêŋ sêhô dinaŋ gwanaŋ su yêc
hoc daŋ ŋalôm, ma sêkêŋ ŋgac
batê daŋ yêc sêhô dau muŋ su
dom.
54-55 Lauwhê naŋ muŋ-ŋga
sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Yisu têŋ ndoc
iŋ meŋ akêŋ gameŋ Galili-ŋga,
naŋ sêŋkuc Josep si, ma sêlic
sêhô dinaŋ ti gameŋ naŋ Josep
kêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc naŋ.
Tigeŋ bêc dinaŋ iŋ lau Israel si
bêc sêmasaŋ dau tu sêlic om-ŋga,
ma ndoc Sabat-ŋga meŋ kêpiŋ.
56 Bocdinaŋ lauwhê dinaŋ sêmbu
sêtêŋ si andu si, ma sêmasaŋ bu
ŋamalu ti gêŋ ŋatô bu sênem oso
Yisu. Ma têŋ bêc Sabat-ŋga, ŋac
sêŋwhaŋ dau tôm yomsu Sabat-
ŋga sôm.

24

Yisu tisa
(Mat 28:1-10; Mak 16:1-13)

1 Sabat meŋ gi su, ma têŋ wake
ŋabêc ŋamata-ŋga, goc lauwhê
dinaŋ sêti têŋ bêbêc ganduc.

Sêkôc gêŋ ŋamalu naŋ sêmasaŋ
su, ma sêsa sêtêŋ sêhô dau si.
2 Ma sêlic bu hoc atu naŋ Josep
kêpi gi tiŋ sê awha, naŋ ndöc
ŋamala dom. 3 Dec sêsôc si,
magoc sêtap Pômdau Yisu ndê
ŋamlaŋ sa dom. 4 Sêlhac ma
sêhêdaê, ma ŋgac lu ti ŋakwê
ŋawasi atu, sêhoc dau asê ma
sêlhac sêwhiŋ ŋac. 5 Dec lauwhê
sêtöc dau, ma sêwec aŋgô andô
têŋ nom. Ma ŋgac lu sêsôm têŋ
ŋac, “Tu sake-ŋga mac aŋsalê iŋ
naŋ mbo tali, yêc lau batê si mala?
6 Iŋ mbo lec dom, iŋ tisa su. Gauc
nem yom naŋ iŋ sôm têŋ mac muŋ
su, têŋ têm iŋ mbo gameŋ Galili-
ŋga. 7 Iŋ sôm bu lau oc sêhoc
Ŋamalac ndê Atu asê ma sêkêŋ
iŋ sip lau sac si amba, ma ŋac
oc sêndic iŋ pi a gicso dau, ma
têŋ bêc titö-ŋga iŋ oc tisa tiyham.”
8 Goc lauwhê dinaŋ gauc gêm yom
naŋ Yisu sôm muŋ su. 9 Ma
ŋac sêhu sêhô dau siŋ ma sêmbu
sêtêŋ Jerusalem si, ma sic miŋ
yom hoŋ dinaŋ têŋ ŋgacsêŋomi
11, ma têŋ lau hoŋ naŋ muŋ-ŋga
sêŋkuc Yisu.

10 Lauwhê dau si ŋaê bocdec.
Maria Magadala, Joana, ma Jems
dinda Maria, ma lauwhê ŋatô
sêwhiŋ. Ŋac sic miŋ têŋ lau
aposel, 11 magoc aposel sêŋgô
yom dau gitôm yom ŋambwa, ma
sêkêŋ whiŋ dom. 12 Goc Pita tisa
ma kêti têŋ sêhô gi. Iŋ wec bu tôc
gwaniŋ sêhô ŋalôm, dec iŋ gêlic
po ŋambwa naŋ yêc. Goc iŋ kölhö
gi ma gauc gêm yom daêsam pi
gêŋ hoŋ dinaŋ.

Yisu hoc dau asê têŋ ŋgacsêŋom lu

13 Têŋ bêc tigeŋ dinaŋ ŋgac-
sêŋom lu sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ bu
sêtêŋ malac Emeyas sêndi. Seŋ
akêŋ Jerusalem têŋ Emeyas, naŋ
ŋasawa gitôm kilometa 11. 14 Iŋlu
sem yomgalôm têŋ dandi, pi gêŋ
hoŋ naŋ hôc asê têŋ têm di-
naŋ. 15 Sêŋsêlêŋ ti sem yomgalôm
sêmbo, ma Yisu dau meŋ kêsêlêŋ
whiŋ iŋlu. 16 Tigeŋ Anötö kôm
iŋlu tandô ŋalêŋ kaiŋ daŋ sa,
dec sêŋyalê iŋ dom. 17 Ma iŋ
sôm têŋ iŋlu, “Yom bocke dec
amlu asôm têŋ daôm ma aŋsêlêŋ
ambo seŋ?” Goc iŋlu sêkwê dôŋ
sêlhac, ma sêwec. 18 Ma iŋlu si
daŋ naŋ sêsam bu Kliopas ô yom
ma sôm, “Ŋacleŋ hoŋ naŋ sêmbo
Jerusalem têŋ têm dindec, naŋ
sêŋyalê gêŋ naŋ hôc asê. Bocke
dec am kêyalê dom?” 19 Ma Yisu
ndac, “Gêŋ sake?” Ma sêsôm têŋ
iŋ, “Gêŋ naŋ hôc asê Yisu Nasaret-
ŋga. Ŋgac dau iŋ propet daŋ, ma
iŋ kôm gêŋ ma sôm yom ti ŋaclai
atu yêc Anötö ma ŋamalac hoŋ
aŋgô-ŋga. 20-21 Ma yac akêŋ bataŋ
su, bu mboe iŋ Mesaya naŋ Anötö
oc êŋkiŋ bu êŋgaho lau Israel-ŋga
su yêc lau Rom-ŋga amba. Tigeŋ
yac mba dabuŋ-siga atu-tu ti lau
bata Israel-ŋga sêkêŋ iŋ têŋ lau
Rom-ŋga bu sêmatôc iŋ, ma ŋac
sêkic yom bu iŋ mbac ndu, ma sic
iŋ pi a gicso dau. Gêŋ hoŋ dinaŋ
hôc asê iŋ, ma kwahic dec bêc tö
giŋga su. 22 Ma bêbêc lec yac mba
lauwhê ŋatô sêsôm yom naŋ kôm
yac hoŋ asö. Têŋ bêbêc ganduc,
ŋac sêtêŋ sêhô si, 23 magoc sêtap
iŋ ndê ŋamlaŋ sa dom. Sêmbu
sêmeŋ, ma sêsôm bu aŋela sêhoc
dau asê têŋ ŋac, ma sêsôm têŋ
ŋac bu Yisu mbo tali. 24 Lau ŋatô
naŋ sêmbo sêwhiŋ yac, naŋ sêsa
sêtêŋ sêhô si, ma sêtap gêŋ hoŋ
sa tôm lauwhê dau sêsôm, magoc
sêlic Yisu dom.”

25 Goc Yisu sôm têŋ iŋlu, “O
mac lau! Mac nem gauc sa dom.
Lau propet sêhoc yom asê pi gêŋ
hoŋ dinaŋ gwanaŋ su, magoc mac
akêŋ whiŋ gwalec! 26 Sêhoc yom
asê ma sêsôm bu Mesaya gic waê
bu hôc ŋawapac hoŋ dinaŋ, ma
tiŋambu tap iŋ ndê ŋawasi sa.”

27 Ma Yisu whê iŋlu si gauc sa pi
yom hoŋ naŋ Moses ti lau propet
sêto hêganôŋ iŋ, e iŋ whê Anötö
ndê yom hoŋ naŋ sêto gwanaŋ pi
iŋ, naŋ sa têŋ iŋlu.
28 Ŋac sêsuŋ sa malac Emeyas,
ma Yisu kôm bu hu iŋlu siŋ, ma
êŋsêlêŋ gacgeŋ ndi. 29 Magoc
sêteŋ iŋ ti ŋaŋga, ma sêsôm,
“Mbo whiŋ alu, bu ac pacndê ma
sauŋ oc ôbwêc sa.” 30 Dec Yisu
sôc malac dau gi, bu mbo whiŋ
iŋlu. Ma têŋ ndoc sêndöc sic bu
sêneŋ gêŋ, naŋ Yisu kôc bolom sa,
gêm daŋge ma pô kôc, goc kêŋ
têŋ iŋlu. 31 Ma iŋlu si tandô ŋawa
sa, dec sêŋyalê iŋ. Ma ŋagahô
eŋ Yisu aŋgô mba. 32 Ma iŋlu
sêsôm têŋ dandi, “Yomandô. Têŋ
ndoc iŋ sôm yom têŋ hêclu yêc
seŋ, ma whê Anötö ndê yom naŋ
sêto yêc, naŋ sa, dec kôm hêclu
neŋ ŋalôm kac hêclu ŋandô.”
33 Goc iŋlu sêtisa ŋagahô, ma
sêlhö sêmbu sêtêŋ Jerusalem si.
Ma sêtap ŋgacsêŋomi 11 sa, ti
lau ŋatô naŋ sêmbo sêwhiŋ ŋac.
34 Ma ŋgacsêŋomi sêsôm têŋ iŋlu,
“Pômdau tisa yomandô, ma iŋ hoc
dau asê têŋ Saimon!” 35 Goc iŋlu
sic miŋ yom pi gêŋ naŋ hôc asê
yêc seŋ, ma bu iŋlu sêŋyalê Yisu
têŋ ndoc iŋ pô bolom kôc.

Yisu hoc dau asê têŋ sêŋomi hoŋ

36 Sêsôm yom dinaŋ sêmbo, ma
Yisu hoc dau asê ma kalhac ŋac
aŋgô-ŋga, ma sôm têŋ ŋac, “Yom
malô whiŋ mac.” 37 Ŋac sêsö ti
sêtöc dandi ŋandô, bu ŋac gauc
gêm bu sêlic ŋalau daŋ. 38 Ma iŋ
sôm têŋ ŋac, “Tu sake-ŋga mac
nem ŋalôm ŋawapac, ma gauc
gêm yom daêsam? 39 Alic amaŋ
ti gahiŋapa, bu aö dauŋ dindec.
Amasec aö, ma alic. Ŋalau si
ŋamsôm ti ŋakwa mbasi, magoc
alic aö neŋ.” 40 Iŋ sôm yom dinaŋ,
goc tôc amba ti gahiapa têŋ ŋac.
41 Ŋac atac ŋayham babalec,
magoc ŋac gauc gêm yom
daêsam, ma atac lu-lu bu gêŋ naŋ
hôc asê, naŋ gêŋ ŋandô, me mba.
Goc iŋ ndac ŋac, “Mac nem gêŋ
daneŋ-ŋga ndöc?” 42 Ma sêkêŋ i
tô daŋ naŋ sêpec su, naŋ têŋ iŋ.
43 Ma iŋ kôc su, ma gêŋ yêc ŋac si
aŋgô-ŋga. 44 Goc iŋ sôm têŋ ŋac,
“Gauc nem bu aö gasôm yom têŋ
mac muŋ su, pi gêŋ naŋ kwahic
dec ŋandô sa. Têŋ ndoc aö gambo
gawhiŋ mac, naŋ gawhê sa bu
gêŋ hoŋ naŋ sêto pi aö yêc Moses
ma lau propet si bapia tilhuŋ, ma
yêc Buku Wê-ŋga, naŋ gic waê
bu ŋandô sa.” 45 Ma iŋ whê ŋac
si gauc sa pi Anötö ndê yom hoŋ
naŋ sêto yêc. 46 Iŋ sôm têŋ ŋac,
“Sêto yom pi Mesaya bu iŋ oc hôc
ŋandê atu ma mbac ndu, ma têŋ
bêc titö-ŋga iŋ oc tisa ma mbo
tali tiyham. 47 Ma sêto bu lau
oc sênem mêtê tu iŋ ndê ŋaê-
ŋga, ma sêsôm têŋ lau bu sêkac
si ŋalôm kwi, dec Anötö oc suc
ŋac si sac kwi. Ŋac oc sêndic
hu sênem mêtê dau yêc malac
Jerusalem, ma tiŋambu mêtê dau
oc sa têŋ lau gameŋ apa-ŋga hoŋ.
48 Gêŋ hoŋ dindec mac alic gatô
su, dec oc ahoc yom ŋandô asê pi
gêŋ dau awhiŋ. 49 Ma alic! Aö oc
wakêŋ gêŋ naŋ aneŋ Damaŋ gic
bata su, naŋ têŋ mac. Bocdinaŋ
ambo malac dindec e Anötö kêŋ
iŋ ndê ŋaclai nem mac ahuc.”

Yisu pi undambê gi

50 Tiŋambu Yisu wê ŋac sêsa
sêtêŋ gameŋ naŋ yêc kêpiŋ malac
Betani si. Yêc dinaŋ iŋ hôc amba
sa, ma gêm mbec ŋac. 51 Ma têŋ
têm iŋ gêm mbec ŋac mbo, naŋ
iŋ hu ŋac siŋ, ma Anötö kôc iŋ
sa pi undambê gi. 52 Dec ŋac
sêpôŋ haduc ma sêmpiŋ iŋ. Ma
sêlhö sêmbu sêtêŋ Jerusalem si
ti atac ŋayham atu. 53 Ma tôm
bêc hoŋ, sêkac sa sêmbo lôm

dabuŋ ŋabatêmndö, ma sêhoc Anötö ndê waê asê.

Jon
ndê ŋawaê ŋayham
Yom whê ŋawaê ŋayham dindec sa-ŋga

Jon iŋ Yisu ndê ŋgacsêŋomi 12 si daŋ, naŋ kêsêlêŋ whiŋ Yisu ma mbo whiŋ iŋ tôm iŋ ndê bêc mbo nom-ŋga hoŋ, ma bocdinaŋ dec ŋgô yom hoŋ naŋ iŋ kêdôhôŋ ma gêlic gweleŋ naŋ iŋ kôm. Yêc 13:24, 19:26, 20:2 ma 21:7, Jon to yom pi ŋgacsêŋom daŋ, naŋ Yisu atac whiŋ ŋandô. Lau daêsam sêŋyalê bu yom dau hêganôŋ Jon dau, magoc iŋ tec bu tôc dau tiawê.

Lau ŋatô sêsam Jon ndê bapia bu 'Buku Gêŋ Dalô-ŋga,' bu iŋ to yom pi gêŋ dalô atu-tu naŋ Yisu kôm. Iŋ to yom pi gêŋ dalô hoŋ naŋ Yisu kôm, naŋ dom. Iŋ to yom pi gêŋ naŋ bu whê Yisu sa bu Mesaya naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ têŋ iŋ ndê lau Israel-ŋga. Jon dau whê ndê bapia ŋahu sa bocdec bu:

> Yom pi gêŋ dalô dindec, naŋ yêc tu bu mac asam ma akêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Mesaya, Anötö ndê Atu. Ma tu mac akêŋ whiŋ iŋ ndê ŋaê-ŋga, dec mac oc atap seŋ ambo tamli-ŋga sa. (20:31)

Jon sam Yisu bu Anötö ndê Yom Dau naŋ mbo titêm-titêm, naŋ meŋ ti ŋamalac. Iŋ mbo whiŋ Damba Anötö têŋ ŋamata-ŋga, ma iŋ Anötö dau (1:1). Bocdinaŋ lau naŋ sêŋyalê Yisu tidôŋ, naŋ gitôm sêŋyalê ti sêlic iŋ Damba dau whiŋ (1:18; 8:19; 14:7). Jon tac whiŋ bu lau naŋ sêsam iŋ ndê bapia sêtap seŋ dandöc taŋli-ŋga sa. Ma seŋ dau datap sa yêc Yisu tawasê, tôm yom naŋ Yisu sôm pi dau, ma Jon to yêc (14:6) bocdec bu:

> Aö taŋwasêŋ gati seŋ bu ŋamalac sêtêŋ Damaŋ sêndi, ma seŋ daŋ yêc dom.

Yisu Kilisi Ŋahu

1 Têŋ têm ŋamata-ŋga nom sambuc dindec mbasi, naŋ Yisu naŋ dasam bu Yom Dau, iŋ mbo. Iŋ mbo whiŋ Anötö, ma iŋ Anötö dau. 2 Iŋ mbo whiŋ Anötö têŋ têm ŋamata-ŋga. 3 Gêŋ hoŋ naŋ yêc, naŋ iŋ dau kêŋ, ma gêŋ daŋ hôc asê ŋa lêŋ daŋ dom. 4 Yac neŋ dambo taŋli ŋahu iŋ dau, ma iŋ dau ti ŋamalac nom-ŋga si Ŋawê. 5 Ŋawê dau pô gameŋ ŋasec, ma ŋasec gitôm dom bu kôm ŋawê dau ahuc.

6 Anötö kêkiŋ ŋgac aheŋ-ŋga daŋ meŋ, naŋ ndê ŋaê Jon. 7 Iŋ meŋ bu hoc yom ŋandô asê pi Ŋawê dau, tu bu lau hoŋ naŋ sêŋgô iŋ ndê yom, naŋ sêkêŋ whiŋ Ŋawê dau. 8-9 Jon iŋ Ŋawê dau dom, tigeŋ iŋ meŋ bu hoc yom asê pi Ŋawê ŋandô dau, naŋ oc meŋ êŋkuc iŋ bu pô ŋamalac hoŋ.

10 Nom sambuc dindec Anötö kêŋ ŋa iŋ, tigeŋ têŋ ndoc iŋ hôc asê, naŋ lau nom-ŋga sêŋyalê iŋ dom. 11 Iŋ ti nom sambuc dindec ŋadau, magoc têŋ ndoc iŋ meŋ, naŋ iŋ ndê lau Israel-ŋga sêkôc iŋ sa dom. 12 Magoc lau hoŋ naŋ sêkôc iŋ sa, ma sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ Anötö gêlic ŋayham ma kôc ŋac sa sêti iŋ ndê balêkoc. 13 Sêti iŋ ndê balêkoc ŋa lêŋ tôm lau nom-ŋga si lêŋ sêkwê balêkoc asê-ŋga dom, me tu ŋamalac dau si gauc gêm me atac whiŋ-ŋga dom. Mba! Anötö dau kôm ŋac sêtiwakuc dec sêti iŋ ndê balêkoc.

14 Iŋ naŋ dasam bu Yom Dau sip nom meŋ ti ŋamalac, ma mbo whiŋ yac. Iŋ meŋ akêŋ Damba Anötö, ma Damba ndê mwasiŋ ti yom ŋandô gêm iŋ ahuc. Iŋ

Anötö ndê Atu tigeŋ, dec wêkaiŋ
ŋaclai ti ŋawasi atu, ma yac alic
iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi dau, naŋ
su. 15 Jon hoc yom asê pi iŋ
gwanaŋ su bocdec bu, “Ŋgac daŋ
oc êŋkuc aö, naŋ hôc gêlêc aö su,
ŋahu bu iŋ mbo wandêc su mbo.”
Ma têŋ ndoc iŋ hôc asê, naŋ Jon
sôm bu, “Iŋ ŋgac dau dinaŋ dec
gahoc yom asê pi iŋ gwanaŋ su.”
16-17 Muŋ-ŋga Anötö kêmwasiŋ
lau Israel-ŋga ŋa yomsu naŋ iŋ
kêŋ têŋ Moses. Magoc kwahic
dec Yisu Kilisi meŋ, ma Anötö
ndê mwasiŋ gêm iŋ ahuc sambuc,
dec yac hoŋ datap mwasiŋ ti yom
ŋandô sa hôc gêlêc su, yêc Yisu.
18 Ŋamalac daŋ gêlic Anötö su
dom. Magoc iŋ ndê Atu tigeŋ Yisu
†Kilisi, naŋ mbo kêpiŋ Anötö dau,
iŋ dau iŋ Anötö, naŋ sip nom meŋ
ti ŋamalac, ma whê Damba Anötö
sa têŋ yac, dec taŋyalê iŋ.

Lau sêndac bata Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga

19-20 Têŋ ndoc Jon kêku lau mbo,
naŋ lau bata Israel-ŋga sêŋkiŋ
†dabuŋsiga ŋatô ti lau †Liwai
ŋatô akêŋ Jerusalem sêtêŋ iŋ si,
ma sêndac iŋ bu, “Am asa?” Jon
sêc yom daŋ ahuc dom, iŋ sôm
yom yêc awê bu, “Aö †Mesaya
dom.” 21 Dec ŋac sêndac iŋ, “Boc-
dinaŋ dec am asa? Am Elaija,
a?” Ma iŋ sôm, “Mba!” Goc
sêndac, “Am propet gitôm Moses
naŋ Anötö gic bata bu êŋkiŋ
meŋ, a?” Ma iŋ sôm, “Mba!”
22 Bocdinaŋ sêsôm têŋ iŋ, “Dec
sôm daôm asê têŋ yac bu am asa.
Yac bu akêŋ ŋawaê têŋ lau naŋ
sêŋkiŋ yac ameŋ naŋ.” 23 Jon ô
ŋac si gêndac ŋa propet Aisaya
ndê yom daŋ, ma sôm, “*Ŋamalac
naŋ ta yom yêc gameŋ sawa bu,
‘Amasaŋ Pômdau ndê seŋ tisolop,’*
naŋ aö dauŋ dec.”
24 Lau Palêsai ŋatô sêmbo
sêwhiŋ lau naŋ lau bata sêŋkiŋ
sêtêŋ Jon si. 25 Sêŋgô Jon ndê
yom dau, dec sêndac iŋ bocdec
bu, “Am daôm sôm bu am Mesaya
dom, ma bu am Elaija dom, ma
propet atu dau dom. Ma bocke
dec am kêku lau mbo?” 26-27 Ma
Jon sôm, “Aö dec kaku lau ŋa bu,
magoc ŋgac daŋ oc êŋkuc aö, naŋ
hôc gêlêc aö su. Aö dec ŋgac
ŋambwa, gitôm dom bu wati iŋ
ndê ŋgac akiŋ bu waŋgapwêc
iŋ ndê atapa ŋawalô. Ŋgac
dau kwahic dec mbo mac ŋalhu,
magoc mac aŋyalê iŋ dom.”
28 Jon kêku lau mbo malac daŋ
ŋaê Betani, naŋ yêc Bu Jordan
ŋadaŋga mbu têŋ ac pi-ŋga. Ma
gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê yêc gameŋ
dinaŋ.

Yisu iŋ Anötö ndê Domba

29 Bêc daŋ tiyham ma Jon gêlic
Yisu kêsêlêŋ têŋ iŋ meŋ, ma sôm,
“Alic ŋgac dê! Iŋ †Anötö ndê
Domba, naŋ Anötö kêŋ bu kôc
ŋamalac si sac su. 30 Iŋ ŋgac
dau naŋ aö gasôm yom pi iŋ muŋ
su, bu ŋgac daŋ oc êŋkuc aö
meŋ, naŋ hôc gêlêc aö su, bu iŋ
mbo wandêc su mbo. 31 Muŋ-
ŋga aö dauŋ neŋ gauc sa pi iŋ
dom, tigeŋ kwahic dec aö gameŋ
kaku lau ŋa bu, tu bu watôc iŋ
asê têŋ lau Israel-ŋga.” 32-33 Jon
sôm yom dinaŋ su, goc gic têku
yom ma whê yom sa bocdec bu,
“Yomandô. Muŋ-ŋga aö dauŋ neŋ
gauc sa pi iŋ dom, tigeŋ Anötö
naŋ kêkiŋ aö bu waŋku lau ŋa
bu, naŋ sôm têŋ aö bu, ‘Am oc
lic Ŋalau Dabuŋ sip têŋ ŋgac daŋ
meŋ. Ma ŋgac dau dinaŋ oc êŋku
lau ŋa Ŋalau Dabuŋ.’ Tiŋambu
aö galic Ŋalau Dabuŋ gêm balusi
aŋgô ma sip akêŋ undambê têŋ
ŋgac dindec meŋ ma mbo whiŋ
iŋ. 34 Aö tanôŋ galic gêŋ dinaŋ
hôc asê ŋgac dau su, ma tu dinaŋ-
ŋga kwahic dec gahoc yom asê pi
iŋ, ma gasôm asê têŋ mac bu iŋ
Anötö ndê Atu.”

Yisu ndê ŋgacsêŋomi ŋamataŋga

35 Ŋagalaŋsê Jon mbo bu dau
ŋadali ma iŋ ndê †ŋgacsêŋom
lu sêmbo sêwhiŋ iŋ. 36 Yisu
kêsêlêŋ meŋ, ma Jon tahê iŋ ma
sôm, “Kec, Anötö ndê Domba dê.”
37 Têŋ ndoc ŋgacsêŋom lu sêŋgô
Jon ndê yom dinaŋ, naŋ sêhu
iŋ siŋ ma sêŋkuc Yisu. 38 Yisu
kac dau kwi ma gêlic bu iŋlu
sêŋkuc iŋ, dec ndac, “Bocke dec
amlu aŋkuc aö?” Goc iŋlu sêsôm,
“Rabai, am yêc nde?” (Ŋaê †Rabai
danem kwi bu ‘Kêdôhôŋ-waga.’)
39 Ma iŋ sôm, “Ameŋ ma alic.”
Goc iŋlu sêŋsêlêŋ sêwhiŋ iŋ si, ma
sêlic gameŋ naŋ iŋ yêc. Sêhôc asê
têŋ telha, acgatu gitôm 4 kilok, ma
bocdinaŋ dec sêmbo sêwhiŋ iŋ.
40 Ŋgac lu naŋ sêŋgô Jon ndê
yom ma sêŋkuc Yisu, naŋ si daŋ
iŋ Andru, Saimon Pita ndê asi.
41 Ŋagahô iŋ gi tap dôwa Saimon
sa, ma sôm têŋ iŋ, “Yac atap
†Mesaya sa su.” (Yom Mesaya dau
danem kwi bu Kilisi.) 42 Goc iŋ
wê Saimon s a têŋ Yisu gi. Yisu
tahê iŋ ma sôm, “Am Saimon, Jon
ndê atu. Kwahic dec aö wasam
am bu Kepas.” (Ŋaê dau* sem kwi
sip Yom Grik bu Pita.)

Yisu kêgalêm Pilip lu Natanael sa

43-44 Têŋ ŋagalaŋsê Yisu tisa ma
gi tap ŋgac daŋ ŋaê Pilip sa. Pilip
iŋ ŋgac akêŋ malac Betsaida yêc
gameŋ Galili-ŋga. Malac dau Pita
lu Andru si malachu whiŋ. Yisu
gauc gêm bu têŋ Galili ndi, dec
sôm têŋ Pilip, “Mweŋ êmkuc aö.”
45 Goc Pilip gi tap ŋgac daŋ ŋaê
Natanael sa, ma sôm têŋ iŋ bu,
“Mesaya naŋ Moses ti lau propet
sêto yom pi iŋ muŋ su, naŋ yac
atap iŋ sa su. Iŋ Josep ndê atu Yisu
akêŋ malac Nasaret.” 46 Natanael
ŋgô su goc ndac, “Nasaret? Gêŋ
ŋayham bocke oc meŋ akêŋ malac
ŋambwa dinaŋ?” Dec Pilip sôm,
“Mweŋ ma lic.”
47 Yisu gêlic Natanael têŋ iŋ
meŋ, ma sôm yom pi iŋ bocdec
bu, “Yomandô! Iŋ ŋgac Israel-
ŋga naŋ yom tasaŋ daŋ yêc iŋ ndê
ŋalôm dom.” 48 Dec Natanael ndac
iŋ, “Am kêyalê aö ŋalêŋ bocke?”
Ma Yisu sôm têŋ iŋ, “Pilip mbwêc
am dom eŋ, ma aö galic am ndöc
a atu daŋ ŋahu.” 49 Natanael ô
yom ma sôm, “Kêdôhôŋwaga, am
Anötö ndê Atu. Am yac lau Israel-
ŋga mba Kiŋ.” 50 Ma Yisu ô yom
ma sôm têŋ iŋ, “Aö gasôm bu galic
am yêc a daŋ ŋahu ma tu dinaŋ-
ŋga dec am kêŋ whiŋ. Am oc lic
gêŋ atu-tu hôc gêlêc iŋ dinaŋ su.”
51 Ma iŋ gic têku yom ma sôm,
“Yom ŋandô aö wasôm têŋ mac.
Tiŋambu mac oc alic undambê
kac sa, ma †Ŋamalac ndê Atu oc
ti seŋ bu Anötö ndê aŋela sêsip
sêpi-ŋga.”

2

Yisu gêm bu kwi ti wain

1 Bêc lu gi su ma lau yêc
malac Kana naŋ yêc gameŋ Galili-
ŋga sêndê mwasiŋ tu ŋgac daŋ
bu nem awhê-ŋga. Yisu dinda
mbo whiŋ ŋac, ma 2 sêkêŋ aheŋ
Yisu ti ndê ŋgacsêŋomi bu sêneŋ
mwasiŋ dau sêwhiŋ. 3 Ma lau
seŋ ti sênôm gêŋ sêmbo e wain
pacndê. Dec Yisu dinda sôm têŋ
iŋ bu, “Ŋac si wain pacndê su.”
4 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “O awhê!
Tu sake-ŋga am sôm têŋ aö? Aneŋ
ndoc meŋ sa su dom.” 5 Tigeŋ Yisu
dinda sôm têŋ lau akiŋ bu, “Gêŋ
bocke naŋ iŋ bu sôm têŋ mac, naŋ
akôm.”
6 Yêc mwasiŋ dau ŋamala, lôŋ
bu-ŋga 6 sêlhac. Lôŋ dinaŋ
atu andô, tigeŋ-tigeŋ gitôm 100
lita, ma sic waê lau Israel-ŋga

* **1:42** Ŋaê ‘Kepas’ naŋ Yisu kêŋ têŋ Pita, iŋ Yom †Hibru daŋ, naŋ danem kwi bu ‘hoc.’ Alic Yisu ndê yom yêc Mat 16:18.

si mêtê sêŋgwasiŋ dau ŋawasi
sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. 7 Ma
Yisu sôm têŋ lau akiŋ, “Akêŋ
bu sip lôŋ hoŋ dinaŋ e meŋhu.”
8 Sêtac bu sip e meŋhu su, goc iŋ
sôm têŋ ŋac, “Aŋgati sa ma akêŋ
têŋ mwasiŋ ŋadau êŋsahê.” Ma
sêkôm gitôm iŋ sôm. 9 Mwasiŋ
ŋadau kêsahê bu naŋ Yisu gêm
kwi ti wain, ma kêyalê dom bu
meŋ akêŋ nde. Tigeŋ lau akiŋ naŋ
sêtac bu sip lôŋ, naŋ dec sêŋyalê.
Mwasiŋ ŋadau kêsahê su, goc
mbwêc ŋgac gêm awhê-ŋga meŋ,
ma sôm têŋ iŋ, 10 “Lau hoŋ sêkêŋ
wain ŋayham têŋ lau sênôm muŋ
e tac ŋayham sa, goc sêkêŋ wain
ŋambwa kêkuc. Tu sake-ŋga am
kêgamiŋ wain ŋayham kalhac e
tiŋambu?”
11 Yisu kôm gêŋ dalô ŋamata-
ŋga dinaŋ yêc malac Kana, naŋ
yêc gameŋ Galili-ŋga. Gêŋ dau
tôc iŋ ndê ŋawasi ti ŋaclai asê,
ma iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêkêŋ
whiŋ iŋ. 12 Ma tiŋambu Yisu lu
dinda ma asii ti ŋgacsêŋomi sêsip
malac Kapenaom si, ma sêmbo
bêc ŋatô.

Yisu soc lau su yêc lôm dabuŋ
(Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

13 Têŋ têm dinaŋ lau Israel-ŋga
si om atu †Mwasiŋ Pasowa-ŋga
meŋ kêpiŋ. Tu dinaŋ-ŋga Yisu pi
Jerusalem gi. 14 Iŋ hôc asê su, ma
yêc lôm dabuŋ ŋabatêmndö, iŋ
gêlic lau sêhoŋ makao ti domba
ma balusi bu lau sênemlhi, ma
lau ŋatô sêndöc tebo bu sêô lau
apa si mone ŋa lau Israel-ŋga si
mone. 15 Dec iŋ gêm bocbiŋ wac
ti po ma kêbulu ŋac sêsa awê
si, ma kêbulu makao ti domba
sêwhiŋ. Ma iŋ tac lau sêô mone-
ŋga si tebo sa, ma kêbalip ŋac
si mone babalip. 16 Goc iŋ hec
yom lau balusi-ŋga ma sôm têŋ
ŋac, “Akôc nem balusi dinaŋ asa
awê andi! Damaŋ ndê andu yêc
bu lau sênemlhi gêŋ sêmbo-ŋga
dom. Mac akôm sac sambuc!”
17 Têŋ dinaŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi
gauc gêm Anötö ndê yom daŋ naŋ
sêto yêc bocdec bu:

Aö neŋ atac whiŋ tu am nem
andu-ŋga, mbô aö neŋ ŋalôm
sa ŋapaŋ. *[BW 69:9]*

18 Ma lau bata Israel-ŋga sêndac
Yisu ma sêsôm, “Asa kêŋ ŋaclai
têŋ am bu kôm gêŋ dinaŋ? Kôm
gêŋ dalô daŋ bu tôc am nem
ŋaclai ŋahu asê têŋ yac.” 19 Yisu
ô ŋac si awha ma sôm, “Aseŋ
lôm dabuŋ dindec su, ma aö
oc wakwê sa tiyham nditôm bêc
tö.” 20 Goc sêsôm, “Muŋ-ŋga
lau sêkôm gweleŋ sêkwê lôm
dabuŋ dindec-ŋga gitôm yala 46.
Ma bocke dec am gauc gêm bu
am gitôm bu kwê sa tôm bêc
tö?” 21 Sêsôm yom dinaŋ bu ŋac
sêŋyalê dom bu lôm dabuŋ naŋ
iŋ sôm yom pi, naŋ iŋ dau. 22 T
iŋambu, têŋ ndoc Yisu tisa akêŋ
lau batê-ŋga, naŋ iŋ ndê sêŋomi
gauc gêm iŋ ndê yom dinaŋ. Ma
têŋ dinaŋ sêkêŋ whiŋ yom naŋ iŋ
sôm, ma sêkêŋ whiŋ Anötö ndê
yom naŋ sêto yêc muŋ su, pi iŋ
ndê mbac ndu ma tisa-ŋga.
23 Yisu mbo Jerusalem têŋ Om
Pasowa-ŋga, ma lau daêsam sêlic
gêŋ dalô hoŋ naŋ iŋ kôm, dec
sêkêŋ whiŋ iŋ. 24-25 Tigeŋ Yisu
kêyalê ŋamalac si gauc ti yom
hoŋ naŋ yêc ŋac si ŋalôm. Iŋ
pônda ŋamalac si yom pi dau
dom. Ma tu dinaŋ-ŋga iŋ whê dau
sa sambuc têŋ ŋamalac daŋ dom.

3

Yisu lu Nikodemas

1 Lau Israel si ŋgac bata daŋ
mbo Jerusalem, naŋ ndê ŋaê
Nikodemas. Iŋ mbo lau †Palêsai
si toŋ, ma iŋ lau bata †Sanedrin-
ŋga si daŋ whiŋ. 2 Têŋ ôbwêc
daŋ, Nikodemas têŋ Yisu gi, ma
sôm têŋ iŋ, “O Kêdôhôŋwaga. Yac
alic gêŋ dalô hoŋ naŋ am kôm, dec

aŋyalê bu am kêdôhôŋwaga daŋ naŋ Anötö kêkiŋ meŋ. Ŋahu bu
Anötö bu mbo whiŋ ŋamalac daŋ
dom, dec oc tôm dom bu ŋamalac
dau kôm gêŋ dalô gitôm naŋ am
kôm."
3 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm,
"Yom ŋandô aö wasôm têŋ am.
Ŋamalac daŋ bu tiwakuc tiyham
dom, dec oc tôm dom bu iŋ mbo
†Anötö ndê gôliŋ ŋapu." 4 Goc
Nikodemas sôm têŋ iŋ, "Ŋamalac
andô daŋ oc tiwakuc ŋalêŋ bocke?
Oc tôm bu sip dinda atac ŋalôm
ma dinda kôc iŋ tiyham, me?"
5 Ma Yisu sôm, "Aö wasôm yom
ŋandô têŋ am. Ŋamalac daŋ
bu tiwakuc ŋa bu ma ŋa Ŋalau
Dabuŋ dom, dec oc nditôm dom
bu mbo Anötö ndê gôliŋ ŋapu.
6 Ŋamalac sêkwê ŋamalac asê,
magoc Ŋalau tigeŋ g itôm bu
kôm ŋamalac daŋ tiwakuc ma
kêŋ ŋalôm wakuc têŋ iŋ. 7 Aö
gasôm têŋ am bu mac atiwakuc
tiyham ŋa ŋaclai undambê-ŋga
maŋ. Am sö tu yom dinaŋ-ŋga
dom. 8 Mbu kêsêlêŋ kêkuc Anötö
ndê atac whiŋ. Am gitôm bu ŋgô
ŋakêcsia, tigeŋ am kêyalê mbu
ŋahu me mbu ŋapwê dom. Ma
Ŋalau Dabuŋ ndê gweleŋ kôm lau
sêtiwakuc-ŋga, naŋ kaiŋ tigeŋ."
9 Nikodemas ŋgô yom dinaŋ,
dec ndac Yisu, "Aluê! Yom di-
naŋ oc ŋandô sa ŋalêŋ bocke?"
10 Ma Yisu sôm, "Am lau Israel si
kêdôhôŋ-waga mêtê-ŋga daŋ, ma
bocke dec am kêyalê yom dindec
ŋahu dom? 11 Aö wasôm yom
ŋandô têŋ am. Gêŋ naŋ aö ti
lau naŋ sêŋkuc aö naŋ aŋyalê,
dec yac asôm asê. Ma yac ahoc
yom ŋandô asê pi gêŋ naŋ yac
alic su. Magoc mac akôc yac
mba yom sa dom. 12 Aö gasôm
yom têŋ mac pi gêŋ nom-ŋga,
magoc mac akêŋ whiŋ dom. Ma
aö bu wasôm yom têŋ mac pi gêŋ
undambê-ŋga, dec oc akêŋ whiŋ
ŋalêŋ bocke? 13 Ŋamalac daŋ pi
undambê gi bu êŋyalê gêŋ un-
dambê-ŋga dom, tigeŋ Ŋamalac
ndê Atu, naŋ sip akêŋ undambê
meŋ, naŋ kêyalê. 14 Muŋ-ŋga,
têŋ ndoc lau Israel-ŋga sêmbo
gameŋ sawa, naŋ Moses gic mboc
ŋagatu* pi a, ma hôc sa pi lôlôc
gi. Ma ŋalêŋ tigeŋ, lau oc sêndic
Ŋamalac ndê Atu pi a, ma sêhôc
iŋ sa pi lôlôc ndi. Lêŋ dinaŋ gic iŋ
ŋawaê, 15 tu bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ
whiŋ iŋ, naŋ oc sêtap seŋ sêndöc
tali ŋapaŋ-ŋga sa.
16 "Bu Anötö atac whiŋ lau nom-
ŋga ndu andô, dec kêŋ ndê Atu
tigeŋ mbac ndu tu ŋac-ŋga, bu
lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ
oc sêniŋga dom, magoc sêtap seŋ
sêndöc tali-ŋga sa. 17 Anötö kêŋ
ndê Atu sip nom meŋ bu êmatôc
lau dom, magoc kêŋ iŋ meŋ bu ti
lêŋ nem lau si-ŋga. 18 Lau naŋ
sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc sêtap Anötö
ndê matôc sa dom. Magoc lau
naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ gitôm
sêmatiŋ dau si yom tidôŋ su bu oc
sêtap Anötö ndê matôc sa, ŋahu
bu ŋac sêkêŋ whiŋ Anötö ndê Atu
tigeŋ dom. 19 Ma ŋac si matôc
dau ŋahu bocdec bu. Ŋawê ŋandô
sip nom meŋ, tigeŋ sêtec ŋawê
dau ma atac whiŋ lêŋ ŋasec-ŋga,
ma sêsap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ.
20 Lau hoŋ naŋ sêkôm mêtê sac,
naŋ sêtec bu ŋawê dau pô ŋac si
mêtê sac e yêc awê, ma tu dinaŋ-
ŋga sêtigasuc ŋawê dau dom.
21 Magoc lau naŋ sêŋkuc yom
ŋandô, naŋ sêtêŋ ŋawê sêmeŋ
ma gacgeŋ sêmbo dinaŋ. Ma tu
dinaŋ-ŋga lau hoŋ sêlic yêc awê
bu ŋac sêkôm mêtê ŋayham tôm
Anötö kêŋ ŋaclai têŋ ŋac."

Jon sôm yom pi Yisu

22 Dinaŋ su, goc Yisu ti iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêhu Jerusalem siŋ,

* **3:14** Yom pi mboc ŋagatu naŋ Moses kêŋ pi a daŋ, naŋ asam yêc Nam 21:4-9.

ma sêsa si sêmbo gameŋ ŋamakê-
ŋga yêc gameŋ Judia-ŋga. Ma
yêc dindê iŋ mbo whiŋ ŋac ma
sêŋku lau. 23 Têŋ ndoc dinaŋ Jon
mbo malac Aenon, naŋ yêc suŋ sa
têŋ Salim. Bu ŋagapoŋ ŋayham
poc gameŋ dinaŋ, ma tu dinaŋ-
ŋga Jon mbo dinaŋ, ma kêku lau
naŋ sêtêŋ iŋ si. 24 Têŋ ndoc
dinaŋ Jon mbo awê, sêkêŋ iŋ ndöc
gapocwalô su dom.

25 Ma Jon ndê sêŋomi ŋatô ma
ŋgac bata Israel-ŋga daŋ sêseŋ
dau pi lêŋ lau sêŋgwasiŋ dau
ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.
26 Dec sêtêŋ Jon si, ma sêsôm,
“Kêdôhôŋwaga, muŋ-ŋga am hoc
yom asê pi Yisu, têŋ ndoc iŋ hôc
asê am yêc Bu Jordan ŋadaŋga.
Kwahic dec yac aŋgô bu lau hoŋ
sêtêŋ iŋ si, bu iŋ êŋku ŋac.”
27 Jon ô ŋac si yom ma sôm,
“Ahêgo daôm dom! Alu Yisu lu-
lu akôm mba gweleŋ gitôm Anötö
dau kêŋ sip alu amaŋ. 28 Mac
aŋyalê yom hoŋ naŋ aö gasôm têŋ
mac su. Aö gasôm bu aö dauŋ
Mesaya dom, magoc Anötö kêkiŋ
aö gamuŋ iŋ gameŋ. 29 Lau hoŋ
bu sêtêŋ Yisu sêndi, dec oc solop.
Bu ŋac gitôm awhê naŋ sêmatiŋ
iŋ ndê yom bu nem ŋgac, ma
Yisu iŋ gitôm ŋgac nem awhê-ŋga
dau. Aö gitôm ŋgac dau ndê silip,
naŋ atac ŋayham kêlêc têŋ ndoc
ŋgac nem awhê-ŋga hôc asê bu
nem ndê awhê sa. Ma bocdinaŋ
kwahic dec aö neŋ atac ŋayham
tu Yisu-ŋga gêm aö ahuc sambuc.
30 Ma iŋ solop bu kwahic dec Yisu
ndê waê tiatu, ma aneŋ waêŋ
tisauŋ. 31 Iŋ sip akêŋ undambê
meŋ, dec hôc gêlêc lau hoŋ su. Aö
dec, aö ŋamalac nom-ŋga ma aö
neŋ ŋahu yêc nom, ma bocdinaŋ
gasôm yom tôm ŋamalac nom-
ŋga. Magoc iŋ sip akêŋ undambê
meŋ, 32 ma sôm yom ŋandô pi
gêŋ naŋ iŋ gêlic ti ŋgô su yêc un-
dambê. Magoc lau daêsam sêkôc
iŋ ndê yom sa dom. 33 Ŋamalac
bocke naŋ kôc iŋ ndê yom sa, naŋ
tôc asê bu iŋ gêlic Anötö ndê yom
bu yom ŋandô eŋ. 34 Ŋahu bu
iŋ naŋ Anötö kêkiŋ sip nom meŋ,
naŋ sôm Anötö dau ndê yom asê.
Ma Anötö kêgamiŋ iŋ ndê Ŋalau
têŋ iŋ dom. 35 Damba tac whiŋ iŋ
ndê Atu kêlêc, dec kêŋ gêŋ hoŋ sip
iŋ amba. 36 Ma asa naŋ kêŋ whiŋ
Atu, naŋ Anötö gic bata su, bu iŋ
oc mbo tali ŋapaŋ. Tigeŋ asa naŋ
kôc iŋ sa dom, naŋ Anötö ndê atac
ŋandê yêc iŋ dôŋ yêc, dec iŋ oc lic
undambê dom.”

4

Yisu lu awhê Samaria-ŋga daŋ

1-2 Têŋ ndoc dinaŋ Yisu mbo
whiŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi, ma ŋac
sêŋku lau. Iŋ dau kêku lau daŋ
dom. Magoc lau Palêsai sêŋgô
ŋawaê bu Yisu kêku lau daêsam,
ma bu lau daêsam naŋ êlêmê
sêŋkuc iŋ, naŋ sêhôc gêlêc Jon
ndê sêŋomi su. Yisu kêyalê bu lau
Palêsai sêŋgô ŋawaê dinaŋ, ma
bu sêkêŋ kisa iŋ, 3 ma bocdinaŋ
dec iŋ hu gameŋ Judia-ŋga siŋ, bu
mbu têŋ Galili ndi. 4 Yisu gauc
gêm tidôŋ bu ho seŋ naŋ gic lau
†Samaria-ŋga si gameŋ kôc, dec
iŋ ti ndê ŋgac-sêŋomi sêŋsêlêŋ
sêmbo seŋ dinaŋ. 5 Ŋac sêŋsêlêŋ
e sêsuŋ sa lau Samaria si malac
atu daŋ ŋaê Sika. Malac dau yêc
kêpiŋ nom ŋasawa daŋ naŋ muŋ-
ŋga andô, Jakob kêŋ têŋ iŋ ndê
atu Josep. 6 Ma sê naŋ Jakob
kwê tu sêtap bu sa-ŋga, naŋ yêc
malac dau ŋamakê. Yisu ti ndê
ŋgacsêŋomi sêhôc asê sê bu-ŋga
dau têŋ ac kac lhu, ma sêŋsêlêŋ
seŋ baliŋ su e Yisu kwapac sa, dec
iŋ ndöc sic ndöc dinaŋ. 7-8 Ma iŋ
ndê ŋgacsêŋomi sêhu iŋ siŋ ma
sêsôc malac dau si, bu sêŋsalê gêŋ
sêneŋ-ŋga.

Malô goc awhê Samaria-ŋga
daŋ sa meŋ bu tê bu. Ma Yisu

sôm têŋ iŋ, “Gitôm bu am kêŋ
bu têŋ aö wanôm?” 9 Goc awhê
dau ô yom bocdec bu, “Bocke dec
am ŋgac Israel-ŋga ndac aö awhê
Samaria-ŋga bu wakêŋ bu têŋ am
nôm?” (Iŋ sôm yom dinaŋ, ŋahu
bu lau Israel m a lau Samaria-
ŋga sêtec dandi ma sêmbo ahê
dau.) 10 Ma Yisu sôm, “Kwahic
dec aö gandac bu têŋ am. Am bu
êmyalê aö neŋ ŋahu, ma mwasiŋ
naŋ Anötö kêŋ ŋambwa, dec am
oc ndac bu têŋ aö, ma aö wakêŋ
bu naŋ oc kêŋ ŋamalac sêndöc
tali, naŋ têŋ am.” 11 Awhê dau ŋgô
yom dinaŋ, goc sôm, “O ŋadau.
Bu tali-ŋga naŋ am sôm yom pi,
naŋ am oc kôc yêc nde? Bu
am nem laclhu êmgati bu sa-ŋga
mba, ma sê bu-ŋga dindec baliŋ
andô. 12 Abaŋ Jakob ti ndê atui,
ma iŋ ndê makao ti domba hoŋ
sênôm bu yêc dec. Ma bocke? Am
nem bu bocke yêc, naŋ hôc gêlêc
iŋ dindec naŋ Jakob kêŋ têŋ yac,
naŋ su?”

13 Dec Yisu sôm têŋ iŋ, “Lau hoŋ
naŋ sênôm bu nom-ŋga, naŋ bu
oc yô ŋac tiyham. 14 Magoc lau
naŋ sênôm bu naŋ aö wakêŋ têŋ
ŋac, naŋ bu oc yô ŋac tiyham
dom. Mba. Bu naŋ aö wakêŋ
têŋ ŋac, naŋ oc ti bubata naŋ
êmbulup pi ŋac si ŋalôm, ma
ŋac oc sêndöc tali ŋapaŋ.” 15 Têŋ
dinaŋ awhê dau sôm, “O ŋadau,
kêŋ bu dinaŋ têŋ aö. Ma bocdinaŋ
dec bu oc yô aö tiyham dom, ma
wasa wameŋ tôm bêc hoŋ bu watê
bu yêc sê bu-ŋga dindec tiyham
dom.”

16 Goc Yisu sôm têŋ iŋ, “Am
mbu ndi ma ta nem akweŋ, ma
amlu ambu ameŋ.” 17 Ma awhê
dau sôm, “Aneŋ akweŋ mba.” Goc
Yisu ô yom ma sôm, “Am sôm
solop bu am nem akweŋ mba.
18 Bu am gêm ŋgac amaŋdaŋ su,
magoc sêhu am siŋ. Ma ŋgac
naŋ kwahic dec am mbo whiŋ iŋ,
naŋ ti am nem akweŋ dom. Am
sôm yom ŋandô.” 19 Têŋ dinaŋ
awhê dau sôm, “Ŋadau, aö g
alic bu am propet daŋ. 20 Muŋ-
ŋga yac lau Samaria-ŋga mba
abaŋi sem akiŋ Anötö yêc lôc
dindec. Tigeŋ mac lau Israel-ŋga
asôm bu gameŋ tigeŋ yêc tu lau
sênem akiŋ Anötö-ŋga, naŋ yêc
Jerusalem.” 21 Goc Yisu sôm, “O
awhê! Aö wasôm yom ŋandô têŋ
am. Ndoc oc meŋ sa, naŋ lau naŋ
sem akiŋ Anötö oc sêhêgo dau
dom bu sênem akiŋ iŋ sêmbo lôc
dindec, me bu sêmbo Jerusalem.
22 Mac lau S amaria-ŋga am akiŋ
Anötö, magoc mac aŋyalê iŋ dom.
A nötö gic bata bu Mesaya oc
sa yêc yac lau Israel-ŋga, ma tu
dinaŋ-ŋga yac aŋyalê iŋ naŋ yac
am akiŋ. 23 Yomandô! Ndoc naŋ
bu meŋ sa, naŋ kwahic dec meŋ
su, dec lau naŋ sem akiŋ Anötö
ŋalêŋ solop, naŋ oc sênem akiŋ
iŋ ti Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, ma
ti lêŋ yom ŋandô-ŋga. Damaŋ
Anötö dau kêsalê lau naŋ sem
akiŋ iŋ ŋalêŋ bocdinaŋ. 24 Iŋ dau
iŋ ŋalau, dec ŋalêŋ tigeŋ yêc bu
lau sênem akiŋ iŋ, naŋ sênem
akiŋ iŋ ti Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai,
ma ti lêŋ yom ŋandô-ŋga.”

25 Goc awhê dau sôm, “Aö kay-
alê bu Mesaya naŋ sêsam bu Kilisi
oc meŋ. Ma têŋ ndoc iŋ meŋ, naŋ
iŋ oc whê gêŋ hoŋ sa têŋ yac.”
26 Ma Yisu sôm, “Aö Mesaya dauŋ
gasôm yom têŋ am.”

27 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgac-
sêŋomi sêmbu sêmeŋ, ma sêlic
bu iŋ sôm yom whiŋ awhê daŋ,
dec sêhê gauc ŋambwa. Magoc
ŋac si daŋ sôm yom dom. Sêndac
iŋ bu bocke ma iŋ sôm yom têŋ
awhê dau lec dom. Ma sêndac
awhê dau bu iŋ tac whiŋ gêŋ sake
lec dom. 28 Awhê dau hu iŋ ndê
lôŋ bu-ŋga siŋ kalhac, ma mbu
sôc malac gi. Ma iŋ sôm têŋ iŋ
ndê lau, 29 “Ameŋ ma alic ŋgac
daŋ! Iŋ kêyalê gêŋ hoŋ naŋ aö

gakôm, ma sôm asê têŋ aö. Oc
mboe iŋ Mesaya dau?” 30 Goc ŋac
sêhu malac dau siŋ ma sêsa si bu
sêlic Yisu.
31 Têŋ ndoc awhê dau mbu
sôc malac gi, naŋ ŋgacsêŋomi
sêsôm têŋ Yisu, “Kêdôhôŋwaga,
yac akôc gêŋ tu am neŋ-ŋga.”
32 Magoc iŋ sôm têŋ ŋac, “Aö
neŋ gêŋ daneŋ-ŋga yêc, naŋ mac
aŋyalê dom.” 33 Goc sêndac dandi
bu, “Mboe lau daŋ sêkêŋ gêŋ
daneŋ-ŋga têŋ iŋ su, me?” 34 Ma
Yisu sôm têŋ ŋac, “Aö daŋaŋ
wambu iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ,
ma wandic dabiŋ iŋ ndê gweleŋ.
Aneŋ gêŋ daneŋ-ŋga dau dinaŋ.
35 Aŋgô su naŋ. Têŋ ndoc mac
asô gêŋ ŋawhê sip ôm, naŋ mac
asôm bu, ‘Ayô hale su goc yac
oc dandic gêŋ ŋandô sa.’ Tigeŋ
aö wasôm têŋ mac, bu ahôc nem
tanôm sa, ma alic bu gêŋ ŋandô
ôm-ŋga mbêc su. 36 Ma kwahic
dec ŋgac gic gêŋ ŋandô sa-ŋga
kôm iŋ ndê gweleŋ mbo. Ma
gêŋ ŋandô naŋ iŋ gic sa, naŋ
lau naŋ sêkêŋ whiŋ ma sêtap seŋ
sêmbo tali-ŋga sa. Tu dinaŋ-
ŋga iŋ naŋ sô gêŋ ŋawhê, lu iŋ
naŋ gic ŋandô sa, naŋ lu-lu atac
ŋayham sa sêwhiŋ dau. 37 Yom
gôliŋ daŋ yêc bocdec, ‘Ŋamalac
daŋ sô gêŋ ŋawhê, ma daŋ tiyham
gic gêŋ ŋandô sa.’ Yom dau iŋ
yom ŋandô, ma hêganôŋ gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga whiŋ. 38 Bu
aö kakiŋ mac bu andic gêŋ ŋandô
sa yêc ôm naŋ mac asô dom.
Lau ŋatô sêkôm gweleŋ atu tu
sêsô gêŋ-ŋga, dec mac atap ŋac si
gweleŋ ŋa-ŋandô sa.”

Lau Samaria-ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu

39 Têŋ ndoc awhê Samaria-ŋga
dinaŋ sôm yom asê pi Yisu têŋ
lau malac-ŋga bu, “Iŋ sôm gêŋ
hoŋ naŋ aö gakôm su, naŋ asê têŋ
aö,” naŋ lau Samaria-ŋga daêsam
sêkêŋ whiŋ Yisu. 40 Ma têŋ ndoc
sêsa sêtêŋ iŋ si, naŋ sêteŋ iŋ
ŋapaŋ bu mbo whiŋ ŋac. Dec iŋ
mbo whiŋ ŋac gitôm bêc lu. 41 Iŋ
sôm yom whiŋ lau malac-ŋga ma
lau daêsam tiyham sêkêŋ whiŋ
iŋ. 42 Ma sêsôm têŋ awhê dinaŋ,
“Têŋ ŋamata-ŋga yac aŋgô yom
naŋ am sôm pi iŋ, dec akêŋ whiŋ
iŋ. Magoc kwahic dec yac aŋgô
iŋ dau ndê yom, ma yac aŋyalê
pi ŋandô, bu iŋ ŋgac naŋ Anötö
kêkiŋ bu nem lau nom-ŋga si.”

Yisu hôc asê gameŋ Galili-ŋga

43 Bêc lu dinaŋ pacndê su, goc
Yisu tisa ma kêsêlêŋ gi e hôc asê
gameŋ Galili-ŋga. 44 Muŋ-ŋga iŋ
sôm asê bu yêc propet daŋ ndê
gameŋ, iŋ ndê lau oc sêtoc iŋ sa
dom. 45 Magoc têŋ ndoc iŋ hôc
asê Galili, naŋ lau dinaŋ sêkôc
iŋ sa ti atac ŋayham. Ŋahu bu
ŋac sêmbo Jerusalem têŋ ndoc
Pasowa-ŋga, ma sêlic gêŋ hoŋ
naŋ iŋ kôm yêc dindê.

Yisu kôm balê daŋ ŋayham sa (Mat 8:5-13; Luk 7:1-10)

46 Têŋ têm Yisu mbo gameŋ
Galili-ŋga, naŋ iŋ sôc malac Kana
gi tiyham, malac naŋ muŋ-ŋga iŋ
gêm bu kwi ti wain. Têŋ ndoc
dinaŋ ŋgac bata Rom-ŋga daŋ
mbo malac Kapenaom, ma iŋ ndê
atuŋgac gêmbac yêc. 47 Balê dau
gêmbac atu e kêpiŋ bu mbac ndu.
Ma ŋgac bata dau ŋgô ŋawaê bu
Yisu meŋ akêŋ gameŋ Judia-ŋga
ma hôc asê Galili. Tu dinaŋ-ŋga
dec iŋ têŋ iŋ gi, ma ndac iŋ bu
têŋ malac Kapenaom ndi, ma kôm
balê dau ŋayham sa. 48 Dec Yisu
sôm, “O mac lau! Mac bu alic
gêŋ dalô atu-tu dom, dec oc akêŋ
whiŋ dom.” 49 Magoc ŋgac bata
dau teŋ iŋ tiyham ma sôm, “O
ŋadau, mweŋ ŋagahô! Bu mba,
aneŋ balê oc mbac ndu.” 50 Goc
Yisu sôm têŋ iŋ, “Am ndi, am atôm
oc mbo tali.” Ma ŋgac dau kêŋ
whiŋ Yisu ndê yom, ma kölhö gi.

51 Têŋ têm iŋ kêsêlêŋ mbo seŋ,
naŋ iŋ ndê lau akiŋ ŋatô sêsa
akêŋ Kapenaom sêmeŋ ma sêtap
iŋ sa. Ma sêsôm têŋ iŋ bu, “Am
nem balê ŋayham sa su.” 52 Dec
iŋ ndac ŋac bu, “Acgatu ŋasawa
bocke ma balê dau ŋayham sa?”
Ma ŋac sêsôm têŋ iŋ, “Alhabêc,
têŋ ac ho dau, naŋ gêmbac hu
iŋ siŋ ma iŋ ŋamlic ŋalhuc sa.”
53 Têŋ dinaŋ damba ndê gauc sa
bu acgatu ŋasawa dinaŋ eŋ, dec
Yisu sôm têŋ iŋ bu, “Am atôm oc
mbo tali.” Ma iŋ ti iŋ ndê lau hoŋ
naŋ sêndöc sêwhiŋ iŋ, naŋ sêkêŋ
whiŋ bu Yisu iŋ Mesaya dau.
54 Gêŋ dalô tilu-ŋga naŋ Yisu
kôm yêc malac Kana, naŋ ŋamiŋ
dau dinaŋ. Yisu kôm gêŋ dau têŋ
têm iŋ hu gameŋ Judia-ŋga siŋ,
ma mbu têŋ gameŋ Galili-ŋga gi.

5

Yisu gêm ŋgac bôliŋ daŋ sa

1 Tiŋambu lau Israel-ŋga si
mwasiŋ atu daŋ ŋabêc hôc asê,
ma Yisu mbu pi Jerusalem gi.
2 Yêc Jerusalem, bu ŋatoŋ atêc
daŋ, naŋ sêwhê ŋa hoc ahuc, naŋ
poc kêpiŋ malac dau ŋagatam
naŋ sêsam bu Gatam Domba-ŋga.
Sêsam bu ŋatoŋ dau ŋaê yêc Yom
†Hibru bu Betesda, ma andu selep
amaŋdaŋ sêlhac ŋamakê. 3 Ma
yêc dinaŋ lau gêmbac daêsam
sêyêc, lau tapec, lau bôliŋ ma lau
ŋasac ŋatô. [4 Tôm têm ŋatô
Pômdau ndê aŋela daŋ oc sip meŋ
ma kôm bu dau li sa. Lau gêmbac
sêhôŋ têm dinaŋ, ma asa naŋ sip
bu dau tiŋamata, naŋ oc ŋayham
sa.] 5 Ŋac si daŋ iŋ ŋgac bôliŋ naŋ
gêmbac gitôm yala 38.
6 Têŋ ndoc Yisu kêsêlêŋ mbo
gameŋ dinaŋ, iŋ gêlic ŋgac bôliŋ
dau, ma kêyalê bu iŋ gêmbac yêc
ŋasawa hic baliŋ su, goc ndac iŋ,
“Am tac whiŋ bu am ŋayham sa,
me?” 7 Ma ŋgac bôliŋ dau sôm,
“O ŋadau! Aö gahôŋ têm naŋ
bu dindec ŋali sa, magoc ŋamalac
daŋ mba bu nem aö sa. Ma aö bu
wasip bu wandi, tigeŋ ŋamalac
daŋ êlêmê hôc gêlêc aö su.” 8 Goc
Yisu sôm têŋ iŋ, “Tisa! Ma hôc
nem mbô sa, ma êmsêlêŋ.” 9 Ma
ŋagahô ŋgac dau ŋayham sa, goc
hôc ndê mbô sa ma kêsêlêŋ gi.

Yisu kôm gêŋ dinaŋ têŋ bêc
†Sabat-ŋga daŋ. 10 Ma tu dinaŋ-
ŋga lau bata Israel-ŋga sêsôm têŋ
ŋgac naŋ Yisu kôm ŋayham sa bu,
“Acsalô lec iŋ bêc Sabat-ŋga. Yac
neŋ yomsu gic yao yac bu dakôm
gweleŋ têŋ bêc Sabat-ŋga dom,
ma bocke dec am kôc nem mbô
ma kêsêlêŋ.” 11 Magoc iŋ sôm,
“Ŋgac naŋ kôm aö ŋayham sa,
naŋ sôm têŋ aö bu, ‘Hôc nem mbô
sa, ma êmsêlêŋ.’ ” 12 Ma sêndac
iŋ, “Ŋgac naŋ sôm têŋ am bu am
hôc nem mbô sa ma êmsêlêŋ, naŋ
asa?” 13 Tigeŋ ŋgac dau kêyalê
dom. Ŋahu bu têŋ ndoc Yisu kôm
iŋ ŋayham sa, naŋ lau daêsam
sêmbo, ma Yisu kêdahiŋ dau su
sip ŋac ŋalôm ma kölhö gi.
14 T iŋambu Yisu tap iŋ sa tiy-
ham mbo lôm dabuŋ, ma sôm têŋ
iŋ, “Am ŋgô su naŋ! Am ŋayham
sa su. Dec yob daôm bu kôm sac
tiyham dom, mboe ŋawapac atu
daŋ naŋ hôc gêlêc iŋ dinaŋ su,
naŋ tap am sa tiŋambu.” 15 Ma
têŋ dinaŋ ŋgac dau sa gi ma kêŋ
ŋawaê têŋ lau bata Israel-ŋga, bu
ŋgac naŋ kôm iŋ ŋayham sa, naŋ
Yisu.

Lau bata Israel-ŋga sêkêŋ kisa Yisu

16 Lau bata Israel-ŋga sêlic bu
Yisu kôm gêŋ kaiŋ dinaŋ têŋ bêc
Sabat-ŋga ŋatô, ma tu dinaŋ-ŋga
sic hu sêkêŋ kisa iŋ. 17 Dec iŋ
sôm têŋ ŋac, “Damaŋ kôm iŋ ndê
gweleŋ ŋapaŋ, têŋ têm ŋamata-
ŋga e meŋ têŋ kwahic dec. Bocdi-
naŋ aö oc wanem gweleŋ.” 18 Têŋ
ŋamata-ŋga lau bata Israel-ŋga
sêkêŋ kisa Yisu bu iŋ sôc yomsu

Sabat-ŋga ŋapu dom. Ma têŋ
ndoc sêŋgô iŋ ndê yom dinaŋ,
naŋ sêkôm ŋaŋga bu sêndic iŋ
ndu. Sêsôm, “Iŋ sam Anötö bu iŋ
Damba ma bocdinaŋ iŋ bu po dau
ndê waê sa nditôm Anötö dau.”

Anötö kêŋ ŋaclai têŋ iŋ ndê Atu

19 Goc Yisu sôm têŋ ŋac, “Aö
wasôm yom ŋandô têŋ mac. Oc
tôm dom bu Anötö ndê Atu kôm
gêŋ daŋ êŋkuc dau ndê atac whiŋ.
Mba! Gêŋ bocke naŋ Atu gêlic
Damba kôm, naŋ dec iŋ kôm. Bu
Atu kôm gêŋ hoŋ gitôm Damba
kôm. 20 Damba atac whiŋ Atu
kêlêc, ma tôc gêŋ hoŋ naŋ iŋ
dau kôm, naŋ asê têŋ iŋ. Ma
aö wasôm têŋ mac bu Damba oc
hoc gêŋ atu-tu asê têŋ Atu bu
kôm, naŋ hôc gêlêc gêŋ naŋ iŋ
kôm, naŋ su. Ma têŋ têm mac
alic gêŋ dau, naŋ mac oc asö.
21 Tôm Damba uŋ lau batê sa ma
kêŋ ŋac sêmbo tali, naŋ iŋ ndê
Atu dec kêŋ lau naŋ iŋ atac whiŋ
ŋac, naŋ sêmbo tali boc-dinaŋ.
22 Ma gêŋ daŋ tiyham. Damba
oc êŋsahê lau daŋ dom. Iŋ kêŋ
ŋaclai têŋ iŋ ndê Atu bu êŋsahê
lau pi ŋac si mêtê. 23 Ma tu dinaŋ-
ŋga lau hoŋ naŋ sêtoc Atu ndê
waê sa, naŋ sêtoc Damba ndê waê
sa bocdinaŋ. Magoc asa naŋ toc
Atu sa dom, naŋ toc Damba naŋ
kêkiŋ iŋ meŋ, naŋ sa dom.

24 “Aö wasôm yom ŋandô têŋ
mac, bu asa naŋ kôc aneŋ yom
sa, ma kêŋ whiŋ iŋ naŋ kêkiŋ
aö gameŋ, naŋ oc tap matôc sa
dom. Iŋ hu seŋ mbac ndu-ŋga siŋ
su, ma tap seŋ mbo tali ŋapaŋ-
ŋga sa. 25 Yomandô dec wasôm
têŋ mac. Têm naŋ Anötö gic
bata, naŋ kwahic dec meŋ su,
dec lau naŋ sêmbo seŋ sêmbac
ndu-ŋga, naŋ oc sêŋgô Anötö ndê
Atu awha. Ma ŋac naŋ sêŋgô
ma daŋga wambu, naŋ oc sêmbo
tali. 26 Tali ŋahu yêc Damba dau,
ma iŋ kêŋ tali ŋahu têŋ iŋ ndê
Atu whiŋ. 27 Ma iŋ kêŋ ŋaclai
têŋ iŋ bu êŋsahê ŋamalac, bu iŋ
Ŋamalac ndê Atu. 28 Asö tu yom
dindec-ŋga dom. Ndoc oc meŋ,
naŋ lau hoŋ naŋ sêmbac ndu su,
naŋ oc sêŋgô Atu ndê awha, 29 ma
sêtisa akêŋ lau batê-ŋga. Lau naŋ
sêkôm ŋayham, naŋ oc sêtisa ma
sêtap Anötö ndê gameŋ sêndöc
tali ŋapaŋ-ŋga sa. Magoc lau naŋ
sêkôm sac, naŋ oc sêtisa ma sêtap
matôc sa.

30 “Oc tôm dom bu aö wakôm
gêŋ daŋ taŋwasêŋ. Ma aö
oc waŋsahê ma wamatôc lau
waŋkuc aö dauŋ neŋ gauc dom.
Mba! Aö wamatôc lau waŋkuc
yom naŋ Damaŋ, naŋ kêkiŋ aö
gameŋ, naŋ sôm têŋ aö. Ma aö
oc wakôm gêŋ dau waŋkuc lêŋ
gitêŋ, ŋahu bu aö gakôm gêŋ daŋ
tu aneŋ atac whiŋ-ŋga dom, aö
gakôm gêŋ hoŋ kakuc Damaŋ ndê
atac whiŋ.”

Gêŋ naŋ whê Yisu ndê ŋahu sa

31 “Aö bu wahoc yom asê pi
dauŋ, dec mac oc asôm bu aneŋ
yom ŋandô mba, ma akêŋ whiŋ
dom. 32 Magoc Damaŋ hoc yom
asê bu whê aneŋ ŋahu sa, ma
aö kayalê bu iŋ ndê yom iŋ yom
ŋandô.

33 “Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga sôm
yom ŋandô asê pi aö whiŋ, têŋ
têm mac aŋkiŋ lau sêtêŋ iŋ si.
34 Aö gapônda yom naŋ ŋamalac
sêhoc asê pi aö, naŋ dom. Tigeŋ
kwahic dec aö gasôm yom pi Jon,
bu mboe mac akêŋ whiŋ yom
naŋ iŋ sôm pi aö, dec atap Anötö
ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga sa.
35 Jon mbo gitôm ya ŋawê naŋ
pô gameŋ, ma gitôm ŋasawa apê
mac atisambuc iŋ ndê ŋawê.

36 “Magoc gêŋ ŋatô sêpuŋ yom
ŋandô pi aö dôŋ, naŋ hôc gêlêc
Jon ndê yom pi aö. Alic gweleŋ
naŋ aö gakôm gambo. Damaŋ dau
kêŋ gweleŋ dinaŋ sip aö amaŋ tu
bu wandic dabiŋ, ma gweleŋ dau

tôc asê bu iŋ kêkiŋ aö gameŋ.
37 Ma Damaŋ dau, naŋ kêkiŋ aö
gameŋ, naŋ hoc yom asê pi aö.
Magoc mac lau daôm aŋgô iŋ ndê
awha dom, ma mac alic iŋ aŋgô
su dom. 38 Ma iŋ ndê yom yêc
mac nem ŋalôm dom, ŋahu bu
iŋ kêkiŋ aö gameŋ, magoc mac
akêŋ whiŋ aö dom. 39 Mac asam
Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ
ŋapaŋ, tu bu akip yom hoŋ ŋahu
sa. Ŋahu bu mac gauc gêm bu
mac oc atap seŋ andöc tamli-ŋga
sa yêc yom dau ŋalôm. Yom
dau dinaŋ hêganôŋ aö, ma whê
aneŋ ŋahu sa, 40 tigeŋ mac atec bu
atêŋ aö ameŋ, ma atap seŋ andöc
tamli-ŋga dau sa.
41 "Aö gameŋ bu ŋamalac sêpo
aö neŋ waêŋ sa dom. 42 Magoc
aö kayalê mac su, dec galic bu
Anötö ndê atac whiŋ yêc mac nem
ŋalôm dom. 43 Aö gameŋ gam
Damaŋ aŋgô, tigeŋ mac akôc aö
sa dom. Magoc ŋamalac daŋ naŋ
meŋ tu dau-ŋga, naŋ mac akôc
iŋ sa ŋagahô eŋ. 44 Mac atac
whiŋ bu atap waêm sa yêc mac
daôm nem lau, magoc akôm bu
atap waêm sa yêc Anötö tigeŋ ndê
dom. Ma bocdinaŋ, mac oc akêŋ
whiŋ aö ŋalêŋ bocke? 45 Gauc
nem bu aö dauŋ oc wasôm mac
nem giso asê yêc Damaŋ aŋgô-
ŋga dom. Mba! Mac akêŋ batam
bu yomsu naŋ Moses to, naŋ oc ti
mac nem seŋ andöc tamli ŋapaŋ-
ŋga, tigeŋ yomsu dau oc tôc nem
giso asê. 46 Ŋahu bu Moses dau to
yom pi aö, ma mac bu akêŋ whiŋ
iŋ, dec oc akêŋ whiŋ aö. 47 Tigeŋ
mac akêŋ whiŋ yom naŋ iŋ to, naŋ
dom, ma bocdinaŋ mac oc akêŋ
whiŋ aneŋ yom ŋalêŋ nde? Oc
tôm dom!"

6

Yisu gôlôm lau 5,000
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Tiŋambu Yisu kôc ndê ŋgac-
sêŋomi sa ma sic Bugictoŋ Galili-
ŋga kic ma sêpi daŋga si. (Bug-
ictoŋ dau sêsam ŋaê daŋ bu
Taibirias.) 2 Ma lau daêsam
sêŋkuc iŋ si, ŋahu bu ŋac sêlic
gêŋ dalô naŋ iŋ kôm têŋ ndoc
iŋ kôm lau gêmbac ŋayham sa.
3-4 Têŋ têm dinaŋ lau Israel si
om atu Mwasiŋ Pasowa-ŋga meŋ
kêpiŋ tiyham. Yêc bugictoŋ
ŋadaŋga, Yisu pi lôc daŋ gi ma
ndöc sic whiŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi.
5 Ma iŋ hôc tandô sa ma gêlic lau
daêsam naŋ sêwê sêmeŋ, goc sôm
têŋ Pilip, "Danemlhi gêŋ daneŋ-
ŋga yêc nde, bu dakêŋ têŋ lau
daêsam dindec sêneŋ?" 6 Iŋ dau
kêyalê gêŋ naŋ iŋ bu kôm, naŋ
su, magoc sôm yom dinaŋ bu
êŋsahê Pilip. 7 Ma Pilip ô yom
ma sôm, "Oc tôm dom andô!
Mone atu gitôm †denarii 200 bu
ndöc, ma dakôc mone dau ma
danemlhi gêŋ daneŋ-ŋga, tigeŋ oc
tôm dom bu lau daêsam dindec
sêneŋ ŋagec-ŋagec." 8 Têŋ dinaŋ
Yisu ndê ŋgacsêŋom daŋ, Saimon
Pita ndê asi Andru, sôm têŋ Yisu,
9 "Balê daŋ mbo, naŋ kôc bolom
amaŋdaŋ ma i lu. Tigeŋ gêŋ
dinaŋ oc nditôm lau hoŋ dindec
dom andô!" 10 Goc Yisu sôm,
"Mac asôm têŋ lau bu sêndöc sic."
Kwaŋ daêsam yêc gameŋ dinaŋ,
ma lau hoŋ sêndöc sic sêndöc
kwaŋ. Lau toŋ dinaŋ si lauŋgac
gitôm 5,000.
11 Ma Yisu kôc bolom ma gêm
daŋge, goc kêŋ têŋ lau naŋ
sêndöc dinaŋ, bu sêndic sam têŋ
dandi. Ma iŋ gêm mbec i lu ma
kêŋ têŋ ŋac bocdinaŋ, ma ŋac
seŋ tôm si atac whiŋ. 12 Ŋac seŋ
e hôc ŋac dôŋ, goc iŋ sôm têŋ
ŋgacsêŋomi, "Mac andic ŋadêlê
hoŋ sa, bu taŋyaiŋ gêŋ daŋ dom."
13 Bolom amaŋdaŋ ma i lu dinaŋ,
lau seŋ e gitôm, ma ŋgacsêŋomi
sic ŋadêlê sa sip gatop 12 e
meŋhu.

14 Lau sêlic gêŋ dalô atu naŋ
Yisu kôm, goc sêsôm têŋ dau,
“Yomandô! Propet atu naŋ dakêŋ
bataŋ bu sip nom meŋ, naŋ ŋgac
dau dindec, me?” 15 Têŋ dinaŋ
Yisu kêyalê bu ŋac gauc gêm bu
sêkôm ŋaŋga bu sêkôc iŋ sa ma
sêkêŋ iŋ ti ŋac si kiŋ. Dec iŋ
kêdahiŋ dau su, ma kölhö tawasê
pi lôc daŋ gi.

Yisu kêsêlêŋ mbo bu ŋahô
(Mat 14:22-33; Mak 6:47-51)

16 Têŋ ac gi sip, Yisu ndê
ŋgacsêŋomi sêmbu sêtêŋ bugic-
toŋ si. 17 Ŋac bu sêndic bu kic
ma sêmbu sêtêŋ malac Kapenaom
sêndi, dec sêpi waŋ daŋ ma sêsa
si. Ŋasec sa su, magoc Yisu meŋ
hôc asê ŋac su dom. 18-19 Ŋac
sêhêc waŋ sêsa ŋasawa baliŋ
gitôm 5 kilometa, ma mbu puc
ŋadinda e gêli bu ŋampoŋ sa. Têŋ
dinaŋ sêlic Yisu kêsêlêŋ mbo bu
ŋahô meŋ kêpiŋ waŋ, dec sêtöc
dau atu. 20 Magoc iŋ sôm têŋ ŋac,
“Atöc daôm dom! Bu aö dauŋ
dindec.” 21 Goc sêkôc iŋ pi waŋ
ti atac ŋayham, ma ŋagahô sêhôc
asê baö yêc Kapenaom.

22-23 Têŋ ŋagalaŋsê, lau daêsam
naŋ sêmbo sêwhiŋ Pômdau têŋ
ndoc iŋ gêm daŋge bolom ma kêŋ
têŋ ŋac seŋ, naŋ gacgeŋ sêmbo
bugictoŋ ŋadaŋga. Ŋac sêŋyalê
bu waŋ tigeŋ dinaŋ ŋgacsêŋomi
sêpi ma sêlhö si, ma bu Yisu
pi waŋ dau whiŋ ŋac dom.
Malô goc waŋ ŋatô akêŋ malac
Taibirias sêmeŋ sêsôc baö yêc
dinaŋ. 24 Ŋac sêlic su bu Yisu ti
iŋ ndê ŋgacsêŋomi sêmbo dom,
dec sêpi waŋ dau, ma sêtêŋ malac
Kapenaom si bu sêŋsalê Yisu.

Yisu iŋ bolom kêŋ ŋamalac
sêndöc tali-ŋga

25 Ŋac sic bugictoŋ kic, ma
sêtap Yisu sa, goc sêsôm,
“Kêdôhôŋwaga, am mweŋ têŋ
nde?” 26 Ma Yisu ô yom ma sôm,
“Yom ŋandô aö wasôm têŋ mac.
Aö gakôm gêŋ dalô naŋ tôm bu
whê mac nem gauc sa pi aö neŋ
ŋahu. Magoc mac aŋsalê aö ma
atac whiŋ bu ambo awhiŋ aö tu
gêŋ dinaŋ-ŋga dom. Mba. Mac
atac whiŋ bu ambo awhiŋ aö,
ŋahu bu aö gakêŋ bolom têŋ
mac aŋ e hôc mac dôŋ. 27 Akôm
mwasac bu atap gêŋ daneŋ-ŋga
naŋ gic waê bu niŋga, naŋ sa lec
dom. Mba! Akôm mwasac tu bu
atap gêŋ daneŋ-ŋga naŋ oc kêŋ
mac ambo tamli ŋapaŋ, naŋ sa.
Ma gêŋ dau Ŋamalac ndê Atu oc
kêŋ têŋ mac, bu Damba Anötö
kêyaliŋ iŋ sa su, ma kêŋ ŋaclai
têŋ iŋ bu kôm gêŋ dau.”

28 Goc ŋac sêndac iŋ, “Gitôm
bu am whê sa têŋ yac, gêŋ naŋ
Anötö atac whiŋ bu yac akôm?”
29 Ma Yisu sôm, “Anötö ndê atac
whiŋ ŋandô bu mac akôm gêŋ
bocdec. Akêŋ whiŋ ŋgac naŋ
iŋ kêkiŋ iŋ meŋ.” 30-31 Goc ŋac
sêsôm, “Muŋ-ŋga yac mba abaŋi
sêmbo gameŋ sawa ma seŋ mana
ti ŋac si gêŋ daneŋ-ŋga, tôm yom
naŋ sêto yêc bocdec, *‘Iŋ kêŋ bolom*
undambê-ŋga têŋ ŋac seŋ.’ Kwahic
dec yac bu andac am bu kôm gêŋ
dalô kaiŋ tigeŋ. Yac bu alic, dec
yac oc akêŋ whiŋ am.” 32 Goc
Yisu sôm, “Mac gauc gêm bu
Moses kêŋ bolom undambê-ŋga
têŋ mac. Magoc aö wasôm yom
ŋandô têŋ mac bu aneŋ Damaŋ oc
kêŋ bolom ŋandô undambê-ŋga
têŋ mac. 33 Ma Anötö ndê bolom
dau dec, iŋ naŋ sip akêŋ undambê
meŋ ma kêŋ lau nom-ŋga sêndöc
tali ŋapaŋ.” 34 Lau sêŋgô Yisu
ndê yom dau, goc sêsôm têŋ iŋ,
“Pômdau, kwahic dec ma ndi, yac
atac whiŋ bu am kêŋ bolom dau
dinaŋ têŋ yac.”

35 Goc Yisu sôm, “Bolom naŋ
kêŋ ŋamalac sêndöc tali, naŋ aö
dauŋ dec. Lau naŋ sêtêŋ aö
sêmeŋ, naŋ gêŋ oc yô ŋac tiyham

dom. Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ aö,
naŋ bu oc yô ŋac tiyham dom.
36 Tigeŋ tôm aö gasôm têŋ mac
su, mac alic aö su, magoc akêŋ
whiŋ aö dom. 37 Lau bocke naŋ
Damaŋ kêŋ têŋ aö, naŋ hoŋ oc
sêtêŋ aö sêmeŋ. Ma lau naŋ sêtêŋ
aö sêmeŋ, naŋ oc tôm dom bu
wasoc ŋac si daŋ su. 38 Aö gasip
akêŋ undambê gameŋ, bu wakôm
gêŋ tôm aö dauŋ neŋ atac whiŋ
dom. Mba! Aö gasip gameŋ,
bu wakôm gêŋ tôm Damaŋ naŋ
kêkiŋ aö gameŋ, naŋ ndê atac
whiŋ. 39 Ma Damaŋ atac whiŋ
bu aö wayob ŋamalac hoŋ naŋ
iŋ kêŋ têŋ aö, bu ŋac si daŋ
niŋga dom. Aö wauŋ ŋac hoŋ
sa têŋ bêc ŋambu-ŋga. 40 Damaŋ
ndê atac whiŋ bocdec bu, lau hoŋ
naŋ sêŋyalê iŋ ndê Atu, ma sêkêŋ
whiŋ iŋ, naŋ oc sêtap seŋ sêndöc
tali-ŋga sa, ma aö wauŋ ŋac sa têŋ
bêc ŋambu-ŋga.”

41 Têŋ ndoc naŋ lau bata Israel-
ŋga sêŋgô Yisu sôm bu iŋ bolom
naŋ sip akêŋ undambê meŋ, naŋ
sêli awha sa pi iŋ. 42 Ŋac sêsôm
têŋ dandi, “Ŋgac dindec iŋ Yisu,
Josep ndê atuŋgac. Yac taŋyalê
iŋ dinda lu damba. Bocke ma
kwahic dec iŋ sôm têŋ yac bu iŋ
sip akêŋ undambê meŋ?” 43 Dec
Yisu sôm, “Ali awham sa têŋ daôm
dom! 44 Lau daŋ gitôm dom bu
sêtêŋ aö sêmeŋ ŋambwa. Damaŋ
naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ bu
kac ŋac si gauc kwi, dec oc tôm
bu sêtêŋ aö sêmeŋ. Ma aö oc
wauŋ ŋac sêtisa têŋ bêc ŋambu-
ŋga. 45 Sêto propet akwa daŋ
ndê yom yêc bocdec bu, ‘*Anötö oc
êndôhôŋ ŋamalac hoŋ.*’ Bocdinaŋ
dec aŋgô. Lau hoŋ naŋ sêkêŋ
daŋga Damaŋ ndê yom ma iŋ
kêdôhôŋ ŋac, naŋ oc sêtêŋ aö
sêmeŋ. 46 Yom dau sôm bu Anötö
oc êndôhôŋ lau, magoc ŋamalac
daŋ gêlic Damaŋ su dom. Anötö
ndê Atu naŋ mbo whiŋ iŋ ma sip
nom meŋ, iŋ tigeŋ gêlic iŋ. 47 Ma
aö wasôm yom ŋandô. Asa naŋ
kêŋ whiŋ Atu, naŋ tap seŋ ndöc
tali ŋapaŋ-ŋga sa su. 48 Bolom
kêŋ ŋamalac sêndöc tali-ŋga, naŋ
aö dauŋ dindec. 49 Mac nem
apami seŋ mana yêc gameŋ sawa,
magoc tiŋambu ŋac hoŋ sêmbac
ndu. 50 Tigeŋ bolom naŋ sip akêŋ
undambê meŋ, iŋ bolom kaiŋ
daŋ. Ŋamalac daŋ bu neŋ, dec
oc niŋga dom. 51 Ma bolom tali-
ŋga naŋ sip akêŋ undambê meŋ,
naŋ aö dauŋ dec. Ŋamalac daŋ bu
neŋ bolom dindec, dec oc ndöc tali
ŋapaŋ. Ma bolom dau dinaŋ aö
neŋ ŋamsôm, naŋ aö oc wakêŋ bu
lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ aö, naŋ
oc sêndöc tali ŋapaŋ.”

52 Têŋ dinaŋ lau bata Israel-ŋga
sêseŋ dandi ŋandô, ma sêsôm têŋ
dau, “Bocke ma ŋgac dindec sôm
bu kêŋ iŋ ndê ŋamsôm têŋ yac
daneŋ?” 53 Ma Yisu sôm têŋ ŋac,
“Yomandô aö wasôm têŋ mac.
Mac bu aneŋ Ŋamalac ndê Atu
ndê ŋamsôm ti anôm iŋ ndê dac
dom, dec oc tôm dom bu mac atap
seŋ andöc tamli-ŋga sa. 54 Asa
naŋ bu neŋ aö neŋ ŋamsôm, ma
nôm aneŋ dac, naŋ tap seŋ ndöc
tali ŋapaŋ-ŋga sa su.* Ma aö
oc wauŋ iŋ sa têŋ bêc ŋambu-
ŋga. 55 Bu aö neŋ ŋamsôm ti gêŋ
aneŋ-ŋga ŋandô, ma aö neŋ dac
ti gêŋ anôm-ŋga ŋandô. 56 Asa

* **6:54** Lau ŋatô gauc gêm bu yom pi Yisu ndê ŋamsôm ti dac hêganôŋ Mwasiŋ Dabuŋ. Tigeŋ ŋabatiŋ 53 whê sa bu asa naŋ neŋ Yisu ndê ŋamsôm ma nôm iŋ ndê dac dom, naŋ oc tôm dom bu tap seŋ ndöc tali-ŋga sa. Bocdinaŋ yom dau bu hêganôŋ Mwasiŋ Dabuŋ, dec lau naŋ seŋ dom, naŋ oc sêtôm dom bu sêtap Anötö ndê mwasiŋ sêndöc tali-ŋga sa bocdinaŋ. Gauc dinaŋ iŋ so. Pômdau kêŋ iŋ ndê Mwasiŋ Dabuŋ bu puc yac dôŋ, ma ti seŋ datap undambê sa-ŋga dom. Ŋamalac naŋ gêŋ Mwasiŋ Dabuŋ dom, magoc kêŋ whiŋ Yisu, naŋ oc ndöc tali. Ŋalêŋ tigeŋ yêc bu datap seŋ dambo taŋli ŋapaŋ-ŋga sa, naŋ dakêŋ whiŋ Yisu.

naŋ bu neŋ aö neŋ ŋamsôm, ma nôm aö neŋ dac, naŋ gêŋ
dau oc piŋ alu dôŋ anem damiŋ
dauŋ. Iŋ oc mbo aö ŋalôm, ma
aö wambo iŋ ndê ŋalôm. 57 Tali
ŋahu yêc Damaŋ naŋ kêkiŋ aö
gameŋ, ma aö dauŋ gambo taŋli
tu iŋ-ŋga. Bocdinaŋ asa naŋ kôc
aö sa ti iŋ ndê gêŋ daneŋ-ŋga
ŋandô, naŋ oc mbo tali tu aö-ŋga.
58 Mac damami seŋ mana, magoc
tiŋambu sêmbac ndu. Bolom naŋ
sip akêŋ u ndambê meŋ, naŋ aö
dauŋ dindec. Ma asa naŋ bu
neŋ bolom dindec, naŋ oc mbo
tali ŋapaŋ." 59 Yisu sôm yom
hoŋ dinaŋ têŋ ndoc iŋ kêdôhôŋ
lau mbo lôm wê-ŋga yêc malac
Kapenaom.

Yisu ndê sêŋomi ŋatô sêhu iŋ siŋ

60 Têŋ ndoc sêŋgô Yisu ndê
yom dinaŋ, goc iŋ ndê †sêŋomi
daêsam sêsôm, "Aluê! Yom dinaŋ
ŋawapac ŋandô! Asa gitôm bu
oc kôc sa ma êŋyalê?" 61 Yisu
kêyalê bu iŋ ndê sêŋomi sêtucdiŋ
tu iŋ ndê yom-ŋga, dec sôm,
"Yom dindec kêŋ wapac mac, a?
62 Bocdinaŋ, têŋ ndoc mac alic
Ŋamalac ndê Atu mbu pi gameŋ
naŋ iŋ mbo têŋ ŋamata-ŋga ndi,
naŋ mac oc akêŋ whiŋ, me oc kêŋ
wapac mac êŋlêc? 63 Ŋamalac si
gauc me licwalô oc tôm dom bu
kêŋ ŋac sêndöc tali. Ŋalau tigeŋ
kêŋ ŋamalac sêndöc tali ŋapaŋ.
Ma yom naŋ aö gasôm têŋ mac,
naŋ Ŋalau tigeŋ oc whê mac nem
gauc sa e aŋyalê, ma bocdinaŋ
atap seŋ andöc tamli ŋapaŋ-ŋga
sa. 64 Magoc mac nem lau ŋatô
sêkêŋ whiŋ aö dom." (Yisu sôm
yom dinaŋ bu iŋ kêyalê gwanaŋ
lau ŋatô naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ dom,
ma ŋgac naŋ oc hoc iŋ asê.) 65 Ma
iŋ gic têku yom ma sôm, "Tu
dinaŋ-ŋga dec aö gasôm bu lau
daŋ sêtôm dom bu sêtêŋ aö sêmeŋ
ŋambwa. Damaŋ bu kêŋ ŋaclai
têŋ ŋac, dec oc tôm."

66 Têŋ dinaŋ Yisu ndê sêŋomi
daêsam sêhu iŋ siŋ ma sêŋkuc
iŋ tiyham dom. 67 Goc iŋ ndac
iŋ ndê ŋ gacsêŋomi 12 bu, "Ma
bocke? Mac bu ahu aö siŋ
awhiŋ, a?" 68 Ma Saimon Pita
sôm, "Pômdau, yac oc atêŋ asa
andi? Am tamwasêm sôm yom
naŋ tôm bu kêŋ yac andöc taŋli
ŋapaŋ. 69 Yac aŋyalê ma akêŋ
whiŋ bu am Anötö ndê ŋgac
dabuŋ am." 70 Goc Yisu ô yom
ma sôm, "Aö dauŋ kayaliŋ mac
lau 12 sa. Magoc aö kayalê su bu
mac nem ŋgac daŋ ti Sadaŋ ndê
su." 71 Iŋ sôm yom dinaŋ pi Judas,
Saimon Iskeriot ndê atuŋgac. Bu
Judas iŋ ŋgacsêŋomi 12 si daŋ,
naŋ tiŋambu hoc Yisu asê.

7

Yisu ndê asii sêkêŋ whiŋ iŋ dom

1 Tiŋambu Yisu kêsêlêŋ golom-
golom malac naŋ sêyêc gameŋ
Galili-ŋga. Iŋ mbo ahê gameŋ
Judia-ŋga, bu iŋ kêyalê bu lau
bata Israel-ŋga naŋ sêmbo gameŋ
dinaŋ, naŋ atac whiŋ bu sêndic
iŋ ndu. 2 Têŋ ndoc lau Israel si
†Mwasiŋ atu Lôm Bac-ŋga meŋ
kêpiŋ, naŋ 3 Yisu ndê asii sêsôm,
"Yac gauc gêm bu ŋayham bu
am sip têŋ gameŋ Judia-ŋga ndi.
Bu am nem sêŋomi ŋatô sêmbo
dindê, dec kôm gêŋ dalô bu ŋac
sêlic. 4 Ŋamalac daŋ bu kôm dau
ti ŋgac tiwaê, naŋ siŋ dau dom.
Am kôm gêŋ dalô daêsam, bocd-
inaŋ tôc daôm asê têŋ ŋamalac
hoŋ." 5 Yisu ndê asii sêsôm yom
dinaŋ, ŋahu bu sêkêŋ whiŋ iŋ
dom.

6-8 Dec Yisu sôm têŋ iŋ ndê asii,
"Aö oc wasip gameŋ Judia-ŋga
wandi dom, bu aneŋ ndoc yêc dôŋ
yêc. Lau sac nom-ŋga sêtec aö,
bu aö êlêmê gahoc yom asê pi gêŋ
giso hoŋ naŋ ŋac sêkôm. Magoc

lau nom-ŋga sêtec mac dom, ma
bocdinaŋ mac api Jerusalem andi,
tu Mwasiŋ dinaŋ-ŋga. Mac atôm
bu akôm gêŋ têŋ têm bocke naŋ
mac atac whiŋ, magoc aneŋ têm
hôc asê su dom."
9 Yisu sôm yom dinaŋ su, ma
gacgeŋ mbo Galili. 10 Tigeŋ têŋ
ndoc iŋ ndê asii sêpi Jerusalem
si bu sêlic om atu Lôm Bac-ŋga,
naŋ iŋ kêkuc ŋac gi. Magoc
iŋ siŋ dau bu lau sêlic iŋ dom.
11 Lau bata Israel-ŋga naŋ sêmbo
Jerusalem tu Mwasiŋ dinaŋ-ŋga,
naŋ taso iŋ ma sêndac, "Ŋgac di-
naŋ mbo nde?" 12 Ma lau daêsam
naŋ sêmbo malac dinaŋ, naŋ sic
yom sec têŋ dandi pi Yisu. Ŋatô
sêsôm, "Iŋ ŋgac ŋayham." Ma
ŋatô sêsôm, "Mba! Iŋ kêsau lau."
13 Magoc ŋamalac daŋ sôm yom
pi Yisu yêc awê dom, bu sêtöc lau
bata Israel-ŋga.

Yisu kêdôhôŋ lau

14 Bêc ŋatô giŋga su ma Mwasiŋ
Lôm Bac-ŋga gi sa ŋalhu. Ma
têŋ dinaŋ, Yisu sôc lôm dabuŋ
ŋabatêmndö gi, ma gic hu
kêdôhôŋ lau. 15 Iŋ ndê yom kôm
lau bata Israel-ŋga sêhêdaê ma
sêsôm, "Ŋgac dindec sôc lôm
dom, ma bocke dec iŋ kêdôhôŋ
lau ŋa yom ti gauc atu-tu?" 16 Ma
Yisu sôm, "Aö kadôhôŋ aö dauŋ
neŋ yom dom, magoc iŋ naŋ kêkiŋ
aö gameŋ, naŋ ndê yom. 17 Lau
naŋ atac whiŋ bu daŋga wambu
Anötö, naŋ oc sêŋyalê bu yom
hoŋ naŋ aö kadôhôŋ, naŋ meŋ
akêŋ Anötö ndê, ma aö neŋ yom
dom. 18 Asa naŋ sôm dau ndê
yom, naŋ bu po dau ndê waê
sa. Magoc aö bu wapo iŋ naŋ
kêkiŋ aö gameŋ, naŋ ndê waê
sa. Aö kasau dom, aö gasôm yom
ŋandô. 19 Moses kêŋ yomsu têŋ
mac, magoc mac ne m daŋ daŋga
wambu ŋapep dom. Tu sake-ŋga
mac asôm bu aö kagilì yomsu, dec
atac whiŋ bu andic aö ndu?"
20 Goc lau ŋatô sêsôm, "Asa tac
whiŋ bu ndic am ndu? Ŋalau
sac daŋ oc sip am nem ŋalôm
su!" 21 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, "Aö
gakôm gêŋ dalô daŋ têŋ bêc Sabat-
ŋga, ma mac hoŋ asö. 22 Mac
aŋgôliŋ yom pi aö ma asôm bu aö
kagilì y omsu Sabat-ŋga, magoc
mac daôm akôm gweleŋ têŋ bêc
Sabat-ŋga. Mac aŋkuc †pwac
asê balêi si ŋamlic ŋatô su-ŋga,
tôm Moses to ma gic dulu têŋ
mac. (Pwac dau Anötö kêŋ têŋ
Moses dom, magoc kêmwatiŋ têŋ
abaŋi muŋ su.) Mac asê balêi si
ŋamlic têŋ ŋac si bêc ti-8-ŋga,
ma bocdinaŋ balêi ŋatô mac asê
ŋac têŋ bêc Sabat-ŋga. 23 Mac
alic ŋayham bu akôm gêŋ dau
têŋ Sabat tu bu aŋgilì Moses
ndê yomsu dom. Aö dec gakôm
ŋamalac daŋ ndê ŋamlic sambuc
ŋayham sa têŋ bêc Sabat-ŋga, ma
bocdinaŋ tu sake-ŋga mac atac
ŋandê têŋ aö? 24 Alic gêŋ awê-
ŋga ŋambwa tu amatôc yom-ŋga
dom! Akôc gauc ŋapep pi gêŋ
ŋalôm-ŋga whiŋ."

Lau sêndac bata Yisu

25 T êŋ ndoc dinaŋ lau
Jerusalem-ŋga ŋatô sêsôm, "Ŋgac
dindec iŋ ŋgac naŋ lau bata
sêŋsalê lêŋ tu bu sêndic iŋ ndu-
ŋga. 26 Tigeŋ alic! Iŋ sôm yom
mbo awê, magoc lau bata sêsôm
yom daŋ têŋ iŋ dom. Bocke? M
boe ŋac sêkêŋ whiŋ bu iŋ Mesaya
dau, me? 27 Tigeŋ yac aŋyalê ŋgac
dindec ndê malachu. Ma têŋ ndoc
Mesaya oc meŋ, naŋ lau daŋ oc
sêŋyalê gameŋ naŋ iŋ meŋ akêŋ,
naŋ dom." 28 Yisu kêdôhôŋ lau
mbo lôm dabuŋ ŋabatêmndö têŋ
têm dinaŋ, ma iŋ ta yom bocdec
bu, "Mac lau dinaŋ gauc gêm bu
mac aŋyalê aö, ma bu mac aŋyalê
a ö neŋ malachu, a? Aö gameŋ
ŋa aö dauŋ neŋ ŋaclai dom. Aö
Damaŋ kêkiŋ aö gameŋ, ma iŋ
Anötö ŋandô, magoc mac aŋyalê

iŋ dom. 29 Aö dec kayalê iŋ, bu
muŋ-ŋga aö gambo gawhiŋ iŋ, ma
kwahic dec iŋ kêkiŋ aö gameŋ.”
30 Têŋ dinaŋ ŋac sêŋsahê
bu sêkôc iŋ dôŋ, tigeŋ iŋ ndê
ndoc yêc dôŋ yêc, dec lau daŋ
gitôm dom bu sêkêŋ amba pi iŋ.
31 Magoc lau daêsam yêc toŋ atu
dinaŋ sêkêŋ whiŋ iŋ ma sêsôm,
“Yac akêŋ bataŋ Mesaya, ma akêŋ
whiŋ bu têŋ ndoc iŋ meŋ, naŋ iŋ
oc kôm gêŋ dalô daêsam. Tigeŋ
asa gitôm bu kôm gêŋ dalô atu-tu
naŋ sêhôc gêlêc gêŋ dalô daêsam
naŋ ŋgac dindec kôm, naŋ su?”

Lau Palêsai ti dabuŋsiga atu-tu sêkôm bu sêkôc Yisu dôŋ

32 Lau Palêsai sêŋgô bu lau sem
yomgalôm pi Yisu ma sêkôc gauc
kaiŋ dinaŋ pi iŋ. Goc †dabuŋsiga
atu-tu ti lau Palêsai sêŋkiŋ lau siŋ-
ŋga ŋatô naŋ sêyob lôm dabuŋ,
bu sêkôc iŋ dôŋ. 33 Têŋ dinaŋ Yisu
sôm, “Aö wambo wawhiŋ mac
ŋasawa sauŋ, goc walhö wambu
watêŋ iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ,
naŋ wandi. 34 Mac oc aŋsalê aö,
magoc oc atap aö sa dom, ma
mac atôm dom bu aŋkuc aö atêŋ
gameŋ naŋ aö oc wambo.” 35 Goc
lau Israel-ŋga sêsôm têŋ dandi,
“Ŋgac dindec oc mbo nde, dec yac
oc datôm dom b u datap iŋ sa?
Mboe iŋ oc ndi mbo whiŋ yac neŋ
lau Israel-ŋga ŋatô, naŋ sêndöc
lau Grik si gameŋ ma êndôhôŋ lau
Grik yêc dindê? 36 Iŋ sôm bu yac
oc taŋsalê iŋ, magoc oc datap iŋ
sa dom, ma bu yac datôm dom bu
datêŋ gameŋ naŋ iŋ oc mbo, naŋ
dandi. Yom dau ŋahu bocke?”

Yisu sôm yom pi Ŋalau Dabuŋ

37 Têŋ Mwasiŋ Lôm Bac-ŋga
ŋabêc atu ŋambu-ŋga, naŋ Yisu
tisa kalhac ma mbwêc awha atu
bocdec bu, “Am asa naŋ bu yô
am, naŋ têŋ aö mweŋ, ma nôm.
38 Tôm Anötö ndê yom naŋ sêto
yêc, naŋ sôm, asa naŋ kêŋ whiŋ
aö, naŋ bu tali-ŋga oc êmbulup pi
iŋ ndê ŋalôm.” 39 Yisu ndê yom
dinaŋ hêganôŋ Ŋalau Dabuŋ, naŋ
tiŋambu Anötö oc kêŋ têŋ lau naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu. (Têŋ têm dinaŋ,
Anötö kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ lau
su dom, ŋahu bu Yisu ndê têm tu
tap iŋ ndê ŋawasi sa-ŋga yêc dôŋ
yêc.)

Lau sêseŋ dau pi Yisu

40 Têŋ ndoc Yisu sôm yom dau,
naŋ lau ŋatô sêsôm, “Yomandô!
Ŋgac dindec iŋ propet atu gitôm
Moses, naŋ Anötö gic bata bu
êŋkiŋ meŋ.” 41 Ma ŋatô sêsôm,
“Mba! Iŋ Mesaya dau!” Magoc lau
ŋatô sêsôm, “Mba! Bu Mesaya oc
meŋ akêŋ gameŋ Galili-ŋga dom.
42 Anötö ndê yom naŋ sêto yêc,
naŋ sôm bu Mesaya oc meŋ sa
yêc Kiŋ Dawid ndê wakuc, ma
yêc Dawid ndê malac Betlehem.”
43 Bocdinaŋ lau sêseŋ dau pi Yisu.
44 Lau ŋatô tac whiŋ bu sêkôc iŋ
dôŋ, magoc ŋamalac daŋ gitôm
dom bu kêŋ amba pi iŋ.

Lau bata Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ Yisu dom

45 Tiŋambu lau siŋ lôm dabuŋ-
ŋga sêmbu sêtêŋ dabuŋsiga atu-
tu ti lau Palêsai si. Ma ŋac
sêndac lau siŋ-ŋga dau bocdec
bu, “Bocke ma mac akôc Yisu dôŋ
dom?” 46 Goc lau siŋ-ŋga sêô yom
ma sêsôm, “Ŋamalac naŋ sôm
yom gitôm ŋgac dinaŋ, naŋ yac
aŋgô daŋ su dom.” 47 Goc lau
Palêsai sêsôm, “Mboe iŋ kêsau
mac awhiŋ, a? 48 Alic bu yac
lau Palêsai ma lau bata mba daŋ
kêŋ whiŋ bu iŋ Mesaya dau dom.
Mba andô! 49 Tigeŋ lau ŋambwa-
ŋambwa, naŋ si gauc sa dom pi
Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ
sêkêŋ whiŋ iŋ. Anötö ndê atac
ŋandê pi ŋac!”
50 Lau bata dinaŋ si daŋ iŋ
Nikodemas, ŋgac naŋ muŋ-ŋga gi
gêlic Yisu. Têŋ ndoc iŋ ŋgô ŋac si

yom dinaŋ, dec sôm têŋ ŋac bu,
51 “Yac neŋ yomsu gic yao bu dakic
yom tu tamatôc ŋamalac daŋ-
ŋga ŋambwa dom! Gêŋ ŋamata-
ŋga daŋgô iŋ dau ndê yom, ma
dakip yom sa pi gêŋ naŋ iŋ kôm.”
52 Magoc ŋac sêsôm, “Mboe am
bu ti iŋ ndê ŋgacsêŋom daŋ whiŋ
ŋac lau Galili-ŋga dinaŋ, a? Am
ndi ma kip ŋahu sa yêc Anötö ndê
yom, ma am oc tap sa bu propet
daŋ oc meŋ akêŋ gameŋ Galili-
ŋga dom.”

*[Yisu tawalô awhê sac daŋ**

53 Dinaŋ su, ma lau hoŋ sêlhö
têŋtêŋ ma sêmbu sêtêŋ ŋac si
andu si.

8

1 Goc Yisu hu malac Jerusalem
siŋ ma sa gi mbo Lôc Olib. 2 Têŋ
ŋagalaŋsê bêbêc, iŋ mbu sôc
Jerusalem gi, ma mbo lôm dabuŋ
ŋabatêmndö. Ma lau daêsam
sêwê sêtêŋ iŋ sêmeŋ, dec iŋ
ndöc sic ma kêdôhôŋ ŋac. 3 Ma
lau naŋ sêndôhôŋ yomsu ti lau
Palêsai sêwê awhê daŋ sêtêŋ iŋ
sêmeŋ, naŋ sêtap iŋ sa têŋ ndoc
iŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga. Ma
sêkêŋ a whê dau kalhac lau hoŋ
aŋgô-ŋga. 4 Ma sêsôm têŋ Yisu,
“Kêdôhôŋwaga, sêtap awhê din-
dec sa kôm mêtê mockaiŋ-ŋga.
5 Moses to yomsu bu datuc lauwhê
kaiŋ dindec ŋa hoc ndu. Bocdinaŋ
sôm bu yac oc dakôm sake?” 6 Ŋac
bu sêtim iŋ ŋa gêndac dinaŋ,
sêŋsalê yom daŋ bu sêŋgôliŋ pi
iŋ. Magoc Yisu pôŋ sic gi ndöc,
ma gic hu to yom yêc nom ŋa
amba-atu. 7 Goc ŋac sêŋsu iŋ e iŋ
tisa ma sôm têŋ ŋac, “Mac nem
asa bu ndê sac mbasi, naŋ ti ŋgac
ŋamata-ŋga bu kôc hoc ma tuc
pi awhê dindec.” 8 Goc iŋ pôŋ
sic tiyham ma to yom yêc nom.
9 Têŋ dinaŋ lau naŋ sêŋgô Yisu
ndê yom sic hu sêlhö tigeŋ-tigeŋ.
Lau atu-tu sêlhö sêmuŋ, goc lau
ŋatô sêŋkuc e Yisu tawasê mbo,
ma awhê dau kalhac iŋ aŋgô-ŋga.
10 Dec Yisu tisa ma ndac iŋ, “O
awhê! Ma lau dau nde? Asa
dec mbo bu êŋgôliŋ yom pi am
ma êmatôc am?” 11 Ma iŋ sôm,
“O ŋadau, lau mba!” Goc Yisu
sôm, “Ma bocdinaŋ aö wamatôc
am dom whiŋ. Magoc am lhö ndi,
ma hu nem mêtê sac siŋ.”]

Yisu iŋ Ŋawê Nom-ŋga

12 Tiŋambu Yisu sôm yom têŋ
lau bocdec bu, “Aö ŋawê nom-
ŋga. Asa naŋ bu êŋkuc aö, naŋ
oc sa seŋ ŋasec-ŋga tiyham dom.
Iŋ oc êŋsêlêŋ mbo ŋawê naŋ tôc
seŋ ndöc tali-ŋga asê.”

13 Magoc lau Palêsai sêsôm têŋ
iŋ, “Am tamwasêm hoc yom asê
pi daôm. Tu dinaŋ-ŋga dec yac oc
akôc am nem yom sa dom.” 14 Ma
Yisu ô yom ma sôm, “Aö bu wahoc
dauŋ neŋ yom asê, dec aneŋ yom
dau iŋ yom ŋandô. Ŋahu bu aö
kayalê gameŋ naŋ aö gameŋ akêŋ
naŋ, ma gameŋ nde naŋ wambu
wandi. Tigeŋ mac aŋyalê gameŋ
dinaŋ dom. 15 Mac aŋsahê ti am-
atôc lau aŋkuc ŋamalac si gauc.
Magoc aö dec wamatôc ŋamalac
daŋ gitôm mac akôm, naŋ dom.
16 Aö bu wamatôc lau, dec aneŋ
yom hoŋ iŋ yom ŋandô, ŋahu
bu aö taŋwasêŋ dom. Damaŋ
naŋ kêkiŋ aö, naŋ mbo whiŋ aö.
17 Mac daôm nem yomsu sôm bu
ŋgac lu bu sêpuc si yom dôŋ bu
yom ŋandô, dec mac oc akôc yom
dau sa. 18 Kwahic dec aö gahoc
yom asê tu dauŋ-ŋga, ma Damaŋ
naŋ kêkiŋ aö, naŋ dec puc aneŋ
yom dôŋ. Bocdinaŋ tu sake-ŋga
mac akôc aneŋ yom sa dom?”
19 Goc sêndac iŋ, “Am Damam
nde?” Ma Yisu sôm, “Mac aŋyalê
aö dom, ma mac aŋyalê Damaŋ

* **7:52** Yom naŋ yêc 7:53–8:11 naŋ yêc bapia akwa ŋatô dom.

dom bocdinaŋ. Mac bu aŋyalê aö,
dec oc tôm bu mac aŋyalê Damaŋ
whiŋ.”
20 Yisu sôm yom dinaŋ têŋ ndoc
iŋ kêdôhôŋ lau mbo kêpiŋ apa
naŋ lau sêkêŋ si da sip-ŋga yêc
lôm dabuŋ ŋamakê. Magoc lau
daŋ sêkôc iŋ dôŋ dom, bu iŋ ndê
ndoc hôc asê su dom.

Yisu ndê ŋahu yêc nom dom

21 Ma Yisu sôm tiyham têŋ lau
Palêsai, “Aö oc wahu mac siŋ, ma
mac oc aŋsalê aö. Magoc gameŋ
naŋ aö bu wandi, naŋ mac atôm
dom bu andi. Mac oc ambac ndu
ti nem sac tôhôŋ.” 22 Goc lau bata
dinaŋ sêsôm têŋ dandi, “Iŋ dau
sôm bu gameŋ naŋ iŋ oc ndi, naŋ
yac datôm dom bu dandi. Bocke?
Iŋ oc ndic dau ndu, a?” 23 Ma
Yisu gic têku yom ma sôm, “Aneŋ
ŋahu yêc lôlôc. Mac lau nom
dindec-ŋga, magoc aö neŋ ŋahu
yêc nom dindec dom. 24 Aö gasôm
têŋ mac su, bu mac oc ambac ndu
ti nem sac tôhôŋ. Aö wasôm yom
ŋandô têŋ mac, bu mac bu akêŋ
whiŋ yom naŋ aö gawhê sa pi
dauŋ, naŋ dom, dec mac oc ambac
ndu ti mac nem sac.” 25 Goc ŋac
sêndac, “Am asa?” Ma iŋ sôm,
“Oc tôm bu mac aŋyalê su, bu
têŋ ŋamata-ŋga e meŋ, aö gawhê
dauŋ sa têŋ mac. 26 Yom daêsam
yêc bu wasôm pi mac bu watôc
nem giso asê. Magoc yom hoŋ
naŋ aö gaŋgô yêc iŋ naŋ kêkiŋ
aö gameŋ, naŋ dec wasôm asê têŋ
lau nom-ŋga. Ma iŋ ndê yom iŋ
yom ŋandô eŋ.”
27 Ŋac sêŋyalê dom bu iŋ sôm
yom dau pi iŋ Damba. 28 Goc
iŋ sôm, “Têŋ ndoc mac asuŋ
Ŋamalac ndê Atu sa yêc nom, naŋ
mac oc aŋyalê bu aö dauŋ dec
Mesaya dau, ma aö gakôm gêŋ
daŋ kakuc aö taŋwasêŋ neŋ gauc
dom. Mba. Yom hoŋ naŋ aö
gasôm, naŋ Damaŋ dau kêŋ têŋ
aö. 29 Iŋ dau kêkiŋ aö gameŋ, ma
iŋ oc tec aö bu wambo taŋwasêŋ
dom. Iŋ mbo whiŋ aö ŋapaŋ.
Ŋahu bu aö gakôm gêŋ hoŋ tôm
iŋ atac whiŋ.” 30 Yisu sôm yom
dinaŋ, ma lau daêsam naŋ sêŋgô,
naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ.

Yom ŋandô oc êŋgapwêc yac su

31 Ma Yisu sôm têŋ lau Israel-
ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, “Mac bu
asap aneŋ yom dôŋ ma daŋam
wambu, dec mac ati aneŋ sêŋomi
ŋandô. 32 Ma mac oc aŋyalê
yom ŋandô, ma yom ŋandô dau
oc êŋgapwêc mac su bu ambo
atôm lau akiŋ ŋambwa tiyham
dom.” 33 Goc ŋac sêsôm, “Abra-
ham ndê wakuc yac. Ma yac
am akiŋ lau daŋ dom. Bocdinaŋ
am sôm bu êŋgapwêc yac su
yêc sakiŋ bocke?” 34 Goc Yisu ô
yom bocdec bu, “Aö wasôm yom
ŋandô. Asa naŋ sap mêtê sac
dôŋ, naŋ ŋgac me awhê akiŋ
mêtê sac-ŋga. 35 Ma ŋgac akiŋ
ŋambwa oc wêkaiŋ ŋadau ndê
gêŋ daŋ, me mbo iŋ ndê andu
ŋapaŋ dom. Mba! Ŋadau ndê
atu solop oc wêkaiŋ gêŋ ma mbo
ŋapaŋ. 36 Magoc Anötö ndê Atu
bu êŋgapwêc mac su, dec mac
oc ambo atôm lau akiŋ ŋambwa
tiyham dom andô.
37 “Aö kayalê su, bu Abraham
ndê wakuc mac. Tigeŋ mac akôm
bu andic aö ndu, ŋahu bu mac
akôc aneŋ yom sa sip nem ŋalôm
su dom. 38 Aö gasôm yom asê
pi gêŋ naŋ Damaŋ tôc asê têŋ
aö, magoc mac akôm mêtê aŋkuc
yom naŋ mac daôm damam sôm
têŋ mac.” 39 Ma ŋac sêsôm tiy-
ham, “Yac damaŋ iŋ Abraham.”
Magoc Yisu sôm, “Mac bu Abra-
ham atui mac, dec mac oc asa lêŋ
gitêŋ gitôm iŋ dau ndê. 40 Tigeŋ
aö gasôm yom ŋandô gitôm aö
gaŋgô yêc Anötö, ma mac akôm
bu andic aö ndu. Abraham oc kôm
gêŋ kaiŋ dinaŋ dom. 41 Mac aŋkuc
Abraham ndê lêŋ dom, dec tôc asê

bu mac nem damam iŋ ŋgac daŋ
dau-ŋga daŋ.” Magoc ŋac sêsôm,
“Yac lau ŋasawa-ŋga dom. Yac
mba damaŋ tigeŋ iŋ Anötö dau.”
42 Têŋ dinaŋ Yisu sôm, “Anötö
bu ti mac nem damam, dec mac
oc atac whiŋ aö. Ŋahu bu aö
gameŋ akêŋ Anötö, dec gambo
lec. Aö gameŋ tu dauŋ-ŋga dom,
magoc Anötö dau kêkiŋ aö gameŋ.
43 Mac atôm dom bu aŋgô aneŋ
yom, ma bocdinaŋ mac aŋyalê
aneŋ yom ŋahu dom. 44 Mac
nem damam iŋ Sadaŋ, ma mac
akôm tôm iŋ atac whiŋ. Têŋ
têm ŋamata-ŋga e meŋ, iŋ sa lêŋ
ndic ŋamalac ndu-ŋga. Iŋ sap
yom ŋandô dôŋ dom, bu yom
ŋandô daŋ yêc iŋ ndê ŋalôm
dom. Iŋ tasaŋ-nda, ma yom tasaŋ
ŋadamba iŋ. Iŋ sôm yom kêkuc
iŋ dau ndê awha solop, ma yom
hoŋ naŋ iŋ sôm, naŋ yom tasaŋ.
45 Tigeŋ aö dec gasôm yom ŋandô
eŋ, ma tu dinaŋ-ŋga mac akêŋ
whiŋ aneŋ yom dom. 46 Mac nem
asa gitôm bu tôc aneŋ giso daŋ
asê? Aö gasôm yom ŋandô, ma tu
sake-ŋga mac akêŋ whiŋ aö dom?
47 Anötö ndê atui ŋandô sêŋgô
iŋ ndê yom ma daŋga wambu.
Magoc mac aŋgô iŋ ndê yom dom,
dec tôc asê bu mac ati iŋ ndê atui
ŋandô dom.”

Yisu sôm yom asê pi dau

48 Têŋ dinaŋ lau bata Israel-
ŋga sêsôm, “Yac asôm solop bu
am gitôm lau Samaria-ŋga naŋ
si gauc sa pi Anötö dom, ma
bu ŋalau sac daŋ mbo am nem
ŋalôm.” 49 Magoc Yisu sôm, “Mba!
Ŋalau sac mbo aö neŋ ŋalôm
dom. Mac atoc aneŋ waêŋ sa dom,
magoc aö bu wapo Damaŋ ndê
waê sa. 50 Aö kasalê dauŋ neŋ
waêŋ dom, magoc Anötö oc po
aneŋ waêŋ sa. Ma iŋ oc êmatôc
gêŋ hoŋ. 51 Aö wasôm yom ŋandô
têŋ mac, bu asa naŋ ŋgô aneŋ
yom ma daŋga wambu, naŋ oc
niŋga dom, magoc iŋ oc mbo tali
ŋapaŋ.”
52 Goc lau bata Israel-ŋga sêsôm
têŋ iŋ, “Kwahic dec yac aŋyalê
pi ŋandô bu ŋalau sac daŋ mbo
am nem ŋalôm. Abraham ma
lau propet sêmbac ndu, tigeŋ am
sôm bu asa naŋ ŋgô am nem yom
ma daŋga wambu, naŋ oc niŋga
dom. 53 Am asa dec toc daôm
sa? Am gauc gêm bu am hôc
gêlêc damaŋ Abraham su, a? Yac
aŋyalê bu iŋ mbac ndu su, ma lau
propet boc-dinaŋ.” 54 Ma Yisu ô
yom ma sôm, “Aö dauŋ bu wapo
dauŋ neŋ waêŋ sa, dec waêŋ dau
ti gêŋ ŋambwa-ŋga. Magoc aö
Damaŋ, naŋ mac asam bu mac
nem Anötö, naŋ po aneŋ waêŋ sa.
55 M agoc mac aŋyalê iŋ dom. Aö
dec kayalê iŋ, ma daŋaŋ wambu
iŋ ndê yom. Aö bu wasôm bu
kayalê iŋ dom, dec aö ŋgac tasaŋ
gitôm mac lau tasaŋ. 56 Mac nem
damam Abraham atac ŋayham sa
kêlêc, bu iŋ kêŋ bata bu lic aneŋ
bêc wahôc asê-ŋga. Ma iŋ gêlic
su ma tisambuc.”
57 Goc lau bata Israel-ŋga sêsôm
têŋ iŋ, “Am nem yala tap 50 sa
su dom. Ma bocke dec am sôm
bu am gêlic Abraham su?” 58 Ma
Yisu sôm, “Yomandô! Ndoc naŋ
Abraham dinda kôc iŋ su dom,
naŋ aö gambo.” 59 Têŋ têm ŋac
sêŋgô yom d inaŋ, goc sêkôc hoc
sa bu sêtuc iŋ, magoc Yisu siŋ dau,
ma kêdahiŋ dau su yêc lôm dabuŋ
ŋagameŋ.

9

Yisu kôm ŋgac tapec daŋ tandô po asê

1 Yisu kêsêlêŋ gi, ma gêlic ŋgac
tapec daŋ. Ŋgac dau iŋ tandô pec
têŋ ndoc iŋ dinda kôc iŋ ma meŋ.
2 Ma Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêndac
iŋ bocdec bu, “Kêdôhôŋ-waga,
ŋgac dinaŋ tapec tu iŋ dau ndê
sac-ŋga, me tu dinda lu damba
si sac-ŋga?” 3 Goc Yisu sôm, “Iŋ

tapec tu iŋ dau ndê sac-ŋga, me
tu dinda lu damba si sac-ŋga dom.
Magoc dinda kôc iŋ ti tapec tu
bu kwahic dec lau sêlic Anötö
ndê gweleŋ ti ŋaclai nem iŋ sa-
ŋga. 4-5 Aö gambo nom gatôm lau
nom-ŋga si ŋawê, ma kwahic dec
ti têm ŋawê-ŋga. Ma bocdinaŋ
kwahic dec yac oc dakôm Anötö
naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ ndê
gweleŋ. Têm ŋasec-ŋga oc meŋ
hôc asê, ma têŋ dinaŋ lau daŋ oc
sêtôm dom bu sêkôm gweleŋ."

6 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc hê
gasôp sip nom, kêyaliŋ whiŋ nom,
ma sê pi ŋgac tapec tandô. 7 Ma
iŋ sôm têŋ iŋ, "Am ndi êmgwasiŋ
aŋôm sip bu gapoŋ Siloam." (Ŋaê
Siloam dau danem kwi bu 'Kêkiŋ.'
) Goc iŋ kölhö gi kêgwasiŋ aŋgô,
ma iŋ tandô ŋayham sa. Ma iŋ
mbu têŋ ndê andu gi. 8 Ma iŋ
ndê lau meŋpaŋ iŋ-ŋga, ti lau naŋ
sêŋyalê bu muŋ-ŋga iŋ ŋgac teŋ
gêŋ-ŋga, n aŋ sêsö ma sêndac
dandi, "Iŋ ŋgac naŋ muŋ-ŋga
ndöc ma teŋ gêŋ, a?" 9 Ma lau
ŋatô sêsôm, "Iŋ ŋgac dau dinaŋ."
Magoc ŋatô sêsôm, "Mba! Iŋ ŋgac
daŋ dau-ŋga, naŋ aŋgô gi tap
ŋgac teŋ gêŋ-ŋga dinaŋ ndê aŋgô
sa." Magoc ŋgac dau sôm, "Aö
ŋgac dauŋ dec." 10 Goc sêndac
iŋ, "Ma bocke dec am nem tanôm
ŋayham sa?" 11 Ma iŋ sôm, "Ŋgac
naŋ sêsam iŋ bu Yisu, naŋ kêyaliŋ
sacbalê, ma kêŋ pi aö tanôŋ,
goc kêkiŋ aö bu waŋgwasiŋ aŋôŋ
andô sip bu Siloam. Bocdinaŋ
aö ga kagwasiŋ dauŋ, dec tanôŋ
ŋayham sa." 12 Ma sêndac, "Ŋgac
dinaŋ mbo nde?" Goc iŋ sôm, "Aö
kayalê dom."

Lau Palêsai sêkip yom sa pi ŋgac naŋ tandô po asê

13-14 Yisu kêyaliŋ sacbalê ma
kôm ŋgac tapec dinaŋ tandô po
asê têŋ bêc Sabat-ŋga daŋ. Ma
tiŋambu l au sêwê ŋgac dau sêtêŋ
lau Palêsai si. 15 Têŋ ndoc lau
Palêsai sêlic iŋ, naŋ sêndac iŋ bu,
"Am tanôm po asê ŋalêŋ bocke?"
Ma iŋ ô yom ma sôm, "Ŋgac
dinaŋ kêŋ sacbalê pi aö tanôŋ,
ma aö kagwasiŋ dec tanôŋ po
asê." 16 Goc Palêsai ŋatô sêsôm
yom pi Yisu bocdec bu, "Ŋgac di-
naŋ kêgilì yomsu Sabat-ŋga, dec
taŋyalê bu iŋ meŋ akêŋ Anötö
dom." Magoc Palêsai ŋatô sêsôm,
"Ŋgac sac oc tôm dom bu kôm gêŋ
dalô kaiŋ dinaŋ." 17 Boc-dinaŋ ŋac
si yom so dau, ma sêndac ŋgac
dau tiyham, "Am ŋgac daôm, am
ŋgac naŋ iŋ kôm am nem tanôm
po asê, ma bocdinaŋ am sôm sake
pi iŋ?" Ma iŋ sôm, "Iŋ propet
daŋ."

18 Magoc lau bata Israel-ŋga
dinaŋ sêkêŋ whiŋ dom bu muŋ-
ŋga iŋ tapec ma kwahic dec tandô
ŋayham sa. Bocdinaŋ sêkêŋ yom
têŋ iŋ dinda lu damba bu sêmeŋ.
19 Ma sêndac iŋlu, "Ŋgac dindec
iŋ amlu atômŋgac naŋ amlu asôm
bu dinda kôc iŋ ti tapec, a? Bocke
ma kwahic dec iŋ tandô ŋayham
sa?" 20 Ma iŋlu sêsôm, "Aêc! Alu
aŋyalê bu iŋ alu mba balê, ma bu
alu akôc iŋ ti tapec. 21 Magoc iŋ
tandô po asê ŋalêŋ bocke ma asa
kôm iŋ tandô ŋayham sa, naŋ alu
aŋyalê dom. Mac andac iŋ dau. Iŋ
ti ŋgac atu su, ma gitôm bu sôm
dau ndê yom." 22 Iŋlu sêŋyalê bu
lau bata Israel-ŋga sêkic yom bu
ŋac oc sêtiŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ
bu Yisu iŋ Mesaya, naŋ su yêc
gôlôwac Israel-ŋga, ma bocdinaŋ
iŋlu sêtöc ŋac. 23 Tu dinaŋ-ŋga
sêsôm yom bocdec, "Iŋ ti ŋgac atu
su. Mac andac iŋ dau!"

24 Goc ŋac sêmbwêc ŋgac dau
tiyham, ma sêsôm, "Toc Anötö sa
ma sôm yom ŋandô. Yac aŋyalê
bu ŋgac dinaŋ iŋ ŋgac sac." 25 Ma
iŋ ô yom bocdec bu, "Iŋ bu ŋgac
sac me iŋ ŋgac gitêŋ, aö kayalê
dom. Gêŋ tigeŋ aö kayalê. Muŋ-
ŋga aö ŋgac tapec, ma kwahic

dec aö tanôŋ po asê.” 26 Goc
sêndac iŋ, “Iŋ kôm gêŋ sake têŋ
am? Iŋ kôm am tanôm ŋayham
sa ŋalêŋ bocke? Sôm asê têŋ
yac.” 27 Ma iŋ sôm, “Aö gasôm
têŋ mac su, magoc mac akôc aneŋ
yom sa dom. Tu sake-ŋga mac
bu aŋgô tiyham? Mboe mac atac
whiŋ bu ati iŋ ndê sêŋomi awhiŋ,
a?” 28 Têŋ dinaŋ sêpu iŋ ma
sêsôm, “Mba! Am daôm ti ŋgac
dinaŋ ndê ŋgacsêŋom! Moses
ndê sêŋomi yac. 29 Yac aŋyalê bu
Anötö kêŋ iŋ ndê yom têŋ Moses,
magoc ŋgac dinaŋ ti iŋ ndê ŋahu,
yac aŋyalê dom.” 30 Goc ŋgac dau
sôm, “Gêŋ kaiŋ daŋ solop! Mac
asôm bu mac aŋyalê iŋ ndê ŋahu
dom. Tigeŋ alic su naŋ! Iŋ kôm
aö tanôŋ po asê. 31 Yac taŋyalê
bu Anötö oc kêŋ daŋga têŋ lau
sac dom. Mba! Iŋ kêŋ daŋga
lau gitêŋ naŋ sêŋkuc iŋ ndê yom.
32 Yac daŋgô daŋ muŋ su dom, bu
ŋamalac daŋ kôm ŋgac naŋ dinda
kôc iŋ ti tapec, naŋ tandô po asê.
Mba sambuc! 33 Ŋgac dinaŋ bu
meŋ akêŋ Anötö dom, dec oc tôm
dom bu iŋ kôm gêŋ daŋ.”

34 Ŋac sêŋgô iŋ ndê yom dinaŋ,
dec gêli ŋac si ŋalôm sa ŋandô.
Ma sêsôm, “Am bu êmdôhôŋ yac,
a? Sac gêm am ahuc têŋ ndoc
dinam kôc am!” Goc sêtiŋ iŋ sa
awê gi.

Lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom,
naŋ sêtôm lau tapec

35 Têŋ ndoc Yisu ŋgô ŋawaê bu
lau Palêsai sêtiŋ ŋgac dau su, naŋ
iŋ kêsalê iŋ e tap iŋ sa, ma ndac
iŋ, “Am kêŋ whiŋ Ŋamalac ndê
Atu, me mba?” 36 Ma iŋ ô yom ma
sôm, “O ŋadau! Ŋamalac ndê Atu
iŋ asa? Sôm têŋ aö, goc aö wakêŋ
whiŋ iŋ.” 37 Goc Yisu sôm, “Am
gêlic iŋ su. Aö ŋgac dauŋ dec,
naŋ gasôm yom têŋ am.” 38 Ma
iŋ sôm, “Pômdau, aö gakêŋ whiŋ
am.” Goc iŋ pôŋ haduc têŋ Yisu.
39 Ma Yisu sôm, “Aö gasip nom
gameŋ ma lau oc sêtap matôc sa
tu aö-ŋga. Lau tapec oc sêti lau
tandô ŋayham, ma lau naŋ gauc
gêm bu ŋac lau tandô ŋayham,
naŋ oc sêtôm lau tapec.” 40 Lau
Palêsai ŋatô sêmbo sêwhiŋ, ma
sêŋgô Yisu ndê yom dinaŋ ma
sêndac, “Bocke? Am sôm bu yac
taŋpec awhiŋ, a?” 41 Ma iŋ sôm,
“Mac bu lau tampec, dec mac nem
giso mba. Mac asôm bu mac lau
tanôm ŋayham, magoc mac akêŋ
whiŋ aö dom. Tu dinaŋ-ŋga dec
mac nem giso gacgeŋ yêc mac-
ŋga.”

10

Yom gôliŋ pi ŋgac yob domba-
ŋga

1 Ma Yisu sôm, “Yom ŋandô aö
wasôm têŋ mac, bu ŋgac naŋ sôc
domba si tuŋlôm yêc gatam dom,
magoc kêgilì tuŋ bambaliŋ bu sôc
ndi, naŋ ŋgac kaŋ-nda. 2 Magoc
ŋgac naŋ sôc domba si tuŋlôm
yêc gatam solop, naŋ ŋgac yob
domba-ŋga ŋandô. 3 Ŋgac naŋ
yob gatam oc lêc gatam su têŋ iŋ,
ma domba sêŋyalê iŋ awha. Iŋ
oc ta domba tigeŋ-tigeŋ si ŋaê,
ma wê ŋac sêsa sêndi. 4 Têŋ
ndoc iŋ kôc iŋ ndê domba hoŋ
sêsa si, naŋ iŋ kêsêlêŋ muŋ ma
ŋac sêŋkuc iŋ, bu ŋac sêŋyalê iŋ
awha. 5 Tigeŋ ŋac oc sêŋkuc ŋgac
apa daŋ dom. Mba! Ŋac oc sêlhö
bambaliŋ yêc iŋ, bu sêŋyalê iŋ
awha dom!” 6 Yisu sôm yom gôliŋ
dinaŋ, magoc ŋac sêŋyalê iŋ ndê
yom ŋahu dom.

Yisu iŋ gatam domba-ŋga

7 Bocdinaŋ Yisu sôm tiyham,
“Yom ŋandô aö wasôm têŋ
mac! Aö gatôm gatam tu
domba sêsôc si tuŋlôm sêndi-ŋga.
8 Kêdôhôŋwaga tasaŋ hoŋ naŋ
sêhôc asê sêmuŋ aö, naŋ lau kaŋ.
Magoc domba sêkêŋ daŋga ŋac
dom. 9 Aö gatam, ma domba naŋ

sêsôc yêc aö, naŋ oc sêtap Anötö
ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa.
Ŋac oc sêsôc sêsa, ma sêtap gêŋ
sêneŋ-ŋga ŋayham sa. 10 Ŋgac
kaŋ meŋ bu nem kaŋ ti ndic ndu
ma seŋ popoc. Iŋ ndê gweleŋ
dau dinaŋ. Tigeŋ aö gameŋ bu
wamasaŋ lêŋ bu lau sêtap Anötö
ndê mwasiŋ sêndöc tali-ŋga sa,
ma mwasiŋ dau oc êŋsalê ŋac
ahuc."

Yisu iŋ Ŋadau yob domba-ŋga ŋayham

11 "Aö ŋgac wayob domba-ŋga
ŋayham. Ŋgac yob domba-ŋga
ŋayham oc kêŋ dau sambuc e
nditôm iŋ mbac ndu bu nem iŋ
ndê domba sa. 12 Magoc ŋgac naŋ
yob domba tu tap ŋaôli sa-ŋga,
naŋ gitôm ŋgac naŋ yob dau ndê
domba, naŋ dom. Iŋ bu lic giam
sac daŋ meŋ, dec iŋ oc hu domba
siŋ ma lhö ndi. Goc giam sac oc
seŋ domba ma sêlhö bambaliŋ.
13 Ŋgac dinaŋ oc lhö ndi, bu iŋ
gêm gweleŋ tu awa-ŋga ŋambwa,
ma hêgo dau tu domba-ŋga dom.
14-15 "Aö ŋgac wayob domba-
ŋga ŋayham. Gitôm Damaŋ
kêyalê aö, ma aö kayalê Damaŋ,
bocdinaŋ aö kayalê aneŋ domba,
ma aneŋ domba sêŋyalê aö. Ma
wakêŋ dauŋ sambuc e nditôm
wambac ndu bu wanem ŋac sa.
16 Ma aneŋ domba ŋatô sêmbo,
naŋ sêmbo sêwhiŋ domba toŋ
dindec dom. Aö wandic ŋac sa
sêmeŋ sêmbo sêwhiŋ domba din-
dec, ma ŋac oc sêti toŋ tigeŋ. Ŋac
si ŋadau tigeŋ aö dec wayob ŋac,
ma ŋac hoŋ oc sêkêŋ daŋga aö
awhaŋ.
17 "Damaŋ tac whiŋ aö, bu aö
wakêŋ dauŋ gacgeŋ wambac ndu,
ma tiŋambu aö watisa tiyham.
18 Ŋamalac daŋ oc kôc taŋli ŋahu
su yêc aö dom. Aö dauŋ oc wahu
taŋli ŋahu siŋ tôm aö dauŋ atac
whiŋ. Anötö kêŋ ŋaclai têŋ aö bu
aö dauŋ wahu siŋ, ma bu aö dauŋ
wakôc sa tiyham. Damaŋ gic atu
yom dau dinaŋ."
19 Lau bata Israel-ŋga sêŋgô
yom dinaŋ ma sêwhê dau kôc
ti sêseŋ dandi tiyham. 20 Lau
daêsam sêsôm, "Ŋalau sac daŋ
mbo iŋ ndê ŋalôm ma kôm iŋ ndê
gauc timboloc. Aŋgô iŋ ndê yom
dom!" 21 Magoc lau ŋatô sêsôm,
"Ŋgac ti ŋalau sac oc sôm yom
kaiŋ dinaŋ dom. Ma ŋalau sac
oc kôm ŋgac tapec tandô po asê
dom!"

Lau bata Israel-ŋga sêtiŋ Yisu su

22 Têŋ ndoc uhô-ŋga, lau
Israel-ŋga si †Mwasiŋ Sic Gawi
Lôm-ŋga hôc asê Jerusalem.
23 Yisu kêsêlêŋ mbo lôm dabuŋ
ŋabatêmndö, mbo gameŋ naŋ
sêsam bu Solomon ndê Batêm.
24 Ma lau bata Israel-ŋga sêkac
sa sêŋgihi iŋ ahuc, ma sêsôm,
"Ŋasawa baliŋ lec yac atac lu-lu tu
am-ŋga. Bocdinaŋ dec sôm yom
yêc awê têŋ yac. Am Mesaya dau,
me mba?" 25 Ma Yisu sôm, "Aö
gasôm têŋ mac su, magoc mac
akêŋ whiŋ aö dom. Ma aö gakôm
gêŋ dalô gam Damaŋ aŋgô. Gêŋ
dau puŋ yom ŋandô pi aö dôŋ, ma
whê aneŋ ŋahu sa tiawê. 26 Magoc
mac akêŋ whiŋ aö dom, ŋahu
bu mac ati aö neŋ domba dom.
27 Aneŋ domba sêkêŋ daŋga aö
awhaŋ. Aö kayalê ŋac, ma ŋac
sêŋkuc aö. 28 Aö oc wakêŋ ŋac
sêndöc tali ŋapaŋ ma oc tôm dom
bu ŋac sêniŋga têŋ têm ŋambu-
ŋga dom. Ma lau daŋ sêtôm dom
bu sêŋgaho ŋac su yêc aö amaŋ.
29 Damaŋ kêŋ aneŋ domba têŋ aö,
ma gêŋ daŋ hôc gêlêc iŋ su dom.
Bocdinaŋ lau daŋ sêtôm dom bu
sêŋgaho ŋac su yêc Damaŋ amba.
30 Alu Damaŋ ati gêŋ tigeŋ."
31 Têŋ dinaŋ lau bata sêkôc hoc
sa tiyham bu sêtuc iŋ. 32 Magoc
iŋ sôm têŋ ŋac, "Mac bu atuc aö
ŋa hoc tu gêŋ dalô bocke-ŋga?

Bu aö gatôc gêŋ ŋayham daêsam
têŋ mac, tôm naŋ Damaŋ kêŋ têŋ
aö.” 33 Ma ŋac sêô yom ma sêsôm,
“Yac bu atuc am tu gêŋ daŋ naŋ
am kôm-ŋga dom. Mba! Am
ŋamalac daŋ, magoc toc daôm
sa bu nditôm Anötö dau. Am
nem yom dinaŋ sac sambuc, ma
tu dinaŋ-ŋga yac bu atuc am ŋa
hoc.”

34 Goc Yisu ô yom ma sôm, “Mac
aŋyalê yom naŋ Anötö dau sôm
pi lau bata Israel-ŋga ŋatô, naŋ
sêto yêc mac nem Buku Yomsu-
ŋga* bocdec bu, *‘Aö gasam mac
bu anötöi.’* 35 Aŋgô su naŋ! Anötö
kêŋ iŋ ndê yom têŋ lau nom-ŋga
dinaŋ, ma sam ŋac bu anötöi. Ma
gitôm dom bu daseŋ Anötö ndê
yom daŋ su. 36 Ma aö bocke?
Damaŋ dau kêyaliŋ aö sa ma
kêkiŋ aö gasip nom gameŋ. Boc-
dinaŋ tu sake-ŋga mac asôm bu
aneŋ yom sac sambuc, têŋ ndoc aö
gasôm bu aö Anötö ndê Atu? 37 Aö
bu wakôm Damaŋ ndê gweleŋ
naŋ kêŋ sip aö amaŋ, naŋ dom,
naŋ akêŋ whiŋ aö dom. 38 Tigeŋ
aö gakôm Damaŋ ndê gweleŋ, ma
bocdinaŋ dec mac bu akêŋ whiŋ
aneŋ yom dom, tigeŋ akêŋ whiŋ
tu gêŋ naŋ aö gakôm-ŋga. Ma
bocdinaŋ mac oc aŋyalê pi ŋandô
bu Damaŋ mbo aö ŋalôm, ma aö
gambo iŋ ŋalôm.”

39 Têŋ dinaŋ sêŋsahê tiyham bu
sêkôc iŋ dôŋ, magoc ŋac gitôm
dom, ma iŋ kölhö gi. 40 Ma iŋ pi
Bu Jordan ŋadaŋga gi, ma mbo
gameŋ naŋ muŋ-ŋga Jon kêku lau
mbo. 41 Lau daêsam sêsa sêtêŋ
iŋ si, ma sêsôm têŋ dau, “Jon
kôm gêŋ dalô daŋ dom. Magoc
yom hoŋ naŋ iŋ sôm pi ŋgac
dindec, naŋ yom ŋandô.” 42 Ma
lau daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu yêc
gameŋ dinaŋ.

11

Lasarus mbac ndu

1-2 Ŋgac daŋ ŋaê Lasarus mbo
malac Betani. Ma iŋ ndê lhuwê lu
sêmbo, daŋ ndê ŋaê Mata, ma daŋ
ŋaê Maria, awhê naŋ tiŋambu tac
bu ŋamalu ŋayham pi Pômdau
gahi, ma puŋ ŋa iŋ kêclauŋ. Têŋ
bêc daŋ Lasarus gêmbac. 3 Goc
Maria lu Mata sêkêŋ yom têŋ
Yisu bocdec bu, “Pômdau, ŋgac
naŋ am atac whiŋ dec gêmbac.”
4 Yisu ŋgô yom dau ma sôm, “Iŋ
gêmbac tu bu mbac ndu ŋambwa-
ŋga dom. Iŋ gêmbac bu tôc Anötö
ndê ŋaclai ti waê asê, ma bu
Anötö ndê Atu tap waê sa whiŋ.”

5 Yisu tac whiŋ Maria lu Mata
ma Lasarus. 6 Tigeŋ têŋ ndoc iŋ
ŋgô ŋawaê bu Lasarus gêmbac,
naŋ iŋ têŋ iŋ gi ŋagahô dom.
Iŋ gacgeŋ mbo gameŋ dinaŋ
gitôm bêc lu. 7 Goc iŋ sôm
têŋ iŋ ndê ŋgacsêŋomi, “Dalhö
dambu datêŋ gameŋ Judia-ŋga
dandi.” 8 Magoc ŋac sêsôm,
“Kêdôhôŋwaga, mba! Ŋasawa
apê lec lau bata Israel-ŋga naŋ
sêmbo dindê, naŋ tac whiŋ bu
sêtuc am ŋa hoc. Bocke dec am bu
mbu ndi tiyham?” 9 Ma Yisu ô yom
ŋa yom gôliŋ daŋ, ma sôm, “Têŋ
bêc hoŋ ac pô gameŋ gitôm acgatu
ŋasawa 12, ma tiŋambu ŋasec sa.
Ŋamalac daŋ bu êŋsêlêŋ têŋ ndoc
ac-ŋga, dec iŋ oc tiŋ gahi dom,
bu iŋ gêlic ŋawê nom dindec-ŋga.
10 Magoc iŋ bu êŋsêlêŋ têŋ ôbwêc,
dec iŋ oc tiŋ gahi, bu iŋ ndê ŋawê
mba.” 11 Goc Yisu gic têku yom ma
sôm, “Yac neŋ silip Lasarus yêc
bêc. Aö watêŋ iŋ wandi bu wauŋ
iŋ sa.” 12 Ma ŋgacsêŋomi sêsôm,
“Pômdau, iŋ bu yêc bêc yêc, dec
iŋ dau oc ŋayham sa.” 13 Ŋac gauc
gêm bu Yisu sôm bu Lasarus mbo
tali ma yêc bêc, magoc iŋ ndê

* **10:34** Yom dau yêc Buku Wê-ŋga 82:6 (alic footnote yêc Jon 15:25). Anötö dau kêŋ ŋaclai têŋ kiŋ ti gôliŋwaga bu sênem gôliŋ sêmbo nom, ma bocdinaŋ iŋ sam ŋac bu anötöi. Ma têm ŋatô iŋ sam ŋac bu Anötö atui - alic BW 2:7 ma 82:6.

yom dau ŋahu bu Lasarus mbac
ndu su. 14 Goc Yisu sôm yom yêc
awê têŋ ŋac bu, “Lasarus mbac
ndu. 15 Tu mac-ŋga dec aö atac
ŋayham bu aö gambo g awhiŋ iŋ
dom, bu kwahic dec mac oc akêŋ
whiŋ tu gêŋ naŋ aö bu wakôm-
ŋga. Bocdinaŋ yac datêŋ iŋ
dandi.” 16 Ma Tomas, ŋgacsêŋom
naŋ sêsam bu Lôcmpôŋ, naŋ
sôm têŋ ŋgacsêŋomi ŋatô, “Ayôc!
Dawhiŋ iŋ dandi, ma dambac ndu
dawhiŋ iŋ.”

*Yisu iŋ yac neŋ datisa ti dambo
taŋli ŋahu*

17 Yisu hôc asê gameŋ Judia-ŋga
ma tap sa bu sêkêŋ Lasarus ndê
ŋamlaŋ yêc hocsuŋ daŋ gitôm bêc
hale su. 18 Malac Betani yêc suŋ sa
têŋ Jerusalem, seŋ ŋasawa gitôm
kilometa tö. 19 Ma lau Israel-
ŋga daêsam sêsa akêŋ Jerusalem
sêmeŋ, ma sêndöc sêwhiŋ Mata
lu Maria, bu sênem malô iŋlu tu
lhuŋgac hu iŋlu siŋ-ŋga. 20 Mata
ŋgô bu Yisu kêsêlêŋ meŋ, goc sa gi
bu lic iŋ, magoc Maria ndöc andu.
21 Têŋ ndoc Mata hôc asê Yisu, naŋ
iŋ sôm têŋ iŋ, “O Pômdau, am
bu mbo, dec aö lhuŋgac oc mbac
ndu dom. 22 Magoc kwahic dec am
mweŋ hôc asê su, ma aö kayalê
bu gêŋ bocke naŋ am bu ndac têŋ
Anötö, naŋ iŋ oc kôm.” 23 Ma Yisu
sôm, “Am lhômŋgac oc tisa ma
mbo tali tiyham.” 24 Dec Mata ô
yom ma sôm, “Aêc! Aö kayalê
bu iŋ oc tisa têŋ bêc ŋambu-ŋga
naŋ lau batê hoŋ oc sêtisa.” 25 Goc
Yisu sôm, “Ŋamalac si sêtisa ma
sêmbo tali ŋahu, naŋ aö dauŋ.
Asa naŋ kêŋ whiŋ aö ma mbac
ndu su, naŋ oc mbo tali tiyham.
26 Ma asa naŋ mbo tali ma kêŋ
whiŋ aö, naŋ oc niŋga têŋ têm
ŋambu-ŋga dom, iŋ oc gacgeŋ
mbo tali. Am kêŋ whiŋ yom
dindec, me mba?” 27 Ma Mata
sôm, “Aêc Pômdau! Aö gakêŋ
whiŋ bu am Mesaya, ma Anötö
ndê Atu naŋ iŋ gic bata bu êŋkiŋ
sip nom meŋ.”
28 Mata sôm yom dinaŋ su, goc
mbu gi ma ta Maria têŋ iŋ meŋ.
Ma iŋ sôm têŋ iŋ, “Kêdôhôŋwaga
meŋ su, ma iŋ ndac am.” 29 Maria
ŋgô su, goc tisa ŋagahô bu sa têŋ
Yisu ndi. 30 Têŋ ndoc dinaŋ Yisu
hôc asê Betani su dom, iŋ gacgeŋ
mbo gameŋ naŋ Mata hôc pi iŋ.
31 Lau Israel-ŋga naŋ sêmbo andu
sêwhiŋ Maria tu bu sênem malô
iŋ, naŋ sêlic iŋ tisa ŋagahô ma
kölhö gi. Ŋac gauc gêm bu iŋ oc
têŋ sêhô ndi bu taŋ lhuŋgac mbo
dindê, ma bocdinaŋ sêsa si ma
sêŋkuc iŋ.
32 Têŋ ndoc Maria hôc asê
gameŋ naŋ Yisu mbo ma gêlic iŋ,
naŋ iŋ hu dau sip nom yêc iŋ
gahi-ŋga, ma sôm, “O Pômdau,
am bu mbo, dec aö lhuŋgac oc
mbac ndu dom.” 33 Yisu gêlic
Maria taŋ, ma gêlic lau Israel-
ŋga naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêtaŋ
bocdinaŋ, dec kêsahê ŋawapac
atu yêc ndê ŋalôm. 34 Ma iŋ ndac,
“Mac aŋsuhuŋ iŋ yêc nde?” Ma
sêsôm, “Mweŋ Pômdau, ma lic.”
35 Têŋ dinaŋ Yisu tasulu sa. 36 Ma
lau Israel-ŋga dinaŋ sêsôm, “Alic,
iŋ atac whiŋ Lasarus ndu andô.”
37 Magoc ŋatô sêsôm, “Iŋ kôm
ŋgac tapec tandô po asê. Bocke
dec iŋ kôm Lasarus ŋayham sa
dom, ma iŋ mbac ndu?”

Yisu uŋ Lasarus sa

38 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋalôm
ŋawapac atu tiyham, ma iŋ
kêsêlêŋ têŋ sêhô gi. Ŋac sêkêŋ
ŋgac batê dau ndê ŋamlaŋ yêc
hocsuŋ daŋ, ma sêmpi hoc daŋ
gi ndöc sê awha ahuc. 39 Têŋ
ndoc Yisu hôc asê, naŋ iŋ sôm têŋ
lau naŋ sêwhiŋ iŋ bu, “Mac ampi
hoc dau sa.” Magoc ŋgac batê
ndê lhuwê Mata sôm, “Pômdau!
Iŋ yêc gitôm bêc hale su. Oc
ŋamaniŋ sa su.” 40 Dec Yisu sôm,
“Aö gasôm têŋ am su, bu kêŋ

whiŋ, dec am oc lic Anötö ndê
ŋaclai ti ŋawasi.” 41 Iŋ sôm yom
dinaŋ su, goc lau sêmpi hoc dau
sa. Ma Yisu tatac undambê ma
sôm, “Damaŋ, aö wanem daŋge
am, bu am ŋgô aneŋ yom. 42 Aö
kayalê bu am kêŋ daŋam aö
ŋapaŋ, magoc kwahic dec aö bu
wanem daŋge am, bu lau naŋ
sêlhac dec oc sêŋgô aneŋ yom,
ma sêkêŋ whiŋ bu am kêkiŋ
aö gameŋ.” 43 Goc iŋ mbwêc
awha atu, “Lasarus! Sa mweŋ!”
44 Dec Lasarus sa meŋ, ma po naŋ
sêmpaŋ iŋ gahi ti amba, ma po
daŋ naŋ sêhi pi iŋ ŋagôlôŋ, naŋ
gacgeŋ sêyêc iŋ. Ma Yisu sôm têŋ
ŋac, “Akôc po su yêc iŋ, ma akêŋ
iŋ lhö ndi.”

Lau bata sêkic yom bu sêndic Yisu ndu

45 Tu gêŋ atu dinaŋ-ŋga dec
lau Israel-ŋga daêsam naŋ sêmbo
sêwhiŋ Maria ma sêlic gêŋ naŋ
Yisu kôm, naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ.
46 Magoc ŋatô sêtêŋ lau Palêsai si,
ma sic miŋ pi gêŋ naŋ Yisu kôm.
47 Goc dabuŋsiga atu-tu ti lau
Palêsai sêmbwêc lau †Sanedrin-
ŋga sêpitigeŋ, ma sêndac ŋac,
“Yac oc dakôm gêŋ sake? Ŋgac di-
naŋ kôm gêŋ dalô daêsam. 48 Yac
bu dalhac iŋ ahuc dom, dec lau
hoŋ oc sêkêŋ whiŋ bu iŋ Mesaya
dau. Ma lau Rom-ŋga oc sêmeŋ
ma sêseŋ yac neŋ gameŋ danem
akiŋ Anötö-ŋga ti yac lau Israel-
ŋga hoŋ su.”

49 Têŋ yala dinaŋ Kayapas iŋ
†dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Ma iŋ
sôm têŋ lau Sanedrin-ŋga, “Mac
nem gauc sa dom! 50 Iŋ mbac ndu
maŋ! Yham dom bu lau Israel-
ŋga hoŋ sêniŋga. Ŋgac tigeŋ
bu mbac ndu ô lau hoŋ, naŋ oc
ŋayham hôc gêlêc su.” 51 Kayapas
sôm yom dinaŋ ŋa iŋ dau ndê
gauc dom. Magoc têŋ yala dinaŋ
iŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga, dec iŋ
sôm yom dau gitôm propet daŋ.
Ma yom dau ŋahu bocdec bu. Yisu
oc mbac ndu tu lau Israel-ŋga
hoŋ. 52 Ma tu ŋac tawasê-ŋga
dom. Iŋ oc mbac ndu tu Anötö
ndê lau hoŋ naŋ sêmbo gameŋ
nom-ŋga tidau-tidau, tu bu ndic
ŋac hoŋ sa sêpitigeŋ.

53 Bocdinaŋ têŋ bêc dinaŋ
lau bata Israel-ŋga dinaŋ sic
hu sêŋsalê lêŋ bu sêndic Yisu
ndu. 54 Ma tu dinaŋ-ŋga Yisu
kêsêlêŋ mbo awê yêc lau Israel-
ŋga ŋalôm dom. Iŋ kölhö gi
mbo malac Eprayim, naŋ yêc
gameŋ sawa ŋamakê. Ma iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sêmbo gameŋ dinaŋ
sêwhiŋ iŋ.

55 Têŋ ndoc lau Israel si om atu
Mwasiŋ Pasowa-ŋga meŋ kêpiŋ,
n aŋ lau daêsam yêc gameŋ
ŋamakê-ŋga sêpi Jerusalem si.
Ŋac bu sêŋkuc lau Israel si lêŋ
sêmasaŋ dau ŋawasi sa yêc Anötö
aŋgô-ŋga muŋ su naŋ goc Pasowa
ŋabêc hôc asê. 56 Ma ŋac sêŋsalê
Yisu ŋapaŋ. Têŋ ndoc sêkac sa
sêmbo lôm dabuŋ, naŋ sêndac
dandi, “Mac gauc gêm bocke? Iŋ
oc meŋ tu Mwasiŋ Pasowa-ŋga,
me mba?” 57 Tigeŋ dabuŋsiga atu-
tu ti lau Palêsai sic atu lau bu asa
bu tap gameŋ naŋ Yisu mbo, naŋ
sa, naŋ kêŋ ŋawaê têŋ ŋac, ma
ŋac oc sêkôc iŋ dôŋ.

12

Maria gêm oso Yisu
(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9; Luk 7:37-38)

1 Bêc 6 yêc dôŋ yêc bu Mwasiŋ
Pasowa-ŋga hôc asê, ma Yisu têŋ
malac Betani gi. Lasarus, ŋgac
naŋ iŋ uŋ sa akêŋ lau batê-ŋga,
naŋ mbo malac dinaŋ. 2 Ma
yêc Lasarus ndê andu, ŋac sêndê
mwasiŋ tu Yisu-ŋga. Lasarus ti
lau ŋatô seŋ gêŋ sêndöc sêwhiŋ
iŋ, ma Mata gêm akiŋ ŋac mbo.
3 Goc Maria meŋ, kôc a ŋakwi
ŋamalu ŋayham naŋ ŋaôli atu sip

kac daŋ, ma kêc pi Yisu gahi. Goc
iŋ puŋ iŋ gahi ŋa iŋ dau kêclauŋ.
Ma gêŋ dau ŋamalu hôŋ dau sa
ma gêm andu ŋalôm ahuc.
4 Têŋ dinaŋ Judas Iskeriot,
ŋgacsêŋom naŋ tiŋambu hoc
Yisu asê, naŋ sôm, 5 “Bu ŋamalu
ŋayham dindec ŋaôli atu, gitôm
denarii 300 naŋ dakôc ti ŋaôli
tu gweleŋ yala sambuc-ŋga. Tu
sake-ŋga awhê dec kêyaiŋ? Gitôm
bu dakêŋ têŋ lau sênemlhi, ma
dakêŋ ŋa-awa tu danem lau
ŋalôm sawa sa-ŋga.” 6 Judas sôm
yom dinaŋ, magoc iŋ gauc gêm
lau ŋalôm sawa dom. Iŋ sôm yom
dinaŋ ŋahu bu iŋ ŋgac kaŋ-nda.
Iŋ yob ŋgac-sêŋomi si talhi mone-
ŋga, ma gêm kaŋ mone ŋatô bu
nem dau sa. 7 Magoc Yisu ô iŋ
ndê yom ma sôm, “Mac alhac
awhê dindec ahuc dom. Iŋ yob
gêŋ dau ŋapaŋ e kwahic dec, gic
waê bêc sêŋsuhuŋ aö-ŋga. 8 Lau
ŋalôm sawa oc sêmbo sêwhiŋ
mac ŋapaŋ. Tigeŋ aö oc wambo
wawhiŋ mac ŋapaŋ dom.”

Lau dabuŋsiga sêkic yom pi Lasarus

9 Têŋ ndoc dinaŋ lau Jerusalem-
ŋga daêsam sêŋgô ŋawaê bu Yisu
mbo malac Betani, dec sêsa si bu
sêlic iŋ. Ma ŋac bu sêlic Lasarus,
ŋgac naŋ Yisu uŋ sa yêc lau batê-
ŋga, naŋ whiŋ. 10 Tu dinaŋ-ŋga
dabuŋsiga atu-tu Israel-ŋga sêkic
yom bu sêndic Lasarus ndu whiŋ.
11 Ŋahu bu lau Israel-ŋga daêsam
sêhu ŋac siŋ ma sêkêŋ whiŋ Yisu
tu Lasarus-ŋga.

Yisu sôc malac Jerusalem gi
(Mat 21:4-9; Mak 11:7-10; Luk 19:35-38)

12 Têŋ ŋagalaŋsê lau daêsam
naŋ sêmbo Jerusalem tu Mwasiŋ
Pasowa-ŋga sêŋgô ŋawaê bu Yisu
kêsêlêŋ mbo seŋ bu têŋ Jerusalem
meŋ. 13 Bocdinaŋ ŋac sêsa si
bu sêkôc iŋ sa. Sêhôc tômtôm
ŋalauŋ ma sêmbwêc, “Hosana!
Tampiŋ iŋ naŋ meŋ gêm Pômdau
aŋgô. Tampiŋ lau Israel-ŋga si
Kiŋ.” 14 Yisu kêsêlêŋ meŋ ndöc
doŋki ŋatu daŋ ŋahô, ma ŋalêŋ
dinaŋ propet akwa daŋ ndê yom
ŋandô sa. Yom dau yêc bocdec bu:

15 O mac lau †Sayon-ŋga, atöc
daôm dom. Alic mac nem
Kiŋ têŋ mac meŋ, ndöc doŋki
ŋatu ŋahô. *[Sek 9:9]*

16 Yisu ndê ŋgacsêŋomi sêlic
gêŋ hoŋ dinaŋ, magoc ŋac
sêŋyalê ŋahu dom. Tigeŋ
tiŋambu, têŋ ndoc Yisu tisa ti
ŋawasi atu, naŋ sêŋyalê bu
yom dau, naŋ sêto muŋ su, naŋ
hêganôŋ Yisu, ma tu dinaŋ-ŋga
lau sêkôm gêŋ dinaŋ têŋ iŋ.
17 L au daêsam naŋ sêmbo
sêwhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ mbwêc
Lasarus ma uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-
ŋga, naŋ sic miŋ pi iŋ ŋapaŋ.
18 Bocdinaŋ lau daêsam sêŋgô
ŋawaê bu Yisu kôm gêŋ dalô atu
dinaŋ, ma sêsa si bu sêlic iŋ têŋ
bêc dinaŋ. 19 Ma têŋ têm lau
Palêsai sêlic gêŋ dau, naŋ sêsôm
têŋ dandi, “Alic, yac neŋ yom hoŋ
ŋandô mbasi. Yac oc dalhac iŋ
ahuc ŋalêŋ bocke? Lau hoŋ oc
sêŋkuc iŋ!”

Yisu sôm gwanaŋ bu iŋ oc mbac ndu

20 Lau Grik ŋatô sêmbo sêwhiŋ
lau naŋ sêpi malac Jerusalem tu
sênem akiŋ Anötö-ŋga têŋ om atu
Pasowa-ŋga. 21 Lau Grik dinaŋ
sêtêŋ Pilip, ŋgacsêŋom naŋ meŋ
akêŋ malac Betsaida yêc gameŋ
Galili-ŋga, ma sêsôm têŋ iŋ bu, “O
ŋgac atu, yac bu alic Yisu.” 22 Dec
Pilip gi sôm yom dau têŋ Andru,
ma iŋlu si sêsôm têŋ Yisu. 23 Yisu
ŋgô yom dau goc sôm yom gôliŋ
daŋ bocdec bu, “Ndoc meŋ sa bu
Ŋamalac ndê Atu tap iŋ ndê waê
atu sa. 24 Aö wasôm yomandô
têŋ mac. Gêŋ ŋawhê daŋ bu sêsô
sip nom ndi dom, dec gêŋ tigeŋ
dau oc gacgeŋ yêc. Magoc gêŋ

dau bu dasô sip nom ŋalôm ndi,
dec oc tibalê ma niŋga, magoc
tiŋambu oc po pi meŋ ma nem
ŋandô daêsam tiyham. 25 Asa naŋ
tac whiŋ bu sap gêŋ nom-ŋga dôŋ
ŋapaŋ tu mbo tali-ŋga, naŋ oc
niŋga. Magoc asa naŋ bu hu gêŋ
nom dindec-ŋga siŋ tu êŋkuc aö-
ŋga, naŋ tap seŋ ndöc tali têŋ têm
ŋambu-ŋga-ŋga sa. 26 Asa naŋ
gauc gêm bu nem akiŋ aö, naŋ
meŋ êŋkuc aö. Ma gameŋ naŋ aö
oc wambo, naŋ iŋ naŋ gêm akiŋ
aö, naŋ oc mbo bocdinaŋ. Lau
hoŋ naŋ sem akiŋ aö, naŋ Damaŋ
oc toc ŋac sa.

27 "Kwahic dec aö neŋ ŋalôm
kedehe aö ŋandô. Tigeŋ aö wan-
dac Damaŋ bu êŋgaho aö su yêc
ndoc ŋawapac-ŋga dindec dom.
Mba! Tu gêŋ dau dindec-ŋga dec
aö gameŋ. 28 Damaŋ, aö wasa lêŋ
dindec tu bu wapo nem waêm sa."

Yisu sôm yom dinaŋ, ma awha
daŋ sa akêŋ undambê bocdec bu,
"Aö gatap waêŋ sa tu am-ŋga
su, ma watap sa tiyham." 29 Lau
daêsam naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ
sêŋgô ŋakêcsia dau, ma ŋatô
sêsôm bu wapap gic. Ma ŋatô
sêsôm bu aŋela daŋ sôm yom têŋ
Yisu. 30 Magoc Yisu sôm, "Awha
dinaŋ sa tu aö-ŋga dom, magoc
sa tu mac-ŋga. 31 Kwahic dec
ti ndoc Anötö êmatôc lau nom
dindec-ŋga. Ma iŋ oc êmasuc
nom dindec ŋadau su.* 32 Magoc
têŋ ndoc sêndic aö pi a ma sêsuŋ
aö sa yêc nom, naŋ aö oc wahê
ŋamalac akêŋ gameŋ hoŋ sêtêŋ
aö sêmeŋ." 33 Yisu sôm yom dinaŋ
bu tôc ŋalêŋ naŋ iŋ oc mbac ndu,
naŋ asê.

34 Ma lau dinaŋ sêô iŋ awha
ma sêsôm, "Sêto yom yêc buku
yomsu-ŋga, naŋ sôm bu Mesaya
oc mbo ŋapaŋ. Ma bocke dec am
sôm bu ŋac oc sêsuŋ Ŋamalac
ndê Atu sa? Ŋamalac ndê Atu
dau iŋ asa?" 35 Goc Yisu sôm, "Ya
ŋawê oc mbo whiŋ mac ŋasawa
sauŋ, ma boc-dinaŋ aŋsêlêŋ ambo
ŋawê dau ŋalôm, bu ŋasec nem
mac ahuc dom. Lau naŋ sêŋsêlêŋ
sêmbo ŋasec ŋalôm, naŋ sem
gauc gameŋ naŋ oc sêndi naŋ.
36 Akêŋ whiŋ Ŋawê dau naŋ
kwahic dec mbo whiŋ mac, ma
mac oc ati lau ŋawê-ŋga." Yisu
sôm yom dau su, goc hu ŋac siŋ,
ma siŋ dau têŋ ŋac.

Lau daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu dom

37 Yisu kôm gêŋ dalô daêsam
yêc lau Israel aŋgô-ŋga, magoc
daêsam sêkêŋ whiŋ dom bu iŋ
Mesaya dau. 38 Ma bocdinaŋ yom
naŋ propet Aisaya to muŋ su, naŋ
ŋandô sa. Yom dau yêc bocdec:

Pômdau, ŋac si asa kêŋ whiŋ
yom naŋ yac ahoc asê?
Ma ŋac si asa ndê gauc sa pi am
nem ŋaclai atu, naŋ am tôc
tiawê? *[Ais 53:1]*

39 Bocdinaŋ Anötö ndê propet
Aisaya tôc asê gwanaŋ bu lau
dinaŋ sêtôm dom bu sêkêŋ whiŋ.
Ma iŋ to yom daŋ tiyham bocdec
bu:

40 Pômdau kôm ŋac si tandô
tipec, ma ŋac si ŋalôm
ŋadandi. Bocdinaŋ gitôm
dom bu sêlic ŋa tandô, ma
sêŋyalê yêc ŋac si ŋalôm. Ma
gitôm dom bu ŋac sênem dau
kwi, ma wakôm ŋac ŋayham
sa tiyham. *[Ais 6:10]*

* **12:31** Yisu sôm bu Anötö oc êmasuc nom dindec ŋadau su. Têŋ ndoc Yisu mbac ndu ma tisa tiyham, iŋ ku Sadaŋ ndê ŋaclai dulu-alic Jon 16:33; Kol 2:15; Hib 2:15; ma 1 Jon 3:8. Yisu ku iŋ dulu su yomandô, magoc Anötö kêŋ ŋasawa têŋ Sadaŋ ma iŋ kôm iŋ ndê gweleŋ yêc nom - alic Epe 2:2; 2 Kor 4:4; ma 1 Jon 5:19. Bocdinaŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ sic waê bu sêlhac ŋaŋga ma sêndic siŋ têŋ Sadaŋ, (Jon 17:15; Epe 6:10-18) ma Anötö kêŋ ŋaclai têŋ ŋac bu sêku iŋ dulu (Rom 16:20). Têŋ bêc ŋambu-ŋga, Anötö oc seŋ Sadaŋ ti iŋ ndê aŋela ti lau sac su ma iŋ ndê ŋaclai oc pacndê sambuc (Rev 20:2-3, 10).

41 Aisaya to yom dau, ŋahu bu
iŋ gêlic Yisu ndê ŋawasi su, ma
bocdinaŋ dec sôm yom asê pi iŋ.
42 Yom dau yêc bocdinaŋ,
magoc lau Israel-ŋga daêsam
sêkêŋ whiŋ Yisu, ma ŋac si lau
bata ŋatô sêwhiŋ. Tigeŋ ŋac
sêtôc si sêkêŋ whiŋ iŋ tiawê dom,
ŋahu bu ŋac sêtöc bu lau Palêsai
oc sêtiŋ ŋac su yêc gôlôwac
Israel-ŋga. 43 Ŋac atac whiŋ bu
ŋamalac sêlic ŋac ŋayham ma
sêkeŋ waê têŋ ŋac, hôc gêlêc bu
sêtap waê sa yêc Anötö.
44 Ma Yisu sôm yom awha atu,
“Asa naŋ kêŋ whiŋ aö, naŋ kêŋ
whiŋ aö taŋwasêŋ dom. Iŋ kêŋ
whiŋ iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ
whiŋ. 45 Ma asa naŋ gêlic aö,
naŋ gêlic iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ,
naŋ bocdinaŋ. 46 Aö gahôc asê
nom gitôm ya ŋawê, bu lau hoŋ
naŋ sêkêŋ whiŋ aö, naŋ oc sêmbo
ŋasec dom. 47 Asa naŋ ŋgô aneŋ
yom magoc daŋga wambu dom,
naŋ aö dauŋ oc wamatôc iŋ dom.
Bu aö gameŋ bu wamatôc lau
nom-ŋga dom, magoc bu wanem
ŋac si. 48 Lau hoŋ naŋ sêkôc
aö ti aneŋ yom sa dom, naŋ oc
sêtap matôc sa têŋ bêc ŋambu-
ŋga. Ma ŋac si matôc ŋahu sip
ŋac sêkôc aneŋ yom sa dom. 49 Bu
aö gasôm dauŋ neŋ yom dom.
Damaŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ, naŋ
gic atu yom hoŋ tu wasôm asê-
ŋga. 50 Ma aö kayalê bu yom naŋ
iŋ gic atu, naŋ ti ŋamalac si seŋ
sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga. Bocdinaŋ
aŋyalê bu yom hoŋ naŋ aö gasôm,
naŋ kêkuc yom naŋ Damaŋ dau
kêŋ têŋ aö.”

13

Yisu kêgwasiŋ ŋgacsêŋomi gahi

1 Lau Israel-ŋga si om atu
mwasiŋ Pasowa-ŋga meŋ kêpiŋ,
ma Yisu kêyalê bu ndoc meŋ hôc
asê su, bu iŋ hu nom dindec siŋ
ma mbu têŋ Damba ndi. Iŋ atac
whiŋ iŋ dau ndê lau naŋ sêmbo
nom, ma iŋ bu tôc asê tiawê,
ŋalêŋ naŋ iŋ atac whiŋ ŋac ndu
andô. 2 Iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi
sêndöc sêwhiŋ dau bu sêneŋ gêŋ,
ma Judas Iskeriot, Saimon ndê
atuŋgac, mbo whiŋ ŋac. Sadaŋ
sip iŋ ndê ŋalôm muŋ su, ma
kêŋ gauc têŋ iŋ bu hoc Yisu asê.
3 Yisu kêyalê bu Damba kêŋ gêŋ
hoŋ sip iŋ amba, ma bu iŋ meŋ
akêŋ Anötö, ma oc mbu têŋ iŋ ndi.
4 Bocdinaŋ iŋ tisa yêc tebo, kac iŋ
ndê ŋakwê awê-ŋga su, ma kic po
dapuŋ dauŋ-ŋga daŋ pi iŋ ŋampê.
5 Goc iŋ tac bu sip suc daŋ,
ma gic hu kêgwasiŋ ŋgacsêŋomi
gahi, ma puŋ ŋa po naŋ iŋ kic
pi ŋampêbalê. 6 Iŋ têŋ Saimon
Pita meŋ, ma Pita ndac, “Pômdau,
am bu êmgwasiŋ aö gahiŋ whiŋ,
a?” 7 Ma Yisu ô yom ma sôm,
“Kwahic dec am nem gauc sa
dom pi gêŋ naŋ aö gakôm gambo,
tigeŋ tiŋambu am oc êmyalê.”
8 Magoc Pita sôm, “Mba! Am
êmgwasiŋ aö gahiŋ dom andô!”
Ma Yisu ô yom ma sôm, “Aö bu
waŋgwasiŋ am dom, dec am oc ti
aneŋ daŋ dom.” 9 Dec Pita sôm,
“Bocdinaŋ Pômdau, êmgwasiŋ aö
gahiŋ ŋambwa dom, magoc amaŋ
ti ŋagôlôŋ whiŋ!” 10 Magoc Yisu ô
yom ma sôm, “Ŋamalac naŋ gêliŋ
bu su, naŋ tiŋambu êŋgwasiŋ
gahi ŋambwa, dec iŋ ndê ŋamlic
sambuc ŋawasi sa. Aö wasôm têŋ
mac lau dinaŋ bu mac ŋawasi sa
su, magoc mac hoŋ dom.” 11 Yisu
kêyalê ŋgac naŋ oc hoc iŋ asê,
ma tu dinaŋ-ŋga sôm bu ŋac hoŋ
ŋawasi dom.

12 Yisu kêgwasiŋ ŋac hoŋ gahi
pacndê, dec sôc iŋ ndê ŋakwê
awê-ŋga sa tiyham, ma mbu gi
ndöc ndê mala. Ma iŋ ndac, “Mac
aŋyalê gêŋ naŋ aö gakôm têŋ mac,
naŋ ŋahu, me mba? 13 Iŋ solop bu
mac asam aö bu ‘Kêdôhôŋwaga,’

ma ‘Pômdau,’ bu aö dauŋ din-
dec. 14 Ma kwahic dec aö, mac
nem kêdôhôŋwaga ma Pômdau,
kagwasiŋ mac gahim. Ma aö
wasôm têŋ mac, bu aŋgwasiŋ
nem asidôwai si gahi bocdinaŋ.
15 Aö gatôc ŋadôŋ têŋ mac, bu
mac alic ma akôm tôm aö gakôm
têŋ mac. 16 Aö wasôm yom ŋandô,
bu ŋgac akiŋ daŋ hôc gêlêc iŋ
ndê ŋadau dom, ma ŋgac aheŋ-
ŋga hôc gêlêc iŋ naŋ kêkiŋ iŋ, naŋ
dom. 17 Kwahic dec aö gawhê gêŋ
dindec sa ma mac aŋyalê, ma mac
bu akôm ŋandô sa, dec oc atap
Anötö ndê mwasiŋ sa.”

Yisu sôm ŋgac hoc iŋ asê-ŋga asê

18 Ma Yisu sôm, “Aö gasôm yom
dindec pi mac hoŋ dom, bu aö
kayalê lau naŋ aö kayaliŋ ŋac
sa. Tigeŋ yom daŋ naŋ sêto yêc,
naŋ oc ŋandô sa. Yom dau sêto
yêc bocdec bu, ‘*Ŋgac naŋ gêŋ
gêŋ whiŋ aö, naŋ kêŋ kisa aö.*’
19 Aö gasôm yom asê gwanaŋ pi
gêŋ dau, bu têŋ têm gêŋ dau hôc
asê, naŋ mac oc akêŋ whiŋ bu aö
Mesaya dau. 20 Aö wasôm yom
ŋandô têŋ mac, bu asa naŋ kôc
ŋamalac naŋ aö kakiŋ iŋ, naŋ sa,
naŋ kôc aö dauŋ sa. Ma asa naŋ
kôc aö sa, naŋ kôc iŋ naŋ kêkiŋ aö
gameŋ, naŋ sa.”

21 Yisu sôm yom dinaŋ su, ma
iŋ ndê ŋalôm ŋawapac ŋandô,
dec sôm, “Yomandô aö wasôm
têŋ mac, bu ŋgac daŋ mbo dec,
naŋ oc hoc aö asê.” 22 Yisu ndê
ŋgacsêŋomi sêŋgô yom dinaŋ ma
tahê dandi, bu ŋac sem gauc
bu ŋgac naŋ iŋ sôm yom pi, iŋ
asa. 23 Ŋgacsêŋom naŋ Yisu tac
whiŋ ndu andô, naŋ ndöc gi paŋ
Yisu. 24 Dec Saimon Pita gic amba
têŋ iŋ, ma sôm, “Am ndac iŋ
bu iŋ sôm yom pi asa.” 25 Goc
ŋgacsêŋom dau töŋ sac Yisu, ma
ndac, “Pômdau, asa?” 26 Ma Yisu
ô yom ma sôm, “Ŋgac naŋ aö
wapuc bolom dindec sip sulu ma
wakêŋ têŋ iŋ.” Goc iŋ puc bolom
sip sulu ma kêŋ têŋ Judas Iske-
riot, Saimon atuŋgac. 27 Judas
kôc bolom dau su, ma ŋagahô
Sadaŋ sip iŋ ndê ŋalôm. Ma Yisu
sôm têŋ iŋ, “Sa ndi, ma gêŋ naŋ
am gauc gêm bu kôm, naŋ kôm
ŋagahô.” 28 Lau hoŋ naŋ sêndöc
tebo, naŋ sêŋgô yom naŋ Yisu sôm
têŋ Judas, magoc sêŋyalê ŋahu
dom. 29 Judas iŋ ŋgac naŋ yob ŋac
si talhi mone-ŋga, ma bocdinaŋ
dec ŋgacsêŋomi ŋatô gauc gêm
bu Yisu kêkiŋ iŋ sa gi bu nemlhi
gêŋ tu Mwasiŋ Pasowa-ŋga, me
bu kêŋ gêŋ têŋ lau ŋalôm sawa.
30 Judas gêŋ bolom naŋ Yisu kêŋ
têŋ iŋ, ma sa awê gi. Ma gameŋ
ŋasec sa.

Yomsu wakuc

31 Judas sa gi su, ma Yisu sôm,
“Kwahic dec Ŋamalac ndê Atu oc
tap iŋ ndê waê sa, ma iŋ oc po
Anötö ndê waê sa whiŋ. 32 Ma
Anötö oc kêŋ dau ndê ŋawasi têŋ
ndê Atuŋgac bu po Atu ndê waê
sa. Ma iŋ oc po ndê waê sa
ŋagahô eŋ.

33 “O aneŋ lau hac. Aö wambo
wawhiŋ mac ŋasawa sauŋ eŋ.
Tiŋambu mac oc aŋsalê aö, tigeŋ
tôm aö gasôm têŋ lau bata Israel-
ŋga su, dec wasôm têŋ mac bu
gameŋ naŋ aö bu wandi, naŋ mac
atôm dom bu ameŋ. 34 Kwahic
dec aö wakêŋ yomsu wakuc têŋ
mac bocdec bu. Akêŋ nem atac
whiŋ lom daôm. Tôm aö atac
whiŋ mac, dec mac atac whiŋ
nem asidôwai bocdinaŋ. 35 Ma
têŋ ndoc lau hoŋ sêlic mac nem
mêtê atac whiŋ daôm-ŋga, dec
ŋac oc sêŋyalê pi ŋandô bu aneŋ
ŋgacsêŋomi mac.”

Yisu sôm asê bu Pita oc sêc iŋ ahuc

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

36 Goc Saimon Pita ndac iŋ bu,
“Pômdau, am oc mbo nde?” Ma
Yisu ô yom ma sôm, “Gameŋ naŋ
aö oc wandi, naŋ am gitôm dom
bu êmkuc aö kwahic dec. Magoc
tiŋambu am oc êmkuc aö mweŋ.”
37 Goc Pita ndac, “Pômdau, tu
sake-ŋga am sôm bu kwahic dec
aö gatôm dom bu waŋkuc am?
Aö wakêŋ dauŋ sambuc e nditôm
wambac ndu tu am-ŋga.” 38 Ma
Yisu ô yom ma sôm, “Am gauc
gêm bu am gitôm bu mbwac ndu
tu aö-ŋga, a? Aö wasôm yomandô
têŋ am, bu ôbwêc dau dindec am
oc sêc aö ahuc tidim tö muŋ, goc
dalec oc taŋ.”

14

Yisu ti seŋ datêŋ iŋ Damba-ŋga

1 Ma Yisu sôm têŋ ndê
ŋgacsêŋomi, “Ambo ti nem
ŋalôm ŋawapac dom. Akêŋ
whiŋ Anötö, ma akêŋ whiŋ aö
bocdinaŋ. 2 Ŋalôm daêsam yêc
Damaŋ ndê andu. Bu mba, oc
wasôm yom dindec asê têŋ mac
dom. Aö watêŋ Damaŋ ndê andu
dau wandi, bu wamasaŋ mac
nem malam. 3 Aêc, aö oc wandi,
ma wamasaŋ nem malam, ma
tiŋambu aö wambu wameŋ ma
wakôc mac sa bu ameŋ andöc
gameŋ dinaŋ awhiŋ aö. 4 Mac
aŋyalê seŋ têŋ gameŋ naŋ aö oc
wandi.” 5 Magoc Tomas sôm têŋ
iŋ, “Pômdau, yac am gauc gameŋ
naŋ am oc ndi, ma bocdinaŋ ŋalêŋ
bocke dec yac oc aŋyalê seŋ bu
atêŋ gameŋ dau andi?” 6 Ma Yisu
sôm, “Aö dauŋ gati seŋ, ma yom
ŋandô ti mac andöc tamli ŋahu
yêc aö. Aö taŋwasêŋ gati seŋ bu
ŋamalac sêtêŋ Damaŋ sêndi, ma
seŋ daŋ yêc dom. 7 Mac bu aŋyalê
aö ŋapep, dec oc aŋyalê Damaŋ
whiŋ. Ma kwahic dec ma ndi,
mac aŋyalê iŋ, ma mac alic iŋ
su.” 8 Goc Pilip sôm, “Pômdau, tôc
Damam têŋ yac, naŋ goc nditôm.”
9 Ma Yisu ô iŋ ndê yom ma sôm,
“O Pilip, aö gambo gawhiŋ mac
ŋasawa baliŋ su, ma bocke am
kêyalê aö dom? Tu sake-ŋga am
sôm têŋ aö bu watôc Damaŋ têŋ
mac? Aö wasôm têŋ am, bu asa
naŋ gêlic aö su, naŋ gêlic Damaŋ
su bocdinaŋ. 10 Aö gasôm su, bu
aö gambo Damaŋ ŋalôm, ma iŋ
mbo aö ŋalôm. Mac akêŋ whiŋ
yom dau, me mba? Yom naŋ
aö gasôm, naŋ aö taŋwasêŋ neŋ
yom dom. Damaŋ naŋ mbo aö
ŋalôm, naŋ kôm iŋ ndê gweleŋ
ŋa aö. 11 Aö gasôm bu aö gambo
Damaŋ ŋalôm, ma iŋ mbo aö
ŋalôm. Akêŋ whiŋ aneŋ yom
dinaŋ. Magoc mac bu akêŋ whiŋ
aneŋ yom dom, dec gauc nem gêŋ
atu-tu naŋ aö gakôm ŋa Damaŋ
ndê ŋaclai, ma akêŋ whiŋ tu gêŋ
dinaŋ-ŋga. 12 Aö wasôm yom
ŋandô têŋ mac, bu asa naŋ kêŋ
whiŋ aö, naŋ oc kôm gêŋ atu-tu
gitôm aö gakôm. Ma iŋ oc kôm
gêŋ atu-tu naŋ hôc gêlêc iŋ dinaŋ
su. Ŋahu bu kwahic dec aö watêŋ
Damaŋ wandi. 13 Ma aö wakôm
gêŋ bocke naŋ mac ateŋ tu aneŋ
ŋaê-ŋga, ma ŋalêŋ dinaŋ aö wapo
Damaŋ ndê waê sa. 14 Ateŋ gêŋ tu
aneŋ ŋaê-ŋga, ma aö wakôm gêŋ
dau ŋandô sa.”

Yisu gic bata bu êŋkiŋ Ŋalau Dabuŋ

15 Ma Yisu sôm, “Mac bu atac
whiŋ aö, dec daŋam wambu aneŋ
yom. 16-17 Ma aö wandac Damaŋ,
ma iŋ oc kêŋ Ŋalau Yom Ŋandô-
ŋga bu meŋ mbo whiŋ mac ŋapaŋ
eŋ. Iŋ oc puc mac dôŋ ti nem
mac awham ô aö. Lau sac nom-
ŋga oc sêkôc iŋ sa dom, bu ŋac
sêtôm dom bu sêlic iŋ me sêŋyalê
iŋ. Tigeŋ mac aŋyalê iŋ, bu iŋ
mbo whiŋ mac, ma oc mbo mac
nem ŋalôm. 18 Aö wahu mac siŋ
bu ambo atôm mosibu dom. Mba!
Aö dauŋ watêŋ mac waloc.

19 “Ŋasawa sauŋ ma lau nom-
ŋga oc sêlic aö tiyham dom, tigeŋ
mac oc alic aö. Ŋahu bu aö oc
watisa tiyham ma wambo taŋli,
ma tu dinaŋ-ŋga dec oc nditôm
bu mac ambo tamli ŋapaŋ awhiŋ.
20 Têŋ têm dinaŋ, mac oc aŋyalê
bu aö gambo Damaŋ ŋalôm, ma
mac ambo aö ŋalôm, ma aö
gambo mac ŋalôm. 21 Asa naŋ kôc
aneŋ yomsu sa yêc iŋ ndê ŋalôm
ma daŋga wambu, naŋ tôc asê bu
iŋ atac whiŋ aö ŋandô, ma Damaŋ
oc atac whiŋ iŋ bocdinaŋ. Ma aö
dauŋ oc atac whiŋ iŋ, ma watôc
dauŋ asê têŋ iŋ.”

22 Goc ŋgacsêŋom daŋ ŋaê Ju-
das sôm, “Pômdau, tu sake-ŋga
am sôm bu tôc daôm asê têŋ
yac, magoc têŋ lau nom-ŋga hoŋ
dom?” (Ŋgacsêŋom dinaŋ iŋ Ju-
das Iskeriot dom.) 23 Ma Yisu ô
yom ma sôm, “Asa naŋ atac whiŋ
aö, naŋ oc daŋga wambu aneŋ
yom. Ma Damaŋ oc atac whiŋ iŋ
ma alu oc atêŋ iŋ aloc ma ambo
awhiŋ iŋ. 24 Yom naŋ aö gasôm
asê têŋ mac, naŋ aö dauŋ neŋ yom
dom. Damaŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ,
naŋ ndê yom. Tigeŋ lau nom-ŋga
naŋ atac whiŋ aö dom, naŋ daŋga
wambu aneŋ yom dau dom.

25 “K wahic dec aö gambo
gawhiŋ mac ma gasôm yom
hoŋ dindec têŋ mac. 26 Magoc
tiŋambu, Damaŋ oc êŋkiŋ Ŋalau
Dabuŋ nem aö aŋôŋ têŋ mac loc
bu nem mac sa. Iŋ oc êndôhôŋ
mac pi gêŋ hoŋ, ma kêŋ mac gauc
nem yom hoŋ naŋ aö gasôm têŋ
mac su. 27 Aö wakêŋ aneŋ yom
malô têŋ mac bu yêc mac ŋapaŋ,
dec ambo ti atac malô. Bu yom
malô naŋ aö oc wakêŋ têŋ mac,
naŋ hôc gêlêc lau nom-ŋga si su.
Bocdinaŋ ahêgo daôm dom, ma
atöc daôm dom.

28 “Aö gasôm têŋ mac bu aö
oc wahu mac siŋ, ma tiŋambu
oc wambu wameŋ tiyham. Ma
mac bu atac whiŋ aö, dec mac oc
atac ŋayham bu aö watêŋ Damaŋ
wandi, bu Damaŋ hôc gêlêc aö su.
29 Kwahic dec aö gasôm yom din-
dec têŋ mac gwanaŋ, bu tiŋambu
têŋ ndoc aneŋ yom dau ŋandô sa,
naŋ goc mac oc akêŋ whiŋ aö.

30 “Ndoc tiapê, dec gitôm dom
bu wasôm yom daêsam têŋ mac.
Ŋahu bu nom dindec ŋadau kêpiŋ
bu meŋ. Iŋ dau ndê ŋaclai mba
bu kôm gêŋ daŋ têŋ aö. 31 Magoc
aö wakôm gêŋ hoŋ nditôm Damaŋ
gic atu aö, ma ŋalêŋ dinaŋ dec
lau nom-ŋga oc sêŋyalê bu aö atac
whiŋ Damaŋ. Bocdinaŋ atisa ma
dalhö.”

15

Yisu gêm dôhôŋ dau pi a wain

1 Ma Yisu sôm, “Aö a wain
ŋandô,* ma Damaŋ ti ôm wain-
ŋga ŋadau. 2 A wain ŋasaŋgac
hoŋ naŋ sêlhac wain ŋahu aö
dauŋ ma sem ŋandô dom, naŋ
Damaŋ oc so kic. Ma ŋasaŋgac
naŋ sem ŋandô, naŋ iŋ oc ndic
sêli bu kôm ŋawasi sa ma nem
ŋandô daêsam. 3 Ma ŋalêŋ tigeŋ,
yom naŋ aö gasôm têŋ mac su,
naŋ kôm mac nem ŋalôm ŋawasi
sa su. 4 Asap aö dôŋ, ma aö
wasap mac dôŋ bocdinaŋ. A wain
ŋasaŋgac daŋ bu sap ŋahu dôŋ
dom, dec oc tôm dom bu nem
ŋandô yêc dau-ŋga. Ma mac boc-
dinaŋ. Mac bu asap aö dôŋ dom,
dec oc tôm dom bu mac anem
ŋandô. 5 Aö gatôm a w ain ŋahu,
ma mac atôm ŋasaŋgac. Asa naŋ
sap aö dôŋ, ma aö wasap iŋ dôŋ,
naŋ oc nem ŋandô daêsam. Mac
bu asap aö dôŋ dom, dec oc atôm
bu akôm gêŋ ŋayham daŋ dom.

* **15:1** Yêc Yom Lêŋsêm Akwa Anötö gêm dôhôŋ lau Israel-ŋga pi a wain - alic BW 80:8-16, Ais 5:1-7; ma Jer 2:21. Magoc ndoc daêsam lau Israel sêso Anötö ndê mêtê. Yisu gêm dôhôŋ dau pi a wain, ma sôm bu iŋ a wain ŋandô.

6 Asa naŋ sap aö dôŋ dom, naŋ
gitôm ŋasaŋgac naŋ kegwelec sip
nom ma tibasô. Ma ŋasaŋgac
kaiŋ dinaŋ oc sêhoŋ sa ma sêkêŋ
pi ya ndi ma ya neŋ su.

7 “Mac bu asap aö dôŋ, ma bu
akôc aneŋ yom sa tidôŋ yêc nem
ŋalôm, dec gêŋ bocke naŋ mac bu
atac whiŋ, naŋ ateŋ têŋ Anötö, ma
iŋ oc kêŋ têŋ mac. 8 Asap aö dôŋ
ma anem ŋandô daêsam, dec oc
whê mac sa bu aneŋ ŋgacsêŋomi
ŋandô, ma ŋalêŋ dinaŋ mac oc
apo Damaŋ ndê waê sa. 9 Aö
atac whiŋ mac, gitôm Damaŋ atac
whiŋ aö. Kwahic dec ambo aneŋ
atac whiŋ ŋalôm. 10 Aö daŋaŋ
wambu yom hoŋ naŋ Damaŋ gic
atu aö, ma aö gambo iŋ ndê atac
whiŋ ŋalôm. Ma mac bu daŋam
wambu yom naŋ aö gac atu mac,
dec mac oc ambo aneŋ atac whiŋ
ŋalôm.

11 “Aö gasôm yom dindec têŋ
mac, tu bu aneŋ atac ŋayham nem
mac nem ŋalôm ahuc. Ma aneŋ
atac ŋayham oc êŋsalê mac ahuc.
12 Aneŋ yomsu dau dec, bu mac
atac whiŋ nem asidôwai, gitôm aö
atac whiŋ mac. 13 Ŋamalac naŋ
kêŋ dau sambuc ma mbac ndu
ô iŋ ndê asidôwa, naŋ ndê mêtê
atac whiŋ-ŋga hôc gêlêc lau hoŋ
si su.

14 “Mac bu aŋkuc aö neŋ yomsu
ma akêŋ nem atac whiŋ lom
daôm, naŋ mac ati aneŋ lau atac
whiŋ-ŋga. 15 Ŋadau daŋ oc sôm
gêŋ hoŋ asê têŋ iŋ ndê lau akiŋ
dom. Magoc gêŋ hoŋ naŋ aö
gaŋgô yêc Damaŋ, naŋ aö gawhê
sa têŋ mac su. Tu dinaŋ-ŋga aö
wasam mac bu lau akiŋ tiyham
dom, magoc aö wasam mac bu aö
neŋ lau atac whiŋ-ŋga. 16 Mac
aŋkuc aö tu daôm nem gauc-ŋga
dom. Mba! Aö dauŋ kayaliŋ mac
sa, ma kakiŋ mac bu asa andi
ma anem ŋandô daêsam, naŋ oc
yêc ŋapaŋ. Ma têŋ ndoc dinaŋ,
gêŋ sake naŋ mac ateŋ têŋ Damaŋ
anem aö aŋôŋ, naŋ iŋ oc kêŋ têŋ
mac. 17 Aö neŋ yomsu dau bocdec
bu, atac whiŋ mac nem asidôwai
andic ŋawaê.”

Lau nom-ŋga atac tec Yisu ndê lau

18 Ma Yisu sôm, “Têŋ ndoc lau
sac nom-ŋga atac tec mac, naŋ
gauc nem bu ŋac sêtec aö muŋ
su. 19 Mac bu aŋkuc lau nom-ŋga
si mêtê, dec lau nom-ŋga oc atac
whiŋ mac, ŋahu bu ŋac atac whiŋ
ŋac dau si lau. Magoc mac ambo
atôm lau nom-ŋga dom, bu aö
kayaliŋ mac sa su yêc ŋac, ma tu
dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêtec mac.

20 Gauc nem yom naŋ aö gasôm
têŋ mac bocdec bu, ‘Ŋgac akiŋ
daŋ oc hôc gêlêc iŋ ndê ŋadau
dom.’ Lau nom-ŋga sêkêŋ kisa aö,
ma oc sêkêŋ kisa mac bocdinaŋ.
Ŋac sêkôc aneŋ yom sa dom, ma
bocdinaŋ ŋac oc sêkôc mac nem
yom sa dom. 21 Ŋac oc sêkôm
gêŋ hoŋ dinaŋ têŋ mac tu mac
akêŋ whiŋ aö-ŋga, ŋahu bu ŋac
sêŋyalê iŋ naŋ kêkiŋ aö gameŋ,
naŋ dom.

22 “Aö bu wameŋ ma wahoc neŋ
yom asê têŋ ŋac dom, dec ŋac
si giso mba. Magoc ŋac sêŋgô
aneŋ yom hoŋ su ma sêkêŋ whiŋ
dom, dec ŋalêŋ mba bu sêmasaŋ
yom têŋ Anötö tu ŋac si giso-ŋga.
23 Asa naŋ atac tec aö, naŋ atac
tec Damaŋ whiŋ. 24 Aö gakôm
gêŋ dalô yêc ŋac si aŋgô-ŋga, naŋ
ŋamalac daŋ gitôm dom bu kôm.
Aö bu watôc têŋ ŋac dom, dec ŋac
si giso mba. Magoc ŋac sêlic su,
ma sêkêŋ whiŋ aö dom. Mba! Ŋac
sêtec aö, ma sêtec Damaŋ whiŋ.
25 Ma bocdinaŋ Anötö ndê yom
naŋ sêto yêc ŋac si buku yomsu-

ŋga,† naŋ dec ŋandô sa. Yom dau
sôm bu, ‘*Ŋac atac tec aö ŋambwa.*’
26 “Tiŋambu, aö waŋkiŋ Ŋalau
meŋ bu puc mac dôŋ ma nem mac
awham sa. Iŋ Ŋalau naŋ sa akêŋ
Damaŋ, ma sôm yom ŋandô eŋ.
Ma têŋ ndoc iŋ meŋ, naŋ iŋ oc
hoc yom ŋandô asê pi aö. 27 Ma
mac oc ahoc yom ŋandô asê pi aö
bocdinaŋ, b u mac ambo awhiŋ aö
têŋ ŋamata-ŋga e meŋ têŋ dec.

16

1 “Aö gasôm yom hoŋ dindec
têŋ mac bu wapuc mac dôŋ, bu
ahu nem akêŋ whiŋ aö siŋ dom
têŋ ndoc mac atap kisa sa. 2 Lau
Israel-ŋga oc sêmasuc mac su yêc
gôlôwac Israel-ŋga. Ndoc oc meŋ,
naŋ lau oc sêndic mac nem lau
ŋatô ndu, ma ŋac oc gauc nem bu
sêkôm gêŋ ŋayham tu sênem akiŋ
Anötö-ŋga. 3 Ŋac sêŋyalê Damaŋ
dom, ma sêŋyalê aö dom, ma tu
dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêkôm boc-
dinaŋ têŋ mac. 4 Magoc kwahic
dec aö gasôm yom dindec têŋ mac,
bu têŋ ndoc gêŋ dau hôc asê mac,
naŋ gauc nem bu aö gakêŋ puc
mac gwanaŋ su.”

Ŋalau Dabuŋ ndê gweleŋ

“Aö gasôm yom dinaŋ asê têŋ
mac muŋ su dom, ŋahu bu aö
gambo gawhiŋ mac. 5 Magoc
kwahic dec aö oc wahu mac siŋ,
ma wambu watêŋ iŋ naŋ kêkiŋ
aö gameŋ, naŋ wandi. Ma bocke
dec mac nem daŋ ndac aö pi
gameŋ wandi-ŋga dom? 6 Tigeŋ tu
aö gasôm bu wahu mac siŋ-ŋga,
dec kayalê bu mac nem ŋalôm
ŋawapac ŋandô. 7 Aö wasôm yom
ŋandô têŋ mac, bu aö bu wahu
mac siŋ dec oc wanem mac sa. Aö
bu wahu mac siŋ dom, goc Ŋalau
Nem Mac Sa-ŋga oc têŋ mac meŋ
dom. Magoc aö bu wandi, dec aö
waŋkiŋ iŋ têŋ mac meŋ. 8 Ma
têŋ ndoc iŋ meŋ, naŋ iŋ oc tôc
lau nom-ŋga si giso asê tiawê pi
sac, ma pi lêŋ gitêŋ, ma pi Anötö
ndê matôc. 9 Iŋ oc tôc ŋac si sac
ŋahu asê, naŋ sip ŋac sêkêŋ whiŋ
aö dom. 10 Ma iŋ oc tôc asê bu
lau nom-ŋga sêŋyalê Anötö ndê
lêŋ gitêŋ dom, bu aö oc watêŋ
Damaŋ wandi, ma mac oc alic aö
tiyham dom.* 11 Ma iŋ oc tôc
asê bu Anötö oc êmatôc sac hoŋ,
tôm kwahic dec iŋ oc êmatôc nom
dindec ŋadau.

12 “Yom daêsam yêc bu wasôm
têŋ mac, magoc mac atôm dom bu
akôc sa. 13 Magoc têŋ ndoc Ŋalau
Yom Ŋandô-ŋga meŋ su, naŋ iŋ
oc nem mac sa bu aŋyalê yom
ŋandô hoŋ. Ŋahu bu iŋ oc sôm
dau ndê yom asê dom, magoc yom
hoŋ naŋ iŋ ŋgô yêc alu Damaŋ,
naŋ dec iŋ oc hoc asê. Ma iŋ oc
kêŋ puc mac pi gêŋ naŋ oc hôc asê
tiŋambu. 14 Ŋalau Dabuŋ oc po
aneŋ waêŋ sa, ŋahu bu iŋ oc kôc
aö dauŋ neŋ yom, ma hoc asê têŋ
mac. 15 Damaŋ ndê gêŋ hoŋ ti aö
neŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec gasôm
têŋ mac bu gêŋ hoŋ naŋ Ŋalau oc
hoc asê têŋ mac, naŋ meŋ akêŋ aö
neŋ.”

Ŋalôm ŋawapac oc nem dau kwi ti atac ŋayham

† **15:25** Yom dau yêc BW 35:19, 69:4. Têm ŋatô lau Israel sêsam Anötö ndê yom naŋ kwahic dec dasam bu Yom Lêŋsêm Akwa naŋ bu ‘Buku Yomsu-ŋga.’ Magoc ŋaê ‘Buku Yomsu-ŋga’ dau hêganôŋ buku amaŋdaŋ naŋ Moses to (Genesis, Eksodas, Levitikas, Namba ma Diuteronomi).

* **16:10** Yom dau ŋahu yêc awê dom. Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec bu. Lau nom-ŋga sêtec Yisu ma sêkic yom bu sêndic iŋ ndu. Ŋac si gauc sa dom, ma sêlic iŋ gitôm ŋgac sac daŋ. Magoc Anötö uŋ iŋ sa, ma kôc iŋ sa pi undambê gi, dec tôc asê bu Yisu iŋ ŋgac gitêŋ. Bocdinaŋ Ŋalau Dabuŋ oc tôc asê bu lau nom-ŋga si gauc sa pi Yisu dom. Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau ŋahu bocdec. Yisu oc pi undambê ndi ma gitôm dom bu êndôhôŋ lau nom-ŋga pi lêŋ gitêŋ tiyham, dec Ŋalau oc meŋ bu whê ŋac si gauc sa pi mêtê sac ma mêtê gitêŋ.

16 Goc Yisu sôm, “Ŋasawa sauŋ
mac oc alic aö dom, ma ŋasawa
sauŋ mac oc alic aö tiyham.”
17 Yisu sôm yom dinaŋ, goc iŋ ndê
ŋgacsêŋomi sem yomgalôm, ma
ŋatô sêsôm têŋ dandi, “Yom bocke
dec iŋ sôm bu ŋasawa sauŋ yac
oc dalic iŋ dom, ma ŋasawa sauŋ
yac oc dalic iŋ tiyham? Ma iŋ sôm
bu iŋ oc têŋ Damba ndi.” 18 Goc
sêndac dandi ŋapaŋ bu, “Iŋ ndê
yom dinaŋ pi ŋasawa sauŋ, naŋ
ŋahu bocke? Yac taŋyalê iŋ ndê
yom ŋahu dom.”

19 Yisu kêyalê bu ŋac bu sêndac
iŋ pi yom dau, dec sôm têŋ ŋac,
“Aö gasôm bu ŋasawa sauŋ mac
oc alic aö dom, ma ŋasawa sauŋ
mac oc alic aö tiyham. Tu sake-
ŋga mac am yomgalôm pi yom
dau? 20 Yomandô aö wasôm têŋ
mac, bu têŋ ndoc aö wahu mac
siŋ, naŋ mac oc ahu daŋgibo asê
ma ataŋ, magoc lau sac nom-
ŋga oc atac ŋayham sa. Mac
oc ambo ti nem ŋalôm ŋawapac,
magoc tiŋambu mac nem ŋalôm
ŋawapac oc nem dau kwi ti atac
ŋayham. 21 Oc nditôm awhê tidaê
naŋ ndê ndoc meŋ sa bu kôc
balêkoc-ŋga. Iŋ ŋalôm ŋawapac
bu iŋ kêsahê ŋandê atu. Tigeŋ têŋ
ndoc iŋ kôc balêkoc dau su, naŋ
iŋ oc gauc nem ŋandê dau tiyham
dom, bu iŋ atac ŋayham sa bu iŋ
ndê balêkoc hôc asê su. 22 Ma
mac bocdinaŋ, kwahic dec mac
ambo ti ŋalôm ŋawapac, magoc
tiŋambu aö walic mac tiyham,
ma têŋ ndoc dinaŋ, mac oc atac
ŋayham atu. Ma lau daŋ oc sêkôc
atac ŋayham su yêc mac dom.
23 Têŋ têm dinaŋ mac oc andac aö
pi gêŋ daŋ tiyham dom. Yomandô
aö wasôm têŋ mac, bu gêŋ sake
naŋ mac ateŋ têŋ Damaŋ tu aneŋ
ŋaê-ŋga, naŋ iŋ oc kêŋ têŋ mac.
24 Têŋ ŋamata-ŋga e meŋ têŋ
kwahic dec, mac ateŋ gêŋ daŋ tu
aneŋ ŋaê-ŋga dom. Kwahic dec
ma ndi, naŋ ateŋ gêŋ tu aneŋ ŋaê-
ŋga. Ma Anötö oc kêŋ têŋ mac,
ma mac oc atisambuc ŋandô.”

Yisu ku ŋaclai nom-ŋga dulu

25 “Gêŋ hoŋ dinaŋ aö gasôm têŋ
mac ŋa yom gôliŋ. Magoc têm oc
meŋ sa, naŋ aö oc wasôm yom
têŋ mac ŋa yom gôliŋ dom. Aö
oc wasôm yom yêc awê têŋ mac
pi Damaŋ. 26 Têŋ ndoc dinaŋ mac
oc ateŋ gêŋ tu aneŋ ŋaê-ŋga. Aö
wasôm têŋ mac, bu aö dauŋ oc
wanem mac awham têŋ Damaŋ
lec dom. Mac daôm ateŋ nem
mbec solop têŋ iŋ, 27 bu iŋ atac
whiŋ mac. Aêc! Damaŋ Anötö
atac whiŋ mac, ŋahu bu mac atac
whiŋ aö, ma akêŋ whiŋ bu iŋ
kêkiŋ aö gameŋ. 28 Aö gambo
gawhiŋ Damaŋ muŋ su, dec gasip
nom gameŋ. Ma kwahic dec aö bu
wahu nom siŋ ma wambu watêŋ
iŋ wandi.”

29 Têŋ dinaŋ Yisu ndê ŋgac-
sêŋomi sêsôm têŋ iŋ, “Kwahic dec
am sôm yom yêc awê, ma sôm
ŋa yom gôliŋ dom. 30 Ma kwahic
dec yac aŋyalê bu am kêyalê gêŋ
hoŋ. Ma lau sêkêŋ gêndac têŋ am
dom magoc am kêyalê ŋac si gauc
ti yom hoŋ muŋ. Tu dinaŋ-ŋga
dec yac akêŋ whiŋ bu am mweŋ
akêŋ Anötö ndê.” 31 Goc Yisu sôm
têŋ ŋac, “Kwahic dec mac akêŋ
whiŋ, a? 32 Aö wasôm têŋ mac,
bu ndoc oc meŋ sa, ma kwahic
dec meŋ kêpiŋ su, naŋ mac hoŋ oc
ahu aö siŋ ma alhö têŋtêŋ. Magoc
aö oc wambo taŋwasêŋ dom, bu
Damaŋ oc mbo whiŋ aö. 33 Aö
gasôm yom hoŋ dindec têŋ mac
bu wapuc mac dôŋ bu ambo ti
atac malô tu aö-ŋga. Yêc nom
mac oc atap ŋawapac sa, magoc
ambo ti nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu
aö gaku ŋaclai nom-ŋga dulu su.”

17

Yisu teŋ mbec tu iŋ dau-ŋga

1 Yisu sôm yom dinaŋ su, goc
tatac undambê, ma teŋ mbec
bocdec bu, “Damaŋ, aneŋ ndoc
hôc asê su. Po am Atôm, aö
dec neŋ waêŋ sa, ma ŋalêŋ dinaŋ
aö oc wapo am nem waêm sa.
2 Am kêŋ ŋaclai têŋ aö pi ŋamalac
hoŋ, tu bu wakêŋ lau hoŋ naŋ
am kêŋ têŋ aö, naŋ sêmbo tali
ŋapaŋ. 3 Ma ŋac si ŋahu sêmbo
tali ŋapaŋ-ŋga dau bocdec bu,
sêŋyalê am Anötö ŋandô tigeŋ,
ma sêŋyalê aö, Yisu Kilisi naŋ am
kêkiŋ aö gameŋ.
4 “Aö gac dabiŋ gweleŋ naŋ am
kêŋ sip aö amaŋ, ma tu dinaŋ-
ŋga dec aö gapo nem waêm sa
yêc nom. 5 Têŋ ŋamata-ŋga nom
dindec mbasi, naŋ aö dec gambo
gawhiŋ am ma hêclu dawêkaiŋ
ŋawasi atu dawhiŋ dauŋ. Kwahic
dec Damaŋ, aö wandac am bu
kôc aö sa bu wambo wawhiŋ am
tiyham ti ŋawasi atu dau.”

Yisu teŋ mbec tu iŋ ndê ŋgacsêŋomi-ŋga

6 Ma Yisu sôm, “O Damaŋ, am
kêyaliŋ am nem lau sa yêc nom,
ma kêŋ ŋac sêsip aö amaŋ. Aö
gatôc am asê têŋ ŋac su, ma ŋac
daŋga wambu am nem yom. 7 Ma
kwahic dec ŋac sêŋyalê bu gêŋ
hoŋ naŋ aö gakôm, naŋ ŋahu am
daôm, ma am kêŋ sip aö amaŋ
bu wakôm-ŋga. 8 Bu yom naŋ am
kêŋ têŋ aö, naŋ aö gasôm asê têŋ
ŋac, ma sêkôc sa. Ma ŋac sêŋyalê
pi ŋandô bu muŋ-ŋga aö gambo
gawhiŋ am, ma sêkêŋ whiŋ bu am
daôm kêkiŋ aö gameŋ. 9 Kwahic
dec aö bu wateŋ mbec tu ŋac-ŋga.
Aö wateŋ tu lau nom-ŋga hoŋ-ŋga
dom, magoc aö wateŋ tu am nem
lau hoŋ, naŋ am kêŋ sip aö amaŋ-
ŋga. 10 Aneŋ lau hoŋ sêti am
nem, ma am nem lau hoŋ sêti aö
neŋ. Ma aö gatap waêŋ sa tu ŋac-
ŋga. 11 Aneŋ têm wambo nom-
ŋga pacndê, ma malô aö oc watêŋ
am waloc. Magoc ŋac oc gacgeŋ
sêmbo nom. O Damaŋ dabuŋ, aö
bu wateŋ am bu yob lau dinaŋ
ŋa am nem ŋaê ŋa-ŋaclai atu naŋ
am gêlic ŋayham bu kêŋ têŋ aö.
Yob ŋac bu sêpiŋ dau dôŋ sêti gêŋ
tigeŋ, gitôm hêclu dati gêŋ tigeŋ.
12 Têŋ ndoc aö gambo gawhiŋ ŋac,
naŋ aö gayob ŋ ac ŋapep ŋa am
nem ŋaê ŋa-ŋaclai naŋ am kêŋ
têŋ aö. Ma bocdinaŋ ŋac si daŋ
giŋga dom. Ŋgac tigeŋ naŋ gic
waê bu peŋ, naŋ tawasê oc niŋga,
bu kôm yom naŋ sêto yêc, naŋ
ŋandô sa.
13 “Malô aö oc watêŋ am waloc.
Tigeŋ kwahic dec aö gambo nom
ma gasôm yom hoŋ dinaŋ asê
têŋ aneŋ lau, tu bu aneŋ atac
ŋayham nem ŋac ahuc, ma kôm
ŋac sêtisambuc. 14 Aö gakêŋ am
nem yom têŋ ŋac, ma lau sac
nom-ŋga atac tec ŋac. Sêtec ŋac
ŋahu bu ŋac si mala ŋandô yêc
nom dom, gitôm aö dauŋ neŋ
malaŋ ŋandô yêc nom dom. 15 Aö
wateŋ am bu kôc ŋac su yêc
nom dom, magoc aö wateŋ am bu
yob ŋac tu ŋgac sac Sadaŋ-ŋga.
16 Ŋac si mala ŋandô yêc nom
dom, gitôm aö neŋ malaŋ ŋandô
yêc nom dom. 17 Damaŋ, am nem
yom iŋ yom ŋandô eŋ. Kêŋ nem
yom ŋandô sip ŋac si ŋalôm bu
kôm ŋac sêti lau dabuŋ ŋandô.
18 Tôm am kêkiŋ aö gasip nom
gameŋ, dec aö waŋkiŋ ŋac sêsa
sêndi sêmbo lau nom-ŋga ŋalôm.
19 Kwahic dec aö gam dabuŋ dauŋ
bu wandic bata am nem lêŋ nem
lau si-ŋga, ma ŋalêŋ dau dinaŋ
dec oc tôm bu ŋac dau sêti am
nem lau dabuŋ.”

Yisu teŋ mbec tu lau hoŋ naŋ oc sêkêŋ whiŋ iŋ-ŋga

20 “Aö wateŋ mbec tu lau
naŋ kwahic dec sêŋyalê aö, naŋ
tawasê-ŋga dom. Aö wateŋ mbec
tu lau hoŋ naŋ sêŋgô yom naŋ ŋac
oc sêhoc asê pi aö, ma sêkêŋ whiŋ
aö-ŋga sêwhiŋ. 21 Kêŋ ŋac hoŋ

sêmbo ti ŋalôm ma gauc tigeŋ, gitôm hêclu dati gêŋ tigeŋ, am
mbo aö ŋalôm, ma aö gambo am
ŋalôm. Pwiŋ ŋac hoŋ dôŋ sênem
damiŋ hêclu, ma bocdinaŋ têŋ
ndoc lau nom-ŋga sêlic ŋac sêpiŋ
dau dôŋ ti ŋalôm tigeŋ, dec ŋac
hoŋ oc sêkêŋ whiŋ bu am kêkiŋ
aö gameŋ. 22 Am nem ŋaclai ti
ŋawasi naŋ am kêŋ têŋ aö, naŋ
dec aö gakêŋ têŋ ŋac, bu ŋac oc
sêti gêŋ tigeŋ gitôm hêclu dati gêŋ
tigeŋ. 23 Am mbo aö ŋalôm, ma aö
wambo ŋac ŋalôm, tu bu wapiŋ
ŋac dôŋ bu sêmbo ti ŋalôm ma
gauc tigeŋ. Ma bocdinaŋ lau nom-
ŋga oc sêŋyalê bu am kêkiŋ aö
gameŋ, ma bu am atac whiŋ ŋac
gitôm am atac whiŋ aö.
24 "Damaŋ, aö tac whiŋ bu lau
hoŋ naŋ am kêŋ ŋac sêsip aö
amaŋ, naŋ sêwhiŋ aö sêmeŋ ma
sêmbo gameŋ naŋ aö oc wambo.
Dec ŋac oc sêlic ŋawasi atu naŋ
am kêŋ têŋ aö. Bu muŋ-ŋga, nom
dindec mbasi, naŋ am atac whiŋ
aö ndu andô, dec kêŋ ŋawasi
dau têŋ aö. 25 O Damaŋ gitêŋ,
lau nom-ŋga sêŋyalê am dom.
Tigeŋ aö kayalê am, ma lau dindec
sêŋyalê bu am kêkiŋ aö gameŋ.
26 Aö gatôc am asê têŋ ŋac, ma
watôc am asê ŋapaŋ. Ma tu
dinaŋ-ŋga dec am nem atac whiŋ
aö-ŋga oc yêc ŋac si ŋalôm. Ma
aö dauŋ oc wambo ŋac si ŋalôm
wawhiŋ."

18

Sêkôc Yisu dôŋ
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

1 Yisu teŋ mbec dau pacndê,
goc iŋ ti ndê ŋgacsêŋomi sêhu
Jerusalem siŋ, ma sêpi Busuŋ
Kidron-ŋga ŋadaŋga si. Ma sêsôc
ôm †olib-ŋga daŋ naŋ yêc dinaŋ.
2 Judas, ŋgac naŋ hoc Yisu asê,
naŋ kêyalê ôm dinaŋ, bu ndoc
daêsam Yisu ti ŋgacsêŋomi sêkac
sa sêmbo dindê. 3 Bocdinaŋ têŋ
ôbwêc dinaŋ iŋ kêkuc ŋac, ma sa
têŋ ôm dau gi. Iŋ wê lau siŋ Rom-
ŋga toŋ daŋ ma lau siŋ-ŋga lôm
dabuŋ-ŋga ŋatô naŋ dabuŋsiga
atu-tu ti lau Palêsai sêŋkiŋ. Ŋac
sêŋsêlêŋ ti sêhôc daweŋ ti lam,
ma wapa siŋ-ŋga, ma sêhôc asê
ôm dinaŋ.
4 Yisu kêyalê gêŋ hoŋ naŋ oc
hôc asê iŋ, goc sa gi ma ndac ŋac
bu, "Mac aŋsalê asa?" 5 Ma ŋac
sêsôm, "Yac aŋsalê Yisu Nasaret-
ŋga." Dec Yisu sôm, "Aö dauŋ
dindec." (Têŋ ndoc dinaŋ, Judas,
ŋgac hoc iŋ asê-ŋga, kalhac whiŋ
lau dinaŋ.) 6 Têŋ ndoc ŋac sêŋgô
Yisu ndê yom bu, "Aö dauŋ din-
dec," goc ŋac hoŋ sêyu dau su ma
sêpeŋ sêsip nom si. 7 Ma iŋ ndac
tiyham, "Mac aŋsalê asa?" Ma
sêsôm, "Yisu Nasaret-ŋga." 8 Goc
iŋ ô yom ma sôm, "Aö gasôm su,
bu aö dauŋ dindec. Mac asôm
bu mac aŋsalê aö, ma bocdinaŋ
atec aneŋ lau dindec sêlhö sêndi."
9 Yisu sôm yom dau tu bu nem
iŋ ndê ŋgacsêŋomi si-ŋga. Ma
tu dinaŋ-ŋga yom naŋ iŋ sôm
muŋ su bocdec bu, "Aö oc wayob
ŋamalac hoŋ naŋ Damaŋ kêŋ têŋ
aö, bu ŋac si daŋ niŋga dom," naŋ
dec ŋandô sa.
10 Saimon Pita kôc iŋ ndê
bieŋ baliŋ sa, ma pa dabuŋsiga
ŋamata-ŋga ndê ŋgac akiŋ
ndê daŋgalauŋ andô-ŋga su.
Ŋgac akiŋ dau ndê ŋaê Malkus.
11 Magoc Yisu sôm têŋ Pita, "Kêŋ
nem bieŋ mbu sip ŋapaŋ ndi.
Damaŋ kêŋ laclhu ŋawapac-ŋga
dindec têŋ aö, ma aö gac waê bu
wanôm."

Sêwê Yisu sêtêŋ Anas si
(Mat 26:57)

12 Goc ŋgac bata siŋ-ŋga ti ndê
lau siŋ, ma lau siŋ sêyob lôm
dabuŋ-ŋga naŋ lau bata Israel-
ŋga sêŋkiŋ, naŋ sêkôc Yisu ma
sêsô iŋ amba dôŋ. 13 Goc sêwê

iŋ sêtêŋ Kayapas lawa Anas ndê
andu si. Kayapas, iŋ lau Israel
si dabuŋsiga ŋamata-ŋga têŋ têm
dinaŋ. 14 Iŋ ŋgac naŋ muŋ-ŋga
sôm asê têŋ lau bata Israel-ŋga,
bu oc ŋayham bu ŋgac tigeŋ mbac
ndu ô lau hoŋ.

Pita sêc Yisu ahuc
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Sêwê Yisu sêtêŋ dabuŋsiga
ŋamata-ŋga ndê andu, ma sêsôc
tuŋlôm naŋ kêgihi andu dau, naŋ
si. Ma Saimon Pita lu ŋgacsêŋom
daŋ sêŋkuc. Ŋgacsêŋom dau
dabuŋsiga ŋamata-ŋga kêyalê
iŋ tidôŋ, ma bocdinaŋ dec iŋ
kêkuc Yisu ma gacgeŋ sôc tuŋlôm
dau gi. 16 Magoc Pita sôc gi
dom, iŋ kalhac awê kêpiŋ gatam.
Dec ŋgacsêŋom naŋ dabuŋsiga
ŋamata-ŋga kêyalê, naŋ mbu gi
ma sôm yom pi Pita whiŋ awhê
akiŋ naŋ yob gatam, goc kôc Pita
sôc gi. 17 Ma awhê akiŋ dinaŋ
ndac Pita bocdec, “Ma bocke? Am
Yisu ndê ŋgacsêŋom daŋ whiŋ,
a?” Magoc Pita pa dau ma sôm,
“Mba! Aö dom!”
18 Têŋ ôbwêc dinaŋ gameŋ
ŋalhuc sa, dec lau akiŋ ti lau
siŋ lôm dabuŋ-ŋga sêkôm ya
golom asê goc sêlhac sêŋgihi ma
sêŋsulu. Ma Pita gi kalhac whiŋ
ŋac ma kêsulu ya.

Dabuŋsiga Anas kêsu Yisu
(Mat 26:59-68; Mak 14:55-65; Luk 22:63-71)

19 T êŋ dinaŋ, dabuŋsiga
ŋamata-ŋga Anas* kêsu Yisu pi
iŋ ndê sêŋomi, ma pi yom naŋ
iŋ kêdôhôŋ têŋ lau. 20 Ma Yisu
sôm, “Aö gasôm aneŋ yom hoŋ
yêc awê. Aö kadôhôŋ lau gambo
ŋac si lôm wê-ŋga ma yêc lôm
dabuŋ Jerusalem-ŋga, gameŋ naŋ
lau Israel-ŋga hoŋ êlêmê sêkac
dau sa sêmbo naŋ. Ma aö gasêc
yom daŋ ahuc dom. 21 Bocdinaŋ
tu sake-ŋga am kêsu aö? Ndac
lau naŋ sêŋgô aneŋ yom. Ŋac
hoŋ sêŋyalê yom naŋ aö gasôm.”
22 Têŋ ndoc Yisu sôm yom dinaŋ,
goc ŋgac siŋ lôm dabuŋ-ŋga naŋ
kalhac kêpiŋ iŋ, naŋ tap iŋ sip
ali andô ma sôm, “Toc dabuŋsiga
atu sa, ma ô iŋ ndê yom bocdinaŋ
dom!” 23 Dec Yisu sôm, “Yom naŋ
aö gasôm, naŋ bu yom so, naŋ
goc sôm têŋ aö. Magoc aö gasôm
yom so daŋ dom, ma tu sake-ŋga
dec am tap aö?” 24 Têŋ dinaŋ
Anas kêkiŋ Yisu têŋ dabuŋsiga
ŋamata-ŋga Kayapas gi. Ma wac
naŋ sêsô iŋ amba dôŋ, naŋ gacgeŋ
yêc.

Pita sêc Yisu ahuc tiyham
(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Saimon Pita kêsulu ya mbo,
ma ŋamalac daŋ ndac iŋ, “Am
ŋgac dau ndê ŋgacsêŋom daŋ,
me?” Ma Pita pa dau ma sôm,
“Mba!” 26 Dabuŋsiga ŋamata-ŋga
ndê ŋgac akiŋ daŋ mbo gameŋ
dinaŋ. Iŋ ŋgac naŋ Pita pa iŋ ndê
daŋgalauŋ su, naŋ ndê têŋgac.
Ma iŋ sôm têŋ Pita, “Ma bocke? Aö
galic am kalhac whiŋ ŋgac dinaŋ
yêc ôm olib-ŋga. Yomandô, me?”
27 Magoc Pita pa dau tiyham, ma
ŋagahô eŋ dalec daŋ gic hu taŋ.

Pailot kêsahê Yisu
(Mat 27:11-18, 20-23; Mak 15:2-15; Luk 23:2, 3, 18-25)

28 Ôbwêc pacndê, ma têŋ bêbêc
ganduc lau bata Israel-ŋga sêhu
Kayapas ndê andu siŋ ma sêwê
Yisu sêtêŋ gôliŋwaga Rom-ŋga
ndê andu si. Lau bata Israel-
ŋga dinaŋ sêsôc andu dau dom,
sêtöc dau ma gauc gêm bu

* **18:19** Anas - Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga sêŋyaliŋ Anas sa ti ŋac si dabuŋsiga ŋamata-ŋga. Têŋ yala AD15 lau Rom-ŋga sêkôc iŋ su yêc gweleŋ dau. Tiŋambu Kayapas iŋ lau Israel si dabuŋsiga ŋamata-ŋga, magoc lau Israel daêsam êlêmê sêsam Anas bu dabuŋsiga ŋamata-ŋga whiŋ.

oc kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc
Anötö aŋgô-ŋga, dec oc tôm dom
bu sêneŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga.†
29 Bocdinaŋ Pailot, ŋgac naŋ gêm
gôliŋ gameŋ Judia-ŋga sa têŋ ŋac
gi, ma ndac ŋac, “Mac asôm bu
ŋgac dindec kôm giso bocke?”
30 Ma sêô yom ma sêsôm, “Iŋ
bu ndê giso mbasi, dec yac oc
akôc iŋ atêŋ am ameŋ lec dom.”
31 Dec Pailot sôm, “Mac daôm
akôc iŋ sa andi, ma amatôc iŋ
êŋkuc mac daôm nem yomsu.”
Magoc ŋac sêsôm, “Mba! Bu mac
lau Rom-ŋga akêŋ yao bu yac
lau Israel-ŋga andic ŋamalac daŋ
ndu dom.” 32 Ŋalêŋ dinaŋ dec Yisu
ndê yom pi lêŋ naŋ iŋ oc mbac
ndu,‡ naŋ ŋandô sa.

33 Têŋ dinaŋ Pailot hu ŋac siŋ
ma sôc andu gi, goc ta Yisu sôc
gi ma ndac iŋ, “Am lau Israel-
ŋga si Kiŋ, a?” 34 Ma Yisu ô
yom bocdec bu, “Am sôm yom
dinaŋ tôm am daôm nem gauc,
me lau ŋatô sêsôm yom dau pi
aö?” 35 Ma Pailot sôm, “Aö ŋgac
Israel-ŋga dom! Am daôm nem
lau ti dabuŋsiga atu-tu Israel-ŋga
sêkêŋ am têŋ aö mweŋ. Am kôm
gêŋ giso bocke?” 36 Dec Yisu sôm,
“Aneŋ gôliŋ kiŋ-ŋga gitôm kiŋ
nom dindec-ŋga si gôliŋ dom. Aö
bu wanem gôliŋ gameŋ nom-ŋga
daŋ, dec oc tôm bu aneŋ lau akiŋ
sêyob aö ma sêndic siŋ bu lau
bata Israel-ŋga sêkôc aö dôŋ dom.
Magoc aö neŋ gôliŋ ŋahu yêc nom
dindec dom.” 37 Goc Pailot sôm,
“Bocdinaŋ, am sôm bu am kiŋ
daŋ, a?” Ma Yisu sôm, “Am daôm
sôm bu aö kiŋ daŋ. Aneŋ dinaŋ
kôc aö, ma aö gahôc asê nom tu
gêŋ tigeŋ-ŋga, naŋ tu wahoc yom
ŋandô asê-ŋga. Ma lau hoŋ naŋ
atac whiŋ yom ŋandô, naŋ sêkôc
aneŋ yom sa.” 38 Pailot ŋgô yom
dau goc ndac, “Ma yom bocke iŋ
yom ŋandô?”

Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc sa
têŋ lau bata Israel-ŋga gi, ma sôm
tiyham têŋ ŋac, “Aö gatap yom
daŋ bu tamatôc iŋ pi-ŋga, naŋ sa
dom. 39 Magoc mac nem mêtê daŋ
yêc, bu wahu gapocwalô daŋ siŋ
têŋ mac têŋ Mwasiŋ Pasowa-ŋga
ŋandoc. Mac atac whiŋ bu aö
wahu ŋgac dindec, naŋ sêsam bu
Kiŋ Israel-ŋga, naŋ siŋ têŋ mac,
me mba?” 40 Magoc sêmbwêc,
“Mba! Iŋ dom! Hu Barabas siŋ têŋ
yac.” Barabas iŋ lau naŋ sêŋgilí
siŋ têŋ lau Rom-ŋga, naŋ si daŋ.

19

Sêsôm tidôŋ bu sêndic Yisu ndu
(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20;
Luk 23:13-25)

1 Goc Pailot kêŋ Yisu têŋ lau siŋ-
ŋga bu sêhi iŋ ŋa sö. 2 Ma sêŋsau
bu sêtoc iŋ sa. Sêwhê wac kêm
ma sêkêŋ iŋ uŋ gitôm suŋsuŋ, ma
sêkêŋ iŋ sôc ŋakwê kokoc gitôm
kiŋ si ŋakwê. 3 Goc sêsôc sêsa
sêlhac iŋ aŋgô-ŋga ma sêmbwêc,
“Ei! Datoc lau Israel si Kiŋ dindec
sa maŋ!” Ma sêtap iŋ sip ali andô.
4 Ma Pailot sa meŋ tiyham ma
sôm têŋ lau bata bu, “Aŋgô su
naŋ! Aö neŋ lau siŋ-ŋga oc
sêkôc iŋ sa têŋ mac meŋ. Ma
bocdinaŋ dec aŋyalê bu aö gatap
yom daŋ sa pi iŋ dom.” 5 Goc
sêkôc Yisu sa meŋ, ti suŋsuŋ wac
kêm ma ŋakwê kokoc. Ma Pailot
sôm, “Alic ŋgac dau dec.” 6 Têŋ

† **18:28** Lau Israel-ŋga si yomsu daŋ sôm bu ŋac bu sênem dabuŋ dau, dec ŋac sêmbo ahê têŋ †lau gameŋ apa-ŋga. Ŋahu bu lau gameŋ apa-ŋga sêŋkuc Anötö ndê yomsu dom, ma lau Israel-ŋga bu sêmbo sêmpiŋ ŋac, dec oc kôm ŋac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. Pailot iŋ ŋgac Rom-ŋga daŋ, ma lau gameŋ apa-ŋga daêsam sêmbo iŋ ndê andu, ma tu dinaŋ-ŋga lau bata Israel-ŋga sêtec bu sêsôc iŋ ndê andu. ‡ **18:32** Yisu sôm bu lau oc sêsuŋ iŋ sa yêc nom - alic Jon 12:32-33; 3:14; ma 8:28. Lau Israel-ŋga sêtuc lau sac ŋa hoc ndu, magoc lau Rom-ŋga sêndic lau sac pi a gicso dau ma tu dinaŋ-ŋga Yisu sôm bu ŋac oc sêsuŋ iŋ sa akêŋ nom.

ndoc dabuŋsiga atu-tu ma lau
siŋ lôm dabuŋ-ŋga sêlic iŋ, naŋ
sêmbwêc, “Ndic iŋ pi a gicso dau!
Ndic iŋ pi a!” Magoc Pailot sôm,
“Mba! Aö gatap yom daŋ sa pi iŋ
dom. Mac daôm akôc iŋ sa andi
ma andic iŋ pi a.” 7 Ma lau bata
Israel-ŋga sêsôm, “Iŋ toc dau sa
ma sam dau bu Anötö ndê Atu!
Ma tu yom sac dinaŋ-ŋga, yac
mba yomsu sôm bu iŋ mbac ndu
maŋ.”
8 Pailot ŋgô yom dinaŋ ma töc
dau ŋandô. 9 Goc iŋ kôc Yisu
mbu sôc andu ŋalôm gi, ma ndac
iŋ, “Am mweŋ akêŋ nde?” Magoc
Yisu gêm dôŋ. 10 Ma Pailot
sôm têŋ iŋ, “Bocke am ô aneŋ
yom dom? Aneŋ ŋaclai yêc bu
waŋgapwêc am su, me bu wandic
am pi a gicso dau ndi. Am kêyalê,
a?” 11 Dec Yisu ô yom ma sôm,
“Anötö bu kêŋ têŋ am dom, dec
am oc tôm dom bu kôm gêŋ daŋ
têŋ aö. Bocdinaŋ dabuŋsiga naŋ
kêŋ aö gasip am amam, naŋ kôm
giso hôc gêlêc am nem su.”
12 Pailot ŋgô yom dinaŋ, dec
kêsalê lêŋ bu hu Yisu siŋ. Magoc
lau bata Israel-ŋga sêmbwêc
ŋapaŋ ma sêsôm, “Asa naŋ toc
dau sa bu iŋ kiŋ daŋ, naŋ kôm
bu hôc gêlêc Sisa, lau Rom-ŋga
si kiŋ. Bocdinaŋ am bu hu ŋgac
dindec siŋ, naŋ am Sisa ndê silip
dom.”
13-14 Bêc dinaŋ iŋ bêc lau Israel-
ŋga sêmasaŋ Mwasiŋ Pasowa-
ŋga, ma ac kalhac lhu su. Têŋ
ndoc Pailot ŋgô lau bata Israel-
ŋga si yom dinaŋ, naŋ dec iŋ
kôc Yisu sa awê têŋ gameŋ naŋ
sêsam bu Seŋ Hoc naŋ gi. (Yêc
Yom †Hibru sêsam gameŋ dau
bu Gabata.) Yêc dinaŋ, Pailot
ndöc sic ndöc iŋ ndê pôŋ êmatôc
yom-ŋga, ma sôm têŋ lau bata
Israel-ŋga bu, “Alic mac nem kiŋ
dindec!” 15 Tigeŋ ŋac sêmbwêc,
“Kôc iŋ sa ndi! Kôc iŋ sa ndi! Ndic
iŋ pi a gicso dau!” Dec Pailot ndac,
“Mac atac whiŋ bu aö wandic
nem Kiŋ pi a gicso dau ndi, a?”
Ma dabuŋsiga atu-tu sêô yom ma
sêsôm, “Iŋ yac mba kiŋ dom! Sisa
tigeŋ iŋ yac mba kiŋ.” 16 Têŋ dinaŋ
Pailot sôc ŋac si yom ŋapu, ma
kêŋ Yisu têŋ ŋac bu lau siŋ-ŋga
sêndic iŋ pi a gicso dau ndi.

Lau siŋ-ŋga sic Yisu pi a gicso dau
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

17 Sêkêŋ Yisu hôc dau ndê a
gicso dau, ma sêwê iŋ sêsa gameŋ
naŋ sêsam bu Gameŋ Ŋakêcyha-
ŋga si. Yêc Yom Hibru sêsam
gameŋ dau bu Golgota. 18 Ma
yêc dinaŋ, ŋac sic iŋ pi a gicso
dau gi. Ma ŋac sic ŋgac lu sêpi
a sêwhiŋ, daŋ kêgalêŋ andô-ŋga
ma daŋ kêgalêŋ gasê-ŋga.
19 Pailot sôm bu sêto yom pi
bapia daŋ ma sêndic pi a gicso
dau ŋahô-ŋga. Bapia dau sôm,
“Yisu Nasaret-ŋga. Lau Israel-ŋga
si Kiŋ.” 20 Sêto yom dau ŋa lau
Israel, ti lau Rom-ŋga ma lau Grik-
ŋga si awha. Gameŋ dinaŋ yêc
suŋ sa têŋ malac Jerusalem, dec
lau Israel-ŋga daêsam sêlic bapia
dau. 21 Boc-dinaŋ dabuŋsiga atu-
tu Israel-ŋga sêtucdiŋ ma sêsôm
têŋ Pailot, “Am to, ‘Lau Israel-ŋga
si Kiŋ,’ ma yac alic yham dom!
Am bu to, ‘Ŋgac dindec sam dau
bu lau Israel-ŋga si kiŋ,’ dec oc
solop.” 22 Magoc iŋ ô yom ma sôm,
“Aö gato yom dinaŋ, ma oc yêc
bocdinaŋ.”
23 Têŋ ndoc lau siŋ-ŋga sic Yisu
pi a gicso dau, naŋ sêkôc iŋ ndê
ŋakwê su. Ŋac lau hale, ma
sêwhê ŋakwê awê-ŋga kôc gi toŋ
hale, ma sêkôc sa tôm gi. Magoc
ŋac sic sam iŋ ndê ŋakwê ŋalôm-
ŋga dom. Ŋakwê dau ŋayham
andô, sêsê dom, sêwhê sambuc
ti po baliŋ yêc ŋasu ma sip têŋ
gahi. 24 Bocdinaŋ lau siŋ-ŋga
sêsôm têŋ dandi, “Dakêc po dau

kic dom. Dapuc gapoc ma yac neŋ
daŋ kôc po sambuc.” Ŋac sêkôm
bocdinaŋ, dec yom daŋ naŋ sêto
yêc, naŋ ŋandô sa. Yom dau
bocdec bu:

Ŋac sêwhê aneŋ ŋakwê kôc
têŋ dandi, ma sêpuc gapoc tu
aneŋ ŋakwê-ŋga. *[BW 22:18]*

25 Têŋ ndoc dinaŋ Yisu dinda lu
asiwê daŋ, ma Klopas ndê awhê
Maria lu Maria Magadala sêlhac
sêmpiŋ a gicso dau. 26 Ma Yisu
gêlic iŋ dinda kalhac whiŋ ŋgac-
sêŋom naŋ iŋ atac whiŋ ŋandô,
dec iŋ sôm têŋ dinda, “O dinaŋ.
Lic nem atômŋgac dinaŋ.” 27 Ma
iŋ sôm têŋ ŋgacsêŋom dau bu,
“Lic am dinam dinaŋ.” Ma têŋ bêc
dinaŋ ma gi, ŋgacsêŋom dau kôc
Yisu dinda sa ndöc iŋ ndê andu.

Yisu mbac ndu
(Mat 27:48, 50; Mak 15:36-37; Luk 23:36)

28 Yisu kêyalê bu iŋ gic dabiŋ
gêŋ hoŋ su. Ma tu yom daŋ naŋ
sêto yêc, naŋ ŋandô sa-ŋga, dec
iŋ sôm, “*Aö bu yô aö*.” 29 Lôŋ wain
ŋamakic-ŋga daŋ kalhac gameŋ
dinaŋ, ma ŋgac siŋ-ŋga daŋ kôc
sôwam daŋ ma kêŋ sip wain. Goc
iŋ sô pi a baliŋ daŋ, ma hôc sa
pi têŋ Yisu whasuŋ gi. 30 Iŋ nôm
su ma sôm, “Aö neŋ gweleŋ hoŋ
pacndê su.” Goc iŋ wec, ma mbac
ndu.

31 Têŋ bêc dinaŋ lau Israel-ŋga
sêmasaŋ dau tu bêc Sabat-ŋga,
ma Sabat laŋsê-ŋga iŋ ŋac si om
atu daŋ. Ŋac sêtec bu lau batê
sêŋgalêŋ a gicso dau têŋ bêc atu
dinaŋ, boc-dinaŋ dec lau bata
sêndac Pailot bu lau siŋ-ŋga sêtuc
lau dau si gahi dulu tu bu sêmbac
ndu ŋagahô-ŋga, goc sêkôc ŋac si
ŋamlaŋ su ma sêŋsuhuŋ. 32 Pailot
gôlôc su, dec lau siŋ-ŋga sêtêŋ
ŋgac daŋ naŋ sic pi a gicso dau
whiŋ Yisu naŋ si, ma sêtuc iŋ gahi
dulu. Goc ŋac sêtuc ŋgac tilu-ŋga
gahi dulu boc-dinaŋ. 33 Tigeŋ têŋ
têm sêtêŋ Yisu si, naŋ sêlic bu iŋ
mbac ndu su, dec sic iŋ gahi dulu
dom. 34 Magoc ŋgac siŋ-ŋga daŋ
kôc iŋ ndê kêm ma kuŋ Yisu sip
ŋabi, ma ŋagahô dac ti bu kêc
sa meŋ. 35 (Ŋgac naŋ gêlic gêŋ
hoŋ dinaŋ su, naŋ dec sôm asê,
ma iŋ ndê yom iŋ yom ŋandô.
Iŋ dau kêyalê bu iŋ ndê yom iŋ
yom ŋandô, ma iŋ sôm asê bu
mac akêŋ whiŋ bocdinaŋ.) 36 Gêŋ
dinaŋ hôc asê, dec yom lu naŋ
sêto yêc, naŋ ŋandô sa.

Yom daŋ yêc bocdec bu:

Ŋac oc sêtuc iŋ ndê ŋakwa daŋ
dulu dom. *[BW 34:20]*

37 Ma yom daŋ tiyham yêc
bocdec:

Ŋac oc sêlhac ma tahê ŋgac naŋ
sêkuŋ iŋ naŋ. *[Sek 12:10]*

Sêkêŋ Yisu ndê ŋamlaŋ yêc hoc ŋasuŋ
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

38 Ŋgac daŋ mbo, naŋ sêsam
bu Josep, ma iŋ meŋ akêŋ malac
A rimatiya. Iŋ kêŋ whiŋ Yisu,
magoc sêc dau ahuc, bu iŋ töc lau
bata Israel-ŋga. Têŋ telha dinaŋ
iŋ têŋ Pailot gi ma ndac Yisu ndê
ŋamlaŋ. Pailot gôlôc, dec Josep
sa gi ma kôc Yisu ndê ŋamlaŋ su
yêc a gicso dau. 39 Ma Nikodemas
gêm iŋ sa. Nikodemas iŋ ŋgac
bata Israel-ŋga naŋ muŋ-ŋga gi
gêlic Yisu têŋ ôbwêc daŋ. Iŋ
kôc a ŋakwi ti gêŋ ŋamalu naŋ
sêŋgaluŋ whiŋ dau su, naŋ gitôm
30 kilogram, ma whiŋ Josep gi.
40 Iŋlu sêkôc Yisu ndê ŋamlaŋ, ma
sem oso ŋa gêŋ ŋamalu, goc sêhi
ahuc ŋa po ŋayham. Sêkôm gêŋ
dau kêkuc lau Israel-ŋga si gêbôm
sêŋsuhuŋ lau batê-ŋga. 41 Ôm
daŋ yêc suŋ sa têŋ gameŋ naŋ
lau siŋ-ŋga sic Yisu pi a gicso
dau. Ma sêhô daŋ yêc ôm dau
ŋalôm, naŋ lau sêlêŋ gwanaŋ su
yêc hoc ŋalôm, ma sêkêŋ ŋgac
batê daŋ yêc hoc ŋasuŋ dau muŋ

su dom. 42 Bocdinaŋ sêŋsuhuŋ
Yisu ŋamlaŋ yêc hocsuŋ dinaŋ,
ŋahu bu bêc dinaŋ iŋ bêc lau
Israel-ŋga sêmasaŋ dau tu Sabat-
ŋga, ma hocsuŋ dau yêc kêpiŋ.

20

Yisu tisa
(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-10)

1 Bêc Sabat-ŋga meŋ gi su,
ma têŋ wake ŋabêc ŋamata-ŋga
Maria Magadala tisa têŋ bêbêc
ganduc, ma sa têŋ sêhô gi. Iŋ
gêlic bu hoc atu naŋ sêkêŋ ndöc
sê awha, naŋ ndöc ŋamala dom.
2 Goc iŋ kêti mbu têŋ Saimon Pita
lu ŋgacsêŋom naŋ Yisu atac whiŋ
ŋandô, naŋ gi, ma sôm têŋ iŋlu,
"Oyaê! Ŋac sêkôc Pômdau ndê
ŋamlaŋ su yêc sêhô, ma yac am
gauc gameŋ naŋ sêkêŋ iŋ yêc."
3 Goc Pita lu ŋgacsêŋom dinaŋ
sêti bu sêtêŋ sêhô sêndi. 4 Iŋlu
sênti si, ma ŋgacsêŋom dinaŋ hôc
gêlêc Pita su ma hôc asê muŋ.
5 Iŋ sôc gi dom, magoc iŋ wec
ma tôc gwaniŋ, ma gêlic po naŋ
sêhi pi Yisu ndê ŋamlaŋ, naŋ yêc
ŋamala. 6 Saimon Pita kêkuc meŋ
hôc asê ma gacgeŋ sôc hocsuŋ
dau ŋalôm gi. Iŋ gêlic po naŋ
yêc, 7 ma po naŋ sêhi pi Yisu
ŋagôlôŋ. Po dinaŋ yêc dau-ŋga,
magoc yêc bambaliŋ dom, yêc
gitôm sêtip sa ŋapep. 8 Goc ŋgac-
sêŋom naŋ hôc asê sêhô muŋ,
naŋ sôc gi whiŋ. Iŋ gêlic po
ŋambwa, dec kêŋ whiŋ bu Yisu
tisa su yomandô. 9 (Muŋ-ŋga e
meŋ têŋ têm dinaŋ, naŋ ŋac si
gauc sa dom pi yom hoŋ naŋ sêto
yêc bu Yisu oc tisa akêŋ lau batê-
ŋga.)

Yisu hoc dau asê têŋ Maria Magadala

10 Dinaŋ su ma ŋgacsêŋom lu
dinaŋ sêlhö sêmbu sêtêŋ si andu
si. 11 Magoc Maria Magadala naŋ
mbu meŋ su, naŋ gacgeŋ kalhac
sêhô ŋamakê ma taŋ. Iŋ wec
bu tôc gwaniŋ sêhô ŋalôm, 12 ma
iŋ gêlic aŋela lu ti ŋakwê sêsêp
sêndöc gameŋ naŋ muŋ-ŋga Yisu
yêc, daŋ ndöc ŋagôlôŋ-ŋga, ma
daŋ ndöc gahi-ŋga. 13 Ma sêndac
iŋ, "O awhê! Am taŋ tu sake-
ŋga?" Ma iŋ ô yom ma sôm, "Lau
sêkôc aneŋ Pômdau ndê ŋamlaŋ
su, ma aö gam gauc gameŋ naŋ
sêkêŋ iŋ yêc naŋ." 14 Iŋ sôm yom
dinaŋ su, dec tagêlic ma gêlic
Yisu, magoc kêyalê dom bu iŋ
Yisu. 15 Ma Yisu sôm, "Awhê!
Am taŋ tu sake-ŋga? Am kêsalê
asa?" Maria gauc gêm bu iŋ ŋgac
naŋ yob ôm dau, dec sôm, "O
ŋadau, am bu kôc iŋ ndê ŋamlaŋ
su, goc sôm asê têŋ aö bu am kêŋ
iŋ yêc gameŋ bocke, ma yac oc
andi akôc iŋ sa." 16 Têŋ dinaŋ Yisu
sôm têŋ iŋ, "Maria." Goc Maria
kac dau kwi ma mbwêc ŋa Yom
Hibru, "Raboni!" (Yom dau danem
kwi bu 'Kêdôhôŋwaga.') 17 Iŋ
kêgape Yisu dôŋ ŋaŋga, magoc iŋ
sôm, "Am êmasec aö ŋapaŋ dom,
bu aö gatêŋ Damaŋ ga su dom.
Magoc am mbu ndi, ma sôm têŋ
aneŋ asidôwai bu aö oc wambu
watêŋ aneŋ Damaŋ, ma mac nem
Damam. Iŋ aö neŋ Anötö, ma mac
nem Anötö."

18 G oc Maria Magadala kölhö
têŋ Yisu ndê sêŋomi gi, ma sôm
têŋ ŋac bu, "Pômdau tisa ma aö
galic iŋ su!" Ma yom hoŋ naŋ Yisu
sôm têŋ iŋ, naŋ iŋ gic miŋ têŋ ŋac.

Yisu hoc dau asê têŋ ndê sêŋomi

19 Têŋ wake ŋabêc ŋamata-ŋga
dinaŋ ŋaôbwêc, sêŋomi sêmbo
andu daŋ ŋalôm sêwhiŋ dau. Ŋac
sic gatam ahuc ŋaŋga, bu sêtöc
lau bata Israel-ŋga. Sêmbo di-
naŋ, ma Yisu hoc dau asê kalhac
ŋac ŋalhu, ma sôm, "Yom malô
whiŋ mac!" 20 Iŋ sôm yom dinaŋ
su, goc tôc iŋ amba ma ŋabi
têŋ ŋac sêlic. Ma ŋac hoŋ atac

ŋayham atu tu sêlic Pômdau-ŋga.
21 Ma iŋ sôm tiyham, “Yom malô
whiŋ mac! Tôm Damaŋ kêkiŋ aö
gasip nom gameŋ, naŋ kwahic dec
waŋkiŋ mac asa andi.” 22 Dec iŋ
yu wayahô pi ŋac ma sôm, “Akôc
Ŋalau Dabuŋ sa loc. 23 Aö wakêŋ
ŋaclai têŋ mac bu asuc ŋamalac si
sac kwi. Ŋac naŋ mac asuc ŋac si
sac kwi, naŋ Anötö suc ŋac si sac
kwi bocdinaŋ. Ma ŋac naŋ mac
asuc si sac kwi dom, naŋ si sac oc
gacgeŋ yêc ŋac-ŋga.”

Yisu hoc dau asê têŋ Tomas

24 Têŋ ndoc ŋamata-ŋga naŋ
Yisu hoc dau asê têŋ iŋ ndê
sêŋomi, naŋ Tomas mbo whiŋ
ŋac dom. Iŋ ŋgacsêŋomi 12
si daŋ naŋ sêsam bu Lôcmpôŋ.
25 Tiŋambu sêŋomi ŋatô sêsôm
têŋ iŋ bu, “Yac alic Pômdau
su!” Magoc iŋ sôm, “Aö gakêŋ
whiŋ dom! Aö bu walic bôlêm
ŋamala yêc iŋ amba, ma wakêŋ
aö amaŋatu sip ŋamala dau, ma
sôc kêm ŋamala yêc iŋ ŋabi, dec
aö oc wakêŋ whiŋ.”
26 Wake daŋ giŋga su, ma Yisu
ndê sêŋomi sêmbo andu dau
tiyham, ma Tomas mbo whiŋ
ŋac. Ŋac sic gatam ahuc ŋaŋga
sa, magoc Yisu meŋ kalhac ŋac
ŋalhu. Ma iŋ sôm, “Yom malô
whiŋ mac!” 27 Ma iŋ sôm têŋ
Tomas, “Lic aö amaŋ, ma kêŋ
amam-atu sip dec, ma kêŋ amam-
atu sôc aneŋ ŋabi. Hu nem atac
lu-lu siŋ, ma kêŋ whiŋ.” 28 Dec
Tomas sôm, “Aneŋ Pômdau, ma
aneŋ Anötö am!” 29 Goc Yisu sôm
têŋ iŋ, “Am gêlic aö su, dec kêŋ
whiŋ. Aö awhaŋ hôc lau naŋ
sêlic pi tandô dom, magoc sêkêŋ
whiŋ, bu ŋac oc sêtap Anötö ndê
mwasiŋ sa.”

Jon ndê bapia ŋahu

30 Yisu kôm gêŋ dalô daêsam
yêc iŋ ndê sêŋomi aŋgô-ŋga, naŋ
ŋamiŋ yêc bapia dindec dom.
31 Magoc yom pi gêŋ dalô naŋ sêto
sip bapia dindec, naŋ yêc tu bu
mac asam ma akêŋ whiŋ bu Yisu
iŋ Mesaya, Anötö ndê Atu. Ma tu
mac akêŋ whiŋ iŋ ndê ŋaê-ŋga,
dec mac oc atap seŋ ambo tamli-
ŋga sa.

21

Ŋgacsêŋomi sêhê i daêsam

1 Tiŋambu Yisu hoc dau asê têŋ
ŋgacsêŋomi tiyham, yêc Bugictoŋ
Taibirias* ŋamakê. Ma ŋamiŋ
dau dindec. 2 Saimon Pita, ma
Tomas naŋ sêsam bu Lôcmpôŋ,
Natanael naŋ meŋ akêŋ malac
Kana yêc Galili, Sebedi ndê atu lu,
ma ŋgacsêŋom lu tiyham sêmbo
sêwhiŋ dau. 3 Ma Pita sôm têŋ
ŋac, “Aö bu wasa wandi wakôc
i.” Ma ŋac sêsôm, “Ayôc, yac
awhiŋ am daloc.” Bocdinaŋ ŋac
hoŋ sêpi waŋ daŋ ma sêsa si bu
sêkêŋ wasaŋ. Magoc têŋ ôbwêc
dinaŋ, sêkôc i daŋ dom.
4 Têŋ bêbêc ganduc Yisu kalhac
baö, tigeŋ ŋac sêŋyalê dom bu
iŋ Yisu. 5 Ma iŋ hê mwalêc ŋac
ma sôm, “Aê mac lau. Mac akôc
i ŋatô, me mba?” Ma sêsôm,
“Mba!” 6 Dec iŋ sôm têŋ ŋac,
“Akêŋ wasaŋ sip andô-ŋga, ma
mac oc atap i ŋatô sa.” Bocdinaŋ
ŋac sêkêŋ wasaŋ sip gi ma sêkôc
i daêsam andô, dec gitôm dom bu
sêhê sa. 7 Têŋ dinaŋ ŋgacsêŋom
naŋ Yisu atac whiŋ kêlêc, naŋ sôm
têŋ Pita bu, “Kec, Pômdau dau
dê.” Saimon Pita ŋgô yom dau,
goc ŋagahô iŋ kôc ndê ŋakwê
awê-ŋga sa, hi pi dau, ma pwê
sip bu gi, ma bu têŋ Yisu ndi.
8 Waŋ dau poc kêpiŋ baö, ŋasawa
gitôm 90 mita, ma ŋgacsêŋomi
ŋatô sêhêc waŋ ma sêhê wasaŋ ti
i sêŋkuc Pita.
9 Ŋac sêhôc asê baö, ma sêlic
i sa ya ŋanda, ma bolom ŋatô.

* **21:1** Taibirias - Bugictoŋ Galili-ŋga ndê ŋaê daŋ.

10 Ma Yisu sôm têŋ ŋac, “Akôc i
ŋatô sa yêc wasaŋ ameŋ.” 11 Goc
Saimon Pita têŋ waŋ gi, kêgapwêc
wasaŋ su, goc sêhê pi baö gi. I
atu-atu daêsam sêyêc wasaŋ, naŋ
sêsê sa gitôm 153, magoc wasaŋ
dau kic dom. 12 Ŋac hoŋ sêtöc bu
sêndac iŋ bu, “Am asa?” Magoc
yêc ŋac si ŋalôm sêŋyalê bu iŋ
Pômdau. Ma Yisu sôm, “Ameŋ ma
aneŋ gêŋ bêbêc-ŋga.” 13 Dec iŋ
kêsêlêŋ gi ma kôc i ti bolom sa,
ma kêŋ têŋ ŋac. 14 Dinaŋ ti têm
titö-ŋga naŋ Yisu hoc dau asê têŋ
ndê ŋgacsêŋomi têŋ ndoc Anötö
uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga.

Yisu ndê yom têŋ Pita

15 Ŋac seŋ gêŋ pacndê, goc Yisu
sôm têŋ Saimon Pita, “Saimon, Jon
ndê atu. Am tac whiŋ aö ŋandô,
hôc gêlêc lau dindec si atac whiŋ
aö su, me?” Ma iŋ sôm, “Aêc
Pômdau! Am kêyalê bu aö atac
whiŋ am.” Dec Yisu sôm, “Bocdi-
naŋ lôm aneŋ domba.” 16 Ma Yisu
ndac iŋ tiyham bu, “Saimon, Jon
ndê atu, am tac whiŋ aö ŋandô,
me?” Ma iŋ ô yom ma sôm, “Aêc
Pômdau, am kêyalê bu aö atac
whiŋ am.” Dec Yisu sôm, “Yob
aneŋ domba.” 17 Ma iŋ ndac tidim
titö-ŋga, “Saimon, Jon ndê atu, am
tac whiŋ aö ŋandô, me?” Pita
ndê ŋalôm ŋawapac bu Yisu ndac
yom tigeŋ dinaŋ têŋ iŋ tidim tö,
ma iŋ sôm, “Pômdau, am kêyalê
gêŋ hoŋ. Am kêyalê bu aö atac
whiŋ am kêlêc.” Goc Yisu sôm,
“Lôm aneŋ domba. 18 Aö wasôm
yom ŋandô têŋ am. Têŋ ndoc
am mbo balê, naŋ am kêmasaŋ
daôm, ma kêsêlêŋ têŋ gameŋ
bocke naŋ am daôm atac whiŋ
bu ndi. Tigeŋ tiŋambu, têŋ ndoc
am ti ŋamalac andô, naŋ am oc
êmatôc amam, ma lau daŋ oc sêsô
am nem piŋkap dôŋ, ma sêwê am
têŋ gameŋ naŋ am atac whiŋ dom
bu ndi-ŋga naŋ.” 19 Yisu sôm yom
dinaŋ gwanaŋ pi Pita ndê mbac
ndu ŋalêŋ, naŋ oc po Anötö ndê
waê sa. Ma Yisu gic têku yom ma
sôm, “Êmkuc aö!”

Yisu lu ŋgacsêŋom naŋ iŋ atac whiŋ

20 Têŋ dinaŋ Pita kac dau kwi
ma gêlic ŋgacsêŋom naŋ Yisu
atac whiŋ iŋ ŋandô, naŋ kêkuc
iŋlu. (Iŋ ŋgac dinaŋ têŋ ndoc
ŋac seŋ Pasowa, naŋ ndöc gi paŋ
Pômdau, ma ndac iŋ bu asa oc
hoc iŋ asê.) 21 Têŋ ndoc Pita
gêlic iŋ, naŋ goc iŋ ndac Yisu,
“Pômdau, ŋgac dê oc bocke?”
22 Ma Yisu ô yom ma sôm, “Am
êmkuc aö ma hêgo daôm pi iŋ
dom. Aö bu wakêŋ iŋ mbo tali
e wambu wameŋ, naŋ aö neŋ
gêŋ.” 23 Tiŋambu sêŋomi ŋatô
sêŋgô yom dau ŋawaê, ma ŋatô
gauc gêm bu ŋgacsêŋom dinaŋ oc
mbac ndu dom. Magoc Yisu ndê
yom hêganôŋ ŋgacsêŋom dau
mbo tali-ŋga lec dom. Iŋ sôm
bu, “Aö bu wakêŋ iŋ mbo tali e
wambu wameŋ, naŋ aö neŋ gêŋ.”

Yom ndic bata-ŋga

24 Iŋ ŋgacsêŋom dau dinaŋ dec
hoc yom hoŋ dindec asê, ma to
sip bapia dindec. Ma yac aŋyalê
bu iŋ ndê yom iŋ yom ŋandô
eŋ. 25 Yisu kôm gêŋ daêsam
ma daêsam andô naŋ ŋamiŋ yêc
bapia dindec dom. Yac bu aŋsahê
bu ato yom sip bapia, pi gêŋ hoŋ
naŋ Yisu kôm, mboe yom dau oc
nem bapia nom-ŋga hoŋ ahuc.

Aposel
si gweleŋ
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Luk to iŋ ndê buku tilu-ŋga dindec, ma gic têku yom naŋ iŋ to yêc iŋ ndê ŋawaê ŋayham. Alic yom ŋatô pi Luk yêc 'Yom whê Luk ndê ŋawaê ŋayham sa-ŋga.'

Yêc buku dindec, Luk to yom pi lêŋ naŋ ŋawaê ŋayham sa tiapa yêc gameŋ naŋ lau Rom-ŋga sem gôliŋ. Sêsam buku dindec bu 'Aposel si Gweleŋ,' magoc lau ŋatô sêsôm bu 'Ŋalau Dabuŋ ndê Gweleŋ.' Ŋahu bu gêŋ hoŋ naŋ aposel sêkôm, naŋ sêkôm ŋa Ŋalau dau ndê ŋaclai. Têŋ ndoc Yisu bu hu nom dindec siŋ ma mbu pi undambê ndi, naŋ sôm têŋ iŋ ndê lau bu sêhu malac Jerusalem siŋ dom, e sêtap mwasiŋ naŋ Anötö gic bata têŋ ŋac, naŋ sa. Yom dau hêganôŋ iŋ ndê Ŋalau Dabuŋ (1:4). Ma tiŋambu iŋ sôm têŋ ŋac bu sêhoc yom ŋandô asê pi iŋ yêc Jerusalem, ma yêc gameŋ Judia-ŋga ma gameŋ Samaria-ŋga, e yom dau sa têŋ nom ŋagameŋ hoŋ (1:8).

Luk whê sa bu lau aposel sêkôm gêŋ dalô daêsam bu puc ŋac si yom dôŋ, tu bu lau sêlic ti sêŋgô, ma sêkiŋ whiŋ Yisu-ŋga. Ma iŋ to yom daêsam pi Saul, naŋ tiŋambu sêsam bu Pol, ma pi ŋalêŋ naŋ Anötö gêm iŋ kwi, ma kêyaliŋ iŋ sa bu hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau gameŋ apa-ŋga naŋ lau Israel dom.

Yisu gic bata Ŋalau Dabuŋ

1 O Tiopilas, yêc aneŋ buku ŋamata-ŋga aö gato yom pi gêŋ hoŋ naŋ Yisu gic hu bu kôm ti kêdôhôŋ têŋ lau. 2-3 Aneŋ yom naŋ gato, naŋ meŋ têŋ bêc naŋ Anötö kôc iŋ su pi undambê gi. Iŋ hôc ŋandê ma mbac ndu su, ma tiŋambu tisa ma hoc dau asê têŋ lau †aposel naŋ iŋ kêyaliŋ ŋac sa su. Tôm bêc 40 iŋ mbo whiŋ ŋac ma tôc dau têŋ ŋac sêlic, e sêŋyalê pi ŋandô bu iŋ tisa ma mbo tali tiyham yom ŋandô. Têŋ ŋasawa dinaŋ Yisu whê yom sa têŋ ŋac pi †Anötö ndê gôliŋ ma pi gweleŋ naŋ bu sêkôm-ŋga, ma Ŋalau Dabuŋ puŋ yom dau dôŋ yêc ŋac si ŋalôm.

4 Têŋ bêc daŋ iŋ gêŋ gêŋ mbo whiŋ ŋac, ma iŋ kêŋ yatu ŋac bocdec bu, "Mac ahu Jerusalem siŋ dom, magoc ahôŋ e atap mwasiŋ naŋ Damaŋ gic bata bu kêŋ meŋ, naŋ sa. Aö gasôm yom pi mwasiŋ dau muŋ su. 5 Muŋ-ŋga Jon kêku lau ŋa bu, magoc bêc meŋ kêpiŋ bu Anötö êŋku mac ŋa Ŋalau Dabuŋ."

6 Têŋ têm daŋ Yisu mbo whiŋ ndê aposel, ma sêndac iŋ bocdec bu, "Pômdau, bocke? Kwahic dec am oc êmgaho yac lau Israel-ŋga su yêc lau Rom-ŋga si gôliŋ ŋapu, ma ti kiŋ ma nem gôliŋ yac, me mba?" 7 Ma iŋ ô yom ma sôm, "Gêŋ bocke naŋ bu hôc asê lau Israel-ŋga, ma ŋatêm ti ŋabêc, naŋ Damaŋ Anötö ti ŋadau ma kêyaliŋ sa su, ma iŋ oc tôc asê têŋ mac dom. 8 Magoc têŋ ndoc Ŋalau Dabuŋ meŋ ma nem mac ahuc, dec oc kêŋ ŋaclai têŋ mac, ma mac oc ahoc yom ŋandô asê pi aö yêc Jerusalem, ma yêc gameŋ Judia-ŋga ma gameŋ Samaria-ŋga, e yom dau tiapa nem nom ŋagameŋ hoŋ ahuc."

Yisu pi undambê gi

9 Yisu sôm yom dinaŋ su, goc Anötö kôc iŋ sa pi lôlôc gi e sôc dao ŋalôm, dec sêlic iŋ apu. 10 Iŋ pi gi ma ŋac tatac umboŋ sêlhac, ma sep eŋ ŋgac lu ti ŋakwê sêsêp sêmeŋ sêlhac sêwhiŋ ŋac. 11 Ma

iŋlu sêsôm, “Mac lauŋgac Galili-
ŋga. Tu ake-ŋga dec alhac tamtac
undambê? Kwahic dec Anötö kôc
Yisu su yêc mac, ma tiŋambu iŋ oc
mbu meŋ tiyham ŋalêŋ tigeŋ tôm
naŋ alic iŋ pi gi.”

Sêŋyaliŋ Matias sa ti aposel ô Judas su

12 Dinaŋ su, goc sêhu Lôc Olib
siŋ ma sêmbu sêtêŋ Jerusalem si.
Lôc dau kalhac kêpiŋ Jerusalem,
seŋ ŋasawa gitôm kilometa
tigeŋ.* 13 Têŋ ndoc sêhôc asê su,
naŋ sêtêŋ ŋac si andu sêmbo-ŋga
si, ma sêpi ŋalôm ŋahô-ŋga si.
Lau dau si ŋaê bocdec: Pita lu
Jon, ma Jems lu Andru, Pilip lu
Tomas, ma Batolomeas lu Matyu,
Alpayas atuŋgac naŋ ndê ŋaê
Jems, ma Saimon (naŋ sêsam bu
‘Ŋgac †Selot’), ma Jems† atuŋgac
Judas. 14 Yisu dinda Maria, ti iŋ
ndê asii, ma lauwhê ŋatô sêmbo
sêwhiŋ ŋac. Ŋac hoŋ sêpiŋ dau
dôŋ ti ŋalôm tigeŋ, ma sêteŋ
mbec sêwhiŋ dandi tôm bêc hoŋ.
15 Têŋ bêc daŋ lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga gitôm lau 120 sêkac sa sêmbo
sêwhiŋ dau. Ma Pita tisa kalhac
ŋalhu, ma sôm, 16-17 “O asidôwai
hac. Mac aŋyalê Judas, ŋgac naŋ
wê lau naŋ sêkôc Yisu dôŋ. Iŋ
yac lau aposel 12 mba daŋ, ma
wêkaiŋ gweleŋ whiŋ yac. Muŋ-
ŋga andô, Ŋalau Dabuŋ hoc yom
asê sa akêŋ Dawid whasuŋ, naŋ
hêganôŋ Judas. Ma yom dau gic
waê bu ŋandô sa.”
18 (Tu Judas ndê mêtê sac hoc
Yisu asê-ŋga, dec lau semlhi iŋ,
ma iŋ kôc ŋaôli dau ma gi gêmlhi
nom daŋ. Yêc dinaŋ iŋ peŋ sip
gi, e gambo hôc kôc ma ŋatac
wê. 19 Lau Jerusalem-ŋga sêŋgô
ŋawaê, ma sêsam nom dau yêc
si awha-ŋga bu Akeldama, naŋ
danem kwi bu ‘Nom ti Dac.’)
20 “Yom naŋ Dawid hoc asê pi
Judas, naŋ sêto yêc Buku Wê-ŋga
bocdec bu, *‘Iŋ ndê gameŋ tigasaŋ
maŋ, ma lau daŋ oc sêmbo dom.’*
Ma sêto daŋ tiyham bocdec bu,
*‘Ŋamalac daŋ oc ti ŋgac bata ma
kôc iŋ ndê gweleŋ ô iŋ su.’* 21 Sêto
yom dau yêc bocdinaŋ, dec aö
gauc gêm bu yac taŋyaliŋ ŋgac
daŋ sa ô Judas su. Gauc nem
lau hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ yac
tôm bêc hoŋ naŋ Pômdau Yisu
mbo yac ŋasawa. 22 Lau naŋ
sêmbo têŋ Jon, Ŋgac Kêku Lau-
ŋga ndê têm e meŋ têŋ ndoc Yisu
pi undambê gi. Yac taŋyaliŋ ŋac
si daŋ sa, bu hoc Yisu tisa ŋawaê
asê whiŋ yac.”
23 Goc sêŋyaliŋ ŋgac lu sa, daŋ
ndê ŋaê Matias, ma daŋ ŋaê Josep,
naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ bu
Basabas, ma iŋ ndê ŋaê daŋ tiy-
ham bu Justus. 24 Ma sêteŋ mbec
bocdec b u, “O Pômdau. Am
kêyalê ŋamalac hoŋ si ŋalôm.
Tôc ŋgac lu dau si asa naŋ am
kêyaliŋ sa su, naŋ asê têŋ yac.
25 Iŋ oc kôm gweleŋ naŋ am kêŋ
sip lau aposel amba, naŋ Judas
hu siŋ ma kölhö têŋ gameŋ naŋ
gic iŋ ŋawaê, naŋ gi.” 26 Goc
sêpuc gapoc e gi sip Matias. Ma
bocdinaŋ iŋ ti aposel daŋ whiŋ
ŋac lau 11.

2

Ŋalau Dabuŋ sip meŋ

1 Têŋ Om †Pentikos ŋac hoŋ
sêmbo sêwhiŋ dau. 2 Ma ŋagahô

* **1:12** Yom naŋ Luk to, naŋ sôm bu seŋ naŋ yêc Lôc Olib ma malac Jerusalem ŋasawa, naŋ gitôm seŋ †Sabat-ŋga daŋ. Lau andô Israel-ŋga sêmasaŋ ŋagôliŋ daêsam naŋ hêganôŋ yomsu bêc Sabat-ŋga, bu tôc asê gêŋ naŋ lau Israel-ŋga gitôm bu sêkôm têŋ bêc Sabat-ŋga, ma gêŋ bocke naŋ sêlic bu gweleŋ. Ŋagôliŋ Sabat-ŋga daŋ sôm bu lau sêtôm bu sêŋsêlêŋ sêsa seŋ ŋasawa gitôm kilometa tigeŋ têŋ bêc Sabat-ŋga. Lau bu sêŋsêlêŋ sêhôc gêlêc kilometa tigeŋ, dec ŋac oc sêsôm bu sêkôm gweleŋ, ma sêŋgilì yomsu Sabat-ŋga. † **1:13** Luk to ŋaê Jems tidim tö, magoc ŋaê dau ŋgac tigeŋ ndê dom, ŋac lau tö.

eŋ ŋakêcsia gitôm mbu puc
ŋadinda meŋ akêŋ undambê,
ma gêm andu naŋ ŋac sêndöc,
naŋ ahuc. 3 Ma sêlic gêŋ gitôm
yawahô meŋ ma whê dau kôc-
kôc, goc gi sac ŋac ŋagôlôŋ têŋtêŋ
gitôm ya ŋa-êmbala. 4 Ma Ŋalau
Dabuŋ gêm ŋac hoŋ ahuc e sêsôm
lau apa awha naŋ sêŋyalê muŋ su
dom, tôm Ŋalau Dabuŋ hôc ŋac
awha sa.
5 Têŋ têm dinaŋ lau daêsam
sêmbo Jerusalem, naŋ sêmeŋ
akêŋ nom ŋagameŋ hoŋ. Ŋac lau
Israel-ŋga naŋ sem akiŋ Anötö ma
sêtoc iŋ sa. 6 Ŋac sêŋgô lau naŋ
Ŋalau Dabuŋ gêm ŋac ahuc, naŋ
sêsôm ŋac awha têŋtêŋ, goc sêsö
ŋandô ma sêkac sa sêtigasuc.
7 Ŋac sêhêdaê ŋandô, ma sêsôm
têŋ dandi, “Aluê! Ŋac lau dê
sêsôm yom sêmbo dê, naŋ lau
Galili-ŋga me? 8 Ma bocke dec
daŋgô ŋac sêsôm yac awhaŋ
têŋtêŋ, tôm dinaŋi sêkôc yac ma
dasôm? 9 Yac lau naŋ dambo
dec, naŋ ameŋ a kêŋ Pata, Midia
ma Elam, ma akêŋ Mesopotemia,
Judia, Kapadosia, Pontus ma Esia,
10-11 ma akêŋ Prigia ti Pampilia,
Isip ma Libia kêpiŋ Sairin, ma
akêŋ Krit ma Arabia ma akêŋ
malac Rom. Yac lau Israel-ŋga,
ma lau apa naŋ sêŋkuc lau Israel-
ŋga si sakiŋ tu sênem akiŋ Anötö-
ŋga. Bocke ma kwahic dec daŋgô
lau Galili-ŋga dindê sêsôm yom
asê yêc yac dauŋ awhaŋ têŋtêŋ, pi
gêŋ dalô naŋ Anötö kôm!” 12 Gêŋ
dau kôm ŋac sêhêdaê ti gauc
gêm yom daêsam, ma sêndac
dandi, “Gêŋ dindec ŋahu bocke?”
13 Magoc lau ŋatô sêsu lau aposel
susu ma sêsôm, “Mboe sênôm
wain ma kêŋiŋ ŋac.”

Pita whê Ŋalau ndê gweleŋ sa

14 Têŋ dinaŋ Pita ti aposel 11
sêtisa ma iŋ hôc awha sa ma sôm
têŋ lau daêsam dinaŋ, “Mac lau
Israel-ŋga ti mac hoŋ naŋ andöc
Jerusalem. Akêŋ daŋam ŋapep
ma aö wawhê gêŋ dindec ŋahu
sa têŋ mac. 15 Mac lau ŋatô gauc
gêm bu wain kêŋiŋ lau dindec, a?
Aö wasôm têŋ mac bu mba! Bu
ac kwahic pi meŋ. 16 Magoc yom
naŋ propet Joel to muŋ su, naŋ
dec ŋandô sa. 17 Joel to Anötö ndê
yom dau bocdec bu:

Tiŋambu aö wakêŋ aneŋ Ŋalau
sip lau hoŋ si ŋalôm, e
atômŋgaci ti atômwêi sêsôm
yom asê sêtôm lau propet.
Ŋalau oc kôm mac nem
balêkoc wakuc tandô kaiŋ
daŋ sa e sêlic gêŋ ŋagatu,
ma Ŋalau dau oc suŋ mbê têŋ
lau andô. 18 Têŋ têm dinaŋ aö
wakêŋ aneŋ Ŋalau têŋ aneŋ
lau akiŋ awhê ma ŋgac hoŋ.
Ma ŋac oc sêsôm yom asê
sêtôm propet. 19 Aö wakôm
gêŋ dalô yêc umboŋ ma yêc
nom bocdinaŋ, gêŋ dalô dac
ti ya ma yawasu-ŋga. 20 Ac oc
nem ganduc, ma ayô oc tikoc
nditôm dac. Ma tiŋambu bêc
atu oc meŋ sa, naŋ Pômdau
mbu meŋ ti ŋawasi atu. 21 Ma
têŋ dinaŋ lau hoŋ naŋ sêta
Pômdau ndê ŋaê, naŋ Anötö
oc nem ŋac si.” *[Joel 2:28-32]*

22 Goc Pita sôm, “Mac lau Israel-
ŋga, aŋgô aneŋ yom dindec pi
Yisu Nasaret-ŋga. Iŋ ŋgac naŋ
Anötö whê sa têŋ mac ŋa gêŋ dalô
tidau-tidau. Mac aŋyalê su, bu
iŋ kôm gêŋ dau yêc mac aŋôm-
ŋga. 23 Ma tu lêŋ naŋ Anötö gauc
gêm tidôŋ gwanaŋ su-ŋga, dec
Judas hoc Yisu asê ma kêŋ iŋ sip
mac amam. Ma mac akêŋ iŋ têŋ
lau Rom-ŋga naŋ sêsôc Anötö ndê
yomsu ŋapu dom, bu sêndic iŋ pi
a gicso dau, dec tôm mac daôm
ac iŋ ndu. 24 Tigeŋ gitôm dom
bu ŋaclai dambac ndu-ŋga ku iŋ
dulu. Anötö kôc iŋ ndê ŋandê
mbac ndu-ŋga su yêc iŋ, ma uŋ
iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga. 25 Dawid

to yom pi Yisu bocdec bu:

Aö galic Pômdau kalhac aö
aŋôŋ-ŋga ŋapaŋ. Aö oc wan-
titec dom, bu iŋ mbo aö amaŋ
andô-ŋga. 26 Tu dinaŋ-ŋga
dec aö atac ŋayham sa, ma
gasôm yom ŋayham-ŋayham.
Aö gauc gêm aneŋ ŋamlic, ma
gakêŋ bataŋ 27 bu am oc tec
aö wayêc sêhô ŋapaŋ dom.
Mba! Am oc tec am nem ŋgac
dabuŋ e iŋ ŋamlic tibalê dom.
28 Am tôc seŋ wandöc taŋli-
ŋga asê têŋ aö, ma oc kêŋ aö
walhac am aŋôm-ŋga ti atac
ŋayham atu. *[BW 16:8-11]*

29 O asidôwai hac. Abaŋ Dawid sôm yom dinaŋ pi iŋ dau dom. Yac taŋyalê bu iŋ mbac ndu su ma sêŋsuhuŋ iŋ. Ma iŋ ndê sêhô yêc gameŋ dindec e meŋ têŋ kwahic dec. 30 Magoc Anötö gic bata têŋ iŋ bu kêŋ iŋ ndê wakuc daŋ ndöc iŋ ndê pôŋ kiŋ-ŋga. Dawid dau kêyalê yom dinaŋ tidôŋ, ŋahu bu iŋ propet daŋ. 31 Ma gêŋ naŋ oc hôc asê tiŋambu-ŋga, naŋ iŋ kêyalê gwanaŋ su. Tu dinaŋ-ŋga iŋ sôm yom dinaŋ pi †Mesaya, ma sôm bu Anötö oc tec iŋ yêc sêhô dom, ma iŋ ndê ŋamlic oc tibalê dom. Mba! Mesaya tisa su. 32 Anötö uŋ Yisu sa mbo tali tiyham, ma iŋ ndê lau yac alic su dec asôm asê. 33 Kwahic dec Anötö toc iŋ sa ndöc iŋ amba andô-ŋga, ma iŋ kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ yac tôm Damba gic bata. Gêŋ naŋ mac alic ti aŋgô têŋ acsalô lec, naŋ Ŋalau dau ndê gweleŋ ŋa-ŋandô.

34 "Ma Dawid dau pi undambê gi dom, magoc iŋ to yom yêc bocdec bu, '*Anötö sôm têŋ aneŋ Pômdau, "Am ndöc aö amaŋ andô-ŋga* 35 *e nditôm aö wakêŋ nem ŋacyo sêsôc am gahim ŋapu."* ' 36 Iŋ to yom dau hêganôŋ Yisu. Bocdinaŋ mac lau Israel-ŋga hoŋ aŋgô. Aŋyalê pi ŋandô, bu Yisu naŋ mac ac iŋ ndu pi a gicso dau gi, naŋ Anötö toc iŋ sa ti Pômdau, ma tôc asê bu iŋ Mesaya dau."

37 Pita ndê yom hoŋ dinaŋ kuŋ lau dau si ŋalôm ŋandô, dec sêsôm têŋ iŋ ti lau aposel ŋatô bu, "O asidôwai, yac dec oc akôm bocke?" 38 Ma Pita ô yom ma sôm, "Mac hoŋ anem nem ŋalôm kwi ma aliŋ saŋgu tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, tu bu Anötö suc mac nem sac kwi-ŋga. Ma mac oc akôc mwasiŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ Ŋalau Dabuŋ dau. 39 Bu iŋ gic bata Ŋalau Dabuŋ gic waê lau hoŋ naŋ Pômdau yac neŋ Anötö kêgalêm ŋac sa. Gêŋ dau gic waê mac ti mac nem balêkoc, ma lau hoŋ naŋ kwahic dec sêmbo ahê ma tiŋambu oc sêkêŋ whiŋ Yisu naŋ."

40 Tiŋambu Pita sôm yom daêsam ti gêm la ŋac, ma kac ŋac bocdec bu, "Anem daôm kwi têŋ Anötö bu nem mac si, dec mac oc andiŋam awhiŋ lau sac naŋ kwahic dec sêmbo nom, naŋ dom." 41 Ma têŋ bêc dau dinaŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ sêti daêsam, bu lau gitôm 3,000 sêkôc Pita ndê yom sa ma sêliŋ busaŋgu.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ

42 Tôm bêc hoŋ lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga sêpiŋ dau dôŋ ti sêkêŋ daŋga
yom naŋ aposel sêndôhôŋ têŋ
ŋac, ma ŋac sêteŋ mbec ti seŋ
gêŋ sêwhiŋ dau. 43 Aposel sêkôm
gêŋ atu-tu ti gêŋ dalô daêsam, e
lau Jerusalem-ŋga hoŋ sêhêdaê.
44 Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ
sêndöc tigeŋ ma sêyob si gêŋ hoŋ
sêwhiŋ dau. 45 Ŋac si lau ŋatô bu
sêpônda dau, dec asidôwai ŋatô
oc sêkêŋ si wapa ŋatô ti gêŋ têŋ
lau semlhi, goc sic sam ŋa-awa bu
sênem lau naŋ sêpônda dau, naŋ
sa. 46 Tôm bêc hoŋ sêkac dau sa
sêmbo lôm dabuŋ ŋabatêmndö,
ma yêc ŋac si andu ŋac seŋ gêŋ
sêwhiŋ dau ti atac ŋayham, ma

sêsôc Anötö ŋapu ti si ŋalôm sambuc. 47 Ŋac sêmpiŋ Anötö ma lau
hoŋ sêlic ŋac ŋayham dec sêtoc
ŋac sa. Ma tôm bêc hoŋ Pômdau
kôm lau wakuc sêkêŋ whiŋ, dec
kôm gôlôwac dabuŋ Jerusalem-
ŋga kêsôwec tiatu.

3

Pita kôm ŋgac bôliŋ ŋayham sa

1 Têŋ bêc daŋ Pita lu Jon
sêŋsêlêŋ bu sêtêŋ lôm dabuŋ
sêndi, têŋ acgatu gitôm 3 kilok
telha-ŋga, naŋ lau Israel si têm
sêteŋ mbec-ŋga daŋ. 2 Ma ŋgac
daŋ mbo, naŋ dinda kôc iŋ
tigahi tigoloŋ. Tôm bêc hoŋ lau
sêmbalaŋ iŋ si, sêkêŋ iŋ ndöc lôm
dabuŋ ŋagameŋ kêpiŋ gatam daŋ
naŋ sêsam bu Gatam Ŋayham,
ma iŋ teŋ gêŋ têŋ lau naŋ sêsôc
sêsa. 3 Têŋ ndoc iŋ gêlic Pita lu
Jon sêmeŋ bu sêsôc sêndi, naŋ
iŋ teŋ mone têŋ iŋlu. 4 Pita lu
Jon tahê iŋ, ma Pita sôm têŋ iŋ,
“Tamhê alu.” 5 Dec ŋgac dau tahê
iŋlu, ma kêŋ bata bu oc sêkêŋ gêŋ
têŋ iŋ. 6 Goc Pita sôm têŋ iŋ, “Aö
neŋ awa silba me gol bu wakêŋ
têŋ am-ŋga mbasi, magoc gêŋ naŋ
yêc aö, naŋ oc wakêŋ. Tu Yisu
Kilisi Nasaret-ŋga ndê ŋaê-ŋga aö
wasôm têŋ am bu êmsêlêŋ!” 7 Ma
Pita kêm iŋ têŋ amba andô-ŋga,
keŋ iŋ sa, ma ŋagahô ŋambwa
iŋ ndê hapa ti hagwam ŋayham
sa. 8 Iŋ pwê gi kalhac e kêsêlêŋ,
goc sôc lôm dabuŋ ŋabatêmndö
whiŋ iŋlu gi. Ma iŋ kêsêlêŋ ti
pwê-pwê ma kêpiŋ Anötö. 9 Lau
hoŋ naŋ sêlic iŋ kêsêlêŋ ti kêpiŋ
Anötö, 10 naŋ sêŋyalê bu iŋ ŋgac
teŋ gêŋ-ŋga naŋ muŋ-ŋga ndöc
lôm dabuŋ ŋasactô yêc gatam
naŋ sêsam bu Gatam Ŋayham.
Ma sêhêdaê ti sêseŋ amba ŋandô
tu iŋ ŋayham sa-ŋga.

Pita gêm mêtê mbo lôm dabuŋ ŋabatêmndö

11 Pita lu Jon sêlhac lôm dabuŋ
ŋabatêmndö yêc gameŋ naŋ
sêsam bu Solomon ndê Batêm,
ma ŋgac teŋ gêŋ-ŋga dau sap iŋlu
dôŋ ŋapaŋ. Ma lau hoŋ naŋ sêlic
gêŋ dau sêsö, ma sênti sêtêŋ iŋlu
si. 12 Pita tahê ŋac ma sôm, “Mac
lau Israel-ŋga! Tu sake-ŋga mac
asö tu gêŋ dindec-ŋga ma tamhê
alu ŋaŋga? Mac gauc gêm bocke?
Alu mba ŋaclai ti mêtê gitêŋ dec
kôm iŋ ŋgac dinaŋ ŋayham sa ma
kêsêlêŋ, a? Wasôm têŋ mac, mba!
13 Abraham lu Aisak ma Jakob si
Anötö, yac neŋ abaŋi si Anötö,
kôm gêŋ dindec tu bu po iŋ ndê
ŋgac akiŋ Yisu ndê waê sa. Mac
daôm akêŋ iŋ sip lau Rom-ŋga
amba bu sêndic iŋ ndu. Pailot
dau gauc gêm tidôŋ bu êŋgapwêc
Yisu su, magoc mac atôc asê têŋ
Pailot bu mac atec Yisu. 14 Iŋ ŋgac
dabuŋ ti gitêŋ, magoc mac atec
iŋ, ma ateŋ Pailot bu êŋgapwêc
ŋgac naŋ gic ŋamalac ndu, naŋ
su têŋ mac. 15 Magoc ŋgac naŋ ti
yac neŋ dandöc taŋli-ŋga ŋahu,
naŋ mac ac iŋ ndu. Tigeŋ Anötö
uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga. Yac
alic iŋ tisa su, dec asôm asê bu
yomandô. 16 Alic ŋgac dindec.
Mac aŋyalê bu muŋ-ŋga iŋ ŋgac
bôliŋ. Kwahic dec iŋ gahi ŋayham
sa tu Yisu ndê ŋaê-ŋga, ŋaê naŋ
yac akêŋ whiŋ. Yomandô! Iŋ
ŋayham sa sambuc tu Yisu ndê
ŋaê-ŋga ma tu yac akêŋ whiŋ
Yisu-ŋga.

17 “O asidôwai hac! Aö kayalê
su bu mac ti nem lau bata Israel-
ŋga nem gauc sa pi Yisu ndê
ŋahu dom, dec mac ac iŋ ndu.
18 Magoc lau propet hoŋ sêhoc
Anötö ndê yom asê gwanaŋ su,
bu iŋ ndê Mesaya oc hôc ŋandê.
Ma kwahic dec ŋac si yom dau
ŋandô sa pi gêŋ naŋ mac akôm.
19 Tu dinaŋ-ŋga dec wasôm têŋ
mac bu apu daôm ma anem daôm
kwi. Ma bocdinaŋ dec Anötö oc

suc mac nem sac kwi. 20 Ma
Pômdau ndê mwasiŋ oc puc mac
nem gatôm dôŋ. Ma Anötö oc
kêŋ Mesaya naŋ iŋ kêyaliŋ sa
gwanaŋ su, naŋ Yisu dau, naŋ
mbu têŋ mac meŋ. 21 Iŋ oc mbo
undambê e tôm Anötö kôm gêŋ
hoŋ tiwakuc tiyham, tôm iŋ hoc
asê muŋ-ŋga ŋa iŋ ndê propet
dabuŋ hoŋ whasuŋ. 22 Bu Moses
to yom bocdec bu, *‘Pômdau mac
nem Anötö, oc êŋyaliŋ ŋgac daŋ
sa yêc lau Israel-ŋga, bu ti mac
nem propet nditôm aö dauŋ. Ma
yom hoŋ naŋ iŋ sôm, naŋ mac asôc
ŋapu maŋ.* 23 *Lau naŋ sêkêŋ daŋga
propet dinaŋ ndê yom dom, naŋ
Anötö oc tiŋ ŋac su yêc iŋ ndê
lau ŋatoŋ.’* 24 Moses to yom
dinaŋ, ma Samuel ti propet hoŋ
naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ sêhoc yom
asê gwanaŋ su pi gêŋ naŋ hôc asê
têŋ têm dindec. 25 Yom naŋ lau
propet sêhoc asê têŋ abaŋi, naŋ
mac atap ŋa-ŋandô sa su. Ma
pwac naŋ Anötö kêmatiŋ whiŋ
abaŋi, naŋ bocdinaŋ. Bu Anötö
sôm têŋ Abraham bu, *‘Lau nom-
ŋga hoŋ oc sêtap mbec ŋamwasiŋ
sa yêc am nem wakuc.’* 26 Ma
kwahic dec Anötö kêŋ ndê ŋgac
akiŋ-ŋga meŋ. Iŋ têŋ mac lau
Israel-ŋga muŋ, bu nem mac kwi
ma ahu nem mêtê sac siŋ. Ma
mac bu akôm bocdinaŋ, dec oc
atap iŋ ndê mbec ŋamwasiŋ sa.”

4

*Sêkêŋ Pita lu Jon sêndöc gapoc-
walô*

1 Pita lu Jon sêsôm yom têŋ lau
sêmbo, ma lau †dabuŋ-siga ti lau
siŋ sêyob lôm dabuŋ-ŋga si ŋgac
bata, ma lau †Sadiusi ŋatô sêtêŋ
iŋlu si. 2 Ŋac sêŋgô bu Pita lu
Jon sêndôhôŋ lau ma sêsôm têŋ
ŋac bu Yisu tisa su, ma bu iŋ ti
lau si ŋahu sêtisa akêŋ lau batê-
ŋga. Ma iŋlu si yom dau kôm
ŋac atac ŋandê. 3 Tu dinaŋ-ŋga
sêkôc iŋlu dôŋ, tigeŋ ŋasec sa su,
dec sêŋlahi iŋlu ahuc bu sêndöc e
bêbêc. 4 Magoc lau daêsam naŋ
sêŋgô yom naŋ Pita lu Jon sêsôm,
naŋ sêkêŋ whiŋ yom dau. Ŋac lau
dau si lauŋgac ŋambwa si namba
gitôm 5,000.

5 Galaŋsê bêbêc lau bata ma
lau andô ti lau naŋ sêndôhôŋ
yomsu sêkac sa yêc Jerusalem.
6 Ma †dabuŋsiga ŋamata-ŋga
Anas, ma Kayapas lu Jon ma Alek-
sanda ti lau ŋatô yêc dabuŋsiga
ŋamata-ŋga ndê gôlôwac, naŋ
sêmbo sêwhiŋ ŋac. 7 Sêkôc Pita
lu Jon sêmeŋ sêlhac ŋac aŋgô-
ŋga, goc sêŋsu iŋlu bocdec bu,
“Amlu akôm gêŋ dindec am asa
aŋgô, me akôc asa ndê ŋaclai dec
akôm?” 8 Têŋ dinaŋ Ŋalau Dabuŋ
gêm Pita ahuc, dec sôm têŋ ŋac
bu, “O mac lau bata ti lau andô
Israel-ŋga! 9 Kwahic dec mac bu
aŋsu alu pi mwasiŋ naŋ akôm têŋ
ŋgac bôliŋ dindec. Ma andac alu
pi lêŋ iŋ ŋayham sa-ŋga. 10 Mac
lau bata, ti mac lau Israel-ŋga hoŋ
aŋgô! Ŋgac dindec kalhac mac
aŋôm-ŋga, naŋ ŋamlic ŋayham
sa su tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga.
Iŋ ŋgac Nasaret-ŋga naŋ mac ac
iŋ ndu pi a gicso dau. Magoc
Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-
ŋga ma mbo tali tiyham. 11 Sêto
yom pi Yisu naŋ yêc bocdec bu,
*‘Hoc naŋ mac lau akwê andu-ŋga
alic sac ma atec ndöc, naŋ kwahic
dec ti hoc ŋamata-ŋga yêc andu
dau.’* 12 Aŋgô! Seŋ tigeŋ yêc bu
yac lau nom-ŋga datap Anötö ndê
mwasiŋ nem yac si-ŋga sa, naŋ
datap sa tu Yisu ndê ŋaê-ŋ ga. Ŋaê
daŋ yêc naŋ gitôm bu nem yac si-
ŋga yêc dom. Mba andô!”

13 Lau bata sêŋgô yom dinaŋ,
ma sêŋyalê bu Pita lu Jon sêsôc
lôm mêtê-ŋga daŋ dom, magoc
sêŋyalê bu muŋ-ŋga iŋlu sêmbo
sêwhiŋ Yisu ŋapaŋ. Ma ŋac
sêhêdaê bu iŋlu sêô lau si yom

ti atac pa su. 14 Magoc ŋgac
bôliŋ naŋ ŋamlic ŋayham sa, naŋ
kalhac whiŋ iŋlu, ma tu dinaŋ-
ŋga ŋac si yom mba bu sêsôm.
15 Bocdinaŋ sic atu iŋlu bu sêhu
ŋac lau †Sanedrin-ŋga siŋ ma
sêkêŋ ŋasawa têŋ ŋac bu sêsôm
yom pi iŋlu. 16 Goc sêsôm têŋ
dau bu, “Yac oc dakôm sake têŋ
ŋgac lu dindê? Lau Jerusalem-
ŋga hoŋ sêlic gêŋ dalô atu naŋ
iŋlu sêkôm su, ma yac oc dasêc
ahuc nditôm dom. 17 Lau hoŋ bu
sêŋgô ŋawaê pi gêŋ dindec, dec oc
yham dom. Bocdinaŋ dakêŋ yao
ŋaŋga têŋ iŋlu, bu sêsôm yom pi
Yisu ma sêsam iŋ ndê ŋaê têŋ lau
tiyham dom.”

18 Goc sêmbwêc iŋlu sêmbu
sêmeŋ, ma sic yao iŋlu bu sêsôm
yom ti sêndôhôŋ lau tu Yisu ndê
ŋaê-ŋga tiyham dom. 19 Magoc
Pita lu Jon sêô ŋac awha bocdec
bu, “Mac gauc gêm bocke? Oc
solop yêc Anötö aŋgô-ŋga bu alu
asôc mac nem yom ŋapu, ma
daŋaŋ wambu Anötö dom, a?
20 Mba! Alu atôm dom bu aŋgapic
whaŋsuŋ tu gêŋ naŋ alic ti aŋgô-
ŋga.”

21-22 Lau bata sic yomsu iŋlu tiy-
ham, goc sêkêŋ iŋlu sêsa si. Ŋac
sêtôm dom bu sêtap lêŋ sêmatôc
iŋlu-ŋga daŋ sa. Ŋahu bu lau hoŋ
sêmpiŋ Anötö tu iŋ kôm ŋgac naŋ
ndöc bôliŋ yala daêsam su, naŋ
ŋayham sa. Bu ŋgac dau ndöc
bôliŋ ŋapaŋ e ndê yala gi tap 40
sa.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêteŋ mbec

23 Sêŋgapwêc Pita lu Jon su,
ma iŋlu sêmbu sêtêŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋ ga si, ma sic miŋ yom
naŋ †dabuŋ-siga atu-tu ti lau
bata sêsôm têŋ iŋlu. 24 Sêŋgô
su, goc ŋac hoŋ sêteŋ mbec têŋ
Anötö bocdec, “O Ŋaclai Ŋadau
Pômdau, am naŋ kêŋ undambê
ti nom ma gwêc ti gêŋ hoŋ naŋ
sêmbo ŋalôm. 25 Am daôm kêŋ
Ŋalau Dabuŋ hôc abaŋ Dawid
awha sa ma iŋ sôm, *‘Tu sake-ŋga
lau nom-ŋga sêli dau sa ma sêkic
yom naŋ ŋandô mba?* 26 *Ma
kiŋ ti gôliŋwaga sêkac dau sa
ma sêmatiŋ yom pitigeŋ bu sêseŋ
Pômdau lu Mesaya naŋ iŋ kêyaliŋ
sa, naŋ su.’* 27 Dawid ndê yom dau
ŋandô sa yêc malac atu dindec.
Bu †Herod lu Pontias Pailot, ma
lau siŋ gameŋ apa-ŋga, ma lau
bata Israel-ŋga sêkêŋ si gauc pit-
igeŋ bu sêseŋ am nem ŋgac akiŋ-
ŋga dabuŋ Yisu naŋ am kêyaliŋ
iŋ sa ti Mesaya, naŋ su. 28 Gêŋ
naŋ am, Ŋaclai Ŋadau gauc gêm
tidôŋ su, naŋ dec sêkôm ŋandô
sa. 29 O Pômdau, lau dinaŋ sêsôm
yom daêsam bu sêlhac yac ahuc.
Magoc yac ateŋ am bu puc yac
dôŋ bu ahoc am nem mêtê asê ti
atac pa su. 30 Kêŋ nem ŋaclai têŋ
yac bu akôm am nem gweleŋ ma
akôm lau gêmbac ŋayham sa, ma
akôm gêŋ dalô tidau-tidau tu am
nem ŋgac akiŋ-ŋga dabuŋ Yisu
ndê ŋaê-ŋga.”

31 Sêteŋ mbec dinaŋ su, goc
gameŋ naŋ sêkac sa sêndöc naŋ
kêwic dau. Ma Ŋalau Dabuŋ gêm
ŋac hoŋ ahuc, ma ŋac sic hu
sêsôm Anötö ndê mêtê asê ti atac
pa su.

*Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêwêkaiŋ
gêŋ toŋ tigeŋ*

32 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ
sêkêŋ si ŋalôm ti gauc pitigeŋ.
Ma ŋac si daŋ gêlic ndê gêŋ tôm
iŋ dau ndê dom. Hoŋ sêwêkaiŋ
gêŋ toŋ tigeŋ. 33 Lau aposel
sêhoc Pômdau Yisu tisa ŋawaê
asê ti ŋaclai eŋ, ma Anötö ndê
mwasiŋ kêsalê ŋac hoŋ ahuc sam-
buc. 34 Ŋac si daŋ pônda dau tu
gêŋ daŋ-ŋga dom. Ŋahu bu lau
naŋ sêwêkaiŋ nom me andu, naŋ
sêkêŋ si gêŋ têŋ lau semlhi. Goc
sêkôc ŋa-awa sa si, 35 ma sêkêŋ
têŋ aposel sêyob. Ma lau aposel

sic sam gêŋ dau têŋ lau sêpônda
dau-ŋga tôm gi.
36 Ma ŋgac daŋ mbo, naŋ meŋ
akêŋ nduc Saipras. Iŋ †Liwai
ndê wakuc daŋ, ma iŋ ndê ŋaê
Josep. Magoc aposel sêsam iŋ bu
Banabas, naŋ danem kwi bu ŋgac
puc lau dôŋ-ŋga. 37 Ŋgac dau ndê
nom daŋ y êc, dec kêŋ têŋ lau
semlhi, ma kôc ŋa-awa meŋ kêŋ
têŋ lau aposel.

5

Ananias lu Sapaira

1 Ŋgac daŋ ŋaê Ananias lu iŋ
nawhê Sapaira sêmbo, ma iŋlu
sêkêŋ si nom daŋ têŋ lau semlhi.
2 Nom dau ŋa-awa daŋga Ananias
kêgamiŋ yêc iŋ-ŋga, ma iŋ nawhê
Sapaira kêyalê. Ma ŋadaŋga naŋ
Ananias kêŋ têŋ lau aposel, ma
kêsau bu nom dau ŋaôli sambuc
dinaŋ. 3 Têŋ ndoc Pita gêlic awa
dau, naŋ sôm têŋ iŋ bu, “Ananias,
bocke dec Sadaŋ gêm am nem
ŋalôm ahuc e am gauc gêm bu
êŋsau Ŋalau Dabuŋ, ma kêgamiŋ
nom ŋa-awa ŋatô yêc am-ŋga?
4 Muŋ-ŋga am daôm ti ŋadau nem
nom, ma têŋ ndoc am kêŋ têŋ lau
semlhi su, naŋ am ti ŋadau ŋa-
awa dau bocdinaŋ. Magoc am
kêŋ ŋadaŋga têŋ yac ma kêsau
bu nom dau ŋaôli sambuc di-
naŋ. Bocke dec am gauc gêm bu
kôm gêŋ boc-dinaŋ? Am kêsau
ŋamalac dom, am kêsau Anötö
goc.” 5 Têŋ têm Ananias ŋgô yom
dinaŋ, dec iŋ hu dau sip nom gi
ma mbac ndu yêc. Ma lau hoŋ
naŋ sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, naŋ
sêtöc dau ŋandô. 6 Lau batac
ŋatô sêtêŋ Ananias si, sêmpaŋ iŋ
ndê ŋamlaŋ ahuc ma sêkôc sa si
sêŋsuhuŋ.
7 Ŋasawa gitôm acgatu tö giŋga
su, goc ŋgac dau nawhê meŋ
ma gêm gauc gêŋ naŋ kôm iŋ
nakweŋ. 8 Ma Pita tôc mone
dau têŋ iŋ, goc ndac, “Lau semlhi
amlu nam akweŋ nem nom daŋ,
ma ŋaôli dau dindec, me?” Ma
awhê dau sôm bu, “Aêc, gêŋ dau
dindec.” 9 Dec Pita sôm, “Bocke
dec amlu nem ŋalôm pitigeŋ bu
aŋsahê Pômdau ndê Ŋalau? Lic
su naŋ, lau naŋ sêŋsuhuŋ nam
akweŋ dec kwahic sêlhac andu
ŋasactô, bu sêmbalaŋ am sa ndi
whiŋ.” 10 Ma ŋagahô ŋambwa
awhê dau ku sa yêc Pita gahi-ŋga
ma mbac ndu. Ma lau batac sêsôc
si ma sêlic bu iŋ mbac ndu su,
dec sêkôc iŋ sa si ma sêŋsuhuŋ
iŋ whiŋ nakweŋ. 11 Ma lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga hoŋ, ti lau ŋatô naŋ
sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, naŋ hoŋ
sêsö ma sêtöc dau ŋandô.

Aposel sêkôm gêŋ dalô daêsam

12 Têŋ ŋasawa dinaŋ lau aposel
sêkôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu
daêsam yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
si toŋ ŋalôm. Ma lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga êlêmê sêkac dau sa sêmbo
lôm dabuŋ yêc gameŋ naŋ lau
sêsam bu Solomon ndê Batêm.
13 Lau hoŋ sêlic ŋac ŋayham ma
sêtoc ŋac sa, tigeŋ tu lau bata
Israel-ŋga dec sêtöc dau bu sêlhac
sêwhiŋ ŋac. 14 Magoc lauŋgac ti
lauwhê daêsam sic hu sêkêŋ whiŋ
Pômdau, dec lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
si namba kêsôwec tiatu ŋapaŋ.
15 Tu gêŋ atu-tu naŋ lau aposel
sêkôm-ŋga, dec lau sêhoŋ si lau
gêmbac sêsa malac lôm sêmeŋ
ma sêkêŋ ŋac sêyêc sac ti mbô.
Ŋac sêkêŋ bata bu Pita oc êŋsêlêŋ
meŋ ma êmasec lau gêmbac me
mboe ac kêŋ iŋ ndê gatu nem
ayuŋ lau gêmbac ma kôm ŋac
ŋayham sa. 16 Ma lau daêsam
akêŋ malac naŋ sêyêc Jerusalem
ŋamakê, naŋ sêhoŋ lau gêmbac
ti lau naŋ ŋalau sac sêkôm ŋac
sêtisac, naŋ sêmeŋ ma lau aposel
sêkôm ŋac hoŋ ŋayham sa.

*Sêkêŋ aposel sêndöc gapoc-
walô tiyham*

17 Têŋ dinaŋ dabuŋsiga
ŋamata-ŋga ti iŋ ndê lau hoŋ
akêŋ Sadiusi si toŋ sem lêmuŋ lau
aposel ŋandô. 18 Tu dinaŋ-ŋga
dec sêkôc ŋac dôŋ ma sêkêŋ ŋac
sêndöc gapocwalô. 19 Tigeŋ têŋ
ôbwêc Pômdau ndê aŋela gêlêc
andu gapocwalô-ŋga ŋagatam
su ma wê ŋac sêsa si. 20 Ma
iŋ sôm têŋ ŋac bu, “Andi alhac
lôm dabuŋ ŋabatêmndö, ma ahoc
yom asê timala eŋ têŋ lau, pi lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ wakuc.”
21 Sêŋgô aŋela ndê yom dinaŋ
su, dec bêbêc ganduc sêtêŋ lôm
dabuŋ si ma sic hu sêndôhôŋ lau.

Têŋ ndoc dinaŋ dabuŋsiga
ŋamata-ŋga ti iŋ ndê lau
sêmbwêc lau bata Sanedrin-ŋga
hoŋ sa sêpitigeŋ bu sêmatôc
aposel si yom. Goc sêŋkiŋ lau
ŋatô sêtêŋ gapocwalô si bu sêkôc
lau aposel sa sêmeŋ. 22 Magoc
têŋ ndoc lau dau sêhôc asê
gapocwalô, naŋ sêlic bu aposel
aŋgô mba. Goc sêmbu si ma
sêsôm bu, 23 “Yac a alic bu
sêŋlahi gatam ahuc ŋapep ma
lau sêyob gatam sêlhac. Dec
yac alêc gatam su magoc alic
bu ŋac sêndöc dom.” 24 Lau siŋ
sêyob lôm dabuŋ-ŋga si ŋgac
bata, ma dabuŋsiga atu-tu sêŋgô
yom dau e sêpônda gauc. 25 Sêhê
gauc sêmbo ma ŋgac daŋ meŋ
ma sôm têŋ ŋac bu, “Alic su
naŋ! Lauŋgac naŋ mac akêŋ ŋac
sêndöc gapocwalô, naŋ kwahic
dec sêlhac lôm dabuŋ ŋamakê ma
sêndôhôŋ lau sêmbo.” 26 Goc lau
siŋ-ŋga naŋ sêyob lôm dabuŋ ti
ŋac si ŋgac bata sêtêŋ lôm dabuŋ
si, ma sêkôc aposel sa sêmeŋ.
Ŋac sêwê ŋac malô ma sêŋsahic
ŋac dom, ŋahu bu sêtöc dau bu
lau naŋ sêtoc aposel sa, naŋ oc
sêtuc ŋac ŋa hoc. 27 Sêwê aposel
sêmeŋ ma sêkêŋ ŋac sêlhac
lau Sanedrin-ŋga aŋgô-ŋga bu
dabuŋsiga ŋamata-ŋga êŋsu ŋac.
28 Iŋ sôm têŋ ŋac bu, “Y ac ac
yao mac ŋaŋga bu andôhôŋ lau pi
ŋgac dinaŋ ma asôm iŋ ndê ŋaê
asê tiyham dom. Magoc mac nem
yom pi iŋ gêm Jerusalem ahuc su.
Mac bu ahê ŋamalac dinaŋ ndê
dac meŋ pi yac, a?”

29 Dec Pita ti aposel sêô iŋ
awha ma sêsôm bu, “Yac daŋaŋ
wambu Anötö ndê yom hôc gêlêc
ŋamalac si yom su, ac ŋawaê.
30 Mac daôm ac Yisu ndu pi a,
tigeŋ abaŋi si Anötö uŋ iŋ sa mbo
tali tiyham. 31 Ma Anötö toc iŋ sa
ma kêŋ iŋ ndöc iŋ ndê andô-ŋga ti
Kiŋ, ma ti Ŋadau Nem Lau Si-ŋga.
Iŋ kôm bocdinaŋ, ŋahu bu iŋ bu
kêŋ ŋasawa têŋ lau Israel-ŋga bu
sêkac si ŋalôm kwi, dec iŋ oc suc
ŋac si sac kwi. 32 Yom dinaŋ yac
alic ŋandô su, dec asôm asê. Ma
Ŋalau Dabuŋ puŋ yom dau dôŋ
bocdinaŋ. Iŋ Ŋalau naŋ Anötö
kêŋ têŋ lau naŋ daŋga wambu iŋ
ŋapep.”

33 Lau bata Israel-ŋga dinaŋ
sêŋgô aposel si yom dau e gêli
ŋac ŋalôm sa sac andô, ma ŋac
tac whiŋ bu sêndic aposel ndu.
34 Tigeŋ lau Sanedrin-ŋga si ŋgac
bata daŋ tisa bu lhac ŋac ahuc.
Iŋ Palêsai daŋ ŋaê Gamaliel, naŋ
kêdôhôŋ yomsu, ma lau hoŋ sêtoc
iŋ sa. Iŋ gic atu yom bu sêkêŋ
aposel sêsa awê sêndi sêmbo
ŋasawa sauŋ. 35 Goc iŋ sôm têŋ
lau bata hoŋ, “Mac lau Israel-ŋga,
akôc gauc ŋapep pi gêŋ naŋ mac
bu akôm têŋ lau dinaŋ. 36 Gauc
nem Teudas, ŋgac naŋ ŋasawa
apê gi su toc dau sa bu ŋgac tiwaê.
Magoc lau siŋ Rom-ŋga sic iŋ ndu,
ma lau 400 naŋ sêmbo sêwhiŋ
iŋ, naŋ sêmbulu ŋac sêlhö têŋtêŋ
si. Ma iŋ ndê gweleŋ hoŋ hê
su. 37 Ma têŋ têm sêsê lau sa tu
bu sênemlhi takis-ŋga, naŋ ŋgac
Galili-ŋga daŋ ŋaê Judas tisa. Iŋ
gêli lau toŋ daŋ sa bu sêkêŋ kisa
lau Rom-ŋga. Magoc iŋ giŋga

bocdinaŋ, ma iŋ ndê lau hoŋ sêlhö
têŋtêŋ. 38 Bocdinaŋ kwahic dec aö
b u wasôm aneŋ ŋalôm asê têŋ
mac. Ahu lau aposel dindê siŋ
ma akêŋ ŋac sêlhö sêndi. Ŋac
si gweleŋ bu meŋ akêŋ ŋamalac
ŋambwa si, gitôm Teudas lu Judas
si gweleŋ, dec oc tôm dom bu nem
ŋandô. 39 Tigeŋ ŋac si gweleŋ bu
meŋ akêŋ Anötö ndê, dec oc atôm
dom bu alhac ŋac ahuc. Ma mac
bu akêŋ kisa ŋac, dec mac oc akêŋ
kisa Anötö dau."
40 Lau bata hoŋ sêŋgô iŋ ndê
yom ma sêsôc ŋapu. Ŋac
sêmbwêc aposel sêsôc sêmeŋ ma
sêkêŋ lau siŋ-ŋga sêhi ŋac ŋa
sö. Ma sêkêŋ yao bu sênem mêtê
pi Yisu tiyham dom, goc sêkêŋ
ŋac sêsa si. 41 Aposel sêhu lau
bata Sanedrin-ŋga siŋ, ma sêsa
si ti atac ŋayham atu. Ŋahu bu
Anötö kêŋ ŋac sêhôc ŋawapac ti
ŋandê tu Yisu ndê ŋaê-ŋga, dec
toc ŋac sa. 42 Ma tôm bêc hoŋ
sêndôhôŋ lau sêmbo lôm dabuŋ
ŋabatêmndö, ma sêndôhôŋ lau
sêlom-sêlom andu. Ma sêhoc
ŋawaê ŋayham asê ŋapaŋ ma
sêsôm bu Yisu iŋ Mesaya dau.

6

Sêŋyaliŋ lau 7 sa bu sêndic sam gêŋ daneŋ-ŋga

1 Lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga si
toŋ kêsôwec ŋapaŋ. Magoc têŋ
têm dinaŋ ŋawapac daŋ hôc asê.
Yêc toŋ dau ŋalôm lau Israel-
ŋga naŋ sêsôm lau Grik awha,
naŋ sêtucdiŋ lau Israel-ŋga naŋ
sêsôm Yom †Hibru. Ŋahu bu tôm
bêc hoŋ lau sic sam gêŋ daneŋ-
ŋga têŋ lau naŋ sêpônda dau,
magoc tandô toŋ lauwhê sawa
naŋ sêsôm Yom Grik. 2 Tu di-
naŋ-ŋga aposel 12 sêmbwêc lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sêpitigeŋ,
ma sêsôm, "Yham dom bu yac
ahu Anötö ndê gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga siŋ tu ayob gweleŋ
andic sam gêŋ-ŋga. 3 Bocdinaŋ
asidôwai, aŋyaliŋ lauŋgac 7 sa
yêc toŋ dindec ŋalôm, naŋ lau
tigauc ma Ŋalau Dabuŋ gêm ŋac
ahuc. Ma lau dinaŋ yac oc dakêŋ
ŋac sêyob gweleŋ dindec. 4 Ma
yac dauŋ oc akôm gweleŋ anem
mêtê ti ateŋ mbec-ŋga ŋapaŋ."
5 Lau hoŋ sêŋgô ŋac si gauc
dinaŋ ma sêlic ŋayham. Bocdi-
naŋ ŋac sêŋyaliŋ lau 7 sa, naŋ
si ŋaê bocdec. Steven, iŋ ŋgac
naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm iŋ ahuc
ma kêŋ whiŋ ŋaŋga, ma Pilip,
Prokoras, Nikanor, Timon, Pame-
nas, ma Nikolas naŋ ndê malachu
Antiok. Nikolas iŋ ŋgac Israel-ŋga
dom, magoc muŋ-ŋga iŋ gêm dau
kwi ma gêm akiŋ Anötö kêkuc lau
Israel-ŋga si sakiŋ akwa. 6 Ŋac
sêkêŋ lau 7 dau sêlhac aposel
aŋgô-ŋga, ma aposel sêteŋ mbec
ma sêkêŋ amba sac ŋac.
7 Têŋ ŋasawa dinaŋ Anötö ndê
mêtê tiapa, ma lau Jerusalem-
ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu.
Ma dabuŋsiga Israel-ŋga daêsam
sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ.

Sêkôc Steven dôŋ

8 Steven iŋ ŋgac naŋ Anötö ndê
mwasiŋ ti ŋaclai gêm iŋ ahuc, ma
kôm gêŋ atu-atu ti gêŋ dalô mbo
lau ŋalôm. 9 Magoc lau akêŋ lau
Israel-ŋga si toŋ daŋ sic hu sêkêŋ
kisa iŋ. Ŋac lau dinaŋ sêmeŋ
akêŋ malac Sairin ti Aleksandria
ma akêŋ gameŋ Silisia ti Esia-ŋga.
Muŋ-ŋga ŋac lau akiŋ ŋambwa,
magoc tiŋambu si ŋadaui sêhu
ŋac siŋ yêc si sakiŋ, ma êlêmê
sêkac sa sêmbo dau si lôm wê-
ŋga daŋ. Ŋac sêpu Steven ti iŋ
ndê yom. 10 Magoc tu Steven ndê
gauc ti yom naŋ Ŋalau Dabuŋ kêŋ
têŋ iŋ-ŋga, dec ŋac sêtôm dom bu
sêku iŋ ndê yom dulu.
11 Tu dinaŋ-ŋga ŋac sêkôc lau
ŋatô ma sêkic yom gelec sêwhiŋ
ŋac, bu ŋac oc sêtisa ma sêŋgôliŋ
yom pi Steven bocdec bu, "Yac

aŋgô Steven sôm yom sac-sac
pi Moses ma pi Anötö.” 12 Goc
ŋac sêsôm yom dau e gêli lau
hoŋ si ŋalôm sa, ma lau bata
ti lau naŋ sêndôhôŋ yomsu-ŋga
sêwhiŋ. Goc sêkôc iŋ dôŋ ma
sêwê iŋ e sêkêŋ iŋ kalhac lau
Sanedrin-ŋga si aŋgô-ŋga. 13 Goc
sêkêŋ lau tasaŋ ŋatô sêtisa ma
sêsôm, “Iŋ ŋgac dindec sôm yom
ŋapaŋ bu êŋgwiniŋ yac neŋ lôm
dabuŋ ma Anötö ndê yomsu.
14 Yac aŋgô iŋ sôm bu Yisu
Nasaret-ŋga oc seŋ gameŋ din-
dec su, ma kêŋ ŋagôliŋ wakuc ô
mêtê naŋ Moses gic dulu têŋ yac.”
15 Têŋ dinaŋ lau hoŋ naŋ sêndöc
Sanedrin si toŋ, naŋ tahê Steven,
ma sêlic bu iŋ ndê aŋgô andô
ŋawasi gitôm aŋela daŋ ndê.

7

Steven sôm yom têŋ lau Sanedrin-ŋga

1 Ma dabuŋsiga ŋamata-ŋga
ndac iŋ bu, “Yom dindec naŋ
sêŋgôliŋ pi am, naŋ yom ŋandô,
me mba?” 2 Ma Steven ô yom
ma sôm, “Asidôwai ti damaŋi.
Aŋgô su naŋ! Muŋ-ŋga lê abaŋ
Abraham ndöc Mesopotemia, iŋ
têŋ malac Haran gi su dom, ma
Anötö Ŋawê Ŋadau hoc dau asê
têŋ iŋ. 3 Ma sôm têŋ iŋ, ‘Hu nem
gameŋ ti am nem lau siŋ, ma têŋ
gameŋ daŋ naŋ aö bu watôc têŋ
am, naŋ ndi.’ 4 Bocdinaŋ iŋ hu lau
Saldi si gameŋ siŋ, ma sa gi ndöc
Haran. Tiŋambu iŋ damba mbac
ndu su, goc Anötö kêkiŋ Abraham
bu têŋ gameŋ dindec naŋ kwahic
dec mac andöc, naŋ meŋ. 5 Tigeŋ
iŋ kêŋ nom têŋ Abraham wêkaiŋ
yêc gameŋ dindec dom. Mba,
Abraham dau tap nom sauŋ daŋ
sa dom! Têŋ ndoc dinaŋ Abraham
ndê balêkoc mba, magoc Anötö
kêmatiŋ yom tidôŋ têŋ iŋ, bu iŋ
ti iŋ ndê lau wakuc oc sêwêkaiŋ
gameŋ dau. 6 Ma Anötö sôm
têŋ iŋ bu, ‘Am nem wakuc oc
sêhu gameŋ dindec siŋ ma sêndöc
sêtôm lau apa yêc lau daŋ si
gameŋ. Ma ŋac oc sênem akiŋ
lau dau, ma lau dau oc sêkôm ŋac
ŋayom nditôm yala 400. 7 Magoc
tiŋambu aö oc wakêŋ ŋagêyô têŋ
lau gameŋ dinaŋ-ŋga naŋ sem
akiŋ ŋac, ma am nem wakuc oc
sêhu gameŋ dinaŋ siŋ ma sêmbu
sêmeŋ sênem akiŋ aö yêc gameŋ
dindec.’ 8 Ma Anötö kêŋ †pwac
sêsê lauŋgac si ŋamlic ŋatô su-
ŋga têŋ Abraham. Tiŋambu Abra-
ham kwê ndê atuŋgac Aisak asê,
ma sê iŋ ndê ŋamlic ŋatô su têŋ
iŋ ndê bêc ti-8-ŋga. Aisak dau
kwê Jakob asê, ma Jakob kwê yac
neŋ abaŋi 12 asê, naŋ sêti yac neŋ
gôlôwac Israel-ŋga toŋ 12 si ŋahu.
9 Josep iŋ abaŋi 12 si daŋ, magoc
dôwai sem lêmuŋ iŋ, dec sêkêŋ iŋ
têŋ lau semlhi. Ma lau dau sêkôc
iŋ sa sêsip gameŋ Isip-ŋga si, ma
iŋ mbo gameŋ dinaŋ tôm ŋgac
akiŋ ŋambwa daŋ. Magoc Anötö
mbo whiŋ Josep, 10 dec gêm iŋ si
yêc ŋawapac bocke naŋ tap iŋ sa.
Iŋ kêŋ gauc ŋayham-ŋayham têŋ
iŋ dec lau Isip-ŋga si kiŋ Parao
gêlic iŋ ŋayham, ma kêŋ iŋ gêm
gôliŋ gêŋ hoŋ yêc iŋ ndê andu kiŋ-
ŋga, ma gameŋ Isip-ŋga sambuc.
11 Tiŋambu tôbôm gêm Isip ma
Kanan ahuc e lau sêhôc ŋawapac
atu, ma abaŋi sêpônda gêŋ sêneŋ-
ŋga. 12 Jakob ŋgô ŋawaê bu gêŋ
daneŋ-ŋga yêc Isip, dec kêkiŋ ndê
atui sêsip Isip si. Têm ŋamata-
ŋga dinaŋ sêsip si ma semlhi gêŋ
daneŋ-ŋga, ma sêmbu sêmeŋ.
13 Tiŋambu iŋ kêkiŋ ŋac sêsip
Isip si tiyham, ma têŋ dinaŋ Josep
sôm dau asê têŋ ndê asidôwai,
ma Parao ŋgô ŋawaê pi Josep
ndê gôlôwac. 14 Goc Josep kêkiŋ
yom têŋ iŋ damba Jakob ti iŋ ndê
lau ŋatô, bu ŋac hoŋ sêsip Isip
sêtêŋ iŋ sêndi. Ŋac lau dinaŋ lau
75. 15 Bocdinaŋ Jakob ti yac neŋ

abaŋi sêsip Isip si, ma sêndöc e
sêmbac ndu sêyêc gameŋ dinaŋ.
16 Ma tiŋambu ŋac si lau wakuc
sêkôc ŋac si ŋakwa su yêc Isip bu
sêŋsuhuŋ ŋac yêc malac Sekem,
sêyêc sêhô naŋ Abraham gêmlhi
su yêc Hamo ndê atui.

17 “Tiŋambu, ndoc meŋ kêpiŋ
bu yom naŋ Anötö gic bata têŋ
Abraham, naŋ ŋandô sa. Têŋ têm
dinaŋ lau Israel-ŋga naŋ sêndöc
Isip, naŋ sêti daêsam ŋandô.
18 Magoc kiŋ wakuc daŋ gêm gôliŋ
Isip, naŋ kêyalê Josep dom. 19 Iŋ
yob yac neŋ abaŋi solop dom, ma
kêŋ ŋawapac atu têŋ ŋac. Iŋ gic
yomsu ŋac bu sêmbaliŋ balêkoc
wakuc hoŋ siŋ sêniŋga. 20 Têŋ
ndoc dinaŋ Moses dinda kôc iŋ,
ma Anötö gêlic iŋ ŋayham. Ŋac
sêlôm iŋ sêmbo damba ndê andu
gitôm ayô tö. 21 Tiŋambu sêkôc
iŋ sa si ma sêsiŋ iŋ, ma malô
goc Parao ndê atuwê tap iŋ sa ma
gôlôm iŋ ti ndê balêkoc. 22 Ma
bocdinaŋ dec Moses sôc lôm bapia
ma kêdôhôŋ lau Isip-ŋga si gauc
hoŋ. Ma iŋ ti ŋgac ŋaŋga tu sôm
yom ma kôm gweleŋ-ŋga. 23 Iŋ
mbo e iŋ ndê yala ti 40 su, ma
bêc daŋ iŋ gauc gêm bu sa ndi lic
ndê asidôwai Israel-ŋga. 24 Têŋ
ndoc dinaŋ iŋ gêlic ŋgac Isip-
ŋga daŋ kôm ŋgac Israel-ŋga daŋ
ŋayom. Dec iŋ gic ŋgac Isip-ŋga
dinaŋ ndu bu nem iŋ ndê asidôwa
dinaŋ si. 25 Iŋ gauc gêm bu mboe
iŋ ndê asidôwai oc sêŋyalê bu
Anötö kêyaliŋ iŋ sa bu nem ŋac
sa, magoc mba. Ŋac sem gauc.
26 Ŋagalaŋsê iŋ sa gi tiyham ma
gêlic Israel lu sic dau sêmbo. Iŋ
bu nem malô iŋlu, dec sôm, ‘Amlu
asidôwa, ma tu sake-ŋga dec akêŋ
kisa daôm?’ 27 Magoc ŋgac lu dau
si daŋ, naŋ bu kôm ndê asidôwa
tisac, naŋ suc Moses sa gi, ma
sôm, ‘Asa kêŋ am bu nem gôliŋ
ma êmatôc yac? 28 Bocke? Am
bu ndic aö ndu gitôm am gic ŋgac
Isip-ŋga daŋ têŋ alhabêc, a?’

29 “Têŋ ndoc Moses ŋgô yom
dinaŋ, naŋ iŋ kölhö têŋ gameŋ
Midian-ŋga gi, ma ndöc dinaŋ
gitôm ŋgac apa. Ma yêc dinaŋ
iŋ gêm awhê sa ma kwê balêkoc
ŋgac lu asê. 30 Yala 40 giŋga su,
goc aŋela daŋ hoc dau asê têŋ
iŋ ŋalêŋ bocdec. Moses mbo Lôc
†Sainai yêc gameŋ sawa, ma gêlic
ya ŋawahô golom sa a sauŋ daŋ.
31 Gêŋ dau kôm iŋ sö ma gauc
gêm yom daêsam. Iŋ tigasuc gi
bu lic gêŋ dau, dec ŋgô Pômdau
awha sa têŋ iŋ meŋ bocdec bu,
32 ‘Am apami Abraham lu Aisak
ma Jakob si Anötö aö.’ Moses
ŋgô yom dau e kêtitec ŋandô ma
töc dau bu hôc tandô sa ma lic
tiyham. 33 Goc Pômdau sôm têŋ
iŋ, ‘Kôc nem atapa su yêc gahim,
bu gameŋ naŋ am kalhac, naŋ
gameŋ dabuŋ. 34 Aö galic su bu
aö neŋ lau sêmbo sac yêc Isip. Aö
gaŋgô ŋac si daŋgi, madec gasip
gameŋ bu waŋgaho ŋac su yêc
ŋawapac dau. Bocdinaŋ kwahic
dec aö oc waŋkiŋ am mbu têŋ Isip
ndi.’ ”

35 Steven gic miŋ yom dinaŋ,
goc sôm, “Aö wasôm têŋ mac, bu
Moses iŋ ŋgac dau, naŋ muŋ-ŋga
lau Israel-ŋga sêtec iŋ ti sêsôm iŋ
bocdec bu, ‘Asa kêŋ am bu nem
gôliŋ ti êmatôc yac?’ Tigeŋ Anötö
dau ndê aŋela hoc dau asê têŋ
iŋ yêc a sauŋ dinaŋ, ma kêkiŋ iŋ
bu nem gôliŋ lau Israel-ŋga ma
kôc ŋac su yêc gameŋ Isip-ŋga.
36 Bocdinaŋ iŋ kôc ŋac sêsa akêŋ
Isip sêmeŋ. Têŋ ndoc dinaŋ iŋ
kôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu daêsam
yêc gameŋ Isip-ŋga, ma yêc gwêc
naŋ sêsam bu Gwêc Koc. Ma
iŋ kôm gêŋ dalô tidau-tidau yêc
gameŋ sawa tôm yala 40.

37 “Iŋ Moses dau dinaŋ goc sôm
têŋ lau Israel-ŋga bu, ‘Anötö oc
tôc ŋgac daŋ yêc mac nem toŋ
ŋalôm, ti propet nditôm aö dauŋ.’

38 Moses mbo whiŋ lau Israel-ŋga
têŋ ndoc sêmbo gameŋ sawa. Iŋ
kalhac aŋela naŋ sôm yom têŋ
iŋ yêc Lôc Sainai, ma yac neŋ
abaŋi ŋalhu, bu kôc Pômdau ndê
yom dandöc taŋli-ŋga ma kêŋ têŋ
lau Israel-ŋga. Ma lau dau sic
yom dau dulu e meŋ têŋ yac.
39 Magoc yac neŋ abaŋi sêtec bu
sêsôc iŋ ŋapu. Ŋac sêpu iŋ ma
ŋac si ŋalôm gauc gêm gameŋ
Isip-ŋga ŋapaŋ, e ŋac atac whiŋ
bu sêmbu sêndi. 40 Têŋ ndoc
Moses mbo Lôc Sainai ŋasawa
baliŋ, naŋ ŋac sêsôm têŋ Aron bu,
'Iŋ ŋgac Moses dinaŋ, kôc yac sa
asa yêc Isip ameŋ, ma kwahic dec
yac am gauc gêŋ bocke hôc asê iŋ.
Bocdinaŋ êmasaŋ anötöi gwam
bu sêwê yac.' 41 Têŋ ndoc dinaŋ
ŋac sêmasaŋ makao ŋagatu ti
gwam, goc sêndê mwasiŋ atu daŋ
tu bu sêtoc gêŋ dau sa-ŋga. Ŋac
sêkêŋ da têŋ gwam dau, ma atac
ŋayham kêlêc pi gêŋ naŋ ŋac dau
amba sêmasaŋ. 42 Tu dinaŋ-ŋga
dec Anötö puc dômbwê ŋac ma
hu ŋac siŋ bu sênem akiŋ tata ti
gêŋ umboŋ-ŋga. Lau propet sêto
yom pi ŋac si mêtê dau bocdec bu:

> O mac lau Israel-ŋga. Yala 40
> dinaŋ mac ambo gameŋ sawa,
> naŋ mac akêŋ nem gêŋ daŋ ti
> da têŋ aö dom. Mba! 43 Mac
> êlêmê ambalaŋ bac po daŋ
> tu anem akiŋ mac nem anötö
> tasaŋ Molek-ŋga. Ma mac am
> akiŋ tata daŋ ŋaê Repa ti mac
> nem anötö, ma apôŋ ham-
> duc têŋ anötöi gwam daêsam
> naŋ mac amasaŋ. Tu di-
> naŋ-ŋga aö watiŋ mac su
> andi andöc gameŋ Babilon-
> ŋga ŋadaŋga tôm lau gapoc-
> walô-ŋga. *[Amos 5:25-27]*

44 Yêc gameŋ sawa, Anötö whê
sa ti tôc lêŋ têŋ Moses bu lau
Israel-ŋga sêmasaŋ †bac dabuŋ
daŋ ti ŋac si gameŋ sênem akiŋ
iŋ-ŋga, naŋ sêkêŋ †apa yomsu-
ŋga yêc ŋalôm. Iŋ kêmasaŋ gêŋ
dau tôm Anötö tôc asê têŋ iŋ,
ma abaŋi sêmbalaŋ gêŋ dau whiŋ
ŋac, têŋ ndoc ŋac sêŋsêlêŋ si.
45 Ŋalêŋ dau dinaŋ Anötö kêŋ
ndê bac dabuŋ têŋ lau Israel-ŋga
yêc gameŋ sawa. Tiŋambu Anötö
soc lau naŋ sêndöc gameŋ Kanan-
ŋga su, bu kêŋ gameŋ dau têŋ
ŋac. Ma têŋ ndoc Josua wê ŋac
sêsôc gameŋ Kanan-ŋga si, naŋ
sêmbalaŋ bac dabuŋ dau whiŋ
ŋac. Ma bac dau kalhac whiŋ
ŋac e Dawid ndê têm. 46 Anötö
gêlic Dawid ŋayham, ma Dawid
tac whiŋ bu kwê lôm daŋ sa ti
Jakob ndê Anötö ndê andu ŋandô.
47 Magoc Dawid kwê andu dau
dom, iŋ ndê atuŋgac Solomon
kwê andu dau sa. 48 Tigeŋ kwahic
dec aö wasôm têŋ mac bu Anötö
Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau, iŋ ndöc
andu naŋ ŋamalac sêkwê, naŋ
dom. Tôm yom naŋ propet Aisaya
to bocdec bu:

> 49 Pômdau sôm, 'Undambê ti
> aneŋ pôŋ kiŋ-ŋga, ma gameŋ
> nom-ŋga ti gameŋ gahiŋ lhac-
> ŋga. Bocdinaŋ mac oc
> akwê andu kaiŋ bocke tu bu
> wandöc-ŋga? Me amasaŋ
> gameŋ bocke tu waŋwhaŋ
> dauŋ-ŋga? 50 Bu aö dauŋ
> gakêŋ gêŋ hoŋ dinaŋ.' " *[Ais 66:1-2]*

51 Têŋ dinaŋ Steven sôm têŋ
ŋac lau Sanedrin-ŋga bu, "Mac
lau ŋalôm ŋadandi-ŋga. Mac
am daôm kwi dom, ma mac nem
daŋamsuŋ kwa ŋaŋga. Mac nem
mêtê gitôm apami si. Mac êlêmê
atec Ŋalau Dabuŋ ndê gweleŋ.
52 Mac nem apami sêkêŋ kisa
propet hoŋ naŋ Anötö kêkiŋ. Ma
propet naŋ sêhoc yom asê pi ŋgac
gitêŋ nem lau si-ŋga naŋ Anötö
oc êŋkiŋ meŋ, naŋ apami sic ŋac
ndu. Ŋgac gitêŋ dau meŋ su,
magoc mac akêŋ iŋ sip lau Rom-
ŋga amba ma ac iŋ ndu. 53 O

mac lau daôm! Mac daôm akôc
Anötö ndê yomsu naŋ aŋela sêkêŋ
têŋ abaŋi, naŋ su, tigeŋ asôc ŋapu
dom!”

Sêtuc Steven ŋa hoc mbac ndu

54 Têŋ ndoc lau Sanedrin-ŋga
sêŋgô Steven ndê yom dinaŋ, naŋ
ŋac atac ŋandê atu ma sêseŋ lhô
tu iŋ-ŋga. 55 Magoc Ŋalau Dabuŋ
gêm Steven dau ahuc, ma iŋ tatac
undambê ma gêlic Anötö ndê
ŋawasi, ma Yisu kalhac Anötö
amba andô-ŋga. 56 Dec iŋ sôm,
“Alic su naŋ! Aö galic undambê
kac sa ma †Ŋamalac ndê Atu
kalhac Anötö ndê amba andô-
ŋga.” 57 Ŋac sêŋgô yom dinaŋ
goc sêpôc daŋgasuŋ ahuc, ma
sêmbwêc atu pi gi. Ŋac sênti
sêtêŋ iŋ si, 58 ma sêtiŋ iŋ sa malac
ŋamakê gi, ma sic hu sêtuc iŋ
ŋa hoc. Lau naŋ sêŋgôliŋ yom
pi Steven, naŋ sêkac si ŋakwê
bambaliŋ su, ma sêkêŋ têŋ ŋgac
wakuc daŋ ŋaê Saul bu yob.
59 Ŋac sêtuc hoc pi Steven sêmbo,
ma iŋ teŋ mbec têŋ Pômdau
bocdec, “O Pômdau Yisu, kôc aneŋ
gatuŋ sa loc.” 60 Goc iŋ peŋ ŋa
haduc-ŋga sip gi ma mbwêc atu
bu, “Pômdau, gauc nem sac naŋ
lau sêkôm têŋ aö, naŋ dom.” Iŋ
sôm su, goc mbac ndu.

8

1-2 Saul gêlic Steven mbac ndu
ma atac ŋayham tu gêŋ naŋ
lau dau sêkôm têŋ iŋ-ŋga. Ma
tiŋambu lau sêkêŋ whiŋ ŋaŋga-
ŋga ŋatô sêŋsuhuŋ Steven ma
sêtaŋ iŋ.

Saul ma lau Israel-ŋga sêkêŋ kisa lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu

Têŋ bêc dau dinaŋ lau sic hu
sêkêŋ kisa ŋaŋga têŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga naŋ sêmbo Jerusalem.
Tu dinaŋ-ŋga ŋac si lau daêsam
sêhu Jerusalem siŋ ma sêlhö
têŋtêŋ sêtêŋ gameŋ Judia ti
Samaria-ŋga si. Magoc lau aposel
sêhu Jerusalem siŋ dom. 3 Ma
Saul bocdinaŋ gic hu bu seŋ lau
sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga. Iŋ kêsalê
ŋac tôm andu, goc hê ŋac sêsa si
ma kêŋ ŋac sêndöc gapocwalô,
lauŋgac sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma
lauwhê bocdinaŋ.

Pilip gêm mêtê mbo Samaria

4 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêhu
Jerusalem siŋ ma sêlhö têŋtêŋ,
naŋ sêhoc ŋawaê ŋayham pi Yisu
asê, yêc malac hoŋ naŋ sêhôc asê
naŋ. 5 Pilip têŋ malac atu daŋ yêc
gameŋ Samaria-ŋga gi, ma gêm
mêtê yêc dindê ma whê sa bu
Yisu iŋ Mesaya dau. 6 Lau daêsam
sêŋgô Pilip ndê yom ti sêlic gêŋ
dalô naŋ iŋ kôm, dec sêkêŋ daŋga
iŋ ndê yom ŋapep. 7 Pilip soc
ŋalau sac daêsam su sêsa yêc lau
ti sêmbwêc atu. Ma iŋ kôm lau
bôliŋ daêsam ŋayham sa. 8 Tu
dinaŋ-ŋga lau daêsam yêc malac
atu dinaŋ atac ŋayham atu.

Saimon, ŋgac balö

9 Ŋgac daŋ mbo malac di-
naŋ, naŋ ndê ŋaê Saimon. Tôm
ŋasawa baliŋ iŋ pec balö ti kôm
gêŋ atu-tu e lau gameŋ Samaria-
ŋga hoŋ sêhêdaê. Iŋ toc dau sa
bu iŋ ŋgac tiwaê. 10 L au atu-tu
ma lau ŋambwa hoŋ tatiŋ Saimon
ŋapaŋ. Ŋac sêsôm, “Anötö ndê
ŋaclai naŋ dasam bu Ŋaŋga Atu,
naŋ puc ŋgac dindec dôŋ.” 11 Ma
lau daêsam tatiŋ iŋ ŋapaŋ, bu
sêhêdaê tu gêŋ atu-tu naŋ iŋ kôm
ŋasawa hic su naŋ-ŋga. 12 Magoc
sêhu siŋ têŋ ndoc sêŋgô ŋawaê
ŋayham pi Anötö ndê gôliŋ ma
pi Yisu Kilisi, naŋ Pilip hoc asê.
Lauŋgac ti lauwhê daêsam sêkêŋ
whiŋ iŋ ndê yom, ma sêliŋ saŋgu.
13 Ma Saimon dau kêŋ whiŋ ma
gêliŋ saŋgu whiŋ. Iŋ gêlic gêŋ
dalô ti gêŋ atu-tu naŋ Pilip kôm,
dec hêdaê ŋandô ma kêkuc iŋ
ŋapaŋ.

14 Têŋ ndoc lau aposel naŋ
sêmbo Jerusalem sêŋgô ŋawaê
bu lau Samaria-ŋga sêkôc Anötö
ndê yom sa, naŋ sêŋkiŋ Pita lu
Jon sêtêŋ ŋac si. 15 Iŋlu sêhôc
asê ŋac su, goc sêteŋ mbec bu
Pômdau kêŋ ndê Ŋalau Dabuŋ pi
ŋac hoŋ. 16 Têŋ ndoc lau Samaria-
ŋga dinaŋ sêkêŋ whiŋ, naŋ sêliŋ
saŋgu tu Pômdau Yisu ndê ŋaê-
ŋga, magoc Ŋalau Dabuŋ sip meŋ
pi ŋac si daŋ dom. Tu dinaŋ-ŋga
dec Pita lu Jon sêteŋ mbec pi ŋac.
17 Sêteŋ mbec su ma sêkêŋ amba
sac ŋac, goc Ŋalau Dabuŋ meŋ
gêm ŋac ahuc.
18 Saimon gêlic bu têŋ ndoc
aposel lu sêkêŋ amba sac lau dau,
naŋ Ŋalau Dabuŋ meŋ pi ŋac, dec
gauc gêm bu nemlhi ŋaclai dau
yêc iŋlu. 19 Iŋ ndac iŋlu bocdec
bu, “Akêŋ ŋaclai dinaŋ lom aö.
Ma bocdinaŋ asa naŋ bu wakêŋ
amaŋ sac iŋ, naŋ oc kôc Ŋalau
Dabuŋ.” 20 Magoc Pita ô yom
ma sôm, “Bocke? Am gauc gêm
bu nemlhi Anötö ndê mwasiŋ ŋa
mone, a? Am oc niŋam, ti nem
mone hoŋ! 21 Am wêkaiŋ gweleŋ
dindec whiŋ yac dom. Ŋahu bu
gauc naŋ yêc am nem ŋalôm,
naŋ Anötö gêlic bu solop dom.
22 Kac nem ŋalôm kwi ma hu mêtê
sac dinaŋ siŋ. Ma teŋ mbec têŋ
Pômdau bu suc am nem giso kwi
pi gauc sac naŋ yêc nem ŋalôm.
23 Aö galic su bu am gêm lêmuŋ
Anötö ndê ŋaclai e am ŋalôm gêli
sa, ma sac ŋa-ŋaclai sô am dôŋ
ŋapaŋ.” 24 Saimon ŋgô Pita ndê
yom dinaŋ, goc sôm, “Gitôm bu
am teŋ mbec têŋ Pômdau tu aö-
ŋga, ma bocdinaŋ gêŋ naŋ am
sôm yom pi, naŋ oc tap aö sa
dom.”
25 Pita lu Jon sêhoc Pômdau ndê
yom asê ti sem mêtê lau su, goc
sêlhö bu sêmbu sêtêŋ Jerusalem
sêndi. Ma yêc seŋ ŋasawa, naŋ
sêsôm ŋawaê ŋayham asê yêc
malac daêsam naŋ sêyêc gameŋ
Samaria-ŋga.

Pilip lu ŋgac Itiopia-ŋga

26 Têŋ ndoc dinaŋ Pômdau
kêkiŋ ndê aŋela daŋ têŋ Pilip gi,
ma sôm têŋ iŋ bu, “Êmasaŋ daôm,
goc sa ndi ma êmsêlêŋ êmkuc
seŋ akêŋ Jerusalem naŋ sip têŋ
malac Gasa, seŋ naŋ gic gameŋ
sawa kic.” 27 Bocdinaŋ Pilip tisa
ma kêsêlêŋ gi. Ma yêc seŋ dinaŋ
iŋ tap ŋgac Itiopia-ŋga daŋ sa,
naŋ bêc ŋatô su mbo Jerusalem
bu lic om, ma bu mbu têŋ ndê
gameŋ ndi. Iŋ ŋgac tiwaê naŋ yob
lau Itiopia-ŋga si Kwin Kandis ndê
awa hoŋ, naŋ muŋ-ŋga sêsip iŋ
ndê ŋamatu sa.* 28 Têŋ ndoc Pilip
tap iŋ sa yêc seŋ, naŋ ŋgac dau
ndöc ndê kaleta, ma sam propet
Aisaya ndê buku. 29 Dec Ŋalau
Dabuŋ sôm têŋ Pilip, “Am tigasuc
kaleta ma êmkuc ŋgac dindê.”
30 Goc Pilip kêti têŋ kaleta gi ma
ŋgô bu ŋgac dau sam propet
Aisaya ndê yom asê. Dec Pilip
ndac iŋ, “Am sam yom dinaŋ ma
kêyalê ŋahu, me mba?” 31 Ma iŋ
sôm, “Ŋamalac daŋ bu whê sa têŋ
aö dom, dec oc waŋyalê bocke?”
Ma iŋ ndac Pilip bu pi kaleta ma
ndöc whiŋ iŋ. 32 Iŋ ŋgô bu ŋgac
dau sam Aisaya ndê yom bocdec
bu:

Ŋac sêwê iŋ bu sêndic iŋ ndu
gitôm domba.
Ma iŋ gêm dau dôŋ tôm domba
naŋ sêŋgapiŋ ŋamliclhu,
magoc taŋ dom.
33 Ŋac sêŋgwiniŋ iŋ, ma
sêmatôc iŋ ndê yom gi solop
dom.
Ŋac sic iŋ ndu, ma bocdinaŋ iŋ
ndê wakuc mba. *[Ais 53:7-8]*

* **8:27** Muŋ-ŋga lau si gêbôm daŋ yêc bu lauŋgac akiŋ naŋ sêyob Kiŋ si andu me wapa me lauwhê, naŋ sêsip ŋac ŋamatu sa. Lauŋgac kaiŋ dinaŋ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Eunuch’ (Yunok).

34 Ma ŋgac dau ndac Pilip,
“Gitôm bu am whê sa têŋ aö bu
propet sôm yom dinaŋ pi iŋ dau,
me pi ŋamalac daŋ?” 35 Goc Pilip
whê yom hoŋ sa têŋ iŋ, gic hu
yêc Aisaya ndê yom dinaŋ e sôm
ŋawaê ŋayham pi Yisu têŋ iŋ. Ma
ŋgac dau kêŋ whiŋ Yisu. 36-37 Ŋac
si e sêhôc asê bu daŋ poc seŋ
ŋamakê. Ma ŋgac dau sôm, “Lic
bu dê poc. Gitôm bu aö waliŋ
busaŋgu, me mba?” 38 Goc iŋ sôm
têŋ ŋgac naŋ gêm gôliŋ kaleta bu
kêŋ kaleta lhac. Ma iŋlu Pilip
sêsip bu si ma Pilip kêku iŋ. 39 Têŋ
ndoc naŋ sêpi akêŋ bu sêmeŋ,
naŋ Pômdau ndê Ŋalau kôc Pilip
su sep tigeŋ. Ma ŋgac dau gêlic
iŋ tiyham dom, magoc kölhö ti
atac ŋayham gi. 40 Ma Ŋalau kôc
Pilip sa gi kêŋ iŋ mbo malac Aso-
tas. Ma iŋ kêsêlêŋ golom-golom
malac, ma sôm ŋawaê ŋayham
asê e hôc asê malac Sisaria.

9

Pômdau gêm Saul kwi

1 Têŋ ŋasawa dinaŋ Saul kêŋ
kisa lau sêkêŋ whiŋ Pômdau-ŋga
ŋapaŋ. Iŋ sôm ŋaŋga bu iŋ oc
kôm ŋac ŋayom ma ndic ŋac ndu.
Iŋ têŋ dabuŋsiga ŋamata-ŋga gi,
2 ma ndac iŋ bu to bapia puc
iŋ dôŋ-ŋga, bu tôc têŋ lau bata
naŋ sêyob lau Israel si lôm wê-
ŋga yêc malac Damaskas. Bapia
dau kêŋ ŋaclai têŋ Saul bu kôc
lauŋgac ti lauwhê Damaskas-ŋga
naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ dôŋ, ma
wê ŋac sa sêtêŋ Jerusalem sêndi
bu sêmatôc ŋac. 3 Iŋ kôc bapia
dau su ma kêsêlêŋ e gi kêpiŋ
Damaskas. Ma ŋagahô ŋambwa
ŋawê atu daŋ akêŋ undambê meŋ
pô gameŋ naŋ iŋ mbo. 4 Iŋ peŋ
sip nom ma ŋgô awha daŋ ta iŋ
bocdec bu, “Saul, Saul, tu sake-
ŋga am kêŋ kisa aö?” 5 Goc Saul ô
yom ma ndac, “O ŋadau, am asa?”
Ma awha dau sôm, “Aö Yisu dauŋ,
dec am kêŋ kisa. 6 Am tisa ma sôc
malac atu dê ndi. Ma gêŋ bocke
naŋ aö tac whiŋ bu am kôm-ŋga,
naŋ aö oc waŋkiŋ lau bu sêwhê sa
têŋ am yêc dindê.”

7 Lau naŋ sêmbo seŋ sêwhiŋ
Saul, naŋ sêlhac ti sem dau dôŋ.
Ŋac sêŋgô ŋakêcsia dau, magoc
sêlic ŋamalac daŋ dom. 8 Têŋ
ndoc Saul tisa kalhac, naŋ kac
tandô sa magoc gitôm dom bu
lic gameŋ. Bocdinaŋ lau dinaŋ
sêkêm iŋ sip amba, ma sêwê iŋ
sêsôc malac Damaskas si. 9 Gitôm
bêc tö iŋ mbo tapec, ma gêŋ ti
nôm gêŋ daŋ dom.

10 Ŋgac kêŋ whiŋ Yisu-ŋga daŋ
mbo Damaskas, naŋ ndê ŋaê Ana-
nias. Ma Pômdau hoc dau asê
têŋ iŋ ŋa mbê, ma ta iŋ bu,
“Ananias!” Ma iŋ ô yom ma sôm,
“Aêc Pômdau, bocke?” 11 Goc
Pômdau sôm têŋ iŋ, “Am sa seŋ
naŋ sêsam bu Seŋ Solop ma têŋ
Judas ndê andu ndi, ma am oc tap
ŋgac daŋ sa, naŋ ndê ŋaê Saul
akêŋ malac Tasis. Ŋgac dau teŋ
mbec mbo dinaŋ. 12 Aö gatôc têŋ
iŋ su ŋa mbê bu ŋamalac daŋ
ŋaê Ananias oc têŋ iŋ ndi, kêŋ
amba sac iŋ, ma kôm iŋ tandô
po asê tiyham.” 13 Ananias ŋgô
yom dinaŋ ma sôm, “Pômdau. Aö
gaŋgô ŋgac dinaŋ ŋawaê su. Iŋ
ŋgac naŋ kêŋ ŋawapac atu têŋ
am nem lau dabuŋ naŋ sêmbo
Jerusalem. 14 Ma dabuŋsiga atu-
tu sêkêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu têŋ
malac dindec meŋ, ma kôc lau
naŋ sêtoc am nem ŋaê sa, naŋ
dôŋ.” 15 Magoc Pômdau ô Ananias
ndê yom ma sôm, “Am ndi, ma
hêgo daôm dom! Aö kayaliŋ ŋgac
dau sa su, bu hoc yom asê pi
aneŋ ŋaê têŋ lau gameŋ apa-ŋga
ti ŋac si kiŋ, ma têŋ lau Israel-ŋga
sêwhiŋ. 16 Ma ŋawapac ti ŋandê
naŋ iŋ oc hôc tu aneŋ ŋaê-ŋga,
naŋ aö oc watôc têŋ iŋ.”

17 Goc Ananias têŋ andu dau
gi. Iŋ sôc gi, goc kêŋ amba sac

Saul ma sôm, “Aneŋ asidôwa Saul.
Pômdau Yisu naŋ hoc dau asê têŋ
am yêc seŋ têŋ malac dindec, naŋ
kêkiŋ aö gatêŋ am gameŋ. Iŋ
kêkiŋ aö bu wakôm nem tanôm po
asê, ma bu Ŋalau Dabuŋ nem am
ahuc.” 18 Ma ŋagahô gêŋ gitôm i
ŋagala peŋ akêŋ Saul tandô, ma
iŋ gêlic gameŋ tiyham. Iŋ tisa ma
Ananias kêku iŋ. 19 Ma tiŋambu
iŋ gêŋ gêŋ e hôc iŋ dôŋ.

Saul gêm mêtê mbo Damaskas

Saul mbo Damaskas whiŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga gitôm bêc ŋatô.
20 Ma têŋ têm dau dinaŋ iŋ gic
hu gêm mêtê lau yêc lau Israel
si lôm wê-ŋga, ma hoc asê têŋ
ŋac bu Yisu iŋ Anötö Atu. 21 Ma
lau hoŋ naŋ sêŋgô iŋ ndê yom,
naŋ sêhêdaê ma sêndac dandi,
“Ŋgac naŋ kêŋ kisa lau Jerusalem-
ŋga naŋ sêtoc Yisu ndê ŋaê sa,
iŋ ŋgac dau dindec me? Ma iŋ
têŋ yac mba malac dec meŋ, bu
kôc lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋ ga dôŋ
ma wê ŋac sêtêŋ dabuŋsiga atu-
tu sêndi bu sêmatôc ŋac.” 22 Tigeŋ
Saul sôm yom ŋaŋga ma iŋ ndê
ŋaclai kêsôwec. Iŋ tôc asê têŋ lau
Israel-ŋga naŋ sêndöc Damaskas,
bu yom andô, Yisu iŋ lau Israel si
Mesaya dau. Ma lau naŋ sêkêŋ
whiŋ Yisu dom, naŋ sêtôm dom
bu sêô iŋ ndê yom.

23 Saul mbo malac Damaskas
e bêc daêsam giŋga su, ma lau
Israel-ŋga ŋatô sêkic yom bu
sêŋsalê lêŋ bu sêndic iŋ ndu.
24 Ma Saul ŋgô yom dau ŋawaê.
Tôm acsalô ti ôbwêc ŋac sêkêŋ lau
sêtip gatam malac-ŋga ŋapep bu
sêkôc iŋ dôŋ ma sêndic iŋ ndu.
25 Magoc lau naŋ s êlhac sêwhiŋ
Saul ti sêŋkuc iŋ, naŋ sem iŋ sa bu
lhö ndi. Têŋ ôbwêc daŋ sêkêŋ iŋ
sip sambec atu daŋ, ma sêŋwhaŋ
iŋ sip akêŋ gatam sauŋ daŋ yêc
malac dau ŋatuŋbôm e gi sip nom
ma kölhö gi.

Saul mbo Jerusalem

26 Tiŋambu Saul mbu têŋ
Jerusalem gi, ma gauc gêm bu
mbo whiŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu-
ŋga naŋ sêmbo dinaŋ. Magoc ŋac
sêkêŋ whiŋ dom bu iŋ gêm dau
kwi su ma kêŋ whiŋ Yisu, dec ŋac
hoŋ sêtöc iŋ. 27 Magoc Banabas
wê iŋ sôc gi kalhac aposel aŋgô-
ŋga. Ma iŋ whê sa bu Pômdau
hoc dau asê ma sôm yom têŋ Saul
yêc seŋ, ma tiŋambu iŋ kalhac
ŋaŋga ma gêm mêtê pi Yisu ti
atac pa su yêc malac Damaskas.
28 Banabas ndê yom gêm malô lau
Jerusalem-ŋga si ŋalôm, dec Saul
mbo whiŋ ŋac, ma sôc sa yêc lhu,
ma hoc yom asê pi Pômdau Yisu ti
atac pa su eŋ. 29 Iŋ sôm yom whiŋ
lau Israel-ŋga ŋatô naŋ sêsôm
awha Grik, ma kêsahê bu whê
ŋac si gauc sa pi Yisu. Magoc ŋac
sêtec iŋ ndê yom, ma bu sêndic
iŋ ndu. 30 Yom dau ŋawaê tap lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga sa, dec sêkôc iŋ
whiŋ ŋac sêsip malac Sisaria si,
ma sêŋkiŋ iŋ têŋ malac Tasis gi.

31 Têŋ ŋasawa dinaŋ lau sêhu
si kisa têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
siŋ. Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc
gameŋ Judia ti Galili ma Samaria-
ŋga sêndöc ti yom malô. Anötö
kêŋ Ŋalau Dabuŋ bu puc ŋac
dôŋ ma nem ŋac sa. Ma sêsôc
Pômdau ŋapu ti sêtoc iŋ sa, ma
ŋac si toŋ kêsôwec tiatu ŋapaŋ.

Pita kôm ŋgac bôliŋ daŋ ŋayham sa

32 Têŋ têm dinaŋ Pita kêsêlêŋ
golom-golom malac ma gêm mêtê
lau. Têŋ bêc daŋ iŋ sôc malac
Lida gi, bu ndic lau sêkêŋ whiŋ
Yisu-ŋga kêsi. 33 Yêc malac dau
iŋ tap ŋgac daŋ ŋaê Aenias sa.
Iŋ ŋgac bôliŋ ma yêc mbô ŋapaŋ
gitôm yala 8 su. 34 Ma Pita sôm
têŋ iŋ, “Aenias. Yisu Kilisi kôm
am ŋayham sa. Tisa ma tip nem
mbô sa.” Ma ŋagahô Aenias tisa
kalhac. 35 Ma têŋ ndoc lau naŋ

sêndöc malac Lida ti malac Saron
sêlic bu iŋ ŋayham sa, dec ŋac
hoŋ sem si ŋalôm kwi ma sêkêŋ
whiŋ Pômdau.

Pita uŋ awhê batê daŋ sa

36 Têŋ têm dinaŋ awhê kêŋ
whiŋ-ŋga daŋ ndöc malac Jopa.
Iŋ ndê ŋaê Tabita, naŋ yêc lau
Grik awha bu Dokas. Iŋ awhê
naŋ kôm mêtê ŋayham-ŋayham,
ma gêm lau ŋalôm sawa sa ŋalêŋ
daêsam. 37 Magoc Dokas tap
gêmbac atu sa e iŋ mbac ndu. Goc
lau sêŋgwasiŋ iŋ ndê ŋamlaŋ ma
sêkêŋ yêc andu ŋalôm ŋahô-ŋga
daŋ. 38 Malac Jopa dau yêc kêpiŋ
malac Lida, ma têŋ têm lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga yêc malac Jopa sêŋgô
bu Pita mbo Lida, naŋ sêŋkiŋ
ŋgac lu sêtêŋ iŋ si, ma sêteŋ iŋ
ŋaŋga bu mbu têŋ Jopa whiŋ iŋlu
ndi. 39 Pita whiŋ iŋlu gi e hôc asê
Jopa, ma sêwê iŋ pi andu ŋalôm
ŋahô-ŋga dinaŋ gi. Lauwhê sawa
daêsam sêmbo ti sêtaŋ Dokas.
Ŋac sêŋgihi Pita ahuc ma sêtôc
ŋakwê bambaliŋ ti ŋakwê ŋatô
naŋ Dokas kêmasaŋ têŋ ndoc iŋ
mbo tali, naŋ têŋ Pita. 40 Goc iŋ
kêŋ ŋac hoŋ sêsa awê si, ma pôŋ
haduc ma teŋ mbec. Iŋ kac dau
kwi bu lic awhê batê dinaŋ, ma
sôm, “Tabita, am tisa!” Ma awhê
dau tali sa e gêlic Pita, ma yêc
dau sa meŋ ndöc. 41 Goc Pita kêm
iŋ sip amba ma keŋ iŋ sa kalhac.
Ma iŋ mbwêc lauwhê sawa dinaŋ
ti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sêsôc
sêmeŋ, ma tôc têŋ ŋac bu awhê
dau mbo tali tiyham. 42 Ma gêŋ
dau ŋawaê tiapa yêc malac Jopa, e
lau daêsam sêkêŋ whiŋ Pômdau.
43 Ma Pita mbo Jopa bêc ŋatô,
whiŋ ŋgac daŋ ŋaê Saimon. Iŋ
ŋgac kôm gweleŋ kêmasaŋ bôc
ŋamlic-ŋga.

10

Anötö kêkiŋ aŋela daŋ têŋ Konelias

1 Yêc malac Sisaria ŋgac daŋ
mbo, naŋ ndê ŋaê Konelias. Iŋ
ŋgac bata siŋ-ŋga naŋ yob lau
siŋ-ŋga toŋ daŋ yêc lau siŋ Rom-
ŋga si toŋ atu naŋ sêsam bu
Itali Ŋatoŋ.* 2 Iŋ ti ndê gôlôwac
hoŋ sêtoc Anötö sa ma sêsôc iŋ
ŋapu ŋapep. Iŋ teŋ mbec têŋ
Anötö tôm bêc hoŋ, ma kêŋ ndê
awa daêsam bu nem lau Israel-
ŋga naŋ sêpônda dau, naŋ sa.
3 Têŋ bêc daŋ, acgatu gitôm 3
kilok telha-ŋga, naŋ Anötö tôc
gêŋ ŋagatu daŋ têŋ iŋ. Iŋ gatu
gêlic Anötö ndê aŋela daŋ têŋ iŋ
meŋ ma ta iŋ bu, “Konelias!” 4 Goc
Konelias tahê iŋ ti töc dau atu,
ma ndac, “Pômdau, bocke?” Ma
aŋela dau sôm, “Mbec hoŋ naŋ
am teŋ, ti mwasiŋ naŋ am kêŋ têŋ
lau ŋalôm sawa, naŋ Anötö gêlic
gitôm da ŋayham naŋ iŋ gauc gêm
ŋapaŋ. 5 Kwahic dec iŋ kêŋ yom
têŋ am bocdec bu. Êmkiŋ lau ŋatô
sêtêŋ malac Jopa sêndi, bu sêkôc
ŋgac daŋ ŋaê Saimon mbu têŋ
am meŋ. Ŋgac dau ndê ŋaê daŋ
sêsam bu Pita. 6 Iŋ mbo whiŋ iŋ
ndê wakaŋgac daŋ ŋaê Saimon,
naŋ kôm gweleŋ bôc ŋamlic-ŋga,
ma iŋ ndê andu kalhac gwêc dali.”

7 Aŋela sôm yom dau pacndê su,
goc hu iŋ siŋ. Dec Konelias ta iŋ
ndê ŋgac akiŋ lu ma iŋ ndê ŋgac
siŋ-ŋga daŋ sêmeŋ. Ŋgac siŋ-ŋga
dau gêm iŋ sa tôm bêc hoŋ, ma iŋ
toc Anötö sa. 8 Konelias gic miŋ
têŋ ŋac pi yom hoŋ naŋ aŋela sôm
têŋ iŋ, goc kêkiŋ ŋac sêtêŋ malac
Jopa si.

Pita gêlic gêŋ ŋagatu daŋ

* **10:1** Lau Rom-ŋga si ŋgac bata naŋ yob lau siŋ-ŋga gitôm 100, naŋ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Centurion’ (Senturion). Konelias iŋ senturion daŋ. Lau siŋ-ŋga gitôm 600 sêmbo Itali Ŋatoŋ ŋalôm, ma sêsam toŋ atu gitôm Itali Ŋatoŋ yêc Yom Inglis bu ‘Regiment.’ Ma ŋac sêkêŋ Regiment ŋatoŋ 10 sêpitigeŋ sêti toŋ atu, naŋ sêsam bu ‘Legion’ (lau siŋ-ŋga gitôm 6,000).

9 Galaŋsê ŋac sêŋsêlêŋ sêmbo seŋ ma têŋ ac kalhac lhu, naŋ
sêsuŋ sa malac atu Jopa. Têŋ
têm dinaŋ, Pita pi andu gi bu teŋ
mbec. 10 Iŋ mbo e gêŋ yô iŋ
dec tac whiŋ bu neŋ gêŋ. Lau
sêmasaŋ iŋ ndê gêŋ sêmbo, ma
Pita gatu kaiŋ daŋ sa. 11 Iŋ gêlic
undambê kac sa, ma gêŋ gitôm
po atu daŋ naŋ sêsô wac sip
ŋakêcsu hale, naŋ sêŋwhaŋ sip
nom meŋ yêc iŋ aŋgô-ŋga. 12 Ma
iŋ gêlic bôc tidau-tidau ma gêŋ
naŋ sêŋsêlêŋ ŋa ŋatac pu-ŋga,
ti mbac lôlôc-ŋga sêmbo po dau
ŋalôm. 13 Goc awha daŋ sôm
têŋ iŋ bocdec bu, “Pita, tisa ndic
ma neŋ.” 14 Magoc iŋ ô yom ma
sôm, “Pômdau, mba andô! Moses
ndê yomsu gic yao gêŋ dau ma
sôm bu iŋ gêŋ ŋadômbwi, ma
bocdinaŋ aö whaŋsuŋ gêm gauc
sambuc.” 15 Dec awha dau sôm
tiyham, “Anötö bu sôm bu gêŋ
daŋ iŋ ŋawasi, dec am sôm bu
gêŋ ŋadômbwi dom.” 16 Gêŋ hoŋ
dinaŋ hôc asê iŋ tidim tö su, goc
po dau pi undambê gi tiyham.

17 Têŋ ndoc dinaŋ Pita ndê gauc
sa bu iŋ gêlic gêŋ ŋagatu daŋ,
goc iŋ ndöc ma kôc gauc pi gêŋ
dau ŋahu. Têŋ ndoc dinaŋ, lau
naŋ Konelias kêkiŋ, naŋ sêtap
Saimon ndê andu sa, ma sêlhac
andu dau ŋagatam. 18 M a sêta
yom ma sêndac bu Saimon naŋ
sêsam bu Pita, naŋ mbo andu dau,
me mba. 19 Pita hê gauc pi gêŋ
naŋ iŋ gatu gêlic naŋ mbo, ma
Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ iŋ, “Saimon,
lau tö sêŋsalê am. 20 Tisa ma sip
nom ndi, ma whiŋ ŋac ndi. Hêgo
daôm bu ŋac lau gameŋ apa-
ŋga lec dom, bu aö dauŋ kakiŋ
ŋac sêmeŋ.” 21 Goc Pita sip gi
ma sôm têŋ lau dinaŋ, “Ŋamalac
naŋ mac aŋsalê ambo, naŋ aö
dauŋ dec. Mac ameŋ tu sake-
ŋga?” 22 Ma ŋac sêsôm, “Ŋgac
bata siŋ-ŋga Konelias kêkiŋ yac
ameŋ. Iŋ ŋgac gitêŋ toc Anötö sa-
ŋga, ma lau Israel-ŋga hoŋ naŋ
sêmbo malac Sisaria, naŋ sêlic iŋ
ŋayham. Aŋela dabuŋ daŋ sôm
têŋ iŋ bu êŋgalêm am sa têŋ iŋ
ndê andu ndi, bu am sôm yom
ŋatô têŋ iŋ.” 23 Pita ŋgô ŋac si
yom dinaŋ su, goc kôc ŋac sêsôc
andu dau si bu sêmbo sêwhiŋ iŋ
têŋ ôbwêc dinaŋ.

Pita gêm mêtê têŋ Konelias ti ndê lau

Têŋ galaŋsê Pita ti akêŋ malac
Jopa whiŋ lau dau, ma lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga ŋatô akêŋ Jopa sêwhiŋ
ŋac si. 24 Bêc daŋ tiyham sêhôc
asê Sisaria. Konelias kêŋ bata
ŋac, dec mbwêc iŋ ndê dawai ti
ndê silip hoŋ sêkac sa sêpitigeŋ.
25 Têŋ ndoc Pita bu sôc iŋ ndê
andu ndi, naŋ Konelias têŋ iŋ gi,
ma hu dau yêc iŋ gahi-ŋga bu
toc iŋ sa. 26 Magoc Pita sôm,
“Am kôm bocdinaŋ dom! Tisa,
bu aö dauŋ ŋamalac ŋambwa.”
27 Iŋlu sem yomgalôm ma sêsôc
andu dau si, ma Pita gêlic lau toŋ
atu sêndöc andu ŋalôm. 28 Dec
iŋ sôm têŋ ŋac, “Mac aŋyalê bu
yac lau Israel-ŋga mba yomsu gic
yao yac bu andic ahê lau naŋ lau
Israel dom, ma ati ŋacleŋ ŋac d
om. Tigeŋ Anötö tôc asê têŋ aö bu
wapu ŋamalac daŋ bu ŋadômbwi
me sac dom. 29 Bocdinaŋ têŋ
ndoc mac aŋkiŋ lau bu sêŋgalêm
aö sa, naŋ aö gasôm yom daŋ
dom, ma gawhiŋ ŋac gameŋ. Ma
kwahic dec, gitôm bu mac asôm
asê têŋ aö, ŋahu bocke dec mac
aŋgalêm aö sa gameŋ?” 30 Goc
Konelias ô yom ma sôm, “Bêc
hale su, aö gambo andu ti gateŋ
mbec têŋ acgatu gitôm kwahic
dec-ŋga, têŋ 3 kilok telha-ŋga.
Ma ŋagahô ŋamalac daŋ ti ŋakwê
ŋawasi atu hôc asê kalhac aö
aŋôŋ-ŋga. 31 Ma iŋ sôm têŋ
aö bu, ‘Konelias, Anötö ŋgô am
nem mbec, ma gauc gêm mwasiŋ

naŋ am kêŋ têŋ lau ŋalôm sawa.
32 Kwahic dec êmkiŋ lau ŋatô
sêtêŋ malac Jopa sêndi, ma sêkôc
ŋgac daŋ ŋaê Saimon naŋ sêsam
bu Pita, naŋ meŋ. Iŋ ti ŋacleŋ
iŋ ndê wakaŋgac ŋaê Saimon ma
ndöc whiŋ iŋ. Ŋgac kêmasaŋ
bôc ŋamlic-ŋga dinaŋ ndê andu
kalhac gwêc ŋadali.’ 33 Aö gaŋgô
su, goc ŋagahô kakiŋ lau ŋatô
sêtêŋ am sêloc, ma ŋayham bu
am mweŋ su. Kwahic dec yac hoŋ
dambo Anötö aŋgô-ŋga, ma yac
bu aŋgô yom bocke naŋ Pômdau
gic atu am bu sôm têŋ yac.”

34 Goc Pita gic hu yom ma
sôm, “Kwahic dec aö kayalê pi
ŋandô bu Anötö toc lau toŋ daŋ
sa, hôc gêlêc toŋ ŋatô su dom.
35 Yomandô! Lau akêŋ lau ŋatoŋ
nom-ŋga hoŋ naŋ sêtöc iŋ ma
sêkôm mêtê ŋayham ma solop,
naŋ iŋ oc kôc ŋac sa. 36 Anötö
kêŋ ndê ŋawaê ŋayham têŋ lau
Israel, ma yom dau hêganôŋ Yisu
Kilisi, naŋ ti lau Israel ma lau
gameŋ apa-ŋga hoŋ si Pômdau,
ma whê lêŋ naŋ datap yom malô
sa tu iŋ-ŋga, naŋ sa. Mac aŋgô
ŋawaê dau su. 37 Mac aŋyalê gêŋ
hoŋ naŋ hôc asê gameŋ Judia-
ŋga, têŋ ndoc Jon gêm mêtê ma
kêku lau mbo Galili e meŋ têŋ
dec. 38 Anötö kêŋ iŋ ndê ŋaclai
atu ti Ŋalau Dabuŋ gêm Yisu
Nasaret-ŋga ahuc, dec kêyaliŋ iŋ
sa tu kôm gweleŋ-ŋga. Ma Anötö
whiŋ iŋ, dec iŋ gêm lau sa yêc
gameŋ daêsam, ma kôm lau hoŋ
naŋ Sadaŋ ndê ŋaclai kêgwiniŋ
ŋac dôŋ, naŋ ŋayham sa tiyham.
39 Yac ambo awhiŋ iŋ, ma alic gêŋ
hoŋ naŋ iŋ kôm yêc lau Israel si
gameŋ ma yêc Jerusalem. Ŋac
sic iŋ ndu pi a, 40 magoc têŋ bêc
titö-ŋga Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau
batê-ŋga, ma kôm bu lau daêsam
sêlic iŋ. 41 Lau hoŋ sêlic iŋ dom,
magoc yac lau naŋ aŋ ti anôm gêŋ
awhiŋ Yisu têŋ ndoc iŋ tisa ma
mbo whiŋ yac tiyham, naŋ Anötö
kêyaliŋ yac sa bu ahoc iŋ ndê tisa
ŋawaê asê. 42 Ma Anötö gic atu
yac bu anem mêtê lau, ma bu
ahoc yom asê bu iŋ kêyaliŋ Yisu
dau sa su, bu êŋsahê lau tali ti
lau batê hoŋ têŋ bêc ŋambu-ŋga.
43 Ma propet akwa hoŋ bocdinaŋ
sêhoc yom asê pi iŋ. Ŋac sêto bu
lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ
Anötö oc suc ŋac si sac kwi tu iŋ
ndê ŋaê-ŋga.”

44 Pita sôm yom dau mbo, ma
Ŋalau Dabuŋ gêm lau hoŋ naŋ
sêŋgô iŋ ndê yom, naŋ ahuc.
45 Ma lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ
whiŋ Yisu ma sêmbo sêwhiŋ
Pita, naŋ sêhêdaê ŋandô bu sêlic
Anötö kêmwasiŋ lau naŋ sêmbo
lau Israel si toŋ dom, naŋ ŋa
Ŋalau Dabuŋ. 46 Bu ŋac sêŋgô
ŋac lau dau sêsôm yom awha
wakuc-ŋga ti sêmpiŋ Anötö, tôm
Ŋalau Dabuŋ hôc ŋac awha sa.
Dec Pita sôm têŋ lau Israel-ŋga
dinaŋ, 47 “Anötö kêŋ Ŋalau Dabuŋ
têŋ lau gameŋ apa-ŋga dindec
tôm iŋ kêŋ têŋ yac lau Israel-
ŋga. Bocdinaŋ ŋayham bu ŋac
sêliŋ busaŋgu.” 48 Goc iŋ kêŋ yatu
bu sêŋku ŋac tu Yisu Kilisi ndê
ŋaê-ŋga. Ma tiŋambu lau dinaŋ
sêndac Pita bu mbo whiŋ ŋac tôm
bêc ŋatô.

11

Pita gic miŋ lau gameŋ apa-ŋga si yom têŋ lau Jerusalem-ŋga

1 Lau aposel ti lau sêkêŋ whiŋ
Yisu-ŋga naŋ sêmbo gameŋ Judia-
ŋga, naŋ sêŋgô ŋawaê bu lau
naŋ Israel dom, naŋ sêkôc Anötö
ndê yom sa sêwhiŋ. 2 Magoc
têŋ ndoc Pita hu Sisaria siŋ ma
mbu têŋ Jerusalem gi, naŋ lau
ŋatô sêsôm iŋ. Ŋac lau Israel-
ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau, ma
sêsap lau Israel-ŋga si sakiŋ akwa
ma pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-
ŋga dôŋ. Ma ŋac sêsôm Pita

bocdec bu, 3 “Bocke am sôc lau
naŋ sêŋkuc yac neŋ mêtê dasê
ŋamlic-ŋga dom, naŋ si andu, ma
gêŋ gêŋ whiŋ ŋac?”

4 Dec Pita gic hu whê sa timala
têŋ ŋac, gêŋ hoŋ naŋ hôc asê
iŋ, ma sôm, 5 “Têŋ bêc daŋ aö
gateŋ mbec gambo malac Jopa, e
gatuŋ kaiŋ daŋ sa ma galic gêŋ
ŋagatu daŋ. Galic gêŋ gitôm
po atu daŋ, naŋ sêsô wac sip
ŋakêcsu hale, ma sêŋwhaŋ sip
akêŋ undambê têŋ aö meŋ. 6 Aö
gatôc gwaniŋ ma galic bôc nom-
ŋga tidau-tidau, bôc saleŋ-ŋga ti
gêŋ naŋ sêŋsêlêŋ ŋa ŋatac pu-
ŋga, ma mbac lôlôc-ŋga. 7 Dinaŋ
su, goc gaŋgô awha daŋ sôm têŋ
aö bocdec bu, ‘Pita! Tisa ndic
ma neŋ.’ 8 Magoc aö gaô yom
ma gasôm, ‘Pômdau, mba andô!
Moses ndê yomsu gic yao gêŋ dau
ma sôm bu iŋ gêŋ ŋadômbwi, ma
aö whaŋsuŋ gêm gauc sambuc.’
9 Ma awha dau sa akêŋ undambê
tiyham ma sôm, ‘Anötö bu sôm bu
gêŋ daŋ iŋ gêŋ ŋawasi, dec am
sôm bu ŋadômbwi dom.’ 10 Gêŋ
hoŋ dinaŋ hôc asê aö tidim tö su,
goc Pômdau kôc mbu pi undambê
gi tiyham. 11 Ma têŋ ndoc dinaŋ
lauŋgac tö sêhôc asê andu naŋ
aö gambo. Ŋamalac daŋ kêkiŋ
ŋac sêtêŋ aö sêmeŋ akêŋ malac
Sisaria. 12 Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ
aö bu wahêgo dauŋ tu ŋac lau
gameŋ apa-ŋga lec dom, ma kac
aö bu wawhiŋ ŋac wandi, dec aö
gawhiŋ ŋac ga. Ma asidôwai 6
akêŋ Jopa sêwhiŋ yac si. Yac ahôc
asê ma asôc ŋamalac dau ndê
andu a. 13 Ma iŋ gic miŋ têŋ yac
bu aŋela daŋ hoc dau asê têŋ iŋ
yêc ndê andu, ma sôm yom têŋ iŋ
bocdec bu, ‘Êmkiŋ lau sêtêŋ malac
Jopa sêndi ma sêkôc Saimon naŋ
sêsam bu Pita, naŋ meŋ. 14 Iŋ oc
whê yom sa têŋ mac, pi lêŋ naŋ
am ti nem lau hoŋ atap Anötö ndê
mwasiŋ nem mac si ambo tamli
ŋapaŋ-ŋga sa.’
15 “Bocdinaŋ aö gac hu bu
wasôm yom têŋ ŋac, ma têŋ
ndoc dau dinaŋ Ŋalau Dabuŋ gêm
ŋac ahuc tôm iŋ meŋ pi yac têŋ
ŋamata-ŋga. 16 Ma têŋ dinaŋ
aö gauc gêm Pômdau ndê yom
bocdec bu, ‘Jon kêku lau ŋa bu,
tigeŋ Anötö oc êŋku mac ŋa Ŋalau
Dabuŋ.’ 17 Lau dinaŋ sêkêŋ whiŋ
Pômdau Yisu Kilisi tôm yac lau
Israel-ŋga dakêŋ whiŋ, ma bocdi-
naŋ dec Anötö kêmwasiŋ ŋac ŋa
Ŋalau Dabuŋ tôm iŋ kôm têŋ yac.
Anötö dau ndê lêŋ dinaŋ, ma aö
asa dec bu walhac ahuc?”
18 Lau Israel-ŋga dau sêŋgô Pita
ndê yom dinaŋ e ŋac si yom
mba, ma sêmpiŋ Anötö ma sêsôm,
“Kwahic dec yac taŋyalê bu lau
hoŋ naŋ sem dau kwi, naŋ oc
sêtap Anötö ndê mwasiŋ sêndöc
tali ŋapaŋ-ŋga sa. Yac lau Israel-
ŋga, ma lau naŋ sêmbo Israel si
toŋ dom, naŋ sêwhiŋ.”

Lau sêkêŋ whiŋ Yisu yêc malac Antiok

19 Têŋ ndoc lau Israel-ŋga sic
Steven ndu, naŋ sic hu sêkêŋ
kisa lau sêkêŋ whiŋ-ŋga e ŋac
si daêsam sêhu Jerusalem siŋ ma
sêlhö têŋtêŋ. Ŋatô sêtêŋ gameŋ
Pionisia-ŋga ti nduc Saipras, ma
ŋatô sêtêŋ malac Antiok si. Yêc
gameŋ bocke naŋ sêhôc asê, naŋ
sêhoc ŋawaê ŋayham asê, magoc
sêsôm têŋ lau Israel-ŋga tawasê.
20 Magoc lau ŋatô naŋ sêhu
Jerusalem siŋ, naŋ si malachu
Sairin ma nduc Saipras, naŋ sêtêŋ
Antiok si, ma sic hu sêsôm ŋawaê
ŋayham pi Pômdau Yisu têŋ lau
Grik sêwhiŋ lau Israel-ŋga yêc
malac dinaŋ. 21 Ma Pômdau gêm
mbec gweleŋ dau e lau daêsam
ŋandô sem dau kwi ma sêkêŋ
whiŋ Pômdau.
22 Tiŋambu lau Jerusalem-
ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ
sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, dec

sêŋkiŋ Banabas têŋ Antiok gi.
23-24 Banabas iŋ ŋgac ŋayham
naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm iŋ ahuc
ma kêŋ whiŋ ŋaŋga. Têŋ ndoc iŋ
hôc asê Antiok, naŋ gêlic bu lau
daêsam sêtap Anötö ndê mwasiŋ
sa ma sêkêŋ whiŋ Yisu. Dec iŋ
tac ŋayham atu, ma kêgilí ŋac
bu sêsap Pômdau dôŋ, ma sêkêŋ
whiŋ iŋ ti si ŋalôm sambuc. Ma
têŋ ndoc dinaŋ lau daêsam sêŋgô
Banabas ndê yom ma sêkêŋ whiŋ
Pômdau.
25 Malô goc Banabas têŋ malac
atu Tasis gi ma kêsalê Saul. 26 Iŋ
tap iŋ sa su, goc kôc iŋ sa, ma iŋlu
sêmbu sêtêŋ Antiok si. Ma iŋlu
sêkôm gweleŋ yêc gôlôwac dabuŋ
ŋalôm, sêndôhôŋ lau daêsam
gitôm yala sambuc daŋ. Malac
Antiok ti malac ŋamata-ŋga naŋ
lau sic hu sêsam lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga bu Kilisi ndê lau.
27 Têŋ ŋasawa dinaŋ propet
ŋatô akêŋ Jerusalem sêsip Antiok
si. 28 Ma Ŋalau Dabuŋ kac ŋac
si ŋgac daŋ ŋaê Agabus, dec tisa
yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga aŋgô-
ŋga, ma hoc yom asê bu tiŋambu
tôbôm atu oc nem gameŋ naŋ lau
Rom sem gôliŋ, naŋ ahuc sambuc.
(Ma iŋ ndê yom dau ŋandô sa
têŋ ndoc Klaudias ti kiŋ Rom-
ŋga.) 29 Tu dinaŋ-ŋga lau naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu sêkôc gauc pi lêŋ
bu sênem asidôwai naŋ sêndöc
gameŋ Judia-ŋga, naŋ sa. Ŋac
tigeŋ-tigeŋ sic awa sa tôm Anötö
kêmwasiŋ ŋac, 30 ma sêkêŋ têŋ
Banabas lu Saul bu sêkôc sa sêndi,
ma sêkêŋ têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
si lau bata naŋ sêmbo Jerusalem.

12

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêtap kisa atu sa

1 Têŋ ndoc dinaŋ Kiŋ †Herod
gauc gêm tidôŋ bu kêŋ kisa lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma kôc ŋac si
lau ŋatô dôŋ. 2 Iŋ gic atu iŋ
ndê lau siŋ, dec sic Jon ndê dôwa
Jems ndu ŋa bieŋ baliŋ. 3 Iŋ
gêlic bu gêŋ dinaŋ kôm lau Israel-
ŋga atac ŋayham sa, dec iŋ sôm
bu iŋ ndê lau siŋ-ŋga sêkôc Pita
dôŋ, têŋ têm lau Israel-ŋga sêlic
om atu †Mwasiŋ Bolom Yist Mba-
ŋga. 4 Bocdinaŋ lau siŋ-ŋga sêkôc
Pita dôŋ ma sêkêŋ iŋ ndöc gapoc-
walô. Ma sêkêŋ lau siŋ-ŋga toŋ
hale sêyob iŋ sêô dau sêô dau,
ma ŋgac hale sêmbo toŋ tigeŋ-
tigeŋ ŋalôm. Herod gauc gêm
bu kêŋ iŋ ndöc dinaŋ e lau Israel
si Mwasiŋ Bolom Yist Mba-ŋga ti
†Pasowa-ŋga pacndê, goc kôc iŋ
sa ma êmatôc iŋ yêc lau aŋgô-
ŋga. 5 Bocdinaŋ Pita ndöc gapoc-
walô, magoc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
hoŋ naŋ sêmbo Jerusalem, naŋ
sêteŋ mbec ŋaŋga tu iŋ-ŋga têŋ
Anötö.

Pômdau ndê aŋela gêm Pita sa

6 Têŋ ôbwêc daŋ Pita yêc
bêc yêc gapocwalô, ma Herod
kêmatiŋ yom tidôŋ su bu êmatôc
iŋ têŋ laŋsê. Sêsô iŋ amba dôŋ
ŋa sen lu, ma gi sêsô pi ŋgac
siŋ-ŋga lu. Ma lau siŋ-ŋga ŋatô
sêlhac sêyob gatam. 7 Ma ŋagahô
ŋambwa Pômdau ndê aŋela daŋ
hôc asê, ma ŋawê pô gapocwalô
ŋalôm. Iŋ toŋ Pita sip ŋabi e
tali sa, ma sôm têŋ iŋ, “Ŋagahô!
Tisa!” Goc sen naŋ sêsô iŋ amba
dôŋ, naŋ tigoloŋ ma peŋ sip
gi. 8 Ma aŋela sôm, “Êmasaŋ
daôm. Kic nem piŋkap dôŋ ma
sôc nem atapa ti ŋakwê baliŋ sa,
goc êmkuc aö.” Pita kôm gitôm iŋ
sôm, 9 ma kêkuc aŋela dau. Iŋ
gauc gêm bu gêŋ naŋ aŋela kôm,
naŋ gitôm mbê daŋ, ma kêyalê
dom bu gêŋ dau iŋ gêŋ ŋandô.
10 Iŋlu sêŋlêc ŋgac siŋ-ŋga lu naŋ
sêyob andu dau e sêhôc asê gatam
naŋ sa malac lôm. Gatam dau
gêlêc dau su, ma sêsa awê si. Iŋlu
sêŋsêlêŋ sêsa seŋ daŋ, ma sep
tigeŋ aŋela hu iŋ siŋ.

11 Têŋ dinaŋ Pita ndê gauc sa ma
sôm têŋ dau, “Kwahic dec aö kay-
alê tidôŋ bu Pômdau kêkiŋ ndê
aŋela bu êŋgaho aö su yêc Herod
amba, bu gêŋ naŋ lau Israel-ŋga
gauc gêm bu sêkôm têŋ aö, naŋ
oc ŋandô sa dom.” 12 Iŋ kêyalê
gêŋ dau pi ŋandô, goc sa têŋ
awhê daŋ ŋaê Maria ndê andu
gi. Maria iŋ Jon, †ŋgacsêŋom
naŋ sêsam bu Mak, naŋ dinda.
Ma têŋ ôbwêc dinaŋ lau daêsam
sêkac sa sêmbo Maria ndê andu
bu sêteŋ mbec. 13 Pita hôc asê ma
kêmati gatam. Ma awhê akiŋ daŋ
ŋaê Roda sa gi bu lic asa kêmati
gatam. 14 Iŋ ŋgô iŋ awha dec
kêyalê bu Pita, dec tac ŋayham
sa atu ma kêlhiŋ gatam siŋ kêti
mbu gi ma sôm têŋ lau bu, “Pita
dê kalhac gatam!” 15 Magoc ŋac
sêkêŋ whiŋ dom, ma sêsôm têŋ iŋ
bu, “Am nem gauc kêŋsôŋ!” Goc
iŋ sôm yom pi Pita ŋapaŋ e ŋac
sêsôm, “Mboe iŋ ndê aŋela, me?”
16 Sêkôc gauc dinaŋ sêmbo, ma
Pita gacgeŋ kêmati gatam kalhac.
Malô ma sêlêc gatam su têŋ iŋ e
sêlic iŋ ma sêsö ŋandô. 17 Pita
gic amba bu sênem dau dôŋ, goc
gic miŋ yom pi ŋalêŋ naŋ Pômdau
kôc iŋ su yêc gapocwalô. Ma iŋ
sôm, “Mac andi ma asôm asê têŋ
Jems ma asidôwai ŋatô.” Goc iŋ
hu ŋac siŋ ma sa gi.
18 Têŋ bêbêc lau siŋ-ŋga naŋ
sêyob gapocwalô sêlic bu Pita
aŋgô mba. Gêŋ dau gêli ŋac
ŋalôm sa ŋandô, ma ŋac gauc
gêm yom daêsam pi iŋ bu oc mbo
nde. 19 Ma Herod ŋgô ŋawaê, dec
kêŋ lau sêŋsalê iŋ e gimba. Goc iŋ
kêsu lau siŋ-ŋga naŋ sêyob Pita,
ma gic atu bu sêndic ŋac ndu.

Pômdau gic Herod ndu

Tiŋambu Herod hu gameŋ
Judia-ŋga siŋ ma sa têŋ malac
Sisaria gi bu mbo bêc ŋatô. 20 Tôm
ŋasawa hic baliŋ ŋagec gi su, naŋ
yom ŋawapac ŋatô yêc Herod ma
lau malac Taya ma Saidon-ŋga
ŋalhu, dec iŋ gêlic ŋac sac. Magoc
têŋ têm iŋ mbo malac Sisaria, naŋ
lau dau ŋalôm tigeŋ ma gauc gêm
bu sêhê wamba iŋ tiyham. Ŋahu
bu ŋac sêmbo Herod ndê gôliŋ
ŋapu ma lau gameŋ dinaŋ-ŋga
takwê Herod tôm yala hoŋ, bu
nem ŋac sa ŋa gêŋ daneŋ-ŋga
ŋatô. Tu dinaŋ-ŋga sêmasaŋ yom
whiŋ Blastus, ŋgac naŋ yob Herod
ndê andu, ma semlhi iŋ bu nem
ŋac awha têŋ Herod. Ma sic ndoc
bu sêmasaŋ yom wamba-ŋga dau
whiŋ Herod.
21 Têŋ bêc dau Herod sôc ndê
ŋakwê ti ŋawasi kiŋ-ŋga sa, goc
ndöc ndê pôŋ ma sôm ndê yom
daêsam asê têŋ lau malac lu di-
naŋ-ŋga. 22 Ŋac sêŋgô su ma
sêmbwêc, “Kec! Awha dindec
ŋamalac ŋambwa ndê awha dom,
anötö daŋ ndê awha.” 23 Herod
ŋgô ŋac si yom dinaŋ, dec toc
dau sa kêlêc ma kêŋ waê têŋ
Anötö dom. Ma tu dinaŋ-ŋga
Pômdau ndê aŋela gic iŋ ma kôm
iŋ gêmbac atu. Dombo sem iŋ
ahuc ma seŋ iŋ e mbac ndu.
24 Têŋ têm dinaŋ ma kêsêlêŋ
meŋ, naŋ lau sem mêtê ŋapaŋ
e Anötö ndê yom tiapa, ma lau
daêsam sêkêŋ whiŋ. 25 Banabas
lu Saul sic bata si gweleŋ yêc
malac Jerusalem, goc sêmbu sêtêŋ
Antiok si. Ma sêkôc Jon, ŋgac naŋ
sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ bu Mak,
naŋ whiŋ iŋlu gi.

13

Sem mbec Banabas lu Saul bu sêkôm gweleŋ

1 Lau propet ti kêdôhôŋ-waga
bocdec sêmbo m alac Antiok ma
sêkôm gweleŋ yêc gôlôwac dabuŋ
ŋalôm. Banabas lu Saimon naŋ
sêsam bu Naiga, Lusias akêŋ
malac Sairin, Saul ma Manaen
(naŋ tiatu whiŋ †Herod Antipas
têŋ ndoc iŋlu sêmbo balê). 2 Têŋ

bêc daŋ ŋac lau dau sêmbo
sêwhiŋ dau ma sêhu gêŋ daneŋ-
ŋga siŋ tu sêtoc Pômdau sa-ŋga.
Ma Ŋalau Dabuŋ sôm têŋ ŋac bu,
“Aö kayaliŋ Banabas lu Saul sa
bu sêkôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga. Bocdinaŋ anem mbec iŋlu
ma aŋkiŋ iŋlu sêsa sêndi ma
sêkôm gweleŋ dau.” 3 Lau dau
sêŋgô su, goc sêhu gêŋ daneŋ-
ŋga siŋ ti sêteŋ mbec ŋasawa daŋ
tiyham, ma sêkêŋ amba sac Saul
lu Banabas, ma sêŋkiŋ iŋlu sêsa
si.

Saul lu Banabas sêmbo nduc Saipras

4 Ŋalêŋ dinaŋ Ŋalau Dabuŋ
kêkiŋ Saul lu Banabas, dec iŋlu
sêtêŋ malac Selusia si, ma sêpi
waŋ daŋ ma sêsa nduc Saipras
si. 5 Ŋac sêsôc baö yêc malac
Salamis, ma sêsôc lau Israel si lôm
wê-ŋga yêc dindê, ma sem mêtê
lau ti sêhoc Anötö ndê yom asê.
Ma Jon mbo whiŋ iŋlu bu nem
iŋlu sa.

6 Tiŋambu sêŋsêlêŋ ma sêhoc
ŋawaê ŋayham asê yêc nduc
Saipras ŋagameŋ hoŋ e sêhôc asê
malac Papos. Yêc dinaŋ sêtap
propet tasaŋ daŋ sa naŋ kôm
gweleŋ mbectoma-ŋga whiŋ. Iŋ
ŋgac Israel-ŋga daŋ ma iŋ ndê
ŋaê Ba-Jisas. 7 Iŋ gêm akiŋ ŋgac
Rom-ŋga naŋ gêm gôliŋ nduc
Saipras, naŋ ndê ŋaê Segias Polas.
Gôliŋwaga dau iŋ ŋgac tigauc,
dec kêgalêm Banabas lu Saul sa,
bu iŋ tac whiŋ bu sêwhê Anötö
ndê yom sa têŋ iŋ. 8 Magoc
Ba-Jisas kôm bu êŋgwiniŋ ti kêŋ
kisa iŋlu, ma tac whiŋ bu kac
gôliŋwaga dau kwi bu kêŋ whiŋ
Pômdau dom. (Ba-Jisas ndê
ŋaê daŋ Elimas, naŋ danem kwi
bu Mbectoma.) 9 Têŋ ndoc di-
naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm Saul, naŋ
sêsam bu Pol ahuc, ma iŋ tahê
Elimas ma sôm, 10 “Am Sadaŋ atu
am! Am kêŋ kisa lêŋ gitêŋ hoŋ,
ma sac ti mêtê tasaŋ gêm am
ahuc. Am bu kôm Pômdau ndê
lêŋ solop êŋsôŋ. 11 Kwahic dec am
oc êmsahê Pômdau ndê ŋaclai.
Am oc tampec sa ma tôm bêc
ŋatô am oc lic gameŋ ti ac ŋawê
tiyham dom.” Ma ŋagahô ŋasec
gêm ŋgac dau tandô ahuc, ma iŋ
kêsêlêŋ kêsa ma kêsalê ŋamalac
daŋ bu kêm iŋ amba ma wê iŋ.
12 Segias Polas hêdaê tu Saul lu
Banabas si yom pi Pômdau-ŋga,
ma têŋ ndoc iŋ gêlic gêŋ naŋ hôc
asê Elimas, naŋ iŋ kêŋ whiŋ Yisu.

Pol gêm mêtê mbo Antiok

13 Pol lu Banabas ma Mak sêhu
Papos siŋ ma sêpi waŋ daŋ,
ma sêlac sêtêŋ malac Pega naŋ
yêc gameŋ Pampilia-ŋga si. Yêc
gameŋ dinaŋ Jon hu iŋlu siŋ ma
mbu têŋ Jerusalem gi. 14 Goc iŋlu
sêhu Pega siŋ ma sêtêŋ malac An-
tiok naŋ yêc gameŋ Pisidia-ŋga,*
naŋ si. Têŋ bêc Sabat-ŋga sêsôc
lau Israel si lôm wê-ŋga si, ma
sêndöc sic. 15 Sêŋgô Anötö ndê
yom naŋ sêsam yêc Buku Yomsu-
ŋga ti Propet si Buku, goc lau
bata lôm wê-ŋga-ŋga sêkêŋ yom
têŋ iŋlu ma sêsôm, “Asidôwa lu.
Amlu nem yom bu yêc bu apuc
lau dindec dôŋ, dec asôm asê têŋ
yac.”

16 Goc Pol tisa kalhac, ma gic
amba têŋ lau bu sênem dau dôŋ,
goc sôm, “Mac lau Israel-ŋga
ti mac lau apa naŋ atoc Anötö
sa. Aŋgô su naŋ! 17 Yac lau
Israel-ŋga mba Anötö kêyaliŋ yac
mba abaŋi sa. Ma tiŋambu iŋ
kôm ŋac si wakuc naŋ sêndöc
gameŋ Isip-ŋga, n aŋ sêti lau
toŋ atu. Ma têŋ ndoc iŋ kôc
ŋac su yêc Isip, naŋ kôm gêŋ ti
ŋaclai atu daêsam. 18 Tiŋambu
ŋac sêkôm mêtê wachuc daêsam

* **13:14** Malac lu ŋaê Antiok sêyêc. Daŋ yêc gameŋ Siria-ŋga - alic Apo 13:1; ma 14:26. Ma daŋ yêc gameŋ Pisidia-ŋga (alic map).

tôm yala 40 naŋ sêmbo gameŋ
sawa, magoc Anötö hu ŋac siŋ
dom. 19 T iŋambu iŋ ku lau
toŋ 7 dulu yêc gameŋ Kanan-ŋga,
ma kêŋ ŋac si gameŋ têŋ lau
Israel-ŋga sêwêkaiŋ. 20 Gêŋ hoŋ
dinaŋ hôc asê yêc yala 450 ŋalôm.
Tiŋambu iŋ kêŋ lau sêmatôc yom-
ŋga sêyob lau Israel-ŋga e meŋ
têŋ propet Samuel ndê têm. 21 Têŋ
ndoc dinaŋ lau dau sêndac kiŋ
daŋ bu nem gôliŋ ŋac, ma Anötö
kêŋ Saul, naŋ ndê damba Kis akêŋ
Benjamin ndê toŋ. Saul gêm gôliŋ
tôm yala 40, 22 goc Anötö kôc iŋ su
ma kêŋ Dawid ti kiŋ ô iŋ su. Ma
iŋ sôm yom pi Dawid bocdec bu,
‘Aö galic Jessi ndê atu Dawid bu
ŋgac naŋ ndê ŋalôm ti gauc tap
aneŋ atac whiŋ sa, ma oc kôm gêŋ
hoŋ tôm aö atac whiŋ.’ 23 Anötö
kêyaliŋ ŋgac nem lau si-ŋga Yisu
sa yêc Dawid dau ndê wakuc, tôm
iŋ gic bata muŋ su, ma kêŋ iŋ
hôc asê Israel. 24 Yisu gic hu ndê
gweleŋ su dom, ma Jon gêm mêtê
têŋ lau Israel-ŋga hoŋ bu sênem
si ŋalôm kwi ma sêliŋ busaŋgu.
25 Têŋ ndoc Jon ndê gweleŋ kêpiŋ
bu pacndê, naŋ iŋ sôm têŋ lau bu,
‘Mac gauc gêm bu aö asa? Ŋgac
naŋ Anötö gic bata bu ti mac nem
Mesaya, naŋ aö dom. Mba! Magoc
iŋ oc meŋ êŋkuc aö. Iŋ ŋgac
tiwaê ma aö ŋgac ŋambwa, gitôm
dom bu wati iŋ ndê ŋgac akiŋ tu
waŋgapwêc iŋ ndê atapa ŋawalô
su-ŋga.’

26 “O asidôwai. Mac lau Israel-
ŋga naŋ asa akêŋ abaŋ Abraham,
ti mac lau naŋ ambo lau Israel
si toŋ dom magoc atoc Anötö
sa. Ŋawaê dindec pi Anötö ndê
lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ iŋ kêŋ
gic waê yac hoŋ. 27 Lau Israel
Jerusalem-ŋga ti ŋac si lau bata
sêsam propet akwa-kwa si yom
asê yêc ŋac si lôm wê-ŋga tôm
bêc Sabat-ŋga hoŋ. Magoc têŋ
têm Yisu hôc asê, naŋ sêŋyalê
dom bu iŋ Mesaya dau, ma sêkic
yom bu sêndic iŋ ndu. Ŋac
sêŋyalê dom bu lêŋ bocdinaŋ dec
kôm yom naŋ lau propet dau
sêhoc asê pi Mesaya, naŋ ŋandô
sa. 28 Ŋac sêtap yom giso daŋ
sa pi Yisu tu bu sêndic iŋ ndu-
ŋga lec dom, magoc sêndac Pailot
bu ndic iŋ ndu. 29 Ŋac si lêŋ
dinaŋ dec kôm yom hoŋ naŋ sêto
pi Yisu muŋ su, naŋ ŋandô sa.
Pailot ndê lau sic Yisu ndu su, goc
lau sêkôc iŋ su yêc a gicso ma
sêkêŋ iŋ ndê ŋamlaŋ yêc sêhô.
30 Magoc Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau
batê-ŋga. 31 Ma tôm bêc daêsam
iŋ mbo whiŋ lau naŋ sêŋsêlêŋ
sêwhiŋ iŋ têŋ ndoc iŋ gic hu ndê
gweleŋ yêc Galili e lau sic iŋ ndu
yêc Jerusalem. Ŋac lau dau sêlic
iŋ tisa su yomandô, madec sêsôm
asê têŋ lau hoŋ. 32-33 Kwahic dec
yac asôm ŋawaê ŋayham asê têŋ
mac bocdec bu, Anötö uŋ Yisu sa
akêŋ lau batê-ŋga. Ma bocdinaŋ
dec yom naŋ iŋ gic bata têŋ abaŋi,
naŋ kwahic dec iŋ kôm ŋandô sa
têŋ abaŋi si lau wakuc yac dec.
Tôm yom naŋ sêto yêc Wê tilu-
ŋga yêc Buku Wê-ŋga bocdec bu,
*‘Acsalô lec am ti aö neŋ atuŋgac
solop, ma aö gati am Damam.’*
34 Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-
ŋga bu iŋ ŋamlic tibalê dom. Bu
mba, dec oc tôm dom bu sêto yom
bocdec bu, *‘Pwac dabuŋ naŋ aö
kamatiŋ gawhiŋ Dawid, naŋ tidôŋ
su, ma mac oc atap pwac dau ŋa-
mwasiŋ sa.’* 35 Ma yom dau Dawid
to yêc bocdec, *‘Am oc hu nem
Ŋgac Dabuŋ siŋ bu tibalê dom.’*
36 Aŋgô su naŋ! Dawid to yom
dinaŋ hêganôŋ iŋ dau dom. Bu
têŋ ndoc Dawid gic bata gweleŋ
naŋ Anötö kêŋ sip iŋ amba, naŋ
Dawid mbac ndu whiŋ lau têm
dinaŋ-ŋga, ma sêŋsuhuŋ iŋ whiŋ
ndê apai. Ma iŋ ndê ŋamlaŋ tibalê
su. 37 Tigeŋ Yisu, naŋ Anötö uŋ
iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ ndê

ŋamlaŋ tibalê dom.

38 “Bocdinaŋ aneŋ asidôwai hac,
aŋgô. Aö tac whiŋ bu mac
aŋyalê ŋapep bu yom naŋ yac
ahoc asê têŋ mac, naŋ bu whê
mac nem gauc sa pi lêŋ bu Anötö
suc mac nem sac kwi tu Yisu-
ŋga. 39 Mac nem daŋ gitôm dom
bu êŋkuc yomsu hoŋ naŋ Moses
to e Anötö lic iŋ bu ŋamalac
gitêŋ. Mba andô! Tigeŋ kwahic
dec lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ
Anötö gêlic ŋac bu lau gitêŋ tu iŋ-
ŋga. 40 Ayob daôm bu atec ŋawaê
ŋayham dindec dom, tu bu yom
naŋ lau propet sêsôm, naŋ ŋandô
sa pi mac dom. Yom dau bocdec:

41 Alic su naŋ mac lau apu yom
ti ataŋ bôlê-ŋga. Kwahic dec
aö oc wakôm gêŋ atu daŋ,
naŋ lau bu sêsôm asê têŋ
mac, dec oc akêŋ whiŋ dom!
Mac alic ti ahêdaêm, magoc
oc andiŋam!” *[Hab 1:5]*

42 Pol gic bata iŋ ndê yom dinaŋ,
ma iŋlu Banabas bu sêhu lôm wê-
ŋga siŋ sêsa awê sêndi. Ma lau
sêndac iŋlu bu sêmbu sêmeŋ têŋ
Sabat ŋambu-ŋga, ma sêsôm yom
tiyham pi gêŋ hoŋ dinaŋ. 43 Lau
bata lôm wê-ŋga sêkêŋ gôlôwac
sêsa si su, ma lau daêsam sêŋkuc
Pol lu Banabas. Lau ŋatô ŋac lau
Israel-ŋga, ma lau ŋatô ŋac lau
gameŋ apa-ŋga naŋ sêŋkuc lau
Israel si sakiŋ sênem akiŋ Anötö-
ŋga. Ma Pol lu Banabas sem
yomgalôm sêwhiŋ ŋac, ma sem la
ŋac bu takwê Anötö ndê mwasiŋ
tu bu puc ŋac si sêkêŋ whiŋ dôŋ
tôm bêc hoŋ.

44 Sabat daŋ tiyham hôc asê, ma
lau daêsam andô sêkac dau sa bu
sêŋgô Pômdau ndê yom. Kêpiŋ
bu lau malac-ŋga hoŋ sêmeŋ
sêpitigeŋ. 45 Tigeŋ lau Israel-
ŋga ŋatô sêlic toŋ atu dinaŋ ma
sem lêmuŋ ŋandô. Bocdinaŋ ŋac
atac ŋandê ma sêsôm yom sac-
sac daêsam bu sêŋgwiniŋ Pol ti
ndê yom. 46 Magoc iŋlu Banabas
sêlhac ti atac pa su ma sêô ŋac si
yom ma sêsôm, “Anötö kêkiŋ alu
bu asôm iŋ ndê yom asê têŋ mac
lau Israel-ŋga muŋ. Magoc mac
atec iŋ ndê yom. Mac atec bu atap
seŋ andöc tamli-ŋga sa, a? Tu
dinaŋ-ŋga dec alu oc ahu mac siŋ,
ma atêŋ lau naŋ lau Israel dom,
naŋ andi. 47 Pômdau dau gic atu
alu bu akôm bocdinaŋ, tôm yom
naŋ Aisaya to pi Anötö ndê ŋgac
akiŋ bocdec bu:

Aö waŋkiŋ am gitôm ŋawê bu
têŋ lau naŋ lau Israel dom,
naŋ ndi. Ma am oc sôm
ŋawaê ŋayham asê pi aneŋ
lêŋ wanem lau si-ŋga e tiapa
yêc gameŋ hoŋ.” *[Ais 49:6]*

48 Lau gameŋ apa-ŋga dinaŋ
sêŋgô yom dau, ma ŋac atac
ŋayham sa ma sêtoc Pômdau ndê
yom sa. Ma lau hoŋ naŋ Pômdau
kêyaliŋ ŋac sa su bu sêtap seŋ
sêndöc tali-ŋga sa, naŋ sêkêŋ
whiŋ.

49 Ma Pômdau ndê yom gi
tiapa gêm gameŋ hoŋ dinaŋ ahuc.
50 Magoc yêc malac dinaŋ lau
Israel-ŋga ŋatô sêŋgilí lau bata ti
lauwhê tiwaê naŋ sêmbo gôlôwac
Israel-ŋga ŋalôm, ma sêkêŋ kisa
Pol lu Banabas ma sêmasuc iŋlu
su yêc ŋac si gameŋ. 51 Bocdinaŋ
iŋlu sêtoŋ kop su yêc si gahi
bu tôc lau dau si giso asê, ma
sêtêŋ malac Aikoniam si. 52 Ma
Anötö kêŋ Ŋalau Dabuŋ gêm lau
malac Antiok-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ
Yisu, naŋ ahuc, ma sêmbo ti atac
ŋayham ŋapaŋ.

14

Pol lu Banabas sem mêtê sêmbo malac Aikoniam

1 Pol lu Banabas sêhôc asê
malac Aikoniam, ma sêŋkuc si
gêbôm ma sêsôc lau Israel si lôm
wê-ŋga si. Ma yêc dinaŋ iŋlu sem
mêtê ŋalêŋ ŋayham e lau daêsam

sêkêŋ whiŋ Yisu, lau Israel-ŋga
ma lau gameŋ apa-ŋga sêwhiŋ.
2 Magoc lau Israel-ŋga naŋ sêkôc
iŋlu si yom sa ti sêkêŋ whiŋ dom,
naŋ sêŋgilí lau gameŋ apa-ŋga
e sêlic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sac.
3 Tu dinaŋ-ŋga Pol lu Banabas
sêmbo malac Aikoniam ŋasawa
hic baliŋ, ma sêlhac ŋaŋga tu
bu sêwhê Pômdau ndê yom sa-
ŋga. Ma Pômdau kêŋ ŋaclai têŋ
iŋlu bu sêkôm gêŋ dalô ti gêŋ
atu-tu, tu bu puŋ yom naŋ iŋlu
sêhoc asê pi iŋ ndê mwasiŋ, naŋ
dôŋ. 4 Gêŋ dau kôm lau malac-
ŋga sêwhê dau kôc, ŋatô sêlhac
sêwhiŋ lau Israel-ŋga, ma ŋatô
sêlhac sêwhiŋ aposel lu dinaŋ.
5 Têŋ dinaŋ lau Israel-ŋga ma lau
gameŋ apa-ŋga naŋ sêkêŋ kisa
iŋlu, naŋ sêkic yom sêwhiŋ ŋac si
lau bata bu sêkôm iŋlu ŋayom ma
sêtuc iŋlu ŋa hoc ndu. 6-7 Tigeŋ
iŋlu sêŋgô ŋapuc, ma bocdinaŋ
dec sêlhö sêtêŋ gameŋ Likonia-
ŋga si. Ma yêc gameŋ dinaŋ, iŋlu
sêkôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga yêc malac Listra ma malac
Derbi ma yêc ŋagameŋ ŋamakê-
ŋga.

Pol lu Banabas sêtêŋ malac Listra si

8 Yêc malac Listra ŋgac bôliŋ
daŋ mbo, naŋ gahi lu-lu tibalê.
Dinda kôc iŋ bocdinaŋ, ma iŋ
kêsêlêŋ daŋ dom. 9 Têŋ bêc daŋ
iŋ ndöc gameŋ naŋ Pol gêm mêtê
mbo, ma ŋgô iŋ ndê yom. Pol
tahê iŋ e kêyalê bu iŋ kêŋ whiŋ
Pômdau ŋaŋga tôm bu kôm iŋ
ŋayham sa. 10 Dec Pol ta yom ŋa
awha atu ma sôm, “Tisa lhac!” Ma
ŋagahô ŋambwa ŋgac dau tisa
ma kêsêlêŋ.

11 Lau Likonia-ŋga sêlic gêŋ
naŋ Pol kôm, dec sêmbwêc yêc
dau awha-ŋga ma sêsôm, “Kec,
anötöi sem ŋamalac aŋgô ma
sêsip sêtêŋ yac sêmeŋ.” 12 Ma
sêhê ŋaê Seus pi Banabas kêkuc
ŋac si anötö ŋamata-ŋga ndê
ŋaê. Ma sêsam Pol bu Hermes,
kêkuc ŋac si anötö apa daŋ ŋaê,
ŋahu bu iŋ ŋgac sôm yom-ŋga.
13 Lau malac dinaŋ-ŋga si lôm
tu sênem akiŋ ŋac si anötö apa
Seus, naŋ kalhac kêpiŋ malac dau
ŋagatam. Ma anötö apa Seus
ndê dabuŋsiga daŋ, ti ŋac lau
malac-ŋga atac whiŋ bu sêkêŋ
gêŋ pi ya ti da têŋ Pol lu Ban-
abas. Dec iŋ kôc makao gapoc
ŋatô ma gêŋ ŋatô tu sêŋgôlôŋ
makao ma sêkêŋ ti da-ŋga, ma
ŋac hoŋ sêkac dau sa sêmbo
malac dau ŋasactô. 14 Magoc têŋ
ndoc aposel lu sêŋgô gêŋ dinaŋ
ŋawaê, naŋ sêkac si ŋakwê kic
bu sêtôc asê bu sêlic gêŋ dau so
sambuc. Ma sêsa ŋalhu si, ma
sêmbwêc yom bocdec bu, 15 “Ei!
Mac akôm iŋ dinaŋ tu ake-ŋga?
Alu ŋamalac atôm mac, ma ameŋ
bu asôm ŋawaê ŋayham asê têŋ
mac. Alu bu asôm têŋ mac bu
ahu nem anötöi tasaŋ hoŋ siŋ ma
anem daôm kwi ma anem akiŋ
Anötö Tali Ŋadau, naŋ kêmasaŋ
undambê ti nom ma gwêc ti gêŋ
hoŋ. 16 Muŋ-ŋ ga iŋ kêŋ ŋasawa
têŋ lau nom-ŋga hoŋ bu sêkôm
gêŋ tôm si atac whiŋ. 17 Magoc iŋ
kêmwasiŋ lau nom-ŋga ŋapaŋ bu
whê ŋac si gauc sa pi iŋ. Iŋ kêŋ
u gic akêŋ umboŋ, dec mac nem
ôm sem ŋandô daêsam. Iŋ kêŋ
gêŋ daneŋ-ŋga daêsam têŋ mac,
ti gêŋ ŋayham-ŋayham tu bu kôm
mac atac ŋayham-ŋga.” 18 Iŋlu
sêwhê gêŋ hoŋ dinaŋ sa têŋ lau
dau, magoc lau ŋatô si gauc sa
dom, ma sêkôm ŋaŋga bu sêkêŋ
da têŋ iŋlu.

19 Têŋ dinaŋ lau Israel-ŋga ŋatô
naŋ sêmeŋ akêŋ malac Antiok
ma Aikoniam, naŋ sêsôm yom
daêsam têŋ lau e sêkac si ŋalôm
kwi ma sêlic Pol lu Banabas sac.
Dec sêtuc Pol ŋa hoc e gauc gêm
bu iŋ mbac ndu su, goc sêhê iŋ

sa malac ŋamakê gi. 20 Magoc
lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga ŋatô
sêsa si sêŋgihi iŋ a huc, dec iŋ
tisa ma mbu sôc malac Listra gi.
Ma ŋagalaŋsê iŋlu Banabas sêlhö
sêtêŋ malac Derbi si.

Pol lu Banabas sêmbu sêtêŋ Antiok si

21 Iŋlu sêsôm ŋawaê ŋayham
asê yêc malac atu Derbi, e lau
daêsam sêkêŋ whiŋ Pômdau.
Tiŋambu iŋlu sêmbu si, ma sic lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga kêsi yêc malac
Listra, Aikoniam, ma Antiok yêc
gameŋ Pisidia-ŋga. 22 Sêpuc lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêlhac
ŋaŋga ma sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ
dom. Sêsôm têŋ ŋac bu, “Yac
bu dambo Anötö ndê gôliŋ ŋapu,
naŋ iŋ gêŋ sauŋ dom. Dalhac
ŋaŋga ma dahôc ŋawapac dandic
ŋawaê.” 23 Ma yêc lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga ŋatoŋ hoŋ naŋ iŋlu sic
kêsi, naŋ Pol lu Banabas sêŋyaliŋ
lau bata sa bu sêyob toŋ tigeŋ-
tigeŋ. Iŋlu sem mbec lau bata dau
ma sêkêŋ ŋac sêsip Pômdau, naŋ
ŋac hoŋ sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ amba.
Ma ŋac hoŋ sêhu gêŋ daneŋ-ŋga
siŋ tu bu sêteŋ mbec-ŋga, ma
sêndac Pômdau bu puc lau bata
dau dôŋ. 24 Iŋlu sic gameŋ Pisidia-
ŋga kêsi su, goc sêtêŋ gameŋ
Pampilia-ŋga si. 25 Yêc dinaŋ
sêhoc ŋawaê ŋayham asê yêc
malac Pega, ma tiŋambu sêsa
malac Atalia si. 26 Ma yêc Atalia
sêpi waŋ daŋ, ma sêmbu sêtêŋ
malac Antiok naŋ yêc gameŋ
Siria-ŋga si. Muŋ-ŋga lau yêc
malac d au sêŋyaliŋ iŋlu sa ma
sêteŋ Anötö bu êmwasiŋ iŋlu tu
gweleŋ naŋ kwahic dec iŋlu sic
bata su-ŋga. 27 Sêhôc asê su goc
sêkac lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sa,
ma sic miŋ gêŋ hoŋ naŋ Anötö
gêm iŋlu sa bu sêkôm. Ma sêsôm
asê têŋ ŋac bu kwahic dec Anötö
gêlêc gatam su têŋ lau naŋ lau
Israel dom, dec ŋac si lau daêsam
sêkêŋ whiŋ Yisu. 28 Ma iŋlu
sêmbo sêwhiŋ lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga yêc malac Antiok ŋasawa
baliŋ.

15

Lau atu-tu sêkac sa sêmbo Jerusalem

1 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô akêŋ
gameŋ Judia-ŋ ga sêhôc asê An-
tiok, ma sêndôhôŋ yom têŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ lau Israel
dom, naŋ bocdec bu, “Mac bu asê
nem lauŋgac si ŋamlic ŋatô su
aŋkuc pwac naŋ Moses to yom
pi, naŋ dom, dec oc tôm dom bu
Anötö nem mac si.” 2 Tu yom
dinaŋ-ŋga dec kisa atu yêc Pol
lu Banabas ma lau gameŋ Judia-
ŋga dinaŋ ŋasawa, ma sêseŋ dau
ŋapaŋ pi yom dau. Bocdinaŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋyaliŋ Pol
lu Banabas ma lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga ŋatô sa, ma sêŋkiŋ ŋac bu
sêpi Jerusalem sêndi ma sêŋgô
lau aposel ti lau bata si gauc pi
yom dau. 3 Sêŋkiŋ ŋac si su, ma
têŋ ndoc Pol ti lau dau sêŋsêlêŋ
sêmbo seŋ, naŋ sic miŋ têŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc gameŋ Pio-
nisia ti Samaria-ŋga, pi ŋac si
gweleŋ têŋ lau naŋ lau Israel
dom. Sêwhê sa bu lau apa
daêsam sêkac si ŋalôm kwi ma
sêkêŋ whiŋ Pômdau. Ma yom
dau kôm lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ
atac ŋayham atu. 4 Ma têŋ
ndoc sêhôc asê Jerusalem, naŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga ti aposel ma lau
bata sêkôc ŋac sa. Ma iŋlu sic miŋ
gêŋ hoŋ naŋ Anötö gêm iŋlu sa bu
sêkôm.

5 Têŋ dinaŋ lau Palêsai ŋatô naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sêtisa ma
sêsôm, “Yac gauc gêm tidôŋ bu
dandic atu bu lau gameŋ apa-ŋga
naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sêsê
lauŋgac si ŋamlic ŋatô su ma
sêsôc Moses ndê yomsu ŋapu.”
6 Goc sêkac lau aposel ti lau bata

hoŋ sa sêpitigeŋ bu sêkôc gauc pi
yom dau. 7 Sêsôm yom ŋasawa
baliŋ su, goc Pita tisa ma sôm,
“Asidôwai, gauc nem gêŋ naŋ
Anötö kôm têŋ lau gameŋ apa-
ŋga ŋatô, têŋ têm dê gi su. Mac
aŋyalê su bu iŋ gêlic ŋayham bu
ŋac sêŋgô ŋawaê ŋayham sa aö
dauŋ whaŋsuŋ, ma sêkêŋ whiŋ.
8 Anötö naŋ kêyalê ŋamalac hoŋ
si ŋalôm, naŋ kêŋ Ŋalau Dabuŋ
têŋ ŋac tôm iŋ kêŋ têŋ yac, dec
tôc asê bu iŋ ndê mwasiŋ gic ŋac
ŋawaê whiŋ. 9 Iŋ kêmasaŋ ŋac si
ŋalôm ŋawasi sa tu ŋac si sêkêŋ
whiŋ-ŋga, gitôm iŋ kôm têŋ yac.
Gêŋ dau whê sa bu iŋ gêlic yac
hoŋ bu lau kaiŋ tigeŋ. 10 Magoc iŋ
kôc ŋac sa tu sêŋkuc Moses ndê
yomsu-ŋga dom. Yomsu dau kêŋ
ŋawapac têŋ yac ti damaŋi, naŋ
datôm dom bu dahôc. Bocke dec
mac bu akêŋ ŋawapac dau sac lau
gameŋ apa-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ,
naŋ si bakêyac? Mac bu akôm
bocdinaŋ dec oc aŋsahê Anötö,
ma mboe oc kôm iŋ atac ŋandê.
Ma mac oc alhac iŋ ndê lêŋ nem
lau si-ŋga ahuc. 11 Magoc yac
dakêŋ whiŋ bu Anötö gêm yac lau
Israel-ŋga si tu mwasiŋ naŋ datap
sa ŋambwa yêc Pômdau Yisu-
ŋga. Ma ŋac lau dindê bocdinaŋ.”

12 Ma têŋ dinaŋ Banabas lu Pol
sic miŋ yom pi gêŋ dalô ti gêŋ
atu-tu naŋ Anötö gêm iŋlu sa bu
sêkôm yêc lau gameŋ apa-ŋga
ŋalôm. Ma lau hoŋ naŋ sêkac sa
sêndöc, naŋ sem dôŋ ma sêkêŋ
daŋga iŋlu si yom. 13 Iŋlu si yom
pacndê, goc Jems sôm yom asê
bocdec bu, “Asidôwai, aŋgô aneŋ
yom. 14 Pita whê sa têŋ yac su
pi gêŋ naŋ Anötö kôm bu kôc
lau gameŋ apa-ŋga ŋatô sa sêti iŋ
ndê. 15 Gêŋ dau kêkuc yom naŋ
propet daŋ to muŋ su bocdec bu:

16 Pômdau sôm, ‘Tiŋambu aö
oc wambu wameŋ, ma wapuc
Dawid ndê gôliŋ kiŋ-ŋga dôŋ
tiyham. Dawid ndê gôliŋ dau
kwahic dec tisac gitôm andu
naŋ tiakwa su, magoc aö oc
wakwê sa tiyham. 17 Ŋalêŋ
dinaŋ dec wamasaŋ lêŋ bu
lau sêŋsalê aö, ma sêtigasuc
aö tiyham. Ma lau gameŋ
apa-ŋga naŋ gahê aneŋ ŋ aê
pi ŋac, naŋ sêwhiŋ.’ Pômdau,
naŋ oc kôm gêŋ dau ŋandô sa,
naŋ ndê yom dau dinaŋ. 18 Iŋ
kêmasaŋ lêŋ dau gwanaŋ su.”
[Amos 9:11-12]

19 Goc Jems sôm, “Bocdinaŋ
aö gauc gêm bu lau gameŋ apa-
ŋga naŋ sêkac si ŋalôm kwi ma
sêsôc Anötö ndê gôliŋ ŋapu, naŋ
oc dakêŋ ŋawapac têŋ ŋac dom.
20 Mba! Dato bapia têŋ ŋac,
ma dakêŋ puc ŋac bu sêneŋ gêŋ
daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da
têŋ anötöi gwam, naŋ dom, bu
gêŋ dau ŋadômbwi yêc Anötö
aŋgô-ŋga. Danem la ŋac bu
sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga dom,
ma sêneŋ bôc naŋ sêkiŋ ndu ma
wata ti dac naŋ dom. 21 Yom dau
dinaŋ. Moses ndê yom, naŋ oc
sêŋyalê su, ma bocdinaŋ dato yom
pi dom. Bu lau sem mêtê pi Moses
ndê yom yêc malac atu-tu hoŋ
gitôm yala daêsam su, ma sêsam
iŋ ndê buku yêc ŋac si lôm wê-
ŋga tôm bêc Sabat-ŋga hoŋ.”

*Sêto bapia têŋ lau gameŋ apa-
ŋga*

22 Têŋ dinaŋ lau aposel ti lau
bata, ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ
si ŋalôm tigeŋ, bu sêŋyaliŋ ŋac
si lau ŋatô sa, bu sêtêŋ Antiok
sêwhiŋ Pol lu Banabas sêndi. Ŋac
s êŋyaliŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si
ŋgac bata lu sa, naŋ Judas, naŋ
sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ bu Basabas,
lu Sailas. 23 Ma sêto bapia daŋ bu
iŋlu sêkôc tôhôŋ, naŋ sôm yom
bocdec bu:

Yac ato bapia dindec têŋ mac
lau gameŋ apa-ŋga naŋ akêŋ
whiŋ Pômdau, yêc malac

Antiok ma gameŋ Siria-ŋga
ti Silisia-ŋga. Mac nem
asidôwai yac lau aposel ti lau
bata lec, akôm acsalô ŋayham
têŋ mac.
24 Yac atap sa bu yac mba
lau ŋatô sêhôc asê mac,
ma sêkôm mac nem ŋalôm
ŋawapac tu ŋac si yom pi
mêtê dasê lauŋgac ŋamlic-
ŋga. Yac aŋkiŋ lau dau sêtêŋ
mac sêloc dom. 25 Bocdinaŋ
yac hoŋ gauc gêm tidôŋ
bu aŋyaliŋ lau ŋatô sa ma
aŋkiŋ ŋac sêtêŋ mac sêloc
sêwhiŋ yac mba silip ŋayham
lu, naŋ Pol lu Banabas.
26 Iŋlu sêkêŋ dau sambuc bu
sêhoc Pômdau Yisu Kilisi ndê
ŋawaê ŋayham asê, ma sêtöc
dau dom bu sêmbac ndu tu
iŋ ndê ŋaê-ŋga. 27 Ma kwahic
dec yac aŋkiŋ Judas lu Sailas
sêwhiŋ iŋlu sêtêŋ mac sêloc,
bu sêpuc yom bapia dindec-
ŋga dôŋ. 28 Yac bu akêŋ
ŋawapac têŋ mac dom, tigeŋ
bu anem la mac. Ma yac
akêŋ whiŋ bu Ŋalau Dabuŋ
oc puc yac mba yom dau dôŋ.
Yom dau bocdec. 29 Aneŋ
gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ
ti da têŋ anötöi gwam, naŋ
dom. Aneŋ bôc naŋ sêkiŋ
ndu ma wata ti dac, naŋ dom.
Ma akôm mêtê mockaiŋ-ŋga
dom. Ayob daôm bu ambo
ahê gêŋ dau, naŋ dec oc
akôm mêtê ŋayham. Yom
dau dinaŋ. Acsalô ŋayham
têŋ mac hoŋ.

30 Sêto bapia dau su, goc sêŋkiŋ
lau dau sêtêŋ Antiok si. Ma
yêc dindê, ŋac sêkac lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga sa, ma sêkêŋ bapia dau
têŋ ŋac. 31 Lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga sêsam, dec puc ŋac dôŋ
ma kôm ŋac atac ŋayham sa.
32 Judas lu Sailas dau propet lu,
ma sêsôm yom ti sêkêŋ gauc
ŋayham daêsam têŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga, bu sêpuc ŋac dôŋ.
33 Sêmbo sêwhiŋ ŋac bêc ŋatô,
goc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sem mbec
iŋlu ŋa yom malô, ma sêŋkiŋ
iŋlu sêmbu sêtêŋ gôlôwac dabuŋ
Jerusalem-ŋga, naŋ sêŋkiŋ iŋlu
sêmeŋ, naŋ si tiyham. [34 Magoc
Sailas gauc gêm bu mbo malac An-
tiok.] 35 Ma Pol lu Banabas sêmbo
malac Antiok, ma iŋlu sêwhiŋ lau
daêsam, sêmbo ti sêndôhôŋ lau
ma sêhoc Pômdau ndê yom asê.

Pol lu Banabas sêhu dau siŋ

36 Tiŋambu Pol sôm yom têŋ
Banabas bocdec bu, “Aö gauc
gêm bu hêclu dambu datêŋ malac
hoŋ naŋ muŋ-ŋga dahoc Pômdau
ndê yom asê dambo, naŋ dandi.
Dandic lau kêsi yêc dindê, ma
dalic bu ŋac sêmbo ŋalêŋ bocke.”
37 Banabas tac whiŋ bu sêkôc Jon
naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê daŋ bu
Mak, naŋ whiŋ iŋlu ndi. 38 Magoc
Pol gêlic gauc dau bu yham dom.
Ŋahu bu muŋ-ŋga Jon hu iŋlu
ma iŋlu si gweleŋ siŋ yêc gameŋ
Pampilia-ŋga. 39 Tu yom dinaŋ-
ŋga Pol lu Banabas sêseŋ dau e
sêhu dau siŋ. Banabas kôc Mak
ma iŋlu sêpi waŋ daŋ ma sêtêŋ
nduc Saipras si. 40 Magoc Pol
kêyaliŋ Sailas sa bu êŋsêlêŋ whiŋ
iŋ ndi. Asidôwai Antiok-ŋga sem
mbec iŋlu ma sêteŋ Pômdau bu
puc iŋlu dôŋ ŋa iŋ ndê mwasiŋ,
ma tiŋambu iŋlu sêlhö si. 41 Ma
iŋlu sic gameŋ Siria ti Silisia-ŋga
kêsi ma sêpuc lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga dôŋ yêc gameŋ dinaŋ.

16

Timoti kôm gweleŋ whiŋ Pol lu Sailas

1 Pol lu Sailas sêhôc asê malac
Derbi, ma tiŋambu sêtêŋ malac
Listra si. Yêc malac dinaŋ ŋgac
kêŋ whiŋ-ŋga daŋ ŋaê Timoti
mbo. Iŋ dinda iŋ awhê Israel-
ŋga daŋ naŋ kêŋ whiŋ Pômdau,

ma Timoti damba iŋ ŋgac Grik-
ŋga. 2 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ
sêmbo malac Listra ma Aikoniam
sêlic Timoti bu ŋgac ŋayham ma
sêmpiŋ iŋ. 3 Pol tac whiŋ bu Tim-
oti êŋsêlêŋ ti kôm gweleŋ whiŋ
iŋ. Tigeŋ iŋ kêyalê bu lau Israel-
ŋga hoŋ naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ,
naŋ sêŋyalê bu Timoti damba iŋ
ŋgac Grik-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga iŋ
sê Timoti ndê ŋamlic ŋatô su.
4 Tiŋambu sêŋsêlêŋ sêlom-sêlom
malac, ma sêhoc yom naŋ lau bata
ti lau aposel sêmatiŋ tidôŋ yêc
Jerusalem, naŋ asê têŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga bu sêŋkuc. 5 Ŋalêŋ dau
dinaŋ Anötö puc lau si sêkêŋ whiŋ
dôŋ yêc malac hoŋ dinaŋ, ma tôm
bêc hoŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si toŋ
kêsôwec tiatu.

Pol yêc mbê pi ŋgac Masedonia-ŋga

6 Ŋalau Dabuŋ kalhac Pol ti lau
naŋ sêwhiŋ iŋ ahuc, bu sênem
mêtê yêc gameŋ Esia-ŋga têŋ
ŋasawa dinaŋ dom. Bocdinaŋ dec
ŋac gacgeŋ sêmbo gameŋ Prigia
ti Galesia-ŋga, ma sêkôm gweleŋ
sêmbo dinaŋ. 7 Têŋ ndoc sêhôc
asê gameŋ Misia-ŋga ŋabatiŋ, ma
bu sêsôc malac Bitinia sêndi, naŋ
Yisu ndê Ŋalau kalhac ŋac ahuc
tiyham. 8 Bocdinaŋ sêhôc gêlêc
gameŋ Misia-ŋga ma sêsip malac
Troas si. 9 Têŋ ôbwêc dinaŋ
Pol yêc mbê ma gêlic ŋgac daŋ
akêŋ gameŋ Masedonia-ŋga meŋ
kalhac iŋ aŋgô-ŋga, ma teŋ iŋ
bocdec bu, “Têŋ Masedonia mweŋ
ma nem yac sa.” 10 Pol yêc mbê
dau su ma whê sa têŋ yac* e
aŋyalê bu Anötö mbwêc yac bu
anem mêtê têŋ lau Masedonia-
ŋga. Bocdinaŋ dec yac aŋsahic
dauŋ bu atêŋ lau dau andi.

Lidia kôc Pol ndê yom sa ma kêŋ whiŋ Yisu.

11 Yac api waŋ yêc Troas ma
solop atêŋ nduc Samotres a, ma
ŋagalaŋsê yac ahu nduc dau siŋ
ma asôc baö yêc malac Niapolis.
12 Goc yac aŋsêlêŋ atêŋ malac
Pilipai a a mbo bêc ŋatô. Malac
dau ti gameŋ Masedonia-ŋga ŋa-
malac atu, ma lau Rom-ŋga naŋ
sem gôliŋ gameŋ dau, naŋ sêndöc
malac dinaŋ.

13 Têŋ Sabat daŋ yac ahu malac
dau siŋ, ma asa atêŋ bu daŋ yêc
malac dau ŋamakê a. Yac gauc
gêm bu mboe gameŋ dinaŋ, iŋ
lau ŋatô si gameŋ sêteŋ mbec-
ŋga. Ma yac atap lauwhê ŋatô
sa, naŋ sêkac sa sêmbo dindê, dec
andöc sic ma ac hu asôm yom
têŋ ŋac. 14 Lauwhê naŋ sêŋgô
yom dau, naŋ si daŋ iŋ Lidia. Iŋ
awhê tidulu po ŋadalô-ŋga, naŋ
meŋ akêŋ malac Tayatira, ma iŋ
awhê toc Anötö sa-ŋga. Têŋ ndoc
iŋ ŋgô Pol ndê yom, naŋ Pômdau
kac iŋ ndê ŋalôm bu kôc yom dau
sa ma kêŋ whiŋ Yisu. 15 Dec Lidia
ti lau hoŋ naŋ sêndöc iŋ ndê andu
naŋ sêliŋ saŋgu. Ma tiŋambu iŋ
sôm têŋ yac, “Mac bu alic aö gitôm
awhê naŋ kêŋ whiŋ Pômdau, dec
ameŋ ambo aneŋ andu.” Ma iŋ
piŋkap yac ŋapaŋ e yac awhiŋ iŋ
a.

Pol lu Sailas sêndöc gapocwalô

16 Têŋ ndoc daŋ yac bu atêŋ
gameŋ naŋ lau sêteŋ mbec
sêmbo, naŋ andi, ma awhê daŋ
meŋ tap yac sa. Iŋ awhê akiŋ
ŋambwa daŋ, ma ŋalau daŋ mbo
whiŋ iŋ ma hoc yom asê pi gêŋ
naŋ oc meŋ sa tiŋambu. Lau
daêsam êlêmê sêtêŋ iŋ si, bu iŋ
whê yom sa pi gêŋ naŋ oc hôc
asê ŋac têŋ têm ŋambu-ŋga. Ma
awhê dau ndê ŋadaui sêtap awa
atu sa tu iŋ-ŋga. 17 Têŋ têm
dinaŋ yac aŋsêlêŋ awhiŋ Pol, ma

* **16:10** Yêc ŋabatiŋ 10 Luk to yom ‘yac,’ dec tôc asê bu iŋ dau mbo whiŋ Pol têŋ ndoc dinaŋ e tôm ndoc sêtêŋ malac Pilipai si - yêc ŋabatiŋ 19 iŋ to ‘yac’ tiyham dom. Iŋ kôm ŋalêŋ tigeŋ yêc Apo 20:5–21:18; ma 27:1–28:16.

awhê dau kêkuc yac ma mbwêc
bocdec bu, “Lau dindec sem akiŋ
Anötö Ŋawasi ti Ŋaclai Ŋadau,
ma sêwhê yom sa pi lêŋ Anötö
nem mac si andöc tamli ŋapaŋ-
ŋga.” 18 Tôm bêc daêsam iŋ kôm
boc-dinaŋ e mbô Pol ŋalôm sa.
Goc iŋ kac dau kwi ma sôm têŋ
ŋalau bu, “Tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-
ŋga, dec wandic atu am bu sa
yêc awhê dinaŋ.” Ma ŋagahô eŋ
ŋalau hu awhê dau siŋ.
19 Têŋ ndoc dinaŋ awhê dau
ndê ŋadaui sêŋyalê bu ŋac si lêŋ
sêkôc awa-ŋga pacndê. Dec sêlô
Pol lu Sailas dôŋ ma sêhê iŋlu sa
sêsôc malac lôm sêtêŋ lau atu-
tu si. 20 Sêkêŋ iŋlu sêlhac lau
sêmatôc yom-ŋga si aŋgô-ŋga,
ma sêsôm, “Ŋgac lu dindec iŋlu
ŋgac Israel-ŋga. Ma sêmeŋ bu
sêli lau malac-ŋga si ŋalôm sa.
21 Bu iŋlu sêkac lau bu sêŋkuc
mêtê ŋatô naŋ yac lau Rom-ŋga
bu taŋkuc, dec oc so yac neŋ
ŋagôliŋ.” 22 Awhê akiŋ dau ndê
ŋadaui sêŋgôliŋ yom dinaŋ pi
Pol lu Sailas, ma lau malac-ŋga
sêpuc yom dau dôŋ. Bocdinaŋ lau
sêmatôc yom-ŋga sêkêŋ yatu bu
sêkac iŋlu si ŋakwê su ma sêhi
iŋlu ŋa sö. 23 Sêhi iŋlu ŋa sö
sac andô, goc sêkêŋ iŋlu sêndöc
gapocwalô. Ma sêsôm yom ŋaŋga
têŋ ŋgac naŋ yob gapocwalô bu
yob iŋlu ŋapep. 24 Iŋ ŋgô yom
dau su dec kêŋ iŋlu sêndöc ŋalôm
daŋ, naŋ yêc andu gapocwalô-
ŋga dau ŋa-ŋalôm andô. Ma iŋ
sô iŋlu gahi dôŋ gêm damiŋ a.
25 Timaniŋhu Pol lu Sailas sêteŋ
mbec ti sem wê sêmpiŋ Anötö,
ma lau gapocwalô-ŋga ŋatô sêkêŋ
daŋga iŋlu. 26 Sem wê sêmbo ma
t iyhô atu gêm dec andu gapoc-
walô-ŋga wiwic sa. Ma gatam
gapocwalô-ŋga hoŋ sêlêc dau su,
ma sen gapocwalô-ŋga suc yêc lau
hoŋ. 27 Têŋ têm dinaŋ ŋgac yob
gapocwalô-ŋga tali sa ma gêlic bu
gatam hoŋ kac sa su. Iŋ gauc
gêm bu lau hoŋ oc sêlhö si su, dec
púc iŋ ndê bieŋ baliŋ sa bu kuŋ
dau ndu. 28 Magoc Pol mbwêc,
“Kôm daôm ŋayom dom. Yac hoŋ
kelec ambo!” 29 Goc ŋadau sôm
bu lau sêtuŋ ya sa sêmeŋ, ma sôc
gapocwalô gi. Iŋ hu dau sip nom
yêc Pol lu Sailas gahi-ŋga, ma töc
dau ti kêtitec ŋandô. 30 Malô goc
iŋ wê iŋlu sêsa awê si ma ndac
iŋlu, “O ŋgac atu lu. Aö wakôm
sake bu watap seŋ wandöc taŋli-
ŋga sa?” 31 Ma iŋlu sêô yom
ma sêsôm, “Kêŋ whiŋ Pômdau
Yisu, dec am oc tap Anötö ndê
mwasiŋ nem am si-ŋga sa. Am ti
am nem lau hoŋ naŋ ambo nem
andu, naŋ asa lêŋ tigeŋ dinaŋ.”
32-33 Têŋ ôbwêc dinaŋ ŋgac yob
andu gapocwalô-ŋga kôc iŋlu ma
kêgwasiŋ iŋlu gamboc. Ma iŋlu
sêwhê Pômdau ndê yom sa têŋ iŋ
ti lau hoŋ naŋ sêmbo iŋ ndê andu.
Ma iŋ ti ndê lau hoŋ sêliŋ saŋgu.
34 Tiŋambu iŋ kôc iŋlu sêsôc iŋ
ndê andu si ma kêŋ gêŋ daneŋ-
ŋga iŋlu seŋ. Iŋ tac ŋayham atu
bu iŋ ti ndê lau hoŋ kwahic dec
sêkêŋ whiŋ Anötö.

35 T êŋ galaŋsê bêbêc lau
sêmatôc yom-ŋga sêŋkiŋ lau siŋ-
ŋga ŋatô sêtêŋ ŋgac yob gapoc-
walô-ŋga si, bu sêsôm têŋ iŋ
bu êŋgapwêc Pol lu Sailas su.
36 Ŋgac naŋ yob andu gapoc-
walô-ŋga ŋgô yom dau, goc sôm
têŋ Pol, “Lau sêmatôc yom-ŋga
sêkêŋ yom meŋ bu waŋgapwêc
amlu Sailas su yêc gapocwalô.
Bocdinaŋ amlu alhö andi ti yom
malô.” 37 Magoc Pol sôm têŋ lau
s iŋ-ŋga dinaŋ, “Alu ŋgac Israel-

† **16:37** Yom dau ŋahu sêsôm yêc Yom Inglis bu ‘citizenship.’ Pol whê iŋlu Sailas sa bu citizen Israel-ŋga, ma citizen Rom-ŋga whiŋ. Lau Rom si ŋagôliŋ daŋ kêŋ yao bu sêhi citizen Rom-ŋga dom, bocdinaŋ gêŋ naŋ sêkôm têŋ iŋlu Sailas, naŋ gêŋ so. Alic yom ŋatô yêc Apo 22:25-29.

ŋga, magoc alu ŋgac Rom-ŋga† awhiŋ. Sêmatôc alu mba yom ŋapep dom, ma sic alu yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga e sêkêŋ alu andöc dec. Ma bocke dec ŋac bu sêhu alu siŋ gelec alhö andi? Mba! Ŋac dau sêmeŋ ma sêwê alu asa andi.”
38 Lau siŋ-ŋga dinaŋ sêmbu si ma sic miŋ yom dau têŋ lau sêmatôc yom-ŋga. Ŋac sêŋgô bu Pol lu Sailas iŋlu ŋgac Rom-ŋga sêtôm ŋac, dec ŋac sêtöc dau atu. 39 Goc ŋac sêtêŋ gapocwalô si ma sêkôm bu sênem malô iŋlu si ŋalôm. Sêkôc iŋlu su yêc andu gapocwalô-ŋga, ma sêwê iŋlu sêsa si. Ma sêndac iŋlu bu sêhu malac dau siŋ. 40 Têŋ ndoc Pol lu Sailas sêhu gapocwalô siŋ, naŋ iŋlu sêtêŋ Lidia ndê andu si. Sêkac lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sa, ma sêsôm yom ŋayham daêsam tu sêpuc ŋac dôŋ-ŋga. Ma tiŋambu sêhu ŋac siŋ.

17

Lau sêkêŋ kisa Pol lu Sailas yêc Tesalonika

1 Iŋlu sêŋsêlêŋ si sêsa seŋ têŋ malac Ampipolis ma Apolonia, ma gacgeŋ si e sêhôc asê Tesalonika. Yêc malac dinaŋ lau Israel si lôm wê-ŋga daŋ kalhac. 2 Pol kêkuc iŋ ndê mêtê, ma têŋ Sabat sôc lôm wê-ŋga dau gi. Ma gitôm Sabat tö iŋ gêm yomgalôm whiŋ lau yêc dindê, bu whê ŋac si gauc sa pi Anötö ndê yom daêsam naŋ sêto yêc muŋ su naŋ. 3 Iŋ whê sa ma tôc asê bu Mesaya gic waê bu hôc ŋandê e mbac ndu, ma tisa akêŋ lau batê-ŋga ma mbo tali tiyham. Dec iŋ sôm têŋ ŋac, “Kwahic dec aö wasôm têŋ mac bu Yisu iŋ Mesaya dau. Yom ŋandô!” 4 Lau Israel-ŋga ŋatô sêkêŋ whiŋ ma sêlhac sêwhiŋ Pol lu Sailas. Ma lau Grik-ŋga daêsam naŋ sêtoc Anötö sa, naŋ sêkêŋ whiŋ, ma lauwhê tiwaê daêsam bocdinaŋ.
5 Magoc lau Israel-ŋga ŋatô sem lêmuŋ Pol lu Sailas, dec sêsôc malac lôm si, ma sêkac lau sac ŋatô sa sêpitigeŋ, ma sêŋgilí ŋac tu bu sêndic hu kisa. Ŋac sêŋyalê bu Pol lu Sailas sêyêc Jason ndê andu, dec sênti sêtêŋ andu dau si, bu sêhê iŋlu sêsa sêmeŋ. 6 Magoc sêtap iŋlu sa dom, ma bocdinaŋ sêkôc Jason ti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô ma sêkêŋ ŋac sêlhac lau bata malac-ŋga aŋgô-ŋga. Ma sêsôm ŋa awha atu, “Lau naŋ sêli lau ŋalôm sa yêc gameŋ hoŋ, naŋ kwahic dec sêmeŋ sêkôm yêc yac neŋ malac. 7 Ma Jason, ŋgac dindec, iŋ kôc ŋac sa sêmbo iŋ ndê andu. Ŋac sêsôc †Sisa ndê ŋagôliŋ ŋapu dom, ma ŋac hoŋ sêsôm bu kiŋ daŋ tiyham mbo, naŋ ndê ŋaê Yisu.” 8 Lau bata ti lau toŋ dinaŋ ma lau malac-ŋga hoŋ sêŋgô yom dinaŋ e gêli ŋac si ŋalôm sa ŋandô. 9 Goc sêsôm bu Jason ti iŋ ndê lau sênemlhi dau su yêc gapocwalô. Semlhi su goc sêkêŋ ŋac sêlhö si.

Pol lu Sailas sêtêŋ malac Berea si

10 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc Tesalonika sêhôŋ e ŋasec sa su, goc sêŋkiŋ Pol lu Sailas sêlhö sêtêŋ malac Berea si. Sêhôc asê su sêmbo malac dinaŋ, ma sêsôc lau Israel si lôm wê-ŋga si ma sem mêtê. 11 Lau Berea-ŋga ŋac lau si mêtê ŋayham hôc gêlêc lau Tesalonika-ŋga si mêtê. Sêkêŋ daŋga ŋapep têŋ Pol lu Sailas si yom pi Yisu, ma sêkôc sa ti atac whiŋ. Ma tôm bêc hoŋ sem dôhôŋ yom dau whiŋ Anötö ndê yom naŋ sêto muŋ su yêc naŋ. Ŋac bu sêŋyalê iŋlu si yom bu yom ŋandô me mba. 12 Ma lau Israel-ŋga daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu, ma yêc lau Grik-ŋga, lauwhê tiwaê ma lauŋgac daêsam sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ.

13 Malô goc lau Israel-ŋga yêc
malac Tesalonika sêŋgô ŋawaê bu
Pol gêm Anötö ndê mêtê têŋ lau
mbo Berea. Dec ŋac sêtêŋ Berea
si, bu sêli lau ŋalôm sa bu sêkêŋ
kisa Pol lu Sailas. 14 Tu dinaŋ-ŋga
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋkiŋ Pol
kölhö têŋ malac daŋ yêc gameŋ
gwêc-ŋga gi. Magoc Sailas lu Tim-
oti gacgeŋ sêmbo malac Berea.
15 Lau naŋ sêhoŋ Pol ma sêsa
seŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêkôc iŋ sêsip
malac Atens si. Goc Pol kêkiŋ ŋac
sêmbu si, ma sôm bu sêkêŋ yom
têŋ Sailas lu Timoti bu sêtêŋ iŋ
sêmeŋ ŋagahô.

Pol gêm mêtê yêc Atens

16 Pol hôŋ iŋlu mbo Atens, ma
gêlic anötöi gwam daêsam sêlhac
malac lôm, dec kôm iŋ ŋalôm
ŋawapac. 17 Bocdinaŋ iŋ sôc
lôm wê-ŋga gi ma gêm yomgalôm
whiŋ lau Israel ti lau Grik-ŋga
naŋ sêtoc Anötö sa. Ma tôm
bêc hoŋ iŋ sôc malac lôm gi tap
lau ŋatô sa, ma whê Anötö ndê
yom sa têŋ ŋac bocdinaŋ. 18 Yêc
Atens lau ŋatô sêmbo, naŋ êlêmê
sem yomgalôm pi gêŋ hoŋ ŋahu
sêwhiŋ dau. Sêsam ŋac bu lau
Epikuria ma lau Stoik. Têŋ ndoc
ŋac si lau ŋatô sêŋgô Pol sôm
ŋawaê ŋayham asê pi Yisu, ma
pi lêŋ datisa akêŋ lau batê-ŋga,
naŋ ŋac sic hu sêseŋ iŋ ndê gauc
ti yom ŋatô. Lau ŋatô sêsôm,
“Ŋgac dindec sôm yom daêsam
ŋapaŋ, ŋahu bocke?” Ma ŋatô
sêsôm, “Mboe iŋ bu nem yac
neŋ gauc kwi tu bu dakêŋ whiŋ
anötöi apa-ŋga.” 19 Bocdinaŋ dec
sêwê iŋ sêtêŋ gameŋ naŋ sêsam
bu Areopagas, gameŋ naŋ lau
naŋ sêkip gêŋ ŋahu sa-ŋga êlêmê
sêkac sa sêmbo. Ŋac sêkêŋ Pol
kalhac lau Areopagas-ŋga aŋgô-
ŋga, ma sêndac iŋ bocdec bu,
“Gitôm bu am whê yom wakuc
naŋ am kêdôhôŋ têŋ lau, naŋ sa
têŋ yac? 20 Yac aŋgô am nem yom
tôm yom wakuc andô daŋ, ma yac
bu aŋyalê yom dau ŋahu.” 21 Lau
Atens ti lau apa hoŋ naŋ sêndöc
malac dinaŋ, naŋ sêmbo tu sêŋgô
yom ti sênem yomgalôm ŋapaŋ
pi gauc wakuc bocke naŋ hôc asê
ŋac-ŋga. Ŋac si gweleŋ daŋ mba.
Tu dinaŋ-ŋga dec ŋac bu sêŋgô
Pol ndê yom.

22 Ma Pol tisa kalhac lau aŋgô-
ŋga yêc Areopagas, ma sôm, “O
mac lau Atens-ŋga. Aö kayalê
bu mac akôm gêŋ daêsam tu bu
anem akiŋ anötöi nom-ŋga. 23 Bu
aö kasêlêŋ ti gatôc gwaniŋ gêŋ
hoŋ naŋ mac amasaŋ tu anem
akiŋ mac nem anötöi-ŋga. Ma aö
gatap alta daŋ sa, naŋ mac ato
yom pi bocdec bu, ‘Anötö naŋ yac
tam gauc, naŋ ndê alta.’ Anötö
naŋ mac am akiŋ magoc am gauc
iŋ, naŋ kwahic dec aö oc wawhê
iŋ sa têŋ mac. 24 Iŋ Anötö, naŋ kêŋ
nom ti gêŋ hoŋ, ma iŋ undambê ti
nom ŋadau. Ma bocdinaŋ iŋ ndöc
lôm dabuŋ naŋ ŋamalac amba
sêmasaŋ, naŋ dom. 25 Ma gêŋ naŋ
ŋamalac sêmasaŋ, naŋ oc nem
iŋ sa ŋalêŋ bocke? Bu iŋ pônda
gêŋ daŋ dom. Ma iŋ dau kêŋ
wayahô têŋ ŋamalac bu sêmbo
tali ma kêŋ gêŋ hoŋ bocdinaŋ.
26 Iŋ kêŋ ŋamalac ŋamata-ŋga
mbo nom e kwahic dec lau titoŋ-
titoŋ hoŋ sêsa akêŋ ŋgac tigeŋ
dinaŋ, ma sem nom ŋagameŋ
sambob ahuc. Lau titoŋ-titoŋ
hoŋ si gameŋ ŋabatiŋ, naŋ Anötö
kêyaliŋ sa gwanaŋ su, ma têm bu
lau toŋ tigeŋ-tigeŋ si ŋaclai tiatu
ma tisauŋ, naŋ kêmatiŋ tidôŋ
gwanaŋ su bocdinaŋ. 27 Anötö
kôm gêŋ hoŋ dinaŋ tu bu lau
sêlic, ma sêŋsalê iŋ e sêtap iŋ
sa. Magoc iŋ mbo baliŋ têŋ yac
lau tigeŋ-tigeŋ dom. 28 Tôm yom
ŋagauc daŋ naŋ mac daôm nem
ŋgac daŋ to muŋ su, naŋ sôm,
‘Tu Anötö ndê ŋaclai-ŋga dec yac
dambo taŋli ma taŋsêlêŋ, ma yac

neŋ ŋahu yêc sip iŋ-ŋga.’ Ma
mac nem ŋgac daŋ tiyham to yom
ŋagauc daŋ bocdec bu, ‘Yac dati
iŋ ndê balêkoc.’ 29 Yac dati iŋ ndê
balêkoc ma bocdinaŋ yac bu gauc
nem bu iŋ gitôm gol me silba me
hoc me ŋagatu daŋ, naŋ ŋamalac
sêmasaŋ tôm ŋac si gauc, naŋ
dec yac gauc gêm yom so pi iŋ.
30 Muŋ-ŋga lau daêsam gauc gêm
yom bocdinaŋ, bu sêŋyalê Anötö
dom. Magoc iŋ kêŋ ŋagêyô têŋ
ŋac dom. Tigeŋ kwahic dec iŋ gic
atu bu lau hoŋ sênem dau kwi.
31 Bu iŋ kêyaliŋ bêc daŋ sa bu
êmatôc lau nom-ŋga hoŋ, ma iŋ
oc kôm gêŋ dau êŋkuc iŋ ndê lêŋ
gitêŋ. Ma iŋ k êyaliŋ ŋgac daŋ sa
bu kôm gweleŋ dau. Iŋ uŋ ŋgac
dau sa akêŋ lau batê-ŋga, dec tôc
gêŋ dau tiawê têŋ lau hoŋ sêlic.”
32 Têŋ ndoc sêŋgô Pol ndê yom
pi lau sêtisa akêŋ lau batê-ŋga,
naŋ lau ŋatô sêpu iŋ. Magoc lau
ŋatô sêsôm, “Yac bu aŋgô am nem
yom pi gêŋ dinaŋ tiyham.” 33 Ma
têŋ dinaŋ Pol tisa ma hu lau naŋ
sêndöc Areopagas, naŋ siŋ. 34 Lau
ŋatô sêŋkuc Pol ma sêkêŋ whiŋ
Yisu. Ŋac si daŋ iŋ Dionisias,
naŋ muŋ-ŋga ndöc whiŋ lau naŋ
sêkac sa yêc Areopagas. Ma awhê
daŋ ŋaê Damaris ma lau ŋatô
sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ.

18

Pol mbo malac Korin

1 Tiŋambu Pol hu Atens siŋ ma
têŋ malac Korin gi. 2 Yêc dinaŋ iŋ
tap ŋgac Israel-ŋga daŋ sa, naŋ
ndê ŋaê Akwila. Iŋ dinda kôc iŋ
yêc gameŋ Pontus-ŋga, ma muŋ-
ŋga iŋlu ndê awhê Prisila sêndöc
malac Rom yêc gameŋ Itali-ŋga.
Magoc tiŋambu Kiŋ Klaudias kêŋ
yatu bu lau Israel-ŋga hoŋ sêhu
malac Rom siŋ, dec iŋlu Prisila
sêlhö si sêmbo malac Korin. Têŋ
ndoc Pol hôc asê, naŋ gi gêlic iŋlu.
3 Akwila lu Prisila i ŋlu awhê lu
ŋgac sêkôc bôc ŋamlic ma po ma
sêsi pitigeŋ tu sêmasaŋ bac-ŋga.
Pol kêyalê gweleŋ dau tidôŋ whiŋ,
bocdinaŋ dec mbo whiŋ iŋlu, ma
sêkôm gweleŋ sêwhiŋ dau. 4 Pol
tac whiŋ bu lau I srael ma lau
Grik naŋ sêmbo Korin sêkêŋ whiŋ
Pômdau, dec tôm bêc Sabat-ŋga
hoŋ sôc lôm wê-ŋga gi, ma gêm
yomgalôm whiŋ ŋac.

5 Têŋ ndoc Sailas lu Timoti
sêmeŋ akêŋ gameŋ Masedonia-
ŋga, naŋ Pol kêŋ dau sambuc tu
gweleŋ nem mêtê lau-ŋga. Iŋ
hoc yom asê têŋ lau Israel-ŋga ma
sôm têŋ ŋac bu Yisu iŋ Mesaya
dau. 6 Magoc lau Israel-ŋga sêkêŋ
whiŋ Pol ndê yom dom, ma sêli
awha sa têŋ iŋ. Bocdinaŋ iŋ
kêgoloŋ kop su yêc ndê ŋakwê bu
tôc ŋac si giso asê, ma sôm, “Mac
atec Anötö ndê yom, dec awêkaiŋ
daôm nem ŋagêyô. Aö dom.
Kwahic dec wahu mac lau Israel-
ŋga siŋ, ma wakôm gweleŋ têŋ
lau naŋ lau Israel dom.” 7 Goc Pol
hu lôm wê-ŋga siŋ, ma sa gi mbo
Titius Justus ndê andu. Iŋ ŋgac
gameŋ apa-ŋga naŋ gêm akiŋ
Anötö, ma iŋ ndê andu kalhac
kêpiŋ lôm wê-ŋga. 8 Ma ŋgac
bata lôm wê-ŋga daŋ ŋaê Krispas,
ti lau hoŋ naŋ sêmbo iŋ ndê andu,
naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau. Ma lau
Korin-ŋga daêsam naŋ sêŋgô Pol
ndê yom, naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu ma
sêliŋ saŋgu.

9 Têŋ ôbwêc daŋ Pol yêc mbê,
ma gêlic Pômdau sôm yom têŋ iŋ
bocdec bu, “Töc daôm dom. Sôm
aneŋ yom asê ŋapaŋ, ma nem
daôm dôŋ dom. 10 Bu aö gambo
gawhiŋ am, ma oc tôm dom bu lau
daŋ sêkêŋ sac am. Bu yêc malac
dindec, aneŋ lau daêsam sêmbo.”
11 Bocdinaŋ Pol mbo Korin tôm
yala tigeŋ ma ayô 6, ma kêdôhôŋ
Anötö ndê yom têŋ lau.

12 Têŋ ndoc naŋ Galio gêm gôliŋ
gameŋ Akaya-ŋga, naŋ lau Israel-

ŋga naŋ sêndöc malac Korin, naŋ
sêkêŋ si ŋalôm pitigeŋ bu sêkêŋ
kisa Pol. Ma sêkêŋ iŋ kalhac
Galio aŋgô-ŋga bu êmatôc iŋ ndê
yom. 13 Ma ŋac sêsôm, “Ŋgac
dindec kêdôhôŋ lau bu sênem
akiŋ Anötö ŋa lêŋ naŋ so yac mba
yomsu.” 14 Pol kac awha sa bu
sôm yom, m agoc Galio dau ô lau
Israel si yom ma sôm, “O mac lau
Israel-ŋga! Mac nem yom dec bu
hêganôŋ sac atu daŋ, me gêŋ naŋ
so ŋagôliŋ Rom-ŋga, dec waŋgô.
15 Magoc yom naŋ mac asôm pi
ŋgac dindec, naŋ hêganôŋ mac
daôm nem yom ti ŋaê ŋatô ma
yomsu Israel-ŋga. Bocdinaŋ mac
daôm amasaŋ. Aö oc wamatôc
yom kaiŋ dinaŋ dom.” 16 Dec iŋ
soc ŋac su yêc andu matôc-ŋga.
17 Ma lau hoŋ sêkôc Sostene, ŋgac
bata naŋ yob lau Israel-ŋga si lôm
wê-ŋga yêc malac Korin, naŋ dôŋ,
ma sic iŋ yêc lau matôc-ŋga aŋgô-
ŋga. Ma Galio gêlic, magoc kôm
tôm gêm gauc.

Pol mbu têŋ Antiok gi

18 Pol mbo malac Korin têm
baliŋ ŋagec, goc hu lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga siŋ ma têŋ malac
Kenkria gi, bu kôc waŋ ma mbu
têŋ gameŋ Siria-ŋga ndi. Ma
Prisila lu Akwila sêwhiŋ iŋ si.
Muŋ-ŋga Pol gic bata yom daŋ têŋ
Anötö, ma tu dinaŋ-ŋ ga têŋ ndoc
sêmbo malac Kenkria, naŋ kêŋ
kêclauŋ sêŋgapiŋ tiapê. Pacndê
su, goc ŋac sêpi waŋ ma sêlhö
si. 19-20 Sêtêŋ malac Epesas si, ma
Pol sôc lôm wê-ŋga gi, ma gêm
yomgalôm whiŋ lau Israel-ŋga.
Ma ŋac sêndac iŋ bu mbo whiŋ
ŋac têm ŋatô tiyham, magoc iŋ
gôlôc têŋ ŋac dom. Iŋ hu Prisila
lu Akwila siŋ sêmbo sêwhiŋ ŋac.
21 Ma têŋ ndoc iŋ pi waŋ gi, naŋ
kêmatiŋ yom têŋ lau Epesas-ŋga
bocdec bu, “Anötö bu lic ŋayham,
dec aö wambu watêŋ mac wameŋ
tiyham.” Goc waŋ dau hu Epesas
siŋ ma sa gi. 22 Waŋ dau kêsêlêŋ
e hôc asê malac Sisaria, goc Pol
sip baö gi. Ma iŋ pi Jerusalem gi
ma gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga kêsi
yêc dinaŋ. Ma tiŋambu iŋ têŋ
malac Antiok gi. 23 Iŋ mbo Antiok
ŋasawa sauŋ, goc kêsêlêŋ têŋ
gameŋ Prigia ma Galesia-ŋga gi.
Yêc dindê iŋ golom-golom malac
ma puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ
bu sêlhac ŋaŋga.

Apolos ndê miŋ

24 Têŋ ŋasawa dinaŋ ŋgac daŋ
ŋaê Apolos hôc asê malac Epe-
sas. I ŋ ŋgac Israel-ŋga naŋ
ndê malachu Aleksandria, ma iŋ
ŋgac tigauc ma kêyalê Anötö ndê
yom naŋ sêto muŋ su yêc, naŋ
tidôŋ. 25 Lau ŋatô sêndôhôŋ iŋ
pi Pômdau Yisu su, ma bocdinaŋ
iŋ kêŋ ndê ŋalôm ti gauc sambuc
bu êndôhôŋ lau pi Yisu ma whê
iŋ ndê yom sa ŋapep. Magoc iŋ
kêyalê busaŋgu ŋalêŋ tigeŋ, naŋ
Jon ndê lêŋ êŋku lau tu sênem dau
kwi-ŋga. 26 Yêc Epesas Apolos sôc
lôm wê-ŋga gi, ma gêm mêtê ti
ŋaŋga. Prisila lu Akwila sêŋgô iŋ
ndê yom, dec sêŋgalêm iŋ têŋ iŋlu
si andu gi, ma sêwhê yom ŋatô sa
têŋ iŋ e iŋ kêyalê Anötö ndê lêŋ
nem lau si-ŋga ŋapep eŋ.

27 Tiŋambu Apolos bu têŋ
gameŋ Akaya-ŋga ndi, dec lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac Epesas
sêpuc iŋ ndê ŋalôm dôŋ. Ma
sêto bapia têŋ lau Akaya-ŋga naŋ
sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa ma
sêkêŋ whiŋ Yisu, ma sêteŋ ŋac
bu sêkôc Apolos sa. Ma têŋ ndoc
iŋ hôc asê, naŋ iŋ mbo whiŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga dinaŋ, ma gêm
ŋac sa ŋandô. 28 Bu iŋ kalhac
ŋaŋga ma ô lau Israel-ŋga si yom
yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga, ma whê
Anötö ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ
sa, bu tôc asê bu Yisu iŋ Mesaya
dau.

19

Pol mbu têŋ malac Epesas gi

1 Têŋ ndoc Apolos mbo Korin, naŋ Pol hu gameŋ Prigia ti
Galesia-ŋga siŋ, ma kêsêlêŋ ho
seŋ lôc-ŋga naŋ sa têŋ malac
Epesas gi. Iŋ hôc asê Epesas, ma
tap lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa.
2 Ma iŋ ndac ŋac bocdec bu, "Têŋ
ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ
mac akôc Ŋalau Dabuŋ su, me
mba?" Ma sêô yom ma sêsôm,
"Mba. Yac akôc Ŋalau Dabuŋ
su dom, ma aŋgô yom daŋ pi iŋ
dom." 3 Dec Pol ndac, "Mac aliŋ
busaŋgu kaiŋ bocke?" Ma sêsôm
bu, "Yac aliŋ busaŋgu ŋalêŋ gitôm
Jon, Ŋgac Kêku Lau-ŋga ndê."
4 Goc Pol sôm, "Jon kêku lau
naŋ sem dau kwi, ma sôm têŋ
ŋac bu sêkêŋ whiŋ ŋgac naŋ oc
meŋ êŋkuc iŋ, naŋ Yisu." 5 Ŋac
sêŋgô Pol ndê yom dinaŋ goc sêliŋ
busaŋgu tu Pômdau Yisu ndê ŋaê-
ŋga. 6 Ma têŋ ndoc Pol hu amba
sac ŋac, naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm
ŋac ahuc, dec sêsôm yom sem
lau apa awha, ma sêhoc yom asê
gitôm lau propet. 7 Lau naŋ gêŋ
dau hôc asê têŋ ŋac, naŋ lauŋgac
12.
8 Pol mbo malac Epesas ŋasawa
gitôm ayô tö, ma sôc lôm wê-ŋga
ŋapaŋ. Ma yêc dindê iŋ gêlêŋ
yom dôŋ bu whê Anötö ndê gôliŋ
ŋahu sa têŋ lau. 9 Magoc lau ŋatô
si ŋalôm ŋadandi ma sêkôc Pol
ndê yom sa dom. Ma yêc lau hoŋ
aŋgô-ŋga sêpu seŋ naŋ Pol whê
sa têŋ ŋac. Goc Pol hu ŋac siŋ
ma kôc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga su yêc
lôm wê-ŋga. Ma tôm bêc hoŋ iŋ
gêm mêtê ŋac mbo Tiranus ndê
andu lau sêkac sa-ŋga. 10 Iŋ kôm
bocdinaŋ tôm yala lu e lau Israel
ti Grik-ŋga hoŋ naŋ sêmbo gameŋ
Esia-ŋga, naŋ sêŋgô Pômdau ndê
ŋawaê. 11 Anötö kêŋ ŋaclai
têŋ Pol ma kôm gêŋ dalô atu-tu
daêsam. 12 Iŋ kôc ŋaclai atu,
gitôm iŋ bu êmasec po waheŋ-
ŋga ti ŋakwê awê-ŋga ma ŋaclai
dau oc lom ndi. Ma lau bu sêkôc
po dau, ma sêkêŋ sac lau gêmbac
ti lau naŋ ŋalau sac sêmbo ŋac si
ŋalôm, dec oc kôm ŋac ŋayham
sa.

Skiwa atui

13 Lau Israel-ŋga ŋatô sêkôm
gweleŋ sêsoc ŋalau sac yêc lau.
Ma ŋac sic hu sêsôm Pômdau
Yisu ndê ŋaê asê têŋ ndoc sêkôm
gweleŋ dau. Ŋac sêkêŋ yatu
ŋalau sac bocdec bu, "Am sa
mweŋ, tu Yisu, naŋ Pol gêm mêtê
pi iŋ, naŋ ndê ŋaê-ŋga." 14 Ma
Israel si dabuŋsiga a tu daŋ ŋaê
Skiwa ndê atui 7 sêkôm gweleŋ
dau sêwhiŋ. 15 Magoc têŋ bêc daŋ
ŋalau sac daŋ ô ŋac si yom ma
sôm, "Yisu lu Pol aö kayalê iŋlu su,
magoc mac lau dinaŋ aö kayalê
mac dom!" 16 Goc ŋgac ti ŋalau
sac dinaŋ gic ŋac e ku ŋac dulu,
ma gic ŋac basô-basô e sêliŋ dac
sac andô ma sênti sêsa akêŋ andu
dau ŋamlic ŋambwa-ŋambwa si.

Mêtê kêsôwec yêc Esia

17 T êŋ ndoc lau Israel ti
lau Grik-ŋga naŋ sêndöc Epesas
naŋ sêŋgô gêŋ dau ŋawaê, naŋ
sêtöc dau atu, ma lau hoŋ sêtoc
Pômdau Yisu ndê ŋaê sa. 18 Ma
lau daêsam naŋ sic hu sêkêŋ whiŋ
Yisu su, magoc sêsap si mêtê
akwa dôŋ, naŋ sêtisa sêlhac lau
hoŋ aŋgô-ŋga ma sêhoc si sac asê.
19 Lau mbectoma-ŋga ŋatô sêkôc
si bapia mbec-ŋga ma sêkêŋ pit-
igeŋ yêc lau aŋgô-ŋga, goc sêpec
ya gêŋ. Bapia mbec-ŋga dinaŋ
ŋaôli atu-tu. Ŋac bu sêkêŋ hoŋ

* **19:19** Mone silba dinaŋ sêsam bu drakma, ma drakma tigeŋ gitôm ŋaôli gweleŋ bêc tigeŋ-ŋga. 50,000 drakma dinaŋ ŋaôli atu andô, oc hôc gêlêc PNG si mone K500,000. Lau ŋatô sêkêŋ whiŋ bu yom naŋ lau mbectoma sêto pi bapia dau, naŋ kêŋ ŋaclai atu têŋ ŋac, dec semlhi bapia dau ŋa ŋaôli atu.

têŋ lau sênemlhi, dec oc sêtap
awa sa gitôm mone silba 50,000.*
20 Ŋalêŋ dinaŋ dec Pômdau ndê
yom tiapa, ma kôm gweleŋ ti
ŋaclai yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si
ŋalôm.
21 Gêŋ hoŋ dinaŋ hôc asê
su, goc Pol gauc gêm bu têŋ
gameŋ Masedonia ti Akaya-ŋga
ndi, ma tiŋambu mbu têŋ malac
Jerusalem ndi. Iŋ sôm, “Aö watêŋ
Jerusalem wandi, ma tiŋambu
wandic malac Rom kêsi whiŋ.”
22 Ma iŋ kêkiŋ Timoti lu Erastas,
ŋgac lu naŋ sêkôm gweleŋ sêwhiŋ
iŋ, naŋ sêmuŋ iŋ sêtêŋ Masedonia
si. Ma iŋ dau gacgeŋ mbo ŋasawa
sauŋ mbo gameŋ Esia-ŋga.

Lau sêli dau sa yêc Epesas

23 Têŋ ŋasawa dinaŋ lau sêli
dau sa ŋandô pi seŋ naŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋkuc. 24 Ŋgac
naŋ gic hu gêŋ dau naŋ ndê ŋaê
Dimitrias. Iŋ ŋgac naŋ pec silba
ma kêmasaŋ ti alta me gêŋ ŋatô
bu lau sêkêŋ lhac si andu bu
sênem akiŋ anötö gwam awhê
naŋ sêsam bu Atemis. Ma iŋ ti
lau ŋatô sêtap awa daêsam sa
yêc gweleŋ dinaŋ. 25 Iŋ kêgalêm
lau dau sa, sêwhiŋ lau ŋatô naŋ
sêkôm gweleŋ kaiŋ tigeŋ, ma sôm
têŋ ŋac, “Mac lau! Aŋgô su
naŋ. Mac aŋyalê bu yac datap
awa atu sa tu gweleŋ dindec-
ŋga. 26 Magoc mac alic ti aŋgô
ŋawaê pi gêŋ naŋ Pol kôm. Iŋ
ŋgac naŋ sôm têŋ lau bu gwam
naŋ ŋamalac amba sêmasaŋ, naŋ
anötö ŋandô dom. Ma iŋ gêm
lau daêsam si ŋalôm kwi bu sêhu
sakiŋ anötö gwam-ŋga siŋ. Iŋ
kôm yêc malac Epesas ma sauŋ
iŋ ndê yom oc nem gameŋ Esia-
aŋga sambuc ahuc. 27 Gêŋ dau
oc kôm lau sêlic yac neŋ gweleŋ
sac, ma lôm naŋ lau sem akiŋ
Atemis sêmbo, naŋ oc sêlic tôm
gêŋ ŋambwa. Ma anötö awhê
dau, naŋ lau sem akiŋ yêc gameŋ
Esia-ŋga ma tôm nom ŋagameŋ
hoŋ, naŋ ndê waê oc niŋga.”
28 Lau sêŋgô Dimitrias ndê yom
ma gêli ŋac si ŋalôm sa e sic
hu sêmbwêc, “Lau Epesas-ŋga si
anötö Atemis, iŋ anötö tiwaê!”

29 Malô goc lau malac-ŋga hoŋ
naŋ sêkac sa, naŋ sêli dau sa. Ŋac
sêkôc Gaius lu Aristakus, ŋgac
lu akêŋ Masedonia naŋ êlêmê
sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Pol, naŋ dôŋ, ma
ŋac hoŋ sênti sêtêŋ gameŋ lau
sêkac dau sa-ŋga, naŋ si. 30 Pol
tac whiŋ bu sôm yom têŋ lau dau,
magoc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêlhac
iŋ ahuc. 31 Ma lau bata Rom-ŋga
ŋatô naŋ sêmbo gameŋ dinaŋ,
naŋ Pol ndê silip, naŋ sêkêŋ yom
têŋ iŋ, ma sêteŋ iŋ bu têŋ gameŋ
dinaŋ ndi dom.

32 Lau hoŋ naŋ sêkac dau sa
sêmbo, naŋ si gauc kêŋsôŋ. Ŋac
hoŋ sêmbwêc yom tidau-tidau.
Ma ŋac si daêsam sem gauc ŋahu
bocke dec sêkac sa sêmbo dinaŋ.
33 Lau Israel-ŋga sêtiŋ ŋac si ŋgac
bata daŋ ŋaê Aleksanda sa ŋalhu
gi, bu sôm yom ma nem malô
lau Epesas-ŋga ŋalôm tu ŋac lau
Israel-ŋga. Lau daêsam sêmbwêc
yom ŋagauc têŋ iŋ, dec iŋ gic
amba bu sênem dau dôŋ ma
sêŋgô iŋ ndê yom. 34 Magoc lau
sêlic bu iŋ ŋgac Israel-ŋga daŋ,
dec hoŋ sêmbwêc ŋa awha atu
tôm acgatu ŋasawa lu bu, “Lau
Epesas-ŋga si anötö Atemis, iŋ
anötö tiwaê! Iŋ anötö tiwaê!”

35 Têŋ dinaŋ ŋgac bata Epesas-
ŋga daŋ tisa ma sôm lau hoŋ
mamaŋ. Iŋ ŋgac naŋ to yom naŋ
lau bata malac dinaŋ-ŋga sêmatiŋ
tidôŋ, ma yob ŋac si bapia. Ma iŋ
sôm, “Mac lau Epesas-ŋga, bocke?
Lau nom-ŋga hoŋ sêŋyalê bu mac
ayob anötö awhê atu Atemis ndê
lôm, ti hoc naŋ peŋ sip akêŋ um-
boŋ, naŋ lau sêtoc sa tôm Atemis
ndê ŋagatu. 36 Gêŋ hoŋ dinaŋ tôc

dau yêc awê su, bocdinaŋ anem
daôm dôŋ ma ayob daôm bu akôm
gêŋ hoŋ ti gauc eŋ. 37 Mac akôc
ŋgac lu dinaŋ dôŋ, ma awê iŋlu
sêsôc sêmeŋ, magoc sêsu yac neŋ
anötö awhê susu dom, ma sem
kaŋ gêŋ daŋ yêc iŋ ndê lôm dom.
38 Yac neŋ andu sêmatôc yom-
ŋga dê sêlhac, ma lau sêmatôc
yom-ŋga sêmbo. Dimitrias ti lau
sêpec silba-ŋga naŋ si yom bu
yêc asa, naŋ dec sêkôc iŋ solop
sêtêŋ lau dau sêndi. 39 Kwahic
dec mac nem yom ŋatô bu yêc,
naŋ akêŋ têŋ lau sêmatôc yom-
ŋga bu sêmatôc. 40 Ayob daôm
ŋapep! Tu gêŋ naŋ mac akôm têŋ
acsalô lec-ŋga, dec gitôm bu mac
daôm alhac lau dau aŋgô-ŋga, ma
oc atap matôc sa pi mêtê ali lau sa-
ŋga. Gêŋ dau bu hôc asê, dec oc
tôm dom bu mac amasaŋ yom têŋ
ŋgac êmatôc yom-ŋga. Bu gêŋ
naŋ mac akôm, naŋ ŋahu ŋayham
mbasi.” 41 Iŋ sôm yom dinaŋ su,
goc kêkiŋ lau sêlhö têŋtêŋ.

20

Pol kôm gweleŋ mbo Masedonia ma gameŋ Grik-ŋga

1 Ŋantiŋ atu dau pacndê, goc
Pol kêgalêm lau Epesas-ŋga
naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sa
sêpitigeŋ. Iŋ sôm yom bu puc
ŋac dôŋ ma êŋgilí ŋac bu sêlhac
ŋaŋga, goc poŋ ŋac ma ti bu têŋ
Masedonia ndi. 2 Iŋ gi hôc asê
su, ma kôm gweleŋ golom-golom
malac. Iŋ gêm mêtê ti sôm yom
daêsam tu bu puc lau si sêkêŋ
whiŋ dôŋ-ŋga, ma iŋ kôm ŋapaŋ
e hôc asê gameŋ Grik-ŋga. 3 Iŋ
mbo dindê gitôm ayô tö ma bu pi
waŋ daŋ bu mbu têŋ gameŋ Siria-
ŋga ndi. Magoc têŋ ndoc dinaŋ
lau Israel-ŋga ŋatô sêkic yom
bu sêpi waŋ sêwhiŋ sêndi, ma
sêkôm iŋ ŋayom. Pol ŋgô ŋapuc,
dec iŋ pi waŋ gi dom, magoc
mbu sôc gameŋ Masedonia-ŋga
gi tiyham. 4 Lauŋgac naŋ sêkôm
gweleŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ si ŋaê
bocdec. Sopate, iŋ Pirius atuŋgac
akêŋ malac Berea, Aristakus lu
Sekundus akêŋ malac Tesalonika,
Gaius akêŋ Derbi, ma Tikikus
lu Tropimus akêŋ gameŋ Esia-
ŋga, ma Timoti. 5 Lau hoŋ dinaŋ
sêmuŋ si sêhôŋ yac sêmbo malac
Troas. 6 Ma yac ambo malac
Pilipai e lau Israel si Mwasiŋ
Bolom Yist Mba-ŋga pacndê, goc
akôc waŋ daŋ bu atêŋ Troas
andi. Waŋ dau kêsêlêŋ mbo gwêc
ŋasawa gitôm bêc amaŋdaŋ su,
goc yac ahôc asê Troas ma atap
lau dinaŋ sa. Ma yac ambo malac
dinaŋ tôm wake sambuc daŋ.

Pol uŋ Yutikas sa

7-9 Têŋ Sonda ôbwêc lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga sêpitigeŋ bu sêneŋ
mwasiŋ dabuŋ. Yac akac sa
ambo andu baliŋ daŋ, andöc
ŋalôm ŋahô titö-ŋga ma lau sêkêŋ
lam daêsam sêŋgalêŋ. Pol gauc
gêm bu hu Troas siŋ têŋ laŋsê,
ma bocdinaŋ gêm mêtê baliŋ e
timaniŋhu. Balê wakuc daŋ ŋaê
Yutikas ndöc gatam atú ma kêŋ
daŋga Pol ndê yom e bêc ku iŋ
dulu. Iŋ yêc bêc kêlhiŋ dau siŋ,
ma gacgeŋ peŋ sip nom gi akêŋ
ŋalôm ŋahô-ŋga dinaŋ. Lau sêsip
si bu sêkôc iŋ sa, magoc sêlic bu
iŋ mbac ndu su. 10 Magoc Pol
sip gi, hu dau sac balê dau ŋahô
ma kêgape iŋ dôŋ. Ma iŋ sôm
têŋ lau, “Mac ahêgo daôm dom.
Iŋ tali.” 11 Goc iŋ mbu pi andu
ŋalôm ŋahô-ŋga tiyham gi. Ma iŋ
pô bolom kôc ma ŋac seŋ mwasiŋ
dabuŋ. Ma iŋ gic têku iŋ ndê yom
tiyham e bêbêc, goc hu ŋac siŋ ma
kölhö gi. 12 Ma balê naŋ Pol uŋ iŋ
sa mbo tali tiyham, naŋ lau sêkôc
iŋ mbu têŋ iŋ ndê andu gi ti atac
ŋayham atu.

Pol têŋ malac Miletus gi

13 Pol gauc gêm bu êŋsêlêŋ ho
seŋ têŋ malac Asos ndi, ma sôm
têŋ yac bu api waŋ daŋ andi atap
iŋ sa yêc dindê. 14 Yac a ahôc asê
ma iŋ tap yac sa yêc Asos. Ma yac
akôc iŋ pi waŋ whiŋ yac, goc atêŋ
malac Mitilene a. 15 Ŋagalaŋsê
yac ahu malac dau siŋ ma alac e
a gi apoc ampiŋ nduc Kios. Têŋ
bêbêc yac alac atêŋ nduc Samos
a, ma ŋagalaŋsê ahôc asê malac
Miletus. 16 P ol tac whiŋ bu lic
Om †Pentikos-ŋga yêc Jerusalem.
Tu dinaŋ-ŋga iŋ gauc gêm bu yac
andi ŋagahô, ahôc gêlêc malac
Epesas, ma ambo gameŋ Esia-ŋga
ŋasawa baliŋ dom.

Pol gic yomsu lau bata Epesas-ŋga

17 Têŋ ndoc yac ambo Miletus,
naŋ Pol kêŋ yom têŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga yêc malac Epesas, ma
kêgalêm ŋac si lau bata sa sêtêŋ
iŋ sêmeŋ. 18 Ŋac sêhôc asê ma
iŋ sôm yom têŋ ŋac bocdec bu,
“Mac aŋyalê aneŋ lêŋ hoŋ naŋ
gakôm tôm bêc hoŋ naŋ gambo
gawhiŋ mac, têŋ bêc ŋamata-ŋga
naŋ gahôc asê gameŋ Esia-ŋga
ŋapaŋ e meŋ têŋ kwahic dec.
19 Lau Israel-ŋga sêkêŋ kisa aö
ŋapaŋ dec sêkêŋ ŋawapac atu têŋ
aö. Tigeŋ aö kagwiniŋ dauŋ ma
gam akiŋ Pômdau ti taŋsulu tu
mac-ŋga. 20 Mac aŋyalê bu yom
bocke naŋ gitôm bu nem mac sa,
naŋ aö gasêc ahuc têŋ mac dom.
Aö gasôm yom hoŋ asê timala
eŋ. Aö kadôhôŋ mac yêc lhu, ma
kadôhôŋ mac yêc mac nem andu
tôm gi. 21 Aö gahoc yom asê têŋ
lau Israel ti lau Grik su, bu sênem
dau kwi ma sêsôc Anötö ŋapu,
ma sêkêŋ whiŋ yac neŋ Pômdau
Yisu. 22 Kwahic dec Ŋalau Dabuŋ
kac aö bu watêŋ Jerusalem wandi.
Magoc aö kayalê gêŋ bocke naŋ
oc hôc asê aö yêc dindê, naŋ
dom. 23 Gêŋ tigeŋ dec kayalê su,
bu yêc malac hoŋ Ŋalau Dabuŋ
kêŋ puc aö bu ŋawapac oc sêtap
aö sa, ma aö oc wandöc gapoc-
walô. 24 Tigeŋ aö gatöc ti gahêgo
dauŋ pi gêŋ dau dom. Aö galic
dauŋ ŋamlic gitôm gêŋ ŋambwa-
ŋga. Aneŋ gauc atu bu walhac
ŋaŋga e wandic dabiŋ gweleŋ naŋ
Pômdau Yisu kêŋ têŋ aö. Ma
gweleŋ dau bocdec bu, aö oc wa-
hoc ŋawaê ŋayham asê pi Anötö
ndê mwasiŋ. 25 Mac lau hoŋ naŋ
gahoc yom pi Anötö n dê gôliŋ asê
têŋ mac su, naŋ aŋgô. Kwahic
dec aö kayalê bu mac nem daŋ oc
lic aö aŋôŋ tiyham dom. 26 Boc-
dinaŋ dec wasôm asê têŋ mac,
bu ŋamalac asa naŋ tec Anötö
ndê yom, naŋ aö oc wawêkaiŋ iŋ
ndê ŋagêyô dom. 27 Bu aö gawhê
Anötö ndê lêŋ hoŋ sa têŋ mac su,
yom daŋ siŋ dau yêc-ŋga dom.

28 “Mac lau dindec, ayob daôm
ti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ ŋapep.
Bu Anötö gêmlhi iŋ ndê lau hoŋ
su ŋa iŋ dau ndê dac, ma Ŋalau
Dabuŋ dau kêyaliŋ mac sa bu
ayob ŋac. Bocdinaŋ ayob Anötö
ndê domba ŋapep. 29 Aö kay-
alê bu têŋ ndoc aö wahu mac
siŋ, naŋ kêdôhôŋwaga tasaŋ oc
sêmeŋ gitôm giam pôm naŋ sêsôc
sêmeŋ bu sêseŋ domba. 30 Ma
mac daôm nem lau ŋatô oc sêtisa,
ma sênem yom ŋandô kwi ti yom
tasaŋ, bu sêŋsôŋ lau ŋatô si gauc
e sêhu mac ti yom ŋandô siŋ ma
sêŋkuc ŋac. 31 Bocdinaŋ anem ali
ŋapaŋ. Gauc nem bu tôm yala
sambuc tö aö gakêŋ puc mac tôm
ac ma ôbwêc hoŋ ti taŋsulu eŋ.

32 “Kwahic dec aö wakêŋ mac
asip Anötö amba. Asap yom pi iŋ
ndê mwasiŋ atu dôŋ ŋapaŋ. Bu
yom dau gitôm bu oc puc mac dôŋ
alhac ŋaŋga e awêkaiŋ malam
yêc undambê awhiŋ lau dabuŋ
hoŋ. 33 Aö taŋkwê lau daŋ bu
sênem aö sa ŋa gol me silba me
ŋakwê dom. 34 Mac aŋyalê bu
aö dauŋ amaŋ gakôm gweleŋ tu

watap gêŋ sa bu nem aö ti lau naŋ
sêkôm gweleŋ sêwhiŋ aö, naŋ sa.
35 Gweleŋ hoŋ naŋ aö gakôm naŋ
tôc asê têŋ mac bu dakôm gweleŋ
atu kaiŋ dinaŋ ŋapaŋ bu danem
lau ŋasac sa dandic ŋawaê. Gauc
nem yom naŋ Pômdau Yisu dau
sôm bocdec bu, ‘Dakêŋ gêŋ têŋ
lau oc êmwasiŋ yac hôc gêlêc lau
sêkêŋ gêŋ têŋ yac, naŋ su.’ ”
36 Pol gic bata ndê yom goc
pôŋ haduc whiŋ ŋac hoŋ, ma teŋ
mbec. 37 Goc ŋac hoŋ sêŋgape iŋ
dôŋ ti sêŋgutô iŋ, ma sêtaŋ iŋ.
38 Pacndê, goc sêhoŋ iŋ sêsa waŋ
si. Ŋac si ŋalôm ŋawapac atu pi
iŋ ndê yom naŋ sôm bu ŋac oc
sêlic iŋ aŋgô tiyham dom.

21

Pol hôc asê gameŋ Siria-ŋga

1 Yac ahu ŋac siŋ ma api waŋ a
tiyham, ma waŋ dau sa hêganôŋ
nduc daŋ ŋaê Kos, naŋ solop gi.
Ŋagalaŋsê waŋ dau kôc yac atêŋ
malac Rodes, ma a e waŋ sôc
malac Patara. 2 Yêc dindê yac
atap waŋ daŋ sa, naŋ bu têŋ
gameŋ Pionisia-ŋga ndi, dec apwê
gi alom ma waŋ dau hu Patara siŋ.
3 Yac alac e alic nduc Saipras poc
ŋalôm-ŋga, ma aŋlêc ambo awê-
ŋga ma anti e asôc malac Taya
yêc gameŋ Siria-ŋga, ma asip baö
a. Waŋ dau kôc wapa malac
dinaŋ-ŋga ŋatô. 4 Yêc malac Taya
yac atap lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sa,
ma ambo awhiŋ ŋac tôm bêc 7.
Ŋalau Dabuŋ kêŋ puc ŋac dec
ŋac bu sêlhac Pol ahuc bu têŋ
Jerusalem ndi dom. 5 Magoc bêc 7
dinaŋ su, goc yac ahu ŋac siŋ bu
api waŋ tiyham. Lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga ti ŋac si lauwhêi ma balêkoc
hoŋ sêhoŋ yac asa gwêc a, ma yêc
dindê yac apôŋ haŋduc ma ateŋ
mbec awhiŋ dauŋ. 6 Goc yac akam
dauŋ ma ahu dauŋ siŋ. Yac api
waŋ ma ŋac sêlhö sêmbu si.
7 Waŋ dau sa akêŋ Taya ma kêti
e hôc asê malac Tolemai. Yêc
dindê yac atap lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga sa ma ambo awhiŋ ŋac tôm
bêc tigeŋ. 8 Ŋagalaŋsê yac api
waŋ tiyham ma alac e asôc malac
Sisaria. Ma yac asip baö a ma
ayêc awhiŋ ŋgac aheŋ-ŋga daŋ
ŋaê Pilip. Muŋ-ŋga sêŋyaliŋ lau 7
sa bu sêndic sam gêŋ daneŋ-ŋga,
ma Pilip iŋ ŋac si daŋ. 9 Iŋ ndê
atuwêi hale sêmbo, naŋ sem ŋgac
sa su dom, ma Anötö kêmwasiŋ
ŋac hoŋ bu sêhoc yom asê sêtôm
propet. 10 Yac ambo awhiŋ ŋac
bêc ŋatô su, goc propet daŋ ŋaê
Agabus sip akêŋ gameŋ Judia-ŋga
meŋ. 11 Iŋ têŋ yac meŋ, goc kôc
Pol ndê piŋkap su, ma sô iŋ dau
amba ti ga hi dôŋ. Ma iŋ sôm,
“Ŋalau Dabuŋ sôm bu ŋalêŋ tigeŋ
lau Israel-ŋga naŋ sêmbo malac
Jerusalem, naŋ oc sêsô piŋkap
dindec ŋadau dôŋ, ma sêkêŋ iŋ
sip lau Rom-ŋga amba.” 12 Têŋ
ndoc yac aŋgô yom dau, naŋ yac
ac yao Pol bu pi Jerusalem ndi
dom. 13 Magoc iŋ ô yom ma sôm,
“Tu sake-ŋga dec mac ataŋ tu aö-
ŋga, ma bu akôm aö ŋalôm ndi
lu? Ŋac bu sêsô aö dôŋ me sêndic
aö ndu yêc Jerusalem tu Pômdau
Yisu ndê ŋaê-ŋga, naŋ gitôm.”
14 Yac alic bu iŋ oc sôc yac mba
yom ŋapu dom, dec ahu siŋ ma
asôm, “Gêŋ naŋ Pômdau tac whiŋ
bu hôc asê, naŋ ŋandô sa.”

Pol mbo Jerusalem

15 Dinaŋ su, goc yac amasaŋ
dauŋ ma api Jerusalem a. 16 Lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô akêŋ Sisaria
sêwhiŋ yac, ma sêwê yac atêŋ Na-
son ndê andu a, bu ambo dindê.
Nason iŋ ŋgac akêŋ nduc Saipras,
ma iŋ lau ŋamata-ŋga naŋ sêkêŋ
whiŋ Yisu, naŋ si daŋ. 17 Têŋ
ndoc yac ahôc asê Jerusalem, naŋ
asidôwai sêkôc yac sa ti atac
ŋayham. 18 Ŋagalaŋsê dec Pol ti
yac hoŋ a alic Jems, ma lau bata

hoŋ sêkac dau sa sêmbo Jems ndê
andu. 19 Pol kam ŋac, goc gic
miŋ yom pi iŋ ndê gweleŋ yêc lau
apa si gameŋ, ma pi gêŋ hoŋ naŋ
Anötö kôm bu puc gweleŋ dau
dôŋ. 20 Ŋac sêŋgô yom dau su
ma sêmpiŋ Anötö. Magoc sêsôm
têŋ Pol, “O asidôwa. Lic su naŋ.
Yêc dec, lau Israel-ŋga daêsam
andô sêkêŋ whiŋ Yisu, magoc
sêsap Moses ndê yomsu hoŋ dôŋ
ŋapaŋ. 21 Ma ŋac sêŋgô ŋawaê
bu am kêdôhôŋ lau Israel-ŋga naŋ
sêndöc lau apa si gameŋ, bu sêhu
Moses ndê yomsu siŋ. Sêŋgô bu
am sôm têŋ ŋac bu sêhu yac neŋ
mêtê dasê balêi si ŋamlic ŋatô
su-ŋga, ti yac neŋ gêbôm ŋatô
siŋ. 22 Bocdinaŋ kwahic dec yac
oc dakôm bocke? Ŋac oc sêŋgô
ŋawaê bu am mweŋ su. 23 D ec
yac gauc gêm bu am kôm b ocdec.
Yac mba lau hale dec sêmbo, naŋ
sêmatiŋ yom tu bu sênem dabuŋ
dau-ŋga.* 24 Bocdinaŋ am kôc
lau dau sa ma êmkuc yac lau
Israel-ŋga neŋ lêŋ tamasaŋ dauŋ
ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga,
ma nem dabuŋ daôm whiŋ ŋac.
Nem ŋac sa ma nemlhi gêŋ bocke
naŋ sêpônda bu sêndic dabiŋ
yom naŋ sêmatiŋ têŋ Anötö, ma
sêŋgaliŋ ŋac kêclauŋ su. Kôm
bocdinaŋ dec lau Jerusalem-ŋga
oc sêŋyalê bu yom naŋ sêŋgô pi
am, naŋ ŋahu mbasi. Ŋac oc sêlic
bu am daôm sap yac neŋ yomsu
dôŋ ma sa lêŋ hoŋ ŋapep. 25 Ma
yom naŋ yac tamatiŋ pi lau gameŋ
apa-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, ma
dato sip bapia ma dakêŋ têŋ ŋac
su, naŋ dec yac oc daseŋ su dom.
Yac dato têŋ ŋac bu sêneŋ gêŋ
daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da têŋ
anötöi gwam naŋ dom, ma dac
ma wata ti dac, naŋ sêneŋ daŋ
dom bocdinaŋ. Ma dato bu sêkôm
mêtê mockaiŋ-ŋga dom.”
26 Têŋ galaŋsê Pol kôc lau hale
dinaŋ sa, goc gic hu têm tu bu
êmasaŋ dau ŋawasi sa yêc Anötö
aŋgô-ŋga, ma kêkuc lêŋ sênem
dabuŋ dau-ŋga whiŋ ŋac. Goc iŋ
sôc lôm dabuŋ gi bu kêŋ ŋawaê
têŋ dabuŋsiga pi bêc bocke ŋac
si ndoc sênem dabuŋ dau-ŋga oc
pacndê, ma ŋac tigeŋ-tigeŋ oc
sêkêŋ si da.

Sêkôc Pol dôŋ

27 Pol ndê bêc 7 bu êmasaŋ
dau ŋawasi sa-ŋga kêpiŋ bu pac-
ndê, ma lau Israel-ŋga ŋatô akêŋ
gameŋ Esia-ŋga sêlic iŋ yêc lôm
dabuŋ. Goc sêli lau hoŋ ŋalôm
sa bu sêkôc iŋ dôŋ. 28 Ŋac
sêmbwêc, “Mac lau Israel-ŋga,
ameŋ anem yac sa. Alic ŋgac
dec. Iŋ ŋgac naŋ kêdôhôŋ lau tôm
gameŋ hoŋ, ma pu yac lau Israel-
ŋga ti yac neŋ yomsu, ma pu
gameŋ dindec whiŋ. Ma gêŋ daŋ
tiyham. Iŋ kôc lau Grik ŋatô sêsôc
lôm dabuŋ ŋabatêmndö sêmeŋ,
dec kôm gameŋ dabuŋ dindec
ŋadômbwi sa.” 29 Ŋac sêsôm
yom dinaŋ ŋahu bu muŋ-ŋga
sêlic ŋgac Epesas-ŋga daŋ ŋaê
Tropimus, mbo malac Jerusalem
whiŋ Pol. Ma ŋac gauc gêm bu
mboe Pol kôc iŋ têŋ lôm dabuŋ
gi. 30 Têŋ dinaŋ lau malac-ŋga
hoŋ sêli dau sa ŋandô ma sic
dau sa sêpitigeŋ yêc lôm dabuŋ
ŋabatêmndö. Ŋac sêkôc Pol dôŋ
ma sêhê iŋ sa awê gi, goc lau sic
gameŋ dau ŋagatam ahuc. 31 Ŋac
sêkôm bu sêndic iŋ ndu sêmbo,
ma lau siŋ Rom-ŋga si ŋadau ŋgô
ŋawaê bu lau malac Jerusalem-
ŋga hoŋ sêli dau sa. 32 Goc
ŋagahô iŋ kôc lau siŋ-ŋga ti ŋac si
lau bata ŋatô, ma sênti sêtêŋ lau

* **21:23** Yom naŋ lau dinaŋ sêmatiŋ tidôŋ, naŋ sêsam yêc Yom Inglis bu ‘Nazirite Vow.’ Lau naŋ sêmatiŋ yom dau, naŋ sêtimêtê dau ŋapep ti sem dabuŋ dau tu bu sênem akiŋ Anötö, e yom dau ŋatêm pacndê. Ŋac oc sêŋgapiŋ si kêclauŋ dom e têm dau pacndê, dec sêŋgaliŋ kêclauŋ hoŋ su ma sêkêŋ da ŋatô yêc lôm dabuŋ. Alic Nam 6:1-21.

toŋ dinaŋ si. Ma têŋ ndoc lau dau
sêlic ŋgac bata ti iŋ ndê lau siŋ-
ŋga, naŋ sic Pol tiyham dom.
33 Goc lau siŋ si ŋadau kôc ndê
lau ma sêkôc Pol dôŋ, ma iŋ gic
atu bu sêsô iŋ dôŋ ŋa sen lu.
Goc iŋ ndac lau bu iŋ asa, ma iŋ
kôm sac bocke. 34 Lau yêc toŋ
atu ŋalôm sêmbwêc yom tidau-
tidau, dec ŋgac dau kêyalê bu iŋ
gitôm dom bu tap gêŋ dau ŋahu
sa. Goc iŋ gic atu bu sêkôc Pol
sêtêŋ lau siŋ-ŋga si gameŋ sêndi.
35 Têŋ ndoc sêhôc asê tuŋbôm ŋa-
têc naŋ yêc gameŋ dau ŋasactô,
naŋ lau sêkôm mwasac ŋaŋga bu
sêndic Pol ndu. Tu dinaŋ-ŋga
lau siŋ-ŋga sêhôc iŋ sa lôlôc bu
sêkôc iŋ sôc ŋac si gameŋ sêndi.
36 Ma lau toŋ atu naŋ sêŋkuc, naŋ
sêmbwêc ŋapaŋ, “Ndic iŋ ndu!
Ndic iŋ ndu!”
37 Lau siŋ-ŋga bu sêkôc Pol sôc
ŋac si gameŋ ŋalôm ndi, magoc
iŋ ndac ŋac si ŋadau bocdec bu,
“Gitôm bu wasôm yom daŋ têŋ
am, me?” Ma ŋgac dau ndac, “Am
kêyalê yom Grik, a? 38 Aö gam
gauc bu am ŋgac Isip-ŋga naŋ
ndoc dê giŋga su, gic nem lau
gitôm 4,000 sa yêc gameŋ sawa,
ma kêgilí ŋac bu sêndic siŋ têŋ
lau Rom-ŋga.” 39 Magoc Pol sôm,
“Mba! Aö ŋgac Israel-ŋga daŋ,
ma aneŋ malac Tasis yêc gameŋ
Silisia-ŋga. Iŋ malac ŋambwa
dom, malac tiwaê. Kwahic dec aö
bu wandac am gitôm bu wasôm
yom têŋ lau dindec, me mba?”
40 Lau siŋ-ŋga si ŋadau gôlôc, dec
Pol kac dau kwi kalhac têc, ma gic
amba têŋ lau bu sênem dau dôŋ.
Ma têŋ ndoc gameŋ ŋaŋeŋ sa, naŋ
gic hu sôm yom têŋ ŋac ŋa Yom
†Hibru.

22

Pol sôm yom têŋ lau Jerusalem-ŋga.

1 Iŋ sôm, “O asidôwai ti damaŋi.
Akêŋ daŋam ma aö waô yom naŋ
lau sêŋgôliŋ pi aö.” 2 Ŋac sêŋgô
iŋ sôm yom têŋ ŋac yêc ŋac dau
si awha, naŋ Yom Hibru, dec lau
hoŋ sem dau dôŋ ma sêhê daŋga
iŋ. Goc iŋ sôm, 3 “Aö ŋgac Israel-
ŋga. Dinaŋ kôc aö yêc gameŋ
Silisia-ŋga, ma aneŋ malachu
Tasis. Magoc aö gatiatu yêc
malac atu dindec, ma kadôhôŋ
abaŋi si yomsu hoŋ ŋapep eŋ
gambo Gamaliel ŋapu. Aö gayêm
dauŋ su ŋandô tu wanem akiŋ
Anötö-ŋga tôm kwahic dec mac
daôm gauc gêm bu akôm. 4 Aö
gakêŋ kisa lau naŋ sêŋkuc lêŋ
wakuc dindec, ma gakêŋ lauwhê
ma ŋgac sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga
daêsam sêsôc gapocwalô, ma gac
atu bu lau sêndic ŋatô ndu.
5 Dabuŋsiga ŋamata-ŋga ti lau
bata hoŋ sêŋyalê aneŋ gweleŋ di-
naŋ. Ŋac lau dinaŋ sêto bapia puc
aö dôŋ-ŋga têŋ lau bata Israel-
ŋga naŋ sêmbo malac Damaskas.
Têŋ bêc daŋ aö kasêlêŋ gambo
seŋ bu wasip Damaskas wandi,
bu wakôc lau sêkêŋ whiŋ Yisu-
ŋga yêc dindê sa sêtêŋ Jerusalem
sêmeŋ, bu sêkêŋ ŋandê têŋ ŋac.
6 Aö kasêlêŋ e têŋ ac kac lhu
gasuŋ sa Damaskas, ma sep tigeŋ
ŋawê undambê-ŋga atu daŋ pô
aö. 7 Dec gapeŋ gasip nom ma
gaŋgô awha daŋ sôm yom têŋ aö
bu, ‘Saul, Saul, tu sake-ŋga am kêŋ
kisa aö?’ 8 Ma aö gandac bu, ‘O
ŋadau, am asa?’ Goc awha dau
ô yom ma sôm, ‘Aö Yisu Nasaret-
ŋga naŋ am kêŋ kisa.’ 9 Lau naŋ
sêwhiŋ aö naŋ sêlic ŋawê dau
ma sêŋgô awha, magoc sêŋyalê
yom naŋ Yisu sôm têŋ aö, naŋ
dom. 10 Ma aö gandac, ‘Pômdau,
aö wakôm sake?’ Ma iŋ sôm, ‘Tisa,
ma sôc Damaskas ndi. Ma gêŋ
bocke naŋ aö tac whiŋ bu am
kôm-ŋga, naŋ aö oc waŋkiŋ lau
bu sêwhê sa têŋ am yêc dindê.’

11 “Ŋawê dau kôm aö tanôŋ
tipec, bocdinaŋ dec lau naŋ
sêwhiŋ aö sêhê aö amaŋ, ma sêwê
aö gasôc Damaskas ga. 12 Ma ŋgac
daŋ ŋaê Ananias meŋ gêlic aö. Iŋ
ŋgac naŋ sa ndê lêŋ hoŋ kêkuc
yomsu Israel-ŋga ŋapep, ma lau
Israel Damaskas-ŋga hoŋ sêtoc iŋ
sa. 13 Iŋ kalhac kêpiŋ aö ma sôm,
‘Asidôwa Saul, tanôm ŋawa sa!’
Ma têŋ ndoc dinaŋ eŋ aö tanôŋ
ŋayham sa e galic iŋ. 14 Ma iŋ
sôm, ‘Damaŋi si Anötö kêyaliŋ am
sa bu êmyalê iŋ ndê atac whiŋ,
ma bu lic ŋgac gitêŋ Yisu dau, ma
bu ŋgô yom yêc iŋ dau whasuŋ.
15 Ma am oc hoc yom ŋandô pi iŋ
asê têŋ lau hoŋ, ma sôm yom asê
pi gêŋ hoŋ naŋ am gêlic ti ŋgô su.
16 Ma kwahic dec am hôŋ sake?
Tisa ma liŋ busaŋgu tu Yisu ndê
ŋaê-ŋga bu êŋgwasiŋ am nem sac
hoŋ su.’

17 “Têŋ ndoc aö gambu gatêŋ
Jerusalem gameŋ, naŋ gateŋ
mbec gambo lôm dabuŋ e gatuŋ
kaiŋ daŋ sa. 18 Ma galic Pômdau
Yisu sôm yom têŋ aö bocdec bu,
‘Ŋagahô, hu Jerusalem siŋ kwahic
dec, bu lau dec oc sêkôc yom naŋ
am hoc asê pi aö, naŋ sa dom.’
19 Dec aö gaô yom ma gasôm,
‘Pômdau, lau dindec sêŋyalê bu
muŋ-ŋga aö kasalê lau sêkêŋ
whiŋ am-ŋga tôm lôm wê-ŋga
hoŋ, bu wandic ŋac ma wakêŋ
ŋac sêndöc gapocwalô. 20 Ma têŋ
ndoc naŋ lau sêkêc Steven ndê
dac siŋ tu iŋ hoc yom asê pi am-
ŋga, naŋ aö galhac ma galic ti
atac ŋayham. Ma gayob lau naŋ
sêtuc iŋ ŋa hoc, naŋ si ŋakwê.’
21 Goc Pômdau sôm têŋ aö, ‘Ndi!
Aö oc waŋkiŋ am sa yêc lau Israel
si gameŋ, bu têŋ lau apa si gameŋ
ndi.’ ”

22 Lau hoŋ sêŋgô Pol ndê yom ti
sem dau dôŋ e iŋ sôm yom dinaŋ.
Dec sêli awha sa ma sêmbwêc, “Iŋ
gitôm bu mbo tali-ŋga dom. Ndic
iŋ ndu niŋga!” 23 Ŋac sêmbwêc ti
sêkac si ŋakwê andô-ŋga su ma
sêmbalip kop pi lôlôc gi sêmbo.
24 Dec lau siŋ-ŋga si ŋadau kêŋ
yatu ŋac bu sêkôc Pol sôc ŋac si
gameŋ ndi. Iŋ sôm bu sêhi iŋ ŋa
sö, ma sêŋsu iŋ tu bu sêtap sa bu
ŋahu bocke dec lau sêmbwêc iŋ
ŋalêŋ bocdinaŋ. 25 Sêsô iŋ amba
ti gahi dôŋ pi a bu sêhi iŋ, dec Pol
sôm têŋ ŋgac bata naŋ yob lau
siŋ-ŋga toŋ daŋ, naŋ bocdec bu,
“Bocke? Mac bu ahi ŋgac Rom-
ŋga daŋ, naŋ atap giso daŋ sa yêc
iŋ dom, naŋ dec oc aŋgilì Rom si
ŋagôliŋ, me mba?” 26 Ŋgac dau
ŋgô Pol ndê yom, dec têŋ lau siŋ-
ŋga si ŋadau gi ma sôm têŋ iŋ bu,
“Am oc kôm sake, bu ŋgac dindê
iŋ ŋgac Rom-ŋga?” 27 Goc ŋgac
dau têŋ Pol gi ma ndac iŋ, “Sôm
asê têŋ aö. Am ŋgac Rom-ŋga,
me mba?” Ma Pol sôm, “Aêc.”
28 Dec lau siŋ-ŋga si ŋadau sôm,
“Aö gahu awa atu siŋ dec gamlhi
aneŋ bapia bu wati ŋgac Rom-
ŋga.” Magoc Pol sôm, “Aö damaŋ
iŋ ŋgac Rom-ŋga, ma bocdinaŋ
dec aö ŋgac Rom-ŋga gawhiŋ.”

29 Yom dau kôm ŋgac dau sö
ŋandô, bu iŋ kôc Pol ma sô iŋ dôŋ,
magoc kêyalê dom bu iŋ ŋgac
Rom-ŋga. Ma lau naŋ bu sêŋsu
Pol, naŋ ŋagahô sêkac dau su yêc
iŋ.

Pol kalhac lau bata Israel-ŋga aŋgô-ŋga

30 Lau siŋ-ŋga si ŋadau bu tap
sa bu ŋahu bocke dec lau Israel-
ŋga sêŋgôliŋ yom pi Pol. Boc-
dinaŋ ŋagalaŋsê bêbêc iŋ kêŋ
yatu bu lau dabuŋsiga ti lau bata
Sanedrin-ŋga hoŋ sêkac dau sa,
goc kôc Pol su yêc lau siŋ-ŋga
si gameŋ, ma kêŋ iŋ kalhac ŋac
aŋgô-ŋga.

23

1 Pol tahê lau Sanedrin-ŋg a hoŋ
ma sôm, “O aneŋ asidôwai. Aö

neŋ atac pa su pi lêŋ hoŋ naŋ gasa
tu wanem akiŋ Anötö-ŋga ŋapaŋ,
e meŋ têŋ acsalô lec galhac mac
aŋôm-ŋga." 2 Dabuŋsiga ŋamata-
ŋga ŋaê Ananias ŋgô yom di-
naŋ, dec sôm têŋ lau naŋ sêlhac
sêmpiŋ Pol bu sêtap iŋ sôc tôkwa.
3 Goc Pol sôm têŋ iŋ, "Anötö oc
ndic am ô! Bocke dec am ndöc
tu êmatôc aö êŋkuc yomsu Israel-
ŋga, magoc am daôm sôm lau
sêtap aö dec kêgilì yomsu dau?
Am gitôm a naŋ ŋadômbwê-ŋga
ŋawasi, magoc ŋalôm-ŋga sop
weŋ sa." 4 Lau naŋ sêlhac sêmpiŋ
Pol sêsôm têŋ iŋ bu, "Bocke dec
am sôm yom sac-sac pi Anötö ndê
dabuŋsiga ŋamata-ŋga?" 5 Ma
Pol ô yom ma sôm, "Asidôwai.
Aö kayalê dom bu iŋ dabuŋsiga
ŋamata-ŋga. Bu sêto yom yêc
bocdec bu, '*Sôm yom sac pi ŋgac
naŋ gêm gôliŋ nem lau, naŋ dom.*'
"

6 Pol kêyalê bu lau Sanedrin-
ŋga ŋatô ŋac lau Palêsai, ma ŋatô
ŋac lau Sadiusi. Tu dinaŋ-ŋga dec
iŋ mbwêc yom têŋ ŋac bocdec bu,
"Aneŋ asidôwai aŋgô. Aö damaŋ
iŋ Palêsai daŋ, ma aö bocdinaŋ.
Aö gakêŋ whiŋ bu yac oc datisa
akêŋ lau batê-ŋga. Ma kwahic
dec ŋac bu sêmatôc aö tu yom
dinaŋ-ŋga." 7 Têŋ ndoc iŋ sôm
yom dinaŋ, dec lau Sanedrin-ŋga
sêwhê dau kôc, ma lau Sadiusi ti
lau Palêsai sêseŋ dau. 8 Sêseŋ dau
ŋahu bu lau Sadiusi sêkêŋ whiŋ
dom bu lau batê oc sêtisa tiyham,
ma sêsôm bu aŋela ma ŋalau daŋ
sêmbo dom. Magoc lau Palêsai
sêkêŋ whiŋ gêŋ hoŋ dinaŋ.

9 Bocdinaŋ lau dau sêli dau sa
ŋalêŋ sac. Ma Palêsai ŋatô naŋ
sêndôhôŋ yomsu, naŋ sêtisa ma
sêsôm yom ti ŋaŋga, "Yac atap
giso daŋ sa yêc ŋgac dindec dom.
Mboe aŋela me ŋalau daŋ kêŋ
yom naŋ iŋ êlêmê hoc asê têŋ lau,
naŋ têŋ iŋ." 10 Kêpiŋ bu siŋ hôc
asê, dec lau siŋ-ŋga si ŋadau töc
bu mboe lau oc sêkac Pol kôc ndi
lu. Bocdinaŋ iŋ kêkiŋ iŋ ndê lau
siŋ-ŋga bu sêsa sêndi ti ŋaŋga ma
sêŋgaho Pol su yêc lau dinaŋ, ma
sêkôc iŋ mbu têŋ ŋac si gameŋ ndi
tiyham.

11 Têŋ ôbwêc Pômdau hoc dau
asê têŋ Pol ma sôm, "Hêgo daôm
dom, puc daôm dôŋ! Am hoc yom
asê pi aö su yêc Jerusalem, ma am
oc kôm bocdinaŋ yêc malac Rom
whiŋ."

Lau Israel-ŋga sêkic yom bu sêndic Pol ndu

12 Galaŋsê bêbêc lau Israel-ŋga
ŋatô sêkic yom bu sêndic Pol ndu.
Ma sêmatiŋ pwac têŋ dau bu oc
sêneŋ me sênôm gêŋ dom e iŋ
mbac ndu su. 13 Lauŋgac naŋ
bu sêkôm gêŋ dau naŋ si namba
hôc gêlêc 40 su. 14 Ŋac sêtêŋ
dabuŋsiga atu-tu ti lau bata ŋatô
si, ma sêsôm, "Yac amatiŋ pwac
bu aneŋ gêŋ dom e andic Pol ndu
su naŋ. 15 Bocdinaŋ yac gauc
gêm bu mac awhiŋ lau Sanedrin-
ŋga andac lau siŋ si ŋadau bu
hu Pol siŋ têŋ mac, bu andac iŋ
pi gêŋ ŋatô tiyham. Ma yac oc
asiŋ ambo seŋ bu têŋ ndoc sêwê
iŋ sêsa sêmeŋ, naŋ yac andic iŋ
ndu."

16 Pol lhuwê atuŋgac ŋgô gêŋ
dau ŋawaê, dec sôc lau siŋ-ŋga si
gameŋ têŋ Pol gi ma sôm asê têŋ
iŋ. 17 Pol ŋgô su dec ta ŋgac naŋ
yob lau siŋ-ŋga toŋ daŋ ma sôm
têŋ iŋ, "Kôc balê dindec têŋ mac
nem ŋadau ndi. Iŋ kôc yom daŋ
bu sôm têŋ iŋ." 18 Goc ŋgac siŋ-
ŋga dinaŋ wê balê dau têŋ ŋac si
ŋadau gi ma sôm, "Pol, ŋgac naŋ
ndöc gapocwalô, naŋ ndac aö bu
wakôc balê dindec têŋ am meŋ,
bu iŋ kôc yom daŋ bu sôm têŋ
am." 19 Ŋgac dau kêm balê dau sa
ma iŋlu sêsa ahic si, ma iŋ ndac
iŋ bu, "Am kôc yom bocke bu sôm
têŋ aö?" 20 Goc balê dau sôm, "Lau
Israel-ŋga sêkic yom bu sêndac

am bu êmkiŋ Pol ndi lhac lau
Sanedrin-ŋga aŋgô-ŋga têŋ laŋsê,
bu ŋac tac whiŋ bu sêndac iŋ tu
yom ŋatô-ŋga. 21 Ŋgô ŋac si yom
dom, bu ŋac si lau hôc g êlêc 40
sem neneŋ sêhôŋ iŋ sêmbo seŋ.
Lau dau sêsôm tidôŋ su bu sêneŋ
ma sênôm gêŋ dom e sêndic iŋ
ndu. Ŋac kwahic dec sêmasaŋ
dau sêmbo, sêhôŋ bu am lôc têŋ
ŋac si yom." 22 L au siŋ-ŋga si
ŋadau ŋ gô balê dau ndê yom su,
goc kêkiŋ iŋ sa gi ma gic yomsu iŋ
bocdec bu, "Sôm têŋ lau daŋ dom
bu am mweŋ kêŋ ŋawaê dindec
têŋ aö."

Sêkôc Pol têŋ malac Sisaria gi

23 Goc iŋ ta ndê ŋgac lu naŋ
sêyob lau siŋ-ŋga toŋ lu naŋ sêtêŋ
iŋ sêmeŋ, ma sôm têŋ iŋlu bu,
"Andic lau siŋ-ŋga tôm 200 sa,
ma lau siŋ sêndöc hosi-ŋga 70,
ma lau siŋ kêm-ŋga 200 sêwhiŋ.
Asôm bu sêmasaŋ dau bu sêtêŋ
malac Sisaria sêndi têŋ 9 kilok
ôbwêc dindec. 24 Amasaŋ hosi tu
Pol ndöc ŋahô-ŋga, ma ayob iŋ
ŋapep e akêŋ iŋ sip gôliŋwaga
Rom-ŋga Filiks amba." 25 Ma ŋgac
atu dau to bapia daŋ bocdec:

26 Aö Klaudias Lisias dec gato
têŋ am ŋgac atu gôliŋwaga
Filiks. Acsalô ŋayham am.
27 Lau Israel-ŋga sêkôc ŋgac
dindec dôŋ ma bu sêndic iŋ
ndu. Magoc aö gatap sa bu
iŋ ŋgac Rom-ŋga daŋ, dec aö
ti neŋ lau siŋ-ŋga aŋgaho iŋ
su yêc ŋac amba. 28 Aö bu
watap yom naŋ sêŋgôliŋ pi
iŋ, naŋ ŋahu sa, dec gakêŋ
iŋ kalhac lau Israel si lau
bata Sanedrin-ŋga aŋgô-ŋga
bu sêŋsahê iŋ. 29 Aö gatap
sa bu yom naŋ sêŋgôliŋ pi
iŋ, naŋ hêganôŋ lau Israel-
ŋga si yomsu. Magoc aö gatap
yom daŋ sa gitôm bu yac
andic iŋ ndu me akêŋ iŋ ndöc
gapocwalô-ŋga dom. 30 Malô
aö gaŋgô ŋawaê bu lau ŋatô
sêkic yom gelec bu sêndic iŋ
ndu. Bocdinaŋ dec aö kakiŋ
iŋ têŋ am goloc ŋagahô, bu
am êmatôc iŋ ndê yom. Ma
aö gac a tu lau naŋ sêŋgôliŋ
yom pi iŋ, bu sêwhê yom dau
sa têŋ am.

31 Iŋ to yom dau su, goc kêŋ
bapia sip iŋlu amba, ma iŋlu sic
lau siŋ-ŋga sa ma sêkôm tôm iŋ
gic atu ŋac. Têŋ ôbwêc dau dinaŋ
sêkôc Pol whiŋ ŋac, ma sêsa sêtêŋ
malac Antipatris si. 32 Galaŋsê
bêbêc lau siŋ-ŋga naŋ sêŋsêlêŋ
sêmbo nom, naŋ sêlhö sêmbu
sêtêŋ si gameŋ yêc Jerusalem si.
Ma lau siŋ-ŋga naŋ sêndöc hosi
sêhoŋ Pol sa si. 33 Têŋ ndoc sêhôc
asê Sisaria, naŋ sêkêŋ Pol ti bapia
dau têŋ gôliŋwaga Filiks. 34 Ma iŋ
sam bapia dau, goc ndac Pol bu iŋ
ŋgac gameŋ bocke-ŋga. Ma tap
sa bu iŋ ŋgac gameŋ Silisia-ŋga.
35 Goc sôm, "Aö oc waŋgô am nem
yom, têŋ ndoc lau naŋ sêŋgôliŋ
yom pi am, naŋ sêhôc asê." Goc iŋ
kêŋ yatu iŋ ndê lau bu sêyob Pol
yêc andu atu naŋ muŋ-ŋga Kiŋ
Herod kwê sa naŋ.

24

Pol kalhac Filiks aŋgô-ŋga

1 Bêc 5 giŋga su, goc dabuŋsiga
ŋamata-ŋga Ananias ti lau bata
Israel-ŋga ŋatô sêsip malac
Sisaria si, bu sêkêŋ yom naŋ
sêŋgôliŋ pi Pol, têŋ gôliŋwaga
Filiks. Ma sêkôc ŋgac daŋ ŋaê
Tetulus whiŋ ŋac, bu nem ŋac
awha têŋ Filiks. 2-3 Lau sêkôc
Pol sôc meŋ, goc Tetulus gic hu
sôm ndê yom têŋ Filiks bocdec
bu, "O ŋgac ŋayham kêlêc Filiks.
Am gêm gôliŋ yac ŋapep, dec yac
ambo ŋayham ma ti yom malô
ŋasawa baliŋ su. Am ŋgac tigauc
dec kêmasaŋ lêŋ wakuc ŋayham
ŋatô, naŋ lau gameŋ dindec-ŋga
kwahic dec sêŋkuc sêmbo. Yac ti

mba lau hoŋ naŋ sêmbo am nem
gôliŋ ŋapu, naŋ bu anem daŋge
am ŋapaŋ. 4 Aö bu waŋyaiŋ am
nem têm dom, ma bu wakôm
am lic ŋakam sa dom. Bocdinaŋ
wandac am bu ŋgô yac mba yom
apê lec. 5 Ŋgac dindec iŋ ŋgac
êŋgilí lau-ŋga, ma gêli lau Israel-
ŋga ŋalôm sa tôm gameŋ hoŋ.
Iŋ lau toŋ naŋ sêŋkuc yom so pi
ŋgac Nasaret-ŋga dinaŋ, naŋ si
ŋgac ŋamata-ŋga. 6-7 Ma gêŋ daŋ
whiŋ. Iŋ bu kôm mêtê naŋ toc
yac mba lôm dabuŋ sa bu gameŋ
dabuŋ dom. Tu dinaŋ-ŋga dec yac
akôc iŋ dôŋ.* 8 Am daôm bu kip
iŋ sa, dec am oc tap sa bu yom
hoŋ naŋ yac aŋgôliŋ pi iŋ, naŋ
yomandô." 9 Tetulus sôm iŋ ndê
yom dinaŋ, goc lau Israel-ŋga hoŋ
naŋ sêwhiŋ iŋ, naŋ sêpuc iŋ ndê
yom dôŋ ma sêsôm bu yomandô.

10 Goc gôliŋwaga Filiks tôc
amba têŋ Pol bu sôm ndê yom, dec
Pol sôm, "Aö kayalê bu am gêm
gôliŋ gameŋ dindec ma kêmatôc
lau si yom tôm yala ŋatô su. Boc-
dinaŋ aö atac ŋayham bu wasôm
aneŋ yom têŋ am ma waô yom
naŋ sêŋgôliŋ pi aö. 11 Am bu
ndac lau ŋatô, dec am oc tap
sa ŋagahô bu bêc 12 gi su, naŋ
gapi Jerusalem ga, tu bu wa-
toc Anötö sa-ŋga. 12 Lau naŋ
sêŋgôliŋ yom pi aö, naŋ sêŋyalê
su bu aö gakôm mêtê sac daŋ
dom. Aö gasôm ŋamalac daŋ
yêc lôm dabuŋ dom, ma gali lau
ŋalôm sa yêc lau Israel si lôm
wê-ŋga me yêc malac Jerusalem
ŋalôm dom. 13 Bocdinaŋ yom naŋ
sêŋgôliŋ pi aö, naŋ ŋac gitôm
dom bu oc sêtôc asê bu yomandô.
14 Magoc yom ŋandô tigeŋ dec
wasôm asê têŋ am bocdec bu. Aö
gam akiŋ damaŋi si Anötö kakuc
lêŋ wakuc tôm lau sêkêŋ whiŋ
Yisu-ŋga sêŋkuc. Lau dinaŋ sêlic
lêŋ dau bu lêŋ so. Magoc aö
gakêŋ whiŋ yom hoŋ naŋ kêkuc
Moses ndê yomsu ti yom hoŋ naŋ
lau propet sêto muŋ su. 15 Ma
gakêŋ bataŋ bu Anötö oc uŋ lau
gitêŋ ma lau sac hoŋ sa akêŋ
lau batê-ŋga tôm ŋac lau dindê
sêkêŋ whiŋ. 16 Ŋalêŋ dinaŋ dec
aö kasahê bu wasa neŋ lêŋ hoŋ
solop eŋ tu bu walhac ti neŋ
atac pa su yêc Anötö ti ŋamalac
aŋgô-ŋga. 17 Aö gahu Jerusalem
siŋ yala ŋeŋ su, ma kwahic dec
gambu gatêŋ Jerusalem ga, bu
wanem aneŋ lau Israel-ŋga si lau
ŋalôm sawa sa, ma bu wakêŋ da
têŋ Anötö. 18 Aö kakuc lau Israel-
ŋga si lêŋ sêmasaŋ dau ŋawasi
sa yêc Anötö aŋgô-ŋga muŋ su,
goc gasôc lôm dabuŋ ga bu wakêŋ
neŋ da. Ma têŋ ndoc dinaŋ lau
Israel-ŋga ŋatô akêŋ gameŋ Esia-
ŋga sêlic aö. Aö gac lau toŋ atu
sa dom, ma gali lau ŋalôm sa
bu sêkôm kisa dom. 19 Ŋac lau
Esia-ŋga dau sic hu sêŋgôliŋ yom
pi aö, ma bocdinaŋ ŋac bu gauc
nem bu aö gakôm giso, dec ŋac
dau sêmeŋ ma sêsôm asê têŋ am.
20 Bu mba, goc sôm têŋ lau Israel-
ŋga naŋ kwahic sêmbo dec, bu
sêtôc asê têŋ am, giso bocke naŋ
lau Israel si lau bata Sanedrin-ŋga
sêtap sa yêc aö. 21 Mboe ŋac
sêlic aö sac ma sêkêŋ aö galhac
am aŋôm-ŋga bu êmatôc aö, pi
yom tigeŋ naŋ aö gambwêc têŋ
ŋac bocdec bu, 'Aö gakêŋ whiŋ bu
yac oc datisa akêŋ lau batê-ŋga.' "
22 Filiks ŋgô ti kêyalê yom
daêsam su pi lau sêkêŋ whiŋ
Yisu-ŋga si lêŋ wakuc. Bocd-
inaŋ dec iŋ gic bata yom, ma

* **24:6-7** Yêc bapia akwa ŋandô naŋ ŋabatiŋ 6b ma ndi têŋ 8a sêmbo dom. Lau atu-tu gauc gêm bu lau ŋatô sêto ŋabatiŋ 6b-8a tiŋambu-ŋga. Yom dau yêc bocdec bu: ... ma yac bu amatôc iŋ êŋkuc yac mba yomsu. vs7 Magoc lau siŋ-ŋga si ŋadau Lisias ti ndê lau siŋ-ŋga daêsam sêmeŋ sêŋgaho iŋ su yêc yac amaŋ. vs8 Ma Lisias gic atu bu lau naŋ sêŋgôliŋ yom pi iŋ, naŋ sêmeŋ sêsôm asê têŋ am.

sôm têŋ lau Israel-ŋga naŋ sêmeŋ
akêŋ Jerusalem, “Têŋ ndoc lau siŋ-
ŋga si ŋadau Lisias meŋ akêŋ
Jerusalem, naŋ aö oc wasôm aneŋ
gauc asê pi mac nem yom.” 23 Goc
iŋ gic atu ŋgac naŋ yob lau siŋ-
ŋga toŋ daŋ, bu sêyob Pol ŋapep,
magoc sêsô iŋ dôŋ dom. Ma iŋ
sôm têŋ iŋ bu kêŋ ŋasawa têŋ Pol
ndê lau naŋ bu sêndic iŋ kêsi ti
sênem iŋ sa, ma lhac ŋac ahuc
dom.

Sêyob Pol sêmbo Sisaria

24 Bêc ŋatô giŋga su, dec Fil-
iks lu nawhê Drusila, naŋ awhê
Israel-ŋga daŋ, sêŋgalêm Pol bu
sêŋgô iŋ whê yom sa pi lau sêkêŋ
whiŋ Yisu Kilisi-ŋga si lêŋ. 25 Pol
gêm yomgalôm whiŋ iŋlu ma sôm
yom ŋasawa hic baliŋ, pi lêŋ naŋ
lau sêti lau gitêŋ, ma sêtimêtê
dau ŋapep, ma pi Anötö ndê bêc
êmatôc lau-ŋga naŋ oc meŋ sa.
Yom dau kôm Filiks töc dau sa,
dec sôm, “Naŋ gitôm, am lhö
mbu ndi. Têŋ ndoc aö bu walic
ŋasawa ŋayham daŋ, naŋ wakêŋ
yom am tiyham.” 26 Ma tiŋambu
iŋ kêgalêm Pol ti gêm yomgalôm
whiŋ iŋ tidim daêsam, bu iŋ kêŋ
bata bu Pol oc kêŋ awa têŋ iŋ, bu
nemlhi dau su yêc gapocwalô.
27 Filiks bu kôm lau Israel-ŋga
sêlic iŋ ŋayham, dec kêŋ Pol ndöc
gapocwalô ŋapaŋ. Yala lu giŋga
su, goc Pokias Festus ti gôliŋwaga
ô Filiks su.

25

Pol kalhac Festus aŋgô-ŋga

1 Têŋ ndoc Festus hôc asê bu
nem gôliŋ gameŋ dinaŋ, naŋ iŋ
mbo malac Sisaria tôm bêc tö eŋ,
goc pi Jerusalem gi. 2 Ma yêc
dindê dabuŋsiga atu-tu ti lau bata
Israel-ŋga sêpitigeŋ, ma yom naŋ
sêŋgôliŋ pi Pol su, naŋ sêhoc asê
têŋ Festus. 3 Ŋac sêndac bu iŋ bu
lic ŋac ŋayham, dec kêŋ Pol mbu
pi Jerusalem ndi. Ŋac sêndac gêŋ
dau, ŋahu bu ŋac sêmatiŋ yom
tidôŋ su gelec, bu sêkêŋ lau ŋatô
sêsiŋ sêmbo seŋ bu sêndic Pol
ndu. 4 Magoc Festus ô yom ma
sôm, “Pol dê sêyob sêmbo Sisaria,
ma malô goc aö dauŋ oc wambu
watêŋ malac dinaŋ wandi. 5 Mac
asôm bu iŋ kôm giso, dec akêŋ
nem lau bata ŋatô sêwhiŋ aö, bu
sêsôm mac nem yom pi iŋ asê têŋ
aö yêc dindê.”

6 Festus mbo Jerusalem bêc 8
me 10 su, goc sip Sisaria gi. Ma têŋ
ŋagalaŋsê iŋ gi ndöc iŋ ndê pôŋ
êmatôc yom-ŋga, ma gic atu bu
sêkôc Pol meŋ lhac iŋ aŋgô-ŋga.
7 Têŋ ndoc Pol hôc asê, naŋ lau
Israel-ŋga naŋ sêmeŋ akêŋ malac
Jerusalem, naŋ sêlhac sêŋgihi iŋ
ahuc, ma sêsôm bu iŋ kôm giso
atu. Sêŋgôliŋ yom daêsam pi
iŋ, magoc gitôm dom bu sêtôc
ŋandô asê. 8 Goc Pol sôm ndê
yom asê bocdec bu, “Aö gakôm
giso daŋ pi lôm dabuŋ dom, ma
kagilì lau Israel si yomsu, me Sisa
ndê ŋagôliŋ daŋ dom.”

9 Festus tac whiŋ bu lau Israel-
ŋga sêlic iŋ ŋayham, dec ndac
Pol, “Am gêlic ŋayham bu pwi
Jerusalem ndi, ma aö waŋsahê
ŋac si yom pi am yêc dindê, me
mba?” 10 Ma Pol sôm, “Mba. Aö
ŋgac Rom-ŋga, ma am ndöc nem
pôŋ êmatôc yom-ŋga g êm Sisa
aŋgô. Bocdinaŋ êmatôc yom naŋ
sêŋgôliŋ pi aö yêc dindec maŋ.
Am kêyalê tidôŋ su bu aö gakôm
giso daŋ têŋ lau Israel-ŋga dom.
11 Aö bu wakôm giso daŋ naŋ gic
waê bu wambac ndu, naŋ dec
ndic aö ndu. Magoc yom naŋ lau
Israel-ŋga dindec sêŋgôliŋ pi aö,
naŋ bu ŋandô mba, dec solop dom
bu am kêŋ aö wasip ŋac amba.
Sisa dau goc êmatôc aneŋ yom
yêc malac Rom!”

12 Têŋ dinaŋ Festus gêm
yomgalôm whiŋ lau atu-tu naŋ
sêmbo iŋ ndê gôliŋ ŋapu, goc sôm

têŋ Pol, “Am ndac bu Sisa êmatôc
nem yom. Bocdinaŋ dec am oc
têŋ Sisa ndi.”

Festus lu Kiŋ Agripa sem yomgalôm pi Pol

13 Bêc ŋatô giŋga su, goc Kiŋ
Agripa* lu lhuwê Berenis sêhôc
asê Sisaria bu sêti ŋacleŋ Festus. 14 Iŋlu sêmbo sêwhiŋ iŋ bêc
daêsam su, goc Festus gic miŋ pi
Pol ma sôm t êŋ Kiŋ Agripa, “Ŋgac
daŋ mbo dec, naŋ Filiks kêŋ
ndöc gapocwalô ŋapaŋ e meŋ têŋ
kwahic dec. 15 Têŋ ndoc aö gapi
Jerusalem ga, naŋ dabuŋsiga atu-
tu ti lau bata Israel-ŋga sêŋgôliŋ
yom pi iŋ, ma sêndac aö bu walôc
bu iŋ mbac ndu. 16 Aö gawhê sa
têŋ ŋac bu yac lau Rom-ŋga neŋ
mêtê bocdec bu. Dandic ŋamalac
daŋ ndu dom e dakêŋ ŋasawa
têŋ iŋ bu lhac lau naŋ sêŋgôliŋ
yom pi iŋ, naŋ aŋgô-ŋga, ma iŋ
ô ŋac si yom su naŋ. 17 Têŋ
ndoc ŋac si lau ŋatô sêsip akêŋ
Jerusalem sêwhiŋ aö, naŋ gahôŋ
bêc daêsam dom. Aö gahôc asê,
ma galaŋsê bêbêc aö gac atu aneŋ
lau bu sêkôc ŋgac dau sôc meŋ
lhac aneŋ pôŋ wamatôc yom-ŋga
ŋa-ndö-ŋga. 18 Lau dau sêtisa
bu sêŋgôliŋ yom pi iŋ, ma aö
gauc gêm bu ŋac oc sêtôc iŋ ndê
giso ŋandô daŋ asê. Magoc mba!
19 Ŋac sêsôm yom pi ŋac dau si
mêtê sênem akiŋ si anötö-ŋga,
naŋ ŋac gauc gêm bu Pol kêkuc
dom. Ma sêlic iŋ sac pi ŋgac
batê daŋ ŋaê Yisu, naŋ Pol sôm
bu tisa akêŋ lau batê-ŋga ma mbo
tali tiyham. 20 Aö gapônda dauŋ
tu lêŋ wamatôc yom kaiŋ dinaŋ-
ŋga. Bocdinaŋ aö gasôm têŋ Pol
bu iŋ bu tac whiŋ bu pi Jerusalem
ndi, dec yac oc amatôc iŋ ndê
yom yêc dindê. 21 Magoc Pol
tec ma ndac bu Sisa dau êmatôc
iŋ ndê yom, dec aö gac atu bu
aneŋ lau sêyob iŋ e waŋkiŋ iŋ
têŋ Sisa ndi.” 22 Goc Agripa sôm
têŋ Festus, “Aö dauŋ atac whiŋ
bu waŋgô ŋamalac dau ndê yom.”
Ma Festus sôm, “Bocdinaŋ, laŋsê
naŋ am ŋgô iŋ ndê yom.”

Pol kalhac Agripa aŋgô-ŋga

23 Têŋ galaŋsê Agripa lu Berenis
sêsôc si gôlôŋ kiŋ-ŋga sa, goc
sêsôc andu sêŋgô yom-ŋga ŋalôm
si sêndöc. Ma lau bata siŋ-ŋga
ti lau bata malac-ŋga hoŋ sêwhiŋ
iŋlu. Goc Festus kêŋ yatu bu
sêkôc Pol sôc meŋ. 24 Ma iŋ
sôm, “Kiŋ Agripa ti mac lau hoŋ
naŋ ambo dindec. Alic iŋ ŋgac
dec. Lau Israel-ŋga hoŋ sêteŋ
aö yêc Jerusalem ma yêc malac
Sisaria dindec, bu walôc bu iŋ
mbac ndu. 25 Magoc aö gatap
iŋ ndê giso daŋ sa, naŋ gitôm
bu dandic iŋ ndu-ŋga dom. Ma
iŋ dau ndac bu Sisa êmatôc iŋ
ndê yom, madec aö bu waŋkiŋ
iŋ têŋ Rom ndi. 26 Ma kwahic
dec aö bu wato bapia daŋ têŋ
Sisa, magoc aö kayalê yom ŋandô
daŋ bu wato pi ŋgac dindec-ŋga
dom. Tu dinaŋ-ŋga Kiŋ Agripa, aö
gakêŋ iŋ kalhac am ti mac lau hoŋ
aŋôm-ŋga, bu dakip yom hoŋ sa,
ma datap yom ŋandô daŋ sa, naŋ
tôm bu wato têŋ Sisa. 27 Yac bu
taŋkiŋ ŋamalac g apocwalô-ŋga
daŋ têŋ Sisa, magoc dawhê iŋ ndê
giso ŋahu sa whiŋ dom, oc solop
dom.”

26

Pol whê dau sa têŋ Agripa

1 Têŋ dinaŋ Kiŋ Agripa sôm
têŋ Pol, “Aö wakêŋ ŋasawa bu
am sôm yom tu daôm-ŋga.” Goc
Pol hôc amba sa têŋ lau, ma
gic hu sôm iŋ ndê yom bocdec
bu, 2 “Kiŋ Agripa, kwahic dec aö

* **25:13** Kiŋ Agripa gêm gôliŋ gameŋ daŋ yêc bugictoŋ Galili-ŋga ŋamakê, ma ndöc malac Sisaria Pilipai. Iŋ †Herod Agripa I (Apo 12:1-23) ndê atuŋgac.

bu waô yom hoŋ naŋ lau Israel-
ŋga sêŋgôliŋ pi aö. Ma aö atac
ŋayham bu wasôm asê walhac am
aŋôm-ŋga. 3 Gêŋ atu daŋ whiŋ
bocdec bu, lau Israel-ŋga si mêtê
ti yom naŋ sêwhê dau kôc pi, naŋ
am kêyalê tidôŋ su. Bocdinaŋ
aö wandac am bu kêŋ ŋasawa
hic baliŋ têŋ aö bu wasôm neŋ
yom hoŋ asê. 4 Lau Israel-ŋga
hoŋ sêŋyalê aneŋ lêŋ têŋ ndoc
gambo balê-ŋga yêc dauŋ neŋ
gameŋ, ma lêŋ naŋ gasa têŋ ndoc
gambo Jerusalem, naŋ bocdinaŋ.
5 Lau Palêsai ŋac lau naŋ sem
akiŋ Anötö ŋaŋga sêhôc gêlêc
lau Israel-ŋga ŋatô su. Ma oc
tôm bu lau dinaŋ naŋ sêŋyalê
aö têm baliŋ su, naŋ sêwhê sa
bu aö kakuc lau Palêsai si lêŋ
dinaŋ. Magoc sêsôm asê dom.
6 Aö gakêŋ bataŋ gêŋ naŋ Anötö
gic bata têŋ damaŋi, ma tu dinaŋ-
ŋga kwahic dec sêkêŋ aö galhac
am aŋôm-ŋga. 7 Yac lau Israel-
ŋga mba toŋ 12 sem akiŋ Anötö
acsalô ti ôbwêc, ma sêkêŋ bata bu
sêlic gêŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ
ŋandô sa. O kiŋ, aö wasôm têŋ
am bu lau Israel-ŋga sêkêŋ kisa aö
tu gêŋ dinaŋ-ŋga eŋ. 8 Yac akêŋ
bataŋ bu Anötö oc uŋ lau batê
sa tiyham, ma bocke dec mac lau
ŋatô asö ti gauc gêm bu gêŋ dau
oc tôm dom bu ŋandô sa?

9 "Muŋ-ŋga lê aö dauŋ gauc
gêm tidôŋ ma galic ŋayham bu
wakôm gêŋ daêsam tu wakêŋ kisa
lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Nasaret-
ŋga. 10 Ma gêŋ dau dinaŋ dec
gakôm yêc Jerusalem. Dabuŋsiga
atu-tu sêlic ŋayham ma sêlôc têŋ
aö bu wakôc lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga daêsam dôŋ, ma wakêŋ ŋac
sêndöc gapocwalô. Ma têŋ ndoc
sic ŋac si lau ŋatô ndu, naŋ
aö galhac gawhiŋ ŋac ma galic
ŋayham. 11 Tôm têm daêsam aö
galom-galom lôm wê-ŋga hoŋ ma
kasalê lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga
bu wakêŋ ŋagêyô têŋ ŋac. Aö
gauc gêm bu wakêŋ ŋandê têŋ
ŋac e sêsôm yom sac sambuc.*
Aö atac tec ŋac ŋandô, bocdinaŋ
kasêlêŋ gatêŋ lau gameŋ apa-ŋga
si malac atu-tu bu wakêŋ kisa têŋ
Yisu ndê lau.

12-13 "O kiŋ, têŋ bêc daŋ dabuŋ-
si ga atu-tu sêŋyaliŋ aö sa
ma sêŋkiŋ aö bu wasip malac
Damaskas wandi. Aö kasêlêŋ
gambo seŋ, ma têŋ ac kalhac lhu
ŋawê atu daŋ sip akêŋ undambê
ma pô aö ti lau naŋ sêwhiŋ aö.
14 Yac hoŋ apeŋ asip nom, ma aö
gaŋgô awha daŋ sôm yom têŋ aö
yêc Yom Hibru bocdec bu, 'Saul,
Saul, tu sake-ŋga am kêŋ kisa aö?
Am gitôm bôc naŋ gêli dau sa têŋ
ŋadau ndê gôliŋ dec tap ŋandê
sa.' 15 Têŋ ndoc dinaŋ aö gandac,
'O ŋadau, am asa?' Ma iŋ ô yom
ma sôm, 'Aö Yisu, naŋ am kêŋ
kisa. 16 Kwahic dec tisa. Aö gahoc
dauŋ asê têŋ am, ma kayaliŋ am
sa bu nem akiŋ aö. Ma gêŋ naŋ
am kêyalê pi aö, ti gêŋ naŋ watôc
têŋ am, naŋ am oc hoc asê têŋ
lau. 17 Aö waŋgaho am su yêc lau
Israel-ŋga amba, ma yêc lau naŋ
lau Israel dom, naŋ si amba whiŋ.
Kwahic dec waŋkiŋ am têŋ lau
gameŋ apa-ŋga dinaŋ ndi. 18 Am
oc kôm ŋac tandô po asê e sêkac
dau kwi ma sêhu seŋ ŋasec-ŋga
ma Sadaŋ ndê gôliŋ siŋ, ma sêsa
seŋ ŋawê-ŋga ma sêsôc Anötö
ndê gôliŋ ŋapu. Ma lau naŋ sêkac
si ŋalôm kwi, naŋ dec Anötö
oc suc ŋac si sac kwi, ma kêŋ

* **26:11** Yom sac sambuc - yêc Yom Inglis sêsam bu 'blasphemy'. Lau ŋatô gauc gêm bu Pol ndê yom dau ŋahu bu iŋ bu kêŋ ŋandê têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga e sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ ma sêpu Yisu. Ma lau ŋatô gauc gêm bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêlhac ŋaŋga ma sêsôm bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu, dec Pol ti lau Israel-ŋga oc sêlic yom dau bu yom sac sambuc gitôm bu sêndic ŋac ndu. Alic yom ŋatô yêc Mat 26:63-66.

ŋac sêwêkaiŋ gameŋ sêndöc tali
ŋapaŋ-ŋga sêwhiŋ lau naŋ sêti
lau dabuŋ tu ŋac si sêkêŋ whiŋ
aö-ŋga.’
19 “O kiŋ Agripa. Aö galic Yisu
hoc dau asê akêŋ undambê, ma aö
gaŋgô iŋ ndê yom dec gasôc ŋapu.
20 Aö gam mêtê lau bu sênem dau
kwi ma sêsôc Anötö ŋapu, ma
sêkôm mêtê gitêŋ bu sêtôc asê
bu ŋac sem dau kwi ŋandô. Aö
gac hu yêc malac Damaskas, ma
malô goc gam mêtê yêc Jerusalem,
ma yêc gameŋ Judia-ŋga hoŋ e
gatêŋ lau apa si gameŋ whiŋ.
21 Tu dinaŋ-ŋga dec lau Israel-
ŋga sêkôc aö dôŋ yêc lôm dabuŋ,
ma bu sêndic aö ndu. 22 Magoc
Anötö yob aö ŋapep e meŋ têŋ
acsalô dindec aö galhac am aŋôm-
ŋga. Ma kwahic dec aö wasôm
asê têŋ lau hoŋ, lau tiwaê ma lau
waêmba sêwhiŋ, bu yom hoŋ naŋ
aö gahoc asê pi Yisu, naŋ ŋadaŋ
so yom naŋ Moses ma lau propet
sêhoc asê gwanaŋ su pi gêŋ naŋ
oc hôc asê, naŋ dom. 23 Ŋac
sêsôm bu Mesaya oc hôc ŋandê
e mbac ndu, ma tiŋambu iŋ oc
ti ŋgac ŋamata-ŋga bu tisa akêŋ
lau batê-ŋga, ma hoc yom asê pi
Anötö ndê lêŋ nem lau si sêmbo
tali-ŋga têŋ iŋ ndê lau Israel-ŋga,
ma têŋ lau naŋ lau Israel dom,
naŋ sêwhiŋ. Yom dau oc tôm
ŋawê bu pô gameŋ ŋasec-ŋga.”
24 Pol whê ndê yom sa mbo,
ma Festus mbwêc iŋ awha ahuc
ma sôm, “Pol, am nem yom iŋ
yom solop dom. Yom daêsam naŋ
sêndôhôŋ têŋ am, naŋ kôm am
nem gauc kêŋsôŋ.” 25 Magoc Pol ô
yom ma sôm, “O ŋgac atu Festus,
aö neŋ gauc kêŋsôŋ dom. Aneŋ
yom iŋ yom solop ma yom ŋandô.
26 Gêŋ hoŋ dindec hôc asê yêc
lhu, ma bocdinaŋ dec kiŋ Agripa
gitôm dom bu nem gauc gêŋ dau.
Yomandô! Iŋ kêyalê gêŋ hoŋ
dindec su, ma bocdinaŋ aö gasôm
neŋ yom asê têŋ iŋ yêc awê. 27 Kiŋ
Agripa, am kêŋ whiŋ lau propet si
yom pi Mesaya, me mba? Aö gauc
gêm bu am oc kêŋ whiŋ su.” 28 Dec
Agripa sôm têŋ Pol, “Am gauc gêm
bu ŋasawa apê lec am oc kac aneŋ
ŋalôm kwi bu wakêŋ whiŋ Yisu,
a?” 29 Ma Pol ô yom ma sôm, “Aö
bu wasôm yom ŋasawa apê me
ŋasawa baliŋ, aö oc atac whiŋ gêŋ
tigeŋ. Aö wateŋ mbec pi am ti
mac lau hoŋ naŋ aŋgô aneŋ yom
dindec, bu Anötö kôm mac hoŋ
andi atôm aö ma akêŋ whiŋ Yisu,
magoc bu kôm mac atôm aö tu
gandöc gapocwalô-ŋga lec dom.”
30 Pol sôm iŋ ndê yom meŋ têŋ
dinaŋ, goc Kiŋ Agripa tisa, ma
gôliŋwaga Festus ti Berenis ma
lau hoŋ naŋ sêndöc sêwhiŋ iŋ,
naŋ sêtisa bocdinaŋ. 31 Ŋac sêhu
andu dau siŋ, ma sem yomgalôm
têŋ dau ma sêsôm, “Ŋgac din-
dec kôm giso daŋ naŋ tôm bu
sêndic iŋ ndu me sêkêŋ iŋ ndöc
gapocwalô-ŋga lec dom.” 32 Ma
Agripa sôm têŋ Festus, “Oc tôm bu
yac dahu ŋgac dindec siŋ lhö ndi,
tigeŋ iŋ dau ndac bu Sisa êmatôc
iŋ ndê yom.”

27

Pol têŋ malac Rom gi

1 Ma tiŋambu sêsôm tidôŋ bu
sêkêŋ Pol ti lau gapocwalô-ŋga
ŋatô sêpi waŋ daŋ, ma sêŋkiŋ
ŋac sêtêŋ malac Rom naŋ yêc
gameŋ Itali-ŋga sêndi. Sêkêŋ
ŋac sêsip ŋgac siŋ-ŋga daŋ amba,
naŋ ndê ŋaê Julias, naŋ ti ŋgac
bata siŋ-ŋga naŋ yob Sisa ndê
lau siŋ-ŋga toŋ daŋ. 2 Dec ŋac
sêpi waŋ si, ma alu ŋgac daŋ
ŋaê Aristakus akêŋ malac Tesa-
lonika yêc gameŋ Masedonia-ŋga
api awhiŋ, ma yac asa a. Waŋ
dau meŋ akêŋ malac Adramitiam
ma gic waê bu êŋsêlêŋ sôc malac
ŋatô naŋ sêyêc gameŋ Esia-ŋga.
3 Ŋagalaŋsê waŋ dau sôc baö yêc

malac Saidon. Julias tawalô Pol
dec kêŋ iŋ sip baö gi bu ndic
iŋ ndê silip kêsi tu bu sêpuc iŋ
dôŋ ŋa gêŋ ŋatô-ŋga. 4 Tiŋambu
yac api waŋ dau ma asa a tiy-
ham. Yac bu ahôc gêlêc nduc
Saipras, tigeŋ mbu ŋadinda puc
waŋ dôŋ, dec yac aŋgihi aho yêc
nduc ŋadômbwê-ŋga. 5 Goc waŋ
dau kêsêlêŋ mbo gwêc sawa, ma
gi e ahôc gêlêc gameŋ Silisia-ŋga
ma gameŋ Pampilia-ŋga su, ma
gacgeŋ a asôc malac Maira yêc
gameŋ Lisia-ŋga. 6 Ma yêc dindê
ŋgac bata siŋ-ŋga dau tap waŋ
daŋ sa, naŋ meŋ akêŋ Aleksandria
ma bu têŋ Itali ndi. Dec iŋ kêŋ
yac a alom. 7 Magoc waŋ dau
kêti ŋagahô dom. Yac ambo gwêc
ŋasawa bêc daêsam, e a ampiŋ
malac Naidas. Mbu ŋadinda puc
yac dôŋ ŋapaŋ, bocdinaŋ dec
akac waŋ kwi aŋôŋ gêm nduc Krit
ŋa-awê-ŋga, ma anti a e ampiŋ
malac daŋ ŋaê Salmone. 8 Waŋ
kêsêlêŋ ti ŋawapac e ahôc asê
söc naŋ sêsam bu Salaŋ Ŋayham,
naŋ yêc kêpiŋ malac Lasea. 9 Bêc
daêsam giŋga su ma lau Israel
si om atu naŋ sêhu gêŋ daneŋ-
ŋga siŋ, naŋ pacndê su, dec yac
aŋyalê bu oc asip têm sac tu dalac
waŋ-ŋga ŋalôm. Bocdinaŋ Pol
kêŋ puc lau waŋ-ŋga ma sôm,
10 “Mac lau, aö kayalê su bu oc
dasip ŋasac ŋalôm e waŋ ti wapa
hoŋ oc sêniŋga, ma mboe yac
dauŋ dawhiŋ.” 11 Magoc ŋgac
bata siŋ-ŋga dau kêŋ daŋga Pol
ndê yom dom. Iŋ sôc ŋgac nem
gôliŋ waŋ-ŋga ti waŋ ŋadau si
yom ŋapu. 12 Söc dinaŋ gitôm
dom bu waŋ poc ŋayham têŋ ndoc
uhô-ŋga. Bocdinaŋ dec lau waŋ-
ŋga daêsam sêsôm yom pitigeŋ
bu sêsa tiyham ma sêŋsahê bu
sêlac sêtêŋ malac Pioniks sêndi,
ma waŋ poc dindê e têm ŋayham
meŋ sa. Yêc malac Pioniks, nduc
Krit pôc mbu ahuc, ma bocdinaŋ
söc naŋ yêc malac dinaŋ iŋ söc
ŋayham tu waŋ sêpoc-ŋga têŋ
têm uhô-ŋga.

Mbu ŋadinda

13 Yac ahôŋ e bêc daŋ mbu
lilic kêsêlêŋ ŋayham, ma bocdi-
naŋ ŋac gauc gêm bu sêtap têm
ŋayham sa bu sêlom malac Pio-
niks. Ŋac sêhê aŋga sa ma sêlac
sêŋkuc baö Krit-ŋga si. 14 Ŋasawa
baliŋ dom ma mbu sac daŋ puc
ŋaŋga akêŋ baö-ŋga mbu sa têŋ
gwêc sawa-ŋga. 15 Waŋ dau sip
mbu dinda ŋalôm e tôm dom bu
yac alac aŋkuc baö-ŋga. Boc-
dinaŋ yac am waŋ kwi kêsêlêŋ
kêkuc mbu. 16 Mbu soc yac e
nduc sauŋ daŋ ŋaê Kauda pôc
mbu ahuc ŋagec. Yac bu ahê waŋ
ŋa-gômbwa pi lôlôc meŋ, magoc
akôm wapac-wapac bu mbu puc
ŋadinda sac andô. 17 Lau sêhê
gômbwa sa pi lôlôc meŋ su, goc
sêkic po pi waŋ atu ŋampê bu
suc dom. Ŋac sêtöc dau bu
mbu oc soc yac ŋapaŋ e waŋ
ndi lôc pi gaŋgac yêc Sirtis, dec
sêlêc lac su ma sêkêŋ aŋga gwêc-
ŋga sip gi bu teŋ waŋ dôŋ ênti
timalô, ma sêkêŋ waŋ dau tam
mbo. 18 Têŋ bêc tilu-ŋga mbu ti
gwêc gic pi waŋ sac andô, dec
lau waŋ-ŋga sêtöc dau atu ma
sic hu sêmbaliŋ wapa ŋatô siŋ
sip gwêc. 19 Bêc titö-ŋga sêhôc
waŋ ŋalac ti po ma wapa waŋ-
ŋga ŋatô sa ma sêmbaliŋ siŋ sip
gwêc gi. 20 Tigeŋ mbu dau timalô
dom e bêc daêsam yac alic ac ti
tata dom. Ma yac hoŋ mba gauc
tigeŋ bu oc andiŋaŋ.

21 Lau waŋ-ŋga seŋ gêŋ daŋ
dom tôm bêc daêsam su, goc Pol
tisa ma sôm, “Mac lau, aö gakêŋ
puc mac muŋ su, bu ahu nduc Krit
siŋ dom, magoc mac asôc aneŋ
yom ŋapu dom. Mac bu aŋgô
aneŋ yom dau, dec gitôm dom
bu atap ŋawapac dindec sa, ma
gêŋ daŋ oc niŋga dom. 22 Magoc

kwahic dec wasôm têŋ mac bu
nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu mac
nem daŋ oc niŋga dom. Waŋ
tigeŋ dec oc niŋga. 23 Aö Anötö
ndê ŋgac daŋ, ma gam akiŋ iŋ
ŋapaŋ. Alhabêc ôbwêc iŋ kêkiŋ
ndê aŋela daŋ meŋ kalhac whiŋ
aö. 24 Ma sôm têŋ aö, ‘Pol, am
töc daôm dom. Am oc lhac Sisa
aŋgô-ŋga bu iŋ êmatôc nem yom.
Ma tu am-ŋga, Anötö oc kêŋ lau
hoŋ naŋ sêmbo waŋ sêwhiŋ am,
naŋ sêmbo tali.’ 25 Bocdinaŋ mac
lau, nem ŋalôm pêŋ dôŋ, bu aö
gakêŋ whiŋ Anötö bu yom dau oc
ŋandô sa, tôm iŋ ndê aŋela sôm
têŋ aö. 26 Waŋ oc ndi lôc pi nduc
daŋ, tigeŋ yac oc dandiŋaŋ dom.”

Waŋ gôlôc pi nduc

27 Mbu tam yac ŋapaŋ ambo
Gwêc Adria-ŋga. Têŋ bêc ti-14-
ŋga ma timaniŋhu goc lau waŋ-
ŋga sêŋsahê bu yac asuŋ sa baö.
28 Sem dôhôŋ gwêc ŋagapoŋ ma
sêtap sa b u ŋagapoŋ gitôm 37
mita. Ŋasawa sauŋ sem dôhôŋ
tiyham ma sêtap sa bu ŋagapoŋ
gitôm 27 mita. 29 Ŋac sêtöc bu
waŋ oc popoc pi hoc, bocdinaŋ
sêmbaliŋ aŋga hale sip waŋku-
ŋga, ma sêkêŋ bata bu laŋsê
ŋagahô. 30 Lau sêyob waŋ-ŋga
gauc gêm bu sêhu waŋ ti lau ŋatô
siŋ, dec sêkôm bu sêkêŋ gômbwa
sip gwêc ndi, sêŋsau bu oc sêkêŋ
aŋga ŋatô sip yêc waŋ ŋampê-
ŋga. 31 Magoc Pol sôm têŋ ŋgac
bata ti ndê lau siŋ-ŋga bu, “Lau
dinaŋ bu sêhu waŋ siŋ, dec mac
oc andiŋam.” 32 Tu dinaŋ-ŋga
lau siŋ-ŋga sêtim wac kic yêc g
ômbwa, ma sêkêŋ peŋ sip gwêc
gi.

33 Têŋ bêbêc ganduc Pol sôm têŋ
lau bu sêneŋ gêŋ. Iŋ sôm, “Bêc 14
giŋga su lec mac ayob waŋ ŋapaŋ
e mac aŋ gêŋ daŋ dom. 34 Kwahic
dec aö wasôm têŋ mac bu gêŋ
daŋ oc kôm mac ŋayom dom, mac
hoŋ oc ambo tamli. Bocdinaŋ dec
aneŋ gêŋ bu puc mac dôŋ.” 35 Iŋ
sôm yom dinaŋ su, goc kôc bolom
ma gêm daŋge Anötö yêc ŋac hoŋ
aŋgô-ŋga, goc pô kôc ma gêŋ.
36 Dec lau hoŋ si ŋalôm timalô ma
seŋ gêŋ sêwhiŋ. 37 Yac lau naŋ
ambo waŋ, naŋ mba namba gitôm
276. 38 Lau hoŋ seŋ gêŋ hôc ŋac
dôŋ, goc sêmbaliŋ bolom batac
sip gwêc gi bu kôm waŋ tilo.

39 Têŋ ndoc gameŋ ŋawê sa naŋ
sêlic baö, tigeŋ sem gauc gameŋ
dau. Sêlic söc ti gaŋgac apa
ŋayham, dec gauc gêm bu sêkêŋ
waŋ ndi pi baö yêc dindê. 40 Ŋac
sêtim aŋga ŋawac kic sip gwêc
giŋga, ma sêŋgapwêc wac naŋ
sô gôliŋ dôŋ, naŋ su. Goc sêsö
lac waŋ ŋatôkwa-ŋga sa, bu mbu
peŋ lac ma kôc yac api baö andi.
41 Magoc waŋ dau kêti gi gôlôc
pi gaŋgac ŋabaö daŋ yêc gwêc
lôm e gacgeŋ ŋaŋga sa. Ma gwêc
dinda gic pi waŋ ŋambu-ŋga e
kac popoc. 42 Têŋ ndoc dinaŋ
lau siŋ-ŋga sêkic yom bu sêndic
lau gapocwalô-ŋga hoŋ ndu, bu
sêsip gwêc ma sêlhö sêndi dom.
43 Magoc ŋac si ŋgac bata bu nem
Pol sa, dec kalhac ŋac ahuc bu
sêkôm si yom ŋandô sa d om. Iŋ
kêŋ yatu bu lau naŋ sêŋkôc tidôŋ
naŋ sêpwê sêsip gwêc ma sêmuŋ
sêsôc baö sêndi. 44 Ma iŋ kêŋ
yatu bu lau ŋatô sêsac apa waŋ-
ŋga ŋatô naŋ gwêc gic popoc. Ma
ŋalêŋ dinaŋ dec lau hoŋ sêhôc asê
baö ti lic sambuc.

28

Pol mbo nduc Malta

1 Yac hoŋ api baö ti lic sambuc,
ma malô atap sa bu nduc dau ŋaê
sêsam bu Malta. 2 Ma lau nduc-
ŋga sêkôc yac hoŋ sa ma sêyob
ti sêmwasiŋ yac ŋalêŋ ŋayham.
Têŋ ndoc dinaŋ u gic ma gameŋ
ŋalhuc atu, bocdinaŋ sêkôm ya
golom bu yac aheŋ dauŋ. 3 Pol
tap a basô ti gap bu kêŋ pi ya

ndi, magoc mboc sac daŋ yêc gap
ŋalôm, ma têŋ ndoc kêsahê ya
ŋandê, dec sa bu lhö ndi ma seŋ
Pol sip amba. 4 Lau malachu
sêlic mboc dau keseŋeŋ Pol amba
dôŋ gacgeŋ kêgalêŋ, dec sêsôm
têŋ dau bu, “Ŋgac dê mboe iŋ
ŋgac gic ŋamalac ndu-ŋga, dec
iŋ wêkaiŋ ŋagêyô atu. Gitôm bu
gwêc kô iŋ ndu su, magoc kwahic
dec iŋ oc wê sa dom.” 5 Tigeŋ Pol
kêbalip mboc dau sip ya gi, ma
gêŋ daŋ kôm iŋ dom. 6 Lau dau
sêkêŋ bata bu iŋ amba oc suŋ me
ŋagahô iŋ oc hudau sip ndi mbac
ndu. Magoc sêhôŋ ŋasawa baliŋ
e sêlic gêŋ daŋ hôc asê iŋ dom.
Bocdinaŋ dec ŋac gauc gêm bu
mboe iŋ oc anötö daŋ.
7 Ŋgac daŋ ŋaê Publias gêm
gôliŋ nduc dinaŋ, ma iŋ wêkaiŋ
ndê gameŋ daŋ yêc kêpiŋ baö naŋ
waŋ popoc kalhac. Iŋ kôc yac sa
a andöc iŋ ndê andu, ma yob yac
ŋapep gitôm bêc tö. 8 Têŋ ndoc
dinaŋ Publias damba gêmbac yêc,
ŋamlic ŋamahom ti kêc dau. Pol
sôc gi gêlic iŋ, ma teŋ mbec ti kêŋ
amba sac iŋ, ma kôm iŋ ŋayham
sa. 9 Ma têŋ ndoc lau nduc-ŋga
sêlic gêŋ dinaŋ, naŋ sêhoŋ si lau
gêmbac hoŋ sêtêŋ Pol sêmeŋ, ma
iŋ kôm ŋac ŋayham sa tiyham.
10 Ma ŋac sêtoc yac sa ŋalêŋ
ŋayham daêsam. Ma têŋ ndoc
yac bu api waŋ ma alhö andi, naŋ
sêkêŋ gêŋ hoŋ bu puc yac dôŋ
ambo gwêc ŋasawa-ŋga têŋ yac.

Pol hôc asê Rom

11 Yac ambo nduc dau tôm
ayô tö su, goc api lau malac
Aleksandria-ŋga si waŋ daŋ. Waŋ
dau poc nduc dinaŋ têŋ ndoc uhô-
ŋga ma hôŋ têm ŋayham, ma yêc
ŋatôkwa-ŋga sêlêŋ ŋac si anötö
gwam lu si aŋgô, daŋ sêsam ŋaê
Kasto, ma daŋ ŋaê Polaks. Yac
ahu gameŋ dau siŋ, 12 ma alac
e ahôc asê malac Sairakyus ma
ambo dinaŋ tôm bêc tö. 13 Goc
ahu malac dau siŋ ma alac tiyham
e a asôc malac Regiam. Têŋ
galaŋsê mbu ŋayham daŋ peŋ lac
ŋapep, dec kêŋ yac alac bêc tigeŋ
a asôc söc yêc malac Puteoli, ma
asip baö a. 14 Yêc dinaŋ yac atap
lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga ŋatô sa,
ma sêkôc yac sa a ambo awhiŋ
ŋac gitôm bêc 7. Ma tiŋambu yac
aŋsêlêŋ bu atêŋ malac Rom andi.
15 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc
malac Rom sêŋgô ŋawaê bu
yac aŋsêlêŋ ambo seŋ, dec sêsa
sêmeŋ bu sêkôc yac sa. Ŋatô
sêtap yac sa yêc Apias ndê gameŋ
sêtidulu gêŋ-ŋga, ma ŋatô sêtap
yac sa yêc gameŋ naŋ sêsam bu
Andu Ŋacleŋ-ŋga Tö. Têŋ ndoc
Pol gêlic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga di-
naŋ, naŋ iŋ atac pa su ma gêm
daŋge Anötö. 16 Yac hoŋ aŋsêlêŋ
a, e ahôc asê Rom su, goc sêkêŋ
ŋasawa têŋ Pol bu ndöc andu
daŋ, ma sêkêŋ ŋgac siŋ-ŋga daŋ
yob iŋ.

Pol gêm mêtê mbo Rom

17 Bêc tö giŋga su, goc Pol
kêgalêm lau bata Israel-ŋga naŋ
sêndöc Rom, naŋ sa sêpitigeŋ,
ma sôm têŋ ŋac, “Aneŋ asidôwai
Israel-ŋga, aö gakôm gêŋ so daŋ
têŋ yac neŋ lau Israel-ŋga dom.
Ma gakôm gêŋ daŋ naŋ so abaŋi
si gêbôm, naŋ dom. Magoc sêkôc
aö dôŋ yêc Jerusalem ma sêkêŋ
aö gasip gôliŋwaga Rom-ŋga ti iŋ
ndê lau siŋ-ŋga amba. 18 Ma lau
Rom-ŋga dau sêŋsahê aö e sêtap
sa bu aö gakôm gêŋ giso daŋ naŋ
tôm bu sêndic aö ndu-ŋga, naŋ
dom. Dec ŋac bu sêhu aö siŋ
walhö wandi. 19 Magoc lau Israel-
ŋga sêtec, ma sêli awha sa e aneŋ
lêŋ daŋ mbasi, dec aö gandac bu
Sisa ŋgô aneŋ yom. Tigeŋ aö
gakôm tu galic ŋac sac-ŋga dom,
me tu bu waŋgôliŋ yom pi ŋac-
ŋga dom. 20 Acsalô lec aö kagalêm
mac sa ameŋ, bu aŋgô aneŋ yom
pi gêŋ hoŋ dinaŋ. Mac alic bu

sêsô aö dôŋ ŋa sen dindec, magoc
aö gakôm gêŋ sac daŋ dom. Gêŋ
tigeŋ gakôm, naŋ gakêŋ bataŋ gêŋ
naŋ lau Israel dau sêkêŋ bata."

21 Lau Israel-ŋga dinaŋ sêŋgô
Pol ndê yom ma sêsôm, "Lau naŋ
sêndöc gameŋ Judia-ŋga naŋ sêto
bapia daŋ têŋ yac, naŋ hêganôŋ
am dom. Ma asidôwai Israel-ŋga
akêŋ gameŋ dinaŋ, naŋ sêtêŋ yac
sêmeŋ, naŋ sêsôm yom sac daŋ pi
am dom. 22 Magoc yac aŋyalê bu
yêc gameŋ hoŋ lau sêpu lêŋ naŋ
lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga sêŋkuc.
Bocdinaŋ yac bu aŋgô am nem
gauc ti yom pi lêŋ dau." 23 Goc
sêkêŋ bêc daŋ bu sêkac sa sêwhiŋ
Pol tiyham.

Ma têŋ bêc dau ŋac sêkac sa
sêmbo andu naŋ Pol yêc naŋ, ma
lau Israel-ŋga hic daêsam sêmeŋ
sêwhiŋ, dec ti toŋ atu. Têŋ bêbêc
ŋapaŋ e telha Pol sôm yom têŋ
ŋac. Iŋ tôc Anötö ndê gôliŋ ŋahu
asê têŋ ŋac. Ma iŋ whê Moses
ti lau propet si yom sa bu kôm
ŋac sêŋyalê bu Yisu iŋ Mesaya
dau. 24 Lau ŋatô sêŋgô iŋ ndê
yom ma sêkêŋ whiŋ, magoc ŋatô
sêkêŋ whiŋ dom. 25 Ŋac sêseŋ
dau pi iŋ ndê yom, ma bocdinaŋ
Pol sôm ndê yom ŋambu-ŋga têŋ
ŋac, ma tiŋambu sêlhö têŋtêŋ.
Ma yom ŋambu-ŋga naŋ iŋ sôm
têŋ ŋac naŋ sôm bocdec bu, "Yom
dindec naŋ Ŋalau Dabuŋ sôm
têŋ mac apami, naŋ yom ŋandô
ma hêganôŋ mac solop. Propet
Aisaya hoc yom dau asê bocdec
bu:

26 Am têŋ lau dindê ndi ma sôm
têŋ ŋac, 'Mac aŋgô aneŋ yom
ŋapaŋ, magoc aŋyalê ŋahu
dom. Mac alic gêŋ naŋ aö
gakôm, naŋ ŋapaŋ, tigeŋ mac
nem gauc sa dom.' 27 Bu
lau dau si ŋalôm ŋadandi sa.
Ŋac si daŋgasuŋ hôc ahuc,
ma sêpôc si tandô ahuc. Bu
bocdinaŋ dom, dec oc tôm
tandô sêlic, daŋgasuŋ sêŋgô,
ma sêŋyalê aö tidôŋ yêc ŋac
si ŋalôm e sênem dau kwi ma
wakôm ŋac ŋayham sa." *[Ais
6:9-10]*

28 Goc Pol sôm, "Bocdinaŋ
aŋyalê bu Anötö kêkiŋ ŋawaê
ŋayham pi iŋ ndê lêŋ nem lau si-
ŋga naŋ mac atec, naŋ têŋ lau
gameŋ apa-ŋga. Ma ŋac lau dau
oc sêŋgô ti sêkôc sa." [29 Iŋ sôm
su goc lau Israel-ŋga sêlhö si, ma
sêseŋ dau pi iŋ ndê yom.]

30 Tiŋambu Pol mbo malac Rom
gitôm yala lu. Ma tôm ŋasawa
dinaŋ, iŋ gêmlhi ŋamalac daŋ
ndê andu daŋ tu ndöc-ŋga, ma
iŋ kôc lau daêsam sa yêc andu
dau, naŋ sêmeŋ bu sêndic iŋ kêsi.
31 Iŋ gêm mêtê pi Anötö ndê gôliŋ
ma kêdôhôŋ lau pi Pômdau Yisu
Kilisi. Iŋ kôm gêŋ dau ti atac pa
su, ma lau daŋ sêlhac iŋ ahuc
dom.

Pol ndê bapia têŋ lau Rom-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol to bapia dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêndöc malac atu Rom. Iŋ to têŋ ndoc iŋ mbo malac Korin, ma kêŋ têŋ awhê daŋ ŋaê Pibi (16:2) bu kôc sa ndi ma kêŋ têŋ lau malac Rom-ŋga. Pol tac whiŋ bu ndic lau Rom-ŋga kêsi, ma iŋ to bapia dindec muŋ, bu whê mêtê naŋ iŋ gêm, naŋ ŋahu sa.

Lau ŋatô gauc gêm bu Pol to 1:18-32 hêganôŋ lau gameŋ apa-ŋga, ma iŋ to 2:1-29 hêganôŋ iŋ dau ndê lau Israel-ŋga. Iŋ tôc yêc awê bu yac lau hoŋ dakôm sac, ma tu yac neŋ sac-ŋga, dec yac hoŋ dawêkaiŋ seŋ dambac ndu-ŋga. Magoc Anötö kêmasaŋ lêŋ bu suc lau nom-ŋga si sac kwi, ma asa naŋ bu kêŋ whiŋ gêŋ atu naŋ Yisu Kilisi kôm tu yac-ŋga, naŋ Anötö sam iŋ bu ŋamalac gitêŋ.

Ma Pol bu whê sa bu Anötö sam yac bu lau gitêŋ ŋambwa dom, magoc iŋ kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ yac tu bu kôm yac dati lau wakuc naŋ daŋaŋ wambu Anötö, ma dasa neŋ lêŋ gitêŋ ti dabuŋ. Bocdinaŋ Pol to yom pi lêŋ ŋayham tu dasa-ŋga, ma dapiŋ dauŋ dôŋ ma dahu mêtê sac siŋ. Yêc lôcwha (sapta) 9-11 Pol tôc asê bu iŋ ŋalôm ŋawapac pi iŋ dau ndê lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ dom, ma iŋ tac whiŋ ŋandô bu sêkêŋ whiŋ Yisu.

Pol gic hu ndê yom têŋ lau Rom-ŋga

1 Aö Pol, Yisu Kilisi ndê ŋgac akiŋ, gato bapia dindec. Anötö kêgalêm aö sa gati iŋ ndê †aposel, ma kêyaliŋ aö sa bu wahoc iŋ ndê ŋawaê ŋayham asê. 2 Ŋawaê ŋayham dau Anötö kêmatiŋ tidôŋ muŋ su, ma iŋ ndê propet sêhoc asê, ma sêto sip Buku Dabuŋ. 3-4 Ma yom dau hêganôŋ iŋ ndê Atu Yisu Kilisi, yac neŋ Pômdau. Iŋ ti ŋamalac naŋ sa akêŋ Kiŋ Dawid ndê toŋ. Ma tiŋambu Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai, dec tôc asê tiawê bu iŋ Anötö Atu. 5 Ma Yisu Kilisi dau kêyaliŋ yac sa ma kêmwasiŋ yac bu ati aposel tu iŋ ndê ŋaê-ŋga, dec kêkiŋ yac bu aŋgalêm lau sa yêc gameŋ hoŋ bu s êkêŋ whiŋ iŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec daŋga wambu iŋ ndê yom. 6 Ma galem dau têŋ mac lau Rom-ŋga bu ati Yisu Kilisi ndê lau bocdinaŋ.

7 Aö gato bapia dindec têŋ mac lau Rom-ŋga hoŋ naŋ Anötö tac whiŋ mac, ma kêgalêm mac sa ati iŋ ndê lau dabuŋ. Mwasiŋ ti yom malô têŋ mac hoŋ akêŋ Damaŋ Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gauc gêm bu ndic lau Rom-ŋga kêsi

8 Gêŋ ŋamata-ŋga aö wasôm têŋ mac bu tôm bêc hoŋ, aö gateŋ mbec tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, ma gam daŋge aneŋ Anötö tu mac hoŋ-ŋga. Ŋahu bu yêc gameŋ hoŋ lau sêŋgô mac nem akêŋ whiŋ ŋawaê. 9 Ma Anötö naŋ aö gam akiŋ ti aneŋ ŋalôm sambuc, ma gahoc iŋ Atu ndê ŋawaê ŋayham asê, naŋ kêyalê bu yomandô aö gauc gêm mac ŋapaŋ, 10 têŋ têm hoŋ naŋ gateŋ mbec. Ŋasawa baliŋ su, aö atac whiŋ bu wandic mac kêsi, ma kwahic dec aö gateŋ mbec têŋ Anötö bu lic aö neŋ gauc dinaŋ ŋayham, ma lêc gatam su têŋ aö bu watêŋ mac waloc. 11 Bu aö atac whiŋ ŋandô bu walic mac, tu bu wakêŋ Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ ŋatô lom mac bu puc mac dôŋ. 12 Ma têŋ ndoc yac dambo dawhiŋ dauŋ, naŋ mac nem akêŋ

whiŋ ma aö neŋ gakêŋ whiŋ, oc piŋ yac hoŋ dôŋ bu dalhac ŋaŋga.
13 O asidôwai, aö atac whiŋ bu
mac aŋyalê bu têm daêsam aö
gauc gêm bu watêŋ mac waloc,
magoc gêŋ daêsam kalhac aö
ahuc e meŋ têŋ kwahic dec. Aö
gam mêtê yêc lau apa si gameŋ
ŋatô, ma aneŋ gweleŋ dau gêm
ŋandô su. Boc-dinaŋ aö gauc
gêm bu wakôm gweleŋ kaiŋ tigeŋ
wawhiŋ mac e gweleŋ dau ŋandô
sa yêc mac-ŋga whiŋ. 14 Gweleŋ
dau gic aö ŋawaê bu wanem mêtê
lau Grik ti lau naŋ lau Grik dom,
ma lau ti gauc ma lau gauc mba
sêwhiŋ. 15 Tu dinaŋ-ŋga dec aö
neŋ ŋalôm kac aö bu wanem mêtê
mac lau Rom-ŋga awhiŋ.

Anötö ndê ŋawaê ŋayham ti ŋaclai

16 Bu aö mayaŋ tu Anötö ndê
ŋawaê ŋayham-ŋga dom. Ŋahu
bu Anötö ndê ŋaclai yêc yom
dau, bu nem lau naŋ bu sêkêŋ
whiŋ, naŋ si. Iŋ gic bata têŋ
lau Israel-ŋga muŋ, ma têŋ lau
naŋ lau Israel dom, naŋ tiŋambu.
17 Ŋawaê ŋayham dau ndê ŋaclai
yêc bu nem lau si, ŋahu bu ŋawaê
dau tôc lêŋ naŋ Anötö kêŋ bu
ŋamalac sêti lau gitêŋ, naŋ asê.
Lêŋ dau lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, ma
ŋalêŋ daŋ mba. Tôm yom naŋ
propet akwa daŋ to yêc bocdec
bu:

Lau gitêŋ oc sêndöc tali tu si
sêkêŋ whiŋ-ŋga. *[Hab 2:4]*

Ŋamalac hoŋ sêkôm giso

18 Anötö naŋ ndöc undambê,
kwahic dec tôc iŋ ndê ŋalôm
asê têŋ yac.* Iŋ tac ŋandê têŋ
lau naŋ sêpuc dômbwê iŋ, ma
sêkôm mêtê sac. Ŋac si mêtê
sac kêgwiniŋ yom ŋandô dôŋ.
19 Gitôm bu lau nom-ŋga sêŋyalê
yom ŋandô pi Anötö, bu gêŋ naŋ
iŋ kôm, naŋ whê iŋ sa tiawê têŋ
ŋac su. 20 Lau daŋ sêlic Anötö su
dom, yomandô! Tigeŋ têŋ ndoc
iŋ kêŋ undambê ti nom e meŋ
têŋ kwahic dec, naŋ sêlic gêŋ hoŋ
naŋ iŋ kêŋ. Ma gêŋ dau whê iŋ
ndê ŋahu sa ma tôc iŋ ndê ŋaclai
atu naŋ yêc titêm-titêm, naŋ asê
tiawê. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋamalac
daŋ oc tôm dom bu pa dau ma
sôm bu iŋ gêm gauc Anötö. 21 Lau
nom-ŋga sêŋyalê bu Anötö dê
mbo, magoc sêtoc iŋ sa ti ŋac si
Anötö, ma sem daŋge iŋ tu gêŋ
daŋ-ŋga dom. Ŋac sêhê gauc pi
yom ŋambwa-ŋambwa daêsam e
ŋasec kôm ŋac si ŋalôm ahuc.
22 Ŋac sêtoc dau sa bu ŋac lau ti
gauc, magoc ŋac lau gauc mbasi.
23 Ŋac sêtec bu sênem akiŋ Anötö
naŋ mbo titêm-titêm, magoc sem
akiŋ gêŋ naŋ gic waê bu niŋga.
Ŋac sêhu Anötö ti ndê ŋawasi atu
siŋ, ma sem akiŋ gwam naŋ ŋac
dau sêmasaŋ sem ŋamalac aŋgô,
mbac aŋgô, bôc aŋgô, ma mboc
aŋgô.

24 Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö hu
ŋac siŋ bu sêkôm mêtê ŋalôm
ŋagalac-ŋga tôm si atac whiŋ.
Ma sêkôm mêtê ŋadômbwi pi dau
ŋamlic gitôm gêŋ ŋambwa-ŋga.
25 Ŋac sêpuc dômbwê Anötö ndê
yom ŋandô, ma yom tasaŋ gêm
ŋac si ŋalôm ahuc. Ŋac sêtec bu
sênem akiŋ Anötö naŋ kêŋ gêŋ
hoŋ, ma sêhu iŋ siŋ ma sem akiŋ
gêŋ naŋ iŋ kêŋ. Magoc iŋ gêŋ
hoŋ ŋadau, ma ŋayham bu yac
tampiŋ iŋ tôm bêc hoŋ. Yomandô!

26 Tu ŋamalac si giso-ŋga, dec
Anötö hu ŋac siŋ bu sêkôm gêŋ
mayaŋ-ŋga tôm ŋac si ŋalôm
ŋagalac kêgilí ŋac. Ŋac si lauwhê
sêhu lauwhê ti ŋgac si lêŋ solop
sêmbo sêwhiŋ dauŋ-ŋga siŋ, ma

* **1:18** Têŋ ndoc Yisu mbac ndu pi a gicso dau, naŋ tôc asê bu Anötö tac ŋandê tu ŋamalac si sac-ŋga. Magoc tu Yisu hôc ŋandê dau ô lau nom-ŋga su, dec tôc asê bu iŋ tac whiŋ lau nom-ŋga hoŋ ma tec bu daŋ niŋga. Alic Rom 2:4; 3:26; 8:3; ma Jon 3:16.

sêsa lêŋ so. 27 Ma ŋalêŋ tigeŋ
lauŋgac sêhu lauwhê ti ŋgac
si lêŋ solop siŋ ma mêtê atac
ŋagalac pi dandi-ŋga gêm ŋac
ahuc sambuc. Lauŋgac sêkôm
mêtê mayaŋ-ŋga sêwhiŋ lauŋgac,
ma tu dinaŋ-ŋga sêtap ŋagêyô
naŋ gic mêtê sac kaiŋ dinaŋ
ŋawaê, naŋ sa yêc dau si ŋamlic.
28 Ŋamalac sêlic ŋayham bu
s êpuc dômbwê Anötö, ma tu
dinaŋ-ŋga iŋ hu ŋac siŋ e ŋac
si gauc timboloc, ma sêkôm mêtê
naŋ gic ŋamalac ŋawaê dom.
29 Mêtê sac tidau-tidau gêm ŋac
si ŋalôm ahuc. Ŋac sêkôm mêtê
gitôm mêtê wec ma mêtê mayaŋ-
ŋga, ŋac tagatu gêŋ, ŋac sêlic
lau ŋatô sac, sic ŋamalac ndu,
sêŋgalôm lau, sêkôm gêŋ daêsam
bu sêtim lau ma sêŋsau ŋac, ma
sêsec lau. 30 Ŋac sêŋgôliŋ yom pi
lau, atac tec Anötö, ma sêpu lau
ŋatô. Sêpo dau ti sêtoc dau sa,
sêkôc gauc pi lêŋ sac ŋapaŋ, ma
ŋac daŋgapêc ŋawahô têŋ dinda
ti dambai. 31 Ŋac lau gauc mbasi-
ŋga, ma yom bocke naŋ sêsôm,
naŋ sêkôm ŋandô sa dom. Ŋac
lau ŋalôm ŋadandi-ŋga naŋ atac
tec lau ma tawalô ŋac dom. 32 Lau
sac dau sêŋyalê bu Anötö sôm
tidôŋ su bu lau naŋ sêkôm mêtê
sac kaiŋ bocdinaŋ, oc sêmbac
ndu. Tigeŋ ŋac sêkôm sac sêsiŋ
su eŋ. Ma gêŋ daŋ whiŋ bocdec
bu, lau ŋatô naŋ sêkôm mêtê sac
tôm ŋac dau sêkôm, naŋ sêlic ŋac
ŋayham.

2

Anötö ndê lêŋ êmatôc lau-ŋga

1-3 Yac taŋyalê bu têŋ ndoc
Anötö êmatôc lau naŋ sêkôm sac
kaiŋ dinaŋ, dec iŋ oc êmatôc ŋac
êŋkuc yom ŋandô pi ŋac. Bocdi-
naŋ dec am asa naŋ kêgôliŋ yom
pi lau ŋatô, ma sam ŋac bu lau
sêkôm sac-ŋga, naŋ êmyalê bu
am kêgôliŋ yom pi daôm whiŋ, bu
am ŋamalac kôm sac-ŋga whiŋ.
Ma am oc tôm dom bu êmasaŋ
yom têŋ Anötö tu daôm nem sac-
ŋga ma lhö su iŋ ndê matôc. 4 Am
ŋgô su naŋ! Anötö tawalô yac
ndu andô, dec kôc ndê ŋalôm dôŋ
ma kêmatôc yac ŋagahô dom.
Am gêlic iŋ ndê lêŋ dinaŋ bu gêŋ
ŋambwa, a? Bocke? Am kêyalê
dom bu Anötö kôm gêŋ dinaŋ tu
bu kêŋ ŋasawa têŋ yac bu danem
dauŋ kwi-ŋga, a? 5 Magoc am
nem ŋalôm ŋadandi ma am tec bu
nem daôm kwi. Tu dinaŋ-ŋga am
daôm gic Anötö ndê atac ŋandê sa
tu daôm-ŋga, ma oc yêc tôm bêc
ŋambu-ŋga naŋ Anötö dau oc tôc
iŋ ndê matôc gitêŋ ma iŋ ndê atac
ŋandê asê. 6 Têŋ bêc dinaŋ, iŋ
oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau hoŋ êŋkuc
ŋac tigeŋ-tigeŋ si mêtê. 7 Lau naŋ
sêsap mêtê ŋayham dôŋ ŋapaŋ
ma takwê bu sêtap Anötö ndê
mwasiŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga
ma ŋawasi ti waê atu sa, naŋ
Anötö oc kêŋ ŋac sêndöc tali
ŋapaŋ. 8 Magoc lau naŋ sêkôm
gêŋ hoŋ tu sêpo dau sa-ŋga, ma
sêtec yom ŋandô ma sêsap mêtê
sac dôŋ, naŋ oc sêtap Anötö ndê
atac ŋandê sa. 9-10 Aêc! Lau hoŋ
naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ oc sêtap
ŋawapac ti ŋasac sa. Tigeŋ lau
naŋ sêkôm mêtê ŋayham, naŋ oc
sêtap ŋawasi ti waê ŋayham ma
yom malô sa. Oc ŋandô sa pi lau
Israel-ŋga sêmuŋ, goc lau naŋ lau
Israel dom, naŋ sêŋkuc. 11 Bu
têŋ ndoc Anötö oc êŋsahê lau pi
ŋac si mêtê, naŋ iŋ oc toc lau
toŋ daŋ sa hôc gêlêc lau toŋ daŋ
dom. 12 Bu lau hoŋ naŋ sêkôm sac,
naŋ oc sêtap Anötö ndê matôc
sa. Lau naŋ lau Israel-ŋga dom,
naŋ sêkôc Moses ndê yomsu sa
dom, naŋ oc sêtap matôc sa tu
yomsu-ŋga dom, ŋac dau si giso
oc tiŋ ŋac su. Ma lau Israel-
ŋga naŋ sêkôc Moses ndê yomsu
sa, ma sêkôm mêtê sac, naŋ oc

sêtap Anötö ndê matôc sa êŋkuc
yomsu dau. 13 Bu Anötö oc sam
ŋamalac daŋ bu ŋamalac gitêŋ
tu iŋ ŋgô yomsu-ŋga ŋambwa
lec dom. Tigeŋ ŋamalac naŋ
sôc yomsu dau ŋapu ma daŋga
wambu ŋapep eŋ, naŋ Anötö oc
sam iŋ bu ŋamalac gitêŋ.*
14 Magoc lau naŋ lau Israel dom,
naŋ sêkôc Anötö ndê yomsu sa
dom, naŋ ŋalêŋ bocke? Ŋac bu
sêkôm mêtê ŋayham naŋ tôm
yomsu whê sa, dec tôc asê bu ŋac
dau si yomsu yêc bocdinaŋ. 15 Ma
tôc asê bu lêŋ gitêŋ tôm yomsu
whê sa têŋ yac, naŋ yêc ŋac si
ŋalôm. Ma ŋac dau sêtôm bu
sêŋsahê si lêŋ ma sêŋyalê yêc ŋac
si ŋalôm, mêtê bocke naŋ sêkôm
solop, ma mêtê bocke naŋ sêkôm
so. 16 Yom hoŋ dindec ŋahu oc
tiawê têŋ bêc naŋ Anötö oc kêŋ
Yisu Kilisi êŋsahê lau hoŋ, êŋkuc
ŋac si yom naŋ yêc siŋ dau yêc
ŋac si ŋalôm. Ŋawaê ŋayham
naŋ aö gahoc asê, naŋ whê gêŋ
hoŋ dinaŋ sa.

Lau Israel-ŋga ma Moses ndê yomsu

17 Mac lau naŋ ambo gameŋ
bocke, ma asam daôm bu lau
Israel-ŋga, aŋgô su naŋ. Mac
gauc gêm bu Anötö oc kôc mac
sa tu mac akôc Moses ndê yomsu
su-ŋga, a? Mac atoc daôm sa
bu mac ati Anötö ndê lau, a?
18 Bocke? Mac aŋyalê lêŋ naŋ
Anötö tac whiŋ, ma gauc gêm bu
mac ahôc gêlêc lau ŋatô tu mac
aŋyalê yomsu-ŋga, a? 19-20 Mac
gauc gêm bu yomsu whê mac nem
gauc sa pi yom ŋandô, dec tac
whiŋ bu andôhôŋ lau wakuc ti lau
gauc mba, a? Mac bu awê lau naŋ
tandô pec, me alic daôm gitôm
ya ŋawê bu pô lau naŋ sêmbo
ŋasec ŋalôm, a? 21 Mac andôhôŋ
lau ŋatô, ma bocke dec andôhôŋ
daôm dom? Mac am mêtê lau bu
sênem kaŋ gêŋ dom. Mac daôm
akôm, me mba? 22 Mac asôm
têŋ lau bu sêkôm mêtê mockaiŋ-
ŋga dom, ma mac daôm? Mac
atac tec gwam, magoc têm ŋatô
mac asôc lôm naŋ lau sem akiŋ
gwam sêmbo, ma am kaŋ gêŋ,
me mba? 23 Mac atoc daôm sa
tu akôc yomsu su-ŋga, magoc têŋ
ndoc mac aŋgilì yomsu, dec mac
akôm Anötö ndê waê tisac. 24 Tôm
yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm:

> Lau gameŋ apa-ŋga sêpu Anötö
> ndê ŋaê tu mac nem lêŋ sac-
> ŋga. *[Ais 52:5]*

25 Am ŋgac naŋ sêsê am nem
ŋamlic ŋatô su kêkuc lau Israel-
ŋga si †pwac, naŋ ŋgô. Am bu
daŋam wambu yomsu hoŋ, dec
gêŋ naŋ sêkôm têŋ am ŋamlic,
naŋ gêŋ ti ŋahu ŋayham. Magoc
am bu êmgilì yomsu, dec gêŋ naŋ
sêkôm têŋ am, oc nditôm gêŋ
ŋambwa. Yêc Anötö aŋgô-ŋga
am oc tôm ŋgac †gameŋ apa-ŋga
naŋ sêsê iŋ ŋamlic ŋatô su dom.
26 Ma lau naŋ sêsê ŋac si ŋamlic
ŋatô su dom, magoc sêkôm mêtê
ŋayham tôm yomsu whê sa, naŋ
Anötö oc lic ŋac gitôm lau naŋ
sêsê ŋac si ŋamlic ŋatô su. 27 Ma
ŋgac naŋ sêsê iŋ dom, magoc kôm
gêŋ naŋ kêkuc yomsu, naŋ oc puc
am nem giso asê. Ŋahu bu am
daôm kôc yomsu su, ma kêkuc
pwac sêsê ŋamlic-ŋga, magoc am
ŋgac êŋgilì yomsu-ŋga.
28 Lau si ŋahu sêti lau Israel-
ŋga ŋandô sip gêŋ ŋamlic-ŋga
dom. Ma pwac sêsê ŋamlic-
ŋga naŋ ŋahu andô hêganôŋ gêŋ
naŋ sêkôm têŋ ŋamlic, naŋ dom.
29 Mba! Lau naŋ sêmasaŋ si
ŋalôm ŋapep yêc Anötö aŋgô-
ŋga, naŋ sêti lau Israel-ŋga
ŋandô. Ma pwac sêsê ŋamlic-ŋga
ŋa-ŋahu andô, naŋ yomsu naŋ

* **2:13** Tiŋambu Pol tôc asê tiawê bu ŋamalac daŋ oc tôm dom bu êŋkuc yomsu hoŋ timala e Anötö lic iŋ bu ŋamalac gitêŋ - alic Rom 3:20, 23.

sêto sip bapia, naŋ oc tôm dom
bu kôm ŋandô sa. Magoc gweleŋ
naŋ Ŋalau kôm mbo ŋamalac si
ŋalôm, naŋ kôm pwac dau ŋa-
ŋahu andô ŋandô sa. Ŋamalac
kaiŋ dinaŋ hêgo dau bu tap ndê
waê sa yêc lau nom-ŋga dom,
tigeŋ iŋ tap waê sa yêc Anötö dau.

3

Mêtê sac oc tôm dom bu nem ŋandô ŋayham

1 Bocdinaŋ lau Israel-ŋga sêtap
mwasiŋ bocke sa tu sêti lau Israel-
ŋga, naŋ hôc gêlêc lau ŋatô si
mwasiŋ su? Ma ŋac si pwac sêsê
ŋamlic ŋatô su-ŋga oc nem ŋac
sa ŋalêŋ bocke? 2 Aŋgô! Lau
Israel-ŋga sêtap mwasiŋ tidau-
tidau sa. Gêŋ ŋamata-ŋga ŋac lau
dau dinaŋ Anötö kêŋ iŋ ndê yom
sip ŋac apai amba.
3 Magoc lau Israel-ŋga ŋatô bu
sêkêŋ whiŋ Anötö dom, dec mac
gauc gêm bocke? Tu ŋac si
sêkêŋ whiŋ dom-ŋga, dec Anötö
oc hu yom naŋ iŋ gic bata su,
naŋ siŋ, me? 4 Mba andô! Tôm
bu ŋamalac hoŋ sêti lau sêŋsau
tasaŋ-ŋga, magoc Anötö oc tôm
dom bu seŋ yom daŋ naŋ iŋ
kêmatiŋ tidôŋ, naŋ su. Tôm yom
naŋ sêto yêc, naŋ sôm:

Yom hoŋ naŋ am sôm, naŋ oc
sêlic bu yom ŋandô eŋ.
Ma lau bu sêŋsahê am, dec oc
tôm dom bu sêtap am nem
giso daŋ sa. *[BW 51:4]*

5 Lau ŋatô gauc gêm gauc
ŋambwa ma sêsôm yom bocdec
bu, “Yac neŋ lêŋ sac-ŋga tôc Anötö
ndê lêŋ gitêŋ asê yêc awê, dec tu
sake-ŋga iŋ atac ŋandê têŋ yac?
Iŋ bu kêŋ ŋagêyô têŋ yac, dec
oc solop dom.” 6 Gauc dinaŋ iŋ
so sambuc! Bu bocdinaŋ, goc
Anötö oc êmatôc lau nom-ŋga
ŋalêŋ nde? 7 Ma lau ŋatô sêsôm,
“Aneŋ yom tasaŋ tôc Anötö ndê
yom ŋandô asê tiawê e lau sêhoc
iŋ ndê waê asê ŋapaŋ. Bocdinaŋ
tu sake-ŋga iŋ gêlic aö gitôm ŋgac
sac daŋ ma kic aneŋ yom bu
watap matôc sa?” 8 Oyaê, aŋgô
su naŋ! Yom bu bocdinaŋ, dec
gitôm bu dasôm, “Yac dakôm sac
tu bu sac nem ŋandô ŋayham-
ŋga.” Magoc bocdinaŋ dom. Lau
ŋatô sêŋsau ma sêŋgôliŋ yom pi
yac lau aposel ma sêsôm bu yom
ŋalhô dinaŋ sa yac whaŋsuŋ. Oc
sêtap ŋagêyô sac sa tu ŋac si yom
tasaŋ dinaŋ-ŋga.

Ŋamalac gitêŋ daŋ mbo dom

9 Bocke, yac lau Israel-ŋga mba
lêŋ naŋ asa ambo Anötö aŋgô-
ŋga, naŋ hôc gêlêc lau ŋatô si su,
me? Mba andô! Tôm yac asôm
su bocdec bu, lau Israel-ŋga ma
lau apa hoŋ sêmbo sac ŋa-ŋaclai
ŋapu. 10 Tôm yom naŋ sêto yêc
naŋ sôm:

Ŋamalac gitêŋ daŋ mbo dom
andô. 11 Ma ŋamalac
daŋ kêyalê Anötö, me kôm
mwasac tu bu ti iŋ ndê gêŋ-
ŋga lec dom. 12 Lau hoŋ
sêpuc dômbwê Anötö e sêti
gêŋ ŋapopoc-ŋga. Ŋamalac
gitêŋ daŋ mbo dom. Mba
andô! *[BW 14:1-3; 53:1-3; Ekl 7:20]*
13 Ŋac si whasuŋ sac sambuc,
gitôm gêŋ batê naŋ sêŋsuhuŋ
si dom, ma ŋasu pôm gameŋ
kwi. Ma ŋac lau sêsôm
yom tasaŋ-ŋga. Yom naŋ sa
ŋac tôkwa, naŋ gitôm mboc
ŋamalic sac. *[BW 5:9; 140:3]*
14 Ŋac sêpucbo lau ŋawahô,
ma yom ŋamakic gêm ŋac si
whasuŋ ahuc. *[BW 10:7]*
15 Ŋac lau hôp-hôp tu sêkêc dac
siŋ-ŋga. 16 Ma gameŋ bocke
naŋ sêmbo, naŋ sêkôm tisac
ma sêkêŋ ŋawapac têŋ lau.
17 Ŋac sêŋyalê lêŋ yom malô-
ŋga dom. *[Ais 59:7-8]*

18 Ma ŋac sêtöc Anötö daŋ dom.
[BW 36:1]
19 Yac taŋyalê bu Moses ndê
yomsu hoŋ hêganôŋ lau naŋ
sêmbo yomsu dau ŋapu. Tu
dinaŋ-ŋga lau hoŋ si yom mba,
ma ŋac hoŋ sic waê bu sêtap
Anötö ndê matôc sa. 20 B ocdinaŋ
ŋamalac daŋ mbo dom, naŋ tôm
bu êmasaŋ yomsu sambob ŋapep
e Anötö lic iŋ bu ŋamalac gitêŋ.
Mba! Magoc Moses ndê yomsu tôc
yac neŋ sac asê têŋ yac.

Yac dati lau gitêŋ tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga

21 Kwahic dec Anötö tôc lêŋ
dati lau gitêŋ-ŋga asê, naŋ ŋahu
sip yomsu dom. Moses ti lau
propet sêto yom pi lêŋ dau muŋ
su. 22 Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ
Yisu Kilisi, naŋ sêtap lêŋ dau sa
su, ma Anötö gêlic ŋac bu lau
gitêŋ. Lêŋ tigeŋ dinaŋ gic waê lau
Israel-ŋga ti lau sambob. 23 Ŋahu
bu yac hoŋ yac lau dakôm sac-
ŋga, ma tu yac neŋ sac-ŋga, dec
gitôm dom bu datigasuc Anötö ti
iŋ ndê ŋawasi atu. 24 Magoc yac
hoŋ datôm bu dati lau gitêŋ tu
gweleŋ naŋ Yisu Kilisi kôm tu nem
yac si-ŋga. Anötö kêmasaŋ lêŋ
dinaŋ bu êmwasiŋ yac ŋambwa
eŋ. 25 Iŋ kêŋ Yisu gitôm da bu
hôc ŋandê ô yac neŋ sac ŋagêyô,
ma dakêŋ whiŋ bu dac naŋ iŋ
kêc siŋ, naŋ hê wamba yac su têŋ
Anötö. Ŋalêŋ dinaŋ iŋ tôc asê bu
iŋ Anötö gitêŋ. Bu iŋ gêlic sac
gitôm gêŋ ŋambwa dom, magoc
lau naŋ sêkôm sac muŋ-ŋga, naŋ
iŋ hê ŋac si yom dôŋ. Ma iŋ kôc
ndê ŋalôm dôŋ 26 e iŋ kêŋ lau hoŋ
si sac ŋagêyô pi Yisu. Bocdinaŋ
kwahic dec Anötö tôc asê bu iŋ
dau iŋ gitêŋ, ma iŋ kêmasaŋ lêŋ
bu sam lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu,
naŋ bu lau gitêŋ.
27 Bocdinaŋ ŋamalac daŋ gitôm
dom bu toc dau sa. Ŋahu bu
Anötö oc lic ŋamalac daŋ bu
ŋamalac gitêŋ tu lêŋ yomsu-ŋga
dom, magoc tu lêŋ dakêŋ whiŋ
Yisu-ŋga. 28 Mêtê naŋ yac ahoc
asê, naŋ sôm bu yac dati lau gitêŋ
tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, ma
tu yac neŋ sakiŋ taŋkuc yomsu-
ŋga dom. 29 Bocke? Anötö iŋ lau
Israel-ŋga tawasê si Anötö, me?
Mba! Iŋ lau Israel-ŋga si Anötö,
ma lau gameŋ apa-ŋga si Anötö
bocdinaŋ. 30 Bu Anötö tigeŋ dê
mbo, naŋ sam lau hoŋ naŋ sêkêŋ
whiŋ Yisu bu lau gitêŋ, lau naŋ
sêŋkuc pwac sêsê ŋamlic ŋatô-
ŋga, ma lau naŋ sêŋkuc pwac
dau dom bocdinaŋ. 31 Magoc mac
gauc gêm bocke? Yac asôm yom
pi lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga tu bu aseŋ
Moses ndê yomsu su-ŋga, me? Aö
wasôm têŋ mac, mba andô! Yac
apuc yomsu dau dôŋ.

4

Abraham kêŋ whiŋ Anötö dec ti ŋgac gitêŋ

1 Gauc nem abaŋ Abraham ndê
lêŋ, oc whê gêŋ sake sa têŋ yac?
2 Anötö sam Abraham bu ŋgac
gitêŋ tu gêŋ naŋ iŋ dau kôm-ŋga,
a? Bu bocdinaŋ, dec oc tôm bu
Abraham toc dau sa. Magoc Anötö
gêlic iŋ ŋalêŋ bocdinaŋ dom. 3 Bu
sêto yom yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Abraham kêŋ whiŋ Anötö, ma
tu dinaŋ-ŋga Anötö gêlic iŋ
bu ŋgac gitêŋ. *[Gen 15:6]*

4 Ŋgac naŋ kôm gweleŋ naŋ
kôc iŋ ndê ŋaôli sa tôm mwasiŋ
ŋambwa dom. Iŋ tap ŋaôli dau
sa tu iŋ kôm gweleŋ-ŋga. 5 Magoc
asa naŋ bu kêŋ whiŋ Anötö, dec
Anötö oc êmwasiŋ iŋ ŋambwa
ma lic iŋ bu ŋamalac gitêŋ. Iŋ
tap mwasiŋ dau sa tu iŋ kôm
gweleŋ daŋ-ŋga dom, magoc tap
sa ŋambwa tu iŋ ndê kêŋ whiŋ-
ŋga. Anötö dau kêmasaŋ lêŋ bu
lau sac sêti lau gitêŋ.
6 Kiŋ Dawid sôm yom kaiŋ tigeŋ
pi ŋamalac naŋ Anötö kêmwasiŋ

ma sam iŋ bu ŋamalac gitêŋ,
naŋ tap mwasiŋ dau sa ŋambwa,
ma tu gweleŋ naŋ iŋ kôm-ŋga
dom. Dawid to yom ma whê
ŋamalac kaiŋ dinaŋ ndê ŋahu
atac ŋayham-ŋga sa bocdec bu:
7 Mac lau naŋ Anötö suc mac
nem sac kwi ma hu ŋayom
siŋ, naŋ atac ŋayham sa. 8 Ma
am asa naŋ Anötö suc nem
giso kwi ma oc gauc nem tiy-
ham dom, naŋ atac ŋayham
sa bocdinaŋ. *[BW 32:1-2]*

9 Mac gauc gêm bocke? Yom
dau gic waê lau Israel-ŋga naŋ
sêŋkuc pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-
ŋga, naŋ tawasê, me gic waê lau
naŋ sêŋkuc pwac dau dom, naŋ
sêwhiŋ? Yac asôm su, bu Anötö
gêlic Abraham bu ŋgac gitêŋ tu
iŋ ndê kêŋ whiŋ-ŋga. 10 Bocke?
Sêsê Abraham ndê ŋamlic ŋatô
su, dec Anötö gêlic iŋ bu ŋgac
gitêŋ, me? Wasôm mba. Anötö
sam iŋ bu ŋgac gitêŋ muŋ su.
11 Têŋ têm sêsê Abraham su dom,
naŋ iŋ kêŋ whiŋ, dec Anötö sam
iŋ bu ŋgac gitêŋ. Ma tiŋambu
Anötö kêmatiŋ pwac sêsê ŋamlic-
ŋga têŋ iŋ, gitôm dôhôŋ daŋ, bu
puc yom pi iŋ ti ŋgac gitêŋ tu kêŋ
whiŋ-ŋga, naŋ dôŋ. Bocdinaŋ
Abraham iŋ ti lau gameŋ apa-
ŋga naŋ sêsê ŋac dom magoc
sêkêŋ whiŋ, naŋ hoŋ si damba.
Ma tôm Anötö sam Abraham bu
ŋgac gitêŋ, goc ŋalêŋ tigeŋ Anötö
oc sam lau dau bu lau gitêŋ.
12 Ma lau Israel-ŋga naŋ sêŋkuc
pwac sêsê ŋamlic-ŋga, naŋ bu
sêkêŋ whiŋ, dec Abraham ti ŋac
si damba bocdinaŋ. Bu ŋac lau
dau sêŋkuc Abraham ndê lêŋ kêŋ
whiŋ-ŋga, naŋ iŋ kêkuc têŋ têm
sêsê iŋ su dom.

13 Anötö gêm mbec Abraham
ma gic bata yom têŋ iŋ ti iŋ ndê
lau wakuc, bu ŋac oc sêwêkaiŋ
nom sambuc. Ŋac sêtap mbec
dau ŋa-ŋandô sa tu lêŋ sêkêŋ
whiŋ-ŋga naŋ kôm ŋac sêti
lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga,
ma tu sêŋkuc yomsu-ŋga dom.
14 Lau bu sêtap Anötö ndê mbec
ŋamwasiŋ sa tu sêŋkuc yomsu-
ŋga, dec lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga
gitôm gêŋ ŋambwa, ma mwasiŋ
naŋ Anötö gic bata bu kêŋ têŋ
Abraham, naŋ gitôm gêŋ ŋambwa
bocdinaŋ. 15 Ŋahu bu lau hoŋ
naŋ sêŋgilì Moses ndê yomsu ma
sêkôm sac, naŋ sic waê bu oc
sêtap Anötö ndê atac ŋandê sa.
Yomsu bu mba, goc yom taŋgilì
yomsu-ŋga mba bocdinaŋ.

16 Ma bocdinaŋ lau naŋ sêkêŋ
whiŋ, naŋ sêtap yom naŋ Anötö
gic bata têŋ Abraham, naŋ ŋa-
ŋandô sa gitôm mwasiŋ ŋambwa.
Ma Anötö puc yom naŋ iŋ gic bata
têŋ Abraham ndê lau wakuc, naŋ
dôŋ. Iŋ puc dôŋ têŋ lau Israel-
ŋga naŋ sêkôc iŋ ndê yomsu sa,
naŋ tawasê dom, magoc puc dôŋ
têŋ lau naŋ sêŋkuc Abraham ndê
lêŋ kêŋ whiŋ-ŋga sêwhiŋ. Tu
dinaŋ-ŋga Abraham ti yac hoŋ
neŋ damaŋ. 17 Tôm yom naŋ
Anötö sôm têŋ Abraham, naŋ sêto
yêc bocdec bu:

Aö wakôm am ti lau toŋ daêsam
si damba. *[Gen 17:5]*

Bocdinaŋ Abraham naŋ kêŋ
whiŋ Anötö, naŋ ti yac hoŋ neŋ
damaŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga.

Ma Anötö, iŋ Anötö naŋ ndê
ŋaclai atu yêc bu uŋ lau batê
sa sêmbo tali tiyham, ma bu
sôm yom ŋa awha goc gêŋ naŋ
yêc dom, naŋ meŋ hôc asê.
18 Abraham takwê gêŋ naŋ lau
hoŋ gauc gêm bu tôm dom bu oc
ŋandô sa. Ma Anötö tôc tata hoŋ
têŋ Abraham goc sôm têŋ iŋ bu:

Am nem wakuc oc sêtôm dinaŋ.
[Gen 15:5]

Abraham kêŋ whiŋ Anötö, dec
kôm iŋ ti lau toŋ daêsam si
damba. 19 Abraham kêyalê bu
iŋ ndê yala ti 100 su, ma iŋ ndê
licwalô pacndê su. Ma iŋ kêyalê

bu Sara ndê têm kôc balêkoc-ŋga
pacndê. Tigeŋ iŋ kôc iŋ ndê kêŋ
whiŋ dôŋ ŋaŋga, 20 ma atac lu-
lu dom pi gêŋ naŋ Anötö gic bata
têŋ iŋ. Iŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga, ma
po Anötö ndê waê sa. 21 Iŋ kêyalê
tidôŋ bu Anötö ndê ŋaclai yêc
bu kôm gêŋ naŋ iŋ gic bata, naŋ
ŋandô sa. 22-23 Tu dinaŋ-ŋga dec
sêto yom yêc bocdec bu:

Anötö gêlic iŋ bu ŋgac gitêŋ.
[Gen 15:6]

Yom dau sêto tu Abraham
tawasê-ŋga dom. 24 Sêto tu yac
lau naŋ dakêŋ whiŋ Anötö naŋ uŋ
yac neŋ Pômdau Yisu sa yêc lau
batê-ŋga. Tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-
ŋga, dec Anötö oc lic yac bu lau
gitêŋ bocdinaŋ. 25 Anötö kêŋ Yisu
mbac ndu tu yac neŋ sac-ŋga, ma
uŋ iŋ sa tiyham dec kêmasaŋ lêŋ
bu dati lau gitêŋ.

5

Dati lau gitêŋ ŋa-ŋandô

1 Bocdinaŋ, tu yac neŋ dakêŋ
whiŋ-ŋga, dec Anötö gêlic yac bu
lau gitêŋ. Ma tu yac neŋ Pômdau
Yisu Kilisi-ŋga, dec dambo Anötö
aŋgô-ŋga ti atac pa su eŋ. 2 Yisu
gêlêc gatam su têŋ yac bu dambo
Anötö ndê mwasiŋ ŋalôm, tu yac
neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. Yac datap
mwasiŋ dau sa su, ma bocdi-
naŋ dec dambo ti atac ŋayham
tu gêŋ naŋ dakêŋ bataŋ dambo,
naŋ bu oc datap Anötö ndê
ŋawasi sa. 3 Ma gêŋ daŋ tiyham.
Ŋawapac bocke naŋ dahôc tu
dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga, naŋ dahôc
ti atac ŋayham bocdinaŋ. Bu yac
taŋyalê bu gêŋ wapac naŋ pi yac,
naŋ gêm yac sa bu dalhac ŋaŋga.
4 Ma yac bu dati lau dalhac ŋaŋga-
ŋga, dec tôc asê bu yac lau naŋ
datôm bu dahôc gêlêc saê. Ma
tu yac dahôc gêlêc saê-ŋga, dec
puc yac dôŋ bu dakêŋ bataŋ gêŋ
naŋ Anötö gic bata. 5 Ma yac
neŋ dakêŋ bataŋ oc ŋandô mbasi
dom, ma bocdinaŋ yac oc mayaŋ
dauŋ dom. Bu yac taŋyalê Anötö
ndê mêtê atac whiŋ yac-ŋga su, tu
Ŋalau Dabuŋ naŋ iŋ kêŋ sip yac
neŋ ŋalôm-ŋga.

Yisu Kilisi hê wamba Anötö tu yac-ŋga

6 Têŋ têm yac taŋyalê Anötö su
dom, ma licwalô mba tu danem
dauŋ sa-ŋga, naŋ Anötö kêkiŋ
Yisu bu mbac ndu tu yac-ŋga,
tôm têm naŋ iŋ dau kêyaliŋ sa
su. 7 Lau daŋ oc sêmbac ndu tu
ŋamalac gitêŋ daŋ-ŋga dom. Me
mac gauc gêm bocke? Ŋamalac
daŋ oc tôm bu puc dau dôŋ ma
mbac ndu tu ŋamalac ŋayham
daŋ-ŋga, me mba? 8 Tigeŋ Kilisi
mbac ndu tu yac lau dakôm sac-
ŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ dec Anötö
tôc iŋ ndê atac whiŋ yac asê.

9 Kwahic dec yac lau naŋ dakêŋ
whiŋ Yisu, naŋ dati lau gitêŋ tu
dac naŋ iŋ kêc siŋ-ŋga. Ma boc-
dinaŋ yac taŋyalê tidôŋ bu Yisu
oc nem yac sa, têŋ ndoc Anötö
êŋsahê lau hoŋ-ŋga. Ma yac oc
datap Anötö ndê atac ŋandê sa
dom. 10 Muŋ-ŋga yac neŋ sac
kôm yac dambo datôm Anötö ndê
ŋacyo, magoc iŋ hê wamba yac ŋa
iŋ ndê Atu ndê mbac ndu. Kwahic
dec iŋ hê wamba yac su, ma iŋ ndê
Atu mbo tali tiyham, dec taŋyalê
bu yomandô, iŋ oc nem yac si
têŋ bêc ŋambu-ŋga. 11 Ma gêŋ
daŋ whiŋ bocdec bu. Tu yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi hê wamba yac
têŋ Anötö-ŋga, dec yac dambo ti
atac ŋayham atu, tu dati Anötö
ndê lau-ŋga.

Adam ti dambac ndu ŋahu, ma Yisu ti dandöc taŋli ŋahu

12 Sac hôc asê nom tu ŋamalac
tigeŋ-ŋga. Ma lêŋ dambac ndu-
ŋga hôc asê nom tu sac-ŋga.
Lau nom-ŋga hoŋ sêkôm sac, ma
tu dinaŋ-ŋga ŋac sêmbac ndu.
13 Sac hôc asê nom muŋ su, ma

tiŋambu Anötö kêŋ iŋ ndê yomsu
têŋ Moses. Ma yomsu bu mba,
goc ŋalêŋ mba bu Anötö hê lau
si yom dôŋ tu sêŋgilì yomsu-
ŋga. 14 Bocdinaŋ lau naŋ sêŋkuc
Adam e meŋ têŋ têm naŋ Anötö
kêŋ yomsu têŋ Moses, naŋ sêŋgilì
Moses ndê yomsu dau ŋadaŋ
dom. Magoc Anötö gic yomsu
ŋgac ŋamata-ŋga Adam, ma iŋ
kêgilì yomsu dau. Ma lau naŋ
sêŋkuc Adam, naŋ sêmbac ndu tu
sêwêkaiŋ iŋ ndê sac ŋagêyô-ŋga.
Ŋgac ŋamata-ŋga Adam iŋ tôm
dôhôŋ naŋ danem dôhôŋ whiŋ
ŋgac naŋ meŋ sa kêkuc iŋ. 15 Lau
daêsam sêmbac ndu tu ŋgac tigeŋ
ndê sac-ŋga. Magoc Anötö ndê
mwasiŋ naŋ kêŋ ŋambwa têŋ lau
tu ŋgac tigeŋ Yisu Kilisi-ŋga, naŋ
gêm lau daêsam sa kêlêc. Boc-
dinaŋ gêŋ lu dinaŋ, Anötö ndê
mwasiŋ ma Adam ndê sac, naŋ
sêtôm dau dom. 16 Yomandô.
Anötö ndê mwasiŋ hôc gêlêc ŋgac
tigeŋ ndê sac. Bu ŋgac tigeŋ
ndê sac hê Anötö ndê matôc
pi lau daêsam, magoc lau sac
daêsam sêti lau gitêŋ tu Anötö
ndê mwasiŋ-ŋga. 17 Tu ŋgac tigeŋ
ndê sac-ŋga, dec ŋaclai dambac
ndu-ŋga gêm gôliŋ lau nom-ŋga
hoŋ. Magoc tu ŋgac tigeŋ Yisu
Kilisi-ŋga, lau naŋ sêtap Anötö
ndê mwasiŋ sêti lau gitêŋ-ŋga sa,
naŋ oc sêmbo tali ma sênem gôliŋ
sêwhiŋ iŋ têŋ têm ŋambu-ŋga.

18 Bocdinaŋ, lau hoŋ sic waê
bu sêtap matôc sa tu sac tigeŋ
dinaŋ-ŋga. Magoc lau hoŋ naŋ
sêkêŋ whiŋ, naŋ sêti lau gitêŋ
ma sêtap mwasiŋ dandöc taŋli-
ŋga sa, tu gweleŋ gitêŋ tigeŋ naŋ
Yisu Kilisi kôm-ŋga. 19 B u ŋgac
tigeŋ daŋgapêc têŋ Anötö, dec lau
daêsam sêti lau sêkôm sac-ŋga.
Magoc ŋgac tigeŋ daŋga wambu
Anötö, dec kêmasaŋ lêŋ bu lau
daêsam oc tôm bu sêti lau gitêŋ.

20 Lau hoŋ sêwêkaiŋ Adam ndê
sac ŋagêyô, magoc Anötö kêŋ ndê
yomsu têŋ lau tu bu sêŋyalê si
sac-ŋga. Magoc têŋ ndoc lau si
sac kêsôwec tiatu, naŋ Anötö ndê
mwasiŋ suc sac kwi-ŋga kêsôwec
tiatu andô hôc gêlêc sac su. 21 Têŋ
ŋamata-ŋga sac gêm gôliŋ lau
hoŋ ma tu dinaŋ-ŋga ŋac sêmbac
ndu. Ma ŋalêŋ tigeŋ kwahic dec
Anötö ndê mwasiŋ gêm gôliŋ lau
naŋ sêkêŋ whiŋ ma sêti lau gitêŋ,
ma kêŋ ŋac sêndöc tali ŋapaŋ tu
yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga.

6

Dapuc dômwêŋ sac tu Kilisi-ŋga

1 Mac gauc gêm bocke? Yac
dakôm sac ŋapaŋ bu Anötö ndê
mwasiŋ suc sac kwi-ŋga êŋsôwec
tiatu ŋapaŋ, me? 2 Mba andô!
Yac dahu mêtê sac siŋ su, gitôm
lau batê naŋ sêhu gêŋ nom-ŋga
siŋ. 3 Aŋgô. Busaŋgu naŋ piŋ yac
dôŋ tam damiŋ Yisu Kilisi, naŋ piŋ
yac dôŋ tam damiŋ iŋ ndê mbac
ndu whiŋ. Mac aŋyalê yom dau,
me mba? 4 Mac aŋyalê bu Yisu
Kilisi mbac ndu ma sêŋsuhuŋ iŋ.
Ma busaŋgu naŋ yac daliŋ su, naŋ
gitôm Anötö kêsuhuŋ yac dawhiŋ
Yisu Kilisi. Ma tu dinaŋ-ŋga tôm
Damaŋ uŋ Yisu sa akêŋ lau batê-
ŋga ŋa iŋ ndê ŋaclai ti ŋawasi
atu, dec kwahic dec iŋ gêlic yac
gitôm lau naŋ sêtisa tiyham, ma
bocdinaŋ taŋsêlêŋ ti dasa neŋ lêŋ
tiwakuc.
5 Busaŋgu naŋ daliŋ, naŋ piŋ
yac dôŋ tam damiŋ Yisu ndê mbac
ndu, dec tôm yac dambac ndu
dawhiŋ iŋ. Ma piŋ yac dôŋ tam
damiŋ iŋ ndê tisa akêŋ lau batê-
ŋga bocdinaŋ. 6 Tu dinaŋ-ŋga
dec aŋyalê ŋapep bu yac neŋ
ŋalôm akwa sac-ŋga, naŋ Anötö
gic pi a gicso dau whiŋ Yisu, tu bu
ŋalôm akwa nem gôliŋ yac dom,
ma dambo datôm lau akiŋ mêtê
sac-ŋga tiyham dom. 7 Bu yac

dambac ndu dawhiŋ Kilisi su, ma
asa naŋ mbac ndu su, naŋ Anötö
kêgapwêc iŋ su yêc sac ŋa-ŋaclai.
8 Yac dambac ndu su dawhiŋ
Kilisi, ma bocdinaŋ yac dakêŋ
whiŋ bu yac oc dambo taŋli
dawhiŋ iŋ. 9 Ŋahu bu yac
taŋyalê bu Anötö uŋ Kilisi sa
akêŋ lau batê-ŋga, ma tu dinaŋ-
ŋga tôm dom bu iŋ mbac ndu
tiyham. Ŋaclai dambac ndu-ŋga
oc êŋgwiniŋ iŋ tiyham dom. 10 Bu
iŋ mbac ndu, ma iŋ ndê mbac ndu
tigeŋ dinaŋ gêmlhi lau hoŋ si sac
ŋatôp. Ma kwahic dec iŋ mbo
tali tiyham, ma mbo tali tu bu po
Anötö ndê waê sa-ŋga.
11 Ŋalêŋ tigeŋ akôc gauc pi
daôm bocdec bu, mac ahu mêtê
sac siŋ su, gitôm lau batê sêhu gêŋ
nom-ŋga siŋ. Ma kwahic Anötö
piŋ mac dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi,
dec mac ambo tamli awhiŋ iŋ, tu
bu apo Anötö ndê waê sa-ŋga.
12 Sac tac whiŋ bu ti nem ŋadau,
ma hê mac bu akôm mêtê sac
ŋapaŋ. Bocdinaŋ ayob daôm bu
sac nem gôliŋ mac nem ŋamlic
ŋagêŋ daŋ dom. 13 Ayob tanôm ti
amam ma ŋamlic ŋagêŋ hoŋ bu
sênem akiŋ sac dom. Magoc akêŋ
daôm sambuc têŋ Anötö, atôm
lau naŋ sêtisa akêŋ lau batê-ŋga
ma sêmbo tali. Ma akêŋ nem
ŋamlic ŋagêŋ hoŋ tu anem akiŋ
Anötö-ŋga, ma akôm mêtê gitêŋ
eŋ. 14 Bu iŋ solop dom bu sac
ti ŋadau mac tiyham. Ŋahu bu
mac ambo yomsu ŋapu tôm muŋ-
ŋga lê dom, kwahic dec mac ambo
Anötö ndê mwasiŋ ŋapu.

Dati Anötö ndê lau akiŋ lêŋ gitêŋ-ŋga

15 Mac gauc gêm bocke? Yac
dambo yomsu ŋapu dom, magoc
dambo Anötö ndê mwasiŋ ŋapu.
Bocdinaŋ yac oc dakôm sac
ŋapaŋ, a? Aö wasôm têŋ mac,
mba andô! 16 Aŋgô su naŋ. Gêŋ
bocke naŋ mac asôc ŋapu, naŋ ti
nem ŋadau. Sac bu ti nem ŋadau,
dec mac oc awêkaiŋ seŋ ambac
ndu-ŋga. Magoc mac bu akêŋ
Anötö ti nem ŋadau ma daŋam
wambu iŋ, dec mac oc ati lau
gitêŋ. Mac aŋyalê yom dau, me
mba? 17 Muŋ-ŋga mac ati mêtê
sac ndê lau akiŋ ŋambwa. Magoc
danem daŋge Anötö bu kwahic
dec mac akêŋ nem ŋalôm sambuc
bu daŋam wambu yom naŋ yac
andôhôŋ mac, ma akôc sa su.
18 Kilisi kêgapwêc mac su yêc sac
ŋa-ŋaclai, ma mac ac waê bu asa
Anötö ndê lêŋ gitêŋ, gitôm lau
akiŋ sic waê bu daŋga wambu si
ŋadaui.
19 Mac nem gauc sa pi lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ wakuc
dom, dec aö gam dôhôŋ pi lau
akiŋ ŋambwa ti ŋadaui nom-ŋga
si lêŋ, bu wawhê sa yêc awê
têŋ mac. Muŋ-ŋga mac akêŋ
nem amam ti gahim ma mac nem
gêŋ hoŋ tu sênem akiŋ mêtê sac
ma mêtê ŋadômbwi-ŋga. Magoc
kwahic dec akêŋ nem gêŋ hoŋ bu
ati lau akiŋ naŋ sêsa lêŋ gitêŋ
eŋ, e ati lau dabuŋ. 20 Têŋ
ndoc mac ambo atôm lau akiŋ
mêtê sac-ŋga, naŋ mac ac ahê
lêŋ gitêŋ gacgeŋ. 21 Muŋ-ŋga lê
mac atap ŋandô ŋayham bocke
sa tu lêŋ naŋ kwahic dec kêŋ
maya mac naŋ-ŋga? Lêŋ sac-
ŋga dau naŋ ŋa-ŋandô dambac
ndu goc. 22 Magoc kwahic dec
Kilisi kêgapwêc mac su yêc mêtê
sac, ma mac ati Anötö ndê lau
akiŋ. Ma sakiŋ wakuc dindec ŋa-
ŋandô, naŋ mac ati lau dabuŋ
ma oc andöc tamli ŋapaŋ. 23 Bu
ŋaôli naŋ gic waê lau naŋ sêsa
lêŋ sac-ŋga, naŋ sêmbac ndu.
Magoc mwasiŋ naŋ Anötö bu kêŋ
ŋambwa têŋ yac lau naŋ dakêŋ
whiŋ, naŋ dandöc taŋli ŋapaŋ, tu
yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga.

7

Pol whê yomsu, ma Ŋalau Dabuŋ si gôliŋ sa

1 O asidôwai, mac lau naŋ
aŋyalê yomsu tidôŋ. Mac aŋyalê
su bu yomsu hêganôŋ lau têŋ
ndoc sêmbo tali eŋ. 2 Akôc gauc
pi yomsu lauwhê ti ŋgac sênem
dau-ŋga. Awhê daŋ bu nem ŋgac
sa su, naŋ goc yomsu dau sô iŋlu
nakweŋ dôŋ, tôm têm nakweŋ
mbo tali. Magoc iŋ nakweŋ bu
mbac ndu, goc awhê dau mbo
yomsu dau ndê gôliŋ ŋapu tiyham
dom. 3 Iŋ bu nem ŋgac wakuc
têŋ têm nakweŋ mbo tali dôŋ
mbo, naŋ dasam iŋ bu awhê kôm
mockaiŋ-ŋga. Magoc iŋ nakweŋ
bu mbac ndu, goc yomsu sô iŋlu
dôŋ-ŋga pacndê, ma iŋ bu nem
ŋgac wakuc, goc dasam iŋ bu
awhê mockaiŋ-ŋga dom.
4 Ma ŋalêŋ tigeŋ aneŋ asidôwai,
tu Anötö piŋ mac dôŋ am damiŋ
Kilisi-ŋga, dec tôm mac ambac
ndu su, ma ambo yomsu ndê gôliŋ
ŋapu tiyham dom. Ma kwahic
dec mac atap nem ŋadau wakuc
sa, naŋ Anötö uŋ iŋ sa akêŋ lau
batê-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec yac
danem ŋandô ŋayham tu Anötö-
ŋga dandic ŋawaê. 5 Bu têŋ ndoc
yac dakêŋ whiŋ su dom, naŋ yac
neŋ ŋalôm akwa gêm gôliŋ yac.
Ma mêtê sac naŋ yomsu sôm bu
dakôm dom, naŋ ŋalôm akwa kac
yac bu dakôm. Ma mêtê dau ŋa-
ŋandô naŋ dawêkaiŋ seŋ dambac
ndu-ŋga. 6 Magoc kwahic dec
yac dambac ndu su ma dahu gêŋ
naŋ sô yac dôŋ, naŋ siŋ. Kilisi
kêgapwêc yac su yêc yomsu akwa
naŋ sêto su yêc, ma kwahic dec
tam akiŋ Anötö ma taŋkuc lêŋ
wakuc naŋ Ŋalau Dabuŋ tôc têŋ
yac.

Moses ndê yomsu tôc sac asê tiawê

7 Bocdinaŋ dasôm yom bocke pi
yomsu? Yomsu iŋ gêŋ sac me?
Mbasi andô! Yomsu bu yêc dom,
dec aö oc waŋyalê mêtê sac ŋalêŋ
nde? Yomsu daŋ sôm bu, “Tam-
gatu gêŋ dom.” Ma tu dinaŋ-ŋga
dec aö kayalê bu mêtê taŋgatu
gêŋ-ŋga iŋ mêtê sac. 8 Magoc
sac kêsalê lêŋ bu êŋgilí aneŋ
ŋalôm e taŋgatu gêŋ ŋapaŋ, ma
yomsu ŋayao tôc lêŋ dau têŋ sac.
Yomsu bu mba, goc sac ŋa-ŋaclai
dau oc pacndê bocdinaŋ. 9 Muŋ-
ŋga aö kayalê yomsu dom, ma
gambo ŋayham ma gauc gêm sac
dom. Magoc têŋ ndoc aö kadôhôŋ
yomsu, naŋ sac ŋa-ŋaclai tisa ti
ŋaŋga e aö kayalê bu gawêkaiŋ
seŋ wambac ndu-ŋga. 10 Aö gatap
sa bu yomsu hoŋ naŋ Anötö kêŋ
tu bu wê lau sêsa seŋ sêmbo tali-
ŋga, naŋ wê aö gasa seŋ wambac
ndu-ŋga. 11 Ŋahu bu yomsu
dau kêŋ ŋasawa têŋ sac, dec sôc
meŋ e ndê ŋaclai tim aö, ma
wê aö gasa seŋ wambac ndu-ŋga.
12 Bocdinaŋ dasôm sake? Dasôm
bu yomsu dau iŋ sac, a? Mba!
Ŋagôliŋ hoŋ naŋ Moses to, naŋ
gêŋ dabuŋ. Ma Anötö ndê yomsu
hoŋ, naŋ gêŋ dabuŋ, ma gitêŋ, ma
ŋayham.
13 Mac gauc gêm bocke? Gêŋ
ŋayham dinaŋ wê aö gasa seŋ
wambac ndu-ŋga? Mba andô!
Magoc tu yomsu-ŋga dec aö kay-
alê bu gakôm sac ma gawêkaiŋ
seŋ wambac ndu-ŋga. Ma yomsu
dau tôc asê bu mêtê sac iŋ gêŋ sac
sambuc.

Ŋalôm akwa ndê lêŋ so Ŋalau Dabuŋ ndê lêŋ

14 Yac taŋyalê bu Anötö ndê
yomsu iŋ Ŋalau Dabuŋ ndê gêŋ.
Magoc aneŋ ŋalôm akwa kêkuc
Ŋalau ndê lêŋ dom, dec aö gati
ŋgac akiŋ mêtê sac-ŋga. 15 Bu
gêŋ naŋ aö gakôm, naŋ kayalê
dom. Mêtê naŋ aö tac whiŋ bu
wakôm, naŋ gakôm dom. Magoc
mêtê naŋ aö atac tec, naŋ gakôm
ŋapaŋ. 16 Mêtê sac naŋ gakôm,
naŋ yomsu dau sôm bu mêtê so.

Ma tu aö dauŋ atac tec mêtê
sac naŋ gakôm-ŋga, dec galic
bu yomsu iŋ solop ma ŋayham.
17 Bocdinaŋ dec aö dauŋ gakôm
gêŋ dau dom, magoc sac naŋ yêc
aneŋ ŋalôm, dec kêgilí aö bu
wakôm gêŋ dau. 18 Aö kayalê bu
gêŋ ŋayham daŋ yêc aneŋ ŋalôm
akwa dom. Bu aö tac whiŋ bu
wakôm mêtê ŋayham, magoc aö
gakôm dom. 19 Bu aö gakôm mêtê
naŋ aö atac whiŋ bu wakôm, naŋ
dom, magoc mêtê naŋ aö atac tec
bu wakôm, naŋ dec aö gakôm
ŋapaŋ. 20 Ma tu gakôm gêŋ naŋ
aö atac tec bu wakôm-ŋga, goc
wasôm bu aö dauŋ gakôm gêŋ
dau dom, magoc sac naŋ yêc aneŋ
ŋalôm, dec kêgilí aö bu wakôm
gêŋ dau.

21 Bocdinaŋ aö gatap ŋagôliŋ
bocdec sa yêc aneŋ ŋalôm. Aö
bu wakôm mêtê ŋayham, magoc
sac kêti aö ahuc ŋapaŋ. 22 Bu yêc
aneŋ gatuŋ aö galic Anötö ndê
yomsu gitôm gêŋ atac whiŋ-ŋga.
23 Magoc aö kasahê bu ŋagôliŋ
dau-ŋga daŋ gêm gôliŋ yêc aneŋ
ŋamlic, ma bu wê aö amaŋ ti
gahiŋ ma aneŋ gêŋ hoŋ bu sêkôm
sac ŋapaŋ. Ŋagôliŋ sac-ŋga
dau gic siŋ têŋ ŋagôliŋ ŋayham
naŋ aö gauc gêm bu wakôm,
ma kêgwiniŋ aö dôŋ gitôm ŋgac
gapocwalô-ŋga. 24-25 Bocdinaŋ aö
wasôm yom bocdec bu. Aneŋ
gauc gêm bu wati ŋgac akiŋ
naŋ sôc Anötö ndê yomsu ŋapu,
magoc aneŋ ŋalôm akwa gêm
akiŋ ŋagôliŋ sac-ŋga ŋapaŋ.
Oyaê, asa oc êŋgaho aö ŋgac
sac dec su, yêc ŋalôm akwa
naŋ wêkaiŋ seŋ wambac ndu-
ŋga? Magoc kwahic dec Anötö
kêgaho aö su, ma tu dinaŋ-ŋga
dec wanem daŋge iŋ tu yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi-ŋga.

8

Dambo taŋli tu Ŋalau Dabuŋ-ŋga

1 Bocdinaŋ dec yac lau naŋ
Anötö piŋ yac dôŋ tam damiŋ Yisu
Kilisi, naŋ kwahic dec taŋyalê bu
yac oc datap matôc sa dom andô.
2 Ŋahu bu Ŋalau gêm gôliŋ yac,
ma kêŋ yac dambo taŋli tu Yisu
Kilisi-ŋga, ma kêgapwêc yac su
yêc ŋaclai sac ti dambac ndu-
ŋga naŋ muŋ-ŋga gêm gôliŋ yac.
3 Tu yac neŋ ŋalôm akwa-ŋga, dec
gitôm dom bu taŋkuc Anötö ndê
yomsu. Ma bocdinaŋ yomsu dau
gitôm dom bu kôm yac dati lau
gitêŋ. Magoc Anötö kêmasaŋ lêŋ
bu kôm yac dati lau gitêŋ bocdec
bu. Iŋ kêkiŋ iŋ ndê Atu tigeŋ
meŋ mbo nom ti ŋamalac tôm lau
sac nom-ŋga. Ma kêŋ iŋ ti da
tu yac neŋ sac-ŋga. Ŋalêŋ dinaŋ
Anötö kêŋ ŋamalac hoŋ si sac
ŋagêyô pi ndê Atu ma kêmatôc iŋ
gitôm ŋamalac sac daŋ. 4 Iŋ kôm
gêŋ dau, tu bu yac dasa neŋ lêŋ
taŋkuc ŋalôm akwa dom, magoc
dasa neŋ lêŋ tôm Ŋalau Dabuŋ
gêm gôliŋ yac, dec dakôm mêtê
gitêŋ eŋ, tôm yomsu tôc têŋ yac.

5 Lau naŋ sêsa si lêŋ sêŋkuc
ŋalôm akwa, naŋ gauc gêm mêtê
naŋ ŋalôm akwa kôm, naŋ ŋapaŋ.
Magoc lau naŋ sêsa si lêŋ tôm
Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ ŋac,
naŋ gauc gêm mêtê naŋ Ŋalau
tac whiŋ bu sêkôm, naŋ ŋapaŋ.
6 Ŋamalac naŋ ndê gauc sap mêtê
ŋalôm akwa-ŋga dôŋ ŋapaŋ, naŋ
gacgeŋ mbo seŋ mbac ndu-ŋga.
Magoc asa naŋ ndê gauc sap mêtê
naŋ Ŋalau Dabuŋ tac whiŋ, naŋ
dôŋ ŋapaŋ, naŋ mbo seŋ ndöc
tali-ŋga ma tap yom malô sa. 7 Bu
gauc ŋalôm akwa-ŋga, iŋ êlêmê
kêŋ kisa têŋ Anötö, ŋahu bu iŋ
sôc Anötö ndê yomsu ŋapu dom,
ma bu gauc nem bu sôc ŋapu, dec
oc tôm dom. 8 Lau naŋ si ŋalôm
akwa gêm gôliŋ ŋac, naŋ oc tôm
dom bu Anötö lic ŋac ŋayham.

9 Magoc ŋalôm akwa gêm gôliŋ
mac dom, Anötö ndê Ŋalau mbo
mac nem ŋalôm ma gêm gôliŋ
mac. Kilisi ndê Ŋalau bu mbo
mac nem ŋalôm dom, dec mac
ati Kilisi ndê gêŋ dom. 10 Mac
nem ŋamlic wêkaiŋ seŋ ambac
ndu-ŋga tu mac akôm sac-ŋga.
Magoc Kilisi mbo mac nem ŋalôm
ma Anötö gêlic mac bu lau gitêŋ,
ma tu dinaŋ-ŋga dec mac nem
gatôm wêkaiŋ seŋ ambo tamli-
ŋga. 11 Anötö naŋ uŋ Yisu Kilisi sa
akêŋ lau batê-ŋga, naŋ ndê Ŋalau
mbo nem ŋalôm, ma bocdinaŋ
dec Anötö oc uŋ mac nem ŋamlic
naŋ wêkaiŋ seŋ ambac ndu-ŋga,
naŋ sa mbo tali tiyham tu iŋ ndê
Ŋalau-ŋga.

Ŋalau Dabuŋ kôm yac dati Anötö ndê balêkoc

12 Bocdinaŋ asidôwai, lêŋ
wakuc yêc naŋ gic yac ŋawaê bu
taŋkuc-ŋga, ma dasa lêŋ ŋalôm
akwa-ŋga tiyham dom. 13 Ŋahu
bu asa naŋ sa lêŋ dinaŋ, oc
mbac ndu. Magoc mac bu apuc
dômwêm mêtê ŋalôm akwa-ŋga
ŋa Ŋalau ndê ŋaclai, dec mac oc
ambo tamli. 14 Bu lau naŋ Anötö
ndê Ŋalau gêm gôliŋ ŋac, naŋ sêti
Anötö ndê balêkoc. 15 Mac akôc
Ŋalau dau su, ma iŋ kôm mac ati
lau akiŋ naŋ atöc nem ŋadau, naŋ
dom. Mba! Ŋalau dau kôm mac
ati Anötö ndê atui awhê ma ŋgac,
ma tôm bu ata Anötö bocdec
bu, “Damaŋ, Damaŋ.” 16 Ma
Ŋalau dau gêm yac neŋ gatuŋ sa,
dec taŋyalê bu dati Anötö ndê
balêkoc, yomandô. 17 Ma yac
bu dati Anötö ndê balêkoc, dec
yac oc dawêkaiŋ Anötö ndê gêŋ
lêŋsêm dawhiŋ Kilisi. Yomandô!
Yac bu taŋkuc Kilisi ndê lêŋ hôc
ŋandê-ŋga, dec oc datap ŋawasi
sa dawhiŋ iŋ bocdinaŋ.

Ŋawasi naŋ oc meŋ sa têŋ têm ŋambu-ŋga

18 Têŋ ndoc aö gakôc gauc pi
waêŋ ŋayham ti ŋawasi naŋ yac
oc datap sa têŋ têm ŋambu-ŋga,
naŋ galic gêŋ wapac hoŋ naŋ
kwahic dec dahôc dambo nom,
naŋ gitôm gêŋ sauŋ. 19 Bu gêŋ
hoŋ naŋ Anötö kêŋ yêc nom, naŋ
sêmbo sêtôm yac lau naŋ dakêŋ
bataŋ ma dahôŋ têm naŋ Anötö
oc tôc iŋ ndê balêkoc asê tiawê.
20 Bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ,
naŋ sêtisac sêwhiŋ yac ŋamalac.
Gêŋ dau si atac whiŋ lêŋ bocdi-
naŋ dom, magoc têŋ ndoc Anötö
pucbo nom tu ŋamalac si sac-
ŋga, naŋ iŋ ndê yom kêŋ sac gêŋ
hoŋ. Magoc yac dakêŋ bataŋ 21 bu
tiŋambu Anötö oc êŋgapwêc gêŋ
hoŋ su yêc lêŋ sêtisac-ŋga. Ma
têŋ têm dinaŋ ŋawapac dau oc
êŋgwiniŋ yac lau naŋ dati Anötö
ndê balêkoc, me gêŋ daŋ naŋ
Anötö kêŋ, naŋ tiyham dom, ma
yac ti gêŋ hoŋ oc dambo ŋayham
ma ti ŋawasi eŋ.

22 Yac taŋyalê bu têŋ têm
ŋamata-ŋga e meŋ, gêŋ hoŋ naŋ
Anötö kêŋ, naŋ sêhôc ŋawapac
gitôm awhê naŋ bu kôc balêkoc,
dec kêsahê ŋandê ma taŋ. 23 Ma
ŋawapac dau kêgwiniŋ gêŋ nom-
ŋga tawasê dom, magoc kêgwiniŋ
yac ŋamalac whiŋ, dec dambo ti
daŋgi yêc neŋ ŋalôm. Yomandô
yac dakôc Ŋalau Dabuŋ su gitôm
gêŋ ŋandô mbêc ŋayham. Tigeŋ
gêŋ ŋatô naŋ Anötö gic bata
bocdec bu, iŋ oc kôc yac sa dambo
dawhiŋ iŋ datôm iŋ ndê balêkoc,
ma nem yac si yêc ŋawapac nom-
ŋga, naŋ ŋandô sa su dom. Boc-
dinaŋ kwahic dec yac dahôŋ ti
dakêŋ bataŋ gêŋ ŋayham naŋ oc
meŋ sa. 24 Têŋ ndoc yac dakêŋ
whiŋ ma datap Anötö ndê mwasiŋ
nem yac si-ŋga sa, naŋ yac dakêŋ
bataŋ bu oc datap gêŋ dinaŋ sa
whiŋ. Magoc yac neŋ dakêŋ bataŋ
ŋahu sip gêŋ naŋ datap sa su, naŋ
dom. Yac bu datap sa su, dec yac

oc dakêŋ bataŋ dom. 25 Kwahic
dec yac dakêŋ bataŋ gêŋ naŋ dalic
su dom, ma dahôŋ dambo ti atac
pa su eŋ.

Ŋalau Dabuŋ gêm yac sa tu dateŋ mbec-ŋga

26 Ma gêŋ daŋ whiŋ bocdec bu.
Ŋalau Dabuŋ oc nem yac sa têŋ
ndoc yac bu dateŋ mbec magoc
dapônda dauŋ tu gêŋ naŋ gic waê
bu dateŋ mbec pi-ŋga. Ŋalau dau
oc nem yac awhaŋ têŋ Anötö, pi
daŋgi naŋ yêc yac neŋ ŋalôm,
naŋ tôm dom bu yac dauŋ dasôm
asê. 27 Ma Anötö naŋ kêyalê
ŋamalac si ŋalôm e pi sa, naŋ oc
ŋgô mbec dau, ŋahu bu iŋlu ndê
Ŋalau sêkôm si gêŋ hoŋ ŋa gauc
tigeŋ. Ma Ŋalau dau teŋ mbec tu
lau dabuŋ-ŋga, kêkuc Anötö ndê
atac whiŋ solop.

Gêŋ daŋ gitôm dom bu kac yac su yêc Anötö ndê atac whiŋ

28 Ma yac lau naŋ Anötö
kêgalêm yac sa dati iŋ ndê lau,
tôm iŋ dau gauc gêm tidôŋ, naŋ
taŋyalê bu iŋ gêm gôliŋ gêŋ hoŋ,
bu ti yac lau naŋ atac whiŋ iŋ, naŋ
neŋ ŋayham. 29 Bu yac dahôc asê
nom su dom, magoc Anötö kêyalê
yac muŋ su, ma kêyaliŋ yac sa
bu oc datôm iŋ Atuŋgac dau. Ma
bocdinaŋ iŋ ndê Atuŋgac ti ŋgac
mbêc, ma yac dati iŋ asii ti lhuwêi
daêsam. 30 Ma yac lau naŋ iŋ
kêyaliŋ yac sa gwanaŋ su, naŋ
iŋ kêgalêm yac, ma kêmasaŋ lêŋ
tu dati lau gitêŋ ma datap iŋ ndê
ŋawasi sa-ŋga.

31 Bocdinaŋ dasôm sake pi gêŋ
hoŋ naŋ Anötö kôm tu yac-ŋga?
Yac bu dambo Anötö ndê mwasiŋ
ŋapu, dec ŋacyo bocke oc ku yac
dulu? 32 Iŋ kêgamiŋ iŋ dau ndê
Atu têŋ yac dom, magoc kêkiŋ iŋ
meŋ mbac ndu tu yac hoŋ-ŋga.
Ma bocdinaŋ dec tôm dom bu iŋ
êŋgamiŋ gêŋ daŋ têŋ yac, iŋ oc
êmwasiŋ yac ŋa gêŋ bocke naŋ
dapônda naŋ. 33 Iŋ dau kêyaliŋ
yac sa, ma puŋ yac dôŋ ma sam
yac bu lau gitêŋ. Tu dinaŋ-ŋga
dec asa gitôm bu oc êŋgôliŋ yom
daŋ pi yac têŋ iŋ? 34 Ma asa gitôm
bu oc êmatôc yac ma seŋ yac su?
Ŋalêŋ mba. Ŋahu bu Yisu Kilisi
naŋ mbac ndu ma Anötö uŋ iŋ sa
mbo tali tiyham, naŋ ndöc Anötö
ndê amba andô-ŋga, ma gêm yac
awhaŋ têŋ iŋ. 35-36 Ma asa oc
tôm bu êŋgaho yac su yêc Kilisi
ndê atac whiŋ ŋalôm? Ŋawapac
daêsam sêyêc, tôm yom naŋ sêto
yêc bocdec bu:

Tôm bêc hoŋ lau tac whiŋ bu
sêndic yac ndu tu am-ŋga.
Ŋac sêlic yac datôm domba bu
sêndic ndu-ŋga. *[BW 44:22]*

Yac bu dahôc ŋawapac me
ŋandê, ma lau bu sêkêŋ kisa yac
me sêndic yac ŋa bieŋ, me yac
bu dapônda gêŋ daneŋ-ŋga me
ŋakwê, me yac bu datap gêŋ ti
ŋaclai naŋ bu seŋ yac su-ŋga sa,
goc gêŋ dinaŋ ŋadaŋ oc tôm dom
bu êŋgaho yac su yêc Kilisi ndê
atac whiŋ ŋalôm. 37 Mba andô!
Tu Kilisi naŋ atac whiŋ yac-ŋga,
naŋ dec gêŋ hoŋ dinaŋ ŋadaŋ oc
tôm dom bu ku yac dulu. 38-39 Aêc!
Aö kayalê tidôŋ bu gêŋ daŋ oc
tôm dom bu kac yac su yêc Anötö
ndê atac whiŋ, naŋ datap sa tu
yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga.
Mba! Yac bu dambac ndu me
dambo taŋli, yac bu dapi lôc baliŋ
me dasip gwêc ŋalôm dandi, tigeŋ
oc tôm dom bu daso Anötö ndê
atac whiŋ. Ma aŋela me ŋalau
sac me gêŋ kwahic dec-ŋga me
gêŋ naŋ oc meŋ sa tiŋambu-ŋga,
me ŋaclai tidau-tidau me gêŋ hoŋ
naŋ Anötö kêŋ, naŋ ŋadaŋ oc tôm
dom bu kac yac su yêc Anötö ndê
atac whiŋ.

9

Pol tawalô lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom

1 Tu Kilisi naŋ aö gakêŋ whiŋ-
ŋga, dec aö wasôm yom ŋandô
têŋ mac. Aö oc waŋsau mac
dom. Ma yêc aneŋ ŋalôm, naŋ
Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ, dec kay-
alê tidôŋ bu aneŋ yom iŋ yom
ŋandô eŋ. 2 Aö wasôm têŋ mac bu
aneŋ ŋalôm ŋawapac ŋapaŋ ma
kasahê ŋandê atu, tu lau Israel-
ŋga daêsam naŋ sêkêŋ whiŋ Kil-
isi dom-ŋga. 3 Lau dau aneŋ
asidôwai ti lhuŋwêi Israel-ŋga,
naŋ yac mba ŋahu tigeŋ. Ma aö
tac whiŋ ndu andô bu ŋac lau
dau sêkêŋ whiŋ Kilisi. Aêc, tôm
Anötö êmasuc aö su yêc Kilisi-
ŋga, me lic aö gitôm ŋgac sac
sambuc, magoc lêŋ dau bu nem
ŋac sa tu sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga,
dec aö oc walic ŋayham bu wahôc
ŋawapac dau.

4 Lau Israel-ŋga dinaŋ Anötö
kêyaliŋ ŋac sa bu sêti iŋ ndê lau,
ma hoc iŋ ndê ŋawasi asê têŋ ŋac.
Iŋ kêmatiŋ pwac whiŋ ŋac si apai,
ma gic bata gêŋ ŋayham daêsam
tu nem ŋac sa-ŋga. Iŋ kêŋ yomsu
ti sakiŋ lôm dabuŋ-ŋga têŋ ŋac.
5 Ŋac hoŋ sêsa akêŋ apai naŋ
Anötö dau kêyaliŋ sa sêti iŋ ndê
lau. Ma lau Israel-ŋga si †Mesaya
dau meŋ sa akêŋ apai dinaŋ si dac
ŋapu. Kilisi dau dinaŋ iŋ Anötö
ŋandô ma gêŋ hoŋ ŋadau, dec gic
waê bu tampiŋ iŋ tôm bêc hoŋ.
Yomandô!

Anötö ndê lêŋ êŋyaliŋ lau sa-ŋga

6 Anötö gic bata mwasiŋ hoŋ
dinaŋ têŋ lau Israel-ŋga. Magoc
tu ŋac si daêsam sêkêŋ whiŋ Yisu
dom-ŋga, dec dasôm bu Anötö
ndê yom dau ŋandô mba lec dom.
Mba! Ŋahu bu lau hoŋ naŋ sêsa
akêŋ †Jakob, naŋ sêti lau Israel-
ŋga ŋandô, naŋ Anötö kêyaliŋ
ŋac sa, naŋ dom. 7 Ma ŋalêŋ
tigeŋ, lau hoŋ naŋ sêsa akêŋ Abra-
ham, naŋ dasam ŋac bu Abraham
atui ŋandô dom. Tôm yom naŋ
Anötö sôm têŋ Abraham bocdec
bu:

Lau oc sêsam lau wakuc naŋ
sêsa akêŋ Aisak bu am nem
gôlôwac ŋandô. *[Gen 21:12]*

8 Yom dau ŋahu bocdec bu,
Ismael lu Aisak lu-lu sêsa akêŋ
Abraham. Magoc Ismael ti ndê lau
wakuc sêti lau Israel-ŋga ŋandô,
naŋ Anötö sam bu iŋ ndê atui,
naŋ dom. Magoc Aisak ti ndê lau
wakuc naŋ Anötö kêmatiŋ pwac
hêganôŋ ŋac, naŋ iŋ gêlic ŋac
tôm Abraham ndê atui solop. 9 Bu
Anötö kêmatiŋ pwac têŋ Abra-
ham bocdec bu:

Têŋ yala daŋ niŋga goc aö
wambu wameŋ, ma am
nem awhê Sara oc kôc nem
atômŋgac daŋ su. *[Gen
18:10, 14]*

10 Ma gauc nem balêkoc
lôcmpôŋ naŋ Rebeka kôc. Iŋlu
si damba tigeŋ, yac mba abaŋ
Aisak. 11-12 Magoc Rebeka kôc iŋlu
su dom, ma sêkôm gêŋ ŋayham
me sac daŋ su dom, naŋ Anötö
kêyaliŋ iŋlu si daŋ sa gwanaŋ. Iŋ
sôm yom têŋ Rebeka bocdec bu:

Ŋgac atu oc nem akiŋ ŋgac
sauŋ. *[Gen 25:23]*

Anötö kôm gêŋ dau kêkuc iŋ
ndê lêŋ êŋyaliŋ lau sa-ŋga tôm
iŋ dau gauc gêm, ma tu gweleŋ
naŋ ŋac dau sêkôm naŋ-ŋga dom.
13 Sêto Anötö ndê yom daŋ tiyham
pi balê lu dau bocdec bu:

Aö atac whiŋ Jakob, magoc atac
tec Iso. *[Mal 1:2-3]*

14 Bocdinaŋ oc dasôm sake?
Dasôm bu Anötö ndê lêŋ êŋyaliŋ
lau sa-ŋga iŋ solop dom, me? Mba
andô! 15 Bu iŋ sôm yom têŋ Moses
bocdec bu:

Aö oc taŋwalô lau naŋ aö atac
whiŋ bu taŋwalô ŋac. Ma aö
oc atac apu lau naŋ aö atac
whiŋ bu atac apu ŋac. *[Eks
33:19]*

16 Bocdinaŋ Anötö kêyaliŋ lau
sa tu ŋac dau si atac whiŋ me ŋac

si gweleŋ-ŋga dom, magoc tu iŋ
dau ndê tawalô-ŋga.
17 Ma gêŋ daŋ tiyham. Sêto
yom naŋ Anötö sôm têŋ Parao yêc
bocdec bu:
Aö gakêŋ am ti kiŋ bu watôc
aneŋ ŋaclai asê pi gêŋ naŋ
wakôm têŋ am, ma bu aneŋ
ŋaê ŋawaê sa ma nem nom
ŋagameŋ sambuc ahuc. *[Eks
9:16]*
18 Ŋalêŋ dinaŋ Anötö tawalô
lau naŋ iŋ tac whiŋ bu tawalô,
ma lau naŋ iŋ tac whiŋ bu kôm
ŋac si ŋalôm ŋadandi, naŋ kôm
ŋadandi sa.
19 Ma mboe mac nem daŋ oc
sôm yom têŋ aö bocdec bu, "Lêŋ
dau bu bocdinaŋ, dec tu sake-
ŋga Anötö puc yac neŋ giso
asê? Bu Anötö kêmasaŋ lêŋ
hoŋ tidôŋ tôm iŋ gauc gêm, dec
asa gitôm bu sa lêŋ dau-ŋga
daŋ?" 20 Magoc aö wasôm têŋ am
ŋamalac bocke naŋ gauc gêm bu
sôm yom kaiŋ dinaŋ pi Anötö.
Bocke ma lôŋ andô daŋ oc sôm
têŋ ŋamalac naŋ kêmasaŋ iŋ ma
ndac, "Tu sake-ŋga am kêmasaŋ
aö kaiŋ dindec?" 21 Yom dau solop
dom. Bu ŋamalac kêmasaŋ lôŋ-
ŋga dau iŋ ti ŋadau. Ma iŋ
gitôm bu kôc nomdac ma êmasaŋ
gêŋ ŋayham tiwaê daŋ, me gêŋ
ŋambwa waêmba daŋ, tôm iŋ
dau gauc gêm.
22 Ma ŋalêŋ tigeŋ Anötö iŋ
ŋadau, ma tôm bu kôm tôm iŋ
atac whiŋ. Lau naŋ sêkôm sac sic
waê bu sêniŋga, ma Anötö bu tôc
ndê atac ŋandê ti iŋ ndê ŋaclai
asê têŋ ŋac, dec oc tôm. Ma iŋ bu
gauc nem bu kôc ndê ŋalôm dôŋ,
ma hê yom malô sa têŋ ŋac, dec
oc tôm bocdinaŋ. 23 Iŋ bu êŋkuc
lêŋ yom malô-ŋga dinaŋ, dec iŋ oc
kôm tu bu tôc iŋ ndê ŋawasi atu
asê têŋ lau naŋ sic waê bu sêtap
iŋ ndê tawalô sa-ŋga. Lau dau
iŋ kêyaliŋ ŋac sa gwanaŋ su, bu
sêwêkaiŋ iŋ ndê ŋawasi. 24 Yom
dau hêganôŋ yac lau naŋ Anötö
kêgalêm yac sa, lau Israel, ma lau
naŋ lau Israel dom, naŋ bocdinaŋ.
25 Tôm Anötö ndê yom naŋ propet
Hosea to bocdec bu:
Lau naŋ aneŋ lau dom, naŋ aö
oc wasam ŋac bu aneŋ lau.
Ma bawhê naŋ muŋ-ŋga aö
atac whiŋ iŋ dom, naŋ aö oc
wasam iŋ bu aneŋ bawhê atac
whiŋ-ŋga.
26 Ma yêc gameŋ tigeŋ naŋ muŋ-
ŋga aö gasôm têŋ ŋac bu,
"Aneŋ lau mac dom," naŋ lau
oc sêsam ŋac bu, "Anötö Tali
Ŋadau ndê balêkoc." *[Hos
2:23; 1:10]*
27 Ma propet Aisaya hoc yom asê
pi lau Israel-ŋga bocdec bu:
Lau Israel-ŋga ŋac lau daêsam
ŋandô, gitôm gaŋgac gwêc-
ŋga. Magoc Pômdau oc nem
hoŋ si dom, oc kôc ŋandôlu
eŋ sa. 28 Bu yom naŋ Pômdau
kêmatiŋ tidôŋ, naŋ iŋ oc kôm
ŋandô sa yêc nom, ma ndic
dabiŋ ŋagahô eŋ. *[Ais
10:22-23]*
29 Ma tôm yom daŋ tiyham naŋ
Aisaya hoc asê muŋ su:
Pômdau Ŋaclai Ŋadau bu hu
yac neŋ lau wakuc ŋatô siŋ
gacgeŋ sêmbo dom, dec oc
dandiŋaŋ gitôm malac Sodom
ma Gomora. *[Ais 1:9]*

Lau Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ dom, dec sêti lau gitêŋ dom

30 Bocdinaŋ oc dasôm sake pi
Anötö ndê lêŋ êŋyaliŋ lau sa-
ŋga? Lau naŋ lau Israel dom,
naŋ sêkôm gweleŋ tu sêŋsalê lêŋ
gitêŋ-ŋga dom, magoc sêtap sa
tu sêkêŋ whiŋ gweleŋ naŋ Yisu
kôm tu ŋac-ŋga. 31 Ma lau
Israel-ŋga sêŋsalê lêŋ gitêŋ yêc
yomsu ŋalôm, magoc sêtap sa
dom. 32 Ma sêtap sa dom, ŋahu
bu ŋac sêkêŋ whiŋ gweleŋ naŋ
Yisu kôm tu ŋac-ŋga, naŋ dom.

Ŋac gauc gêm bu ŋac oc sêti lau
gitêŋ, tu ŋac dau si gweleŋ-ŋga,
ma bocdinaŋ ŋac sêtôm lau naŋ
sêtiŋ gahi pi hoc ma sêpeŋ. 33 Tôm
yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Alic su naŋ! Aö gakêŋ hoc daŋ
kalhac Lôc †Sayon, naŋ lau
daêsam oc sêtiŋ gahi pi ma
sêpeŋ. Magoc asa naŋ kêŋ
whiŋ iŋ, naŋ oc maya dau
dom. *[Ais 28:16; 8:14]*

10

1 O asidôwai. Aö tac whiŋ
ŋandô ma gateŋ mbec têŋ Anötö,
bu lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ
Yisu dom, naŋ oc sêkêŋ whiŋ dec
sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac
si-ŋga sa. 2 A ö wasôm yomandô
bu lau dau sêyêm dau su bu sêsa
Anötö ndê lêŋ. Ŋac sêkôm gêŋ
dau, magoc ŋac si gauc sa pi yom
ŋandô dom. 3 Ŋahu bu ŋac gauc
gêm bu sêtôc ŋac dau si lêŋ asê
tôm lêŋ gitêŋ. Magoc ŋac sem
gauc lêŋ naŋ Anötö kêmasaŋ bu
sam yac bu lau gitêŋ, dec sêsôc
lêŋ dau ŋapu dom. 4 Bu Kilisi dau
ndê lêŋ gitêŋ gic bata yomsu hoŋ,
dec lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu,
naŋ Anötö gêlic ŋac bu lau gitêŋ.

Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga

5 Lêŋ bu lau sêti lau gitêŋ tu
sêŋkuc yomsu-ŋga, naŋ Moses
whê sa bocdec bu:

Asa naŋ bu êŋkuc yomsu hoŋ
ŋapep eŋ, naŋ oc ndöc tali tu
yomsu-ŋga. *[Lev 18:5]*

6-7 Magoc ŋamalac daŋ oc tôm
bu t i ŋamalac gitêŋ tu iŋ kêkuc
yomsu-ŋga lec dom. Lêŋ dati lau
gitêŋ tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga,
naŋ meŋ sa tiawê su. Tôm yom
daŋ naŋ sêto yêc bocdec bu:

Akôc gauc daêsam pi asa oc pi
undambê ndi, me sip lamb-
wam ndi dom. *[Diut
30:13]*

Bocdinaŋ yac dapônda
ŋamalac daŋ bu pi undambê ndi
bu kôc Kilisi sa sip meŋ, me bu sip
lambwam ndi bu kôc iŋ su akêŋ
lau batê-ŋga dom, tu bu datap
yom pi lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga ŋahu
sa. Mba! 8 Bu yom pi lêŋ dakêŋ
whiŋ-ŋga dec yac ahoc asê têŋ
mac su, tôm yom naŋ sêto yêc,
naŋ sôm bocdec bu:

Yom dau siŋ dau têŋ mac
dom, bu mac akôc sa sip
nem ŋalôm su, ma mac asôm
ambo. *[Diut 30:14]*

9 Ma yom dau bocdec bu. Am bu
kêŋ whiŋ ti nem ŋalôm sambuc
bu Anötö uŋ Yisu sa akêŋ lau batê-
ŋga, ma whamsuŋ hoc yom asê
bu Yisu iŋ am nem Pômdau, dec
Anötö oc nem am si. 10 Bu yêc am
nem ŋalôm naŋ am kêŋ whiŋ, dec
Anötö gêlic am bu ŋamalac gitêŋ,
ma yêc am nem whamsuŋ am hoc
nem kêŋ whiŋ Yisu-ŋga asê, dec
Anötö gêm am si. 11 Tôm Anötö
ndê yom naŋ sêto yêc naŋ sôm:

Asa naŋ kêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc
maya dau dom. *[Ais 28:16]*

12 Bu Anötö gêlic lau Israel ma
lau naŋ lau Israel dom, naŋ ŋalêŋ
tigeŋ. Pômdau tigeŋ dec ti lau hoŋ
si Pômdau, ma lau hoŋ naŋ sêta iŋ
ndê ŋaê, naŋ iŋ oc êmwasiŋ ŋac
ŋandô. 13 Tôm yom naŋ propet
Joel to yêc bocdec bu:

Lau hoŋ naŋ sêta Pômdau ndê
ŋaê, naŋ Anötö oc nem ŋac si.
[Joel 2:32]

14 Magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ
Yisu su dom, naŋ oc sêta iŋ ndê
ŋaê ŋalêŋ bocke? Ŋac bu sêŋgô
iŋ ŋawaê dom, dec oc sêkêŋ whiŋ
ŋalêŋ bocke? Ma lau bu sêhoc
ŋawaê ŋayham asê têŋ ŋac dom,
dec oc sêŋgô ŋalêŋ bocke? 15 Ma
lau bu sêŋkiŋ lau aheŋ-ŋga sêsa
sêndi dom, dec ŋawaê ŋayham
dau oc hôc asê lau dau ŋalêŋ
bocke? Tôm yom naŋ sêto yêc naŋ
sôm:

Lau naŋ sêŋgô ŋawaê ŋayham,
naŋ oc sêtisambuc lau aheŋ-
ŋga naŋ sêŋsêlêŋ sêmeŋ tu

sêhoc ŋawaê dau asê-ŋga. *[Ais 52:7]*

16-17 Bocdinaŋ yac neŋ dakêŋ whiŋ ŋahu sip daŋgô ŋawaê ŋayham, ma yom pi Kilisi ti ŋawaê ŋayham ŋahu. Magoc lau Israel-ŋga hoŋ sêkôc ŋawaê ŋayham sa dom. Tôm Aisaya to:

O Pômdau, lau daŋ sêkêŋ whiŋ yom naŋ yac ahoc asê, naŋ dom. *[Ais 53:1a]*

18 Mac gauc gêm bocke? Lau Israel-ŋga sêŋgô ŋawaê ŋayham su, me mba? Aêc, ŋac sêŋgô su, tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Yom dau sa têŋ nom ŋabatiŋ hoŋ, ma lau sêŋgô yêc nom ŋagameŋ sambob. *[BW 19:4]*

19-21 Ma gêndac daŋ tiyham bocdec bu, lau Israel-ŋga sêŋyalê yom naŋ sêŋgô su, me mba? Gauc nem Anötö ndê yom, naŋ Aisaya to pi lau Israel-ŋga bocdec bu:

Tôm bêc hoŋ aö kamatôc amaŋ tu wakôc lau dau sa-ŋga, magoc ŋac lau daŋgapêc ma ŋac si ŋalôm ŋadandi. *[Ais 65:2]*

Lau Israel-ŋga sêtec bu sêkôc ŋawaê ŋayham sa, ma bocdinaŋ yom dau sa têŋ lau gameŋ apa-ŋga gi. Yom naŋ Anötö sôm têŋ lau Israel-ŋga, naŋ whê gêŋ dau sa, tôm Moses to yêc bocdec bu:

Aö oc watoc lau waêmba sa, e kôm mac anem lêmuŋ ŋac. Ma watoc lau gauc mbasi-ŋga sa, e kôm mac atac ŋandê. *[Diut 32:31]*

Ma Aisaya dau sôm yom yêc awê bocdec bu:

Lau naŋ sêŋsalê aö dom, naŋ sêtap aö sa. Ma gatôc dauŋ asê têŋ lau naŋ sêndac aö dom naŋ. *[Ais 65:1]*

11

Anötö puc dômbwê iŋ ndê lau Israel-ŋga dom

1 Bocdinaŋ aö bu wandac mac bocdec bu. Mac gauc gêm bu Anötö puc dômbwê iŋ ndê lau Israel-ŋga, me? Aö wasôm mba andô, bu aö dauŋ ŋgac Israel-ŋga, ma Abraham ndê wakuc daŋ, naŋ gasa akêŋ Benjamin ndê toŋ. 2 Anötö puc dômbwê iŋ ndê lau naŋ iŋ kêyaliŋ ŋac sa gwanaŋ su, naŋ dom. Gauc nem yom naŋ sêto yêc pi Elaija, têŋ ndoc iŋ pu lau Israel-ŋga têŋ Anötö, ma sôm yom bocdec bu:

3 Pômdau, ŋac sic am nem lau propet ndu, ma sêseŋ alta naŋ lau sem akiŋ am sêmbo, naŋ su. Aö taŋwasêŋ dec gasôc am ŋapu, ma ŋac bu sêndic aö ndu. *[1 Kiŋ 19:10, 14]*

4 Gauc nem yom naŋ Anötö ô têŋ iŋ bocdec bu:

Aö gasiŋ aneŋ lau 7,000 sêmbo lau Israel-ŋga ŋalôm, naŋ sêpôŋ haduc têŋ anötö tasaŋ Baal dom. *[1 Kiŋ 19:18]*

5 Ŋalêŋ tigeŋ kwahic dec lau toŋ daŋ sêmbo lau Israel-ŋga ŋalôm, naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa sêti iŋ ndê, kêkuc iŋ ndê lêŋ êmwasiŋ lau ŋambwa-ŋga. 6 Ŋac sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa tu ŋac dau si sakiŋ-ŋga dom. Anötö bu êŋyaliŋ ŋac sa tu ŋac si sakiŋ-ŋga, dec yom naŋ dasôm pi iŋ ndê lêŋ êmwasiŋ lau ŋambwa-ŋga, naŋ oc yom ŋandô dom.

7 Bocdinaŋ oc dasôm sake? Lau Israel-ŋga sêkôm mwasac bu sêti lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga, magoc gitôm dom. Magoc ŋac si lau naŋ Anötö dau kêyaliŋ ŋac sa, naŋ sêtap lêŋ sêti lau gitêŋ-ŋga sa. Ma ŋac si lau ŋatô, Anötö kôm ŋac si ŋalôm ŋadandi sa, 8 tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Anötö kêŋ ŋasec kôm ŋac si ŋalôm ahuc, ma iŋ kôm ŋac si tandô tipec ma ŋac si daŋgasuŋ hôc ahuc. Ma ŋac sêmbo bocdinaŋ ŋapaŋ e meŋ

têŋ kwahic dec. *[Diut 29:4; Ais 29:10]*
9 Ma Dawid to yom bocdec bu:
Mwasiŋ naŋ ŋac bu sêneŋ-
ŋga, naŋ oc kac dau kwi
ma kêŋ sac ŋac, gitôm huc
me akô bu kôc ŋac dôŋ-ŋga,
ma gitôm hoc sêtiŋ gahi pi-
ŋga, ma gitôm ŋagêyô sac
bu kêŋ wapac ŋac. 10 Anötö
kôm ŋac si tandô tipec, e
sêlic gameŋ apu. Ma iŋ kêŋ
ŋac sêhôc ŋawapac ŋapaŋ e
dômbwêkwa mbwê-alö. *[BW 69:22-23]*

Lau apa sêtap mwasiŋ sa tu lau Israel-ŋga

11 Aö bu wakêŋ gêndac daŋ tiyham. Mac gauc gêm bu lau Israel-ŋga sêpeŋ e siŋga gacgeŋ, me mba? Aö wasôm têŋ mac bu mba andô. Magoc tu lau Israel si giso-ŋga, dec lau naŋ lau Israel dom, naŋ sêtap Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga sa. Ma gêŋ dau oc kôm lau Israel-ŋga sênem lêmuŋ lau apa dau. 12 Magoc ŋac si giso dau ti seŋ bu lau apa hoŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa hôc gêlêc. Ma ŋac lau Israel-ŋga dau bu sêkac dau kwi ma sêkêŋ whiŋ Yisu, dec lau daêsam andô oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa êŋlêc, ŋac lau Israel-ŋga dau, ma lau gameŋ apa-ŋga sêwhiŋ.

13 Aö gato yom dindec têŋ mac lau naŋ lau Israel dom. Anötö kêyaliŋ aö sa gati aposel tu bu wahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ mac-ŋga. Ma aö atac ŋayham atu tu aneŋ gweleŋ dindec-ŋga. 14 Ŋahu bu mboe aneŋ asidôwai Israel-ŋga ŋatô oc sênem lêmuŋ Anötö ndê mwasiŋ naŋ mac atap sa, e kôm ŋac sênem dau kwi ma sêtap lêŋ Anötö nem ŋac si-ŋga sa sêwhiŋ. 15 Kwahic dec ŋac sêkôc ŋawaê ŋayham pi Yisu sa dom, ma tu dinaŋ-ŋga dec lau gameŋ apa-ŋga hoŋ sêŋgô ŋawaê naŋ hê wamba ŋac têŋ Anötö. Magoc lau Israel-ŋga bu sêkôc ŋawaê ŋayham dau sa ma sêkêŋ whiŋ Yisu, dec ŋac oc sêtôm lau naŋ sêtisa akêŋ lau batê-ŋga. 16 Gêŋ ŋandô mbêc naŋ dakêŋ ti da têŋ Anötö naŋ gêŋ dabuŋ, ma oc kôm gêŋ ŋandô ŋambu-ŋga hoŋ ti dabuŋ. Ma Anötö bu lic a daŋ ŋawakac bu dabuŋ, dec iŋ oc lic a dau ŋasaŋgac hoŋ bu dabuŋ bocdinaŋ.*

Pol gêm dôhôŋ lau Israel pi a olib

17 Lau Israel-ŋga gitôm a †olib malac-ŋga naŋ Anötö tim ŋasaŋgac ŋatô kic. Ma mac lau naŋ lau Israel dom, mac atôm a olib saleŋ-ŋga ŋasili. Ma Anötö kôc mac, ma sô mac dôŋ pi a olib malac-ŋga dau ŋampê, awhiŋ a dau ŋasaŋgac ŋatô, bu atap ŋakwi ŋayham sa yêc a olib dinaŋ ŋawakac. 18 Bocdinaŋ atoc daôm sa tu mac akôc a ŋasaŋgac naŋ siŋga su, naŋ si mala-ŋga dom. Mac bu akôm bocdinaŋ, dec gauc nem bu mac akêŋ ŋaŋga têŋ a olib dau dom, magoc mac daôm akôc ŋaŋga yêc a olib ŋawakac. 19 Ma mboe mac gauc gêm bu Anötö tim ŋasaŋgac ŋatô su, tu bu kôc mac sa aô ŋac su. 20 Yom dau iŋ yomandô, tigeŋ gauc nem bocdec bu, Anötö kôc mac sa tu mac akêŋ whiŋ Yisu-ŋga, ma tim ŋac su bu ŋac sêkêŋ whiŋ dom. Bocdinaŋ atoc daôm sa dom, magoc atöc Anötö. 21 Bu a dau ŋasaŋgac solop naŋ Anötö tim ŋatô su. Ma iŋ gitôm bu oc tim mac su bocdinaŋ.

* **11:16** Yom dau iŋ gitôm yom gôliŋ daŋ. Yom pi gêŋ ŋandô mbêc ma a ŋawakac, naŋ hêganôŋ lau Israel-ŋga si apai. Pol bu tôc asê bu Anötö kôc lau Israel-ŋga si apai sa ma gêlic ŋac bu lau dabuŋ, ma ŋac si lau wakuc bu sêkêŋ whiŋ Yisu, dec iŋ oc lic ŋac bu lau dabuŋ ŋalêŋ tigeŋ.

22 Tu dinaŋ-ŋga dec aŋyalê
tidôŋ bu Anötö iŋ Anötö êmwasiŋ
lau-ŋga, ma iŋ Anötö kêŋ ŋagêyô
têŋ lau-ŋga whiŋ. Iŋ kêŋ
ŋagêyô têŋ lau naŋ sêpeŋ, magoc
kêmwasiŋ mac. Asap iŋ ndê
mwasiŋ dinaŋ dôŋ. Bu mba, dec
iŋ oc tim mac su. 23 Ma lau Israel-
ŋga dinaŋ bu sêkac dau kwi ma
sêkêŋ whiŋ Yisu, dec Anötö oc
kôc ŋac sa, ma iŋ gitôm bu kêŋ
ŋac sêmbu sêndi sêsap a olib dau
dôŋ tiyham. 24 Bu mac a olib
malac-ŋga ŋasaŋgac solop dom,
magoc Anötö kôc mac yêc a olib
saleŋ-ŋga, ma kêŋ mac ati a olib
malac-ŋga ŋasaŋgac. Bocdinaŋ
oc ŋawapac dom bu iŋ kôc a
dau ŋasaŋgac solop, ma kêŋ ŋac
sêlhac si a ŋampê solop tiyham.

Anötö tawalô lau hoŋ

25 O asidôwai. Yom dindec ŋahu
sip ŋalôm gi, ma aö tac whiŋ bu
mac aŋyalê ŋapep. Ma bocdinaŋ
oc tôm dom bu mac atoc daôm
sa. Anötö kôm lau Israel-ŋga
si ŋalôm ŋadandi sa, bu sêmbo
bocdinaŋ e lau gameŋ apa-ŋga
hoŋ naŋ Anötö kêgalêm ŋac sa,
naŋ sêmeŋ sêsôc Anötö ndê gôliŋ
ŋapu su naŋ. 26 Ma ŋalêŋ dinaŋ
dec Anötö oc nem lau Israel-ŋga
hoŋ si, tôm yom naŋ sêto yêc
bocdec bu:

> Ŋgac nem lau si-ŋga oc meŋ
> sa akêŋ Lôc Sayon. Ma iŋ
> oc nem Jakob ndê wakuc kwi
> sêhu mêtê sac siŋ. 27 Ma
> aö wamatiŋ aneŋ pwac whiŋ
> ŋac, têŋ têm naŋ aö oc wasuc
> ŋac si sac kwi. *[Ais 59:20-21]*

28 Lau Israel-ŋga sêti Anötö ndê
ŋacyo, ŋahu bu sêkôc ŋawaê
ŋayham pi Yisu sa dom. Ma
tu dinaŋ-ŋga ŋawaê dau golom
mac. Magoc Anötö kêyaliŋ ŋac
sa gwanaŋ su, dec tac whiŋ ŋac
tu abaŋi Israel-ŋga. 29 Bu galem
ti mwasiŋ naŋ Anötö gic bata
têŋ lau, naŋ iŋ oc tôm dom
bu seŋ su. 30-31 Muŋ-ŋga mac
lau gameŋ apa-ŋga daŋampêc têŋ
Anötö. Magoc kwahic dec lau
Israel-ŋga daŋgapêc têŋ Anötö,
dec mac atap iŋ ndê tawalô sa.
Ma tu dinaŋ-ŋga ŋac lau Israel-
ŋga naŋ kwahic dec daŋgapêc têŋ
Anötö, naŋ tiŋambu oc sêtap iŋ
ndê tawalô sa sêwhiŋ. 32 Bu Anötö
sam lau hoŋ bu lau daŋgapêc-
ŋga. Iŋ tôc gêŋ dau tiawê, dec lau
hoŋ naŋ bu sênem dandi kwi, naŋ
iŋ oc tawalô ŋac.

Datoc Anötö ndê waê sa

33 Oyaê. Anötö ndê mwasiŋ ti
iŋ ndê gauc iŋ gêŋ atu andô, ma
iŋ kêyalê gêŋ hoŋ e pi sa timala
eŋ. Asa oc nditôm bu êŋyalê iŋ
ndê lêŋ me yom naŋ tidôŋ yêc iŋ-
ŋga?

> 34 Asa kêyalê Pômdau ndê gauc,
> me gitôm bu kêŋ gauc têŋ iŋ?
> *[Ais 40:13]*
> 35 Ma asa tôm bu kêŋ gêŋ
> ŋayham daŋ têŋ Anötö, dec
> Anötö oc kêŋ gêŋ têŋ iŋ ô?
> *[Job 41:11]*

36 Bu gêŋ hoŋ sa akêŋ iŋ ndê, ma
iŋ ti gêŋ hoŋ ŋahu ma ti gêŋ hoŋ
ŋadau bocdinaŋ. Datoc iŋ ndê
waê sa titêm-titêm. Yomandô.

12

Dasa neŋ lêŋ wakuc dawhiŋ Kilisi

1 O asidôwai. Gauc nem yom
hoŋ naŋ aö gasôm tu gawhê Anötö
ndê tawalô sa têŋ mac-ŋga naŋ.
Dec akêŋ daôm sambuc bu anem
akiŋ Anötö tôm mac nem bêc
ambo tamli-ŋga hoŋ. Akêŋ daôm
sambuc atôm da tali ma dabuŋ,
naŋ oc ndic Anötö tandô ŋayham.
Mac nem lêŋ ŋandô aŋkuc Ŋalau
Dabuŋ tu anem akiŋ Anötö-ŋga
dau dinaŋ. 2 Aŋsêlêŋ ti asa
nem lêŋ atôm lau nom dindec-
ŋga dom, magoc ati lau wakuc
tôm Anötö kêŋ gauc wakuc têŋ
mac. Ma bocdinaŋ mac oc atôm

bu aŋsahê gêŋ hoŋ, ma aŋyalê
mêtê gitêŋ, ma mêtê ŋawasi ma
mêtê naŋ oc ndic Anötö tandô
ŋayham, naŋ iŋ atac whiŋ bu yac
dakôm.

*Anötö kêmwasiŋ yac ŋalêŋ
têŋtêŋ*

3 Tôm Anötö ndê mwasiŋ puc
aö dôŋ, dec wasôm têŋ mac hoŋ
têŋtêŋ ndi, bu atoc daôm sa êŋlêc
dom, magoc akôc gauc ŋapep pi
daôm. Bu mac hoŋ akêŋ whiŋ
Yisu tôm mwasiŋ naŋ Anötö dau
gic sam têŋ mac ŋalêŋ têŋtêŋ.
4 Yac taŋyalê bu ŋamalac daŋ
iŋ ŋamlic tigeŋ, magoc ŋagêŋ
daêsam sêyêc iŋ ndê ŋamlic tigeŋ
dinaŋ. Ma gêŋ dau sêwêkaiŋ
gweleŋ têŋtêŋ. 5 Ma ŋalêŋ tigeŋ
dinaŋ, yac lau daêsam naŋ dakêŋ
whiŋ Kilisi su, naŋ dati Yisu
ndê gôlôwac dabuŋ tigeŋ, ma
yac tigeŋ-tigeŋ dambo tu danem
lau hoŋ naŋ sêmbo gôlôwac
dabuŋ ŋalôm, naŋ sa. 6 Yac
dawêkaiŋ mwasiŋ dakôm gweleŋ-
ŋga têŋtêŋ, tôm Anötö kêmwasiŋ
yac ŋalêŋ. Asa naŋ tap mwasiŋ
hoc yom asê tôm propet-ŋga sa,
naŋ kôm tôm iŋ ndê kêŋ whiŋ tôc
asê. 7 Asa naŋ tap mwasiŋ nem
akiŋ gôlôwac-ŋga sa, naŋ nem
akiŋ maŋ. Ma iŋ naŋ tap mwasiŋ
sa bu êndôhôŋ Anötö ndê yom
têŋ lau, naŋ bocdinaŋ. 8 Asa naŋ
tap mwasiŋ sôm yom ŋayham-
ŋayham tu puc lau dôŋ-ŋga sa,
naŋ kôm. Ma asa naŋ Anötö ndê
mwasiŋ kac iŋ bu kêŋ gêŋ tu nem
lau ŋalôm sawa sa-ŋga, naŋ kêŋ ti
ndê ŋalôm sambuc. Asa naŋ tap
mwasiŋ bu nem gôliŋ gôlôwac-
ŋga sa, naŋ kôm ti licbalê, ma iŋ
naŋ tap mwasiŋ tawalô lau-ŋga
sa, naŋ tawalô lau ti atac ŋayham.

Mêtê atac whiŋ-ŋga

9 Mêtê atac whiŋ-ŋga iŋ gêŋ
dasôm ŋambwa-ŋga dom. Dakôm
ŋandô sa ŋalêŋ bocdec. Yac
atac tec mêtê sac ma dasap mêtê
ŋayham dôŋ. 10 Dakêŋ neŋ ŋalôm
sambuc tu atac whiŋ asidôwai-
ŋga, ma datoc ŋac sa hôc gêlêc
dauŋ dandic ŋawaê. 11 Dakêŋ
dauŋ sambuc tu danem akiŋ
Pômdau-ŋga, ma dakôm ti ŋalôm
lu-lu dom. 12 Gêŋ naŋ dakêŋ
bataŋ bu Anötö kôm, naŋ dahôŋ
ti atac ŋayham, dalhac ŋaŋga tu
dahôc ŋawapac-ŋga ti neŋ atac
pa su, ma dasap mêtê dateŋ mbec-
ŋga dôŋ ŋapaŋ. 13 Dakêŋ gêŋ
tu danem Anötö ndê lau dabuŋ
naŋ sêpônda dau, naŋ sa-ŋga,
ma dandic ya ŋac. 14 Lau naŋ
sêkêŋ kisa mac, naŋ apucbo ŋac
dom, magoc andac Anötö bu nem
mbec ŋac. 15 Lau bu sêkôm atac
ŋayham, dec atac ŋayham awhiŋ
ŋac. Ma lau bu sêtaŋ, naŋ ataŋ
awhiŋ ŋac. 16 Apiŋ daôm dôŋ ti
ŋalôm tigeŋ. Atoc daôm sa me alic
daôm bu lau ti gauc atu-tu dom,
magoc atac whiŋ lau waêmba ma
ambo ahê ŋac dom.

17 Akôm mêtê sac ô sac naŋ
sêkôm têŋ mac, naŋ dom. Ayob
daôm ŋapep bu akôm mêtê naŋ
lau hoŋ sêlic bu ŋayham eŋ.
18 Aŋsahê bu nditôm, dec ambo
awhiŋ lau ti yom malô eŋ, ma mac
daôm akôm gêŋ daŋ bu aseŋ yom
malô su dom. 19 O aneŋ asidôwai,
akêŋ ŋagêyô ô sac dom, magoc
akêŋ lau naŋ sêkôm sac têŋ mac
sêsip Anötö amba e sêtap iŋ dau
ndê atac ŋandê sa. Bu sêto yom
daŋ yêc, naŋ sôm bocdec bu:

> Pômdau sôm, “Gweleŋ sac
> ŋagêyô-ŋga yêc aö amaŋ, ma
> aö dauŋ oc wakêŋ.” *[Diut
> 32:35]*

20 Akêŋ ŋagêyô dom, magoc
akôm tôm yom naŋ sêto yêc
bocdec bu:

> Am nem ŋacyo bu gêŋ yô iŋ,
> naŋ kêŋ gêŋ iŋ neŋ. Iŋ bu bu
> yô iŋ, naŋ kêŋ bu iŋ nôm. Am
> bu kôm bocdinaŋ, dec oc kôm

iŋ maya dau ŋalêŋ sac. *[Prov 25:21-22]*
21 Ayob bu sac ku mac dulu dom,
magoc akôm mêtê ŋayham eŋ e
aku sac dulu.

13

Dasôc gôliŋwaga ŋapu

1 Gôliŋwaga hoŋ naŋ sem gôliŋ
sêmbo nom, naŋ si ŋaclai ŋahu
yêc Anötö, ma iŋ dau kêŋ ŋasawa
têŋ ŋac bu sênem gôliŋ. Ŋac
si daŋ hôc asê ŋambwa dom.
Bocdinaŋ lau hoŋ sêsôc ŋac ŋapu
sêndic ŋawaê. 2 Asa naŋ tec
bu sôc gôliŋwaga ŋapu, naŋ tec
gôliŋ naŋ Anötö dau kêŋ, ma iŋ
oc tap matôc sa. 3 Gôliŋwaga si
ŋaclai yêc bu sêmatôc lau, magoc
ŋac si matôc dau gic waê lau
naŋ sêkôm mêtê ŋayham, naŋ
dom, gic waê lau naŋ sêkôm mêtê
sac. Tu dinaŋ-ŋga dec akôm
mêtê ŋayham eŋ, ma gôliŋwaga
oc sêlic mac ŋayham, ma mac
oc atöc daôm tu gôliŋwaga si
matôc-ŋga dom. 4 Ŋahu bu ŋac
sêti Anötö ndê lau akiŋ bu sêyob
yac dambo ŋayham-ŋga. Magoc
mac bu akôm mêtê sac, naŋ atöc
daôm, bu ŋac sêkôc ŋaclai bu
sêmatôc lau, ma ŋaclai dau iŋ gêŋ
ŋambwa dom. Ŋac Anötö ndê lau
akiŋ naŋ sêô iŋ su sêmbo nom, bu
sêkêŋ ŋagêyô têŋ lau naŋ sêkôm
mêtê sac naŋ. 5 Tu dinaŋ-ŋga
dec dasôc gôliŋwaga ŋapu. Ŋahu
bu ŋac si ŋaclai yêc bu sêmatôc
yac. Ma gêŋ daŋ whiŋ bocdec bu.
Taŋyalê yêc neŋ ŋalôm bu dasôc
ŋac ŋapu, iŋ lêŋ solop.
6 Gôliŋwaga dinaŋ sêkêŋ si têm
tu sênem gôliŋ tôm Anötö ndê
lau akiŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec
iŋ solop bu mac akêŋ takis bu
anemlhi ŋac. 7 Aêc! Gêŋ bocke
naŋ mac ac waê bu akêŋ, naŋ
akêŋ. Takis me mone bocke naŋ
mac ac waê bu akêŋ, naŋ akêŋ.
Lau naŋ sic waê bu mac atoc ŋac
sa, naŋ dec atoc ŋac sa, ma lau ti
ŋaclai, naŋ asôc ŋac ŋapu ŋapep.

Mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga

8 Ayob daôm bu tôp daŋ yêc
mac-ŋga dom. Tôp tigeŋ yêc mac-
ŋga, naŋ bu akêŋ nem atac whiŋ
lom daôm. Bu asa naŋ tac whiŋ
iŋ ndê asidôwa, naŋ kôm Anötö
ndê yomsu hoŋ ŋandô sa. 9 Bu
yomsu naŋ Moses to bocdec bu,
*"Kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga dom. Ndic
ŋamalac ndu dom. Nem kaŋ gêŋ
dom,"* ma *"Tamgatu gêŋ dom,"* ma
yomsu ŋatô hoŋ, naŋ ŋahu sip
yomsu tigeŋ dindec, *"Atac whiŋ
lau meŋpaŋ am-ŋga gitôm am atac
whiŋ daôm."* 10 Asa naŋ kêkuc
mêtê atac whiŋ-ŋga, naŋ oc kôm
lau meŋpaŋ iŋ-ŋga ŋayom dom.
Bocdinaŋ mêtê atac whiŋ lau-ŋga
kôm yomsu hoŋ ŋandô sa.

Bêc ŋambu-ŋga meŋ kêpiŋ

11 Asap mêtê atac whiŋ-ŋga
dôŋ ŋapaŋ, bu mac aŋyalê têm
kwahic dec-ŋga su. Têŋ ndoc
dakêŋ whiŋ tiwakuc, naŋ dalic bu
bêc datap Anötö ndê mwasiŋ nem
yac si-ŋga ŋa-ŋandô sa, naŋ yêc
ahê dôŋ yêc. Magoc kwahic dec
bêc dau meŋ kêpiŋ su. Bocdinaŋ
ayêc bêc dom, anem ali. 12 Ôbwêc
pacndê su, ma kêpiŋ bu laŋsê.
Bocdinaŋ dahu mêtê ŋasec-ŋga
hoŋ siŋ, ma dasap mêtê ŋawê-ŋga
dôŋ, gitôm dakôc wapa dandic
siŋ-ŋga sa. 13 Taŋsêlêŋ ti dasa
neŋ lêŋ ŋapep, nditôm lau naŋ
sêmbo ŋawê ŋalôm. Dakôm mêtê
sac atac ŋagalac-ŋga me danôm
gêŋ êŋiŋ yac-ŋga dom. Dasa
lêŋ mockaiŋ-ŋga ma dakôm mêtê
mayaŋ-ŋga dom. Ma dahu mêtê
atac ŋandê-ŋga ma mêtê lêmuŋ-
ŋga hoŋ siŋ. 14 Aŋsêlêŋ ti asa
nem lêŋ aŋkuc Pômdau Yisu Kil-
isi, gitôm mac asôc iŋ ti nem
ŋakwê. Ma mac nem ŋalôm akwa
bu êŋgilí mac bu akôm sac, naŋ

goc asôc ŋapu me akôm ŋandô sa dom.

14

Yom pi lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom

1 Lau naŋ si sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom, naŋ akôc ŋac sa, ma alic ŋac sac pi yom ma pi lêŋ naŋ Pômdau tôc tiawê têŋ yac dom, naŋ dom. 2 Lau ŋatô sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dec seŋ gêŋ hoŋ. Magoc lau ŋatô sêkêŋ whiŋ ŋaŋga dom, dec sêkêŋ yao wata ma seŋ dom. 3 Am asa naŋ gêlic gêŋ hoŋ ŋayham tu neŋ-ŋga, naŋ pu lau naŋ sêtec wata, naŋ dom. Ma am asa naŋ gêŋ wata dom, naŋ pu lau naŋ seŋ wata, naŋ dom. Bu Anötö kôc lau dau sa su. 4 Am asa dec gauc gêm bu êmatôc ŋamalac daŋ ndê ŋgac akiŋ? Ŋgac akiŋ dau ndê ŋadau oc êŋsahê iŋ ndê lêŋ, ma sôm bu iŋ lhac, me iŋ peŋ. Ma iŋ oc lhac, ŋahu bu Pômdau gitôm bu puc iŋ dôŋ.

5 Ma yom daŋ tiyham. Lau ŋatô sêtoc bêc daŋ sa bu bêc dabuŋ hôc gêlêc bêc ŋatô su. Ma lau ŋatô sêlic bêc hoŋ tôm dau. Magoc ŋalêŋ solop bu lau hoŋ sêkôc gauc pi lêŋ sênem akiŋ Anötö-ŋga, ma sêkôm tôm ŋac dau si ŋalôm kac ŋac. 6 Lau naŋ sêtoc bêc ŋatô sa kêlêc, naŋ sêkôm tu sêtoc Pômdau sa-ŋga. Ma lau naŋ seŋ wata, naŋ sem daŋge Anötö, dec seŋ gêŋ dau ma sêtoc Pômdau sa. Ma ŋac naŋ seŋ wata dom, naŋ sêkêŋ yao gêŋ dau tu sêtoc Pômdau sa-ŋga. Ma ŋac bocdinaŋ sem daŋge Anötö. 7 Bu yêc yac lau dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga ŋalôm, naŋ ŋamalac daŋ ti ŋadau dau tu iŋ ndê têm mbo tali-ŋga, me tu ndê têm mbac ndu-ŋga dom. 8 Yac bu dambo taŋli me dambac ndu, naŋ dambo tu dapo P ômdau ndê waê sa-ŋga. Yomandô. Yac bu dambo taŋli me dambac ndu, naŋ dati Pômdau ndê lau.

9 Kilisi mbac ndu ma tisa mbo tali tiyham, tu bu ti lau batê si Pômdau, ma lau tali si Pômdau bocdinaŋ. 10 Ma bocdinaŋ tu sake-ŋga mac alic nem asidôwai sac, me apu ŋac tu yom ŋambwa-ŋambwa-ŋga? Yac taŋyalê su bu yac hoŋ oc dalhac Anötö aŋgô-ŋga têŋ iŋ ndê bêc êmatôc lau-ŋga. 11 Tôm yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

> Pômdau sôm, "Tôm aö gambo taŋli yomandô, dec aŋyalê pi ŋandô bu lau hoŋ oc sêpôŋ haduc têŋ aö, ma sêhoc si yom asê yêc Anötö angô-ŋga." *[Ais 45:23]*

12 Yom dau tôc asê tiawê bu yac tigeŋ-tigeŋ oc dalhac Anötö aŋgô-ŋga, bu dawhê dauŋ neŋ lêŋ sa têŋ iŋ.

Mêtê atac whiŋ-ŋga oc kôm asidôwa daŋ peŋ dom

13 Tu dinaŋ-ŋga dec danem dôhôŋ dauŋ neŋ lêŋ whiŋ asidôwai si lêŋ tu dapu ŋac-ŋga dom. Ma dayob bu dakôm gêŋ daŋ, naŋ oc tôm bu lhac asidôwa daŋ ahuc e iŋ so Anötö ndê lêŋ, naŋ dom. 14 Aö gakêŋ whiŋ Pômdau Yisu, dec whê aneŋ gauc sa, ma kayalê tidôŋ bu gêŋ hoŋ iŋ ŋayham yêc Anötö aŋgô-ŋga. Magoc ŋamalac daŋ bu kêŋ whiŋ bu gêŋ daŋ iŋ ŋadômbwi yêc Anötö aŋgô-ŋga ma kêŋ yao bu neŋ dom, goc gêŋ dau ŋadômbwi yêc ŋamalac dau aŋgô-ŋga. 15 Magoc mac bu aneŋ gêŋ daŋ naŋ kôm nem asidôwa daŋ ndê ŋalôm ŋawapac, dec mac atôc mêtê atac whiŋ-ŋga têŋ iŋ dom. Ayob daôm bu mac nem lêŋ aneŋ gêŋ-ŋga kôm nem asidôwa naŋ Kilisi mbac ndu tu iŋ-ŋga, naŋ ndê kêŋ whiŋ tisac dom. 16 Akôm gêŋ hoŋ ti gauc, ma bocdinaŋ lau

daŋ oc sêtôm dom bu sêpu gêŋ
naŋ mac alic ŋayham. 17 Lêŋ naŋ
dambo †Anötö ndê gôliŋ ŋapu,
naŋ ŋahu hêganôŋ gêŋ daneŋ ti
danôm-ŋga dom. Magoc dambo
Anötö ndê gôliŋ ŋapu ŋahu sip
dasa lêŋ gitêŋ, ma dambo ti yom
malô ma ti atac ŋayham naŋ
Ŋalau Dabuŋ puŋ dôŋ sip yac neŋ
ŋalôm têŋtêŋ. 18 Asa naŋ bu nem
akiŋ Kilisi êŋkuc lêŋ dinaŋ, naŋ
Anötö oc lic iŋ ŋayham, ma lau
nom-ŋga sêwhiŋ oc sêmpiŋ iŋ.
19 Bocdinaŋ dasap lêŋ yom
malô-ŋga dôŋ, ma dakôm gêŋ hoŋ
tu dapuc asidôwai hoŋ dôŋ ma
dalhac ŋaŋga. 20 Akôm Anötö
ndê gweleŋ popoc tu yom pi gêŋ
daneŋ-ŋga-ŋga dom. Gêŋ hoŋ iŋ
ŋayham tu daneŋ-ŋga, magoc yac
bu dakôm ŋamalac daŋ ndê kêŋ
whiŋ tisac tu gêŋ naŋ taŋ-ŋga, dec
dakôm giso. 21 Mac bu aneŋ wata
me anôm wain me akôm gêŋ ŋatô
naŋ kôm nem asidôwa daŋ ndê
kêŋ whiŋ tisac, naŋ ŋayham bu
mac ahu gêŋ dau siŋ yêc-ŋga.
22 Yom bocke naŋ am kêŋ whiŋ
pi gêŋ hoŋ dinaŋ, naŋ kôc dôŋ yêc
amlu Anötö ŋalhu. Asa naŋ kôc
gauc ŋapep pi gêŋ hoŋ dinaŋ e
kôm giso dom, naŋ oc tap Anötö
ndê mwasiŋ sa. 23 Magoc ŋamalac
naŋ gêŋ gêŋ ma ŋalôm lu-lu pi gêŋ
dau, naŋ kêkuc lêŋ kêŋ whiŋ-ŋga
dom, ma oc tap Anötö ndê matôc
sa. Lêŋ bocke naŋ am kêŋ whiŋ
bu lêŋ solop yêc Anötö aŋgô-ŋga,
naŋ kôm. Gêŋ bocke naŋ am kôm
ti atac lu-lu, naŋ sac.

15

Dakôm gêŋ hoŋ tu danem asidôwai sa-ŋga

1 Yac lau naŋ dakêŋ whiŋ
ŋaŋga, naŋ dahôc ŋawapac
dawhiŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ
babalê, tu bu danem ŋac sa-ŋga
dandic ŋawaê. Dakôm gêŋ tu
dapo dauŋ sa-ŋga dom. 2 Yac lau
tigeŋ-tigeŋ dakôm mêtê ŋayham
têŋ lau meŋpaŋ yac-ŋga tu danem
ŋac sa-ŋga, ma tu dapuc ŋac dôŋ-
ŋga. 3 Gauc nem Kilisi. Iŋ kôm
gêŋ daŋ tu dau ndê atac whiŋ-
ŋga dom, magoc kôm gêŋ hoŋ
kêkuc Anötö ndê atac whiŋ. Ma
tu dinaŋ-ŋga dec sêpu iŋ, tôm
yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Lau naŋ sêpu am, naŋ sêpu aö
bocdinaŋ. *[BW 69:9]*

4 Anötö ndê yom hoŋ naŋ sêto
yêc muŋ su, naŋ Anötö kêŋ bu
êndôhôŋ yac. Ma yom dau oc
puc yac dôŋ bu dalhac ŋaŋga, ma
êŋgilí yac bu dahu ŋandô ŋayham
naŋ dakêŋ bataŋ dambo, naŋ siŋ
dom.
5 Anötö naŋ puc mac dôŋ ma
kêgilí mac bu alhac ŋaŋga, naŋ
piŋ mac hoŋ dôŋ tu aŋkuc Yisu
Kilisi-ŋga. 6 Ma ŋalêŋ dinaŋ iŋ
oc kêŋ mac ambo ti nem ŋalôm
tigeŋ, ma awham pitigeŋ ma ahoc
yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê
Damba Anötö ndê waê asê.

Ŋawaê ŋayham gic lau Israel-ŋga ma lau apa hoŋ ŋawaê

7 Bocdinaŋ akôc lau sêkêŋ whiŋ
Yisu-ŋga hoŋ sa, tôm Kilisi dau
kôc mac sa. Ŋalêŋ dinaŋ mac
oc apo Anötö ndê waê sa. 8 Aö
wasôm têŋ mac bu Kilisi meŋ
gitôm lau Israel-ŋga si ŋgac akiŋ,
bu kôm yom naŋ Anötö gic bata
têŋ abaŋi Israel-ŋga, naŋ ŋandô
sa. 9 Ma lau naŋ lau Israel dom,
naŋ oc sêmpiŋ Anötö tu iŋ ndê
mêtê tawalô lau-ŋga. Gitôm yom
naŋ sêto yêc bocdec bu:

Tu dinaŋ-ŋga aö wampiŋ am
têŋ ndoc aö wambo wawhiŋ
lau gameŋ apa-ŋga. Wanem
wê tu watoc am nem ŋaê sa-
ŋga. *[BW 18:49]*

10 Ma yom daŋ tiyham yêc
bocdec bu:

Mac lau gameŋ apa-ŋga, atac
ŋayham awhiŋ Anötö ndê lau
Israel-ŋga. *[Diut 32:43]*
11 Ma daŋ tiyham:
Mac lau gameŋ apa-ŋga hoŋ
ampiŋ Pômdau. Ma mac lau
hoŋ anem wê atoc iŋ sa-ŋga.
[BW 117:1]
12 Ma Aisaya to yom bocdec bu:
Ŋasili daŋ oc puc pi meŋ yêc
Jessi ndê ŋawakac. Ma iŋ oc
tisa bu nem gôliŋ lau nom-
ŋga hoŋ. Ma lau naŋ lau
Israel dom, naŋ oc sêkêŋ bata
bu iŋ nem ŋac si. *[Ais 11:10]*
13 Aö wateŋ Anötö, naŋ ti
gêŋ ŋayham hoŋ naŋ yac dakêŋ
bataŋ, naŋ ŋahu, bu kêŋ atac
ŋayham ti yom malô nem mac
ahuc tu mac nem akêŋ whiŋ Yisu
Kilisi-ŋga. Ma bocdinaŋ Ŋalau
Dabuŋ ndê ŋaclai oc puc mac dôŋ
bu alhac ti atac pa su, ma ahôŋ
gêŋ ŋandô ŋayham naŋ mac akêŋ
batam ambo.

Pol ndê gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga

14 O aneŋ asidôwai. Yêc aneŋ
ŋalôm aö gakêŋ whiŋ ŋaŋga bu
mac akôm mêtê ŋayham eŋ, ma
mac aŋyalê yom ŋandô tidôŋ, e
mac atôm bu andôhôŋ têŋ daôm.
15 Tu Anötö ndê mwasiŋ naŋ kêŋ
têŋ aö-ŋga, dec gato yom pi gêŋ
ŋatô ti ŋaŋga têŋ mac, tu bu
wawhê mac nem gauc sa, ma gauc
nem yom dau tiyham. 16 Aêc.
Anötö kêmwasiŋ aö, dec kêyaliŋ
aö sa bu wanem akiŋ Yisu Kilisi
tôm dabuŋsiga, bu wahoc Anötö
ndê ŋawaê ŋayham asê têŋ lau
gameŋ apa-ŋga. Ma tu aneŋ
gweleŋ dindec-ŋga dec lau gameŋ
apa-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ
oc sêti lau dabuŋ ŋa Ŋalau Dabuŋ
ndê ŋaclai, ma ŋac oc sêtôm da
naŋ Anötö gêlic ŋayham.
17 Bocdinaŋ dec aneŋ ŋahu gapo
dauŋ sa tu gweleŋ naŋ gakôm tu
Anötö-ŋga, naŋ Yisu Kilisi dau.
18 Aö gatec bu wasôm yom pi
gêŋ naŋ aö dauŋ gakôm, tigeŋ
wasôm yom pi gêŋ hoŋ naŋ Kil-
isi dau kôm. Aö gahoc ŋawaê
ŋayham asê têŋ lau gameŋ apa-
ŋga, ma sêlic gêŋ daêsam naŋ aö
gakôm. Magoc Kilisi dau gêm ŋac
si ŋalôm kwi e ŋac daŋga wambu
Anötö. 19 Iŋ ndê Ŋalau Dabuŋ kêŋ
ŋaclai têŋ aö bu wakôm gêŋ dalô
ti gêŋ atu-tu daêsam. Bocdinaŋ aö
gahoc ŋawaê ŋayham pi Kilisi asê
timala eŋ, yêc malac Jerusalem
ma yêc gameŋ hoŋ e meŋ têŋ
gameŋ Ilirikum-ŋga. 20 Aö gatec
bu wakwê andu pi lhac alhö
naŋ ŋamalac daŋ kêsuhuŋ muŋ
su. Bocdinaŋ têŋ ŋamata-ŋga
e meŋ, aö atac whiŋ bu wasôm
ŋawaê ŋayham asê têŋ lau naŋ
daŋgasuŋ sambuc Kilisi ndê ŋaê-
ŋga. 21 Tôm yom daŋ naŋ sêto
muŋ su pi Kilisi bocdec bu:
Lau naŋ sêŋgô iŋ ŋawaê daŋ
dom, naŋ oc sêlic iŋ. Ma ŋac
naŋ sêŋgô yom pi iŋ su dom,
naŋ oc sêŋyalê iŋ. *[Ais 52:15]*

Pol gauc gêm bu ndic lau malac Rom-ŋga kêsi

22 Tu gweleŋ dinaŋ hê aö dôŋ
ŋapaŋ-ŋga, dec gitôm dom bu
watêŋ mac waloc. 23 Yala daêsam
gi su, aö ŋalôm kac aö bu walic
mac. Ma kwahic dec aneŋ
gweleŋ pacndê yêc gameŋ din-
dec. 24 Bocdinaŋ aö gauc gêm bu
watêŋ gameŋ Spein-ŋga wandi,
ma têŋ ndoc waŋsêlêŋ wandi,
naŋ dec gauc gêm bu walic mac
têŋ ndoc dinaŋ. Aö tac whiŋ
ŋandô bu wambo wawhiŋ mac
tôm bêc ŋatô, ma gakêŋ bataŋ
bu tiŋambu mac oc anem aö sa
bu watêŋ Spein wandi. 25 Magoc
gêŋ ŋamata-ŋga aö kwahic dec
bu wapi Jerusalem wandi, bu
wanem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sa yêc
dindê. 26 Bu lau gameŋ Masedo-
nia ti Akaya-ŋga sêlic ŋayham bu
sêndic awa sa bu sênem lau sêkêŋ

whiŋ-ŋga naŋ sêpônda dau yêc
malac Jerusalem, naŋ sa. 27 Ŋac
sêlic ŋayham bu sêkôm bocdi-
naŋ, ma lêŋ dau iŋ solop. Ŋahu
bu lau gameŋ apa-ŋga si tôp
yêc lau Israel-ŋga. Ŋac sêtap
mwasiŋ nem ŋac si gatu sa-ŋga
sa tu Kilisi-ŋga, naŋ meŋ akêŋ
lau Israel-ŋga si toŋ. Bocdinaŋ
solop bu ŋac sêkêŋ si awa nom-
ŋga ŋatô, bu sênem lau Israel-
ŋga naŋ sêpônda dau, naŋ sa, ma
sêô si tôp.
28 Têŋ ndoc gweleŋ dindec pac-
ndê su, ma wakêŋ awa dindec
sip lau Jerusalem-ŋga amba su,
naŋ goc watêŋ Spein wandi. Ma
têŋ têm dinaŋ wameŋ walic mac.
29 Ma aö gakêŋ whiŋ bu têŋ ndoc
waloc wambo wawhiŋ mac, naŋ
Kilisi oc êmwasiŋ yac hoŋ êŋlêc.
30 Tu yac neŋ Pômdau Yisu
Kilisi-ŋga, ma tu mêtê atac whiŋ-
ŋga naŋ Ŋalau kêŋ têŋ yac, dec
wateŋ mac bu alhac awhiŋ aö, ma
dahôc ŋawapac ŋawaê ŋayham-
ŋga dawhiŋ dauŋ. Ma ateŋ mbec
têŋ Anötö tu aö-ŋga. 31 Ateŋ mbec
bu Anötö êŋgaho aö su yêc lau
gameŋ Judia-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ
Yisu dom, naŋ amba. Ma ateŋ
mbec bu gweleŋ naŋ gakôm bu
wanem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sa yêc
malac Jerusalem, naŋ oc sêkôc sa
ti atac ŋayham. 32 Ma Anötö bu
lic ŋayham, dec tiŋambu watêŋ
mac waloc ti atac ŋayham, ma
waŋwhaŋ dauŋ wawhiŋ mac e
licwalô sa tiyham. 33 Anötö Yom
Malô Ŋadau whiŋ mac sambob.
Yomandô.

16

Pol kêŋ acsalô têŋ iŋ ndê silip naŋ sêmbo malac Rom

1 Yac neŋ lhuŋwê kêŋ whiŋ Yisu-
ŋga daŋ gêm akiŋ gôlôwac dabuŋ
yêc malac Kenkria, naŋ ndê ŋaê
Pibi. Aö bu wawhê iŋ sa têŋ mac
bu iŋ awhê ŋayham. 2 Iŋ gêm lau
daêsam sa, ma gêm aö sa whiŋ,
ma bocdinaŋ dec wandac mac bu
akôc iŋ sa tu Pômdau ndê ŋaê-
ŋga, aŋkuc Anötö ndê lau dabuŋ
si lêŋ solop. Ma anem iŋ sa tu gêŋ
bocke naŋ pônda dau-ŋga.
3 Akêŋ aneŋ acsalô ŋayham têŋ
Prisila lu Akwila, awhê lu ŋgac
naŋ sêkôm gweleŋ sem akiŋ Yisu
Kilisi-ŋga sêmbo malac Rom, tôm
aö gakôm gambo gameŋ dindec.
4 Muŋ-ŋga iŋlu sêkêŋ dau sambuc
tu sênem aö sa-ŋga, ma sêhêgo
dau bu sêmbac ndu tu aö-ŋga
dom. Tu dinaŋ-ŋga aö bu wanem
daŋge iŋlu, ma gôlôwac dabuŋ
hoŋ yêc lau apa si gameŋ, naŋ
sem daŋge iŋlu sêwhiŋ. 5 Ma
wandac mac bu akêŋ acsalô têŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ
sêkac dau sa bu sêlic om yêc iŋlu
si andu, naŋ sêwhiŋ. Ma akêŋ
aneŋ acsalô têŋ Epenetus, aneŋ
ŋamalac atac whiŋ-ŋga, naŋ ti
ŋgac ŋamata-ŋga bu kêŋ whiŋ
Yisu yêc gameŋ Esia-ŋga. 6 Asôm
aneŋ acsalô têŋ Maria naŋ kôm
gweleŋ atu tu nem mac sa-ŋga.
7 Ma akêŋ acsalô têŋ Andronikus
lu Junias, naŋ yac asa akêŋ abaŋ
tigeŋ, ma muŋ-ŋga andöc gapoc-
walô awhiŋ dauŋ. Iŋlu awhê
lu ŋgac tiwaê yêc aposel si toŋ
ŋalôm. Ma iŋlu sêkêŋ whiŋ Kilisi
sêmuŋ aö.
8 Asôm acsalô têŋ Ampliatus,
ŋgac kêŋ whiŋ Pômdau-ŋga naŋ
aö atac whiŋ kêlêc. 9 Ma asôm
acsalô têŋ Urbanus, naŋ alu am
akiŋ Kilisi awhiŋ dauŋ, ma têŋ
Stakis aneŋ ŋgac tac whiŋ-ŋga
daŋ. 10 Ma têŋ Apeles naŋ hôc
ŋawapac daêsam tu Kilisi-ŋga,
magoc kalhac ŋaŋga ma hu ndê
kêŋ whiŋ siŋ dom. Ma akôm
acsalô têŋ lau hoŋ naŋ sêmbo
Aristobalus ndê andu, 11 ma têŋ
Herodion, aneŋ ŋatô daŋ. Ma
têŋ lau naŋ sêmbo Nasisus ndê
andu, naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau.

12 Ma akôm acsalô têŋ Tripena lu
Triposa, awhê lu naŋ sem gweleŋ
ŋaŋga tu Pômdau-ŋga. Ma têŋ
Pesis, awhê naŋ aö atac whiŋ
kêlêc, naŋ kôm gweleŋ ŋaŋga
tu Pômdau-ŋga whiŋ. 13 Akôm
acsalô têŋ Rupas naŋ Pômdau
kêyaliŋ iŋ sa, ma têŋ iŋ dinda
naŋ yob aö gitôm aneŋ dinaŋ
solop. 14 Ma asôm acsalô têŋ
Asiŋkretus, Plegon, Hemes, Pa-
trobas, Hemas ma asidôwai naŋ
sêmbo sêwhiŋ ŋac. 15 Ma têŋ
Pilologus, Julia, Nereus lu lhuwê,
ma Olimpas ti lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga hoŋ naŋ sêmbo sêwhiŋ ŋac.
16 Akam daôm* aŋkuc Anötö ndê
lau dabuŋ si lêŋ. Kilisi ndê
gôlôwac dabuŋ toŋ tigeŋ-tigeŋ
yêc gameŋ dindec, naŋ sêkêŋ si
acsalô ŋayham têŋ mac sêwhiŋ.

Pol puc lau Rom-ŋga dôŋ bu sêlhac ŋaŋga

17 O asidôwai, aö wateŋ mac
bu ayob daôm têŋ lau naŋ si
mêtê kôm lau sêwhê dau kôc-
kôc, ma sêsôm yom naŋ so yom
ŋandô naŋ mac akôc sa su, bu
ŋac si yom dau kôm lau si sêkêŋ
whiŋ tisac. Andic ahê lau kaiŋ
dinaŋ. 18 Bu ŋac sem akiŋ yac
neŋ Pômdau Kilisi dom, magoc
sêkôm tu dau-ŋga. Ŋac sêmbac-
sêmbac yom lau, ma sêsôm yom
ŋayham-ŋayham bu sêŋsau lau
gauc babalê, naŋ sêtôm dom bu
sêŋyalê yom ŋahu.

19 Lau hoŋ sêŋgô ŋawaê bu mac
daŋam wambu Kilisi ndê yom, ma
bocdinaŋ aö atac ŋayham atu tu
mac-ŋga. Magoc aö wanem la
mac, bu ati lau ti gauc tu lêŋ
ŋayham-ŋga, ma andic ahê mêtê
sac hoŋ. 20 Anötö Yom Malô
Ŋadau ŋasawa sauŋ oc ku Sadaŋ
dulu, ma kêŋ iŋ sôc mac gahim
ŋapu. Yac neŋ Pômdau Yisu ndê
mwasiŋ têŋ mac.

Lau ŋatô sêkêŋ si acsalô têŋ lau Rom-ŋga

21 Timoti, naŋ kôm gweleŋ whiŋ
aö, naŋ kêŋ ndê acsalô ŋayham
têŋ mac. Ma Lusias, Jason ma
Sosipata, lau naŋ yac asa yêc abuŋ
tigeŋ, naŋ sêwhiŋ. 22 (Ma aö
Tetius, naŋ gato Pol ndê yom sip
bapia dindec, naŋ wasôm acsalô
têŋ mac tu Pômdau-ŋga.) 23 Ma
Gaius, naŋ kôc aö Pol ti lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga malac dindec-ŋga sa,
ma kêŋ ndê andu ti yac mba
gameŋ akac sa ambo-ŋga, naŋ
kôm ndê acsalô têŋ mac whiŋ.
Ma Erastas, ŋgac naŋ yob malac
dindec si ganom mone-ŋga, lu
yac mba asidôwa Kwatus, sêkôm
si acsalô têŋ mac bocdinaŋ. [
24 Yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê
mwasiŋ têŋ mac hoŋ. Yomandô.]

Pol teŋ mbec êmpiŋ Anötö-ŋga

25 Tampiŋ Anötö dandic ŋawaê.
Bu ŋawaê ŋayham naŋ aö gahoc
asê, ma mêtê naŋ sem pi Yisu
Kilisi, naŋ Anötö gitôm bu puŋ
dôŋ yêc mac nem ŋalôm e kôm
mac akêŋ whiŋ ma alhac ŋaŋga.
Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga yêc
siŋ dau ŋasawa baliŋ su. 26 Propet
akwa sêto yom pi lêŋ dau muŋ
su, ma kwahic dec Anötö naŋ mbo
titêm-titêm, naŋ gic atu lau bu
sêhoc yom dau asê tiawê, e lau
nom-ŋga sambob sêkêŋ whiŋ, ma
daŋga wambu iŋ. 27 Dahoc Anötö
tigeŋ, gauc ti gauc Ŋahu, naŋ ndê
waê sa tôm têm hoŋ, tu Yisu Kilisi-
ŋga. Yomandô.

* **16:16** Yêc iŋ ndê bapia, Pol to yom ma sôm têŋ lau Rom-ŋga bu sêŋgutô dau ŋa lêŋ dabuŋ. Mêtê dau bu tôc asê bu ŋac hoŋ sêmbo ti ŋalôm tigeŋ ma atac whiŋ dau. Alic yom kaiŋ tigeŋ yêc bapia ŋatô - 1 Kor 16:20; 2 Kor 13:12; 1 Tes 5:26; ma 1 Pit 5:14. Mêtê dau kêkuc lau Israel-ŋga si gêbôm, magoc lau Papua Niugini-ŋga si mêtê naŋ êlêmê sêkôm, naŋ sêkam dau.

Pol ndê bapia ŋamata-ŋga têŋ lau Korin-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol iŋ ŋgac ŋamata-ŋga bu hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau yêc malac Korin, ma iŋ kôm gweleŋ mbo malac dau ŋasawa hic baliŋ ma kêdôhôŋ lau naŋ sic hu sêkêŋ whiŋ Yisu (Apo 19:1-17).

Tiŋambu Pol mbo whiŋ ŋac dom, ma ŋgô ŋawaê pi ŋawapac daêsam naŋ hôc asê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma ŋac sêto bapia têŋ iŋ ma sêndac iŋ bu whê yom ŋatô sa. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ to bapia dindec têŋ ŋac, têŋ têm iŋ dau mbo malac Epesas. Ŋawapac ŋatô naŋ iŋ to yom pi, naŋ lau sêsa lêŋ mockaiŋ-ŋga, sêwhê dandi kôc-kôc, seŋ Mwasiŋ Dabuŋ ŋa lêŋ so, sêkôc gauc so pi yom datisa akêŋ lau batê-ŋga, ma sêŋyalê yom pi Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ ŋapep dom. Ma ŋac sêtoc mwasiŋ sêsôm yom awha wakuc-ŋga sa hôc gêlêc mwasiŋ hoŋ.

Pol to yom dindec têŋ lau Korin-ŋga, tigeŋ yom daêsam hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, ma gitôm bu puc yac dôŋ bu datimêtê dauŋ ŋapep ma dasap mêtê ŋayham dôŋ.

Pol ndê yom ŋamata-ŋga

1 Aö Pol, naŋ Anötö kêgalêm aö sa kêkuc iŋ ndê atac whiŋ dec gati Yisu Kilisi ndê †aposel. Alu yac neŋ asidôwa Sostene ato bapia dindec 2 têŋ Anötö ndê gôlôwac dabuŋ yêc malac Korin. Alu ato têŋ mac lau hoŋ naŋ ati lau dabuŋ, ŋahu bu Anötö piŋ mac dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi. Aêc, Anötö kêgalêm mac sa bu ati iŋ ndê lau dabuŋ, awhiŋ lau akêŋ gameŋ hoŋ, naŋ sêtoc yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê sa. Yisu tigeŋ ti yac neŋ Pômdau, ma ŋac si Pômdau bocdinaŋ. 3 Mwasiŋ ti yom malô têŋ mac, akêŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi.

Pol gêm daŋge Anötö tu iŋ ndê mwasiŋ-ŋga

4 Tôm bêc hoŋ aö gam daŋge aneŋ Anötö, tu mwasiŋ naŋ iŋ kêŋ têŋ mac tu mac nem akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga. 5 Yomandô. Tu mac ati Kilisi ndê lau-ŋga, dec Anötö ndê mwasiŋ kêsalê mac ahuc, ma gêm mac sa bu aŋyalê Anötö ndê yom ma asôm yom dau asê. 6 Ma ŋalêŋ dinaŋ Anötö ndê mwasiŋ puŋ ŋawaê naŋ yac ahoc asê pi Kilisi, naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ dôŋ yêc mac nem ŋalôm. 7 Tu dinaŋ-ŋga têŋ têm dindec naŋ mac hoŋ ambo ti tamkwê ŋandô bu alic bêc naŋ Anötö oc hoc yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi asê, naŋ mac apônda Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ daŋ dom. 8 Ma Anötö oc puc mac dôŋ bu alhac ŋaŋga e bêc naŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi mbu meŋ, dec mac oc alhac iŋ aŋgô-ŋga ti nem yom me giso mbasi. 9 Anötö naŋ kêgalêm mac sa bu piŋ mac dôŋ anem damiŋ iŋ ndê Atu Yisu Kilisi, yac neŋ Pômdau, naŋ gic bata bu yob mac ŋalêŋ dinaŋ. Ma yom hoŋ naŋ iŋ gic bata têŋ yac, naŋ oc kôm ŋandô sa.

Yham dom bu Kilisi ndê lau sêwhê dau kôc

10 O asidôwai. Yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi kêkiŋ aö bu wanem gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga wanem iŋ aŋgô, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö bu w anem la mac bocdec bu. Ahu nem mêtê awhê daôm kôc-kôc-ŋga siŋ! Apiŋ daôm dôŋ

ma ambo ti ŋalôm tigeŋ bu mac
nem yom ti gauc daŋ so dau dom.
11 O asidôwai. Aö gasôm yom
dinaŋ ŋahu bu Klowe ndê lau
ŋatô sêkêŋ puc aö bu mac nem lau
ŋatô sêseŋ dandi e sêwhê dandi
kôc-kôc. 12 Aö gaŋgô bu mac nem
lau ŋatô sêsôm bu sêŋkuc aö Pol,
ma ŋatô sêsôm bu sêŋkuc Apolos,
ma ŋatô sêŋkuc Pita, ma ŋatô
sêsôm bu sêŋkuc Kilisi. 13 Oyaê!
Mac gauc gêm sake? Kilisi whê
dau kôc, a? Lau sic aö Pol lec
ndu pi a gicso dau bu nem mac
sa, a? Mac aliŋ busaŋgu tu aö
neŋ ŋaê-ŋga, a? 14 Aö gam daŋge
Anötö bu aö kaku mac nem lau
daêsam dom. Aö kaku Krispas
lu Gaius. 15 Tu dinaŋ-ŋga dec oc
tôm dom bu ŋamalac daŋ sôm bu
mac aliŋ busaŋgu tu aneŋ ŋaê-
ŋga. 16 Yomandô aö kaku lau
naŋ sêmbo Stepanas ndê andu
sêwhiŋ, magoc ŋac lau dinaŋ eŋ.
Aö bu waŋku mac nem lau ŋatô
whiŋ, dec kalhiŋ siŋ su. 17 Kilisi
kêkiŋ aö bu waŋku lau dom,
magoc iŋ kêkiŋ aö bu wanem
mêtê. Ma ŋawaê naŋ gahoc asê pi
Kilisi ndê mbac ndu pi a gicso dau,
naŋ yom ti ŋaclai atu. Bocdinaŋ
aö taŋkwê gauc atu-tu nom-ŋga
bu nem aö sa tu wanem mêtê-
ŋga dom. Mba! Aö gatec bu
wakôm a gicso dau ndê ŋaclai ti
gêŋ ŋambwa.

Kilisi tôc Anötö ndê ŋaclai ti gauc atu asê

18 Aö gasôm yom dinaŋ, ŋahu
bu ŋawaê pi Yisu ndê mbac ndu pi
a gicso dau, tôc Anötö ndê ŋaclai
asê têŋ yac lau naŋ iŋ bu nem
yac si. Magoc lau naŋ sic waê bu
sêniŋga, naŋ sêŋgô yom pi a gicso
dau gitôm yom gauc mbasi-ŋga.
19 Bu sêto Anötö ndê yom daŋ yêc
bocdec bu:

Lau ti gauc atu-tu nom-ŋga, ma
ŋac naŋ gauc gêm bu sêŋyalê
gêŋ hoŋ ŋahu, naŋ waseŋ ŋac
si gauc su, ma watôc asê bu
gêŋ ŋambwa. *[Ais 29:14]*

20 Bocdinaŋ, mac lau tigauc ma
gwalam akwa ma mac lau nom-
ŋga naŋ aŋsahê bu akip gêŋ
hoŋ ŋahu sa, mac nem gauc dau
ŋandô nde? Anötö tôc asê bu
ŋamalac si gauc atu-tu nom-ŋga,
iŋ gitôm gêŋ gauc mbasi-ŋga.
21 Ma iŋ tôc iŋ ndê gauc atu asê
bocdec bu. Iŋ kôm bu lau nom-
ŋga sêtôm dom bu sêŋyalê iŋ
ŋa ŋac dau si gauc. Ma iŋ ndê
ŋawaê ŋayham naŋ yac ahoc asê,
naŋ lau nom-ŋga sêlic bu yom
gauc mbasi-ŋga. Tigeŋ Anötö dau
gêlic ŋayham bu nem lau naŋ
sêkêŋ whiŋ ŋawaê dau, naŋ si.
22 Lau Israel-ŋga takwê bu sêlic
gêŋ dalô. Ŋac bu sêlic, dec oc
sêkêŋ whiŋ. Ma lau Grik sêŋsalê
yom ti gauc atu, bu sêŋgô dec
oc sêkêŋ whiŋ. 23 Magoc yac
mba mêtê hêganôŋ Kilisi ti iŋ ndê
mbac ndu pi a gicso dau. Yom
dau kêkuc gêŋ naŋ lau Israel-ŋga
takwê, naŋ dom, ma bocdinaŋ dec
sêkêŋ whiŋ dom. Ma lau Grik
sêlic gitôm yom gauc mbasi-ŋga.
24 Magoc lau Israel ti lau Grik
bocke naŋ Anötö kêgalêm ŋac sa
sêti iŋ ndê, naŋ sêkôc yac mba
yom pi Kilisi sa, ma sêŋyalê bu
iŋ Anötö ndê ŋaclai ti gauc ŋahu.
25 Bu gauc naŋ Anötö kêkuc, dec
kêmasaŋ lêŋ bu Yisu sip nom meŋ
ma mbac ndu pi a gicso dau, naŋ
lau sêlic bu lêŋ gauc mbasi-ŋga.
Magoc Anötö ndê gauc dau hôc
gêlêc ŋamalac si gauc atu-tu hoŋ.
Ma Anötö ndê lêŋ dinaŋ, lau sêlic
bu lêŋ ŋaclai mba-ŋga, magoc
hôc gêlêc ŋamalac hoŋ si ŋaclai
su.
26 O asidôwai, akôc gauc pi
daôm. Têŋ ndoc mac aŋgô ŋawaê
ŋayham tiwakuc ma atap Anötö
ndê galem sa, naŋ mac ambo atôm
lau tigauc me lau ti ŋaclai atu,
me lau tiwaê? Mba! 27 Anötö
tac whiŋ bu êŋyaliŋ lau naŋ lau

nom-ŋga sêlic bu lau gauc mbasi-
ŋga, ma lau ŋaclai mba-ŋga, naŋ
sa, tu bu kôm lau tigauc ma lau
tiŋaclai maya sa têŋ bêc ŋambu-
ŋga. 28 Lau naŋ lau nom-ŋga sêpu
ma sêlic bu lau waêmba ma lau
ŋambwa, naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac
sa, tu bu êŋgwiniŋ lau naŋ sêtoc
dau sa-ŋga. 29 Tu dinaŋ-ŋga dec
gitôm dom bu lau daŋ sêŋgiyaŋ
dau sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. 30 Bu
Anötö dau piŋ yac dôŋ tam damiŋ
Yisu Kilisi, naŋ ti yac neŋ gauc
ŋahu. Ma Kilisi dau ti yac neŋ
ŋahu dati lau gitêŋ ti lau dabuŋ-
ŋga, ma iŋ ti ŋahu Anötö gêm yac
si-ŋga. 31 Bocdinaŋ, aŋkuc yom
naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

> Asa naŋ bu po dau sa, naŋ po dau sa tu Pômdau-ŋga eŋ. *[Jer 9:24]*

2

Pol gêm mêtê ŋa iŋ dau ndê gauc ti licwalô dom

1 O asidôwai, gauc nem têm
ŋamata-ŋga naŋ aö gahôc asê
mac. Têŋ ndoc dinaŋ aö gahêgo
dauŋ pi yom ŋayham-ŋayham me
yom ti gauc atu-tu tu bu wawhê
Anötö ndê yom sa têŋ mac-ŋga
dom. Mba! 2 Aö gahu yom pi gêŋ
daêsam siŋ, ŋahu bu aö gauc gêm
tidôŋ bu wasôm yom pi Yisu Kilisi
tawasê, ma pi iŋ ndê mbac ndu pi
a gicso dau. 3 Têŋ têm aö gahôc
asê mac, naŋ aö gameŋ tôm ŋgac
ti licwalô dom. Aö gatöc dauŋ
ma katitec ŋandô tu gweleŋ naŋ
Anötö kêŋ sip aö amaŋ-ŋga. 4 Ma
aö gam mêtê ti gasôm yom têŋ
mac kakuc gauc atu-tu nom-ŋga
tu wambac yom mac-ŋga dom. Aö
gasôm aneŋ yom ma Anötö ndê
Ŋalau tôc iŋ ndê ŋaclai asê bu puc
aneŋ yom dôŋ. 5 Ŋalêŋ dinaŋ mac
nem akêŋ whiŋ ŋahu sip aneŋ
gauc me ŋamalac si gauc dom,
magoc sip Anötö ndê ŋaclai.

Ŋalau tôc Anötö ndê gauc atu asê

6 Bocdinaŋ, têŋ ndoc yac bu
anem mêtê, naŋ taŋkwê gauc atu-
tu nom-ŋga tu puc yac mba yom
dôŋ-ŋga dom. Mba. Magoc yac bu
ambo awhiŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ
ŋaŋga, naŋ dec oc tôm bu yac
asôm yom ti gauc atu-tu têŋ ŋac.
Magoc yom dau kêkuc lau nom-
ŋga si gauc, me gôliŋwaga têm
dindec-ŋga naŋ oc sêniŋga, naŋ
si gauc dom. 7 Mba. Yom naŋ
yac ahoc asê, naŋ kêkuc Anötö
ndê gauc, ma hêganôŋ lêŋ naŋ
iŋ kêmasaŋ muŋ-ŋga andô lê, tu
bu nem yac lau naŋ dakêŋ whiŋ
Yisu, naŋ si, ma datap iŋ ndê
ŋawasi sa. Lêŋ dau kêkuc iŋ
ndê gauc atu, naŋ ŋahu sip ŋalôm
gi, ma yêc siŋ dau têŋ lau nom-
ŋga. 8 Gôliŋwaga têm dindec-ŋga
daŋ sêŋyalê lêŋ dau ŋahu dom.
Ŋac bu sêŋyalê, dec oc tôm dom
bu sêkic yom bu sêndic Pômdau
Ŋawasi Ŋadau ndu pi a gicso dau.
9 Magoc ŋac sêŋyalê dom. Tôm
Anötö ndê yom naŋ sêto yêc muŋ
su, naŋ whê sa bocdec bu:

> Gêŋ ŋayham naŋ Anötö kêmasaŋ gwanaŋ tu lau naŋ atac whiŋ iŋ-ŋga, naŋ lau daŋ sêlic dom, daŋ sêŋgô ŋawaê dom, ma lau daŋ sêŋyalê dom. *[Ais 64:4]*

10 Tigeŋ Anötö ndê Ŋalau tôc
gêŋ dau asê têŋ yac. Bu Ŋalau
dau kip gêŋ hoŋ ŋahu sa, ma
kêyalê gêŋ hoŋ. Ma iŋ kêyalê
Anötö ndê gauc atu-tu, naŋ ŋahu
sip ŋalôm gi, naŋ whiŋ. 11 Aŋgô!
Asa gitôm bu êŋyalê yom naŋ
ŋamalac daŋ gauc gêm yêc ndê
ŋalôm? Lau daŋ sêŋyalê dom,
magoc ŋamalac dau ndê ŋalau
kêyalê iŋ ndê gauc. Ma bocdi-
naŋ lau daŋ sêŋyalê Anötö dau
ndê gauc dom, magoc Anötö ndê
Ŋalau tawasê kêyalê. 12 Anötö
tac whiŋ bu yac taŋyalê mwasiŋ

naŋ iŋ kêŋ têŋ yac ŋambwa. Tu
dinaŋ-ŋga dec ŋalau naŋ iŋ kêŋ
têŋ yac, naŋ ŋalau nom-ŋga daŋ
dom, magoc iŋ dau ndê Ŋalau.
13 Ma yac ahoc yom asê pi Anötö
ndê mwasiŋ dau. Magoc yac
asôm yom aŋkuc gauc atu-tu naŋ
lau nom-ŋga sêtoc sa, naŋ dom.
Yac asôm asê tôm Ŋalau Dabuŋ
kêdôhôŋ yac. Yom ŋandô pi
gweleŋ naŋ Anötö kôm tu yac neŋ
gatuŋ-ŋga, naŋ yac asôm asê têŋ
lau naŋ Ŋalau Dabuŋ mbo ŋac
si ŋalôm, aŋkuc yom ti gauc naŋ
Ŋalau dau kêŋ têŋ yac. 14 Magoc
lau naŋ Anötö ndê Ŋalau mbo
ŋac si ŋalôm dom, naŋ oc sêtôm
dom bu sêkôc yom naŋ Ŋalau
dau kêdôhôŋ yac, naŋ sa. Ŋahu
bu ŋac sêlic gêŋ dau gitôm gêŋ
gauc mbasi-ŋga, ma tôm dom bu
sêŋyalê. Ŋalêŋ tigeŋ naŋ tôm bu
sêŋyalê, naŋ Ŋalau Dabuŋ whê
ŋac si gauc sa. 15 Bocdinaŋ yac
lau naŋ dakôc Ŋalau Dabuŋ sa su,
naŋ datôm bu taŋsahê ti taŋyalê
gêŋ hoŋ ŋahu. Magoc lau naŋ
sêkôc Ŋalau sa su dom, naŋ sêtôm
dom bu sêŋyalê yac neŋ ŋahu.
16 Gauc nem Anötö ndê yom daŋ,
naŋ sêto yêc bocdec bu:

Asa kêyalê Pômdau ndê gauc,
ma asa gitôm bu êndôhôŋ iŋ?
[Ais 40:13]

Lau nom-ŋga daŋ sêŋyalê dom,
magoc yac taŋyalê, ŋahu bu
Ŋalau Dabuŋ tôc Kilisi ndê gauc
asê têŋ yac.

3

Lau Korin-ŋga sêkêŋ whiŋ gwalec

1 O asidôwai hac. Têŋ ndoc aö
gambo gawhiŋ mac, naŋ aö gasôm
yom têŋ mac tôm gasôm têŋ lau
nom-ŋga naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm
gôliŋ ŋac dom. Ŋahu bu mac
atôm balêkoc dedec tu nem lêŋ
akêŋ whiŋ Kilisi-ŋga. 2 Yom naŋ
aö gasôm têŋ mac, naŋ tôm aö
gakêŋ mac anôm su ŋambwa.
Bu mac atôm balêkoc dedec naŋ
sêtôm dom bu sêneŋ gêŋ ŋaŋga.
Ma kwahic d ec aö galic bu mac
ambo bocdinaŋ ŋapaŋ. 3 Ŋahu
bu tôm bêc hoŋ mac am lêmuŋ ti
aseŋ daôm ŋapaŋ. Mac asap lêŋ
nom-ŋga dôŋ ŋapaŋ, dec tôc asê
bu mac aŋkuc lêŋ ŋalôm akwa-
ŋga, ma Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ
mac nem lêŋ dom. 4 Bu mac
awhê daôm kôc-kôc, ma mac nem
lau ŋatô sêsôm bu sêŋkuc aö Pol,
ma ŋatô sêsôm bu sêŋkuc Apolos.
Mac nem gauc dinaŋ iŋ gauc nom-
ŋga ŋambwa.

Aposel sem gweleŋ sêtôm lau akiŋ ŋambwa

5 Aö bu wandac mac bu Apo-
los i ŋ asa? Ma aö Pol dec aö
asa? Aŋgô su naŋ. Yac lau
akiŋ ŋambwa, naŋ ahoc Pômdau
ŋawaê asê, ma tu ŋawaê dinaŋ-
ŋga dec mac akêŋ whiŋ iŋ. Yac
akôm mba gweleŋ têŋtêŋ tôm iŋ
kêŋ têŋ yac. 6 Aö d auŋ gatôm
ŋgac naŋ sô gêŋ ŋawhê sip nom.
Ma Apolos iŋ gitôm ŋgac naŋ
kêsôwê bu sip gêŋ ŋawhê naŋ
aö gasô. Magoc Anötö dau kôm
gêŋ dau po pi meŋ. 7 Bocdinaŋ
atoc ŋgac naŋ sô gêŋ, me ŋgac
naŋ kêsôwê bu, naŋ sa dom, bu
alu ŋgac akiŋ ŋambwa. Atoc
Anötö sa, bu iŋ kôm gêŋ po tiatu.
8 Ŋamalac naŋ sô gêŋ ŋawhê,
ma ŋamalac kêsôwê bu sip-ŋga,
iŋlu lu-lu si gweleŋ ŋahu tigeŋ.
Ma Anötö oc kêŋ ŋaôli têŋ iŋlu,
êŋkuc gweleŋ naŋ iŋlu sêkôm.
9 Gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga naŋ
yac akôm ambo mac ŋalôm, naŋ
gitôm yac akôm gweleŋ yêc yac
mba ôm têŋtêŋ dom. Mba. Bu
mac hoŋ atôm Anötö ndê ôm
tigeŋ, ma yac atôm iŋ ndê lau akiŋ
naŋ akôm gweleŋ yêc ôm dau.

Gôlôwac dabuŋ sêtôm Anötö ndê andu

Ma mac atôm Anötö ndê andu
naŋ iŋ bu kwê sa. 10 Tôm Anötö
ndê mwasiŋ puc aö dôŋ dec aö
gam mêtê mac. Aö gakôm gweleŋ
dinaŋ gitôm gwalam akwa kwê
andu-ŋga, naŋ kêsuhuŋ alhö sip
nom gi. Ma lau ŋatô naŋ sem
gweleŋ mêtê-ŋga sêŋkuc aö, naŋ
sêtôm lau naŋ sic daŋ ti lêlôm ma
akiŋkwa pi alhö naŋ aö kasuhuŋ
muŋ su. Mac lau asa naŋ bu
akôm gweleŋ tu andic dabiŋ andu
dau-ŋga, naŋ ayob daôm bu akôm
gweleŋ dau ŋapep eŋ. 11 Bu Yisu
Kilisi tawasê iŋ ti yac neŋ dakêŋ
whiŋ ŋahu. Kilisi dau gitôm alhö
naŋ Anötö kêŋ bu lau sêkwê andu
pi-ŋga, ma alhö ŋandô daŋ yêc
dom. 12 Lau ŋatô sêkôm gweleŋ
ŋayham tu bu sêkwê andu sa pi
alhö dau, naŋ gitôm sêkwê andu
ŋa gol me silba me hoc ŋayham.
Magoc lau ŋatô sêkôm gweleŋ
bambaliŋ, naŋ gitôm sêkwê andu
ŋa gêŋ ŋambwa gitôm kwaŋ me
a babalê. 13 Têŋ bêc ŋambu-
ŋga Anötö oc êŋsahê lau tigeŋ-
tigeŋ si gweleŋ ŋa ya, ma ya oc
tôc ŋac si gweleŋ ŋa-ŋandô asê
tiawê. 14 Ŋac naŋ sêkôm gweleŋ
ŋayham, naŋ si gweleŋ ŋa-ŋandô
oc gacgeŋ yêc. Ya oc neŋ su
dom, ma ŋac oc sêtap si ŋaôli sa.
15 Magoc ŋac naŋ sêkôm gweleŋ
bambaliŋ, naŋ ya oc êŋsahê ŋac si
gweleŋ ma neŋ hoŋ su niŋga. Ŋac
lau dau oc sêwê sa yêc yawahô,
magoc ŋac si gweleŋ ŋandô daŋ
oc gacgeŋ yêc dom.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si ŋahu yêc nom dom

16 O lauhac! Mac atôm Anötö
ndê lôm dabuŋ, ma Anötö ndê
Ŋalau mbo mac nem ŋalôm. Mac
aŋyalê yom dinaŋ, me mba?
17 Yomandô, mac atôm Anötö ndê
lôm, ma lôm dau iŋ gêŋ dabuŋ.
Tu dinaŋ-ŋga asa naŋ kôm Anötö
ndê andu dabuŋ tisac, naŋ Anötö
oc kôm iŋ tisac bocdinaŋ.

18-20 Aŋsau daôm pi gauc naŋ
lau nom-ŋga sêlic bu gauc atu-
tu, naŋ dom. Bu gauc naŋ lau
nom-ŋg a sêlic bu gauc atu-tu, naŋ
Anötö gêlic tôm gêŋ gauc mbasi-
ŋga. Tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ
sôm bocdec bu:

> Gauc atu-tu naŋ ŋamalac sêtoc
> dau sa pi, naŋ Anötö oc nem
> kwi ti ŋac si akô bu sêsip
> sêndi-ŋga. *[Job 5:13]*

Ma yom daŋ tiyham sêto yêc
bocdec bu:

> Pômdau kêyalê gauc naŋ lau
> nom-ŋga sêtoc sa ti gauc atu-
> tu, ma iŋ gêlic gitôm gêŋ
> ŋandô mbasi-ŋga. *[BW 94:11]*

Bocdinaŋ, mac nem asa naŋ
gauc gêm bu iŋ ŋamalac ti gauc
atu-tu pi gêŋ nom-ŋga, magoc
kêyalê Anötö dom, naŋ hu gauc
nom-ŋga siŋ, ma ti ŋamalac gauc
mbasi-ŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ dec
oc tôm bu iŋ ti ŋamalac tigauc yêc
Anötö aŋgô-ŋga.

21 Bocdinaŋ dec atoc daôm sa
tu aŋkuc aö Pol, me Apolos, me
ŋamalac daŋ-ŋga dom! Bu gêŋ
ŋayham hoŋ naŋ tôm bu po mac
sa, naŋ meŋ akêŋ Anötö tigeŋ.
22 Iŋ kêkiŋ aö Pol, lu Apolos ma
Pita atôm lau akiŋ, tu bu anem
mac sa-ŋga. Ma mac nem gameŋ
ambo-ŋga ti nem têm ambo tamli-
ŋga ma têm ambac ndu-ŋga, gêŋ
naŋ kwahic dec sêmbo ti gêŋ naŋ
oc sêhôc asê tiŋambu, gêŋ hoŋ
dinaŋ Anötö ti ŋadau ma kêŋ têŋ
mac bu nem mac sa. 23 Ma Anötö
tigeŋ piŋ mac dôŋ am damiŋ Kil-
isi, ma Kilisi ndê ŋahu yêc Anötö
dau.

4

Lau aposel si gweleŋ ti sakiŋ

1 Bocdinaŋ, alic yac atôm Kil-
isi ndê lau akiŋ ŋambwa, naŋ
iŋ gêlic yac atôm bu akôm iŋ
ndê gweleŋ, dec kêŋ Anötö ndê
yom naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ

sip yac amaŋ. 2 Ma yac hoŋ
taŋyalê su, bu yac neŋ ŋadau
bu kêŋ gweleŋ sip yac amaŋ,
naŋ dayob ŋapep dandic ŋawaê.
3-4 Bocdinaŋ iŋ lêŋ solop bu yac
datôc gwaniŋ yac neŋ gweleŋ ti
sakiŋ tu bu taŋsahê bu yac akôm
ŋapep me mba. Aö neŋ atac pa
su pi gweleŋ naŋ Anötö kêŋ sip aö
amaŋ. Tigeŋ yom dinaŋ whê aö sa
bu aö ŋgac akiŋ gitêŋ lec dom. Aö
gahêgo dauŋ tu gauc bocke mac
akôc, me lau ŋatô sêkôc, me aö
dauŋ gakôc pi aneŋ sakiŋ-ŋga lec
dom. Bu Pômdau tawasê ti ŋadau
bu êŋsahê aö-ŋga. 5 Bocdinaŋ
gauc nem bu aŋsahê lau pi ŋac
si lêŋ ti sakiŋ ŋagahô dom, ahôŋ
Pômdau ndê bêc bu mbu meŋ-
ŋga. Têŋ dinaŋ gêŋ naŋ siŋ dau
yêc ŋasec ŋalôm, ma gauc hoŋ
naŋ yêc ŋamalac si ŋalôm, naŋ
Pômdau dau oc hoc asê tiawê. Ma
têŋ dinaŋ lau hoŋ naŋ sic waê bu
sêtap waê sa, naŋ oc sêtap sa akêŋ
Anötö tôm ndi.
6 O asidôwai hac. Aö gato yom
dinaŋ pi alu Apolos gitôm yom
gôliŋ daŋ, tu bu wawhê mac nem
gauc sa-ŋga. Aö bu wandôhôŋ
yom ŋalhô daŋ têŋ mac, naŋ
sêsôm bocdec bu, “Ayob bu akôm
gêŋ daŋ so Anötö ndê yom naŋ
sêto yêc, naŋ dom.” Mac bu
aŋyalê yom dau ŋahu, dec oc tôm
dom bu mac atoc ŋamalac daŋ sa
hôc gêlêc daŋ su. 7 Am asa naŋ
toc daôm sa, naŋ ŋgô. Asa sôm
bu am hôc gêlêc lau ŋatô? Ma am
nem gêŋ sake yêc, naŋ am tap sa
yêc Anötö ndê dom? Ma am nem
gauc ti gêŋ ŋayham hoŋ bu meŋ
akêŋ Anötö, dec tu sake-ŋga am
toc daôm sa bu am nem gêŋ hoŋ
ŋahu am daôm?
8 Bocke? Anötö ndê mwasiŋ
kêsalê mac ahuc su, a? Mac gauc
gêm bu mac atôm lau ti lêlôm
Anötö ndê mwasiŋ-ŋga, a? Mac
atap têm ŋambu-ŋga sa su, dec
andöc atôm kiŋ ma kwin ma am
gôliŋ awhiŋ Kilisi, magoc yac hic
lec mba, a? Oyaê! Têm dau bu
meŋ sa su, dec oc ŋayham kêlêc,
ma bocdinaŋ dec oc tôm bu yac
hoŋ danem gôliŋ dawhiŋ dauŋ.
Magoc mba! 9 Bu yac lau aposel
ambo nom atôm lau waêmba naŋ
atiŋambu lau hoŋ, ma atôm lau
naŋ sêkic yom bu sêndic ŋac ndu.
Aö gauc gêm bu Anötö kêgwiniŋ
yac ma kêŋ yac ambo bocdinaŋ
atôm dôhôŋ bu lau hoŋ ma aŋela
sêwhiŋ sêlic. 10 Tu Kilisi-ŋga dec
lau nom-ŋga sêlic yac atôm lau
gauc mbasi-ŋga. Magoc yêc Kilisi
ndê lau ŋalôm, mac apo daôm
sa bu ati lau ti gauc atu-tu, a?
Yac lau licwalô mba, magoc mac
lau ti licwalô atu, a? Bocke dec
mac lau ti waêm, magoc yac hic
lec lau waêŋ mba? 11 Ŋasawa
baliŋ su e meŋ têŋ kwahic dec, yac
ahôc ŋawapac daêsam. Gêŋ yô
yac, bu yô yac, yac mba ŋakwê
mbasi, lau sic yac, ma yac mba
gameŋ andöc-ŋga mbasi. 12 Yac
amaŋ am gweleŋ atu tu akôm
kwaŋ dauŋ-ŋga. Lau sêpu yac,
tigeŋ yac am mbec ŋac ô. Sêkêŋ
kisa yac, magoc ahôc ti atac pa
su. 13 Lau sêsec yac, magoc yac
asôm yom malô ô. Sêlic yac atôm
gêŋ ŋapopoc nom-ŋga ŋambwa.
Ŋawapac kaiŋ dinaŋ yac ahôc
ŋapaŋ.

14 Aö gato yom dinaŋ tu bu
wakôm mac mayam daôm-ŋga
dom. Mba. Aö galic mac
tôm aneŋ balêkoc atac whiŋ-ŋga,
ma tu dinaŋ-ŋga dec gato tu
wakêŋ puc mac-ŋga. 15 Yêc Kilisi
ndê gôlôwac dabuŋ ŋalôm, lau
daêsam sêmbo, naŋ sêtôm bu
sêndôhôŋ mac. Tigeŋ tôm dom bu
mac alic ŋac tôm damami. Magoc
aö galic dauŋ tôm mac damam,
ŋahu bu mac akêŋ whiŋ Yisu Kilisi
tu ŋawaê ŋayham naŋ aö gahoc
asê pi iŋ-ŋga. 16 Tu dinaŋ-ŋga
dec waŋgilí mac bu aŋkuc aneŋ

lêŋ. 17 Ma bocdinaŋ dec aö bu
waŋkiŋ Timoti têŋ mac loc. Iŋ
sap Pômdau dôŋ ŋaŋga eŋ, ma
iŋ aneŋ balê atac whiŋ-ŋga solop.
Aneŋ yom ti lêŋ hoŋ naŋ gasa tu
kakuc Yisu Kilisi-ŋga, naŋ iŋ oc
whê sa bu kêŋ gauc mac. Ma
iŋ oc êndôhôŋ mac êŋkuc mêtê
naŋ aö gam, ma yom naŋ aö dauŋ
kadôhôŋ têŋ gôlôwac dabuŋ yêc
gameŋ hoŋ.
18 Mac nem lau ŋatô sêtoc dau
sa kêlêc ma sêpu aö ti aneŋ
yom, ŋahu bu ŋac gauc gêm bu
aö oc watêŋ mac waloc dom.
19 Tigeŋ Pômdau bu lic ŋayham,
dec ŋasawa sauŋ eŋ aö oc waloc.
Ma aö oc wakip lau naŋ sêtoc dau
sa, naŋ si yom ŋahu sa. Ma gêŋ
daŋ whiŋ, naŋ oc waŋyalê ŋaclai
bocke dec puc ŋac dôŋ. 20 Bu
lau naŋ Anötö gêm gôliŋ ŋac, naŋ
sêsôm yom ŋambwa dom, magoc
Anötö ndê ŋaclai puc ŋac si yom
dôŋ. 21 Bocke? Mac atac whiŋ bu
aö waloc ma wamatôc mac tôm
damba naŋ hi iŋ ndê balêkoc ŋa
sö, me mac atac whiŋ bu aö waloc
ma waŋkuc mêtê atac whiŋ-ŋga ti
lêŋ yom malô-ŋga?

5

Yom pi ŋgac mockaiŋ-ŋga

1 Lau daêsam sêŋgô ŋawaê pi
ŋgac mockaiŋ-ŋga daŋ naŋ mbo
mac nem gôlôwac dabuŋ ŋalôm.
Yac gauc gêm bu lau sambuc
sêkôm mêtê sac, magoc ŋac oc
sêkôm mêtê sac sambuc gitôm
ŋgac dinaŋ kôm, naŋ dom. Iŋ
gêm awhê naŋ iŋ damba gêm muŋ
su. 2 Bocke? Mac atoc daôm
sa ma alic mêtê dau ŋayham, a?
Oc tôm bu iŋ ndê mêtê kôm mac
nem ŋalôm ŋawapac ma mayam
daôm atu, e atiŋ iŋ su yêc gôlôwac
dabuŋ ŋalôm. Magoc tu sake-
ŋga mac akôm dom? 3 Kwahic
dec aö gambo ahê mac, magoc
aneŋ ŋalôm sambuc yêc whiŋ
mac. Ma aö gauc gêm lêŋ tamatôc
ŋgac dau-ŋga gwanaŋ su, gitôm
aö dauŋ gambo gawhiŋ mac ma
yac tamatôc iŋ. 4 Tu yac neŋ
Pômdau Yisu ndê ŋaê-ŋga, aö
wasôm têŋ mac bu akac daôm sa
ma amatôc giso dau. Aŋyalê bu
Pômdau Yisu ndê ŋaclai yêc mac,
ma aneŋ ŋalôm sambuc yêc whiŋ
mac bocdinaŋ. 5 Atiŋ ŋgac dau
su yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma
akêŋ iŋ mbu sip Sadaŋ ndê gôliŋ
ŋapu. Ŋalêŋ dinaŋ dec mboe
iŋ oc nem dau kwi ma hu ndê
mêtê ŋalôm akwa-ŋga siŋ. Ma
bocdinaŋ dec têŋ Pômdau ndê bêc
êmatôc lau-ŋga, iŋ ndê gatu oc
niŋga dom.
6 Mac atoc daôm sa yham dom.
Gauc nem yist. Mac aŋyalê su bu
yist ŋagec oc êŋsôwec malô-malô
yêc bolom ŋalôm e nem bolom
sambuc ahuc. Ma mêtê sac gitôm
bu êŋsôwec yêc gôlôwac dabuŋ
ŋalôm gitôm yist. 7 Tu dinaŋ-ŋga
dec atiŋ ŋgac mockaiŋ-ŋga dinaŋ
su yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm,
bu iŋ ndê mêtê ŋalôm akwa-ŋga
gitôm yist. Ma bocdinaŋ dec mac
oc ambo atôm bolom wakuc yist
mbasi-ŋga. Bu Kilisi, naŋ sic ndu
gitôm Domba †Pasowa-ŋga, naŋ
kêgaho mac su yêc lêŋ ŋalôm
akwa-ŋga, dec mac ati lau wakuc
su. 8 Bocdinaŋ dec atec yist akwa
naŋ ŋahu sip mêtê sac, tôm lau
Israel-ŋga naŋ sêkôc yist hoŋ su
yêc ŋac si andu têŋ ndoc Pasowa-
ŋga. Ma asa nem lêŋ tiwakuc, tu
bu andi atôm bolom yist mba-ŋga,
naŋ ŋahu hêganôŋ lêŋ ŋawasi ma
lêŋ yom ŋandô-ŋga.
9 Aö gato bapia daŋ têŋ mac
muŋ su, ma gasôm têŋ mac bu
andic ahê lau mockaiŋ-ŋga. 10 Aö
gato yom dau hêganôŋ lau sam-
buc dom. Aö gato hêganôŋ
lau naŋ sêmbo gôlôwac dabuŋ
ŋalôm, naŋ sêkôm sac. Ŋahu bu
lau sambuc si lêŋ mockaiŋ-ŋga

me mêtê sêneŋ gêŋ ŋawahô-ŋga
me mêtê sêŋsau lau tu sêŋgaho
ŋac si gêŋ-ŋga me lêŋ sênem akiŋ
gwam-ŋga, naŋ gêm nom ahuc
sambuc. Ma aö bu wasôm têŋ mac
bu andic ahê lau sambuc ti ŋac si
lêŋ sac, dec oc tôm dom bu mac
atap ŋasawa daŋ sa yêc nom tu
ambo-ŋga. 11 Aö gasôm têŋ mac
bu andic ahê ŋamalac bocke naŋ
sam dau bu ŋamalac kêŋ whiŋ-
ŋga, magoc kôm sac ŋapaŋ. Mac
nem asa naŋ kôm mêtê mockaiŋ-
ŋga, me gêŋ gêŋ ŋawahô, me gêm
akiŋ gwam, me sôm yom sac-sac,
me nôm gêŋ e kêŋiŋ iŋ, me kêsau
lau bu êŋgaho ŋac si gêŋ, naŋ
andic ahê iŋ ŋapep. Andöc awhiŋ
iŋ, ma aneŋ gêŋ awhiŋ iŋ dom.

12-13 Gweleŋ tamatôc lau naŋ
sêmbo gôlôwac dabuŋ ŋalôm
dom, naŋ gic waê yac dom. Anötö
dau oc êmatôc ŋac. Magoc lau
naŋ sêmbo gôlôwac dabuŋ ŋalôm
bu sêkôm sac, dec iŋ yac neŋ
gweleŋ bu tamatôc ŋac. Akôm
tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm
bu:

> Ŋamalac bocke naŋ kôm sac,
> naŋ atiŋ iŋ su yêc mac nem
> toŋ ŋalôm. *[Diut 17:7]*

6

Lêŋ tamatôc ŋawapac-ŋga

1 Tu sake-ŋga dec mac akêŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si yom têŋ
ŋgac êmatôc yom-ŋga naŋ kêŋ
whiŋ dom, bu êmatôc? Yom
daŋ bu yêc ŋamalac sêkêŋ whiŋ-
ŋga lu ŋasawa, dec mac daôm
amasaŋ. 2 Aŋyalê tidôŋ! Têŋ
ndoc Yisu mbu meŋ, naŋ Anötö
oc kêŋ gweleŋ sip i ŋ ndê lau
dabuŋ amba, bu sêmatôc lau
nom-ŋga. Gweleŋ dau iŋ gweleŋ
atu andô, ma yom naŋ kwahic dec
yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋasawa,
naŋ gitôm gêŋ sauŋ. Boc-dinaŋ
dec mac atôm bu amatôc. 3 Ma
aŋyalê gêŋ atu daŋ tiyham. Yac
oc tamatôc aŋela sac si yom whiŋ.
Bocdinaŋ têŋ têm kwahic dec-ŋga
yac datôm bu tamatôc yom bocke
naŋ yêc yac ŋasawa. 4 Tu dinaŋ-
ŋga dec yom bu yêc mac nem
ŋamalac lu ŋasawa, naŋ tu sake-
ŋga mac akêŋ têŋ lau naŋ si ŋaê
mba yêc gôlôwac dabuŋ ŋalôm,
bu sêmatôc? Mac daôm atôm
dom bu amatôc, a? 5 Aö gato y
om dindec bu wakôm mac mayam
daôm. Bocke? Yêc mac nem
gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ŋamalac
tigauc naŋ gitôm bu êmatôc lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga si yom, naŋ daŋ
mbo dom, a?

6-7 Bocke dec mac nem daŋ kêŋ
iŋ ndê asidôwa daŋ kalhac lau
naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ aŋgô-
ŋga, tu bu sêmatôc iŋlu si yom-
ŋga? Tu mac akôm bocdinaŋ-
ŋga dec ku mac nem lêŋ aŋkuc
Kilisi-ŋga dulu su. Mac nem lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô bu sêkôm
sac têŋ mac, me sêsôm yom tasaŋ
bu sêŋgaho mac nem gêŋ ŋatô su,
dec wasôm têŋ mac bu ahu gêŋ
dau siŋ têŋ ŋac ma ahôc ŋawapac
dau! 8 Magoc mac akôm dom.
Mac daôm akôm sac t êŋ daôm,
ma aŋgaho nem asidôwai si gêŋ
su.

Lau sac oc sêtap undambê sa dom

9 Aŋgô ma aŋyalê! Lau naŋ
sêkôm mêtê sac, naŋ si daŋ oc
wêkaiŋ ndê mala yêc Anötö ndê
gameŋ undambê-ŋga dom. Akôc
gauc ŋapep ma aŋsau daôm dom!
Lau naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-
ŋga ŋalêŋ tidau-tidau naŋ so
pwac naŋ Anötö kêmatiŋ tidôŋ tu
lauwhê ma lauŋgac sênem dandi-
ŋga, lauŋgac naŋ sêkêŋ dau têŋ
lauŋgac ŋatô, lau naŋ sem akiŋ
gwam, 10 lau kaŋ, lau naŋ seŋ
gêŋ ŋawahô, lau naŋ sênôm gêŋ
e kêŋiŋ ŋac, lau naŋ sêsôm
yom sac-sac, lau naŋ sêŋsau lau
tu sêŋgaho ŋac si gêŋ-ŋga, lau
kaiŋ dinaŋ si daŋ oc wêkaiŋ ndê

mala yêc Anötö ndê gameŋ dom.
11 Muŋ-ŋga mac nem lau ŋatô
sêsa lêŋ sac bocdinaŋ. Tigeŋ
kwahic dec yac neŋ Anötö kôm
gweleŋ pi mac ŋa iŋ ndê Ŋalau
Dabuŋ. Iŋ kêgwasiŋ mac nem sac
hoŋ su giŋga, ma kôm mac ati lau
dabuŋ ma lau gitêŋ tu Pômdau
Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga.

12 Mac nem lau ŋatô sêsôm yom
bocdec bu, “Gêŋ hoŋ gitôm bu yac
dakôm. Yao daŋ yêc dom.” Magoc
aö wasôm têŋ mac bu gêŋ hoŋ
oc nem yac sa dom. Yomandô,
gêŋ hoŋ gitôm bu yac dakôm, ma
yao daŋ yêc dom. Magoc aö dauŋ
gatec bu gêŋ daŋ nem gôliŋ aö.
13 Ma mac nem lau ŋatô sêsôm
bu, “Anötö kêŋ gêŋ daneŋ-ŋga tu
ŋatac-ŋga, ma kêŋ ŋatac tu gêŋ
daneŋ-ŋga-ŋga. Magoc iŋ oc seŋ
gêŋ daneŋ-ŋga ma ŋatac lu-lu su
sêniŋga.” Tu ŋac si yom dinaŋ-
ŋga dec sêlic si ŋamlic tôm gêŋ
ŋambwa-ŋga ma sêkêŋ si ŋamlic
bambaliŋ tu sêkôm mêtê mock-
aiŋ-ŋga tidau-tidau. Magoc aŋgô!
Anötö kêmasaŋ yac ne ŋ ŋamlic
tu danem akiŋ Pômdau-ŋga, ma
Pômdau ndê gweleŋ nem yac si-
ŋga gic waê yac gatuŋ tigeŋ dom,
magoc gic waê yac neŋ ŋamlic
whiŋ. 14 Anötö ndê ŋaclai uŋ
Pômdau sa akêŋ lau batê-ŋga, ma
oc uŋ yac sa ti ŋamlic sambuc
bocdinaŋ.

15 Aŋgô su naŋ! Mac nem
akêŋ whiŋ piŋ mac dôŋ am damiŋ
Kilisi, dec kôm mac nem ŋamlic ti
iŋ ndê ŋandô ŋadaŋga daŋ. Mac
aŋyalê yom dindec, me mba? Ma
bocke dec mac alic ŋayham bu
akôc Kilisi ndê ŋandô ŋadaŋga
ma asap pi awhê mockaiŋ-ŋga?
Lêŋ dau sac sambuc! 16 Ŋgac
daŋ bu yêc whiŋ awhê mockaiŋ-
ŋga daŋ, naŋ iŋlu sêti ŋamlic
tigeŋ. Mac aŋyalê, me mba? Gauc
nem Anötö ndê yom naŋ sêto yêc
bocdec bu:

Iŋlu oc sêti gêŋ tigeŋ. *[Gen 2:24]*

17 Magoc asa naŋ sap Pômdau
dôŋ, naŋ Ŋalau piŋ iŋlu dôŋ sêti
gêŋ tigeŋ.

18 Bocdinaŋ alhö su yêc mêtê
mockaiŋ-ŋga. Bu asa naŋ kôm
mêtê mockaiŋ-ŋga naŋ kôm mêtê
sac têŋ dau ŋamlic, bu mêtê
dau kêyaiŋ iŋ ndê ŋamlic hôc
gêlêc mêtê sac ŋatô naŋ iŋ bu
kôm. 19 Aŋgô! Anötö kêŋ Ŋalau
Dabuŋ têŋ mac lau tigeŋ-tigeŋ
ma iŋ mbo nem ŋalôm, dec mac
nem ŋamlic gitôm Ŋalau ndê lôm
dabuŋ. Aŋyalê, me mba? Mac
ŋadau daôm dom. 20 Mba! Anötö
gêmlhi mac su ati iŋ ndê, ŋa ŋaôli
atu. Tu dinaŋ-ŋga dec ayob nem
ŋamlic ŋapep, tu bu gêŋ hoŋ naŋ
mac akôm, naŋ oc po Anötö ndê
waê sa.

7

Yom pi lauwhê ti lauŋgac sênem dandi-ŋga

1 Kwahic dec aö bu waô yom
ŋatô naŋ mac ato sip nem bapia.
Mac ato yom pi mac nem gauc
bocdec bu, lauwhê ma ŋgac bu
sênem dau dom, dec oc ŋayham.
2 Gauc dinaŋ iŋ ŋayham, magoc
lêŋ mockaiŋ-ŋga kêsôwec tiatu
yêc nom, ma tu dinaŋ-ŋga dec
wasôm têŋ mac bu iŋ lêŋ ŋayham
kêlêc bu lauwhê sênem ŋgac sa,
ma lauŋgac sênem awhê sa. 3 Ma
ŋgac daŋ êŋgamiŋ dau têŋ ndê
awhê dom, ma awhê êŋgamiŋ
dau têŋ ndê akweŋ dom. 4 Bu
awhê daŋ ti ŋadau dau ndê
ŋamlic tawasê dom, iŋ nakweŋ
ti ŋadau whiŋ. Ma ŋgac daŋ
ti ŋadau dau ndê ŋamlic tawasê
dom, iŋ ndê awhê ti ŋadau
whiŋ. 5 Bocdinaŋ awhê lu ŋgac
sêŋgamiŋ dau têŋ dandi dom,
mboe iŋlu si daŋ ndê ŋalôm kac
iŋ e Sadaŋ êntôm iŋ bu kôm
mêtê mockaiŋ-ŋga. Iŋlu bu si

ŋalôm pitigeŋ bu sêmbo ahê dau
ŋasawa sauŋ bu sênem dabuŋ
dau tu sêteŋ mbec-ŋga, dec oc
tôm. Magoc têŋ t êm dau pacndê,
naŋ sêmbo sêwhiŋ dau tiyham.
6 Aö gauc gêm bu iŋ lêŋ ŋayham
bu lauwhê ma ŋgac sênem dau,
ma tu dinaŋ-ŋga dec gawhê yom
dau sa têŋ mac. Magoc aö gato
tu bu wandic yomsu lauwhê ma
ŋgac hoŋ bu sênem dau-ŋga lec
dom. 7 Aö tac whiŋ bu lau hoŋ
sêmbo sêtôm aö dec gambo. Tigeŋ
Anötö gic sam iŋ ndê mwasiŋ
tidau-tidau têŋ ŋamalac tigeŋ-
tigeŋ tôm gi. Yac hoŋ dawêkaiŋ
mwasiŋ kaiŋ tigeŋ dom.

8 Aö bu wasôm yom pi lauŋgac
sawa, ma lauwhê sawa. Ŋac
bu sênem awhê me ŋgac wakuc
dom, ma sêmbo sêtôm aö gambo,
dec oc ŋayham. 9 Magoc ŋac
bu sêŋsahê bu sêtôm dom bu
sêtimêtê dau tu lêŋ ŋalôm
ŋagalac-ŋga, naŋ iŋ oc ŋayham
hôc gêlêc bu lauwhê sawa sênem
ŋgac sa, ma lauŋgac sawa sênem
awhê sa tiyham.

10 Aö bu wakêŋ ŋagôliŋ daŋ
têŋ lauwhê ma ŋgac naŋ sem
dau sa su. Aö taŋwasêŋ neŋ
yom dom, bu Pômdau dau kêŋ
ŋagôliŋ bocdec bu, awhê daŋ hu
ndê akweŋ siŋ dom. 11 Magoc
iŋ bu hu ndê akweŋ siŋ, naŋ
nem ŋgac wakuc dom. Iŋ êŋsahê
bu êmasaŋ yom whiŋ nakweŋ
tiyham ma mbu ndi mbo whiŋ
iŋ. Bu mba, naŋ iŋ mbo tawasê.
Ma ŋagôliŋ tigeŋ dinaŋ gic waê
lauŋgac bocdinaŋ. Ŋgac daŋ hu
ndê awhê siŋ dom.

12 Ma aö bu wasôm yom têŋ mac
hoŋ, pi awhê lu ŋgac naŋ sem dau
sa su, magoc daŋ kêŋ whiŋ, ma
daŋ kêŋ whiŋ dom. Yom dindec
Pômdau sôm têŋ aö dom, aö dauŋ
gauc gêm bu iŋ lêŋ ŋayham dec
bu wasôm têŋ mac. Ŋgac kêŋ
whiŋ-ŋga daŋ bu ndê awhê kêŋ
whiŋ dom, magoc awhê dau tac
whiŋ bu mbo whiŋ iŋ, naŋ ŋgac
dau hu iŋ siŋ dom. 13 Ma awhê
kêŋ whiŋ-ŋga daŋ bu nakweŋ kêŋ
whiŋ dom, magoc ŋgac dau tac
whiŋ bu mbo whiŋ iŋ, naŋ awhê
dau hu nakweŋ siŋ dom. 14 Ŋahu
bu Anötö oc lic iŋlu si sem dau-
ŋga bu ŋadômbwi tu iŋlu si daŋ
kêŋ whiŋ dom-ŋga lec dom. Mba.
Tu awhê me ŋgac naŋ kêŋ whiŋ-
ŋga, dec Anötö gêlic iŋlu si sem
dau-ŋga dinaŋ tôm gêŋ dabuŋ.
Bu bocdinaŋ dom, dec Anötö oc
lic balêkoc naŋ iŋlu sêkwê asê bu
ŋadômbwi. Magoc mba. Iŋ gêlic
iŋlu si balêkoc bu dabuŋ tu iŋ naŋ
kêŋ whiŋ-ŋga.

15-16 Bocdinaŋ iŋ lêŋ ŋayham bu
lauwhê ma ŋgac kaiŋ dinaŋ naŋ
sem dau su, naŋ sêhu dandi siŋ
dom. Bu mboe am awhê naŋ
kêŋ whiŋ, oc ti lêŋ bu am nem
akweŋ naŋ kêŋ whiŋ dom, naŋ
oc tap Anötö ndê mwasiŋ nem iŋ
si-ŋga sa. Ma am ŋgac naŋ kêŋ
whiŋ, mboe am oc ti lêŋ bu Anötö
nem am nem awhê naŋ kêŋ whiŋ
dom, naŋ si. Asa kêyalê? Magoc
yom dau iŋ bu ti balaŋ ŋaŋga tu
lauwhê ma lauŋgac sêhu dandi
siŋ-ŋga dom. Bu Anötö kêgalêm
yac sa bu dambo ti yom malô.
Bocdinaŋ ŋgac naŋ kêŋ whiŋ dom
bu tac whiŋ bu hu ndê awhê kêŋ
whiŋ-ŋga siŋ, naŋ dec alhac iŋ
ahuc dom. Ma awhê naŋ kêŋ
whiŋ dom, naŋ bocdinaŋ.

Anötö ndê galem, ma lêŋ dambo-ŋga

17 Aö gakêŋ ŋagôliŋ daŋ têŋ
gôlôwac dabuŋ hoŋ naŋ gam
mêtê ŋac su, naŋ hêganôŋ yom
hoŋ dindec, ma ŋagôliŋ dau
bocdec bu. Pômdau dau kêmasaŋ
ŋamalac si lêŋ têŋtêŋ su, ma
ŋalêŋ bocke naŋ ŋamalac daŋ
mbo têŋ ndoc Anötö ndê galem
tap iŋ sa, naŋ iŋ gauc nem bu hu
siŋ dom. 18 Anötö bu êŋgalêm

ŋgac naŋ sêsê iŋ ndê ŋamlic ŋatô
su kêkuc lau Israel-ŋga si pwac,
naŋ sa, naŋ goc sêc gêŋ dau ahuc
dom. Iŋ bu êŋgalêm ŋgac daŋ sa
naŋ sêsê iŋ su dom, naŋ goc sêsê
iŋ dom. 19 Yac bu dasê lauŋgac
me dasê ŋac dom, iŋ gêŋ ŋandô
dom. Gêŋ ŋandô dau bocdec
bu, yac daŋaŋ wambu Anötö ndê
yom hoŋ maŋ. 20 Ŋalêŋ bocke
naŋ lau sêmbo têŋ ndoc Anötö
kêgalêm ŋac sa, naŋ sêsap dôŋ
ŋapaŋ. 21 Am bu awhê me ŋgac
akiŋ ŋambwa têŋ têm Anötö ndê
galem tap am sa, naŋ goc hêgo
daôm dom. Am bu tap lêŋ daŋ sa
bu nem ŋadau êŋgapwêc am su,
dec oc tôm, magoc iŋ gêŋ atu dom.
22 Bu awhê me ŋgac akiŋ ŋambwa
naŋ Pômdau kêgalêm iŋ sa, naŋ
Pômdau kêgapwêc iŋ su yêc sakiŋ
mêtê sac-ŋga. Ma am asa naŋ
gêm akiŋ lau daŋ dom, magoc
Pômdau kêgalêm am sa, naŋ goc
aŋyalê ŋapep bu kwahic dec am
ti Kilisi ndê awhê me ŋgac akiŋ.
23 Kilisi gêmlhi mac su ŋa ŋaôli
atu. Tu dinaŋ-ŋga dec aŋyalê
ŋapep bu ŋamalac nom-ŋga daŋ
ti mac nem ŋadau ŋandô dom.
24 O asidôwai hac! Ŋalêŋ bocke
naŋ mac ambo têŋ ndoc Anötö
ndê galem tap mac sa, naŋ gauc
nem bu akôm ŋapaŋ ambo Anötö
aŋgô-ŋga.

Yom pi lau naŋ sem dandi sa su dom

25 Aö bu wasôm yom pi lau
wakuc naŋ sem dau sa su dom.
Pômdau kêŋ ŋagôliŋ daŋ têŋ aö
hêganôŋ ŋac dom. Magoc iŋ ndê
mwasiŋ puc aö dôŋ, dec akêŋ
whiŋ aö ma akôc yom dindec
sa. 26 Tu lau sêkêŋ kisa ŋaŋga
têŋ yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga têŋ
têm dindec-ŋga, dec aö gauc gêm
lêŋ ŋayham bocdec bu, lau naŋ
sem dau sa su dom, naŋ sêmbo
bocdinaŋ. 27 Am ŋgac naŋ sêhoc
am nem yom asê su bu nem awhê
daŋ, naŋ êmsalê lêŋ tu hu yom
dau siŋ-ŋga dom. Ma am ŋgac
naŋ sêhoc am nem yom asê su
dom, naŋ êmsalê awhê tu nem-
ŋga dom. 28 Magoc am asa naŋ
gauc gêm tidôŋ bu nem awhê
me ŋgac, naŋ am kôm sac dom.
Tigeŋ lau naŋ sem dau sa su,
naŋ oc sêhôc ŋawapac yêc nom
dindec, ma aö gatec bu mac atap
ŋawapac sa atôm ŋac, dec gasôm
yom dinaŋ.

Danem akiŋ Pômdau ti neŋ ŋalôm sambuc

29 O asidôwai, aö wasôm têŋ
mac bu têm tiapê su. Bocdinaŋ
têŋ kwahic dec ma ndi, naŋ ambo
bocdec. Lauŋgac naŋ sem awhê
sa su, naŋ sêmbo tôm sem awhê
sa dom. 30 Lau naŋ sêtaŋ daŋgibo,
naŋ sêmbo tôm sêtaŋ dom. Lau
naŋ atac ŋayham, naŋ sêmbo tôm
ŋac atac ŋayham dom. Lau naŋ
semlhi gêŋ, naŋ sêmbo tôm ŋac si
wapa mbasi. 31 Ma lau naŋ sêkôm
gweleŋ pi gêŋ nom-ŋga, naŋ gauc
nem gêŋ dau êŋlêc dom. Yom dau
ŋahu bu nom kwahic dec-ŋga oc
yêc ŋapaŋ dom, oc niŋga.*

32 Aö tac whiŋ bu mac ayêm
daôm su tu gêŋ nom-ŋga-ŋga lec
dom. Lauŋgac naŋ sem awhê
sa su dom, naŋ oc sêyêm dau su
tu sêkôm Pômdau ndê gweleŋ-
ŋga, ma bu sêkôm gêŋ naŋ gic
Pômdau tandô ŋayham. 33 Magoc
lauŋgac naŋ sem awhê sa su, naŋ

* **7:31** Yom naŋ Pol sôm yêc ŋabatiŋ 29-31 naŋ ŋahu bocdec, yac neŋ ŋahu andô dambo nom-ŋga naŋ sip gêŋ nom-ŋga dom. Iŋ sôm bu lauŋgac naŋ sem awhê sa su, naŋ sêmbo tôm sem awhê sa dom. Magoc iŋ sôm tu bu lauŋgac sêpu si awhêi me sêpuc dômbwê ŋac lec dom. Mba. Iŋ bu whê sa bu danem dauŋ, me dataŋ daŋgibo, me dambo ti atac ŋayham, me datidulu gêŋ, me dakôm gweleŋ pi gêŋ nom-ŋga, naŋ ti yac neŋ ŋahu andô dambo nom-ŋga dom. Dakêŋ whiŋ Pômdau ti danem akiŋ iŋ, naŋ iŋ gêŋ atu.

oc sêyêm dau su tu gêŋ nom-ŋga-
ŋga, tu bu sêkôm ŋac si lauwhêi
atac ŋayham sa. 34 Bocdinaŋ
sêyêm dau su tu Pômdau tigeŋ-
ŋga dom, magoc sêkôm ti ŋalôm
lu-lu. Ŋalêŋ tigeŋ, lauwhê akiŋ
me lauwhê bocke naŋ sem ŋgac
sa dom, naŋ oc sêyêm dau su
tu sêkôm Pômdau ndê gweleŋ-
ŋga, ma pi lêŋ bu sêtimêtê dau
si ŋamlic ti gatu ŋapep. Magoc
lauwhê naŋ sem ŋgac sa su, naŋ
sêyêm dau su tu gêŋ nom-ŋga-
ŋga tu bu sêkôm nakweŋi atac
ŋayham sa. 35 Aö gato yom dindec
tu bu waŋgwiniŋ mac-ŋga dom.
Aö gato bu wanem mac sa, ma
bu mac asa lêŋ ŋayham ma anem
akiŋ Pômdau ti nem ŋalôm sam-
buc, ma ahê gauc pi gêŋ nom-ŋga
êŋlêc dom.

Yom ŋatô pi lauwhê ma
lauŋgac si lêŋ

36 Aö bu wasôm yom pi ŋgac
naŋ sêhoc iŋlu awhê akiŋ daŋ si
yom asê bu sênem dau, magoc
iŋlu sem dau sa su dom. Ŋgac
dau bu ndê ŋalôm kac iŋ ma tac
whiŋ ŋandô bu nem awhê dau,
dec iŋ kôm sac dom. Akêŋ iŋlu
sênem dau. 37 Magoc ŋgac dau bu
gauc nem tidôŋ yêc iŋ ndê ŋalôm
bu nem iŋ ndê awhê akiŋ dinaŋ
dom, naŋ iŋ kôm gêŋ ŋayham. Iŋ
bu nditôm bu nem gôliŋ dau ndê
lêŋ, dec kôm tôm iŋ ndê ŋalôm
gauc gêm tidôŋ. Ŋamalac daŋ
gitôm dom bu kac iŋ. 38 Bocdinaŋ
ŋgac naŋ gêm ndê awhê sa, naŋ
kôm mêtê ŋayham, ma iŋ naŋ
gêm awhê sa dom, naŋ kôm mêtê
ŋayham hôc gêlêc su.

39 Awhê naŋ gêm ŋgac sa su,
naŋ iŋlu si yom sênem dau-ŋga
piŋ iŋlu dôŋ e iŋ nakweŋ mbac
ndu. Iŋ nakweŋ bu mbac ndu, ma
awhê dau tac whiŋ bu nem ŋgac
daŋ tiyham, naŋ yao mbasi. Oc
tôm bu iŋ nem ŋgac kêŋ whiŋ-
ŋga bocke naŋ iŋ tac whiŋ, magoc
gitôm dom b u nem ŋgac naŋ kêŋ
whiŋ Pômdau dom. 40 Magoc aö
dauŋ gauc gêm bu awhê tuc dau
bu mbo tawasê, dec oc êmwasiŋ
iŋ êŋlêc. Aö dauŋ neŋ gauc dinaŋ,
ma Anötö ndê Ŋalau, naŋ mac
asôm bu gêm gôliŋ mac, naŋ mbo
aneŋ ŋalôm whiŋ, dec puc aneŋ
gauc dôŋ.

8

Gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti
da têŋ anötöi gwam

1 Mac ato yom ŋatô pi gêŋ
daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da têŋ
anötöi gwam.* Tôm mac asôm,
yac hoŋ datap gauc sa su. Magoc
yac bu dakôm gêŋ naŋ taŋyalê
bu yao daŋ kalhac yac ahuc bu
dakôm-ŋga dom, dec taŋkuc lêŋ
dapo dauŋ sa-ŋga. Yac bu dakôm
gêŋ naŋ tôc asê bu yac atac whiŋ
neŋ asidôwai, ma bu dapo ŋac sa,
naŋ iŋ lêŋ ŋayham kêlêc. 2 Asa
naŋ toc dau sa bu iŋ ŋamalac ti
gauc atu, naŋ tap sa gitôm su dom.
3 Magoc asa naŋ tac whiŋ Anötö,
naŋ Anötö kêyalê iŋ.

4 Yom dinaŋ bu whê yom dec
kwahic aö bu wasôm pi gêŋ
daneŋ-ŋga naŋ sêkêŋ ti da têŋ
gwam, naŋ sa. Yac taŋyalê bu
Anötö ŋandô tigeŋ dec mbo, ma
gwam iŋ gêŋ ŋambwa nom-ŋga.
5 Lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ
sêtoc gêŋ daêsam sa ti ŋac si
anötöi ma pômdaui. Ŋac sem
akiŋ gêŋ nom-ŋga ma gêŋ un-
dambê-ŋga ma sêsam bu ŋac si
anötöi. 6 Magoc yac lau dakêŋ
whiŋ-ŋga datoc Anötö tigeŋ sa. Iŋ
Damaŋ naŋ kêŋ gêŋ hoŋ, ma yac

* **8:1** Têŋ têm dinaŋ lau daêsam sem akiŋ anötöi gwam. Ŋac sêkêŋ wata ti da pi alta gwam-ŋga, ma tiŋambu seŋ ŋatô, ma ŋatô sêkêŋ sa maket. Lau Korin-ŋga ŋatô gauc gêm bu yao daŋ kalhac ŋac ahuc tu sêneŋ wata kaiŋ dinaŋ dom, ma sêto yom têŋ Pol ma sêndac iŋ pi gêŋ dau.

dati iŋ ndê. Ma Pômdau tigeŋ
mbo. Iŋ Yisu Kilisi, naŋ Anötö kêŋ
gêŋ hoŋ ŋa iŋ, ma ti yac neŋ ŋahu
dambo taŋli-ŋga.

7 Tigeŋ lau hoŋ si gauc sa
ŋapep pi gêŋ naŋ lau sêkêŋ ti
da têŋ gwam, naŋ dom. Lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô muŋ-ŋga
sem akiŋ gwam, ma sêhu siŋ su,
magoc lêŋ dau k alhac ŋac si gauc
ŋapaŋ. Bocdinaŋ kwahic dec ŋac
bu sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau
sêkêŋ ti da têŋ gwam, dec oc kôm
ŋac si ŋalôm lu-lu bu mboe sêkôm
sac. 8 Magoc Anötö oc lic yac
ŋayham me sac tu gêŋ daneŋ-
ŋga-ŋga dom. Yac bu daneŋ me
daneŋ dom, naŋ lêŋ daŋ hôc gêlêc
daŋ su dom.

9 Magoc ayob ŋapep bu gêŋ naŋ
mac alic tôm bu akôm, naŋ kôm
ŋamalac daŋ, naŋ ndê ŋalôm lu-
lu pi gêŋ dau, naŋ ndê kêŋ whiŋ
tisac dom. 10 Am asa naŋ kêyalê
bu yao daŋ kalhac am ahuc dom
bu neŋ gêŋ ndöc lôm sênem akiŋ
gwam-ŋga, naŋ ŋgô. Ŋamalac
kêŋ whiŋ-ŋga daŋ naŋ ndê gauc
sa ŋapep pi gêŋ dau dom, naŋ bu
lic am neŋ gêŋ ndöc dindê, dec oc
mboe iŋ ndê ŋalôm oc pêŋ dôŋ
bu neŋ gêŋ naŋ sêkêŋ ti da têŋ
gwam, naŋ whiŋ am. 11-12 Am
nem gauc sa ŋapep, magoc am
nem lêŋ dinaŋ iŋ s o. Ŋahu bu
mboe tiŋambu ŋamalac dinaŋ oc
ŋalôm ŋawapac pi gêŋ naŋ iŋ
kôm e kôm iŋ ndê kêŋ whiŋ tisac
ma sa lêŋ niŋga-ŋga. Kilisi mbac
ndu su bu nem am nem asidôwa
dinaŋ, naŋ ndê gauc babalê, naŋ
si-ŋga, ma bocdinaŋ gêŋ naŋ am
kôm têŋ iŋ, naŋ tôm am kôm sac
têŋ Kilisi dau. 13 Bocdinaŋ aö neŋ
lêŋ waneŋ wata-ŋga bu wê aneŋ
asidôwa daŋ sa seŋ sac-ŋga, dec
waneŋ gêŋ dau tiyham dom andô.
Ŋahu bu aö gatec bu wakôm aneŋ
asidôwa daŋ ndê kêŋ whiŋ tisac.

9

Pol whê dau sa bu aposel ŋandô

1 Aö gambo ŋamalac daŋ ŋapu
dom, ma aö aposel ŋandô. Aö
galic yac neŋ Pômdau Yisu pi
tanôŋ solop. Ma mac daôm ati
lau akêŋ whiŋ-ŋga, tu mêtê naŋ
aö gam pi Pômdau têŋ mac-ŋga.
Yom hoŋ dinaŋ iŋ yom ŋandô,
me? 2 Lau ŋatô sêlic aö gitôm
aposel si daŋ dom, ma mac bocke?
Oc tôm dom bu mac andac batam
aö. Ŋahu bu mac ati lau akêŋ
whiŋ Kilisi-ŋga tu ŋawaê ŋayham
naŋ aö gahoc asê têŋ mac-ŋga, ma
gêŋ dau tôc asê bu aö Pômdau ndê
aposel ŋandô.

3 Mac lau naŋ andac batam
aö bu aposel ŋandô me mba,
naŋ aŋgô! 4 Aö ti lau naŋ
sêkôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga sêwhiŋ aö, naŋ bu taŋkwê
lau bu sêpuc yac dôŋ ŋa gêŋ aneŋ
ti anôm-ŋga ô yac mba gweleŋ,
dec yac akôm so, a? 5-6 Mac
gauc gêm bocke? Iŋ solop bu alu
Banabas taŋwasêŋ anem gweleŋ
tu akôm kwaŋ dauŋ-ŋga, magoc
aposel ŋatô takwê lau tu sênem
ŋac sa-ŋga, a? Ma yac bu akôc
mba lauwhêi naŋ sêkêŋ whiŋ
sêŋsêlêŋ sêwhiŋ yac, ma taŋkwê
lau bu sêkêŋ gêŋ sêpuc ŋac dôŋ
sêwhiŋ yac-ŋga, naŋ iŋ lêŋ so,
a? Mac aŋyalê su bu Pita ma lau
aposel ŋatô ma Pômdau ndê asii
sêkôc si lauwhêi sêŋsêlêŋ sêwhiŋ
ŋac. 7 Ŋgac siŋ-ŋga bocke gêmlhi
dau tu gweleŋ ndic siŋ-ŋga? Ma
ŋamalac naŋ sô gêŋ ŋawhê, naŋ
iŋ lêŋ solop bu iŋ neŋ gêŋ dau ŋa-
ŋandô, me? Ma ŋamalac naŋ yob
domba ma naniŋ, naŋ bu nôm su
ŋagec ô iŋ ndê gweleŋ dinaŋ, naŋ
so me?

8 Aö gasôm yom pi ŋamalac si
lêŋ gweleŋ-ŋga ŋatô bu wawhê
gêŋ dau sa. Magoc Anötö ndê yom
whê gêŋ dau sa whiŋ. 9 Bu yomsu
daŋ naŋ Moses to, naŋ sôm bu:

Têŋ ndoc mac akêŋ makao
sêkôm gweleŋ bolom-ŋga,
naŋ asô ŋac tôkwa ahuc dom.
Sêneŋ bolom ŋatô ô ŋac si
gweleŋ. *[Diut 25:4]*

Mac gauc gêm bu Anötö kêŋ
yom dau gic waê makao ŋambwa,
a? 10 Iŋ kêŋ yom dau gic yac
ŋamalac ŋawaê solop. Yomandô!
Moses to yom dau tu yac-ŋga. Bu
ŋamalac naŋ sô gêŋ ŋawhê, ma
ŋamalac naŋ gic gêŋ ŋandô sa,
naŋ lu-lu sêkêŋ bata bu oc sêneŋ
gêŋ ŋandô. 11 Ma yac lau aposel
bocdinaŋ. Yac akôm gweleŋ tu
mac gatôm-ŋga, tôm lau naŋ sêsô
gêŋ ŋawhê sip ôm. Ma yac bu
taŋkwê gêŋ ŋatô yêc mac tu bu
puc yac dôŋ-ŋga, dec tu sake-
ŋga mac alic sac? 12 Lau ŋatô
sêkôm gweleŋ têŋ mac ma sêkac
mac bu akêŋ gêŋ puc ŋac dôŋ-
ŋga. Ma yac atôm bu andac
mac bu anem yac sa hôc gêlêc
su. Yac atôm, magoc yac akôm
dom. Mba! Yac atec bu gêŋ
daŋ lhac yac mba gweleŋ pi Kilisi
ndê ŋawaê ŋayham ahuc. Ma tu
dinaŋ-ŋga dec yac alic ŋayham bu
ahôc ŋawapac daêsam.

13 Ma gêŋ daŋ tiyham. Mac
aŋyalê su bu lau naŋ sem akiŋ
Anötö sêmbo lôm dabuŋ, naŋ
sêtap gêŋ daneŋ-ŋga sa yêc gêŋ
daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da
pi alta yêc lôm dabuŋ. 14 Ma
Pômdau dau gic atu yom kaiŋ
tigeŋ, ma tôc asê bu iŋ lêŋ solop
bu lau naŋ sêhoc ŋawaê ŋayham
asê, naŋ sêtap gêŋ puc ŋac dôŋ-
ŋga sa yêc lau naŋ sêkôc ŋawaê
dau sa.

15 Bocdinaŋ, aö gatôm bu wakêŋ
bataŋ gêŋ puc aö dôŋ-ŋga, magoc
gakôm dom. Ma yom naŋ kwahic
d ec aö gato, naŋ gato tu bu
wandac mac bu anem aö sa-ŋga
lec dom. Mba! Aö bu gêŋ yô
aö e wambac ndu, naŋ ŋayham
hôc gêlêc bu wandac gêŋ puc aö
dôŋ-ŋga yêc lau ŋapaŋ, e sêtec
bu sêŋgô ŋawaê ŋayham. Aö
gapo dauŋ sa tu aneŋ lêŋ dinaŋ-
ŋga, ma aö bu wasa lêŋ daŋ dau-
ŋga, dec aneŋ ŋahu wapo dauŋ
sa-ŋga oc mbasi. 16 Magoc aö oc
wapo dauŋ waêŋ sa tu gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga dom, ŋahu
bu Anötö kêŋ gweleŋ dau sip aö
amaŋ, dec aneŋ ŋalôm kac aö
ŋandô bu wakôm. Ma aö bu
wahoc ŋawaê ŋayham asê dom,
dec oc kêŋ wapac aö sac sambuc.
17 Bu aö gakôm gweleŋ dau tu aö
dauŋ gauc gêm tidôŋ bu wakôm-
ŋga lec dom. Bu bocdinaŋ dec oc
tôm bu taŋkwê bu wakôc ŋaôli ô
aneŋ gweleŋ. Magoc aö gakôm
gweleŋ dau tu Anötö-ŋga, bu iŋ
dau kêyaliŋ aö sa gac waê gweleŋ
dau. 18 Bocdinaŋ aö oc taŋkwê
ŋaôli bocke? Gêŋ naŋ yac lau
aheŋ-ŋga atôm bu taŋkwê, naŋ
aö oc wahu siŋ. Aö tac whiŋ bu
têŋ ndoc wahoc ŋawaê ŋayham
asê têŋ lau, naŋ wakêŋ têŋ ŋac
ŋambwa. Lêŋ dinaŋ ti aneŋ ŋaôli.

19 Bu aö gambo ŋamalac
daŋ ŋapu dom, magoc aö galic
ŋayham bu wati lau hoŋ si ŋgac
akiŋ ŋambwa, tu bu waŋsahê
bu wanem lau daêsam kwi bu
sêkêŋ whiŋ Kilisi ma sêtap Anötö
ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa.
20 Têŋ ndoc naŋ aö gambo gawhiŋ
lau Israel-ŋga, naŋ aö kasahê bu
wambo watôm ŋac si daŋ, tu
bu wanem ŋac si daêsam kwi
e sêkêŋ whiŋ Kilisi. Aö gambo
Moses ndê yomsu daŋ ŋapu dom,
tigeŋ têŋ têm aö gambo gawhiŋ
lau naŋ sêmbo yomsu ŋapu, naŋ
aö kasahê bu wambo watôm ŋac
si daŋ, tu bu wanem ŋac si lau
daêsam kwi tu Kilisi-ŋga. 21 Ma
têŋ ndoc aö gambo gawhiŋ †lau
gameŋ apa-ŋga naŋ sêkôc Moses
ndê yomsu sa dom, naŋ kasahê
bu wambo watôm ŋac si daŋ,
tu bu wanem ŋac si lau daêsam

kwi tu Kilisi-ŋga. (Aö gatec Anötö
ndê yomsu dom, magoc aö gambo
Kilisi ndê yomsu ŋapu.) 22 Têŋ
ndoc aö gambo gawhiŋ lau naŋ
sêkêŋ whiŋ gwalec, naŋ aö kasahê
bu wambo watôm ŋac sêmbo,
tu bu wanem ŋac si daêsam kwi
sêkêŋ whiŋ Kilisi.* Aö kakuc lêŋ
daêsam têŋ ndoc gambo lau tidau-
tidau si toŋ ŋalôm, ma gakôm
gêŋ hoŋ tu bu wanem lau ŋatô
kwi-ŋga. 23 Aö gakôm gêŋ hoŋ
dinaŋ tu ŋawaê ŋayham-ŋga, tu
bu lau daêsam sêtap ŋa-mwasiŋ
sa sêwhiŋ aö.
24 Gauc nem lau naŋ sênti tu
sêhôc gêgêlêc dandi-ŋga. Ŋac
hoŋ sênti, magoc ŋamalac tigeŋ
oc hôc gêlêc ma tap ŋamalac
ŋamata-ŋga ndê ŋaôli sa. Asa
nem lêŋ akêŋ whiŋ-ŋga atôm
ŋamalac naŋ kêti hôc gêlêc lau
ŋatô, tu bu atap nem ŋaôli
ŋayham sa-ŋga. 25 Lau hoŋ naŋ
bu sênti, naŋ sêtimêtê dau ŋapep
tu bu sêtap ŋaôli sa-ŋga, magoc
ŋaôli dau oc yêc ŋapaŋ dom.
Yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga tanti tu
bu datap ŋaôli yêc ŋapaŋ-ŋga
sa. 26 Bocdinaŋ, aö dauŋ gasa
neŋ lêŋ wanem akiŋ Anötö-ŋga
gitôm ŋgac naŋ kêti bambaliŋ,
naŋ dom. Ma aö gac siŋ gatôm
ŋgac naŋ kêbaliŋ amba ŋambwa-
ŋambwa, naŋ dom. 27 Mba! Aö
gac siŋ ŋaŋga têŋ ŋalôm akwa bu
watimêtê dauŋ ma wayob dauŋ
neŋ lêŋ ŋapep eŋ. Aö bu wakôm
bocdinaŋ dom, dec mêtê naŋ aö
gam têŋ lau ŋatô, naŋ aö dauŋ oc
waso ŋamwasiŋ.

10

Lau Israel si mêtê sac kêŋ puc yac

1 O asidôwai. Aö atac whiŋ bu
mac akôc gauc ŋapep pi gêŋ naŋ
tap abaŋi Israel-ŋga sa. Ŋac hoŋ
sêŋsêlêŋ sêwhiŋ Moses sêmbo
Anötö ndê dao ŋapu, ma sêlom
gwêc sêwhiŋ dau si. 2 Ŋac sêmbo
sêwhiŋ Moses yêc gwêc ti dao
dinaŋ, dec gitôm sêliŋ busaŋgu
kaiŋ daŋ, naŋ piŋ ŋac hoŋ dôŋ
sem damiŋ iŋ. 3 Ŋac hoŋ seŋ
gêŋ daneŋ-ŋga kaiŋ tigeŋ, naŋ
Anötö kêŋ ŋa iŋ ndê ŋaclai atu.
4 Ma ŋac hoŋ sênôm bu kaiŋ tigeŋ
naŋ Anötö ndê ŋaclai kêŋ sa akêŋ
hoc. Hoc dinaŋ iŋ Kilisi dau, naŋ
kêsêlêŋ whiŋ ŋac têŋ ndoc sêmbo
gameŋ sawa. 5 Aŋgô ŋapep! Lau
dau hoŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ
sa, tigeŋ ŋac si lau daêsam sêsa
si lêŋ sic iŋ tandô dom, dec iŋ gic
ŋac ndu yêc gameŋ sawa.

6 Gêŋ hoŋ dinaŋ ŋandô sa gitôm
dôhôŋ bu kêŋ puc yac. Abaŋi
Israel-ŋga dinaŋ si ŋalôm sap
mêtê sac dôŋ ŋapaŋ, ma bocdinaŋ
dayob dauŋ bu taŋkuc ŋac si lêŋ
dom. 7 Ŋac si lau ŋatô sem
akiŋ anötöi gwam têŋ têm sêmbo
gameŋ sawa. Sêto yom pi ŋac,
naŋ yêc bocdec bu:

> Lau dau sêndöc sic bu sêneŋ
> ti sênôm gêŋ, ma sêtisa bu
> sêtê wê ma sêkôm mêtê
> ŋalôm ŋagalac-ŋga tidau-
> tidau. *[Eks 32:6]*

Bocdinaŋ ayob daôm ŋapep bu
aŋkuc ŋac si lêŋ sênem akiŋ
gwam-ŋga dom. 8 Ma akôm mêtê
mockaiŋ-ŋga tôm ŋac si lau ŋatô
sêkôm, naŋ dom. Bu Anötö gic
ŋac si lau 23,000 ndu têŋ bêc
tigeŋ. 9 Ma gauc nem ŋac si
lau ŋatô naŋ sêŋsahê Pômdau,
ma iŋ kêŋ mboc sac sêseŋ ŋac

* **9:22** Pol tôc asê tiawê bu iŋ mbo yomsu ŋapu dom, magoc têŋ ndoc iŋ mbo whiŋ lau naŋ atac lu-lu pi gêŋ ŋatô, dec iŋ hu gêŋ naŋ iŋ kêyalê bu yao mba, naŋ siŋ tu bu êŋsôŋ ŋac-ŋga dom. Gauc nem yom naŋ iŋ to pi wata naŋ lau sêkêŋ ti da têŋ gwam yêc 1 Kor 8:1-13. Pol ndê ŋalôm ŋawapac tu neŋ gêŋ dinaŋ-ŋga dom, tigeŋ lau ŋatô bu gauc nem yom daêsam pi gêŋ dau, dec iŋ oc hu siŋ têŋ têm iŋ mbo whiŋ ŋac, tu bu kôm ŋac si sêkêŋ whiŋ tisac dom-ŋga.

ndu. Bocdinaŋ gauc nem bu
akôm sac ma aŋsahê Pômdau
dom. 10 Ma atucdiŋ tôm ŋac si
lau ŋatô sêkôm, naŋ dom. Ŋac
sêtucdiŋ, dec Anötö kêkiŋ aŋela
seŋ lau su-ŋga gic ŋac ndu.
11 Aŋgô su naŋ. Bêc ŋambu-
ŋga meŋ kêpiŋ su. Ma gêŋ
hoŋ naŋ hôc asê abaŋi, ma sêto
ŋayom sa yêc, naŋ gitôm dôhôŋ
bu kêŋ puc yac lau têm kwahic
dec-ŋga, bu taŋkuc ŋac si lêŋ
dom. 12 Bocdinaŋ am asa naŋ
gauc gêm bu am kalhac ŋaŋga,
naŋ yob daôm bu pweŋ dom!
13 Lêtôm bocke naŋ mac aŋsahê,
naŋ tap lau hoŋ sa bocdinaŋ. Iŋ
gêŋ wakuc dom. Magoc Anötö
oc hu mac siŋ me tec mac dom.
Iŋ oc yob mac bu lêtôm naŋ hôc
gêlêc nem licwalô su, naŋ ŋadaŋ
tap mac sa dom. Magoc lêtôm bu
meŋ, dec iŋ oc êmasaŋ lêŋ bu mac
alhö su yêc lêtôm dau, ma puc
mac dôŋ bu alhac ŋaŋga ma aku
sa dom.

Sakiŋ mwasiŋ dabuŋ-ŋga ma sakiŋ gwam-ŋga

14 Bocdinaŋ aneŋ lau atac whiŋ-
ŋga, aŋgô! Alhö su yêc sakiŋ
gwam-ŋga. 15 Mac lau tigauc,
ma bocdinaŋ aŋsahê aneŋ yom
ma alic, iŋ yom ŋandô. 16 Têŋ
ndoc yac daneŋ mwasiŋ dabuŋ,
naŋ tam mbec laclhu wain-ŋga
goc danôm, ma gêŋ dau piŋ yac
dôŋ tam damiŋ Kilisi ndê dac. Ma
têŋ ndoc yac taŋ bolom mwasiŋ
dabuŋ-ŋga naŋ dapô kôc-kôc, dec
gêŋ dau piŋ yac dôŋ tam damiŋ
Kilisi ndê ŋandô. Yom dindec
iŋ yom ŋandô, me? 17 Yac lau
daêsam taŋ yêc bolom tigeŋ, dec
gêŋ dau piŋ yac hoŋ dôŋ dati gêŋ
tigeŋ.
18 Gauc nem lau Israel-ŋga naŋ
seŋ gêŋ daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ
ti da pi alta. Lau hoŋ naŋ seŋ
gêŋ dau, naŋ gêŋ dau piŋ ŋac
dôŋ sem damiŋ alta dinaŋ ŋadau.
19 Aö gasôm yom dau tu bu watôc
asê bu gwam iŋ gêŋ ŋandô lec
dom, me da naŋ lau sêkêŋ pi
alta tu sênem akiŋ gwam daŋ-
ŋga, iŋ gêŋ ŋandô lec dom. Mba
andô! 20 Magoc gêŋ naŋ lau
sambuc sêkêŋ ti da, naŋ sêkêŋ
ti da têŋ Anötö dom, sêkêŋ tu
sênem akiŋ ŋalau sac-ŋga. Ma aö
gatec bu mac aneŋ gêŋ naŋ oc piŋ
mac dôŋ anem damiŋ ŋalau sac.
21 Gitôm dom andô bu mac anôm
gêŋ yêc laclhu naŋ piŋ mac dôŋ
am damiŋ Pômdau, ma tiŋambu
andi anôm yêc laclhu naŋ oc piŋ
mac dôŋ anem damiŋ ŋalau sac
whiŋ. Gitôm dom andô bu mac
aneŋ Pômdau ndê mwasiŋ, ma
aneŋ mwasiŋ naŋ lau seŋ tu sêtoc
ŋalau sac sa-ŋga whiŋ. 22 Yac bu
dakôm, dec oc dakôm Pômdau tac
ŋandê sa, bu iŋ gêm lêmuŋ iŋ
ndê gêŋ. Mac gauc gêm bocke?
Yac neŋ l icwalô hôc gêlêc iŋ ndê,
dec datôm bu taŋlêc iŋ ndê atac
ŋandê, a?

Dakôm neŋ gêŋ hoŋ tu dapo Anötö waê sa-ŋga

23 Mac nem lau ŋatô sêsôm
yom daŋ bocdec bu, “Gêŋ hoŋ
gitôm bu yac dakôm. Yao daŋ
yêc dom.” Tigeŋ aö wasôm têŋ
mac bu gêŋ hoŋ oc êmwasiŋ yac
dom. Yomandô, gêŋ hoŋ gitôm
bu yac dakôm, ma yao daŋ yêc
dom, magoc gêŋ hoŋ oc puc yac
dôŋ dom. 24 Ayob daôm bu akôm
gêŋ hoŋ tu apo daôm sa-ŋga dom,
magoc akôm tu bu amwasiŋ lau
ŋatô-ŋga.
25 Wata naŋ mac amlhi yêc
maket ŋamala, naŋ aneŋ ti atac
lu-lu dom, aneŋ ti atac pa su eŋ.
26 Bu sêto yom yêc bocdec:

> Nom sambuc, ma gêŋ nom-ŋga
> hoŋ, naŋ Pômdau ndê gêŋ.
> *[BW 24:1]*

27 Ŋamalac naŋ kêŋ whiŋ dom,
naŋ bu êŋgalêm mac bu aneŋ gêŋ
awhiŋ iŋ, ma mac bu atac whiŋ

bu andi, naŋ andi. Ma gêŋ hoŋ
naŋ iŋ bu kêŋ têŋ mac, naŋ aneŋ
ti atac lu-lu dom. Aneŋ ti atac
pa su. 28-29 Magoc ŋgac daŋ bu
lic mac ma sôm bu, “Ei! Wata
dinaŋ sêkêŋ ti da têŋ gwam muŋ
su,” naŋ aneŋ dom. Mac daôm
aŋyalê ŋapep ma atôm bu aneŋ ti
atac pa su, magoc tu ŋgac naŋ kêŋ
puc mac-ŋga, dec aneŋ dom, bu
aŋsôŋ iŋ ndê gauc dom. Lau naŋ
sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, naŋ sêŋyalê
bu gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ têŋ yac
tu daneŋ-ŋga, naŋ yao daŋ kalhac
ahuc dom. Magoc yac bu daneŋ
gêŋ naŋ sêkêŋ ti da têŋ gwam,
dec mboe ŋamalac naŋ kêŋ whiŋ
gwalec, naŋ ndê gauc sa ŋapep pi
gêŋ dau dom, naŋ oc pu yac neŋ
lêŋ yao mbasi-ŋga dinaŋ. 30 Yac
bu daneŋ gêŋ, naŋ danem daŋge
Anötö muŋ, ma aö gatec bu lau
sêpu yac tu gêŋ daneŋ-ŋga naŋ
yac tam daŋge Anötö muŋ su ma
taŋ-ŋga.
31 Bocdinaŋ, gêŋ hoŋ naŋ mac
bu aneŋ ti anôm ma akôm, naŋ
akôm ŋalêŋ ŋayham naŋ tôm bu
po Anötö ndê waê sa. 32 Gauc nem
lau hoŋ, lau Israel me lau Grik,
ma lau hoŋ naŋ sêmbo Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma ayob
nem lêŋ hoŋ ŋapep, bu akôm
lau daŋ si sêkêŋ whiŋ tisac dom.
33 Aö dauŋ neŋ lêŋ dinaŋ. Aö
gayob neŋ lêŋ hoŋ bu ndic lau hoŋ
tandô ŋayham. Aö gakôm tu bu
wamwasiŋ dauŋ-ŋga dom, magoc
gakôm tu bu wanem lau daêsam
sa bu sêtap Anötö ndê mwasiŋ
nem ŋac si-ŋga sa.

11

1 Aŋkuc aneŋ lêŋ dinaŋ, tôm aö
dauŋ kakuc Kilisi ndê.

Ŋagôliŋ lauwhê ma lauŋgac sêlic om-ŋga

2 Aö wampiŋ mac bu mac gauc
gêm aö ŋapaŋ, ma mêtê naŋ aö
kadôhôŋ ti gac dulu têŋ mac, naŋ
mac asap dôŋ ŋapaŋ. 3 Magoc aö
bu mac aŋyalê ŋapep bu Anötö
iŋ Kilisi ndê ŋagôlôŋ, ma Kilisi iŋ
lauŋgac si ŋagôlôŋ, ma lauŋgac
sêti lauwhê si ŋagôlôŋ.

4 Ŋgac asa naŋ teŋ mbec me
hoc yom asê gitôm propet, magoc
uŋ gêŋ daŋ kôm iŋ ndê ŋagôlôŋ
ahuc, naŋ toc iŋ ndê ŋagôlôŋ
Kilisi sa ŋapep dom. 5 Ma awhê
asa naŋ teŋ mbec me hoc yom asê
gitôm propet, magoc uŋ gêŋ daŋ
kôm iŋ ndê ŋagôlôŋ ahuc dom,
naŋ kôm iŋ ndê ŋagôlôŋ naŋ iŋ
nakweŋ maya sa. Awhê dau iŋ
gitôm awhê naŋ sêŋgaliŋ kêclauŋ
hoŋ su giŋga, naŋ lau sêlic tôm
gêŋ mayaŋ-ŋga. 6 Bocdinaŋ,
awhê asa naŋ tec bu uŋ gêŋ
tiŋ ŋagôlôŋ, naŋ aŋgapiŋ iŋ ndê
kêclauŋ hoŋ su niŋga. Iŋ bu
maya tu aŋgapiŋ iŋ kêclauŋ su-
ŋga, dec êŋkuc lauwhê si lêŋ
solop, ma uŋ gêŋ daŋ kôm ndê
ŋagôlôŋ ahuc. 7 Ŋahu bu iŋ lêŋ
solop bu lauŋgac sêuŋ gêŋ tiŋ
ŋagôlôŋ dom, bu Anötö kêmasaŋ
ŋac bu sênem iŋ angô sêmbo
nom, ma sêtôc iŋ ndê waê asê.
Ma iŋ lêŋ solop bu lauwhê sêuŋ
gêŋ kôm si ŋagôlôŋ ahuc, bu
ŋac sêtôc si lauŋgac si waê asê.
8 Bu têŋ ndoc Anötö kêmasaŋ
gêŋ hoŋ, naŋ ŋgac sa akêŋ awhê
dom, magoc awhê sa akêŋ ŋgac.
9 Ma Anötö kêŋ ŋgac tu awhê-ŋga
dom, iŋ kêŋ awhê tu ŋgac-ŋga.
10 Tu dinaŋ-ŋga, ma tu aŋela-
ŋga, dec solop bu lauwhê sêuŋ
gêŋ tu bu sêtôc asê bu sêsôc si
ŋagôlôŋ ŋapu. 11 Magoc yêc yac
lau naŋ dakêŋ whiŋ Pômdau-ŋga,
naŋ mac lauwhê ambo tu daôm-
ŋga dom, ma mac lauŋgac ambo
tu daôm-ŋga dom bocdinaŋ. 12 Bu
awhê ŋamata-ŋga sa akêŋ ŋgac,
ma tiŋambu lauŋgac sêsa akêŋ
lauwhê. Ma gêŋ hoŋ meŋ akêŋ
Anötö.

13 Akôc gauc ŋapep pi lauwhê

naŋ sêteŋ mbec têŋ Anötö magoc
sêuŋ gêŋ dom. Mac aŋyalê dom
bu iŋ lêŋ so, a? 14 Ŋamalac si
lêŋ sêmbo-ŋga tôc sake asê pi gêŋ
dindec? Ŋgac daŋ bu ndê kêclauŋ
baliŋ, dec dasôm sake? Dalic
gitôm gêŋ mayaŋ-ŋga. Yomandô,
me? 15 Ma awhê daŋ bu ndê
kêclauŋ baliŋ, naŋ dasôm sake?
Dasôm bu gêŋ dau po iŋ ndê
waê sa. Bu Anötö kêŋ kêclauŋ
baliŋ têŋ lauwhê bu êŋgatöc ŋac
si ŋagôlôŋ ahuc. 16 Lau daŋ bu
sêseŋ yom dec ma sêsôc ŋapu
dom, dec wasôm têŋ ŋac bu yac
ma Anötö ndê gôlôwac dabuŋ hoŋ
taŋkuc lêŋ tigeŋ dindec, ma lêŋ
daŋ tiyham yêc dom.

*Lau Korin-ŋga seŋ Mwasiŋ
Dabuŋ ŋa lêŋ so*

17 A ö bu wasôm yom pi mac
nem lêŋ akac daôm sa tu alic om-
ŋga. Aö wampiŋ mac pi lêŋ dinaŋ
dom, magoc wandic yomsu mac.
Mac nem lêŋ dau so, ma gêm
gôlôwac dabuŋ sa dom. 18 Gêŋ
ŋamata-ŋga aö gaŋgô ŋawaê bu
têŋ ndoc mac akac daôm sa, naŋ
mac awhê daôm kôc-kôc. Ma aö
gauc gêm bu ŋawaê naŋ gaŋgô,
naŋ yom tasaŋ dom, magoc yom
ŋandô. 19 Iŋ solop dom bu mac
awhê daôm kôc-kôc êŋkuc gêŋ
nom-ŋga, magoc mac nem lêŋ ti
sakiŋ bu whê mac kôc-kôc ma tôc
asê bu lau nde sêkêŋ whiŋ ŋaŋga
ma lau nde sêkêŋ whiŋ gwalec,
dec iŋ lêŋ solop. 20 Têŋ têm mac
akac daôm sa bu aneŋ Pômdau
ndê Mwasiŋ, naŋ mac gauc gêm
bu aŋ ŋapep. Magoc aö wasôm
bu gêŋ naŋ mac aŋ, naŋ Pômdau
ndê Mwasiŋ dom. 21 Bu têŋ ndoc
mac bu aneŋ gêŋ, naŋ mac hoŋ
aŋ têŋtêŋ e lau ŋatô gêŋ yô ŋac,
magoc lau ŋatô sênôm gêŋ e kêŋiŋ
ŋac. 22 Bocke? Mac nem andu
sêlhac dom, a? Gitôm bu mac
aneŋ ti anôm gêŋ yêc nem andu
muŋ su, goc akac daôm sa. Mac
nem lêŋ aneŋ Mwasiŋ Dabuŋ-ŋga
tôc asê bu mac apu nem asidôwai
naŋ sêmbo Anötö ndê gôlôwac
dabuŋ ŋalôm, ma alic ŋayham bu
akôm lau ŋalôm sawa maya sa.
Aö wasôm yom bocke têŋ mac?
Mac gauc gêm bu aö wampiŋ mac
pi gêŋ dinaŋ, a? Mba andô!

*Pômdau ndê yom pi Mwasiŋ
Dabuŋ*

*(Mat 26:26-28; Mak 14:22-24;
Luk 22:17-20)*

23 Bu yom naŋ aö gac dulu
têŋ mac pi Mwasiŋ Dabuŋ, naŋ
Pômdau dau kêŋ têŋ aö bocdec
bu. Têŋ ôbwêc naŋ Judas hoc
Pômdau Yisu asê, naŋ Yisu kôc
bolom sa, 24 gêm daŋge Anötö, ma
pô kôc goc sôm, “Aö neŋ ŋandô
dau dec, naŋ wakêŋ tu mac-ŋga.
Aneŋ gêŋ dindec tu bu gauc nem
aö-ŋga.” 25 Ŋac seŋ gêŋ daneŋ-
ŋga su, ma ŋalêŋ tigeŋ iŋ kôc
laclhu wain-ŋga daŋ ma sôm, “Iŋ
dindec aneŋ dac, naŋ aö wakêc
siŋ tu wamatiŋ pwac wakuc-ŋga.
Têm hoŋ naŋ mac bu anôm wain
mwasiŋ dindec-ŋga tiyham, naŋ
akôm tu bu gauc nem aö-ŋga.”
26 Gauc nem Pômdau ndê yom
dinaŋ ŋapep, bu têm bocke naŋ
mac bu aneŋ bolom ti anôm wain
Mwasiŋ Dabuŋ-ŋga tiyham e iŋ
mbu meŋ, naŋ gitôm mac ahoc iŋ
ndê mbac ndu ŋawaê asê.

*Daneŋ Mwasiŋ Dabuŋ ŋambwa
dom*

27 Bocdinaŋ dec asa naŋ bu
neŋ bolom dau me nôm yêc
Pômdau ndê laclhu, magoc gauc
gêm ŋahu ti toc sa ŋapep dom,
naŋ kôm giso pi Pômdau ndê
ŋandô ti dac. 28 Lau tigeŋ-tigeŋ
hoŋ sêtôc gwaniŋ dau si lêŋ muŋ
su, goc sêneŋ bolom ti sênôm
yêc laclhu. 29 Ŋahu bu asa naŋ
bu neŋ ti nôm magoc iŋ ndê
gauc sa ŋapep pi Pômdau ndê

ŋandô dom,* naŋ oc tap Anötö
ndê matôc sa tu iŋ ndê lêŋ neŋ
Mwasiŋ Dabuŋ-ŋga. 30 Tu dinaŋ-
ŋga dec mac nem lau daêsam
licwalô mbasi ma gêmbac kôm
ŋac, ma ŋatô sêmbac ndu su.
31 Yac bu taŋsahê dauŋ ŋapep,
dec oc datap Pômdau ndê matôc
kaiŋ dinaŋ sa dom. 32 Magoc
Pômdau kêŋ ŋawapac têŋ yac ti
kêmatôc yac tu bu danem dauŋ
kwi e dandiŋaŋ dawhiŋ lau sac
nom-ŋga dom.
33 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai,
aŋgô ŋapep. Têŋ ndoc mac
akac daôm sa bu aneŋ Mwasiŋ
Dabuŋ, naŋ ayob bu akôm ŋalêŋ
naŋ toc asidôwai hoŋ sa ŋapep.
34 Ŋamalac daŋ bu gêŋ yô iŋ
basô, naŋ neŋ gêŋ yêc ndê andu
muŋ. Ma bocdinaŋ têŋ ndoc mac
akac sa, naŋ oc tôm dom bu atap
Pômdau ndê matôc sa tu akôm
gêŋ bambaliŋ-ŋga. Gauc nem
yom dinaŋ, ma têŋ ndoc aö watêŋ
mac waloc, naŋ oc wawhê gêŋ
ŋatô sa têŋ mac tiyham.

12

Ŋalau Dabuŋ ndê Mwasiŋ Ŋalôm-ŋga

1 O asidôwai, yêc mac nem
bapia, mac ato yom ŋatô pi Ŋalau
Dabuŋ ndê mwasiŋ, ma kwahic
dec aö bu wato yom bu wawhê
mac nem gauc sa ŋapep. 2 Mac
aŋyalê ŋalêŋ naŋ Sadaŋ gêm gôliŋ
mac nem gauc têŋ têm mac akêŋ
whiŋ su dom, ma wê mac asa
lêŋ anem akiŋ anötöi gwam awha
mba-ŋga. 3 Tu dinaŋ-ŋga dec mac
oc atôm bu aŋyalê yom naŋ aö bu
wasôm têŋ mac bocdec bu. Anötö
ndê Ŋalau bu nem gôliŋ ŋamalac
daŋ ndê whasuŋ, dec iŋ oc tôm
dom bu sôm bu, “Aö wapucbo
Yisu.” Ma ŋamalac naŋ Ŋalau
Dabuŋ gêm gôliŋ iŋ dom, naŋ oc
tôm dom bu hoc yom asê ma sôm
bu, “Yisu iŋ Pômdau.”

4 Yac datap mwasiŋ tidau-tidau
sa, magoc meŋ akêŋ Ŋalau tigeŋ.
5 Ma yac tam akiŋ Pômdau
ŋalêŋ tidau-tidau, magoc tam akiŋ
Pômdau tigeŋ. 6 Ma yac dakôm
gweleŋ tidau-tidau tu danem akiŋ
Anötö-ŋga, magoc Anötö tigeŋ
kôm gweleŋ yêc yac hoŋ neŋ
ŋalôm, ma kêŋ ŋaclai têŋ yac bu
dakôm gêŋ dau. 7 Ma gêŋ hoŋ naŋ
lau tigeŋ-tigeŋ sêkôm ŋa Ŋalau
ndê ŋaclai, naŋ Anötö kêŋ tu bu
êmwasiŋ yac lau hoŋ naŋ dambo
gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma puc
yac hoŋ dôŋ.

8 Ŋalau Dabuŋ kêŋ yom ti gauc
têŋ ŋamalac daŋ bu hoc asê têŋ
gôlôwac dabuŋ. Ma Ŋalau tigeŋ
dinaŋ kêŋ gauc têŋ ŋamalac daŋ
tiyham, bu êŋyalê gêŋ naŋ ŋahu
sip ŋalôm gi, ma sôm asê têŋ
lau. 9 Ŋamalac daŋ oc tap mwasiŋ
kêŋ whiŋ ŋaŋga-ŋga sa, ma daŋ
tiyham oc tap mwasiŋ kôm lau
ti gêmbac ŋayham sa-ŋga yêc
Ŋalau tigeŋ dinaŋ. 10 Ŋamalac
daŋ oc kôc ŋaclai bu kôm gêŋ
dalô, ma daŋ oc kôc mwasiŋ tu
hoc yom asê tôm lau propet-ŋga.
Daŋ tiyham oc kôc mwasiŋ bu
êŋyalê bu lau naŋ sêhoc yom
asê, naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ
ŋac, me ŋalau daŋ dau-ŋga daŋ
gêm gôliŋ ŋac. Ma daŋ oc kôc
mwasiŋ bu sôm yom awha wakuc-
ŋga naŋ iŋ kêyalê muŋ su dom.
Ma ŋamalac daŋ tiyham oc tap
mwasiŋ sa bu êŋyalê yom awha
wakuc-ŋga kaiŋ dinaŋ ma nem
kwi. 11 Gweleŋ tidau-tidau hoŋ

* **11:29** Lau ŋatô gauc gêm bu Pol ndê yom pi ‘Pômdau ndê ŋandô’ hêganôŋ gôlôwac dabuŋ (tôm iŋ to yêc 1 Kor 10:17), dec Pol to bu kêŋ puc lau naŋ seŋ Mwasiŋ Dabuŋ magoc sêtoc si asidôwai sa ŋapep dom (11:17-22). Ma lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ Yisu dau ndê ŋandô (1 Kor 10:16), dec Pol to bu kêŋ puc lau naŋ sêlic sac gitôm gêŋ ŋambwa ma seŋ Mwasiŋ Dabuŋ, bu lau dau sêŋyalê dom bu gêŋ dau piŋ ŋac dôŋ sem damiŋ Yisu ndê ŋandô.

dinaŋ meŋ akêŋ Ŋalau tigeŋ di-
naŋ, naŋ gic sam iŋ ndê mwasiŋ
ti ŋaclai têŋ lau tigeŋ-tigeŋ tôm
iŋ dau gêlic ŋayham.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêti
gôlôwac dabuŋ tigeŋ

12 Alic su naŋ. Ŋamalac daŋ
ndê ŋandô tigeŋ, magoc iŋ amba
ti gahi ma tandô ma ŋagêŋ
daêsam. Magoc gêŋ hoŋ dinaŋ
sêyêc têŋtêŋ dom, sêyêc ŋandô
tigeŋ dinaŋ. Ma ŋalêŋ tigeŋ, yac
lau naŋ dambo Kilisi ndê gôlôwac
dabuŋ ŋalôm, naŋ dati ŋandô
tigeŋ. 13 Bu Anötö kêku yac ŋa
Ŋalau Dabuŋ ma piŋ yac dôŋ dati
gôlôwac dabuŋ tigeŋ. Yac neŋ
lau ŋatô lau Israel-ŋga, ma ŋatô
ŋac lau gameŋ apa-ŋga. Ŋatô
sem akiŋ ŋadaui nom-ŋga, ma
ŋatô sem akiŋ dom. Magoc yac
hoŋ dakôc Ŋalau tigeŋ sip yac neŋ
ŋalôm têŋtêŋ.

14 Ma ŋamalac daŋ ndê ŋandô
ŋagêŋ hoŋ kaiŋ tigeŋ dom. Gêŋ
tidau-tidau sêyêc ŋandô tigeŋ di-
naŋ. 15 Iŋ ndê gahi bu sôm
bu, “Aö amba dom, bocdinaŋ
gati ŋandô ŋagêŋ daŋ dom,” dec
yom dau oc kac gahi dau su yêc
ŋandô dinaŋ dom. 16 Me iŋ ndê
daŋgasuŋ bu sôm bu, “Aö tandô
dom, bocdinaŋ gati ŋandô ŋagêŋ
daŋ dom,” dec yom dau oc kac
daŋgasuŋ su yêc iŋ ndê ŋandô
dom. 17 Ma gêŋ hoŋ naŋ sêyêc
yac neŋ ŋandô bu tanôŋ hoŋ,
dec oc daŋgô yom ŋalêŋ bocke?
Ma gêŋ hoŋ naŋ sêyêc yac neŋ
ŋandô bu daŋaŋsuŋ hoŋ, dec oc
daŋgu gêŋ ŋamalu ŋalêŋ nde?
18 Magoc yac neŋ ŋandô iŋ bocdi-
naŋ dom. Anötö dau kêmasaŋ yac
neŋ ŋandô ŋagêŋ tidau-tidau hoŋ
tôm iŋ dau gêlic ŋayham. 19 Ma
yac neŋ ŋandô ŋagêŋ hoŋ bu kaiŋ
tigeŋ, dec yac oc dambo ŋalêŋ
bocke? Oc tôm dom bu dambo.
20 Magoc yac ŋagêŋ daêsam sêyêc
ŋandô tigeŋ dinaŋ ŋalôm, dec
dambo ŋayham.

21 Oc tôm dom bu tandô sôm
têŋ amba, “Am bu mbo dom, aö
wambo ŋayham eŋ.” Ma tôm dom
bu ŋagôlôŋ sôm têŋ gahi, “Am
bu mbo dom, oc wambo ŋayham
eŋ.” 22 Mba andô! Yac ŋagêŋ
ŋatô dalic bu gêŋ licwalô mba,
tigeŋ gêŋ dau bu yêc dom, dec
oc dambo ŋayham dom. 23 Ma
ŋandô ŋagêŋ ŋatô naŋ dalic bu
gêŋ waêmba, naŋ datoc sa têŋ
ndoc dakôm ahuc ŋa po. Ma
ŋagêŋ naŋ dalic bu gêŋ mayaŋ-
ŋga, naŋ dakôm ahuc ti dayob
ŋapep. 24 Magoc ŋagêŋ ŋatô naŋ
dalic bu gêŋ ŋayham tu lau sêlic-
ŋga, naŋ sêpônda gôlôŋ dom, ma
dakôm ahuc dom. Anötö dau
kêmasaŋ yac ŋagêŋ hoŋ dinaŋ,
ma toc gêŋ ŋambwa-ŋambwa sa
kêlêc. 25 Iŋ kêmasaŋ ŋamalac
ŋalêŋ dinaŋ tu bu ŋagêŋ hoŋ
sênem ŋandô tigeŋ dinaŋ sa, ma
sêwhê dau kôc-kôc dom. 26 Yac
ŋagêŋ daŋ bu êŋsahê ŋandê,
dec ŋagêŋ hoŋ oc sêŋsahê ŋandê
sêwhiŋ. Ma ŋagêŋ daŋ bu tap
waê sa, dec ŋagêŋ hoŋ oc atac
ŋayham sêwhiŋ.

27 Aŋgô su naŋ! Mac lau tigeŋ-
tigeŋ hoŋ ati Kilisi ndê ŋandô
tigeŋ, naŋ gôlôwac dabuŋ. 28 Ma
Anötö kêyaliŋ lau sa yêc gôlôwac
dabuŋ ŋalôm bocdec bu. Lau
ŋamata-ŋga ŋac lau aposel, lau
tilu-ŋga lau propet, ma lau titö-
ŋga iŋ kêŋ ŋac bu sêndôhôŋ
gôlôwac dabuŋ. Ma iŋ kêmwasiŋ
lau ŋatô bu sêkôm gêŋ dalô, ŋatô
sêkôm lau gêmbac ŋayham sa,
ŋatô bu sênem lau sa, ma ŋatô bu
sênem gôliŋ gôlôwac dabuŋ. Ma
ŋatô sêtap mwasiŋ sêsôm yom
awha wakuc-ŋga sa. 29 Mac gauc
gêm bocke? Iŋ kêmwasiŋ lau
hoŋ tu bu sêti aposel, a? Ŋac
hoŋ sêti propet, a? Ŋac hoŋ
kêdôhôŋwaga, a? Hoŋ sêkôm
gêŋ dalô, a? 30 Ŋac hoŋ sêtap

mwasiŋ sêkôm gêmbac ŋayham
sa-ŋga, a? Ŋac hoŋ sêkôc mwasiŋ
sêsôm yom awha wakuc-ŋga me
sênem yom awha wakuc kwi-ŋga,
a? Mba andô! 31 Bocdinaŋ dec
aö wasôm têŋ mac, bu tamkwê
mwasiŋ ŋandô naŋ oc nem lau
hoŋ sa êŋlêc. Ma lêŋ naŋ kwahic
dec aö bu watôc têŋ mac naŋ hôc
gêlêc lêŋ hoŋ su.

13

Mêtê ŋandô atac whiŋ-ŋga

1 Aö bu watôm bu wasôm
ŋamalac si yom ma aŋela si yom,
magoc mêtê atac whiŋ-ŋga m ba
yêc aö, naŋ aö gatôm geŋgeleŋ
me oŋ naŋ taŋ ŋambwa. 2 Ma aö
bu wahoc yom asê gitôm propet,
ma bu waŋyalê gêŋ hoŋ naŋ ŋahu
sip ŋalôm gi, ma watap gauc atu
sa pi gêŋ hoŋ, ma bu wakêŋ whiŋ
ŋaŋga tôm bu wasôm têŋ lôc daŋ
bu puc dau sa ma lom gameŋ
wakuc ndi, tigeŋ mêtê atac whiŋ-
ŋga mba yêc aö, dec aö gatôm
gêŋ ŋambwa. 3 Ma aö bu wakêŋ
aneŋ gêŋ hoŋ tu wanem lau
ŋalôm sawa sa-ŋga, me wakêŋ
dauŋ sambuc tu gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga e tôm ŋacyo sêkêŋ
ya neŋ aö su, magoc mêtê atac
whiŋ-ŋga bu mba yêc aö, dec oc
tôm dom bu wapo dauŋ sa tu gêŋ
hoŋ dinaŋ ŋadaŋ-ŋga.
4 Mêtê atac whiŋ-ŋga ŋandô
ŋahu bocdec. Ŋamalac naŋ mêtê
atac whiŋ-ŋga kêsalê iŋ ahuc,
naŋ kôc ndê ŋalôm dôŋ, ma
kêmwasiŋ lau. Iŋ gêm lêmuŋ lau
ŋatô dom, ma sôm yom toc dau sa-
ŋga me po dau sa ŋambwa dom.
5 Iŋ kôm gêŋ mayaŋ-ŋga dom,
gauc gêm gêŋ tu êmwasiŋ dau-
ŋga kêlêc dom, ma atac ŋandê
ŋagahô dom. Ma iŋ hê yom dôŋ
pi sac naŋ lau sêkôm têŋ iŋ, naŋ
dom. 6 Mêtê naŋ so lêŋ gitêŋ, naŋ
ŋadaŋ oc kôm iŋ atac ŋayham
dom, magoc iŋ oc atac ŋayham tu
lau hoŋ naŋ sêŋkuc yom ŋandô-
ŋga. 7 Iŋ oc hôc kisa ti atac pa
su. Iŋ oc hu iŋ ndê kêŋ whiŋ ti
gêŋ bocke naŋ iŋ takwê, naŋ siŋ
dom, ma ŋawapac daŋ oc ku iŋ
dulu dom.
8 Mêtê atac whiŋ-ŋga oc yêc
ŋapaŋ. Magoc mêtê dahoc yom
asê gitôm propet-ŋga oc pac-
ndê. Ma mêtê dasôm yom
awha wakuc-ŋga ma gauc pi gêŋ
naŋ ŋahu sip ŋalôm gi, naŋ oc
sêniŋga. 9 Ŋahu bu têŋ têm
kwahic dec-ŋga yac taŋyalê gêŋ
hoŋ timala dom, ma yom naŋ lau
propet sêhoc asê, naŋ tôc gêŋ
hoŋ asê timala dom. 10 Magoc
têŋ ndoc Yisu mbu meŋ, naŋ iŋ
oc ndic dabiŋ gêŋ hoŋ, ma mêtê
hoŋ naŋ kwahic dec dakôm timala
dom, naŋ oc pacndê. 11 Têŋ têm
naŋ aö gambo balê, naŋ gasôm
yom gitôm balê, ma kayalê gêŋ
gitôm balê, ma gakôc gauc gitôm
balê. Magoc têŋ ndoc aö gati ŋgac
su, naŋ gahu balêkoc si mêtê siŋ.
12 Kwahic dec yac taŋyalê gêŋ hoŋ
yêc awê dom, gitôm datôc gwaniŋ
sip busunôm* ŋadauŋ-dauŋ daŋ.
Magoc têŋ têm ŋambu-ŋga yac oc
dalic gêŋ hoŋ yêc awê eŋ. Kwahic
dec aö kayalê gêŋ timala dom,
magoc tiŋambu aö oc waŋyalê
gêŋ hoŋ timala, tôm Anötö kêyalê
aö e pi sa timala eŋ têŋ kwahic
dec. 13 Mêtê atu tö kwahic
dec sêyêc, mêtê dakêŋ whiŋ-ŋga,
mêtê dakêŋ bataŋ-ŋga, ma mêtê
atac whiŋ-ŋga. Magoc mêtê atac
whiŋ-ŋga tiŋamata mêtê hoŋ.

14

Taŋkwê mwasiŋ naŋ tôm bu puc gôlôwac dabuŋ dôŋ

1 Bocdinaŋ asap mêtê atac
whiŋ-ŋga dôŋ, ma tamkwê Ŋalau

* **13:12** Busunôm - lau ŋatô sêsam bu glas tasalagatu, ma yêc Yom Inglis sêsôm bu ‘mirror.’

Dabuŋ ndê mwasiŋ tidau-tidau.
Ma tamkwê mwasiŋ bu ahoc yom
asê nditôm lau propet hôc gêlêc
mwasiŋ ŋatô su. 2 Bu Ŋalau
ndê mwasiŋ dasôm yom awha
wakuc-ŋga iŋ gêŋ ŋamata-ŋga
dom. Ŋamalac naŋ sôm yom
awha wakuc-ŋga, naŋ ndê yom
yêc iŋ ma Anötö ŋasawa, ma lau
daŋ oc s êŋyalê dom. Iŋ sôm
yom naŋ ŋahu yêc siŋ dau, tôm
Ŋalau Dabuŋ kac iŋ. 3 Magoc
ŋamalac naŋ hoc yom asê gitôm
propet, naŋ ndê yom gitôm bu po
gôlôwac dabuŋ sa, ma êŋgilí ŋac
bu sêlhac ŋaŋga ma nem malô
ŋac si ŋalôm. 4 Ŋamalac naŋ
sôm yom awha wakuc-ŋga, naŋ
ndê yom dau gêm iŋ tawasê sa,
magoc ŋamalac naŋ hoc yom asê
gitôm propet, naŋ ndê yom oc
tôm bu po gôlôwac dabuŋ hoŋ sa.
5 Aö tac whiŋ bu mac hoŋ asôm
yom awha wakuc-ŋga, tigeŋ aö
tac whiŋ kêlêc bu mac ahoc yom
asê atôm propet. Bu ŋamalac naŋ
hoc yom asê gitôm propet, naŋ
ndê mwasiŋ hôc gêlêc iŋ naŋ sôm
yom awha wakuc, naŋ ndê su.
Magoc ŋamalac daŋ bu mbo mac
nem gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ
kôc mwasiŋ bu nem yom awha
wakuc-ŋga kwi têŋ mac, dec yom
dau oc tôm bu nem mac sa, tôm
yom naŋ ŋamalac hoc asê gitôm
propet.

Mwasiŋ dasôm yom awha wakuc-ŋga ŋahu

6 O asidôwai, aŋgô su naŋ. Aö
bu watêŋ mac waloc, ma wasôm
yom têŋ mac ŋa awha wakuc
daŋ, dec oc wanem mac sa ŋalêŋ
bocke? Ti geŋ aö bu waloc
ma Ŋalau Dabuŋ kêŋ yom têŋ
aö, tu bu wahoc asê têŋ mac,
me tu wawhê nem gauc sa me
wandôhôŋ mac-ŋga me wahoc
asê gitôm propet, dec aneŋ yom
dau oc nem mac sa. 7 Akôc
gauc pi gêŋ naŋ dakôc tu danem
wê sip-ŋga, gitôm gasuc me gita.
Ŋamalac daŋ bu yu me ndic
ŋapep dom, dec asa oc tôm bu
êŋyalê wê dau ŋawa? 8 Ma ŋgac
ndic dahuc-ŋga bu ndic ŋapep
dom, dec asa oc êmasaŋ dau tu
ndic siŋ-ŋga? 9 Ma mac lau naŋ
asôm yom awha wakuc-ŋga yêc
gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ bocdi-
naŋ. Bu yom kaiŋ dinaŋ ŋahu yêc
awê dom, ma lau oc sêŋyalê ŋalêŋ
bocke? Mac oc asôm yom dau tôm
gêŋ ŋakêcsia ŋambwa-ŋambwa.

10 Lau nom-ŋga si awha têŋtêŋ
daêsam yêc, ma lau naŋ sêsôm
dau si awha, naŋ sêŋyalê ŋahu.
11 Ŋgac daŋ bu sôm dau ndê awha
ma aö bu waŋyalê ŋahu dom, dec
aö walic iŋ gitôm ŋgac apa, ma iŋ
oc lic aö bu ŋgac apa bocdinaŋ.
12 Ma yêc mac-ŋga bocdinaŋ.
Mac tamkwê Ŋalau Dabuŋ ndê
mwasiŋ, bocdinaŋ dec tamkwê
mwasiŋ naŋ tôm bu po gôlôwac
dabuŋ sa, naŋ hôc gêlêc mwasiŋ
ŋatô, tu bu akôm gôlôwac dabuŋ
êŋsôwec tiatu.

13 Bocdinaŋ dec ŋamalac naŋ
sôm yom awha wakuc-ŋga, naŋ
teŋ mbec bu Anötö kêŋ mwasiŋ
nem yom dau kwi-ŋga têŋ iŋ
whiŋ maŋ. 14 Bu têŋ ndoc aö
gateŋ mbec ŋa yom awha wakuc-
ŋga, naŋ aö dauŋ neŋ gatuŋ teŋ
mbec, magoc aneŋ gauc kêkuc
mbec dau dom. 15 Bocdinaŋ
aö oc wakôm sake? Aö wateŋ
mbec ŋa awha wakuc naŋ aneŋ
gatuŋ kêyalê, ma wateŋ mbec ŋa
aö dauŋ neŋ awhaŋ naŋ kayalê
ŋahu, naŋ whiŋ. Aö wanem
wê awha wakuc naŋ aneŋ gatuŋ
kêyalê, ma wanem wê ŋa dauŋ
neŋ awhaŋ naŋ kayalê ŋahu, naŋ
whiŋ. 16 Am bu êmpiŋ Anötö ŋa
yom awha w akuc-ŋga, tôm nem
gatôm kêyalê, ma ŋamalac daŋ
bu mbo gôlôwac dabuŋ ŋalôm
naŋ kêyalê awha dau dom, dec iŋ
oc tôm dom bu sôm, “Yomandô,”

têŋ ndoc am gic bata nem yom.
Ŋahu bu iŋ gêm gauc yom naŋ
am sôm. 17 Am daôm gêm d aŋge
Anötö ŋapep, magoc am nem yom
gêm ŋamalac dinaŋ sa dom.
18 Aö gam daŋge Anötö bu iŋ
kêŋ mwasiŋ wasôm yom awha
wakuc-ŋga têŋ aö hôc gêlêc mac
hoŋ su. 19 Magoc têŋ têm
naŋ aö gambo gôlôwac dabuŋ
ŋalôm, naŋ aö tac whiŋ bu wasôm
yom naŋ lau hoŋ sêŋyalê, tu
bu wandôhôŋ ŋac-ŋga. Aö bu
wasôm yom ŋalhô amaŋdaŋ naŋ
ŋahu yêc awê, naŋ hôc gêlêc
bu wasôm yom awha wakuc-ŋga
ŋalhô 10,000, naŋ lau hoŋ sêŋyalê
ŋahu dom.
20 O asidôwai hac. Akôc gauc
ŋapep, atôm lau atu-tu. Akôc
gauc atôm balêkoc sauŋ dom.
Ambo atôm balêkoc dedec tu gêŋ
tigeŋ-ŋga, naŋ tu ambo ahê lêŋ
sac-ŋga. 21 Gauc nem yom naŋ
Pômdau sôm, naŋ sêto yêc bocdec
bu:

> Aö waŋkiŋ lau apa sênem aö
> awhaŋ ma wakêŋ puc lau
> dindec ŋa lau apa dau awha.
> Magoc ŋac oc sêkêŋ daŋga aö
> dom, tôm sêkêŋ daŋga aneŋ
> yom muŋ su dom. *[Ais*
> *28:11-12]*

22 Pômdau kêŋ lau naŋ sêsôm
yom awha apa gitôm gêŋ dalô
kaiŋ daŋ, bu kêŋ puc lau Israel-
ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ dom.
Ma mwasiŋ dasôm yom awha
wakuc-ŋga iŋ kaiŋ tigeŋ. Anötö
kêŋ gitôm gêŋ dalô tu lau naŋ
sêkêŋ whiŋ dom-ŋga. Iŋ kêŋ
tu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga-ŋga dom.
Magoc mwasiŋ dahoc yom asê
tôm propet-ŋga, naŋ iŋ kêŋ tu
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga-ŋga. Iŋ kêŋ
tu lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom naŋ-
ŋga dom.* 23 Bocdinaŋ, mac
lau akêŋ whiŋ-ŋga bu akac daôm
sa ma mac hoŋ bu asôm yom
awha wakuc-ŋga, ma lau ŋatô
naŋ sêkêŋ whiŋ dom me si gauc
sa pi gêŋ dau dom, naŋ bu sêmbo
sêwhiŋ mac, dec ŋac oc sêsôm
sake? Ŋac oc sêsôm bu mac nem
gauc kêŋsôŋ. 24 Magoc mac hoŋ
bu ahoc yom asê atôm propet
têŋ ndoc lau kaiŋ dinaŋ sêmbo
sêwhiŋ mac, dec mac nem yom
oc kuŋ ŋac si ŋalôm e sêŋyalê
bu sic waê bu sêtap matôc sa tu
ŋac si mêtê sac-ŋga. 25 Ma yom
pi ŋac si mêtê sac, naŋ ŋac gauc
gêm bu sêsiŋ yêc ŋac si ŋalôm,
naŋ mac nem yom oc puc asê
tiawê. Ma bocdinaŋ ŋac oc sêpôŋ
haduc aŋgô andô têŋ nom ma
sêtoc Anötö sa. Ma ŋac oc sêsôm
asê bu, “Anötö mbo whiŋ mac,
yomandô!”

Pol whê ŋagôliŋ om-ŋga sa

26 Bocdinaŋ asidôwai, têŋ ndoc
mac akac daôm sa tu alic om-ŋga,
naŋ lau ŋatô sêkôc wê sêmeŋ,
lau ŋatô sêkôc yom bu sêndôhôŋ
lau, lau ŋatô sêkôc yom naŋ
Ŋalau Dabuŋ hoc asê têŋ ŋac,
ŋatô sêsôm yom awha wakuc-
ŋga, ma ŋatô sênem yom awha
wakuc-ŋga dau kwi. Gêŋ hoŋ
naŋ mac bu akôm, naŋ akôm tu
apuc gôlôwac dabuŋ hoŋ dôŋ-
ŋga. 27 Lau bu sêsôm yom awha
wakuc-ŋga, dec lu me tö sêsôm
goc tôm. Daŋ sôm e pacndê, goc
ŋamalac tilu-ŋga sôm ndê. Ma
ŋamalac daŋ nem ŋac si yom dau
kwi maŋ. 28 Magoc ŋamalac nem
y om dau kwi-ŋga daŋ bu mbo
dom, goc ŋamalac naŋ tac whiŋ

* **14:22** Aisaya ndê yom, naŋ Pol to yêc ŋabatiŋ 21, naŋ hêganôŋ lau apa naŋ Pômdau kêkiŋ bu sêŋgwiniŋ lau Israel-ŋga naŋ sêsôc iŋ ŋapu ti sêkêŋ whiŋ iŋ dom. Pol gêm dôhôŋ lau apa awha, naŋ lau Israel si ŋacyo dinaŋ sêsôm, ma mwasiŋ dasôm yom awha wakuc-ŋga. Lau Israel-ŋga sêkac si ŋalôm kwi tu lau apa si yom-ŋga dom, ma Pol bu tôc asê bu ŋalêŋ tigeŋ, yom awha wakuc oc nem lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sa dom, me kac si ŋalôm kwi e sêti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dom. Ŋabatiŋ 23 whê gêŋ dau sa tiawê.

bu sôm y om awha wakuc-ŋga
nem dau dôŋ yêc gôlôwac dabuŋ
ŋalôm. Tôm bu iŋ sôm iŋ ndê yom
awha wakuc-ŋga têŋ ndoc iŋ mbo
tawasê, ma yom dau yêc iŋ ma
Anötö ŋasawa.

29 Ma lau bu sêhoc yom asê
sêtôm propet yêc gôlôwac dabuŋ
ŋalôm, dec lu me tö sêhoc yom
asê, ma lau hoŋ sêkêŋ daŋga
ŋapep ma sêŋsahê yom dau.
30 Ŋamalac daŋ bu ndöc mac
ŋalôm, ma Ŋalau Dabuŋ bu hoc
yom daŋ asê têŋ iŋ, dec ŋamalac
naŋ sôm yom mbo, naŋ hu siŋ ma
kêŋ ŋasawa têŋ ŋamalac dinaŋ
bu sôm yom dau asê. 31 Gitôm
bu mac hoŋ ahoc yom asê atôm
propet aô daôm aô daôm, bu
andôhôŋ ti apuc gôlôwac dabuŋ
hoŋ dôŋ. 32 Lau naŋ sêtap
mwasiŋ sa bu sêhoc yom asê
sêtôm propet, naŋ sêtôm bu
sênem gôliŋ dau si lêŋ sêhoc yom
dau asê-ŋga. 33 Bu Anötö tec bu iŋ
ndê lau sêkôm gêŋ bambaliŋ. Iŋ
Anötö yom malô-ŋga.

Anötö ndê gôlôwac dabuŋ hoŋ
sêŋkuc lêŋ tigeŋ bocdec bu. 34 Têŋ
ndoc mac akac sa tu alic om-ŋga,
naŋ lauwhê sêsôm yom dom sic
ŋawaê. Ŋac sêsôc lauŋgac ŋapu
tôm yomsu sôm, ma sênem dau
dôŋ. 35 Awhê daŋ bu ŋgô yom daŋ
naŋ iŋ kêyalê ŋahu dom, naŋ nem
dau dôŋ e om pacndê, ma ndac
nakweŋ têŋ ndoc iŋlu sêmbo si
andu. Iŋ bu sôm yom yêc gôlôwac
dabuŋ ŋalôm, naŋ gêŋ mayaŋ-
ŋga.

36 Mac lau Korin-ŋga bu atec
aneŋ yom dindec, goc wandac
mac bocdec bu. Anötö kêŋ ndê
yom têŋ mac tamwasêm, me kêŋ
têŋ mac muŋ bu andic dulu têŋ
lau ŋatô, a? 37 Asa naŋ gauc gêm
bu iŋ propet daŋ, me tap Ŋalau
Dabuŋ ndê mwasiŋ sa kêlêc, naŋ
êŋyalê bu yom naŋ gato têŋ
mac, naŋ Pômdau dau ndê yatu.
38 Ŋamalac daŋ bu kôc aneŋ yom
sa dom, naŋ Pômdau oc kôc iŋ sa
dom. 39 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai,
tamkwê mwasiŋ bu ahoc yom asê
atôm lau propet, ma alhac lau naŋ
sêsôm yom awha wakuc-ŋga, naŋ
ahuc dom. 40 Magoc têŋ ndoc mac
bu alic om, naŋ akôm gêŋ hoŋ
ŋapep ma aŋkuc lêŋ solop.

15

Pol puc yom naŋ iŋ hoc asê pi Yisu, naŋ dôŋ

1 O asidôwai, aö bu wawhê mac
nem gauc sa tiyham pi ŋawaê
ŋayham naŋ gahoc asê têŋ mac
muŋ su. Mac akôc ŋawaê dau sa,
ma ti mac nem akêŋ whiŋ ŋahu.
2 Ŋawaê ŋayham naŋ gahoc asê
têŋ mac, naŋ tôc lêŋ Anötö nem
mac si-ŋga asê, ma bocdinaŋ dec
asap dôŋ ŋapaŋ. Mac bu asap dôŋ
dom, dec mac nem akêŋ whiŋ oc
tisac ma ŋandô mbasi.

3 Bu yom naŋ gac dulu têŋ
mac, naŋ kêkuc yom naŋ aö dauŋ
gaŋgô muŋ su. Ma yom naŋ atu
ma tiŋamata aneŋ yom hoŋ, naŋ
bocdec bu. Kilisi mbac ndu tu yac
neŋ sac-ŋga, tôm yom naŋ sêto
yêc, naŋ sôm. 4 Lau sêŋsuhuŋ iŋ,
ma têŋ bêc titö-ŋga Anötö uŋ iŋ
sa, tôm sêto yêc naŋ. 5 Goc iŋ hoc
dau asê têŋ Pita, ma têŋ lau ŋatô
naŋ sêmbo †ŋgacsêŋomi 12 si
toŋ. 6 Ma tiŋambu iŋ hoc dau asê
têŋ asidôwai toŋ atu naŋ sêmbo
sêwhiŋ dau. Ŋac lau daêsam,
sêhôc gêlêc 500 su. Kwahic dec
ŋac si lau ŋatô sêmbac ndu su,
magoc daêsam gacgeŋ sêmbo tali.
7 Tiŋambu iŋ hoc dau asê têŋ Jems
ma têŋ lau aposel hoŋ. 8 Ma
tiŋambu andô iŋ hoc dau asê têŋ
aö dauŋ, naŋ gati aposel gitôm
balêkoc naŋ dinda kôc so ndê
têm. 9 Bu aö galic dauŋ tôm lau
aposel si ŋgac ŋambu-ŋga solop.
Sêsam aö bu aposel, magoc aö
ŋgac ŋayham dom bu sêhê ŋaê

aposel pi aö. Ŋahu bu muŋ-
ŋga lê aö gakêŋ kisa Anötö ndê
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga. 10 Magoc tu
Anötö kêmwasiŋ aö-ŋga, dec aö
gati aposel, ma iŋ ndê mwasiŋ dau
meŋ ŋambwa dom. Mba! Bu aö
gakôm gweleŋ gahoc gêlêc Kilisi
ndê aposel hoŋ su. Magoc aö dauŋ
gakôm dom. Anötö ndê mwasiŋ
puc aö dôŋ, dec kêŋ ŋaclai têŋ aö
bu wakôm gweleŋ. 11 Bocdinaŋ
aŋyalê ŋapep bu yom naŋ aö
gahoc asê pi Kilisi, ma aposel hoŋ
sêhoc asê, iŋ yom tigeŋ. Ma yom
dau ti mac nem akêŋ whiŋ ŋahu.

Lau batê oc sêtisa

12 Yac am mêtê ma ahoc asê bu
Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ lau batê-
ŋga. Ma bocdinaŋ bocke dec mac
nem lau ŋatô sêsôm bu lau batê oc
sêtisa dom? 13 Aŋgô! Iŋ bu yom
ŋandô bu lau batê sêtôm dom bu
sêtisa, dec tôm dom bu Kilisi dau
tisa ma mbo tali tiyham bocdinaŋ.
14 Ma Kilisi bu tisa su dom, dec
mêtê naŋ yac am, naŋ oc ŋahu
mbasi, ma mac nem akêŋ whiŋ
ŋahu mbasi bocdinaŋ. 15 Ma gêŋ
daŋ tiyham. Yac lau aposel am
mêtê ma asôm bu Anötö uŋ Kilisi
sa akêŋ lau batê-ŋga. Magoc mac
asôm bu lau batê oc sêtisa dom.
Mac nem yom bu yom ŋandô, dec
mêtê naŋ yac ahoc asê pi Anötö,
naŋ yom tasaŋ. 16 Bu lau batê
bu sêtisa dom, dec Kilisi dau tisa
su dom. 17 Ma iŋ bu yom ŋandô
bu Anötö uŋ Kilisi sa su dom, dec
mac nem akêŋ whiŋ oc ŋandô
mbasi, ma mac nem sac gacgeŋ
yêc mac-ŋga. 18 Ma Anötö bu
uŋ Kilisi sa su dom, dec lau naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu ma sêmbac ndu
su, naŋ gacgeŋ siŋga su. 19 Tu
Kilisi-ŋga dec yac dakêŋ bataŋ bu
Anötö oc uŋ yac hoŋ sa têŋ têm
ŋambu-ŋga. Yom dau bu yom
ŋandô dom, dec gêŋ naŋ dakêŋ
bataŋ, naŋ gêŋ têm kwahic dec-
ŋga ŋambwa ma ŋandô mbasi têŋ
têm ŋambu-ŋga. Ma lau hoŋ oc
sêpu yac ma sêlic yac tôm lau
gauc mbasi-ŋga.

20 Magoc Anötö uŋ Kilisi sa akêŋ
lau batê-ŋga yomandô. Iŋ gitôm
lau hoŋ naŋ sêmbac ndu su, naŋ
si ŋgac mbêc. 21 Ŋamalac tigeŋ ti
dambac ndu ŋahu. Ma ŋamalac
tigeŋ ti datisa akêŋ lau batê-ŋga
ŋahu. 22 Yomandô! Tu Adam-
ŋga dec yac hoŋ dawêkaiŋ seŋ
dambac ndu-ŋga. Magoc tu Kilisi-
ŋga dec lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ,
naŋ sêwêkaiŋ seŋ sêmbo tali-ŋga.
23 Tigeŋ lau naŋ sêmbac ndu, naŋ
oc sêtisa tôm ŋandoc. Kilisi tisa
muŋ, gitôm gêŋ ŋandô mbêc. Ma
têŋ ndoc iŋ mbu meŋ, naŋ lau naŋ
sêti iŋ ndê, naŋ oc sêtisa. 24 Têŋ
dinaŋ iŋ oc ndic bata têm kwahic
dec-ŋga, ma iŋ oc seŋ ŋaclai ti
ŋagôliŋ hoŋ su, ma kêŋ gêŋ hoŋ
sip Damaŋ Anötö amba bu nem
gôliŋ. 25 Bu Kilisi gic waê bu nem
gôliŋ e iŋ kêŋ iŋ ndê ŋacyo hoŋ
sêsôc iŋ gahi ŋapu. 26 Ma ŋacyo
ŋambu-ŋga naŋ iŋ oc seŋ su, naŋ
ŋaclai dambac ndu-ŋga. 27 Sêto
yom yêc bocdec bu:

> Iŋ kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc iŋ gahi
> ŋapu. *[BW 8:6]*

Yom dinaŋ pi ‘gêŋ hoŋ,’ naŋ
hêganôŋ Anötö dom, bu Anötö
dau kêŋ ŋaclai têŋ Kilisi pi gêŋ
hoŋ. 28 Tigeŋ têŋ ndoc Anötö ndê
Atu dau kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc iŋ ndê
gôliŋ ŋapu su, naŋ goc iŋ dau oc
sôc Anötö ŋapu. Ma bocdinaŋ
Anötö tigeŋ oc ti ŋadau ma nem
gôliŋ gêŋ hoŋ.

29 Anötö oc uŋ lau batê sa têŋ
têm ŋambu-ŋga, yomandô. Bu
bocdinaŋ dom, dec tu sake-ŋga
lau ŋatô sêliŋ saŋgu tu lau naŋ

sêmbac ndu su-ŋga?* 30 Ma gauc
nem yac lau aposel. Tu sake-
ŋga yac ahôc ŋawapac ti kisa
ŋapaŋ tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga? 31 O asidôwai. Aö gapo
mac nem waêm sa tu mac nem
akêŋ whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu
Kilisi-ŋga. Mac aŋyalê bu yom
dau iŋ yom ŋandô, dec aŋyalê bu
yom dec iŋ yom ŋandô bocdinaŋ.
Lau sêkôm bu sêndic aö ndu tôm
bêc hoŋ. 32 Yêc malac Epesas lau
sêkêŋ kisa aö gitôm bôclai sac,
magoc aö gac siŋ têŋ ŋac ti ŋaŋga.
Magoc lau batê bu sêtisa dom,
tôm mac nem lau ŋatô sêsôm, dec
aö neŋ gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga iŋ ŋamalac ŋambwa si gêŋ,
ma oc nem aö sa daŋ dom. Bu
bocdinaŋ dec dakôm tôm yom naŋ
sêto yêc bocdec bu:

> Gauc nem gêŋ daneŋ ti danôm-
> ŋga eŋ, bu ŋasawa apê eŋ yac
> oc dambac ndu ma dandiŋaŋ.
> *[Ais 22:13]*

33 Ayob daôm bu lau sêŋsau
mac dom. Gauc nem yom naŋ
sêsôm bocdec bu, “Mac bu ambo
awhiŋ lau naŋ sêkôm mêtê sac,
dec mêtê sac dau oc kôm mac nem
mêtê ŋayham tisac whiŋ.” 34 Aö
wasôm têŋ mac bu mayam daôm,
bu mac nem lau ŋatô sêsa si lêŋ
gitôm sem gauc Anötö ma sêsap
mêtê sac dôŋ ŋapaŋ. Bocdinaŋ
akôc gauc ŋapep ma ahu mêtê sac
siŋ gacgeŋ.

Lau oc sêtisa ti ŋamlic kaiŋ bocke?

35 Mboe mac nem lau ŋatô oc
sêndac, “Anötö oc uŋ lau batê
sa ŋalêŋ bocke?” me “Lau batê
oc sêtisa ti ŋamlic kaiŋ bocke?”
36 Yom dau iŋ yom gauc mbasi-
ŋga. Aŋgô! Gêŋ naŋ mac asô sip
nom, naŋ bu tibalê dom, dec oc
po pi meŋ dom. 37 Mac bu asô
gêŋ ŋamatu gitôm yaŋgom me
gêŋ ŋawhê ŋatô, dec mac asô gêŋ
dau ŋagatôm naŋ oc po pi meŋ
tiŋambu, naŋ dom, magoc asô
ŋamatu ŋambwa sip nom. 38 Ma
Anötö dau kêŋ gêŋ ŋagatôm têŋ
gêŋ ŋawhê tôm iŋ dau kêmasaŋ
su. Iŋ kêŋ ŋagatôm tidau-tidau
têŋ gêŋ ŋawhê tigeŋ-tigeŋ. 39 Ma
ŋagatôm ti ŋamlic naŋ iŋ kêŋ têŋ
gêŋ hoŋ, naŋ sêtôm dau d om.
Iŋ kêŋ ŋamalac si ŋamlic kaiŋ
daŋ, ma bôc si kaiŋ daŋ, ma mbac
ti i bocdinaŋ. 40 Gêŋ undambê-
ŋga sêmbo ti ŋac si ŋawasi kaiŋ
daŋ, ma gêŋ nom-ŋga sêmbo ti
ŋac si ŋawasi kaiŋ daŋ bocdinaŋ.
41 Ac ti ayô ma tata hoŋ si ŋawasi
têŋtêŋ. Ma tata hoŋ si ŋawasi
gitôm dau dom. 42 Ma têŋ ndoc
lau batê sêtisa, naŋ oc ŋalêŋ kaiŋ
tigeŋ. Lau batê naŋ taŋsuhuŋ
sip nom, naŋ si ŋamlic iŋ gêŋ
têm kwahic dec-ŋga, ma tôm dom
bu yêc ŋapaŋ. Magoc Anötö oc
uŋ sa ma nem kwi ti gêŋ yêc
ŋapaŋ-ŋga. 43 Gêŋ naŋ taŋsuhuŋ
iŋ gêŋ waêmba, magoc Anötö
oc uŋ sa ma kôm ti gêŋ tiwaê.
Taŋsuhuŋ gêŋ ŋaclai mba, magoc
Anötö oc uŋ sa ti ŋaclai. 44 Bu
yac taŋsuhuŋ ŋamlic nom-ŋga,
magoc Anötö oc uŋ sa ti ŋamlic
wakuc undambê-ŋga. Yac taŋyalê
bu ŋamlic nom-ŋga dec yêc, ma
ŋamlic undambê-ŋga yêc bocdi-
naŋ. 45 Anötö kêmasaŋ ŋamalac
si ŋamlic nom-ŋga, tôm yom naŋ
sêto yêc bocdec bu:

> Ŋgac ŋamata-ŋga Adam iŋ ti
> gêŋ tali. *[Gen 2:7]*

Ma Adam ŋambu-ŋga, naŋ
Kilisi dau, naŋ tisa ti ŋamlic
undambê-ŋga. Ma yac oc dambo

* **15:29** Mêtê dau ŋahu yêc awê dom, magoc Pol ndê yom tôc asê bu lau Korin ŋatô sêliŋ saŋgu tu ŋac si lau naŋ sêmbac ndu-ŋga. Mboe lau batê dinaŋ sêkêŋ whiŋ Yisu su, magoc sêliŋ busaŋgu su dom têŋ ndoc sêmbo tali, ma tu dinaŋ-ŋga dec lau ŋatô sêliŋ saŋgu tu ŋac-ŋga. Pol sôm bu mêtê dinaŋ iŋ solop me so dom, magoc iŋ sôm yom pi mêtê dau tu bu puc iŋ ndê yom pi lau batê sêtisa-ŋga naŋ dôŋ.

taŋli tu iŋ-ŋga, ma datap neŋ
ŋamlic wakuc undambê-ŋga sa,
tôm iŋ ndê. 46 Yac dakôc ŋamlic
undambê-ŋga muŋ dom, magoc
dakôc ŋamlic nom-ŋga muŋ,
ma tiŋambu oc datap ŋamlic
undambê-ŋga sa. 47 Ŋamalac
ŋamata-ŋga meŋ akêŋ nom.
Magoc ŋamalac tilu-ŋga meŋ
akêŋ undambê. 48-49 Kwahic dec
yac hoŋ dambo datôm ŋamalac
nom-ŋga ŋamata-ŋga dinaŋ.
Dinaŋi sêkôc yac bu dambo
datôm ŋamalac nom-ŋga dinaŋ.
Magoc lau naŋ sêmbo undambê,
naŋ sêmbo sêtôm ŋ amalac
undambê-ŋga, ma tiŋambu yac
oc datiwakuc, ma dambo datôm
ŋamalac undambê-ŋga.
50 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai, aö
wasôm têŋ mac bu yac datôm
dom bu dasôc Anötö ndê gameŋ
undambê-ŋga ti neŋ ŋamlic têm
kwahic dec-ŋga. Bu yac neŋ dac
ti ŋamsôm iŋ gêŋ yêc ŋapaŋ-ŋga
dom, ma tôm dom bu wêkaiŋ
gameŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga.
51 Aö bu wasôm yom ŋahu atu
daŋ têŋ mac aŋgô. Yac hoŋ oc
dambac ndu dom, magoc Anötö oc
nem yac hoŋ kwi ma kêŋ ŋamlic
wakuc têŋ yac. 52 Têŋ bêc ŋambu-
ŋga dahuc oc taŋ, ma sep tigeŋ
lau batê oc sêtisa ti ŋamlic wakuc
sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga. Ma Anötö
oc nem yac lau naŋ dambo taŋli,
naŋ kwi dawhiŋ, ma kêŋ ŋamlic
wakuc têŋ yac. 53-54 Bu ŋamlic
nom-ŋga oc tôm dom bu yêc
ŋapaŋ, ma gic waê bu niŋga. Boc-
dinaŋ têŋ bêc ŋambu-ŋga Anötö
oc nem ŋamlic nom-ŋga kwi ti
gêŋ yêc ŋapaŋ-ŋga, naŋ tôm dom
bu niŋga. Gauc nem yom naŋ
sêto yêc bocdec bu:

Anötö ku ŋaclai dambac ndu-
ŋga dulu su, ma pacndê sam-
buc. *[Ais 25:8]*

Yom dau oc ŋandô sa têŋ bêc
ŋambu-ŋga.

55 O ŋaclai dambac ndu-ŋga,
am oc ku yac dulu ŋalêŋ
bocke? Am nem ŋamalic ndic
yac ndu-ŋga yêc nde? *[Hos 13:14]*

56 Ŋamalic naŋ wê yac dasa seŋ
dambac ndu-ŋga, naŋ mêtê sac.
Ma yomsu kêŋ ŋaclai têŋ mêtê
sac. 57 Magoc danem daŋge Anötö
naŋ ku yac neŋ ŋacyo dulu tu
yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga.
58 Bocdinaŋ, aneŋ asidôwai atac
whiŋ-ŋga, alhac ŋaŋga ma ayob
daôm bu gêŋ daŋ ku mac dulu
dom. Akêŋ nem ŋalôm sambuc
tu Pômdau ndê gweleŋ-ŋga. Bu
mac aŋyalê su bu gêŋ bocke naŋ
mac akôm tu Pômdau-ŋga, naŋ
gêŋ ŋandô mbasi-ŋga dom. Oc
nem ŋandô!

16

Sêkêŋ da bu sênem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa

1 Aö wasôm yom pi awa naŋ
mac bu andic sa bu anem Anötö
ndê lau dabuŋ Jerusalem-ŋga sa.
Akôm tôm yom naŋ aö gasôm têŋ
gôlôwac dabuŋ naŋ sêmbo gameŋ
Galesia-ŋga, naŋ su. 2 Tôm wake
ŋabêc ŋamata-ŋga sambob, mac
tigeŋ-tigeŋ andic nem awa da-
ŋga sa tôm awa naŋ mac tigeŋ-
tigeŋ atap sa yêc wake dinaŋ
ŋalôm. Andic sa gwanaŋ ma akêŋ
ndöc. Ma têŋ ndoc aö wahôc
asê mac yêc malac Korin, naŋ
oc wakêŋ ŋawapac têŋ mac bu
andic sa têŋ têm dinaŋ-ŋga dom.
3 Aŋyaliŋ lau ŋatô sa naŋ mac alic
ŋayham bu sêkôc mac nem da
dau, ma sêkêŋ têŋ gôlôwac dabuŋ
Jerusalem-ŋga. Ma têŋ ndoc aö
wahôc asê mac, naŋ wato bapia
puc ŋac dôŋ-ŋga ma waŋkiŋ ŋac
sêndi. 4 Ma aö bu walic tôm bu aö
dauŋ watêŋ Jerusalem wandi, goc
yac aŋsêlêŋ awhiŋ dauŋ.

Pol ti lau ŋatô oc sêndic lau Korin kêsi

5 Aö gauc gêm bu wandic lau
gameŋ Masedonia-ŋga kêsi, ma
tiŋambu watêŋ mac waloc. 6 Aö
bu wambo wawhiŋ mac ŋasawa
baliŋ, mboe aö oc wambo e ndoc
uhô-ŋga pacndê. Ma bocdinaŋ
oc tôm bu mac anem aö sa tu
seŋ bocke naŋ wasa tiŋambu-
ŋga. 7 Aö gakêŋ bataŋ bu Pômdau
oc kêŋ ŋasawa baliŋ têŋ aö tu
wambo wawhiŋ mac-ŋga. Magoc
aö bu waloc ŋagahô, d ec oc
tôm dom bu wambo wawhiŋ mac
ŋasawa baliŋ. 8 Kwahic dec aö
oc gacgeŋ wambo malac Epesas e
Om †Pentikos-ŋga pacndê. 9 Ŋahu
bu Pômdau gêlêc gatam su bu
wakôm gweleŋ atu daŋ yêc dindec
e ŋandô sa. Ma gêŋ daŋ whiŋ, naŋ
lau daêsam sêkêŋ kisa aö yêc dec.
10 Timoti bu hôc asê mac, naŋ
goc akôc iŋ sa ti yom malô, tu bu
iŋ mbo whiŋ mac ti atac pa su
eŋ. Ŋahu bu iŋ kôm Pômdau ndê
gweleŋ tôm aö gakôm. 11 Alic bu
lau daŋ sêtec iŋ me sêpu iŋ dom.
Ma têŋ ndoc iŋ bu mbu têŋ aö
meŋ, naŋ aŋkiŋ iŋ lhö meŋ ti yom
malô. Aö gakêŋ bataŋ bu ŋasawa
sauŋ Timoti ma asidôwai ŋatô oc
sêmbu sêtêŋ aö sêmeŋ.
12 Yom pi yac neŋ asidôwa Apo-
los wasôm bocdec bu. Aö gateŋ
iŋ tidim daêsam bu êŋsêlêŋ whiŋ
asidôwai ŋatô ma têŋ mac loc.
Kwahic dec iŋ sôm bu iŋ oc
loc dom, magoc têŋ ndoc iŋ tap
ŋasawa ŋayham daŋ sa, naŋ iŋ oc
loc.

Yom ŋambu-ŋga

13 Anem ali, asap nem mêtê
akêŋ whiŋ-ŋga dôŋ ŋapaŋ, ma
alhac ŋaŋga ti nem ŋalôm pêŋ
dôŋ. 14 Ma akôm nem gêŋ hoŋ ti
mêtê atac whiŋ-ŋga.
15 O asidôwai. Mac aŋyalê bu
Stepanas ma lau hoŋ naŋ sêmbo
iŋ ndê andu, naŋ sêti lau ŋamata-
ŋga tu sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga yêc
mac nem gameŋ Akaya-ŋga. Ma
ŋac sêkêŋ si ŋalôm sambuc tu
sênem akiŋ Anötö ndê lau dabuŋ-
ŋga. Kwahic dec aö bu wandac
mac bocdec bu. 16 Lau kaiŋ dinaŋ,
ma lau asa naŋ sêlhac sêwhiŋ
ŋac ma sêkôm gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga, naŋ asôc ŋac ŋapu.
17 Têŋ ndoc Stepanas lu Fotunatas
ma Akayakus sêmeŋ akêŋ Korin
ma sêhôc asê aö, naŋ sêkôm aö
atac ŋayham atu. Ŋahu bu ŋac
sêkôc mac hoŋ aŋôm sêtêŋ aö
sêmeŋ. 18 Ŋac sêkôm aö neŋ
ŋalôm tigahô, tôm sêkôm mac
nem ŋalôm tigahô têŋ têm sêmbo
sêwhiŋ mac. Tu dinaŋ-ŋga dec
wasôm têŋ mac bu atoc lau kaiŋ
dinaŋ sa ŋapep.

Pol ti lau ŋatô sêkôm acsalô têŋ lau Korin-ŋga

19 Gôlôwac dabuŋ titoŋ-titoŋ
hoŋ naŋ sêmbo gameŋ Esia-
ŋga dindec, naŋ sêkêŋ si acsalô
ŋayham têŋ mac hoŋ. Ma Akwila
lu Prisila ti gôlôwac dabuŋ naŋ
sêkac sa yêc iŋlu si andu, naŋ
sêkêŋ acsalô ŋayham ti atac whiŋ
têŋ mac tu Pômdau-ŋga. 20 Ma
asidôwai hoŋ naŋ sêmbo gameŋ
dindec sêkêŋ acsalô têŋ mac boc-
dinaŋ. Mac hoŋ akam daôm,
aŋkuc Anötö ndê lau dabuŋ si lêŋ.
21 Aö Pol gato yom dindec ŋa
dauŋ amaŋ tu bu wakêŋ aneŋ
acsalô têŋ mac-ŋga.
22 Ŋamalac daŋ bu atac tec
Pômdau, naŋ Anötö pucbo iŋ. O
Pômdau, mbu mweŋ! 23 Pômdau
Yisu ndê mwasiŋ têŋ mac. 24 Aö
bu wakêŋ aneŋ atac whiŋ têŋ mac
lau akêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga hoŋ.

Pol ndê bapia tilu-ŋga têŋ lau Korin-ŋga Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol to bapia dindec têŋ ndoc iŋ mbo gameŋ Masedonia-ŋga. Iŋ tap sa bu aposel tasaŋ ŋatô sêkôm gweleŋ sêmbo malac Korin, ma sêndôhôŋ yom tasaŋ têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma sêpu Pol dau ma sêsôm bu iŋ aposel ŋandô dom. Bocdinaŋ Pol to bapia dindec têŋ ŋac bu whê dau sa bu iŋ aposel ŋandô, ma bu puc lau Korin-ŋga dôŋ tu bu sêsôc lau tasaŋ dinaŋ si yom ŋapu dom. Tiŋambu iŋ kêkiŋ Taitus têŋ ŋac gi bu lic ŋac sêmbo ŋalêŋ bocke, ma Taitus mbu meŋ ma sôm têŋ Pol bu lau Korin-ŋga daêsam sêsôc iŋ ndê yom ŋapu, ma sem dau kwi.

Pol to bapia dindec ma tôc asê bu iŋ tac ŋayham kêlêc tu ŋgô Taitus ndê ŋawaê pi lau Korin-ŋga. Ma iŋ whê iŋ ndê lêŋ tu ndic ŋac kêsi-ŋga sa. Iŋ sôm têŋ ŋac bu sêmatôc aposel tasaŋ dinaŋ, ma sêmatôc ŋac dau si lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ sêwhiŋ. Ma iŋ to yom pi ŋac si gweleŋ sic awa sa-ŋga tu sênem lau Jerusalem-ŋga naŋ sêpônda dau, naŋ sa-ŋga.

Yom ŋamata-ŋga

1 Aö Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê †aposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, gambo gawhiŋ yac neŋ asidôwa Timoti, ma alu ato bapia dindec têŋ Anötö ndê gôlôwac dabuŋ yêc malac Korin, ma têŋ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ yêc gameŋ Akaya-ŋga. 2 Mwasiŋ ti yom malô akêŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi têŋ mac.

Anötö gêm malô ndê lau

3-4 Tampiŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba. Iŋ Damaŋ naŋ tawalô ti gêm malô yac yêc ŋawapac hoŋ-ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga dec yac atôm bu anem malô lau naŋ ŋawapac tidau-tidau tap ŋac sa, ŋalêŋ tigeŋ tôm Anötö dau kôm têŋ yac. 5 Ŋahu bu ŋawapac ti ŋandê tôm Kilisi hôc, naŋ kêsalê yac ahuc tu yac am akiŋ iŋ-ŋga. Magoc tu Kilisi-ŋga, dec Anötö ndê mwasiŋ nem malô yac-ŋga kêsalê yac ahuc bocdinaŋ. 6 Têŋ ndoc bocke ŋawapac tap yac sa, naŋ alic ŋayham bu ahôc tu bu anem malô mac-ŋga, ma tu mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga sa. Ma têŋ ndoc Anötö gêm malô yac, naŋ mwasiŋ dau golom mac bocdinaŋ, ma gêm mac sa bu alhac ŋaŋga ti nem atac pa su, ma ahôc ŋawapac kaiŋ tigeŋ tôm yac ahôc. 7 Yac aŋyalê bu mac ahôc ŋawapac awhiŋ yac, ma Anötö oc nem malô mac ti puc mac dôŋ awhiŋ yac bocdinaŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec yac atac lu-lu tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga dom.

Aposel sêhôc ŋawapac daêsam

8 O asidôwai. Aŋyalê pi ŋandô eŋ bu yac ahôc ŋawapac atu-tu daêsam yêc gameŋ Esia-ŋga. Gêŋ dinaŋ kêgwiniŋ yac ŋandô ma hôc gêlêc yac mba licwalô su e yac gauc gêm bu oc seŋ yac su andiŋaŋ. 9 Yomandô! Yac gauc gêm bu yac mba têm ambo taŋli-ŋga pacndê têŋ ndoc dinaŋ. Magoc mba. Wapac dau tap yac sa bu êndôhôŋ yac bu taŋkwê yac dauŋ mba licwalô dom, magoc taŋkwê Anötö naŋ tôm bu uŋ lau batê sa, naŋ ndê ŋaclai. 10 Yac gauc gêm bu ŋawapac dinaŋ oc ku yac dulu, magoc Anötö kêgaho yac su. Ma yac akêŋ whiŋ ti taŋkwê iŋ bu nem yac sa ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ ŋapaŋ. 11 Ma yac akêŋ

whiŋ bu mbec naŋ mac ateŋ, naŋ
oc nem yac sa bocdinaŋ. Têŋ ndoc
ŋawapac bu tap yac sa tiyham,
naŋ Anötö oc nem yac sa tu mac
nem mbec-ŋga. Ma lau daêsam
naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ oc sênem
daŋge Anötö tu iŋ ndê mwasiŋ
naŋ kêŋ têŋ yac-ŋga.

Pol kêŋ ndê têm ndic lau Korin kêsi-ŋga pi ahic

12 Aŋgô su naŋ. Lêŋ ti sakiŋ naŋ
yac akôm ambo nom, naŋ akôm
aŋkuc gauc nom-ŋga daŋ dom.
Mba. Yêc yac mba ŋalôm yac
akêŋ whiŋ bu yac asa mba lêŋ tôm
Anötö atac whiŋ eŋ. Yac akôm
gweleŋ hoŋ ti mba ŋalôm ma gauc
sambuc, ma asa lêŋ ŋawasi eŋ,
tôm Anötö ndê mwasiŋ puc yac
dôŋ. Ma têŋ ndoc yac ambo
awhiŋ mac, naŋ yac aŋkuc lêŋ
tigeŋ dinaŋ. Lêŋ dau ti yac mba
ŋahu apo dauŋ sa-ŋga. 13-14 Lau
ŋatô sêsôm bu yom hoŋ naŋ yac
ato têŋ mac, naŋ ŋahu yêc awê
dom, ma mac atôm dom bu asam
ma aŋyalê. Magoc mba. Kwahic
dec mac aŋyalê yac ti mba gweleŋ
ŋahu ŋapep su dom. Magoc yac
akêŋ bataŋ bu mac oc aŋyalê yac
pi ŋandô eŋ. Ma bocdinaŋ yac
oc ati mac nem ŋahu apo daôm
sa-ŋga, ma mac oc ati yac mba
ŋahu apo dauŋ sa-ŋga têŋ ndoc
Pômdau Yisu mbu meŋ.

15-16 Aneŋ ŋalôm pêŋ dôŋ pi
mac, dec galic ŋayham ma ka-
masaŋ neŋ lêŋ bu wandic mac
kêsi tidim lu. Aö gauc gêm bu
wandic mac kêsi têŋ ndoc watêŋ
gameŋ Masedonia-ŋga wandi. Ma
têŋ ndoc wambu akêŋ gameŋ di-
naŋ wameŋ, naŋ gauc gêm bu oc
walic mac tiyham. Ŋalêŋ dinaŋ oc
tôm bu wanem mac sa tidim lu,
ma tiŋambu dec oc tôm bu mac
aŋkiŋ aö watêŋ gameŋ Judia-ŋga
wandi. 17 Magoc tu aö gac mac
kêsi dom têŋ ndoc gambu akêŋ
gameŋ Masedonia-ŋga, dec mac
gauc gêm bocke? Aö kamasaŋ lêŋ
dinaŋ gitôm gêŋ ŋambwa-ŋga, a?
Me aö gasôm "Aêc, aö waloc," ma
ŋasawa sauŋ gakac awhaŋ kwi,
ma gasôm bu "Mba, aö oc waloc
dom," kakuc lau nom-ŋga si lêŋ,
a?

18 Aŋgô su naŋ. Anötö iŋ
Yom Ŋandô Ŋadau, ma bocdinaŋ
yac lau naŋ am akiŋ iŋ, naŋ
atôm dom bu aŋsau mac atôm
lau naŋ sêsôm "Aêc," ma ŋasawa
sauŋ sêkac si ŋalôm kwi tiyham,
ma sêsôm "Mba." 19 Bu ŋawaê
ŋayham naŋ alu Sailas ma Timoti
ahoc asê têŋ mac pi Anötö ndê Atu
Yisu Kilisi, naŋ tôc asê bu Anötö
gôlôc tidôŋ bu kôc yac sa, ma sôm
"Aêc" têŋ yac tu Kilisi-ŋga. Ma
iŋ gitôm dom bu sôm "Aêc" têŋ
mac, ma ŋagahô kac ndê awha
kwi, ma sôm "Mba." 20 Bu gêŋ hoŋ
naŋ Anötö gic bata, naŋ iŋ oc kôm
ŋandô sa ma sôm "Aêc" têŋ yac
tu Kilisi-ŋga. Ma tu Yisu Kilisi-
ŋga dasôm "Yomandô" tu Anötö
ndê yom-ŋga, ma datoc iŋ ndê
waê sa. 21 Anötö dau puc mac
ma yac dôŋ, bu dasap neŋ dakêŋ
whiŋ Yisu Kilisi dôŋ ŋapaŋ. Iŋ
kêyaliŋ yac sa dati iŋ ndê. 22 Ma
iŋ kêŋ ndê Ŋalau Dabuŋ sip yac
neŋ ŋalôm tôm gêŋ ŋandô mbêc.
Ma tu dinaŋ-ŋga yac taŋyalê bu
mwasiŋ hoŋ naŋ iŋ gic bata bu
kêŋ têŋ yac, naŋ iŋ oc kôm ŋandô
sa. Ma Ŋalau dau ti Anötö ndê
ŋadalô naŋ tôc asê bu iŋ ndê lau
yac.

23 Aŋgô su naŋ. Aö gambu
gatêŋ malac Korin dom, ŋahu bu
mac asap nem lêŋ giso ŋatô dôŋ
ambo, ma aö gatec bu waloc ma
wakôm mac nem ŋalôm ŋawapac
andô tu wamatôc mac-ŋga. Anötö
kêyalê aneŋ ŋalôm, ma aö wasôm
yêc iŋ aŋgô-ŋga bu yom dau iŋ
yom ŋandô. 24 Aö gasôm yom
pi mac nem lêŋ giso tu bu yac
ati mac nem akêŋ whiŋ ŋadaui
lec dom. Mba. Mac tigeŋ-tigeŋ

alhac Anötö aŋgô-ŋga tu daôm
nem akêŋ whiŋ-ŋga. Ma yac
akôm gweleŋ awhiŋ mac tu bu
mac asa nem lêŋ ŋapep e ambo
ti atac ŋayham eŋ.

2

1 Tu dinaŋ-ŋga dec aö gauc gêm
tidôŋ bu wambu watêŋ mac waloc
dom, ŋahu bu aö gatec bu yac
dambo ti ŋalôm ŋawapac tiyham
tu wamatôc mac-ŋga. 2 Ma aö bu
wakôm mac ŋalôm ŋawapac, dec
asa mbo bu kôm aö atac ŋayham?
Bu mac lau daôm dinaŋ ati aneŋ
atac ŋayham ŋahu. 3 Tu dinaŋ-
ŋga dec aö gac mac kêsi tôm
aö gasôm su, naŋ dom, magoc
gato bapia daŋ têŋ mac. Ma aö
gakêŋ bataŋ bu mac oc asôc aneŋ
yom dau ŋapu. Ma bocdinaŋ têŋ
ndoc aö bu watêŋ mac waloc, naŋ
ŋawapac daŋ oc yêc yac ŋasawa
dom, ma gêŋ dau oc kôm aö atac
ŋayham. Ma aö gakêŋ whiŋ bu
mac hoŋ oc atac ŋayham awhiŋ
aö. 4 Yom dau aö kayalê bu
yom ŋaŋga, ma aö gato ti taŋsulu
eŋ, ma kasahê ŋawapac ti ŋandê
atu yêc neŋ ŋalôm. Aö gato tu
bu wakêŋ ŋawapac têŋ mac-ŋga
dom, magoc tu bu watôc asê bu
aö atac whiŋ mac ndu andô.

Pol sôm bu sêsuc ŋac si ŋamalac daŋ ndê sac kwi

5 Mac nem ŋgac daŋ kôm aö
ŋayom, ma gêŋ dau kêŋ ŋawapac
têŋ aö taŋwasêŋ dom. Aö gatec
bu wasôm yom daêsam pi gêŋ
dau, tigeŋ aö wasôm têŋ mac bu
iŋ kêŋ wapac mac hoŋ bocdinaŋ.
6 Magoc kwahic dec iŋ pu dau, dec
aö wasôm têŋ mac bu lêŋ bocke
naŋ gôlôwac dabuŋ sêsôm tidôŋ
tu sêmatôc iŋ-ŋga, naŋ gitôm.
7 Aö gatec bu iŋ mbo ti ŋalôm
ŋawapac atu ŋapaŋ, ma bocdi-
naŋ asuc iŋ ndê sac kwi, ma anem
malô iŋ ndê ŋalôm. 8 Aö atac whiŋ
bu mac akôm bocdinaŋ, tu bu
atôc asê têŋ iŋ bu mac atac whiŋ
iŋ. 9 Yom naŋ aö gato pi ŋgac
dinaŋ, naŋ gato tu bu waŋsahê
mac bu oc asôc aneŋ yom hoŋ
ŋapu, me mba. 10 Mac bu asuc
ŋamalac dinaŋ ndê giso kwi, dec
aö wasuc iŋ ndê sac kwi bocdinaŋ.
Bu giso bocke naŋ iŋ kôm têŋ
aö, naŋ Kilisi kêyalê bu aö gasuc
kwi, ma aö gakôm bocdinaŋ tu bu
wanem mac sa tu lêŋ amatôc giso-
ŋga ti apiŋ daôm dôŋ-ŋga. 11 Aö
gatec bu mac akêŋ ŋasawa têŋ
Sadaŋ bu seŋ lêŋ dapiŋ dauŋ dôŋ-
ŋga su. Bu yac taŋyalê Sadaŋ ndê
lêŋ hoŋ su.

Pol tac whiŋ bu lic Taitus

12 Têŋ ndoc aö gatêŋ malac
Troas ga, naŋ galic bu Pômdau
gêlêc gatam su têŋ aö bu wahoc
Kilisi ndê ŋawaê ŋayham asê yêc
gameŋ dinaŋ. 13 Magoc aneŋ
ŋalôm gi lu gi lu, ŋahu bu aö
gatap aneŋ asidôwa Taitus sa yêc
malac dinaŋ dom. Tu dinaŋ-ŋga
aö gahu lau malac dinaŋ-ŋga siŋ,
ma gatêŋ gameŋ Masedonia-ŋga
ga.

Pol whê lau aposel si gweleŋ sa

14 Magoc aö bu wanem daŋge
Anötö, ŋahu bu iŋ wê yac lau
naŋ dakêŋ whiŋ Kilisi, gitôm ŋgac
siŋsêlêc ti ndê lau siŋ-ŋga naŋ
sêku si ŋacyo hoŋ dulu. Ma
wanem daŋge iŋ bu lau daêsam
sêtap gauc sa pi Kilisi, tu gweleŋ
naŋ iŋ kêŋ sip yac amaŋ-ŋga.
Ma gauc pi Kilisi dau, iŋ gitôm
gêŋ malu ŋayham naŋ ŋamalu
pôm gameŋ kwi. 15-16 Bu Anötö
gêlic yac atôm gêŋ malu ŋayham,
tu yac mba gweleŋ ahoc ŋawaê
ŋayham asê pi Kilisi-ŋga. Lau
naŋ sêkôc ŋawaê dau sa ma sêtap
seŋ sêndöc tali-ŋga sa, naŋ sêlic
yac ti mba gweleŋ tôm sêŋgu
gêŋ ŋamalu ŋayham. Magoc
lau naŋ sêkôc sa dom dec sic
waê bu sêniŋga, naŋ sêtec yac ti

mba gweleŋ tôm sêŋgu gêŋ mbôp
ŋasu. Gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga dau iŋ gweleŋ atu andô,
ma yac neŋ asa gitôm bu kôm?
17 Magoc tu Anötö puc yac dôŋ-
ŋga, dec yac atôm bu akôm. Ma
yac akôm tôm lau daêsam naŋ
sêkôm tu sêtap awa sa-ŋga lec
dom. Mba. Yac aŋyalê tidôŋ
bu Anötö kêyaliŋ yac sa ma piŋ
yac dôŋ am daminŋ Kilisi, dec
akôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga
ti ŋalôm ŋawasi ambo iŋ aŋgô-
ŋga.

3

Lau Korin-ŋga si lêŋ whê Pol ndê gweleŋ sa

1 Mac gauc gêm bu yac asôm
yom dindec tu bu atoc dauŋ
sa-ŋga, a? Mba. Lau ŋatô
sêkôc bapia whê ŋac sa tu sêkôm
gweleŋ-ŋga. Magoc yac atôm lau
dinaŋ dom. Yac ahêgo dauŋ bu
akôc bapia daŋ bu whê yac sa
têŋ mac, me bu mac ato bapia
whê yac sa têŋ lau ŋatô-ŋga dom.
Mba. 2 Ŋahu bu mac daôm atôm
bapia whê yac sa-ŋga, naŋ sêto
yêc yac mba ŋalôm. Ma têŋ ndoc
lau sêlic mac nem lêŋ ti sakiŋ,
naŋ tôm ŋac sêsam bapia dau,
ma sêŋyalê bu yac aposel ŋandô.
3 Kwahic dec mac ati Kilisi ndê lau
tu yac mba gweleŋ-ŋga. Ma têŋ
ndoc lau sêlic mac asa nem lêŋ
tiwakuc, naŋ tôm sêlic bapia whê
yac sa têŋ ŋac-ŋga. Ma mac atôm
bapia naŋ sêto ŋa kêlêpê me atôm
Moses ndê yomsu naŋ Anötö to pi
hoc, naŋ dom. Mba! Mac atôm
bapia naŋ Anötö Tali Ŋadau ndê
Ŋalau to, ma iŋ to sip ŋamalac si
ŋalôm.

Pwac wakuc oc kêŋ yac dandöc taŋli

4 Tu Kilisi-ŋga dec yac akêŋ
whiŋ bu mac oc asap nem lêŋ ti
sakiŋ ŋayham dinaŋ dôŋ ŋapaŋ.
Bocdinaŋ yac ambo ti atac pa su
tu mac-ŋga yêc Anötö aŋgô-ŋga.
5 Yac bu atoc dauŋ sa ma asôm
bu yac dauŋ atôm bu akôm Anötö
ndê gweleŋ lec dom. Mba. Tigeŋ
tu Anötö kêŋ ŋaŋga têŋ yac-ŋga,
dec yac atôm bu akôm. 6 Aêc!
Tu ŋaclai naŋ Anötö dau kêŋ têŋ
yac-ŋga, dec yac atôm bu anem
akiŋ iŋ, ma ati lau akiŋ pwac
wakuc-ŋga. Ma pwac wakuc dau,
iŋ gitôm pwac akwa yomsu-ŋga
dom. Bu lau daŋ sêtôm dom bu
sêŋkuc pwac yomsu-ŋga ŋapep,
ma bocdinaŋ pwac dau tôc asê bu
tac waê bu dambac ndu. Tigeŋ
pwac wakuc naŋ hêganôŋ Ŋalau
ndê gweleŋ, naŋ oc nem yac sa bu
dandöc taŋli.

Pwac wakuc hôc gêlêc pwac akwa su

7 Aŋgô su naŋ. Pwac akwa
naŋ Anötö to pi hoc ma kêŋ têŋ
Moses, naŋ meŋ ti Anötö ndê
ŋawasi. Ŋawasi dau gêm Moses
ahuc dec lau Israel-ŋga daŋ sêtôm
dom bu sêlic iŋ aŋgô andô solop
e ŋawasi dau hê su. Pwac dau
meŋ ti ŋawasi, magoc sakiŋ pwac
akwa-ŋga dau ŋa-ŋandô, naŋ
dambac ndu.* 8 Tigeŋ sakiŋ pwac
wakuc-ŋga, naŋ Ŋalau Dabuŋ
gêm gôliŋ, naŋ ndê ŋawasi hôc
gêlêc su. 9 Pwac yomsu-ŋga
ŋa-ŋandô naŋ datap Anötö ndê
matôc sa. Tigeŋ pwac wakuc ŋa-
ŋandô naŋ dati lau gitêŋ tu Ŋalau
Dabuŋ ndê gweleŋ-ŋga. Boc-
dinaŋ pwac wakuc ndê ŋawasi
hôc gêlêc pwac akwa ndê su.
10 Pwac akwa meŋ ti ŋawasi, tigeŋ
yac bu danem dôhôŋ pwac akwa
dau whiŋ pwac wakuc, oc dalic

* **3:7** Yom dau ŋahu bocdec bu. Yac bu gauc nem bu danem akiŋ Anötö taŋkuc lêŋ pwac yomsu-ŋga, dec oc tôm dom bu dati lau gitêŋ ma datap seŋ dandöc taŋli-ŋga sa. Bu ŋamalac daŋ oc tôm dom bu êŋkuc yomsu hoŋ ŋapep, ma bocdinaŋ lêŋ yomsu-ŋga oc tôm dom bu kêŋ yac dandöc taŋli. Alic yom ŋatô yêc Rom 3:20; Gal 2:16; ma Jem 2:10.

gitôm gêŋ ŋawasi mba, bu pwac
wakuc ndê ŋawasi hôc gêlêc su.
11 Ŋawasi naŋ gêm Moses ahuc
têŋ ndoc iŋ kôc pwac akwa, naŋ
yêc baliŋ dom ma hê su, magoc
pwac wakuc ndê ŋawasi iŋ atu
andô, ma oc pacndê dom.
12 Bocdinaŋ yac akêŋ bataŋ
pwac wakuc ŋa-ŋandô, ma akôm
mba gweleŋ ti atac pa su. 13 Ma
yac akôm Anötö ndê ŋawasi ahuc
tôm Moses kôm, naŋ dom. Bu
têŋ ndoc Anötö ndê ŋawasi gêm
Moses ahuc, naŋ iŋ kôm aŋgô
andô ahuc ŋa po, bu lau Israel-
ŋga sêlic iŋ aŋgô andô dom e
ŋawasi dau hê su. 14-15 Magoc lau
dau si gauc ti ŋalôm ŋadandi, ma
ŋac gauc gêm bu pwac yomsu-ŋga
naŋ Anötö kêŋ sip Moses amba,
naŋ ti lêŋ Anötö nem ŋac si-ŋga.
Têŋ ndoc sêsam pwac yomsu-ŋga
dinaŋ, naŋ sêŋyalê ŋahu andô
dom, tôm po daŋ kôm ŋac si
ŋalôm ahuc. Ma têŋ Moses ndê
têm e meŋ têŋ kwahic dec, po dau
gacgeŋ yêc. Ŋalêŋ tigeŋ yêc bu
po dau niŋga yêc ŋac si ŋalôm,
naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi, dec iŋ oc
kac po dau su. 16 Yomandô. Asa
naŋ gêm ndê ŋalôm kwi ma kêŋ
whiŋ Pômdau, naŋ Pômdau dau
oc kac po dau su yêc iŋ.
17 Pômdau iŋ Ŋalau, ma
Pômdau ndê Ŋalau bu mbo whiŋ
yac, dec iŋ oc êŋgapwêc yac
su yêc gapocwalô yomsu-ŋga.
18 Kwahic dec po daŋ kôm yac
aŋôŋ andô ahuc gitôm Moses
dom, magoc yac lau dakêŋ whiŋ-
ŋga hoŋ datôc Pômdau ndê
ŋawasi asê tiawê gitôm busunôm.
Ma ŋawasi dau oc hê su dom,
magoc oc tiatu-tiatu ndi. Ŋahu bu
Pômdau ndê Ŋalau gêm gweleŋ
yêc yac neŋ ŋalôm ŋapaŋ, tu bu
kôm yac datiwakuc.

4

Ŋawaê ŋayham gitôm ya ŋawê

1 Anötö tawalô yac ma kêŋ sakiŋ
pwac wakuc-ŋga sip yac amaŋ,
ma tu iŋ tawalô yac-ŋga dec yac
atôm dom bu ahu gweleŋ dau
siŋ têŋ ndoc ŋawapac tap yac sa.
2 Mba. Mêtê mayaŋ-ŋga naŋ lau
sêkôm sêsiŋ-sêsiŋ sêmbo, naŋ yac
ac ahê su. Yac aŋgaluŋ yom daŋ
whiŋ Anötö ndê yom, me aŋsau
lau daŋ bu sêkêŋ whiŋ-ŋga lec
dom. Mba. Yac ahoc yomandô
asê yêc awê. Ma ŋalêŋ dinaŋ,
lau oc sêŋyalê yêc ŋac si ŋalôm,
bu yac akôm mba gweleŋ solop
ambo Anötö aŋgô-ŋga. 3 Lau
ŋatô sêŋgô ŋawaê ŋayham naŋ
yac ahoc asê, magoc sêkêŋ whiŋ
dom, gitôm gêŋ daŋ kôm ŋac si
gauc ti ŋalôm ahuc, ma bocdinaŋ
ŋac gacgeŋ sêmbo seŋ sêniŋga-
ŋga. 4 Anötö tasaŋ têm dindec-
ŋga, naŋ Sadaŋ dau, iŋ kêŋ ŋasec
atu pôc lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom,
naŋ si gauc ahuc. Ma ŋac gitôm
dom bu sêkôc ŋawaê ŋayham sa.
Bocdinaŋ dec sêŋyalê Kilisi ndê
ŋawasi dom. Ma sêŋyalê Anötö
ndê ŋawasi dom bocdinaŋ, bu
Kilisi gêm Anötö dau aŋgô bu tôc
Anötö asê têŋ yac.
5 Aŋgô su naŋ. Yac am mêtê
hêganôŋ dauŋ dom. Mba. Yac am
mêtê pi Yisu Kilisi, ma akac lau
bu sêkôc iŋ sa ti ŋac si Pômdau.
Ma yac am akiŋ mac atôm lau
akiŋ, tu bu apo Yisu ndê waê sa-
ŋga. 6 Anötö iŋ Ŋawê Ŋadau
naŋ sôm, “Ŋawê sa ma pô gameŋ
ŋasec,” têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê
ti nom. Ma iŋ kêŋ ndê ŋawê pô
yac neŋ ŋalôm tu bu taŋyalê iŋ
ndê ŋawasi atu-ŋga. Ma ŋawasi
atu dau, naŋ dalic yêc Kilisi, naŋ
gêm Anötö aŋgô têŋ yac.

Anötö kêŋ ndê ŋawaê ŋayham têŋ lau licwalô mba bu sêhoc asê

7 Yac dauŋ mba licwalô gitôm
dom bu akôm gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga, tigeŋ Anötö kêŋ
gweleŋ dau sip yac amaŋ. Iŋ ndê

lêŋ dinaŋ gitôm iŋ kêŋ gêŋ ŋaôli
atu daŋ sip gêŋ ŋambwa-ŋga
gitôm lôŋ-si. Iŋ kôm bocdinaŋ dec
tôc asê bu ŋaclai puc gweleŋ dau
dôŋ-ŋga, naŋ hôc gêlêc ŋaclai
hoŋ su, naŋ meŋ akêŋ iŋ ndê.
8 Ŋawapac daêsam sêyêc, magoc
kêgwiniŋ yac dom. Yac aŋsalê lêŋ
bu aŋlêc ŋawapac daêsam dinaŋ
ŋapaŋ, magoc kôm yac atac tec
mba gweleŋ dom. 9 Daêsam sêkêŋ
kisa yac, magoc yac aŋyalê bu
Anötö mbo whiŋ yac ma tôm dom
bu hu yac siŋ. Sêpu ti sêkôm yac
ŋayom, magoc sêseŋ yac su dom.
10-11 Yac akôm gweleŋ tu Yisu-ŋga,
ma tu dinaŋ-ŋga dec lau sêkôm
bu sêndic yac ndu, magoc mba,
yac ambo taŋli. Yac ahôc ŋandê
ti ŋawapac ŋapaŋ, naŋ tôc asê bu
yac aŋkuc Yisu ndê lêŋ mbac ndu-
ŋga. Magoc gêŋ dau ku yac dulu
dom, tu bu tôc asê bu Yisu mbo
tali tiyham ma kêŋ ŋaclai têŋ yac
bu akôm gweleŋ. 12 Bocdinaŋ, tu
gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga dec
yac ahôc ŋawapac atu ŋapaŋ,
tôm bu ndic yac ndu, magoc mac
atap Anötö ndê ŋaclai kêŋ mac
andöc tamli-ŋga sa.

13 Sêto yom daŋ yêc bocdec bu:
Aö gakêŋ whiŋ Pômdau, dec
gahoc iŋ ndê waê asê. *[BW
116:10]*

Ma yac aŋkuc gauc tigeŋ dinaŋ.
Yac akêŋ whiŋ Pômdau, dec ahoc
iŋ ndê waê asê. 14 Ma yac aŋyalê
bu Anötö, naŋ uŋ Pômdau Yisu
Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ oc
uŋ yac sa awhiŋ Yisu bocdinaŋ,
ma kêŋ yac alhac iŋ aŋgô-ŋga
awhiŋ mac. 15 Yac alic ŋayham bu
ahôc ŋawapac tu bu anem mac
sa-ŋga. Ma tu yac mba gweleŋ-
ŋga, dec Anötö ndê mwasiŋ oc
êŋsalê mac nem lau daêsam ahuc,
ma mac oc anem daŋge Anötö
êŋlêc e iŋ ndê waê tiatu ma tiapa.

16 Tu dinaŋ-ŋga yac atôm
dom bu ahu gweleŋ dau siŋ
têŋ ndoc ŋawapac tap yac sa.
Yomandô. Yêc awê-ŋga yac neŋ
ŋamlic tiakwa ma tisac, magoc
yêc ŋalôm-ŋga Anötö kôm yac
atiwakuc tôm bêc hoŋ. 17 Bu
ŋawapac naŋ yac ahôc, naŋ yac
alic gitôm gêŋ ŋambwa têm apê-
ŋga. Ma tu yac ahôc ŋawapac
dinaŋ-ŋga, dec oc atap Anötö
ndê ŋawasi atu sa. Ma ŋawasi
dau oc pacndê dom, magoc oc
yêc titêm-titêm, ma iŋ gêŋ ŋandô
hôc gêlêc ŋawapac hoŋ dinaŋ su.
18 Bocdinaŋ yac taŋkwê gêŋ nom-
ŋga naŋ tanôŋ alic su, naŋ dom,
ŋahu bu gêŋ dau oc niŋga. Magoc
yac akêŋ bataŋ gêŋ naŋ yac tanôŋ
alic su dom, bu gêŋ dau oc yêc
ŋapaŋ ma pacndê dom.

5

*Yac neŋ ŋamlic nom-ŋga oc pô
dau su tiwakuc*

1 Yac neŋ ŋamlic nom-ŋga
gitôm bac batac, ma iŋ bu ti-
sac, dec yac taŋyalê bu Anötö
kêmasaŋ yac neŋ ŋamlic wakuc
undambê-ŋga, naŋ gitôm andu
ŋandô naŋ oc lhac ŋapaŋ. Andu
ŋandô dau gitôm andu me bac
têm apê-ŋga naŋ ŋamalac sêkwê,
naŋ dom. 2 Ma yac neŋ ŋamlic
nom-ŋga gitôm yac neŋ ŋakwê
têm dindec-ŋga. Magoc tu gêŋ
wapac nom dindec-ŋga, dec yac
atac whiŋ ndu andô bu dasôc
neŋ ŋamlic wakuc undambê-ŋga
ti ŋakwê, dec yac tam awhaŋ su
bu datap gêŋ dau sa. 3 Ma yac bu
dasôc ŋakwê undambê-ŋga dau
sa, dec oc ti yac neŋ ŋakwê ŋandô,
ma oc dambo ŋamlic ŋambwa
dom. 4 Têŋ ndoc ŋamlic nom-
ŋga ti yac neŋ bac, naŋ dahôc
ŋawapac ŋapaŋ, ma bocdinaŋ
tam awhaŋ su bu datap neŋ
ŋamlic wakuc undambê-ŋga sa.
Yac atac tec ŋamlic dindec dom,
magoc yac atac whiŋ ndu andô
bu ŋamlic têm dindec-ŋga naŋ

gitôm dom bu yêc ŋapaŋ, naŋ pô
dau su ti gêŋ wakuc naŋ oc yêc
ŋapaŋ. 5 Anötö kêmasaŋ yac tac
waê gêŋ dau solop. Ma iŋ kêŋ
Ŋalau Dabuŋ têŋ yac gitôm gêŋ
ŋandô mbêc, naŋ tôc asê bu gêŋ
ŋandô naŋ iŋ gic bata bu kêŋ têŋ
yac tiŋambu, naŋ oc ŋandô sa
bocdinaŋ.
6 Tu dinaŋ-ŋga dec yac ambo
ti atac pa su eŋ. Yac aŋyalê
bu têm hoŋ naŋ yac ambo nom
ma ŋamlic nom-ŋga ti yac mba
ŋakwê, naŋ yac ambo awhiŋ
Pômdau yêc undambê dom. 7 Bu
gêŋ naŋ Anötö gic bata bu kêŋ
têŋ yac tiŋambu, naŋ yac alic ŋa-
ŋandô su dom, magoc akêŋ whiŋ
bu oc ŋandô sa. 8 Yac atac pa
su ma alic ŋayham bu ambo ti
ŋamlic nom dindec-ŋga, tigeŋ oc
ŋayham hôc gêlêc bu ahu ŋamlic
dau siŋ, ma andi ambo awhiŋ
Pômdau. 9 Bocdinaŋ yac bu ambo
nom dindec me ahu siŋ, naŋ
yac taŋkwê ŋandô tigeŋ, naŋ bu
asa mba lêŋ ndic Pômdau tandô
ŋayham eŋ. 10 Ŋahu bu tiŋambu
yac hoŋ oc dalhac Kilisi aŋgô-ŋga
bu êmatôc yac. Iŋ oc kêŋ ŋagêyô
têŋ yac êŋkuc gêŋ ŋayham me sac
bocke naŋ dakôm têŋ ndoc dambo
nom dindec.

Pol whê ndê gweleŋ ŋahu sa

11 Yac aŋyalê gêŋ dau su, dec
atoc Pômdau sa ti asôc iŋ ŋapu,
ma tu dinaŋ-ŋga dec yac am mêtê
lau ma akac ŋac bu sênem dau
kwi. Yac mba lêŋ ti sakiŋ ŋahu
yêc awê têŋ Anötö, ma aö gakêŋ
bataŋ bu mac oc aŋyalê yac mba
lêŋ ti sakiŋ ŋahu bocdinaŋ. 12 Yac
ato yom dindec tiyham tu bu
atoc dauŋ sa têŋ mac-ŋga dom.
Mba. Yac atac whiŋ bu mac
aŋyalê yac mba gauc ti ŋalôm
tidôŋ, ma bocdinaŋ mac oc alic
yac ŋayham. Ma oc tôm bu mac
apo yac mba waêŋ sa têŋ lau
naŋ sêpu yac. Bu lau dau sêkôc
gauc nom-ŋga ŋambwa ma sêtoc
gêŋ awê-ŋga sa hôc gêlêc gêŋ
ŋalôm-ŋga. 13 Magoc yac ahêgo
dauŋ tu lau naŋ sêsôm bu yac
mba gauc kêŋsôŋ, naŋ dom. Bu
gêŋ naŋ yac akôm, naŋ akôm tu
Anötö-ŋga. Ma yac akôm ti mba
gauc ŋawa, tu bu anem mac sa-
ŋga. 14 Kilisi ndê atac whiŋ kêgilí
yac bu ahoc ŋawaê ŋayham asê
têŋ lau. Bu yac akêŋ whiŋ bu
ŋgac tigeŋ mbac ndu ô lau hoŋ,
dec gitôm lau hoŋ sêmbac ndu.
15 Aêc! Kilisi mbac ndu tu lau
hoŋ-ŋga, tu bu lau naŋ sêmbo tali
naŋ sêŋkuc dau si atac whiŋ dom,
magoc sêŋkuc iŋ naŋ mbac ndu
tu ŋac-ŋga ma tisa ma mbo tali
tiyham, naŋ ndê atac whiŋ.

Kilisi hê wamba yac têŋ Anötö

16 Muŋ-ŋga yac alic Kilisi gitôm
ŋamalac nom-ŋga ŋambwa,
magoc kwahic dec yac akôc gauc
kaiŋ dinaŋ tiyham dom. Ma ŋalêŋ
tigeŋ kwahic dec yac ahêgo dauŋ
pi gêŋ awê-ŋga dom têŋ ndoc yac
akôc gauc pi lau nom-ŋga. 17 Bu
ŋamalac bocke naŋ kêŋ whiŋ
Kilisi, naŋ yac aŋyalê bu Anötö
kôm iŋ tiwakuc su. Iŋ hu lêŋ
akwa siŋ, ma sa ndê lêŋ tiwakuc.
18 Anötö dau kôm gêŋ hoŋ dinaŋ
ŋandô sa. Yac neŋ sac kac yac su
yêc Anötö, magoc iŋ kêkiŋ Kilisi
sip nom meŋ ma mbac ndu tu
yac neŋ sac-ŋga, dec hê wamba
yac têŋ Anötö, ma kêmasaŋ lêŋ
bu datigasuc iŋ tiyham. Ma iŋ
kêŋ ŋawaê ŋayham pi iŋ ndê lêŋ
dinaŋ sip yac amaŋ, bu ahoc asê
têŋ lau. 19 Ma ŋawaê ŋayham
dau bocdec. Anötö kêkiŋ Kilisi sip
nom meŋ, ma tu Kilisi-ŋga dec
suc lau nom-ŋga si sac kwi, ma
kêmasaŋ lêŋ bu sêmbu sêtêŋ iŋ
sêndi. Ma iŋ kêŋ gweleŋ têŋ yac
bu ahoc ŋawaê dau asê têŋ lau
nom-ŋga.
20 Tu dinaŋ-ŋga dec yac akôm
gweleŋ dau am Kilisi aŋgô, gitôm

Anötö dau sôm ndê yom têŋ mac
sa yac whaŋsuŋ. Ma yac ateŋ
mac am Kilisi aŋgô, bu gauc nem
yom pi gweleŋ atu naŋ Kilisi kôm
tu bu suc mac nem sac kwi ma
hê wamba mac têŋ Anötö-ŋga,
ma akôc yom dau sa. 21 Alic su
naŋ. Kilisi ndê sac mbasi, magoc
Anötö kêŋ yac neŋ sac ŋagêyô
hoŋ pi iŋ, tu bu nem yac sa-
ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga asa naŋ
kêŋ whiŋ Kilisi, naŋ Anötö gêlic
iŋ bu ŋamalac gitêŋ.

6

1-2 Anötö sôm yom bocdec bu:
Têm naŋ aö galic ŋayham
bu wamwasiŋ mac-ŋga, dec
gaŋgô mac nem yom. Ma
têŋ bêc naŋ kamatiŋ tidôŋ bu
wanem mac si, naŋ gam mac
sa. *[Ais 49:8]*

Aö wasôm têŋ mac bu têm
kwahic dec-ŋga iŋ Anötö ndê têm
êmwasiŋ ti nem yac si-ŋga. Tu di-
naŋ-ŋga yac lau naŋ akôm gweleŋ
awhiŋ Anötö, naŋ ateŋ mac bu
akôc Anötö ndê mwasiŋ ŋambwa
dom.

Pol hôc ŋawapac tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga

3 Yac atec bu lau daŋ sêpu yac
mba gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga
e sêtec Anötö ndê yom. Tu dinaŋ-
ŋga dec yac ayob mba lêŋ bu
akôm giso daŋ dom. 4 Gêŋ naŋ
yac akôm, naŋ whê sa bu yac
Anötö ndê lau akiŋ. Yac ahôc
ŋawapac ti aŋsahê ŋandê tidau-
tidau kêgwiniŋ yac, tigeŋ ahu
mba gweleŋ siŋ dom, akôm ti atac
pa su eŋ. 5 Lau sic yac, sêkêŋ yac
andöc gapocwalô, ma sêli dau sa
tu yac-ŋga. Yac akôm gweleŋ atu,
ma têm daêsam gêŋ yô yac, ma
yac ayêc bêc tanôŋ dom. 6 Magoc
gweleŋ atu naŋ yac akôm, naŋ
akôm ti mba ŋalôm ŋawasi, ma
ti gauc ŋawa, akôc mba ŋalôm
dôŋ ma akôm mêtê ŋayham têŋ
lau hoŋ. Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ
yac, ma yac asap mêtê atac whiŋ
lau-ŋga dôŋ ŋapaŋ. 7 Yac akôm
gweleŋ dau ŋa Anötö ndê ŋaclai,
ma asôm yom ŋandô eŋ. Ma yac
asap lêŋ gitêŋ dôŋ, gitôm yac akôc
wapa siŋ-ŋga yêc amaŋ daŋga
lu-lu bu andic siŋ. 8 Lau ŋatô
sêŋyalê bu yac aposel ŋandô, ma
sêmpiŋ yac ma sem ŋawaê sa pi
gweleŋ naŋ yac akôm. Ma ŋatô
sêpu ma sêŋgôliŋ yom pi yac ti
mba gweleŋ, ma sêsôm bu yac
lau tasaŋ. 9 Ŋatô sêŋyalê yac,
ma ŋatô sem gauc yac. Yac ahôc
ŋawapac ŋapaŋ tôm bu ambac
ndu, magoc mba, yac ambo taŋli.
Lau sic yac, magoc sic yac ndu
dom. 10 Gêŋ hoŋ dinaŋ gitôm bu
kôm yac ŋalôm ŋawapac, magoc
ambo ti atac ŋayham ŋapaŋ. Yac
atôm lau ŋalôm sawa, tigeŋ yac
am lau daêsam sa sêti lau ti lêlôm
tu sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa-
ŋga. Yac awêkaiŋ gêŋ nom-ŋga
daŋ dom, magoc tu Kilisi-ŋga dec
yac awêkaiŋ gêŋ hoŋ tu puc yac
gatuŋ dôŋ-ŋga.

Pol teŋ lau Korin-ŋga bu sêtôc si atac whiŋ asê

11 Yac asôm mba yom hoŋ
tiawê têŋ mac lau Korin-ŋga,
ma akêŋ mba ŋalôm sambuc têŋ
mac. 12 Yac atôc têŋ mac bu yac
atac whiŋ mac, tigeŋ mac atôc
nem atac whiŋ yac-ŋga asê su
dom. 13 Aö galic mac atôm aneŋ
balêkoc, dec wateŋ mac bu akêŋ
nem ŋalôm sambuc têŋ yac, tôm
yac akôm têŋ mac.

Pol kêŋ puc lau Korin-ŋga pi lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom

14 Aŋgô su naŋ. Lau gitêŋ ti
lau ŋawê-ŋga oc sêwêkaiŋ gêŋ
daŋ sêwhiŋ lau ŋasec-ŋga ti lau
sac-ŋga dom. Tu dinaŋ-ŋga yac
lau naŋ dakêŋ whiŋ Yisu, naŋ
dayob bu dandic sôŋ dauŋ dawhiŋ
lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ

dom. 15 Yomandô! Kilisi lu Belial*
oc tôm dom bu sêkêŋ si ŋalôm
pitigeŋ tu gêŋ daŋ-ŋga. Ma ŋgac
naŋ kêŋ whiŋ ma ŋgac naŋ kêŋ
whiŋ dom, iŋlu si gauc kaiŋ tigeŋ
dom. 16 Ma lau naŋ sem akiŋ
Anötö bu sêndic sôŋ dau sêwhiŋ
lau naŋ sem akiŋ anötöi gwam,
naŋ iŋ gêŋ so sambuc. Bu yac lau
dakêŋ whiŋ-ŋga datôm Anötö Tali
Ŋadau ndê lôm dabuŋ. Anötö dau
sôm yom pi ndê lau bocdec bu:

Aö oc waŋsêlêŋ ti wambo
wawhiŋ ŋac. Aö wati ŋac si
Anötö, ma ŋac oc sêti aneŋ
lau. *[Lev 26:12]*

17 Tu dinaŋ-ŋga dec andic ahê
lau naŋ sêsap mêtê sac dôŋ
ŋapaŋ, tôm Pômdau ndê yom naŋ
sêto yêc bocdec bu:

Ahu ŋac siŋ ma andic ahê ŋac.
Amasec gêŋ ŋadômbwi daŋ
dom, ma aö oc wakôc mac sa.
[Ais 52:11]

18 Ma Pômdau, Ŋaclai Ŋadau
kêmatiŋ yom tidôŋ bocdec bu:

Aö oc wati mac Damam, ma
mac ati aneŋ balêkoc ŋgac ti
awhê. *[2 Sam 7:14]*

7

1 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga.
Anötö kêmatiŋ yom tidôŋ bu kôc
yac sa ŋalêŋ dinaŋ, ma tu di-
naŋ-ŋga dec danem dabuŋ dauŋ,
ma dandic ahê gêŋ hoŋ naŋ oc
kôm yac neŋ ŋamlic ma gatuŋ
ŋadômbwi sa yêc iŋ aŋgô-ŋga.
Yomandô! Yac bu datöc Anötö
ti datoc iŋ sa ŋapep, dec dandic
dabiŋ dauŋ e dasa neŋ lêŋ dabuŋ
eŋ.

Lau Korin-ŋga si ŋawaê kôm Pol tac ŋayham

2 Yac ateŋ mac bu gauc nem
yac yêc mac nem ŋalôm ti atac
ŋayham eŋ. Aŋgô su naŋ. Yac
akôm mêtê sac têŋ lau dom, yac
aŋsôŋ lau si gauc dom, ma yac
ambac-ambac yom lau tu bu akôc
ŋac si gêŋ-ŋga dom. Mba. 3 Gauc
nem bu aö gato yom dinaŋ tu bu
wamatôc mac-ŋga dom. Tôm aö
gasôm têŋ mac muŋ su, bu yac
akêŋ mba ŋalôm ti atac whiŋ têŋ
mac. Yac atac whiŋ mac kêlêc,
dec yac bu ambo taŋli me ambac
ndu awhiŋ mac, oc ŋayham. 4 Aö
gasôm aneŋ yom hoŋ haŋ têŋ
mac, ŋahu bu aö gakêŋ whiŋ bu
mac oc akôc sa. Ma aö gatoc mac
nem waêm sa yêc lau ŋatô aŋgô-
ŋga. Mac nem ŋawaê kôm aö lic
pi ma ŋalôm tigahô. Ŋawapac
daêsam kêsalê yac ahuc, magoc
yac gauc gêm mac, dec kôm yac
atac ŋayham atu andô.

5 Têŋ ndoc yac ahôc asê gameŋ
Masedonia-ŋga, naŋ ŋawapac
daêsam tap yac sa. Lau sêkêŋ
kisa yac ŋandô, ma yêc yac
mba ŋalôm atöc dauŋ atu. Tu
dinaŋ-ŋga dec ŋasawa mba bu
yac aŋwhaŋ dauŋ. 6 Magoc
Anötö, naŋ gêm malô lau ti ŋalôm
ŋawapac, naŋ kêkiŋ Taitus mbu
têŋ yac, dec kôm yac mba ŋalôm
tigahô. 7 Ma Taitus gic miŋ pi
mac, ma whê sa bu mac nem lêŋ
gêm malô iŋ ndê ŋalôm. Iŋ sôm
bu mac aŋyalê nem giso ma apu
daôm, ma whê sa bu mac gauc
gêm aö ŋapaŋ, ma tamkwê bu
alic aö tiyham. Bocdinaŋ yac mba
ŋalôm tigahô tu alic iŋ-ŋga, ma tu
aŋgô iŋ ndê yom pi mac-ŋga. Yom
hoŋ dinaŋ kôm aö atac ŋayham
atu andô.

8-9 Têŋ ndoc aö gaŋgô bu bapia
naŋ gato têŋ mac, naŋ kôm mac
nem ŋalôm ŋawapac, dec kasahê
yham dom tu gakêŋ bapia dau têŋ
mac-ŋga. Magoc aneŋ bapia kêŋ
wapac mac ŋapaŋ dom, ma boc-
dinaŋ kwahic dec aö atac ŋayham
pi gêŋ dau. Aö atac ŋayham
tu gakêŋ ŋawapac têŋ mac-ŋga
dom, magoc tu ŋawapac dau whê
nem gauc sa pi nem giso e am

* **6:15** Belial - Sadaŋ ndê ŋaê daŋ.

daôm kwi. Ŋalêŋ dinaŋ dec
ŋawapac naŋ aö gakêŋ têŋ mac,
naŋ kêkuc Anötö ndê atac whiŋ.
Ma yom naŋ yac ato têŋ mac, naŋ
kôm mac atisac dom, magoc gêm
mac sa. 10 Têm ŋatô Anötö gêlic
ŋayham bu yac dahôc ŋawapac
tu bu yac taŋyalê yac neŋ sac ma
danem dauŋ kwi-ŋga. Ŋawapac
kaiŋ dinaŋ oc dalic sac dom, ŋahu
bu iŋ gêm yac sa tu datap Anötö
ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga sa.
Yac bu dahôc ŋawapac nom-ŋga
ŋambwa ma danem dauŋ kwi
dom, dec yac oc gacgeŋ dambo lêŋ
dandiŋaŋ-ŋga.

11 Mac aŋyalê su bu ŋalôm
ŋawapac naŋ mac aŋsahê, naŋ
kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, ma
gêm ŋandô bocdec. Têŋ ndoc
aneŋ bapia whê mac nem gauc
sa pi nem giso, dec kôm mac asö
ma atöc daôm. Ma bocdinaŋ mac
akôc gauc ŋaŋga pi lêŋ bu amatôc
giso dinaŋ, ma amasaŋ tisolop.
Mac akêŋ daôm sambuc tu akôm
bocdinaŋ, tu bu atôc asê bu mac
atec lêŋ sac. Gêŋ hoŋ naŋ mac
akôm tu amatôc gêŋ dau-ŋga, naŋ
tôc asê bu giso daŋ yêc mac-ŋga
dom. 12 Yêc aneŋ bapia aö gato
yom pi ŋamalac naŋ kôm giso, ma
gato pi ŋamalac naŋ giso dau kêŋ
wapac iŋ. Magoc bapia dau iŋ
ŋahu andô dinaŋ dom. Aö gato
tu bu watôc asê yêc awê, bu mac
akêŋ daôm sambuc tu asôc yac
mba yom ŋapu yêc Anötö aŋgô-
ŋga.

13 Yac aŋgô ŋawaê bu mac am
daôm kwi ma akôm gêŋ hoŋ di-
naŋ, dec kôm yac mba ŋalôm
tigahô. Ma gêŋ daŋ whiŋ kôm yac
atac ŋayham, naŋ Taitus gic miŋ
bu têŋ ndoc iŋ hôc asê mac, naŋ
mac akôc iŋ sa ti atac ŋayham,
dec kôm iŋ ndê ŋalôm timalô.
14 Muŋ-ŋga aö gatoc mac nem
waêm sa têŋ Taitus. Ma kwahic
dec iŋ kêyalê bu yom naŋ aö
gasôm pi mac iŋ yomandô, dec
kôm aö mayaŋ dauŋ dom. Mac
aŋyalê bu yom hoŋ naŋ yac asôm
têŋ mac, iŋ yomandô eŋ, ma
ŋalêŋ tigeŋ yom naŋ yac asôm tu
ampiŋ mac-ŋga, naŋ Taitus tap
sa bu yomandô bocdinaŋ. 15 Têŋ
ndoc iŋ hôc asê mac, naŋ mac
akôc iŋ sa ŋalêŋ ŋayham, ma iŋ
gêlic bu mac apu daôm ti atöc
Anötö, dec asôc yac mba yom
ŋapu. Bocdinaŋ ndoc bocke iŋ
gauc gêm mac nem lêŋ dinaŋ, dec
kôm iŋ atac whiŋ mac kêlêc su.
16 Ma aö Pol gaŋgô su bu mac
aŋkuc lêŋ solop, dec gakêŋ whiŋ
bu mac oc asap lêŋ dinaŋ dôŋ
ŋapaŋ. Ma tu dinaŋ-ŋga aö atac
ŋayham atu.

8

Lau Korin-ŋga sic awa sa tu sênem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa

1 O asidôwai. Yac bu awhê mac
nem gauc sa pi lêŋ naŋ Anötö
ndê mwasiŋ gêm ŋandô yêc
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo
gameŋ Masedonia-ŋga. 2 Ŋac lau
ŋalôm sawa, ma ŋawapac atu-
tu daêsam kêgwiniŋ ŋac, magoc
sêmbo ti atac ŋayham ma sic
awa daêsam sa tu sênem lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sa-ŋga. 3 Aö
wasôm yomandô têŋ mac, bu awa
hoŋ naŋ sêtap sa, naŋ sêkêŋ.
Magoc awa tigeŋ dinaŋ dom. Iŋ
naŋ bu yob ŋac-ŋga, naŋ sêkêŋ
ŋatô gi whiŋ. Yac akac ŋac
bu sêkôm bocdinaŋ dom. Mba.
4 Ŋac dau sêlic gweleŋ dinaŋ
bu gêŋ ŋayham kêlêc, dec sêteŋ
yac ŋapaŋ bu sênem gweleŋ dau
sêwhiŋ gôlôwac dabuŋ ŋatô, tu
bu sênem Anötö ndê lau dabuŋ
Jerusalem-ŋga naŋ sêpônda dau,
naŋ sa. 5 Gêŋ ŋamata-ŋga
ŋac sêkêŋ si ŋalôm sambuc têŋ
Pômdau, ma têŋ yac bocdinaŋ.
Lêŋ dau kêkuc Anötö ndê atac
whiŋ. Yac gauc gêm bu Anötö

ndê mwasiŋ oc nem ŋandô yêc
ŋac, magoc taŋkwê ŋandô atu
kaiŋ dinaŋ dom.

6 Têŋ têm Taitus mbo whiŋ mac,
naŋ iŋ gic hu gweleŋ dinaŋ ma
mac ac awa ŋatô sa su. Tu dinaŋ-
ŋga yac akac iŋ bu mbu têŋ mac
loc, ma kôm gweleŋ dau whiŋ
mac e pacndê. 7 Yac aŋyalê su
bu mac akôm nem gêŋ hoŋ ŋalêŋ
ŋayham. Mac akêŋ whiŋ ŋaŋga,
asôm yom ŋayham, ma aŋyalê
ŋawaê ŋayham ŋapep. Mac
akêŋ daôm sambuc tu anem akiŋ
Anötö-ŋga, ma mac atac whiŋ yac
kêlêc. Bocdinaŋ akôm gweleŋ
andic awa sa-ŋga dinaŋ aŋkuc
nem lêŋ ŋayham dinaŋ. 8 Aö bu
wakac mac bu akôm gêŋ dinaŋ
dom. Mba. Aö bu walic bu mac
nem mêtê atac whiŋ-ŋga iŋ mêtê
ŋandô naŋ tap lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga ŋatô si sa, me mba.

9 Bu mac aŋyalê Pômdau Yisu
Kilisi ndê lêŋ êmwasiŋ yac-ŋga.
Iŋ gêŋ hoŋ ŋadau, magoc iŋ hu iŋ
ndê ŋaclai ti ŋawasi atu hoŋ siŋ,
ma sip nom meŋ gitôm ŋamalac
ŋambwa. Iŋ kôm dau gitôm
ŋgac ŋalôm sawa, tu bu mac atap
Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-
ŋga sa, dec ati lau ti lêlôm.

10 Têŋ yala akwa mac lau
ŋamata-ŋga bu atôc asê bu mac
atac whiŋ ndu andô bu anem lau
Jerusalem-ŋga sa, ma mac ac awa
ŋatô sa. Kwahic dec aö bu watôc
aneŋ gauc têŋ mac pi lêŋ ŋayham
bu andic bata gweleŋ dau-ŋga.
11 Mac ac hu gweleŋ dau ti atac
ŋayham atu, ma bocdinaŋ kwahic
dec andic bata gweleŋ dau ŋalêŋ
tigeŋ, ma ti nem ŋalôm sambuc
eŋ. Mac bu atôm bu akêŋ awa
atu, dec akêŋ. Ma bu mba, naŋ
akêŋ tôm Anötö kêmwasiŋ mac.
12 Bu lau ŋalôm sawa oc tôm dom
bu sêkêŋ atu. Bocdinaŋ gêŋ bocke
naŋ mac atôm bu akêŋ, naŋ akêŋ
ti atac whiŋ ma ti nem ŋalôm
sambuc, dec Anötö oc lic ŋayham.
13 Yac bu akac mac bu akêŋ gêŋ
daêsam bu anem lau ŋatô sa, e
mac daôm ati lau ŋalôm sawa lec
dom. Mba. Yac atac whiŋ bu
Anötö ndê mwasiŋ nem yac hoŋ
sa tôm ndi. 14 Kwahic dec mac
atap gêŋ daêsam sa, ma bocdi-
naŋ mac atôm bu anem lau naŋ
sêpônda dau, naŋ sa. Ma mboe
tiŋambu ŋac oc sêtap daêsam sa,
ma sênem mac sa têŋ ndoc mac
apônda daôm. Ŋalêŋ dinaŋ dec
Anötö ndê mwasiŋ oc nem yac
hoŋ sa tôm ndi. 15 Gauc nem lau
Israel-ŋga naŋ sic †mana sa yêc
gameŋ sawa, tôm sêto yêc bocdec
bu:

Lau naŋ sic gêŋ ŋagec sa, naŋ
sêpônda dau dom, ma lau naŋ
sic gêŋ daêsam sa, naŋ si gêŋ
hôc gêlêc dom. *[Eks 16:18]*

Taitus ti lau ŋatô oc sêtêŋ malac Korin sêndi

16 Aö gam daŋge Anötö bu iŋ
kêŋ gauc sip Taitus ndê ŋalôm bu
nem mac sa, gitôm iŋ kêŋ gauc
kaiŋ tigeŋ têŋ aö. 17 Bu yac andac
Taitus bu mbu têŋ mac loc, ma iŋ
gêlic ŋayham. Magoc iŋ oc loc tu
yac andac iŋ-ŋga lec dom. Iŋ dau
atac whiŋ ŋandô bu lic mac tiy-
ham. 18 Ma yac neŋ asidôwa daŋ,
naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ yêc
gameŋ dindec sêmpiŋ iŋ tu iŋ ndê
gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, naŋ
yac bu aŋkiŋ iŋ whiŋ Taitus loc.
19 Iŋ ŋgac dinaŋ, gôlôwac dabuŋ
sêŋyaliŋ iŋ sa bu êŋsêlêŋ whiŋ
yac, ma yac akôc awa naŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga sic sa, ma akêŋ
têŋ lau Jerusalem-ŋga. Gweleŋ
dau, yac akôm tu bu atoc Pômdau
sa-ŋga, ma bu atôc asê bu yac atac
whiŋ bu anem lau ŋalôm sawa
sa. 20 Magoc yac atec bu lau daŋ
sêŋgôliŋ yom pi yac tu awa dinaŋ-
ŋga. 21 Bocdinaŋ dec yac ayob
dauŋ ŋapep bu akôm giso daŋ yêc

Pômdau me yêc ŋamalac aŋgô-
ŋga dom. 22 Ma yac bu aŋkiŋ yac
neŋ asidôwa daŋ tiyham têŋ mac
loc, whiŋ ŋgac lu dinaŋ. Gêŋ hoŋ
naŋ yac akêŋ sip iŋ amba, naŋ
kôm ŋapep eŋ, dec tôc asê bu iŋ
kêŋ ndê ŋalôm sambuc tu nem
akiŋ Anötö-ŋga. Iŋ ŋgô ŋawaê pi
mac su, dec kôm iŋ ndê atac pa su,
ma iŋ atac whiŋ bu têŋ mac loc.
23 Lau ŋatô bu sêndac bata
lau tö dinaŋ, dec awhê sa têŋ
ŋac bu Taitus kôm gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga whiŋ aö, dec galic
ŋayham bu waŋkiŋ iŋ têŋ mac
loc bu nem akiŋ mac. Ma awhê
sa bu asidôwai lu dinaŋ sem
gôlôwac dabuŋ hoŋ aŋgô, ma
sêkôm gweleŋ ŋaŋga bu sêkôm
Kilisi ndê waê tiapa. 24 Bocdinaŋ
têŋ ndoc yac neŋ asidôwai tö di-
naŋ sêhôc asê mac, naŋ akôc ŋac
sa ŋapep, tu bu atôc nem mêtê
atac whiŋ-ŋga yêc awê têŋ ŋac.
Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ oc
sêŋyalê bu yac apo mac waêm sa
ŋambwa dom.

9

Yom ŋatô pi gweleŋ sêndic awa sa-ŋga

1 Oc tôm dom bu wato yom
daêsam pi mac nem gweleŋ andic
awa sa tu anem Anötö ndê lau
dabuŋ sa-ŋga. 2 Ŋahu bu aö
kayalê su bu mac atac whiŋ ndu
andô bu akôm gêŋ dau, ma tu
dinaŋ-ŋga dec gapo mac nem
waêm sa têŋ lau Masedonia-ŋga.
Aö gasôm têŋ ŋac bocdec bu,
“Ŋac lau gameŋ Akaya-ŋga dinaŋ,
ŋac atac whiŋ ŋandô bu sênem
yac neŋ asidôwai sa, ma sic hu
gweleŋ sêndic awa sa-ŋga têŋ
yala akwa.” Lau Masedonia-ŋga
sêŋgô mac nem ŋawaê dec kêgilí
ŋac si daêsam bu sêndic awa
ŋatô sa sêwhiŋ. 3 Magoc aö bu
waŋkiŋ yac neŋ asidôwai tö dinaŋ
sêtêŋ mac sêloc, bu sênem mac
sa bu andic bata gweleŋ awa-ŋga
dinaŋ gwanaŋ. Ŋahu bu yac apo
mac waêm sa ma asôm bu mac
atac whiŋ gweleŋ dau, ma mac
bu akôm yac mba yom ŋandô sa
dom, dec oc yham dom. 4 Lau
Masedonia-ŋga ŋatô bu sêwhiŋ
aö sêloc, ma sêlic bu mac akôm
gêŋ dau ŋandô sa dom, dec oc
kêŋ maya mac. Ma oc kêŋ maya
aö bocdinaŋ, bu aö gakêŋ whiŋ
bu mac oc akôm, magoc akôm
dom. 5 Tu dinaŋ-ŋga aö galic
ŋayham bu waŋkiŋ asidôwai tö
dinaŋ sêmuŋ aö, bu sêndic bata
gweleŋ dau sêwhiŋ mac. Mac
asôm tidôŋ bu andic awa sa tu
amwasiŋ lau ŋalôm sawa, bocdi-
naŋ akôm. Aö gatec bu wahôc asê
ma wakac mac bu andic dabiŋ gêŋ
dau. Bu bocdinaŋ, mac oc akêŋ ti
nem ŋalôm sambuc dom. Andic
sa gwanaŋ, ma ti nem ŋalôm
sambuc.

Dakêŋ gêŋ ti ŋalôm sambuc eŋ

6 Gauc nem yom bocdec bu. Asa
naŋ sô gêŋ ŋawhê daêsam, naŋ
oc tap ŋandô daêsam sa. Ma
asa naŋ sô gêŋ ŋandôlu, naŋ oc
tap ŋandô daêsam sa dom. Yom
dau hêganôŋ lêŋ dakêŋ gêŋ-ŋga.
7 Anötö tac whiŋ lau naŋ sêkêŋ
gêŋ ti si ŋalôm sambuc. Yac bu
dakêŋ ti atac lu-lu, me tu sêkac
yac-ŋga, dec oc tap Anötö ndê
atac whiŋ sa dom. Bocdinaŋ iŋ
lêŋ solop bu yac tigeŋ-tigeŋ dakêŋ
gêŋ tôm yac neŋ ŋalôm kac yac.
8 Ma Anötö dau gitôm bu êmwasiŋ
mac ŋa gêŋ daêsam. Ma bocdinaŋ
bêc hoŋ mac oc apônda daôm tu
gêŋ daŋ-ŋga dom, ma oc atôm bu
akôm gêŋ daêsam tu anem lau
ŋatô sa-ŋga. 9 Gauc nem yom
pi ŋgac mwasiŋ, naŋ sêto yêc
bocdec bu:

> Iŋ gic sam iŋ ndê gêŋ bu
> êmwasiŋ lau ŋalôm sawa. Ma
> iŋ ndê lêŋ gitêŋ ŋa-ŋandô oc
> yêc ŋapaŋ. *[BW 112:9]*

10 Gauc nem bu Anötö, naŋ kêŋ
gêŋ ŋawhê têŋ lau sêsô gêŋ-ŋga,
ma kêŋ gö têŋ lau tu sêneŋ-ŋga,
naŋ gitôm bu kêŋ gêŋ daêsam
têŋ mac tu amwasiŋ lau ŋalôm
sawa-ŋga. Ma iŋ oc kôm mac
nem lêŋ gitêŋ anem lau sa-ŋga
nem ŋandô daêsam. 11 Anötö
oc êmwasiŋ mac ŋa gêŋ daêsam,
ma mac oc atôm bu anem lau sa
êŋlêc. Ma lau daêsam oc sênem
daŋge Anötö tu awa naŋ mac ac
sa bu yac akêŋ têŋ lau Jerusalem-
ŋga naŋ sêpônda dau.
12 Yomandô. Awa naŋ mac bu
andic sa, naŋ oc nem Anötö ndê
lau dabuŋ naŋ sêpônda dau, naŋ
sa. Ma gêŋ atu daŋ whiŋ. Lau
daêsam oc atac ŋayham atu ma
sênem daŋge Anötö êŋlêc tu mac-
ŋga. 13 Mac ahoc yom asê ma
asôm bu mac akêŋ whiŋ ŋawaê
ŋayham pi Kilisi, ma bu daŋam
wambu iŋ. Ma gêŋ naŋ mac akêŋ
bu anem lau Jerusalem-ŋga dinaŋ
ma lau ŋatô sa-ŋga, naŋ tôc asê
bu mac nem yom iŋ yomandô.
Ma lau dau oc sêmpiŋ Anötö tu
mac nem lêŋ ti sakiŋ dinaŋ-ŋga.
14 Ŋac oc sêŋyalê bu Anötö ndê
mwasiŋ kôm gweleŋ yêc mac nem
ŋalôm. Ma ŋac oc atac whiŋ mac
ŋandô ma gauc nem mac ŋapaŋ
yêc ŋac si mbec ŋalôm. 15 Oyaê.
Mwasiŋ naŋ Anötö kêŋ têŋ yac
ŋambwa iŋ gêŋ atu andô, hôc
gêlêc gêŋ hoŋ su. Tu dinaŋ-ŋga
danem daŋge iŋ ŋapaŋ.

10

Pol whê ndê lêŋ sa

1 Lau ŋatô sêsec aö ma sêsôm
yom bocdec bu, “Pol, iŋ ŋgac kaiŋ
daŋ. Têŋ ndoc iŋ mbo whiŋ mac,
naŋ iŋ töc dau bu sôm yom ti
ŋaŋga têŋ mac, magoc têŋ ndoc iŋ
hu mac siŋ, naŋ iŋ ndê ŋalôm pêŋ
dôŋ ma to yom ŋaŋga sip iŋ ndê
bapia têŋ mac.” Aö Pol bu waŋkuc
Kilisi ndê lêŋ malô kêgwiniŋ dau-
ŋga, ma wandac mac bu mac akôc
gauc kaiŋ tigeŋ pi aö, me mba?
2 Aö wateŋ mac bu akôc gauc pi
yom dau, ma amasaŋ nem ŋalôm
tisolop muŋ su naŋ. Ma bocdinaŋ
têŋ ndoc aö watêŋ mac waloc, naŋ
gêŋ daŋ oc yêc bu wasôm yom
ŋaŋga pi-ŋga dom. Tigeŋ aö bu
waloc ma watap sa bu lau ŋatô
gauc gêm bu yac aŋkuc lau nom-
ŋga si mêtê, dec aö oc wakêŋ gêli
ŋac dom. 3 Yomandô yac ambo
nom, magoc yac ac siŋ tôm lau
nom-ŋga sic dom. 4 Ma yac mba
wapa siŋ-ŋga iŋ gitôm lau nom-
ŋga si wapa sêndic siŋ-ŋga dom.
Mba. Yac akôc Anötö dau ndê
ŋaclai bu andic siŋ, ma bu aseŋ
ŋacyo si tuŋbôm ŋaŋga hoŋ su.
5 Gauc ti yom tasaŋ hoŋ, ma lau
hoŋ naŋ sêtoc dau sa ma sêkêŋ
kisa Anötö, ma sêlhac lau ahuc tu
bu sêŋyalê Anötö ti ndê yom dom,
naŋ yac akôc Anötö ndê ŋaclai bu
aseŋ ŋac su. Gauc sac-sac hoŋ,
naŋ yac akwê dôŋ yêc-ŋga, tu bu
akêŋ gauc hoŋ sôc Kilisi ŋapu-
ŋga. 6 Têŋ ndoc yac aloc, naŋ yac
oc akêŋ ŋagêyô têŋ lau daŋgapêc-
ŋga hoŋ. Bocdinaŋ kwahic dec
yac asôm têŋ mac bu amasaŋ nem
ŋalôm, ma asôc Kilisi ndê yom ti
yac mba yom hoŋ ŋapu.

7 Mac nem lau ŋatô sêtoc dau
sa, ma gauc gêm bu ŋac tawasê
sêti Kilisi ndê. Am bu ŋamalac
kaiŋ dinaŋ, dec wasôm têŋ am bu
kôc gauc ŋapep pi gêŋ naŋ yêc
awê, ma am oc êmyalê bu yac ati
Kilisi ndê, atôm am. 8 Ma mboe
mac gauc gêm bu têm daêsam
yac apo dauŋ mba waêŋ sa tu
ŋaclai naŋ Kilisi kêŋ têŋ yac, dec
kêyaliŋ yac sa ati aposel. Aö oc
mayaŋ dauŋ tu yom dinaŋ-ŋga
dom. Ŋahu bu Kilisi kêŋ ŋaclai
dau têŋ yac tu bu aŋgwiniŋ mac-
ŋga dom, magoc tu bu apuc mac
dôŋ-ŋga. 9 Aneŋ bapia ŋatô, naŋ

gato têŋ mac muŋ su, naŋ ŋahu
dau dinaŋ. Aö gato tu wakôm
mac atöc daôm-ŋga dom. 10 Bu
lau ŋatô sêsôm yom pi aö bocdec
bu, “Pol to yom ŋaŋga daêsam sip
iŋ ndê bapia, tu kêŋ wapac yac-
ŋga. Tigeŋ têŋ têm iŋ dau meŋ
kalhac yac aŋôŋ-ŋga, naŋ dalic iŋ
gitôm ŋgac ti ŋaclai atu dom, ma
iŋ sôm yom ŋaŋga dom.” 11 Mac
lau naŋ asôm yom kaiŋ dinaŋ pi
yac, naŋ ayob daôm. Bu têŋ ndoc
yac bu ahôc asê mac, naŋ mac oc
alic bu gêŋ naŋ yac oc akôm, naŋ
oc êŋkuc yom naŋ ato sip bapia.

Pol ndê ŋahu po dau waê sa-ŋga

12 Yac atec bu atoc dauŋ sa
tôm aposel tasaŋ sêkôm, me anem
dôhôŋ mba lêŋ ma ŋac si lêŋ.
Bu aposel tasaŋ dinaŋ sêtoc dau
sa, ma gauc gêm bu lau daŋ si
lêŋ gi tap ŋac si sa dom. Ma
bocdinaŋ ŋac sem dôhôŋ dau si
lêŋ whiŋ ŋac dau si lêŋ. Ŋac
si gauc dinaŋ solop dom. 13 Yac
atôm dom bu apo dauŋ mba
waêŋ sa tôm ŋac lau dau sêkôm,
magoc apo dauŋ sa tu gweleŋ naŋ
Anötö kêŋ têŋ yac-ŋga. Bu Anötö
dau kêyaliŋ gameŋ sa bu yac
akôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga
ambo, ma yac akôm gweleŋ dau e
akôm yêc mac nem gameŋ whiŋ.
14 Yomandô. Yac akôm gweleŋ ma
ahoc ŋawaê ŋayham pi Kilisi asê
e meŋ têŋ mac nem gameŋ. Yac
bu akôm bocdinaŋ dom, dec oc
tôm dom bu yac apo dauŋ sa tu
mba gweleŋ-ŋga. 15 Ma yac atec
bu apo dauŋ sa tu gweleŋ naŋ
lau ŋatô sêkôm-ŋga. Yac akêŋ
bataŋ bu mac nem akêŋ whiŋ oc
êŋsôwec tiatu, ma tu dinaŋ-ŋga
gweleŋ naŋ yac akôm awhiŋ mac,
naŋ ŋa-ŋandô oc êŋsôwec tiatu
bocdinaŋ. 16 Ŋalêŋ dinaŋ yac
oc atôm bu anem mêtê lau ŋatô,
naŋ si gameŋ yêc mac nem ŋa-
ŋambu-ŋga. Yac bu anem mêtê
lau wakuc, ŋahu bu yac atec bu
apo dauŋ sa pi lau ŋatô si gweleŋ
ŋa-ŋandô.

17 Aneŋ lêŋ wapo dauŋ sa-ŋga
kêkuc Anötö ndê yom naŋ sêto
yêc bocdec bu:

Asa naŋ bu po dau sa, naŋ po
dau sa tu Pômdau-ŋga eŋ.
[Jer 9:24]

18 Bu ŋamalac naŋ po dau sa tu
dau ndê lêŋ-ŋga, naŋ Anötö gêlic
bu yham dom. Magoc ŋamalac
naŋ Pômdau po iŋ sa, naŋ Anötö
oc lic iŋ ŋayham.

11

Pol ndê puc pi aposel tasaŋ

1 Mboe lau ŋatô sêlic aneŋ
yom gitôm yom gauc mbasi-ŋga.
Magoc aö bu wasôm yom ŋatô
tiyham, ma gakêŋ whiŋ bu mac
oc alic aö sac dom. 2 Bu Anötö
kac aneŋ ŋalôm bu wanem lêmuŋ
mac, ma wayob mac ati Kilisi
ndê lau solop. Aö galic mac
atôm aö atuŋwê ŋayham daŋ, naŋ
kamatiŋ yom whiŋ ŋgac daŋ bu
nem. Tu dinaŋ-ŋga dec gakôc
gauc ŋaŋga pi iŋ bu wayob iŋ
ŋapep bu sa ndê lêŋ ŋawasi ma
mbo whiŋ ŋgac daŋ dom e nem
ndê ŋgac solop. Ma ŋgac dau
iŋ Kilisi. 3 Kwahic dec mac asap
Kilisi dôŋ ti nem ŋalôm ŋawasi.
Tigeŋ aö gatöc dauŋ bu mboe lau
tasaŋ ŋatô oc sêmeŋ ma sêtim
yom mac bu ahu mac nem lêŋ
dinaŋ siŋ, tôm mboc tasaŋ ŋadau
meŋ ma tim yom Ewa. 4 Bocke?
Lau ŋatô bu sêhôc asê mac ma
sênem mêtê pi Yisu, magoc ŋac
si yom pi iŋ so yom ŋandô naŋ
yac ahoc asê pi iŋ, dec mac
oc akôm sake? Aö gatöc dauŋ
bu mboe mac oc gauc nem yom
daêsam dom, oc akôc ŋac si yom
sa ŋagahô eŋ. Mac akôc Ŋalau
Dabuŋ su, magoc lau ŋatô bu
sêmeŋ ma sêkac mac bu akôc
ŋalau daŋ dau-ŋga, me sêhoc

ŋawaê ŋayham asê naŋ so yac
mba, dec aö gatöc dauŋ bu mboe
mac oc akôc sa eŋ. 5 Mac alic
lau tasaŋ dinaŋ bu aposel ŋandô,
a? Ŋac si asa hôc gêlêc aö su?
6 Aö ŋgac ŋayham tu wasôm yom
ti gauc atu-tu-ŋga dom, magoc aö
kayalê Anötö ti ndê yom. Ma gêŋ
hoŋ naŋ aö gakôm, naŋ tu bu
wawhê Anötö ti ndê yom sa tiawê
têŋ mac.

7 Têŋ ndoc aö gahoc Anötö ndê
ŋawaê ŋayham asê têŋ mac, naŋ
aö taŋkwê mac dom, magoc kag-
winiŋ dauŋ ma gakôm gweleŋ
tu wakôm kwaŋ dauŋ-ŋga. Aö
kakuc lêŋ dau, tu bu watoc
mac sa ma wanem mac sa-ŋga.
Bocke? Aneŋ lêŋ dinaŋ iŋ so, a?
8 Gôlôwac dabuŋ gameŋ ŋatô-ŋga
sêkêŋ gêŋ tu sêpuc aö dôŋ-ŋga.
Ŋalêŋ dinaŋ gitôm aö gam kaŋ
ŋac si gêŋ tu wanem akiŋ mac-
ŋga. 9 Ma têŋ ndoc aö gambo
gawhiŋ mac ma gapônda gêŋ daŋ,
naŋ gateŋ mac nem ŋamalac daŋ
bu nem aö sa dom. Magoc
asidôwai naŋ sêmeŋ akêŋ Mase-
donia sem aö sa. Aö gayob neŋ
lêŋ hoŋ tu bu wakêŋ ŋawapac
têŋ mac dom, ma oc waŋkuc lêŋ
tigeŋ dinaŋ. 10-11 Mac gauc gêm
bocke? Aö kakuc lêŋ dinaŋ ŋahu
bu aö tac whiŋ mac dom, a? Mba!
Anötö dau kêyalê bu aö atac whiŋ
mac ndu andô. Aö gapo dauŋ sa
tu aneŋ lêŋ gakôm gweleŋ ŋaôli
mbasi-ŋga, ma gweleŋ bocke naŋ
aö bu wakôm wawhiŋ mac lau
gameŋ Akaya-ŋga, naŋ waŋkuc
lêŋ tigeŋ dinaŋ ŋapaŋ. Kilisi dau
ndê yom ŋandô yêc aneŋ ŋalôm,
dec gasôm yom dau.

12 Aö taŋkwê mac bu anemlhi
aö tu gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga dom, ma oc wakôm boc-
dinaŋ ŋapaŋ. Aö gatec bu
wakêŋ ŋasawa têŋ lau naŋ sêkôm
gweleŋ tu sêkôc awa-ŋga, bu
sêtoc dau sa ma sêsôm bu ŋac
si lêŋ gweleŋ-ŋga gi tap yac mba
sa. 13 Lau kaiŋ dinaŋ, ŋac aposel
tasaŋ. Ŋac si gweleŋ ŋandô bu
sêtim yom lau. Bu ŋac sêsiŋ si
mêtê tasaŋ kwi, ma sem Kilisi
ndê aposel ŋandô aŋgô. 14 Asö
tu aneŋ yom dinaŋ-ŋga dom, bu
Sadaŋ dau muŋ apu lêŋ tasaŋ
dinaŋ ma gêm aŋela ŋawê-ŋga
aŋgô. 15 Bocdinaŋ iŋ ndê lau akiŋ
bu sênem lau gitêŋ naŋ sem akiŋ
Anötö, naŋ aŋgô, dec oc kôm yac
dasö dom. Magoc tiŋambu ŋac
oc sêtap ŋagêyô sa tu si lêŋ sac
dinaŋ-ŋga.

Pol hôc ŋawapac daêsam

16 Aö wateŋ mac tiyham bu alic
aö tôm ŋgac gauc mba-ŋga dom.
Magoc aö bu wapo dauŋ sa pi
ahic tiyham tôm ŋac lau tasaŋ
dinaŋ sêkôm. Ma mac bu alic
aneŋ yom gitôm ŋgac gauc mba-
ŋga ndê, naŋ akôc aö sa tôm
mac akôc lau gauc mba dinaŋ
sa. 17 Aö kayalê bu yom naŋ
aö bu wasôm tu wapo dauŋ sa-
ŋga, naŋ kêkuc Pômdau ndê lêŋ
dom, magoc aö gasôm kakuc lau
gauc mbasi si lêŋ. 18 Aêc. Lau
tasaŋ dinaŋ sêŋkuc lêŋ nom-ŋga
ma sêpo dau waê sa, dec aö bu
wapo dauŋ sa bocdinaŋ. 19 Mac
lau ti gauc atu, a? Bocke dec
mac alic ŋayham bu akôc lau
gauc mbasi-ŋga sa sêmbo sêwhiŋ
mac? 20 Yomandô. Ŋac lau
tasaŋ dinaŋ sêŋgwiniŋ mac e ati
lau akiŋ ŋambwa, sêmbac yom
mac bu sêŋgaho mac nem gêŋ
su, sêŋsôŋ mac nem gauc e asôc
ŋac ŋapu, sêtoc dau sa têŋ mac,
ma sêhôc mac mayam su, tigeŋ
mac akôc ŋac sa. 21 Mac gauc
gêm bocke? Yac mayaŋ dauŋ bu
yac lau licwalô mba dec aŋkuc
lau dau si lêŋ dom, a? Lau
gauc mbasi-ŋga dinaŋ sêpo dau
sa tu ŋac si lêŋ-ŋga ti atac pa
su. Bocdinaŋ kwahic dec aö bu
waŋkuc ŋac si lêŋ dinaŋ wawhiŋ.

22 Ŋac sêpo dau sa bu ŋac lau
†Hibru, a? Aö Hibru bocdinaŋ.
Ŋac lau Israel-ŋga, a? Aö bocdinaŋ. Ŋac Abraham ndê wakuc
ŋac? Aö bocdinaŋ. 23 Ŋac sêsôm
bu ŋac sem akiŋ Kilisi, a? Aö
kayalê bu mac oc alic aneŋ yom
tôm ŋgac ŋagulu kêŋsôŋ daŋ ndê,
magoc aö wasôm têŋ mac bu aö
gam akiŋ Kilisi ma gakôm gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga gahôc gêlêc
ŋac su. Lau sêkêŋ aö gandöc
gapocwalô, sic aö basô, ma têm
daêsam kêpiŋ bu wambac ndu tu
gam akiŋ Kilisi-ŋga. Ma ŋac lau
dau? Mba. 24 Lau bata Israel-ŋga
sêmatôc aö tidim 5, ma tôm têm
matôc-ŋga 5 dinaŋ sêhi aö tidim
39* ŋa po naŋ sem bocbiŋ. 25 Ŋac
sic aö ŋa sö tidim tö. Sêtuc aö
ŋa-hoc tidim tigeŋ. Aö gapac waŋ
tidim tö, ma gapoc gwêc sawa tôm
ôbwêc daŋ ma acsalô daŋ. 26 Aö
ga gameŋ ga gameŋ ŋapaŋ ma
gandöc sic teŋ dom. Ma ŋawapac
ŋatô naŋ gahôc whiŋ, naŋ bocdec.
Aö galom bu hêc ŋasambac atu,
ma gambo gwêc têŋ têm sac. Lau
kaŋ sêkôm aö ŋayom, ma aö
gatap kisa sa yêc aö dauŋ neŋ
lau Israel-ŋga ma yêc †lau gameŋ
apa-ŋga, ma yêc lau malac atu-
tu-ŋga ma lau malac sauŋ-sauŋ-
ŋga, ma yêc asidôwai tasaŋ boc-
dinaŋ. Gêŋ hoŋ dinaŋ gitôm bu
seŋ aö su, magoc mba. 27 Aö
gakôm gweleŋ ti gahôc ŋawapac
atu ŋapaŋ. Têm daêsam aö gayêc
bêc ŋapep dom, gêŋ yô a ö, bu
yô aö, gambo ŋamlic ŋalhuc, ma
gapônda ŋakwê. 28 Wapac hoŋ
dinaŋ kêsalê aö ahuc. Ma gêŋ
daŋ tiyham kêŋ wapac aö tôm bêc
hoŋ, naŋ bocdec bu. Aö gitôm
dom bu waŋlhiŋ lau sêkêŋ whiŋ
Kilisi-ŋga daŋ siŋ, tigeŋ gauc gêm
ŋac ŋapaŋ. 29 Ŋamalac daŋ bu
ndê kêŋ whiŋ ŋaŋga dom, dec oc
wahêgo dauŋ tu iŋ-ŋga e aneŋ
licwalô pacndê. Ma gêŋ lêtôm-
ŋga bu kôm ŋamalac daŋ peŋ sip
sac ŋalôm, dec aö oc atac ŋandê
pi gêŋ dinaŋ.
30 Aö gatec bu wapo dauŋ sa,
magoc aö bu wakôm, dec wasôm
yom pi gêŋ naŋ tôc asê bu aö ŋgac
licwalô mba-ŋga. 31 Anötö kêyalê
bu aö kasau dom. Iŋ Pômdau Yisu
Damba, ma yac tac waê bu tampiŋ
iŋ tôm bêc hoŋ.
32 Têŋ ndoc aö gambo malac
Damaskas, naŋ gôliŋwaga naŋ
yob malac dau mbo Kiŋ Aretus
ŋapu, naŋ gic atu iŋ ndê lau
siŋ-ŋga bu sêyob gatam malac-
ŋga hoŋ tu sêkôc aö dôŋ-ŋga.
33 Magoc mba. Asidôwai sêkêŋ aö
gasip sambec sö daŋ, ma sêŋwhaŋ
aö gasip yêc gatam atu daŋ yêc
malac dau ŋatuŋbôm ŋadômbwê-
ŋga ma galhö ga.

12

Pol gêlic undambê ŋagatu

1 Mêtê dapo dauŋ waêŋ sa-
ŋga oc kêŋ ŋayham daŋ têŋ yac
dom. Magoc aneŋ ŋalôm kac aö,
dec oc wapo dauŋ sa ma wandic
têku yom, ma wasôm yom pi
gêŋ ŋagatu, ma pi gêŋ ŋatô naŋ
Pômdau hoc asê têŋ aö. 2-3 Aö
kayalê ŋgac kêŋ whiŋ Kilisi-ŋga
daŋ. Yala 14 gi su, Anötö kôc iŋ sa
pi lôlôc solop têŋ iŋ yêc undambê
gi. Anötö kôc iŋ ti ŋamlic sambuc
me kôc iŋ gatu ŋambwa, aö gam
gauc. Anötö tawasê kêyalê. 4 Ma
Anötö tôc gameŋ †Paradais-ŋga
têŋ iŋ. Iŋ ŋgô yom pi gêŋ atu-tu
ŋatô naŋ iŋ gitôm dom bu w hê
sa, ma Anötö gic yao iŋ bu sôm
asê dom. 5 Aö oc wapo ŋamalac
kaiŋ dinaŋ waê sa, magoc aö bu
wapo dauŋ sa, dec wasôm yom pi

* **11:24** Lau Israel-ŋga si yomsu daŋ (Diut 25:3) sôm bu sêhi ŋamalac giso ŋa-po sêhôc gêlêc tidim 40 dom. Bocdinaŋ lau bata Israel-ŋga bu sêmatôc ŋamalac daŋ, naŋ sêhi iŋ tidim 39 bu sêŋgilì yomsu dau ŋadôhôŋ dom.

gêŋ tigeŋ, naŋ bu watôc asê bu aö
ŋgac licwalô mba. 6 Gêŋ ŋatô yêc
bu wapo dauŋ sa pi-ŋga, ma aö bu
wakôm, dec oc watôm ŋgac gauc
mbasi-ŋga dom. Ŋahu bu aneŋ
yom iŋ yomandô. Magoc aö watoc
dauŋ sa pi gêŋ dinaŋ dom. Lau bu
sêmpiŋ aö tu lêŋ naŋ sêlic aö gasa-
ŋga, ma tu yom ŋandô naŋ gahoc
asê-ŋga, dec oc solop.

Anötö kêmwasiŋ lau licwalô mba, bu tôc iŋ ndê ŋaclai asê

7 Yomandô Anötö tôc gêŋ atu
têŋ aö. Magoc iŋ tec bu aö wapo
dauŋ sa pi gêŋ dau. Tu dinaŋ-ŋga
iŋ kêŋ ŋasawa têŋ Sadaŋ bu êŋkiŋ
iŋ ndê aŋela daŋ bu êŋgwiniŋ aö
ŋa gêŋ wapac ŋamlic-ŋga daŋ.
Gêŋ dau kêŋ ŋandê têŋ aö gitôm
gêŋ ŋakwa kuŋ aö. 8 Aö gateŋ
mbec ŋaŋga têŋ Pômdau ma gan-
dac iŋ tidim tö bu kôc gêŋ wapac
dau su yêc aö. 9 Magoc iŋ sôm têŋ
aö bu, “Mba. Aneŋ mwasiŋ gitôm
bu puc am dôŋ ma hôc ŋawapac
dinaŋ. Bu aö oc wamwasiŋ
lau licwalô mba, bu watôc aneŋ
ŋaclai asê.” Tu dinaŋ-ŋga aö
Pol oc wapo dauŋ sa tu ŋawapac
bocke naŋ kêgwiniŋ aö e kôm
aö licwalô mba. Ŋalêŋ dinaŋ aö
oc taŋkwê Kilisi bu kêŋ iŋ ndê
ŋaclai tu nem aö sa-ŋga. 10 Tu
dinaŋ-ŋga aö bu wambo licwalô
mba, me lau bu sêpu aö ma sêkêŋ
kisa aö, aö bu wapônda dauŋ, me
aö bu wahôc ŋawapac tidau-tidau
tu Kilisi-ŋga, dec wahôc ti atac
ŋayham. Bu têŋ ndoc aö kasahê
licwalô tôm dom, naŋ taŋkwê Kil-
isi ndê ŋaclai bu puc aö dôŋ ma
walhac ŋaŋga.

Pol tac whiŋ lau Korin-ŋga

11 Aö galic dauŋ gitôm ŋgac
ŋambwa-ŋga daŋ, magoc aposel
tasaŋ naŋ mac atoc ŋac sa, naŋ
si asa hôc gêlêc aö su? Oc tôm
bu mac apo aö waêŋ sa, magoc
mba. Mac akôm dom, ma tu
dinaŋ-ŋga dec aö kakuc lau gauc
mbasi-ŋga si lêŋ ma gapo dauŋ sa
têŋ mac. 12 Têŋ têm aö gambo
gawhiŋ mac, naŋ aö gakôm gêŋ
naŋ aposel ŋandô sic waê bu
sêkôm. Aö gakôm gêŋ dalô,
gêŋ atu-tu ma gêŋ ti ŋaclai atu
daêsam. 13 Bocdinaŋ mac gauc
gêm bu aö gakôm gêŋ sake têŋ
gôlôwac dabuŋ ŋatô, naŋ gakôm
têŋ mac dom? Mboe mac alic aö
sac bu gandac mac bu akêŋ gêŋ
tu anem aö sa-ŋga dom, a? Bu
bocdinaŋ, dec wateŋ mac bu asuc
aneŋ sac kwi.

14 Kwahic dec aö kamasaŋ dauŋ
bu wandic mac kêsi tidim tö-
ŋga. Magoc aö waloc tu bu wakôc
mac nem gêŋ daŋ-ŋga dom. Bu
gêŋ naŋ aö tac whiŋ, naŋ mac
nem wapa ti mone dom, magoc
mac daôm. Y omandô. Aö bu
wakêŋ wapac mac dom, bu aö
gatôm mac damam, ma solop dom
bu balêkoc sêkêŋ gêŋ tu sêlôm
damba ti dindai-ŋga. Damba ti
dindai bu sêkêŋ gêŋ tu sêlôm si
balêkoc-ŋga, dec oc solop. 15 Boc-
dinaŋ aö galic ŋayham bu wakêŋ
neŋ gêŋ hoŋ tu wanem mac sa-
ŋga, e wakêŋ dauŋ sambuc tu
mac-ŋga whiŋ. Ŋalêŋ dinaŋ aö bu
watôc asê bu aö atac whiŋ mac
ndu andô, ma mac bu atac whiŋ
aö gwalec, oc ŋayham me mba?
16 Mac bu atac whiŋ aö me atac
whiŋ aö dom, magoc mac aŋyalê
su bu aö gakêŋ ŋawapac daŋ têŋ
mac dom. Magoc mboe lau naŋ
sêkêŋ kisa aö, naŋ oc sêsôm bu
aö kasalê lêŋ bu waŋsau mac ma
malô wakôc mac nem gêŋ ŋatô-
ŋga. 17 Mac gauc gêm bu aö kakiŋ
aneŋ lau ŋatô sêtêŋ mac sêloc, bu
sêŋgaho mac nem gêŋ ŋatô su tu
aö-ŋga, a? 18 Aö gandac Taitus
bu têŋ mac loc, ma kakiŋ yac neŋ
asidôwa daŋ whiŋ iŋ. Ma Taitus
kôc mac nem gêŋ bocke, a? Mba
andô. Alu akôc gauc tigeŋ ma asa
lêŋ tigeŋ, naŋ akôm gweleŋ ŋaôli

mbasi-ŋga.

Pol gêm la lau Korin-ŋga

19 Mac gauc gêm bu yac asôm
yom hoŋ dinaŋ tu bu alhac dauŋ
ahuc, a? Mba. Yac akêŋ whiŋ
Kilisi, ma asôm mba yom hoŋ yêc
awê têŋ mac yêc Anötö aŋgô-ŋga.
Ma gêŋ hoŋ naŋ yac akôm, naŋ
akôm tu bu apuc yac mba lau atac
whiŋ-ŋga mac dôŋ alhac ŋaŋga-
ŋga. 20 Aö gatöc dauŋ bu mboe aö
waloc ma watap sa bu mac nem la
u ŋatô sêsap mêtê sac dôŋ sêmbo.
Bocke? Mac nem lau ŋatô sêsôm
dau, me sem lêmuŋ dau, a? Lau
ŋatô atac ŋandê têŋ dau, sêwhê
dau kôc-kôc, sêpu si asidôwai ma
sêsec gameŋ, sêtoc dau sa, me sêli
dau sa, a? Aö bu waloc ma walic
bu mac nem lau ŋatô sêŋkuc lêŋ
naŋ aö atac whiŋ dom, dec aö oc
waŋkuc lêŋ matôc-ŋga naŋ mac
oc atac whiŋ dom. 21 Muŋ-ŋga,
mac nem lau daêsam sêkôm mêtê
mockaiŋ-ŋga ti atac ŋagalac-ŋga
tidau-tidau. Aö gasôm têŋ ŋac bu
sênem dau kwi ma sêhu lêŋ sac
dinaŋ siŋ. Kwahic dec aö gatöc
dauŋ bu mboe aö wambu waloc,
ma walic bu ŋac sêsap lêŋ dinaŋ
dôŋ ŋapaŋ sêmbo. Bu bocdinaŋ,
dec mêtê sac dau oc kêŋ wapac aö,
ma aneŋ Anötö oc kêŋ aö mayaŋ
dauŋ atu tu mac-ŋga.

13

Pol oc kêŋ gêli lau naŋ sêkôm sac, naŋ dom

1 Ŋasawa sauŋ aö oc wandic
mac kêsi tidim tö-ŋga. Ma aö
bu wamatôc mac nem lau ŋatô,
dec aö oc waŋkuc ŋagôliŋ solop
tamatôc lau giso-ŋga, naŋ sêto
yêc bocdec bu:

> Ŋamalac tigeŋ bu êŋgôliŋ yom
> pi ŋgac daŋ, dec oc tôm dom
> bu dakôc iŋ ndê yom sa.
> Ŋamalac lu me tö bu sêpuc
> yom dau dôŋ, dec dalic bu
> yomandô. *[Diut 19:15]*

2 Têŋ ndoc aö gac mac kêsi
tidim lu-ŋga, naŋ gasôm têŋ lau
naŋ sêkôm mêtê sac bu sêhu siŋ.
Ma aö gakêŋ puc mac bu têŋ
ndoc aö bu wambu waloc, ma
watap sa bu lau dau sêsap si lêŋ
dinaŋ dôŋ ŋapaŋ sêmbo, dec oc
wakêŋ matôc ŋaŋga têŋ ŋac, ma
têŋ lau ŋatô naŋ sêkôm sac, naŋ
bocdinaŋ. Kwahic dec aö gambo
ahê, magoc ndoc kêpiŋ bu wambu
waloc, dec wakêŋ puc mac pi gêŋ
tigeŋ dinaŋ tiyham. 3 Mac nem
lau ŋatô sêndac aö bu w atôc gêŋ
daŋ têŋ mac, naŋ oc whê sa bu
aö gasôm yom gam Kilisi aŋgô.
Bocdinaŋ ayob daôm ŋapep, bu
aö oc wamatôc lau sêkôm mêtê
sac-ŋga hoŋ ti ŋaŋga. Kilisi dau
bu mbo whiŋ mac, dec oc kêŋ gêli
mac dom, iŋ oc kôm mêtê ŋaŋga
kaiŋ tigeŋ. 4 Yomandô. Lau sic
Kilisi pi a gicso dau gitôm ŋgac
licwalô mba. Magoc Anötö ndê
ŋaclai uŋ iŋ sa ma kêŋ iŋ mbo tali
ŋapaŋ. Ma yac lau naŋ mba akêŋ
whiŋ piŋ yac dôŋ am damiŋ Kilisi,
naŋ lau licwalô mbasi bocdinaŋ.
Magoc Anötö ndê ŋaclai kêŋ yac
ambo taŋli awhiŋ iŋ, tu bu anem
akiŋ mac-ŋga.

Pol gêm la lau Korin-ŋga tiyham

5-6 Mac bu andac batam yac
bu aposel ŋandô me mba, dec
atôc gwaniŋ daôm nem lêŋ. Mac
aŋyalê su bu ŋamalac naŋ kêŋ
whiŋ dom, naŋ Kilisi mbo iŋ ndê
ŋalôm dom. Bocdinaŋ mac bu
alic bu mac akêŋ whiŋ ambo, ma
Yisu Kilisi mbo nem ŋalôm, dec
aŋyalê bu yac mba gweleŋ ŋa-
ŋandô dinaŋ, ma whê yac sa bu
aposel ŋandô. 7 Yac ateŋ mbec
têŋ Anötö bu puc mac dôŋ ma
akôm sac daŋ dom. Yac atac whiŋ
bu mac asa lêŋ gitêŋ, tu bu mac
nem lêŋ tôc asê bu yac aposel
ŋandô lec dom. Mba. Lau ŋatô
bu gauc nem bu yac aposel tasaŋ,

naŋ iŋ gêŋ ŋambwa. Yac mba
mbec dinaŋ ŋa-ŋahu andô, naŋ
yac atac whiŋ bu Anötö puc mac
dôŋ bu aŋkuc lêŋ gitêŋ eŋ. 8 Lau
bu sêsap lêŋ yom ŋandô-ŋga dôŋ,
dec oc tôm dom bu yac akôm
gêŋ ti ŋaclai tu amatôc ŋac-ŋga.
Magoc lau naŋ sêŋkuc lêŋ yom
ŋandô-ŋga dom, naŋ yac akôm
gêŋ ti ŋaclai tu bu amatôc ŋac-
ŋga e sêhu si giso siŋ. 9 Bocdinaŋ
mac bu alhac ŋaŋga ma asap
yom ŋandô dôŋ, dec oc tôm dom
bu yac atôc mba ŋaclai têŋ mac,
magoc yac oc atac ŋayham atu tu
mac nem lêŋ ŋayham-ŋga. Ma
yac ateŋ mbec bu mac lau akêŋ
whiŋ-ŋga asa nem lêŋ hoŋ ŋapep
eŋ.
10 Aö gato yom hoŋ dinaŋ bu
wakêŋ puc mac bu ahu nem mêtê
s ac hoŋ siŋ muŋ, bu têŋ ndoc aö
bu wahôc asê, naŋ gatec bu wa-
matôc mac ŋa ŋaclai naŋ Pômdau
kêŋ têŋ aö. Bu iŋ kêyaliŋ aö sa ma
kêŋ ŋaclai têŋ aö bu wapuc mac
dôŋ, ma tu bu waŋgwiniŋ mac-
ŋga dom.

Pol ndê yom ŋambu-ŋga

11 O asidôwai, aö bu wandic
bata bapia dindec, dec bu wakôm
neŋ acsalô têŋ mac hoŋ. Aŋsahê
ŋaŋga bu andic dabiŋ nem lêŋ
akêŋ whiŋ-ŋga hoŋ tisolop. Aneŋ
yom hoŋ dindec puc mac dôŋ.
Akêŋ nem gauc ti ŋalôm pit-
igeŋ, ma ambo awhiŋ daôm ti
yom malô. Akôm bocdinaŋ, ma
Anötö, naŋ Atac Whiŋ ti Yom Malô
Ŋadau, naŋ oc mbo whiŋ mac.
12 Akam daôm aŋkuc gôlôwac
dabuŋ si lêŋ. 13 Anötö ndê lau
dabuŋ hoŋ naŋ sêmbo gameŋ
Masedonia-ŋga dindec, naŋ
sêkôm si acsalô ŋayham têŋ mac.
14 Pômdau Yisu Kilisi ndê mwasiŋ
ti Anötö ndê atac whiŋ puc mac
dôŋ, ma Ŋalau Dabuŋ piŋ mac
hoŋ dôŋ ŋapaŋ.

Pol ndê bapia têŋ lau Galasia-ŋga Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Aposel Pol to bapia dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo gameŋ Galesia-ŋga. Muŋ-ŋga iŋ dau kêsêlêŋ tôm malac ma hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau Galesia-ŋga, dec lau sic hu sêkêŋ whiŋ Yisu (Apo 13:14–14:23).

Tiŋambu lau Israel-ŋga ŋatô sêhôc asê gôlôwac dabuŋ Galesia-ŋga, ma sêŋsôŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga si gauc pi lêŋ sêti lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga. Ŋac lau naŋ sêsap lau Israel-ŋga si sakiŋ akwa dôŋ, ma sêkac lau Galesia-ŋga bu sêŋkuc pwac sêsê lauŋgac si ŋamlic ŋatô su-ŋga, ma sêsôc Moses ndê yomsu hoŋ ŋapu. Ŋac sêsôm bu lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga naŋ lau Israel dom, naŋ bu sêkôm bocdinaŋ dom, dec oc tôm dom bu Anötö kôc ŋac sa me lic ŋac bu lau gitêŋ. Ma lau dau sêpu Pol ma sêsôm bu iŋ aposel ŋandô dom, ŋahu bu iŋ kac lau gameŋ apa-ŋga bu sêŋkuc Israel si sakiŋ akwa dom.

Tu dinaŋ-ŋga Pol to bapia dindec tu bu whê dau sa bu iŋ aposel ŋandô, naŋ Yisu Kilisi lu Anötö sêŋyaliŋ iŋ sa (1:1), ma gêm mêtê tôm Yisu dau hoc asê têŋ iŋ (1:12). Ma iŋ bu puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêsôc lau tasaŋ dinaŋ si yom ŋapu dom. Iŋ sôm bu ŋawaê ŋayham tigeŋ iŋ yom ŋandô, ma ŋawaê dau tôc asê tiawê bu lau sêti lau gitêŋ tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma tu sêŋkuc yomsu-ŋga lec dom. Yêc lôcwha 5 - 6 iŋ to yom ŋatô tu bu puc lau dôŋ bu sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, sêsap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ, ma sêpiŋ dau dôŋ ŋapep. Lau naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ ŋac, naŋ oc sêhu mêtê sac siŋ, ma sêkôm mêtê ŋayham eŋ (5:16-26).

Pol ndê yom ŋamata-ŋga

1-2 Aö Pol, ma asidôwai naŋ sêmbo sêwhiŋ aö, ato bapia dindec têŋ Kilisi ndê gôlôwac dabuŋ hoŋ yêc gameŋ Galesia-ŋga. Aö gati †aposel magoc ŋamalac daŋ kêyaliŋ aö sa, me lau toŋ daŋ sêŋkiŋ aö bu wati aposel dom. Mba. Yisu Kilisi lu iŋ Damba Anötö naŋ uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ dec sêŋyaliŋ aö sa ti sêŋkiŋ aö. 3 Mwasiŋ ti yom malô têŋ mac akêŋ yac neŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi. 4 Yisu kêŋ dau mbac ndu tu yac neŋ sac-ŋga, bu êŋgaho yac su yêc mêtê sac naŋ gêm nom dindec ahuc. Lêŋ dau Damaŋ Anötö gauc gêm tidôŋ ma tac whiŋ bu Yisu kôm ŋandô sa. 5 Bocdinaŋ datoc Anötö ndê waê sa tôm têm sambob dandic ŋawaê. Yomandô!

Pol kêŋ puc lau bu sêŋkuc ŋawaê ŋayham tigeŋ

6 Tu Kilisi-ŋga dec Anötö kêmwasiŋ mac, ma kêgalêm mac sa ati iŋ ndê lau. Magoc ŋagahô eŋ, mac ahu iŋ ti ŋawaê ŋayham naŋ aposel sem, naŋ siŋ, ma aŋkuc yom wakuc. Mac nem lêŋ dinaŋ kôm aö gahêdaêŋ. 7 Yom naŋ mac aŋkuc, naŋ yom ŋandô dom. Mboe lau ŋatô sêŋsôŋ mac nem gauc ma sêŋsahê bu sêŋsôŋ ŋawaê ŋayham pi Kilisi whiŋ. 8 Aŋgô su naŋ! Yac dauŋ me aŋela undambê-ŋga daŋ, me asa bu têŋ mac meŋ ma nem mêtê wakuc, naŋ so mêtê naŋ muŋ-ŋga yac ahoc asê têŋ mac, naŋ oc tap Anötö ndê atac ŋandê sa. 9 Aêc! Yac asôm su, ma aö wasôm tiyham. Asa naŋ bu hoc mêtê asê têŋ mac naŋ so yac lau aposel mba mêtê naŋ mac akôc sa su, naŋ oc tap Anötö ndê atac ŋandê sa.

10 Mac gauc gêm sake? Aö gato
yom dindec tu bu lau sêlic aö
ŋayham ma sêmpiŋ aö-ŋga, me
tu bu Anötö lic aö ŋayham-ŋga?
Aŋgô! Aö bu wakôm tu ŋamalac-
ŋga, dec aö Kilisi ndê ŋgac akiŋ
dom.

Pol whê sa bu iŋ Anötö ndê aposel ŋandô

11 O asidôwai, aö bu wawhê
sa têŋ mac bu mêtê naŋ gahoc
asê têŋ mac, naŋ ŋamalac si
yom dom. 12 Bu ŋamalac daŋ
kêŋ têŋ aö me kêdôhôŋ aö dom,
magoc Yisu Kilisi hoc asê têŋ aö.
13-14 Mac aŋgô aö ŋawaê su, dec
aŋyalê bu muŋ-ŋga lê aö gam
akiŋ Anötö kakuc lau Israel-ŋga si
sakiŋ akwa. Aö gasa ŋac si lêŋ
dau gahôc gêlêc ŋac si daêsam
naŋ si yala gitôm aö neŋ. Ma
gayêm dauŋ su tu waŋkuc abaŋi
Israel-ŋga si ŋagôliŋ. Ma mac
aŋgô bu aö gakêŋ kisa ŋaŋga têŋ
Anötö ndê gôlôwac dabuŋ naŋ
sêkêŋ whiŋ Yisu, ma gakôm bu
waseŋ ŋac su. 15 Magoc Anötö
kêyaliŋ aö sa gwanaŋ su, têŋ têm
aö gambo dinaŋ atac ŋalôm eŋ,
ma tu iŋ ndê lêŋ êmwasiŋ lau-ŋga
dec kêgalêm aö sa bu wanem akiŋ
iŋ. Ma tiŋambu iŋ gêlic ŋayham
16 bu hoc iŋ ndê Atu Yisu asê têŋ
aö, tu bu wasôm iŋ ndê ŋawaê
ŋayham asê têŋ lau naŋ lau Israel
dom. Têŋ dinaŋ aö gasôm yom
gawhiŋ lau ŋatô dom. 17 Ma aö
gapi Jerusalem bu walic lau naŋ
sêti aposel sêmuŋ aö, naŋ dom.
Mba. Aö gatêŋ gameŋ Arabia-
ŋga ga, ma tiŋambu gambu gatêŋ
malac Damaskas. 18 Aö gambo
malac dinaŋ yala tö su, goc gapi
Jerusalem ga bu walic Pita, ma
gambo gawhiŋ iŋ tôm bêc 15.
19 Aö galic Pômdau asi Jems,
magoc galic aposel ŋatô dom.
20 Aö wasôm yêc Anötö aŋgô-ŋga
bu yom naŋ kwahic dec gato, naŋ
yom tasaŋ dom. 21 Tiŋambu aö
gatêŋ gameŋ Siria ma Silisia-ŋga
ga. 22 Gôlôwac dabuŋ gameŋ
Judia-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi,
naŋ sêlic aö aŋôŋ andô dom.
23 Magoc sêŋgô ŋawaê pi aö
bocdec bu, “Ŋgac naŋ muŋ-ŋga
kêŋ kisa têŋ yac, kwahic dec kôm
gweleŋ ma gêm mêtê pi lêŋ dakêŋ
whiŋ-ŋga naŋ muŋ-ŋga iŋ kôm
bu seŋ su.” 24 Bocdinaŋ sêmpiŋ
Anötö tu iŋ gêm aö kwi-ŋga.

2

Lau aposel Jerusalem-ŋga sêkôc Pol sa

1 Yala 14 giŋga su goc gapi
Jerusalem ga tiyham, ma gakôc
Banabas lu Taitus sêwhiŋ aö.
2 Anötö dau hoc yom daŋ asê têŋ
aö ma kac aö, dec gapi Jerusalem
ga têŋ ndoc dinaŋ. Ma ŋawaê
ŋayham naŋ gahoc asê têŋ †lau
gameŋ apa-ŋga, naŋ aö gawhê sa
yêc Jerusalem. Aö gawhê sa têŋ
lau hoŋ dom, magoc gawhê sa têŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lau bata.
Aö gatec bu lau sêpu gweleŋ naŋ
gakôm, me sêsôm bu aö gakôm
ŋambwa, ma tu dinaŋ-ŋga dec
gawhê dauŋ sa têŋ ŋac lau dau.
3 Ŋac sêŋyalê bu Taitus naŋ whiŋ
aö têŋ têm dinaŋ, iŋ ŋgac Grik-
ŋga. Magoc sêkac yac bu asê iŋ
ndê ŋamlic ŋatô êŋkuc lau Israel-
ŋga si pwac naŋ dom.

4 Yom hoŋ dinaŋ hôc asê, ŋahu
bu lau ŋatô sêŋsau bu sêti yac
mba asidôwai ma sêmeŋ sêmbo
sêwhiŋ yac bu sêtip lêŋ ti sakiŋ
naŋ yac andôhôŋ têŋ lau gameŋ
apa-ŋga. Yisu Kilisi kêgapwêc
yac su yêc sakiŋ yomsu-ŋga,
magoc ŋac lau tasaŋ dinaŋ sêkôm
bu sêkac yac kwi ma aŋkuc lêŋ
yomsu-ŋga tiyham atôm lau akiŋ
ŋambwa. 5 Tigeŋ yac alhac ŋaŋga
ma asôc ŋac ŋapu daŋ dom, ŋahu
bu yac atac whiŋ bu mac lau
Galesia-ŋga aŋyalê yom ŋandô

pi ŋawaê ŋayham, ma asap dôŋ
ŋapaŋ.
6 Aö kayalê bu Anötö toc
ŋamalac daŋ sa hôc gêlêc daŋ su
dom. Tu dinaŋ-ŋga dec gahêgo
dauŋ dom têŋ ndoc naŋ gawhê
dauŋ sa têŋ lau naŋ gôlôwac
dabuŋ Jerusalem-ŋga sêtoc sa sêti
ŋac si lau bata. Ma ŋac sêsôm
yom daŋ bu sêmatôc ŋawaê
ŋayham naŋ gam yêc lau apa
si gameŋ, naŋ dom. 7 Mba!
Ŋac sêlic bu Anötö kêŋ ŋawaê
ŋayham sip aö amaŋ bu wahoc
asê têŋ lau naŋ lau Israel dom,
tôm iŋ kêŋ sip Pita amba bu hoc
asê têŋ lau Israel-ŋga. 8 Bu Anötö
kêŋ ŋaclai têŋ Pita ma kêyaliŋ
iŋ sa ti lau Israel-ŋga si aposel,
ma kêŋ ŋaclai têŋ aö bocdinaŋ,
ma kêyaliŋ aö sa gati lau gameŋ
apa-ŋga si aposel. 9 Lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga yêc Jerusalem sêtoc
Jems, Pita ma Jon sa sêti ŋac si
ŋagôlôŋ. Ma têŋ ndoc lau tö
dinaŋ sêlic bu aö gatap Anötö
ndê mwasiŋ sa su, dec sêkam
alu Banabas tu bu sêtôc asê bu
ŋac sêkôc alu ti alu mba yom
sa. Ma ŋac si ŋalôm pitigeŋ bu
yac akôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga awhiŋ lau gameŋ apa-ŋga,
ma ŋac sêkôm sêwhiŋ lau Israel-
ŋga. 10 Ŋac sêndac gêŋ tigeŋ, naŋ
bu yac gauc nem ŋac si lau naŋ
sêpônda dau. Ma gêŋ dau aö gauc
gêm tidôŋ su bu wakôm.

Pol sôm Pita yêc malac Antiok

11 Tiŋambu aö gambo malac
Antiok, ma Pita meŋ mbo malac
dau whiŋ. Magoc malô aö galic
yêc awê bu iŋ kôm gêŋ daŋ, naŋ
so yom ŋandô ŋawaê ŋayham-
ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga dec aö
gasôm yom sêmbalaŋ-ŋga solop
têŋ iŋ. 12 Bu têŋ ndoc iŋ hôc
asê Antiok tiwakuc, naŋ iŋ kôm
mêtê solop. Iŋ ndöc ti gêŋ gêŋ
whiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ lau
Israel dom, dec tôc asê bu iŋ
hêgo dau tu Moses ndê yomsu-
ŋga dom. Magoc tiŋambu lau
Israel-ŋga ŋatô naŋ sem gweleŋ
sêwhiŋ Jems, naŋ sêhôc asê malac
Antiok. Pita kêyalê bu ŋac sêsap
Moses ndê yomsu dôŋ ma ŋac
bu sêkac lau gameŋ apa-ŋga bu
sêŋkuc lau Israel-ŋga si †pwac
sêsê lauŋgac ŋamlic ŋatô su-ŋga.
Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ töc dau ma
kêdahiŋ dau su yêc lau naŋ lau
Israel dom. Iŋ ndê lêŋ dau iŋ lêŋ
giso. 13 Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
Israel-ŋga ŋatô naŋ sêmbo malac
Antiok, naŋ sêŋkuc iŋ ma sêsa lêŋ
tasaŋ dinaŋ sêwhiŋ, e lêŋ dau hê
Banabas kwi whiŋ. 14 Têŋ ndoc aö
galic bu ŋac si mêtê dau so yom
ŋandô ŋawaê ŋayham-ŋga, dec
gasôm yom têŋ Pita yêc ŋac hoŋ
aŋgô-ŋga bocdec bu, “Am ŋgac
Israel-ŋga, magoc têŋ ndoc am
mweŋ hôc asê malac Antiok, naŋ
am mbo whiŋ lau naŋ lau Israel
dom, ma hêgo daôm tu Israel-ŋga
si yomsu-ŋga dom. Magoc malô
am kac nem ŋalôm kwi ma kôm
gitôm am gêlic Moses ndê yomsu
gitôm gêŋ atu, ma hu lau dau siŋ
ma mbo ahê ŋac. Bocke? Kwahic
dec am bu kac lau gameŋ apa-ŋga
bu sêsôc lau Israel-ŋga si ŋagôliŋ
ŋapu, a?”

Lêŋ tigeŋ yêc bu dati lau gitêŋ,
naŋ dakêŋ whiŋ

15 Ma aö gasôm têŋ Pita, “Yac
lau Israel-ŋga êlêmê dasam lau
gameŋ apa-ŋga bu lau sac, bu
ŋac sêŋkuc Moses ndê yomsu
dom. Magoc hêclu neŋ ŋahu yêc
lau gameŋ apa-ŋga dom. Mba.
Dinaŋi sêkôc hêclu dambo lau
Israel-ŋga naŋ dakôc Moses ndê
yomsu, naŋ ŋalôm. 16 Magoc yac
taŋyalê su bu ŋamalac daŋ oc ti
ŋamalac gitêŋ yêc Anötö aŋgô-
ŋga tu iŋ kêkuc lêŋ yomsu-ŋga
dom. Mba, oc tôm dom. Magoc
tu ŋamalac daŋ kêŋ whiŋ Yisu
Kilisi-ŋga, dec Anötö gêlic iŋ bu

ŋamalac gitêŋ. Seŋ tigeŋ dinaŋ
gic lau hoŋ ŋawaê, yac lau Israel-
ŋga, ma lau gameŋ apa-ŋga boc-
dinaŋ. Taŋkuc lêŋ dakêŋ whiŋ
Yisu Kilisi-ŋga tu bu dati lau gitêŋ
tu lêŋ dinaŋ-ŋga, ma tu taŋkuc
lêŋ yomsu-ŋga lec dom."

17 Kwahic dec yac taŋkuc lêŋ
dakêŋ whiŋ Kilisi-ŋga tu bu dati
lau gitêŋ-ŋga. Mboe lau ŋatô
oc sêsam yac bu lau sac tu
yac taŋkuc lêŋ yomsu-ŋga tiyham
dom. Magoc yac oc dasôm sake?
Lêŋ dakêŋ whiŋ Kilisi-ŋga kêŋ
ŋasawa têŋ yac tu dakôm sac-
ŋga, a? Aö wasôm, mba andô!
18 Muŋ-ŋga aö kasahê bu wati
ŋgac gitêŋ tu kakuc yomsu-ŋga,
magoc kwahic dec gahu lêŋ dau
siŋ su. Aö bu wambu wandi
wasôc yomsu ŋapu tiyham, dec oc
tôc gêŋ tigeŋ asê têŋ aö, naŋ bu
aö ŋgac kagilì yomsu-ŋga. 19 Bu
sakiŋ yomsu-ŋga tôc asê têŋ aö bu
gawêkaiŋ seŋ wambac ndu-ŋga,
ma bocdinaŋ dec aö taŋkwê lêŋ
yomsu-ŋga bu nem aö sa tiyham
lec dom. Yomandô. Aö gahu
lêŋ yomsu-ŋga siŋ, tu bu wanem
akiŋ Anötö tôm aneŋ bêc hoŋ
wambo taŋli-ŋga. Anötö dau piŋ
aö dôŋ gam damiŋ Kilisi gitôm
gambac ndu pi a gicso dau gawhiŋ
iŋ. 20 Ma kwahic dec aneŋ ŋahu
gambo taŋli-ŋga sip aö dauŋ dom,
magoc gambo taŋli tu Kilisi naŋ
tisa mbo tali tiyham ma mbo aneŋ
ŋalôm naŋ-ŋga. Ma tôm bêc hoŋ
naŋ wambo taŋli wambo nom lec,
naŋ wasa lêŋ tigeŋ bocdec bu,
wakêŋ whiŋ Anötö Atu naŋ tac
whiŋ aö ma kêŋ dau tu aö-ŋga.
21 Aö galic Anötö ndê mwasiŋ
gitôm gêŋ ŋambwa dom. Mba.
Ŋahu bu ŋamalac daŋ gitôm dom
bu ti ŋamalac gitêŋ tu iŋ kêkuc
yomsu-ŋga. Bu bocdinaŋ, dec
Kilisi ndê mbac ndu naŋ oc ŋahu
mbasi.

3

Lêŋ yomsu-ŋga ma lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga

1 O mac lau Galesia-ŋga, mac
lau gauc mba. Yac awhê yom hoŋ
pi Yisu Kilisi sa yêc awê têŋ mac,
e tôm mac daôm tanôm alic iŋ
mbac ndu pi a gicso dau. Magoc
asa dec meŋ ma kêŋsôŋ mac nem
gauc? 2 Aö bu wakêŋ gêndac
têŋ mac pi yom tigeŋ bocdec bu,
mac aŋkuc yomsu dec Anötö kêŋ
Ŋalau Dabuŋ têŋ mac, me mac
akêŋ whiŋ ŋawaê ŋayham pi Kil-
isi, naŋ mac aŋgô su, dec iŋ kêŋ
Ŋalau têŋ mac? 3-4 Bocke ma
kwahic dec mac nem gauc tisac?
Têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc,
naŋ mac asa nem lêŋ ti Ŋalau
Dabuŋ ndê ŋaclai, ma ahu lêŋ
yomsu-ŋga siŋ. Tu dinaŋ-ŋga lau
naŋ sêsap yomsu dôŋ, naŋ sêkêŋ
kisa mac. Tu sake-ŋga kwahic dec
mac bu ambu asôc yomsu ŋapu
tiyham, ma gauc gêm bu Anötö
oc kôc mac sa tu gêŋ naŋ mac
daôm akôm tu aŋkuc yomsu-ŋga.
Mac bu akôm bocdinaŋ, dec kisa
atu naŋ mac ahôc têŋ ŋamata-
ŋga, naŋ ŋahu mbasi. 5 Aŋgô!
Anötö kêŋ ndê Ŋalau Dabuŋ têŋ
mac ma kôm gêŋ dalô daêsam yêc
mac aŋôm-ŋga. Iŋ kôm gêŋ dau
tu mac aŋkuc yomsu-ŋga, me tu
mac akêŋ whiŋ yom pi Kilisi, naŋ
mac aŋgô su-ŋga?

6 Gauc nem Abraham. Iŋ kêŋ
whiŋ Anötö, ma tu dinaŋ-ŋga
Anötö gêlic iŋ bu ŋgac gitêŋ.
7 Bocdinaŋ aŋyalê bu lau hoŋ naŋ
sêŋkuc lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga, naŋ
Anötö gêlic ŋac sêtôm Abraham
ndê lau wakuc. 8 Yom naŋ sêto
yêc, naŋ tôc asê gwanaŋ bu Anötö
oc lic lau naŋ lau Israel dom, naŋ
bu lau gitêŋ, tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-
ŋga. Anötö sôm ŋawaê ŋayham
dau asê têŋ Abraham gwanaŋ su
bocdec bu:

Lau nom-ŋga hoŋ oc sêtap aneŋ
mbec ŋamwasiŋ sa yêc am.
[Gen 12:3]

9 Abraham kêŋ whiŋ, dec tap
Anötö ndê mbec ŋamwasiŋ sa.
Ma bocdinaŋ lau hoŋ naŋ sêkêŋ
whiŋ, naŋ oc sêtap mbec dau
ŋamwasiŋ sa sêwhiŋ Abraham.
10 Magoc lau hoŋ naŋ gauc gêm
bu ŋac oc sêti lau gitêŋ tu sêŋkuc
yomsu-ŋga, naŋ oc sêtap Anötö
ndê tac ŋandê sa, tôm yom daŋ
naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:

Asa naŋ kêkuc yomsu hoŋ naŋ
sêto sip buku yomsu-ŋga, naŋ
ŋapep ma timala dom, naŋ oc
tap Anötö ndê tac ŋandê sa.
[Diut 27:26]

11 Ma yom daŋ tiyham sêto yêc
bocdec bu:

Lau gitêŋ oc sêndöc tali tu ŋac
si sêkêŋ whiŋ-ŋga. *[Hab 2:4]*

Yom dau tôc asê tiawê bu
ŋamalac daŋ oc ti ŋamalac gitêŋ
yêc Anötö aŋgô-ŋga tu iŋ kêkuc
yomsu-ŋga dom. 12 Lêŋ yomsu-
ŋga sôm bu ŋamalac naŋ tôm
bu sa ndê lêŋ êŋkuc yomsu hoŋ
ŋapep eŋ, naŋ oc ndöc tali.
Magoc lêŋ yomsu-ŋga dinaŋ so
lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. 13 Asa naŋ
takwê lêŋ yomsu-ŋga bu nem iŋ
sa, naŋ gic waê bu tap Anötö
ndê atac ŋandê sa. Magoc Kilisi
kêgaho yac su yêc lêŋ datap atac
ŋandê dinaŋ sa-ŋga. Iŋ dau hôc
Anötö ndê atac ŋandê tu yac-ŋga,
tôm yom naŋ sêto pi lau sac, naŋ
yêc bocdec bu:

Lau hoŋ naŋ sêkêŋ ŋac
sêŋgalêŋ a, naŋ dalic ŋac
gitôm lau naŋ sêtap Anötö
ndê tac ŋandê sa. *[Diut
21:23]*

14 Yisu Kilisi hôc ŋandê dinaŋ
tu bu lau naŋ lau Israel dom, naŋ
dec oc sêtap Abraham ndê mbec
ŋamwasiŋ sa sêwhiŋ lau Israel-
ŋga. Ma yac hoŋ oc dakôc Ŋalau
Dabuŋ, naŋ Anötö gic bata su, naŋ
sa tu yac neŋ dakêŋ whiŋ Yisu-
ŋga.

*Pwac yomsu-ŋga, ma pwac
mwasiŋ-ŋga*

15 O asidôwai, wanem dôhôŋ
pi ŋamalac si lêŋ bu wawhê gêŋ
dau sa. Pwac naŋ ŋamalac lu
sêmatiŋ tidôŋ su, naŋ oc tôm dom
bu ŋgac daŋ ndic têku, me seŋ
su. Ma Anötö ndê pwac bocdinaŋ.
16 Iŋ gic bata yom têŋ Abraham
ma sôm bocdec bu, "*Aö oc wanem
mbec am ti nem wakuc.*" Yom naŋ
iŋ sôm pi Abraham ndê wakuc,
naŋ hêganôŋ lau daêsam dom,
magoc hêganôŋ Abraham ndê
ŋgac wakuc tigeŋ, naŋ Kilisi dau.
17 Aö wasôm têŋ mac bu Anötö gic
bata yom dau têŋ Abraham muŋ
su, ma tiŋambu yala 430 giŋga
su, dec iŋ kêŋ ndê yomsu têŋ
lau Israel-ŋga. Magoc yomsu dau
seŋ pwac mwasiŋ-ŋga naŋ Anötö
kêmatiŋ whiŋ Abraham, naŋ su
dom. 18 Lau bu sêtap Anötö ndê
mwasiŋ sa tu sêŋkuc yomsu-ŋga,
naŋ dec lêŋ dau kêkuc yom naŋ
Anötö gic bata têŋ Abraham, naŋ
dom. Magoc bocdinaŋ dom. Bu
Anötö gic bata yom têŋ Abraham
ma sôm bu êmwasiŋ iŋ ŋambwa.
19 Bocdinaŋ Anötö kêŋ yomsu
ŋahu bocke? Iŋ kêŋ tu bu
tôc ŋamalac si sac asê-ŋga, bu
lhac e Abraham ndê wakuc naŋ
Anötö gic bata yom pi iŋ, naŋ
hoc asê. Ma gêŋ daŋ tiyham.
Aŋela sêkôc Anötö ndê yomsu
ma sêkêŋ têŋ ŋgac ŋalhu-ŋga
daŋ, naŋ Moses. 20 Ŋgac ŋalhu-
ŋga dau kôm gweleŋ mbo Anötö
ma lau Israel-ŋga ŋalhu ma kôc
yomsu. Magoc pwac mwasiŋ-ŋga
naŋ Anötö kêmatiŋ whiŋ Abra-
ham, naŋ iŋ dau kêŋ solop têŋ iŋ,
ma ŋgac ŋalhu-ŋga mbasi.

*Yomsu oc tôc yac neŋ sac asê,
ma wê yac datêŋ Kilisi dandi*

21 Bocdinaŋ wandac mac bocdec
bu, yomsu seŋ mwasiŋ naŋ Anötö

gic bata tidôŋ bu kêŋ têŋ Abraham
naŋ su, me? Wasôm têŋ mac
bu mba andô. Yac bu datôm
bu datap seŋ dandöc taŋli-ŋga sa
yêc yomsu, dec yomsu dau oc ti
yac neŋ seŋ dati lau gitêŋ-ŋga.
22 Magoc oc tôm dom. Anötö
ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ whê
sa bu lau nom-ŋga hoŋ sêndöc
gapocwalô sac-ŋga. Ŋalêŋ dinaŋ
mwasiŋ naŋ Anötö gic bata, naŋ
hêganôŋ lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga, ma
datap mwasiŋ dau sa tu dakêŋ
whiŋ Yisu Kilisi-ŋga.

23 Muŋ-ŋga, lêŋ dakêŋ whiŋ-
ŋga dinaŋ meŋ sa tiawê su dom.
Têŋ têm dinaŋ yac dambo datôm
lau gapocwalô-ŋga naŋ yomsu sô
yac dôŋ, bu dambo bocdinaŋ e
Anötö tôc lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga asê
tiawê. 24 Anötö kêŋ yomsu bu
nem gôliŋ yac ma tôc yac neŋ sac
asê, goc wê yac datêŋ Kilisi dandi,
bu datap lêŋ dati lau gitêŋ-ŋga
sa tu yac neŋ dakêŋ whiŋ iŋ-ŋga.
25 Ma kwahic dec lêŋ dakêŋ whiŋ-
ŋga meŋ sa su, dec dambo yomsu
ŋapu tiyham dom.

Dati Anötö atuwêi ti ŋgac

26 Mac hoŋ ati Anötö ndê
balêkoc tu mac nem akêŋ whiŋ
Yisu Kilisi-ŋga. 27 Bu mac hoŋ
naŋ aliŋ busaŋgu, naŋ gêŋ dau
piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi, tôm
mac asôc iŋ ti nem ŋakwê. 28 Ma
Anötö kôc mac sa kêkuc mac nem
ŋahu nom-ŋga dom. Mba. Mac
bu lau Israel-ŋga, me lau apa,
lau akiŋ ŋambwa me lau naŋ
dau sêmbo si gêŋ, lauwhê me
lauŋgac, tigeŋ aŋyalê bu Anötö
kôc yac hoŋ sa tu yac neŋ dakêŋ
whiŋ Yisu Kilisi-ŋga, naŋ piŋ yac
hoŋ dôŋ dapitigeŋ. 29 Ma mac
lau asa naŋ ati Kilisi ndê, naŋ
ati Abraham ndê lau wakuc boc-
dinaŋ, ma awêkaiŋ mwasiŋ naŋ
Anötö gic bata têŋ Abraham.

4

1 Aö wawhê gêŋ dau sa têŋ mac
bocdec bu. Balê naŋ damba gic
bata bu kêŋ ndê wapa lêŋsêm
têŋ iŋ, naŋ oc wêkaiŋ gêŋ dau
yomandô. Magoc damba bu mbac
ndu têŋ ndoc iŋ mbo balê, dec iŋ
oc kôc wapa dau sep dom, ma iŋ
oc mbo gitôm damba ndê ŋgac
akiŋ ŋambwa daŋ. 2 Ma lau ŋatô
oc sêyob iŋ ti ndê wapa lêŋsêm
e iŋ ndê yala gitôm naŋ damba
sôm tidôŋ gwanaŋ su. 3 Ma yac
bocdinaŋ. Muŋ-ŋga yac dakêŋ
whiŋ su dom, naŋ dambo datôm
balêkoc sauŋ, ma datôm lau akiŋ
ŋambwa naŋ dambo yomsu ti
ŋagôliŋ nom-ŋga ŋapu. 4 Magoc
têŋ ndoc naŋ Anötö sôm gwanaŋ
su, naŋ meŋ sa, goc iŋ kêŋ ndê
Atuŋgac meŋ mbo nom. Iŋ dinda
kôc iŋ ti ŋamalac nom-ŋga naŋ
mbo yomsu ŋapu, 5 bu êŋgapwêc
yac lau naŋ dambo yomsu ŋapu,
naŋ su, ma yac dati Anötö ndê
balêkoc. 6 Ma Anötö kêŋ ndê Atu
ndê Ŋalau sip yac hoŋ neŋ ŋalôm,
dec tôc asê bu mac lau gameŋ apa-
ŋga ati Anötö ndê balêkoc awhiŋ
yac lau Israel-ŋga. Ma Ŋalau dau
gêm yac sa dec data Anötö ti atac
pa su, ma dasam iŋ bu, “Damaŋ,
Damaŋ.” 7 Bocdinaŋ kwahic dec
yac lau akiŋ tiyham dom, magoc
yac Anötö ndê balêkoc solop. Ma
yac dati Anötö ndê balêkoc, dec
dawêkaiŋ gêŋ lêŋsêm naŋ gic waê
iŋ ndê balêkoc.

Pol ŋalôm ŋawapac tu lau Galesia-ŋga

8 Muŋ-ŋga mac am gauc
Anötö, ma am akiŋ gêŋ nom-
ŋga ŋambwa naŋ Anötö ŋandô
dom. 9 Magoc kwahic dec mac
aŋyalê Anötö, ma gêŋ atu daŋ
whiŋ bocdec bu, Anötö dau kêyalê
mac su. Ma bocke dec mac bu
akac daôm kwi, ma ambu andi
asôc yomsu ŋapu, dec ambo atôm
lau akiŋ tiyham? Bu yomsu hoŋ,

naŋ ŋagôliŋ nom-ŋga ŋambwa
naŋ ŋa-ŋaclai ti ŋandô mbasi.
10 Tu sake-ŋga mac bu aŋkuc
ŋagôliŋ ŋambwa naŋ hêganôŋ
bêc ti ayô, ma yala ti têm ŋatô?
11 Aö gatöc dauŋ tu mac-ŋga
bu mboe gweleŋ naŋ aö gakôm
têŋ mac, naŋ oc ŋandô mbasi.
12 O asidôwai. Muŋ-ŋga mac lau
apa ambo yomsu ŋapu dom, ma
aö gahu lêŋ yomsu-ŋga siŋ tu
bu wambo watôm mac. Magoc
kwahic dec lau ŋatô sêŋsau mac,
dec mac ambo atôm lau akiŋ
tiyham tu yomsu-ŋga. Bocdinaŋ
dec wateŋ mac bu ahu lêŋ dinaŋ
siŋ ma ambo atôm aö. Ma alic
aö ŋayham tôm muŋ-ŋga naŋ
aö gambo gawhiŋ mac, naŋ mac
akôm aö sac dom. 13 Têŋ têm
dinaŋ gêmbac kôm aö, dec gambo
teŋ gawhiŋ mac, ma gahoc ŋawaê
ŋayham asê têŋ mac. Mac aŋyalê
gêŋ dau su. 14 Aneŋ gêmbac dau
kêŋ ŋawapac têŋ mac bu ayob
aö, magoc mac apu aö me alic aö
sac dom. Mba. Mac akôc aö sa
gitôm Anötö ndê aŋela daŋ, me
tôm mac akôc Yisu Kilisi dau sa.
15 Têŋ ndoc dinaŋ mac atac whiŋ
bu anem aö sa êŋlêc, e tôm mac
bu akip nem tanôm ŋakôp sa ma
akêŋ têŋ aö. Yomandô. Magoc
kwahic dec mac nem atac ŋayham
tu aö-ŋga giŋga su. 16 Bocke? Tu
aö gasôm yom ŋandô asê têŋ mac-
ŋga, dec kwahic mac alic aö tôm
nem ŋacyo, a?

17 Ŋac lau tasaŋ dinaŋ sêkôm
ŋaŋga bu sêkac mac kwi asôc
yomsu ŋapu tiyham. Magoc
sêkôm tu mac atap ŋandô
ŋayham daŋ sa-ŋga dom. Ŋac
atac whiŋ bu mac ahu aö siŋ ma
akêŋ daôm sambuc tu aŋkuc ŋac-
ŋga. 18 Iŋ lêŋ ŋayham bu mac
akêŋ daôm sambuc tu bu akôm
gêŋ naŋ ŋahu ŋayham yêc. Ma
aö bu wambo wawhiŋ mac, me
aö bu wambo dom, magoc akôm
bocdinaŋ ŋapaŋ.

19 O aneŋ balêkoc awhê ma
ŋgac. Kwahic dec aö kasahê
ŋandê atu tiyham tu mac-ŋga,
gitôm awhê naŋ balêkoc tuŋ iŋ.
Ŋahu bu aö tac whiŋ ndu andô
bu Kilisi ndê yom tidôŋ yêc mac
nem ŋalôm, e andi atôm iŋ dau.
20 Aö neŋ ŋalôm ŋawapac atu tu
mac-ŋga, ma seŋ daŋ bu hôc pi
aö, dec aö atac whiŋ kêlêc bu
wambo wawhiŋ mac, ma wasôm
yom ŋayham-ŋayham têŋ mac, ô
yom ŋaŋga naŋ kwahic dec gato
têŋ mac.

Sara lu Haga sêti ŋadôhôŋ

21 Mac lau naŋ atac whiŋ bu
ambo yomsu ŋapu, aö bu wan-
dac mac bocdec bu. Mac aŋyalê
seŋ naŋ yomsu bu wê mac atêŋ
andi, me mba? 22 Gauc nem
yom naŋ sêto yêc pi balêkoc
ŋgac lu naŋ Abraham kwê asê.
Balê daŋ dinda Haga iŋ awhê
akiŋ ŋambwa, ma balê daŋ dinda
Sara iŋ awhê akiŋ dom, iŋ Abra-
ham nawhê solop. 23 Haga kôc
balêkoc kêkuc ŋamalac nom-ŋga
si lêŋ ŋambwa. Magoc Sara kôc
balêkoc kêkuc yom naŋ Anötö gic
bata têŋ Abraham. 24-25 Gêŋ dau
iŋ gitôm yom gôliŋ daŋ, bu awhê
lu dinaŋ sêti pwac lu ŋadôhôŋ.
Haga ti dôhôŋ pwac akwa yomsu-
ŋga naŋ Anötö kêmatiŋ yêc Lôc
†Sainai yêc gameŋ Arabia-ŋga.
Ma balêkoc pwac dinaŋ-ŋga sêti
lau akiŋ ŋambwa tôm Haga. Ma
Haga ti dôhôŋ malac Jerusalem
têm dindec-ŋga, bu malac dau ti
ndê lau sêmbo sêtôm lau akiŋ
ŋambwa bocdinaŋ. 26 Magoc Sara
ti dôhôŋ malac Jerusalem wakuc
naŋ yêc undambê, ma iŋ gitôm
yac neŋ dinaŋ ŋandô naŋ awhê
akiŋ ŋambwa dom. 27 Bu sêto
yom daŋ yêc bocdec bu:

Am awhê gapoc naŋ kôc
balêkoc dom, atac ŋayham
sa. Am naŋ kêsahê balêkoc
tuŋ am dom, naŋ mbwêc ti

atac ŋayham. Bu kwahic
dec am mbo gitôm awhê naŋ
balêkoc mba, magoc tiŋambu
am oc tap nem balêkoc sa hôc
gêlêc awhê naŋ gêm ŋgac sa,
naŋ su.* *[Ais 54:1]*

28 Aneŋ asidôwai. Tu Kilisi-
ŋga dec mac ati balêkoc pwac
mwasiŋ-ŋga gitôm Aisak, balêkoc
naŋ hôc asê kêkuc yom naŋ Anötö
gic bata têŋ Abraham. 29 Muŋ-
ŋga Ismael, balêkoc naŋ hôc asê
kêkuc ŋamalac si lêŋ, naŋ kêŋ
kisa Aisak, naŋ hôc asê ŋa Ŋalau
Dabuŋ ndê ŋaclai. Ma kwahic dec
mac aŋsahê kisa ŋalêŋ kaiŋ tigeŋ
yêc lau naŋ sêsap lêŋ yomsu-ŋga
dôŋ. 30 Magoc gauc nem yom naŋ
sêto yêc bocdec bu:

Kêŋ awhê akiŋ lu iŋ atuŋgac
sêlhö sêndi, bu awhê akiŋ
ndê balê dau oc wêkaiŋ wapa
lêŋsêm ŋatô whiŋ ŋadauwê
ndê atuŋgac dom. *[Gen
21:10]*

31 Bocdinaŋ asidôwai, akôc
gauc ŋaŋga bocdec bu. Yac awhê
akiŋ Haga ndê balêkoc dom,
magoc yac ŋadauwê Sara ndê
balêkoc solop.

5

Dasap lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga dôŋ, bu Kilisi kêgapwêc yac su yêc lêŋ yomsu-ŋga

1 Kilisi kêgapwêc yac su dec
dambo datôm lau akiŋ ŋambwa
tiyham dom. Bocdinaŋ alhac
ŋaŋga, ma ayob daôm bu wapac
lêŋ yomsu-ŋga êŋgwiniŋ mac e
ati lau akiŋ tiyham dom. 2 Aö
Pol wasôm têŋ mac bu asa naŋ
gauc gêm bu ti ŋgac gitêŋ tu
iŋ kêkuc yomsu sêsê lauŋgac
ŋamlic ŋatô su-ŋga, naŋ Kilisi
gitôm dom bu oc nem iŋ sa. 3 Aö
wasôm tiyham têŋ mac, bu asa
naŋ sôc yomsu tigeŋ dinaŋ ŋapu,
naŋ êŋkuc yomsu hoŋ bocdinaŋ
ndic ŋawaê. 4 Mac lau naŋ gauc
gêm bu ati lau gitêŋ tu aŋkuc
yomsu-ŋga, naŋ akac daôm su yêc
Kilisi ma yêc Anötö ndê mwasiŋ.
5 Ŋahu bu Anötö gêlic yac tôm
lau gitêŋ tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-
ŋga. Ma Ŋalau Dabuŋ puc yac
dôŋ bu dahôŋ ti dakêŋ bataŋ gêŋ
dau ŋa-ŋandô. 6 Bu yac lau naŋ
dati Yisu Kilisi ndê, naŋ taŋyalê
bu lêŋ yomsu-ŋga daŋ oc nem yac
sa ŋandô dom. Ŋac bu sêsê yac
ŋamlic ŋatô su, me sêsê yac dom,
naŋ dalic tôm gêŋ ŋambwa. Gêŋ
tigeŋ yac dalic bu gêŋ atu, naŋ
dakêŋ whiŋ Kilisi. Ma yac neŋ
mêtê atac whiŋ neŋ asidôwai-ŋga
tôc yac neŋ dakêŋ whiŋ asê.

7 Muŋ-ŋga lê, mac asa nem
lêŋ akêŋ whiŋ-ŋga ŋapep eŋ,
atôm lau naŋ sênti ŋaŋga. Tigeŋ
asa kalhac mac ahuc e ahu yom
ŋandô siŋ? 8 Lau naŋ sêlhac
mac ahuc, naŋ sêmeŋ akêŋ Anötö
naŋ kêgalêm mac sa, naŋ ndê
dom. 9 Ayob daôm ŋapep têŋ
lau kaiŋ dinaŋ, bu yom naŋ ŋac
sêndôhôŋ, naŋ gitôm yist naŋ
sêkêŋ sip bolom ŋalôm ma kôm
gweleŋ malô-malô e gêm bolom
sambuc ahuc. 10 Tu Kilisi piŋ yac
hoŋ dôŋ-ŋga, dec gakêŋ whiŋ bu
mac oc akôc aneŋ yom dindec sa,
ma atec yom bambaliŋ hoŋ. Ma
asa naŋ bu lhac mac ahuc ma
êŋsôŋ mac nem gauc, naŋ oc tap
iŋ ndê gweleŋ dau ŋagêyô sa.

11 O asidôwai, lau ŋatô sêŋgôliŋ
yom pi aö ma sêsôm bu aö

* **4:27** Aisaya to yom dau pi malac Jerusalem têŋ ndoc ŋacyo sêŋgaho lau Israel-ŋga su ma sêkôc ŋac sa si sêndöc gameŋ Babilon-ŋga gitôm lau gapocwalô-ŋga. Aisaya gêlic bu malac dau tigasaŋ, dec gêm dôhôŋ pi awhê gapoc. Pol kôc Aisaya ndê yom ma to sip iŋ ndê bapia têŋ lau Galesia-ŋga bu whê yom naŋ iŋ to pi malac Jerusalem lu, naŋ sa. Yom pi awhê naŋ gêm ŋgac sa su, naŋ hêganôŋ lau Israel-ŋga ma malac Jerusalem akwa. Ma yom pi awhê gapoc naŋ oc tap balêkoc daêsam sa, naŋ hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga naŋ oc sêndöc malac Jerusalem wakuc.

gam mêtê ma gapuc yomsu sêsê
ŋamlic ŋatô su-ŋga dôŋ. Aŋgô
su naŋ. Aö bu wapuc yomsu dau
dôŋ, dec tu sake-ŋga lau Israel-
ŋga naŋ sêsap yomsu dôŋ, naŋ
sêkêŋ kisa aö? Ma aö bu wapuc
yomsu dau dôŋ, dec yom naŋ yac
ahoc asê pi Yisu ndê mbac ndu pi
a gicso dau, naŋ dec oc wakôm
nditôm yom ŋambwa. Yom pi
Yisu ndê mbac ndu, naŋ gitôm
hoc naŋ lau Israel-ŋga daêsam
sêtiŋ gahi pi-ŋga. 12 Oc ŋayham
bu lau naŋ sêŋgilí mac bu aŋkuc
yomsu sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga,
naŋ sêtim dandi ŋamlic sambuc
kic-kic.
13 O aneŋ asidôwai. Anötö
kêgalêm mac sa bu ambo atôm
lau akiŋ yomsu-ŋga dom. Tigeŋ iŋ
ndê galem dinaŋ kêŋ ŋasawa têŋ
mac bu akôm sac tôm ŋalôm akwa
kêgilí mac dom. Mba! Anem
akiŋ asidôwai ti aŋkuc mêtê atac
whiŋ-ŋga. 14 Bu yomsu hoŋ
sôc yomsu tigeŋ ŋapu, naŋ yêc
bocdec bu, “*Am atac whiŋ lau
meŋpaŋ am, gitôm am atac whiŋ
daôm*.” 15 Magoc mac bu alic
daôm sac-sac me awhê daôm kôc-
kôc, dec lêŋ dinaŋ gitôm bu oc seŋ
mac su andiŋam.

*Lêŋ nom-ŋga, ma Ŋalau Dabuŋ
ndê lêŋ*

16 Bocdinaŋ wasôm têŋ mac bu
asa nem lêŋ tôm Ŋalau Dabuŋ
gêm gôliŋ mac, dec oc tôm dom
bu akôm mêtê ŋalôm akwa-ŋga
ŋandô sa. 17 Bu mêtê naŋ mac
nem ŋalôm akwa bu êŋgilí mac
bu akôm, ma mêtê naŋ Ŋalau tac
whiŋ bu mac akôm, naŋ sêtôm
dau dom. Ŋahu bu mac nem
ŋalôm akwa ma Ŋalau Dabuŋ
sic siŋ têŋ dandi, tu bu sênem
gôliŋ mac-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga
dec mac atôm dom bu akôm tôm
mac daôm atac whiŋ. Mac oc
aŋkuc ŋalôm akwa ndê ŋagôliŋ,
me Ŋalau Dabuŋ oc nem gôliŋ
mac. 18 Magoc Ŋalau bu nem
gôliŋ mac, dec mac ambo yomsu
ŋapu tiyham dom.
19 Lau naŋ ŋalôm akwa gêm
gôliŋ ŋac, naŋ si mêtê sac-sac tôc
dau yêc awê. Ŋac sêkôm mêtê
mockaiŋ-ŋga, mêtê ŋadômbwi,
ma mêtê atac ŋagalac-ŋga.
20 Ŋac sem akiŋ anötö tasaŋ,
sêpec balö, sêkêŋ kisa lau, sêŋgilí
siŋ, tagatu gêŋ, ŋac lau atac
ŋandê-ŋga, ma sêpo dau sa hôc
gêlêc. Ŋac si lêŋ kôm lau sêlic dau
sac-sac e sêwhê dau kôc. 21 Ŋac
sem lêmuŋ lau ŋatô si gêŋ, ma
êlêmê seŋ asam ti sênôm gêŋ
êŋiŋ ŋac-ŋga, ma sêkôm mêtê
sac tidau-tidau bocdinaŋ. Aö
wakêŋ puc mac, tôm gakêŋ puc
mac su, bu lau naŋ sêsa lêŋ kaiŋ
dinaŋ, naŋ oc sêwêkaiŋ si mala
yêc Anötö ndê gameŋ undambê-
ŋga dom andô.
22 Magoc lau naŋ Ŋalau Dabuŋ
gêm gôliŋ ŋac, naŋ sêsa lêŋ
bocdec bu. Ŋac atac whiŋ lau,
sêmbo ti atac ŋayham, ma sêsa si
lêŋ ti yom malô, sêkôc si ŋalôm
dôŋ pi lêŋ agwa-agwa hoŋ, ŋac
tawalô lau, sêkôm mêtê ŋayham
eŋ, ma gweleŋ bocke naŋ sêsôm
bu sêkôm, naŋ sêkôm ŋandô sa.
23 Ŋac sêtoc dau sa dom, ma
sêtimêtê dau ŋapep. Mêtê kaiŋ
dinaŋ so yomsu daŋ dom. 24 Ma
yac lau naŋ dati Yisu Kilisi ndê,
naŋ dahu mêtê atac ŋagalac-ŋga
ti mêtê sac hoŋ naŋ meŋ akêŋ
ŋalôm akwa, naŋ siŋ, tôm yac
tac ŋalôm akwa ndu pi a gicso
dau gi. 25 Yac oc dandöc taŋli
tu Ŋalau Dabuŋ ndê gweleŋ-ŋga,
dec dakêŋ Ŋalau ti gôliŋ yac neŋ
lêŋ hoŋ. 26 Datoc dauŋ sa dom, ma
danem lêmuŋ asidôwai ti dali ŋac
ŋalôm sa dom.

6

Lêŋ ŋayham ŋatô

1 O asidôwai, mac bu aŋyalê
bu mac nem daŋ kôm sac, dec
mac lau naŋ Ŋalau Dabuŋ gêm
gweleŋ ŋaŋga yêc nem ŋalôm,
naŋ aŋsahê bu anem iŋ sa. Akôm
lêŋ malô eŋ têŋ iŋ, e iŋ nem dau
kwi ma sa Pômdau ndê lêŋ tiy-
ham. Magoc ayob daôm bu lêtôm
tap mac sa whiŋ dom. 2 Dahôc
asidôwai si ŋawapac dawhiŋ ŋac,
ma ŋalêŋ dinaŋ yac oc dakôm Kil-
isi ndê yomsu atac whiŋ asidôwai-
ŋga ŋandô sa. 3 Bu asa naŋ
toc dau sa bu iŋ ŋamalac tiwaê
hôc gêlêc ndê asidôwai su, naŋ
kêsau dau. Iŋ ŋamalac waêmba.
4 Anem dôhôŋ daôm nem lêŋ pi
asidôwai ŋatô si lêŋ tu bu apo
daôm sa-ŋga dom. Mba. Mac
tigeŋ-tigeŋ akôm gweleŋ bocke
naŋ Anötö kêŋ sip mac amam,
naŋ ŋapep eŋ, dec oc ti mac nem
ŋahu apo daôm sa-ŋga. 5 Bu
Anötö gic sam gweleŋ ti sakiŋ
tidau-tidau têŋ yac tigeŋ-tigeŋ bu
dawêkaiŋ, ma bocdinaŋ dakôc sa
tôm ndi, ma dakôm ŋapep.

6 Asa naŋ bu ndöc ŋamalac
daŋ ŋapu tu êndôhôŋ Anötö
ndê yom-ŋga, naŋ goc êmwasiŋ
iŋ ndê kêdôhôŋwaga dau ŋa
gêŋ ŋayham-ŋayham ŋatô ndic
ŋawaê.

Anötö oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau êŋkuc ŋac si mêtê têŋtêŋ

7 Akôc gauc ŋapep pi yom din-
dec. Mac atôm dom bu aŋsau
Anötö ma asiŋ gêŋ daŋ têŋ iŋ.
Mba! Bu gêŋ ŋandô naŋ datap
sa yêc yac neŋ ôm, naŋ kêkuc
gêŋ ŋawhê naŋ dasô muŋ. 8 Am
bu kôm mêtê êŋkuc lêŋ ŋalôm
akwa-ŋga, naŋ gitôm am sô gêŋ
ŋawhê sac yêc ôm, ma am oc
tap ŋandô sac sa. Am oc niŋam
tu ŋalôm akwa-ŋga. Magoc am
bu kôm mêtê êŋkuc Ŋalau Dabuŋ
ndê atac whiŋ, naŋ gitôm am sô
gêŋ ŋawhê ŋayham. Ma am oc
tap ŋandô ŋayham sa bocdec bu,
Ŋalau dau oc kêŋ am ndöc tamli
ŋapaŋ.

9 Yac dakôm mêtê ŋayham
dasiŋ su, ma lic ŋakam dom. Yac
bu dahu siŋ dom, dec oc datap
ŋandô ŋayham sa tôm ŋandoc.
10 Tu dinaŋ-ŋga têm hoŋ naŋ
Anötö kêŋ têŋ yac, naŋ dakôm
mêtê ŋayham têŋ lau hoŋ. Ma
dakôm hôc gêlêc têŋ lau sêkêŋ
whiŋ Kilisi-ŋga.

Yac datiwakuc iŋ gêŋ atu

11 Alic yom ŋalhô atu-tu dindec
naŋ aö dauŋ amaŋ gato têŋ mac.

12 Lau naŋ sêkac mac bu asôc
yomsu sêsê ŋamlic-ŋga ŋapu,
naŋ sêkôm gêŋ dau ŋahu bu sêtec
bu sêtap kisa sa tu Kilisi ndê a
gicso-ŋga. Ŋac atac whiŋ bu lau
Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi
dom, naŋ sêlic ŋac ŋayham. 13 Bu
ŋac lau dau sêsôc yomsu sêsê
ŋamlic-ŋga ŋapu su, magoc ŋac
sêŋkuc Anötö ndê yomsu ŋatô
hoŋ dom. Ŋac sêkac mac bu
aŋkuc yomsu sêsê ŋamlic-ŋga,
tu bu sêtoc dau sa pi gêŋ naŋ
sêkôm têŋ mac nem ŋamlic-ŋga
ŋambwa.

14 Magoc aö oc watoc dauŋ sa
pi gêŋ tigeŋ, naŋ gêŋ atu naŋ
Pômdau Yisu Kilisi kôm têŋ ndoc
iŋ mbac ndu pi a gicso dau. Bu
gêŋ dau gêm aö sa bu wahu mêtê
ti lêŋ nom-ŋga hoŋ siŋ, tôm aö
gac pi a gicso gi. Ma ŋalêŋ dinaŋ
tôm aö dauŋ gambac ndu pi a
gicso dau gawhiŋ. 15 Mac lau
naŋ sêsê mac nem ŋamlic ŋatô
su, ma mac lau naŋ sêsê mac
dom, aŋyalê bu gêŋ dau iŋ gêŋ
ŋambwa. Gêŋ atu tigeŋ bocdec
yêc, naŋ bu dati lau wakuc tu
Yisu Kilisi-ŋga. 16 Pômdau ndê
yom malô ti tawalô têŋ mac hoŋ
naŋ aŋkuc ŋagôliŋ wakuc dindec.
Mac atôm Anötö ndê lau Israel-
ŋga wakuc.

17 Aö gatec bu ŋamalac daŋ
kêŋ ŋawapac têŋ aö pi yom kaiŋ

dindec tiyham. Lau sic aö ma
sêkêŋ gôc daêsam têŋ aö tu kakuc
Yisu-ŋga, naŋ whê aö sa bu iŋ ndê
ŋgac akiŋ.
18 O aneŋ asidôwai. Mwasiŋ
akêŋ yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi
puc mac gatôm dôŋ. Yomandô.

Pol ndê bapia têŋ lau Epesas-ŋga Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Epesas iŋ malac tiwaê daŋ yêc gameŋ Esia-ŋga, ma Luk to yom pi Pol ndê gweleŋ yêc malac Epesas yêc Apo 18:18-21, ma 19:1-41. Lau daêsam gauc gêm bu Pol to bapia dindec têŋ gôlôwac dabuŋ malac Epesas-ŋga têŋ ndoc iŋ ndöc gapocwalô ndöc malac Rom, ma gauc gêm bu iŋ to bapia dau têŋ lau Epesas-ŋga tawasê dom, magoc gitôm bapia naŋ gic waê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ bu puc ŋac dôŋ.

Yêc lôcwha (sapta) 1-3 Pol to yom pi mwasiŋ ti ŋaclai atu naŋ Anötö gic bata têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma pi lêŋ naŋ iŋ gauc gêm tidôŋ muŋ su bu piŋ gêŋ undambê-ŋga ti gêŋ nom-ŋga hoŋ dôŋ pitigeŋ, ma kêŋ Yisu ti ŋagôlôŋ (1:10). Yisu ndê gweleŋ gic lau Israel-ŋga ma lau gameŋ apa-ŋga, naŋ ŋawaê bocdinaŋ. Ŋac hoŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga, gitôm mwasiŋ ŋambwa (2:8-10).

Yêc lôcwha 4-6 Pol to yom ma gêm la lau sêkêŋ whiŋ-ŋga pi lêŋ ŋayham tu sêsa-ŋga, ma tu sêmbo sêwhiŋ dandi-ŋga, ma tu sêlhac ŋaŋga ma sêndic siŋ têŋ Sadaŋ-ŋga.

Pol gic hu ndê bapia têŋ lau Epesas-ŋga

1 Aö Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê †aposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, gato bapia dindec têŋ lau dabuŋ malac Epesas-ŋga, mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu Kilisi. 2 Mwasiŋ ti yom malô têŋ mac akêŋ Damaŋ Anötö, lu Pômdau Yisu Kilisi.

Mwasiŋ ŋalôm-ŋga naŋ datap sa tu Kilisi-ŋga

3 Tampiŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, naŋ kêmwasiŋ yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Kilisi, ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ ŋalôm-ŋga tidau-tidau, naŋ ŋahu yêc undambê. 4 Bu têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê ti nom su dom, naŋ iŋ kêyaliŋ yac sa gwanaŋ su, bu piŋ yac dôŋ danem daminŋ Kilisi, ma bu dati lau dabuŋ ma dambo iŋ aŋgô-ŋga ti neŋ giso mbasi. Iŋ tac whiŋ yac ndu andô, 5 dec kêyaliŋ yac sa gwanaŋ su, ma kêmasaŋ lêŋ bu kôc yac sa dati iŋ ndê balêkoc, tu Yisu Kilisi-ŋga. Lêŋ dau kêkuc iŋ ndê atac whiŋ, ma iŋ gêlic ŋayham bu kôm ŋandô sa, 6 tu bu yac dapo Anötö ndê waê sa tiatu, tu mwasiŋ atu naŋ datap sa ŋambwa, tu iŋ ndê Atuŋgac naŋ iŋ atac whiŋ kêlêc-ŋga. 7 Yac lau naŋ dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, naŋ Anötö suc yac neŋ sac kwi ma gêmlhi yac neŋ sac ŋatôp, ŋa Kilisi ndê dac. Anötö iŋ mwasiŋ ti mwasiŋ Ŋadau, dec kôm gêŋ dau ŋandô sa. 8 Iŋ ndê mwasiŋ kêsalê yac ahuc, ma kêŋ gauc ŋayham-ŋayham têŋ yac bu taŋyalê iŋ ti ndê yom-ŋga. 9 Ma lêŋ naŋ Anötö gauc gêm tidôŋ muŋ su, ma gêlic ŋayham bu Kilisi kôm ŋandô sa, naŋ yêc siŋ dau têŋ têm ŋamata-ŋga andô e meŋ, magoc kwahic dec Anötö hoc asê têŋ yac. 10 Lêŋ dau bocdec. Anötö tac whiŋ bu piŋ gêŋ undambê-ŋga ti gêŋ nom-ŋga hoŋ dôŋ sêsôc ŋagôlôŋ tigeŋ ŋapu, ma ŋagôlôŋ dau iŋ Kilisi. Ma gêŋ dau oc ŋandô sa têŋ ndoc naŋ Anötö kêmatiŋ tidôŋ.

11 Lêŋ hoŋ naŋ Anötö gauc gêm tidôŋ, naŋ kôm ŋandô sa kêkuc iŋ dau ndê atac whiŋ. Ma têŋ têm ŋamata-ŋga andô, iŋ gauc

gêm tidôŋ bu êŋyaliŋ yac lau naŋ
ambo Israel si toŋ ŋalôm naŋ
sa, bu piŋ yac dôŋ anem damiŋ
Kilisi. 12 Anötö kôm gêŋ dau,
bu yac lau naŋ ati lau ŋamata-
ŋga bu akêŋ bataŋ bu atap Anötö
ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga sa tu
Kilisi-ŋga, naŋ oc ambo tu ampiŋ
iŋ, ma tu apo iŋ ndê waê sa-
ŋga. 13 Ma mac †lau gameŋ apa-
ŋga bocdinaŋ. Anötö piŋ mac
dôŋ am damiŋ Kilisi awhiŋ yac
lau Israel-ŋga, têŋ ndoc mac aŋgô
yom ŋandô ŋawaê ŋayham-ŋga,
naŋ whê Anötö ndê lêŋ nem mac
si-ŋga sa. Ma têŋ ndoc mac
akêŋ whiŋ, naŋ Anötö kêŋ Ŋalau
Dabuŋ naŋ iŋ gic bata muŋ su, bu
ti mac nem ŋadalô bu tôc asê bu
mac ati Kilisi ndê lau. 14 Ŋalau
dau, Anötö kêŋ têŋ yac gitôm gêŋ
ŋandô mbêc, tu bu tôc asê bu
mwasiŋ hoŋ naŋ iŋ gic bata bu
dawêkaiŋ tiŋambu, naŋ oc datap
sa yomandô. Anötö gêmlhi yac su
dati iŋ ndê, ma gêŋ dau ŋa-ŋandô
yac oc datap sa têŋ bêc ŋambu-
ŋga. Tu dinaŋ-ŋga tampiŋ Anötö
ma dapo iŋ ndê waê sa.

Pol teŋ mbec tu lau Epesas-ŋga

15 Aö gaŋgô ŋawaê bu mac akêŋ
whiŋ Pômdau Yisu Kilisi ŋaŋga,
ma atac whiŋ lau dabuŋ hoŋ.
Ma tu dinaŋ-ŋga dec, 16 aö gateŋ
mbec ma gam daŋge Anötö tu
mac-ŋga tôm bêc hoŋ. 17 Yêc aneŋ
mbec hoŋ ŋalôm, aö gateŋ yac
neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba,
Ŋawasi Ŋadau Anötö, bu iŋ ndê
Ŋalau kêŋ gauc ŋayham têŋ mac,
ma whê Anötö ndê yom sa têŋ
mac e aŋyalê iŋ tidôŋ andô. 18 Ma
aö gateŋ whiŋ bu Anötö whê mac
nem gauc sa e aŋyalê sôc ŋalôm
ndi, mwasiŋ ti ŋawasi atu naŋ
iŋ kêgalêm mac sa bu awêkaiŋ
awhiŋ iŋ ndê lau dabuŋ hoŋ, naŋ
mac tamkwê ambo. 19 Ma aö
gateŋ mbec bu mac aŋyalê Anötö
ndê ŋaclai naŋ hôc gêlêc ŋaclai
hoŋ su, naŋ iŋ kêŋ bu nem yac
lau dakêŋ whiŋ-ŋga sa. Anötö
ndê ŋaclai atu tigeŋ dinaŋ, 20 uŋ
Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga, ma
kêŋ iŋ ndöc iŋ dau amba andô-
ŋga yêc undambê. 21 Ma Kilisi
ndöc Anötö ndê andô-ŋga, dec
hôc gêlêc kiŋ ti gôliŋwaga ma
ŋaclai ti ŋaŋga hoŋ naŋ sêmbo
undambê me sêmbo nom, ma iŋ
hôc gêlêc ŋaê ti waê hoŋ naŋ
sêtoc sa têŋ têm kwahic dec-ŋga
ma têŋ têm ŋambu-ŋga bocdinaŋ.
22 Ma Anötö kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc
Kilisi gahi ŋapu, ma kêyaliŋ iŋ sa
ti gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ bu
nem gôliŋ gêŋ hoŋ. 23 Gôlôwac
dabuŋ dau ti Kilisi ndê ŋandô. Ma
Kilisi ndê mwasiŋ ti ŋaclai naŋ
gêm gameŋ hoŋ ahuc, naŋ kêsalê
gôlôwac dabuŋ ahuc.

2

Kilisi ti yac neŋ dandöc taŋli ŋahu

1 Muŋ-ŋga, mac akêŋ whiŋ Kil-
isi su dom, naŋ mac atôm lau
batê yêc Anötö aŋgô-ŋga, bu
mac asa lêŋ giso ma akôm sac
ŋapaŋ. 2 Mac asa nem lêŋ dinaŋ
aŋkuc lau nom-ŋga si mêtê sac,
ma Sadaŋ, naŋ gêm gôliŋ iŋ ndê
gameŋ yêc umboŋ ŋasawa, naŋ
ti mac nem ŋadau. Ma kwahic
dec iŋ kôm gweleŋ ŋapaŋ, mbo
lau naŋ daŋgapêc têŋ Anötö, naŋ
ŋalôm. 3 Muŋ-ŋga, yac hoŋ dasa
lêŋ daŋaŋpêc-ŋga dawhiŋ ŋac.
Ma mêtê atac ŋagalac-ŋga ti gauc
sac-sac hoŋ naŋ meŋ akêŋ ŋalôm
akwa, naŋ yac dakôm su. Tu
dinaŋ-ŋga yac tac waê bu datap
Anötö ndê atac ŋandê sa tôm
ŋac lau dinaŋ. 4 Magoc Anötö
iŋ Tawalô Ŋadau ma tac whiŋ
yac ndu andô, ma tu dinaŋ-ŋga
dec, 5 iŋ kêmwasiŋ yac ma gêm
yac si. Mwasiŋ dau iŋ kêŋ têŋ
yac ŋambwa eŋ. Têŋ ndoc di-
naŋ yac gacgeŋ dambo datôm lau

batê tu yac neŋ sac-ŋga, magoc iŋ kêmasaŋ lêŋ tu suc yac neŋ
sac dau kwi-ŋga ma piŋ yac dôŋ
danem damiŋ Kilisi, ma ŋalêŋ
dinaŋ kwahic dec dambo taŋli
ŋandô dawhiŋ Kilisi. 6 Anötö uŋ
Yisu Kilisi sa ma kêŋ iŋ ndöc
undambê, ma tu iŋ piŋ yac dôŋ
tam damiŋ Kilisi-ŋga, dec tôm iŋ
uŋ yac sa ma kêŋ yac dandöc
undambê dawhiŋ Kilisi bocdinaŋ.
7 Iŋ kôm gêŋ hoŋ dinaŋ ŋahu
bu iŋ tac whiŋ bu tôc mwasiŋ
atu naŋ iŋ kêŋ têŋ yac tu Yisu
Kilisi-ŋga, naŋ asê tiawê têŋ lau
hoŋ têŋ têm hoŋ naŋ oc meŋ sa.
Mwasiŋ atu dau hôc gêlêc gêŋ hoŋ
su. 8 Bu Anötö gêm yac si naŋ
ŋahu andô iŋ ndê mwasiŋ naŋ
kêŋ ŋambwa têŋ yac, ma datap sa
tu yac neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. Ma
yac neŋ dakêŋ whiŋ ŋahu yêc yac-
ŋga dom, magoc ŋahu yêc Anötö
ndê mwasiŋ. 9 Iŋ gêm yac si
tu yac neŋ gweleŋ ŋayham daŋ-
ŋga dom. Tu dinaŋ-ŋga ŋalêŋ
mba bu ŋamalac daŋ toc dau
sa. 10 Bu Anötö dau ndê gweleŋ
piŋ yac dôŋ tam damiŋ Kilisi, ma
kôm yac dati lau wakuc bu dakôm
mêtê ŋayham tidau-tidau naŋ iŋ
kêmasaŋ gwanaŋ su tu bu dakôm-
ŋga.

Kilisi piŋ lau hoŋ dôŋ

11 Kwahic dec mac lau apa naŋ
dinami sêkôc mac yêc Israel-ŋga
si toŋ ŋalôm dom, naŋ atap Anötö
ndê mwasiŋ atu sa su. Bocdi-
naŋ aö bu wandac mac bu gauc
nem lêŋ naŋ mac ambo muŋ-ŋga
lê. Lau Israel-ŋga naŋ sêŋkuc
†pwac sêsê ŋamlic ŋatô su-ŋga,
naŋ sêpu mac ma sêsam mac
bu lau sambuc, ŋahu bu mac
aŋkuc pwac dinaŋ dom. Pwac
dau hêganôŋ ŋamlic ŋambwa,
ma iŋ gêŋ naŋ ŋamalac amba
ŋambwa kôm. 12 Gauc nem bu
têŋ ndoc dinaŋ mac awêkaiŋ gêŋ
daŋ awhiŋ Anötö ndê lau Israel-
ŋga dom. Pwac hoŋ naŋ Anötö
kêmatiŋ whiŋ lau Israel-ŋga tu
êmwasiŋ ŋac-ŋga, naŋ ŋadaŋ gic
mac ŋawaê dom. Mac akêŋ batam
ŋandô ŋayham naŋ Anötö gic
bata têŋ lau Israel-ŋga, naŋ daŋ
dom, ma gacgeŋ ambo ahê A nötö
dau. Tu dinaŋ-ŋga mac ambo ahê
Kilisi dau whiŋ. 13 Magoc mac lau
naŋ muŋ-ŋga ambo ahê Anötö,
kwahic dec mac ati Yisu Kilisi ndê
lau. Anötö kêmasaŋ lêŋ bu mac
atigasuc iŋ, tu dac naŋ Kilisi kêc
siŋ-ŋga.

14 Bu kwahic dec yac lau hoŋ
datap yom malô sa su tu Kilisi-
ŋga. Muŋ-ŋga lau Israel-ŋga ma
lau apa sêlic dandi sac-sac, gitôm
tuŋbôm atu kalhac ŋac ŋalhu ma
whê ŋac kôc. Magoc Kilisi seŋ
tuŋbôm dau su giŋga, ma kêŋ lau
toŋ lu dau sêpitigeŋ. 15 Tuŋbôm
dau iŋ lau Israel-ŋga si yomsu,
ma têŋ ndoc Kilisi mbac ndu,
naŋ iŋ kêmasaŋ seŋ wakuc tu
lau sêtigasuc Anötö-ŋga, naŋ hôc
gêlêc yomsu ti ŋa-ŋagôliŋ hoŋ su.
Iŋ kôm gêŋ dau bu hê wamba toŋ
lu dau e sêti toŋ wakuc ma toŋ
tigeŋ tu ŋac si sêkêŋ whiŋ iŋ-ŋga.
16 Ma toŋ lu naŋ iŋ kêŋ pitigeŋ,
naŋ iŋ mbac ndu pi a gicso dau,
bu hê wamba toŋ tigeŋ dinaŋ têŋ
Anötö. Ma ŋac si mêtê sêkêŋ
kisa dandi-ŋga, naŋ iŋ gic ndu pi
a gicso dau whiŋ. 17 Bocdinaŋ
Kilisi meŋ ma kêŋ ŋawaê ŋayham
yom malô-ŋga têŋ mac lau apa
naŋ ambo ahê Anötö, ma têŋ
yac lau Israel-ŋga naŋ ambo ahê
iŋ dom. 18 Ma Ŋalau tigeŋ wê
yac lau Israel-ŋga ti mac lau apa
hoŋ datigasuc Damaŋ Anötö, tu
gweleŋ naŋ Kilisi kôm-ŋga.

19 Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö gêlic
mac atôm lau apa tiyham dom.
Magoc mac ati iŋ ndê lau solop,
ma lau dabuŋ, awhiŋ yac lau
Israel-ŋga. Yac hoŋ datôm andu

tigeŋ naŋ iŋ bu kwê sa. 20 Yêc
andu dau lau propet ti aposel
sêtôm daŋ ti lêlôm, ma Yisu Kilisi
dau gitôm andu ŋa-alhö. 21 Ma
Anötö piŋ yac hoŋ dôŋ tam damiŋ
Kilisi, datôm andu ŋa-gêŋ lêlôm
hoŋ, naŋ iŋ gic dôŋ pi sac alhö
ma daŋ ti lêlôm. Ma iŋ gêm
gweleŋ bu ndic têku andu dau
tiatu ŋapaŋ e ti lôm dabuŋ atu
tu Pômdau-ŋga. 22 Yom dau
hêganôŋ mac lau apa awhiŋ.
Anötö piŋ mac dôŋ awhiŋ yac lau
Israel-ŋga tam damiŋ Kilisi, ma
datôm andu naŋ Anötö ndê Ŋalau
ndöc ŋalôm.

3

Pol gêm akiŋ lau apa

1 Ŋalêŋ dinaŋ Anötö kêmwasiŋ
mac lau apa, ma tu dinaŋ-ŋga
dec aö Pol, gati Yisu Kilisi ndê
ŋgac gapocwalô-ŋga tu wanem
gweleŋ ma wanem mac sa bu
atap mwasiŋ dau sa. 2 Mac
aŋgô ŋawaê su, pi lêŋ naŋ Anötö
kêmasaŋ tu bu êmwasiŋ mac lau
gameŋ apa-ŋga, dec kêyaliŋ aö sa
bu wahoc yom dau asê têŋ mac.
3 Bu yom pi Anötö ndê lêŋ nem lau
si-ŋga, naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau,
naŋ iŋ hoc asê têŋ aö. Aö gato
bapia ŋalhô apê têŋ mac pi gêŋ
dau su. 4 Ma bapia naŋ kwahic
dec gato, naŋ bu whê nem gauc sa
pi Kilisi ndê gweleŋ naŋ ŋahu yêc
siŋ dau, naŋ Anötö hoc asê têŋ aö.
5 Yom pi Kilisi dau iŋ tiawê têŋ lau
ŋamata-ŋga dom. Magoc kwahic
dec Ŋalau Dabuŋ hoc asê têŋ
Anötö ndê aposel dabuŋ ma têŋ
lau propet. 6 Ma yom naŋ muŋ-
ŋga yêc siŋ dau naŋ bocdec bu,
mwasiŋ ŋayham hoŋ naŋ Anötö
gic bata bu kêŋ têŋ yac, naŋ mac
lau apa awêkaiŋ awhiŋ yac lau
Israel-ŋga, ma yac hoŋ dati toŋ
tigeŋ. Asa naŋ kêŋ whiŋ Yisu
Kilisi, naŋ oc tap mwasiŋ dau sa,
tôm ŋawaê ŋayham whê sa têŋ
yac.

7 Anötö kêmwasiŋ aö ma puc
aö dôŋ ŋa iŋ ndê ŋaclai atu, ma
bocdinaŋ dec gati iŋ ndê ŋgac
akiŋ bu wahoc ŋawaê ŋayham
dau asê. 8 Aö gati Anötö ndê lau
dabuŋ hoŋ si ŋgac ŋambu-ŋga,
tigeŋ iŋ kêmwasiŋ ma kêkiŋ aö
bu wahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ
mac lau apa, pi mwasiŋ atu naŋ
datap sa yêc Kilisi. Mwasiŋ dau
atu andô, ŋahu sip ŋalôm gi ma
pi lôlôc gi, ma hôc gêlêc ŋamalac
si gauc atu-tu hoŋ. 9 Ma iŋ kêkiŋ
aö bu wawhê lau hoŋ si gauc sa pi
Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ
têm hic baliŋ su yêc siŋ dau yêc
Anötö naŋ kêŋ undambê ti nom
ma gêŋ hoŋ. 10 Magoc kwahic
dec Anötö tac whiŋ bu ŋaclai ti
gôliŋ hoŋ naŋ sêmbo undambê
ma sêmbo umboŋ ŋasawa, naŋ
oc sêŋyalê iŋ ndê gauc atu-tu. Iŋ
piŋ lau apa ma lau Israel-ŋga dôŋ
sêti gôlôwac dabuŋ tigeŋ, ma lêŋ
dinaŋ tôc iŋ ndê gauc asê tiawê.
11 Lêŋ dau iŋ gauc gêm tidôŋ
muŋ su, ma kwahic dec yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi kôm ŋandô sa.

12 Tu dakêŋ whiŋ ti dasap Kilisi
dôŋ-ŋga, dec gêŋ daŋ kalhac yac
ahuc bu datêŋ Anötö dandi-ŋga
dom, ma datigasuc iŋ ti atac pa
su. 13 Bocdinaŋ aö wateŋ mac bu
ahêgo daôm dom tu ŋawapac hoŋ
naŋ gahôc tu mac-ŋga, bu gahôc
tu bu mac ati lau tiwaê yêc Anötö
aŋgô-ŋga.

Pol teŋ mbec tu lau Epesas-ŋga

14-15 Tu gêŋ hoŋ dinaŋ-ŋga,
dec aö gapôŋ haŋduc têŋ Damaŋ
Anötö, naŋ gêlic ŋayham bu hê
ndê ŋaê pi lau undambê ti nom-
ŋga hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi,
ma sam ŋac bu iŋ ndê balêkoc.
16 Ma aö gateŋ Mwasiŋ Ŋadau
Anötö, bu kêŋ ndê Ŋalau sip
nem ŋalôm, bu puc mac dôŋ
ŋa iŋ ndê ŋaclai atu. 17 Ma

gateŋ iŋ bu kêŋ Kilisi ndöc nem
ŋalôm tu mac nem akêŋ whiŋ-
ŋga. Ma mêtê atac whiŋ-ŋga puc
mac dôŋ bu alhac ŋaŋga, tôm
a naŋ ŋawakac gacgeŋ sip nom
ŋalôm gi. 18-19 Kilisi ndê atac whiŋ
yac iŋ gêŋ atu andô, naŋ tôm
dom bu danem dôhôŋ, ma ŋahu
hôc gêlêc gauc nom-ŋga hoŋ su.
Magoc aö gateŋ Anötö bu kêŋ
ŋaclai ti gauc têŋ mac bu aŋyalê
Kilisi ndê atac whiŋ, awhiŋ lau
dabuŋ hoŋ. Aö gateŋ mbec pi
gêŋ hoŋ dinaŋ, tu bu mac ati lau
gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga naŋ
Anötö ti ndê mwasiŋ ti ŋawasi ma
ŋaclai atu nem mac hoŋ ahuc.
20 Anötö ndê ŋaclai, naŋ gêm
gweleŋ yêc yac neŋ ŋalôm, naŋ
ŋaclai atu andô. Yac datôm dom
bu gauc nem me dateŋ gêŋ daŋ,
naŋ iŋ ndê ŋaclai oc tôm dom bu
kôm ŋandô sa ŋagahô eŋ. 21 Tu
dinaŋ-ŋga yac lau naŋ dambo
gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma yac
neŋ wakuc hoŋ naŋ bu sêŋkuc
yac, naŋ dahoc Anötö ndê waê asê
tu Yisu Kilisi-ŋga, tôm têm hoŋ
ndi. Yomandô.

4

*Yac gôlôwac dabuŋ dapiŋ dauŋ
dôŋ dati Kilisi ndê ŋandô*

1 Ŋalêŋ dinaŋ Anötö tac whiŋ
mac ma kêgalêm mac sa bu ati
iŋ ndê lau dabuŋ. Tu dinaŋ-ŋga
dec aö, naŋ gati Pômdau ndê ŋgac
gapocwalô-ŋga, waŋgilí mac bu
asa nem lêŋ gitêŋ ti dabuŋ, aŋkuc
iŋ ndê galem dau. 2 Akôm nem
gêŋ hoŋ ti aŋgwiniŋ daôm, ma ti
lêŋ malô. Akôc nem ŋalôm dôŋ,
ma giso bocke naŋ asidôwai bu
sêkôm têŋ mac, naŋ asuc kwi ma
akôc ŋac sa bu atôc nem mêtê
atac whiŋ-ŋga asê. 3 Ayob bu gêŋ
daŋ seŋ Ŋalau Dabuŋ ndê gweleŋ
piŋ mac dôŋ-ŋga su dom. Ma
bocdinaŋ iŋ ndê yom malô oc piŋ
mac hoŋ dôŋ bu ambo ti nem
ŋalôm tigeŋ. 4 Yac dati Kilisi ndê
ŋandô tigeŋ, ma Ŋalau tigeŋ mbo
yac tigeŋ-tigeŋ neŋ ŋalôm. Ma tu
Anötö kêgalêm mac sa awhiŋ yac-
ŋga, dec yac hoŋ taŋkwê mwasiŋ
atu tigeŋ. 5 Tam akiŋ Pômdau
tigeŋ, dakêŋ whiŋ yom ŋandô
tigeŋ, ma busaŋgu tigeŋ piŋ yac
hoŋ dôŋ tam damiŋ Yisu Kilisi.
6 Anötö tigeŋ ti yac lau dakêŋ
whiŋ-ŋga hoŋ Damaŋ, ma iŋ gêm
gôliŋ yac. Iŋ mbo yac hoŋ ŋalôm,
ma puc yac dôŋ bu dakôm iŋ ndê
gweleŋ.

*Kilisi kêmwasiŋ yac tu bu dapo
gôlôwac dabuŋ sa-ŋga*

7 Ma Anötö kêmwasiŋ yac tigeŋ-
tigeŋ ŋa mwasiŋ ŋalôm-ŋga
tidau-tidau, tôm Kilisi gic sam têŋ
yac ŋambwa. 8 Tôm Anötö ndê
yom daŋ, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Iŋ ku ndê ŋacyo dulu ma
wê ŋac gitôm lau gapoc-
walô-ŋga, goc pi lôlôc gi
ma kêmwasiŋ lau ŋa gêŋ
ŋayham-ŋayham, naŋ kêŋ
têŋ ŋac ŋambwa. *[BW 68:18]*

9 Yom dau sôm bu iŋ pi lôlôc
gi, dec whê sa bu iŋ sip nom meŋ
muŋ. 10 Ma iŋ ŋgac tigeŋ dinaŋ,
naŋ sip nom meŋ, naŋ mbu pi
lôlôc gi mbo gameŋ ŋamata-ŋga
andô yêc undambê, tu bu nem
gôliŋ gêŋ hoŋ ma êmwasiŋ iŋ ndê
lau hoŋ êŋlêc.
11 Ma bocdinaŋ iŋ kêyaliŋ iŋ
ndê lau ŋatô sa sêti aposel, ŋatô
sêti propet, ŋatô sêti lau aheŋ-
ŋga, ŋatô sêti ŋacsakiŋ, ma ŋatô
bu sêndôhôŋ Anötö ndê mêtê.
12 Iŋ kêmwasiŋ ti kêyaliŋ ŋac
sa bu sêndôhôŋ ma sêpuc Anötö
ndê lau dabuŋ dôŋ e ŋac hoŋ
sêkôm sakiŋ tidau-tidau tu bu
sêpo gôlôwac dabuŋ, naŋ sêti Kil-
isi ndê ŋandô, naŋ sa-ŋga. 13 Ma
yac hoŋ dakôm neŋ sakiŋ tidau-
tidau e yac neŋ dakêŋ whiŋ ti
gauc taŋyalê Anötö ndê Atu-ŋga
êŋsôwec tiatu ma piŋ yac hoŋ

dôŋ pitigeŋ. Ma ŋalêŋ dinaŋ yac
oc dati lau gwalam akwa dakêŋ
whiŋ-ŋga ma dasa neŋ lêŋ gitêŋ
eŋ tôm Kilisi dau.
14 Ma bocdinaŋ yac oc dambo
datôm balêkoc tiyham dom. Ma
lau naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ
ma sêŋsalê lêŋ bu sêtim yac
ma sêkôm yac neŋ dakêŋ whiŋ
tisac, naŋ oc sêtôm dom bu
sêkôm yac atac lu-lu tôm gakoc
naŋ mbu kêyôc, me agatê naŋ
gwêc ŋampoŋ kêŋiŋ gi ma meŋ.
15 Magoc yac oc dati lau naŋ dal-
hac ŋaŋga ma dasap yom ŋandô
ti mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ eŋ.
Ma dakôm gêŋ hoŋ datôm lau
gwalam akwa naŋ dasap yac neŋ
ŋagôlôŋ tigeŋ, naŋ Kilisi dôŋ.
16 Bu iŋ dau piŋ yac hoŋ dôŋ
dati iŋ ndê ŋandô, ma kêmwasiŋ
yac tigeŋ-tigeŋ tu bu danem akiŋ
asidôwai-ŋga ma dasap mêtê atac
whiŋ-ŋga dôŋ. Ma ŋalêŋ dinaŋ
gôlôwac dabuŋ oc êŋsôwec tiatu-
tiatu ndi.

Dasa neŋ lêŋ tiwakuc

17 Tu dinaŋ-ŋga dec aö bu
wasôm yom têŋ mac wanem
Pômdau aŋgô, ma wakac mac bu
ambu atêŋ lêŋ akwa tiyham dom.
Ambo atôm lau naŋ daŋgasuŋ
sambuc ŋawaê ŋayham ma sêsap
gauc ti lêŋ ŋandô mba-ŋga dôŋ
ŋapaŋ, naŋ dom. 18 Ŋasec kôm
ŋac si gauc ahuc. Ma sêsa
lêŋ gauc mbasi-ŋga tu ŋac si
ŋalôm ŋadandi-ŋga, dec kalhac
ŋac ahuc bu sêtap Anötö ndê lêŋ
sêndöc tali-ŋga sa dom. 19 Ŋac
maya dau daŋ dom, ma sêkêŋ dau
sambuc têŋ lêŋ ŋalôm ŋagalac-
ŋga. Ŋac si ŋalôm kac ŋac
bu sêkôm mêtê ŋadômbwi tidau-
tidau ŋapaŋ, ma ŋac atac whiŋ
awa ti wapa hôc gêlêc.
20 Magoc têŋ ndoc mac aŋgô
ŋawaê ŋayham pi Kilisi, naŋ
sêndôhôŋ mac bu asa lêŋ kaiŋ
dinaŋ dom. 21 Mac aŋgô yom
pi Yisu ma akêŋ whiŋ iŋ, ma
sêndôhôŋ mac sêŋkuc yom ŋandô
naŋ ŋahu yêc iŋ. 22 Sêndôhôŋ
mac su bu ahu lêŋ ŋalôm akwa-
ŋga naŋ muŋ-ŋga asa ambo, naŋ
siŋ. Bu lêŋ dau kêgilí mac bu
asa lêŋ tasaŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga,
naŋ kôm mac nem lêŋ ambo-ŋga
tisac, ma ac waê bu andiŋam.
23 Ma sêndôhôŋ mac bu aŋkuc
gauc wakuc naŋ Anötö ndê Ŋalau
kêŋ sip nem ŋalôm, dec asa nem
lêŋ tiwakuc. 24 Asa lêŋ ŋalôm
wakuc-ŋga tôm mac asôc nem
ŋakwê wakuc sa. Anötö dau
kêŋ ŋalôm wakuc têŋ yac, naŋ iŋ
kêmasaŋ tu bu datôm iŋ dau, ma
taŋkuc iŋ ndê yom ŋandô ti dasa
neŋ lêŋ dabuŋ ma gitêŋ eŋ.

25 Tu dinaŋ-ŋga ahu yom tasaŋ
hoŋ siŋ, ma asôm yom ŋandô eŋ
awhiŋ daôm. Bu yac hoŋ dambo
datôm Kilisi ndê ŋandô tigeŋ, ma
yac bu taŋsau neŋ asidôwai, dec
oc seŋ yac neŋ lêŋ dapiŋ dauŋ
dôŋ-ŋga popoc. 26 Mac bu atac
ŋandê, naŋ ayob daôm bu akôm
sac dom. Yom atac ŋandê-ŋga
bu lhac mac ŋasawa, naŋ amasaŋ
têŋ acsalô dau dinaŋ, muŋ su
naŋ ac ndi sip. 27 Akêŋ ŋasawa
têŋ Sadaŋ bu êntôm mac dom.
28 Am asa naŋ gêm kaŋ gêŋ, naŋ
hu siŋ ma kôm gweleŋ ŋayham
ŋa amam bu nem daôm sa, ma
nem lau naŋ sêpônda dau, naŋ sa
sêwhiŋ.

29 Ayob nem whamsuŋ têŋ yom
sac-sac hoŋ. Asôm yom ŋayham
eŋ, naŋ tôm bu nem asidôwai sa
ma puc ŋac dôŋ, ma mac nem
yom oc êmwasiŋ lau naŋ sêŋgô.
30 Ayob daôm bu asa lêŋ gitêŋ ti
dabuŋ eŋ, bu akêŋ ŋawapac têŋ
Ŋalau Dabuŋ dom. Bu Anötö kêŋ
ndê Ŋalau dau têŋ mac ti nem
ŋadalô, bu tôc asê bu mac ati iŋ
ndê, ma bu wê mac asa nem lêŋ
gitêŋ ti dabuŋ eŋ, e iŋ kôc mac
sa têŋ bêc ŋambu-ŋga, awhiŋ lau

hoŋ naŋ iŋ gêmlhi ŋac su sêti iŋ
ndê. 31 Yom dalic dauŋ sac-ŋga,
yom atac ŋandê-ŋga, mêtê dali
dauŋ sa ti dasôm dauŋ-ŋga, ma
yom datigasec lau-ŋga, mêtê kaiŋ
dinaŋ hoŋ naŋ ahu siŋ sambuc.
32 Ma ambo ti atac whiŋ nem
asidôwai hoŋ, ma tamwalô ŋac ti
anem ŋac sa. Ma asuc sac naŋ
asidôwai bu sêkôm têŋ mac, naŋ
kwi, tôm Anötö suc mac nem sac
kwi tu Kilisi-ŋga.

5

1 Bocdinaŋ asa nem lêŋ aŋkuc
Anötö ndê, atôm iŋ ndê balêkoc
atac whiŋ-ŋga. 2 Ma asa nem
lêŋ ti atac whiŋ asidôwai hoŋ,
tôm Kilisi tac whiŋ yac ma kêŋ
dau sambuc ti da tu yac-ŋga,
naŋ Anötö gêlic gitôm da ŋamalu
ŋayham.

3 Ayob daôm bu mêtê kaiŋ
bocdec daŋ yêc mac ŋasawa
dom. Mêtê mockaiŋ-ŋga, mêtê
ŋadômbwi tidau-tidau ma lau si
mêtê sêpo awa ti wapa sa tu dau-
ŋga. Bu lêŋ bocdinaŋ gic lau naŋ
sêti Anötö ndê lau dabuŋ, naŋ
ŋawaê dom. 4 Ma yom sac-sac
ti yom gauc mbasi-ŋga ma yom
mayaŋ-ŋga bocdinaŋ gic waê lau
dabuŋ dom. Magoc yom danem
daŋge Anötö ti danem daŋge
yac neŋ asidôwai-ŋga dec gic yac
ŋawaê solop. 5 Bu mac aŋyalê pi
ŋandô bu Anötö oc kôc lau kaiŋ
bocdec sa dom. Lau mockaiŋ-
ŋga, lau naŋ sêsa lêŋ ŋadômbwi,
ma lau naŋ sêkêŋ awa ti wapa
nom-ŋga kalhac si gauc ŋamata
ŋapaŋ, naŋ gitôm ŋac sem akiŋ
anötöi gwam. Lau naŋ sêsa lêŋ
kaiŋ dinaŋ, naŋ oc sêwêkaiŋ si
mala yêc Kilisi ma Anötö ndê
gameŋ undambê-ŋga dom andô.
6 Ayob daôm bu lau tasaŋ si yom
ŋambwa-ŋambwa êŋsau mac pi
lêŋ sac-sac dinaŋ dom. Aŋyalê
ŋapep bu lau daŋgapêc naŋ sêsa
lêŋ sac-ŋga, naŋ oc sêtap Anötö
ndê atac ŋandê sa. 7 Tu dinaŋ-ŋga
andic sôŋ daôm awhiŋ ŋac dom.

8 Bu muŋ-ŋga mac asa lêŋ
ŋasec-ŋga, magoc kwahic dec
mac akêŋ whiŋ Pômdau dec
ati balêkoc gameŋ ŋawê-ŋga.
Bocdinaŋ asa lêŋ ŋawê-ŋga eŋ
andic ŋawaê. 9 Ma lêŋ ŋawê-
ŋga ŋa-ŋandô bocdec, dakôm
mêtê ŋayham tidau-tidau, dasa
lêŋ gitêŋ, ma dasap yom ŋandô
dôŋ. 10 Bocdinaŋ akôc gauc
pi mêtê bocke naŋ gic Pômdau
tandô ŋayham. 11 Andic ahê lau
naŋ sêsap mêtê ŋasec-ŋga, naŋ
ŋandô ŋayham mbasi, naŋ dôŋ.
Asa lêŋ ŋawê-ŋga eŋ, tu bu atôc
asê tiawê bu ŋac si mêtê dau iŋ
sac sambuc. 12 Bu mêtê naŋ lau
sac sêkôm sêsiŋ-sêsiŋ sêmbo, naŋ
bu dasôm yom pi, dec oc kêŋ maya
yac atu andô. 13 Magoc Anötö ndê
ŋawê pô gêŋ hoŋ dinaŋ, ma tôc
gêŋ naŋ yêc siŋ dau, naŋ ŋahu
asê tiawê. 14 Tu dinaŋ-ŋga sêsôm
yom gôliŋ daŋ pi ŋamalac naŋ
sap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ, naŋ yêc
bocdec bu, “Am ŋgac naŋ yêc bêc
yêc, tampo sa ma tisa! Tisa akêŋ
lau batê-ŋga, ma Kilisi ndê ŋawê
pô am.”

15 Bocdinaŋ dec ayob daôm
bu asa lêŋ gauc mbasi-ŋga dom,
magoc asa nem lêŋ ti gauc eŋ.
16 Akôc gauc bu akôm mêtê
ŋayham eŋ, tôm nem têm ambo
tamli-ŋga hoŋ, bu yac dambo
têm sac-ŋga ŋalôm. 17 Tu dinaŋ-
ŋga ambo ti nem gauc ŋawa ma
aŋyalê lêŋ naŋ Pômdau tac whiŋ
bu dakôm-ŋga. 18 Anôm gêŋ êŋiŋ
mac-ŋga dom, bu lau naŋ sêsa
lêŋ dinaŋ sêŋyaiŋ dau ti si gêŋ
hoŋ. Magoc akêŋ nem ŋalôm
sambuc têŋ Ŋalau Dabuŋ bu nem
mac ahuc. 19 Ma bocdinaŋ asôm
yom ŋayham-ŋayham têŋ daôm
tu apuc daôm dôŋ-ŋga, tôm mac
atap sa yêc Buku Wê-ŋga ti Wê

Dabuŋ ma wê naŋ Ŋalau dau kêŋ
têŋ mac. Anem wê, ma gauc
nem wê tu ampiŋ Pômdau-ŋga
yêc nem ŋalôm tôm bêc hoŋ.
20 Ma gêŋ hoŋ naŋ Damaŋ Anötö
kêŋ têŋ mac, naŋ anem daŋge iŋ
ŋapaŋ, tu yac neŋ Pômdau Yisu
Kilisi ndê ŋaê-ŋga. 21 Asôc nem
asidôwai ŋapu tu bu atôc asê bu
mac atoc Kilisi sa-ŋga.

Pol to yom pi lauwhê ma ŋgac

22 Mac lauwhê tigeŋ-tigeŋ
asôc nem ŋgaci ŋapu tôm asôc
Pômdau dau ŋapu. 23 Ŋahu bu
lauŋgac sêti lauwhê si ŋagôlôŋ,
ŋalêŋ tigeŋ tôm Kilisi ti gôlôwac
dabuŋ naŋ iŋ gêm ŋac si ma sêti
iŋ ndê ŋandô, naŋ si ŋagôlôŋ.
24 Bocdinaŋ tôm gôlôwac dabuŋ
sêsôc Kilisi ŋapu, dec mac lauwhê
asôc nem ŋgaci ŋapu tu gêŋ hoŋ-
ŋga. 25 Ma mac lauŋgac, atac
whiŋ nem awhêi, ŋalêŋ tigeŋ tôm
Kilisi tac whiŋ gôlôwac dabuŋ dec
kêc ndê dac siŋ ma mbac ndu tu
ŋac-ŋga. 26 Iŋ kôm gêŋ dau tu bu
êŋgwasiŋ ŋac si sac hoŋ su e sêti
lau dabuŋ, ma busaŋgu ti Anötö
ndê yom kôm gêŋ dau ŋandô sa.
27 Ma iŋ bu kêŋ gôlôwac dabuŋ
sêlhac iŋ aŋgô-ŋga tôm lau dabuŋ
ti ŋawasi atu, naŋ giso me mêtê
sac me yom daŋ yêc ŋac-ŋga
dom. 28 Ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ mac
lauŋgac atac whiŋ nem lauwhê
andic ŋawaê. Atac whiŋ ŋac tôm
mac atac whiŋ daôm nem ŋamlic.
Asa naŋ tac whiŋ ndê awhê, naŋ
gitôm iŋ atac whiŋ dau. 29-30 Bu
ŋamalac daŋ oc tec iŋ dau ndê
ŋamlic dom, magoc yob ti gêm
yaom ŋapep tôm Kilisi kôm têŋ
yac lau naŋ dati iŋ ndê ŋandô,
naŋ gôlôwac dabuŋ. 31 Anötö sôm
yom pi lauwhê ma ŋgac, tôm sêto
yêc bocdec bu:

> Tu dinaŋ-ŋga dec ŋgac daŋ oc
> hu damba lu dinda siŋ, ma
> sap iŋ nawhê dôŋ, ma iŋlu
> sêti gêŋ tigeŋ. *[Gen 2:24]*

32 Yom pi lauwhê ma ŋgac, aö
gam dôhôŋ whiŋ yom pi Kilisi
ma gôlôwac dabuŋ, ma yom dau
ŋahu sip ŋalôm gi. 33 Magoc aö
wasôm têŋ mac lauŋgac tigeŋ-
tigeŋ, bu atac whiŋ nem awhêi
tôm mac atac whiŋ daôm. Ma
mac lauwhê hoŋ atoc nem ŋgaci
sa.

6

Damba ti dindai ma balêkoc si yom ŋatô

1 Mac balêkoc, daŋam wambu
dinam ti damami tu Pômdau-ŋga,
bu lêŋ dau iŋ lêŋ gitêŋ. 2 Bu
Anötö ndê yomsu naŋ sôm bu,
"*Toc damam lu dinam sa,*" naŋ
yomsu ŋamata-ŋga naŋ Anötö gic
bata yom daŋ whiŋ bocdec bu,
3 "*Kôm bocdinaŋ, dec aö wanem
mbec am nem lêŋ hoŋ, ma wandic
têku nem têm mbo tamli yêc nom-
ŋga.*"

4 Mac dambai, ayob daôm bu
akôm nem balêkoc atac ŋandê
dom. Magoc tôm têm hoŋ naŋ
sêmbo sêwhiŋ mac, naŋ andôhôŋ
ti anem la ŋac ŋalêŋ solop naŋ gic
Pômdau ndê lau ŋawaê, e sêtiatu.

Lau akiŋ ma ŋadaui si yom

5 Mac lau akiŋ, daŋam wambu
nem ŋadaui nom-ŋga, ma atoc
ŋac sa ti asôc ŋac ŋapu ŋapep.
Akôm ti nem ŋalôm sambuc, tôm
mac am akiŋ Kilisi dau. 6-7 Ma
gauc nem bu akôm tu bu nem
ŋadaui sêlic mac ŋayham-ŋga
ŋambwa lec dom. Mba. Mac nem
ŋadaui bu sêmbo sêwhiŋ mac, me
sêmbo dom, magoc anem akiŋ
ŋapep eŋ. Anem akiŋ ŋac ti nem
ŋalôm sambuc, bu Anötö tac whiŋ
bu mac akôm bocdinaŋ. Akôm
tôm mac am akiŋ Kilisi dau, ma
tôm mac am akiŋ lau nom-ŋga
tawasê dom. 8 Bu mac aŋyalê su,
bu lau hoŋ oc sêtap si ŋagêyô
sa yêc Pômdau, tu gêŋ ŋayham
bocke naŋ sêkôm-ŋga. Lau naŋ

sem akiŋ ŋadaui, ma lau naŋ
sêkôm gweleŋ tu dau-ŋga, naŋ
sêwhiŋ.
9 Ma mac ŋadaui, ayob nem lau
akiŋ ŋalêŋ ŋayham eŋ. Asôm
yom matôc-ŋga tu bu akac nem
lau akiŋ tu sêkôm gweleŋ-ŋga,
naŋ dom. Bu mac aŋyalê su bu
Pômdau, naŋ ti mac nem Ŋadau
ma ŋac si Ŋadau whiŋ, naŋ mbo
undambê, ma iŋ oc toc ŋamalac
daŋ sa hôc gêlêc daŋ dom, iŋ oc
êŋsahê yac hoŋ ŋa saê tigeŋ.

Dandic siŋ ti Anötö ndê ŋaclai

10 Aneŋ yom ŋambu-ŋga
bocdec. Tamkwê Pômdau ti ndê
ŋaclai atu bu puc mac dôŋ alhac
ŋaŋga. 11 Asôc Anötö ndê wapa
siŋ-ŋga hoŋ sa, dec oc tôm bu
mac alhac ŋaŋga ma aku Sadaŋ
ndê lêŋ tasaŋ ti saê hoŋ dulu.
12 Bu yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga
neŋ ŋacyo dec ŋamalac nom-ŋga
dom. Mba! Yac tac siŋ têŋ gôliŋ
ti ŋaclai hoŋ naŋ sêmbo Sadaŋ
ŋapu. Yomandô! Yac tac siŋ têŋ
Sadaŋ ma têŋ iŋ ndê ŋalau sac
naŋ sêmbo umboŋ ŋasawa, ma
sem gôliŋ lau sac têŋ têm ŋasec-
ŋga dindec. 13 Tu dinaŋ-ŋga asôc
Anötö ndê wapa siŋ-ŋga hoŋ sa,
bu alhac ŋaŋga ma andic siŋ têŋ
ndoc mac nem ŋacyo sac hôc asê
mac. Ma ŋalêŋ dinaŋ ŋacyo dau
ndê lêŋ daŋ oc tôm dom bu kôm
mac aku sa. 14 Bocdinaŋ alhac
ŋaŋga. Asap yom ŋandô dôŋ
ŋapaŋ bu puc mac dôŋ, gitôm
piŋkap naŋ lau siŋ-ŋga sêkic pi
ŋac si ŋampêbalê. Ayob daôm bu
asa lêŋ gitêŋ eŋ, gitôm lau siŋ-ŋga
sêyob si ŋabapo ŋa wapa siŋ-ŋga.
15 Amasaŋ daôm ŋapep tu ahoc
ŋawaê ŋayham yom malô-ŋga
asê, tôm lau siŋ-ŋga sêsôc atapa
sa bu sêmasaŋ dau tu sêŋsêlêŋ-
ŋga. 16 Ma asap nem akêŋ whiŋ
dôŋ ŋaŋga tôm têm hoŋ, bu yob
mac têŋ Sadaŋ, gitôm lau siŋ-ŋga
si lautuc naŋ tiŋ ŋac, ma si ŋacyo
si sôp ti ya hoŋ ndu. 17 Gauc nem
ŋapaŋ bu Anötö gêm mac si su,
ma yom dau oc yob mac nem gauc
gitôm guluŋ ain naŋ lau siŋ-ŋga
sêuŋ tiŋ ŋagôlôŋ. Ma Anötö ndê
yom tidôŋ yêc mac, bu yom dau
ti Ŋalau Dabuŋ ndê bieŋ baliŋ bu
andic siŋ-ŋga. 18 Akôc wapa siŋ-
ŋga hoŋ dinaŋ, ma ateŋ mbec têŋ
Anötö ti Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai,
ma andac iŋ bu nem mac sa tôm
têm hoŋ. Anem ali, alhac ŋaŋga,
ma ateŋ mbec tu lau dabuŋ-ŋga
tôm bêc hoŋ.
19-20 Ma ateŋ mbec tu aö-ŋga
whiŋ. Anötö kêyaliŋ aö sa bu
wahoc ŋawaê ŋayham asê pi iŋ
ndê lêŋ nem lau si-ŋga, naŋ muŋ-
ŋga yêc siŋ dau. Ateŋ mbec bu
Anötö puc aö dôŋ ma kêŋ yom
ti gauc têŋ aö bu wawhê ŋawaê
dau ŋahu sa ŋapep eŋ, ma ti neŋ
atac pa su, tôm iŋ ndê atac whiŋ.
Kwahic dec aö gandöc gapocwalô
tu aö neŋ gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga dinaŋ.

Pol gic bata ndê yom

21 Tikikus, yac neŋ asidôwa atac
whiŋ-ŋga, ma Pômdau ndê ŋgac
akiŋ ŋandô, naŋ oc têŋ mac loc,
bu ndic miŋ aneŋ yom ti gweleŋ
ŋawaê hoŋ têŋ mac. 22 Aö waŋkiŋ
iŋ têŋ mac loc, tu bu ndic miŋ
yac mba yom hoŋ têŋ mac, ma bu
êŋgilí mac bu alhac ŋaŋga.
23 Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu
Kilisi sêpuc mac asidôwai hoŋ
dôŋ, bu asap mêtê atac whiŋ ti
akêŋ whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga, ma
ambo ti yom malô. 24 Anötö ndê
mwasiŋ nem mac lau hoŋ naŋ
atac whiŋ yac neŋ Pômdau Yisu
Kilisi, naŋ ahuc tôm têm hoŋ ndi.

Pol ndê bapia têŋ lau Pilipai-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol gic lau naŋ sêmbo malac Pilipai kêsi ma hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ ŋac, tôm dasam yêc Aposel 16:12-40. Tiŋambu iŋ ndöc gapocwalô yêc malac Rom, ma têŋ ndoc dinaŋ iŋ to bapia dindec têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu yêc malac Pilipai.

Malac Pilipai iŋ malac tiwaê, ma lau Rom-ŋga daêsam sêndöc dinaŋ tu sênem gôliŋ gameŋ Masedonia-ŋga. Luk whê sa yêc Apo 16:13 bu têŋ ndoc Pol bu hoc ŋawaê ŋayham asê yêc malac Pilipai, naŋ iŋ gauc gêm bu tap lau naŋ sêtoc Anötö sa yêc malac dau ŋamakê. Tu dinaŋ-ŋga lau ŋatô gauc gêm bu mboe lau Israel-ŋga si lôm wê-ŋga daŋ kalhac malac Pilipai têŋ têm dinaŋ dom, bu Pol sôc lau Israel-ŋga si lôm wê-ŋga yêc malac hoŋ tu bu nem mêtê-ŋga.

Pol to bapia dindec tu bu tôc iŋ ndê atac ŋayham ŋahu asê, ma bu nem daŋge lau Pilipai tu gêŋ naŋ sêkêŋ têŋ iŋ tu sênem iŋ sa-ŋga. Ma iŋ whê iŋ ndê lêŋ naŋ mboŋga, naŋ sa têŋ ŋac, ma gic miŋ pi iŋ ndê gweleŋ. Iŋ kac lau Pilipai bu sêlhac ŋaŋga, ma gêŋ ŋayham me sac bocke bu hôc asê ŋac, naŋ sêmbo ti atac ŋayham ŋapaŋ. Ma iŋ kêŋ puc ŋac pi kêdôhôŋwaga tasaŋ.

Pol gic hu ndê bapia

1 Pol lu Timoti, naŋ am akiŋ Yisu Kilisi, ato bapia dindec têŋ mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu Kilisi yêc malac atu Pilipai. Alu ato têŋ gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ, ma têŋ lau naŋ sem akiŋ gôlôwac dabuŋ, ma têŋ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ. 2 Mwasiŋ ti yom malô akêŋ yac neŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi têŋ mac.

Pol teŋ mbec ti gêm daŋge Anötö

3 Têm hoŋ naŋ aö gauc gêm mac, naŋ gam daŋge aneŋ Anötö tu mac-ŋga. 4 Tôm bêc hoŋ aö gateŋ mbec têŋ Anötö tu mac hoŋ-ŋga, ma gakôm ti atac ŋayham atu. 5 Ŋahu bu têŋ têm mac akêŋ whiŋ tiwakuc e meŋ têŋ kwahic dec, naŋ mac apuc aneŋ gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga dôŋ ŋapaŋ. 6 Ma aö gakêŋ whiŋ bu Anötö, naŋ gic hu iŋ ndê gweleŋ ŋayham yêc mac nem ŋalôm, naŋ oc ndic dabiŋ gweleŋ dau ma puc mac dôŋ e Yisu Kilisi mbu meŋ. 7 Aö gakôc gauc bocdinaŋ pi mac hoŋ gac ŋawaê, ŋahu bu aö tac whiŋ mac ma gauc gêm mac ŋapaŋ. Mac awêkaiŋ Anötö ndê mwasiŋ awhiŋ aö, ma alhac awhiŋ aö ŋapaŋ. Mac alhac awhiŋ aö têŋ têm naŋ aö gandöc gapocwalô, ma têŋ têm naŋ galhac tu wapuc ŋawaê ŋayham dôŋ ma wawhê sa bu yom ŋandô-ŋga, naŋ bocdinaŋ. 8 Ma aö wasôm yom ŋandô yêc Anötö aŋgô-ŋga, bu aö atac whiŋ mac ndu andô, tôm Yisu Kilisi dau tac whiŋ ti tawalô mac.

9 Ma aö gateŋ mbec bu Anötö kôm mac nem gauc aŋyalê iŋ-ŋga ti aŋyalê lêŋ ŋayham ma sac-ŋga êŋsôwec tiatu. Ma gauc dinaŋ oc puc mac nem mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ e êŋsôwec tiatu bocdinaŋ. 10 Ma bocdinaŋ mac oc atôm bu aŋsahê gêŋ hoŋ ma aŋyalê sac ma ŋayham. Asap ŋayham dôŋ ŋapaŋ ma bocdinaŋ têŋ Kilisi ndê bêc mbu meŋ-ŋga, naŋ mac oc atôm bu alhac iŋ aŋgô-ŋga ti nem ŋalôm ŋawasi ma nem giso mbasi. 11 Ma ŋalêŋ dinaŋ dec mêtê gitêŋ oc ti mac nem akêŋ whiŋ Yisu Kilisi ŋa-ŋandô. Ma

mac nem lêŋ gitêŋ dinaŋ oc po
Anötö ndê waê sa, ma lau daêsam
oc sêmpiŋ iŋ tu mac-ŋga.

Pol ndê ŋahu mbo tali-ŋga yêc Kilisi

12 O asidôwai, aö atac whiŋ bu
mac aŋyalê ŋapep bu ŋawapac
naŋ hôc asê aö, naŋ kalhac
ŋawaê ŋayham ahuc dom, magoc
gêm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga
sa. 13 Bu lau hoŋ naŋ sêmbo
Sisa ndê andu kiŋ-ŋga, ma lau
hoŋ yêc malac atu dindec, naŋ
sêŋyalê bu aö gandöc gapocwalô
tu Kilisi-ŋga. 14 Ma aö neŋ
gandöc gapocwalô puc asidôwai
sêkêŋ whiŋ Pômdau-ŋga daêsam
dôŋ bu sêlhac ŋaŋga ma sêhoc
Anötö ndê yom asê ti atac pa
su, hôc gêlêc ŋamata-ŋga lê
su. 15 Asidôwai ŋatô sêkôc gauc
ŋayham pi aö ma tu dinaŋ-ŋga
dec sêhoc Kilisi ndê ŋawaê asê.
Ma ŋatô sêhoc ŋawaê ŋayham
asê bu ŋac sem lêmuŋ aö ma
sêkôm tu bu sêhôc gêlêc aö-ŋga.
16-17 Ŋac si ŋahu sem Kilisi ŋawaê
sa-ŋga solop dom, ma sêkôm tu
sêpo dau sa-ŋga ma tu sêkêŋ
ŋawapac atu têŋ aö, pi sac aneŋ
ŋawapac gapocwalô-ŋga ŋahô.
Magoc asidôwai ŋayham sêlhac
sêwhiŋ aö, ŋahu bu ŋac atac whiŋ
aö, ma sêŋyalê bu aö gandöc
gapocwalô tu aneŋ gweleŋ wapuc
ŋawaê ŋayham dôŋ-ŋga. 18 Aö
wasôm sake? Ŋac si ŋahu sêkôm
gweleŋ-ŋga bu ŋayham me sac,
naŋ gêŋ atu dom. Tigeŋ aö galic
gêŋ atu daŋ, naŋ bocdec bu, Kilisi
ndê ŋawaê tiapa, ma gêŋ dau
kôm aö atac ŋayham atu. Ma
aö wambo ti atac ŋayham ŋapaŋ,
19 ŋahu bu aö kayalê tidôŋ bu Yisu
Kilisi ndê Ŋalau, ma mbec naŋ
mac ateŋ, naŋ lu-lu oc sênem aö
sa yêc ŋawapac gapocwalô-ŋga.
20 Aö tac whiŋ ma gakêŋ bataŋ bu
aö oc mayaŋ tu gêŋ daŋ-ŋga dom,
magoc aö bu walhac ti neŋ atac
pa su, ma wapo Kilisi ndê waê sa,
tôm aö gakôm ŋapaŋ e meŋ têŋ
kwahic dec. Aö bu wambo taŋli
me aö bu wambac ndu, magoc gêŋ
atu tigeŋ yêc, naŋ bu wapo Kilisi
ndê waê sa. 21 Aö bu wambo taŋli,
dec wambo tu wapo Kilisi ndê
waê sa-ŋga eŋ, ma bu wambac
ndu, dec wandi wambo wawhiŋ
iŋ, naŋ oc êmwasiŋ aö êŋlêc.
22 Magoc aö bu wambo taŋli, dec
oc nditôm bu gweleŋ naŋ iŋ kêŋ
sip aö amaŋ, naŋ oc ŋandô sa.
Aö galic seŋ lu dinaŋ, magoc kay-
alê lêŋ bu wasa-ŋga, naŋ dom.
23 Seŋ lu dinaŋ kôm aö neŋ ŋalôm
gi lu. Aö tac whiŋ bu wahu
nom dindec siŋ, wandi wambo
wawhiŋ Kilisi. Seŋ dau ŋayham
kêlêc. 24 Tigeŋ aneŋ ŋalôm kac aö
bu wanem mac sa, ma bocdinaŋ
aö bu wambo taŋli, naŋ dec oc
êmwasiŋ mac êŋlêc. 25 Aö gakêŋ
whiŋ bu aö wambo nom wawhiŋ
mac hoŋ tu bu wapuc mac nem
akêŋ whiŋ dôŋ, e alhac ŋaŋga
ma ti atac ŋayham atu tu nem
akêŋ whiŋ-ŋga. 26 Ma tu gêŋ hoŋ
dinaŋ-ŋga, dec mac oc apo Yisu
Kilisi ndê waê sa êŋlêc, ma atac
ŋayham atu tu aö wambu wameŋ
ma wambo wawhiŋ mac tiyham-
ŋga.

27 Yom atu dec wasôm têŋ
mac. Ayob daôm bu asa nem
lêŋ hoŋ aŋkuc lêŋ gitêŋ, naŋ gic
lau naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi ndê
ŋawaê ŋayham, naŋ ŋawaê. Ma
bocdinaŋ aö bu waloc ma walic
mac tiyham, me bu waŋgô ŋawaê
ŋambwa pi mac, goc waŋyalê
bu mac hoŋ apiŋ daôm dôŋ,
ma ambo ti nem ŋalôm tigeŋ,
ma alhac ŋaŋga tu apuc ŋawaê
ŋayham, naŋ mac akêŋ whiŋ, naŋ
dôŋ. 28 Ma aö oc waŋyalê bu
mac atöc daôm tu lau naŋ sêkêŋ
kisa mac-ŋga dom. Gêŋ dau oc
tôc asê bu mac atap Anötö ndê
mwasiŋ nem mac si-ŋga sa su, ma

lau naŋ sêkêŋ kisa mac, naŋ sic
waê bu Anötö seŋ ŋac su sêniŋga.
29 Aŋgô su naŋ. Anötö kêmwasiŋ
mac tu Yisu Kilisi-ŋga. Tu dinaŋ-
ŋga dec mac akêŋ whiŋ Yisu, ma
gêŋ daŋ whiŋ bocdec bu, mac
ahôc ŋawapac tu iŋ-ŋga whiŋ.
30 Ŋawapac kaiŋ tigeŋ mac alic aö
gahôc muŋ-ŋga, ma kwahic dec
mac aŋgô bu gahôc ŋapaŋ gambo,
naŋ kwahic dec tap mac sa su
bocdinaŋ.

2

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ

1 Mac ati Kilisi ndê lau, dec gêm
mac sa, me mba? Iŋ ndê atac
whiŋ mac-ŋga kêgilí mac bu atac
whiŋ nem asidôwai, me mba?
Ŋalau Dabuŋ kêŋ mac nem ŋalôm
pitigeŋ, me mba? Mac nem akêŋ
whiŋ Kilisi kêgilí mac bu tamwalô
nem asidôwai ti anem ŋac sa, me
mba? 2 Bu bocdinaŋ, dec wandac
mac bu ambo ti nem gauc pitigeŋ,
ma ti nem ŋalôm tigeŋ, ma asap
mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga dôŋ
ŋapaŋ. Ambo bocdinaŋ, dec mac
oc akôm aö atac ŋayham êŋlêc.
3 Mac lau tigeŋ-tigeŋ gauc nem
daôm êŋlêc dom ma atoc daôm sa
dom, magoc aŋgwiniŋ daôm ma
atoc nem asidôwai sa hôc gêlêc
daôm. 4 Akôc gauc pi lêŋ anem
daôm sa-ŋga ŋapaŋ dom, magoc
akôc gauc pi lêŋ anem asidôwai
sa-ŋga.

Kilisi kêgwiniŋ dau, ma Anötö toc iŋ sa

5 Akôc gauc kaiŋ tigeŋ dinaŋ
bu iŋ kêkuc Yisu Kilisi dau ndê
lêŋ. 6 Bu Kilisi iŋ Anötö ŋandô.
Tigeŋ iŋ gauc gêm bu kôc ŋaclai
ti ŋawasi atu tôm Anötö dau ndê,
naŋ dôŋ ma mbo gitôm Anötö dau
ŋapaŋ dom. 7 Iŋ gêlic ŋayham bu
hu gêŋ undambê-ŋga hoŋ dinaŋ
siŋ, ma ti ŋgac akiŋ ŋambwa. Iŋ
meŋ mbo nom, ma lau nom-ŋga
sêlic iŋ gitôm ŋac dau si daŋ. 8 Iŋ
kêgwiniŋ dau ma daŋga wambu
têŋ Damba e tôm iŋ mbac ndu.
Yomandô. Iŋ mbac ndu pi a gicso
dau gitôm ŋgac sac daŋ. 9 Tu iŋ
ndê lêŋ hoŋ dinaŋ-ŋga dec Anötö
toc iŋ sa kêlêc, ma kêŋ ŋaê ti
waê têŋ iŋ naŋ hôc gêlêc ŋaê ti
waê hoŋ su. 10 Ma tu dinaŋ-ŋga
aŋela ma ŋamalac ti gêŋ hoŋ naŋ
sêmbo undambê ma sêmbo nom
me nom ŋalôm, naŋ oc sêtoc Yisu
ndê ŋaê sa ma sêpôŋ haduc têŋ
iŋ. 11 Ma ŋac hoŋ oc sêhoc yom
asê ma sêsôm asê bu yomandô,
Yisu Kilisi iŋ Pômdau. Ma ŋalêŋ
dinaŋ ŋac oc sêtoc Damaŋ Anötö
ndê waê sa.

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêtôm ŋawê nom-ŋga

12 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga.
Têŋ têm aö gambo gawhiŋ mac,
naŋ aö galic bu mac daŋam
wambu Anötö ŋapep. Ma kwahic
dec aö g ambo gawhiŋ mac dom,
ma gaŋgô ŋawaê bu mac akôm
bocdinaŋ hôc gêlêc ŋamata-ŋga
su. Asap nem lêŋ dinaŋ dôŋ
ŋapaŋ andic ŋawaê. Atoc Anötö
sa ma atöc iŋ, ma asa nem lêŋ
hoŋ tôm iŋ atac whiŋ. Ma ŋalêŋ
dinaŋ iŋ ndê mwasiŋ nem mac si-
ŋga, naŋ mac atap sa su, naŋ oc ti
gêŋ ŋandô mbasi-ŋga dom. 13 Bu
Anötö dau ndê ŋaclai gêm gweleŋ
yêc mac nem ŋalôm, tu bu kôm
mac atac tec lêŋ bocke naŋ so iŋ
ndê atac whiŋ. Ma ŋaclai dau
oc nem mac sa bu asa nem lêŋ
aŋkuc iŋ ndê atac whiŋ. 14 Gêŋ
hoŋ naŋ mac bu akôm, naŋ ayob
daôm bu atucdiŋ me aseŋ daôm
pi dom. 15 Ma ŋalêŋ dinaŋ mac
oc ambo ti nem ŋalôm ŋawasi ma
giso mbasi. Bu mac ati Anötö atui
awhê ma ŋgac, ma ambo nom
ambo lau sac naŋ si lêŋ daŋ solop
dom, naŋ ŋalôm. Magoc mac
akôm mêtê solop eŋ andic ŋawaê,
bu ambo lau dau ŋalôm atôm ya
ŋawê naŋ pô gameŋ têŋ ôbwêc.

16 Ma ŋalêŋ dinaŋ oc nem lau dau
sa tu bu sêŋyalê yom ŋandô naŋ
tôc seŋ dandöc taŋli-ŋga asê, naŋ
mac asap dôŋ ambo. Ma tu dinaŋ-
ŋga gweleŋ naŋ gakôm yêc mac-
ŋga oc ŋandô mbasi dom, ma têŋ
ndoc Kilisi mbu meŋ, naŋ mac
oc ati aneŋ ŋahu wapo dauŋ sa-
ŋga. 17-18 Gweleŋ ti sakiŋ naŋ ti
mac nem akêŋ whiŋ ŋa-ŋandô,
naŋ gitôm da ŋayham naŋ mac
akêŋ têŋ Anötö. Ma lau Rom-ŋga
bu sêkic yom bu sêkêc aneŋ dac
siŋ, dec oc tôm da daŋ tiyham
naŋ sêkêc sac mac nem da dau
ŋahô. Tigeŋ aö neŋ atac ŋayham
tu mac-ŋga oc pacndê dom, aö oc
wambo ti atac ŋayham eŋ. Ma
mac bocdinaŋ, ambo ti nem atac
ŋayham awhiŋ aö.

Pol bu êŋkiŋ Timoti têŋ Pilipai ndi

19 Pômdau Yisu bu lic ŋayham,
dec gakêŋ bataŋ bu ŋasawa sauŋ
aö oc waŋkiŋ Timoti têŋ mac loc.
Aö atac whiŋ bu waŋgô ŋawaê pi
mac, oc kôm aneŋ ŋalôm tigahô.
20 Aö bu waŋkiŋ iŋ, ŋahu bu
ŋamalac daŋ tôm iŋ mbo dom,
naŋ kêŋ ndê ŋalôm sambuc tu
nem yaom mac-ŋga. 21 Bu lau
daêsam gauc gêm Yisu Kilisi ndê
gweleŋ hôc gêlêc dom, magoc
gauc gêm dau si gêŋ hôc gêlêc
su. 22 Magoc Timoti ndê lêŋ ti
sakiŋ ŋa-ŋandô ŋayham mac alic
su, ma aŋyalê bu iŋ gêm akiŋ
aö gitôm iŋ dau damba, tu puc
gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga dôŋ.
23 Bocdinaŋ têŋ ndoc aö bu walic
seŋ bocke ŋac oc sêkôm têŋ aö,
naŋ aö gauc gêm bu waŋkiŋ iŋ têŋ
mac loc ŋagahô. 24 Ma aö gakêŋ
whiŋ bu Pômdau dau oc nem aö
sa, ma ŋasawa sauŋ aö dauŋ oc
watêŋ mac waloc bocdinaŋ.

Pol sôm bu êŋkiŋ Epaprodaitas têŋ ŋac ndi

25 Muŋ-ŋga mac aŋgô bu aö
gandöc ti ŋawapac, dec aŋkiŋ
Epaprodaitas bu nem aö sa.
Iŋ gêm gweleŋ whiŋ aö gitôm
aneŋ asidôwa ŋandô, ma kalhac
gitôm ŋgac siŋ-ŋga ŋayham tu
kôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga.
Kwahic dec aö gauc gêm tidôŋ
bu waŋkiŋ iŋ mbu têŋ mac loc
ŋagahô. 26 Iŋ tac whiŋ ŋandô
bu lic mac hoŋ tiyham, ma iŋ
kêyalê bu mac aŋgô ŋawaê pi iŋ
ndê gêmbac, dec kôm iŋ ŋalôm
ŋawapac tu mac-ŋga. 27 Bu
gêmbac dau kôm iŋ yham dom,
kêpiŋ bu iŋ mbac ndu. Tigeŋ
Anötö tawalô iŋ ma kôm iŋ
ŋayham sa. Ma Anötö tawalô
aö bocdinaŋ, bu Epaprodaitas bu
mbac ndu ma hu aö siŋ, dec oc
kêŋ ŋawapac atu daŋ tiyham têŋ
aö. 28 Tu dinaŋ-ŋga dec aneŋ
ŋalôm kac aö bu waŋkiŋ iŋ mbu
têŋ mac loc, ma mac oc atac
ŋayham bu alic iŋ tiyham, ma
aneŋ ŋalôm ŋawapac oc tigahô
bocdinaŋ. 29 Tu Pômdau-ŋga dec
akôc iŋ sa ti atac ŋayham atu têŋ
ndoc iŋ hôc asê mac. Aö wasôm
têŋ mac bu atoc iŋ ma lau naŋ
sêtôm iŋ, naŋ sa ŋapep. 30 Bu iŋ
kêŋ dau sambuc ma töc dau dom
bu mbac ndu tu Kilisi ndê gweleŋ-
ŋga. Bu iŋ gêm akiŋ aö gêm mac
hoŋ aŋôm, e kêpiŋ bu iŋ mbac
ndu.

3

Ŋahu andô dati lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga

1 A neŋ asidôwai, aö bu wasôm
yom ŋatô têŋ mac whiŋ bocdec
bu. Ambo ti atac ŋayham ŋapaŋ
tu mac ati Pômdau ndê lau-ŋga.
Yom naŋ kwahic dec aö bu wato,
naŋ gato kaiŋ tigeŋ têŋ mac muŋ
su, magoc aö galic ŋayham bu
wato tiyham, tu bu wapuc mac
dôŋ bu yom tasaŋ kôm mac nem
akêŋ whiŋ tisac dom. 2 Ayob

daôm ŋapep têŋ lau sac naŋ sêkac
mac bu asôc †pwac sêsê laungac
ŋamlic ŋatô su-ŋga ŋapu. Ŋac
sêtôm giam pôm ma atac whiŋ
bu sêkôm mac nem ŋamlic ti-
sac ŋambwa. 3 Ŋac gauc gêm
bu pwac sêsê ŋamlic-ŋga dinaŋ
kôm ŋac sêti Anötö ndê lau
solop. Magoc mba. Pwac dinaŋ
ŋa-ŋahu andô hêganôŋ yac lau
naŋ tam akiŋ Anötö tôm Ŋalau
Dabuŋ gêm gôliŋ yac. Yac neŋ
ŋahu dapo dauŋ sa-ŋga sip gêŋ
naŋ ŋamalac ŋambwa sêkôm têŋ
yac ŋamlic, naŋ dom, magoc sip
gweleŋ naŋ Yisu Kilisi kôm yêc
yac neŋ ŋalôm-ŋga.

Kilisi tigeŋ ti Pol ndê ŋahu po dau sa-ŋga

4 Lau ŋatô gauc gêm bu Anötö
oc kôc ŋac sa tu gêŋ ŋamlic-
ŋga. Oc tôm bu wapo dauŋ sa
pi gêŋ kaiŋ dinaŋ whiŋ, ma aö
bu wakôm dec aneŋ ŋahu wapo
dauŋ sa-ŋga hôc gêlêc lau hoŋ si
su. 5 Bu sêsê aneŋ ŋamlic ŋatô
su têŋ aneŋ bêc ti-8-ŋga kêkuc
lau Israel-ŋga si pwac. Aö Israel
si daŋ, naŋ gasa akêŋ Benjamin
ndê toŋ. Aö kayalê abaŋi si yom
Hibru ti gêbôm hoŋ. Aö kakuc
lau Palêsai si lêŋ sêsôc Moses
ndê yomsu hoŋ ŋapu-ŋga. 6 Aö
gakêŋ dauŋ sambuc tu gêŋ bocke
naŋ gakôm, tôm naŋ muŋ-ŋga
gakêŋ kisa lau sêkêŋ whiŋ Yisu-
ŋga ti neŋ ŋalôm sambuc. Ma
yêc ŋamalac aŋgô-ŋga aö gatôm
ŋgac gitêŋ tu kakuc Moses ndê
yomsu hoŋ ŋapep-ŋga.
7 Muŋ-ŋga aö gapo dauŋ sa ma
gauc gêm bu Anötö oc kôc aö sa tu
gêŋ dinaŋ-ŋga, tigeŋ kwahic dec
aö kayalê Kilisi, dec taŋkwê gêŋ
dinaŋ ŋadaŋ bu nem aö sa tiyham
lec dom. 8 Yomandô. Kwahic
dec aö gatap mwasiŋ atu andô
sa, tu kayalê Yisu Kilisi-ŋga, ma
tu aneŋ Pômdau iŋ-ŋga. Ma aö
taŋkwê iŋ tigeŋ bu nem aö sa.
Tu dinaŋ-ŋga dec galic gêŋ ŋatô
hoŋ gitôm gêŋ ŋambwa ma gêŋ
ŋagolop, ma gahu siŋ su tu bu
Kilisi tigeŋ ti aneŋ ŋahu gapo
dauŋ sa-ŋga. 9 Aö bu wasap
Kilisi tawasê dôŋ ŋaŋga, ŋahu bu
Anötö kôc aö sa ma gêlic aö gitôm
ŋgac gitêŋ tu gakêŋ whiŋ Kilisi-
ŋga, ma tu kakuc lêŋ yomsu-ŋga
dom. Yomandô. Anötö kêmwasiŋ
aö ŋambwa, dec sam aö bu ŋgac
gitêŋ tu gakêŋ whiŋ Kilisi-ŋga.
10 Aö tac whiŋ bu waŋyalê Kilisi
ti Anötö ndê ŋaclai atu, naŋ uŋ
Kilisi sa akêŋ lau batê-ŋga. Ma
waŋkuc iŋ ndê lêŋ hôc ŋandê ti
mbac ndu-ŋga. 11 Ma aö gakêŋ
bataŋ bu oc waŋkuc iŋ ndê lêŋ
tisa akêŋ lau batê-ŋga bocdinaŋ.

Pol yêm dau su ŋandô tu bu êŋkuc Kilisi-ŋga

12 Ŋalêŋ dinaŋ aö tac whiŋ ndu
andô bu waŋyalê Kilisi ti waŋkuc
iŋ-ŋga, tigeŋ aö wasôm bu aö gac
dabiŋ neŋ lêŋ hoŋ tu waŋkuc iŋ-
ŋga su lec dom. Mba. Magoc
Yisu Kilisi kôc aö dôŋ ma gêm
aö k wi tu bu wati iŋ ndê, ma
tu dinaŋ-ŋga dec aö gayêm dauŋ
su tu bu waŋyalê ti waŋkuc iŋ
ŋapep eŋ, gakôm gitôm ŋgac naŋ
kêti ŋaŋga bu tap iŋ ndê ŋaôli
sa. 13 Asidôwai, aö kayalê bu
aö gac dabiŋ lêŋ dau su dom.
Magoc aö gakôm gêŋ tigeŋ bocdec
bu, aö waŋlhiŋ gêŋ naŋ yêc aö
dômwêŋ-mbu naŋ siŋ, ma wakôm
ŋaŋga bu wakôc gêŋ naŋ yêc aö
aŋôŋ ndö-ŋga, 14 gitôm ŋgac naŋ
kêti ŋaŋga ma gêm neneŋ bu hôc
asê batiŋ pacndê-ŋga ma tap ndê
ŋaôli sa. Ma ŋaôli naŋ aö gayêm
dauŋ su bu wakôc, ma Anötö
kêgalêm aö sa ma piŋ aö dôŋ
gam damiŋ Yisu Kilisi tu bu watap
sa-ŋga, naŋ mwasiŋ dandöc taŋli
yêc undambê-ŋga.

Dasa neŋ lêŋ bambaliŋ dom

15 Yac lau naŋ dati gwalam akwa
dakêŋ whiŋ-ŋga, naŋ taŋkuc gauc
tigeŋ dinaŋ dandic ŋawaê. Ma
mac bu gauc nem yom ŋatô so
aneŋ, naŋ Anötö oc tôc tiawê
têŋ mac. 16 Magoc lêŋ naŋ
Anötö tôc têŋ yac lau dakêŋ whiŋ-
ŋga su, naŋ dasa dandic ŋawaê.
17 O asidôwai. Aneŋ lêŋ ti mac
hoŋ nem dôhôŋ aŋkuc-ŋga. Ma
tamtiŋ lau naŋ sêŋkuc aö neŋ lêŋ,
ma aŋkuc ŋac bocdinaŋ. 18 Aö
gasôm yom dinaŋ, ŋahu bu lau
daêsam sêsa si lêŋ bambaliŋ, dec
tôc asê bu sêlic Yisu ndê mbac
ndu pi a gicso dau gitôm gêŋ
ŋambwa, ma sêtôm ŋacyo yom
ŋandô-ŋga. Aö gasôm yom dau
têŋ mac têm ŋatô su, ma kwahic
dec wasôm tiyham ti taŋsulu eŋ.
19 Lau kaiŋ dinaŋ sic waê bu
sêniŋga. Ŋac gauc gêm gêŋ nom-
ŋga gitôm gêŋ daneŋ ti danôm-
ŋga kêlêc, ma bocdinaŋ dec gêŋ
dau ti ŋac si pômdau. Magoc gêŋ
naŋ sêlic bu ŋayham ma sêtoc
dau sa pi, naŋ dalic bu gêŋ mayaŋ-
ŋga. 20 Yac neŋ malaŋ ŋandô yêc
undambê. Ma yac dakêŋ bataŋ
ti dahôŋ yac neŋ †Ŋgac Nem Yac
Si-ŋga bu mbu akêŋ undambê
meŋ, naŋ Pômdau Yisu Kilisi dau.
21 Iŋ kôc ŋaclai atu gitôm bu kêŋ
gêŋ hoŋ sêsôc iŋ ndê gôliŋ ŋapu,
ma iŋ oc nem yac neŋ ŋamlic
waêmba kwi ti ŋamlic wakuc ma
ti ŋawasi atu, ŋa ŋaclai tigeŋ
dinaŋ.

4

Pol gêm la lau Pilipai

1 Tu dinaŋ-ŋga dec aneŋ
asidôwai, aö wasôm têŋ mac bu
alhac ŋaŋga ti asap nem akêŋ
whiŋ Pômdau dôŋ. Aö atac whiŋ
mac ndu andô, ma gakêŋ bataŋ bu
walic mac tiyham. Aneŋ gweleŋ
ŋa-ŋaôli ŋayham ti neŋ atac
ŋayham ŋahu, naŋ mac daôm.
2 Aö gaŋgô bu mac nem awhê lu,
naŋ Yuodia lu Sintike sêseŋ dau.
Aö bu wasôm têŋ iŋlu bu sêmasaŋ
yom naŋ yêc iŋlu ŋasawa, ma
sêmbo ti si ŋalôm tigeŋ tu iŋlu
sêkêŋ whiŋ Pômdau-ŋga. 3 Ma
aneŋ silip ŋayham Sisigus,* aö bu
wandac am bu nem awhê lu dinaŋ
sa, ŋahu bu muŋ-ŋga iŋlu sem
gweleŋ tu sêpuc ŋawaê ŋayham
dôŋ-ŋga sêwhiŋ aö ma Klemen ti
aneŋ asidôwai ŋatô, naŋ si ŋaê
hoŋ yêc Anötö ndê Buku Taŋli-
ŋga.
4 Tu mac ati Pômdau ndê lau-
ŋga dec wasôm têŋ mac bu ambo
ti atac ŋayham ŋapaŋ. Aö wasôm
tiyham bu ambo ti atac ŋayham
ŋapaŋ. 5 Asap lêŋ malô dôŋ tu
bu lau hoŋ sêŋyalê bu yac lau
dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ mêtê dau
dinaŋ. Gauc nem bu ndoc kêpiŋ
bu Pômdau mbu meŋ.
6 Ahêgo daôm tu gêŋ daŋ-ŋga
dom. Ŋawapac bocke naŋ tap
mac sa, naŋ atôc têŋ Anötö sip
nem mbec ŋalôm, ma andac iŋ bu
nem mac sa. Ma anem daŋge iŋ
tu gêŋ hoŋ-ŋga. 7 Ma Anötö ndê
yom malô oc nem mac lau naŋ iŋ
piŋ mac dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi,
naŋ ahuc, ma nem gôliŋ mac nem
gauc ti ŋalôm. Bu Anötö ndê yom
malô iŋ gêŋ atu andô, hôc gêlêc
ŋamalac hoŋ si gauc.
8 O aneŋ asidôwai. Aö wasôm
yom daŋ tiyham. Yom bocke
naŋ yomandô, ma gêŋ bocke
naŋ gêŋ tiwaê ma gêŋ solop ma
ŋawasi, gêŋ naŋ gic lau hoŋ tandô
ŋayham, ma gêŋ ŋayham datoc
sa-ŋga, ma mêtê ti yom ma gauc
hoŋ naŋ gitêŋ eŋ, naŋ wasôm têŋ
mac bu gauc nem lhac nem gauc
ŋapaŋ. 9 L êŋ ti sakiŋ bocke naŋ

* **4:3** Sisigus - yom dau yêc Yom Grik, ma danem kwi bu 'ŋamalac naŋ kôm gweleŋ whiŋ ndê silip.' Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau iŋ ŋgac Pilipai-ŋga daŋ ndê ŋaê, ma lau ŋatô gauc gêm bu iŋ ŋaê dom, magoc Pol to yom dau hêganôŋ ŋamalac daŋ naŋ kôm gweleŋ whiŋ iŋ.

aö kadôhôŋ ti gac dulu têŋ mac,
me mac aŋgô y êc aö me alic aö
gakôm, naŋ akôm andic ŋawaê.
Ma Yom Malô Ŋadau Anötö dau
oc mbo whiŋ mac.

Pol gêm daŋge lau Pilipai

10 Muŋ-ŋga mac am aö sa,
magoc ŋasawa lê e meŋ têŋ
kwahic dec, mac atap seŋ daŋ sa
tu anem aö sa tiyham-ŋga dom.
Kwahic dec mac gauc gêm aö ma
aŋkiŋ gêŋ tu anem aö sa-ŋga, ma
gêŋ dinaŋ kôm aö atac ŋayham
atu, ma kapiŋ Pômdau tu mac
am aö sa-ŋga. 11-12 Aö gato yom
dinaŋ tu gapônda dauŋ-ŋga dom.
Mba. Aö kayalê têm gapônda
dauŋ-ŋga, ma kayalê têm gandöc
mwasiŋ ŋalôm-ŋga. Aö bu neŋ
gêŋ mba ma gêŋ yô aö, me bu
neŋ gêŋ daêsam ma waneŋ hôc
aö dôŋ, tigeŋ wahêgo dauŋ dom.
Ŋahu bu aö kadôhôŋ dauŋ su
bu ŋayham me sac bocke bu tap
aö sa, naŋ aö oc wambo ti atac
ŋayham eŋ. 13 Kilisi kêŋ ŋaclai
têŋ aö bu wakôm gêŋ hoŋ, ma
tu dinaŋ-ŋga dec aö gatôm bu
wambo ti atac ŋayham eŋ.

14 Bocdinaŋ, aö bu wapônda
dauŋ, dec wambo ti atac ŋayham
eŋ, magoc mac akôm mêtê
ŋayham ma gauc gêm aneŋ
ŋawapac dec aŋkiŋ gêŋ tu anem
aö sa-ŋga. 15-16 Mac lau Pilipai-
ŋga aŋyalê su bu têŋ ndoc mac
aŋgô ŋawaê ŋayham tiwakuc, ma
aö galom malac atu Tesalonika,
naŋ mac aŋkiŋ gêŋ tu anem aö
sa-ŋga têm ŋatô. Ma têŋ têm naŋ
gahu mac nem gameŋ Masedonia-
ŋga siŋ, naŋ gôlôwac dabuŋ
malac ŋatô-ŋga sêkêŋ gêŋ daŋ
tu sênem aö sa-ŋga dom. Mac
tamwasêm. 17 Aö tac whiŋ bu
mac asap nem mêtê akêŋ gêŋ-ŋga
dinaŋ dôŋ ŋapaŋ. Aö gasôm yom
dau tu bu wakac mac bu akêŋ
gêŋ têŋ aö-ŋga lec dom, magoc
aö kayalê bu mac bu asap nem
lêŋ amwasiŋ aö ma lau ŋatô-ŋga
dôŋ, dec lêŋ dau oc êmwasiŋ
mac hôc gêlêc su ô. 18 Kwahic
dec aö gapônda gêŋ daŋ dom.
Gêŋ naŋ mac aŋkiŋ têŋ aö ma
Epaprodaitas kêŋ têŋ aö gêm mac
aŋôm, naŋ daêsam ŋandô dec
gêm aö sa kêlêc. Gêŋ dau gitôm
da ŋamalu ŋayham naŋ Anötö tac
whiŋ, ma gic iŋ tandô ŋayham.
19 Anötö, naŋ yob aö ŋapaŋ, iŋ
Mwasiŋ ti Ŋawasi atu Ŋadau, ma
Yisu Kilisi ti ŋahu datap iŋ ndê
mwasiŋ atu sa-ŋga. Ma aö kayalê
bu gêŋ bocke naŋ mac apônda,
naŋ yêc iŋ ndê mwasiŋ atu ŋalôm,
ma iŋ oc kêŋ têŋ mac. 20 Bocdinaŋ
dapo Damaŋ Anötö ndê waê sa
tôm têm hoŋ ndi. Yomandô.

Pol gic bata iŋ ndê bapia

21 Akêŋ aneŋ acsalô têŋ lau
dabuŋ hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu
Kilisi yêc malac Pilipai. Asidôwai
naŋ sêmbo sêwhiŋ aö, naŋ sêkêŋ
si acsalô têŋ mac bocdinaŋ. 22 Ma
Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ naŋ
sêmbo malac dindec, naŋ boc-
dinaŋ. Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
naŋ sem gweleŋ sêmbo Sisa ndê
andu, naŋ gauc gêm mac hôc
gêlêc.

23 Mwasiŋ akêŋ Pômdau Yisu
Kilisi puc mac nem gatôm dôŋ.

Pol ndê bapia têŋ lau Kolosi-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Malac Kolosi yêc gameŋ Esia-ŋga, magoc Pol dau iŋ gêm mêtê yêc malac Kolosi dom. Têŋ ndoc iŋ gêm mêtê mbo malac Epesas, naŋ ŋgac Kolosi-ŋga daŋ ŋaê Epapras ŋgô ma kêŋ whiŋ, ma tiŋambu Epapras mbu gi hoc ŋawaê ŋayham asê yêc ndê malachu Kolosi (1:7; 4:12), ma lau ŋatô sic hu sêkêŋ whiŋ Yisu. Tiŋambu Epapras ndöc gapocwalô whiŋ Pol (Pilemon 23), ma gic miŋ têŋ Pol pi lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac Kolosi.

Pol to bapia dindec ma sôm têŋ lau Kolosi-ŋga bu iŋ gêm daŋge Anötö tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma iŋ tôc lêŋ ŋayham daêsam têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga tu sêŋkuc-ŋga. Ma iŋ to yom ŋatô bu whê lau Kolosi si gauc sa pi yom ŋandô. Ŋahu bu lau ŋatô sêŋsôŋ ŋac pi lau nom-ŋga si lêŋ ŋatô (2:4, 8, 16-23), ma ŋac sêtoc Kilisi sa ŋapep dom, ma bocdinaŋ iŋ tôc asê bu Anötö kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc Kilisi ŋapu (1:15-20; 2:9-15).

Pol gic hu ndê bapia

1 Aö Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê aposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ, lu yac neŋ asidôwa Timoti ato bapia dindec. 2 Ato têŋ mac asidôwai naŋ andöc malac atu Kolosi, mac lau dabuŋ naŋ akêŋ whiŋ Kilisi. Mwasiŋ ti yom malô akêŋ Damaŋ Anötö têŋ mac.

Pol teŋ mbec tu lau Kolosi-ŋga

3 Tôm bêc hoŋ yac ateŋ mbec têŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi Damba, ma am daŋge iŋ tu mac-ŋga. 4 Ŋahu bu yac aŋgô ŋawaê bu mac akêŋ whiŋ Yisu Kilisi ŋaŋga, ma atac whiŋ Anötö ndê lau dabuŋ hoŋ. 5 Mac nem akêŋ whiŋ ti atac whiŋ ŋahu sip mwasiŋ atu naŋ mac akêŋ batam ambo, naŋ Anötö po sa gwanaŋ tu mac-ŋga yêc undambê. Yom pi gêŋ dau mac aŋgô muŋ su, têŋ ndoc sêhoc yom ŋandô ŋawaê ŋayham-ŋga asê têŋ mac. 6 Ŋawaê ŋayham dau têŋ mac meŋ, ma mac aŋgô ti aŋyalê yom ŋandô pi Anötö ndê mwasiŋ atu. Têŋ ndoc mac aŋgô tiwakuc e meŋ têŋ kwahic dec, naŋ ŋawaê ŋayham dau gêm ŋandô ma tiapa yêc mac nem gameŋ. Ma ŋalêŋ tigeŋ iŋ gêm ŋandô ma tiapa ma gêm gameŋ naŋ lau Rom-ŋga sem gôliŋ, naŋ ahuc. 7 Ŋawaê dau Epapras kêdôhôŋ têŋ mac. Iŋ yac neŋ ŋgac atac whiŋ-ŋga naŋ gêm gweleŋ whiŋ yac, ma ŋgac akiŋ ŋandô naŋ gêm akiŋ Kilisi tu mac-ŋga. 8 Ma iŋ gic miŋ têŋ yac pi mac nem lêŋ atac whiŋ asidôwai-ŋga naŋ Ŋalau Dabuŋ kêŋ têŋ mac.

9 Tu dinaŋ-ŋga têŋ bêc ŋamata-ŋga naŋ yac aŋgô mac nem ŋawaê e meŋ têŋ kwahic dec, naŋ yac ateŋ mbec tu mac-ŋga ŋapaŋ. Yac andac Anötö bu kêŋ gauc têŋ mac e aŋyalê Ŋalau Dabuŋ ndê lêŋ tidôŋ. Ma ŋalêŋ dinaŋ mac oc aŋyalê lêŋ naŋ Anötö tac whiŋ bu yac dasa-ŋga, naŋ ŋapep eŋ. 10 Yac ateŋ mbec bu mac asa nem lêŋ gitêŋ, bu tôc asê bu mac ati Pômdau ndê lau, ma iŋ oc lic mac nem lêŋ hoŋ ndic iŋ tandô ŋayham. Yac ateŋ mbec bu mac nem akêŋ whiŋ oc nem ŋandô ŋayham yêc gweleŋ hoŋ naŋ mac akôm, ma bu mac nem gauc aŋyalê Anötö-ŋga êŋsôwec tiatu. 11 Anötö ndê ŋaclai ti ŋawasi atu kêŋ ŋaŋga têŋ mac bu akôm gêŋ hoŋ, ma ŋawapac bu tap mac sa, dec mac atôm bu

alhac ŋaŋga ma ahôc ti atac pa su.
Ma ambo ti atac ŋayham, 12 ma
anem daŋge Damaŋ Anötö, naŋ
gic dabiŋ mac e atôm bu awêkaiŋ
iŋ ndê gameŋ ŋawê-ŋga awhiŋ iŋ
ndê lau dabuŋ hoŋ. 13 Iŋ kêgaho
yac su yêc ŋaclai ŋasec-ŋga, ma
kêŋ yac dambo iŋ ndê Atu naŋ iŋ
atac whiŋ ŋandô, naŋ ndê gôliŋ
ŋapu. 14 Ma Anötö kêmwasiŋ yac,
dec gêmlhi yac ti kêgapwêc yac
su yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga, ma
suc yac neŋ sac kwi. Ma datap
mwasiŋ atu dau sa yêc iŋ ndê Atu
dau.

Kilisi ti ndê gweleŋ

15 Lau daŋ sêlic Anötö dom,
magoc iŋ Atu Kilisi gêm iŋ aŋgô
ma tôc iŋ asê têŋ yac. Iŋ tiŋamata
gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ. 16 Bu gêŋ
undambê-ŋga ti gêŋ nom-ŋga hoŋ
naŋ Anötö kêŋ, naŋ kêŋ ŋa Kilisi.
Gêŋ naŋ dalic ŋa tanôŋ, ma gêŋ
naŋ tôm dom bu dalic ŋa tanôŋ,
gitôm aŋela me ŋalau me gôliŋ
ma ŋaclai tidau-tidau, gêŋ hoŋ
dinaŋ Anötö kêŋ ŋa Kilisi ma kêŋ
tu Kilisi-ŋga. 17 Iŋ tiŋamata gêŋ
hoŋ, ma gêŋ hoŋ si ŋahu sêmbo-
ŋga yêc iŋ. 18 Ma iŋ gêm gôliŋ
gôlôwac dabuŋ. Iŋ ti ŋagôlôŋ, ma
gôlôwac dabuŋ sêti iŋ ndê ŋandô.
Ma iŋ muŋ gôlôwac dabuŋ bu ti
ŋgac ŋamata-ŋga bu tisa akêŋ lau
batê-ŋga. Ma bocdinaŋ gêŋ daŋ
hôc gêlêc iŋ su dom. 19 Bu Anötö
gêlic ŋayham bu kêŋ dau sambuc
sip Atuŋgac ŋalôm ma mbo whiŋ
iŋ. 20 Ma iŋ kêkiŋ Atu dau sip
nom meŋ bu hê wamba ŋamalac
ma gêŋ nom-ŋga ti gêŋ undambê-
ŋga hoŋ têŋ Anötö. Ma kwahic
dec ŋamalac sêtôm bu sêmbo
Anötö aŋgô-ŋga ti yom malô, tu
Atuŋgac ndê dac naŋ kêc siŋ pi a
gicso-ŋga.

21 Muŋ-ŋga, mac ambo ahê têŋ
Anötö. Mac ambo atôm iŋ ndê
ŋacyo tu gauc ti mêtê sac-sac naŋ
yêc mac-ŋga. 22 Magoc iŋ dau
kêmasaŋ lêŋ bu Kilisi sip nom
meŋ ti ŋamalac ma mbac ndu,
tu bu hê wamba mac têŋ Anötö
tiyham. Ma iŋ tac whiŋ bu kêŋ
mac alhac iŋ aŋgô-ŋga atôm lau
dabuŋ naŋ nem giso ti yom mbasi.
23 Mac bu alhac ti akêŋ whiŋ
ŋaŋga ma akêŋ batam Anötö ndê
mwasiŋ naŋ ŋawaê ŋayham tôc
asê têŋ mac, ma ahu siŋ dom,
dec mac oc atap mwasiŋ dau sa.
Ŋawaê ŋayham dau mac aŋgô su,
ma sêhoc asê yêc gameŋ hoŋ naŋ
yêc lau Rom si gôliŋ ŋapu, naŋ
bocdinaŋ. Ma aö Pol gati ŋgac
akiŋ ŋawaê ŋayham dau-ŋga.

Pol whê ndê gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga sa

24 Ŋandê bocke naŋ aö gahôc tu
wapuc mac nem akêŋ whiŋ dôŋ-
ŋga, naŋ gahôc ti atac ŋayham
eŋ. Ma aö kayalê bu aö gac
waê bu wahôc ŋandê ŋapaŋ, tu
gweleŋ naŋ aö gakôm tu bu wapo
Kilisi ndê ŋandô, naŋ gôlôwac
dabuŋ sa-ŋga. M agoc aö oc
wahôc e wandic dabiŋ gêŋ hoŋ
naŋ Kilisi kêyaliŋ sa bu wahôc.
25 Aö gakôm gweleŋ gam akiŋ
gôlôwac dabuŋ, kakuc lêŋ naŋ
Anötö dau kêmasaŋ dec kêyaliŋ
aö sa tu mac-ŋga, ma kêkiŋ aö
bu wahoc ŋawaê ŋayham asê e
Anötö ndê yom tiapa yêc gameŋ
hoŋ. 26 Têŋ ŋamata-ŋga e meŋ,
yom pi Anötö ndê lêŋ nem lau si-
ŋga, naŋ ŋahu yêc siŋ dau têŋ
lau nom-ŋga. Magoc kwahic dec
iŋ tôc asê tiawê têŋ iŋ ndê lau
dabuŋ. 27 Iŋ tac whiŋ bu lau
dabuŋ sêŋyalê yom naŋ muŋ-ŋga
yêc siŋ dau, naŋ bocdec bu. Iŋ
bu êmwasiŋ mac †lau gameŋ apa-
ŋga bu atap iŋ ndê ŋawasi atu sa,
dec kêŋ Kilisi sip nem ŋalôm. Ma
gêŋ dinaŋ ti mac nem ŋahu akêŋ
batam bu atap iŋ ndê ŋawasi sa-
ŋga.

28 Yac ahoc Kilisi ndê ŋawaê
ŋayham asê, ma Anötö kêŋ gauc

ŋayham têŋ yac bu akêŋ puc ti
andôhôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ.
Ma yac akôm bocdinaŋ tu bu
andic dabiŋ ŋac hoŋ e akêŋ ŋac
sêlhac Anötö aŋgô-ŋga sêtôm lau
gwalam akwa sêkêŋ whiŋ Kilisi-
ŋga. 29 Ma aö gakôm gweleŋ ti
gahôc ŋandê atu, tu bu wakôm
gêŋ dau ŋandô sa-ŋga, ŋa Kilisi
dau ndê ŋaclai naŋ gêm gweleŋ
ŋaŋga yêc aö neŋ ŋalôm.

2

1 Aö gawhê neŋ gweleŋ sa têŋ
mac, ŋahu bu aö atac whiŋ bu
mac aŋyalê bu aö gayêm dauŋ
su ŋandô tu mac-ŋga, ma tu lau
Laodisia-ŋga, ma tu lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga hoŋ naŋ sêlic aö aŋôŋ
dom-ŋga, naŋ bocdinaŋ. 2 Aö tac
whiŋ bu mêtê atac whiŋ-ŋga piŋ
mac hoŋ dôŋ, ma puc mac dôŋ bu
alhac ŋaŋga. Ma yom pi Anötö
ndê lêŋ nem lau si-ŋga naŋ muŋ-
ŋga yêc siŋ dau, naŋ aö tac whiŋ
bu mac aŋyalê tidôŋ andô, e kôm
mac alhac ti akêŋ whiŋ ŋaŋga eŋ.
Yom dau hêganôŋ Kilisi. 3 Bu yom
ti gauc naŋ atu andô ma tôm bu
êmwasiŋ yac-ŋga, naŋ Anötö gêm
ahuc yêc iŋ-ŋga.

4 Aö gawhê yom hoŋ dinaŋ sa
têŋ mac, ŋahu bu aö gatec bu lau
ŋatô sêmbac yom mac ma sêŋsau
mac. 5 Bu aö dauŋ gambo gawhiŋ
mac dom, tigeŋ yêc aneŋ ŋalôm
aö gauc gêm mac ŋapaŋ. Ma aö
atac ŋayham atu, bu kayalê bu
mac akêŋ whiŋ Kilisi ŋaŋga, ma
asa nem lêŋ hoŋ ŋapep.

Dasa neŋ lêŋ tiwakuc tu Kilisi-ŋga

6 Mac akôc Yisu Kilisi sa su ti
mac nem Pômdau, dec akêŋ iŋ
tiŋamata nem lêŋ hoŋ. 7 Akôc
ŋaŋga yêc iŋ tôm a naŋ ŋawakac
gacgeŋ sip nom ŋalôm gi. Ma iŋ
ndê ŋaclai po mac nem akêŋ whiŋ
sa bu alhac ŋaŋga, alhac yom
ŋandô naŋ sêndôhôŋ têŋ mac,
naŋ ŋahô. Ma yom anem daŋge
Anötö-ŋga nem mac ahuc tôm bêc
hoŋ. 8 Ayob daôm ŋapep bu lau
tasaŋ si yom ŋambwa-ŋambwa
êŋsôŋ mac nem gauc ma êŋgaho
mac su yêc yom ŋandô e ati lau
gapocwalô-ŋga lec dom. Ŋac si
yom dau ŋahu kêkuc abuŋgaci si
lêŋ ti mêtê nom-ŋga ŋambwa, ma
meŋ akêŋ Kilisi ndê dom.

9 Bu Anötö kêŋ dau sambuc sip
Kilisi ŋalôm, ma meŋ mbo nom
gitôm ŋamalac. 10 Kilisi dau iŋ
gôliŋ ti ŋaclai hoŋ ŋadau. Ma tu
mac nem akêŋ whiŋ piŋ mac dôŋ
am damiŋ iŋ-ŋga, dec Anötö ndê
mwasiŋ gêm mac ahuc. 11 Kilisi
kôm lau Israel-ŋga si †pwac sêsê
ŋamlic ŋatô su-ŋga ŋandô sa pi
mac lau naŋ ati iŋ ndê. Gêŋ
dau hôc asê kêkuc ŋamalac si lêŋ
sêsê ŋamlic-ŋga dom, magoc Kil-
isi dau kôm gweleŋ yêc mac nem
ŋalôm gitôm iŋ sê mac nem mêtê
sac ŋalôm akwa-ŋga su giŋga.
12 Busaŋgu naŋ mac aliŋ, naŋ
piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi,
tôm sêŋsuhuŋ mac awhiŋ iŋ, ma
Anötö uŋ mac sa awhiŋ iŋ. Gêŋ
dau ŋandô sa tu mac akêŋ whiŋ
Anötö, naŋ uŋ Kilisi dau sa akêŋ
lau batê-ŋga, naŋ ndê ŋaclai.

13 Muŋ-ŋga, mac ambo atôm lau
batê tu mac nem sac-ŋga, ma tu
mac asap mêtê ŋalôm akwa-ŋga
dôŋ ŋapaŋ-ŋga. Tigeŋ Anötö suc
mac nem sac hoŋ kwi, ma kôm
mac ati lau ambo tamli tiyham-
ŋga awhiŋ Kilisi. 14 Tu yac taŋgilì
Anötö ndê yomsu-ŋga, dec yac
datôm lau naŋ si bapia tôp-ŋga
yêc, ma datôm dom bu dandic tôp
dau, dec tac waê bu datap matôc
sa. Magoc Anötö kôc bapia tôp-
ŋga dau su yêc yac, ma gic pi
a gicso dau whiŋ Kilisi. 15 Ma
Kilisi ndê mbac ndu pi a gicso
dau ti lêŋ bu Anötö ku Sadaŋ ti
ndê ŋalau ma ŋaclai sac hoŋ dulu,
gitôm ŋgac bata siŋ-ŋga naŋ kôc

ŋacyo si wapa siŋ-ŋga hoŋ su, ma
wê ŋac gitôm lau gapocwalô-ŋga
bu tôc asê tiawê bu ŋac si ŋaclai
pacndê sambuc.

Yom pi ŋagôliŋ nom-ŋga

16 Tu dinaŋ-ŋga dec lau ŋatô bu
sêŋgôliŋ yom pi mac tu gêŋ naŋ
aŋ ti anôm-ŋga, me tu om naŋ
lau sêlic tôm wake me ayô me
yala-ŋg a, me tu bêc Sabat-ŋga,
naŋ aŋgô ŋac si yom dom. 17 Bu
gêŋ hoŋ dinaŋ gitôm gêŋ ŋagatu
ŋambwa naŋ dalic muŋ su, ma
tiŋambu ŋandô meŋ hôc asê. Ma
ŋandô dau, naŋ Kilisi. 18 Lau ŋatô
sêŋkuc lêŋ ŋalôm akwa-ŋga ma
sêtoc dau sa tu ŋac si lêŋ sem akiŋ
Kilisi-ŋga. Ŋac sêsôm bu sêpu
dau ŋandô, ma sem akiŋ aŋela
kêkuc gêŋ ŋatô naŋ sêyêc mbê ma
sêlic. Lau kaiŋ dinaŋ b u sêpu
mac ma sêsôm bu mac nem a kêŋ
whiŋ iŋ gêŋ ŋandô mbasi-ŋga,
dec akôc ŋac si yom sa dom. 19 Bu
lau kaiŋ dinaŋ sêsap Kilisi, naŋ
ti gôlôwac dabuŋ hoŋ si ŋagôlôŋ,
naŋ dôŋ dom. Iŋ tawasê piŋ yac
hoŋ dôŋ dapitigeŋ, ma gôlôwac
d abuŋ kêsôwec ŋa ŋaclai naŋ
Anötö dau kêŋ.

20 Aŋgô su naŋ. Têŋ ndoc
ŋamalac d aŋ mbac ndu, naŋ
ŋagôliŋ ti ŋaclai nom-ŋga gêm
gôliŋ iŋ tiyham dom. Ma tu Anötö
piŋ mac dôŋ am damiŋ Kilisi-
ŋga, dec tôm mac ambac ndu
awhiŋ iŋ. Bocdinaŋ tu sake-ŋga
mac ambo atôm lau naŋ sêhêgo
dau pi ŋagôliŋ nom-ŋga? 21 Lau
kaiŋ dinaŋ sic yao gêŋ tidau-tidau
ma sêsôm bocdec bu, “Akôc dom,
aneŋ ti anôm dom, ma amasec
dom.” 22 Yom kaiŋ dinaŋ kêkuc
gauc ti ŋagôliŋ naŋ lau nom-ŋga
sêndôhôŋ, ma hêganôŋ gêŋ têm
kwahic dec-ŋga naŋ taŋ ti danôm
ma gêŋ dau meŋ giŋga. 23 Lau
naŋ sêsôc ŋagôliŋ kaiŋ dinaŋ
ŋapu, naŋ sêŋkuc gauc ŋamalac-
ŋga tu lêŋ sênem akiŋ Anötö-
ŋga ti sêŋgwiniŋ dau-ŋga ma lêŋ
sêkêŋ wapac pi dau ŋamlic-ŋga.
Sêtoc lêŋ dau sa gitôm lêŋ ti gauc
atu, ma gauc gêm bu oc ndic
Pômdau tandô ŋayham. Magoc
mba. Lêŋ dau hêganôŋ gêŋ awê-
ŋga ŋambwa, ma oc tôm dom bu
nem ŋac si ŋalôm kwi e sêhu lêŋ
ŋalôm ŋagalac-ŋga siŋ.

3

Kilisi ti yac neŋ dambo taŋli ŋahu

1 Anötö uŋ mac sa awhiŋ Kilisi,
ma kwahic dec iŋ ndöc Anötö
ndê andô-ŋga yêc undambê. Tu
dinaŋ-ŋga dec asa nem lêŋ ti
tamkwê gêŋ undambê-ŋga eŋ.
2 Gauc nem gêŋ nom-ŋga êŋlêc
dom. Gauc nem gêŋ undambê-
ŋga hôc gêlêc. 3 Bu mac ambac
ndu su awhiŋ Kilisi, ma mac nem
ŋahu ŋ andô ambo tamli awhiŋ
Kilisi-ŋga, naŋ yêc siŋ dau yêc
Anötö-ŋga. 4 Têŋ ndoc mac nem
tamli ŋahu Kilisi dau meŋ hôc
asê, naŋ Anötö oc tôc mac nem
lêŋ ambo tamli-ŋga asê tiawê,
ma mac oc alhac awhiŋ Kilisi ti
ŋawasi atu.

Lêŋ ŋalôm akwa-ŋga

5 Bocdinaŋ ahu mêtê sac hoŋ
naŋ meŋ akêŋ ŋalôm akwa, naŋ
siŋ. Mêtê dau gitôm mac nem
ŋacyo daŋ naŋ kalhac seŋ andöc
tamli-ŋga ahuc, bocdinaŋ andic
iŋ ndu. Mêtê kaiŋ bocdec
ahu hoŋ siŋ, mêtê mockaiŋ-ŋga,
mêtê ŋadômbwi, ma mêtê sac-
sac ŋalôm ŋagalac-ŋga. Ma ayob
daôm bu aŋkuc lau naŋ sêkêŋ
awa ti wapa nom-ŋga kalhac si
gauc ŋamata ŋapaŋ, naŋ dom.
Bu lêŋ dau gitôm ŋac sem akiŋ
anötö gwam. 6 Lau hoŋ naŋ sêsa
lêŋ kaiŋ dinaŋ, oc sêtap Anötö
ndê atac ŋandê sa. 7 Muŋ-ŋga,

mac daôm akôc gauc tôm ŋac
lau dinaŋ sêkôc, ma aŋkuc ŋac
si mêtê sac. 8 Magoc kwahic
dec ahu mêtê sac hoŋ siŋ. Atac
ŋandê têŋ lau me alic ŋac sac
dom, ŋalôm li sa dom, ma ayob
nem whamsuŋ bu asôm yom sac-
sac apu lau-ŋga ti yom mayaŋ-
ŋga dom. 9 Ma asôm yom tasaŋ
têŋ nem asidôwai dom. Gauc
nem bu mac ahu lêŋ ŋalôm akwa-
ŋga siŋ su, dec akôm mêtê kaiŋ
dinaŋ tiyham dom. 10 Ma asa nem
lêŋ ti ŋalôm wakuc. Bu Anötö,
naŋ kêmasaŋ ŋamalac bu sênem
iŋ aŋgô sêmbo nom, naŋ gêm
gweleŋ pi mac mbo, tu bu mac
atiwakuc, ma tu bu mac aŋyalê
iŋ ti ndê lêŋ gitêŋ tidôŋ. 11 Ma
yac lau naŋ dasa lêŋ wakuc dinaŋ,
naŋ dahêgo dauŋ tu yac neŋ ŋahu
nom-ŋga tiyham dom. Yac bu lau
Grik me lau Israel-ŋga, gai me
lau aŋgô batac, lau naŋ taŋkuc
pwac sêsê ŋamlic-ŋga me taŋkuc
dom, lau akiŋ ŋambwa me lau
naŋ dau sêmbo si gêŋ, naŋ Anötö
gauc gêm lêŋ hoŋ dinaŋ ŋadaŋ
hôc gêlêc su dom. Gêŋ tigeŋ naŋ
gêŋ atu têŋ iŋ, naŋ Kilisi piŋ yac
hoŋ dôŋ dati iŋ ndê.

Lêŋ ŋalôm wakuc-ŋga

12 Anötö tac whiŋ mac ma
kêyaliŋ mac sa ati iŋ ndê lau
dabuŋ. Tu dinaŋ-ŋga dec asap
mêtê ŋayham bocdec dôŋ gitôm
mac asôc ti nem ŋakwê. Tamwalô
lau ma atac apu ŋac ti nem
ŋalôm sambuc, aŋgwiniŋ daôm,
asa lêŋ malô, ma akôc nem ŋalôm
dôŋ. 13 Asa naŋ ndê asidôwa kôm
sac têŋ iŋ, naŋ kôc ndê ŋalôm
dôŋ bu hôc ŋawapac dau, ma
suc iŋ ndê sac kwi. Asuc sac
naŋ asidôwai sêkôm têŋ mac naŋ
kwi, tôm Pômdau dau suc mac
nem kwi. 14 Ma asap mêtê atac
whiŋ-ŋga dôŋ, bu mêtê dau piŋ
mêtê ŋayham-ŋayham hoŋ dôŋ
sêpitigeŋ. 15 Kilisi ndê yom malô
nem gôliŋ mac nem ŋalôm. Bu
Anötö kêgalêm mac sa bu ati
gôlôwac dabuŋ tigeŋ, naŋ yom
malô dau piŋ mac dôŋ. Ma anem
daŋge Anötö ŋapaŋ. 16 Kilisi
ndê yom ŋandô nem mac nem
ŋalôm ahuc sambuc, dec kêŋ gauc
ŋayham têŋ mac bu anem la ti
andôhôŋ têŋ daôm. Anem wê
yêc Buku Wê-ŋga, ti wê dabuŋ
ma wê ŋatô naŋ Ŋalau Dabuŋ
kêŋ têŋ mac, bu ampiŋ Anötö
ma anem daŋge iŋ ti nem ŋalôm
sambuc. 17 Gêŋ hoŋ naŋ mac
akôm ti yom hoŋ naŋ asôm, naŋ
akôm tu Pômdau Yisu ndê ŋaê-
ŋga. Ma anem daŋge Damaŋ
Anötö tu Kilisi-ŋga.

Damba ti dindai ma balêkoc si ŋagôliŋ ŋatô

18 Mac lauwhê, asôc nem ŋgaci
ŋapu, bu lêŋ dinaŋ gic waê
lauwhê naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi.
19 Ma mac lauŋgac, atac whiŋ
nem lauwhê ma atigasec ŋac dom.
20 Balêkoc, mac daŋam wambu
yom hoŋ naŋ dinam ti damami
sêsôm têŋ mac. Bu lêŋ dinaŋ gic
Pômdau tandô ŋayham. 21 Mac
dambai, ali nem balêkoc si ŋalôm
sa dom. Ayob ŋac ŋapep tu
bu ŋac lic ŋakam sa e sêtec lêŋ
ŋayham lec dom.

Lau akiŋ ma ŋadaui si ŋagôliŋ

22 Mac lau akiŋ, asôc nem
ŋadaui nom-ŋga si yom hoŋ
ŋapu. Anem akiŋ tu bu mac
nem ŋadaui sêlic mac ŋayham-
ŋga ŋambwa lec dom. Mba. Mac
nem ŋadaui bu sêmbo sêwhiŋ
mac me sêmbo dom, magoc akôm
nem gweleŋ hoŋ ŋapep eŋ. Anem
akiŋ ti nem ŋalôm sambuc, ma
atôc asê bu mac atoc Pômdau sa.
23 Akôm gêŋ hoŋ ti nem ŋalôm
sambuc eŋ, gitôm mac am akiŋ
Pômdau, ma tôm mac am akiŋ
lau nom-ŋga tawasê dom. 24 Mac
aŋyalê su bu mac am akiŋ Kilisi
mac nem Pômdau, ma iŋ oc kêŋ

mac awêkaiŋ nem gêŋ lêŋsêm
yêc undambê ti mac nem ŋagêyô
ŋayham. 25 Magoc asa naŋ kôm
giso, naŋ oc tap ndê ŋagêyô sa.
Ma Anötö oc toc ŋamalac daŋ sa
hôc gêlêc daŋ dom. Iŋ oc êŋsahê
yac hoŋ ŋa saê tigeŋ.

4

1 Mac ŋadaui, aŋyalê ŋapep
bu mac daôm nem Ŋadau mbo
undambê, ma bocdinaŋ ayob nem
lau akiŋ ŋapep, ma ŋaôli bocke
naŋ gic ŋac ŋawaê, naŋ akêŋ têŋ
ŋac.

Pol gêm la lau Kolosi-ŋga

2 Anem ali ma asap mêtê dateŋ
mbec-ŋga ti danem daŋge Anötö-
ŋga dôŋ ŋaŋga. 3 Ma ateŋ mbec
tu yac-ŋga whiŋ, bu Anötö lêc
gatam su têŋ yac bu ahoc iŋ ndê
yom asê, ma bu awhê yom pi Kilisi
naŋ muŋ-ŋga yêc siŋ dau, naŋ sa
tiawê. Tu Kilisi ndê yom dinaŋ-
ŋga dec aö gandöc gapocwalô.
4 Ateŋ mbec bu Anötö puc aö dôŋ
bu wakôm neŋ gweleŋ ŋapep, ma
wawhê yom dau sa yêc awê eŋ.
5 Asa nem lêŋ ambo lau sêkêŋ
whiŋ dom-ŋga ŋalôm ti gauc eŋ.
Ma aŋsalê lêŋ tu bu atôc Kilisi
têŋ ŋac tôm bêc hoŋ. 6 Akôc
gauc ŋapep pi yom asôm-ŋga bu
asôm yom êmwasiŋ lau ti nem
ŋac sa-ŋga, ma aô lau si yom
ŋalêŋ ŋayham.

Pol sôm bu êŋkiŋ Tikikus lu Onesimus sêtêŋ Kolosi sêndi

7-8 Kwahic dec aö bu waŋkiŋ
yac neŋ asidôwa ma ŋgac atac
whiŋ-ŋga Tikikus têŋ mac loc.
Iŋ kalhac ŋaŋga ma gêm akiŋ
Pômdau whiŋ aö. Aö waŋkiŋ
iŋ loc bu ndic miŋ aneŋ yom,
ma asidôwai gameŋ dindec-ŋga si
yom hoŋ têŋ mac. Ma iŋ oc nem
malô mac nem ŋalôm. 9 Ma aö
waŋkiŋ Onesimus, naŋ mac nem
daŋ ma yac mba asidôwa atac
whiŋ-ŋga naŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga
eŋ, whiŋ Tikikus têŋ mac loc. Iŋlu
oc sêndic miŋ yom gameŋ dindec-
ŋga hoŋ têŋ mac.

Pol kêŋ ndê acsalô têŋ lau ŋatô

10 A ristakus, naŋ ndöc gapoc-
walô whiŋ aö, naŋ kêŋ ndê ac-
salô têŋ mac, ma Banabas ndê
têŋgac Mak kôm acsalô têŋ mac
bocdinaŋ. Mak bu hôc asê mac,
dec akôm tôm aö gasôm têŋ mac
muŋ su, ma akôc iŋ sa. 11 Ma
Jisas, ŋgac naŋ sêsam iŋ ndê
ŋaê daŋ bu Justus, naŋ kêŋ ndê
acsalô têŋ mac whiŋ. Ŋac lau
tö dinaŋ sêmbo sêwhiŋ aö ma
sem malô aneŋ ŋalôm. Ŋac lau
Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi,
ma sem gweleŋ sêwhiŋ aö ma
yac ahoc ŋawaê pi Anötö ndê
gôliŋ asê. Lau Israel-ŋga daêsam
sêmbo sêwhiŋ aö dom, ŋac lau tö
dinaŋ solop. 12 Ma Epapras, Kilisi
ndê ŋgac akiŋ, naŋ mac daôm
nem daŋ, naŋ kêŋ ndê acsalô têŋ
mac bocdinaŋ. Iŋ tôm bêc hoŋ teŋ
mbec tu mac-ŋga bu mac alhac
ŋaŋga atôm lau gwalam akwa
akêŋ whiŋ-ŋga, ma asa nem lêŋ
hoŋ tôm Anötö tac whiŋ. 13 Aö
wasôm yom ŋandô têŋ mac bu
iŋ yêm dau su ŋandô tu mac-ŋga
ŋapaŋ, ma tu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
naŋ sêmbo malac Laodisia ma
malac Hierapolis-ŋga bocdinaŋ.
14 Luk, dokta naŋ yac atac whiŋ,
lu Demas sêkêŋ si acsalô têŋ mac
whiŋ. 15 Akêŋ yac mba acsalô têŋ
asidôwai Laodisia-ŋga, ma têŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêkac sa yêc
Nimpa ndê andu tu sêlic om-ŋga,
ma têŋ Nimpa dau bocdinaŋ.
16 Têŋ ndoc sêsam bapia dindec
têŋ mac su, naŋ akêŋ têŋ gôlôwac
dabuŋ yêc Laodisia bu ŋac sêsam
whiŋ. Ma bapia naŋ aö gakêŋ
têŋ ŋac, naŋ sêkêŋ têŋ mac asam
bocdinaŋ. 17 Asôm têŋ Akipus bu
sap sakiŋ naŋ Pômdau kêŋ sip iŋ
amba, naŋ dôŋ, ma kôm ŋapaŋ e
ndic dabiŋ.

18 Aneŋ ŋaê Pol dec, gato ŋa aö
dauŋ amaŋ. Aö gacgeŋ gandöc
gapocwalô, dec wandac mac bu
gauc nem aö. Anötö ndê mwasiŋ
whiŋ mac hoŋ.

Pol ndê bapia ŋamata-ŋga têŋ lau Tesalonika-ŋga Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Tesalonika iŋ malac atu daŋ naŋ yêc gameŋ Masedonia-ŋga. Pol iŋ ŋgac ŋamata-ŋga bu hoc ŋawaê ŋayham asê yêc Tesalonika (Apo 17:1-9). Iŋ mbo whiŋ ŋac bêc daêsam dom, ma lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom yêc malac dau, naŋ sem lêmuŋ iŋ ma sêkêŋ kisa iŋ, dec iŋ kölhö gi. Magoc lau Tesalonika-ŋga naŋ sic hu sêkêŋ whiŋ Pômdau, naŋ sêsap si sêkêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga, e ŋawaê ŋayham gi tiapa yêc gameŋ hoŋ dinaŋ (1:8).

Tiŋambu Pol gauc gêm ŋac ŋapaŋ ma kêkiŋ Timoti bu mbo whiŋ ŋac ma êndôhôŋ ŋac, ma bu lic ŋac sêmbo ŋalêŋ bocke (3:1-5). Ma Timoti mbu têŋ Pol gi tiyham, ma gic miŋ pi ŋac si lêŋ ŋayham (3:6-10). Ŋawaê dau kôm Pol tac ŋayham sambuc, dec iŋ to bapia dindec têŋ ŋac.

Pol to yom ŋatô têŋ lau Tesalonika-ŋga, bu puc ŋac dôŋ bu sêsap mêtê ŋayham dôŋ ma sêtimêtê dau ŋapep. Iŋ whê lau batê si sêtisa ŋalêŋ sa têŋ ŋac, bu nem malô ŋac ma sêtaŋ lau naŋ sêmbac ndu su, naŋ êŋlêc dom. Ma iŋ to yom pi mêtê ŋayham-ŋayham daêsam naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋawaê.

Pol gic hu ndê bapia

1 Aö Pol, ma Sailas lu Timoti, ato bapia dindec têŋ gôlôwac dabuŋ malac Tesalonika-ŋga, mac lau naŋ akêŋ whiŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau Yisu Kilisi. Pômdau ndê mwasiŋ ti yom malô têŋ mac hoŋ.

Pol tac ŋayham tu lau Tesalonika si mêtê-ŋga

2 Tôm bêc hoŋ yac ateŋ mbec, ma am daŋge Anötö tu mac hoŋ-ŋga. 3 Têm hoŋ yac ateŋ mbec têŋ Damaŋ Anötö, naŋ yac gauc gêm mac nem mêtê ŋayham. Mac akôm gweleŋ ŋayham tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga, ma akôm gêŋ daêsam bu anem akiŋ asidôwai, tu mac nem mêtê atac whiŋ lau-ŋga. Ma mac akêŋ batam bu Pômdau Yisu Kilisi oc mbu meŋ, dec mac alhac ŋaŋga eŋ. 4 O asidôwai naŋ Anötö tac whiŋ mac ndu andô. Yac aŋyalê su bu Anötö kêgalêm mac sa ati iŋ ndê. 5 Ŋahu bu têŋ ndoc yac ahoc ŋawaê ŋayham asê têŋ mac, naŋ yom dau meŋ ŋambwa dom, magoc meŋ ti Anötö ndê ŋaclai. Ma Ŋalau Dabuŋ puŋ ŋawaê dau dôŋ sip nem ŋalôm, e mac akêŋ whiŋ ŋaŋga eŋ. Ma mac daôm aŋyalê mêtê naŋ yac akôm, bu anem mac sa têŋ ndoc yac ambo awhiŋ mac.

6 Ŋawapac daêsam tap mac sa, magoc Ŋalau Dabuŋ puc mac dôŋ, dec akôc ŋawaê ŋayham sa ti atac ŋayham atu. Ŋalêŋ dinaŋ mac apuc yac mba waŋaŋ, ma apuc Pômdau ndê waŋga bocdinaŋ. 7 Mac nem lêŋ dinaŋ ti dôhôŋ ŋayham, bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc gameŋ Masedonia ti Akaya-ŋga hoŋ sêlic ma sêŋkuc. 8 Ma mac nem lêŋ ŋayham kôm Pômdau ndê ŋawaê ŋayham tiapa yêc gameŋ Masedonia-ŋga ma gameŋ Akaya-ŋga tawasê dom. Lau yêc gameŋ hoŋ sêŋgô ŋawaê bu mac akêŋ whiŋ Anötö. Bocdinaŋ gitôm dom bu yac asôm yom daŋ bu awhê mac nem lêŋ sa têŋ lau. 9 Lau dau sic miŋ yom hoŋ pi mac nem lêŋ ŋayham. Sic miŋ bu mac akôc yac sa ŋalêŋ ŋayham, ma mac ahu anötöi gwam siŋ, ma anem daôm kwi bu anem akiŋ

Anötö naŋ Anötö ŋandô, ma mbo
tali ŋapaŋ. 10 Ma kwahic dec
mac akêŋ batam iŋ ndê Atu Yisu
bu mbu akêŋ undambê meŋ. Iŋ
Yisu naŋ Anötö uŋ iŋ sa akêŋ
lau batê-ŋga. Yisu dau dinaŋ dec
kêgaho yac su yêc Anötö ndê atac
ŋandê, naŋ oc meŋ sa tiawê têŋ
bêc ŋambu-ŋga.

2

Pol ndê gweleŋ yêc Tesalonika

1 O asidôwai, mac aŋyalê bu yac
ac mac kêsi ŋambwa dom, magoc
gweleŋ naŋ akôm têŋ mac, naŋ
ŋandô sa su. 2 Mac aŋgô su bu
têŋ ndoc yac ambo malac Pilipai,
naŋ lau sêpu ti sêkôm yac ŋayom
daêsam. Ma têŋ ndoc yac ahôc
asê mac nem malac Tesalonika,
naŋ lau sêkêŋ kisa yac ŋaŋga
bocdinaŋ. Magoc Anötö puc yac
dôŋ, dec alhac ŋaŋga ma ahoc
iŋ ndê ŋawaê ŋayham asê têŋ
mac. 3 Yac alhac ŋaŋga ma akac
mac bu akêŋ whiŋ Yisu, ŋahu
bu yac aŋyalê bu yom naŋ yac
ahoc asê, naŋ yom tasaŋ dom, ma
yac ameŋ ambo awhiŋ mac tu bu
akôm mêtê sac me aŋsau mac-
ŋga dom. 4 Mba! Yac aŋyalê
bu Anötö gêlic yac atôm solop,
dec kêŋ ŋawaê ŋayham sip yac
amaŋ. Ma bocdinaŋ yac ahoc
ŋawaê ŋayham asê tu bu lau sêlic
yac ŋayham-ŋga dom. Mba! Yac
akôm tu bu Anötö, naŋ kêyalê
yac neŋ ŋalôm e pi sa, naŋ lic
ŋayham. 5 Mac aŋyalê bu yac
ambac yom mac dom. Ma Anötö
dau kêyalê bu yom taŋgatu gêŋ-
ŋga daŋ siŋ dau yêc yac mba
ŋalôm dom. 6 Ma yac akôm tu bu
mac me lau ŋatô sêtoc yac mba
waêŋ sa-ŋga dom.

7 Kilisi dau kêyaliŋ yac sa ati
†aposel, ma tu dinaŋ-ŋga dec
gitôm bu yac oc taŋkwê mac
bu akêŋ gêŋ tu anem yac sa-
ŋga. Tigeŋ yac atec bu akêŋ
ŋawapac têŋ mac, dec andac mac
bu akêŋ gêŋ daŋ têŋ yac dom.
Yac ambo awhiŋ mac ti akôm gêŋ
malô, gitôm dinda daŋ yob iŋ
ndê balêkoc. 8 Yac atac ŋayham
atu bu ahoc Anötö ndê ŋawaê
ŋayham asê têŋ mac. Magoc yac
akêŋ gêŋ tigeŋ dinaŋ dom. Yac
alic ŋayham bu akêŋ dauŋ sam-
buc tu mac-ŋga bocdinaŋ. Ŋahu
bu yac atac whiŋ mac ndu andô.
9 O asidôwai, gauc nem gweleŋ
naŋ yac akôm yêc mac nem
gameŋ. Yac ambo awhiŋ mac bu
ahoc Anötö ndê ŋawaê ŋayham
asê, magoc tôm ac ti ôbwêc yac
akôm gweleŋ atu whiŋ, bu akôm
kwaŋ dauŋ-ŋga. Yac atec bu akêŋ
ŋawapac têŋ mac, ma tu dinaŋ-
ŋga dec yac akôm gweleŋ dinaŋ.

10 Mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu
alic yac mba mêtê hoŋ naŋ akôm
têŋ ndoc yac ambo awhiŋ mac,
ma aŋyalê bu yac akôm gêŋ so
daŋ dom. Yac akôm mêtê gitêŋ
ti dabuŋ eŋ. Ma Anötö kêyalê
yac mba mêtê hoŋ whiŋ. 11 Mac
aŋyalê bu yac akôm mêtê ŋayham
têŋ mac hoŋ, gitôm damba daŋ
kôm têŋ iŋ ndê balêkoc. 12 Yac
am malô mac, ma aŋgilí mac ti ac
yomsu mac bu aŋsêlêŋ ti asa nem
lêŋ atôm Anötö ndê lau dabuŋ
solop. Bu iŋ kêgalêm mac sa bu
asôc iŋ ndê †gôliŋ ŋapu, ma bu
atap iŋ ndê ŋawasi atu sa.

Lau Tesalonika-ŋga sêhôc
ŋawapac magoc sêlhac ŋaŋga

13 Ma yac am daŋge Anötö tôm
bêc hoŋ, bu têŋ ndoc mac aŋgô
iŋ ndê yom yêc yac, naŋ mac
akôc sa gitôm ŋamalac si yom
ŋambwa dom. Mba! Mac aŋyalê
ŋapep bu Anötö ndê yom solop,
ma bocdinaŋ dec mac akôc sa. Ma
kwahic dec yac aŋyalê bu yom
dau kôm gweleŋ yêc mac nem
ŋalôm. 14 Ŋahu bu mac daôm
nem lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom,
naŋ sêkêŋ ŋawapac daêsam têŋ

mac, magoc yac alic bu mac alhac
ŋaŋga. O asidôwai, ŋalêŋ dinaŋ
mac aŋkuc Anötö ndê gôlôwac
dabuŋ naŋ sêmbo gameŋ Judia-
ŋga, naŋ si lêŋ. Bu ŋac dau si
lau Israel-ŋga sêkêŋ ŋawapac têŋ
ŋac tu sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga.
15 Aŋgô su naŋ! Muŋ-ŋga lau
Israel-ŋga dau sic Anötö ndê lau
propet ndu, ma ŋasawa lec ŋac
sic Pômdau Yisu ndu, ma sêsoc
yac su yêc ŋac si gameŋ. Ŋac
si lêŋ dinaŋ Anötö gêlic sac. Ma
ŋac sêkêŋ kisa lau yêc gameŋ
hoŋ, 16 bu ŋac sêkôm bu sêlhac
yac mba gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga ahuc e yac atôm dom bu
ahoc yom asê têŋ †lau gameŋ apa-
ŋga pi Anötö ndê lêŋ nem ŋac
si-ŋga. Bocdinaŋ sac naŋ ŋac
sêkôm, naŋ kêsôwec tiatu ŋapaŋ,
ma ŋac sic waê bu sêtap Anötö
ndê tac ŋandê atu sa.

Pol tac whiŋ bu lic lau Tesalonika-ŋga tiyham

17 O asidôwai, lau naŋ sêkêŋ
kisa yac, naŋ sêkac yac su ambo
ahê mac ŋasawa apê lec. Yac
aŋôŋ mba, magoc yac gauc gêm
mac ŋapaŋ, ma yac atac whiŋ
kêlêc bu alic mac tiyham. 18 Yac
atac whiŋ bu ambu aloc, ma
aö Pol kasahê tidim daêsam bu
waloc, tigeŋ Sadaŋ kalhac yac
ahuc. 19 O lauhac! Têŋ ndoc
Pômdau Yisu bu mbu meŋ, naŋ
yac lau aposel oc akêŋ bataŋ gêŋ
sake? Ma gêŋ sake oc kôm yac
atisambuc? Ma ŋaôli ŋayham
bocke oc po yac sa yêc Yisu aŋgô-
ŋga? Aö wasôm têŋ mac! Mac lau
daôm dinaŋ. 20 Yomandô! Mac
daôm ati yac mba waêŋ ti atac
ŋayham ŋahu.

3

Pol kêkiŋ Timoti têŋ malac Tesalonika gi

1 Yac mba ŋalôm kac yac ŋandô
bu alic mac. Magoc atap seŋ
daŋ sa dom. Bocdinaŋ yac alic
ŋayham bu ambo malac Atens,
2 ma aŋkiŋ Timoti têŋ mac goloc.
Iŋ yac neŋ asidôwa daŋ, naŋ kôm
Anötö ndê gweleŋ ma hoc Kilisi
ndê ŋawaê ŋayham asê whiŋ yac.
Yac aŋkiŋ iŋ têŋ mac goloc, bu puc
mac dôŋ ma êŋgilí mac bu asap
nem akêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga. 3 Yac
ahêgo dauŋ bu mboe ŋawapac
naŋ tap mac sa, naŋ oc kôm mac
nem lau ŋatô sêhu si sêkêŋ whiŋ
siŋ. Magoc mac aŋyalê su, bu
ŋawapac kaiŋ dinaŋ gic waê yac
lau dakêŋ whiŋ-ŋga. 4 Gauc nem
bu têŋ ndoc yac ambo awhiŋ mac,
naŋ yac asôm asê têŋ mac tidim
daêsam, bu kisa oc tap yac sa. Ma
yac mba yom dinaŋ, kwahic dec
ŋandô sa su. 5 Aö gahêgo dauŋ bu
mboe Sadaŋ êntôm mac e gweleŋ
naŋ yac akôm têŋ mac, naŋ oc
ŋandô mba. Gauc dinaŋ kôm aö
ŋalôm ŋawapac ŋapaŋ, dec kakiŋ
Timoti bu lic mac ma kêŋ ŋawaê
têŋ aö bu mac asap nem lêŋ akêŋ
whiŋ-ŋga dôŋ, me ahu siŋ su.

Pol tac ŋayham têŋ ndoc iŋ ŋgô Timoti ndê yom

6 Ma kwahic dec Timoti mbu
meŋ hôc asê aö, ma kêŋ puc
ŋayham pi mac nem lêŋ akêŋ
whiŋ Pômdau ti atac whiŋ lau-
ŋga. Ma iŋ sôm bu mac gauc gêm
yac ti atac ŋayham ŋapaŋ, ma
atac whiŋ bu alic yac tiyham, tôm
yac atac whiŋ bu alic mac tiyham
bocdinaŋ. 7 O asidôwai. Yac dec
ambo ti ahôc ŋawapac daêsam,
ma lau sêkêŋ kisa yac ŋapaŋ.
Tigeŋ kwahic dec yac aŋgô bu
mac akêŋ whiŋ ŋaŋga ambo, ma
ŋawaê dau puc yac dôŋ ma kôm
yac ŋalôm tigahô. 8 Kwahic dec
yac aŋyalê bu mac asap Pômdau
dôŋ ma ahu iŋ siŋ dom, dec ambo
ti atac ŋayham sambuc.

Pol teŋ mbec tu lau Tesalonika-ŋga

9 Yac mba atac ŋayham tu mac-
ŋga gêm yac mba ŋalôm ahuc
têŋ ndoc yac ateŋ mbec yêc yac
neŋ Anötö aŋgô-ŋga. Yac atac
whiŋ ŋandô bu anem daŋge iŋ tu
mac-ŋga, madec oc akôm andic
ŋawaê. 10 Tôm acsalô ti ôbwêc
yac ateŋ mbec ŋaŋga, ma andac
Anötö bu tôc seŋ daŋ têŋ yac bu
alic mac tiyham. Yac atac whiŋ
bu atêŋ mac aloc, ma awhê mac
nem gauc sa tiyham pi Anötö ndê
yom ŋatô, bu apuc mac nem akêŋ
whiŋ dôŋ.
11 Yac andac Damaŋ Anötö lu
yac neŋ Pômdau Yisu bu sêmasaŋ
seŋ bu yac atêŋ mac aloc. 12 Ma
yac ateŋ mbec tu mac-ŋga bocdec
bu. Pômdau êmwasiŋ mac e mac
nem mêtê atac whiŋ asidôwai
sêkêŋ whiŋ-ŋga êŋsôwec tiatu.
Ma mac atac whiŋ lau hoŋ bocdi-
naŋ, e mac nem mêtê atac whiŋ-
ŋga êŋsalê mac ahuc, tôm yac
atac whiŋ mac. 13 Ma iŋ puc
mac nem ŋalôm dôŋ bu asa Anötö
ndê lêŋ eŋ, e Pômdau Yisu mbu
meŋ whiŋ iŋ ndê aŋela ti lau
dabuŋ hoŋ. Bocdinaŋ têŋ ndoc
mac alhac Damaŋ Anötö aŋgô-
ŋga, naŋ iŋ oc lic mac bu lau
dabuŋ ma mac nem giso mbasi.

4

Taŋkuc lêŋ naŋ Anötö tac whiŋ

1 O asidôwai, yac mba yom
ŋambu-ŋga têŋ mac bocdec. Lêŋ
gitêŋ naŋ Anötö gêlic ŋayham,
ma yac andôhôŋ têŋ mac su, naŋ
mac akôm ambo. Ma kwahic dec
yac bu ateŋ mac tu Pômdau Yisu
ndê ŋaê-ŋga, bu asap lêŋ dau dôŋ
ŋapaŋ, ma akôm tiatu-tiatu ndi.
2 Bu yom hoŋ naŋ yac andôhôŋ
têŋ mac am Pômdau Yisu aŋgô,
naŋ mac aŋyalê su. 3 Ma lêŋ naŋ
Anötö tac whiŋ, naŋ bocdec. Asa
nem lêŋ solop e ati lau dabuŋ
ŋandô. Ma andic ahê mêtê
mockaiŋ-ŋga tidau-tidau. 4 Anötö
kêmasaŋ lêŋ ŋayham ma dabuŋ
bu awhê lu ŋgac sêmbo sêwhiŋ
dau, dec mac lau tigeŋ-tigeŋ ayob
daôm bu asa lêŋ dau ŋapep
eŋ. 5 Yomandô! Akôm mêtê
ŋalôm ŋagalac-ŋga tôm lau sam-
buc dom, bu ŋac sêŋyalê Anötö
dom. 6 Ayob ŋapep bu mac nem
daŋ kôm mêtê mockaiŋ-ŋga whiŋ
asidôwa daŋ ndê awhê dom. Yac
asôm asê ti akêŋ puc mac muŋ su,
bu Pômdau oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau
pi sac kaiŋ dinaŋ hoŋ. 7 Aŋgô!
Anötö kêgalêm yac sa bu dasa
lêŋ ŋadômbwi dom. Mba! Iŋ
kêgalêm yac sa bu dasa lêŋ dabuŋ
eŋ. 8 Yom dindec meŋ akêŋ Anötö,
naŋ kêŋ ndê Ŋalau Dabuŋ sip mac
nem ŋalôm. Bocdinaŋ asa naŋ
sôc yom dau ŋapu dom, naŋ tec
ŋamalac si yom dom, iŋ tec Anötö
dau ndê yom bocdinaŋ.
9 Anötö dau kêdôhôŋ mac pi
mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga, ma
bocdinaŋ dec yac gauc gêm bu
ato yom têŋ mac pi mêtê dau
dom. 10 Bu yac aŋyalê su bu
mac atac whiŋ asidôwai sêkêŋ
whiŋ-ŋga hoŋ naŋ sêndöc gameŋ
Masedonia-ŋga. Kwahic dec yac
bu asôm têŋ mac bu asap mêtê
dau dôŋ ŋapaŋ eŋ, ma akôm tiatu-
tiatu ndi. 11 Akêŋ nem gauc ti
atac whiŋ sambuc bu asa nem lêŋ
malô. Gauc nem gêŋ naŋ gic mac
ŋawaê solop, ma auŋ lau ŋatô si
yom sa dom. Ma anem gweleŋ
bu akôm kwam daôm-ŋga, tôm
yac asôm têŋ mac su. 12 Akôm
bocdinaŋ bu akêŋ ŋawapac têŋ
lau ŋatô tu sênem mac sa-ŋga
dom. Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu
dom, naŋ oc sêlic mac nem mêtê
dinaŋ, ma sêtoc mac nem lêŋ sa.

Lau batê oc sêtisa tiyham

13 O asidôwai, yac atac whiŋ
bu awhê mac nem gauc sa pi lau
naŋ sêmbac ndu su. Yac atec
bu mac ataŋ daŋgibo atu tu ŋac-
ŋga, gitôm lau naŋ sêkêŋ whiŋ

Yisu dom, naŋ sêtaŋ. Lau dau
sêtaŋ daŋgibo atu, ŋahu bu sêkêŋ
bata bu lau batê oc sêtisa tiyham
dom. 14 Tigeŋ yac dakêŋ whiŋ bu
Yisu mbac ndu ma tisa tiyham,
ma tu dinaŋ-ŋga dec yac dakêŋ
whiŋ bu lau naŋ sêkêŋ whiŋ iŋ ma
sêmbac ndu su, naŋ Anötö oc uŋ
ŋac sa têŋ ndoc Yisu mbu meŋ.
15 Pômdau dau sôm têŋ yac, ma
kwahic dec yac ahoc iŋ ndê yom
asê têŋ mac bocdec bu. Têŋ ndoc
iŋ mbu meŋ, naŋ iŋ oc kôc yac
lau naŋ dambo taŋli, naŋ sa muŋ
dom. Iŋ oc kôc lau naŋ sêmbac
ndu su, naŋ sa muŋ. 16 Anötö oc
ndic atu yom ti ŋaŋga, ma aŋela
ŋamata-ŋga oc mbwêc awha atu,
ma Anötö ndê dahuc oc taŋ, goc
Pômdau oc sip akêŋ undambê
meŋ. Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ
Kilisi ma sêmbac ndu su, naŋ oc
sêtisa sêmuŋ. 17 Goc Anötö oc
kôc yac lau naŋ dambo taŋli, naŋ
sa dapi lôlôc dandi dawhiŋ ŋac,
ma yac hoŋ oc datap Pômdau sa
yêc dao ŋalôm. Ma yac oc dambo
dawhiŋ iŋ ŋapaŋ eŋ. 18 Bocdinaŋ,
asôm yom dindec têŋ daôm, bu
puc mac dôŋ ma ndic malô mac
nem ŋalôm.

5

Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga

1-2 O asidôwai. Mac aŋyalê su,
bu bêc Pômdau mbu meŋ-ŋga
naŋ ŋapuc mbasi, tôm ŋgac kaŋ
naŋ sôc andu têŋ ôbwêc. Bocdi-
naŋ yac gauc gêm bu ato yom têŋ
mac pi têm ti bêc dom. 3 Lau ŋatô
oc sêsôm yom bocdec bu, “Yac
dambo têm ŋayham ma ŋawapac
mba.” Ŋac oc sêsôm yom kaiŋ
dinaŋ sêmbo, ma ŋagahô eŋ bêc
ŋambu-ŋga dau oc meŋ sa ma
ŋac oc sêniŋga. Lau daŋ oc sêlhö
su têm dinaŋ dom. Oc tôm awhê
tidaê naŋ kêlhiŋ dau siŋ, magoc
ŋandê tu kôc balêkoc-ŋga meŋ sa
iŋ ŋagahô ŋambwa.

4 Magoc asidôwai, mac aŋyalê
yom pi bêc ŋambu-ŋga dau su.
Mac atôm lau naŋ sêmbo ŋasec
ŋalôm, naŋ dom. Ma bocdinaŋ
oc tôm dom bu bêc dau hôc
asê mac gitôm ŋgac kaŋ e kôm
mac asö. 5 Bu mac ati balêkoc
ŋasec ti ôbwêc-ŋga dom. Mac
hoŋ ati balêkoc ŋawê ti acsalô-
ŋga. 6 Bocdinaŋ dambo datôm
lau naŋ sêyêc bêc pu, naŋ dom.
Mba! Dambo ti neŋ gauc ŋawa
ma danem ali. 7 Bu lau naŋ sênôm
bu ŋaŋga e si gauc timboloc ma
sêyêc bêc pu ŋawahô, naŋ lau
ŋasec ti ôbwêc-ŋga. 8 Magoc
yac lau ŋawê-ŋga, ma bocdinaŋ
dambo ti neŋ gauc ŋawa. Mêtê
dakêŋ whiŋ-ŋga ma atac whiŋ
lau-ŋga, naŋ dasap dôŋ ŋaŋga,
gitôm ŋakwê siŋ-ŋga naŋ dasôc
sac yac ŋabapo. Ma yac neŋ
dakêŋ bataŋ Anötö ndê mwasiŋ
nem yac si-ŋga ŋa-ŋandô, naŋ
gitôm guluŋ ain naŋ lau siŋ-ŋga
sêuŋ. 9 Bu Anötö kêyaliŋ yac
sa bu dahôc iŋ ndê tac ŋandê
dom. Iŋ kêyaliŋ yac sa bu datap
iŋ ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga sa
tu Pômdau Yisu Kilisi-ŋga. 10 Yisu
mbac ndu tu yac-ŋga, ma boc-
dinaŋ yac bu dambac ndu me
dambo taŋli têŋ ndoc iŋ mbu meŋ,
naŋ taŋyalê bu yac oc dambo
taŋli dawhiŋ iŋ. 11 Tu dinaŋ-
ŋga asôm yom ŋayham-ŋayham
têŋ daôm, ma apuc daôm dôŋ
bu alhac ŋaŋga, tôm mac akôm
ambo.

Yom ŋambu-ŋga

12 O asidôwai. Yac bu andac
mac bu atoc lau bata naŋ sêyob
mac sem Pômdau aŋgô, naŋ sa
ŋapep. Ŋac sêkôm gweleŋ atu
tu sênem mac sa-ŋga, ma sem la
mac tu bu mac asap lêŋ gitêŋ dôŋ
eŋ. 13 Boc-dinaŋ atoc ŋac sa ma
atac whiŋ ŋac tu gweleŋ atu naŋ
sêkôm têŋ mac-ŋga. Ma mac hoŋ
ambo awhiŋ daôm ti atac malô eŋ.

14 Asidôwai. Yac bu anem la
mac bocdec bu. Akêŋ puc lau
oyom bu sêndöc ŋambwa dom.
Lau naŋ maya ti sêtöc dau, naŋ
aŋgilí ŋac bu sêlhac ŋaŋga. Ma
anem lau gauc babalê ma lau
licwalô mba, naŋ sa. Akôc nem
ŋalôm dôŋ ma akôm mêtê malô
têŋ lau hoŋ. 15 Lau bu sêkôm sac
têŋ mac, naŋ dec mac hoŋ ayob
daôm bu aô dom. Mac lau akêŋ
whiŋ-ŋga akôm mêtê ŋayham eŋ
têŋ daôm, ma têŋ lau hoŋ bocdi-
naŋ.
16 Tôm bêc hoŋ ambo ti atac
ŋayham. 17 Ma ateŋ mbec ŋapaŋ.
18 Anem daŋge Anötö tu gêŋ wa-
pac me gêŋ ŋayham bocke naŋ
tap mac sa-ŋga. Bu iŋ tac whiŋ
bu mac lau naŋ akêŋ whiŋ Yisu
Kilisi, naŋ aŋkuc lêŋ dinaŋ. 19 Ma
asi Ŋalau Dabuŋ ndê ya ndu dom.
20 Iŋ bu kac lau ŋatô bu sêhoc yom
asê gitôm propet, naŋ dec apu ŋac
si yom dom. 21 Aŋsahê gêŋ hoŋ,
ma asap ŋayham dôŋ. 22 Ma andic
ahê mêtê sac-sac hoŋ.
23 Yac ateŋ mbec tu mac-ŋga
bocdec bu. Anötö Yom Malô
Ŋadau ndic dabiŋ mac ati lau
dabuŋ solop. Ma bocdinaŋ têŋ
bêc naŋ Pômdau Yisu Kilisi mbu
meŋ, naŋ Anötö oc tap sa bu mac
nem giso mbasi, ma lic mac nem
gatôm ti nem ŋalôm ma ŋamlic
sambuc bu dabuŋ. 24 Yac akêŋ
whiŋ bu Anötö, naŋ kêgalêm mac
sa, naŋ oc ŋgô yac mba mbec ma
kôm ŋandô sa.
25 O asidôwai, ateŋ mbec tu yac-
ŋga. 26 Ma akam asidôwai hoŋ
anem yac aŋôŋ tu Pômdau Yisu-
ŋga. 27 Yêc Pômdau aŋgô-ŋga, aö
wandac mac bu asam bapia din-
dec têŋ asidôwai hoŋ naŋ sêmbo
mac nem gameŋ. 28 Pômdau Yisu
Kilisi ndê mwasiŋ têŋ mac hoŋ.

Pol ndê bapia tilu-ŋga têŋ lau Tesalonika-ŋga Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol to bapia tilu-ŋga dindec tu bu puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo malac Tesalonika, naŋ dôŋ-ŋga. Iŋ gêm daŋge Anötö bu ŋac sêsap si sêkêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga, ma tôc asê bu ŋawapac naŋ sêhôc, naŋ oc nem ŋac sa ma puc ŋac dôŋ bu sêlhac ŋaŋga.

Lau tasaŋ ŋatô sêŋsôŋ lau Tesalonika-ŋga, ma sêsôm bu Kilisi mbu meŋ su, ma bocdinaŋ lau ŋatô sêhu si gweleŋ ti gêŋ hoŋ siŋ ma sêhôŋ sêmbo. Bocdinaŋ Pol gêm la lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêkôc yom tasaŋ sa dom, ma sêhu lêŋ oyom-ŋga siŋ, ma sêŋkuc iŋ ti lau aposel si lêŋ sem gweleŋ amaŋ-ŋga. Iŋ whê sa bu Kilisi oc mbu meŋ dom e ŋgac sac sambuc naŋ iŋ sam bu ‘wachuc hoŋ ŋadamba,’ naŋ meŋ sa tiawê, ma têŋ ndoc dinaŋ mêtê sac oc êŋsôwec tiatu sambuc yêc nom.

Pol gic hu ndê bapia

1 Aö Pol, ma Sailas lu Timoti, ato
bapia dindec têŋ gôlôwac dabuŋ
Tesalonika-ŋga, mac lau naŋ akêŋ
whiŋ Damaŋ Anötö lu Pômdau
Yisu Kilisi. 2 Mwasiŋ ti yom malô
têŋ mac akêŋ Damaŋ Anötö lu
Pômdau Yisu Kilisi.

Lau Tesalonika-ŋga sêhôc ŋawapac magoc sêlhac ŋaŋga

3 O asidôwai, tôm bêc hoŋ yac
mba ŋalôm kac yac bu anem
daŋge Anötö tu mac-ŋga. Yac
alic ŋayham bu akôm bocdinaŋ,
ŋahu bu mac nem akêŋ whiŋ
ti mac lau tigeŋ-tigeŋ nem mêtê
atac whiŋ asidôwai-ŋga, kêsôwec
tiatu ŋapaŋ. 4 Ma yac ampiŋ mac
yêc Anötö ndê gôlôwac dabuŋ
ŋatô aŋgô-ŋga, ŋahu bu yac aŋgô
ŋawaê bu mac ahôc ŋawapac
daêsam ma bu lau sêkêŋ kisa
mac, tigeŋ mac alhac ti akêŋ whiŋ
ŋaŋga.

Anötö oc kêŋ ŋagêyô têŋ lau naŋ sêtec yom ŋandô

5-6 Gêŋ naŋ hôc asê mac, naŋ
tôc asê bu Anötö ndê lêŋ êmatôc
lau-ŋga iŋ lêŋ gitêŋ. Bu mac
ahôc ŋawapac, ŋahu bu mac
am akiŋ Anötö ma atoc iŋ sa
ti mac nem Kiŋ. Magoc mac
alhac ŋaŋga, ma tu dinaŋ-ŋga dec
Anötö gêlic mac atôm solop bu
ambo iŋ ndê †gôliŋ ŋapu. Ma
iŋ oc kêŋ ŋawapac têŋ lau naŋ
sêkêŋ kisa mac, ô ŋawapac naŋ
sêkêŋ têŋ mac, naŋ su. 7 Ma iŋ
oc kêŋ mac asê awham su yêc
ŋawapac naŋ mac ahôc, ma yac
bocdinaŋ. Têŋ ndoc Pômdau Yisu
ti iŋ ndê aŋela ŋaŋga sêsip akêŋ
undambê sêmeŋ, ma sêhoc dau
asê ti ya ŋawê atu, naŋ goc Anötö
oc kôm gêŋ hoŋ dinaŋ ŋandô sa.
8 Lau naŋ sêtoc Anötö sa dom ma
sêsôc Pômdau Yisu ndê ŋawaê
ŋayham ŋapu dom, naŋ Anötö
oc kêŋ ŋagêyô têŋ ŋac. 9 Iŋ oc
êmasuc ŋac su yêc Pômdau, naŋ
ndöc undambê ti ndê ŋaclai ma
ŋawasi atu, naŋ aŋgô-ŋga. Ma
ŋac oc sêkôc si ŋagêyô naŋ sêmbo
sac ŋapaŋ ma ŋapaŋ. 10 Gêŋ dau
oc ŋandô sa têŋ ndoc Pômdau
mbu meŋ, ma lau dabuŋ hoŋ naŋ
sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc sêtoc iŋ
ndê waê sa ti sêmpiŋ iŋ. Ma mac
awhiŋ, oc ambo awhiŋ lau dau,
ŋahu bu mac akêŋ whiŋ ŋawaê
ŋayham naŋ yac ahoc asê têŋ
mac.

Mbec pi lau Tesalonika-ŋga

11 Yac gauc gêm gêŋ hoŋ dinaŋ
dec ateŋ mbec tu mac-ŋga ŋapaŋ.
Yac neŋ Anötö kêgalêm mac sa ati
iŋ ndê lau, ma bocdinaŋ dec yac

ateŋ mbec bu iŋ puc mac dôŋ, e
andic dabiŋ nem lêŋ ti sakiŋ hoŋ
nditôm iŋ ndê atac whiŋ. Ma yac
ateŋ mbec bu lêŋ ti sakiŋ ŋayham
hoŋ naŋ mac bu akôm tu mac
nem akêŋ whiŋ Pômdau-ŋga, naŋ
Anötö ndê ŋaclai oc nem mac sa
bu akôm ŋandô sa. 12 Ma boc-
dinaŋ mac oc apo Pômdau Yisu
ndê waê sa, ma mac daôm oc atap
nem waêm sa tu iŋ-ŋga. Mwasiŋ
akêŋ yac neŋ Anötö lu Pômdau
Yisu Kilisi, naŋ oc kôm gêŋ dau
ŋandô sa.

2

Wachuc hoŋ Ŋadambaoc hoc dau asê

1 * O asidôwai. Yac ato yom
têŋ mac su, pi Pômdau Yisu Kilisi
ndê bêc mbu meŋ-ŋga, naŋ Anötö
oc ndic yac hoŋ sa dapitigeŋ, ma
dambo dawhiŋ Yisu. Yac gauc
gêm yom dau, ma bu anem la
mac bocdec bu. 2 Lau ŋatô bu
sêsôm têŋ mac bu Pômdau ndê
bêc dau meŋ hôc asê su, naŋ goc
ahêgo daôm dom me atac lu-lu
dom. Lau dau bu sêsôm bu Ŋalau
Dabuŋ kêŋ ŋawaê dau têŋ ŋac,
me yac dauŋ asôm me ato têŋ
ŋac, dec akêŋ whiŋ dom. Yom
dau yom tasaŋ! 3 Ayob daôm
bu lau daŋ sêŋsau mac dom, bu
gêŋ ŋatô oc sêhôc asê muŋ su,
naŋ goc Pômdau ndê bêc oc meŋ
sa. Têm daŋ oc meŋ sa, naŋ lau
daêsam oc sêhu Anötö ti ndê yom
siŋ. Ma tiŋambu wachuc hoŋ
ŋadamba dau oc meŋ sa tiawê.
Iŋ ŋgac naŋ gic waê bu niŋga
gacgeŋ. 4 Iŋ oc toc dau sa ma kêŋ
kisa Anötö ŋandô ti gêŋ hoŋ naŋ
lau sem akiŋ ti ŋac si anötöi yêc
nom, naŋ bocdinaŋ. Ma iŋ oc sôc
ndi ndöc Anötö ndê †lôm dabuŋ,
ma êŋsau lau bu iŋ Anötö dau.
5 Yom dindec pi ŋgac wachuc, iŋ
yom wakuc dom. Gauc nem bu
têŋ ndoc aö gambo gawhiŋ mac,
naŋ gasôm têŋ mac su. 6 Ma gêŋ
naŋ kwahic dec kalhac iŋ ahuc
dec iŋ meŋ sa tiawê su dom, naŋ
mac aŋyalê su. Iŋ oc hôc asê tôm
ŋandoc naŋ Anötö dau kêmatiŋ
tidôŋ su. 7 Kwahic dec iŋ ndê
ŋaclai naŋ kêgilí lau bu sêkôm
mêtê sac, naŋ kôm gweleŋ yêc
siŋ dau. Ma ŋaclai dau oc kôm
gweleŋ bocdinaŋ, e Anötö kôc
gêŋ naŋ kalhac ŋgac dau ahuc,
naŋ su. 8 Têŋ dinaŋ wachuc hoŋ
ŋadamba dau oc meŋ sa tiawê.
Tigeŋ têŋ têm naŋ Pômdau Yisu
mbu meŋ ti ndê ŋawasi ma ŋaclai
atu, naŋ iŋ oc yu wayahô, ma seŋ
iŋ su ŋagahô ŋambwa. 9 Têŋ ndoc
ŋgac sac dau meŋ, naŋ Sadaŋ oc
kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu kôm gêŋ dalô
atu-tu, ma gêŋ ti ŋaclai, ma êŋsau
bu Anötö ndê ŋaclai kôm gêŋ dau.
10 Iŋ oc kôm gêŋ sac daêsam ma
êŋsau lau naŋ sêsa lêŋ sêniŋga-
ŋga. Ŋac lau dau sêtec Anötö
ndê yom ŋandô, naŋ tôm bu tôc
seŋ dandöc taŋli-ŋga asê têŋ ŋac.
11 Tu dinaŋ-ŋga dec Anötö oc hu
ŋac siŋ bu Sadaŋ êŋsôŋ ŋac, e
sêkêŋ whiŋ yom tasaŋ. 12 Ma lau
hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ yom ŋandô
dom, ma atac ŋayham atu tu lêŋ
sac-ŋga, naŋ oc sêtap si ŋagêyô
sac sa, têŋ Anötö ndê bêc êmatôc
lau-ŋga.

Anötö kêyaliŋ iŋ ndê lau sa gwanaŋ

13 O asidôwai naŋ Pômdau tac
whiŋ mac ndu andô, yac mba
ŋalôm kac yac bu anem daŋge
Anötö tu mac-ŋga tôm bêc hoŋ.
Ŋahu bu têŋ têm ŋamata-ŋga
andô iŋ kêyaliŋ mac sa gwanaŋ,
bu atap iŋ ndê mwasiŋ nem mac

* **2:1** Wachuc hoŋ Ŋadamba - yom naŋ Pol to yêc Yom Grik naŋ danem kwi bu ‘ŋgac sôc yomsu ŋapu-ŋga dom,’ me ‘ŋgac naŋ yomsu mbasi yêc iŋ ndê ŋalôm.’ (Yom Inglis: ‘lawless one.’) Ŋgac dau oc tec Anötö ndê yomsu ma kôm gêŋ hoŋ bambaliŋ tôm iŋ dau atac whiŋ.

si-ŋga sa. Ma gêŋ dau ŋandô
sa bocdec bu, kwahic dec mac
akêŋ whiŋ yom ŋandô, ma Ŋalau
Dabuŋ kôm gweleŋ yêc mac nem
ŋalôm bu êmasaŋ mac ati lau
dabuŋ. 14 Anötö kêgalêm mac sa
bu awêkaiŋ mwasiŋ dinaŋ, ma
bu atap yac neŋ Pômdau Yisu
Kilisi ndê ŋawasi atu sa. Ma mac
atap galem dau sa têŋ ndoc iŋ
kêkiŋ yac bu ahoc ŋawaê ŋayham
asê têŋ mac naŋ. 15 Bocdinaŋ
asidôwai, alhac ŋaŋga. Yom
ŋandô hoŋ naŋ yac ac dulu têŋ
mac ŋa whaŋsuŋ me ato sip
bapia, naŋ akôc dôŋ ma aŋkuc
ŋapep.

Pol teŋ mbec pi ŋac

16-17 Yac ateŋ yac neŋ Pômdau
Yisu Kilisi lu Damaŋ Anötö bu
kôm mac nem ŋalôm tigahô, ma
puc mac dôŋ bu akôm mêtê ti
asôm yom ŋayham eŋ. Anötö dau
iŋ tac whiŋ yac ndu andô ma iŋ
gic bata mwasiŋ ŋayham naŋ ŋa-
ŋandô dakêŋ bataŋ dambo, ma
mwasiŋ dau oc puc yac neŋ ŋalôm
dôŋ tôm bêc hoŋ.

3

Pol tac whiŋ bu sêteŋ mbec tu iŋ ti ndê lau-ŋga

1 Asidôwai, aneŋ yom daŋ yêc
bu wandac mac bocdec bu. Ateŋ
mbec tu yac-ŋga, tu bu Pômdau
ndê ŋawaê tiapa tôm gameŋ hoŋ-
ŋga ma bu lau sêtoc yom dau sa,
tôm mac atoc sa. 2 Ma ateŋ mbec
bu Anötö êŋgaho yac su yêc lau
sac amba. Bu lau daêsam sêkêŋ
whiŋ Pômdau dom, ma sêkêŋ kisa
yac. 3 Tigeŋ Pômdau oc hu yac siŋ
dom. Iŋ oc puc mac dôŋ ma yob
mac tu ŋgac sac Sadaŋ-ŋga. 4 Ma
iŋ kôm yac atac pa su pi mac, dec
yac akêŋ whiŋ bu yatu hoŋ naŋ
yac akêŋ têŋ mac, naŋ mac asôc
ŋapu kwahic dec, ma oc aŋkuc
ŋapaŋ. 5 Yac ateŋ mbec ma andac
Pômdau bu whê mac nem gauc
sa, e aŋyalê Anötö ndê mêtê atac
whiŋ mac-ŋga tidôŋ. Ma yac ateŋ
iŋ bu nem mac sa, bu alhac ŋaŋga
ma ahôc ŋawapac ti nem atac pa
su, tôm Kilisi dau.

Pol kêŋ puc lau oyom dinda

6 Tu Pômdau Yisu Kilisi ndê
ŋaê-ŋga, yac bu akêŋ yatu mac
asidôwai bocdec bu. Andic ahê
asidôwai oyom hoŋ naŋ sêsôc
yom naŋ yac ac dulu têŋ mac,
naŋ ŋapu dom. 7 Têŋ têm
yac ambo awhiŋ mac, naŋ yac
ambo ŋambwa dom, magoc akôm
gweleŋ tu anem dauŋ sa-ŋga. Ma
mac aŋyalê bu iŋ lêŋ solop bu mac
aŋkuc yac mba mêtê dinaŋ andic
ŋawaê. 8 Yac akôc gêŋ daneŋ-
ŋga ŋambwa yêc mac dom. Mba!
Yac amlhi dec aŋ. Yac am gweleŋ
atu ôbwêc ma ac bu akôm kwaŋ
dauŋ, ma bu akêŋ ŋawapac têŋ
mac nem lau tu sêyob yac-ŋga
dom. 9 Pômdau ndê yom tôc
asê bu yac atôm bu andac mac
bu akêŋ gêŋ puc yac dôŋ-ŋga, ô
yac mba gweleŋ ŋawaê ŋayham-
ŋga. Tigeŋ yac akôm kwaŋ dauŋ
bu atôc lêŋ ŋayham têŋ mac bu
aŋkuc. 10 Ma gauc nem ŋagôliŋ
naŋ yac akêŋ têŋ mac têŋ têm yac
ambo awhiŋ mac, naŋ yêc bocdec
bu, “Asa naŋ tec bu kôm gweleŋ,
naŋ neŋ gêŋ dom.”

11 Yac aŋgô ŋawaê pi mac
nem lau oyom ŋatô, dec ato
yom dinaŋ. Ŋac lau dau sem
gweleŋ amaŋ-ŋga dom, magoc
sem gweleŋ whaŋsuŋ-ŋga hôc
gêlêc, ma sêuŋ lau ŋatô si yom
sa sêtôm andu. 12 Lau kaiŋ dinaŋ
yac bu akêŋ yatu ti anem la ŋac tu
Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga,
bu sêhu lêŋ oyom-ŋga dau siŋ, ma
sênem gweleŋ tu sêkôm kwa dau-
ŋga.

13 O asidôwai, alhac ŋaŋga ma
lic kam sa tu akôm mêtê ŋayham-
ŋga dom. 14 Asa naŋ bu sôc yom
naŋ yac ato sip bapia dindec ŋapu

dom, naŋ tamtiŋ iŋ ŋapep. Ambo
ahê iŋ, e iŋ êŋyalê iŋ ndê giso ma
maya dau. 15 Alic iŋ gitôm nem
ŋacyo dom, magoc akêŋ puc iŋ
tôm mac nem asidôwa daŋ.

Yom ndic bata-ŋga

16 Pômdau whiŋ mac hoŋ. Iŋ
Yom Malô Ŋadau dau kêŋ mac
nem atac timalô pi gêŋ hoŋ ma
tôm bêc hoŋ.
17 Aö Pol dauŋ gato yom ŋambu-
ŋga dindec, bu wakêŋ neŋ acsalô
têŋ mac. Aö gato yom bocdinaŋ
ŋa aö dauŋ amaŋ, sip aneŋ bapia
hoŋ tôm aneŋ ŋadôhôŋ.
18 Mwasiŋ akêŋ Pômdau Yisu
Kilisi têŋ mac hoŋ.

Pol ndê bapia ŋamata-ŋga têŋ Timoti
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Timoti iŋ ŋgac gameŋ Galesia-ŋga, naŋ ndê malachu Listra. Timoti damba iŋ ŋgac Grik-ŋga, ma dinda iŋ awhê Israel-ŋga naŋ kêŋ whiŋ Yisu (2 Tim 1:5). Têm daêsam Timoti kêsêlêŋ whiŋ Pol ma kôm gweleŋ whiŋ iŋ (Rom 16:21, Apo 16-20). Tiŋambu Timoti yob lau sêkêŋ whiŋ-ŋga yêc malac Epesas, ma Pol to bapia dindec têŋ iŋ têŋ ndoc dinaŋ. Iŋ kêkiŋ bapia dau têŋ Timoti, magoc to yom daêsam naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ ŋawaê.

Pol kêŋ puc Timoti tu kêdôhôŋwaga tasaŋ-ŋga. Iŋ töc bu mboe ŋac oc sêkôm lau si sêkêŋ whiŋ tisac. Iŋ gêm la Timoti bu yob ndê lêŋ ti sakiŋ ŋapep bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêlic ma sêŋkuc. Ma iŋ tôc lêŋ ŋayham-ŋayham naŋ gic waê lau bata ti lau naŋ sem akiŋ ti sêyob gôlôwac dabuŋ.

Pol gic hu ndê bapia têŋ Timoti

1 Aö Pol, Yisu Kilisi ndê †aposel, gato bapia dindec. Anötö naŋ gêm yac si, lu Yisu Kilisi sic atu yom ma sêŋyaliŋ aö sa, dec gati aposel. Yisu dau, iŋ ti gêŋ ŋayham hoŋ naŋ dakêŋ bataŋ, naŋ ŋadau. 2 Aö gato yom dindec têŋ am Timoti, naŋ aö galic am gitôm aö atuŋgac ŋandô, tu am nem kêŋ whiŋ-ŋga. Mwasiŋ ti tawalô ma yom malô têŋ am, akêŋ Damaŋ Anötö lu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi.

Yom pi kêdôhôŋwaga tasaŋ

3 Têŋ ndoc aö gatêŋ gameŋ Masedonia-ŋga ga, naŋ aö gateŋ am bu gacgeŋ mbo malac Epesas, bu kêŋ yao lau naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ bu sêhu siŋ. 4 Ma bu sôm têŋ ŋac bu sêhu miŋ akwa ŋambwa-ŋambwa siŋ, ma yom daêsam naŋ êlêmê sêsôm pi apai ti puŋgaci si ŋaê, naŋ sêhu siŋ bocdinaŋ. Yom kaiŋ dinaŋ kôm lau atac lu-lu, ma sêhu lêŋ ŋayham sem akiŋ Anötö ti sêkêŋ whiŋ iŋ-ŋga siŋ. 5 Aö gateŋ am bu ndic yao lau dau bu sêhu si yom tasaŋ hoŋ siŋ, tu bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sêsap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ. Mêtê dau datap sa yêc lau ti ŋalôm ŋawasi, naŋ sêmbo ti atac pa su tu ŋac si lêŋ gitêŋ-ŋga, ma sêkêŋ whiŋ ŋaŋga. 6 Lau ŋatô sêhu lêŋ dau siŋ su ma sêsap yom ŋambwa-ŋambwa dôŋ. 7 Ŋac atac whiŋ bu sêndôhôŋ Anötö ndê yomsu têŋ lau, ma sêkôm gêŋ dau ti licwalô eŋ sêmbo. Tigeŋ ŋac sêŋyalê yom dau ŋahu ŋandô dom.

8 Yac bu neŋ gauc sa pi Anötö ndê yomsu ŋa-gweleŋ ti ŋahu ŋapep, dec oc dalic bu yomsu dau iŋ gêŋ ŋayham. 9 Ma taŋyalê bu yomsu naŋ Anötö kêŋ têŋ Moses, naŋ gic waê lau gitêŋ dom. Magoc iŋ ndê yomsu gic waê lau kaiŋ bocdec. Lau wachuc dinda naŋ sêtec bu sêsôc yomsu dau ŋapu, lau naŋ sêtec Anötö ti ndê gêŋ dabuŋ hoŋ, ma sêsap mêtê sac ti mêtê ŋadômbwi dôŋ. Ma lau naŋ sic dindai ti dambai me lau ŋatô ndu-ŋga. 10 Ma yomsu dau gic waê lau naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga ti mêtê naŋ so pwac naŋ Anötö kêmatiŋ tu awhê lu ŋgac sênem dau-ŋga, ma lau naŋ sêŋgaho lau ma sêkêŋ têŋ lau ŋatô semlhi ŋac sêti lau akiŋ ŋambwa, lau tasaŋ, ma lau naŋ sêsôm yom tasaŋ yêc lau sêmatôc yom-ŋga aŋgô-ŋga. Aêc! Anötö ndê yomsu gic waê lau bocke naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ so yom pi lêŋ

solop naŋ yac tandôhôŋ. 11 Ma lêŋ
solop dau kêkuc ŋawaê ŋayham
naŋ Anötö kêŋ sip aö amaŋ bu
wandôhôŋ têŋ lau. Ma ŋawaê
dau tôc iŋ ndê waê ti ŋaclai ma
ŋawasi asê têŋ yac.

Pol gêm daŋge Pômdau tu tawalô iŋ-ŋga

12 Aö wanem daŋge yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi, naŋ kêŋ
ŋaŋga têŋ aö, bu iŋ gêlic aö gitôm
bu wakôm iŋ ndê gweleŋ ŋawaê
ŋayham-ŋga, dec kêyaliŋ aö sa bu
wanem akiŋ iŋ. 13 Aö ŋgac naŋ
muŋ-ŋga gasôm yom sac sambuc
pi Yisu ti ndê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga,
ma gakêŋ kisa ŋac ma gac lau
ŋatô. Magoc Yisu Kilisi gêlic bu aö
neŋ gauc sa dom, ma gakêŋ whiŋ
iŋ su dom, dec gakôm gêŋ dinaŋ,
ma tu dinaŋ-ŋga dec iŋ tawalô aö
ma gêm aneŋ ŋalôm kwi. 14 Yac
neŋ Pômdau kêsalê aö ahuc ŋa
iŋ ndê mwasiŋ, dec mêtê dakêŋ
whiŋ-ŋga ti mêtê atac whiŋ-ŋga
naŋ gic lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu
Kilisi ŋawaê, naŋ iŋ kêŋ têŋ aö.
15 Yom dec aö bu wasôm, iŋ
yom ŋandô ma yom ŋayham bu
lau hoŋ sêkôc sa ma sêkêŋ whiŋ.
Ma yom dau bocdec, “Yisu Kilisi
sip nom meŋ bu nem lau naŋ
sêkôm mêtê sac, naŋ si.” Yom
dau gic waê aö dauŋ solop, bu
muŋ-ŋga aö ŋgac gakôm sac-ŋga
gahôc gêlêc lau hoŋ su. 16 Ma
bocdinaŋ dec Yisu Kilisi tawalô
aö ŋgac sac dec, tu bu lau hoŋ
sêlic ŋalêŋ naŋ iŋ hê yom malô sa
têŋ aö, ma kêŋ ŋasawa têŋ aö bu
wanem neŋ ŋalôm kwi. Ma lau
naŋ bu sêkêŋ whiŋ iŋ, ma sêtap
seŋ sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa, naŋ
oc tôm bu sêtap iŋ ndê tawalô sa,
ŋalêŋ tigeŋ tôm aö gatap sa.
17 Yac neŋ Anötö iŋ Kiŋ atu naŋ
mbo titêm-titêm, ma oc pacndê
dom. Ŋamalac daŋ sêlic iŋ aŋgô
su dom, magoc iŋ tigeŋ iŋ Anötö
ŋandô. Tu yom hoŋ dinaŋ-ŋga
dec tampiŋ iŋ, ma dapo iŋ ndê
waê sa, kwahic dec ma nditôm
bêc hoŋ. Yomandô!

Pol puc Timoti dôŋ bu lhac ŋaŋga

18 Aneŋ balê Timoti. Muŋ-ŋga
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋatô sêlhac
sêtôm propet ma sêhoc yom asê
pi am. Kwahic dec aö bu wanem
la am bu gauc nem lau dau si
yom ŋapaŋ, bu puc am dôŋ bu
lhac ŋaŋga, ma ndic siŋ ŋaŋga tu
Anötö ndê yom ŋandô-ŋga. 19 Kôc
nem kêŋ whiŋ dôŋ, ma atac pa
su tu am nem lêŋ naŋ am sa
mbo Anötö aŋgô-ŋga. Lau ŋatô
sêtec yom ŋandô, ma bocdinaŋ
dec ŋac si sêkêŋ whiŋ giŋga su,
gitôm waŋ naŋ gwêc gic popoc pi
hoc gi. 20 Gauc nem Himeneus
lu Aleksanda, ŋgac lu naŋ sêtec
yom ŋandô dec kamasuc iŋlu su
sêsip Sadaŋ amba, tu bu sêŋyalê
si giso, ma sêsôm yom sac pi
Anötö tiyham dom.

2

Ŋagôliŋ dateŋ mbec-ŋga

1 Gêŋ ŋamata-ŋga aö bu wateŋ
am bu êmgilí lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga pi lêŋ dateŋ mbec-ŋga. Sôm
têŋ ŋac bu sêteŋ mbec tu lau
hoŋ-ŋga, ma sênem daŋge Anötö
tu ŋac-ŋga. Gêŋ bocke naŋ
sêpônda, naŋ sêndac Anötö, ma
sênem lau ŋatô awha têŋ iŋ. 2 Aö
atac whiŋ bu sêteŋ mbec tu kiŋ
ma lau hoŋ naŋ sem gôliŋ yac-
ŋga, bu sênem gôliŋ yac ŋapep
e dambo ti yom malô, ma datoc
Anötö sa ti dasa neŋ lêŋ hoŋ
dabuŋ eŋ. 3 Mbec kaiŋ dinaŋ iŋ
gêŋ ŋayham, ma yac neŋ Anötö
naŋ gêm yac si, naŋ gêlic ŋayham.
4 Bu Anötö tac whiŋ bu lau hoŋ
sêŋyalê yom ŋandô pi Yisu, e
sêkêŋ whiŋ ma sêtap Anötö ndê
mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa. 5 Yac
taŋyalê bu Anötö tigeŋ dê mbo,
ma ŋgac nem siliŋ-ŋga tigeŋ mbo

Anötö ma lau nom-ŋga ŋalhu, iŋ
Yisu Kilisi dau. 6 Iŋ ŋgac naŋ kêŋ
dau ma mbac ndu bu nemlhi lau
hoŋ si sac ŋatôp, ma êŋgapwêc
ŋac su yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga.
Gêŋ dau meŋ sa tôm ŋandoc naŋ
Anötö kêmatiŋ tidôŋ muŋ su, ma
tôc Anötö ndê lêŋ nem lau si-ŋga
asê. 7 Ma iŋ kêyaliŋ aö sa gati
iŋ ndê ŋgac aheŋ-ŋga ti iŋ ndê
aposel, bu wandôhôŋ yom ŋandô
naŋ yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga hoŋ
dasap dôŋ, naŋ têŋ †lau gameŋ
apa-ŋga. Aö gasôm yomandô, aö
kasau dom.
8 Aö tac whiŋ bu lau sêhôc amba
sa ma sêteŋ mbec tôm gameŋ
sambob. Magoc ŋac sêyob dau bu
sêsa si lêŋ dabuŋ eŋ. Asa naŋ atac
ŋandê têŋ lau me sôm lau ŋatô,
naŋ hôc amba sa ma teŋ mbec
dom.

Lauwhê sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ

9 Aö tac whiŋ bu lauwhê sêhêgo
dau êŋlêc tu ŋakwê ŋayham-
ŋayham bu sêsôc-ŋga dom. Whê
ŋac si gauc sa pi ŋakwê ŋaôli
atu-tu ma gôlôŋ ŋayham gitôm
gol me kôm, ma pi mêtê sênem
bocbiŋ kêclauŋ-ŋga, bu gêŋ hoŋ
dinaŋ iŋ gêŋ ŋambwa-ŋga yêc
Anötö aŋgô-ŋga. 10 Awhê asa
naŋ sôm bu nem akiŋ Anötö, naŋ
bu kôm mêtê ŋayham, dec mêtê
dau gitôm iŋ ndê ŋakwê ti gôlôŋ
ŋayham.
11 Têŋ ndoc lau sêkac sa tu
sêlic om-ŋga, naŋ aö tac whiŋ bu
lauwhê sênem dau dôŋ ma sêkêŋ
daŋga Anötö ndê yom ŋapep, ma
sêsôc lauŋgac ŋapu. 12 Aö atac
whiŋ bu lauwhê sênem dau dôŋ,
ma gakêŋ yao bu ŋac sêndôhôŋ
me sênem gôliŋ lauŋgac dom.
13 Bu Anötö kêmasaŋ Adam muŋ,
goc kêmasaŋ Ewa kêkuc iŋ. 14 Ma
Sadaŋ kêsau Adam muŋ dom,
iŋ kêsau Ewa e iŋ kêgilì Anötö
ndê yom ma kôm sac. 15 Magoc
tiŋambu awhê daŋ kôc Anötö ndê
†Ŋgac Nem Lau Si-ŋga, ma oc
tôm bu lauwhê sêtap Anötö ndê
mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa tu
ŋgac dinaŋ-ŋga, ma tu ŋac sêsap
mêtê dakêŋ whiŋ-ŋga ti atac
whiŋ-ŋga dôŋ, ma sem dabuŋ dau
ma sêsa si lêŋ ti gauc ŋayham eŋ.

3

Yom pi gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ

1 Yom dindec iŋ yom ŋandô.
Asa naŋ tac whiŋ bu ti gôlôwac
dabuŋ si ŋagôlôŋ,* naŋ atac whiŋ
gweleŋ ŋayham daŋ. 2 Bocdinaŋ
ŋgac naŋ bu yob gôlôwac dabuŋ,
naŋ yob dau ŋapep, ma sa ndê lêŋ
gitêŋ e lau daŋ gitôm dom bu sêpu
iŋ. Iŋ nem awhê tigeŋ, ma kôm
gêŋ hoŋ ti gauc ŋawa. Alic bu iŋ
ŋgac kaiŋ bocdec. Iŋ ŋgac kôc
lau sa ti êmwasiŋ ŋac-ŋga, ma
ŋgac ti gauc gitôm bu êndôhôŋ
lau. 3 I ŋ ŋgac nôm gêŋ êŋiŋ iŋ-
ŋga dom, ma ŋgac tac ŋandê-ŋga
me ŋgac sôm lau-ŋga dom. Iŋ
ŋgac malô ma iŋ atac whiŋ mone
kêlêc dom. 4 Ŋgac naŋ bu yob
gôlôwac dabuŋ, naŋ yob dau ndê
balêkoc ŋapep e sêsôc iŋ ŋapu
ma sêtoc iŋ sa. 5 Ŋamalac daŋ
naŋ tôm dom bu nem gôliŋ iŋ
dau ndê gôlôwac, naŋ oc tôm dom
bu nem gôliŋ Anötö ndê gôlôwac
bocdinaŋ. 6 Ma ŋgac naŋ gêm dau
kwi ma kêŋ whiŋ ŋasawa apê eŋ,
naŋ akêŋ iŋ yob gôlôwac dabuŋ
dom. Bu mboe iŋ oc toc dau sa
e Anötö kêŋ ŋagêyô têŋ iŋ, gitôm
iŋ kêŋ têŋ Sadaŋ. 7 Alic bu iŋ
ŋgac naŋ gôlôwac dabuŋ ti lau
naŋ sêmbo gôlôwac ŋalôm dom,
naŋ hoŋ sêlic iŋ ŋayham. Ma

* **3:1** Yêc 3:1-7 Pol to yom pi gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ. Yêc Yom Grik iŋ to episkopos, naŋ danem kwi bu ‘ŋgac ŋamata-ŋga’ me ‘hetman.’ Lau ŋatô sem kwi bu ‘Bisop.’ Bocdinaŋ Pol ndê yom hêganôŋ gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ hoŋ gitôm Bisop me Siots Presiden me gêyobwaga.

bocdinaŋ gitôm dom bu lau daŋ
sêpu iŋ, ma Sadaŋ oc tôm dom bu
ku iŋ dulu.
8 Ma lau naŋ bu sênem akiŋ
gôlôwac dabuŋ,† naŋ bocdinaŋ.
Ŋac lau naŋ sêsa lêŋ gitêŋ eŋ ma
tu dinaŋ-ŋga lau hoŋ sêtoc ŋac sa.
Ŋac lau tasaŋ dom, magoc sêsôm
yom ŋandô eŋ. Ŋac lau sênôm
gêŋ êŋiŋ ŋac-ŋga dom, ma lau
naŋ sêŋsalê lêŋ daêsam tu sêtap
awa sa-ŋga dom. 9 Yom ŋandô
dakêŋ whiŋ-ŋga naŋ ŋahu sip
ŋalôm gi, naŋ sêsap dôŋ ŋaŋga,
ma sêsa lêŋ gitêŋ eŋ tu bu sêmbo
Anötö aŋgô-ŋga ti atac pa su
eŋ. 10 Bocdinaŋ lau naŋ mac bu
akêŋ ŋac tu sênem akiŋ gôlôwac
dabuŋ-ŋga, naŋ aŋsahê ŋac si lêŋ
ti sakiŋ muŋ, ma lau naŋ si giso
mbasi, naŋ goc sêkôc gweleŋ dau.
11 Yom kaiŋ tigeŋ hêganôŋ lau dau
si lauwhê. Ŋac lauwhê ti lêŋ solop
naŋ lau hoŋ sêtoc ŋac sa. Ŋac
sêyob si whasuŋ bu sêsôm yom
bambaliŋ pi lau ŋatô dom, lauwhê
gauc ŋawa, m a lauwhê naŋ lau
hoŋ sêkêŋ whiŋ bu gêŋ bocke naŋ
sêkêŋ sip ŋac amba, naŋ ŋac oc
sêyob ŋapep eŋ. 12 Ŋgac bocke
naŋ bu nem akiŋ gôlôwac dabuŋ,
naŋ nem awhê tigeŋ ma nem gôliŋ
iŋ ndê awhê ti balêkoc ŋapep.
13 Lau naŋ sem akiŋ ŋapep, naŋ
oc sêtap waê ŋayham sa, ma ŋac
oc sêlhac ŋaŋga ma atac l u-lu
dom tu ŋac si sêkêŋ whiŋ Yisu
Kilisi-ŋga.

Pol whê ndê bapia ŋahu sa

14-15 Aö gakêŋ bataŋ bu ŋasawa
sauŋ aö oc watêŋ am waloc.
Magoc aö gakôc gauc gi lu gi lu,
bu mboe gweleŋ daŋ oc hê aö
dôŋ, ma boc-dinaŋ dec gato bapia
dindec têŋ am. Ma gato yom hoŋ
dindec bu wawhê am nem gauc
sa pi lêŋ solop tu yac gôlôwac
dabuŋ taŋkuc-ŋga. Bu yac dati
Anötö Tali Ŋadau ndê gôlôwac
dabuŋ ma yac datôm alhö ŋaŋga
bu tambalaŋ iŋ ndê yom ŋandô.

Yom tampiŋ Kilisi-ŋga

16 Ma yac lau naŋ tam akiŋ
Anötö, naŋ dakêŋ whiŋ yom pi
Kilisi, naŋ ŋahu atu ma sip ŋalôm
gi. Yomandô! Bu yac dakêŋ whiŋ
yom bocdec bu:

Iŋ sip nom meŋ ti ŋamalac.
Ŋalau Dabuŋ whê iŋ sa ma tôc
asê bu iŋ ŋgac gitêŋ.
Ma aŋela sêlic iŋ.
Lau sêhoc ŋawaê ŋayham asê
pi iŋ yêc nom ŋagameŋ hoŋ.
Ma lau sêkêŋ whiŋ iŋ yêc
gameŋ sambob.
Ma Anötö kôc iŋ sa, mbu têŋ iŋ
ndê gameŋ ŋawasi-ŋga gi.

4

Lau oc sêhu yom ŋandô siŋ

1 Ŋalau Dabuŋ tôc asê yêc awê
bu têŋ têm ŋambu-ŋga, lau ŋatô
oc sêhu yom ŋandô dakêŋ whiŋ-
ŋga siŋ. Ma ŋac oc sêŋkuc
Sadaŋ ndê ŋalau sac ti ŋac si yom
tasaŋ. 2 Lau tasaŋ oc sêmeŋ ma
sêndôhôŋ yom tasaŋ dau e sêtim
lau ŋatô ma sêhu yom ŋandô siŋ.
Lau tasaŋ dinaŋ sêkôm gêŋ dau
ti atac pa su, ŋahu bu Sadaŋ pôc
ŋac si gauc ahuc e sêŋyalê si giso
dom. 3 Ŋac sêkêŋ yao bu lauwhê
ma ŋgac sênem dau dom, ma
sic yao ŋac bu sêneŋ gêŋ daneŋ-
ŋga ŋatô dom. Magoc yac lau
naŋ dakêŋ whiŋ ma taŋkuc yom
ŋandô, naŋ taŋyalê bu Anötö kêŋ
gêŋ daneŋ-ŋga dau bu yac daneŋ
ti danem daŋge iŋ. 4 Bu gêŋ hoŋ
naŋ Anötö kêŋ, naŋ gêŋ ŋayham
ma bocdinaŋ datec dom. Dakôc
sa ma danem daŋge iŋ. 5 Anötö

† **3:8** Yêc 3:8-13 Pol to yom pi lau bocke naŋ bu sênem akiŋ gôlôwac dabuŋ. Yêc Yom Grik iŋ to diakonoi, naŋ danem kwi bu ‘lau akiŋ.’ Bocdinaŋ yom dau gic waê lau naŋ bu sênem akiŋ gôlôwac dabuŋ, gitôm pasto (ŋgacsakiŋ), ma lau bata (ol elda), ma dabuŋwaga.

ndê yom ma mbec naŋ dateŋ, naŋ
gitôm bu kôm gêŋ hoŋ ti dabuŋ.

Pol gêm la Timoti

6 Am bu whê yom hoŋ dindec sa
têŋ am nem asidôwai sêkêŋ whiŋ-
ŋga, dec am oc ti Yisu Kilisi ndê
ŋgac akiŋ-ŋga ŋayham. Tôm am
kôm e meŋ têŋ kwahic dec, sap
yom ŋandô dakêŋ whiŋ-ŋga dôŋ,
ma daŋam wambu yom ŋayham
naŋ yac ac dulu têŋ am, bu gêŋ
dau oc puc am dôŋ bu lhac ŋaŋga
tôm bêc hoŋ. 7 Ma miŋ ŋambwa
naŋ lau andô naŋ sem gauc Anötö,
naŋ sic dulu têŋ lau wakuc, ma
yom ŋasawa-ŋga hoŋ, naŋ am
tec yêc-ŋga. Yob daôm nem lêŋ
ŋapep, ma timêtê daôm tu bu ti
Anötö ndê ŋgac gitêŋ-ŋga. 8 Lau
naŋ sêtimêtê dau ŋamlic tu sêtap
licwalô sa tu gêŋ nom-ŋga-ŋga,
naŋ oc nem ŋac sa ŋandô dom.
Magoc yac bu datimêtê dauŋ tu
dasa Anötö ndê lêŋ gitêŋ-ŋga, oc
nem yac sa ŋandô. Oc nem yac
sa têŋ kwahic dec, ma têŋ têm
ŋambu-ŋga bocdinaŋ.
9 Yom dec aö bu wasôm, iŋ yom
ŋandô ma yom ŋayham tu lau
hoŋ sêkôc sa ma sêkêŋ whiŋ-ŋga.
10 Anötö Tali Ŋadau kêmasaŋ lêŋ
bu nem lau hoŋ si, ma lau naŋ
sêkêŋ whiŋ iŋ, naŋ sêtap lêŋ dau
sa su. Bocdinaŋ yac dakêŋ bataŋ
bu oc datap yom dau ŋa-ŋandô
sa, dec dalhac ŋaŋga ti dakôm
gweleŋ bu dapuc yom dau dôŋ.
11 Êmdôhôŋ yom hoŋ dindec
ma ndic atu lau bu sêsôc ŋapu.
12 Yob daôm bu kôm nem gêŋ hoŋ
ŋapep, ma lau daŋ oc sêpu am
bu am balê wakuc dom. Yob nem
lêŋ mbo-ŋga, sôm yom ŋayham
eŋ, sap mêtê atac whiŋ lau ti kêŋ
whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga, ma sa nem
lêŋ gitêŋ bu tôc dôhôŋ ŋayham
têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêlic
ma sêŋkuc. 13 Kêŋ daôm sambuc
bu nem akiŋ Anötö e tôm aö
wahôc asê am. Sam iŋ ndê yom
naŋ sêto yêc, naŋ asê têŋ lau, nem
mêtê ŋac, ma êmdôhôŋ ŋac.
14 Muŋ-ŋga, têŋ ndoc lau bata
sêkêŋ amba sac am, naŋ ŋac si
daŋ tisa gitôm propet, ma hoc
yom asê pi mwasiŋ naŋ Ŋalau
Dabuŋ oc kêŋ têŋ am, tu kôm
Anötö ndê gweleŋ-ŋga. Kwahic
dec aö bu wapuc am dôŋ bu kôm
nem gweleŋ ŋapaŋ ŋa mwasiŋ
dinaŋ ŋa-ŋaclai. 15 Kôc aneŋ yom
dindec sa ma kôm ŋandô sa. Kêŋ
nem ŋalôm sambuc tu kôm Anötö
ndê gweleŋ-ŋga, ma lau hoŋ oc
sêlic am nem gweleŋ ŋa-ŋandô
yêc awê. 16 Yob daôm nem lêŋ ti
yom naŋ am kêdôhôŋ têŋ lau, naŋ
ŋapep. Sap lêŋ ŋayham ti yom
ŋandô dôŋ ma lhac ŋaŋga, ma am
bu kôm bocdinaŋ, dec am oc tap
Anötö ndê mwasiŋ nem am si-ŋga
ŋa-ŋandô sa, ma lau naŋ sêkôc
am nem yom sa, naŋ bocdinaŋ.

5

1 Am bu nem la ŋamalac andô
daŋ, naŋ goc sôm yom ŋaŋga têŋ
iŋ dom. Sôm yom tôm am bu sôm
têŋ am daôm damam. Ma nem la
balêi wakuc tôm am bu kôm têŋ
am daôm nem asimi. 2 Lic lauwhê
atu-tu tôm am daôm dinam, ma
bawhêi nditôm am lhômwêi, ma
kôm mêtê ŋawasi eŋ têŋ ŋac.

Yom pi lauwhê sawa

3 Lauwhê sawa naŋ si lau mba
tu sênem ŋac sa-ŋga, naŋ toc ŋac
sa ŋapep ma nem ŋac sa. 4 Magoc
awhê sawa daŋ bu ndê balêkoc
me puŋgaci ti puwêi sêmbo, goc
gweleŋ sênem iŋ sa-ŋga yêc ŋac
amba. Ŋalêŋ dinaŋ ŋac si lêŋ
sênem akiŋ Anötö-ŋga oc nem
ŋandô, ma sêô sakiŋ naŋ dinda
ti dambai ma pui sêkôm têŋ ŋac
muŋ su. Ma lêŋ dinaŋ gic Anötö
tandô ŋayham. 5 Magoc awhê
sawa daŋ naŋ mbo tawasê ma
pônda lau tu sênem iŋ sa-ŋga,
naŋ oc teŋ mbec ôbwêc ma ac,

ma takwê Anötö bu nem iŋ sa.
6 Awhê sawa naŋ êlêmê po dau
sa ŋa gêŋ ŋayham-ŋayham nom-
ŋga, naŋ gitôm awhê batê daŋ yêc
Anötö aŋgô-ŋga.
7 Am whê yom dindec sa têŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, bu sêsa si
lêŋ ŋapep e lau daŋ sêtôm dom
bu sêŋgôliŋ yom pi ŋac. 8 Asa naŋ
sôm bu iŋ kêŋ whiŋ Yisu, magoc
gêm dinda lu damba me iŋ dau
ndê lau sa dom, naŋ tôc asê bu
iŋ ndê kêŋ whiŋ iŋ gêŋ tasaŋ, ma
kôm mêtê sac sambuc hôc gêlêc
lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ si
mêtê sac su.
9 Mac bu akêŋ awhê sawa
daŋ ndê ŋaê sip lauwhê sawa
si ŋadênaŋ,* goc gauc nem gêŋ
bocdec. Iŋ bu ndê yala hôc gêlêc
60 su, naŋ goc gitôm bu mac akêŋ
iŋ ndê ŋaê sip lauwhê sawa si
ŋadênaŋ. Ma alic bu iŋ awhê
naŋ sap iŋ nakweŋ dôŋ ŋapep têŋ
ndoc iŋ mbo tali. 10 Ma iŋ awhê
naŋ lau hoŋ sêtoc iŋ sa bu iŋ
awhê kôm mêtê ŋayham-ŋga. Iŋ
yob ndê balêkoc ŋapep, iŋ awhê
kôc lau sa ti êmwasiŋ ŋac-ŋga,
ma iŋ gêm akiŋ lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga, gitôm iŋ kêgwiniŋ dau ma
kêgwasiŋ ŋac gahi. Ma iŋ awhê
naŋ êlêmê gêm lau ti ŋawapac sa,
ma kôm gweleŋ ŋayham daêsam
whiŋ bocdinaŋ. Awhê sawa naŋ
ndê lêŋ ŋayham gitôm dinaŋ, naŋ
akêŋ iŋ ndê ŋaê sip lauwhê sawa
si ŋadênaŋ.
11 Magoc lauwhê wakuc naŋ sêti
lauwhê sawa, naŋ akêŋ ŋac si ŋaê
sip ŋadênaŋ dom. Têŋ ŋamata-
ŋga ŋac oc sêkêŋ si atac whiŋ ma
sêmatiŋ pwac bu sênem akiŋ Kil-
isi, magoc mboe ŋasawa sauŋ ŋac
oc ŋalôm pwê bu sênem ŋgac tiy-
ham. 12 Ŋac bu sêkôm bocdinaŋ,
dec tôm ŋac sic si pwac dinaŋ
popoc ma sêkôm giso atu. 13 Ma
gêŋ ŋatô whiŋ. Lauwhê sawa
wakuc ŋatô sêsa lêŋ oyom-ŋga
e tidôŋ ŋac. Ŋac atac whiŋ bu
sêŋsêlêŋ sêlom-sêlom andu, ma
sêsec gameŋ ti sêuŋ lau ŋatô si
yom sa. Ŋac sêsôm yom daêsam
so yom ŋayham dasôm-ŋga. 14 Tu
dinaŋ-ŋga dec aö êlêmê gakêŋ
ŋagôliŋ têŋ lauwhê sawa wakuc
bu sênem ŋgac tiyham, sêkôc
balêkoc, ma sêyob si andu ti si
lau. Ma bocdinaŋ oc nditôm dom
bu yac neŋ ŋacyo daŋ sôm yom bu
pu yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ
lêŋ. 15 Aö gasôm yom dinaŋ, ŋahu
bu lauwhê sawa ŋatô sêhu Anötö
siŋ su, ma sêsa Sadaŋ ndê lêŋ.
16 Mac lauwhê naŋ akêŋ whiŋ
Yisu, naŋ aŋgô. Awhê sawa daŋ
bu mbo mac nem toŋ, dec mac
anem iŋ sa andic ŋawaê. Ma
bocdinaŋ oc kêŋ ŋawapac têŋ
gôlôwac dabuŋ dom, ma lauwhê
sawa naŋ sêpônda dau ŋandô,
naŋ gôlôwac dau oc tôm bu
sênem ŋac sa.

Yom pi lau bata

17 Lau bata naŋ sêkêŋ dau sam-
buc ma sem gôliŋ gôlôwac dabuŋ
ŋapep, naŋ datoc ŋac sa êŋlêc.
Ma ŋac naŋ sem mêtê ti sêndôhôŋ
lau, naŋ yom dindec hêganôŋ ŋac
solop. 18 Gauc nem Anötö ndê
yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

> Têŋ ndoc mac akêŋ makao
> sêkôm gweleŋ bolom-ŋga,
> naŋ asô ŋac tôkwa ahuc dom.
> Sêneŋ bolom ŋatô ô ŋac si
> gweleŋ. *[Diut 25:4]*

Ma yac neŋ yom daŋ tiyham
yêc bocdec, “Asa naŋ bu kôm
gweleŋ, naŋ akêŋ iŋ ndê ŋaôli têŋ
iŋ ŋapep.” 19 Ŋamalac tigeŋ bu

* **5:9** Pol to yom pi lauwhê sawa si ŋadênaŋ, magoc iŋ tôc ŋadênaŋ dau ŋahu tiawê dom. Lau ŋatô gauc gêm bu ŋadênaŋ dau gic waê lauwhê sawa hoŋ naŋ gôlôwac dabuŋ Epesas-ŋga sêyob ti sem sa - alic ŋabatiŋ 16. Ma lau ŋatô gauc gêm bu lauwhê naŋ si ŋaê yêc ŋadênaŋ, naŋ sêkêŋ dau sambuc tu sênem akiŋ Yisu ma gôlôwac dabuŋ-ŋga (ŋabatiŋ 5, 10 ma 11).

êŋgôliŋ yom pi ŋgac bata daŋ,
naŋ am ŋgô iŋ ndê yom dau dom.
Magoc lu me tö bu sêpuc iŋ ndê
yom dau dôŋ, naŋ goc êmatôc
yom dau. 20 Am bu tap sa bu yom
ŋandô, dec sôm ŋgac bata dau
yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga, bu lau sêlic
ma sêtöc dau.

Pol gêm la Timoti

21 Yêc Anötö lu Yisu Kilisi ma
aŋela naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa,
naŋ si aŋgô-ŋga, naŋ wasôm têŋ
am bu êmkuc aneŋ yom hoŋ din-
dec, ma kôm mêtê ŋayham eŋ têŋ
lau hoŋ. Lhac whiŋ lau toŋ daŋ,
ma lic toŋ daŋ sac dom. 22 Am
bu êmyaliŋ lau ŋatô sa tu sêkôm
gweleŋ-ŋga, dec êmsahê ŋac si
lêŋ muŋ, ma kêŋ amam sac ŋac
sep dom. Ma yob daôm bu sa nem
lêŋ ŋawasi eŋ. Ndic ahê lau naŋ
sêkôm mêtê sac, bu wêkaiŋ ŋac si
sac ŋagêyô dom.
23 Nôm bu ŋambwa dom. Nôm
wain ŋagec tu am ŋatac-ŋga. Ma
oc nem am sa tu am nem gêmbac
naŋ kôm am ŋapaŋ-ŋga.

Mêtê hoŋ naŋ lau sêkôm oc meŋ tiawê

24 Lau ŋatô si mêtê sac yêc awê,
ma bocdinaŋ ŋac si yom pi un-
dambê gi su, ma Anötö kêmasaŋ
ŋagêyô su bu kêŋ têŋ ŋac têŋ
têm ŋambu-ŋga. Ma lau ŋatô si
sac yêc siŋ dau têŋ kwahic dec,
magoc oc meŋ sa tiawê têŋ têm
ŋambu-ŋga, ma sêtap si ŋagêyô
sa. 25 Ma ŋalêŋ tigeŋ, lau gitêŋ
ŋatô si mêtê ŋayham yêc awê.
Ma mêtê ŋayham naŋ kwahic dec
yêc awê dom, naŋ oc tôm dom bu
yêc siŋ dau ŋapaŋ. Oc sa meŋ
tiawê.

6

Yom pi lau akiŋ ŋambwa

1 Sôm têŋ lau akiŋ ŋambwa
naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, bu sêsôc
si ŋadaui ŋapu, ma sêtoc ŋac sa
ŋapep. Ŋac bu sêkôm dom, goc
lau naŋ sêlic, naŋ oc sêpu Anötö
ndê ŋaê ti yom naŋ yac tandôhôŋ
pi iŋ. 2 Ma ŋgac akiŋ daŋ bu
ndê ŋadau kêŋ whiŋ Yisu whiŋ,
goc sôm têŋ ŋgac akiŋ dau bu toc
dau sa têŋ iŋ ndê ŋadau bu iŋlu
sêti asidôwa tu iŋlu si sêkêŋ whiŋ-
ŋga lec dom. Magoc iŋ nem akiŋ
iŋ ndê ŋadau ŋapep eŋ, ŋahu
bu iŋ ndê gweleŋ oc nem ndê
asidôwa kêŋ whiŋ-ŋga naŋ Anötö
tac whiŋ, naŋ sa.

Puc pi lau naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ

Êmdôhôŋ yom hoŋ dindec têŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma êmgilí
ŋac bu sêŋkuc ŋapep. 3 Ŋamalac
daŋ bu êndôhôŋ yom naŋ so aneŋ
yom naŋ gato sip bapia dindec,
me so yom ŋandô naŋ Pômdau
Yisu Kilisi dau kêdôhôŋ, me so
yom naŋ tandôhôŋ pi Anötö ndê
lêŋ, naŋ tôc asê bocdec bu. 4 Iŋ
ŋgac toc dau sa-ŋga, ma kêyalê
gêŋ daŋ ŋapep dom. Iŋ tac
whiŋ yom agwa-agwa ŋambwa,
ma yom naŋ kôm lau sêseŋ dau.
Tu yom kaiŋ dinaŋ-ŋga dec lau
sem lêmuŋ dau, sic dau, sêsôm
yom sac-sac pi dau, ma sêkôc gauc
sac pi si asidôwai. 5 Lau kaiŋ
dinaŋ si gauc kêŋsôŋ, ma sêseŋ
dau ŋapaŋ. Yom ŋandô daŋ yêc
ŋac si ŋalôm dom. Ŋac gauc gêm
bu lêŋ danem akiŋ Anötö-ŋga ti
lêŋ sêtap awa sa-ŋga ŋambwa.

Yom pi lêŋ atac whiŋ mone-ŋga

6 Magoc yac bu danem akiŋ
Anötö ma atac ŋayham pi gêŋ
bocke naŋ iŋ bu kêŋ têŋ yac,
naŋ gitôm datap awa ŋandô sa
su. 7 Bu têŋ têm dinaŋi sêkôc
yac, naŋ dahôc asê amaŋ sawa,
ma dambac ndu ti amaŋ sawa
bocdinaŋ. 8 Magoc gêŋ daneŋ-ŋga
ti ŋakwê bu yêc yac-ŋga, dec yac
atac ŋayham pi gêŋ dau. 9 Lau
naŋ atac whiŋ bu sêti lau ti lêlôm,
naŋ si atac whiŋ dinaŋ oc ti lêŋ

Sadaŋ êntôm ŋac-ŋga, ma ŋac oc
sêpeŋ ma sêsip iŋ ndê akô sêndi.
Ŋac oc tagatu gêŋ daêsam, ma
sêsa lêŋ gauc mbasi-ŋga tu sêtap
gêŋ dau sa-ŋga, e kôm ŋac sêtisac
ma sêniŋga. 10 Sac daêsam ŋahu
yêc lêŋ atac whiŋ mone-ŋga. Lau
ŋatô sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ su,
ŋahu bu mêtê atac whiŋ mone-
ŋga gêm ŋac ahuc sambuc. Ma tu
dinaŋ-ŋga dec ŋawapac daêsam
tap ŋac sa.

Pol gic yomsu Timoti

11 O Anötö ndê ŋgac, am ŋgô
su naŋ. Ndic ahê mêtê sac hoŋ
dinaŋ. Êmsahê ŋaŋga bu kôm
mêtê gitêŋ ma sa Anötö ndê lêŋ
eŋ. Sap nem kêŋ whiŋ ti mêtê atac
whiŋ lau-ŋga dôŋ, puc daôm dôŋ
bu kôm Anötö ndê gweleŋ ma lic
ŋakam sa dom, ma mbo ti nem lêŋ
malô eŋ. 12 Lhac ŋaŋga ma ndic
siŋ têŋ lêtôm hoŋ naŋ bu ku am
nem kêŋ whiŋ dulu. Muŋ-ŋga lê
am hoc yom asê yêc lau daêsam
aŋgô-ŋga bu am kêŋ whiŋ Yisu
Kilisi. Gêŋ dau tôc asê bu am
tap Anötö ndê galem ndöc tamli
ŋapaŋ-ŋga sa su. Bocdinaŋ sap
galem dau ŋa-ŋandô dôŋ ŋaŋga
eŋ. 13 Yêc Yisu Kilisi, naŋ sôm
ndê yom asê solop têŋ Pontias
Pailot, ma yêc Anötö naŋ kêŋ
gêŋ hoŋ sêmbo tali, naŋ aŋgô-
ŋga, aö wandic atu am bocdec bu.
14 Yom hoŋ naŋ aö gac atu am,
naŋ êmkuc ŋapep, ma sa nem
lêŋ solop ti dabuŋ eŋ, e yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi mbu meŋ hôc
asê, 15 têŋ ndoc naŋ Anötö kêyaliŋ
sa su.

Tampiŋ Anötö dandic ŋawaê.
Iŋ tigeŋ iŋ gêŋ hoŋ ŋadau. Iŋ
kiŋ hoŋ si Kiŋ, ma pômdau hoŋ
si Pômdau. 16 Iŋ mbo titêm-titêm
ma oc pacndê dom. Iŋ ndöc ndê
ŋawê atu ŋalôm, tôm dom bu
ŋamalac daŋ tigasuc ŋawê dau
me lic iŋ. Iŋ ndê waê ŋayham ti
iŋ ndê ŋaclai atu oc yêc ŋapaŋ.
Yomandô!
17 Sôm têŋ lau ti lêlôm bu sêtoc
dau sa dom ma takwê ŋac si awa
nom-ŋga bu nem ŋac sa lec dom.
Bu awa iŋ gêŋ yêc ŋapaŋ-ŋga
dom, oc niŋga. Ndic atu ŋac bu
takwê Anötö naŋ kêmwasiŋ yac
ŋa gêŋ daêsam tu kôm yac atac
ŋayham-ŋga. 18 Ma ndic atu ŋac
bu sêkôm mêtê ŋayham eŋ têŋ
lau hoŋ, ma bu sêkêŋ si awa ti
wapa tu bu sênem lau ŋatô sa,
ma sêmwasiŋ ŋac-ŋga. 19 Sêkôm
bocdinaŋ dec ŋac oc sêpo si
awa ŋandô sa yêc undambê tu
têm ŋambu-ŋga-ŋga, naŋ ŋac oc
sêtap lêŋ ŋandô dandöc taŋli-ŋga
sa.
20 O Timoti. Gweleŋ ti yom
ŋandô hoŋ naŋ Anötö kêŋ sip am
amam, naŋ yob ŋapep eŋ. Ndic
ahê lau naŋ sêsap yom ŋambwa-
ŋambwa dôŋ, ma sêndôhôŋ yom
naŋ so yom ŋandô. Lau dau gauc
gêm bu ŋac sêtap gauc ŋandô sa,
magoc mba. 21 Lau naŋ sêkêŋ
whiŋ yom tasaŋ dinaŋ, naŋ sêhu
si sêkêŋ whiŋ Yisu siŋ su.

Anötö ndê mwasiŋ têŋ mac.

Pol ndê bapia tilu-ŋga têŋ Timoti
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pol ndöc gapocwalô ndöc Rom, ma kêsahê bu ŋasawa sauŋ oc sêndic iŋ ndu, dec to ndê bapia tilu-ŋga dindec têŋ Timoti. Pol tac whiŋ Timoti ndu andô, ma to bapia dindec bu puc iŋ dôŋ bu lhac ŋaŋga, ma maya dau me töc dau dom bu hoc ŋawaê ŋayham asê. Iŋ tac whiŋ bu Timoti lhac gitôm Yisu ndê ŋgac siŋ-ŋga ŋayham daŋ. Ma Pol gêm la Timoti bu yob dau tu mêtê sac tidau-tidau naŋ oc êŋsôwec tiatu têŋ têm ŋambu-ŋga, ma kêŋ puc iŋ pi kêdôhôŋwaga tasaŋ.

Pol gic hu ndê bapia

1 Aö Pol, naŋ gati Yisu Kilisi ndê †aposel kêkuc Anötö ndê atac whiŋ. Iŋ gic bata bu lau naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi oc sêtap seŋ sêndöc tali-ŋga sa, dec kêyaliŋ aö sa gati aposel, bu wahoc yom dau asê têŋ lau. 2 Gato bapia dindec têŋ aneŋ atuŋgac tac whiŋ-ŋga, am Timoti. Mwasiŋ ti tawalô ma yom malô akêŋ Damaŋ Anötö lu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi têŋ am.

Pol puc Timoti dôŋ

3 Aö gam akiŋ Anötö tôm damaŋi sêkôm, ma galhac iŋ aŋgô-ŋga ti atac pa su tu aneŋ lêŋ-ŋga. Ma tôm ôbwêc ti acsalô, aö gauc gêm am yêc aneŋ mbec ŋalôm, ma aö gam daŋge Anötö tu am-ŋga. 4 Aö gauc gêm ndoc naŋ hêclu dahu dauŋ siŋ, ma am taŋ. Tu dinaŋ-ŋga aö tac whiŋ bu walic am tiyham, oc kôm aö atac ŋayham sa. 5 Ma aö gauc gêm am nem lêŋ kêŋ whiŋ ŋaŋga-ŋga. Aö kayalê bu am nem pômwê Lois lu dinam Yunis sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, ma gakêŋ whiŋ bu am kêkuc iŋlu si lêŋ. 6 Tu dinaŋ-ŋga dec aö bu wateŋ am bu gauc nem Anötö ndê mwasiŋ naŋ am kôc têŋ ndoc aö gakêŋ amaŋ sac am. Lhac ŋaŋga ma kôm gweleŋ ŋa mwasiŋ dau ŋa-ŋaclai, gitôm am kôm ya golom tiatu. 7 Anötö kêŋ ndê Ŋalau têŋ yac, ma bocdinaŋ dec datöc dauŋ tu sake-ŋga? Iŋ kêŋ ndê Ŋalau tu kêŋ ŋaclai têŋ yac, ma tu dambo ti mêtê atac whiŋ lau-ŋga, ma dayob dauŋ neŋ lêŋ-ŋga.

8 Bocdinaŋ mayam daôm tu hoc yom asê pi yac neŋ Pômdau-ŋga dom. Ma mayam tu aö gandöc gapocwalô tu iŋ-ŋga dom. Mba! Lhac ŋaŋga whiŋ aö ma hêclu dahôc ŋawapac tu Yisu ndê ŋawaê ŋayham-ŋga, tôm Anötö dau kêŋ ndê ŋaclai bu puc hêclu dôŋ. 9 Iŋ gêm yac si ma kêgalêm yac sa bu dasa iŋ ndê lêŋ dabuŋ. Iŋ kôm gêŋ dau tu yac neŋ ŋayham daŋ-ŋga dom. Magoc iŋ kôm tu iŋ dau ndê mêtê atac whiŋ ti êmwasiŋ yac-ŋga. Têŋ têm iŋ kêŋ undambê ti nom su dom, naŋ iŋ kêmatiŋ yom tidôŋ bu êmwasiŋ yac tu Yisu Kilisi-ŋga. 10 Ma yac neŋ †Ŋgac Nem Yac Si-ŋga Yisu Kilisi meŋ hôc asê nom su, dec Anötö ndê mwasiŋ dau meŋ tiawê. Ma ŋawaê ŋayham tôc asê bu Yisu Kilisi ku ŋaclai dambac ndu-ŋga dulu, ma iŋ ti yac neŋ seŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga. 11 Ma tu ŋawaê ŋayham dau-ŋga, dec Anötö kêyaliŋ aö sa gati ŋgac aheŋ-ŋga ma aposel, ma kêkiŋ aö bu wandôhôŋ lau. 12 Tu dinaŋ-ŋga dec gahôc ŋawapac dindec. Magoc aö mayaŋ dauŋ dom, galhac ti atac pa su. Ŋahu bu aö gakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, ma aö kayalê iŋ tidôŋ. Ma gakêŋ dauŋ

ti neŋ gêŋ hoŋ sip iŋ amba, ma
gakêŋ whiŋ bu iŋ gitôm bu yob
ŋapep e bêc ŋambu-ŋga.
13 Yom ŋandô naŋ aö kadôhôŋ
têŋ am, naŋ kôc dôŋ gitôm dôhôŋ
ŋayham bu êndôhôŋ têŋ lau. Ma
lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga ti atac whiŋ
asidôwai-ŋga, naŋ gic lau sêkêŋ
whiŋ Yisu Kilisi-ŋga ŋawaê, naŋ
am sap dôŋ ŋaŋga. 14 Ŋalau
Dabuŋ naŋ mbo yac lau dakêŋ
whiŋ-ŋga neŋ ŋalôm, naŋ puc am
dôŋ bu yob yom ŋandô dakêŋ
whiŋ-ŋga naŋ aö gakêŋ sip am
amam su.
15 Am kêyalê bu Pigelas lu
Hemogene ma lau Esia-ŋga hoŋ
naŋ sêmbo malac Rom, naŋ sêhu
aö siŋ su. 16 Magoc aö wateŋ
Pômdau bu tawalô Onesiporas ti
ndê gôlôwac hoŋ, ŋahu bu iŋ gêm
aö sa tidim daêsam. Ma iŋ maya
tu aö gandöc gapocwalô-ŋga dom.
17 Têŋ ndoc iŋ hôc asê malac Rom,
naŋ kêsalê aö ŋaŋga e tap aö sa.
18 Ma am kêyalê su bu têŋ ndoc aö
gambo malac Epesas, naŋ iŋ gêm
aö sa daêsam. Tu dinaŋ-ŋga aö
wateŋ Pômdau bu tawalô iŋ, ma
nem iŋ sa têŋ bêc ŋambu-ŋga.

2

1 Bocdinaŋ aneŋ balê, lhac
ŋaŋga tôm Yisu Kilisi ndê mwasiŋ
puc am dôŋ. 2 Yom naŋ aö
gahoc asê yêc lau daêsam aŋgô-
ŋga, naŋ am ŋgô su ma kêyalê.
Kwahic dec aö bu wasôm têŋ
am bu êmyaliŋ lau ŋatô sa, naŋ
sêsap Kilisi ma yom ŋandô dôŋ
ŋaŋga, ma êmdôhôŋ yom dau têŋ
ŋac e sêŋyalê tidôŋ, goc sêkôm
gweleŋ sêwhiŋ am ma sêndôhôŋ
lau ŋatô. 3 Lhac ŋaŋga ma hôc
ŋawapac whiŋ yac, tôm Yisu Kilisi
ndê ŋgac siŋ-ŋga ŋayham daŋ.
4 Ŋgac siŋ-ŋga ŋayham kôc gauc
pi iŋ ndê gweleŋ ndic siŋ-ŋga
ŋapaŋ, ma hêgo dau tu gêŋ ŋatô-
ŋga dom. Ŋahu bu iŋ bu kôm
gêŋ hoŋ tôm iŋ ndê ŋadau tac
whiŋ. 5 Ma ŋalêŋ tigeŋ, asa
naŋ kêti whiŋ lau naŋ sênti tu
sêhôc gêgêlêc dandi-ŋga, naŋ kêti
kêkuc ŋagôliŋ solop. Iŋ bu êŋkuc
ŋagôliŋ dom, dec oc tôm dom bu
iŋ kôc ŋaôli naŋ gic waê ŋgac
ŋamata-ŋga. 6 Ma ŋalêŋ solop
bu ŋgac gweleŋ andô kôc gêŋ
ŋandô tu neŋ-ŋga yêc ndê ôm
tiŋamata. 7 Kôc gauc pi aneŋ yom
hoŋ dindec, bu Pômdau oc whê
am nem gauc sa pi yom dau ŋahu.
8 Am bu hôc ŋawapac, dec gauc
nem Yisu Kilisi naŋ sa akêŋ Dawid
ndê toŋ, naŋ Anötö uŋ iŋ sa akêŋ
lau batê-ŋga. Ŋawaê ŋayham
naŋ aö gahoc asê, naŋ ŋahu iŋ
dau. 9 Tu ŋawaê ŋayham dau-
ŋga, dec gahôc ŋawapac ma sêsô
aö dôŋ ŋa sen gitôm ŋgac sac
daŋ. Ŋac sêsô aö dôŋ, magoc
oc tôm dom bu sêsô Anötö ndê
yom dôŋ. 10 Aö galic ŋayham bu
wahôc ŋawapac, tu bu wanem
lau naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa muŋ
su, naŋ sa. Aö bu watôc seŋ têŋ
ŋac bu sêtap Anötö ndê mwasiŋ
nem ŋac si-ŋga sa tu Yisu Kilisi-
ŋga, ma sêndöc tali ŋapaŋ yêc
Anötö ndê gameŋ ŋawê-ŋga.
11 Yom dindec iŋ yom ŋandô
solop:

Yac bu dambac ndu dawhiŋ
Yisu, oc dambo taŋli dawhiŋ
iŋ bocdinaŋ.
12 Yac bu dalhac ŋaŋga têŋ ndoc
ŋawapac tap yac sa, dec yac
oc danem gôliŋ dawhiŋ iŋ.
Yac bu dasôm bu dati iŋ ndê
dom ma dasêc iŋ ahuc, dec iŋ
oc sêc yac ahuc bocdinaŋ.
13 Yac bu dakêŋ whiŋ gwalec,
tigeŋ Yisu iŋ Yom Ŋandô
Ŋadau, ma yom bocke naŋ iŋ
gic bata tu yac-ŋga, naŋ oc
kôm ŋandô sa. Ŋahu bu iŋ
gitôm dom bu sêc dau ndê
yom ahuc.

Anötö ndê lau gweleŋ-ŋga si lêŋ

14 Yom hoŋ dindec, am kêŋ lhac
gôlôwac dabuŋ si gauc ŋapaŋ e
tidôŋ ŋac. Yêc Anötö aŋgô-ŋga
kêŋ puc ŋac bu sêseŋ dandi tu
yom ŋambwa-ŋambwa-ŋga dom.
Ŋac bu sêseŋ dau, dec oc ŋandô
mba, ma oc kôm lau ŋatô si sêkêŋ
whiŋ tisac. 15 Êmsahê ŋaŋga bu
kôm nem gweleŋ hoŋ bu ndic
Anötö tandô ŋayham. Ma iŋ
oc lic am gitôm ŋgac gweleŋ-
ŋga ŋayham naŋ whê iŋ ndê
yom ŋandô sa ŋapep, ma gêŋ
daŋ oc kôm am mayam daôm
dom. 16 Ndic ahê lau naŋ sêŋlhiŋ
Anötö siŋ ma sem yomgalôm pi
gêŋ ŋambwa-ŋambwa nom-ŋga
ŋapaŋ. Bu lau naŋ sêsap yom
kaiŋ dinaŋ dôŋ, naŋ si mêtê sac
oc êŋsôwec tiatu ŋapaŋ e sêhu
Anötö siŋ gacgeŋ. 17 Ma yom
dau oc tiapa ma kôm lau sêtisac,
nditôm gambocbôm sac naŋ gêŋ
lau tidac-tidac. Himeneus lu Pile-
tus sêmbo lau dinaŋ si toŋ ŋalôm.
18 Iŋlu sêhu yom ŋandô siŋ su.
Sêsôm têŋ lau bu ndoc lau sêtisa
akêŋ lau batê-ŋga meŋ hôc asê su.
Ma bocdinaŋ sêkôm lau ŋatô si
sêkêŋ whiŋ tisac.

19 Magoc Anötö ndê yom ŋandô
iŋ gitôm alhö ŋaŋga, naŋ iŋ po
iŋ ndê gôlôwac dabuŋ sa sêlhac
ŋahô. Ma iŋ kêŋ yom ŋalhô dinda
lu têŋ yac bocdec bu, “Lau naŋ sêti
Pômdau ndê lau, naŋ iŋ kêyalê
ŋac hoŋ tidôŋ,” ma “Lau hoŋ naŋ
sêsôm bu sêkêŋ whiŋ Pômdau,
naŋ sêhu mêtê sac hoŋ siŋ maŋ.”

20 Wapa gweleŋ-ŋga tidau-tidau
yêc ŋgac ti lêlôm ndê andu
ŋalôm. Ŋatô gic waê gweleŋ
tiwaê, ma ŋatô gic waê gweleŋ
bambaliŋ. Gêŋ tiwaê sêmasaŋ
ŋa gol ma silba, ma gêŋ waêmba
sêmasaŋ ŋa a me nom. 21 Ma
yêc yac ŋamalac bocdinaŋ. Mêtê
daêsam yêc tu taŋkuc-ŋga. Asa
naŋ timêtê dau ŋapep ma hu
mêtê sac hoŋ siŋ, naŋ gitôm gêŋ
naŋ sêmasaŋ ŋa gol ma silba. Iŋ
oc ti ŋgac akiŋ ŋayham ma dabuŋ
bu nem akiŋ yac neŋ Ŋadau, ma
iŋ oc tôm bu kôm gweleŋ ŋayham-
ŋayham daêsam.

22 Mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga naŋ
balêi sêkôm, naŋ hu siŋ gacgeŋ.
Ma êmkuc lêŋ gitêŋ ti mêtê dakêŋ
whiŋ-ŋga ti atac whiŋ lau-ŋga
ma lêŋ yom malô-ŋga, tôm lau
naŋ sêkêŋ whiŋ Pômdau sêkôm
ti ŋalôm ŋawasi eŋ. 23 Lau naŋ
sêseŋ dau tu yom gauc mbasi-
ŋga, naŋ ndic sôŋ daôm whiŋ ŋac
dom. Bu yom kaiŋ dinaŋ oc li lau
sa ma sêkêŋ kisa dandi.

24 Asa naŋ bu ti Pômdau ndê
ŋgac akiŋ ŋayham, naŋ ndic ahê
yom naŋ kôm lau sêseŋ dau-ŋga
maŋ. Ma iŋ kôc ndê ŋalôm dôŋ
ma tac ŋandê ŋagahô tu gêŋ naŋ
lau sêkôm têŋ iŋ-ŋga, naŋ dom.
Ŋayham bu iŋ ŋgac tigauc naŋ
gitôm bu êndôhôŋ lau ŋatô, ma iŋ
kôm mêtê malô ti ŋayham têŋ lau
hoŋ. 25 Lau naŋ bu sêseŋ Anötö
ndê yom ŋandô, naŋ goc iŋ oc
êndôhôŋ ŋac ti ndê ŋalôm malô,
bu mboe Anötö oc kêŋ ŋac sênem
si ŋalôm kwi, ma whê ŋac si gauc
sa e sêŋyalê yom ŋandô. 26 Ŋac oc
sêŋyalê bu muŋ-ŋga sêpeŋ sêsip
Sadaŋ ndê akô si, ma sêti iŋ ndê
lau akiŋ ŋambwa naŋ sêkôm tôm
iŋ atac whiŋ. Magoc ŋac bu si
gauc sa ma sênem dau kwi, dec
oc tôm bu sêhu Sadaŋ siŋ ma sêsa
Anötö ndê lêŋ.

3

Mêtê sac têm ŋambu-ŋga-ŋga

1 Aö wasôm têŋ am bu têŋ têm
ŋambu-ŋga mêtê sac daêsam oc
meŋ sa. 2 Lau oc atac whiŋ dau ma
atac whiŋ mone hôc gêlêc, ŋac
oc sêpo dau sa ma sêsôm yom
sêtoc dau sa-ŋga daêsam, sêsôm
yom sac-sac daêsam, daŋgapêc
têŋ damba ti dindai, sênem daŋge
lau naŋ sêkêŋ gêŋ têŋ ŋac-ŋga

dom, ma sêtec mêtê dabuŋ ti
mêtê gitêŋ. 3 Ŋac oc atac whiŋ lau
dom ma sêsôm yom sac pi ŋac,
ma ŋac oc sêsuc lau ŋatô si yom
kwi dom. Ŋac oc sênem gôliŋ
dau si lêŋ ŋapep dom, sêkôm
gêŋ hoŋ bambaliŋ tôm si atac
whiŋ, sêndic lau ti sêkôm ŋac
ŋayom, ma sêtec mêtê ŋayham
ti gêŋ ŋayham hoŋ. 4 Ŋac lau
sêpêŋ biakiŋ-ŋga, lau naŋ si lêŋ
saŋsalaŋ, ma lau sêtoc dau sa-
ŋga. Ŋac atac whiŋ Anötö dom,
tigeŋ ŋac atac whiŋ gêŋ ŋayham-
ŋayham nom-ŋga hôc gêlêc su.
5 Ŋac sêsa si lêŋ gitôm sem akiŋ
Anötö, tigeŋ sêsêc iŋ ndê ŋaclai
ahuc. Am mbo ahê lau kaiŋ dinaŋ
hoŋ. 6 Bu ŋac si lau ŋatô sêmbac
yom lau e lau dau sêkôc ŋac sa.
Ma sêndôhôŋ ŋac si yom tasaŋ têŋ
lauwhê gauc babalê, e lauwhê dau
sêsôc ŋac si yom ŋapu. Lauwhê
kaiŋ dinaŋ mêtê sac ti mêtê ŋalôm
ŋagalac-ŋga gêm ŋac si ŋalôm
ahuc. 7 Ŋac atac whiŋ bu sêŋgô
yom daêsam, ma tac whiŋ bu
lau sêndôhôŋ ŋac, magoc ŋac si
gauc sa dom pi yom bocke iŋ yom
ŋandô. 8 Kêdôhôŋwaga tasaŋ
dinaŋ sêkêŋ kisa yom ŋandô
tôm Yanis lu Yambres sêkêŋ kisa
Moses.* Ŋac si gauc tisac su, ma
ŋac si sêkêŋ whiŋ Anötö mbasi
sambuc. 9 Magoc ŋac si gweleŋ
oc nem ŋandô dom, ŋahu bu lau
tigauc hoŋ oc sêŋyalê bu ŋac si lêŋ
iŋ lêŋ gauc mbasi-ŋga, tôm Yanis
lu Yambres si lêŋ.

Pol gêm la Timoti

10 Am daôm kêyalê aö tidôŋ.
Am kêyalê yom hoŋ naŋ aö
kadôhôŋ, ti aneŋ lêŋ gambo-
ŋga, ma ŋahu bocke dec gakôm
gweleŋ, aneŋ lêŋ gakêŋ whiŋ-
ŋga ti atac whiŋ lau-ŋga, ma lêŋ
galhac ŋaŋga ma gahôc ŋawapac
ti atac malô-ŋga. 11 Am kêyalê
gêŋ hoŋ naŋ hôc asê aö yêc malac
Antiok, malac Aikoniam ma malac
Listra, ma ŋawapac ti ŋandê hoŋ
naŋ aö gahôc. Magoc Pômdau
kêgaho aö su yêc gêŋ hoŋ dinaŋ.
12 Yomandô wasôm têŋ am. Lau
hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi,
ma atac whiŋ bu sêsa lêŋ gitêŋ,
naŋ lau oc sêkêŋ kisa ŋac bocdi-
naŋ. 13 Ma lau sac ti lau tasaŋ si
lêŋ sac oc tisac sambuc. Ŋac oc
sêŋsau lau ma lau oc sêŋsau ŋac.
14 Ma am daôm, yom naŋ am
kêdôhôŋ ma kêŋ whiŋ su, naŋ sap
dôŋ. Ŋahu bu lau naŋ sêndôhôŋ
am, naŋ am kêyalê ŋac ti ŋac
si lêŋ gitêŋ su. 15 Têŋ ndoc am
mbo balê, naŋ am kêyalê Anötö
ndê yom dabuŋ naŋ sêto yêc naŋ.
Yom dau gitôm bu kêŋ gauc têŋ
yac e dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi ma
datap Anötö ndê mwasiŋ nem lau
si-ŋga sa. 16 Ma Anötö ndê yom
hoŋ naŋ sêto yêc naŋ, iŋ ndê
Ŋalau gêm gôliŋ lau dec sêto.
Bocdinaŋ yom dau iŋ ŋayham bu
tandôhôŋ têŋ lau, tu datôc lau si
giso asê ma tamatôc ŋac-ŋga, ma
tu dawhê Anötö ndê lêŋ gitêŋ sa-
ŋga. 17 Yac dakôm bocdinaŋ tu bu
Anötö ndê lau sêŋyalê iŋ ndê yom
hoŋ tidôŋ, ma yom dau nem ŋac
sa e sêkôm si gêŋ sambob ŋapep
eŋ.

4

1 Am kêyalê bu Yisu Kilisi oc
mbu meŋ ti ŋaclai atu bu nem
gôliŋ gêŋ hoŋ, ma iŋ oc êŋsahê
lau tali ma lau batê pi ŋac si mêtê.
Yêc iŋ aŋgô-ŋga, ma yêc Anötö
aŋgô-ŋga, aö bu wandic yomsu
am bocdec bu. 2 Nem mêtê lau,
ma whê Anötö ndê yom sa têŋ
ŋac tôm têm hoŋ. Kêŋ puc lau
bu sêkôm sac dom, ma ŋac naŋ

* **3:8** Yanis lu Yambres - ŋgac lu dinaŋ si ŋaê yac oc datap sa yêc Yom Lêŋsêm Akwa dom. Magoc lau ŋatô gauc gêm bu iŋlu ŋgac mbectoma lu naŋ sêkôm gêŋ dalô bu sêhôc gêlêc gêŋ dalô naŋ Moses kôm. Alic Eks 7:11, 22; ma 9:11.

sêkôm giso, naŋ tôc ŋac si giso
asê e sêkac si ŋalôm kwi. Êmgilí
lau hoŋ bu sêlhac ŋaŋga. Puc
daôm dôŋ ma lhac ŋaŋga ti atac
pa su. Ma whê gêŋ hoŋ sa yêc
awê têŋ lau. 3 Bu têm oc meŋ sa,
naŋ lau oc sêtec bu sêŋgô yom
ŋandô pi Anötö ndê lêŋ. Magoc
ŋac oc atac whiŋ bu sêŋgô yom
naŋ puc ŋac dôŋ bu sêkôm mêtê
sac-sac tôm ŋac dau si atac whiŋ.
Tu dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêsap
kêdôhôŋwaga tasaŋ dôŋ, ma sêhê
daŋga ŋac si yom ŋapep eŋ. 4 Ŋac
oc sêpôc daŋgasuŋ ahuc têŋ yom
ŋandô, ma tac whiŋ bu sêŋgô lau
andô si miŋ ŋambwa-ŋambwa.

5 Magoc am ŋgac daôm ŋgô.
Yob daôm bu kôm gêŋ hoŋ ti gauc
eŋ. Hôc ŋawapac ti atac pa su,
hoc ŋawaê ŋayham asê têŋ lau,
ma kôm am nem gweleŋ nem akiŋ
Anötö-ŋga hoŋ ŋapep ma ti atac
whiŋ.

6 Ma aö dauŋ dec, kasahê bu
têm meŋ kêpiŋ bu wahu nom
dindec siŋ. Aneŋ têm wambo
nom-ŋga gitôm laclhu wain-ŋga
naŋ sêkêc pi alta ti da têŋ Anötö,
ma kêpiŋ bu pacndê. 7 Aö galhac
ŋaŋga ma gac siŋ tu Anötö ndê
yom ŋayham-ŋga, aö kati e gahôc
asê ŋabatiŋ su, ma gakôc aneŋ
gakêŋ whiŋ dôŋ. 8 Pômdau, yac
neŋ ŋgac gitêŋ êmatôc yac-ŋga
kêmasaŋ ŋaôli ŋayham bu kêŋ
têŋ lau gitêŋ têŋ bêc ŋambu-ŋga.
Ma malô aö watap ŋaôli ŋayham
dau sa. Magoc aö taŋwasêŋ dom.
Lau hoŋ naŋ sêkêŋ bata Yisu bu
mbu meŋ, naŋ oc sêtap si ŋaôli
ŋayham sa bocdinaŋ.

Pol tac whiŋ bu Timoti têŋ iŋ ndi

9 Aö tac whiŋ bu am êmasaŋ
daôm ŋagahô ma têŋ aö mweŋ.
10 Bu aö kakiŋ Kresens têŋ gameŋ
Galesia-ŋga gi, ma Taitus têŋ
gameŋ Dalmesia-ŋga gi. Ma De-
mas hu aö siŋ ma kölhö têŋ malac
Tesalonika gi, ŋahu bu iŋ tac whiŋ
gêŋ nom-ŋga hôc gêlêc su. 11-12 Aö
kakiŋ Tikikus têŋ malac Epesas gi
su, ma Luk tawasê dec mbo whiŋ
aö. Têŋ ndoc am mweŋ, goc kôc
Mak whiŋ am, bu iŋ ŋgac ŋayham
bu nem aö sa tu aneŋ gweleŋ-ŋga.
13 Ma kôc aneŋ ŋakwê baliŋ naŋ
gahu siŋ whiŋ Kapus yêc malac
Troas, ma kôc aneŋ bapia tilhuŋ.
Ma aö tac whiŋ ŋandô bu am kôc
aneŋ bôc ŋamlic ŋatô, naŋ sêto
Anötö ndê yom pi, naŋ whiŋ.

14 Aleksanda, ŋgac pec ain-ŋga
dinaŋ, iŋ kêŋ kisa aö ma kôm
mêtê sac daêsam têŋ aö. Pômdau
oc kêŋ ŋagêyô têŋ iŋ, êŋkuc iŋ
ndê mêtê sac. 15 Yob daôm tu iŋ-
ŋga, bu iŋ kêŋ kisa yac tu gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga, ma kalhac
lau ahuc bu sêŋgô dom.

16 Têŋ ndoc ŋamata-ŋga naŋ
lau Rom-ŋga sêmatôc aneŋ yom,
naŋ lau daŋ sêpuc aö dôŋ dom,
hoŋ sêhu aö siŋ. Magoc aö
wateŋ Anötö bu suc ŋac si giso
kwi. 17 Têŋ ndoc dinaŋ Pômdau
dau kalhac whiŋ aö ma puc aö
dôŋ, dec gam mêtê hoŋ timala
ma †lau gameŋ apa-ŋga hoŋ naŋ
sêmbo andu sêmatôc yom-ŋga,
naŋ sêŋgô. Ma iŋ kêgaho aö su
yêc layon whasuŋ.* 18 Ma aö
gakêŋ whiŋ bu iŋ oc nem aö si yêc
gêŋ hoŋ naŋ lau sac bu sêkôm têŋ
aö, ma kêŋ aö wandöc ŋayham
yêc iŋ ndê gameŋ undambê-ŋga.
Dahoc iŋ ndê waê asê kwahic dec
ma tôm bêc hoŋ ndi. Yomandô!

* **4:17** Pol sôm bu Pômdau gêm iŋ sa bu layon seŋ iŋ dom. Têŋ têm dinaŋ lau naŋ sêkêŋ kisa lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêkêŋ daêsam têŋ layon seŋ ŋac. Tigeŋ ŋac sic yao bu sêkêŋ lau Rom-ŋga têŋ layon dom. Pol iŋ ŋgac Rom-ŋga (Apo 16:37) ma tu dinaŋ-ŋga lau atu-tu gauc gêm bu Pol ndê yom dinaŋ iŋ gitôm yom gôliŋ, ma lau sac naŋ sêkêŋ kisa iŋ, naŋ iŋ gêm dôhôŋ ŋac pi layon.

Yom ŋambu-ŋga

19 Kôm aneŋ acsalô ŋayham
têŋ Prisila lu iŋ nakweŋ Akwila
ma têŋ lau hoŋ naŋ sêmbo One-
siporas ndê andu. 20 Erastas
gacgeŋ mbo malac Korin, ma gahu
Tropimus siŋ mbo malac Miletus,
bu iŋ gêmbac. 21 Aö tac whiŋ
bu am mweŋ ŋagahô, ma hôc
asê dindec muŋ su, naŋ goc ndoc
uhô-ŋga. Yubelas lu Pudens, ma
Lainas lu Klaudia ma asidôwai
gameŋ dindec-ŋga hoŋ sêkêŋ si
acsalô têŋ am. 22 Pômdau whiŋ
am ma iŋ ndê mwasiŋ puc mac
hoŋ dôŋ.

Pol ndê bapia têŋ Taitus
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Taitus iŋ ŋgac Israel-ŋga dom, magoc iŋ ŋgô ŋawaê ŋayham naŋ Pol hoc asê, dec kêŋ whiŋ Yisu Kilisi. Tiŋambu iŋ kêsêlêŋ whiŋ Pol, ma kôm gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga whiŋ iŋ. Iŋ pi malac Jerusalem whiŋ Pol lu Banabas têŋ têm naŋ iŋlu si sêlic lau aposel yêc dinaŋ (Gal 2:1; Apo 15:2). Pol kêkiŋ Taitus têŋ malac Korin tidim lu (2 Kor 7:6-7; 8:6, 16), ma tiŋambu iŋlu sêkôm gweleŋ sêmbo nduc Krit. Pol hu Taitus siŋ mbo nduc Krit tu yob lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo dinaŋ (Taitus 1:5), ma tiŋambu iŋ to bapia dindec têŋ Taitus.

Yêc bapia dindec Pol to yom pi lêŋ bu Taitus êŋyaliŋ lau bata sa tu sênem gôliŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga. Iŋ kêŋ puc Taitus pi kêdôhôŋwaga tasaŋ, ma whê iŋ ndê gauc sa pi yom tu êndôhôŋ têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, ma pi mêtê ŋayham ma lêŋ gitêŋ tu sêŋkuc-ŋga. Yom atu naŋ Pol tac whiŋ bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga gauc nem ŋapaŋ, naŋ bu ŋac sêti lau wakuc ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai (2:14; 3:1-8).

Pol gic hu ndê bapia têŋ Taitus

1 Aö Pol, Anötö ndê ŋgac akiŋ ma Yisu Kilisi ndê †aposel, gato bapia dindec. Aö gati aposel bu wapuc lau naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa, naŋ dôŋ, tu bu sêkêŋ whiŋ Yisu ŋaŋga, ma sêŋyalê yom ŋandô naŋ tôc Anötö ndê lêŋ gitêŋ têŋ ŋac tu sêŋkuc-ŋga. 2 Ma lau naŋ sêkêŋ whiŋ ma daŋga wambu yom ŋandô dau, naŋ sêkêŋ bata mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga. Anötö gic bata mwasiŋ dau têŋ yac muŋ su, têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê ti nom su dom. Ma yac taŋyalê bu Anötö gitôm dom bu êŋsau yac, ma bocdinaŋ yom bocke naŋ iŋ kêmatiŋ tidôŋ, naŋ oc ŋandô sa. 3 Yac neŋ Anötö Nem Yac Si-ŋga kêyaliŋ ndoc sa bu yom pi mwasiŋ dau meŋ sa tiawê, dec kwahic dec gic atu aö ma kêŋ yom dau sip aö amaŋ bu wahoc asê têŋ lau.

4 Bapia dindec gato têŋ am Taitus, naŋ aö galic am gitôm aö atuŋ ŋandô tu hêclu neŋ dakêŋ whiŋ-ŋga. Mwasiŋ ti yom malô têŋ am, akêŋ Damaŋ Anötö lu yac neŋ †Ŋgac Nem Yac Si-ŋga Yisu Kilisi.

Taitus ndê gweleŋ

5 Aö gahu am siŋ mbo nduc Krit, ŋahu bu aö tac whiŋ bu am mbo whiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ma ndic dabiŋ gweleŋ ŋatô. Ma êmyaliŋ lau bata sa tôm malac ndi, tôm naŋ gasôm têŋ am muŋ su. 6 Lic bu ŋamalac bocke naŋ am bu kêŋ ti ŋgac bata, naŋ ndê lêŋ bocdec. Iŋ ŋgac naŋ ndê giso mbasi, ma iŋ gêm awhê tigeŋ. Iŋ ndê balêkoc sêkêŋ whiŋ Yisu, sêŋgô yom, ma sêsa si lêŋ malô. Ma bocdinaŋ lau daŋ oc tôm dom bu sêŋgôliŋ yom pi ŋac. 7 Bu ŋgac naŋ ti gôlôwac dabuŋ si ŋagôlôŋ, naŋ yob Anötö dau ndê gêŋ, ma bocdinaŋ lic bu iŋ ŋgac naŋ kôm giso daŋ dom. Lau sêtoc dau sa-ŋga, lau atac ŋandê-ŋga, lau sêndic lau bambaliŋ-ŋga, lau sênôm gêŋ êŋiŋ ŋac-ŋga, ma ŋac naŋ atac whiŋ mone kêlêc, naŋ si daŋ oc tôm dom bu ti ŋgac bata. 8 Ŋgac ŋayham bu am kêŋ ti ŋgac bata, naŋ ŋamalac kôc lau sa ma êmwasiŋ ŋac-ŋga, iŋ atac whiŋ mêtê ŋayham ti gêŋ ŋayham hoŋ, iŋ ŋamalac gauc ŋawa, ma iŋ sa ndê lêŋ gitêŋ ti dabuŋ ma timêtê dau ŋapep. 9 Iŋ sap yom ŋandô dakêŋ whiŋ-ŋga

tôm aposel sêndôhôŋ, naŋ dôŋ.
Ma bocdinaŋ dec iŋ gitôm bu whê
yom sa ŋapep bu puc lau dôŋ, ma
tôc lau naŋ sêseŋ yom ŋandô, naŋ
si giso asê.
10 Bu lau sêseŋ yom ŋandô-ŋga
daêsam dec sêmbo. Ŋac lau wha-
paŋ ŋambwa naŋ sêndôhôŋ yom
tasaŋ tu sêŋsau lau-ŋga. Ma mêtê
kaiŋ dinaŋ, lau naŋ sêsap lau
Israel-ŋga si †pwac sêsê ŋamlic
ŋatô su-ŋga dôŋ, naŋ sêkôm hôc
gêlêc su. 11 Sôm têŋ lau di-
naŋ bu sênem dau dôŋ. Bu
yom naŋ sêndôhôŋ, naŋ yom
so, ma kêŋsôŋ lau daêsam si
sêkêŋ whiŋ. Ma sêndôhôŋ yom
dau tu sêkôc awa-ŋga ŋambwa.
12 Ŋac dau si propet daŋ hoc yom
asê pi ŋac ma sôm, “Lau Krit
ŋac lau tasaŋ ma lau siŋsêlêc.
Ŋac lau oyom dinda, ma êlêmê
seŋ gêŋ ŋawahô.” 13 Yom dau
iŋ yom ŋandô. Bocdinaŋ sôm
yom sêmbalaŋ-ŋga solop têŋ lau
Krit naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ, bu
sênem dau kwi ma sêkêŋ whiŋ
yom ŋandô. 14 Ma sêhu l au
andô Israel-ŋga si miŋ ŋambwa-
ŋambwa hoŋ siŋ, ma sêsôc lau
naŋ sêhu yom ŋandô siŋ, naŋ
si ŋagôliŋ ŋambwa ŋapu tiyham
dom.
15 Lau naŋ si ŋalôm ŋawasi,
naŋ si gêŋ hoŋ oc ŋawasi boc-
dinaŋ. Magoc lau ti ŋalôm
ŋadômbwi naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu
dom, naŋ si gêŋ daŋ oc ŋawasi
yêc Anötö aŋgô-ŋga dom. Ŋac si
gauc ti ŋalôm ŋadômbwi sa ma
tisac su. 16 Lau kaiŋ dinaŋ sêsôm
bu sêŋyalê Anötö, magoc ŋac si
mêtê tôc asê bu sêŋyalê iŋ daŋ
dom. Ŋac lau sac sambuc, ma lau
daŋgapêc-ŋga. Oc tôm bu ŋac
sêkôm gêŋ ŋayham daŋ dom.

2

Pol kêŋ yom têŋ Taitus bu êndôhôŋ têŋ lau

1 Taitus, êmdôhôŋ lau êmkuc
yom ŋandô naŋ lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga hoŋ sêŋkuc. 2 Êmdôhôŋ
lauŋgac akwa-kwa bu sênôm gêŋ
êŋiŋ ŋac-ŋga dom ma sêmbo gauc
ŋawa eŋ, sêtimêtê dau ŋapep,
ma sêsa si lêŋ solop eŋ. Puc
ŋac dôŋ bu sêsap yom ŋandô
dakêŋ whiŋ-ŋga ma mêtê atac
whiŋ lau-ŋga dôŋ, ma sêlhac
ŋaŋga. 3 Ma ŋalêŋ tigeŋ dinaŋ,
êmdôhôŋ lauwhê akwa-kwa bu
sêsa si lêŋ gitôm lauwhê dabuŋ
andô, sêsôm yom bambaliŋ pi lau
dom, sênôm wain êŋlêc dom, ma
sêti kêdôhôŋwaga mêtê ŋayham-
ŋga. 4 Bocdinaŋ ŋac oc sêtôm
bu sêndôhôŋ lauwhê wakuc bu
atac whiŋ si lauŋgaci ti balêkoc,
5 sêtimêtê dau ŋapep, sêsa lêŋ
ŋayham ma ŋawasi, sêkôm si
gweleŋ andu-ŋga ŋapep eŋ ma ti
atac whiŋ, ma sêsôc si lauŋgaci
ŋapu. Ŋac bu sêkôm bocdinaŋ,
dec oc tôm dom bu lau naŋ sêkêŋ
whiŋ dom, naŋ sêsu Anötö ndê
yom susu.

6 Ma êmgilí balêi wakuc bu
sênem gôliŋ si lêŋ ŋapep. 7 Am
daôm yob nem lêŋ hoŋ bu ti
dôhôŋ ŋayham bu balêi sêlic ma
sêŋkuc. Gêŋ bocke naŋ am
bu êmdôhôŋ têŋ ŋac, naŋ am
daôm kôm muŋ, goc ŋac sêlic ma
sêŋkuc. Kôm ti ŋandô ma ti nem
ŋalôm sambuc eŋ. 8 Yob nem
whamsuŋ bu sôm yom ŋayham
eŋ têŋ ndoc am bu êmdôhôŋ ŋac,
ma bocdinaŋ lau daŋ oc sêtôm
dom bu sêpu am nem yom. Ma
bocdinaŋ lau naŋ sêkêŋ kisa am,
naŋ oc tôm dom bu sêtap yom daŋ
sa bu sêŋgôliŋ pi yac lau dakêŋ
whiŋ-ŋga, ma tu dinaŋ-ŋga ŋac
oc maya dau.

9 Sôm têŋ lau akiŋ ŋambwa
naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, bu sêsôc
si ŋadaui si yom hoŋ ŋapu, ma
sêsôm yom sac daŋ pi ŋac dom.
Sênem akiŋ ŋapep, tu bu si

ŋadaui sêlic ŋac ŋayham-ŋga.
10 Ŋac sênem kaŋ si ŋadaui si
gêŋ dom, dec ŋadaui oc atac lu-lu
dom bu sêkêŋ gêŋ sip ŋac amba
bu sêyob. Ŋac bu sêkôm si mêtê
hoŋ ŋapep, dec lau daêsam oc tac
whiŋ bu sêŋgô yom naŋ tandôhôŋ
pi yac neŋ Anötö, naŋ gêm yac si.

Anötö ndê mwasiŋ nem yac si-ŋga ŋa-ŋandô

11 Bu Anötö kêkiŋ Kilisi sip
nom meŋ ma mbac ndu tu lau
hoŋ-ŋga, ma bocdinaŋ iŋ ndê
mwasiŋ atu nem lau si-ŋga meŋ
sa tiawê. 12 Ma mwasiŋ dau
gêm yac sa tu lêŋ dambo nom-
ŋga, ma kêdôhôŋ yac bu dapuc
dômwêŋ mêtê sac nom-ŋga hoŋ,
ma datimêtê dauŋ bu dasa lêŋ
gitêŋ ti dabuŋ eŋ. 13 Dasap lêŋ
dau dôŋ, ma dahôŋ bêc ŋayham
naŋ dakêŋ bataŋ dambo, naŋ yac
neŋ Anötö tiwaê ma Ŋgac Nem
Yac Si-ŋga Yisu Kilisi, oc mbu meŋ
ti ŋawasi atu. 14 Yisu Kilisi kêŋ
dau tu yac-ŋga, bu nemlhi yac ma
êŋgapwêc yac su yêc sakiŋ mêtê
sac-ŋga, ma bu kôm yac dati iŋ
dau ndê lau wakuc. Ma iŋ atac
whiŋ bu yac dambo ti lêŋ ŋawasi
ma dakêŋ neŋ ŋalôm sambuc tu
dakôm mêtê ŋayham-ŋga.

15 Taitus, êmdôhôŋ yom hoŋ
dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga.
Êmgilí ŋac ti ŋaŋga bu sêsôc yom
dau ŋapu, ma lau naŋ sêkôm
giso, naŋ êmatôc ŋac ti ŋaclai
bocdinaŋ. Ma yob daôm ŋapep
bu lau daŋ sêpu am dom.

3

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ wakuc

1 Whê sa tiyham têŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga, bu mêtê ŋayham
bocdec gic ŋac ŋawaê. Sêsôc
gôliŋwaga ti lau bata ŋapu, ma
daŋga wambu yom ŋapep. Ma
ŋac sêhê gauc pi mêtê ŋayham e
sêkôm ŋapaŋ. 2 Ŋac sêsôm yom
sac-sac pi lau dom, sêseŋ dau
dom, ma sêkôm mêtê malô têŋ
lau hoŋ. Ma sêmbo ti sêŋgwiniŋ
dau ma sêtoc lau hoŋ sa ŋapep.
3 Bu kwahic dec yac dasa neŋ lêŋ
tiwakuc. Magoc muŋ-ŋga, yac
dakêŋ whiŋ su dom, ma dasa
lêŋ gauc mbasi-ŋga. Yac lau
daŋaŋpêc-ŋga, ma mêtê ŋalôm
ŋagalac-ŋga ti mêtê nom-ŋga
kôm yac neŋ gauc kêŋsôŋ e tam
akiŋ mêtê sac dau tac ŋawaê.
Dambo ti dalic lau ŋatô sac ma
tam lêmuŋ ŋac, ma mêtê atac tec
asidôwai-ŋga gêm yac hoŋ ahuc.
4 Tigeŋ tiŋambu yac neŋ Anötö
Nem Yac Si-ŋga ndê lêŋ tawalô ti
atac whiŋ yac-ŋga meŋ tiawê. 5 Iŋ
gêm yac si, tu yac neŋ lêŋ ŋayham
daŋ-ŋga dom, magoc tu iŋ dau
ndê mêtê tawalô yac-ŋga. Iŋ gêm
yac si ŋalêŋ bocdec. Iŋ kêgwasiŋ
yac neŋ mêtê sac hoŋ su dec yac
dati lau wakuc, ma Ŋalau Dabuŋ
wê yac dasa neŋ lêŋ tiwakuc.
6 Yomandô. Tu Yisu Kilisi yac
neŋ Ŋgac Nem Yac Si-ŋga, dec
Anötö kêmwasiŋ yac kêlêc ma
kêŋ Ŋalau Dabuŋ dau sip yac neŋ
ŋalôm. 7 Iŋ kôm boc-dinaŋ dec
sam yac bu lau gitêŋ, kêkuc iŋ
ndê lêŋ êmwasiŋ yac-ŋga. Ma
kwahic dec yac dawêkaiŋ gameŋ
dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga, naŋ
dakêŋ bataŋ dambo. 8 Yom hoŋ
dinaŋ iŋ yom ŋandô ma ŋayham
tu dakêŋ whiŋ-ŋga.

Aö tac whiŋ bu am puc aneŋ
yom hoŋ dôŋ têŋ gôlôwac dabuŋ,
bu lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Anötö,
naŋ sêyob dau ŋapep bu sêkôm
mêtê ŋayham ŋapaŋ. Lêŋ dinaŋ
iŋ lêŋ ŋayham ma oc êmwasiŋ lau
hoŋ.

9 Am ndic ahê lau naŋ êlêmê
sêseŋ dau tu yom gauc mbasi-
ŋga, ma tu yom pi abaŋi si ŋaê-
ŋga. Ma ndic ahê lau naŋ sêwhê
dau kôc ma sêseŋ dau pi lau

Israel-ŋga si yomsu. Ŋahu bu ŋac
si yom hoŋ dinaŋ ŋandô mba, ma
oc nem lau sa dom. 10 Asa naŋ bu
kôm mêtê whê lau kôc-ŋga, naŋ
sôm iŋ. Iŋ bu kôm tiyham, goc
sôm iŋ tidim lu-ŋga. Ma iŋ bu
sôc ŋapu dom, dec am ti lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga hoŋ apuc dômwêm iŋ.
11 Am kêyalê su, bu ŋamalac kaiŋ
dinaŋ ndê lêŋ kêŋsôŋ, ma iŋ kôm
sac. Iŋ kic dau ndê yom tu tap
Anötö ndê matôc sa-ŋga, ŋahu bu
iŋ sap lêŋ naŋ iŋ kêyalê bu lêŋ so,
naŋ dôŋ.

Yom ŋambu-ŋga

12 Malô waŋkiŋ Atemas me
Tikikus têŋ am loc, ma têŋ ndoc
iŋlu si daŋ hôc asê am, naŋ
êmsalê seŋ bu têŋ malac Nikopo-
lis mweŋ ŋagahô ma lic aö. Ŋahu
bu aö gauc gêm bu wambo malac
dindê têŋ ndoc uhô-ŋga. 13 Têŋ
ndoc Senas, ŋgac êmatôc yom-
ŋga, lu Apolos bu sêhu nduc Krit
siŋ, naŋ goc kôm gêŋ hoŋ bu
êmasaŋ iŋlu si seŋ gwanaŋ. Ma
bocdinaŋ iŋlu oc sêpônda gêŋ daŋ
dom. 14 Êmdôhôŋ yac neŋ lau
sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêkôm gweleŋ
ŋayham tu bu sêkôm kwa dau ma
sênem lau naŋ sêpônda dau, naŋ
sa-ŋga. Ma bocdinaŋ ŋac si sêkêŋ
whiŋ oc nem ŋandô. 15 Lau hoŋ
naŋ sêmbo sêwhiŋ aö, naŋ sêkêŋ
si acsalô têŋ am. Ma aö wan-
dac am bu kêŋ aneŋ acsalô têŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ naŋ atac
whiŋ yac. Pômdau ndê mwasiŋ
whiŋ mac hoŋ.

Pol ndê bapia têŋ Pilemon
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pilemon dau iŋ ŋgac kêŋ whiŋ Pômdau-ŋga naŋ ndöc malac Kolosi, ma iŋ ŋgac ti lêlôm. Muŋ-ŋga Pilemon gêmlhi ŋgac daŋ ŋaê Onesimus bu ti iŋ ndê ŋgac akiŋ ŋambwa, magoc malô iŋ siŋ Pilemon ma kölhö gi mbo malac daŋ. Tiŋambu Onesimus ŋgô ŋawaê ŋayham naŋ Pol hoc asê e iŋ gêm dau kwi ma kêŋ whiŋ Yisu. Iŋlu sêmbo sêwhiŋ dau e Pol bu êŋkiŋ Onesimus mbu têŋ Pilemon ndi, dec to bapia dindec têŋ iŋ. Lau Rom-ŋga si yomsu daŋ yêc bocdec bu, ŋgac akiŋ bocke naŋ siŋ ndê ŋadau ma kölhö su yêc iŋ, naŋ tôm bu ŋadau ndic iŋ ndu. Tu dinaŋ-ŋga dec Pol to bapia ma ndac Pilemon bu kôc Onesimus sa ti atac ŋayham, ma lic iŋ tôm ŋgac akiŋ dom, magoc tôm asidôwa kêŋ whiŋ-ŋga daŋ. Bu kwahic dec ŋgac dau kêŋ whiŋ Yisu Kilisi.

Pol whê bapia dindec ŋahu sa

1 Aö Pol, naŋ gandöc gapocwalô
tu Yisu Kilisi-ŋga, alu Timoti yac
neŋ asidôwa, ato bapia dindec têŋ
Pilemon, alu mba silip ŋayham
naŋ kôm Anötö ndê gweleŋ whiŋ
alu. 2 Ma yac ato têŋ lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga naŋ êlêmê sêkac sa bu
sêlic om sêmbo am nem andu, ma
têŋ yac neŋ lhuŋwê Apia, ma têŋ
Akipus yac neŋ asidôwa naŋ kôm
gweleŋ whiŋ yac tôm Anötö ndê
ŋgac siŋ-ŋga ŋayham. 3 Mwasiŋ
ti yom malô akêŋ Damaŋ Anötö lu
Pômdau Yisu Kilisi, têŋ mac hoŋ.

Pol gêm daŋge Anötö tu Pilemon-ŋga

4 Yêc aneŋ mbec hoŋ ŋalôm,
aö gauc gêm am, ma gam daŋge
aneŋ Anötö tu am-ŋga. 5 Ŋahu
bu aö gaŋgô bu am kêŋ whiŋ
Pômdau Yisu ŋaŋga, ma am
atac whiŋ Anötö ndê lau dabuŋ
hoŋ. 6 Aö gateŋ mbec bu mwasiŋ
ŋayham hoŋ naŋ yac datap sa
yêc Kilisi, naŋ oc lhac am nem
gauc ŋamata tôm bêc hoŋ. Ma
bocdinaŋ am nem kêŋ whiŋ oc
nem ŋandô daêsam ma nem lau
daêsam sa. 7 O aneŋ asidôwa,
ŋawaê pi am nem mêtê atac whiŋ
lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ti gêm ŋac sa-
ŋga, dec kôm aö atac ŋayham atu
ma puc aö dôŋ.

Pol gêm malô Pilemon ndê ŋalôm tu Onesimus-ŋga

8 Aö bu wandac am tu gêŋ daŋ-
ŋga. Gitôm bu wandic atu am bu
kôm gêŋ dau tu Kilisi ndê ŋaê-
ŋga. 9 Magoc tu mêtê atac whiŋ
dauŋ-ŋga, dec wasôm ŋambwa
têŋ am. Am kêyalê aö su, aö ŋgac
andô Pol naŋ gandöc gapocwalô
tu Yisu Kilisi-ŋga. 10 Aö bu wanem
aö neŋ balê Onesimus awha têŋ
am. Iŋ ŋgô mêtê naŋ aö gahoc
asê yêc gapocwalô, ma kêŋ whiŋ
dec aö gasam iŋ bu aö atuŋgac.
11 Muŋ-ŋga iŋ gêm akiŋ am, tigeŋ
iŋ hu am siŋ dec am gêlic iŋ bu
ŋgac akiŋ sac. Magoc kwahic
dec iŋ ti ŋgac akiŋ ŋayham tôm
bu oc nem alu lu-lu sa. 12 Aö
tac whiŋ iŋ ŋandô, magoc kwahic
dec waŋkiŋ iŋ mbu têŋ am loc.
13 Aö gandöc gapocwalô tu gweleŋ
ŋawaê ŋayham-ŋga, ma aö tac
whiŋ bu wakôc Onesimus dôŋ
gacgeŋ mbo whiŋ aö bu nem aö
sa. Am bu lic ŋayham bu hu iŋ siŋ
bu mbo whiŋ aö, dec am oc nem
aö sa ŋandô. 14 Magoc aö gatec
bu wakac am bu hu iŋ siŋ têŋ
aö. Aö atac whiŋ bu am kôm tu
am daôm nem atac whiŋ-ŋga. Tu
dinaŋ-ŋga dec aö oc wakôc iŋ dôŋ

bu mbo whiŋ aö lec dom, bu aö
gaŋgô yom gatô yêc am su dom.
15 Mboe Anötö gêlic ŋayham bu
Onesimus hu am siŋ ŋasawa apê,
tu bu iŋ tap seŋ ndöc tali ŋapaŋ-
ŋga sa, ma bocdinaŋ iŋ oc mbu loc
ma mbo whiŋ am ŋapaŋ eŋ. 16 Ma
iŋ oc mbo whiŋ am gitôm ŋgac
akiŋ ŋambwa dom. Kwahic dec iŋ
hôc gêlêc ŋgac akiŋ, iŋ ti am nem
asidôwa tac whiŋ-ŋga solop. Aö
atac whiŋ iŋ ndu andô, magoc aö
kayalê bu am oc atac whiŋ iŋ hôc
gêlêc. Ŋahu bu iŋ am nem ŋgac
akiŋ, ma iŋ am nem asidôwa kêŋ
whiŋ Pômdau-ŋga whiŋ.
17 Bocdinaŋ am bu lic aö tôm
nem asidôwa daŋ, dec kôc iŋ sa
tôm am kôc aö dauŋ sa. 18 Giso
me tôp bocke naŋ iŋ kôm têŋ am,
naŋ hu siŋ sip aö amaŋ. 19 Aö
Pol gato yom dindec ŋa aö dauŋ
amaŋ, ma aö wasôm têŋ am bu aö
oc waô iŋ ndê tôp têŋ am. Magoc
gauc nem bu am daôm nem tôp
yêc aö bocdinaŋ, ŋahu bu tu aö-
ŋga dec am tap seŋ mbo tamli-
ŋga sa. 20 O aneŋ asidôwa, aö
wandac am bu kôc Onesimus sa tu
Pômdau Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga,
dec oc kôm aneŋ ŋalôm tigahô.
21 Aö gato bapia dindec têŋ am,
ma gakêŋ whiŋ bu am oc sôc aneŋ
yom ŋapu, ma kôc Onesimus sa ti
atac whiŋ, hôc gêlêc gêŋ naŋ aö
gandac, naŋ su.

Yom ŋambu-ŋga

22 Ma gêŋ daŋ tiyham. Aö
wandac am bu êmasaŋ am nem
andu ŋalôm daŋ gwanaŋ, tu aö
waloc wambo-ŋga. Ŋahu bu aö
gakêŋ whiŋ bu Anötö oc ŋgô
mac nem mbec, dec gakêŋ bataŋ
bu wahu gapocwalô siŋ ma wati
ŋacleŋ mac. 23 Epapras naŋ ndöc
gapocwalô whiŋ aö tu Yisu Kilisi-
ŋga, naŋ kêŋ ndê acsalô têŋ am.
24 Ma Mak lu Aristakus, ma Demas
lu Luk naŋ sêkôm gweleŋ sêwhiŋ
aö, naŋ bocdinaŋ.

25 Pômdau Yisu Kilisi ndê
mwasiŋ puc mac hoŋ nem ŋalôm
dôŋ.

Hibru
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ to ndê ŋaê dom, magoc iŋ kêyalê lau Israel-ŋga si lêŋ ti sakiŋ akwa, ma yom naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa, naŋ tidôŋ. Lau ŋatô gauc gêm bu mboe Banabas to, ma ŋatô gauc gêm bu ŋgac daŋ ŋaê Apolos to, tigeŋ yac taŋyalê dom bu asa solop to bapia dau.

Bapia dindec hêganôŋ lau Israel-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi. Lau dau sêtap kisa daêsam sa tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga, dec ŋatô gauc gêm bu sêmbu sêtêŋ si lêŋ akwa sem akiŋ Anötö-ŋga sêndi. Tu dinaŋ-ŋga, ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ bu puc ŋac si sêkêŋ whiŋ Kilisi dôŋ. Iŋ tôc asê tiawê bu Yisu ndê waê hôc gêlêc Anötö ndê aŋela si, ma hôc gêlêc Moses ndê bocdinaŋ. Ma Yisu iŋ ti dabuŋsiga atu pwac wakuc-ŋga, naŋ hôc gêlêc lau Israel-ŋga si lau dabuŋsiga pwac akwa-ŋga su. Ma Yisu ndê sakiŋ pwac wakuc-ŋga dau, hôc gêlêc dabuŋsiga pwac akwa-ŋga si sakiŋ su bocdinaŋ.

Bapia dindec whê sa bu lêŋ tigeŋ yêc bu lau sêti lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga, naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi dau. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ bu êŋgilí lau bu sêsap si sêkêŋ whiŋ Yisu dôŋ ŋaŋga. Iŋ to yom pi lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Anötö têŋ Abraham ndê têm ma meŋ, ma toc ŋac sa ti dôhôŋ ŋayham bu lau têm kwahic dec-ŋga sêŋkuc. Ma iŋ tôc lêŋ ŋayham têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêlhac ŋaŋga têŋ ndoc ŋawapac me kisa tap ŋac sa, ma sêsap mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga dôŋ.

Yisu tôc Anötö ndê ŋawasi asê

1 Muŋ-ŋga Anötö hoc iŋ ndê yom asê têŋ abaŋi Israel-ŋga tidim daêsam ma ŋalêŋ daêsam, ŋa iŋ ndê lau propet. 2 Magoc tiŋambu iŋ kêkiŋ iŋ dau Atuŋgac sip nom meŋ, ma Atu dau hoc Anötö ndê yom asê têŋ yac. Anötö kêŋ undambê ti nom ma gêŋ hoŋ ŋa Atu dau, ma kêŋ iŋ ti ŋadau bu wêkaiŋ gêŋ hoŋ. 3 Atu dau ndê yom ŋa-ŋaclai yob gêŋ hoŋ, ma ti ŋac si ŋahu sêmbo-ŋga. Iŋ kôc Damba Anötö aŋgô solop, ma dalic Anötö ndê ŋawasi atu yêc iŋ. Iŋ sip nom meŋ ma kêmasaŋ lêŋ bu êŋgwasiŋ yac neŋ mêtê sac ŋ adômbwi su, goc mbu pi undambê gi ndöc Anötö ŋaclai ti ŋawasi ŋadau ndê andô-ŋga.

Anötö toc Atu sa hôc gêlêc aŋela su

4 Ŋalêŋ dinaŋ Anötö toc iŋ ndê Atu sa hôc gêlêc aŋela hoŋ su, ma ŋaê ti waê naŋ Anötö kêŋ têŋ iŋ, naŋ hôc gêlêc aŋela hoŋ si su bocdinaŋ. 5 Gauc nem yom naŋ Anötö gic bata pi kiŋ naŋ oc wêkaiŋ Dawid ndê pôŋ kiŋ-ŋga, naŋ sêto yêc bocdec bu:

> Acsalô lec am ti aö neŋ atuŋgac solop, ma aö gati am Damam. *[BW 2:7]*

Ma sêto yom kaiŋ tigeŋ pi iŋ bocdec bu:

> Aö wati iŋ Damba, ma iŋ oc ti aö Atuŋgac. *[2 Sam 7:14]*

Yom lu dinaŋ gic waê Anötö Atu solop, magoc Anötö sôm yom kaiŋ dinaŋ pi aŋela daŋ dom.

6 Ma têŋ ndoc Anötö kêkiŋ Atu mbêc dau sip nom meŋ, naŋ iŋ sôm yom pi iŋ tôm sêto yêc bocdec bu:

> Anötö ndê aŋela hoŋ sêpôŋ ha-duc têŋ iŋ ma sêtoc iŋ sa

sêndic ŋawaê. *[Diut 32:43 LXX]**

7 Aŋela dau sem akiŋ Anötö, tôm yom naŋ iŋ sôm pi ŋac bocdec bu:

Iŋ kêkiŋ iŋ ndê aŋela bu sênem akiŋ iŋ gitôm mbu ma gitôm ya ŋawahô. *[BW 104:4]*

8 Magoc iŋ toc iŋ Atuŋgac sa kêlêc, ma sôm yom pi iŋ bocdec bu:

O Anötö, am nem gôliŋ oc yêc titêm-titêm, ma am oc nem gôliŋ am nem lau ti lêŋ gitêŋ eŋ.

9 Am tac whiŋ lêŋ gitêŋ ma tec lêŋ sac, ma tu dinaŋ-ŋga dec Anötö, am nem Anötö, toc am sa hôc gêlêc nem asidôwai hoŋ su, ma kêŋ atac ŋayham kêsalê am ahuc, gitôm iŋ kêc ndip kwi pi am e gêm am ahuc. *[BW 45:6-7]*

10 Ma sêto yom daŋ tiyham pi Atuŋgac, naŋ yêc bocdec bu:

O Pômdau, têŋ têm ŋamata-ŋga andô, am kêmasaŋ nom ti gêŋ hoŋ, ma undambê iŋ am amam ŋa-gweleŋ. 11 Nom ti undambê oc sêniŋga, magoc am oc mbo. Gameŋ lu dinaŋ oc sêtisac gitôm ŋakwê akwa. 12 Am oc kôc undambê ti nom su, tôm ŋamalac daŋ kôc ndê ŋakwê akwa su ma kêlhuŋ sa. Tigeŋ am oc nem daôm kwi dom, ma am nem têm mbo-ŋga oc pacndê dom bocdinaŋ. *[BW 102:25-27]*

13 Ma yom daŋ tiyham Anötö sôm gic waê iŋ Atuŋgac bocdec bu:

Am ndöc aö amaŋ andô-ŋga e nditôm aö wakêŋ nem ŋacyo sêsôc am gahim ŋapu. *[BW 110:1]*

Iŋ sôm yom kaiŋ bocdinaŋ pi aŋela si daŋ dom. Mba! 14 Anötö ndê aŋela ŋac ŋalau naŋ sem akiŋ iŋ, ma iŋ kêkiŋ ŋac bu sênem akiŋ lau naŋ sêwêkaiŋ mwasiŋ sêndöc tali-ŋga.

2

Dayob dauŋ bu daso mwasiŋ dandöc taŋli-ŋga dom

1 Tu dinaŋ-ŋga dec yom naŋ Anötö ndê Atu hoc asê, ma yac daŋgô ŋawaê su, naŋ dakôc tidôŋ lhac neŋ gauc ŋapaŋ, bu daso Anötö ndê mwasiŋ dom. 2 Gauc nem abaŋi Israel-ŋga naŋ aŋela sêhoc Anötö ndê yomsu asê têŋ ŋac. Yom dau iŋ yom ŋambwa dom. Bu ŋac si asa naŋ kêgilì yomsu dau ŋadaŋ, me daŋgapêc têŋ Anötö, naŋ tap ŋagêyô sa tu gêŋ dinaŋ-ŋga. 3 Bocdinaŋ yac lau têm kwahic dec-ŋga bu dapuc dômwêŋ Anötö ndê mwasiŋ atu naŋ kôm tu nem yac si-ŋga, dec ŋalêŋ mba bu dalhö su yêc iŋ ndê matôc. Pômdau Yisu hoc yom asê pi mwasiŋ dau su, ma lau naŋ sêŋgô sa iŋ whasuŋ solop, naŋ sic dulu têŋ yac ma sêpuc dôŋ bu yomandô. 4 Ma Anötö dau puc yom dau dôŋ bocdec bu. Iŋ kêŋ ŋaclai têŋ lau naŋ sêhoc yom dau asê bu sêkôm gêŋ dalô ti gêŋ atu-tu tidau-tidau, ma iŋ puc ŋac dôŋ ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê mwasiŋ tidau-tidau, naŋ gic sam têŋ ŋac tôm iŋ ndê atac whiŋ.

Yisu meŋ ti ŋamalac bu kôm Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga ŋandô sa

5 Yom pi têm wakuc, naŋ yac asôm asê su. Ma têŋ ndoc dau meŋ sa, naŋ goc aŋela daŋ oc sênem gôliŋ dom. 6 Magoc gauc nem yom naŋ ŋamalac daŋ sôm

* **1:6** Yom naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa, naŋ sêto ŋa Yom Hibru, ma tiŋambu lau Israel-ŋga sem kwi sip Yom Grik, ma sêsam trenslesen dau bu ‘Septuagint.’ Mac bu alic ‘LXX’ yêc whiŋ ŋabatiŋ daŋ ŋanamba, naŋ tôc asê bu yom dau meŋ akêŋ Septuagint. Têm ŋatô yom naŋ yêc Septuagint ma yom naŋ yêc Hibru Baibel sêso dau.

têŋ Anötö, naŋ sêto yêc bocdec bu:
Yac ŋamalac yac sake dec am gauc gêm yac ŋapaŋ?
Ma tu sake-ŋga am yob Adam ndê wakuc yac?
7 Ŋawasi ti waê naŋ am kêŋ têŋ yac, naŋ kêpiŋ bu tap aŋela dau si sa.
8 Ma am kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc yac ŋapu. *[BW 8:4-6]*

Yom naŋ sôm bu Anötö kêŋ gêŋ hoŋ sêsôc yac ŋamalac ŋapu, naŋ hêganôŋ gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ. Tigeŋ kwahic dec dalic gitôm gêŋ hoŋ sêsôc yac ŋapu su dom. 9 Magoc yac dalic Yisu, naŋ Anötö kêkiŋ sip nom meŋ, dec hu ndê waê naŋ hôc gêlêc aŋela si su, naŋ siŋ, ma meŋ ti ŋamalac. Ma iŋ mbac ndu tu lau hoŋ si sac-ŋga, kêkuc Anötö ndê lêŋ êmwasiŋ lau-ŋga, dec Anötö uŋ iŋ sa tiyham, ma kêŋ waê ti ŋawasi atu têŋ iŋ. 10 Bu Anötö tac whiŋ bu êmasaŋ lêŋ bu lau daêsam sêti iŋ atuŋgaci ti atuwêi, ma sêtap iŋ ndê ŋawasi sa. Ma lêŋ dau ŋandô sa bocdec bu, Yisu ti ŋamalac ma hôc ŋandê atu e mbac ndu. Ma ŋalêŋ dinaŋ Anötö gêlic iŋ gitôm solop bu ti ŋadau nem lau si-ŋga. Anötö kêmasaŋ gêŋ hoŋ, ma gêŋ hoŋ sêmbo tu iŋ-ŋga, ma bocdinaŋ lêŋ kaiŋ dinaŋ gic iŋ ŋawaê solop.

11 Yisu kêkuc lêŋ dinaŋ bu kôm lau sêti dabuŋ, ma lau naŋ sêti dabuŋ kwahic dec sêsam Anötö bu ŋac si Damba sêwhiŋ iŋ. Tu dinaŋ-ŋga Yisu maya dau dom bu sam ŋac bu iŋ ndê asii ti lhuwêi.
12 Tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ sôm bocdec bu:
Aö oc wahoc am nem waêm asê têŋ aö neŋ asidôwai ti lhuŋwêi,
ma wanem wê wampiŋ am-ŋga yêc gôlôwac dabuŋ aŋgô-ŋga. *[BW 22:22]*
13 Ma yom daŋ tiyham sôm:
Aö oc wakêŋ whiŋ Anötö. *[Ais 8:17]*
Ma daŋ tiyham yêc bocdec bu:
Alic aö dec galhac gawhiŋ balêkoc naŋ Anötö kêŋ têŋ aö. *[Ais 8:18]*
14 Balêkoc naŋ Yisu sôm yom dinaŋ hêganôŋ ŋac, naŋ ŋamalac ti dac ma ŋamsôm. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ ti ŋamalac gitôm ŋac, ma mbac ndu gitôm ŋamalac. Ma iŋ ndê mbac ndu ma tisa akêŋ lau batê-ŋga ŋa-ŋahu andô, naŋ bu ku Sadaŋ, naŋ ti ŋaclai dambac ndu-ŋga ŋadau, naŋ dulu. 15 Ma lau naŋ sêtöc dambac ndu e gêŋ dau kôm ŋac sêmbo sêtôm lau naŋ sêndöc gapocwalô ŋapaŋ, naŋ Yisu ndê gweleŋ dinaŋ kêgapwêc ŋac su.

16 Gêŋ dau tôc dau yêc awê bu iŋ kôm tu bu nem aŋela saŋga dom, magoc iŋ kôm bu nem Abraham ndê wakuc sa. 17 Ŋalêŋ tigeŋ yêc bu Yisu nem iŋ ndê asii ti lhuwêi nom-ŋga sa ŋapep, ma nem akiŋ ŋac yêc Anötö aŋgô-ŋga gitôm dabuŋsiga ŋayham naŋ tôm bu tawalô ŋac, ma tôm bu êmasaŋ lêŋ bu Anötö suc ŋac si sac kwi-ŋga. Ma ŋalêŋ dau bocdec, têŋ ndoc iŋ mbo nom, naŋ iŋ ti ŋamalac ma mbo gitôm ŋac, ma kêsahê gêŋ hoŋ gitôm ŋac sêŋsahê. 18 Bu iŋ dau kêsahê ŋawapac lêtôm-ŋga su, ma tu dinaŋ-ŋga iŋ gitôm bu nem yac lau nom-ŋga sa têŋ ndoc lêtôm tap yac sa.

3

Yisu ndê waê hôc gêlêc Moses ndê su

1 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai dabuŋ, naŋ datap Anötö ndê galem undambê-ŋga sa dawhiŋ dauŋ, akôc gauc pi Yisu. Iŋ têŋ yac meŋ gitôm aposel gêm Anötö aŋgô, ma ti yac neŋ †dabuŋsiga atu naŋ kalhac Anötö aŋgô-ŋga tu

yac-ŋga, tôm yom naŋ yac dakêŋ
whiŋ ti dahoc asê. Kwahic dec
aö bu wasôm têŋ mac bu akêŋ iŋ
lhac nem gauc ŋamata. 2 Anötö
kêyaliŋ Yisu sa ma iŋ gêm ndê
gweleŋ ŋapep e gic dabiŋ, tôm
Moses gêm iŋ ndê gweleŋ ma
gêm akiŋ Anötö ndê lau Israel-ŋga
ŋapep eŋ. 3 Magoc Anötö po Yisu
ndê waê sa hôc gêlêc Moses ndê
su, ma tu dinaŋ-ŋga dec akêŋ Yisu
lhac nem gauc ŋamata. Ŋalêŋ
tigeŋ, yac datoc ŋamalac naŋ kwê
andu, naŋ sa hôc gêlêc andu naŋ
iŋ kwê, naŋ su. 4 Bu andu daŋ dau
kwê dau dom, ŋamalac kwê-ŋga
mbo. Magoc gêŋ hoŋ ŋahu, naŋ
Anötö dau.
5 Moses kôm iŋ ndê gweleŋ
hoŋ ŋapep mbo Anötö ndê lau
Israel-ŋga ŋalôm, ma hoc yom
asê gwanaŋ pi gêŋ naŋ tiŋambu
Anötö oc tôc tiawê. Iŋ kôm
gweleŋ dau gitôm Anötö ndê ŋgac
akiŋ ŋambwa. 6 Magoc Kil-
isi iŋ Anötö ndê Atuŋgac solop,
ma kôm ndê gweleŋ ŋapep ma
yob Anötö ndê lau gitôm ŋac si
ŋagôlôŋ. Ma yac bu dasap neŋ
dakêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga ti neŋ
ŋalôm pêŋ dôŋ, ma mayaŋ dauŋ
dom pi mwasiŋ naŋ taŋkwê bu
datap sa tu Yisu-ŋga, dec yac oc
dati Anötö ndê lau solop.

Puc dasap neŋ dakêŋ whiŋ dôŋ-ŋga

7 Tu dinaŋ-ŋga dec akôc gauc
ŋapep pi yom naŋ Ŋalau Dabuŋ
sôm, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Acsalô lec mac bu aŋgô Anötö
awha, 8 naŋ ayob bu asôŋ
daŋamsuŋ ahuc têŋ iŋ dom,
tôm lau Israel-ŋga sêkôm têŋ
ndoc sêtap lêtôm sa, ma sêli
dau sa têŋ iŋ yêc gameŋ sawa.
9 Yêc dinaŋ mac apami sêlic
gêŋ dalô naŋ aö gakôm têŋ
ŋac gitôm yala 40, tigeŋ sêtec
aö ma sêŋsahê aö ŋapaŋ ŋa
ŋac si mêtê sac.
10 Tu dinaŋ-ŋga dec aö atac
ŋandê têŋ lau têm dinaŋ-ŋga,
ma gasôm têŋ dauŋ, "Ŋac si
ŋalôm ŋadandi ŋapaŋ, ma
sêsap aö dôŋ dom. Ma sêsa
aneŋ lêŋ dom."
11 Ma tu aneŋ atac ŋandê-
ŋga dec kamatiŋ yom tidôŋ
bocdec bu, "Ŋac oc sêtap têm
naŋ aö kayaliŋ sa tu sêŋwhaŋ
dau-ŋga, naŋ sa dom." *[BW
95:7b-11]*

12 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai, mac
tigeŋ-tigeŋ ayob daôm bu mêtê
sac êŋgalôm nem ŋalôm e akêŋ
whiŋ gwalec, ma akac daôm
su yêc Anötö Tali Ŋadau dom.
13 Aŋgilí nem asidôwai hoŋ bu
sêsap lêŋ gitêŋ dôŋ ma sêyob dau
têŋ mêtê sac, bu kôm ŋac si daŋ
ndê ŋalôm ŋadandi sa e iŋ hu
Anötö ti ndê lêŋ siŋ dom. Akôm
bocdinaŋ tôm bêc hoŋ, bu Anötö
kêŋ ŋasawa têŋ yac bu dasôc iŋ
ndê yom ŋapu têŋ têm kwahic
dec-ŋga. 14 Bu têŋ têm yac dakêŋ
whiŋ tiwakuc, naŋ dalhac ŋaŋga
ma taŋkwê Yisu ti dakêŋ whiŋ iŋ
ti neŋ ŋalôm sambuc. Magoc yac
bu dakôm bocdinaŋ dom e dahu
nom dindec siŋ, dec oc tôm dom
bu dawêkaiŋ Anötö ndê mwasiŋ
atu, naŋ gic lau naŋ sêti Kilisi ndê,
naŋ ŋawaê. 15 Gauc nem yom naŋ
Anötö sôm bocdec bu:

Acsalô lec mac bu aŋgô Anötö
awha, naŋ ayob bu asôŋ
daŋamsuŋ ahuc têŋ iŋ dom,
tôm lau Israel-ŋga sêkôm têŋ
ndoc sêli dau sa têŋ iŋ. *[BW
95:7b-8]*

16 Aŋgô su naŋ! Lau naŋ sêŋgô
Anötö awha magoc sêli dau sa têŋ
iŋ, ŋac asa? Ŋac lau naŋ Moses
wê ŋac sêsa akêŋ gameŋ Isip-
ŋga sêmeŋ. 17 Ma lau naŋ Anötö
tac ŋandê têŋ ŋac gitôm yala 40,
ŋac asa? Ŋac lau naŋ sêkôm
sac ŋapaŋ, ma sêmbac ndu sêyêc
gameŋ sawa. 18 Ma lau bocke dec

Anötö kêmatiŋ yom tidôŋ pi ŋac,
ma sôm bu ŋac oc sêtap têm naŋ
iŋ kêyaliŋ sa tu sêŋwhaŋ dau-ŋga,
naŋ sa dom? Iŋ sôm yom dinaŋ
hêganôŋ lau naŋ daŋgapêc têŋ
iŋ. 19 Yom dau tôc tiawê têŋ yac
bu ŋac sêtôm dom bu sêtap iŋ ndê
têm sêŋwhaŋ dau-ŋga sa, ŋahu
bu ŋac sêkêŋ whiŋ dom.

4

Anötö oc kêŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋwhaŋ dau

1 Yom naŋ Anötö gic bata pi têm
tu iŋ ndê lau sêŋwhaŋ dau-ŋga,
naŋ gacgeŋ yêc. Tu dinaŋ-ŋga
dayob dauŋ ŋapep bu Anötö lic
yac hoŋ datôm bu datap mwasiŋ
dau sa, ma yac neŋ daŋ so gêŋ dau
dom. 2 Bu ŋawaê ŋayham pi gêŋ
naŋ Anötö gic bata, naŋ yac daŋgô
su, gitôm abaŋi Israel-ŋga sêŋgô
yom naŋ iŋ gic bata têŋ ŋac. Ŋac
sêŋgô, magoc sêkêŋ whiŋ dom,
ma bocdinaŋ yom dau gêm ŋac
sa dom. 3 Bu yac lau naŋ dakêŋ
whiŋ, naŋ datôm bu datap Anötö
ndê mwasiŋ taŋwhaŋ dauŋ-ŋga
sa, magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ
dom, naŋ oc sêso, tôm Anötö ndê
yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Tu aneŋ atac ŋandê-ŋga dec
kamatiŋ yom tidôŋ bocdec bu,
“Ŋac oc sêtap têm naŋ aö
kayaliŋ sa tu sêŋwhaŋ dau-
ŋga, naŋ sa dom.” *[BW
95:11]*

Têm dau Anötö kêmatiŋ tidôŋ
têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê ti nom,
ma gic dabiŋ gêŋ hoŋ. 4 Bu
yêc Anötö ndê yom naŋ sêto yêc,
naŋ sêto yom daŋ pi bêc ti-7-ŋga
bocdec bu:

Têŋ bêc ti-7-ŋga Anötö ndê
gweleŋ hoŋ pacndê, ma iŋ
kêwhaŋ dau. *[Gen 2:2]*

5 Ma iŋ sôm yom pi lau
daŋgapêc, tôm yom naŋ gato yêc
ŋahô-ŋga su, naŋ yêc bocdec bu:

Ŋac oc sêtap têm naŋ aö kayaliŋ
sa tu sêŋwhaŋ dau-ŋga, naŋ
sa dom. *[BW 95:11]*

6 Bocdinaŋ Anötö ndê mwasiŋ
taŋwhaŋ dauŋ-ŋga gacgeŋ yêc tu
bu lau têm kwahic dec-ŋga sêtap
sa-ŋga. Anötö gic bata mwasiŋ
dau têŋ abaŋi Israel-ŋga, ma
sêŋgô ŋawaê ŋayham pi gêŋ dau,
magoc sêtap sa dom, ŋahu bu ŋac
daŋgapêc têŋ iŋ. 7 Ma tiŋambu
yala daêsam giŋga su, goc Anötö
sôm ndê yom sa Kiŋ Dawid wha-
suŋ, tôm gato su bocdec bu:

Acsalô lec mac bu aŋgô Anötö
awha, naŋ ayob bu asôŋ
daŋamsuŋ ahuc têŋ iŋ dom.
[BW 95:7b-8]

Gêŋ dau tôc asê bu Anötö
kêmatiŋ têm wakuc bu lau sêŋgô
iŋ awha ma sêsôc ŋapu, dec sêtap
iŋ ndê mwasiŋ sêŋwhaŋ dau-ŋga
sa. Ma têm dau, iŋ bêc dau
dindec.

8 Yom hoŋ dinaŋ hêganôŋ têm
naŋ Josua wê abaŋi Israel-ŋga
sêsôc gameŋ Kanan-ŋga si dom.
Bu bocdinaŋ, dec Anötö oc sôm
yom tiŋambu, pi têm daŋ tiyham
tu dakêŋ daŋaŋ iŋ ndê awha-
ŋga lec dom. 9 Tu dinaŋ-ŋga
taŋyalê bu Anötö ndê lau si têm
sêŋwhaŋ dau-ŋga gacgeŋ yêc,
tôm bêc ti-7-ŋga naŋ Anötö dau
kêwhaŋ dau. Ma yac lau têm
kwahic dec-ŋga datôm bu datap
têm dau sa. 10 Bu asa naŋ tap
Anötö ndê mwasiŋ êŋwhaŋ dauŋ-
ŋga sa, naŋ kêwhaŋ dau yêc
iŋ dau ndê gweleŋ,* tôm Anötö
dau kêwhaŋ dau têŋ ndoc iŋ ndê
gweleŋ kêŋ undambê ti nom-ŋga
pacndê. 11 Tu dinaŋ-ŋga dec

* **4:10** Lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôŋ lau sêmbac ndu ma sêŋwhaŋ dau yêc gweleŋ nom-ŋga lec dom. Iŋ hêganôŋ lau naŋ sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa, ma sêŋyalê bu iŋ gêlic ŋac tôm lau gitêŋ tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-ŋga. Bocdinaŋ sêŋwhaŋ dau yêc gweleŋ naŋ ŋac dau sêkôm muŋ-ŋga, naŋ sêŋsahê bu sêti lau gitêŋ ŋa ŋac dau si licwalô, ma ŋa lêŋ yomsu-ŋga.

taŋsahê ŋaŋga bu datap mwasiŋ
dinaŋ sa, ma dayob dauŋ ŋapep
bu yac neŋ daŋ daŋgapêc têŋ
Anötö ndê yom, ma peŋ tôm abaŋi
Israel-ŋga dom.

12 Yac datôm dom bu taŋsau
Anötö. Bu iŋ ndê yom iŋ gitôm
gêŋ tali, ma kôm gweleŋ ti ŋaclai
mbo. Yom dau iŋ ŋamata hôc
gêlêc bieŋ ŋamata daŋga lu-lu
su, naŋ gitôm bu kuŋ yac ma sê
yac neŋ ŋalôm ŋagêŋ hoŋ kic-kic.
Ma ŋalêŋ tigeŋ Anötö ndê yom
gitôm bu êŋsahê yac neŋ gauc ti
gêŋ hoŋ naŋ yêc yac neŋ ŋalôm
ma kôm gweleŋ pi yac neŋ gatuŋ.
13 Gêŋ nom-ŋga me undambê-ŋga
daŋ oc tôm bu siŋ dau têŋ Anötö
dom. Kwahic dec iŋ gêlic gêŋ hoŋ
yêc awê eŋ, ma têŋ têm ŋambu-
ŋga yac tigeŋ-tigeŋ oc dalhac iŋ
aŋgô-ŋga bu dawhê gêŋ hoŋ naŋ
dakôm, naŋ sa têŋ iŋ.

Yisu ti yac neŋ dabuŋsiga atu

14 Yac neŋ dabuŋsiga atu mbo,
naŋ Yisu, Anötö Atu dau. Iŋ pi
undambê gi su ma kalhac Anötö
aŋgô-ŋga. Bocdinaŋ iŋ ŋayham
bu yac gauc nem iŋ ŋapaŋ tu bu
puc yac dôŋ ma dasap yom ŋandô
naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêhoc asê
pi Kilisi, naŋ dôŋ ŋaŋga. 15 Bu yac
neŋ dabuŋsiga dau kêsahê lêtôm
ti saê hoŋ tôm yac taŋsahê, magoc
iŋ kôm sac daŋ dom. Bocdinaŋ
dec iŋ gitôm andô bu tawalô yac
ma nem yac sa. 16 Tu dinaŋ-ŋga
datigasuc yac neŋ mwasiŋ ŋadau
Anötö ti neŋ atac pa su, tu bu
datap iŋ ndê tawalô sa-ŋga, ma
tu datap iŋ ndê mwasiŋ sa bu puc
yac dôŋ têŋ têm bocke naŋ lêtôm
me saê tap yac sa.

5

Yom pi dabuŋsiga nom-ŋga

1 Lau Israel-ŋga sêŋyaliŋ lau sa
sêti si dabuŋsiga atu-tu bu sênem
akiŋ Anötö sênem ŋac aŋgô, ma
bu sêkêŋ da tidau-tidau ma da
ya ô lau si sac ŋagêyô-ŋga. Ma
ŋgac bocke naŋ sêŋyaliŋ iŋ sa
ti dabuŋsiga atu, naŋ ŋamalac
gitôm iŋ ndê asidôwai Israel-ŋga.
2 Iŋ ndê gauc ti licwalô gitôm
ŋac si, ma bocdinaŋ iŋ gitôm
bu tawalô ti kôm mêtê malô têŋ
lau gauc pôc ma lau naŋ sêŋkuc
Anötö ndê lêŋ ŋapep dom. 3 Ma
tu iŋ gitôm iŋ ndê asidôwai nom-
ŋga, dec iŋ gic waê bu kêŋ da
ya ô dau ndê sac ŋagêyô, ma tu
lau si-ŋga bocdinaŋ. 4 Gweleŋ
dabuŋsiga-ŋga iŋ gweleŋ tiwaê,
ma oc tôm dom bu ŋamalac daŋ
kôc gweleŋ dau sa tôm iŋ dau ndê
atac whiŋ. Anötö bu êŋyaliŋ iŋ sa
tôm iŋ kêgalêm ti kêyaliŋ Aron sa,
dec oc tôm bu iŋ ti dabuŋsiga atu.

Kilisi ndê gweleŋ dabuŋsiga-ŋga

5 Ŋalêŋ tigeŋ Kilisi po dau sa
bu ti dabuŋsiga atu dom. Magoc
Anötö dau kêyaliŋ iŋ sa, ma sôm
yom têŋ iŋ, tôm sêto yêc bocdec
bu:

Acsalô lec am ti aö neŋ atuŋgac
solop, ma aö gati am Damam.
[BW 2:7]

6 Ma Anötö ndê yom daŋ tiyham
naŋ sôm têŋ Kilisi bocdec bu:

Am dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-ŋga,
naŋ kêkuc dabuŋsiga atu
Melkisedek.* *[BW 110:4]*

7 Têŋ ndoc Yisu meŋ mbo nom
tôm ŋamalac, naŋ iŋ teŋ mbec
daêsam ti tasulu, ma mbwêc
awha atu têŋ Anötö, naŋ ndê
ŋaclai yêc tôm bu êŋgaho iŋ su

* **5:6** Aron ti lau Israel-ŋga si dabuŋsiga hoŋ sêsa akêŋ Liwai ndê toŋ, magoc Yisu sa akêŋ Juda ndê toŋ kêkuc iŋ apaŋgac Kiŋ Dawid. Melkisedek bocdinaŋ iŋ sa akêŋ Liwai ndê toŋ dom. Iŋ Kiŋ Salem-ŋga (alic Gen 14:18), magoc Anötö sam iŋ bu Anötö Ŋaclai ti Ŋawasi Ŋadau ndê dabuŋsiga. Tu dinaŋ-ŋga dec ŋgac naŋ to Hibru sam Yisu bu dabuŋsiga kêkuc Melkisedek.

yêc ŋandê dambac ndu-ŋga. Ma
tu iŋ toc Anötö sa ma sôc iŋ ndê
yom hoŋ ŋapu-ŋga, dec Anötö
kôc iŋ ndê mbec sa. 8 Yisu iŋ
Anötö ndê Atu yomandô, tigeŋ iŋ
meŋ ti ŋamalac, ma ŋandê naŋ iŋ
hôc dec kêdôhôŋ iŋ pi lêŋ daŋaŋ
wambu Anötö-ŋga. 9 Lêŋ dinaŋ
gic dabiŋ iŋ bu ti lau naŋ daŋga
wambu iŋ, naŋ si ŋahu sêtap
Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si, ti
sêndöc tali ŋapaŋ-ŋga sa. 10 Ma
bocdinaŋ dec Anötö kêyaliŋ iŋ sa
ti lau si dabuŋsiga atu, naŋ kêkuc
Melkisedek.

Dayob dauŋ bu dakêŋ whiŋ tôm balêkoc dedec ŋapaŋ dom

11 Yom daêsam yêc tu yac asôm
pi Melkisedek lu Kilisi-ŋga, magoc
yac alic bu mac nem daŋamsuŋ
kwa ŋaŋga, ma oc tôm dom bu
mac aŋyalê yom dau ŋapep. 12 Bu
mac akêŋ whiŋ ŋasawa baliŋ
su, ma oc tôm bu mac andôhôŋ
yom ŋandô pi Kilisi têŋ lau ŋatô.
Magoc mbasi. Mac nem gauc
sa dom pi Anötö ndê yom naŋ
sêndôhôŋ têŋ lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga wakuc, ma tu dinaŋ-ŋga mac
apônda lau bu sêndôhôŋ mac tiy-
ham. Mac atôm balêkoc dedec
naŋ sênôm su ŋapaŋ, ma sêtôm
dom bu sêneŋ gö me bockoc.
13 Ma lau naŋ sêtôm balêkoc
dedec naŋ sênôm su ŋambwa,
naŋ sêtôm dom bu sêŋyalê mêtê
bocke iŋ mêtê gitêŋ me mêtê sac.
14 Magoc lau naŋ sêsap Anötö ndê
yom dôŋ ma sêndôhôŋ ŋapaŋ,
naŋ sêtôm bu sêŋyalê ŋayham
ma sac, ma sêtôm lau atu-tu naŋ
sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋga ŋaŋga.

6

1-2 Gauc nem yom pi Kilisi naŋ
tandôhôŋ têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ
tiwakuc. Tandôhôŋ ŋac bu sênem
si ŋalôm kwi, ma sêhu mêtê
sac naŋ gic waê bu sêniŋga,
naŋ siŋ, ma sêkêŋ whiŋ Anötö.
Tandôhôŋ ŋac pi busaŋgu ma
pi mêtê dakêŋ amaŋ sac lau-
ŋga, yom datisa akêŋ lau batê-
ŋga, ma yom pi Anötö ndê bêc
êmatôc lau-ŋga, naŋ iŋ oc kic
ŋac si yom pi gameŋ bocke bu
sêndöc ŋapaŋ-ŋga. Magoc yom
hoŋ dinaŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
wakuc ŋawaê, ma aö tac whiŋ
bu dasôm yom kaiŋ dinaŋ ŋapaŋ
dom. Aö tac whiŋ bu dalom yom
naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ ŋaŋga-
ŋga ŋawaê. 3 Ma Anötö bu lic
ŋayham, dec yac oc dakôm boc-
dinaŋ.

Puc dahu neŋ dakêŋ whiŋ siŋ dom-ŋga

4 Ŋamalac naŋ bu kêŋ whiŋ
Yisu, magoc tiŋambu puc
dômbwê iŋ, naŋ dec oc ŋalêŋ
ŋawapac bu danem iŋ kwi tiy-
ham. Yomandô. Asa naŋ kêyalê
Kilisi ndê ŋawaê ŋayham tidôŋ
su, ma tap mwasiŋ undambê-ŋga
sa, ma kôc Ŋalau Dabuŋ su, 5 ma
ŋgô Anötö ndê yom ma kêsahê
bu yom ŋayham, ma gêlic Anötö
ndê ŋaclai atu naŋ iŋ oc tôc tiawê
têŋ têm ŋambu-ŋga, 6 magoc
tiŋambu tec gêŋ hoŋ dinaŋ ma
hu ndê kêŋ whiŋ siŋ, dec oc
ŋalêŋ ŋawapac bu danem iŋ kwi
tiyham. Bu iŋ kêsahê mwasiŋ
hoŋ dinaŋ su, magoc tiŋambu puc
dômbwê, naŋ tôm iŋ dau bu ndic
Anötö ndê Atu pi a gicso tidim
tilu-ŋga, ma su iŋ susu yêc lau
hoŋ aŋgô-ŋga. Ma tu dinaŋ-ŋga
dec iŋ gic waê bu niŋga.

7 Ŋamalac naŋ kêsahê Anötö
ndê mwasiŋ tidau-tidau, ma sa
ndê lêŋ kêkuc Anötö ndê atac
whiŋ, naŋ gitôm ôm naŋ u gic sip
ŋapaŋ e gêm ŋandô ŋayham tu
ŋadau-ŋga. Anötö oc nem mbec
ŋamalac kaiŋ dinaŋ. 8 Ma ôm
naŋ u gic sip ŋapaŋ, magoc kwaŋ
ŋakwa-ŋakwa ŋambwa hôc ahuc,
naŋ ôm ŋadau oc lic bu nom sac,

ma pucbo iŋ bu tisac, ma kêŋ ya neŋ su.

9 O yac mba lau atac whiŋ-ŋga,
yac asôm yom dinaŋ bu akêŋ puc
mac, magoc yac akêŋ whiŋ bu
mac oc asa nem lêŋ ŋapep, ma
akôm mêtê naŋ gic lau naŋ sêtap
Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-
ŋga sa su, naŋ ŋawaê. 10 Bu
Anötö kôm mêtê gitêŋ eŋ, ma
gweleŋ naŋ mac akôm ŋapaŋ am
iŋ aŋgô, tu bu anem akiŋ lau
dabuŋ, ma atôc nem atac whiŋ
ŋac-ŋga asê, naŋ iŋ oc tôm dom
bu êŋlhiŋ siŋ. 11 Yac atac whiŋ bu
mac lau tigeŋ-tigeŋ asap nem lêŋ
ŋayham dinaŋ dôŋ ŋapaŋ. Akôm
bocdinaŋ e mac nem têm ambo
nom-ŋga pacndê, dec mac oc atap
mwasiŋ atu naŋ mac akêŋ batam
ambo, naŋ sa. 12 Yac atec bu mac
lic ŋakam sa e mac nem akêŋ
whiŋ ŋandô mba. Akôc gauc pi
lau naŋ sêlhac ti atac lu-lu dom,
ma sêsap si sêkêŋ whiŋ dôŋ e
sêtap mwasiŋ atu naŋ Anötö gic
bata têŋ ŋac, naŋ sa. Aŋkuc lau
kaiŋ dinaŋ si lêŋ, bu iŋ dôhôŋ
ŋayham.

Yom naŋ Anötö gic bata, naŋ tidôŋ su

13 Gauc nem yom naŋ Anötö gic
bata têŋ Abraham. Anötö puc
yom dau dôŋ ŋa iŋ dau ndê ŋaê,
ŋahu bu ŋaê daŋ naŋ hôc gêlêc iŋ
ndê ŋaê su, naŋ yêc dom. Iŋ gic
bata yom têŋ Abraham, tôm sêto
yêc bocdec bu:

14 Yomandô aö wanem mbec
am, ma wakôm am nem
wakuc sêŋsôwec sêti daêsam
ŋandô. *[Gen 22:17]*

15 Ma tiŋambu Abraham kalhac
ti atac lu-lu dom, ma hôŋ yom dau
ŋa-ŋandô e iŋ tap sa.

16 Mac aŋyalê lau nom-ŋga si
lêŋ sêmatiŋ yom tidôŋ-ŋga. Ŋac
oc sêta ŋamalac naŋ ndê ŋaclai
hôc gêlêc ŋac dau si su, naŋ ndê
ŋaê asê tu bu sêpuc si yom dôŋ-
ŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ oc tôm dom
bu ŋamalac daŋ sêô ŋac si yom
me sêseŋ su. 17 Ma ŋalêŋ tigeŋ
Anötö puc yom naŋ iŋ gic bata têŋ
Abraham, naŋ dôŋ ŋa iŋ dau ndê
ŋaê. Ŋahu bu iŋ bu tôc asê têŋ yac
lau naŋ dawêkaiŋ yom naŋ iŋ gic
bata têŋ Abraham, naŋ ŋa-ŋandô,
bu iŋ gitôm dom bu kac ndê awha
kwi-kwi pi lêŋ naŋ iŋ gic bata tu
êmwasiŋ yac-ŋga. 18 Ŋalêŋ dinaŋ
Anötö gic bata yom, ma puc yom
dau dôŋ. Iŋ gitôm dom bu seŋ
gêŋ lu dinaŋ su, me êŋsau yac.
Ma bocdinaŋ yom dau gitôm bu
puc yac lau naŋ datêŋ Anötö ta,
ma taŋkwê iŋ bu nem yac sa, naŋ
dôŋ. Dalhac ŋaŋga, ma dahôŋ
ŋandô ŋayham naŋ dakêŋ bataŋ
dambo, naŋ ti atac pa su.

19-20 Ŋandô ŋayham naŋ dakêŋ
bataŋ dambo, naŋ ŋahu Yisu Kil-
isi. Ma yac neŋ dakêŋ bataŋ
iŋ gitôm aŋga ŋadehe naŋ ndöc
teŋ, ma teŋ yac dôŋ dalhac teŋ.
Ma po aŋga-ŋga sô yac dôŋ tam
damiŋ Yisu. Ma tôm lau Israel-
ŋga si dabuŋsiga ŋamata-ŋga sip
po baliŋ ŋambu-ŋga yêc Anötö
ndê lôm dabuŋ bu sôc Ŋalôm
Dabuŋ Andô ndi, dec Yisu muŋ
yac pi undambê gi su, ma kalhac
Anötö aŋgô-ŋga gitôm yac neŋ
dabuŋsiga atu. Bu iŋ ti yac neŋ
dabuŋsiga naŋ kêkuc Melkisedek,
ma iŋ oc mbo ŋapaŋ.

7

Yom pi dabuŋsiga atu Melkisedek

1 Melkisedek iŋ Kiŋ Salem-
ŋga, ma Anötö, Ŋaclai ti Ŋawasi
Ŋadau ndê dabuŋsiga atu. Iŋ
tap Abraham sa ma gêm mbec
iŋ têŋ ndoc Abraham ku kiŋ naŋ
sêŋgaho iŋ nêsip Lot su, naŋ
dulu, ma kêsêlêŋ bu mbu têŋ iŋ
ndê gameŋ ndi. 2 Ma Abraham
whê wapa naŋ iŋ kêgaho su yêc

kiŋ dinaŋ amba, naŋ kôc gi toŋ
amaŋlu, dec kêŋ toŋ daŋ têŋ
Melkisedek, ma iŋ dau kôc toŋ
9. Ŋaê Melkisedek ŋahu bu Kiŋ
Lêŋ Gitêŋ-ŋga, ma ŋaê Kiŋ Salem-
ŋga ŋahu bu Kiŋ Yom Malô-ŋga.
3 Yêc Anötö ndê yom naŋ sêto
yêc, naŋ datap yom daŋ sa pi
Melkisedek dinda me damba me
apai si ŋadênaŋ dom. Ma datap
yom daŋ sa pi iŋ ndê bêc dinda
kôc iŋ-ŋga me bêc mbac ndu-
ŋga dom. Magoc tôm Anötö ndê
Atu naŋ mbo ŋapaŋ, ma iŋ ndê
têm oc pacndê dom, naŋ dalic
Melkisedek gitôm dabuŋsiga mbo
ŋapaŋ-ŋga.

Melkisedek hôc gêlêc lau dabuŋsiga akêŋ Liwai ndê toŋ, naŋ su

4 Alic gêŋ naŋ tôc asê bu
Melkisedek iŋ dabuŋsiga ti waê
atu. Abraham iŋ lau Israel-
ŋga hoŋ si damba, magoc iŋ toc
Melkisedek sa têŋ ndoc iŋ whê
wapa naŋ iŋ kêgaho su yêc ŋacyo
amba, naŋ kôc gi ti toŋ amaŋlu,
ma kêŋ toŋ daŋ têŋ iŋ. 5 Ma gauc
nem lau akêŋ Liwai ndê toŋ, naŋ
sêti dabuŋsiga. Lau Liwai dau,
ti lau Israel-ŋga hoŋ sêsa akêŋ
Abraham, magoc ŋac si yomsu
daŋ sôm tidôŋ bu lau Liwai si
asidôwai sêwhê si gêŋ kôc ndi toŋ
amaŋlu, ma sêkêŋ toŋ daŋ têŋ
lau Liwai. 6 Magoc Melkisedek,
naŋ sa akêŋ Liwai ndê toŋ dom,
naŋ kôc wapa toŋ daŋ yêc ŋac
hoŋ apaŋgac Abraham, ŋgac naŋ
Anötö kêmatiŋ pwac whiŋ iŋ. Ma
tiŋambu Melkisedek gêm mbec
Abraham. 7 Ma yac hoŋ taŋyalê
bu ŋamalac naŋ gêm mbec lau
ŋatô, naŋ ndê waê hôc gêlêc lau
naŋ iŋ gêm mbec, naŋ si su. 8 Ma
alic su naŋ. Lau dabuŋsiga akêŋ
Liwai ndê toŋ sêkôc wapa toŋ daŋ
yêc ŋac si asidôwai Israel-ŋga,
magoc ŋac sêmbac ndu. Magoc
Melkisedek kôc wapa toŋ daŋ yêc
ŋac hoŋ si apaŋgac Abraham, ma
datap yom daŋ sa pi Melkisedek
ndê bêc mbac ndu-ŋga yêc Anötö
ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ dom.
9 Ma gêŋ daŋ whiŋ. Liwai ndê
lau wakuc naŋ sêti dabuŋsiga ma
sêkôc wapa toŋ daŋ yêc lau Israel-
ŋga, naŋ oc tôm bu dasôm bu
ŋac dau sêtoc Melkisedek sa, ma
sêkêŋ wapa toŋ daŋ têŋ iŋ. Ŋahu
bu lau Liwai si apaŋgac Abraham
kêŋ wapa toŋ daŋ têŋ Melkisedek
gêm ŋac hoŋ aŋgô. 10 Bu têŋ têm
Melkisedek tap Abraham sa, naŋ
Liwai dau yêc Abraham ndê dac
dôŋ yêc.

Yisu ndê gweleŋ dabuŋsiga-ŋga hôc gêlêc lau Liwai si su

11 Aron ma lau hoŋ akêŋ Li-
wai ndê toŋ naŋ sêti dabuŋsiga
Israel-ŋga, naŋ si sakiŋ ŋahu yêc
pwac akwa yomsu-ŋga. Magoc
sakiŋ dau gitôm dom bu ndic
dabiŋ Anötö ndê lau. Tu di-
naŋ-ŋga dec Anötö kêŋ Yisu ti
dabuŋsiga naŋ ndê sakiŋ kêkuc
lau Liwai si dom, magoc kêkuc
Melkisedek ndê. 12 Anötö kêŋ
sakiŋ wakuc ô lau Liwai si, ma
bocdinaŋ dec iŋ gic waê bu kêŋ
yomsu wakuc bu puc sakiŋ wakuc
dau dôŋ. 13 Bu Yisu, naŋ yom
dindec hêganôŋ, naŋ sa akêŋ Li-
wai ndê toŋ dom. Iŋ sa akêŋ
lau Israel-ŋga si toŋ daŋ dau-
ŋga, naŋ si daŋ ti dabuŋsiga dom.
14 Mba. Yac taŋyalê su bu yac
neŋ Pômdau sa akêŋ Juda ndê
toŋ. Ma Moses to yom daŋ naŋ
hêganôŋ lau akêŋ Juda ndê toŋ
bu sêti dabuŋsiga-ŋga lec dom.
15 Magoc Yisu ti dabuŋ-siga kêkuc
Melkisedek, dec tôc asê tiawê bu
iŋ dabuŋsiga pwac wakuc-ŋga.
16 Yisu ti dabuŋsiga kêkuc yomsu
naŋ kêŋ gweleŋ dau têŋ Liwai ndê
wakuc tawasê, naŋ dom. Magoc
iŋ ti dabuŋsiga tu ŋaclai mbo tali
ŋapaŋ-ŋga naŋ Anötö kêŋ têŋ iŋ-
ŋga. 17 Bu Anötö ndê yom whê

gêŋ dau sa, tôm sêto yêc bocdec bu:

Am dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-ŋga, kêkuc dabuŋsiga atu Melkisedek. *[BW 110:4]*

18 Bocdinaŋ yomsu akwa naŋ
hêganôŋ lau Liwai si gweleŋ
dabuŋsiga-ŋga, naŋ Anötö seŋ su.
Ŋahu bu yomsu dau ndê ŋaŋga
mba, ma tôm dom bu nem lau
daŋ sa. 19 Yomandô. Sakiŋ pwac
akwa-ŋga dinaŋ gic dabiŋ gêŋ daŋ
me kôm tisolop su dom. Magoc
Kilisi ndê sakiŋ dabuŋsiga-ŋga
hôc gêlêc sakiŋ akwa dinaŋ su,
ma gêm ŋandô ŋayham tu dakêŋ
bataŋ-ŋga, ma ti lêŋ datigasuc
Anötö-ŋga.
20 Ma Anötö sôm tidôŋ bu Yisu
oc ti dabuŋsiga bu mbo ŋapaŋ.
Iŋ kêmatiŋ yom bocdinaŋ pi lau
dabuŋsiga naŋ sêsa akêŋ Liwai
ndê toŋ, naŋ dom. 21 Magoc iŋ
kêmatiŋ yom têŋ Yisu, tôm sêto
yêc bocdec bu:

Pômdau sôm yom tidôŋ su, ma iŋ oc seŋ yom dau su dom. Yom dau bocdec bu, "Am dabuŋsiga mbo ŋapaŋ-ŋga." *[BW 110:4]*

22 Bocdinaŋ Anötö kêmatiŋ
pwac wakuc naŋ hôc gêlêc pwac
akwa su. Ma iŋ sôm yom tidôŋ
pi Yisu, dec kêyaliŋ iŋ sa ti pwac
wakuc dau ŋadau.
23 Dabuŋsiga daêsam sem
gweleŋ sêmbo pwac akwa ŋapu,
ŋahu bu daŋ bu mbac ndu, naŋ
daŋ oc kôc iŋ ndê mala. 24 Magoc
Yisu ndê gweleŋ dabuŋsiga-ŋga
oc yêc ŋapaŋ, ŋahu bu iŋ mbo
tali ŋapaŋ. 25 Ma bocdinaŋ lau
naŋ sêtigasuc Anötö tu iŋ-ŋga,
naŋ Yisu gitôm andô bu nem ŋac
si. Ŋahu bu iŋ mbo tali ŋapaŋ, ma
tôm bu nem ŋac awha têŋ Anötö.
26 Gauc nem yac neŋ dabuŋsiga
atu Yisu. Iŋ dabuŋ, iŋ ndê giso
mbasi, iŋ ndê lêŋ ŋawasi eŋ,
ma Anötö toc iŋ sa hôc gêlêc
lau sac nom-ŋga ma kôc iŋ sa
pi undambê gi. Tu dinaŋ-ŋga
dec iŋ †dabuŋsiga ŋayham solop,
ma gitôm andô bu nem yac sa.
27 Dabuŋsiga nom-ŋga h oŋ sêkêŋ
da ya tu sac-ŋga tôm bêc hoŋ.
Sêkêŋ tu ŋac dau si sac-ŋga muŋ,
goc sêkêŋ tu lau ŋatô si-ŋga
kêkuc. Magoc Yisu iŋ bocdinaŋ
dom, bu iŋ dau ndê sac mbasi,
ma iŋ kêŋ dau ti da tu lau si sac-
ŋga dim tigeŋ eŋ. 28 Bu Moses
ndê yomsu kêyaliŋ lau sa sêti
lau Israel-ŋga si dabuŋsiga atu-
tu, naŋ sêpônda gauc ti licwalô,
tôm ŋac si asidôwai nom-ŋga.
Magoc Yisu, naŋ tiŋambu Anötö
sôm yom tidôŋ dec kêyaliŋ iŋ sa
ti yac neŋ dabuŋ-siga, naŋ Anötö
dau ndê Atu. Ma i ŋ gic dabiŋ
Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga, dec
ti dabuŋsiga ŋayham andô, naŋ
oc mbo ŋapaŋ.

8

Yisu iŋ dabuŋsiga pwac wakuc-ŋga

1 Yom hoŋ naŋ yac asôm,
naŋ ŋahu bocdec. Yac neŋ
†dabuŋsiga atu mbo, naŋ ndöc
Anötö Ŋawasi ti Ŋaclai Ŋadau
ndê andô-ŋga yêc undambê. 2 Ma
iŋ gêm ndê sakiŋ mbo lôm dabuŋ
naŋ ŋamalac sêkwê, naŋ dom,
magoc mbo lôm dabuŋ ŋandô
naŋ Pômdau dau kwê kalhac un-
dambê. 3 Dabuŋsiga atu-tu hoŋ
naŋ lau Israel-ŋga sêŋyaliŋ ŋac
sa, naŋ si gweleŋ bu sêkêŋ da
daŋge ti da ya ô sac-ŋga. Tu
dinaŋ-ŋga dec Yisu, naŋ ti yac neŋ
dabuŋsiga atu, naŋ gic waê bu
kêŋ da bocdinaŋ. 4 Iŋ bu mbo
nom, dec oc ti dabuŋsiga dom, bu
dabuŋsiga nom-ŋga naŋ sêkôm
gweleŋ sêkêŋ da-ŋga tôm yomsu
sôm, naŋ dec sêmbo. 5 Ma lôm
dabuŋ naŋ dabuŋsiga nom-ŋga
sêkôm gweleŋ sêmbo, naŋ gitôm
ŋagatu ŋambwa, naŋ gêm dôhôŋ
lôm dabuŋ undambê-ŋga. Bu têŋ

ndoc Moses bu kwê bac dabuŋ sa,
naŋ Anötö gic atu ma whê sa têŋ
iŋ bocdec bu:
Yob daôm bu êmasaŋ gêŋ hoŋ
êŋkuc ŋagatu naŋ gatôc têŋ
am yêc Lôc Sainai. *[Eks
25:40]*
6 Magoc sakiŋ naŋ Anötö kêŋ
têŋ Yisu, naŋ hôc gêlêc dabuŋsiga
pwac akwa-ŋga si sakiŋ. Bu pwac
wakuc naŋ Yisu ti ŋa-ŋgac ŋalhu-
ŋga, naŋ hôc gêlêc pwac akwa su.
Ma gêŋ naŋ pwac wakuc gic bata
bu datap sa, naŋ hôc gêlêc pwac
akwa ndê su.
7 Aŋgô su naŋ. Pwac ŋamata-
ŋga bu ŋa-giso mbasi, dec Anötö
oc gauc nem bu êmatiŋ pwac
wakuc dom. 8 Magoc Anötö gêlic
ŋagôliŋ pwac akwa-ŋga bu gitôm
dom, dec sôm yom pi pwac wakuc,
tôm sêto yêc bocdec bu:
Pômdau sôm, “Alic su naŋ. Bêc
oc meŋ sa, naŋ aö oc wa-
matiŋ pwac wakuc wawhiŋ
lau Israel-ŋga ma lau †Juda-
ŋga.* 9 Oc tôm pwac naŋ ka-
matiŋ gawhiŋ ŋac si apai têŋ
ndoc aö amaŋ wê ŋac sêsa
akêŋ gameŋ Isip-ŋga sêmeŋ,
naŋ dom.
Ŋac sêsôc aö neŋ yom pwac
dinaŋ-ŋga ŋapu dom, ma tu
dinaŋ-ŋga dec aö Pômdau
gasôm bu wapuc dômwêŋ
ŋac.
10 Magoc têŋ têm pwac akwa-
ŋga pacndê, naŋ aö Pômdau,
oc wamatiŋ pwac wakuc
wawhiŋ lau Israel-ŋga, naŋ
bocdec bu. Aö oc wakêŋ neŋ
yomsu sip ŋac si ŋagulu, ma
wato sip ŋac si ŋalôm. Aö oc
wati ŋac si Anötö, ma ŋac oc
sêti aö neŋ lau.
11 Têŋ dinaŋ, oc tôm dom bu
ŋamalac daŋ êndôhôŋ iŋ ndê
asidôwai me lau meŋpaŋ iŋ-
ŋga, ma sôm têŋ ŋac, ‘Aŋyalê
Anötö ma akôc iŋ sa ti mac
nem Pômdau.’ Ŋahu bu aö
neŋ lau hoŋ oc sêŋyalê aö,
lau tiwaê, ma lau waêmba
sêwhiŋ.
12 Ma aö oc taŋwalô ŋac, ma
wasuc ŋac si giso kwi, ma
gauc nem ŋac si sac tiyham
dom.” *[Jer 31:31-34]*
13 Anötö sam gêŋ dau bu pwac
wakuc, ma ŋalêŋ dinaŋ iŋ tôc asê
bu pwac ŋamata-ŋga tiakwa su.
Ma gêŋ naŋ tiakwa su, naŋ kêpiŋ
bu hê su niŋga.

9

Israel si lôm dabuŋ ŋasakiŋ

1 Têŋ têm Anötö kêmatiŋ pwac
ŋamata-ŋga whiŋ lau Israel-ŋga,
naŋ iŋ kêŋ yomsu pi lêŋ sênem
akiŋ iŋ-ŋga, ma pi †bac dabuŋ
naŋ sêkwê yêc nom. 2 Ŋalôm lu
sêyêc bac dabuŋ ŋalôm. Ŋalôm
ŋamata-ŋga sêsam bu Ŋalôm
Dabuŋ, ma yakaiŋ ti deŋ da-ŋga
ma bolom da-ŋga sêyêc ŋalôm
dinaŋ. 3 Ma sêkêŋ po baliŋ d aŋ
kêgalêŋ bu whê ŋalôm ŋamata-
ŋga ma tilu-ŋga kôc. Ma ŋalôm
tilu-ŋga sêsam bu Ŋalôm Dabuŋ
Andô. 4 Yêc ŋalôm tilu-ŋga,
alta gol naŋ sêkêŋ da ŋamalu
ŋayham pi, ma apa pwac yomsu-
ŋga sêyêc. Apa dau sêmasaŋ
ŋa a, ma sêmpaŋ ahuc ŋa gol.
Sêkêŋ lôŋ gol daŋ ti bolom mana,
ma Aron ndê tôc naŋ muŋ-ŋga
ŋasili puc pi meŋ, ma hoc lu
naŋ Anötö to yomsu amaŋlu pi,
naŋ sêyêc apa pwac-ŋga dau
ŋalôm. 5 Sêmasaŋ aŋela ŋagatu
lu naŋ sêsam bu aŋela Anötö
ndê ŋawasi-ŋga, naŋ sêlhac apa
dau ŋahô. Sêmasaŋ iŋlu ŋamakê
galam kêgatöc apa dau ŋampêlhu

* **8:8** Lau hoŋ naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa sêti iŋ ndê, naŋ dasam ŋac bu lau Israel-ŋga. Magoc muŋ-ŋga sêwhê dau kôc gi toŋ lu, naŋ sêsam bu Israel ma Juda, ma toŋ tigeŋ-tigeŋ sêŋyaliŋ dau si kiŋ sa tu nem gôliŋ ŋac-ŋga. Alic 1 Kiŋ 11:9-13, 31-39; 12:20-24; Ais 11:12; ma Jer 3:18.

naŋ sêsam bu Anötö ndê pôŋ suc
sac kwi-ŋga, naŋ ahuc. Ma gêŋ
daêsam yêc, magoc tôm dom bu
yac awhê sa yêc bapia dindec.
6 Têŋ ndoc sêmasaŋ gêŋ hoŋ
dinaŋ su, naŋ dabuŋsiga sem
si gweleŋ sêsôc sêsa sêmbo
ŋalôm ŋamata-ŋga tôm bêc hoŋ.
7 Magoc †dabuŋsiga ŋamata-ŋga
tawasê sôc ŋalôm tilu-ŋga, ma
sôc tidim tigeŋ yêc yala tigeŋ
ŋalôm. Ma têŋ bêc tigeŋ dinaŋ,
iŋ sôc gi ma kôc dac tôhôŋ, bu
kêŋ ti da tu sac-ŋga. Iŋ kêŋ tu
dau-ŋga, ma tu sac naŋ Anötö
ndê lau sêŋyalê dom ma sêkôm-
ŋga. Iŋ bu kôc dac dom, dec oc
tôm dom bu iŋ sôc ndi. 8 Ŋalêŋ
dinaŋ Ŋalau Dabuŋ bu whê yom
sa têŋ yac pi pwac akwa bocdec
bu. Iŋ tôc asê bu ŋalêŋ mba
bu lau sêsôc Ŋalôm Dabuŋ Andô
sêndi, têŋ têm dabuŋsiga sêŋkuc
sakiŋ pwac akwa-ŋga, ma lôm
dabuŋ pwac akwa-ŋga kalhac dôŋ
kalhac.
9 Sakiŋ pwac akwa-ŋga dinaŋ iŋ
ti dôhôŋ têŋ yac lau têm kwahic
dec-ŋga. Ma tôc asê têŋ yac bu
da daŋge ti da ya naŋ dabuŋsiga
sêkêŋ tu lau-ŋga, naŋ gitôm dom
bu kôm lau dau si ŋalôm timalô
tu ŋac si sac-ŋga. 10 Bu sakiŋ
dinaŋ ti ŋa-yomsu hoŋ hêganôŋ
gêŋ daneŋ ti danôm-ŋga, ma lau
Israel-ŋga si lêŋ sêŋgwasiŋ dau
ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.
Ma gêŋ hoŋ dinaŋ iŋ gêŋ ŋamlic-
ŋga ŋambwa, bu yêc e pwac
wakuc naŋ Anötö kêŋ tu nem
gôliŋ yac-ŋga, naŋ meŋ sa su naŋ.

Dac Pwac Akwa ma Pwac Wakuc-ŋga

11 Magoc Kilisi meŋ ti
dabuŋsiga atu, naŋ ndê sakiŋ ŋa-
ŋandô ŋayham meŋ sa su. Ma
lôm dabuŋ naŋ iŋ sôc gi, naŋ
ŋayham kêlêc ma hôc gêlêc lôm
dabuŋ naŋ ŋamalac amba sêkwê
kalhac nom dindec, naŋ su. 12 Iŋ
gacgeŋ sôc lôm dau Ŋalôm Dabuŋ
Andô gi, magoc iŋ kôc makao ŋatu
me naniŋ gapoc si dac bu kêŋ ti
da ô sac-ŋga dom. Iŋ sôc gi tidim
tigeŋ, ma kêŋ dau ndê dac tu bu
nemlhi yac neŋ sac ŋatôp, dec
kêmasaŋ lêŋ dambo taŋli ŋapaŋ-
ŋga.
13 Pwac akwa yomsu-ŋga sôm
bu lau Israel-ŋga si dabuŋsiga
sêkôc naniŋ gapoc ti makao gapoc
ŋadac, ma sêŋgaluŋ whiŋ makao
ŋatu dinda naŋ sêpec ti da ya naŋ
ŋagasi, goc sêmbalip pi lau bu
kôm ŋac sêti dabuŋ ma ŋamlic
ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga.*
14 Magoc Kilisi, naŋ ndê giso
mbasi andô, ma kêŋ dau ti da têŋ
Anötö tôm Ŋalau mbo ŋapaŋ-ŋga
puc iŋ dôŋ, naŋ ndê dac hôc gêlêc
dac pwac akwa-ŋga, ma gêm yac
sa ŋandô. Ŋahu bu iŋ ndê dac
kêmasaŋ yac neŋ ŋalôm ŋawasi
sa, ma kêgwasiŋ m êtê sac naŋ
gic waê lêŋ dandiŋaŋ-ŋga, naŋ
su. Ma bocdinaŋ datôm bu danem
akiŋ Anötö Tali Ŋadau ti atac
pa su eŋ. 15 Kilisi kêmasaŋ lêŋ
dinaŋ, ma bocdinaŋ kwahic dec
iŋ kalhac Anötö ma lau nom-ŋga
ŋalhu bu ti pwac wakuc ŋadau.
Iŋ ndê mbac ndu gêmlhi lau naŋ
sêmbo pwac akwa ŋapu, naŋ si
sac ŋatôp, ma kêgapwêc ŋac su
yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga. Ma tu
dinaŋ-ŋga ŋac oc sêtap gameŋ
sêndöc t ali-ŋga naŋ Anötö gic
bata têŋ ŋac, ma kêgalêm ŋac sa
bu sêwêkaiŋ, naŋ sa.
16-17 Gauc ŋem lau nom-
ŋga si lêŋ sêmatiŋ pwac pi
wapa lêŋsêm-ŋga. Lau naŋ bu
sêwêkaiŋ ŋamalac daŋ ndê wapa
lêŋsêm, naŋ oc sêtap gêŋ daŋ
sa dom e sêŋyalê pi ŋandô bu
ŋamalac dau mbac ndu su. Iŋ bu

* **9:13** Ŋac si mêtê dinaŋ hêganôŋ ŋamalac naŋ kêmasec awhê me ŋgac batê, dec kôm iŋ ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. Alic Nam 19:1-22 yêc Yom Lêŋsêm Akwa.

mbo tali, naŋ pwac dinaŋ ŋayom
oc gacgeŋ lhac. 18 Tu dinaŋ-ŋga
dec pwac akwa yomsu-ŋga sôm
bu lau Israel-ŋga sêndic domba
ti makao ndu, ma ŋadac ti pwac
dau ŋahu. 19 Bu Moses to Anötö
ndê yomsu pwac-ŋga hoŋ sip
bapia, ma sam asê têŋ lau Israel-
ŋga. Goc iŋ kôc makao ŋatu [ma
naniŋ] ŋadac ma kêgaluŋ whiŋ
bu, sô domba ŋamliclhu kokoc
pi a ŋasaŋgac daŋ, goc kêŋ sip
dac ti bu ma kêbalip pi bapia dau
ma pi lau hoŋ. 20 Ma sôm, “Pwac
naŋ Anötö kêmatiŋ whiŋ mac ma
gic atu mac bu asôc ŋapu, naŋ
ŋadac dau dindec.” 21 Ma ŋalêŋ
tigeŋ iŋ kêbalip dac pi lau Israel
si bac sênem akiŋ Anötö-ŋga, ma
pi dabuŋsiga si lôŋ ti laclhu sakiŋ
dabuŋ-ŋga hoŋ. 22 Yomandô!
Moses ndê yomsu pi lau Israel-
ŋga si lêŋ sêmasaŋ dau ŋawasi
sa-ŋga, gic atu ŋac bu sêmbalip
dac pi gêŋ hoŋ bocdinaŋ. Ŋac bu
sêndic makao ti domba ndu ma
sêkêc dac siŋ dom, dec Anötö oc
suc ŋac si sac kwi dom.

Kilisi kêŋ dau ti da dec gêm yac si

23 Lau Israel-ŋga si bac ti
gêŋ sênem akiŋ Anötö-ŋga, naŋ
gitôm ŋagatu ŋambwa bu tôc gêŋ
ŋandô undambê-ŋga asê têŋ yac.
Ma lau Israel-ŋga sem dabuŋ gêŋ
nom-ŋga dinaŋ ma sêkôm gêŋ
dau ŋawasi sa yêc Anötö aŋgô-
ŋga ŋa domba ti makao si dac.
Magoc Kilisi ndê dac hôc gêlêc dac
dinaŋ su, dec kêŋ ŋawasi atu têŋ
gêŋ ŋandô undambê-ŋga. 24 Bu
Kilisi sôc lôm dabuŋ naŋ ŋamalac
sêkwê, naŋ dom. Ma lôm naŋ
iŋ sôc, naŋ gitôm gêŋ ŋandô
undambê-ŋga ŋagatu ŋambwa
dom. Mba. Iŋ sôc undambê
dau gi, ma kalhac Anötö aŋgô-ŋga
gêm yac hoŋ aŋôŋ.
25 Ma Israel si dabuŋsiga atu
naŋ sôc Ŋalôm Dabuŋ Andô ti
yala ti yala, naŋ kôc dau ndê
dac dom. Magoc Kilisi sôc un-
dambê tidim tigeŋ eŋ, ma kôc
dau ndê dac solop. 26 Iŋ kêŋ
dau ti da gitôm dabuŋsiga nom-
ŋga sêkêŋ da ŋapaŋ ma ŋapaŋ,
naŋ dom. Bu bocdinaŋ, dec têŋ
ndoc Anötö kêŋ undambê ti nom
ma meŋ, naŋ iŋ oc hôc ŋandê
tidim daêsam bocdinaŋ. Magoc
Kilisi gitôm dabuŋsiga nom-ŋga
dom. Iŋ meŋ ma kêŋ dau ti
da tidim tigeŋ, tu bu êŋgaho
lau nom-ŋga si sac ŋagêyô su pi
dau. 27 Yac lau tigeŋ-tigeŋ tac
waê bu dambac ndu tidim tigeŋ,
ma tiŋambu yac oc dalhac Anötö
aŋgô-ŋga bu êŋsahê yac. 28 Ma
ŋalêŋ tigeŋ Kilisi mbac ndu tidim
tigeŋ eŋ, bu êŋgaho lau daêsam
si sac ŋagêyô su. Ma iŋ oc mbu
meŋ tiyham bu hôc ŋandê tu sac-
ŋga tiyham dom, magoc tu bu kêŋ
Anötö ndê mwasiŋ gêm lau si-ŋga
ŋa-ŋandô têŋ lau naŋ sêkêŋ whiŋ
ti sêkêŋ bata iŋ bu mbu meŋ.

10

Kilisi gic da lau nom-ŋga tidim tigeŋ eŋ

1 Pwac akwa yomsu-ŋga iŋ
gitôm ŋagatu ŋambwa bu tôc gêŋ
ŋayham naŋ oc meŋ sa, naŋ asê
têŋ yac. Magoc iŋ gêŋ ŋandô
dau dom. Yomsu dau sôm bu
lau Israel-ŋga sêkêŋ da tôm yala
hoŋ, dec tôc asê bu da kaiŋ dinaŋ
gitôm dom bu seŋ lau si sac su,
me ndic dabiŋ ŋac bu sêtigasuc
Anötö. 2 Da kaiŋ dinaŋ bu nditôm
bu ndic dabiŋ lau, dec oc sêkêŋ
ŋapaŋ dom. Ma iŋ bu nditôm
bu kôm ŋac si ŋalôm ŋawasi sa
yêc Anötö aŋgô-ŋga, dec ŋac oc
ŋalôm ŋawapac tu ŋac si giso-ŋga
tiyham dom. 3 Magoc sêkêŋ da
dau tôm yala hoŋ, dec kêŋ gauc
ŋac bu ŋac si sac yêc ŋac dôŋ yêc.
4 Ŋahu bu makao gapoc ti naniŋ si
dac gitôm dom bu seŋ sac su.

5 Tu dinaŋ-ŋga dec têŋ ndoc
Kilisi meŋ mbo nom, naŋ sôm
yom asê têŋ Anötö, tôm sêto yêc
muŋ su bocdec bu:
Am atac whiŋ bu sêndic makao
ti domba ma sêkêŋ ti da têŋ
am lec dom. Magoc am
kêmasaŋ aö dauŋ neŋ ŋamlic
ti ŋandô.
6 Da ya ti da bocke naŋ sêkêŋ
tu sac-ŋga, naŋ gic am tanôm
dom bocdinaŋ.
7 Ma aö gasôm bu, “O Anötö, lic
aö dec gameŋ bu wakôm am
nem atac whiŋ ŋandô sa, tôm
yom naŋ sêto pi aö muŋ su,
yêc bapia tilhuŋ.” *[BW
40:6-8]*
8 Moses ndê buku yomsu-ŋga
tôc bocdec bu. Sêkêŋ makao ti
domba ti da, ma sêkêŋ da ya ti
da tidau-tidau tu sac-ŋga. Magoc
Kilisi dau sôm bu Anötö atac whiŋ
bu sêkêŋ da hoŋ dinaŋ dom, ma
gic iŋ tandô dom bocdinaŋ. 9 Ma
tiŋambu Kilisi sôm têŋ Anötö bu
iŋ dau meŋ su, bu kôm Anötö ndê
atac whiŋ ŋandô sa. Bocdinaŋ dec
iŋ seŋ lêŋ akwa da-ŋga su, ma
kêmasaŋ lêŋ wakuc. 10 Ma Anötö
ndê atac whiŋ, naŋ Kilisi kôm
ŋandô sa, naŋ bocdec bu. Yisu
Kilisi kêŋ dau ti da tidim tigeŋ, dec
kêmasaŋ lêŋ bu dati lau dabuŋ.
11 Dabuŋsiga pwac akwa-ŋga
sêlhac ti sem gweleŋ tôm bêc
hoŋ, ma sêkêŋ da kaiŋ tigeŋ
ŋapaŋ, naŋ tôm dom bu seŋ sac
su. 12 Magoc Yisu, naŋ ti yac
neŋ dabuŋsiga atu, kêŋ dau ti
da dim tigeŋ eŋ, tu sac têm hoŋ-
ŋga, goc gi ndöc Anötö ndê andô-
ŋga. 13-14 Ŋahu bu da tigeŋ dinaŋ
kêmasaŋ lêŋ bu seŋ lau naŋ iŋ bu
kôm ŋac sêti lau dabuŋ, naŋ si sac
su, ma gic dabiŋ ŋac bu sêmbo tali
ŋapaŋ. Ma kwahic dec iŋ hôŋ bu
Anötö kêŋ iŋ ndê ŋacyo hoŋ sêsôc
iŋ gahi ŋapu.
15 Ma Ŋalau Dabuŋ hoc yom
ŋandô asê pi gêŋ dau whiŋ, tôm
yom daŋ naŋ sêto yêc bocdec bu:
16 Magoc têŋ têm pwac akwa-
ŋga pacndê, naŋ aö Pômdau,
oc wamatiŋ pwac wakuc
wawhiŋ lau Israel-ŋga, naŋ
bocdec bu. Aö oc wakêŋ aö
neŋ yomsu sip ŋac si ŋagulu,
ma wato sip ŋac si ŋalôm.
[Jer 31:33]
17 Ma tiŋambu iŋ gic têku yom
ma sôm yom bocdec:
Aö wasuc ŋac si giso kwi, ma
gauc nem ŋac si sac tiyham
dom. *[Jer 31:34]*
18 Bocdinaŋ, Pômdau sôm bu
suc yac neŋ sac kwi, ma tu dinaŋ-
ŋga dec dapônda dabuŋsiga daŋ
bu kêŋ da tu sac-ŋga tiyham dom.

Kilisi kêmasaŋ seŋ datigasuc Anötö-ŋga

19 Tu dinaŋ-ŋga asidôwai, dati-
gasuc Anötö ti neŋ atac pa su,
gitôm dasôc Ŋalôm Dabuŋ Andô
dandi, tu dac naŋ Yisu kêc siŋ-
ŋga. 20 Muŋ-ŋga, po baliŋ daŋ
kêgalêŋ naŋ kalhac lau ahuc bu
sêsôc Ŋalôm Dabuŋ Andô sêndi
dom. Magoc Yisu ndê ŋamlic ô po
dau su, ma iŋ mbo tali ŋapaŋ, dec
iŋ ti seŋ wakuc datigasuc Anötö-
ŋga. 21 Ma iŋ yac neŋ dabuŋsiga
tiwaê, naŋ gêm gôliŋ Anötö ndê
lau hoŋ. 22 Iŋ ndê dac kêgwasiŋ
yac neŋ sac hoŋ su, dec dambo ti
ŋalôm ŋawapac tu yac neŋ sac-
ŋga tiyham dom. Ma bu ŋawa
kêgwasiŋ yac neŋ ŋamlic ŋawasi
sa su. Tu dinaŋ-ŋga dec datigasuc
Anötö ti neŋ ŋalôm ŋawasi, ma
dakêŋ whiŋ ti neŋ ŋalôm pêŋ dôŋ.

Puc dalhac ŋaŋga-ŋga

23 Yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga da-
hoc yom asê ma dasôm bu dakêŋ
bataŋ ŋandô ŋayham naŋ Anötö
gic bata têŋ yac. Iŋ gitôm dom
bu kac ndê awha kwi-kwi, ma
tu dinaŋ-ŋga taŋkwê ŋandô dau
ti atac lu-lu dom. 24 Ma dakôc

gauc pi lêŋ bu dapuc dauŋ dôŋ
bu atac whiŋ asidôwai, ma dakôm
mêtê ŋayham eŋ. 25 Dahu mêtê
dapitigeŋ-ŋga siŋ tôm lau ŋatô
sêkôm, naŋ dom. Mba. Dakac
sa dapitigeŋ, ma tangilí dauŋ bu
dalhac ŋaŋga. Mac aŋyalê bu
Yisu ndê bêc mbu meŋ-ŋga meŋ
kêpiŋ su, ma bocdinaŋ dec akôm
asiŋ su eŋ.
26 Aŋgô ŋapep! Yac bu taŋyalê
Anötö ndê yom ŋandô tidôŋ su,
magoc tiŋambu dalic sac gitôm
gêŋ ŋambwa ma dakôm, dec da
daŋ yêc naŋ tôm bu seŋ yac
neŋ sac dinaŋ ŋagêyô su-ŋga, yêc
dom. 27 Ŋamalac naŋ sa lêŋ kaiŋ
dinaŋ, naŋ bu ndê gauc sa, dec
oc töc dau ŋalêŋ sac pi gêŋ naŋ
gic iŋ ŋawaê bocdec bu, iŋ oc
tap Anötö ndê matôc sa, ma sip
ya atu naŋ Anötö kêmasaŋ tu
iŋ ndê ŋacyo-ŋga ndi. 28 Gauc
nem ŋamalac naŋ kêgilì Moses
ndê yomsu. Ŋamalac lu me tö
bu sêpuc si yom dôŋ ma sêtôc
asê bu yomandô bu ŋamalac dau
kôm giso, dec yomsu dau sôm
bu tawalô iŋ dom, sêndic iŋ ndu
eŋ. 29 Bocdinaŋ mac gauc gêm
bocke pi ŋamalac naŋ kêyalê su
bu Kilisi ndê dac pwac wakuc-ŋga
kôm iŋ ti dabuŋ, magoc tiŋambu
iŋ pu gêŋ dau ma gêlic gitôm
gêŋ ŋambwa? Ŋalêŋ dinaŋ iŋ pu
Anötö ndê Atu, gitôm iŋ kwê iŋ
dôŋ yêc iŋ gahi ŋapu gitôm gêŋ
ŋapopoc, ma iŋ pu Anötö ndê
Ŋalau êmwasiŋ yac-ŋga whiŋ.
Ŋamalac naŋ kôm bocdinaŋ oc
tôm dom andô bu êŋlêc Anötö
ndê matôc. Iŋ oc tap matôc sac
sambuc sa. 30 Bu yac taŋyalê
Pômdau, naŋ sôm yom bocdec bu:

Gweleŋ sac ŋagêyô-ŋga yêc aö
amaŋ, ma aö dauŋ oc wakêŋ.
[Diut 32:35]

Ma sêto yom daŋ whiŋ, naŋ yêc
bocdec bu:

Pômdau oc êŋsahê ti êmatôc iŋ
ndê lau. *[Diut 32:36]*

31 Oyaê, ŋamalac naŋ sip Anötö
Tali Ŋadau amba bu tap iŋ ndê
matôc sa, naŋ töc dau maŋ.
32 Gauc nem têm naŋ mac akêŋ
whiŋ tiwakuc, ma akôc ŋawaê
ŋayham sa gitôm ŋawê bu pô
nem ŋalôm. Têŋ ndoc dinaŋ,
ŋawapac daêsam tap mac sa tu
akêŋ whiŋ Kilisi-ŋga, magoc mac
alhac ŋaŋga. 33 Têm ŋatô lau
sêkêŋ kisa mac, ma sêsu mac susu
yêc lau hoŋ aŋgô-ŋga. Ma têm
ŋatô mac alhac awhiŋ lau naŋ
sêhôc wapac kaiŋ dinaŋ ma apuc
ŋac dôŋ. 34 Ma lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga naŋ sêkêŋ ŋac sêndöc gapoc-
walô, naŋ mac tamwalô ŋac, ma
am ŋac sa bocdinaŋ. Ma têŋ
ndoc lau sêŋgaho mac nem wapa
ti gêŋ hoŋ su, naŋ mac ambo ti
atac ŋayham eŋ. Ŋahu bu mac
aŋyalê bu mac nem awa ŋandô
yêc ŋapaŋ-ŋga yêc undambê.
35 Bocdinaŋ asap nem akêŋ
whiŋ Pômdau dôŋ, ma atac lu-lu
dom, dec mac oc atap mwasiŋ atu
sa. 36 Alhac ŋaŋga ti ŋalôm pêŋ
dôŋ, ma akôm gêŋ hoŋ ŋapep tôm
Anötö ndê atac whiŋ. Ma bocdi-
naŋ mac oc atap ŋandô ŋayham
naŋ iŋ gic bata, naŋ sa. 37 Bu
ŋasawa sauŋ eŋ, tôm yom naŋ
sêto yêc naŋ sôm bocdec bu:

Iŋ naŋ dakêŋ bataŋ bu meŋ,
naŋ oc meŋ. Ma iŋ oc meŋ
ŋagahô eŋ. 38 Ma aneŋ lau
gitêŋ oc sêndöc tali tu si sêkêŋ
whiŋ-ŋga. Magoc ŋac naŋ
sêhu siŋ, naŋ aö oc walic ŋac
sac sambuc. *[Hab 2:3-4]*

39 Magoc yac datôm lau naŋ
sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ ma sêmbo
seŋ sêniŋga-ŋga dom. Mba.
Yac dalhac ŋaŋga ma dakêŋ
whiŋ dandic ŋawaê, e datap
mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga
ŋa-ŋandô sa.

11

Abaŋi Israel-ŋga si lêŋ sêkêŋ

whiŋ-ŋga ti dôhôŋ têŋ yac

1 Yac bu dakêŋ whiŋ ŋaŋga,
dec yac oc atac lu-lu dom tu gêŋ
naŋ dakêŋ bataŋ dambo, me tu
gêŋ naŋ tanôŋ dalic dom-ŋga.
2 Abaŋi Israel-ŋga sêkêŋ whiŋ
ŋalêŋ dinaŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec
Anötö toc ŋac sa. 3 Yac dakêŋ
whiŋ, dec taŋyalê bu muŋ-ŋga,
gêŋ naŋ kwahic dec tanôŋ dalic,
naŋ ŋadaŋ yêc dom, magoc meŋ
hôc asê ŋa Anötö ndê yom.

4 Tu Abel ndê kêŋ whiŋ-ŋga
dec Anötö gêlic da naŋ iŋ kêŋ
bu ŋayham, hôc gêlêc Kein ndê
su. Ma tu Anötö kôc Abel ndê
da sa-ŋga, dec tôc asê bu iŋ
gêlic Abel bu ŋgac gitêŋ. Ma
iŋ mbac ndu su, magoc iŋ ndê
lêŋ kêŋ whiŋ-ŋga dinaŋ gacgeŋ
kalhac tôm dôhôŋ ŋayham.

5 Ma Inok kêŋ whiŋ, dec sêto
yom pi iŋ ma sêsôm bu Anötö
gêlic iŋ ŋayham. Ma tu iŋ ndê
kêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötö kôc iŋ
su yêc nom ti tali, ma sêlic iŋ
tiyham dom. 6 Ŋamalac daŋ bu
kêŋ whiŋ dom, dec gêŋ hoŋ naŋ
iŋ kôm, naŋ ŋadaŋ oc tôm dom
bu ndic Anötö tandô ŋayham. Bu
asa naŋ bu tigasuc Anötö, naŋ kêŋ
whiŋ bu iŋ mbo yomandô, ma kêŋ
whiŋ bu iŋ oc êmwasiŋ lau naŋ
sêkêŋ dau sambuc tu sêŋsalê iŋ-
ŋga.

7 Ma têŋ ndoc Anötö kêŋ puc
Noa pi gêŋ naŋ iŋ tandô gêlic su
dom, magoc tiŋambu oc meŋ hôc
asê, naŋ Noa kêŋ whiŋ Anötö, ma
toc iŋ sa ti sôc iŋ ndê yom ŋapu.
Iŋ sô waŋ atu daŋ bu nem iŋ ti
ndê b alêkoc sa. Tu iŋ ndê lêŋ
kêŋ whiŋ-ŋga dec iŋ tôc lau naŋ
sêmbo nom têŋ têm dinaŋ, naŋ si
giso asê tiawê, ma Anötö kêŋ iŋ
wêkaiŋ lêŋ dati lau gitêŋ tu dakêŋ
whiŋ-ŋga.

8 Abraham kêŋ whiŋ Anötö têŋ
ndoc Anötö kêgalêm iŋ sa ma
kêkiŋ iŋ têŋ gameŋ naŋ iŋ gic
bata têŋ iŋ, naŋ gi. Iŋ gêm gauc
gameŋ dau, magoc daŋga wambu
Anötö ma gi. 9 Ma yom tigeŋ
naŋ Anötö gic bata têŋ Abraham,
naŋ gic Aisak lu Jakob ŋawaê
bocdinaŋ. Magoc Abraham, ma
Aisak lu Jakob naŋ sêŋkuc iŋ, naŋ
sêti nom ŋadaui dom, sêndöc bac
po gitôm lau apa. Magoc Abraham
kêŋ whiŋ yom naŋ Anötö gic bata
têŋ iŋ. 10 Ŋahu bu iŋ kêŋ bata
bu ndöc malac atu naŋ oc yêc
ŋapaŋ, naŋ Anötö dau kwê sa
kêkuc ŋagatu naŋ iŋ dau gauc
gêm tidôŋ.

11 Abraham ti ŋamalac andô su,
ma iŋ nawhê Sara dau iŋ awhê
gapoc, magoc iŋ kêŋ whiŋ yom
naŋ Anötö gic bata têŋ iŋ, dec
Anötö kêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu kwê
balêkoc asê. 12 A braham ndê
têm pacndê su, tigeŋ tu iŋ kêŋ
whiŋ-ŋga, dec lau toŋ atu sêsa
akêŋ ŋgac tigeŋ dinaŋ. Iŋ ndê lau
wakuc dinaŋ sêtôm tata umboŋ-
ŋga, ma gaŋgac gwêc-ŋga, naŋ
gitôm dom bu dasê sa.

13 Têŋ têm abaŋi Israel-ŋga
sêmbo tali, naŋ ŋac si daŋ tap
ŋandô naŋ Anötö gic bata têŋ
ŋac, naŋ sa dom. Ŋalêŋ dinaŋ
dec sêsa si lêŋ sêkêŋ whiŋ-ŋga
e sêmbac ndu. Tu ŋac si sêkêŋ
whiŋ-ŋga dec tôm sêlic gêŋ ŋandô
dau gatuc-gatuc ma sêkêŋ bata bu
sêtap ŋandô sa. Ma ŋac sêlic
dandi sêtôm lau naŋ sem apa
nom. 14 Ma lau naŋ gauc gêm
bu ŋac lau kaiŋ dinaŋ, naŋ sêtôc
asê bu ŋac sêŋsalê si malac ŋandô
sêndöc-ŋga. 15 Abaŋi Israel-ŋga
bu sêlic gameŋ naŋ sêhu siŋ su
tôm si malac ŋandô, dec oc tôm
bu sêmbu sêndi sêndöc dinaŋ.
16 Magoc mba. Ŋac atac whiŋ
malac daŋ, naŋ hôc gêlêc iŋ din-
dec su. Malac dau yêc undambê,
ma Anötö kwê malac dau sa su
tu ŋac-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ
maya dau dom bu ŋac sêsam iŋ

bu ŋac si Anötö.

17-18 Abraham kêŋ whiŋ Anötö
têŋ ndoc iŋ kêsahê iŋ, ma sôm
têŋ iŋ bu kêŋ Aisak ti da têŋ iŋ.
Anötö gic bata yom têŋ Abraham
muŋ su, ma sôm bu lau oc sêsam
lau wakuc naŋ sêsa akêŋ Aisak,
bu Abraham ndê gôlôwac ŋandô.
Magoc iŋ sap ndê kêŋ whiŋ dôŋ
dec bu kêŋ ndê atu tigeŋ dinaŋ
ti da. 19 Iŋ gauc gêm bu Anötö
gitôm bu oc uŋ lau batê sa. Ma
gêŋ naŋ hôc asê, naŋ gitôm iŋ kôc
Aisak mbu akêŋ lau batê-ŋga meŋ
tiyham.

20 Ma tiŋambu, têŋ ndoc naŋ
Aisak gêm mbec Jakob lu Iso, naŋ
dec kêŋ whiŋ bu Anötö gitôm
bu kôm iŋ ndê mbec ŋandô sa.
21 Ma Jakob bocdinaŋ kêŋ whiŋ
Anötö. Têŋ ndoc iŋ kêsahê bu
iŋ ndê têm kêpiŋ bu pacndê, naŋ
iŋ gêm mbec Josep atu lu. Ma
iŋ gic seŋeŋ dau ŋa ndê tôc ma
kêpiŋ Anötö. 22 Josep kêŋ whiŋ bu
Anötö oc êŋgaho lau Israel-ŋga su
yêc gameŋ Isip-ŋga, dec têŋ ndoc
iŋ ndê têm kêpiŋ bu pacndê, naŋ
sôm yom asê pi gêŋ dau, ma gic
atu ŋac bu sêkôc iŋ ndê ŋakwa
whiŋ ŋac, têŋ ndoc ŋac bu sêlhö
sêndi.

23 Ma Moses damba lu dinda
sêkêŋ whiŋ Anötö, dec sêsiŋ iŋ
gitôm ayô tö têŋ ndoc dinda kôc
iŋ. Ŋahu bu iŋlu sêlic bu iŋ
balêkoc ti aŋgô, ma sêtöc dau
tu yom naŋ kiŋ Isip-ŋga gic atu
naŋ-ŋga dom. 24 Ma têŋ ndoc
Moses tiatu, naŋ iŋ kêŋ whiŋ
Anötö dec tec bu sêsam iŋ bu
Parao atuwê ndê balê. 25 Iŋ tec bu
mbo ti atac ŋayham tôm ŋasawa
apê tu mêtê sac-ŋga whiŋ Parao
ndê lau, ma gêlic ŋayham bu hôc
ŋandê ti ŋawapac whiŋ Anötö
ndê lau. 26 Iŋ gêlic lêŋ mayaŋ-ŋga
naŋ gic waê Anötö ndê Mesaya
bu ŋayham hôc gêlêc lau Isip
si awa ti gêŋ ŋayham-ŋayham
hoŋ su. Ŋahu bu iŋ takwê ndê
ŋaôli ŋayham, naŋ iŋ oc tap sa
tiŋambu. 27 Iŋ kêŋ whiŋ, dec hu
gameŋ Isip-ŋga siŋ, ma töc dau
tu kiŋ Isip-ŋga ndê atac ŋandê-
ŋga dom. Iŋ puc dau dôŋ ma
kalhac ŋaŋga, ŋahu bu iŋ gêlic
Anötö, naŋ lau daŋ sêlic su dom.
28 Iŋ kêŋ whiŋ Anötö dec sôm
têŋ lau Israel-ŋga bu sêmasaŋ
Pasowa tôm Anötö sôm, ma sêsê
domba ŋadac pi gatam ŋac si
andu-ŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ aŋela
naŋ gic balêkoc ŋgac mbêc Isip-
ŋga hoŋ ndu, naŋ kêlêc lau Israel-
ŋga si andu hoŋ.

29 Lau dau sêkêŋ whiŋ Anötö
naŋ gêlêc Gwêc Koc sa, dec sêlom
gitôm sêŋsêlêŋ sêmbo gameŋ
basô si. Magoc têŋ ndoc lau Isip-
ŋga bu sêlom sêŋkuc ŋac, naŋ
gwêc kêgatöc ŋac ahuc e sênôm
gwêc su ma siŋga.

30 Tiŋambu lau Israel-ŋga sêkêŋ
whiŋ Anötö, dec sêŋsêlêŋ sêŋgihi
malac Jeriko tôm bêc 7 e malac
dau ŋatuŋbôm ku sa. 31 Magoc
Anötö seŋ awhê mockaiŋ-ŋga Ra-
hab su whiŋ lau daŋgapêc malac
dinaŋ-ŋga dom. Ŋahu bu muŋ-
ŋga Rahab dau tôc asê bu iŋ
kêŋ whiŋ Anötö, têŋ têm iŋ kôc
lau Israel-ŋga si lau sêtip gameŋ
Kanan-ŋga sa ti yom malô.

32 Ma lau sêkêŋ whiŋ ŋaŋga-
ŋga daêsam sêmbo, tôm Gideon,
Barak, Samson, Jepta, Dawid, ma
Samuel ti Anötö ndê lau propet
ŋatô. Magoc ŋasawa mba bu
wasôm yom pi ŋac tigeŋ-tigeŋ.
33 Ŋatô sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, dec
sêku kiŋ gameŋ ŋatô-ŋ ga dulu.
Ŋatô sem gôliŋ lau Israel-ŋga
ti sêŋgilí ŋac bu sêsa si lêŋ
gitêŋ. Ma Anötö gic bata yom
têŋ ŋac bu yob ŋac. Tu lau
ŋatô si sêkêŋ whiŋ-ŋga dec Anötö
kêgapic layon si whasuŋ ahuc,
34 ma kêgaho ya ŋa-ŋandê su yêc
ŋatô, ma yob ŋatô bu sêlhö su

yêc ŋacyo si bieŋ. Lau ŋatô ŋac
lau licwalô mba, magoc tu ŋac si
sêkêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötö kêŋ
ŋaŋga têŋ ŋac. Ŋac sêti lau siŋ-
ŋga ti ŋaclai atu, ma sêku lau apa
si lau siŋ-ŋga dulu. 35 Lauwhê
ŋatô sêkêŋ whiŋ Anötö, dec iŋ uŋ
ŋac si balêkoc ŋgac naŋ sêmbac
ndu su, naŋ sa sêmeŋ sêmbo
sêwhiŋ ŋac tiyham. Ma lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga ŋatô, naŋ sic ŋac ŋa sö
e sêmbac ndu. Magoc lau dau
sêtec bu sêsêc si sêkêŋ whiŋ ahuc
tu bu sênem dau si yêc ŋandê di-
naŋ, ŋahu bu sêkêŋ bata bu Anötö
gitôm bu oc uŋ ŋac sa, ma kêŋ
ŋac sêmbo ŋayham eŋ. 36 Ŋatô,
lau sêsu ŋac susu, ma sêhi ŋac
ŋa sö, ma ŋatô sêsô ŋac dôŋ
ma sêkêŋ ŋac sêndöc gapocwalô.
37 Sêtuc ŋatô ŋa hoc ndu, sêhê
ŋatô ŋa sege kic gi lu, ma ŋatô
naŋ lau siŋ sêkuŋ ŋac ndu ŋa bieŋ
baliŋ. Ŋac sêsôc ŋakwê sac-sac
naŋ sêmasaŋ ŋa domba ti naniŋ
ŋamlic, sêpônda dau ŋandô, ma
lau sêkêŋ kisa ŋac ti sêkôm ŋac
ŋayom. 38 Ŋac sêŋgihi sêmbo
gameŋ sawa ti gameŋ lôc-ŋga
gitôm lau waêmba, ma sêndöc
hoc ŋasuŋ ti suŋ naŋ yêc nom.
Magoc tu ŋac si sêkêŋ whiŋ-
ŋga dec Anötö gêlic ŋac ŋayham
kêlêc, hôc gêlêc lau nom-ŋga hoŋ
su.
39 Ŋawaê pi lau hoŋ dinaŋ si
sêkêŋ whiŋ yêc tu bu whê ŋac
sa têŋ yac-ŋga. Magoc ŋac si
daŋ gêlic ŋandô naŋ Anötö gic
bata têŋ ŋac, naŋ dom. 40 Ŋahu
bu lêŋ ŋayham andô naŋ Anötö
kêmasaŋ bu êmwasiŋ yac lau têm
kwahic dec-ŋga, naŋ gic waê ŋac
lau dau sêwhiŋ. Ma yac hoŋ oc
datap sa dawhiŋ dauŋ.

12

Taŋtiŋ Yisu ma dalhac ŋaŋga

1 Lau hoŋ dinaŋ sêmuŋ yac su,
ŋac lau toŋ atu andô, ma sêtôc
lêŋ dakêŋ whiŋ-ŋga ŋayham têŋ
yac tu taŋkuc-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga
dec dakac dauŋ su yêc gêŋ hoŋ
naŋ kalhac yac ahuc tu taŋkuc
Yisu-ŋga, ma yêc mêtê sac naŋ
bu êntôm yac ma kôm yac dapeŋ.
Ma tanti ŋaŋga dapêŋ lêŋ naŋ
Anötö gic bata tu tanti daho-ŋga
ma dahu siŋ dom. 2 Tanti ma
taŋtiŋ Yisu, bu iŋ ti yac neŋ dakêŋ
whiŋ ŋahu, ma iŋ oc ndic dabiŋ
yac neŋ dakêŋ whiŋ. Iŋ kêyalê
bu iŋ ndê mbac ndu oc ti lêŋ
atac ŋayham-ŋga tiŋambu, ma tu
dinaŋ-ŋga iŋ puc dau dôŋ tu hôc
ŋandê a gicso-ŋga, ma hêgo dau
tu maya atu naŋ gic lêŋ dinaŋ
ŋawaê, naŋ dom. Ma kwahic dec
iŋ pi undambê g i ndöc Anötö ndê
pôŋ atu ŋa-andô-ŋga. 3 Akôc gauc
pi Yisu, ma pi lêŋ kisa-ŋga naŋ
lau sac sêkôm têŋ iŋ. Iŋ hôc kisa
dau magoc kalhac ŋaŋga, dec tôc
dôhôŋ ŋayham têŋ mac bu aŋkuc,
ma bu nem mac sa bu kwampac
sa ma ahu nem akêŋ whiŋ siŋ
dom.

Anötö kêmatôc lau naŋ iŋ atac whiŋ

4 Mac ahôc ŋawapac tu saê ti
kisa naŋ lau sac sêkêŋ têŋ mac-
ŋga, magoc sêkôm e sêkêc mac
nem daŋ ndê dac siŋ su dom.
5 Bocke? Mac aŋlhiŋ Anötö ndê
yom, naŋ kêgilí mac bu alhac
ŋaŋga, naŋ siŋ, a? Yom dau sam
mac bu Anötö atui awhê ma ŋgac,
ma sêto yêc bocdec bu:

Aneŋ balêkoc awhê ma ŋgac,
Pômdau bu êmatôc mac, me
bu kêŋ ŋawapac têŋ mac bu
whê nem gauc sa pi nem giso,
naŋ alic tôm gêŋ ŋambwa
dom, ma lic ŋakam sa tu
aŋkuc iŋ-ŋga dom. 6 Ŋahu
bu Pômdau kêmatôc lau naŋ
iŋ atac whiŋ ŋac, ma lau naŋ
iŋ kôc ŋac sa sêti iŋ ndê
balêkoc, naŋ iŋ kêŋ ŋandê
têŋ ŋac. *[Prov 3:11-12]*

7 Mac aŋyalê bu dambai nom-
ŋga hoŋ sêmatôc si balêkoc tu
bu sêndôhôŋ ŋac bu sêŋkuc lêŋ
ŋayham-ŋga. Ma bocdinaŋ Anötö
bu êmatôc mac, naŋ alhac ŋaŋga.
Bu gêŋ dau tôc asê bu iŋ gêlic
mac bu iŋ ndê balêkoc solop.
8 Ma Anötö kêŋ ŋawapac têŋ iŋ
ndê balêkoc hoŋ tu bu êndôhôŋ
ŋac-ŋga. Iŋ bu kêŋ têŋ mac
dom, dec oc tôc asê bu mac atôm
balêkoc ŋasawa-ŋga, ma Anötö
ndê balêkoc solop dom. 9 Ma têŋ
ndoc damaŋi nom-ŋga sêmatôc
yac, naŋ dalic ŋac sac dom, magoc
datoc ŋac sa. Bocdinaŋ dasôc
Damaŋ undambê-ŋga ŋapu hôc
gêlêc damaŋi nom-ŋga su dandic
ŋawaê. Ŋahu bu iŋ ti ŋadau
yac neŋ gatuŋ, ma iŋ kêmatôc
yac tu bu daso mwasiŋ dandöc
taŋli-ŋga dom. 10 Damaŋi nom-
ŋga gauc gêm bu sêndôhôŋ yac
tu bu dasa lêŋ ŋayham-ŋga, ma
ŋac si matôc iŋ gêŋ ŋasawa apê-
ŋga eŋ. Magoc A nötö kêyalê gêŋ
bocke naŋ oc nem yac sa ŋandô,
dec kêmatôc yac tu bu dati lau
dabuŋ-ŋga, datôm iŋ dau. 11 Têŋ
ndoc yac bu dahôc ŋawapac tu
êmatôc yac-ŋga, naŋ oc kôm yac
atac ŋayham dom, magoc oc kêŋ
ŋandê têŋ yac. Magoc tiŋambu
yac taŋyalê bu ŋawapac dau gêm
yac sa bu dambo ti yom malô, ma
kêdôhôŋ yac bu dasa neŋ lêŋ gitêŋ
eŋ.
12 Tu dinaŋ-ŋga dec mac nem
lau naŋ si amba tibalê, me
gahiduc tigoloŋ tu wapac naŋ
sêhôc-ŋga, naŋ apuc ŋac dôŋ bu
sêlhac ŋaŋga tiyham. 13 Amasaŋ
seŋ gahim-ŋga tisolop, bu lau gahi
sac naŋ sêŋkuc mac, naŋ sêpeŋ
ma sêtisac dom, magoc ŋayham
sa tiyham.

Dayob dauŋ bu daso Anötö ndê mwasiŋ dom

14 Aŋsahê ŋaŋga bu ambo
awhiŋ lau hoŋ ti yom malô, ma
bu asa nem lêŋ dabuŋ eŋ. Bu
asa naŋ sa lêŋ dabuŋ dom, naŋ oc
tôm dom bu lic Pômdau ma mbo
whiŋ iŋ. 15 Ayob daôm ŋapep
bu mac nem daŋ so Anötö ndê
mwasiŋ dom, ma bu ŋasili mêtê
sac-ŋga lêc tiyham yêc mac-ŋga
dom. Bu mêtê sac dau gitôm
gêŋ ŋamakic ma oc kêŋ ŋawapac
têŋ lau daêsam, ma kôm ŋac
ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-
ŋga. 16 Ayob bu mac nem daŋ
sa lêŋ mockaiŋ-ŋga dom, me gauc
nem gêŋ nom-ŋga êŋlêc dom,
ma êŋlhiŋ Anötö siŋ gitôm Iso,
naŋ hu ndê wapa lêŋsêm ŋgac
mbêc-ŋga siŋ, tu neŋ gêŋ dim
tigeŋ-ŋga. 17 Mac aŋyalê su, bu
tiŋambu iŋ tac whiŋ bu wêkaiŋ
ndê gêŋ lêŋsêm dau tiyham, dec
ndac damba Jakob bu nem mbec
iŋ. Magoc damba tec iŋ dec kôm
dom. Iŋ taŋ dau ndu, ma kêsahê
ŋaŋga bu kac damba ndê ŋalôm
kwi, magoc tôm dom.

Lôc Sainai ma Lôc Sayon sêti dôhôŋ pwac lu-ŋga

18 Lau Israel-ŋga sêtigasuc Lôc
Sainai tu sêtap pwac akwa sa-ŋga.
Magoc lôc naŋ mac atigasuc tu
akôc pwac wakuc-ŋga, naŋ lôc
kaiŋ daŋ dau-ŋga. Lôc Sainai dau
kalhac nom, ma lau Israel-ŋga
sêlic ya atu, ma ŋasec ti sômôm
ma mbu lalahi atu gêm, yêc lôc
dinaŋ. 19 Ma ŋac sêŋgô Anötö
ndê dahuc ma iŋ dau ndê awha,
e sêtöc dau ma sêteŋ bu sêŋgô
tiyham dom. 20 Bu Anötö gic
yomsu ŋac ma sôm bu ŋamalac
me bôc bocke bu meŋ êmpiŋ lôc
dau, naŋ sêtuc iŋ ŋa hoc ndu.
Lau Israel-ŋga sêlic bu yomsu dau
kêŋ ŋawapac atu têŋ ŋac. 21 Ma
Moses gêlic gêŋ hoŋ dinaŋ ma
kôm iŋ töc dau ma kêtitec ŋandô.
22 M agoc tu mac nem akêŋ
whiŋ-ŋga dec tôm mac ahôc asê
Lôc †Sayon, naŋ malac Jerusalem
wakuc naŋ yêc undambê, ma

Anötö Taŋli Ŋadau ndê malac. Mac ahôc asê aŋela tausen ma tausen naŋ sêkac sa sêmbo gameŋ dinaŋ ti atac ŋayham atu. 23 Ma mac asôc Anötö ndê gôlôwac dabuŋ ŋalôm, ma ambo awhiŋ yac lau naŋ iŋ gêlic yac datôm iŋ ndê balêkoc mbêc, ma to yac neŋ ŋaê sa yêc undambê. Mac atigasuc Anötö dau, naŋ oc êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si mêtê. Ma mac ahôc asê gameŋ naŋ lau gitêŋ naŋ Anötö gic dabiŋ ŋac, naŋ si gatu sêmbo. 24 Ma mac atigasuc Yisu, naŋ ti pwac wakuc ŋa-ŋgac ŋalhu-ŋga. Ma mac atap mwasiŋ atu sa, tu dac naŋ iŋ kêc siŋ tu êŋgwasiŋ mac nem sac su-ŋga. Muŋ-ŋga, Abel ndê dac ta yom pi têŋ Anötö bu kêŋ ŋagêyô ô iŋ ndê dac. Magoc Yisu ndê dac ti ŋahu datap mwasiŋ sa yêc Anötö-ŋga, dec hôc gêlêc Abel ndê su.

Dalic Anötö ndê puc gitôm gêŋ ŋambwa dom

25 B ocdinaŋ apôc daŋamsuŋ ahuc têŋ yom naŋ Anötö sôm têŋ mac, naŋ dom. Lau Israel-ŋga sêŋgô Anötö awha kêŋ puc ŋac yêc nom, ma ŋac naŋ sêtec bu sêŋgô iŋ ndê y om, naŋ sêlhö su yêc iŋ ndê matôc dom. Bocdinaŋ yac lau naŋ Anötö kêŋ puc yac akêŋ undambê, naŋ bu dapuc dômwêŋ iŋ, dec oc tôm dom andô bu dalhö su iŋ ndê matôc.

26 Têŋ ndoc Anötö sôm yom yêc Lôc Sainai, naŋ iŋ awha kôm nom wiwic sa. Ma tiŋambu, têŋ ndoc daŋ tiyham iŋ gic bata yom, tôm sêto yêc bocdec bu:

> Têm daŋ tiyham aö oc waŋwic gameŋ tiyham, magoc waŋwic gameŋ nom-ŋga tawasê dom, undambê whiŋ. *[Hag 2:6]*

27 Iŋ sôm bu kôm gêŋ dau dim daŋ tiyham, ma yom dau hêganôŋ têm naŋ iŋ oc êŋwic gêŋ undambê ti nom-ŋga hoŋ naŋ iŋ kêŋ. Ma gêŋ naŋ bu yêc ŋapaŋ-ŋga dom, naŋ oc wiwic sa e niŋga. Ma ŋalêŋ dinaŋ, gêŋ naŋ wiwic dom oc gacgeŋ sêlhac.

28 Anötö gic bata têŋ yac bu yac oc dawêkaiŋ gameŋ naŋ oc wiwic ma niŋga dom. Tu dinaŋ-ŋga dec danem daŋge iŋ, ma danem akiŋ iŋ ŋalêŋ ŋayham naŋ tôm bu ndic iŋ tandô ŋayham. Dakôm ti datoc iŋ sa ma datöc iŋ, 29 ŋahu bu yac neŋ Anötö ndê ŋaclai gitôm ya atu, naŋ gitôm bu neŋ gêŋ sambob su.

13

Sakiŋ naŋ gic Anötö tandô ŋayham

1 Ambo ti atac whiŋ asidôwai ŋapaŋ. 2 Aŋlhiŋ daôm siŋ dom bu akôc lau aŋgô batac sa ma andic ya ŋac. Ŋahu bu lau ŋatô naŋ sêkôm bocdinaŋ, dec sic ya aŋela magoc sem gauc. 3 Ma gauc nem lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêndöc gapocwalô, ti ŋac naŋ lau sêkêŋ kisa ŋac, ma anem ŋac sa gitôm mac daôm ahôc ŋawapac dinaŋ awhiŋ.

4 Mac hoŋ atoc lêŋ lauwhê ti ŋgac sênem dau-ŋga sa ŋapep andic ŋawaê. Awhê ma ŋgac bocke naŋ sem dau sa su, naŋ sêmbo sêwhiŋ dau ti sêsa lêŋ ŋawasi eŋ. Ŋahu bu lau hoŋ naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga, me sêndic sêmbôc-walô kic, naŋ oc sêtap Anötö ndê matôc sa.

5 Ayob daôm bu mêtê atac whiŋ mone-ŋga nem mac nem ŋalôm ahuc dom. Ambo ti atac ŋayham pi gêŋ bocke naŋ Anötö kêŋ têŋ mac. Bu Anötö dau sôm bu yob mac, tôm yom naŋ sêto yêc, naŋ bocdec bu:

> Aö wahu am siŋ me wapuc dômwêŋ am daŋ dom. *[Diut 31:6, 8]*

6 Tu dinaŋ-ŋga dec ŋalôm pêŋ dôŋ ma dasôm yom asê tôm sêto yêc Buku Wê-ŋga bocdec bu:

Pômdau oc nem aö sa, ma bocdinaŋ aö oc watöc dauŋ dom.
Asa oc tôm bu kac aö su yêc
Pômdau ndê atac whiŋ? *[BW 118:6-7]*

7 Gauc nem mac nem lau bata
naŋ sêndôhôŋ Anötö ndê yom
têŋ mac. Akôc gauc pi ŋac si
lêŋ ŋayham naŋ sêsap dôŋ e si
têm pacndê, ma aŋkuc ŋac si lêŋ
sêkêŋ whiŋ-ŋga. 8 Yisu Kilisi oc
kac dau kwi-kwi dom. Ŋalêŋ naŋ
iŋ mbo muŋ-ŋga, naŋ iŋ mbo
kwahic dec, ma oc mbo bocdinaŋ
ŋapaŋ.
9 Ayob daôm bu yom ti mêtê
wakuc naŋ so yom ŋandô, naŋ
êŋsôŋ mac nem gauc e hê mac
su yêc Kilisi dom. Tamkwê Anötö
ndê mwasiŋ bu puc nem gatôm
dôŋ, ma gauc nem gêŋ daneŋ-
ŋga me ŋagôliŋ pi gêŋ daneŋ-ŋga
êŋlêc dom. Bu lau naŋ sêmbo
pwac akwa ŋapu ma gauc gêm
gêŋ kaiŋ dinaŋ kêlêc, naŋ gêm
ŋac sa bu sêti lau gitêŋ yêc Anötö
aŋgô-ŋga dom.
10 Yac tam akiŋ Anötö dambo
pwac wakuc ŋapu, ma lau naŋ
sem akiŋ Anötö sêmbo pwac
akwa ŋapu, naŋ sêtôm dom
bu sêwêkaiŋ pwac wakuc din-
dec ŋamwasiŋ. 11 Domba ti
makao naŋ dabuŋsiga ŋamata-
ŋga Israel-ŋga kôc ŋadac ma sôc
lôm dabuŋ Ŋalôm Dabuŋ Andô
gi bu kêŋ ti da ô lau si sac
ŋagêyô, naŋ lau sêkôc ŋamsôm
su yêc malac ma sêpec su giŋga
yêc gameŋ ŋamakê-ŋga.* 12 Ma
ŋalêŋ tigeŋ Yisu hôc ŋandê ma
mbac ndu yêc malac Jerusalem
ŋamakê, tu bu kôm lau sêti
dabuŋ tu iŋ dau ndê dac naŋ kêc
siŋ-ŋga. 13 Bocdinaŋ dahu lau
Israel-ŋga si sakiŋ pwac akwa-
ŋga siŋ gacgeŋ, gitôm yac dasa
yêc malac Jerusalem, ma datêŋ
Yisu dandi, ma dahôc yom mayaŋ-
ŋga naŋ ŋacyo sêmbaliŋ pi yac
tu dakêŋ whiŋ Yisu-ŋga, naŋ
dawhiŋ. 14 Ŋahu bu gameŋ nom-
ŋga naŋ kwahic dec ti yac neŋ
malac dambo-ŋga, naŋ malac yêc
ŋapaŋ-ŋga dom. Ma yac taŋkwê
malac ŋandô naŋ oc meŋ sa
tiŋambu.
15 Tu Yisu-ŋga dec tampiŋ
Anötö tôm bêc hoŋ. Yac lau hoŋ
naŋ dasôm bu dakêŋ whiŋ Yisu,
naŋ tac waê bu tampiŋ Anötö, ma
yac neŋ yom tampiŋ iŋ-ŋga gitôm
da daŋge ŋayham. 16 Aŋlhiŋ
daôm siŋ dom bu akôm mêtê
ŋayham eŋ, ma bu akêŋ nem
gêŋ tu anem lau ŋatô sa-ŋga.
Mêtê dau iŋ gitôm da naŋ Anötö
gêlic ŋayham whiŋ. 17 Daŋam
wambu lau bata naŋ sêyob mac
lau akêŋ whiŋ-ŋga, ma asôc ŋac
ŋapu, tu bu sêkôm si gweleŋ ti
atac ŋayham-ŋga. Bu ŋac sem
gweleŋ pi Anötö ndê yom bu
sêpuc mac nem gatôm dôŋ, ma
tiŋambu Anötö oc kip ŋac sa
ŋapep pi gweleŋ dau. Mac bu
daŋam wambu ŋac ŋapep dom,
dec oc kôm ŋac ŋalôm ŋawapac,
ma oc tôm dom bu sênem mac sa
ŋapep.
18 Ateŋ mbec tu yac-ŋga, bu yac
aŋsahê ŋaŋga bu asa mba lêŋ
gitêŋ eŋ, ma yac ambo ti atac pa
su pi yac mba lêŋ. 19 Ma ateŋ
mbec ŋaŋga bu Pômdau nem aö
sa bu watap seŋ watêŋ mac waloc-
ŋga sa ŋagahô.

Yom ŋambu-ŋga

20 Yac neŋ Pômdau Yisu ma
ŋgac ŋayham yob domba-ŋga kêc
ndê dac siŋ tu êmatiŋ pwac yêc
ŋapaŋ-ŋga, dec Anötö uŋ iŋ sa

* **13:11** - alic Lev 16:27. Yom pi lau Israel-ŋga si Om Atu Sêkêŋ Da ô Sac Ŋagêyô-ŋga (Day of Atonement), naŋ sêto yêc Lev 16:1-34. Hib 13:12 bu tôc asê tiawê bu Yisu ndê mbac ndu hôc gêlêc da naŋ dabuŋsiga Israel-ŋga sêkêŋ ti yala ti yala (Hib 7:11–9:18), ma bu êŋgilí lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêŋkuc Yisu ti atac pa su eŋ.

akêŋ lau batê-ŋga. Ma aö bu wa-
teŋ Yom Malô Ŋadau, Anötö dau,
21 bu ndic dabiŋ mac bu akôm
mêtê ŋayham eŋ ma asa nem lêŋ
hoŋ tôm iŋ ndê atac whiŋ. Ma
tu Yisu Kilisi ndê ŋaê-ŋga, dec
aö wateŋ iŋ bu puc yac hoŋ dôŋ
tu bu gêŋ hoŋ naŋ dakôm, naŋ
ndic iŋ tandô ŋayham. Datoc
Yisu ndê waê sa tôm bêc sambob.
Yomandô.
22 O asidôwai. Aö gato bapia
apê dindec bu waŋgilí mac bu
asap lêŋ ŋayham dôŋ ŋapaŋ. Ma
kwahic dec aö bu wateŋ mac bu
akôc aneŋ yom hoŋ sa ma asôc
ŋapu. 23 Aö wakêŋ ŋawaê têŋ mac
bu sêhu yac neŋ asidôwa Timoti
siŋ su yêc gapocwalô. Iŋ bu hôc
asê aö ŋagahô, dec alu oc aloc
ma alic mac. 24 Akêŋ aneŋ acsalô
ŋayham têŋ mac nem lau bata
hoŋ, ma têŋ A nötö ndê lau dabuŋ
hoŋ bocdinaŋ. Ma lau gameŋ
Itali-ŋga sêkêŋ si acsalô têŋ mac
whiŋ.
25 Anötö ndê mwasiŋ whiŋ mac
hoŋ.

Jems
ndê bapia
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ ndê ŋaê Jems. Iŋ ŋgac bata naŋ yob lau sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga naŋ sêndöc malac Jerusalem (Apo 15:13). Lau tigauc daêsam gauc gêm bu Jems iŋ Pômdau Yisu asi (Mak 6:3).

Jems to bapia dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ Yisu Kilisi-ŋga naŋ sêndöc babalip yêc lau naŋ lau Israel dom, naŋ si gameŋ. Iŋ sam ŋac bu lau naŋ sêsa akêŋ gôlôwac Israel-ŋga si toŋ 12 (1:1), ma bocdinaŋ lau ŋatô gauc gêm bu mboe iŋ to bapia dindec têŋ lau Israel-ŋga naŋ sêlhö su yêc malac Jerusalem têŋ ndoc lau sêkêŋ kisa ŋac (Apo 8:1; 11:19). Ma lau ŋatô gauc gêm bu bapia dindec gic waê lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ, lau Israel-ŋga, ma lau gameŋ apa-ŋga sêwhiŋ.

Iŋ ndê bapia dau hêganôŋ lêŋ ti sakiŋ ŋayham naŋ gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ŋawaê. Iŋ bu kêŋ puc ŋac bu sêtôc si sêkêŋ whiŋ ŋandô tiawê, ma bu sêhu mêtê sac-sac hoŋ siŋ. Jems bu tôc asê bu lau si sêkêŋ whiŋ iŋ gêŋ naŋ sêsôm ŋa whasuŋ ŋambwa dom, magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ ŋandô, naŋ si lêŋ ti sakiŋ oc tôc gêŋ dau asê tiawê.

Jems gic hu ndê bapia

1 Aö Jems naŋ gam akiŋ Anötö lu
Pômdau Yisu Kilisi, gato yom din-
dec têŋ mac lau akêŋ whiŋ Yisu-
ŋga, naŋ asa akêŋ gôlôwac Israel-
ŋga toŋ 12, mac lau naŋ andöc
babalip yêc lau apa si gameŋ.
Acsalô têŋ mac hoŋ.

Dahôc ŋawapac ti atac lu-lu dom

2 O aneŋ asidôwai. Gêŋ wa-
pac me lêtôm bu tap mac sa,
naŋ alic nditôm gêŋ atac ŋayham-
ŋga. 3 Mac aŋyalê bu gêŋ bocke
naŋ kêsahê mac nem akêŋ whiŋ,
naŋ gêm mac sa bu alhac ŋaŋga.
4 Ma mac bu ati lau alhac ŋaŋga-
ŋga, dec oc ndic dabiŋ mac atôm
gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga, ma
mac oc apônda gêŋ daŋ dom.
5 Magoc mac nem asa bu pônda
gauc, naŋ teŋ Anötö bu kêŋ gauc
têŋ am, ma iŋ oc kêŋ. Bu Anötö iŋ
mwasiŋ ŋadau, ma oc lic ŋamalac
naŋ teŋ gêŋ têŋ iŋ, naŋ sac dom,
iŋ oc kêŋ gêŋ têŋ iŋ ti atac whiŋ.
6 Magoc têŋ ndoc am teŋ gêŋ dau,
naŋ teŋ ti atac lu-lu dom. Teŋ
ti kêŋ whiŋ bu am oc tap ŋandô
sa. Asa naŋ teŋ gêŋ ti atac lu-lu,
naŋ gitôm gwêc naŋ mbu gêli sa
ma pi sip ŋapaŋ. 7 Iŋ ŋamalac
kaiŋ dinaŋ, gauc nem bu iŋ oc kôc
gêŋ daŋ yêc Pômdau dom. 8 Iŋ
ŋamalac gauc lu-lu-ŋga, ma kôm
ndê gêŋ hoŋ bambaliŋ.

Dahê gauc pi mone ti wapa ŋapaŋ dom

9 Mac asidôwai naŋ lau waêm
mba ma lau ŋalôm sawa, aö
wasôm têŋ mac bu atac ŋayham
sa, bu Pômdau gêlic mac atôm lau
tiwaê tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga.
10 Ma mac lau ti lêlôm, Anötö bu
êŋgwiniŋ mac, goc atac ŋayham
sa. Ahê gauc pi mac nem mone
ti wapa dom. Bu gêŋ dau oc
niŋga gitôm a ŋamlha ŋayham,
naŋ 11 ac pi ti ŋandê atu, ma
pec e ŋamlha kêsôlô, dec ŋamlha
ŋayham dau pacndê. Ma ŋalêŋ
tigeŋ, lau ti lêlôm naŋ sem gweleŋ
ŋapaŋ tu sêtap mone sa-ŋga, naŋ
oc sêniŋga bocdinaŋ.

Lêtôm ti saê

12 Asa naŋ bu lhac ŋaŋga têŋ
ndoc iŋ kêsahê lêtôm ti saê, naŋ
oc tap Anötö ndê mwasiŋ sa, bu

ŋawapac dau kôm iŋ hu ndê kêŋ
whiŋ siŋ dom, ma Anötö oc kêŋ iŋ
ndöc tali ŋapaŋ. Ŋaôli dau dinaŋ
Anötö gic bata su bu kêŋ têŋ lau
naŋ atac whiŋ iŋ naŋ.
13 Ŋamalac daŋ bu lêtôm tap
iŋ sa, naŋ hê gauc bu Anötö kêŋ
lêtôm têŋ iŋ lec dom. Bu gêŋ daŋ
gitôm dom bu êntôm Anötö, ma
Anötö dau kêtôm ŋamalac daŋ
dom. 14 Mba! Lêtôm ŋahu sip
ŋamalac dau ndê atac galac, naŋ
kêŋ gauc têŋ iŋ ma kêtôm iŋ bu
kôm sac. 15 Ma ŋamalac naŋ sôc
atac galac ŋapu, naŋ kôm mêtê
sac. Ma ŋamalac naŋ kôm mêtê
sac, naŋ wêkaiŋ seŋ mbac ndu-
ŋga.
16 Bocdinaŋ aneŋ asidôwai atac
whiŋ-ŋga, ayob daôm bu lau
daŋ sêŋsau mac dom. Lêtôm
meŋ akêŋ Anötö dom. Mba!
17 Damaŋ undambê-ŋga, naŋ kêŋ
ŋawê hoŋ sêlhac umboŋ, naŋ
mwasiŋ ŋayham hoŋ ŋadau, ma
gêŋ ŋayham hoŋ naŋ datap sa,
naŋ meŋ akêŋ iŋ ndê. Tôm bêc
hoŋ ac pi ma sip tiyham, ma ac ŋa-
ayuŋ yêc teŋ dom. Magoc Anötö
gitôm ac ŋa-ayuŋ dom. Iŋ kôm
gêŋ ŋayham eŋ tu êmwasiŋ yac-
ŋga, ma kac ndê awha kwi-kwi
dom. 18 Ma iŋ kêŋ iŋ ndê yom
ŋandô sip yac neŋ ŋalôm tu bu
kôm yac dati lau wakuc, datôm
gêŋ hoŋ naŋ iŋ kêŋ, naŋ si ŋandô
mbêc.

Daŋgô mêtê ti dakôm ŋandô sa

19 O aneŋ asidôwai atac whiŋ-
ŋga, aŋgô su naŋ. Atisa ŋagahô
tu asôm daôm nem yom-ŋga dom,
magoc akêŋ daŋam lau ŋatô si
yom ŋapep muŋ. Ma ayob daôm
bu atac ŋandê ŋagahô dom. 20 Bu
ŋamalac si atac ŋandê kalhac
ŋac ahuc e sêso lêŋ gitêŋ naŋ
Anötö tac whiŋ. 21 Tu dinaŋ-ŋga
dec aö wasôm têŋ mac bu mêtê
ŋadômbwi ma mêtê sac hoŋ naŋ
kêsôwec tiatu yêc gameŋ nom-
ŋga, naŋ ahu siŋ! Aŋgwiniŋ
daôm ma akôc Anötö ndê mêtê
naŋ sic dulu têŋ mac su, naŋ sa sip
nem ŋalôm e tidôŋ, bu yom dau
gitôm bu nem mac si.
22 Mac bu aŋgô Anötö ndê yom
ŋambwa, dec oc aŋsau daôm.
Aŋgô ma akôm ŋandô sa! 23 Asa
naŋ ŋgô mêtê magoc kôm ŋandô
sa dom, naŋ gitôm ŋamalac naŋ
tôc gwaniŋ sip busunôm bu lic
dau aŋgô andô. 24 Iŋ gêlic su,
goc sa gi ma ŋagahô kêlhiŋ aŋgô
andô siŋ. 25 Magoc asa naŋ tôc
gwaniŋ Anötö ndê yomsu ŋandô*
naŋ kêgapwêc yac su yêc mêtê
sac, ma sôc ŋapu ti gauc gêm
ŋapaŋ, naŋ Anötö oc nem mbec
gêŋ hoŋ naŋ iŋ kôm.
26 Asa naŋ gauc gêm bu iŋ gêm
akiŋ Anötö ŋapep, magoc gêm
gôliŋ dau ndê êmbala dom, naŋ
kêsau dau. Ma gêŋ hoŋ naŋ iŋ
kôm bu nem akiŋ Anötö, naŋ
gitôm gêŋ ŋambwa ma gic Anötö
tandô ŋayham dom. 27 Mac bu
anem akiŋ Anötö ŋalêŋ gitêŋ naŋ
iŋ oc lic ŋayham, goc akôm gêŋ
bocdec. Anem mosibu ti lauwhê
sawa naŋ sêhôc ŋawapac, naŋ sa.
Ma ambo ahê têŋ mêtê ŋadômbwi
nom-ŋga hoŋ.

2

Datoc lau hoŋ sa

1 O aneŋ asidôwai, mac naŋ
akêŋ whiŋ yac neŋ ŋawasi ŋadau
Pômdau Yisu Kilisi. Atoc lau tiwaê
ma lau waêmba hoŋ sa ŋalêŋ
tigeŋ. 2 Mboe mac akac daôm

* **1:25** Ŋgac naŋ to Hibru tôc asê bu yomsu amaŋlu gitôm dom bu ndic dabiŋ lau bu sêti lau gitêŋ (7:19; 10:1). Bocdinaŋ lau daêsam gauc gêm bu yom naŋ Jems to pi Anötö ndê yomsu ŋandô, naŋ hêganôŋ yomsu amaŋlu dom, magoc hêganôŋ ŋawaê ŋayham. Bu ŋawaê ŋayham whê sa bu Yisu gic dabiŋ yomsu pwac akwa-ŋga hoŋ (Mat 5:17) ô yac, ma Ŋalau Dabuŋ gêm gôliŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga ma gêm ŋac sa bu sêsa lêŋ gitêŋ tôm yomsu sôm (Rom 8:2-4).

sa tu alic om-ŋga, ma ŋamalac
lu sêsôc sêmeŋ. Ŋgac daŋ sôc
ŋakwê ŋawasi ti gôlôŋ gol, magoc
ŋgac daŋ iŋ ŋgac ŋalôm sawa
naŋ sôc ŋakwê akwa gweleŋ-ŋga.
3 Mac oc akôm sake? Mboe mac
oc atoc ŋgac ti ŋakwê ŋawasi sa,
ma asôm têŋ iŋ bu, “Am ndöc
pôŋ ŋayham dindec,” a? Ma
asôm têŋ ŋgac ŋalôm sawa, “Am
lhac ŋambu-ŋga dê,” me “Ndöc
nom dindec yêc yac gahiŋ-ŋga,”
a? 4 Mac bu akôm bocdinaŋ ma
atoc mac nem lau ŋatô sa hôc
gêlêc lau ŋatô su, dec mac atôm
lau sêmatôc yom-ŋga naŋ si gauc
tisac.
5 O aneŋ asidôwai atac whiŋ-
ŋga, aŋgô su naŋ. Lau naŋ lau
nom-ŋga sêlic bu lau ŋalôm sawa,
naŋ Anötö tac whiŋ bu êŋyaliŋ
ŋac sa bu sêkêŋ whiŋ ŋaŋga, dec
sêti lau ti lêlôm yêc iŋ aŋgô-ŋga.
Ma iŋ oc kêŋ ŋac sêwêkaiŋ gameŋ
undambê-ŋga naŋ iŋ gic bata bu
kêŋ têŋ lau naŋ atac whiŋ iŋ.
Yom dau iŋ yom ŋandô. 6 Magoc
mac apu lau ŋalôm sawa. Ma
lau ti lêlôm naŋ mac atoc ŋac sa,
naŋ sêtoc mac sa ô dom. Ŋac
sêlic ŋayham bu sêŋgwiniŋ mac,
ma ŋac bu sêtap yom daŋ sa
pi mac, dec ŋac oc sêwê mac
atêŋ lau sêmatôc yom-ŋga andi.
7 Yomandô! Ma têŋ ndoc lau
dau sêŋgwiniŋ mac, naŋ sêpu
mac nem ŋadau ndê ŋaê ŋayham
whiŋ.
8 Anötö ndê yomsu naŋ sêto
yêc bocdec bu, “Atac whiŋ lau
meŋpaŋ am-ŋga gitôm mac atac
whiŋ daôm,” naŋ tiŋamata yomsu
hoŋ naŋ sêhêganôŋ ŋamalac si
lêŋ sêmbo sêwhiŋ dandi-ŋga ma
piŋ ŋac hoŋ dôŋ sêpitigeŋ. Mac
bu daŋam wambu yomsu dau,
dec mac oc atoc nem asidôwai
sa ŋapep. 9 Magoc mac bu atoc
lau tiwaê sa ma apu lau waêmba,
dec mac akôm sac, ma yomsu
dau kêmatôc mac, ma tôc asê bu
mac lau aŋgilì yomsu-ŋga. 10 Aö
wasôm têŋ mac, bu asa naŋ daŋga
wambu yomsu hoŋ ŋapep, magoc
kêgilì yomsu ŋalhô atêc daŋ, naŋ
gitôm ŋamalac naŋ kêgilì yomsu
hoŋ. 11 Anötö dau kêŋ yomsu daŋ
bocdec, ‘I’ “Kôm gêŋ mockaiŋ-ŋga
dom,” ma kêŋ daŋ tiyham bocdec,
‘I’ “Ndic ŋamalac ndu dom.” Am
bu kôm mêtê mockaiŋ-ŋga dom,
tigeŋ am bu ndic ŋamalac daŋ
ndu, naŋ dec am gitôm ŋamalac
kêgilì yomsu hoŋ-ŋga.
12 Mac aŋyalê su bu ŋasawa
sauŋ Anötö oc êŋsahê mac, êŋkuc
yomsu naŋ iŋ kêŋ bu êŋgapwêc
yac su. Bocdinaŋ dec asôm yom
ti akôm nem mêtê hoŋ ŋapep eŋ.
13 Mac bu tamwalô lau dom, dec
Anötö oc tawalô mac dom têŋ iŋ
ndê bêc matôc-ŋga. Tamwalô lau,
ma mac oc atap iŋ ndê matôc sa
dom.

*Dakôm mêtê ŋayham tôc yac
neŋ dakêŋ whiŋ asê*

14 O aneŋ asidôwai. Ŋamalac
daŋ bu sôm, “Aö gakêŋ whiŋ Yisu
Kilisi,” magoc kôm mêtê ŋayham
dom, dec iŋ ndê kêŋ whiŋ ŋandô
mba, ma oc nem iŋ si dom. 15 Mac
bu alic awhê me ŋgac kêŋ whiŋ-
ŋga daŋ naŋ pônda ŋakwê ti
gêŋ daneŋ-ŋga, dec mac oc akôm
sake? 16 Mac bu asôm têŋ iŋ
bu, “Am ndi ti yom malô, ma
oc ŋayham bu am tap nem gêŋ
daneŋ-ŋga ti ŋakwê sa,” magoc
akêŋ gêŋ daŋ bu anem iŋ sa dom,
dec mac nem akêŋ whiŋ oc ŋandô
mbasi. 17 Bocdinaŋ, asa naŋ sôm
bu iŋ kêŋ whiŋ, magoc kôm ŋa-
sakiŋ dom, naŋ ndê kêŋ whiŋ
gitôm gêŋ batê.
18 Mboe ŋamalac daŋ oc sôm,
“Aö gakêŋ whiŋ, dec gitôm,” ma
daŋ oc sôm bu, “Aö gakôm mêtê
ŋayham, dec gitôm.” Oyaê! Am
bu ŋamalac naŋ mêtê ŋayham
mbasi, dec ŋalêŋ bocke aö oc
waŋyalê bu am kêŋ whiŋ ŋandô?

Magoc lic mêtê ŋayham dec aö
gakôm gambo, oc tôc aneŋ gakêŋ
whiŋ asê têŋ am. 19 Bocke? Am
toc daôm sa bu am kêŋ whiŋ bu
Anötö tigeŋ dê mbo, a? Aluê!
Ŋalau sac sêkêŋ whiŋ bocdinaŋ
sêwhiŋ, ma sêtöc dau ŋandô!
20 Am ŋamalac gauc mbasi-
ŋga! Am nem kêŋ whiŋ naŋ
mêtê ŋayham mbasi, naŋ ti gêŋ
ŋambwa. Gauc nem yom bocdec.
21 Abaŋ Abraham iŋ bu kêŋ iŋ
ndê atu Aisak ti da pi alta, ma tu
dinaŋ-ŋga dec Anötö gêlic iŋ bu
ŋgac gitêŋ. 22 Mac hoŋ alic su
naŋ. Abraham ndê kêŋ whiŋ ti iŋ
ndê gweleŋ sêpuc dau dôŋ. Ma iŋ
ndê gweleŋ ti sakiŋ gic dabiŋ iŋ
ndê kêŋ whiŋ. 23 Yom naŋ sêto
yêc naŋ sôm bu, "*Abraham kêŋ
whiŋ Anötö dec Anötö gêlic iŋ ti
ŋgac gitêŋ*." Yom dau ŋandô sa
pi gêŋ naŋ iŋ kôm, ma Anötö dau
sam Abraham bu iŋ ndê silip.
24 Bocdinaŋ mac hoŋ alic!
Dakêŋ whiŋ ŋambwa kôm yac
dati lau gitêŋ yêc Anötö aŋgô-
ŋga dom. Gêŋ naŋ dakôm tu
daŋaŋ wambu Anötö-ŋga, ma yac
neŋ dakêŋ whiŋ, naŋ lu-lu sêkôm
yac dati lau gitêŋ. 25 Ma gêŋ daŋ
tiyham. Gauc nem awhê seŋ-ŋga
Rahab. Iŋ gêm yaom lau Israel-
ŋga naŋ sêtip gameŋ Kanan-ŋga,
ma kêmasaŋ ŋac si lêŋ bu sêlhö
sêndi. Ma tu dinaŋ-ŋga Anötö
gêlic iŋ bu awhê gitêŋ.
26 Ŋamalac naŋ wayahô mbasi,
naŋ iŋ gêŋ batê. Ma yac bu dakêŋ
whiŋ magoc dakôm mêtê ŋayham
dom, dec yac neŋ dakêŋ whiŋ
gitôm gêŋ batê bocdinaŋ.

3

Dayob êmbalaŋ

1 Aneŋ asidôwai, aŋgô su naŋ!
Têŋ Anötö ndê bêc êmatôc lau-
ŋga, naŋ iŋ oc kip yac lau naŋ
andôhôŋ iŋ ndê mêtê têŋ lau, naŋ
sa ŋapep pi yac mba gweleŋ dau.
Tu dinaŋ-ŋga mac nem asa bu ti
kêdôhôŋwaga mêtê-ŋga, naŋ kôc
gauc pi yom dau muŋ su naŋ.
2 Mêtê sac kôm yac hoŋ dapeŋ
ŋalêŋ daêsam. Ŋamalac naŋ
gitôm bu yob ndê êmbala e sôm
yom so daŋ dom, naŋ ŋamalac
gitêŋ, ma gitôm bu nem gôliŋ iŋ
ndê ŋamlic ŋagêŋ hoŋ ŋapep.
3 Lau naŋ sêndöc hosi ŋahô,
naŋ sêkêŋ ain sôc hosi whasuŋ,
bu sênem gôliŋ hosi ma sêkac iŋ
kwi êŋkuc ŋac si atac whiŋ. 4 Ma
akôc gauc pi waŋ atu-tu. Mbu
ŋadinda peŋ lac sac andô, magoc
gôliŋ atêc dinaŋ kêŋ iŋ kêti kêkuc
ŋgac gôliŋ-ŋga ndê atac whiŋ.
5 Ŋalêŋ tigeŋ, yac êmbalaŋ iŋ gêŋ
sauŋ andô daŋ yêc ŋamlic ŋagêŋ
hoŋ, magoc iŋ yom datoc dauŋ sa-
ŋga daêsam ŋahu. Mac aŋyalê
bu ya ŋamsi sauŋ daŋ gitôm bu
ti ya atu ma neŋ pwa atu daŋ su.
6 Ma yac êmbalaŋ dau gitôm ya.
Yêc yac neŋ ŋamlic ŋagêŋ hoŋ,
sac ŋahu yêc êmbalaŋ, ma yac
bu dayob ŋapep dom, dec sac oc
êŋsôwec e nem ŋamlic sambuc
ahuc ma kôm yac neŋ têm dambo
taŋli-ŋga hoŋ tisac. Ma sac naŋ
ŋahu yêc êmbalaŋ, naŋ meŋ akêŋ
ya lambwam-ŋga.
7 Lau ŋatô sêkôc bôc ti mbac
ma sêyob e gêŋ dau timalô.
Ma gitôm bu sêkôm mboc ma
gêŋ gwêc-ŋga timalô bocdinaŋ.
8 Magoc lau daŋ sêtôm dom bu oc
sênem malô êmbala. Bu ŋamalac
êmbala iŋ gêŋ sac naŋ yêc teŋ
dom, ma ŋamalic sac gêm iŋ
ahuc. 9 Yac tam daŋge yac neŋ
Pômdau ti Damaŋ undambê-ŋga
ŋa êmbalaŋ, magoc ŋamalac naŋ
Anötö kêmasaŋ bu sênem iŋ aŋgô
sêmbo nom, naŋ yac dapucbo ŋac
ŋa gêŋ tigeŋ dinaŋ. 10 Aŋgô
su naŋ. Mbec ti yom sac, lu-
lu sêsa akêŋ whaŋsuŋ tigeŋ. O
aneŋ asidôwai, mêtê dau iŋ sac
sambuc! 11 Mac gauc gêm bocke?

Oc tôm bu gwêc ma bu ŋayham
tu danôm-ŋga lu-lu sêsa akêŋ bu-
bata tigeŋ? Mba! 12 O aneŋ
asidôwai. Gitôm dom bu datap bu
danôm-ŋga sa yêc gwêc ŋalôm.
Ma gêŋ daŋ tiyham. Oc datap
wa ŋandô sa yêc a kiŋ, me a kiŋ
ŋandô yêc wa? Mba.

Lau tigauc sêkôm mêtê ŋayham

13 Mac nem asa iŋ ŋamalac
tigauc, naŋ toc dau sa pi ndê gauc
dom, magoc kôm mêtê ŋayham
ma sa lêŋ gitêŋ eŋ, tu bu tôc gêŋ
dau asê. 14 Tigeŋ mac lau naŋ asa
lêŋ atoc daôm sa tu ahôc gêlêc
asidôwai-ŋga, me mêtê lêmuŋ-
ŋga bu yêc mac nem ŋalôm, naŋ
atoc daôm sa me aŋsau daôm bu
mac lau tigauc lec dom. 15 Bu
lau naŋ sêkôm mêtê lêmuŋ-ŋga
ti mêtê sêhôc gêlêc dau-ŋga, naŋ
si gauc meŋ akêŋ Anötö ndê
dom. Mêtê dau ŋahu yêc nom,
kêkuc ŋamalac nom-ŋga si gauc
ŋambwa, ma meŋ akêŋ Sadaŋ
ndê. 16 Mêtê lêmuŋ-ŋga ti ahôc
gêgêlêc daôm-ŋga bu yêc mac
nem ŋalôm, dec mac oc apiŋ
daôm dôŋ ŋapep dom, ma mêtê
sac tidau-tidau oc nem mac ahuc.
17 Asa naŋ kôc gauc ŋayham yêc
Anötö ndê, naŋ gêŋ ŋamata-ŋga
iŋ oc kôm mêtê ŋawasi eŋ. Iŋ
oc yob dau bu tac ŋandê ŋagahô
dom, ma iŋ oc ti ŋamalac atac
whiŋ lau ti sôc yom ŋapu-ŋga. Iŋ
ŋamalac tawalô lau-ŋga ma ndê
gweleŋ oc nem ŋandô daêsam.
Iŋ oc kôm mêtê ŋayham têŋ lau
tiwaê ma têŋ lau waêmba sêwhiŋ,
ma oc êŋsau lau daŋ dom. 18 Lau
naŋ sêkôm gêŋ malô ma sêhê
wamba lau, naŋ sêtôm lau naŋ
sêsô gêŋ ŋawhê ŋayham sip si
ôm. Ma ŋac si gweleŋ dau oc nem
ŋandô bu ŋac ma lau daêsam
sêtap lêŋ gitêŋ sa.

4

Lêŋ atac whiŋ gêŋ nom-ŋga-ŋga

1 Akôc gauc pi gêŋ naŋ kôm mac
atac ŋandê ti asôm daôm. Aö
wasôm têŋ mac, bu mêtê dau meŋ
akêŋ mac nem ŋalôm akwa, naŋ
kac mac tu asa lêŋ atac whiŋ gêŋ
nom-ŋga-ŋga. 2 Gêŋ naŋ mac atac
whiŋ, naŋ mac atap sa dom, ŋahu
bu mac ateŋ têŋ Anötö dom. Mac
tamgatu gêŋ dau ŋapaŋ e mac
atac ŋandê sa ti asôm daôm, ma
mac oc akôm mwasac e nditôm bu
andic ŋamalac ndu. Magoc mac
atôm dom bu akôc gêŋ naŋ mac
atac whiŋ. 3 Ma têm ŋatô mac
ateŋ gêŋ têŋ Anötö, magoc iŋ kêŋ
têŋ mac dom. Mac atap sa dom,
ŋahu bu mac ateŋ gêŋ dau tu bu
amwasiŋ daôm-ŋga ŋambwa, ma
gauc dinaŋ iŋ solop dom.

4 Mac atôm lau mockaiŋ-ŋga,
bu mac ahu Anötö siŋ ma asap
gêŋ nom-ŋga dôŋ. Mac aŋgô!
Asa naŋ tac whiŋ gêŋ nom-ŋga
hôc gêlêc, naŋ Anötö ndê silip
dom, iŋ Anötö ndê ŋacyo. 5 Anötö
ndê yom naŋ sêto yêc, naŋ whê
sa bu Ŋalau naŋ Anötö kêŋ mbo
yac neŋ ŋalôm, naŋ gêm lêmuŋ
yac neŋ gatuŋ ma tac whiŋ ŋandô
bu dasap iŋ dôŋ ŋapaŋ. Gauc
nem yom dau ŋapep, bu iŋ yom
ŋambwa dom. 6 Anötö kêŋ ndê
mwasiŋ têŋ yac tu bu puc yac dôŋ
pi lêŋ sac-ŋga. Tu dinaŋ-ŋga sêto
yom yêc bocdec bu:

> Anötö kêgwiniŋ lau naŋ sêtoc
> dau sa, magoc kêmwasiŋ lau
> naŋ sêŋgwiniŋ dau. *[Prov 3:34]*

7 Bocdinaŋ asôc Anötö ŋapu.
Apuc daôm dôŋ têŋ Sadaŋ bu
êntôm mac dom. Amasuc iŋ
su ma iŋ oc lhö su yêc mac.
8 Atigasuc Anötö dec iŋ oc tigasuc
mac. Mac lau naŋ akôm mêtê
sac, naŋ aŋgwasiŋ amam ma ahu
mêtê dau siŋ. Ma mac lau naŋ

aŋkuc Anötö ti gauc lu-lu, naŋ
amasaŋ nem ŋalôm ŋawasi sa.
9 Anem daôm kwi ma ataŋ tu mac
nem sac-ŋga. Mac nem mbwac
nem dau kwi ti daŋgibo, ma mac
nem atac ŋayham nem dau kwi ti
atac ŋawapac. 10 Aŋgwiniŋ daôm
yêc Pômdau aŋgô-ŋga, goc iŋ oc
toc mac sa.

Aŋgôliŋ yom pi nem asidôwai dom

11 O asidôwai, aŋgôliŋ yom pi
daôm dom. Asa naŋ gêm dôhôŋ
dau pi ndê asidôwa daŋ, naŋ gêlic
asidôwa dau sac ma sôm yom pu
iŋ-ŋga, naŋ pu yomsu ma gêlic
yomsu dau sac whiŋ.* Ma am
bu pu yomsu, dec am sôc yomsu
dau ŋapu dom. 12 Anötö naŋ kêŋ
yomsu, naŋ ndê ŋaclai yêc bu
nem lau si, me seŋ ŋac su. Ma iŋ
tawasê oc êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si
mêtê. Bocdinaŋ am asa dec gauc
gêm bu êmsahê nem asidôwai?

Datoc dauŋ sa dom

13 Aö wasôm yom pi lau naŋ
gauc gêm bu sêti ŋadau dau.
Mboe ŋamalac daŋ oc sôm yom
bu, “Kwahic dec me laŋsê, aö
watêŋ malac atu daŋ wandi,
wanem gweleŋ nditôm yala daŋ
sambuc, ma watap mone daêsam
sa.” 14 Mac atôm dom bu aŋyalê
gêŋ naŋ oc hôc asê têŋ laŋsê.
Mac alic nem têm ambo tamli-
ŋga bu iŋ gêŋ atu, a? Mba! Iŋ
gitôm yawalec naŋ puc pi meŋ
magoc ŋasawa sauŋ eŋ hê su.
15 Gauc nem bu ati ŋadau tu
amasaŋ daôm nem lêŋ asa-ŋga
dom, magoc asôm yom bocdec
bu, “Pômdau bu lic ŋayham, dec
yac oc ambo taŋli ma akôm gêŋ
bocdec me gêŋ bocdê.” 16 Magoc
mac lau wachuc naŋ êlêmê atoc
daôm sa, ma mac nem mêtê dau
iŋ mêtê sac. 17 Bocdinaŋ asa naŋ
kêyalê lêŋ ŋayham magoc kôm
dom, naŋ kôm sac.

5

Jems kêŋ puc lau ti lêlôm

1 Mac lau ti lêlôm naŋ ac mone ti
wapa daêsam sa, naŋ aŋgô! Apuc
daŋgibo sa ma ataŋ pi ŋawapac
naŋ gic waê bu tap mac sa têŋ bêc
ŋambu-ŋga. 2 Awa ti wapa ma
ŋakwê naŋ mac ac sa tu daôm-
ŋga, naŋ hôc gêlêc su ma yêc
ŋambwa e da nôm ma sop seŋ
su. 3 Oyaê! Bêc ŋambu-ŋga meŋ
kêpiŋ su, magoc mac akôm bu
andic nem awa silba ma gol sa
ŋapaŋ. Mac oc atap matôc sa tu
mac nem awa naŋ hêko wêmbwa
e da nôm su. Ma tu gêŋ dinaŋ-ŋga
dec mac nem ŋamsôm oc tisac
whiŋ, gitôm ya gêŋ mac. 4 Aŋgô!
Mac aŋgamiŋ ŋaôli ŋayham têŋ
lau naŋ sêkôm gweleŋ têŋ mac.
Ma Pômdau Ŋaclai Ŋadau ŋgô
ŋawaê ma oc êmatôc mac pi
gêŋ dau. 5 Mac ambo nom ti
amwasiŋ daôm kêlêc, atôm bôc
naŋ seŋ gêŋ ŋawahô e sêtôp atu,
ma sêŋyalê dom bu ŋasawa sauŋ
ŋac si ŋadaui oc sêndic ŋac ndu
ma sêneŋ. 6 Mac êlêmê amatôc
lau gitêŋ ma akic yom bu andic
ŋac ndu, magoc lau dau sêkêŋ
kisa mac dom.

Dahôc ŋawapac ti atac pa su

7 Bocdinaŋ asidôwai, ahôŋ
Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga
ti nem atac pa su. Lau naŋ sêsô
gêŋ sip ôm, naŋ sêhôŋ gêŋ dau bu
nem ŋandô. Sêmbo ti atac pa su
ma sêhôŋ u bu ndic ma ac bu pi
tôm ŋandoc. 8 Ma mac bocdinaŋ.
Ndoc meŋ kêpiŋ bu Pômdau oc
mbu meŋ, dec apuc daôm dôŋ bu
alhac ŋaŋga, ma ahôŋ iŋ ti nem
atac pa su.

* **4:11** Lau atu-tu gauc gêm bu Jems kôc gauc pi yomsu tigeŋ bu ‘Atac whiŋ nem asidôwai tôm am tac whiŋ daôm,’ dec to yom dinaŋ. Yomsu dau yêc Lev 19:18; ma Jem 2:8.

9 O asidôwai, asec daôm dom.
Mac bu asec daôm, dec oc atap
Anötö ndê matôc sa, bu iŋ ndê bêc
êmatôc lau-ŋga meŋ kêpiŋ, gitôm
iŋ dau meŋ kalhac mac nem andu
ŋagatam.
10 Asidôwai, akôc gauc pi propet
akwa-kwa. Ŋac sêhôc ŋawapac
daêsam, magoc sêhoc yom asê
sem Pômdau aŋgô ti atac pa
su. Gauc nem ŋac si lêŋ dinaŋ
ma aŋkuc. 11 Lau naŋ sêhôc
ŋawapac ti atac pa su, naŋ yac
tampiŋ ŋac. Mac aŋgô miŋ pi
Job, naŋ hôc ŋawapac daêsam,
magoc gêŋ dau ku iŋ dulu dom,
iŋ kalhac ŋaŋga. Ma mac aŋyalê
bu tiŋambu Pômdau gêm iŋ sa
tiyham. Yomandô! Pômdau
iŋ tawalô yac ma atac apu yac
ŋandô.
12 O aneŋ asidôwai, ayob daôm
tu gêŋ atu dindec-ŋga. Mac bu
akôm gêŋ daŋ, dec asôm, “Aêc,”
ma yom dau gitôm. Mac bu akôm
dom, dec asôm, “Mba,” ma mac
nem yom dau gitôm. Atôc amam
pi undambê me pi nom me pi gêŋ
daŋ tu bu andic seŋeŋ nem yom-
ŋga dom. Mac bu akôm bocdinaŋ,
dec oc atap Anötö ndê matôc sa.

Yom dateŋ mbec-ŋga

13 Mac nem asa bu tap ŋawapac
sa, naŋ teŋ mbec. Ma mac
nem asa naŋ atac ŋayham sa,
naŋ nem wê ma êmpiŋ Pômdau.
14 Mac nem asa bu gêmbac, naŋ
kêŋ yom têŋ gôlôwac dabuŋ si
lau bata sêmeŋ, ma sêteŋ mbec
tu iŋ-ŋga ma sêmbac ndip kwi
pi iŋ ŋagôlôŋ sênem Pômdau
aŋgô. 15 Mbec naŋ mac ateŋ ti
akêŋ whiŋ, naŋ oc nem ŋamalac
gêmbac dau sa. Pômdau oc
nem iŋ sa ma kôm iŋ ŋayham
sa tiyham. Ma iŋ ndê sac bu
yêc, goc teŋ mbec tu gêŋ dau-
ŋga whiŋ, ma Pômdau oc suc kwi.
16 Bocdinaŋ asa naŋ kôm sac, naŋ
hoc ŋayom asê têŋ asidôwa daŋ,
ma asidôwa dau teŋ mbec tu iŋ-
ŋga. Akôm bocdinaŋ, ma ateŋ
mbec pi mac nem asidôwai naŋ
gêmbac, bu akôm ŋac ŋayham sa
tiyham. Mbec naŋ ŋamalac gitêŋ
daŋ teŋ, naŋ mbec ti ŋaclai, ma oc
nem ŋandô. 17 Gauc nem propet
Elaija. Iŋ ŋamalac gitôm yac. Iŋ
teŋ mbec bu u ndic dom, dec u
gic dom gitôm yala tö ma ayô 6.
18 Goc iŋ teŋ mbec tiyham, dec
Anötö kêŋ u gic ma gêŋ ôm-ŋga
sem ŋandô tiyham.

Danem lau naŋ sêhu Anötö ndê lêŋ siŋ, naŋ sa

19 Aneŋ asidôwai. Mac nem daŋ
bu hu Anötö ndê lêŋ ti yom ŋandô
siŋ, ma daŋ bu nem iŋ ndê ŋalôm
kwi ma kôc iŋ mbu meŋ tiyham,
20 dec aŋyalê gêŋ bocdec. Asa
naŋ gêm ŋamalac sac kwi bu hu
mêtê sac siŋ, naŋ kêgaho iŋ su
yêc seŋ mbac ndu-ŋga, ma gêm iŋ
sa bu tap ŋagêyô sa tu iŋ ndê sac
daêsam-ŋga dom.

Pita
ndê bapia ŋamata-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋgac naŋ to bapia dindec iŋ Pita, Yisu ndê aposel daŋ. Iŋ to têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo babalip tôm gameŋ hoŋ naŋ lau Rom-ŋga sem gôliŋ. Lau dau sêhôc ŋawapac daêsam, ma lau sêkêŋ kisa ŋac tu sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga.

Pita tac whiŋ bu puc ŋac dôŋ, bu sêlhac ŋaŋga ma ti atac ŋayham tu mwasiŋ atu ti ŋawasi atu naŋ Anötö gic bata tu ŋac-ŋga yêc undambê. Tôm Anötö uŋ Yisu sa akêŋ lau batê-ŋga, naŋ oc kôm têŋ ŋac bocdinaŋ. Iŋ to yom pi ŋandê ti ŋawapac daêsam naŋ Yisu hôc têŋ ndoc iŋ mbo nom, ma sôm bu lau naŋ sêŋkuc Yisu, naŋ sêwêkaiŋ iŋ ndê lêŋ dinaŋ. Iŋ whê sa bu ŋawapac tidau-tidau gitôm bu puc ŋac dôŋ, ma tiŋambu têŋ ndoc Pômdau mbu meŋ, naŋ ŋac oc sêtap waê atu sa. Ma Pita to yom pi lêŋ ŋayham ma dabuŋ bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêŋkuc.

Pita gic hu ndê bapia ŋamata-ŋga

1 Aö Pita, Yisu Kilisi ndê aposel, gato bapia dindec têŋ mac lau naŋ Anötö kêyaliŋ mac sa, mac lau naŋ ambo nom atôm lau apa, ma andöc babalip yêc gameŋ Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia ma Bitinia-ŋga. 2 Damaŋ Anötö kêyalê gêŋ hoŋ muŋ su, dec kêyaliŋ mac sa bu Yisu Kilisi ndê dac êŋgwasiŋ mac nem sac hoŋ su, ma bu Ŋalau Dabuŋ kôm mac ati lau dabuŋ, naŋ daŋam wambu Kilisi ŋapep. Mwasiŋ ti yom malô akêŋ Anötö êŋsalê mac ahuc.

Yom pi Anötö ndê mwasiŋ atu nem yac si-ŋga

3 Tampiŋ Anötö, yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê Damba. Ŋahu bu iŋ tawalô yac ndu andô, dec kôm yac datiwakuc. Gêŋ dau ŋandô sa bocdec bu, iŋ uŋ Yisu sa akêŋ lau batê-ŋga, ma piŋ yac dôŋ tam damiŋ iŋ, ma bocdinaŋ dec yac dakêŋ bataŋ ŋandô ŋayham kêlêc, naŋ bu oc dandöc taŋli ŋapaŋ. 4 Ma dawêkaiŋ gêŋ lêŋsêm ŋayham, naŋ ndê ŋawasi oc niŋga dom, ma tôm dom bu tisac me hê su. Anötö po gêŋ dau sa gwanaŋ tu mac-ŋga yêc undambê. 5 Mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga sa su, ma iŋ kêmasaŋ mwasiŋ dau ŋa-ŋandô su ma hôŋ têm bu tôc ŋandô dau asê tiawê têŋ bêc ŋambu-ŋga. Ma tu mac nem akêŋ whiŋ-ŋga, dec Anötö ndê ŋaclai oc yob mac e atap ŋandô dau sa.

6 Aö kayalê bu mac ambo ti atac ŋayham atu ŋapaŋ tu Anötö ndê mwasiŋ hoŋ dinaŋ-ŋga. Magoc aö kayalê bu ŋawapac daêsam tap mac sa têŋ ŋasawa dindec, dec kôm mac nem ŋalôm ŋawapac whiŋ. Mac ac waê bu atap gêŋ dau sa, magoc iŋ gêŋ ŋasawa apê-ŋga eŋ. 7 Mac aŋyalê bu lau sêpec gol tu bu ŋadômbwi niŋga ma gol ŋawasi solop gacgeŋ yêc. Ma ŋalêŋ tigeŋ, ŋawapac naŋ tap mac sa, naŋ meŋ bu êŋsahê mac nem akêŋ whiŋ. Anötö gêlic mac nem akêŋ whiŋ bu gêŋ ŋandô, gitôm gêŋ ŋaôli atu, naŋ hôc gêlêc gol naŋ oc niŋga whiŋ nom dindec, naŋ su. Ma mac bu ahôc ŋawapac ma asap nem akêŋ whiŋ dôŋ ŋaŋga, dec têŋ ndoc Yisu Kilisi mbu meŋ têŋ bêc ŋambu-ŋga, naŋ iŋ oc toc mac sa ma kêŋ waê ti ŋawasi ŋayham têŋ mac. 8 Mac nem daŋ gêlic Yisu pi tandô dom, têŋ ŋamata-ŋga e meŋ têŋ kwahic dec, magoc mac atac whiŋ iŋ ma akêŋ whiŋ iŋ ambo. Ma

mac nem atac ŋayham tu iŋ-ŋga
iŋ gêŋ atu andô, ma hôc gêlêc
ŋamalac si gauc me yom tu awhê
sa-ŋga. 9 Ma ndoc meŋ kêpiŋ bu
mac atap Anötö ndê mwasiŋ nem
mac si-ŋga ŋa-ŋandô sa, naŋ ti
mac nem akêŋ whiŋ ŋahu.

Propet sêhoc Anötö ndê lêŋ nem yac si-ŋga asê

10-11 Lau propet sêhoc yom asê
muŋ su, pi mwasiŋ naŋ mac atap
sa su. Kilisi ndê Ŋalau mbo ŋac
si ŋalôm, ma kêgilí ŋac bu sêhoc
yom asê pi Anötö ndê lêŋ nem lau
si-ŋga. Ŋalau dau hoc asê têŋ ŋac
gwanaŋ su, bu Anötö ndê Mesaya
oc hôc ŋandê, ma tiŋambu tap
ŋawasi atu sa. Magoc ŋac sêŋyalê
têm ti ndoc ma ŋalêŋ su dom, ma
tu dinaŋ-ŋga dec sêkôm ŋaŋga
bu sêkip ŋahu sa. 12 Ŋalau tôc
asê têŋ lau propet bu yom naŋ
sêhoc asê, naŋ tu ŋac dau-ŋga
dom, magoc sêhoc asê gwanaŋ
tu sênem mac sa-ŋga. Ma lau
naŋ sêhoc ŋawaê ŋayham asê
têŋ mac, naŋ sêwhê yom dau
sa ŋa Ŋalau Dabuŋ naŋ Anötö
kêŋ sip akêŋ undambê meŋ, naŋ
ndê ŋaclai. Gêŋ hoŋ naŋ propet
sêhoc asê, naŋ Anötö ndê aŋela
bocdinaŋ tac whiŋ ndu andô bu
sêŋyalê ma sêlic ŋandô.

Dasa lêŋ dabuŋ dandic ŋawaê

13 Tu dinaŋ-ŋga dec akôc gauc
ŋapep pi lêŋ bocke iŋ lêŋ solop
tu asa-ŋga, ma ambo ti nem gauc
ŋawa. Akêŋ batam ŋapaŋ ti
tamkwê mwasiŋ atu naŋ mac oc
atap sa têŋ bêc naŋ Yisu oc hoc
dau asê. 14 Mac ati Anötö ndê
balêkoc solop, dec daŋam wambu
iŋ ŋapep, ma ahu mêtê sac hoŋ
naŋ mac akôm têŋ ndoc mac am
gauc Anötö, naŋ siŋ. 15 Anötö naŋ
kêgalêm mac sa ati iŋ ndê, naŋ
iŋ dabuŋ andô. Tu dinaŋ-ŋga dec
ayob daôm nem lêŋ hoŋ bu akôm
mêtê dabuŋ eŋ, atôm iŋ dau. 16 Bu
sêto Anötö ndê yom yêc bocdec
bu:

Aö Anötö dabuŋ, bocdinaŋ asa
nem lêŋ dabuŋ eŋ. *[Lev 11:44-45]*

17 Ambo nom atôm lau apa, ma
atöc Anötö ma atoc iŋ sa ŋapep.
Ŋahu bu Anötö, naŋ mac ata bu
Damaŋ, naŋ oc toc ŋamalac daŋ
sa hôc gêlêc daŋ dom, têŋ ndoc iŋ
êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si lêŋ. Iŋ
oc êŋsahê lau hoŋ ŋa dôhôŋ tigeŋ.
18 Muŋ-ŋga mac atôm lau akiŋ
mêtê sac-ŋga, tu lêŋ gauc mbasi-
ŋga naŋ apami sic dulu têŋ mac.
Magoc Anötö gêmlhi ti kêgapwêc
mac su yêc sakiŋ mêtê sac-ŋga
dinaŋ. Iŋ gêmlhi mac su, ŋa gêŋ
naŋ oc niŋga whiŋ nom dindec
gitôm gol me silba, naŋ dom. Mba.
Mac aŋyalê su bu 19 iŋ gêmlhi mac
su ŋa Kilisi ndê dac, naŋ hôc gêlêc
gêŋ ŋaôli atu-tu nom-ŋga hoŋ su.
Kilisi kêŋ dau ti da gitôm domba
ŋawasi ŋayham naŋ ŋasac mbasi.
20 Anötö kêyaliŋ iŋ sa têŋ ndoc iŋ
kêŋ undambê ti nom su dom, ma
tôc iŋ asê tiawê têŋ têm ŋambu-
ŋga dindec, tu mac-ŋga. 21 Ma tu
gêŋ naŋ Kilisi dau kôm tu mac-
ŋga, dec mac akêŋ whiŋ Anötö,
naŋ uŋ iŋ sa akêŋ lau batê-ŋga,
ma kêŋ ŋawasi atu têŋ iŋ. Bocdi-
naŋ kwahic dec Anötö ti mac nem
akêŋ whiŋ ŋahu, ma mac akêŋ
batam bu atap mwasiŋ atu naŋ iŋ
gic bata têŋ mac, naŋ sa.

22 Mac asôc yom ŋandô ŋapu
su, dec ahu lêŋ ti mêtê ŋadômbwi
hoŋ siŋ su, tu bu aŋkuc mêtê
ŋandô atac whiŋ asidôwai-ŋga.
Bocdinaŋ kwahic dec aö wateŋ
mac bu akêŋ nem ŋalôm sambuc
bu akôm mêtê dau ŋandô sa-ŋga.
23 Bu mac atiwakuc su. Mac
atiwakuc ŋahu sip gêŋ nom-ŋga
naŋ gic waê bu niŋga, naŋ daŋ
dom. Mba. Mac atiwakuc ŋahu
sip Anötö ndê Yom naŋ gitôm gêŋ
tali, ma oc yêc ŋapaŋ eŋ. 24 Tôm
yom naŋ sêto yêc bocdec bu:

Ŋamalac nom-ŋga hoŋ sêtôm
kwaŋ, ma ŋac si waê gitôm
ŋaola ôm-ŋga.
Kwaŋ yêc ŋasawa apê ma
tibasô, ma ŋaola bocdinaŋ
kêsôlô.
25 Magoc Pômdau ndê yom yêc
ŋapaŋ. *[Ais 40:6-8]*

Ma Pômdau ndê yom dau, iŋ ŋawaê ŋayham naŋ sêhoc asê têŋ mac su.

2

1 Tu dinaŋ-ŋga dec ahu mêtê sac-sac hoŋ siŋ. Mêtê alic lau sac-ŋga hoŋ, mêtê aŋsau lau-ŋga, mêtê dasôm yom ŋayham magoc dakôm ŋandô sa dom-ŋga, mêtê lêmuŋ-ŋga ti lêŋ dapu lau-ŋga tidau-tidau, naŋ ahu hoŋ siŋ. 2 Akôm ŋaŋga bu akôc Anötö ndê yom sa sip nem ŋalôm e tidôŋ, ŋalêŋ tigeŋ tôm balêkoc dedec tac whiŋ bu sênôm su. Ma tôm dinda ndê su gêm balêkoc dedec sa bu sêtiatu, dec Anötö ndê yom oc kôm mac nem akêŋ whiŋ êŋsôwec tiatu ma alhac ŋaŋga e atap Anötö ndê mwasiŋ nem mac si-ŋga ŋa-ŋandô sa. 3 Mac aŋyalê Pômdau su ma aŋsahê su bu iŋ ndê mwasiŋ iŋ ŋayham, bocdinaŋ dec ahu mêtê sac hoŋ siŋ, ma aŋsalê gêŋ tu puc gatôm dôŋ-ŋga.

Yisu ti hoc ŋamata-ŋga andu-ŋga

4 Atigasuc Pômdau Yisu naŋ gitôm hoc tali naŋ Anötö kêyaliŋ sa ti hoc ŋamata-ŋga bu kwê ndê andu lhac ŋahô-ŋga. Ŋamalac sêtec iŋ, magoc Anötö dau kêyaliŋ iŋ sa, ma gêlic iŋ ŋayham kêlêc. 5 Mac bocdinaŋ atôm hoc tali naŋ Anötö bu kwê sa ti Ŋalau Dabuŋ ndê andu. Ma iŋ kêyaliŋ mac sa ati lau dabuŋ, bu anem akiŋ iŋ atôm iŋ ndê lau dabuŋsiga. Ma mac nem gweleŋ ŋandô, naŋ bu akêŋ daôm sambuc atôm da naŋ iŋ oc lic ŋayham, ma kôc sa tu Yisu Kilisi-ŋga. 6 Tôm yom naŋ Anötö sôm pi Kilisi, naŋ sêto yêc bocdec bu:

Alic su naŋ! Aö gakêŋ hoc
daŋ kalhac Lôc †Sayon, naŋ
aö dauŋ kayaliŋ sa ma galic
ŋayham kêlêc bu ti hoc
ŋamata-ŋga andu-ŋga.
Asa naŋ kêŋ whiŋ iŋ, naŋ oc
maya dau dom. *[Ais 28:16]*

7 Mac akêŋ whiŋ dec alic hoc dau ŋayham kêlêc. Magoc lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom, naŋ sêtec hoc dau tôm sêto yêc bocdec bu:

Hoc naŋ lau sêkwê andu-ŋga
sêtec, naŋ kwahic ti hoc
ŋamata-ŋga yêc andu dau.
[BW 118:22]

8 Ma yom daŋ tiyham yêc bocdec:

Iŋ hoc naŋ lau daêsam oc sêtiŋ
gahi pi ma sêpeŋ. *[Ais
8:14-15]*

Ŋac sêpeŋ, ŋahu bu sêtec yom pi Kilisi, tôm yom naŋ Anötö hoc asê gwanaŋ su.

Anötö ndê lau si lêŋ

9 Magoc Anötö, naŋ kêgalêm mac sa bu ahu ŋasec siŋ ma ambo iŋ ndê ŋawê atu ŋalôm, naŋ kêyaliŋ mac sa muŋ su ati iŋ ndê, ma bu ati gôlôwac dabuŋ toŋ tigeŋ, ma anem akiŋ iŋ gitôm lau dabuŋsiga naŋ sem akiŋ ŋac si Kiŋ. Iŋ kôc mac sa ati iŋ dau ndê lau, tu bu ahoc yom asê pi gêŋ atu-tu hoŋ naŋ iŋ kôm tu mac-ŋga. 10 Muŋ-ŋga mac Anötö ndê lau dom, magoc kwahic dec ati Anötö ndê lau solop. Ma muŋ-ŋga mac

* **2:10** Pita kôc gauc pi yom naŋ propet akwa Hosea to muŋ su. Anötö sôm têŋ Hosea bu sam iŋ ndê balêkoc daŋ bu 'Aneŋ lau dom' (Hos 1:9; 2:23b), ma daŋ bu 'Lau naŋ aö atac whiŋ ŋac dom' (Hos 1:6; 2:23a). Balêkoc lu dinaŋ sêti dôhôŋ lau Israel-ŋga naŋ daŋgapêc têŋ Anötö. Magoc tiŋambu iŋ tawalô lau Israel-ŋga, dec sam ŋac bu 'Aneŋ lau' (Hos 2:1, 23b) ma 'Lau atac whiŋ-ŋga' (Hos 2:1, 23a).

atap iŋ ndê tawalô sa dom, magoc
kwahic dec mac atap sa su.*
11 Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga.
Nom dindec ti mac nem malam
ŋandô dom, magoc mac ambo
atôm lau apa. Aö bu wanem
la mac bu akôm mêtê sac-sac
ŋalôm akwa-ŋga ŋandô sa dom.
Bu mêtê kaiŋ dinaŋ gitôm ŋacyo
naŋ gic siŋ têŋ mac ŋapaŋ, ma
gitôm bu seŋ mac nem gatôm su.
12 Mboe lau naŋ sêkêŋ whiŋ dom,
naŋ oc sêŋgôliŋ yom pi mac, ma
sêsôm bu mac lau akôm sac-ŋga.
Magoc ambo awhiŋ ŋac ma ayob
bu akôm mêtê ŋayham eŋ, dec
ŋac oc sêlic bu mac nem lêŋ ti
sakiŋ hoŋ ŋayham, ma mboe oc ti
lêŋ bu sênem dau kwi ma sêkôc
Anötö sa ti ŋac si Pômdau, ma
sêmpiŋ iŋ têŋ ndoc iŋ mbu têŋ yac
meŋ.

Dasôc gôliŋwaga ti ŋadaui ŋapu

13 Tu Pômdau-ŋga dec asôc lau
hoŋ naŋ sem gôliŋ sêmbo nom,
naŋ ŋapu. Asa naŋ ti mac nem
kiŋ atu, naŋ asôc iŋ ŋapu. 14 Ma
lau naŋ kiŋ dau kêkiŋ bu sênem
gôliŋ gameŋ ŋatô, naŋ asôc ŋac
ŋapu bocdinaŋ. Iŋ kêkiŋ ŋac bu
sêkêŋ ŋagêyô têŋ lau naŋ sêkôm
sac, ma bu sêtoc lau naŋ sêkôm
ŋayham, naŋ sa. 15 Bu Anötö tac
whiŋ bu mac akôm mêtê ŋayham
eŋ, e lau gauc mbasi-ŋga naŋ
sêŋyalê iŋ ti ndê yom dom, naŋ
sêŋgapic whasuŋ ahuc, ma tôm
dom bu sêŋgôliŋ yom pi mac.
16 Ambo atôm lau akiŋ ŋambwa
dom, magoc ambo atôm lau naŋ
sêti ŋadau dau. Magoc gauc nem
bu yom dau kêŋ ŋasawa têŋ mac
bu asa lêŋ sac-ŋga dom. Mba.
Bu kwahic dec mac ati Anötö dau
ndê lau akiŋ, dec asa nem lêŋ
aŋkuc iŋ ndê atac whiŋ. 17 Atoc
lau hoŋ sa ŋapep, ambo ti atac
whiŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga
hoŋ, atöc Anötö ti asôc iŋ ŋapu
ŋapep, ma atoc nem kiŋ nom-ŋga
sa.
18 Mac lau naŋ am akiŋ ŋadaui,
asôc ŋac ŋapu ma atoc ŋac sa
ŋapep. Akôm ŋalêŋ tigeŋ têŋ
ŋadaui ŋayham naŋ sêyob mac
ŋapep, ma têŋ ŋadaui sac naŋ
si ŋalôm apê, naŋ bocdinaŋ.
19-20 Mac bu akôm sac dom, magoc
sêkêŋ ŋandê têŋ mac tu aŋyalê
Anötö ma aŋkuc iŋ-ŋga, dec ahôc
gêŋ dau, ma gauc nem bu Anötö
gitôm bu êmwasiŋ mac ô ŋandê
dinaŋ. Magoc mac bu akôm
sac ma sêndic mac, naŋ tamkwê
mwasiŋ daŋ ô ŋandê dau dom, bu
iŋ lêŋ solop bu sêmatôc mac.

Taŋkuc Kilisi ndê dôhôŋ hôc ŋandê-ŋga

21 Bu lau naŋ Anötö kêgalêm
ŋac sa, naŋ sic waê bu sêhôc
ŋawapac kaiŋ dinaŋ. Ŋahu bu
Kilisi hôc ŋandê tu mac-ŋga boc-
dinaŋ, dec tôc dôhôŋ têŋ mac bu
aŋkuc-ŋga. 22 Tôm yom naŋ sêto
yêc naŋ sôm bocdec bu:

Iŋ kôm sac daŋ dom, ma sôm
yom sac daŋ sa whasuŋ dom.
[Ais 53:9]

23 Têŋ ndoc lau sêsôm yom sac-
sac pi iŋ ti sêpu iŋ, naŋ iŋ sôm
yom sac daŋ ô dom. Ma têŋ
ndoc sêkêŋ iŋ hôc ŋandê, naŋ
gic ndoc ŋac bu kêŋ ŋagêyô-ŋga
dom. Mba. Iŋ kêŋ dau sambuc
sip Anötö amba, naŋ oc êmatôc
gêŋ hoŋ ŋalêŋ gitêŋ. 24 Iŋ hôc
yac neŋ sac ŋagêyô pi dau ŋamlic,
têŋ ndoc iŋ mbac ndu pi a gicso
dau. Iŋ kôm bocdinaŋ tu bu
yac dahu mêtê sac siŋ gitôm lau
batê sêhu gêŋ nom-ŋga siŋ, ma
dambo taŋli ti dasa lêŋ gitêŋ eŋ.
Mêtê sac iŋ gitôm gêmbac atu
naŋ kôm yac hoŋ, magoc ŋandê
atu naŋ Yisu hôc, naŋ kôm yac
ŋayham sa tiyham. 25 Bu muŋ-
ŋga mac akôm mêtê sac tidau-
tidau tôm domba naŋ si ŋadau
mbasi, ma sêmbo babalip. Magoc

kwahic dec mac ambu atêŋ ŋgac
ŋayham yob domba-ŋga, naŋ yob
mac nem gatôm ŋapep eŋ.

3

Lauwhê ma lauŋgac si lêŋ ŋayham

1 Aö bu wanem la mac lauwhê
whiŋ bocdec bu, asôc nem akweŋi
ŋapu ŋapep. Ma ŋalêŋ dinaŋ mac
naŋ nem akweŋi sêkêŋ whiŋ yom
ŋandô dom, naŋ mboe mac nem
lêŋ ŋayham oc nditôm bu nem
ŋac kwi ma sêkêŋ whiŋ. Ŋac
oc sênem dau kwi ŋahu sip yom
daêsam naŋ mac bu asôm tu bu
anem ŋac kwi-ŋga dom. 2 Mba.
Sêkac dau kwi ŋahu sip ŋac sêlic
bu mac atoc Pômdau sa ŋandô,
ma asa nem lêŋ ŋawasi eŋ.
3 Mac lauwhê aŋgô. Akôc gauc
ŋapep pi gêŋ awê-ŋga tôm anem
bocbiŋ kêclauŋ, me gôlôŋ ŋamlic-
ŋga ti ŋakwê ŋaôli atu-tu. Bu
gêŋ dinaŋ ŋadaŋ oc kôm mac ati
lauwhê ti aŋôm yêc Anötö aŋgô-
ŋga dom, ma bocdinaŋ gauc nem
êŋlêc dom. 4 Gêŋ naŋ kôm mac ati
lauwhê ti aŋôm yêc Anötö aŋgô-
ŋga, naŋ lêŋ ŋayham ti lêŋ malô
naŋ yêc siŋ dau yêc nem ŋalôm.
Mêtê kaiŋ dinaŋ Anötö tac whiŋ
hôc gêlêc, ma oc tôm dom bu
niŋga. 5 Bu lauwhê dabuŋ muŋ-
ŋga-ŋga naŋ sêkêŋ whiŋ Anötö,
naŋ sêŋkuc lêŋ tigeŋ dinaŋ. Ŋac
sêsôc si ŋgaci ŋapu, dec sêti
lauwhê ti aŋgô. 6 Gauc nem
Sara, naŋ sôc iŋ nakweŋ Abraham
ŋapu ma sam iŋ bu ndê ŋadau.
Ma mac bu akôm mêtê ŋayham
eŋ, ma atöc daôm tu gêŋ daŋ-
ŋga dom, naŋ mac atôm Sara ndê
atuwêi.
7 Ma aö bu wanem la mac lau-
ŋgac whiŋ bocdec bu. Mac aŋyalê
su bu mac nem lauwhêi si licwalô
gitôm mac nem dom. Bocdinaŋ
ayob bu asa lêŋ ti gauc tu ambo
awhiŋ ŋac-ŋga, ma bu atoc ŋac
sa ŋapep. Ma gauc nem bu mac
hoŋ oc atap Anötö ndê mwasiŋ
andöc tamli-ŋga sa awhiŋ daôm.
Mac lauŋgac aŋkuc lêŋ dinaŋ, dec
gêŋ daŋ oc lhac mbec naŋ ateŋ têŋ
Anötö, naŋ ahuc dom.

Lêŋ ŋayham bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ sêŋkuc

8 Aö bu wasôm yom ŋatô tiy-
ham naŋ gic waê mac hoŋ.
Ambo awhiŋ daôm ti ŋalôm
tigeŋ. Tamwalô nem asidôwai
naŋ sêhôc ŋawapac, ma anem
ŋac sa bu atôc nem atac whiŋ
ŋac-ŋga asê. Ma ahu gauc atoc
daôm sa-ŋga hoŋ siŋ. 9 Lau bu
sêpu mac me sêkôm mêtê sac
tidau-tidau têŋ mac, naŋ ayob
bu akôm ô dom. Magoc asôm
yom ŋayham ma anem mbec lau
dau. Ŋahu bu Anötö kêgalêm
mac sa bu atap iŋ dau ndê mbec
ŋamwasiŋ sa. 10 Gauc nem yom
naŋ sêto yêc bocdec:

Asa naŋ tac whiŋ bu mbo
ŋayham tôm iŋ ndê têm mbo
tali-ŋga, naŋ yob whasuŋ têŋ
yom sac-sac ma yom tasaŋ
hoŋ. 11 Iŋ puc dômbwê
mêtê sac hoŋ ma kôm mêtê
ŋayham eŋ, ma êŋsahê
ŋaŋga bu sa ndê lêŋ hoŋ malô
eŋ.
12 Ŋahu bu Pômdau tatiŋ lau
gitêŋ ma kêŋ daŋga ŋac si
mbec. Magoc iŋ atac tec ma
aŋgô yaê lau sêkôm sac-ŋga.
[BW 34:12-16]

Lau naŋ sêsa lêŋ gitêŋ, naŋ oc sêtap kisa sa

13 Mac bu akêŋ nem ŋalôm sam-
buc tu akôm mêtê ŋayham-ŋga,
dec asa oc kêŋ sac mac? 14 Magoc
mac bu ahôc ŋawapac ma atap
kisa sa tu asa lêŋ gitêŋ-ŋga, naŋ
atöc daôm ti ahêgo daôm dom, bu
mac atap Anötö ndê mwasiŋ sa su.
15 Apo Kilisi sa ti Pômdau ndöc
nem ŋalôm. Akôc gauc ŋapaŋ pi
Anötö ndê mwasiŋ ŋayham naŋ
mac tamkwê ambo, dec têm bocke

lau bu sêndac mac pi gêŋ dau,
naŋ mac atôm bu awhê gêŋ dau
ŋahu sa têŋ ŋac. 16 Magoc akôm
gêŋ dau ti asap lêŋ malô dôŋ, ma
atoc lau hoŋ sa. Ayob daôm bu
asa nem lêŋ hoŋ ŋapep eŋ, dec
oc tôm bu ambo ti atac pa su
bu mac nem giso mbasi. Ma lau
naŋ sêpu lêŋ ŋayham naŋ mac
asa tu akêŋ whiŋ Kilisi-ŋga, naŋ
oc maya dau tu ŋac si yom-ŋga.
17 Anötö bu kêŋ ŋasawa têŋ lau bu
sêkêŋ ŋawapac têŋ mac tu akôm
mêtê ŋayham-ŋga, naŋ ŋayham,
hôc gêlêc sêkêŋ ŋawapac têŋ mac
tu akôm mêtê sac-ŋga.

Kilisi ndê mbac ndu ŋa-ŋandô

18 Bu Kilisi dau mbac ndu tidim
tigeŋ tu lau hoŋ si sac-ŋga. Kil-
isi iŋ ŋgac gitêŋ, tigeŋ iŋ hôc
ŋawapac dau ô yac lau dakôm
sac-ŋga, bu êmasaŋ lêŋ datiga-
suc Anötö-ŋga. Iŋ mbac ndu
gitôm ŋamalac ti ŋamlic nom-
ŋga, magoc Anötö uŋ iŋ sa ti
ŋalau. 19 Ma ti ŋalau dec iŋ gi
hoc ndê tisa ŋawaê asê, têŋ ŋalau
naŋ sêndöc gapocwalô. 20 Ŋalau
dinaŋ,* ŋac daŋgapêc têŋ Anötö
têŋ Noa ndê têm. Têŋ têm dinaŋ
Anötö kôc ndê ŋalôm dôŋ, ma
hôŋ Noa bu ndic dabiŋ waŋ atu
naŋ iŋ sô. Ma waŋ dau gêm lau
8 solop si têŋ ndoc bu suŋ atu.
21 Bu dau tôm d ôhôŋ tu busaŋgu
naŋ gêm mac lau têm kwahic dec-
ŋga si. Busaŋgu dau gêm mac sa
bu kêgwasiŋ ŋadômbwi ŋamlic-
ŋga su ŋambwa dom. Magoc bu
dau gêm mac si bu iŋ piŋ mac
dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi tu iŋ ndê
tisa akêŋ lau batê-ŋga, ma tôc asê
bu mac amatiŋ pwac awhiŋ Anötö
bu asa nem lêŋ ŋawasi eŋ ambo
iŋ aŋgô-ŋga. 22 Ma Kilisi dau pi
undambê gi su, ma ndöc Anötö
ndê andô-ŋga, ma aŋela ma gôliŋ
ti ŋaclai hoŋ sêsôc iŋ ŋapu.

4

Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lêŋ

1 Kilisi hôc ŋandê ma mbac
ndu tôm ŋamalac, ma boc-dinaŋ
dec akôc gauc pi iŋ ndê lêŋ di-
naŋ, ma amasaŋ daôm bu aŋkuc
iŋ. Bu asa naŋ töc dau dom
bu hôc ŋandê tu Kilisi-ŋga, naŋ
tôc asê bu iŋ tec lêŋ mêtê sac-
ŋga. 2 Ma boc-dinaŋ mêtê sac
ŋalôm ŋagalac-ŋga oc tôm dom
bu nem gôliŋ iŋ tiyham, ma iŋ
oc sa ndê lêŋ hoŋ tôm Anötö ndê
atac whiŋ, e iŋ ndê têm mbo tali-
ŋga pacndê. 3 Bu têm baliŋ hic
su mac akôm mêtê sac tidau-tidau,
tôm lau naŋ sem gauc Anötö, naŋ
sêkôm. Lau kaiŋ dinaŋ sêŋgamiŋ
dau têŋ mêtê sac daŋ dom. Sêkôm
mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga ti mock-
aiŋ-ŋga maya pac, seŋ asam ti
sênôm gêŋ êŋiŋ ŋac-ŋga ŋapaŋ,
ma sêkôm mêtê sac tu sênem akiŋ
gwam-ŋga. 4 Ma kwahic dec sêlic
bu mac lau akêŋ whiŋ-ŋga ahu
ŋac si mêtê wachuc ti lêŋ sêkôm
mêtê sac bambaliŋ-ŋga siŋ su, dec
ŋac gauc gêm yom daêsam ma
sêmbaliŋ yom ŋamalic daêsam pi
mac, tu sêpu mac-ŋga. 5 Magoc
Anötö oc êŋsu lau dau pi ŋac
si mêtê têŋ iŋ ndê bêc êmatôc
lau-ŋga. Iŋ kêmasaŋ dau su
bu êŋsahê lau naŋ sêmbo tali ti
ŋac naŋ sêmbac ndu su. 6 Tu
yom dinaŋ-ŋga dec sêhoc ŋawaê
ŋayham asê têŋ lau. Ma lau naŋ
sêmbac ndu su, naŋ si sêmbac
ndu kêkuc lêŋ matôc-ŋga naŋ lau
nom-ŋga hoŋ sic waê bu sêtap sa
tu sêkôm sac-ŋga. Magoc tu ŋac

* **3:20** Yom dau ŋahu yêc awê dom. Lau ŋatô gauc gêm bu ŋalau dinaŋ, ŋac aŋela sac naŋ daŋgapêc têŋ Anötö têŋ Noa ndê têm, dec iŋ kêŋ ŋac sêndöc gapocwalô ŋapaŋ (alic Gen 6:1-3; ma 2 Pit 2:4). Ma lau ŋatô gauc gêm bu ŋac lau nom-ŋga naŋ daŋgapêc têŋ Anötö têŋ Noa ndê têm, naŋ si ŋalau. Ma yom naŋ Yisu hoc asê têŋ ŋalau dinaŋ, naŋ bu tôc asê têŋ ŋac bu iŋ ku ŋac ti iŋ ndê ŋacyo hoŋ dulu, têŋ ndoc iŋ mbac ndu pi a gicso dau ma tisa tiyham.

sêŋgô ŋawaê ŋayham su-ŋga, dec
ŋac si gatu gitôm bu oc mbo tali
whiŋ Anötö.
7 Têm meŋ kêpiŋ su bu gêŋ
kwahic dec-ŋga hoŋ oc niŋga.
Bocdinaŋ atimêtê daôm ŋapep
ma ambo ti gauc ŋawa tu ateŋ
mbec-ŋga. 8 Asap mêtê atac whiŋ
asidôwai-ŋga dôŋ hôc gêlêc mêtê
ŋayham hoŋ su. Bu asa naŋ mêtê
atac whiŋ-ŋga gêm iŋ ahuc, naŋ
tôm bu suc sac bocke naŋ iŋ ndê
asidôwai sêkôm têŋ iŋ ŋapaŋ, naŋ
kwi. 9 Akôc lau sa ti andic ya
ŋac, ma akôm ti atac ŋayham eŋ.
10 Anötö gic sam iŋ ndê mwasiŋ
têŋ mac hoŋ bu akôm gweleŋ
tidau-tidau. Akôc mwasiŋ dau sa
ŋambwa dom, magoc mac tigeŋ-
tigeŋ anem akiŋ nem asidôwai
ŋapep tôm mwasiŋ dau puc mac
dôŋ. 11 Am asa naŋ tap mwasiŋ
hoc yom asê-ŋga sa, naŋ sôm yom
tôm Anötö dau sôm yom sa am
whamsuŋ. Am asa naŋ bu nem
akiŋ gôlôwac dabuŋ, naŋ nem
akiŋ tôm licwalô naŋ Anötö kêŋ
têŋ am. Ma tu sakiŋ tidau-tidau
naŋ mac hoŋ akôm-ŋga, naŋ dec
lau oc sêmpiŋ Anötö tu Yisu Kilisi-
ŋga. Datoc iŋ sa tu iŋ ndê ŋawasi
ti ŋaclai-ŋga tôm têm hoŋ ndi.
Yomandô.

Lau naŋ sêkêŋ whiŋ Kilisi oc sêtap kisa sa

12 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga.
Asö tu ŋawapac ti kisa naŋ
kwahic dec mac ahôc, naŋ-ŋga
dom. Alic tôm gêŋ wakuc naŋ am
gauc ŋahu, naŋ dom. 13 Magoc
atac ŋayham bu mac awêkaiŋ
Kilisi ndê lêŋ hôc ŋandê-ŋga. Ma
bocdinaŋ têŋ ndoc iŋ mbu meŋ,
ma lau hoŋ sêlic iŋ ndê ŋawasi
atu, naŋ mac oc atac ŋayham atu
bocdinaŋ. 14 Lau bu sêpu mac tu
Kilisi ndê ŋaê-ŋga, naŋ gauc nem
mwasiŋ atu naŋ mac atap sa su,
bu Anötö ndê Ŋalau ti ŋawasi atu
mbo whiŋ mac.
15 Aö gasôm yom dec hêganôŋ
ŋandê ti ŋagêyô naŋ lau sêhôc
tu sic yomsu nom-ŋga popoc-ŋga
dom. Mba. Bu mêtê dandic
ŋamalac ndu-ŋga, danem kaŋ
gêŋ-ŋga ma taŋgalôm lau daŋ si
yom-ŋga, naŋ gic waê lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga dom. 16 Magoc mac bu
ahôc ŋandê tu aŋkuc Kilisi-ŋga,
naŋ mayam daôm dom, magoc
ampiŋ Anötö bu iŋ hê Kilisi ndê
ŋaê pi mac. 17 Bu ŋawapac bocke
naŋ tap yac sa têŋ têm kwahic-
ŋga, naŋ meŋ bu êŋsahê Anötö
ndê lau yac muŋ. Bocdinaŋ oc
ŋalêŋ mba bu lau naŋ sêkêŋ whiŋ
Anötö ndê ŋawaê ŋayham dom,
naŋ sêŋlêc saê ti ŋawapac têŋ têm
ŋambu-ŋga. 18 Tôm yom naŋ sêto
yêc naŋ sôm bu:

> Lau gitêŋ naŋ sêtap Anötö ndê
> mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa,
> naŋ sêŋlêc ŋawapac dom.
> Bocdinaŋ lau naŋ daŋgapêc
> têŋ Anötö ma sêkôm sac
> ŋapaŋ, naŋ oc sêlhö su dom
> andô. *[Prov 11:31]*

19 Bocdinaŋ Anötö bu kêŋ
ŋasawa têŋ lau bu sêkêŋ
ŋawapac têŋ mac lau naŋ ati iŋ
ndê, naŋ gauc nem yom daêsam
e ahu mêtê ŋayham siŋ dom.
Magoc akêŋ daôm sambuc asôc iŋ
amba ŋapu, bu iŋ kêmasaŋ mac
ti gêŋ hoŋ, ma oc hu mac siŋ dom.

5

Pita gêm la lau bata ma lau wakuc ti lau hoŋ

1 Kwahic dec aö bu wanem la
lau bata naŋ sêyob mac. Aö
dauŋ ŋgac bata daŋ, ma aö dauŋ
galic Kilisi hôc ŋandê ma mbac
ndu. Ma aö oc wawêkaiŋ iŋ ndê
ŋawasi naŋ oc meŋ sa tiawê têŋ
bêc iŋ mbu meŋ-ŋga. 2 Mac lau
bata, ayob Anötö ndê domba naŋ
sêmbo mac nem gôliŋ ŋapu, naŋ
ŋapep. Akôm tu lau sêŋyaliŋ
mac sa ti sêkac mac-ŋga dom,

me tu akôc ŋaôli-ŋga dom, magoc
ayob ŋac ti atac ŋayham ma ti
nem ŋalôm sambuc tu anem akiŋ
Anötö-ŋga. 3 Ma atôc dôhôŋ
ŋayham têŋ Anötö ndê domba
naŋ sêmbo mac ŋapu. Mac ŋadau
ŋac, magoc atoc daôm sa me
akôm gêŋ ti ŋaŋga têŋ ŋac dom.
4 Ma têŋ ndoc Yisu, naŋ ti lau
sêyob domba-ŋga hoŋ si ŋgac atu,
naŋ mbu meŋ, naŋ iŋ oc kôc mac
sa ma kêŋ ŋaôli ŋayham ti ŋawasi
atu têŋ mac, naŋ oc niŋga dom.

5 Mac lau wakuc, daŋam
wambu ti asôc nem lau bata
ŋapu. Ma mac lau hoŋ akôc gauc
daêsam pi daôm me apo daôm
sa hôc gêlêc nem asidôwai dom,
magoc ambo ti aŋgwiniŋ daôm.
Bu Anötö ndê yom daŋ, sêto yêc
bocdec bu:

Anötö kêgwiniŋ lau naŋ sêtoc
dau sa, magoc kêmwasiŋ lau
naŋ sêŋgwiniŋ dau. *[Prov
3:34]*

6 Tu dinaŋ-ŋga dec ambo Anötö
ndê ŋaclai ŋapu ma aŋgwiniŋ
daôm, ma bocdinaŋ têŋ ndoc naŋ
iŋ gêlic ŋayham, dec iŋ oc po nem
waêm sa. 7 Gêŋ bocke naŋ kêŋ
wapac mac, naŋ akêŋ sip Anötö
amba, ŋahu bu iŋ gauc gêm mac
ŋapaŋ, ma tac whiŋ bu nem mac
sa.

8 Atimêtê daôm ŋapep ma anem
ali, bu mac nem ŋacyo Sadaŋ
kêsalê ŋasawa tu bu êntôm mac-
ŋga ŋapaŋ. Iŋ gitôm layon
naŋ taŋ atu ma kêsêlêŋ kêgihi
ŋapaŋ ma kêsalê gêŋ tu neŋ-
ŋga. 9 Alhac ŋaŋga ma asap nem
akêŋ whiŋ dôŋ bu akêŋ ŋasawa
daŋ têŋ Sadaŋ dom, ma amasuc
iŋ su. Ma gauc nem bu mac
nem asidôwai sêkêŋ whiŋ-ŋga
naŋ sêmbo nom ŋagameŋ hoŋ,
naŋ sêŋsahê ŋawapac kaiŋ tigeŋ
tôm mac.

10 Anötö iŋ mwasiŋ hoŋ ŋadau
naŋ kêgalêm mac sa bu piŋ
mac dôŋ anem damiŋ Kilisi, ma
awêkaiŋ iŋ ndê ŋawasi naŋ oc
niŋga dom. Ŋasawa sauŋ iŋ oc
êŋgaho mac su yêc ŋawapac naŋ
kwahic dec mac ahôc, ma iŋ oc
ndic seŋeŋ mac ma puc mac dôŋ
ŋa iŋ ndê ŋaclai, bu alhac ŋaŋga.
11 Iŋ ndê ŋaclai atu oc yêc ŋapaŋ.
Yomandô.

Pita gic bata ndê yom

12 Sailas naŋ galic gitôm aneŋ
asidôwa ŋandô tu puc aö dôŋ-
ŋga, naŋ gêm aö sa dec alu ato
bapia apê dindec têŋ mac. Bapia
dau bu puc yom pi Anötö ndê
mwasiŋ dôŋ bu gêŋ ŋandô, ma
êŋgilí mac bu tamkwê mwasiŋ
dau ŋapaŋ.

13 Lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ
sêndöc malac Babilon,* naŋ
Anötö kêgalêm sa sêti iŋ ndê lau
sêwhiŋ mac, naŋ sêkêŋ si acsalô
têŋ mac. Ma Mak, naŋ galic gitôm
aneŋ balê, naŋ bocdinaŋ. 14 Akam
daôm aŋkuc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga
si lêŋ. Yom malô têŋ mac hoŋ naŋ
akêŋ whiŋ Kilisi.

* **5:13** Pita to yom pi malac Babilon, magoc lau daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôŋ malac Rom.

Pita
ndê bapia tilu-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Pita to ndê bapia tilu-ŋga hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo babalip yêc nom ŋagameŋ tidau-tidau. Iŋ to bu kêŋ puc ŋac pi kêdôhôŋwaga tasaŋ daêsam naŋ sêhôc asê. Lau dau sêndôhôŋ lau bu Yisu oc mbu meŋ dom, ma sêsôm bu mêtê sac iŋ mêtê ŋayham.

Pita po lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sa tu ŋac si lêŋ ti sakiŋ-ŋga ma kêgilí ŋac bu sêlhac ŋaŋga tu Yisu-ŋga. Iŋ whê sa bu Yisu mbu meŋ ŋagahô dom, ŋahu bu Anötö atac whiŋ bu lau hoŋ sênem dau kwi, ma sêtap Anötö ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa, dec tiŋambu Yisu oc mbu meŋ. Ma iŋ kêŋ puc lau pi ŋagêyô sac naŋ gic waê kêdôhôŋwaga tasaŋ, ma pi lau hoŋ naŋ sêtec yom ŋandô ma sêsap mêtê sac dôŋ.

Pita gic hu ndê bapia tilu-ŋga

1 Aö Saimon Pita, Yisu Kilisi
ndê aposel ti ndê ŋgac akiŋ,
gato bapia dindec têŋ mac lau
naŋ akêŋ whiŋ iŋ. Anötö
kêmwasiŋ mac awhiŋ yac ŋa
mwasiŋ ŋayham kêlêc, dec dati
lau dakêŋ whiŋ-ŋga. Ma yac
dakêŋ whiŋ bocdec bu, Anötö
gêlic yac datôm lau gitêŋ tu Yisu
Kilisi, yac neŋ Anötö ma Ŋgac
Gêm Yac Si-ŋga, naŋ ndê lêŋ
gitêŋ-ŋga. 2 Yac ateŋ mbec bu
Anötö kêŋ gauc têŋ mac bu aŋyalê
iŋlu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi, e
iŋlu si mwasiŋ ti yom malô êŋsalê
mac ahuc.

Anötö ndê kêyaliŋ ti kêgalêm yac sa ŋa-ŋandô

3 Anötö kêgalêm yac sa, ŋahu
sip iŋ dau ndê ŋawasi atu ti ndê
mêtê gitêŋ. Ma iŋ kêmwasiŋ yac
ŋa iŋ dau ndê ŋaclai atu, dec puc
yac dôŋ bu dambo taŋli ti datoc iŋ
sa ŋapep ŋa yac neŋ lêŋ hoŋ. Ma
yac datôm bu dakôm bocdinaŋ,
ŋahu bu iŋ ndê ŋaclai gêm yac
sa bu taŋyalê iŋ tidôŋ. 4 Ma tu iŋ
dau ndê ŋawasi ti mêtê gitêŋ-ŋga,
dec iŋ gic bata bu kêŋ mwasiŋ atu
ma ŋayham kêlêc têŋ yac. Ma
mwasiŋ dau oc kôm gweleŋ yêc
yac neŋ ŋalôm, tu bu nem yac
kwi-ŋga e dasa neŋ lêŋ gitêŋ ti
dabuŋ eŋ ma datôm iŋ dau, ma
dalhö su yêc lêŋ dandiŋaŋ-ŋga
naŋ gic waê lau naŋ sêsap mêtê
ŋalôm ŋagalac-ŋga dôŋ.

5 Tu yom hoŋ dinaŋ-ŋga dec
ayob daôm ŋapep bu mac nem
akêŋ whiŋ ti gêŋ ŋandô mbasi-
ŋga dom. Asa nem lêŋ akêŋ whiŋ-
ŋga ti nem ŋalôm sambuc, ma
asap mêtê ŋayham dôŋ. Ma ati
lau tigauc tu lêŋ ŋayham bu asa-
ŋga. 6 Atimêtê daôm ŋapep, ma
alhac ŋaŋga eŋ. Asa nem lêŋ hoŋ
ŋapep eŋ, tu bu atôc asê bu mac
atoc Anötö sa. 7 Ma asap mêtê
atac whiŋ nem asidôwai-ŋga dôŋ
e andic dabiŋ nem lêŋ atac whiŋ
lau hoŋ-ŋga. Ŋalêŋ dinaŋ dec
mac nem akêŋ whiŋ oc ti gêŋ
ŋandô mbasi-ŋga dom. 8 Mêtê
hoŋ dinaŋ bu êŋsôwec tiatu-tiatu
ŋapaŋ e tidôŋ mac ŋandô, dec
mac nem gauc aŋyalê yac neŋ
Pômdau Yisu Kilisi-ŋga oc ti gêŋ
ŋambwa ma ŋandô mbasi-ŋga
dom. 9 Bu asa naŋ sôm bu iŋ
kêyalê Pômdau, magoc kôm mêtê
ŋayham-ŋayham dinaŋ dom, naŋ
gitôm ŋamalac tandô pec naŋ
gêlic gameŋ dom, ma iŋ kêlhiŋ
siŋ bu sac hoŋ naŋ iŋ kôm muŋ-
ŋga, naŋ Anötö suc kwi su ma
kêgwasiŋ iŋ ndê ŋalôm ŋawasi
sa.

10 Tu dinaŋ-ŋga aneŋ asidôwai,
aŋsahê ŋaŋga bu asap mêtê

ŋayham hoŋ dinaŋ dôŋ, tu bu tôc
asê bu Anötö kêyaliŋ ti kêgalêm
mac sa ŋambwa lec dom. Ŋahu
bu mac bu asap mêtê dau dôŋ,
dec oc tôm dom bu mac apeŋ.
11 Ma bocdinaŋ Anötö oc kôc mac
sa atôm lau ti waê atu, bu ambo
gameŋ naŋ yac neŋ Pômdau ti
Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga Yisu Kilisi
gêm gôliŋ, naŋ oc yêc ŋapaŋ.

Pita tec bu sêŋlhiŋ yom ŋandô siŋ

12 Tu dinaŋ-ŋga dec aö bu
wakêŋ puc mac bu gauc nem
yom hoŋ dinaŋ ŋapaŋ. Aö kay-
alê bu mac akôc yom ŋandô sa
ma aŋyalê tidôŋ su. 13 Magoc
aö galic ŋayham bu wakêŋ puc
mac tôm aneŋ têm wambo taŋli-
ŋga hoŋ bu aŋlhiŋ yom dau siŋ
dom. 14 Bu Pômdau Yisu Kilisi
hoc asê têŋ aö bu aneŋ têm wahu
nom dindec siŋ-ŋga meŋ kêpiŋ
su. 15 Bocdinaŋ kwahic dec aö
tac whiŋ ŋandô bu mac aŋyalê
yom hoŋ dindec tidôŋ sambuc yêc
nem ŋalôm, bu têŋ ndoc aö bu
wahu mac siŋ, naŋ mac oc gauc
nem yom dindec ŋapaŋ, ma akôm
ŋandô sa.

Pita puc lau aposel ti propet si yom dôŋ bu yom ŋandô

16 Yom naŋ yac lau aposel ahoc
asê têŋ mac pi Pômdau Yisu Kilisi
ndê ŋaclai ti ndê bêc mbu meŋ-
ŋga, naŋ ŋahu sip yom ŋambwa
naŋ ŋamalac gauc kê dom. Mba.
Yac dauŋ alic iŋ ndê ŋaclai ti
ŋawasi atu su. 17-18 Bu yac ambo
awhiŋ Kilisi yêc lôc dabuŋ, ma
aŋgô iŋ Damba Anötö Ŋawasi
Ŋadau ndê awha naŋ sa akêŋ
undambê. Anötö dau toc Kilisi
sa, ma po iŋ ndê waê sa têŋ ndoc
iŋ sôm yom pi iŋ bocdec bu, “Aö
neŋ atuŋgac dau dindec. Aö galic
iŋ ŋayham, ma atac whiŋ iŋ ndu
andô.”

19 Gêŋ hoŋ naŋ yac alic ti aŋgô,
naŋ puŋ yom naŋ propet akwa-
kwa sêhoc asê ti sêto muŋ su,
naŋ dôŋ têŋ yac. Bocdinaŋ atôc
gwaniŋ yom dau ŋapep, bu whê
nem gauc sa pi yom ŋandô, gitôm
ya ŋawê naŋ pô gameŋ ŋasec.
Ma asap yom dau dôŋ e Kilisi
mbu meŋ, ma tôc gêŋ hoŋ tiawê
têŋ mac, gitôm Têtênda bêbêc-
ŋga pi meŋ ma bêc wakuc meŋ
sa. 20 Ma aŋyalê gêŋ atu daŋ
bocdec bu, yom hoŋ naŋ Anötö
ndê propet sêto, naŋ ŋadaŋ ŋahu
yêc ŋac dau-ŋga dom. 21 Bu yom
naŋ propet sêhoc asê, naŋ ŋahu
yêc ŋamalac dom, magoc sêhoc
Anötö dau ndê gauc ti yom asê
tôm Ŋalau Dabuŋ kac ŋac.

2

Kêdôhôŋwaga tasaŋ oc sêmeŋ

1 Magoc propet tasaŋ sêmbo lau
Israel-ŋga ŋalôm, sêwhiŋ Anötö
ndê propet ŋandô, ma ŋalêŋ tigeŋ
kêdôhôŋwaga tasaŋ oc sêtisa yêc
mac lau akêŋ whiŋ-ŋga nem toŋ
ŋalôm bocdinaŋ. Ŋac oc sêŋsau
bu sêndôhôŋ yom ŋandô, magoc
yom dau iŋ yom tasaŋ, ma gitôm
bu tim lau e sêniŋga gacgeŋ. Yom
ŋandô pi Pômdau naŋ gêmlhi
ŋac su, naŋ ŋac oc sêsêc ahuc,
ma bocdinaŋ dec têŋ bêc ŋambu-
ŋga, Anötö oc tiŋ ŋac su sêniŋga
ŋagahô eŋ. 2 Ŋac oc sêtim lau
daêsam naŋ sêkêŋ whiŋ gwalec,
e sêŋkuc ŋac ma sêkôm mêtê
mayaŋ-ŋga tidau-tidau tôm ŋac
dau sêkôm. Ma tu ŋac si lêŋ
dinaŋ-ŋga, dec lau ŋatô oc sêpu
yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga neŋ lêŋ
yom ŋandô-ŋga. 3 Ŋac lau atac
whiŋ mone-ŋga, dec ŋac oc gauc
kê miŋ tu sêndôhôŋ mac-ŋga,
ma sêmbac-sêmbac yom mac bu
anemlhi ŋac. Magoc yom matôc-
ŋga naŋ Anötö kêmatiŋ tidôŋ
muŋ su tu sêniŋga-ŋga, naŋ hôŋ

ŋac gitôm ŋacyo naŋ yêc bêc
dom, magoc gêm neneŋ ŋac mbo.

Lau sac oc sêwê Anötö ndê matôc sa dom

4 Akôc gauc pi yom dindec.
Aŋela naŋ sêkôm sac, naŋ Anötö
hu ŋac si yom siŋ dom, magoc kêŋ
ŋac sêndöc gapocwalô lambwam-
ŋga, bu sêndöc ŋasec ŋalôm
e tôm bêc matôc-ŋga hôc asê.
5 Ma lau naŋ sêkôm sac têŋ têm
ŋamata-ŋga, naŋ Anötö hu ŋac si
yom siŋ dom bocdinaŋ. Mba. Iŋ
kêŋ bu suŋ atu ma seŋ lau sac hoŋ
su siŋga, magoc Noa naŋ tôc lêŋ
gitêŋ ti ndê gôlôwac 7, naŋ Anötö
gêm ŋac sa. 6 Ma gauc nem malac
atu Sodom ma Gomora ti lau hoŋ
naŋ sêndöc dinaŋ, naŋ Anötö kêŋ
ya gêŋ su e ŋadaê ŋambwa yêc.
Gêŋ dau tôm dôhôŋ pi gêŋ naŋ
lau naŋ sêsap mêtê sac dôŋ, naŋ
oc sêtap sa têŋ bêc ŋambu-ŋga.
7 Têŋ ndoc dinaŋ Anötö kêgaho
Lot su yêc malac Sodom, bu iŋ
ŋgac gitêŋ naŋ ŋalôm ŋawapac
ŋandô tu lau sac malac dinaŋ-ŋga
si mêtê ŋadômbwi tidau-tidau-
ŋga. 8 Yomandô. Lot iŋ ŋgac
gitêŋ ma ndê ŋalôm ŋawasi. Ma
mêtê sac naŋ iŋ ŋgô ti gêlic yêc
malac dinaŋ tôm bêc hoŋ, naŋ
kêŋ wapac iŋ ndê ŋalôm. 9 Yom
hoŋ dinaŋ tôc asê bu lau naŋ
sêsap Anötö ti ndê lêŋ dôŋ, naŋ
Pômdau gitôm bu nem ŋac si
yêc ŋawapac ti saê naŋ tap ŋac
sa. Ma iŋ gitôm bu hê lau sac
si yom dôŋ e iŋ kêŋ ŋagêyô têŋ
ŋac têŋ bêc ŋambu-ŋga. 10 Ma
iŋ oc kêŋ ŋagêyô sac sambuc têŋ
lau naŋ sêŋkuc mêtê ŋalôm akwa-
ŋga naŋ kôm ŋac ŋadômbwi sa
yêc iŋ aŋgô-ŋga, ma sêtec bu
sêsôc Pômdau me lau daŋ ŋapu.

Kêdôhôŋwaga tasaŋ si lêŋ

Kêdôhôŋwaga tasaŋ naŋ sêmbo
sêwhiŋ mac, naŋ sêtoc dau sa ma
sêkôm gêŋ hoŋ yêc lau aŋgô-ŋga
ti maya pac. Ŋac sêtöc dau dom
tu sêsôm yom sac-sac pi Anötö
ndê lau ti ŋawasi.* 11 Anötö
dau ndê aŋela naŋ si ŋaclai ti
ŋaŋga hôc gêlêc ŋac lau dau si
su, naŋ sêŋgôliŋ yom me sêsôm
yom sac daŋ pi lau ti ŋawasi yêc
Pômdau aŋgô-ŋga dom. 12 Magoc
kêdôhôŋwaga tasaŋ dinaŋ sêsôm
yom sac-sac daêsam pi Anötö
ndê gêŋ naŋ sêŋyalê ŋahu dom.
Ŋac sêtôm bôclai naŋ sêŋyalê lêŋ
malô ti gauc ŋayham daŋ dom,
naŋ lau sêlô sip huc ma sic ndu.
Ma tôm bôclai sic waê bu sêniŋga,
dec kêdôhôŋwaga tasaŋ dinaŋ oc
sêniŋga bocdinaŋ.

13 Anötö oc kêŋ ŋagêyô sac têŋ
ŋac ô sac naŋ sêkôm têŋ lau. Ŋac
atac whiŋ mêtê sênôm ti sêneŋ
asam-ŋga, ma maya mbasi dec
sêkôm têŋ acsalô eŋ. Têŋ ndoc
sêndöc ti seŋ gêŋ sêwhiŋ mac, naŋ
sêhu si mêtê sac siŋ daŋ dom,
ma bocdinaŋ sêkôm mac nem
waêm ŋayham tisac. 14 Ŋac lau
tagatu mockaiŋ-ŋga, naŋ si ŋalôm
ti gauc sap mêtê sac dôŋ ŋapaŋ.
Ŋac sêtim lau naŋ si sêkêŋ whiŋ
babalê, ma sêhê ŋac bu sêkôm sac
sêwhiŋ ŋac. Ma ŋac lau gwalam
akwa tu tagatu lau si gêŋ-ŋga.
Bocdinaŋ dec sic waê bu sêtap
Anötö ndê atac ŋandê sa. 15 Ŋac
sêhu lêŋ solop siŋ gacgeŋ, ma
sêŋkuc Beo atuŋgac Balam ndê
lêŋ. Ŋgac dau atac whiŋ mone
hôc gêlêc, dec kôm sac tu tap awa
sa-ŋga. 16 Ma tu iŋ ndê lêŋ dinaŋ-
ŋga dec Anötö kêŋ doŋki daŋ sôm
iŋ. Doŋki dau iŋ gêŋ sôm yom-
ŋga dom, tigeŋ Anötö kôm iŋ sôm
yom tôm ŋamalac, bu lhac propet
dau ndê lêŋ gauc mbasi-ŋga ahuc.

* **2:10** Lau ti ŋawasi - yêc ndê bapia, Pita to yom tigeŋ naŋ ‘ŋawasi.’ Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ aŋela, magoc lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, me lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lau bata.

17 Lau dinaŋ sêtôm bubata naŋ
tibasô ma yawalec naŋ mbu oc
soc su niŋga ŋagahô eŋ. Anötö
kêmasaŋ gameŋ ŋasec atu daŋ tu
ŋac sêndöc-ŋga. 18 Ŋac sêsôm
yom ŋambwa-ŋambwa tu sêtoc
dau sa-ŋga. Ma sêŋsahê bu
sêtim lau sêkêŋ whiŋ-ŋga wakuc
bu sêmbu sêtêŋ lêŋ sac-ŋga naŋ
ŋasawa apê eŋ sêhu siŋ su, naŋ
sêndi. Ŋac sêŋgilí lau kaiŋ di-
naŋ bu sêsa lêŋ ŋalôm ŋagalac-
ŋga, naŋ meŋ akêŋ ŋalôm akwa.
19 Ŋac sêndôhôŋ lau dau bu yao
daŋ yêc dom, dec sêtôm bu sêkôm
gêŋ tôm si atac whiŋ. Magoc ŋac
dau ŋac lau akiŋ ŋambwa ma
mêtê sac ti ŋac si ŋadau. Tôm
mac aŋyalê su, gêŋ sake naŋ ndê
ŋaclai gêm gôliŋ yac, naŋ ti yac
neŋ ŋadau ma tam akiŋ iŋ. Tu
mêtê sac dinaŋ-ŋga, dec sic waê
bu sêniŋga.
20 Bu lau naŋ sêŋyalê yac neŋ
Pômdau ma Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga
Yisu Kilisi, naŋ sêhu lêŋ sêniŋga-
ŋga siŋ su. Magoc ŋac bu sêmbu
sêtêŋ lêŋ sac-ŋga dau tiyham,
goc mêtê sac ku ŋac dulu. Ŋac
sêkôm dandi sêtisac sambuc, hôc
gêlêc ŋamata-ŋga su. 21 Ŋac bu
sêŋyalê lêŋ gitêŋ daŋ su dom, naŋ
oc ŋayham hôc gêlêc sêŋyalê su
ma sêhu siŋ, ma sêpuc dômbwê
Pômdau ndê yomsu dabuŋ naŋ
aposel sic dulu têŋ ŋac. 22 Gauc
nem yom gôliŋ lu naŋ lau sêsôm
bocdec bu, “Giam daŋ guluc ma
kac dau kwi gi gêŋ tiyham,” ma
“Bôc naŋ sêŋgwasiŋ ŋawasi sa,
naŋ mbu gi gic matob tiyham.”
Yom gôliŋ lu dinaŋ hêganôŋ lau
tasaŋ dinaŋ solop. Ŋahu bu
sêŋyalê Pômdau su, magoc sêmbu
sêtêŋ lêŋ sac-ŋga tiyham.

3

Pômdau ndê bêc mbu meŋ-ŋga

1 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga,
kwahic dec aö gato bapia tilu-ŋga
têŋ mac. Bapia lu-lu bu sêpuc
yom ŋandô naŋ akôc sa su, naŋ
dôŋ yêc nem gauc ŋapaŋ, ma bu
êŋgilí mac bu akôc gauc ŋayham
eŋ. 2 Aö tac whiŋ bu mac akôc
gauc tiyham pi yom naŋ propet
dabuŋ sêhoc asê muŋ su, ma pi
yom naŋ yac neŋ Pômdau ma
Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga gic atu ma
kêŋ têŋ lau aposel bu sêndic dulu
têŋ lau.
3 Gêŋ atu naŋ aö bu wakêŋ puc
mac pi, naŋ bocdec bu. Gauc
nem bu têŋ têm ŋambu-ŋga lau
oc sêmeŋ naŋ sêkôm gêŋ hoŋ tôm
ŋac dau si atac whiŋ, ma sêsu
mac susu ma sêpu Anötö ndê lêŋ.
4 Ŋac oc sêsôm, “Yisu sôm bu
oc mbu meŋ ma kôm gêŋ hoŋ
tiwakuc, a? Iŋ mbo nde? Têŋ ndoc
damaŋi sêmbac ndu ma meŋ têŋ
kwahic dec, naŋ dalic bu gêŋ daŋ
tiwakuc dom, ma gêŋ hoŋ yêc
tôm têm ŋamata-ŋga andô, têŋ
ndoc nom ti gêŋ hoŋ sêhôc asê ma
kêsêlêŋ meŋ.” 5 Lau naŋ sêsôm
yom kaiŋ dinaŋ, sêsêc Anötö ndê
ŋaclai, naŋ sêŋyalê su, naŋ ahuc.
Bu ŋac sêŋyalê su bu wandêc daŋ
su Anötö sôm yom ŋa whaŋsuŋ
ŋambwa ma undambê hôc asê,
ma iŋ sôm bu bu lêc dau sa ndi
poc dau-ŋga, e gameŋ tibasô yêc
bu ŋasawa. 6 Ma tiŋambu iŋ kêŋ
bu dau dinaŋ suŋ e seŋ nom ti gêŋ
hoŋ su siŋga. 7 Ma Anötö kêmatiŋ
yom tidôŋ whiŋ, bu ya oc neŋ
undambê ti nom kwahic dec-ŋga
su, têŋ bêc naŋ iŋ oc êmatôc lau
hoŋ, ma seŋ lau sac su sêniŋga.
8 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga.
Aŋlhiŋ siŋ dom bu Pômdau gêlic
bêc tigeŋ gitôm yala 1,000, ma
yala 1,000 gitôm bêc tigeŋ. 9 Lau
ŋatô sêlic bu Pômdau mbu meŋ
ŋagahô dom, dec sêkôc gauc so
ma sêsôm bu yom ŋatô naŋ iŋ gic
bata su, naŋ iŋ oc kôm ŋandô sa
ŋagahô dom. Magoc mba. Iŋ kôc
ndê ŋalôm dôŋ tu mac-ŋga, ŋahu

bu iŋ tec bu lau daŋ sêniŋga,
magoc tac whiŋ bu lau hoŋ sênem
si ŋalôm kwi ma sêhu sac siŋ.
Tu dinaŋ-ŋga dec iŋ mbu meŋ
ŋagahô dom.

10 Magoc Pômdau ndê bêc mbu
meŋ-ŋga oc hôc asê ŋapuc mbasi
tôm lau kaŋ si ndoc sêmeŋ-ŋga.
Undambê oc hê su ti ŋakêcsia
atu, ma ya oc neŋ nom ti gêŋ
hoŋ naŋ yêc nom ti umboŋ ŋapu,
naŋ su sêniŋga. 11 Akôc gauc
ŋapep. Gêŋ hoŋ oc sêniŋga
ŋalêŋ dinaŋ, ma bocdinaŋ dec
mac gauc gêm bu lêŋ bocke solop
gic waê yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga
bu taŋkuc? Solop bu mac asa
lêŋ dabuŋ, ma akôm mêtê naŋ
Anötö tac whiŋ eŋ. 12 Ahôŋ Anötö
ndê bêc ŋambu-ŋga ti aŋkuc lêŋ
bocdinaŋ, ma akôm gêŋ hoŋ tu
bu bêc dau hôc asê ŋagahô-
ŋga.* Têŋ bêc dinaŋ ya oc neŋ
gêŋ undambê-ŋga ti gêŋ nom-
ŋga hoŋ su. 13 M agoc Pômdau
gic bata nom ti undambê wakuc
têŋ yac, naŋ oc ti lau gitêŋ si
gameŋ sêmbo-ŋga. Kwahic dec
yac taŋkwê bu dambo dinaŋ, ma
dahôŋ bu gêŋ dau hôc asê.

14 Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, mac
akêŋ batam gêŋ dau ambo, ma tu
dinaŋ-ŋga dec akêŋ nem ŋalôm
sambuc bu asa nem lêŋ hoŋ gitêŋ
eŋ, e bêc ŋambu-ŋga hôc asê. Ma
bocdinaŋ dec Pômdau oc tap giso
daŋ sa yêc mac-ŋga dom. Iŋ oc
lic bu mac nem lêŋ hoŋ ŋawasi,
ma mac oc atôm bu ambo iŋ aŋgô-
ŋga ti yom malô. 15 Aŋyalê bu
Pômdau gic têku iŋ ndê têm mbu
meŋ-ŋga ma kôc ndê ŋalôm dôŋ,
tu bu kêŋ ŋasawa têŋ lau daêsam
bu sênem dau kwi ma sêtap iŋ
ndê mwasiŋ nem ŋac si-ŋga sa.
Anötö kêŋ gauc ŋayham têŋ yac
neŋ asidôwa atac whiŋ-ŋga Pol,
dec iŋ to yom kaiŋ tigeŋ têŋ mac.
16 Yêc iŋ ndê bapia hoŋ iŋ to
yom pi gêŋ hoŋ dindec. Yom
ŋatô naŋ iŋ to sip ndê bapia, naŋ
ŋahu sip ŋalôm gi, ma lau gauc
babalê naŋ sêkêŋ whiŋ gwalec,
naŋ sêŋsôŋ Pol ndê yom ŋatô ma
sêŋsôŋ Anötö ndê yom naŋ sêto
yêc, naŋ ŋatô bocdinaŋ. Tu ŋac si
lêŋ dinaŋ-ŋga dec ŋac oc sêniŋga.

17 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga naŋ
asap Kilisi dôŋ ambo. Aö gakêŋ
puc mac gwanaŋ su, ma bocdinaŋ
dec ayob daôm ŋapep bu lau naŋ
sêsôc Anötö ndê yom ŋapu dom,
naŋ sêŋsôŋ mac, me sêkac mac su
yêc Kilisi dom. 18 Asap yac neŋ
Pômdau ma Ŋgac Gêm Yac Si-ŋga
Yisu Kilisi ndê mwasiŋ dôŋ, bu
nem ŋandô daêsam yêc mac nem
ŋalôm, ma mac nem gauc aŋyalê
iŋ-ŋga êŋsôwec tiatu-tiatu ndi e
ati gwalam akwa akêŋ whiŋ-ŋga.
Datoc iŋ ndê waê sa kwahic dec
ma tôm bêc sambob. Yomandô.

* **3:12** Yêc ŋabatiŋ 9 Pita sôm bu Pômdau gic têku iŋ ndê têm tu mbu meŋ-ŋga bu kêŋ ŋasawa têŋ lau bu sêkac si ŋalôm kwi. Ma yêc Mat 24:14 Yisu sôm bu bêc ŋambu-ŋga oc hôc asê dom e ŋawaê ŋayham nem nom ŋagameŋ hoŋ ahuc. Pita gêm la lau dau bu sêsa lêŋ gitêŋ eŋ, tu bu lau sêlic ma sêkêŋ whiŋ Yisu-ŋga. Yac dakôm bocdinaŋ, ma dateŋ mbec ti dapuc gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga dôŋ, dec bêc ŋambu-ŋga dau oc hôc asê ŋagahô.

Jon
ndê bapia ŋamata-ŋga Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋgac naŋ to bapia dindec, naŋ whê dau sa yêc bapia dau ŋalôm dom, magoc lau tigauc daêsam sêsôm bu Jon, Yisu ndê aposel naŋ to Jon ndê ŋawaê ŋayham, naŋ to bapia dindec whiŋ. Iŋ to bapia dindec gic lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ ŋawaê. Lau ŋatô gauc gêm bu Jon to bapia dindec têŋ ndoc iŋ ti ŋamalac andô ma ndöc malac Epesas, ma bocdinaŋ iŋ to bu lau gameŋ Esia-ŋga sêsam muŋ.

Jon kêŋ puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga pi kêdôhôŋwaga tasaŋ naŋ sêsôm bu ŋamalac si ŋamlic ma gêŋ nom-ŋga hoŋ tisac su. Bocdinaŋ sêsôm yom pi Anötö ndê Atu (Mesaya) bocdec bu, oc tôm dom bu iŋ sip nom ma mbo tôm ŋamalac. Ma sêsôm bu Yisu iŋ ŋamalac ŋambwa, ma sêkêŋ whiŋ dom bu iŋ Anötö ndê Atu me Anötö ŋandô. Ŋac sêtoc lau si gauc sa kêlêc ma sêsôm bu datap gauc sa, dec tôm bu dambo dawhiŋ Anötö. Ma sêlic ŋamalac si lêŋ gitôm gêŋ ŋambwa, dec sêhêgo dau pi mêtê atac whiŋ-ŋga dom, ma gauc gêm bu oc tôm bu lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêkôm mêtê sac ŋapaŋ.

Jon kêŋ puc iŋ ndê lau bu sêsôc yom tasaŋ kaiŋ dinaŋ ŋapu dom, ma sêsap yom ŋandô pi Yisu Kilisi ma mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ ŋaŋga.

Anötö ndê Atu meŋ mbo nom ti ŋamalac ŋandô

1-2 Yac bu ahoc yom ŋandô asê têŋ mac, pi Yisu naŋ dasam bu ‘Yom Taŋli-ŋga.’ Iŋ yac neŋ dambo taŋli ŋapaŋ-ŋga ŋahu, naŋ mbo whiŋ Damaŋ Anötö têŋ têm ŋamata-ŋga andô, ma tiŋambu hoc dau asê têŋ yac. Iŋ meŋ mbo nom whiŋ yac, dec yac alic iŋ pi tanôŋ, amasec iŋ ŋa amaŋ, ma aŋgô iŋ dau ndê yom. Ma bocdinaŋ dec yac bu apuc yom pi taŋli ŋahu dau dôŋ bu yom ŋandô. 3 Aêc! Yac ahoc yom asê têŋ mac, pi iŋ naŋ yac alic ti aŋgô su. Yac atac whiŋ bu mac akôc yom dau sa, dec yac hoŋ oc dapiŋ dauŋ dôŋ ti dasap yom ŋandô pi Yisu dôŋ. Ma yom ŋandô dau oc piŋ yac hoŋ dôŋ danem damiŋ Damaŋ Anötö lu iŋ ndê Atu, Yisu Kilisi. 4 Yac ato yom dindec têŋ mac, ma akêŋ bataŋ bu mac oc akôc sa, dec oc kôm yac hoŋ datisambuc.

Taŋsêlêŋ dambo Anötö ndê ŋawê ŋalôm

5 Ŋawaê naŋ Yisu dau gic dulu têŋ yac, naŋ yac ahoc asê têŋ mac bocdec bu, Anötö iŋ Ŋawê Ŋadau, ma mêtê ŋasec-ŋga daŋ yêc iŋ-ŋga dom. 6 Bocdinaŋ yac bu dasôm bu dati Anötö ndê lau, tigeŋ dasa lêŋ ŋasec-ŋga, goc yac lau tasaŋ, ma taŋkuc yom ŋandô dom. 7 Magoc yac bu dasa neŋ lêŋ dambo ŋawê ŋalôm gitôm Anötö dau mbo ŋawê ŋalôm, dec ŋawê dau piŋ yac dôŋ dawhiŋ dauŋ, ma iŋ ndê Atuŋgac Yisu ndê dac oc êŋgwasiŋ yac neŋ sac hoŋ su. 8 Yac bu dasôm bu yac neŋ sac mbasi, dec oc taŋsau dauŋ, ma yom ŋandô yêc yac neŋ ŋalôm dom. 9 Magoc yac bu dapu dauŋ ma dahoc neŋ sac asê têŋ Anötö, dec dakêŋ whiŋ bu iŋ oc suc yac neŋ sac kwi, ma êŋgwasiŋ yac neŋ ŋalôm ŋawasi sa tiyham. Bu Anötö kôm gêŋ gitêŋ eŋ, ma dakêŋ whiŋ bu gêŋ bocke naŋ iŋ kêmatiŋ tidôŋ bu kôm, naŋ iŋ oc kôm. 10 Yac bu dasôm bu yac neŋ sac mbasi, naŋ tôc asê bu dalic Anötö ndê yom gitôm yom tasaŋ,

ma iŋ ndê yom ŋandô daŋ yêc yac
neŋ ŋalôm dom.

2

Yisu gêm yac awhaŋ têŋ Damaŋ

1 O aneŋ balêkoc, aö atac whiŋ
bu mac ahu mêtê sac siŋ gacgeŋ,
ma tu dinaŋ-ŋga dec aö gato yom
dindec têŋ mac. Tigeŋ yac neŋ
daŋ bu kôm sac ma pu dau, goc
yac neŋ ŋgac nem yac awhaŋ-ŋga
mbo bu nem yac sa. Iŋ ŋgac gitêŋ
Yisu Kilisi, ma iŋ oc lhac ŋalhu
ma nem yac awhaŋ têŋ Damaŋ.
2 Iŋ kêŋ dau ti da ma mbac ndu ô
yac, ma gêmlhi yac neŋ sac ŋatôp
su. Magoc iŋ kôm gêŋ dau tu
yac taŋwasêŋ-ŋga dom, iŋ gêmlhi
lau nom-ŋga hoŋ si sac ŋatôp
bocdinaŋ.
3 Yac bu daŋaŋ wambu iŋ ndê
yomsu, dec oc tôc asê bu taŋyalê
iŋ tidôŋ. 4 Asa naŋ sôm bu,
“Aö kayalê iŋ tidôŋ,” tigeŋ daŋga
wambu iŋ ndê yomsu dom, naŋ
kôm tasaŋ, ma yom ŋandô yêc
iŋ ndê ŋalôm daŋ dom. 5 Magoc
asa naŋ kôc Anötö ndê yom sa
ma daŋga wambu, naŋ Anötö ndê
mêtê atac whiŋ-ŋga gêm ŋandô
su yêc iŋ ndê ŋalôm. Ma yac
taŋyalê bu dati Anötö ndê lau
ŋalêŋ bocdec. 6 Yac bu dasôm bu
dati iŋ ndê lau, naŋ goc dasa lêŋ
gitêŋ tôm Kilisi dau maŋ.

Yisu ndê yomsu pi mêtê atac whiŋ-ŋga

7 Aneŋ lau atac whiŋ-ŋga. Aö
bu wapuc yomsu naŋ mac akôc su
têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc,
naŋ dôŋ, magoc aö bu wato tôm
yomsu wakuc dom. Iŋ yomsu
akwa naŋ mac aŋgô têŋ ndoc lau
sêhoc yom pi Yisu asê têŋ mac.
8 Magoc kwahic dec aö bu wato
yomsu dau tiwakuc tiyham têŋ
mac. Yisu ndê lêŋ hoŋ tôc yomsu
ŋa-ŋandô asê, ma mac nem lêŋ
wakuc kôm yomsu dau ŋandô
sa bocdinaŋ. Bu têm ŋasec-ŋga
kêpiŋ bu pacndê, ma ŋawê ŋandô
dau po asê su.
9 Asa naŋ sôm bu iŋ mbo ŋawê
ŋalôm, tigeŋ atac whiŋ iŋ ndê
asidôwai dom, naŋ gacgeŋ mbo
ŋasec ŋalôm. 10 Magoc asa naŋ
tac whiŋ iŋ ndê asidôwai, naŋ
mbo ŋawê ŋalôm, ma tu dinaŋ-
ŋga gêŋ daŋ oc kôm iŋ peŋ dom.
11 Aö wasôm tiyham, bu asa naŋ
gêlic iŋ ndê asidôwa sac, naŋ
mbo ŋasec ŋalôm. Iŋ kêsêlêŋ
mbo ŋasec, ma ŋasec dau kôm iŋ
tandô tipec e iŋ kêyalê gameŋ naŋ
iŋ kêsêlêŋ mbo, naŋ dom.
12 O aneŋ balêkoc, aö gato yom
dindec têŋ mac, ŋahu bu Anötö
suc mac nem sac kwi su tu Yisu
ndê ŋaê-ŋga. 13 Ma aö gato yom
têŋ mac lau andô, bu mac aŋyalê
iŋ naŋ mbo têŋ têm ŋamata-ŋga
ma mbo ŋapaŋ. Ma aö gato yom
têŋ mac lau batac, bu mac aku
Sadaŋ dulu su. O aneŋ balêkoc,
mac aŋyalê Damaŋ tidôŋ su, dec
aö gato yom têŋ mac. 14 Mac lau
andô, mac aŋyalê iŋ naŋ mbo têŋ
têm ŋamata-ŋga, ma mbo ŋapaŋ,
ma bocdinaŋ dec aö gato yom têŋ
mac. Ma mac lau batac, mac
alhac ŋaŋga ma daŋam wambu
Anötö ndê yom naŋ tidôŋ yêc nem
ŋalôm, ma mac aku Sadaŋ dulu
su. Tu dinaŋ-ŋga dec aö gato yom
dindec têŋ mac.

Dasap gêŋ nom-ŋga dôŋ dom

15 Asa naŋ tac whiŋ gêŋ nom-
ŋga, naŋ Damaŋ Anötö ndê atac
whiŋ yêc iŋ ndê ŋalôm dom. Boc-
dinaŋ atac whiŋ nom ti gêŋ nom-
ŋga dom. 16 Ŋahu bu lau naŋ
atac whiŋ gêŋ nom-ŋga kêlêc, naŋ
sêsa lêŋ ŋalôm ŋagalac-ŋga, ŋac
tagatu gêŋ, ma sêtoc dau sa tu ŋac
si gêŋ nom-ŋga-ŋga. Mêtê kaiŋ
dinaŋ iŋ mêtê nom dindec-ŋga
ŋambwa, naŋ ŋadaŋ meŋ akêŋ
Damaŋ Anötö dom. Mba! 17 Ma

nom dindec ti mêtê nom dindec-
ŋga gic waê bu niŋga, tigeŋ asa
naŋ sap Anötö ti iŋ ndê lêŋ gitêŋ
dôŋ, naŋ oc niŋga dom, iŋ oc mbo
tali ŋapaŋ.

*Kilisi ndê Ŋacyo**

18 O aneŋ balêkoc atac whiŋ-
ŋga, têm kwahic dec-ŋga ti têm
ŋambu-ŋga. Mac aŋgô su bu Kil-
isi ndê ŋacyo oc meŋ, ma kwahic
dec Kilisi ndê ŋacyo daêsam
sêhôc asê yac su. Ma bocdinaŋ
dec taŋyalê bu têm ŋambu-ŋga
dau dindec. 19 Lau dinaŋ muŋ-
ŋga sêmbo sêwhiŋ yac lau dakêŋ
whiŋ-ŋga, magoc sêhu yac siŋ,
dec taŋyalê bu ŋac yac neŋ lau
solop dom. Ŋac bu yac neŋ lau
solop, oc sêhu yac siŋ dom.

20 Tigeŋ Yisu kêŋ Ŋalau Dabuŋ
sip mac nem ŋalôm su, ma mac
hoŋ aŋyalê su bu yom bocke iŋ
yom ŋandô. 21 Aö gato bapia din-
dec têŋ mac tu wawhê yom ŋandô
sa têŋ mac-ŋga dom. Mba! Mac
aŋyalê yom ŋandô su, ma yom
tasaŋ daŋ meŋ akêŋ Yom Ŋandô
Ŋadau Anötö dom. 22 Aö bu watôc
ŋgac tasaŋ-nda asê têŋ mac. Asa
naŋ sôm bu Yisu iŋ †Mesaya dom,
naŋ Kilisi ndê ŋacyo, ma sêc yom
ŋandô pi Damaŋ Anötö lu Atu
ahuc. 23 Bu asa naŋ sôm bu Yisu iŋ
Anötö ndê Atu dom, naŋ ti Damba
ndê gêŋ dom. Magoc asa naŋ
kêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Anötö Atu,
naŋ ti Damba ndê gêŋ. 24 Ayob
daôm ŋapep bu yom ŋandô naŋ
mac aŋgô têŋ ndoc mac akêŋ
whiŋ tiwakuc, naŋ tidôŋ yêc nem
ŋalôm ŋapaŋ. Yom dau bu yêc
nem ŋalôm ŋapaŋ, dec yom dau
piŋ mac dôŋ am damiŋ Atuŋgac
ma piŋ mac dôŋ am damiŋ Damba
whiŋ. 25 Ma bocdinaŋ mac oc atap
mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga
sa, tôm iŋ gic bata têŋ yac su.

26 Aö gato yom dindec bu wakêŋ
puc mac pi lau naŋ bu sêŋsau
mac. 27 Aŋgô su naŋ! Ŋalau
naŋ gêm gôliŋ lau tasaŋ dinaŋ,
iŋ Ŋalau Dabuŋ dom. Magoc
Yisu kêŋ Ŋalau Dabuŋ têŋ mac
su, ma iŋ Ŋalau Yom Ŋandô-
ŋga. Ma iŋ mbo nem ŋalôm
ŋapaŋ bu êndôhôŋ mac pi gêŋ
hoŋ. Tu dinaŋ-ŋga mac apônda
lau tu sêndôhôŋ mac-ŋga dom.
Bocdinaŋ aŋkuc yom naŋ Ŋalau
Dabuŋ kêŋ têŋ mac, ma asap Yisu
dôŋ ŋapaŋ.

Anötö ndê Balêkoc

28 Aneŋ balêkoc, aö wasôm têŋ
mac bu asap Kilisi dôŋ. Ma boc-
dinaŋ têŋ ndoc iŋ mbu meŋ ma
hoc dau asê, naŋ yac oc dalhac iŋ
aŋgô-ŋga ti atac pa su ma mayaŋ
dauŋ dom. 29 Mac aŋyalê su bu
iŋ ndê lêŋ hoŋ iŋ lêŋ gitêŋ eŋ, ma
bocdinaŋ aŋyalê bu lau hoŋ naŋ
sêsa lêŋ gitêŋ, naŋ Anötö kôm ŋac
sêtiwakuc sêti iŋ ndê balêkoc su.

3

1 Alic su naŋ. Damaŋ Anötö tac
whiŋ yac ndu andô, dec sam yac
bu iŋ ndê balêkoc. Ma yac dati iŋ
ndê balêkoc su yomandô. Magoc
lau nom dindec-ŋga sêŋyalê yac
bu Anötö ndê balêkoc dom, ŋahu
bu ŋac sêŋyalê iŋ dom boc-dinaŋ.
2 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga,
kwahic dec yac taŋyalê su bu dati
Anötö ndê balêkoc, magoc ŋalêŋ
bocke naŋ yac oc dambo têŋ têm
ŋambu-ŋga, naŋ Anötö tôc asê
têŋ yac su dom. Tigeŋ têŋ ndoc
Yisu mbu meŋ, naŋ yac oc dalic
iŋ ndê ŋawasi ti lêŋ naŋ iŋ dau
mbo, ma taŋyalê bu yac oc dambo
ŋalêŋ kaiŋ tigeŋ. 3 Ma lau hoŋ
naŋ sêkêŋ bata gêŋ dinaŋ, naŋ

* **2:17** Kilisi ndê ŋacyo - yêc Yom Grik sêto ‘anti-kristos.’ Yom dau danem kwi bu ‘Iŋ naŋ bu kôc †Mesaya (Kilisi) ndê mala,’ ma yom dau hêganôŋ lau tasaŋ naŋ sêŋsau lau bu ŋac Mesaya dau, ma sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc. Jon to yom ŋatô pi ŋac yêc 1 Jon 4:1-6.

sêmasaŋ dau si ŋalôm ŋawasi sa,
ma sêsa lêŋ ŋawasi tôm iŋ dau.
4 Asa naŋ kôm sac, naŋ kêgilì
Anötö ndê yomsu. Bu sac ŋahu
sip yac dakôm gêŋ naŋ so Anötö
ndê yomsu. 5 Magoc mac aŋyalê
bu Yisu sip meŋ bu kôc yac neŋ
sac su. Ma iŋ dau ndê sac mbasi.
6 Bocdinaŋ asa naŋ sap Yisu dôŋ,
naŋ hu mêtê sac siŋ ndic ŋawaê.
Magoc asa naŋ kôm sac ŋapaŋ,
naŋ ndê gauc sa pi Yisu dom, ma
kêyalê iŋ dom.
7 Aneŋ balêkoc, ayob daôm bu
ŋamalac daŋ êŋsau mac pi mêtê
sac dom. Asa naŋ kôm mêtê
ŋayham, naŋ ti ŋamalac gitêŋ
kêkuc Yisu dau ndê lêŋ gitêŋ.
8 Magoc asa naŋ kôm sac, naŋ ti
Sadaŋ ndê. Bu Sadaŋ dau kôm
sac têŋ têm ŋamata-ŋga andô
ma kôm ŋapaŋ e meŋ. Anötö
ndê Atu sip nom meŋ naŋ ŋahu
bocdec bu, tu bu seŋ Sadaŋ ndê
gweleŋ su. 9 Ŋamalac bocke
naŋ Anötö kôm iŋ tiwakuc, naŋ
puc dômbwê mêtê sac. Ŋahu
bu Anötö ndê yom yêc iŋ ndê
ŋalôm gitôm gêŋ ŋawhê ŋayham.
Yomandô! Gitôm dom bu iŋ sap
mêtê sac dôŋ, ŋahu bu Anötö kôm
iŋ tiwakuc su. 10 Tu dinaŋ-ŋga
dec taŋyalê yêc awê lau bocke
naŋ sêti Anötö ndê balêkoc, ma
ŋac naŋ sêti Sadaŋ ndê. Lau naŋ
sêsap lêŋ gitêŋ dôŋ dom, ma ŋac
naŋ sêtec si asidôwai, naŋ sêti
Anötö ndê balêkoc dom.

Mêtê atac whiŋ asidôwai-ŋga

11 Yom atu naŋ sêhoc asê têŋ
mac têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ
tiwakuc, naŋ bocdec bu, yac atac
whiŋ neŋ asidôwai sêkêŋ whiŋ-
ŋga dandic ŋawaê. 12 Aŋkuc Kein
dom, bu iŋ kêkuc lêŋ atac whiŋ-
ŋga dom. Iŋ Sadaŋ ndê atu, ma
gic asi Abel ndu. Ŋahu bu iŋ dau
ndê lêŋ sac, ma iŋ gêm lêmuŋ
Abel ndê lêŋ solop.
13 O asidôwai. Lau nom-ŋga
bu sêtec mac, naŋ ahêgo daôm
dom. 14 Yac taŋyalê bu dahu seŋ
dambac ndu-ŋga siŋ, ma dambo
seŋ dandöc taŋli-ŋga. Ŋahu bu
yac atac whiŋ asidôwai. Lau
naŋ atac whiŋ asidôwai dom, naŋ
gacgeŋ sêmbo seŋ sêmbac ndu-
ŋga. 15 Asa naŋ atac tec iŋ ndê
asidôwa, naŋ Anötö gêlic iŋ gitôm
ŋgac ndic ŋamalac ndu-ŋga. Ma
mac aŋyalê su bu asa naŋ gic
ŋamalac ndu, naŋ wêkaiŋ gameŋ
dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga dom.
16 Yac taŋyalê mêtê atac whiŋ-
ŋga ŋahu bocdec bu. Yisu Kil-
isi dau mbac ndu tu yac-ŋga.
Bocdinaŋ dakêŋ dauŋ sambuc tu
danem asidôwai sa-ŋga e tôm
dambac ndu tu ŋac-ŋga. 17 Asa
naŋ gêlic asidôwa daŋ pônda dau,
ma ndê gêŋ yêc tu nem iŋ sa-
ŋga, magoc tawalô iŋ ma gêm iŋ
sa dom, naŋ tôc asê bu Anötö
ndê mêtê atac whiŋ-ŋga yêc iŋ
ndê ŋalôm dom. 18 O aneŋ
balêkoc, yham dom bu dasôm bu
yac atac whiŋ asidôwai ŋa yom ti
whaŋsuŋ ŋambwa. Danem ŋac
sa, goc tôc asê bu yac atac whiŋ
ŋac yomandô.

Dalhac ti atac pa su yêc Anötö aŋgô-ŋga

19-20 Bocdinaŋ, yac bu atac whiŋ
neŋ asidôwai, goc taŋyalê tidôŋ
bu taŋkuc lêŋ yom ŋandô-ŋga.
Magoc yac bu ŋalôm ŋawapac yêc
Anötö aŋgô-ŋga tu mêtê ŋatô naŋ
dakôm-ŋga, naŋ goc gauc nem
yom bocdec bu. Anötö kêyalê
yac neŋ ŋalôm ti gêŋ hoŋ, ma iŋ
ndê tawalô iŋ gêŋ atu. Ma yom
dau gitôm bu kôm yac ŋalôm pêŋ
dôŋ. 21 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga,
yac bu ŋalôm lu-lu tu neŋ lêŋ-
ŋga dom, dec oc tôm bu datigasuc
Anötö ti atac pa su. 22 Ma taŋyalê
bu gêŋ naŋ dateŋ, naŋ iŋ oc kêŋ
têŋ yac. Ŋahu bu yac dasôc iŋ
ndê yomsu ŋapu, ma dakôm mêtê

naŋ iŋ gêlic ŋayham. 23 Ma iŋ
ndê yomsu dau bocdec bu. Dakêŋ
whiŋ iŋ ndê Atu Yisu Kilisi, ma
atac whiŋ neŋ asidôwai tôm iŋ gic
atu yac. 24 Lau hoŋ naŋ daŋga
wambu Anötö ndê yomsu, naŋ
sêmbo iŋ ŋalôm, ma iŋ mbo ŋac
ŋalôm. Ma taŋyalê bu iŋ mbo
yac ŋalôm, tu Ŋalau Dabuŋ naŋ
iŋ kêŋ têŋ yac-ŋga.

4

Taŋsahê ŋalau hoŋ

1 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga,
akêŋ whiŋ lau hoŋ naŋ sêsam
dau bu Anötö ndê propet, naŋ
dom. Mba! Ayob daôm ŋapep, bu
propet tasaŋ daêsam sêhôc asê su.
Bocdinaŋ aŋsahê ŋac si yom, tu
bu alic bu Anötö ndê Ŋalau gêm
gôliŋ ŋac, me mba. 2 Ma mac
oc aŋyalê Anötö ndê Ŋalau ŋalêŋ
bocdec. Asa naŋ sôm bu Yisu
Kilisi meŋ ti ŋamalac ŋandô ma
mbo nom, naŋ Anötö ndê Ŋalau
gêm gôliŋ iŋ. 3 Tigeŋ lau hoŋ naŋ
sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc,
naŋ sêkôc Anötö ndê Ŋalau dom.
Ŋalau naŋ gêm gôliŋ ŋac, naŋ
Kilisi ndê ŋacyo ndê. Mac aŋgô
su bu Kilisi ndê ŋacyo oc meŋ, ma
iŋ meŋ hôc asê nom su.
4 Aneŋ balêkoc, mac ati Anötö
ndê, ma mac aku ŋac lau tasaŋ
dinaŋ dulu su. Ŋahu bu Anötö
ndê Ŋalau naŋ mbo mac nem
ŋalôm, naŋ hôc gêlêc Sadaŋ, naŋ
mbo lau nom-ŋga si ŋalôm, naŋ
su. 5 Lau tasaŋ dinaŋ si ŋahu
yêc nom, ma sêsôm yom nom-
ŋga ŋambwa. Ma lau nom-ŋga
sêkôc ŋac si yom sa. 6 Magoc
ŋac sêkôc yac mba yom sa dom,
ŋahu bu ŋac sêti Anötö ndê lau
dom. Yac ati Anötö ndê, ma lau
hoŋ naŋ sêŋyalê Anötö, naŋ sêkôc
yac mba yom sa. Ŋalêŋ dinaŋ dec
yac taŋyalê lau asa naŋ Anötö ndê
Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga gêm gôliŋ
ŋac, ma lau asa naŋ Sadaŋ ndê
ŋalau yom tasaŋ-ŋga gêm gôliŋ
ŋac.

Mêtê atac whiŋ-ŋga ŋahu Anötö dau

7 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga, yac
atac whiŋ neŋ asidôwai dandic
ŋawaê, bu mêtê atac whiŋ-ŋga
meŋ akêŋ Anötö dau. Lau hoŋ
naŋ atac whiŋ asidôwai, naŋ
Anötö kôm ŋac sêtiwakuc, ma
ŋac sêŋyalê iŋ tidôŋ. 8 Asa naŋ
tac whiŋ ndê asidôwai dom, naŋ
kêyalê Anötö dom, bu Anötö iŋ
mêtê atac whiŋ-ŋga ŋahu. 9 Ma
iŋ tôc iŋ ndê mêtê atac whiŋ yac-
ŋga yêc awê bocdec bu. Iŋ kêŋ
iŋ ndê Atu tigeŋ sip nom meŋ, bu
yac datap seŋ dandöc taŋli-ŋga sa
yêc iŋ. 10 Yac neŋ mêtê atac whiŋ
Anötö-ŋga naŋ ti mêtê atac whiŋ-
ŋga ŋa-ŋahu andô dom. Tigeŋ
Anötö ndê mêtê atac whiŋ yac-
ŋga, naŋ mêtê atac whiŋ-ŋga ŋa-
ŋahu andô. Bu iŋ kêŋ ndê Atu sip
nom meŋ, ma kêŋ dau ti da bu
nemlhi yac neŋ sac ŋatôp.
11 O aneŋ lau atac whiŋ-ŋga,
Anötö tac whiŋ yac ndu andô,
ma bocdinaŋ yac atac whiŋ
neŋ asidôwai dandic ŋawaê.
12 Ŋamalac daŋ gêlic Anötö su
dom, tigeŋ yac bu atac whiŋ neŋ
asidôwai ŋandô, dec Anötö mbo
yac neŋ ŋalôm, ma iŋ ndê mêtê
atac whiŋ-ŋga gêm ŋandô su yêc
yac neŋ ŋalôm.
13 Yac taŋyalê bu dambo iŋ
ŋalôm ma iŋ mbo yac ŋalôm, tu
Ŋalau Dabuŋ naŋ iŋ kêŋ têŋ yac-
ŋga. 14 Damaŋ Anötö kêkiŋ ndê
Atu sip nom meŋ bu nem lau nom-
ŋga si. Yac alic su, dec ahoc asê
têŋ lau bu yomandô. 15 Ma asa
naŋ kêŋ whiŋ ma sôm asê bu Yisu
iŋ Anötö ndê Atu, naŋ mbo Anötö
ŋalôm ma Anötö mbo iŋ ŋalôm.
16 Yac taŋyalê ti dakêŋ whiŋ su,
bu Anötö atac whiŋ yac ndu andô.
Bu Anötö iŋ mêtê atac whiŋ-ŋga
ŋahu, ma asa naŋ sap mêtê atac

whiŋ-ŋga dôŋ, naŋ mbo Anötö
ŋalôm, ma Anötö mbo iŋ ŋalôm.
17 Ma ŋalêŋ dau dinaŋ iŋ ndê
mêtê atac whiŋ-ŋga gic dabiŋ dau
yêc yac neŋ ŋalôm, ma yac dasa
neŋ lêŋ gitôm iŋ ndê, tôm yac
neŋ têm dambo nom-ŋga hoŋ. Tu
dinaŋ-ŋga dec yac oc dalhac ti
atac pa su têŋ bêc Anötö êmatôc
yac-ŋga. 18 Têŋ ndoc Anötö ndê
mêtê atac whiŋ-ŋga gic dabiŋ dau
su yêc yac neŋ ŋalôm, naŋ yac
datöc dauŋ tiyham dom. Magoc
asa naŋ töc dau tu Anötö ndê bêc
matôc-ŋga, naŋ tôc asê bu Anötö
ndê mêtê atac whiŋ-ŋga gic dabiŋ
dau yêc iŋ ndê ŋalôm su dom.
19 Yac taŋkuc mêtê atac whiŋ-
ŋga, ŋahu bu Anötö atac whiŋ yac
muŋ su. 20 Asa naŋ sôm bu, “Aö
atac whiŋ Anötö,” tigeŋ tec iŋ ndê
asidôwa, naŋ kôm tasaŋ. Ŋahu
bu asa naŋ tec asidôwa naŋ iŋ
gêlic su, naŋ gitôm dom bu tac
whiŋ Anötö naŋ iŋ gêlic su dom.
21 Ma Anötö gic yomsu yac bocdec
bu, “Asa naŋ atac whiŋ aö, naŋ
atac whiŋ iŋ ndê asidôwai maŋ.”

5

Dakêŋ whiŋ Yisu Kilisi, Anötö Atu

1 Lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ bu
Yisu iŋ Mesaya dau, naŋ Anötö
kôm ŋac sêtiwakuc sêti iŋ ndê
balêkoc. Ma asa naŋ tac whiŋ
Damba, naŋ tac whiŋ lau naŋ
sêti iŋ ndê balêkoc, naŋ sêwhiŋ.
2 Ma yac datôc asê bu yac atac
whiŋ Anötö ndê balêkoc ŋalêŋ
bocdec bu, yac atac whiŋ Anötö
dau, ma dasôc iŋ ndê yomsu
ŋapu. 3 Yomandô! Yac atac whiŋ
Anötö ŋalêŋ bocdec bu, daŋaŋ
wambu iŋ ndê yomsu. Ma iŋ
ndê yomsu kêŋ wapac yac dom.
4 Lau hoŋ naŋ Anötö kôm ŋac
sêtiwakuc, naŋ sêku ŋaclai sac
nom-ŋga dulu. Ma gêŋ naŋ ku
ŋaclai sac nom-ŋga dulu, naŋ yac
neŋ dakêŋ whiŋ. 5 Seŋ tigeŋ yêc
bu daku ŋaclai sac nom-ŋga dulu,
naŋ dakêŋ whiŋ bu Yisu iŋ Anötö
ndê Atu.

Gêŋ naŋ sêpuc yom ŋandô pi Yisu dôŋ

6 Yisu Kilisi sip nom meŋ, ma
bu ti dac whê iŋ sa bu Anötö Atu.
Bu ŋambwa dom, magoc bu ma
dac whiŋ. Ma Ŋalau Dabuŋ, naŋ
Ŋalau Yom Ŋandô-ŋga, naŋ puŋ
yom ŋandô pi iŋ dôŋ bocdinaŋ.
7 Boc-dinaŋ, gêŋ tö sêwhê iŋ sa,
8 naŋ Ŋalau, bu, ma dac. Ma gêŋ
tö dinaŋ sêpuc dau dôŋ. 9 Yac
dakôc yom naŋ lau sêhoc asê pi
Yisu, naŋ sa, ma bocdinaŋ yom
bocke naŋ meŋ akêŋ Anötö, naŋ
dakôc sa eŋ, bu Anötö ndê yom
hôc gêlêc ŋamalac si yom. Ma
Anötö kêŋ gêŋ tö dinaŋ tu bu whê
iŋ ndê Atu sa têŋ yac. 10 Asa naŋ
kêŋ whiŋ Anötö ndê Atu, naŋ kôc
Anötö ndê yom pi iŋ ndê Atu sa
sip iŋ ndê ŋalôm. Magoc asa naŋ
kêŋ whiŋ Anötö dom, naŋ tôc asê
bu iŋ gêlic Anötö ndê yom gitôm
yom tasaŋ. Ŋahu bu iŋ kêŋ whiŋ
gêŋ naŋ Anötö kêŋ bu whê iŋ ndê
Atu sa, naŋ dom.

Mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga

11 Ma yom naŋ Anötö hoc
asê têŋ yac naŋ bocdec bu.
Iŋ kêmwasiŋ yac ŋa mwasiŋ
dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga, ma
datap mwasiŋ dau sa yêc iŋ ndê
Atu. 12 Asa naŋ kêŋ whiŋ Anötö
ndê Atu, naŋ tap seŋ ndöc tali-
ŋga sa. Tigeŋ asa naŋ kêŋ whiŋ
iŋ ndê Atu dom, naŋ tap seŋ ndöc
tali-ŋga sa dom.
13 Mac lau naŋ akêŋ whiŋ Anötö
ndê Atu. Aö gato yom din-
dec, ŋahu bu aö atac whiŋ bu
mac aŋyalê tidôŋ bu mac atap
mwasiŋ andöc tamli-ŋga sa su.
14 Bocdinaŋ têŋ ndoc naŋ yac bu
dateŋ mbec têŋ Anötö, naŋ dateŋ
ti atac pa su. Ma yac bu dateŋ gêŋ

naŋ gi tap iŋ ndê atac whiŋ sa, naŋ
yac taŋyalê bu iŋ oc ŋgô yac neŋ
mbec. 15 Ma yac bu taŋyalê bu iŋ
kêŋ daŋga yac neŋ mbec su, goc
taŋyalê bu gêŋ naŋ dateŋ, naŋ iŋ
oc kôm ŋandô sa.

Dateŋ mbec pi lau naŋ sêkôm sac

16-17 Mac bu alic nem asidôwa
daŋ kôm sac, goc ateŋ mbec têŋ
Anötö bu nem iŋ kwi e iŋ mbu
meŋ mbo seŋ dandöc taŋli-ŋga
tiyham. Mêtê hoŋ naŋ so Anötö
ndê lêŋ, naŋ mêtê sac, ma iŋ gêlic
bu gêŋ ŋambwa dom. Magoc sac
hoŋ gic waê lambwam dom. Ateŋ
mbec tu lau naŋ sêkôm sac kaiŋ
dinaŋ-ŋga. Mêtê sac daŋ yêc, naŋ
gic waê lambwam solop.* Ateŋ
mbec tu lau naŋ sêkôm sac kaiŋ
dinaŋ-ŋga dom, bu oc nem ŋac sa
dom.

Yom ŋambu-ŋga

18 Taŋyalê bu lau hoŋ naŋ Anötö
kôm ŋac sêtiwakuc su, naŋ sêhu
mêtê sac siŋ. Anötö ndê Atu yob
ŋac ŋapep ma Sadaŋ gitôm dom
bu êmasec ŋac. 19 Ma yac taŋyalê
bu yac dati Anötö ndê balêkoc su,
magoc lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ
dom, naŋ sêmbo Sadaŋ ndê gôliŋ
ŋapu. 20 Ma yac taŋyalê bu Anötö
ndê Atu sip nom meŋ ma whê yac
neŋ gauc sa bu taŋyalê Anötö Yom
Ŋandô Ŋadau. Ma yac dambo
iŋ ŋalôm, ma dambo iŋ ndê Atu,
Yisu Kilisi ndê ŋalôm bocdinaŋ.
Iŋ dau Anötö ŋandô, ma ti yac neŋ
dandöc taŋli ŋahu.
21 Aneŋ balêkoc, ayob daôm
ŋapep bu anem akiŋ anötöi gwam
dom.

---

* **5:16-17** Lau ti gauc mêtê-ŋga gauc gêm bu Jon ndê yom pi sac naŋ gic waê lambwam solop, naŋ ŋahu bocdec bu. Lau naŋ sêkôm mêtê sac ŋapaŋ ma sêlic bu gêŋ ŋambwa, naŋ gitôm sêpuc dômbwê Anötö ti iŋ ndê yom, ma sêpu Yisu ndê mbac ndu tu ŋac si sac-ŋga (Hib 6:4-6; 10:29-31). Tu ŋac si sac dinaŋ-ŋga dec ŋac sic waê bu sêsip lambwam sêndi. Ŋac si ŋalôm ŋadandi sa su, ma yac bu dateŋ mbec tu ŋac-ŋga, dec oc nem ŋac sa dom. Alic yom naŋ Yisu sôm pi sac naŋ Anötö oc suc kwi dom (Mat 12:31; ma Mak 3:29).

Jon
ndê bapia tilu-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Lau tigauc daêsam sêsôm bu Jon, naŋ Yisu ndê aposel daŋ, naŋ to bapia dindec, magoc iŋ sam dau bu 'ŋgac bata' daŋ, ma to dau ndê ŋaê dom. Iŋ to bapia dindec têŋ awhê daŋ ti ndê balêkoc (1, 4-5), ma yêc bapia dau ŋambu-ŋga, Jon kêŋ acsalô têŋ awhê dau akêŋ iŋ dôwawê daŋ ndê balêkoc (13). Lau daêsam gauc gêm bu yom pi awhê lu dinaŋ hêganôŋ gôlôwac dabuŋ toŋ lu, ma yom pi iŋlu si balêkoc, naŋ hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêmbo gôlôwac dau ŋalôm.

Jon to bapia dindec tu puc ŋac dôŋ bu sêsap yom ŋandô ma mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ. Iŋ kêŋ puc ŋac pi lau naŋ sêndôhôŋ yom tasaŋ, naŋ sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc, ma sêsôm bu Yisu iŋ Anötö ndê Atu dom. Jon sôm têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga bu sêmbo ahê lau kaiŋ dinaŋ hoŋ.

Jon gêm mbec lau

1 Aö ŋgac bata dec, gato yom têŋ am awhê naŋ Anötö kêyaliŋ am sa su, ma têŋ am nem balêkoc. Yac hoŋ dasap yom ŋandô dôŋ, ma tu dinaŋ-ŋga aö tac whiŋ mac kêlêc. Aö taŋwasêŋ dom, lau hoŋ naŋ sêŋyalê yom ŋandô, naŋ atac whiŋ mac sêwhiŋ. 2 Ŋahu bu yom ŋandô yêc yac neŋ ŋalôm, ma oc yêc yac ŋalôm ŋapaŋ. 3 Damaŋ Anötö lu iŋ ndê Atu Yisu Kilisi si mwasiŋ ti tawalô ma yom malô whiŋ yac lau naŋ dasap yom ŋandô ti mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ.

Yom ŋandô ma mêtê atac whiŋ-ŋga

4 Aö gatap mac nem balêkoc ŋatô sa, ma aö galic bu ŋac sêsa lêŋ yom ŋandô-ŋga sêŋkuc yomsu naŋ Damaŋ Anötö kêŋ têŋ yac. Tu dinaŋ-ŋga aö atac ŋayham atu. 5 O awhê ŋayham, kwahic dec aö bu wateŋ mac bu asap yomsu dau dôŋ ŋapaŋ. Yac hoŋ dakôc yomsu dau sa, têŋ ndoc yac dakêŋ whiŋ tiwakuc. Ma bocdinaŋ dec aö gato tôm yomsu wakuc dom. Ma yomsu dau bocdec bu, yac atac whiŋ neŋ asidôwai dandic ŋawaê. 6 Ma mêtê atac whiŋ-ŋga ŋahu bocdec bu, yac dasa neŋ lêŋ ti daŋaŋ wambu Anötö ndê yomsu. Yomsu dau mac aŋgô têŋ ndoc mac akêŋ whiŋ tiwakuc, ma yêc bocdec bu, asa nem lêŋ ti asap mêtê atac whiŋ-ŋga dôŋ.

7 Lau tasaŋ daêsam sêmbo nom, naŋ sêsôm bu Anötö ndê Mesaya meŋ mbo nom ti ŋamalac ŋandô dom, ma bocdinaŋ sêsêc yom ŋandô pi Yisu ahuc. Asa naŋ sôm yom dinaŋ, iŋ tasaŋ dinda ma Kilisi ndê ŋacyo. 8 Bocdinaŋ ayob daôm ŋapep bu sêŋsau mac e aso ŋandô ŋayham naŋ mac am gweleŋ atu bu atap sa-ŋga, naŋ dom. Alhac ŋaŋga, tu bu atap ŋandô dau sa. 9 Bu asa naŋ kêdôhôŋ yom naŋ so yom ŋandô pi Yisu Kilisi, naŋ meŋ akêŋ Anötö ndê dom. Magoc asa naŋ sap yom ŋandô pi Yisu dôŋ ŋapaŋ, naŋ ti Damba ndê, ma ti Atu ndê gêŋ whiŋ. 10 Asa naŋ bu têŋ mac meŋ, magoc êndôhôŋ yom ŋandô pi Yisu dom, naŋ akôc iŋ sa pi nem andu dom, ma akam iŋ dom. 11 Bu asa naŋ kôc ŋamalac kaiŋ dinaŋ sa, naŋ wêkaiŋ iŋ ndê gweleŋ sac dinaŋ whiŋ.

Yom ŋambu-ŋga

12 Yom daêsam yêc bu wakêŋ têŋ mac, tigeŋ aö bu wato sip bapia dindec dom. Aö gakêŋ bataŋ bu wandic mac kêsi, goc

danem yom-galôm aŋôŋ andô pit-
igeŋ. Ma boc-dinaŋ yac oc dati-
sambuc. 13 Am dôwamwê naŋ
Anötö kêyaliŋ sa yêc gameŋ din-
dec, naŋ ndê balêkoc sêkôm ac-
salô ŋayham têŋ mac.

Jon
ndê bapia titö-ŋga
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Ŋamalac naŋ to bapia dindec, naŋ sam dau bu ‘ŋgac bata’ daŋ, tôm ŋamalac naŋ to 2 Jon. Iŋ to bapia dindec têŋ ŋgac kêŋ whiŋ-ŋga daŋ ŋaê Gaius.

Jon kêkiŋ lau aheŋ-ŋga ŋatô sêsa si bu sêkôm gweleŋ sêwhiŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga toŋ daŋ yêc gameŋ Esia-ŋga. Magoc ŋgac daŋ ŋaê Diotrepe kêŋ kisa Jon ndê lau, ma kêmasuc lau naŋ sêkôc lau dau sa, naŋ su yêc gôlôwac dabuŋ dinaŋ. Jon to bapia dindec tu puc Gaius dôŋ ma kêpiŋ iŋ bu iŋ puc lau aheŋ-ŋga dau dôŋ.

Jon to yom têŋ iŋ ndê silip Gaius

1 Aö ŋgac bata dec, gato yom dindec têŋ Gaius, aneŋ silip. Hêclu dasap yom ŋandô dôŋ, ma tu dinaŋ-ŋga dec aö atac whiŋ am kêlêc. 2 Aneŋ ŋgac atac whiŋ-ŋga, aö gateŋ mbec têŋ Anötö bu yob am bu mbo ŋayham eŋ, ma bu nem mbec am nem gweleŋ hoŋ, tôm iŋ yob am gatôm ŋapep. 3 Asidôwai ŋatô sêhôc asê aö, ma sêsôm asê bu am sa nem lêŋ kêkuc yom ŋandô ŋapaŋ, ma gêŋ hoŋ naŋ am kôm, naŋ puc yom ŋandô dôŋ. Ŋac si yom dinaŋ kôm aö tac ŋayham atu. 4 Têŋ ndoc aö gaŋgô ŋawaê bu aneŋ balêkoc ŋatô sêŋsêlêŋ ti sêsap yom ŋandô dôŋ, goc aö atac ŋayham kêlêc.

Jon kêpiŋ Gaius ndê mêtê nem lau sa-ŋga

5 O aneŋ ŋgac atac whiŋ-ŋga, am gêm asidôwai naŋ sem gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga, naŋ sa ŋalêŋ ŋayham eŋ. Am kêyalê lau dau muŋ su dom, magoc têŋ ndoc ŋac sic am kêsi, naŋ am yob ŋac ŋapep. 6 Ŋac sic miŋ têŋ gôlôwac dabuŋ yêc gameŋ dindec, pi am nem mêtê atac whiŋ-ŋga. Ŋayham kêlêc bu am toc lau kaiŋ dinaŋ sa gitôm Anötö ndê lau akiŋ, ma gêm ŋac sa ŋa gêŋ tu puc ŋac dôŋ têŋ ndoc sêŋsêlêŋ-ŋga. 7 Lau dau sêsa tu Yisu ndê ŋaê-ŋga bu sênem mêtê, ma ŋac takwê lau sambuc bu sênem ŋac sa dom. 8 Ma tu dinaŋ-ŋga yac lau dakêŋ whiŋ-ŋga danem lau mêtê-ŋga kaiŋ dinaŋ sa dandic ŋawaê. Dakôm bocdinaŋ dec tôm yac dakôm gweleŋ yom ŋandô-ŋga dawhiŋ ŋac.

Diotrepe ndê mêtê sac

9 Aö gato yom pi lau aheŋ-ŋga dinaŋ têŋ am nem gôlôwac dabuŋ su, tigeŋ Diotrepe, ŋgac naŋ toc dau sa bu ŋgac ŋamata-ŋga, naŋ kôc aneŋ yom sa dom. 10 Bocdinaŋ aö bu watêŋ mac waloc, goc wasôm iŋ ndê mêtê sac asê yêc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga hoŋ aŋgô-ŋga. Iŋ kêgôliŋ yom sac pi yac, ma tec bu kôc asidôwai sa. Ma lau naŋ atac whiŋ bu sêkôc asidôwai sa, naŋ iŋ kalhac ŋac ahuc, ma kêmasuc ŋac su yêc gôlôwac dabuŋ.

Anötö ndê lau sêkôm mêtê ŋayham

11 O aneŋ ŋgac atac whiŋ-ŋga, kôm mêtê ŋayham eŋ, ma êmkuc lau naŋ sêkôm mêtê sac, naŋ dom. Asa naŋ kôm mêtê ŋayham, naŋ meŋ akêŋ Anötö ndê, magoc asa naŋ kôm mêtê sac, naŋ kêyalê Anötö dom. 12 Lau hoŋ sêsôm yom ŋayham pi Dimitrias, ma iŋ ndê mêtê gitêŋ tôc asê bu iŋ kêkuc yom ŋandô. Ma yac bocdinaŋ bu apuc iŋ dôŋ têŋ am bu ŋgac ŋayham, ma am kêyalê bu yac mba yom iŋ yom ŋandô.

Yom ŋambu-ŋga

13 Aneŋ yom daêsam yêc bu
wakêŋ têŋ am, tigeŋ aö gatec
bu wato têŋ am. 14 Aö gakêŋ
bataŋ bu ŋasawa sauŋ aö oc walic
am, ma hêclu dasôm yom aŋôŋ
pitigeŋ. 15 Yom malô whiŋ am.
Am nem asidôwai naŋ sêmbo dec,
naŋ sêkôm acsalô ŋayham têŋ am.
Ma ŋac sêndac am bu sam yac
mba asidôwai naŋ sêmbo dinaŋ,
naŋ si ŋaê, ma kôm acsalô têŋ ŋac
bocdinaŋ.

Jud
ndê bapia
Yom whê Jud ndê bapia sa-ŋga

Jud sam dau bu ‘Jems asi.’ Lau daêsam gauc gêm bu Jems dau iŋ Yisu asi (Mat 13:55; Mak 6:3), naŋ ti lau sêkêŋ whiŋ-ŋga Jerusalem-ŋga si ŋagôlôŋ (Apo 15:13; Gal 1:19). Jud to bapia dindec têŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, magoc gameŋ ti malac bocke naŋ ŋac sêmbo, naŋ iŋ tôc asê yêc bapia dindec dom.

Iŋ to bapia dindec tu bu kêŋ puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga pi kêdôhôŋwaga tasaŋ naŋ sêŋsôŋ yom pi Anötö ndê mwasiŋ, ma sêndôhôŋ lau bu gitôm bu sêkôm mêtê sac daêsam, ma Anötö oc suc kwi. Iŋ bu puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêlhac ŋaŋga ma sêkôc yom tasaŋ dinaŋ sa dom.

Jud ndê yom ŋamata-ŋga

1 Aö Jud, Yisu Kilisi ndê ŋgac akiŋ ma Jems asi. Aö gato bapia dindec têŋ mac lau naŋ Damaŋ Anötö tac whiŋ mac ndu andô, ma kêgalêm mac sa ati iŋ ndê, ma piŋ mac dôŋ am damiŋ Yisu Kilisi tu yob mac-ŋga. 2 Anötö ndê tawalô, ti yom malô ma iŋ ndê atac whiŋ nem mac hoŋ ahuc êŋlêc.

Jud kêŋ puc ŋac pi lau naŋ sêndôhôŋ mêtê tasaŋ

3 O aneŋ lau ŋayham, aneŋ ŋalôm kac aö bu wato yom têŋ mac pi Anötö ndê lêŋ nem yac siŋga, naŋ tap yac sa su. Magoc kwahic dec aö galic bu ŋawapac daŋ hôc asê, ma tu dinaŋ-ŋga dec gato yom dindec hêganôŋ ŋawapac dau. Aö bu wapuc mac dôŋ bu alhac ŋaŋga ma asap Anötö ndê yom ŋandô dakêŋ whiŋ-ŋga dôŋ. Iŋ kêŋ yom dau têŋ iŋ ndê lau dabuŋ bu sêyob ŋapep. 4 Ŋawapac dau hêganôŋ lau sac ŋatô naŋ sêtec Anötö ndê lêŋ, naŋ sêsôc mac nem gôlôwac dabuŋ ŋalôm sêmeŋ sêsiŋ sêmbo, ma sêndôhôŋ mêtê tasaŋ. Ŋac sêsôm gitôm bu dakôm mêtê sac ŋapaŋ, ma Anötö oc suc kwi. Bocdinaŋ sêŋsôŋ yom pi Anötö ndê tawalô, ma sêsêc yac neŋ Ŋadau tigeŋ, Pômdau Yisu Kilisi ahuc. Lau kaiŋ dinaŋ, ŋac Anötö ndê lau dom, ma muŋ-ŋga iŋ ndê propet sêto yom pi ŋagêyô naŋ iŋ oc kêŋ têŋ ŋac.

Ŋagêyô naŋ Anötö kêŋ têŋ lau sac

5 Yom pi ŋagêyô dinaŋ mac aŋyalê su, tigeŋ aö wasôm tiyham bu mac gauc nem ŋapep. Muŋ-ŋga Pômdau kêgaho lau Israel-ŋga su yêc gameŋ Isip-ŋga. Magoc tiŋambu ŋac si lau ŋatô sêkêŋ whiŋ iŋ dom ma sêli dau sa têŋ iŋ, dec iŋ seŋ ŋac su. 6 Ma gauc nem aŋela naŋ daŋga wambu Anötö dom, ma sêhu gameŋ naŋ Anötö kêŋ tu ŋac-ŋga yêc undambê, naŋ siŋ. Bocdinaŋ iŋ sô ŋac dôŋ ŋa sen ŋaŋga bu sêmbo gameŋ ŋasec-ŋga ŋapaŋ, e sêtap matôc sa têŋ bêc atu naŋ oc meŋ sa tiŋambu. 7 Ma gauc nem lau naŋ muŋ-ŋga sêndöc malac Sodom ti Gomora ma malac ŋatô naŋ sêyêc malac lu dinaŋ ŋamakê. Ŋac sêkôm mêtê ŋalôm ŋagalac-ŋga ma mêtê mockaiŋ-ŋga tidau-tidau, ma tu dinaŋ-ŋga Anötö seŋ ŋac su. Gêŋ dinaŋ ti dôhôŋ ma kêŋ puc yac pi ŋagêyô naŋ lau sac oc sêtap sa yêc ya naŋ sa ŋapaŋ.

8 Ma lau tasaŋ naŋ sêmbo mac nem gôlôwac dabuŋ ŋalôm, naŋ sêsa lêŋ sac-ŋga gitôm lau ŋamata-ŋga dinaŋ. Lêŋ sêkôm sac-ŋga kalhac ŋac si gauc ŋapaŋ, ma ŋac si mêtê sac kôm ŋac

ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-
ŋga. Sêtoc dau sa ma sêsôc Anötö
ma lau bata ŋapu dom, ma sêsôm
yom sac bu sêŋgwiniŋ Anötö ndê
lau ti ŋawasi.* 9 Magoc gauc
nem Anötö ndê aŋela ŋamata-
ŋga Maikel. Têŋ ndoc iŋlu Sadaŋ
sêseŋ dau pi Moses ndê ŋamlaŋ,
naŋ iŋ yob dau ndê whasuŋ
bu sôm yom sac pi Sadaŋ dom.
Magoc iŋ sôm yom têŋ iŋ bocdec
bu, “Pômdau dau goc sôm am.”†

Lau tasaŋ si mêtê

10 Magoc lau tasaŋ naŋ sêmbo
sêwhiŋ mac, naŋ sêsôm yom sac-
sac pi gêŋ dabuŋ naŋ sêŋyalê
dom. Tigeŋ mêtê sac nom-ŋga,
naŋ tidôŋ ŋac su, naŋ sêŋkuc
gitôm bôc gapuŋ naŋ gauc mbasi.
Ma tu mêtê sac dinaŋ-ŋga dec ŋac
oc sêniŋga.
11 Oyaê! Lau dinaŋ oc sêtisac.
Ŋac sêŋkuc Kein ndê lêŋ. Ma
ŋac sêkôm gêŋ tu sêkôc awa-ŋga
ŋambwa, ma bocdinaŋ sêŋkuc
Balam ndê giso. Ma ŋac sêli dau
sa têŋ Anötö ti iŋ ndê lau bata, ma
bocdinaŋ ŋac oc sêniŋga gitôm
Kora.
12 Têŋ ndoc mac lau akêŋ whiŋ-
ŋga akac sa bu aneŋ gêŋ ma
ateŋ mbec, naŋ ŋagahô lau sac
dinaŋ sêsôc sêmeŋ ma seŋ gêŋ
sêwhiŋ mac. Magoc ŋac maya
dau tu ŋac si mêtê sac-ŋga dom,
ma bocdinaŋ ŋac sêkôm gôlôwac
dabuŋ si ŋaê ŋayham tisac. Ŋac
sêmwasiŋ dau ma gauc gêm lau
ŋatô dom. Ŋac lau sêhôŋ-sêhôŋ
ŋambwa sêtôm yawalec naŋ puc
pi meŋ ma mbu soc su giŋga.
Ma ŋac sêtôm a naŋ gêm ŋandô
tôm ŋandoc dom dec lau sêlêŋ
su, ma bocdinaŋ a dau gitôm a
naŋ mbac tidim lu. 13 Ŋac si
lêŋ gitôm gwêc ŋadinda, ma ŋac
si mêtê mayaŋ-ŋga gitôm ŋapwic
naŋ gwêc ŋamponŋ dau hu pi baö.
Magoc ŋac maya dau dom. Ma
ŋac sêtôm tata naŋ sêlhac si mala
solop dom, ma bocdinaŋ Anötö
kêyaliŋ ŋac si mala sa yêc gameŋ
ŋasec-ŋga bu ŋac sêmbo ŋapaŋ.

14 Ŋgac ŋamata-ŋga Adam ndê
apaŋgac ti-7-ŋga naŋ sêsam bu
Inok,‡ naŋ hoc yom asê muŋ su pi
lau sac dinaŋ bocdec bu, “Alic su
naŋ. Pômdau oc meŋ whiŋ iŋ ndê
aŋela dabuŋ tausen ma tausen.
15 Iŋ oc êŋsahê lau hoŋ pi ŋac si
mêtê, ma lau hoŋ naŋ sêtec Anötö
ndê lêŋ, naŋ iŋ oc kêŋ ŋagêyô atu
têŋ ŋac tu ŋac si mêtê sac-ŋga,
ma tu yom sac naŋ sêsôm pi iŋ-
ŋga.”

16 Lau tasaŋ dinaŋ êlêmê
sêtucdiŋ tu gêŋ hoŋ-ŋga, ma sêpu
lau ŋatô. Ma sêkôm mêtê sac
tidau-tidau gitôm ŋac dau si atac
whiŋ. Sêsôm yom sêtoc dau sa-
ŋga, ma sêmbac-sêmbac yom lau
bu sêkêŋ gêŋ têŋ ŋac.

Jud to yom puc ŋac dôŋ-ŋga

17 O aneŋ lau, gauc nem yom
naŋ Pômdau Yisu Kilisi ndê lau
†aposel sêhoc asê gwanaŋ su.
18 Ŋac sêsôm têŋ mac bocdec
bu, “Têŋ têm ŋambu-ŋga, lau oc
sêtisa, naŋ sêtaŋ b ôlê lau sêkêŋ
whiŋ-ŋga, ma sêkôm mêtê sac
sêŋkuc ŋac dau si ŋalôm naŋ
tec Anötö ndê lêŋ.” 19 Yom dau
hêganôŋ lau dinaŋ, naŋ sêwhê
mac n em gôlôwac dabuŋ kôc,
ma sêŋkuc mêtê nom-ŋga ŋapaŋ
sêtôm lau gauc mbasi-ŋga. Bu

* **1:8** Lau ti ŋawasi - yêc ndê bapia, Jud to yom tigeŋ naŋ ‘ŋawasi.’ Lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ aŋela, magoc lau ŋatô gauc gêm bu yom dau hêganôŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga, me lau sêkêŋ whiŋ-ŋga si lau bata. Pita to yom kaiŋ tigeŋ yêc 2 Pit 2:10. † **1:9** Yom naŋ Maikel sôm têŋ Sadaŋ naŋ sêto yêc Sek 3:2. Tigeŋ yom pi Moses dinaŋ yêc Yom Lêŋsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-ŋga si buku akwa daŋ. ‡ **1:14** Inok ndê miŋ sêto yêc Gen 5:18-24. Yom naŋ iŋ sôm naŋ sêto yêc Yom Lêŋsêm Akwa dom, magoc yêc lau Israel-ŋga si bapia akwa daŋ.

Ŋalau Dabuŋ mbo ŋac si ŋalôm dom.
20 Tigeŋ mac lau ŋayham. Akôm bocdinaŋ dom. Asap yom dabuŋ dakêŋ whiŋ-ŋga dôŋ, bu puc mac dôŋ ma alhac ŋaŋga. Ma ateŋ mbec ŋa Ŋalau Dabuŋ ndê ŋaclai. 21 Ambo ti Anötö ndê mêtê atac whiŋ-ŋga nem mac ahuc, ma akêŋ batam Pômdau Yisu Kilisi ndê tawalô naŋ yac oc datap sa têŋ ndoc iŋ kôc yac sa dandöc taŋli ŋapaŋ yêc undambê.
22 Tamwalô lau naŋ atac lu-lu, ma anem ŋac sa. 23 Mac nem lau ŋatô sêsip mêtê sac ŋalôm su, dec sic waê bu sêsip ya lambwam-ŋga sêndi. Akôm bu anem ŋac si ŋalôm kwi, dec oc nditôm mac aŋgaho ŋac su yêc ya dau. Tamwalô lau naŋ sêkôm sac ma akôm bu anem ŋac sa, magoc atöc ŋac si sac ma ayob daôm ŋapep bu sac dau kôm mac apeŋ dom.

Jud gic bata iŋ ndê yom

24-25 Tu yac neŋ Pômdau Yisu Kilisi-ŋga, tampiŋ yac neŋ Anötö ŋandô tigeŋ naŋ gêm yac si. Iŋ gitôm bu yob mac ma nem mac sa bu apeŋ dom. Iŋ kêgwasiŋ mac nem sac hoŋ su, dec mac atôm bu alhac aŋôm sawa ma atac ŋayham atu yêc iŋ aŋgô-ŋga ti iŋ ndê ŋawasi atu. Dapo iŋ ndê waê sa, bu iŋ ndê ŋawasi ti ŋaclai ma ŋaŋga atu andô. Ma iŋ mbo bocdinaŋ têŋ têm ŋamata-ŋga, kwahic dec, ma oc mbo ŋapaŋ. Yomandô.

Revelesen
(Gêŋ naŋ Yisu hoc asê têŋ Jon)
Yom whê bapia dindec sa-ŋga

Lau tigauc sêsôm bu Jon, naŋ to bapia dindec (1:1-2, 4), naŋ iŋ ŋgac tigeŋ naŋ to Jon ndê ŋawaê ŋayham ma Jon ndê bapia tö. Têŋ ndoc iŋ to bapia dindec, naŋ lau sêkêŋ whiŋ-ŋga sêtap kisa atu ti ŋawapac daêsam sa. Ŋacyo sêkêŋ Jon dau ndöc nduc Patmos tu iŋ ndê gweleŋ ŋawaê ŋayham-ŋga. Jon to bapia dindec, tu bu puc lau sêkêŋ whiŋ-ŋga dôŋ bu sêlhac ŋaŋga ma sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ dom.

Gêŋ daêsam naŋ Jon to sip bapia dindec, naŋ iŋ sôm bu Ŋalau Dabuŋ kôm iŋ ndê gatu kaiŋ daŋ sa, ma Anötö hoc asê têŋ iŋ gitôm gêŋ ŋagatu. Mac oc alic bu Jon to namba 7 ma namba 12 tidim daêsam yêc bapia dindec ŋalôm. Lau Israel-ŋga sêlic namba 12 bu gêŋ atu, ma hêganôŋ lau Israel-ŋga si toŋ 12. Ma namba 7 hêganôŋ gêŋ naŋ ŋayham sambuc, ma ŋac sêsôm bu Anötö ndê namba.

Yom daêsam hêganôŋ gêŋ naŋ oc meŋ sa têŋ têm ŋambu-ŋga. Sadaŋ oc kôm gweleŋ ŋaŋga bu êntôm lau nom-ŋga, magoc tiŋambu Anötö oc êŋgwiniŋ iŋ ti lau hoŋ naŋ sêŋkuc iŋ, ma seŋ ŋac su. Ma lau sêkêŋ whiŋ-ŋga naŋ sêlhac ŋaŋga ma sêhu si sêkêŋ whiŋ siŋ dom, naŋ oc sêtap mwasiŋ atu sa, ma Anötö oc kôc ŋac sa sêndöc malac Jerusalem wakuc.

Yom ŋamata-ŋga

1 Yom dindec ŋahu Yisu Kilisi, naŋ hoc asê têŋ Jon. Yom dau hêganôŋ gêŋ hoŋ naŋ kêpiŋ bu hôc asê. Anötö kêŋ yom dau têŋ Yisu Kilisi bu tôc asê têŋ lau naŋ sem akiŋ iŋ. Ma Yisu kêkiŋ iŋ ndê aŋela daŋ bu hoc yom dau asê têŋ iŋ ndê ŋgac akiŋ Jon. 2 Ma Jon to yom dindec pi gêŋ hoŋ naŋ iŋ gêlic, ma puc yom dau dôŋ bu yom ŋandô naŋ meŋ akêŋ Anötö lu Yisu Kilisi dau.

3 Yom naŋ yêc bapia dindec, naŋ bu tôc gêŋ naŋ oc hôc asê têŋ têm ŋambu-ŋga, naŋ asê, gitôm yom naŋ propet akwa-kwa sêhoc asê muŋ su. Ma ndoc meŋ kêpiŋ bu gêŋ hoŋ dau ŋandô sa. Bocdinaŋ lau naŋ sêsam yom dindec asê, ma lau naŋ sêŋgô ma sêkôc sa tidôŋ sip ŋac si ŋalôm, naŋ hoŋ oc sêtap Anötö ndê mwasiŋ sa.

Jon kêkiŋ yom têŋ gôlôwac dabuŋ toŋ 7

4 Aö Jon, gato yom dindec têŋ Kilisi ndê gôlôwac dabuŋ toŋ 7 naŋ sêmbo gameŋ Esia-ŋga. Mwasiŋ ti atac malô têŋ mac akêŋ Damaŋ Anötö naŋ mbo têŋ ŋamata-ŋga, kwahic dec mbo, ma oc meŋ tiŋambu-ŋga, ma akêŋ ŋalau 7 naŋ sêlhac iŋ ndê pôŋ kiŋ-ŋga ŋa-ndö-ŋga, 5 ma akêŋ Yisu Kilisi. Yisu iŋ ŋgac ŋamata-ŋga bu tisa akêŋ lau batê-ŋga, ma iŋ gêm gôliŋ kiŋ nom-ŋga hoŋ. Iŋ kalhac ŋaŋga bu hoc yom ŋandô asê pi Anötö. Ma iŋ tac whiŋ yac, dec kêc ndê dac siŋ bu êŋgapwêc yac su yêc yac neŋ sac. 6 Ma iŋ kôc yac sa datôm lau toŋ tigeŋ naŋ dambo iŋ ndê †gôliŋ ŋapu, ma datôm lau dabuŋ-siga bu danem akiŋ iŋ ndê Damba Anötö. Iŋ ŋaclai ti ŋawasi ŋadau, dec dahoc iŋ ndê waê asê tôm bêc hoŋ. Yomandô! 7 Alic su naŋ. Iŋ oc sip whiŋ dao meŋ, ma lau hoŋ oc sêlic iŋ. Aêc, ma lau naŋ sic iŋ ndu, naŋ oc sêlic iŋ sêwhiŋ. Lau nom-ŋga hoŋ oc sêtaŋ atu tu iŋ-ŋga. Yomandô andô!

8 Pômdau Anötö sôm, “Aö
Ŋaclai Ŋadau. Têŋ ŋamata-ŋga
aö gambo, kwahic dec aö gambo,
ma aö oc wambu wameŋ tiyham.
Aêc, aö gac hu gêŋ hoŋ, ma
wandic dabiŋ gêŋ hoŋ.”

Yisu hoc dau asê têŋ Jon

9 Aö Jon, mac nem asidôwa gato
yom dindec. Yac dati Yisu ndê
lau, ma dambo iŋ ndê gôliŋ ŋapu.
Tu dinaŋ-ŋga lau sêkêŋ kisa yac,
magoc tamasaŋ dauŋ bu dalhac
ŋaŋga. Muŋ-ŋga lau sêmasuc aö
ma sêkêŋ aö gandöc nduc naŋ
sêsam bu Patmos. Ŋahu bu aö
galhac ŋaŋga ma gapuc Anötö
ndê yom dôŋ, ma gahoc yom
ŋandô asê pi Yisu. 10 Aö gandöc
Patmos, ma têŋ lau sêkêŋ whiŋ-
ŋga si bêc sênem akiŋ Pômdau-
ŋga daŋ, Ŋalau Dabuŋ kôm aö
gatuŋ kaiŋ daŋ sa. Ma aö gaŋgô
awha atu daŋ gitôm dahuc taŋ yêc
aö ŋambu-ŋga. 11 Ma awha dau
sôm, “Gêŋ naŋ am oc lic, naŋ to
sip bapia, ma êmkiŋ têŋ gôlôwac
dabuŋ toŋ 7 naŋ sêndöc malac
7, naŋ Epesas, Smena, Pegamam,
Tayatira, Sadis, Piladelpia ma Lao-
disia.”

12 Aö gaŋgô yom dau, goc gakac
dauŋ kwi bu walic bu asa sôm
yom dau. Ma aö galic yakaiŋ
7 naŋ sêmasaŋ ŋa gol. 13 Ma
yêc yakaiŋ 7 dau ŋalhu aö galic
ŋgac daŋ gitôm Ŋamalac ndê Atu.
Iŋ sôc ŋakwê baliŋ naŋ sip têŋ
iŋ gahi, ma kic po naŋ ŋawasi
gitôm gol kêgihi iŋ ŋabapo. 14 Iŋ
kêclauŋ sêp sambuc, ma iŋ tandô
ŋawê gitôm ya. 15 Iŋ gahiapa
ŋawasi gitôm ain yaŋyaŋ ŋaê
brons naŋ sêpec sa ya ma ŋamsic.
Ma iŋ awha ŋakêcsia gitôm bu
naŋ hêc atu. 16 Iŋ aŋgô andô
ŋawasi atu gitôm ac ŋawê. Yêc iŋ
amba andô-ŋga iŋ kôc tata 7, ma
bieŋ baliŋ ti ŋamata yêc daŋga-
daŋga sa akêŋ iŋ whasuŋ.

17 Têŋ ndoc aö galic iŋ aö gahu
dauŋ gasip nom gayêc iŋ gahi-
ŋga gitôm ŋgac batê daŋ. Magoc
iŋ kêŋ amba andô-ŋga sac aö,
ma sôm, “Töc daôm dom. Aö
gati ŋamata gêŋ hoŋ, ma aö gati
ŋambu gêŋ hoŋ. 18 Aö Anötö
naŋ gambo taŋli. Muŋ-ŋga aö
gambac ndu, tigeŋ lic! Kwahic
dec aö gambo taŋli, ma wambo
taŋli ŋapaŋ. Ma aö gakôc ki
gatam-ŋga bu waŋgapwêc lau su
yêc lambwam ma yêc lau batê si
gameŋ.

19 “Bocdinaŋ to yom pi gêŋ naŋ
am gêlic su, pi gêŋ naŋ kwahic
dec ŋandô sa, ma pi gêŋ naŋ oc
ŋandô sa tiŋambu. 20 Tata 7 naŋ
yêc amaŋ andô-ŋga, ma yakaiŋ
gol 7 naŋ aö wawhê ŋahu sa têŋ
am. Tata 7 dinaŋ sêti dôhôŋ aŋela
7 naŋ sêyob gôlôwac dabuŋ toŋ 7,
ma yakaiŋ 7 sêti dôhôŋ gôlôwac
dabuŋ toŋ 7 dinaŋ-ŋga.”

2

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Epesas

1 Ma iŋ sôm têŋ aö, “To yom
têŋ aŋela naŋ yob gôlôwac dabuŋ
Epesas-ŋga bocdec bu:

Yom dindec meŋ akêŋ iŋ naŋ
kôc tata 7 yêc amba andô-
ŋga, ma kêsêlêŋ mbo yakaiŋ
gol 7 ŋalhu. 2 Mac lau Epesas-
ŋga. Aö kayalê mac nem
mêtê hoŋ su, ma mac akôm
gweleŋ atu ayêm daôm su,
ma mac alhac ŋaŋga tu ahôc
ŋawapac-ŋga. Ma aö kay-
alê bu mac atac tec lau sac
ma amasuc ŋac su. Ma lau
naŋ sêŋsau ma sêsam dau bu
aposel, naŋ mac aŋsahê ŋac,
ma aŋyalê ŋac bu lau tasaŋ.
3 Mac alhac ŋaŋga ma ahôc
ŋawapac ti kisa tu aneŋ ŋaê-
ŋga, magoc mac kwampac sa
dom. Gêŋ hoŋ dinaŋ mac
akôm ŋayham.

4 Tigeŋ mac nem mêtê so daŋ
yêc naŋ aö galic yham dom.
Ŋamata-ŋga mac atac whiŋ
aö ŋandô. Tigeŋ kwahic dec
mba! 5 Bocdinaŋ gauc nem
mac nem mêtê ŋamata-ŋga
dinaŋ, naŋ kwahic dec mac
ahu siŋ su. Ma anem nem
ŋalôm kwi ma akôm mêtê
ŋayham gitôm ŋamata-ŋga.
Bu mba, dec aö watêŋ mac
wameŋ, ma wakôc mac nem
yakaiŋ su.
6 Magoc aö galic ŋayham bu
mac atac tec Nikolai* ndê lau
si lêŋ sac, gitôm aö dauŋ
gatec.
7 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ
ŋgô yom dindec naŋ Ŋalau
Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ. Lau hoŋ
naŋ sêlhac ŋaŋga ma sêku
sac dulu, naŋ wakêŋ ŋac
sêmbo Anötö ndê †Paradais
ma sêneŋ ŋandô yêc A Taŋli-
ŋga.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Smena

8 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ
yob gôlôwac dabuŋ Smena-ŋga
bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ iŋ
naŋ tiŋamata gêŋ hoŋ ma
tiŋambu gêŋ hoŋ, iŋ naŋ
mbac ndu ma tisa ma mbo
tali tiyham. 9 Aö kayalê bu
mac lau Smena-ŋga ahôc
ŋawapac atu, ma mac andöc
nom atôm lau ŋalôm sawa.
Tigeŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga
mac ati lau ti lêlôm. Aö
kayalê yom hoŋ naŋ lau naŋ
sêsap lau Israel-ŋga si sakiŋ
akwa dôŋ, naŋ sêsôm pi mac.
Ŋac lau dau sêtoc dau sa
bu ŋac lau Israel-ŋga naŋ
Anötö kêyaliŋ ŋac sa sêti iŋ
ndê lau. Tigeŋ mba! Ŋac
Sadaŋ ndê lau solop. 10 Atöc
daôm dom pi ŋawapac naŋ
oc meŋ. Aŋgô! Sadaŋ tac
whiŋ bu êŋsahê mac, ma iŋ
ndê lau oc sêkêŋ mac nem
lau ŋatô sêndöc gapocwalô.
Tigeŋ mac oc ahôc ŋawapac
tôm bêc 10 ma pacndê. Mac
bu ahôc ŋawapac e tôm lau
sêndic mac ndu, magoc alhac
ŋaŋga ma ahu aö siŋ dom.
Ma bocdinaŋ aö wakêŋ mac
andöc tamli ŋapaŋ, naŋ ti
mac nem ŋaôli.
11 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ
ŋgô yom dindec naŋ Ŋalau
Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ. Lau hoŋ naŋ
sêlhac ŋaŋga ma sêku sac
dulu, naŋ oc sêtap ŋandê sa
têŋ bêc naŋ lau sêmbac ndu
tidim tilu-ŋga,† naŋ dom.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Pegamam

12 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ
yob gôlôwac dabuŋ Pegamam-
ŋga bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ iŋ naŋ
hôc bieŋ baliŋ naŋ ŋamata
yêc daŋga-daŋga. 13 Aö
kayalê mac lau Pegamam-
ŋga nem gameŋ, naŋ lau
daêsam sêmbo Sadaŋ ndê
gôliŋ ŋapu. Tigeŋ mac asap
aö dôŋ ŋapaŋ, ma ahu nem
akêŋ whiŋ aö-ŋga siŋ su dom.
Yêc Sadaŋ ndê malac dinaŋ,
lau sic aneŋ ŋgac akiŋ An-
tipas ndu. Ŋahu bu iŋ hoc
yom ŋandô asê pi aö, ma
sêc aö ahuc dom. Ma mac
bocdinaŋ, têŋ ndoc dinaŋ aö
galic bu mac ahu aö siŋ dom.
14 Tigeŋ mac akôm gêŋ ŋatô
naŋ aö galic bu solop dom.

* **2:6** Nikolai kêdôhôŋ lau bu sêlic mêtê sac gitôm gêŋ ŋambwa. Iŋ sôm bu Kilisi ndê lau gitôm bu sênem akiŋ anötöi gwam, ma sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga. † **2:11** Bêc naŋ lau sêmbac ndu tidim tilu-ŋga - bêc naŋ Anötö oc êmatôc lau hoŋ, ma lau sac oc sêsip ya atu naŋ sa ŋapaŋ sêndi bu sêhôc ŋandê ŋapaŋ. Alic yom ŋatô yêc Rev 20:14; ma 21:8.

Mac nem lau ŋatô sêŋkuc
Balam ndê yom. Têŋ têm
ŋamata-ŋga Balam kêdôhôŋ
lau Israel si ŋgac bata Balak
bu êntôm lau Israel-ŋga bu
sêkôm mêtê sac. Ŋac seŋ gêŋ
daneŋ-ŋga naŋ lau sêkêŋ ti da
têŋ anötö gwam. Ma sêkôm
mêtê sac mockaiŋ-ŋga whiŋ.
Ma kwahic dec mac nem lau
ŋatô sêŋkuc mêtê kaiŋ dinaŋ.
15 Ma gêŋ daŋ tiyham. Mac
nem lau ŋatô sêŋkuc yom
naŋ Nikolai kêdôhôŋ têŋ lau.
16 Bocdinaŋ anem daôm kwi.
Bu mba, dec ŋasawa sauŋ aö
watêŋ mac waloc, ma wandic
lau naŋ sêsa lêŋ kaiŋ dinaŋ
ŋa bieŋ baliŋ naŋ sa yêc aö
whaŋsuŋ.
17 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ
ŋgô yom dindec naŋ Ŋalau
Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ. Lau hoŋ naŋ
sêlhac ŋaŋga ma sêku sac
dulu, naŋ wakêŋ ŋac sêneŋ
gêŋ daneŋ-ŋga naŋ kwahic
dec yêc siŋ dau yêc un-
dambê, gitôm gakêŋ †mana
têŋ lau Israel-ŋga seŋ yêc
gameŋ sawa. Ma aö wakêŋ
hoc sêsêp tigeŋ-tigeŋ têŋ ŋac
tôm ndi. Yêc hoc tigeŋ-tigeŋ
aö wato ŋaê wakuc pi, naŋ
lau daŋ sêŋyalê dom. Asa naŋ
kôc hoc dau ŋadaŋ, naŋ oc
êŋyalê.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Tayatira

18 “Ma to yom têŋ aŋela naŋ
yob gôlôwac dabuŋ Tayatira-ŋga
bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ Anötö
ndê Atu, iŋ naŋ ndê tandô
ŋawê gitôm ya ŋawahô, ma
gahi gitôm brons naŋ ŋawasi
atu. 19 Aö kayalê mac lau
Tayatira-ŋga nem mêtê hoŋ
su, bu mac akêŋ whiŋ aö
ŋaŋga, ma asap mêtê atac
whiŋ-ŋga dôŋ. Aö kayalê bu
mac alhac ŋaŋga ma am akiŋ
aneŋ lau. Ma kwahic dec mac
akôm gêŋ dinaŋ hôc gêlêc
ŋamata-ŋga su.
20 Tigeŋ mac nem mêtê daŋ aö
galic yham dom. Awhê sac
daŋ mbo mac nem gôlôwac
dabuŋ ŋalôm, naŋ gitôm
kwin sac Jesebel. Iŋ sam dau
bu aneŋ propet awhê daŋ,
magoc iŋ kêdôhôŋ aneŋ lau
bu sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga,
ma bu sêneŋ gêŋ daneŋ-ŋga
naŋ lau sêkêŋ ti da têŋ anötöi
gwam. Iŋ kôm mêtê sac
bocdinaŋ, magoc mac asoc
iŋ su yêc mac nem gôlôwac
dabuŋ dom. 21 Aö gakêŋ
ŋasawa têŋ iŋ bu nem dau
kwi, tigeŋ iŋ sap iŋ ndê mêtê
sac dôŋ ŋapaŋ. 22 Alic su
naŋ! Kwahic dec aö wakêŋ
ŋandê atu têŋ iŋ, ma têŋ lau
naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-
ŋga sêwhiŋ iŋ, naŋ bocdinaŋ.
Ŋac bu sênem dau kwi dom,
dec ŋac oc sêhôc ŋawapac
atu. 23 Ma aö oc wandic iŋ
ndê balêkoc ndu sêwhiŋ. Tu
dinaŋ-ŋga dec Kilisi ndê lau
hoŋ oc sêŋyalê bu aö kayalê
ŋamalac si gauc ti ŋalôm hoŋ.
Ma aö wakêŋ ŋagêyô têŋ mac
hoŋ tôm ndi, êŋkuc mêtê naŋ
mac lau tigeŋ-tigeŋ akôm.
24 Mac lau Tayatira-ŋga ŋatô
asôc awhê sac dinaŋ ndê yom
ŋapu dom. Ma yom naŋ
sêsam bu Sadaŋ ndê yom
naŋ yêc siŋ dau, naŋ mac
akip sa dom. Bocdinaŋ aö
oc wakêŋ ŋawapac wakuc
têŋ mac ahôc dom. 25 Gêŋ
tigeŋ aö atac whiŋ, naŋ asap
mêtê ŋayham naŋ mac akôm
ambo, naŋ dôŋ e wambu
wameŋ.
26 Asa naŋ bu lhac ŋaŋga ma
ku sac dulu, ma sôc aneŋ yom

ŋapu e bêc ŋambu-ŋga, naŋ
wakêŋ ŋaclai têŋ iŋ bu nem
gôliŋ lau sambuc, 27 gitôm
Damaŋ kêŋ ŋaclai têŋ aö
dauŋ. Tôm yom naŋ sêto yêc
naŋ sôm bocdec bu:
Iŋ kôc tôc kiŋ-ŋga bu nem gôliŋ
lau sambuc ti ŋaclai atu, ma
iŋ oc ku ŋac dulu gitôm ŋgac
daŋ tuc lôŋ andô daŋ popoc.
[BW 2:9]
28 Ma asa naŋ bu lhac ŋaŋga,
naŋ aö dauŋ oc wambo
wawhiŋ iŋ ti ŋawasi atu
gitôm tata bêbêc-ŋga. 29 Asa
ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ ŋgô
yom dindec naŋ Ŋalau Dabuŋ
sôm têŋ Anötö ndê gôlôwac
dabuŋ.

3

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Sadis

1 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ yob
gôlôwac dabuŋ Sadis-ŋga bocdec
bu:
Yom dindec meŋ akêŋ iŋ naŋ
mbo whiŋ Anötö ndê ŋalau
7 ma kôc tata 7. Aö kayalê
mac lau Sadis-ŋga nem mêtê
hoŋ. Lau ŋatô gauc gêm bu
mac alhac ŋaŋga ma akôm
Anötö ndê gweleŋ. Tigeŋ
mba! Mac atôm lau batê!
2 Yêc aneŋ Anötö aŋgô-ŋga aö
galic bu mac ac dabiŋ mac
nem gweleŋ ŋapep dom. Boc-
dinaŋ tampo sa ma atisa! Mac
nem akêŋ whiŋ kêpiŋ bu oc
pacndê. Bocdinaŋ apuc nem
akêŋ whiŋ dôŋ maŋ. 3 Gauc
nem yom hoŋ naŋ mac aŋgô
ti akôc sa su. Ma anem
nem ŋalôm kwi ma daŋam
wambu yom dau. Mac bu
anem ali dom, dec wambu
wameŋ gitôm ŋgac kaŋ, ma
mac oc aŋyalê ndoc wameŋ-
ŋga dom.
4 Magoc aö kayalê lau Sadis-
ŋga ŋatô naŋ sêkôm mêtê
sac dom, dec galic ŋac tôm
lau ti ŋakwê ŋawasi. Aö oc
wakêŋ ŋakwê sêsêp têŋ lau
dinaŋ sêsôc, bu aö galic ŋac
ŋayham, ma ŋac oc sêmbo
sêwhiŋ aö ŋapaŋ. 5 Ma lau
ŋatô naŋ sêlhac ŋaŋga ma
sêku sac dulu, naŋ wakêŋ
ŋakwê sêsêp têŋ ŋac bocdi-
naŋ. Ma yêc Damaŋ ti iŋ ndê
aŋela aŋgô-ŋga, aö wasam
ŋac si ŋaê asê, ma watôc asê
bu sêti aneŋ lau solop. Ma
ŋac si ŋaê oc yêc Buku Taŋli-
ŋga* ŋapaŋ.
6 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ
ŋgô yom dindec naŋ Ŋalau
Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Piladelpia

7 "Ma to yom têŋ aŋela naŋ
yob gôlôwac dabuŋ Piladelpia-
ŋga bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ ŋgac
dabuŋ naŋ sôm yom ŋandô
eŋ. Iŋ kôc Kiŋ Dawid ndê ki
gatam-ŋga, ma gatam bocke
naŋ iŋ gêlêc su, naŋ lau daŋ
sêtôm bu sêndic ahuc dom.
Ma gatam naŋ iŋ gic ahuc,
naŋ lau daŋ sêtôm bu sêkac
sa dom. 8 Mac lau Piladelpia-
ŋga. Aö kayalê mac nem
mêtê hoŋ su. Mac lau ti
licwalô atu dom, tigeŋ aö kay-
alê bu mac daŋam wambu
aneŋ yom, ma asêc aneŋ ŋaê
ahuc dom. Bocdinaŋ alic su
naŋ! Kwahic dec aö walêc
gatam daŋ su bu wanem mac
sa-ŋga, ma lau daŋ oc sêtôm

* **3:5** Buku Taŋli-ŋga - lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu ma sêtap Anötö ndê mwasiŋ dandöc taŋli ŋapaŋ-ŋga sa, naŋ si ŋaê yêc Buku Taŋli-ŋga dau. Buku ŋatô sêyêc undambê, naŋ sêto yom yêc ŋalôm pi gêŋ ŋayham ma sac hoŋ naŋ yac tigeŋ-tigeŋ dakôm (Rev 20:12-13). Sêto yom pi Buku Taŋli-ŋga dau yêc Pil 4:3; Rev 13:18; 17:8; 20:12, 15; ma 21:27.

dom bu sêndic ahuc. 9 Lau
naŋ sêsap lau Israel-ŋga si
sakiŋ akwa dôŋ, naŋ sêtoc
dau sa bu ŋac lau Israel-ŋga
naŋ Anötö kêyaliŋ ŋac sa.
Magoc mba. Ŋac lau tasaŋ,
ma Sadaŋ ndê lau ŋac. Aö
waŋgwiniŋ ŋac e sêtêŋ mac
sêmeŋ ma sêhu dau sêyêc
mac gahim-ŋga. Ma têŋ ndoc
dinaŋ ŋac hoŋ oc sêŋyalê
tidôŋ bu mac lau naŋ aö atac
whiŋ mac ndu andô.
10 Mac apuc daôm dôŋ ma al-
hac ŋaŋga têŋ ndoc ŋawapac
ti kisa tap mac sa, tôm aö
gac atu mac muŋ su. Bocdi-
naŋ aö wayob mac têŋ ndoc
ŋawapac-ŋga naŋ oc hôc asê
bu êŋsahê lau nom-ŋga hoŋ.
11 Ndoc meŋ kêpiŋ bu aö
wambu wameŋ. Bocdinaŋ
akôc yom ŋandô dôŋ ma ayob
ŋapep, bu lau daŋ sênem
kaŋ nem ŋaôli ŋayham dom.
12 Lau naŋ sêlhac ŋaŋga ma
sêku sac dulu, naŋ aö wakêŋ
ŋac sêndöc aneŋ Anötö aŋgô-
ŋga ŋapaŋ tôm alhö ŋaŋga
naŋ sêlhac iŋ ndê lôm dabuŋ.
Lau dinaŋ oc sêmbo sêwhiŋ
Anötö yêc malac Jerusalem
wakuc, naŋ iŋ oc kêŋ sip
akêŋ undambê meŋ, dec aö oc
wato aneŋ Anötö ndê ŋaê ma
iŋ ndê malac wakuc dau ŋaê
pi ŋac. Ma aö wato aö dauŋ
neŋ ŋaê wakuc pi ŋac whiŋ.
13 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ
ŋgô yom dindec naŋ Ŋalau
Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ.

Jon to yom têŋ gôlôwac dabuŋ yêc malac Laodisia

14 “Ma to yom têŋ aŋela naŋ
yob gôlôwac dabuŋ Laodisia-ŋga
bocdec bu:
Yom dindec meŋ akêŋ Yom
Ŋandô Ŋadau. Iŋ sôm yom
ŋandô eŋ, ma bocdinaŋ yac
dakêŋ whiŋ iŋ ndê yom ma
atac lu-lu dom. Ma iŋ gêm
gôliŋ gêŋ hoŋ naŋ Anötö kêŋ.
15 Aö kayalê mac lau Laodisia-
ŋga nem mêtê hoŋ. Mac
asôm bu akêŋ whiŋ aö, tigeŋ
mac akêŋ whiŋ aö ti nem
ŋalôm sambuc dom. Mac
lau tasaŋ! Mac bu ahu aö
siŋ gacgeŋ, me akêŋ whiŋ
aö ti nem ŋalôm sambuc,
dec oc ŋayham. 16 Tigeŋ
mba! Mac aŋsau bu aŋkuc
aö. Bocdinaŋ oc waseŋ mac
su tôm ŋgac naŋ kêsahê gêŋ
sac yêc iŋ whasuŋ dec kêlôwê
sa. 17 Mac asôm bu mac
ati lau ti lêlôm ma lau tiwaê
naŋ apônda gêŋ daŋ dom.
Tigeŋ mac aŋyalê dom bu yêc
Anötö angô-ŋga mac atôm lau
ŋalôm sawa, ma lau tandô
pec, ma lau ŋakwê mbasi.
18 Bocdinaŋ aŋgô aneŋ yom
dindec. Mac bu ati lau ti
lêlôm, dec atêŋ aö ameŋ, ma
aö wakêŋ gol ŋandô ŋayham
têŋ mac anemlhi. Ma anemlhi
ŋakwê sêsêp asôc-ŋga bu
ambo ŋamlic ŋambwa dom
ma mayam pac. Ma anemlhi
malasin bu aŋgwasiŋ tanôm
e tanôm ŋawa sa.
19 Lau naŋ aö atac whiŋ, naŋ
bu sêkôm gêŋ giso, dec aö
wasôm ŋac ma wamatôc ŋac
tu bu sêhu mêtê sac dau
siŋ. Boc-dinaŋ aŋgô aneŋ
yom. Anem daôm kwi ma
akôm ŋaŋga bu aŋkuc aö.
20 Alic! Aö gatôm mac nem
silip daŋ naŋ meŋ kalhac
am nem andu ŋagatam ma
kêmati gatam mbo. Ma boc-
dinaŋ asa naŋ ŋgô aö awhaŋ
ma gêlêc gatam dau su têŋ
aö, naŋ aö oc wasôc watêŋ
iŋ wandi, ma alu aneŋ gêŋ
awhiŋ dauŋ.
21 Aö gaku ŋaclai sac-ŋga hoŋ
dulu, dec Damaŋ kôc aö sa

gandöc gawhiŋ iŋ yêc iŋ ndê
pôŋ kiŋ-ŋga. Ma ŋalêŋ tigeŋ
lau hoŋ naŋ sêlhac ŋaŋga ma
sêku sac dulu, naŋ wakôc ŋac
sa bu sênem gôliŋ sêwhiŋ aö
yêc aneŋ pôŋ kiŋ-ŋga.
22 Asa ndê daŋgasuŋ yêc, naŋ
ŋgô yom dindec naŋ Ŋalau
Dabuŋ sôm têŋ Anötö ndê
gôlôwac dabuŋ.”

4

Jon gêlic gêŋ atu undambê-ŋga

1 Dinaŋ su, goc aö galic gatam
daŋ naŋ kac sa su yêc undambê.
Ma awha naŋ aö gaŋgô muŋ su
gitôm dahuc taŋ, naŋ sôm têŋ
aö bu, “Pwi mweŋ, ma gêŋ naŋ
oc hôc asê tiŋambu-ŋga, naŋ
watôc têŋ am.” 2 Têŋ dinaŋ Ŋalau
Dabuŋ kôm aö gatuŋ kaiŋ daŋ
sa, ma aö galic pôŋ kiŋ-ŋga daŋ
kalhac undambê, ma pôŋ ŋadau
ndöc ŋahô. 3 Ma iŋ naŋ ndöc,
naŋ ndê ŋawasi atu, gitôm †hoc
ŋayham lu naŋ sêsam bu jaspa
ma kanelian. Ma gasuŋ bu êp naŋ
ŋadalô ŋayham ma ŋawasi gitôm
hoc ŋayham emerel, naŋ kêgihi
pôŋ atu dau ahuc. 4 Ma aö galic
pôŋ 24 sêlhac sêŋgihi pôŋ atu, ma
lau bata 24 sêndöc ŋahô. Ŋac
sêsôc ŋakwê sêsêp, ma sanem gol
yêc ŋac si ŋagôlôŋ tôm gi.
5 Ma aö galic sickac, ma gaŋgô
wapap gic ti ŋakêcsia atu sa akêŋ
pôŋ atu. Ma lam ti ŋawê atu 7
sêlhac pôŋ ŋa-ndö-ŋga. Lam 7
dinaŋ Anötö ndê ŋalau 7. 6 Ma
yêc pôŋ dau ŋa-ndö-ŋga aö galic
gêŋ ŋawasi atu poc gitôm bugic-
toŋ, ma ŋawa gitôm glas.
Ma aö galic aŋela atu hale
sêlhac sêŋgihi pôŋ atu. Ŋac
sem gêŋ tali ŋatô aŋgô, ma
tandô daêsam sêyêc ŋac ŋabapo
ti ŋadômbwê. 7 Aŋela hale
dinaŋ aŋgô andô bocdec. Aŋela
ŋamata-ŋga ndê aŋgô gitôm
layon, tilu-ŋga gitôm makao,
titö-ŋga gitôm ŋamalac, ma
aŋela tihale-ŋga ndê aŋgô gitôm
macmpoŋ naŋ hu mbo lôlôc.
8 Ŋac tigeŋ-tigeŋ si ŋamakê 6,
ma tandô daêsam sem ŋac ahuc,
yêc ŋamakê ŋapu-ŋga whiŋ. Ma
ŋac sêmpiŋ Anötö ma sêsôm, “O
Pômdau Anötö, Ŋaŋga Ŋadau,
am dabuŋ, dabuŋ, ma dabuŋ eŋ.
Am mbo têŋ ŋamata-ŋga, kwahic
dec am mbo, ma tiŋambu am oc
mbu mweŋ.” Ŋalêŋ dinaŋ ŋac
sêmpiŋ iŋ acsalô ma ôbwêc hoŋ,
sêŋwhaŋ dau dom.
9 Têm bocke naŋ aŋela hale
dinaŋ sêsôm yom dinaŋ sêmpiŋ
iŋ naŋ ndöc pôŋ atu ma mbo
tali ŋapaŋ, ma sem daŋge iŋ ti
sêtoc iŋ ndê waê sa, goc 10 lau
bata 24 sêhu dau sêsip nom ma
sêpôŋ haduc têŋ iŋ. Ma sêkêŋ
ŋac si sanem sêyêc pôŋ atu ndö-
ŋga, ma sêsôm yom bocdec bu,
11 “O Pômdau yac mba Anötö. Am
gêŋ hoŋ ŋadau. Am kêmasaŋ gêŋ
hoŋ ma kêŋ gêŋ hoŋ sêmbo tali,
tôm am daôm tac whiŋ. Tu dinaŋ-
ŋga dec am ŋayham kêlêc, ma gic
waê bu yac ampiŋ am ti apo nem
waêm sa, ma atoc am sa tu am
nem ŋawasi ti ŋaclai atu-ŋga.”

5

†Anötö ndê Domba ma bapia tilhuŋ

1 Aö taŋhê iŋ naŋ ndöc pôŋ
atu, ma galic bapia tilhuŋ daŋ
yêc iŋ amba andô-ŋga, ma yom
yêc bapia dau daŋga lu-lu. Bapia
dau sêŋlhuŋ sa, ma sêkêŋ gêŋ
ŋabalêp 7 pi ŋadali bu kôc dôŋ.*
2 Ma aö galic aŋela ŋaŋga daŋ,

* **5:1** Têŋ têm Jon to bapia dindec, naŋ lau naŋ bu sêkêŋ bapia daŋ têŋ lau ŋatô, naŋ sêkêŋ gêŋ ŋabalêp gitôm lêlêp me nomdac pi bapia dau bu sêsap dôŋ. Ma bocdinaŋ lau bambaliŋ gitôm dom bu sêkac bapia dau sa ma sêsam e hôc asê ŋamalac naŋ bapia dau gic iŋ ŋawaê.

naŋ mbwêc awha atu bocdec bu,
“Asa iŋ ŋamalac gitêŋ, gitôm bu
kôc gêŋ ŋabalêp su ma kac bapia
dau sa?” 3-4 Iŋ mbwêc yom dinaŋ
asê, tigeŋ yêc undambê, ma yêc
nom ma nom ŋapu-ŋga, sêtap
ŋamalac gitêŋ daŋ sa dom, naŋ
gitôm bu kac bapia dau sa ma
sam. Têŋ ndoc aö galic bu sêtap
ŋamalac gitêŋ daŋ sa dom, naŋ
aö gataŋ atu andô. 5 Magoc lau
bata 24 si daŋ sôm têŋ aö, “Am taŋ
dom! Lic su naŋ. Ŋamalac gitêŋ
daŋ mbo, naŋ ku ŋaclai sac-ŋga ti
ŋaclai dambac ndu-ŋga dulu su,
ma iŋ gitôm bu kôc gêŋ ŋabalêp
7 su, ma kac bapia dau sa. Iŋ naŋ
sêsam bu ‘Layon naŋ sa akêŋ Juda
ndê toŋ,’ ma ‘Dawid ndê Wakuc,’
naŋ gitôm.”

6 Têŋ dinaŋ aö galic Domba daŋ
naŋ ŋa-aŋgô gitôm sic iŋ ndu su,
magoc mbo tali tiyham. Iŋ kalhac
ŋalhu kêpiŋ pôŋ atu, ma aŋela
hale ti lau bata 24 sêŋgihi iŋ ahuc.
Iŋ ndê ŋapo 7, ma tandô 7, naŋ
sem dôhôŋ Anötö ndê ŋalau 7
naŋ iŋ kêŋ ŋac sêsa sêtêŋ nom
ŋabatiŋ hoŋ. 7 Ma Domba dau
gi kôc bapia dau su yêc iŋ naŋ
ndöc pôŋ atu ndê amba andô-
ŋga. 8 Iŋ kôc sa su goc aŋela
hale ti lau bata 24 sêpôŋ haduc
têŋ iŋ. Yêc ŋac hoŋ si amba
sêkôc gêŋ wê-ŋga naŋ sêsam bu
hap,† ma sùc naŋ sêmasaŋ ŋa gol,
naŋ sêkêŋ gêŋ ŋamalu ŋayham
sip e meŋhu. Gêŋ ŋamalu dinaŋ,
naŋ mbec hoŋ naŋ Anötö ndê lau
dabuŋ sêteŋ têŋ iŋ. 9 Ma ŋac
sem wê wakuc daŋ bocdec, “Am
gitêŋ andô, gitôm bu kôc bapia
ma kac gêŋ ŋabalêp su. Ŋahu bu
lau sic am ndu, ma am nem dac
gêmlhi lau su sêti Anötö ndê lau.
Am gêmlhi lau yêc nom ŋagameŋ
hoŋ, ma yêc lau titoŋ-titoŋ ma
awha têŋtêŋ hoŋ naŋ sêmbo nom.
10 Ma am kôm ŋac sêti lau toŋ
tigeŋ, bu sênem akiŋ yac neŋ
Anötö sêtôm lau †dabuŋsiga, ma
ŋac oc sênem gôliŋ sêmbo nom.”
11 Têŋ dinaŋ aö galic ti gaŋgô
aŋela daêsam ma daêsam ma
daêsam, oc tôm dom bu dasê sa.
Ŋac sêŋgihi pôŋ atu ma aŋela
hale ti lau bata ahuc. 12 Ma ŋac
sem wê ŋa awha atu bocdec bu,
“O Domba ŋayham kêlêc, am naŋ
lau sic am ndu. Yac ampiŋ am, bu
am gêŋ hoŋ ŋadau, ma am nem
ŋaclai, ti gauc, ma licwalô, ma
waêm ti ŋawê ma ŋawasi atu hôc
gêlêc su.”
13 Têŋ dinaŋ aö gaŋgô gêŋ
tali hoŋ naŋ sêmbo undambê
ti nom ma nom ŋapu-ŋga, ma
naŋ sêmbo gwêc. Ŋac hoŋ sem
wê bocdec bu, “Kwahic dec, ma
tôm bêc hoŋ, yac ampiŋ iŋ naŋ
ndöc pôŋ atu, ma yac ampiŋ
Domba. Bu iŋlu si waê, ti
ŋawê ma ŋawasi, ma ŋaclai atu
andô!” 14 Ma aŋela hale sêsôm,
“Yomandô!” Ma lau bata hoŋ sêhu
dau sêyêc nom ma sêmpiŋ iŋlu.

6

Anötö ndê Domba kac bapia tilhuŋ sa

1 Dinaŋ su, goc aö galic Anötö
ndê Domba dau kôc gêŋ ŋabalêp
ŋamata-ŋga su yêc bapia tilhuŋ.
Ma aŋela hale si daŋ ta yom
ŋa awha atu gitôm wapap, ma
sôm, “Mweŋ!” 2 Dec aö taŋhê
gameŋ, ma galic hosi sêsêp daŋ.
Ma aö galic ŋgac naŋ ndöc hosi
ŋahô, naŋ kôc bakôc sôp-ŋga
daŋ. Anötö kêŋ sanem daŋ têŋ iŋ,
goc iŋ sa ti ŋaclai atu bu ku ŋacyo
dulu.
3 Goc Anötö ndê Domba kôc gêŋ
ŋabalêp tilu-ŋga su, ma aö gaŋgô
aŋela tilu-ŋga sôm, “Mweŋ!” 4 Ma
hosi kokoc daŋ sa meŋ. Anötö

† **5:8** Hap - gêŋ gitôm gita ti wac daêsam, naŋ lau sêndic têŋ ndoc sênem wê-ŋga. Alic Rev 14:2; ma 15:2.

kêŋ bieŋ baliŋ daŋ têŋ ŋgac naŋ
ndöc hosi ŋahô, ma kêŋ ŋaclai
têŋ iŋ bu kôc yom malô su yêc
lau nom-ŋga, bu kôm ŋac sêndic
dandi ndu.
5 Goc Anötö ndê Domba kôc
gêŋ ŋabalêp titö-ŋga su, ma aŋela
titö-ŋga sôm, “Mweŋ!” Dec aö
taŋhê gameŋ ma galic hosi yeyec
daŋ. Ma ŋgac naŋ ndöc hosi
ŋahô kôc gêŋ danem dôhôŋ gêŋ-
ŋga yêc iŋ amba. Gêŋ kaiŋ dinaŋ
dakôc bu danem dôhôŋ gêŋ bu
ŋadehe me lolo. 6 Ma awha daŋ
sa akêŋ pôŋ atu naŋ kalhac aŋela
hale ŋalhu, naŋ sôm, “Kêŋ tôbôm
sa bu lau nom-ŋga sêpônda gêŋ
sêneŋ-ŋga, ma ŋac oc sênem
dôhôŋ gêŋ bu lau sênemlhi gêŋ
daneŋ-ŋga ŋagec-ŋagec ŋa ŋaôli
atu. Tigeŋ kôm ôm a †olib-ŋga ti
ôm wain-ŋga tisac dom.”
7 Têŋ dinaŋ Anötö ndê Domba
kôc gêŋ ŋabalêp tihale-ŋga su, ma
aŋela tihale-ŋga sôm, “Mweŋ!”
8 Goc aö taŋhê gameŋ, ma galic
hosi yaŋyaŋ daŋ. Ma ŋgac naŋ
ndöc ŋahô, naŋ sêsam iŋ ndê ŋaê
bu ‘Mbac Ndu,’ ma daŋ tiyham,
naŋ ndê ŋaê ‘Lambwam’ kêkuc iŋ.
Ma Anötö kêkiŋ iŋlu bu sêwhê lau
nom-ŋga hoŋ kôc ndi toŋ hale,
ma sêndic toŋ daŋ ndu. Iŋlu oc
sêŋgilí siŋ, ma sêkêŋ tôbôm ma
gêmbac atu ma bôclai bu sêseŋ
lau toŋ tihale-ŋga dinaŋ su.
9 Têŋ ndoc Anötö ndê Domba
kôc gêŋ ŋabalêp ti-5-ŋga su, naŋ
galic lau ŋatô si gatu sêmbo Anötö
ndê alta ŋapu. Lau dinaŋ, muŋ-
ŋga lau nom-ŋga sic ŋac ndu,
ŋahu bu sêkêŋ whiŋ Anötö ndê
yom, ma sêhoc iŋ ndê yom asê.
10 Ma ŋac sêta awha atu têŋ
iŋ, “O Pômdau Dabuŋ ma Yom
Ŋandô Ŋadau. Têŋ bêc bocke
am oc êmatôc lau sac nom-ŋga,
ma kêŋ ŋagêyô têŋ ŋac ô yac
mba dac naŋ ŋac sêkêc siŋ su?”
11 Sêsôm yom dinaŋ su, ma Anötö
kêŋ ŋakwê sêsêp baliŋ têŋ ŋac
tôm gi. Ma iŋ sôm têŋ ŋac bu,
“Mac nem asidôwai ŋatô sem akiŋ
aö sêmbo, naŋ lau nom-ŋga oc
sêndic ŋac ndu gitôm ŋac sic mac
ndu. Bocdinaŋ ahôŋ malô e gêŋ
dinaŋ pacndê su.”
12 Aö taŋhê Anötö ndê Domba
ma iŋ kôc gêŋ ŋabalêp ti-6-ŋga
su, goc tiyhô atu gêm, ma aö galic
ac tiyec gitôm sêcyaê, ma ayô
tikoc gitôm dac. 13 Ma tata um-
boŋ-ŋga sêpeŋ sêsip nom gitôm
mbu puc atu ma kêwic ahi goc
ŋalôwê sêpeŋ sêsip nom si. 14 Ma
umboŋ giŋga tôm mbu soc po
daŋ su, ma lôc ti nduc hoŋ siŋga
bocdinaŋ. 15 Tu dinaŋ-ŋga lau
hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom,
naŋ sêtöc dau ŋandô, ma sêŋsalê
gameŋ bu sêsiŋ dau. Kiŋ ma lau
bata, ma lau siŋ-ŋga, ma lau ti
lêlôm ma lau ti licwalô atu, ma lau
naŋ sem akiŋ ŋadaui ti lau naŋ
sêmbo ŋambwa, naŋ hoŋ sêlhö
bambaliŋ. Ma sêŋsalê mala sêsiŋ
dau kwi-ŋga sêsôc hocsuŋ ti hoc
naŋ sêyêc gameŋ lôc-ŋga, naŋ
ŋapu. 16 Ma ŋac sêta yom têŋ
lôc ti hoc bu êŋgatöc ŋac si e
iŋ naŋ ndöc pôŋ atu, naŋ oc tôm
dom bu lic ŋac, ma bocdinaŋ ŋac
oc sêtap Anötö ndê Domba ndê
atac ŋandê sa dom. 17 Sêkôm gêŋ
dinaŋ, ŋahu bu bêc dinaŋ ti bêc
sêtap ŋandê sa tu ŋac si sac-ŋga,
ma lau sac daŋ oc sêtôm dom bu
sêŋlêc Anötö ndê matôc.

7

Sêpuc ŋadalô pi lau Israel-ŋga 144,000

1 Dinaŋ su, goc aö galic aŋela
hale naŋ sêyob mbu. Ŋac sêlhac
nom ŋabatiŋ hale ma sêkôc
ŋaclai bu sêlhac mbu nom-ŋga
hale ahuc, tu bu sêpuc ŋadinda e
sêkôm nom me gwêc me a tisac
dom. 2 Anötö kêŋ ŋaclai têŋ ŋac
bu sêyob mbu e tiŋambu sêhu
mbu nom-ŋga siŋ bu kôm nom ma

gwêc tisac. Ma aö galic aŋela daŋ
tiyham naŋ sa akêŋ gameŋ ac pi-
ŋga meŋ, ma yêc iŋ amba iŋ kôc
Anötö Taŋli Ŋadau ndê gêŋ dapuc
ŋadalô-ŋga.* Iŋ mbwêc ŋa awha
atu têŋ aŋela hale dinaŋ ma sôm,
3 “Akôm nom ti gwêc ma a tisac
dom, e yac apuc yac neŋ Anötö
ndê ŋadalô pi iŋ ndê lau akiŋ si
sêcbala su.”
4 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc aö
gaŋgô lau naŋ sêpuc ŋadalô pi
ŋac si sêcbala, naŋ si namba,
naŋ gitôm 144,000. Ma lau di-
naŋ sêmeŋ akêŋ lau Israel-ŋga si
gôlôwac toŋ 12. 5 Yêc Juda ndê
toŋ, sêkeŋ ŋadalô pi lau 12,000,
ma pi lau 12,000 yêc Ruben ndê,
12,000 yêc Gad ndê, 6 12,000 yêc
Aser ndê, 12,000 yêc Naptali ndê,
12,000 yêc Manase ndê, 7 12,000
yêc Simeon ndê, 12,000 yêc Liwai
ndê, 12,000 yêc Isaka ndê, 8 12,000
yêc Sebulun ndê, 12,000 yêc Josep
ndê, ma pi lau 12,000 yêc Ben-
jamin ndê toŋ.

Lau daêsam sêmpiŋ Anötö

9 Tiŋambu aö taŋhê gameŋ ma
galic lau daêsam andô, gitôm dom
bu lau daŋ sêsê ŋac sa. Sêmeŋ
akêŋ nom ŋagameŋ hoŋ, ma akêŋ
lau titoŋ-titoŋ hoŋ, ma akêŋ lau
awha têŋtêŋ. Ma sêlhac pôŋ atu
ti Anötö ndê Domba aŋgô andô-
ŋga. Ŋac hoŋ sêsôc ŋakwê sêsêp,
ma sêhôc tômtôm ŋalauŋ. 10 Ma
sêmbwêc ŋaŋga bu, “Yac tampiŋ
yac neŋ Anötö naŋ ndöc pôŋ atu,
ma iŋ ndê Domba, bu mwasiŋ
nem lau si-ŋga yêc iŋlu.”
11 Ma aŋela hoŋ naŋ sêlhac
sêŋgihi pôŋ atu ti aŋela hale ma
lau bata ahuc, naŋ sêhu dau aŋgô
sip nom sêyêc pôŋ atu ndö-ŋga.
Ma sêmpiŋ Anötö, 12 ma sêsôm,
“Yomandô! Yac neŋ Anötö ndê
ŋawasi ti gauc ma waê ti ŋaclai
ma licwalô hôc gêlêc gêŋ hoŋ su.
Bocdinaŋ tampiŋ iŋ, ma danem
daŋge iŋ kwahic dec ma tôm bêc
hoŋ. Yomandô!”
13 Têŋ dinaŋ lau bata si daŋ
meŋ ma ndac aö bocdec bu, “Lau
ti ŋakwê sêsêp dindê, ŋac lau
asa, ma sêmeŋ akêŋ nde?” 14 Ma
aö gaô iŋ ndê awha ma gasôm,
“O ŋgac atu, am daôm kêyalê.”
Dec iŋ sôm têŋ aö, “Lau dinaŋ
sêmbo nom têŋ ndoc ŋawapac
atu hôc asê, ma kwahic dec sêmeŋ
sêmbo lec. Sêŋgwasiŋ si ŋakwê
sip Anötö ndê Domba ŋadac, ma
ŋakwê dau sêp sambuc. 15 Tu
dinaŋ-ŋga sêlhac Anötö ndê pôŋ
atu ndö-ŋga yêc iŋ ndê lôm
dabuŋ, ma sem akiŋ iŋ acsalô ma
ôbwêc. Ma iŋ naŋ ndöc pôŋ atu,
naŋ oc mbo whiŋ ŋac ma yob
ŋac. 16 Tôm dom bu sêpônda gêŋ
sêneŋ-ŋga ti sênôm-ŋga tiyham.
Ma ac oc pec ŋac dom, ma gêŋ
ŋandê daŋ oc tap ŋac sa dom.
17 Ŋahu bu Anötö ndê Domba naŋ
mbo pôŋ atu ŋalhu, naŋ oc ti
ŋac si ŋgac yob ŋac-ŋga, ma wê
ŋac sêsa bu sênôm bu yêc bubata
taŋli-ŋga. Ma Anötö dau oc puŋ
ŋac tasulu su yêc ŋac tandô.”

8

Anötö ndê Domba kôc gêŋ ŋabalêp ti-7-ŋga su

1 Têŋ dinaŋ Anötö ndê Domba
kôc gêŋ ŋabalêp ti-7-ŋga su yêc
bapia, ma gameŋ undambê-ŋga
ŋaŋeŋ sa gitôm acgatu ŋasawa
daŋga. 2 Ma aö galic aŋela 7
naŋ sêlhac Anötö aŋgô-ŋga, ma
iŋ kêŋ dahuc têŋ ŋac hoŋ tôm
gi. 3 Ma aŋela daŋ tiyham meŋ
kalhac alta gol kêpiŋ pôŋ atu. Iŋ
kôc lôŋ gol daŋ, ma sêkêŋ gêŋ
ŋamalu ŋayham daêsam têŋ iŋ.

* **7:2** Têŋ têm dinaŋ lau sêkêŋ gêŋ ŋabalêp gitôm lêlêp me nomdac pi bapia bu sêsap dôŋ, ma sêpuc ŋadalô daŋ pi lêlêp dau bu tôc asê bu ŋac sêti bapia dau ŋadau. Sêmasaŋ gôlôŋ amaŋatu-ŋga (ring) me gêŋ daŋ naŋ sênôŋ ti kôm bu sêpuc ŋadalô dau.

Goc iŋ kêgaluŋ whiŋ Anötö ndê
lau dabuŋ si mbec yêc lôŋ dau, ma
kêc pi alta ti da têŋ Anötö. 4 Ma
ŋawasu akêŋ gêŋ ŋamalu ti lau
dabuŋ si mbec, sa akêŋ lôŋ naŋ
yêc aŋela amba, ma pi têŋ Anötö
aŋgô-ŋga. 5 Pacndê, goc iŋ kôc
ya ŋanda akêŋ alta, ma kêŋ sip
lôŋ gêŋ ŋamalu-ŋga e meŋhu, ma
tuc sip gameŋ nom-ŋga gi. Ma aö
gaŋgô ŋakêcsia atu, ma sickac ti
wapap gic ma tiyhô gêm.

Aŋela hale sêyu dahuc

6 Têŋ dinaŋ aŋela 7 naŋ sêkôc
dahuc, naŋ sêmasaŋ dau bu sêyu.
7 Aŋela ŋamata-ŋga yu iŋ ndê,
ma sêmbaliŋ u ŋalhuc gitôm ais,
ma ya naŋ sêŋgaluŋ whiŋ dac naŋ
sip nom gi. Ma ya dau gêŋ gameŋ
nom-ŋga ti a daêsam su. Aö galic
gitôm sêwhê gameŋ nom-ŋga ti a
hoŋ kôc gi ŋatoŋ tö, ma toŋ daŋ
ya gêŋ su, ma lu sêyêc ŋayham.
Ma kwaŋ batac-batac, naŋ ya gêŋ
hoŋ su.

8 Goc aŋela tilu-ŋga yu dahuc,
ma sêmbaliŋ gêŋ daŋ gitôm lôc
atu ti ya sip gwêc gi. Ma tiyham
aö galic gitôm sêwhê gwêc kôc gi
toŋ tö, ma toŋ daŋ gêm dau kwi
ti dac, ma toŋ lu sêyêc ŋayham.
9 Ma i ti gêŋ tali hoŋ naŋ sêmbo
gwêc ti dac, naŋ sêmbac ndu. Ma
waŋ naŋ sêpoc gwêc bocdinaŋ,
toŋ daŋ siŋga su, toŋ lu sêpoc
ŋayham.

10 Têŋ ndoc aŋela titö-ŋga yu
ndê dahuc, naŋ tata atu daŋ peŋ
sip akêŋ umboŋ. Tata dau ŋawê
atu, ma peŋ sip nom ma kôm
bu ti bubata daêsam sêtisac. Aö
galic gitôm sêwhê bu ti bubata
hoŋ kôc gi toŋ tö, ma toŋ daŋ
tisac. 11 Sêsam tata dau ŋaê bu
'Ŋamakic.' Ma yêc bu nom-ŋga
hoŋ, toŋ daŋ ŋamakic sa ma toŋ
lu sêyêc ŋayham. Ma lau hoŋ naŋ
sênôm bu ŋamakic dinaŋ, naŋ
sêmbac ndu.

12 Goc aŋela tihale-ŋga yu ndê
dahuc, ma ac ti ayô ma tata ŋatô
sêtisac. Tu dinaŋ-ŋga têŋ ac-
salô, ac pô gameŋ gitôm acgatu
ŋasawa 8, ma ŋasec sa gitôm ac-
gatu ŋasawa hale. Ma têŋ ôbwêc
bocdinaŋ, ayô ti tata ŋawê mba
gitôm acgatu ŋasawa hale.

13 Aö galic gêŋ hoŋ dinaŋ su,
ma aö gaŋgô macmpoŋ daŋ naŋ
hu mbo umboŋ, ma taŋ ŋa awha
atu bocdec bu, "Oyaê! Oyaê!
Oyaê! Aŋela hale sêyu dahuc su,
ma aŋela tö sêmbo dôŋ sêmbo.
Bocdinaŋ mac lau nom-ŋga oc
atap ŋawapac sa tiyham."

9

Aŋela ti-5-ŋga yu dahuc

1 Goc aŋela ti-5-ŋga yu ndê
dahuc, ma aö galic tata daŋ peŋ
yêc umboŋ sip nom gi. Ma Anötö
kêŋ ki têŋ iŋ bu yob suŋ baliŋ
sac naŋ sêsam bu Abis,* naŋ
ŋagatam. 2 Goc iŋ gêlêc gatam
dau su, ma yawasu pi akêŋ suŋ
baliŋ dinaŋ meŋ. Yawasu dau
atu andô, gitôm yawasu têŋ ndoc
lau sêkêc pwa atu daŋ. Yawasu
dau gêm ac ahuc ma kôm um-
boŋ ŋasec sa. 3 Ma aö galic
wakô sêsip akêŋ yawasu sêmeŋ.
Ŋac si ŋaclai gitôm gapiŋgap bu
sêkêŋ ŋandê atu têŋ lau nom-ŋga.
4 Magoc Anötö gic yao ŋac bu
sêkôm kwaŋ ma gêŋ batac-batac
ma a tisac dom, ma sêkôm lau naŋ
aŋela sêpuc Anötö ndê ŋadalô pi
ŋac sêcbala su, naŋ sêtisac dom.
Magoc lau ŋatô, naŋ wakô dinaŋ
oc sêkôm ŋac sêtisac. 5 Ŋac sêkôc
ŋaclai bu sêkêŋ ŋandê atu têŋ lau
dinaŋ gitôm ayô 5, magoc ŋac oc
sêndic ŋac ndu dom. Ma ŋandê
dau gitôm gapiŋgap seŋ lau. 6 Têŋ
ndoc dinaŋ lau oc sêtec bu sêmbo

* **9:1** Ŋaê 'Abis' (Abyss) kêkuc Yom Grik. Suŋ baliŋ dinaŋ ti ŋalau sac si gapocwalô.

tali. Ŋac oc tac whiŋ bu sêmbac
ndu, tigeŋ ŋac oc sêmbo tali ma
sêhôc ŋandê ŋapaŋ.
7 Aö galic wakô dinaŋ sêtôm
hosi naŋ sêmasaŋ tu sêndic siŋ-
ŋga. Gêŋ gitôm guluŋ gol sac
ŋac si ŋagôlôŋ, ma ŋac si aŋgô
gitôm ŋamalac. 8 Ŋac si kêclauŋ
baliŋ gitôm lauwhê si, ma ŋac si
ŋalhô atu gitôm layon si. 9 Ma
yêc ŋac si ŋabapo aö galic gêŋ
ŋaŋga gitôm lautuc ain. Ma têŋ
ndoc ŋac sêhu sêmbo lôlôc, ŋac si
ŋamakê ŋakêcsia atu gitôm hosi
daêsam sêhê kaleta ma sênti bu
sêndic siŋ. 10 Ŋac si ŋaŋguc gitôm
gapiŋgap si ŋaŋguc bu sêtìŋ
ŋamalac. Ŋaclai atu yêc ŋac si
ŋaŋguc, bu sêkêŋ ŋandê têŋ lau
gitôm ayô amaŋdaŋ. 11 Ŋac si kiŋ
iŋ aŋela sac suŋ baliŋ-ŋga. Yêc
Yom †Hibru sêsam iŋ ndê ŋaê bu
Abadon, ma yêc Yom Grik sêsam
iŋ bu Apolion.† 12 Ŋawapac di-
naŋ ti ŋawapac ŋamata-ŋga. Ma
ŋawapac lu sêyêc dôŋ sêyêc.

Aŋela ti-6-ŋga yu dahuc

13 Têŋ dinaŋ aŋela ti-6-ŋga yu
ndê dahuc. Ma aö gaŋgô awha
daŋ sa akêŋ alta gol naŋ kalhac
Anötö aŋgô-ŋga. Ŋapo hale sêyêc
alta dau ŋakêcsu hale, ma awha
dau sa akêŋ ŋapo dau ŋalhu,
14 ma ta yom têŋ aŋela naŋ yu
dahuc bocdec bu, “Sa têŋ aŋela
hale naŋ sêsô ŋac dôŋ sêmbo
bu atu Yupretes, naŋ ndi, ma
êmgapwêc ŋac su.” 15 Muŋ-ŋga
Anötö kêyaliŋ ndoc daŋ sa bu
aŋela hale dinaŋ sêndic lau sac
ndu, ma ŋac sêhôŋ ndoc dau
sêmbo Bu Yupretes. Goc aŋela
dau sa gi ma kêgapwêc aŋela hale
dinaŋ su, bu sêwhê lau nom-ŋga
kôc ndi toŋ tö. Ma toŋ daŋ ŋac oc
sêndic ŋac ndu, ma toŋ lu sêhu
ŋac siŋ.
16-17 Têŋ dinaŋ aö galic gêŋ
ŋagatu daŋ, lau siŋ-ŋga daêsam
kêlêc sêndöc hosi ŋahô. Ma awha
daŋ sam ŋac si namba asê têŋ
aö, naŋ gitôm 200 milien. Ma
aö galic lautuc ŋaŋga sêyêc ŋac
ŋabapo. Lautuc dinaŋ ŋadalô
kokoc gitôm ya, ma ŋamayaŋ
gitôm umboŋ, ma yaŋyaŋ gitôm
gêŋ ŋandê ŋaê †solpa. Ma aö galic
hosi si ŋagôlôŋ gitôm layon si, ma
ya ti yawasu ma solpa sa akêŋ ŋac
si whasuŋ. 18 Gêŋ tö dinaŋ, ya ti
yawahô ma solpa, naŋ sêsa hosi
whasuŋ naŋ tôm ŋawapac atu bu
seŋ lau nom-ŋga ŋatô su. Lau toŋ
daŋ oc sêmbac ndu, magoc toŋ lu
oc sêmbo tali. 19 Hosi dinaŋ sêkôc
ŋaclai atu yêc ŋac si whasuŋ, ma
yêc ŋac si ŋaŋguc whiŋ. Bu ŋac
si ŋaŋguc gitôm mboc ŋagôlôŋ bu
seŋ lau ma kôm ŋac sêtisac.
20 Ŋawapac tö dinaŋ kôm lau
toŋ daŋ sêmbac ndu. Ma lau
ŋatô naŋ sêmbac ndu dom, naŋ
sêlic su, magoc sem si ŋalôm kwi
dom. Mba! Ŋac sêsap ŋac si
mêtê sac dôŋ ŋapaŋ. Ŋac sem
akiŋ ŋalau sac ma anötöi gwam
naŋ sêmasaŋ ŋa gol ti silba ma
brons ti hoc ma ŋa a. Gwam hoŋ
dinaŋ gitôm dom bu sêlic gameŋ
me sêŋgô yom, ma sêŋsêlêŋ dom,
tigeŋ lau nom-ŋga sem akiŋ ŋac
ŋapaŋ. 21 Ma ŋac sêkôm mêtê
sac daêsam tôm sic ŋamalac ndu,
sêpec balö, sêkôm mêtê mockaiŋ-
ŋga, ma sem kaŋ gêŋ. Ŋac sêlic
ŋawapac dau, magoc sem dau kwi
dom, ŋac sêsap si mêtê sac dinaŋ
dôŋ ŋapaŋ.

10

Aŋela kêŋ bapia sauŋ daŋ têŋ Jon

1 Têŋ dinaŋ aö galic aŋela
ŋaŋga daŋ sip akêŋ undambê
meŋ. Iŋ ndê ŋakwê gitôm dao, ma

† **9:11** Abadon ma Apolion - ŋaê lu dinaŋ ŋahu tigeŋ. Danem kwi bu ‘Ndic Ndu’ me ‘Seŋ su.’

gasuŋ bu êp daŋ yêc iŋ ŋagôlôŋ
ŋahô-ŋga. Iŋ ndê aŋgô andô
ŋawasi gitôm ac, ma iŋ gahi gitôm
alhö ti ya. 2 Ma iŋ kôc bapia
sauŋ daŋ naŋ kac sa su, yêc iŋ
amba. Iŋ sip gi ma kêŋ gahi gasê-
ŋga kalhac nom, ma gahi andô-
ŋga kalhac gwêc. 3 Ma iŋ mbwêc
ŋaŋga, gitôm layon daŋ taŋ. Têŋ
ndoc iŋ mbwêc, naŋ aö gaŋgô
awha 7 sêta yom, naŋ ŋakêcsia
gitôm wapap gic. 4 Aö gaŋgô awha
7 dinaŋ su, ma bu wato ŋac si yom
sip bapia, tigeŋ awha daŋ akêŋ
undambê sôm têŋ aö bu, “To yom
naŋ am ŋgô akêŋ awha wapap-
ŋga 7, naŋ dom. Mba! Kôc dôŋ
ma sêc ahuc yêc am-ŋga.”

5 Goc aŋela naŋ kalhac nom ti
gwêc, naŋ tôc iŋ amba andô-ŋga
pi undambê. 6 Iŋ bu sôm yom
ma puc dôŋ ŋa Anötö ndê ŋaê,
dec sôm, “Aö wasôm yom ŋandô
yêc iŋ naŋ mbo tali ŋapaŋ, naŋ
aŋgô-ŋga, iŋ naŋ kêŋ undambê
ma nom ti gwêc, ma gêŋ hoŋ naŋ
sêmbo gameŋ dinaŋ. Dahôŋ têm
daŋ tiyham dom, 7 bu gêŋ hoŋ naŋ
Anötö kêmatiŋ tidôŋ muŋ su, ma
yêc siŋ dau e meŋ têŋ kwahic dec,
naŋ oc meŋ sa tiawê. Têŋ bêc naŋ
aŋela ti-7-ŋga yu dahuc, naŋ gêŋ
hoŋ dinaŋ oc ŋandô sa tôm iŋ hoc
asê gwanaŋ su têŋ lau propet naŋ
sem akiŋ iŋ.”

8 Dinaŋ su, goc awha akêŋ un-
dambê naŋ aö gaŋgô su, naŋ sôm
yom têŋ aö tiyham bocdec bu,
“Am sa têŋ aŋela naŋ kalhac nom
ma gwêc, naŋ ndi, ma kôc bapia
naŋ kac sa yêc iŋ amba, naŋ su.”
9 Bocdinaŋ aö gatêŋ aŋela dau ga,
ma gandac bapia sauŋ dinaŋ. Ma
iŋ sôm têŋ aö, “Am kôc su, ma
neŋ. Yêc whamsuŋ am oc êmsahê
ŋaganda gitôm lêp. Tigeŋ bapia
dau oc kôm am nem ŋatac yham
dom.” 10 Aö gakôc bapia sauŋ dau
su yêc iŋ amba, ma gaŋ. Yêc
whaŋsuŋ aö kasahê bu ŋaganda
gitôm lêp, tigeŋ tiŋambu sip aö
ŋatac gi ma kôm aö ŋatac yham
dom. 11 Goc Anötö sôm têŋ
aö, “Am oc hoc yom asê tiyham
gitôm propet, ma sôm yom pi lau
daêsam, pi lau titoŋ-titoŋ ma lau
awha têŋtêŋ, ma pi kiŋ sêwhiŋ.”

11

Anötö ndê propet lu

1 Dinaŋ su, goc Anötö kêŋ gakoc
baliŋ daŋ têŋ aö bu wanem dôhôŋ
gêŋ. Ma iŋ sôm têŋ aö, “Am ndi,
ma nem dôhôŋ aneŋ lôm dabuŋ,
ma alta naŋ kalhac dê. Ma lau
naŋ sêtoc aö sa ma sêteŋ mbec
têŋ aö sêmbo dindê, naŋ sê ŋac
sa. 2 Tigeŋ nem dôhôŋ gameŋ
yêc lôm dabuŋ ŋabatêmndö dom,
bu aö gakêŋ gameŋ dinaŋ têŋ lau
sambuc ti ŋac si gameŋ. Ma
ŋac oc sênem gôliŋ aneŋ malac
dabuŋ, ma sêŋgwiniŋ aneŋ lau
gitôm ayô 42. 3 Magoc aö wakêŋ
ŋaclai têŋ aneŋ propet lu, dec iŋlu
oc sêsôc ŋakwê yeyec ma sêsôm
aneŋ yom asê gitôm bêc 1,260.”

4 Propet lu dau sêlhac Pômdau,
naŋ gêm gôliŋ nom sambuc, naŋ
aŋgô-ŋga, sêtôm a olib lu, ma
sêtôm yakaiŋ lu. 5 Lau naŋ
bu sêkôm iŋlu ŋa yom, naŋ oc
sêmbac ndu ŋalêŋ bocdec. Ya oc
sa yêc iŋlu whasuŋ ma neŋ ŋac
su. 6 Ma têŋ ndoc sêhoc Anötö
ndê yom asê, naŋ sêkôc ŋaclai bu
sêsôm u ndic dom yêc umboŋ. Ma
sêkôc ŋaclai bu sênem bu kwi ti
dac, ma bu sêkêŋ ŋawapac tidau-
tidau têŋ lau nom-ŋga têŋ ndoc
bocke naŋ iŋlu atac whiŋ naŋ.

7 Têŋ iŋlu si têm sêhoc Anötö
ndê yom asê-ŋga pacndê su, naŋ
aö galic bu gêŋ sac daŋ pi akêŋ
suŋ baliŋ sac dinaŋ meŋ, ma gic
siŋ têŋ iŋlu. Ma iŋ ku iŋlu
dulu ma gic iŋlu ndu. 8 Ma
iŋlu si ŋamlaŋ sêyêc ŋambwa
sêyêc malac atu dau ŋa-malac
lôm. Yêc malac atu dau lau sic

iŋlu si Pômdau ndu pi a gicso
dau, ma bocdinaŋ lau ŋatô sem
malac dau ŋaê kwi ma sêsam bu
Sodom ma Isip. 9 Têŋ dinaŋ, lau
akêŋ nom ŋagameŋ hoŋ, ma akêŋ
lau titoŋ-titoŋ ma awha têŋtêŋ
hoŋ tahê iŋlu si ŋamlaŋ gitôm
bêc tö ma ŋadaŋga. Ma ŋac
sêkêŋ yao bu lau daŋ sêŋsuhuŋ
iŋlu dom. 10 Lau sac nom-
ŋga sêtisambuc bu iŋlu sêmbac
ndu, ma ŋac sêkêŋ gêŋ ŋayham-
ŋayham têŋ dandi ti atac ŋayham
atu. Ŋahu bu muŋ-ŋga propet lu
dinaŋ sêkêŋ ŋawapac têŋ ŋac.
11 Aö galic bu iŋlu sêyêc boc-
dinaŋ tôm bêc tö ma ŋadaŋga,
goc Anötö kêŋ iŋ ndê wayahô tali-
ŋga têŋ iŋlu dec sêtisa tiyham ma
sêlhac. Ma lau hoŋ naŋ sêlic,
naŋ sêtöc dau ŋandô. 12 Ma aö
gaŋgô Anötö ta yom awha atu têŋ
iŋlu ma sôm bu sêpi sa sêtêŋ iŋ
sêmeŋ. Goc dao daŋ kôc iŋlu sa
sêpi undambê si, ma iŋlu si ŋacyo
sêlic. 13 Têŋ têm dinaŋ tiyhô atu
gêm, ma malac atu dau ŋagameŋ
ŋatô sêtisac. Gitôm sêwhê malac
dau kôc ti gameŋ 10, ma gameŋ
9 sêyêc ŋayham, ma gameŋ ti-10-
ŋga tisac. Ma lau 7,000 sêmbac
ndu. Gêŋ dau kôm lau naŋ sêmbo
tali, naŋ sêtöc dau atu, ma sêtoc
Anötö undambê-ŋga ndê waê ti
ŋaclai atu sa.
14 Dinaŋ ti ŋawapac tilu-ŋga,
ma titö-ŋga kêpiŋ bu hôc asê.

Dahuc ti-7-ŋga taŋ

15 Têŋ dinaŋ aŋela ti-7-ŋga
yu dahuc, ma aö gaŋgô awha
daêsam sêta yom ŋaŋga yêc un-
dambê bocdec bu, “Kwahic dec
yac neŋ Pômdau lu iŋ ndê Mesaya
sem gôliŋ nom ŋagameŋ sambuc.
Ma gôliŋ dau oc pacndê dom.”
16 Ma lau bata 24 naŋ sêndöc
ŋac si pôŋ yêc Anötö aŋgô-ŋga,
naŋ sêhu dau aŋgô sip nom,
ma sêmpiŋ iŋ, 17 ma sêsôm, “O
Pômdau Anötö Ŋaclai Ŋadau, am
naŋ mbo têŋ ŋamata-ŋga, ma
kwahic dec mbo. Yac bu anem
daŋge am bu am gêm gôliŋ nom
ti am nem ŋaclai atu. 18 Lau
nom-ŋga atac ŋandê sa, magoc
kwahic dec ŋac oc sêŋsahê am
nem atac ŋandê. Ndoc meŋ su,
bu am êmsahê lau naŋ sêmbac
ndu su. Ma am oc kêŋ ŋagêyô
ŋayham têŋ lau hoŋ naŋ sem akiŋ
am, lau propet ti am nem lau
dabuŋ, ma têŋ lau hoŋ naŋ sêtoc
nem ŋaê sa, lau tiwaê, ma lau
waêmba sêwhiŋ. Tigeŋ lau naŋ
sêkôm nom tisac, naŋ am oc seŋ
ŋac su.”
19 Ŋac sêmpiŋ Anötö su, goc
gatam yêc Anötö ndê lôm dabuŋ
undambê-ŋga kac sa, ma aö galic
apa Anötö ndê pwac dabuŋ-ŋga
yêc lôm dabuŋ ŋalôm. Ma sickac
ti wapap gic, ma aö gaŋgô ŋantiŋ
atu, ma tiyhô gêm ma u gic ŋalhuc
atu ma ŋaŋga gitôm ais.

12

Awhê daŋ, ma Akô

1 Têŋ dinaŋ gêŋ dalô atu daŋ
hôc asê yêc undambê, ma kôm
aö gasö. Aö galic awhê daŋ, ma
ac kêgihi iŋ ahuc gitôm ŋakwê.
Ayô yêc iŋ gahi ŋapu, ma tata
12 sac iŋ ŋagôlôŋ gitôm kiŋ si
sanem. 2 Awhê dau daê, ma iŋ ndê
ndoc kôc balêkoc-ŋga meŋ sa. Tu
dinaŋ-ŋga dec iŋ kêsahê ŋandê
atu, ma taŋ asê. 3 Ma gêŋ dalô
daŋ tiyham hôc asê yêc undambê.
Aö galic gêŋ kokoc atu gitôm akô
daŋ. Iŋ ndê ŋagôlôŋ 7, ma ŋapo
10. Ma sanem kiŋ-ŋga 7 sac iŋ ndê
ŋagôlôŋ 7. 4 Ma iŋ ndê ŋaŋguc gic
tata umboŋ-ŋga daêsam sa, ma
kêbalip ŋac sêsip nom si. Tata toŋ
lu gacgeŋ sêlhac umboŋ, ma toŋ
daŋ iŋ kêbalip sip nom gi. Goc iŋ
gi kalhac awhê dau aŋgô-ŋga, ma
hôŋ bu iŋ kôc balêkoc su, goc iŋ
neŋ.

5 Ma awhê dau kôc balêkoc
ŋgac* daŋ. Iŋ ŋgac naŋ oc nem
gôliŋ lau nom-ŋga hoŋ ti ŋaclai
atu, gitôm iŋ kôc tôc kiŋ-ŋga ain
tu êmatôc ŋac-ŋga. Akô tac whiŋ
bu neŋ balêkoc dau, tigeŋ gitôm
dom. Ŋahu bu sêŋgaho balêkoc
dau su pi undambê gi, bu mbo
whiŋ Anötö naŋ ndöc pôŋ atu.
6 Ma balê dinda kölhö kêti gi
mbo gameŋ sawa. Anötö kêyaliŋ
gameŋ sa gwanaŋ yêc dindê, bu
yob awhê dau gitôm bêc 1,260.
7 Têŋ dinaŋ aö galic siŋ atu
yêc undambê. Anötö ndê aŋela
ŋamata-ŋga Maikel ti iŋ ndê
aŋela sic siŋ têŋ akô, ma akô ti
ndê aŋela sac sic siŋ ô. 8 Magoc
akô ndê ŋaclai gitôm dom, dec iŋ
ti ndê aŋela sac si mala sêmbo
undambê-ŋga mba. 9 Anötö ndê
aŋela sêsoc ŋac su ma sêmbaliŋ
ŋac sêsip nom si. Iŋ akô akwa
dinaŋ, naŋ dasam iŋ ndê ŋaê bu
Sadaŋ me ŋgac yeyec. Iŋ êlêmê
kêsau lau nom-ŋga ma kêtôm ŋac
bu sêkôm mêtê sac.
10 Têŋ ndoc dinaŋ aö gaŋgô
awha atu daŋ yêc undambê, naŋ
sôm, “Kwahic dec Anötö ndê ndoc
bu nem gôliŋ nom sambuc-ŋga,
naŋ hôc asê su, ma iŋ tôc iŋ ndê
ŋaclai asê yêc awê. Iŋ ndê gweleŋ
nem lau si-ŋga kwahic dec ŋandô
sa, ma lau hoŋ oc sêlic †Mesaya
ndê ŋaclai. Têŋ ŋamata-ŋga
Sadaŋ kalhac Anötö aŋgô-ŋga têŋ
acsalô ma ôbwêc hoŋ, ma kêgôliŋ
yom pi yac neŋ asidôwai. Magoc
kwahic dec Anötö kêmasuc iŋ
su yêc undambê. 11 Dac naŋ
Anötö ndê Domba kêc siŋ, naŋ
puc yac neŋ asidôwai dôŋ, ma
sêhoc Anötö ndê yom ŋandô asê.
Ma tu dinaŋ-ŋga ŋac sêku Sadaŋ
dulu. Sêlhac ŋaŋga ma sêtöc
dau dom bu lau sêndic ŋac ndu.
12 Bocdinaŋ mac lau undambê-
ŋga, atac ŋayham ma atisambuc.
Tigeŋ ŋawapac atu gic mac lau
nom ti gwêc-ŋga ŋawaê. Oyaê.
Sadaŋ sip têŋ mac meŋ, ma iŋ
tac ŋandê atu andô. Ŋahu bu iŋ
kêyalê bu iŋ ndê têm tiapê su.”
13 Têŋ ndoc akô gêlic bu sêsoc iŋ
su sip nom gi, naŋ iŋ gic hu kêbulu
awhê naŋ kôc balêkoc ŋgac naŋ.
14 Tigeŋ Anötö kêŋ ŋamakê lu
têŋ awhê dau gitôm macmpoŋ atu
daŋ ndê, bu hu sa ndi mbo iŋ
ndê mala naŋ Anötö kêyaliŋ sa su
yêc gameŋ sawa. Yêc dinaŋ Anötö
oc yob iŋ tôm yala tö ma ayô
6, bu akô dau kôm iŋ tisac dom.
15 Têŋ dinaŋ akô kac whasuŋ sa
ma guluc bu atu sa bu hêc awhê
dau su. 16 Magoc Anötö gêm awhê
dau sa ma kôm nom hôc kôc, e bu
naŋ sa akêŋ akô whasuŋ naŋ sip
nom ŋalôm gi. 17 Têŋ dinaŋ akô
tac ŋandê têŋ awhê dau, ma hu iŋ
siŋ sa gi, bu ndic siŋ têŋ iŋ ndê lau
wakuc ŋatô. Ŋac lau naŋ daŋga
wambu Anötö ndê yomsu ti sêsap
Yisu ndê yom ŋandô dôŋ. 18 M
a akô dau gi kalhac kêpiŋ gwêc
ŋadali.

13

Gêŋ sac atu daŋ pi akêŋ gwêc ŋalôm meŋ

1 Ma aö galic gêŋ sac atu daŋ
pi akêŋ gwêc ŋalôm meŋ. Iŋ ndê
ŋagôlôŋ 7, ma ŋapo 10, ma sanem
10 sac ŋapo ŋahô tôm gi. Ma
aö galic ŋaê sac sambuc 7 sêyêc
iŋ ndê ŋagôlôŋ 7 dinaŋ. 2 Gêŋ
sac dau ŋa-aŋgô gitôm pôsip pôm
atu ŋaê lepat, ma gahi gitôm bea
ndê, ma whasuŋ atu gitôm layon
ndê. Ma akô naŋ kalhac gwêc
ŋadali, naŋ kêŋ ndê ŋaclai ti
licwalô têŋ gêŋ sac dinaŋ, bu nem
gôliŋ lau sac nem iŋ aŋgô. 3 Aö
galic gamboc atu yêc gêŋ sac ndê

* **12:5** Awhê dinaŋ iŋ ti dôhôŋ Anötö ndê lau. Ma balê dau Yisu. Ma akô dinaŋ iŋ ti dôhôŋ Sadaŋ. Iŋ kêsahê bu seŋ Yisu su magoc gitôm dom. Dec tiŋambu iŋ kêŋ kisa Yisu ndê lau, magoc Anötö yob ŋac.

ŋagôlôŋ daŋ, naŋ gitôm sic iŋ
ndu su, magoc gêŋ dau tisa ma
ŋayham sa tiyham. Lau sac nom-
ŋga hoŋ naŋ sêlic gêŋ dau, naŋ
sêhêdaê ma sêŋkuc gêŋ sac dau.
4 Ma sêlic bu akô kêŋ iŋ ndê ŋaclai
têŋ gêŋ sac, dec ŋac sêtoc akô
sa ma sem akiŋ iŋ, ma sem akiŋ
gêŋ sac dau whiŋ. Ma sêsôm têŋ
dandi, “Aluê! Gêŋ sac dinaŋ hôc
gêlêc gêŋ hoŋ su. Ŋamalac daŋ
gitôm dom bu ndic siŋ têŋ iŋ!”
5 Gêŋ sac dau kôc ŋaclai bu sôm
yom toc dau sa-ŋga ma yom sac-
sac gitôm ayô 42. 6 Dec gêŋ sac
dau kac whasuŋ sa bu sôm yom
sac s ambuc pi Anötö, ma pi iŋ
ndê ŋaê, ma pi undambê, ma pi
lau naŋ sêndöc undambê whiŋ.
7 Ma iŋ kôc ŋaclai bu ndic siŋ
têŋ Anötö ndê lau dabuŋ ma ku
ŋac dulu. Iŋ kôc ŋaclai atu bu
nem gôliŋ lau hoŋ, lau akêŋ nom
ŋagameŋ hoŋ, ma akêŋ lau titoŋ-
titoŋ, ma awha têŋtêŋ. 8 Ma lau
nom-ŋga hoŋ naŋ si ŋaê yêc Buku
Taŋli-ŋga dom, naŋ oc sêtoc gêŋ
sac sa ma sênem akiŋ iŋ. Anötö
ndê Domba yob Buku Taŋli-ŋga
dau. Iŋ Domba naŋ nom dindec
mbasi eŋ, ma Anötö kêyaliŋ iŋ
sa ma kêyalê bu tiŋambu, lau oc
sêndic iŋ ndu.
9 Asa ndê daŋgasuŋ bu yêc, naŋ
ŋgô yom dindec. 10 Yomandô!
Ŋawapac daêsam oc sêhôc asê.
Lau ŋatô sic ŋawaê bu sêndöc
gapocwalô, ma ŋatô oc sêndic ŋac
ndu ŋa bieŋ baliŋ. Bocdinaŋ mac
lau dabuŋ, alhac ŋaŋga ma ahu
nem akêŋ whiŋ siŋ dom.

Gêŋ sac tilu-ŋga pi sa akêŋ nom ŋalôm

11 Têŋ dinaŋ aö galic gêŋ sac
daŋ tiyham pi sa akêŋ nom ŋalôm
meŋ. Iŋ ndê ŋapo sauŋ lu, gitôm
domba ŋatu daŋ ndê. Magoc iŋ
ndê awha atu gitôm layon ndê.
12 Gêŋ sac ŋamata-ŋga naŋ sic
iŋ pi ŋagôlôŋ magoc ŋayham sa
tiyham, naŋ kêŋ ndê ŋaclai atu
têŋ gêŋ sac tilu-ŋga dinaŋ, dec iŋ
gêm gôliŋ gêm iŋ aŋgô, ma kêgilí
lau nom-ŋga hoŋ bu sênem akiŋ
gêŋ sac ŋamata-ŋga dinaŋ. 13 Ma
gêŋ sac tilu-ŋga kôm gêŋ dalô
atu-tu. Iŋ sôm, ma ya sip akêŋ
undambê meŋ, ma lau hoŋ sêlic.
14 Iŋ kôc ŋaclai bu kôm gêŋ dalô
nem gêŋ sac ŋamata-ŋga aŋgô,
gêŋ sac naŋ sic iŋ ŋa bieŋ baliŋ,
magoc mbo tali. Bocdinaŋ iŋ kôm
gêŋ dalô ma kêsau lau nom-ŋga
naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu dom, ma kêŋ
yatu têŋ ŋac bu sêmasaŋ gêŋ sac
ŋamata-ŋga ndê ŋagatu. 15 Ma iŋ
kôc ŋaclai bu yu wayahô sôc gêŋ
ŋagatu, dec gêŋ dau sôm yom asê.
Ma lau naŋ sem akiŋ gêŋ ŋagatu
dom, dec iŋ gic ŋac ndu. 16 Iŋ
kac lau hoŋ ma sôm ŋaŋga bu
sêkôc ŋadalô daŋ pi ŋac si amba
andô-ŋga me pi ŋac si sêcbala.
Lau tiwaê ma lau waêmba, lau ti
lêlôm ma lau ŋalôm sawa, lau naŋ
sem akiŋ ŋadaui ti lau naŋ sêmbo
ŋambwa, lau hoŋ iŋ kac ŋac bu
sêkôc ŋadalô dinaŋ. 17 Ma iŋ gic
yao bu asa naŋ kôc ŋadalô dom,
naŋ gitôm dom bu nemlhi gêŋ, ma
gitôm dom bu kêŋ gêŋ têŋ lau bu
sênemlhi. Ma ŋadalô dau dinaŋ,
iŋ gêŋ sac ŋamata-ŋga ndê ŋaê
me ŋaê ŋanamba.
18 Gêŋ sac ŋanamba dau ŋahu
yêc siŋ dau. Asa naŋ ŋamalac
ti gauc atu, naŋ êŋsahê bu kip
namba dau ŋahu sa. Namba dau
iŋ ŋamalac daŋ ndê namba, ma iŋ
ndê namba 666.

14

Jon gêlic Anötö ndê Domba ti iŋ ndê lau

1 Tiŋambu aö galic Anötö ndê
Domba kalhac Lôc †Sayon. Ma
lau 144,000 naŋ iŋlu damba si ŋaê
kalhac ŋac si sêcbala, naŋ sêlhac
sêwhiŋ iŋ. 2 Ma aö gaŋgô awha
daŋ sa akêŋ undambê. Awha

dau gitôm bu hêc ŋakêcsia, ma
gitôm wapap naŋ gic atu, ma
gitôm hap naŋ lau wê-ŋga sic.
3 Lau 144,000 dinaŋ sêlhac pôŋ
atu, ti aŋela atu hale ma lau
bata 24 si aŋgô-ŋga, ma sem wê
wakuc daŋ. Anötö gêm lau di-
naŋ si yêc ŋamalac nom-ŋga hoŋ
ŋalôm, ma ŋac tawasê sêŋyalê
wê dau. 4 Ŋac lau dinaŋ sem
dabuŋ dau ŋapep, ma mêtê sac
naŋ kôm ŋamalac ŋadômbwi sa
yêc Anötö aŋgô-ŋga,* naŋ sêkôm
daŋ dom. Gameŋ bocke naŋ
Anötö ndê Domba bu ndi, naŋ ŋac
sêŋkuc iŋ. Domba dau gêmlhi
ŋac su yêc ŋamalac nom-ŋga, ma
kêŋ ŋac sêlhac iŋlu Anötö aŋgô-
ŋga gitôm gêŋ ŋandô mbêc. 5 Ŋac
sêsôm yom tasaŋ daŋ dom, ma
ŋac si giso mbasi.

Aŋela tö si yom

6 Aö taŋhê gameŋ tiyham ma
galic aŋela daŋ hu mbo umboŋ,
naŋ kôc ŋawaê ŋayham bu hoc
asê têŋ lau yêc nom ŋagameŋ
hoŋ, ma têŋ lau titoŋ-titoŋ
ma awha têŋtêŋ hoŋ. Ŋawaê
ŋayham dau oc yêc ŋapaŋ, ma
oc pacndê dom. 7 Iŋ sôm ŋa awha
atu, "Atoc Anötö sa ma anem akiŋ
iŋ, bu iŋ kêŋ undambê ti nom, ma
gwêc ti bubata hoŋ. Ma kwahic
dec iŋ ndê ndoc êmatôc lau-ŋga
meŋ sa su. Bocdinaŋ atöc iŋ, ma
apo iŋ ndê waê sa."

8 Dinaŋ su, ma aŋela tilu-ŋga
meŋ ma sôm, "Malac atu Babilon†
tisac su. Aŋgô su naŋ! Babilon
tisac sambuc. Iŋ hu Anötö siŋ ma
kôm mêtê sac, ma hê lau daêsam
sêsa iŋ ndê lêŋ sac sêŋkuc iŋ, e
ŋac si gauc timboloc tôm lau naŋ
sênôm wain ma kêŋiŋ ŋac."

9 Ma aö galic aŋela titö-ŋga meŋ
kêkuc aŋela lu dinaŋ, ma iŋ sôm
ŋa awha atu, "Mac lau hoŋ naŋ
atoc gêŋ sac ma iŋ ndê ŋagatu
sa, ma akôc iŋ ndê ŋadalô pi nem
sêmbalam me amam, naŋ aŋgô.
10 Mac oc aŋsahê Anötö ndê atac
ŋandê. Yomandô! Iŋ ndê atac
ŋandê atu gitôm wain ŋaŋga naŋ
iŋ kêc sip laclhu bu mac anôm.
Mac oc alhac Anötö ndê Domba
ma aŋela dabuŋ aŋgô-ŋga, ma
atap nem ŋagêyô sac sa. Gêŋ
ŋandê solpa ma ya oc kêŋ ŋandê
atu têŋ mac. 11 Y omandô! Lau
hoŋ naŋ sem akiŋ gêŋ sac me
iŋ ndê ŋagatu, ma sêkôc iŋ ndê
ŋaê ŋanamba pi ŋac si ŋamlic,
naŋ oc sêtap ŋawapac atu dinaŋ
sa. Gameŋ naŋ ŋac sêmbo, naŋ
yawasu oc pi ŋapaŋ, ma oc pac-
ndê dom. Ŋac oc sêŋsahê ŋandê
atu dau tôm acsalô ti ôbwêc hoŋ,
ma ŋac oc sêŋwhaŋ dau dom."

12 Yom dec kêŋ puc mac lau naŋ
daŋam wambu Anötö ndê yomsu
ma akêŋ whiŋ Yisu. Alhac ŋaŋga,
ma ahu nem akêŋ whiŋ siŋ dom!

13 Dinaŋ su, goc aö gaŋgô awha
daŋ sa akêŋ undambê, naŋ sôm
têŋ aö bu, "To yom bocdindec. Têŋ
kwahic dec ma ndi, lau hoŋ naŋ
sêsap si sêkêŋ whiŋ Pômdau dôŋ
e sêmbac ndu, naŋ oc sêtap Anötö
ndê mwasiŋ atu sa." Ma Ŋalau
Dabuŋ sôm, "Yomandô! Ŋac
oc sêŋwhaŋ dau yêc gweleŋ naŋ
sêlhac ŋaŋga ma sêkôm. Ma ŋac
si gweleŋ ŋa-ŋandô oc êŋkuc ŋac
pi undambê ndi."

Anötö ndê aŋela sic gêŋ ŋandô nom-ŋga sa

14 Têŋ dinaŋ aö galic dao sêsêp
daŋ, ma ŋamalac daŋ gitôm
Ŋamalac ndê Atu ndöc dao ŋahô.

* **14:4** Jon to yom ma sôm bu lau dau sêyêc sêwhiŋ lauwhê dom, dec sêmbo ŋawasi yêc Anötö aŋgô-ŋga. Magoc lau tigauc daêsam gauc gêm bu yom dau hêganôŋ mêtê sac tidau-tidau naŋ kôm ŋamalac ŋadômbwi sa yêc Anötö aŋgô-ŋga. Awhê lu ŋgac naŋ sem dau su, naŋ bu sêyêc sêwhiŋ dau, dec Anötö oc lic sac dom. † **14:8** Tiŋambu Jon to yom pi malac atu Babilon, ma gêm dôhôŋ iŋ pi awhê mockaiŋ-ŋga daŋ. Asam yêc Rev 17-19, ma alic footnote yêc Rev 17:1.

Sanem gol daŋ sac iŋ ŋagôlôŋ, ma
iŋ kôc bieŋ mbwê-alö ma ŋamata
sac andô. 15 Ma aŋela daŋ sa akêŋ
Anötö ndê lôm dabuŋ, ma ta yom
awha atu têŋ iŋ naŋ ndöc dao
ŋahô bocdec bu, “Kwahic dec ôm
nom-ŋga ŋandô sa, ma gêŋ hoŋ
tilôwê su. Bocdinaŋ dec kôc nem
bieŋ sa ndi, ma ndic gêŋ ŋandô
sa pitigeŋ.” 16 Dec iŋ naŋ ndöc
dao ŋahô, naŋ sip têŋ nom gi,
ma tim gêŋ ŋandô nom-ŋga ŋa
iŋ ndê bieŋ dinaŋ, goc gic hoŋ sa
sêpitigeŋ.
17 Ma aŋela daŋ tiyham sa
akêŋ lôm dabuŋ undambê-ŋga
meŋ, naŋ kôc bieŋ mbwê-alö daŋ
ŋamata sac andô. 18 Ma aŋela
daŋ tiyham naŋ yob ya yêc Anötö
ndê alta, naŋ sa meŋ, ma mbwêc
awha atu têŋ aŋela naŋ hôc bieŋ
ŋamata bu, “Kôc nem bieŋ, ma
sôc ôm wain-ŋga naŋ yêc nom,
naŋ ndi, ma ndic wain ŋandô
sa. Bu wain ŋandô kwahic dec
ŋalôwê sa su.” 19 Dec aŋela dau
sip nom gi ma tim wain ŋandô
nom-ŋga ŋa iŋ ndê bieŋ. Ma iŋ
gic sa pi gameŋ sênem kiŋ wain
ŋakwi-ŋga. Gêŋ dinaŋ ti dôhôŋ
Anötö ndê atac ŋandê pi lau sac
nom-ŋga. 20 Ma aö galic bu sem
kiŋ wain ŋandô nom-ŋga dinaŋ
yêc malac atu ŋamakê. Ma dac
atu sa meŋ, ma hêc sa ŋasawa
baliŋ gitôm 300 kilometa, ma suŋ
ŋagapoŋ atu. Ŋagapoŋ dau, hosi
daŋ bu lom, dec oc meŋ têŋ iŋ
tôkwa.

15

Aŋela 7 ma ŋawapac 7

1 Dinaŋ su, ma aö galic gêŋ dalô
atu daŋ tiyham yêc undambê,
dec gasö ŋandô. Aŋela 7 sêkôc
ŋawapac atu 7 bu sêkêŋ pi lau
sac nom-ŋga, naŋ ti ŋawapac
ŋambu-ŋga naŋ Anötö oc kêŋ. Bu
ŋawapac 7 dinaŋ oc ndic dabiŋ iŋ
ndê atac ŋandê pi lau nom-ŋga e
nom ŋatêm pacndê. 2 Ma aö galic
gêŋ daŋ gitôm gwêc naŋ ŋawa
gitôm glas, ma ya yêc ŋalôm. Ma
lau naŋ sêku gêŋ sac atu d ulu,
naŋ sêlhac gwêc dau ŋamakê.
Ŋac lau naŋ sêtec bu sênem akiŋ
gêŋ sac dau me sêtoc iŋ ndê
ŋagatu sa, ma sêkôc iŋ ndê ŋaê
ŋanamba dom, ma ŋalêŋ dau dec
sêku iŋ dulu. Ŋac sêkôc gêŋ wê-
ŋga ŋaê hap naŋ Anötö dau kêŋ
têŋ ŋac. 3 Ma ŋac sem Anötö
ndê ŋgac akiŋ Moses ndê wê ma
Anötö ndê Domba ndê wê. Ŋac
sem bocdec, “O Pômdau Anötö
Ŋaŋga. Am kôm gêŋ atu-tu ti gêŋ
ŋayham daêsam. O Kiŋ atu, naŋ
gêm gôliŋ nem lau tôm têm hoŋ,
am nem lêŋ iŋ lêŋ ŋandô ma gitêŋ
eŋ. 4 O Pômdau, am tigeŋ dabuŋ.
Bocdinaŋ solop bu lau hoŋ sêtöc
am, ma sêtoc am nem waêm sa.
Lau akêŋ gameŋ hoŋ oc sêmeŋ
ma sênem akiŋ am, bu kwahic dec
sêlic yêc awê bu am kôm gêŋ hoŋ
ŋalêŋ gitêŋ eŋ.”

5 Dinaŋ su, ma aö galic lau
Israel-ŋga si †bac dabuŋ ŋagatam
kac sa yêc undambê. Bac dau ti
lau Israel-ŋga si lôm dabuŋ yêc
gameŋ sawa, naŋ sêkêŋ Anötö
ndê yomsu yêc ŋalôm. 6 Ma
aŋela 7 sêsa akêŋ lôm dabuŋ
dau sêmeŋ, ma sêkôc ŋawapac
atu 7. Ŋac sêsôc ŋakwê ŋawasi
sêsêp, ma sêkic po gol kêgihi ŋac
ŋabapo. 7 Ma aŋela atu hale si
daŋ kôc sùc 7 naŋ sêmasaŋ ŋa
gol, ma kêŋ têŋ aŋela 7 dinaŋ.
Anötö naŋ mbo tali ŋapaŋ, naŋ
kêŋ ŋawapac tidau-tidau naŋ tôc
iŋ ndê atac ŋandê asê, naŋ sip sùc
7 dinaŋ e meŋhu. 8 Têŋ dinaŋ
yawasu atu naŋ meŋ akêŋ Anötö
ndê ŋawasi ti licwalô, naŋ gêm
lôm dabuŋ ŋalôm ahuc. Ma tu
dinaŋ-ŋga gitôm dom bu lau daŋ
sêsôc lôm dabuŋ sêndi e aŋela
7 sêndic dabiŋ si gweleŋ sêkêŋ
ŋawapac 7-ŋga dinaŋ pacndê.

16

Sùc ŋawapac-ŋga 7

1 Têŋ dinaŋ aö gaŋgô awha atu daŋ yêc lôm dabuŋ ta yom têŋ aŋela 7 dinaŋ bocdec bu, “Andi,
ma ŋawapac tôc Anötö ndê atac
ŋandê asê-ŋga naŋ yêc mac nem
sùc, naŋ atac sa sip nom ndi.”

2 Dec aŋela ŋamata-ŋga tisa
ma pô iŋ ndê sùc tuc, ma kêŋ
ŋawapac daŋ sip nom gi. Ma lau
naŋ sêkôc gêŋ sac ndê ŋadalô ma
sêpôŋ haduc têŋ iŋ ndê ŋagatu,
naŋ gamboc andô gêm ŋac ahuc
ma sêŋsahê ŋandê atu.

3 Goc aŋela tilu-ŋga pô iŋ ndê
sùc tuc sip gwêc, ma gwêc gêm
dau kwi ti dac yeyec gitôm ŋgac
batê daŋ ndê dac. Ma gêŋ tali
gwêc-ŋga hoŋ sêmbac ndu.

4 Aŋela titö-ŋga pô iŋ ndê sùc
tuc sip bu ti bubata, dec sêti dac.
5 Ma aö gaŋgô aŋela naŋ yob
bu, naŋ sôm, “O Pômdau dabuŋ
ŋandô, am naŋ mbo têŋ ŋamata-
ŋga, ma kwahic dec mbo. Am
kêmatôc lau, ma kêŋ ŋagêyô têŋ
ŋac ŋalêŋ gitêŋ. 6 Ŋahu bu lau
dinaŋ sêkêc am nem lau propet ti
lau dabuŋ si dac siŋ. Ma kwahic
dec am kêŋ dac têŋ ŋac sênôm.
Ŋagêyô dau gic ŋac ŋawaê solop.”
7 Iŋ sôm yom dinaŋ su, goc aö
gaŋgô awha daŋ sa akêŋ alta, naŋ
ô yom ma sôm, “Aêc, Pômdau
Anötö Ŋaclai Ŋadau. Am kêkuc
yom ŋandô ma kêmatôc lau, ma
kêŋ ŋagêyô solop têŋ ŋac.”

8 Têŋ dinaŋ aŋela tihale-ŋga
pô iŋ ndê sùc tuc pi ac, dec ac
pec lau nom-ŋga gitôm ya gêŋ
ŋac. 9 Ŋac sêŋsahê ŋandê atu
ma sêtisac ŋandô. Magoc ŋac si
ŋalôm ŋadandi ma ŋac sem dau
kwi dom, ma sêtoc Anötö naŋ
kêŋ ŋawapac dau têŋ ŋac, naŋ sa
dom. Mba! Ŋac sêsôm yom sac
sambuc pi iŋ ndê ŋaê.

10-11 Goc aŋela ti-5-ŋga pô iŋ
ndê sùc tuc pi gêŋ sac ndê pôŋ
atu, ma gameŋ hoŋ naŋ gêŋ sac
gêm gôliŋ, naŋ ŋasec sa. Gamboc
sac daêsam sem lau sac nom-ŋga
ahuc, ma sêŋsahê ŋandê atu e
kôm ŋac sêseŋ êmbala. Magoc
ŋac sem dau kwi ma sêhu si mêtê
sac siŋ dom. Sêsôm yom sac-sac
pi Anötö undambê-ŋga bu iŋ kêŋ
ŋawapac dinaŋ têŋ ŋac.

12 Ma aŋela ti-6-ŋga pô iŋ ndê
sùc tuc sip bu atu Yupretes, dec
bu dau pa. Bocdinaŋ kiŋ naŋ
sêmeŋ akêŋ gameŋ ac pi-ŋga, naŋ
si seŋ yêc bu sêlom bu dau. 13 Ma
aö galic ŋalau sac tö, naŋ sêtôm
pocwê. Daŋ sa akêŋ akô whasuŋ,
ma daŋ sa akêŋ gêŋ sac whasuŋ.
Ma ŋalau sac titö-ŋga sa akêŋ
propet tasaŋ* whasuŋ. 14 Sadaŋ
ndê ŋalau sac tö dinaŋ sêkôm gêŋ
dalô atu-tu. Ma sêsa si bu sêndic
kiŋ nom-ŋga hoŋ sa, bu sêndic siŋ
têŋ têm Anötö Ŋaclai Ŋadau ndê
bêc atu hôc asê. 15-16 Ma ŋac sic
kiŋ hoŋ sa sêmbo gameŋ naŋ yêc
Yom Hibru sêsam bu Amagedon.

Pômdau sôm yom bocdec,
“Ayob daôm ŋapep! Aö wakêŋ
puc pi ndoc wameŋ-ŋga dom, aö
wameŋ gitôm ŋgac kaŋ. Mac lau
naŋ anem ali ma amasaŋ daôm
ŋapep ambo, mac oc atac ŋayham
tu atap Anötö ndê mwasiŋ sa-ŋga.
Tigeŋ lau naŋ sêmasaŋ dau dom
têŋ bêc aö wambu wameŋ, naŋ
ŋac oc maya dau atu, gitôm lau
naŋ sêmbo ŋamlic ŋambwa.”

17 Têŋ dinaŋ aŋela ti-7-ŋga pô
iŋ ndê sùc tuc pi umboŋ. Ma
awha atu daŋ akêŋ pôŋ atu yêc
lôm dabuŋ ta yom ma sôm, “Gêŋ
hoŋ pacndê su!” 18 Ma sickac ti
wapap gic ti ŋakêcsia atu, ma
tiyhô gêm. Tiyhô dau atu andô.

* **16:13** Jon sam gêŋ sac tilu-ŋga naŋ sa akêŋ nom ŋalôm (Rev 13:11-18) bu propet tasaŋ. Ŋahu bu iŋ kôm gêŋ dalô atu-tu bu êŋsau lau nom-ŋga. Alic Rev 19:20.

Têŋ lau ŋamata-ŋga si têm e meŋ
têŋ kwahic dec, tiyhô daŋ gêm
atu gitôm iŋ dinaŋ dom. 19 Anötö
gauc gêm malac atu Babilon ndê
lau si mêtê sac, dec kêmatôc ŋac
gitôm iŋ kêŋ iŋ ndê tac ŋandê atu
sip laclhu daŋ ma kêŋ têŋ ŋac bu
sênôm. Ma tu dinaŋ-ŋga tiyhô atu
dau gêm e gic malac atu Babilon
kôc gi toŋ tö. Ma lau nom-ŋga
si malac hoŋ sêtisac bocdinaŋ.
20 Ma nduc ti lôc hoŋ siŋga. 21 Ma
u ŋalhuc ŋaŋga gitôm hoc ais sip
meŋ tuc lau. Ais dinaŋ atu sac ma
ŋadehe gitôm 40 kilogram tôm
gi. Gêŋ dau kêŋ ŋawapac atu têŋ
lau nom-ŋga, ma sêsôm yom sac
sambuc pi Anötö.

17

Awhê mockaiŋ-ŋga ma gêŋ sac

1 Ma aŋela naŋ sêkôc sùc 7,
naŋ si daŋ têŋ aö meŋ ma sôm,
“Mweŋ ma lic! Ŋagêyô naŋ Anötö
oc kêŋ têŋ lauwhê mockaiŋ-ŋga
hoŋ ŋadinda,* naŋ ndöc gameŋ
naŋ bu daêsam sêpoc, n aŋ aö
bu watôc têŋ am. 2 Kiŋ nom-
ŋga daêsam sêtêŋ awhê mockaiŋ-
ŋga dinaŋ si, ma sêkôm mêtê
mockaiŋ-ŋga sêwhiŋ iŋ. Ma lau
nom-ŋga sêŋkuc iŋ ndê mêtê sac
sêwhiŋ, e ŋac si gauc timboloc
gitôm lau naŋ sênôm wain ŋaŋga
ma kêŋiŋ ŋac.”

3 Têŋ dinaŋ Ŋalau Dabuŋ kôm
aö gatuŋ kaiŋ daŋ sa, ma aŋela
dau kôc aö gasa gameŋ sawa ga.
Ma yêc dindê aö galic awhê daŋ
ndöc gêŋ sac kokoc ŋahô. Gêŋ
sac dinaŋ ndê ŋagôlôŋ 7, ma ŋapo
10, ma aö galic ŋaê sac-sac gêm iŋ
ŋamlic sambuc ahuc. 4 Awhê dau
sôc ŋakwê ŋayham dadalô kokoc
ma ŋamayaŋ. Ma iŋ kêgôlôŋ dau
ŋa gol, ma hoc ŋayham, ma ŋa
gêŋ ŋawasi gwêc-ŋga naŋ sêsam
bu pearl. Sùc gol daŋ yêc iŋ
amba, ma iŋ ndê mêtê sac ti mêtê
ŋadômbwi atu naŋ iŋ kôm, naŋ
sip sùc dau ŋalôm e meŋhu. 5 Ma
iŋ ndê ŋaê naŋ ŋahu yêc siŋ dau,
naŋ sêto pi iŋ sêcbala bocdec bu:

Malac atu Babilon.
Lauwhê mockaiŋ-ŋga ma mêtê
ŋadômbwi nom-ŋga hoŋ
Ŋadinda.

6 Iŋ awhê naŋ kêgilí lau nom-
ŋga bu sêndic Anötö ndê lau
dabuŋ naŋ sêhoc yom asê pi Yisu,
naŋ ndu. Ma aö galic bu dac
naŋ sêkêc siŋ, naŋ kôm awhê
dinaŋ ndê gauc tisac, gitôm iŋ
nôm wain ŋaŋga. Aö galic iŋ ma
gasö ŋandô.

7 Goc aŋela ndac aö bocdec bu,
“Bocke dec am sö? Kêŋ daŋam aö,
dec oc wawhê gêŋ sac ti ŋagôlôŋ
7 ma ŋapo 10, ma awhê naŋ ndöc
gêŋ sac dau ŋahô, naŋ ŋahu sa têŋ
am. 8 Gêŋ sac dinaŋ iŋ mbo muŋ-
ŋga, magoc kwahic dec iŋ aŋgô
mba. Ma tiŋambu iŋ oc pi sa akêŋ
suŋ baliŋ sac ma Anötö oc seŋ iŋ
su niŋga gacgeŋ. Ma lau nom-ŋga
oc sêhêdaê ŋandô têŋ têm sêlic
gêŋ sac dau. Ŋahu bu ŋamata-
ŋga gêŋ sac dau mbo, ma kwahic
dec aŋgô mba, tigeŋ tiŋambu oc
mbu meŋ tiyham. Anötö kêyalê
lau sac nom-ŋga dinaŋ gwanaŋ
su, têŋ ndoc iŋ kêŋ undambê ti
nom, dec iŋ to ŋac si ŋaê sip Buku
Taŋli-ŋga dom.

9 “Lau naŋ sêkôc gauc ŋapep,
naŋ oc sêŋyalê gêŋ dau ŋahu.
Gêŋ sac ndê ŋagôlôŋ 7 sem dôhôŋ

* **17:1** Yêc 17:5 Jon whê sa bu yom naŋ iŋ to pi lauwhê mockaiŋ-ŋga ŋadinda, naŋ hêganôŋ malac Babilon, ma Rev 18:1-24 tôc ŋalêŋ naŋ Anötö oc kêŋ ŋagêyô têŋ iŋ, naŋ asê. Lau ŋatô gauc gêm bu iŋ to yom dau pi malac Rom. Ma lau ŋatô sêŋyalê bu yom dau gitôm yom gôliŋ daŋ, ma hêganôŋ lau hoŋ naŋ sêtec bu sêsôc Anötö ŋapu ma sêkêŋ kisa iŋ ndê lau, tôm lau Babilon-ŋga sêkôm têŋ lau Israel-ŋga muŋ su. Mêtê mockaiŋ-ŋga ti dôhôŋ pi mêtê sac naŋ lau kaiŋ dinaŋ sêkôm (alic Ais 23:16-17; ma Nah 3:4). Jon sôm bu awhê mockaiŋ-ŋga ndöc kêpiŋ bu daêsam, tôm malac Babilon dau (Jer 51:13).

lôc 7 naŋ awhê dau ndöc. 10 Ma
sem dôhôŋ kiŋ 7 whiŋ. Kiŋ
amaŋdaŋ si ndoc pacndê su, ma
kwahic dec kiŋ ti-6-ŋga gêm gôliŋ
mbo, ma kiŋ ti-7-ŋga ndê ndoc
yêc dôŋ yêc. Tiŋambu kiŋ dau
oc meŋ, magoc iŋ oc nem gôliŋ
ŋasawa baliŋ dom. 11 Ma gêŋ
sac naŋ muŋ-ŋga mbo, ma kwahic
dec aŋgô mba, naŋ oc ti kiŋ ti-
8-ŋga. Iŋ oc mbo whiŋ kiŋ 7 si
toŋ, magoc iŋ gic waê bu Pômdau
oc seŋ iŋ su niŋga. 12 Ma ŋapo
10 naŋ am gêlic, naŋ sêti dôhôŋ
kiŋ 10 naŋ si ndoc sênem gôliŋ-
ŋga yêc dôŋ yêc. Tigeŋ têŋ ndoc
gêŋ sac mbu meŋ bu nem gôliŋ,
naŋ kiŋ 10 dinaŋ oc sênem gôliŋ
sêwhiŋ iŋ. Magoc ŋac si ndoc
dau oc apê eŋ. 13 Ŋac hoŋ oc
sêpiŋ dau dôŋ, ma sêkêŋ ŋac si
ŋaclai têŋ gêŋ sac ma sêsôc iŋ
ŋapu. 14 Ma ŋac oc sêndic siŋ têŋ
Anötö ndê Domba ti iŋ ndê lau.
Tigeŋ Domba dau oc ku ŋac dulu.
Ŋahu bu Anötö ndê Domba iŋ kiŋ
hoŋ si Kiŋ, ma iŋ pômdau hoŋ si
Pômdau. Ma iŋ ndê lau oc sêlhac
sêwhiŋ iŋ. Ŋac lau naŋ iŋ kêyaliŋ
ŋac sa sêti iŋ ndê, ma kêgalêm
ŋac sa, ma sêsap si sêkêŋ whiŋ iŋ
dôŋ ŋapaŋ.”

15 Ma aŋela dau gic têku yom
ma sôm têŋ aö, “Am gêlic bu
daêsam naŋ awhê mockaiŋ-ŋga
ndöc. Bu dinaŋ sem dôhôŋ lau
titoŋ-titoŋ ma lau awha têŋtêŋ,
ma lau akêŋ nom ŋagameŋ hoŋ.
16 Ma am gêlic gêŋ sac ti iŋ ndê
ŋapo 10 naŋ sêti dôhôŋ kiŋ sac 10
dinaŋ. Ŋac oc sêkêŋ kisa awhê
mockaiŋ-ŋga dau, ma sêkôm iŋ
tisac. Ŋac oc sêkôc iŋ ndê ŋakwê
su, sêneŋ iŋ ndê ŋamsôm, ma
sêkêŋ ya neŋ iŋ su. 17 Ŋac oc
sêkôm bocdinaŋ, ŋahu bu Anötö
dau kêŋ gauc sip ŋac si ŋalôm
bu sêkêŋ si ŋaclai têŋ gêŋ sac
ma sêsôc iŋ ŋapu, ma sêkêŋ
kisa awhê mockaiŋ-ŋga. Anötö k
êyaliŋ ŋagêyô dinaŋ sa gwanaŋ
su, ma kiŋ sac dinaŋ oc sêkôm
iŋ ndê yom ŋandô sa. 18 Awhê
mockaiŋ-ŋga naŋ am gêlic su, iŋ
ti dôhôŋ malac atu naŋ kiŋ nom-
ŋga hoŋ s êsôc iŋ ndê ŋagôliŋ sac-
ŋga ŋapu.”

18

Babilon tisac

1 Dinaŋ su, ma aö galic aŋela
daŋ tiyham sip akêŋ undambê
meŋ. Iŋ ndê ŋaclai atu, ma iŋ
ndê ŋawê ti ŋawasi atu pô nom.
2 Ma iŋ mbwêc awha atu, “Malac
atu Babilon tisac su. Aêc, tisac su
ma tigasaŋ. Kwahic dec lau daŋ
oc sêndöc malac dau tiyham dom,
ma oc ti ŋalau sac si gameŋ, ma
mbac naŋ seŋ gêŋ ŋasu, naŋ si
gameŋ. 3 Malac dau tisac, ŋahu
bu iŋ wê lau nom-ŋga sêsa seŋ
sac-ŋga gitôm awhê mockaiŋ-ŋga
daŋ. Kiŋ nom-ŋga sêkôm mêtê
sac sêwhiŋ iŋ, ma lau nom-ŋga
bocdinaŋ. Ŋac sêŋkuc iŋ ndê
mêtê sac e ŋac si gauc timboloc
tôm lau naŋ sênôm wain ma kêŋiŋ
ŋac. Ma lau sêtidulu gêŋ-ŋga
sêtap awa atu sa tu iŋ ndê mêtê
êmwasiŋ dau ŋa gêŋ ŋayham-
ŋayham-ŋga.”

4 Ma aö gaŋgô awha daŋ tiy-
ham akêŋ undambê naŋ sôm yom
bocdec, “O aneŋ lau. Aŋgô! Alhö
su yêc malac dinaŋ ma ambo awê,
mboe mac aŋkuc iŋ ndê mêtê sac
ma atap ŋawapac atu sa tôm iŋ
dau. 5 Alhö su, ŋahu bu iŋ ndê
sac pi e gi suŋ undambê sa, ma
Anötö gauc gêm mêtê sac hoŋ
dinaŋ. 6 Kwahic dec sac naŋ
malac dau kôm têŋ lau, naŋ oc
sêô tidim lu mbu têŋ iŋ. Iŋ oc
êŋsahê ŋawapac atu, naŋ hôc
gêlêc ŋawapac naŋ iŋ kêŋ têŋ lau,
naŋ su. Oc nditôm iŋ nôm gêŋ
yêc dau ndê laclhu ŋawapac-ŋga
naŋ iŋ kêŋ têŋ lau sênôm. 7 Têŋ
ŋamata-ŋga iŋ toc dau sa, ma

kêmwasiŋ dau ŋa gêŋ ŋayham-
ŋayham. Tigeŋ kwahic dec iŋ
oc êŋsahê ŋawapac ti ŋandê atu
ô gêŋ ŋayham dinaŋ su. Tôm
ŋasawa baliŋ lec iŋ sôm yom pi
dau bocdec bu, ‘Aö gambo gatôm
kwin, ma oc wambo ŋayham eŋ.
Wataŋ daŋgibo gitôm awhê sawa
daŋ dom.’ 8 Tu dinaŋ-ŋga, yêc bêc
tigeŋ ŋalôm, ŋawapac daêsam
oc nem iŋ ahuc. Iŋ ndê lau oc
sêpônda gêŋ daneŋ-ŋga, daêsam
oc sêmbac ndu ma daêsam oc
sêtaŋ daŋgibo, ma Pômdau Anötö
oc kêŋ ya neŋ iŋ su. Anötö iŋ
Ŋaclai Ŋadau, ma iŋ oc êmatôc
iŋ, ma kêŋ ŋawapac hoŋ dinaŋ
têŋ iŋ.

9 “Ma kiŋ nom-ŋga naŋ sêkôm
mêtê sac sêwhiŋ iŋ, ma sêpo
dau sa ŋa iŋ ndê gêŋ ŋayham-
ŋayham, naŋ oc sêlic yawasu atu
naŋ sa akêŋ iŋ. Ma ŋac oc sêtaŋ
atu pi iŋ. 10 Ŋandê naŋ iŋ hôc,
naŋ oc kôm ŋac sêtöc dau atu,
ma ŋac oc sêlhac ahê ma sêtaŋ
bocdec bu, ‘Oyaê, Oyaê! O malac
atu Babilon. Muŋ-ŋga am malac ti
ŋaclai atu! Tigeŋ acgatu ŋasawa
tigeŋ lec am tisac, ma gacgeŋ
giŋam su!’

11 “Ma lau sêtidulu gêŋ-ŋga boc-
dinaŋ. Ŋac hoŋ oc sêtaŋ atu tu
iŋ-ŋga. Ŋahu bu iŋ giŋga su, ma
lau mba bu sênemlhi ŋac si wapa
tiyham. 12 Muŋ-ŋga lau Babilon-
ŋga semlhi ŋac si gêŋ kaiŋ gitôm
gol, silba, ma †hoc ŋayham-
ŋayham, pearl, ma po ŋawasi
ti ŋadalô ŋayham-ŋayham. Ma
semlhi a ŋayham tidau-tidau, ma
gêŋ daêsam naŋ lau sêmasaŋ
ŋa a ŋayham-ŋayham, ma ŋa
elepan ŋapo ti ain, brons, ma
hoc ŋawasi. 13 M a semlhi gêŋ
naŋ dakêŋ sip gêŋ daneŋ-ŋga
gitôm msê, ma semlhi a ŋakwi
ti gêŋ ŋamalu ŋayham ŋaôli atu-
tu, wain, olib ŋakwi, bolom ma
plawa. Ma semlhi makao, domba,
hosi, ma kaleta. Ma semlhi lau
ŋatô tu bu sêti ŋac si lau akiŋ
ŋambwa-ŋga.

14 “B ocdinaŋ lau wapa-ŋga
dinaŋ oc sêsôm, ‘Gêŋ ŋayham-
ŋayham hoŋ naŋ am tac whiŋ,
naŋ kwahic dec giŋga su. Am
nem mone ti ŋawasi hoŋ pacndê
sambuc.’ 15 Lau naŋ sêtidulu gêŋ
dau ma sêtap mone daêsam sa
yêc Babilon, naŋ oc sêlhac ahê ti
sêtöc dau atu, ma sêhu daŋgibo
atu asê ti sêtaŋ. 16 M a ŋac
oc sêmbwêc, ‘Oyaê, Oyaê, malac
atu! Ŋamata-ŋga am nem lau
sêsôc ŋakwê ŋayham gitôm kiŋ si.
Ma g ol ti pearl ma hoc ŋayham-
ŋayham daêsam ti nem gôlôŋ atu.
17 Tigeŋ acgatu ŋasawa tigeŋ ma
gêŋ ŋayham hoŋ dinaŋ siŋga su.’

“Ma lau naŋ sem gôliŋ waŋ
atu gwêc-ŋga, ma lau naŋ sêkôm
gweleŋ sêmbo waŋ, ma lau naŋ
sêpi waŋ sêsôc sêsa tu sêtap awa
sa-ŋga, naŋ hoŋ oc sêlhac ahê ma
tahê. 18 Têŋ ndoc sêlic yawasu
atu naŋ pi akêŋ malac dau, naŋ
ŋac oc sêsôm, ‘Malac daŋ hôc
gêlêc malac atu dinaŋ su dom.
Yomandô!’ 19 Ŋac si ŋalôm oc
ŋawapac atu e sêkêŋ kop pi ŋac
ŋagôlôŋ. Ma ŋac oc sêtaŋ atu ti
sêmbwêc bocdec bu, ‘Oyaê, Oyaê,
malac atu! Ŋamata-ŋga iŋ malac
ti lêlôm. Ma waŋ ŋadau hoŋ naŋ
sêkôc wapa sêsôc sêsa ŋapaŋ,
naŋ sêtap mone atu sa yêc iŋ.
Magoc acgatu ŋasawa tigeŋ lec
ma iŋ giŋga su.’ ”

20 Ma aö gaŋgô awha daŋ sôm
yom bocdec bu, “Mac lau un-
dambê-ŋga hoŋ atac ŋayham atu!
Anötö ndê lau †aposel, ti lau
propet, ma lau dabuŋ ŋatô, mac
hoŋ atisambuc! Kwahic dec Anötö
kêŋ ŋagêyô têŋ malac atu Babilon,
ô mêtê sac naŋ Babilon kôm têŋ
mac.”

21 Têŋ dinaŋ aŋela ŋaŋga daŋ
hôc hoc atu daŋ sa, goc tuc sip

gwêc gi, ma sôm, “Ŋalêŋ tigeŋ
Anötö oc tôc iŋ ndê ŋaclai asê
ma seŋ malac atu Babilon su.
22 Lau daŋ oc sêmbo malac dau
ŋalôm tiyham dom. Oc tôm dom
bu daŋgô lau wê-ŋga sêyu gasuc
me dahuc ma sêndic hap tiyham.
Ma lau naŋ sêkôm gweleŋ tidau-
tidau me lau naŋ sêmasaŋ bolom,
naŋ si daŋ oc sêmbo tiyham dom.
23 Lam daŋ oc ŋawê sa dom, ma
lauwhê ti ŋgac oc sênem dau tiy-
ham dom. Muŋ-ŋga lau Babilon-
ŋga naŋ sêtidulu gêŋ, naŋ sêti lau
tiwaê nom-ŋga. Ma Babilon ndê
mêtê sac gic wasu lau hoŋ e ŋac si
gauc kêŋsôŋ ma wê ŋac sêsa seŋ
sac-ŋga. 24 Ma yêc malac dau, lau
sêkêc Anötö ndê lau propet ti ndê
lau dabuŋ si dac siŋ, tôm ŋac sic
Anötö ndê lau ŋatô ndu yêc nom
ŋagameŋ hoŋ.”

19

Lau undambê-ŋga sêmpiŋ Anötö

1 Têŋ dinaŋ aö gaŋgô ŋ
akêcsia atu yêc undambê g itôm
lau daêsam sêmbwêc bocdec,
“Haleluya! Tampiŋ yac neŋ
Anötö, bu iŋ ndê ŋaclai ti waê
ma ŋawasi atu, ma mwasiŋ nem
lau si-ŋga yêc iŋ tawasê. 2 Tampiŋ
iŋ, bu iŋ kêmatôc lau ŋalêŋ gitêŋ
ma ti yom ŋandô. Bu malac atu
Babilon iŋ gitôm awhê mockaiŋ-
ŋga daŋ, ma iŋ ndê mêtê sac
tidau-tidau kôm gameŋ nom-ŋga
hoŋ sêtisac. Ma kwahic dec
Anötö kêmatôc malac dau ma kêŋ
ŋagêyô atu ô iŋ ndê lau akiŋ si
dac.” 3 M a ŋac hoŋ sêmbwêc
tiyham ma sêsôm, “Haleluya!
Yawasu atu oc pi akêŋ Babilon
ŋapaŋ.” 4 Ma lau bata 24 ti aŋela
atu hale sêpôŋ haduc ma sêmpiŋ
Anötö naŋ ndöc ndê pôŋ atu.
Ma sêmbwêc bocdec, “Yomandô!
Haleluya!”

5 Têŋ dinaŋ aö gaŋgô awha daŋ
s a akêŋ pôŋ atu, naŋ sôm, “O
Anötö ndê lau akiŋ! Mac lau hoŋ
naŋ atoc iŋ sa ma asôc iŋ ŋapu,
mac lau tiwaê ma lau waêmba
hoŋ ampiŋ yac neŋ Anötö!” 6 Ma
aö gaŋgô awha daêsam sêmbwêc
yom tiyham. Ŋakêcsia dau gitôm
bu hêc atu, ma gitôm wapap gic.
Ma sêsôm, “Haleluya! Yac neŋ
Pômdau, Anötö Ŋaclai ŋadau,
gêm gôliŋ gêŋ hoŋ. 7 Datoc iŋ ndê
waê sa ti atac ŋayham atu! Bu
ndoc meŋ sa bu Anötö ndê Domba
nem iŋ ndê awhê.* Awhê dau
kêmasaŋ dau su, 8 ma Anötö kêŋ
ŋakwê ŋayham ma ti ŋawasi atu
têŋ iŋ bu sôc.” Ŋakwê ŋayham
dinaŋ gêm dôhôŋ mêtê gitêŋ hoŋ
naŋ Anötö ndê lau dabuŋ sêkôm.

9 Goc aŋela dinaŋ sôm têŋ aö,
“To yom dindec, ‘Atac ŋayham
mac lau hoŋ naŋ Anötö kêgalêm
mac sa bu aneŋ Domba ndê
mwasiŋ nem awhê-ŋga.’ ” Ma iŋ
gic têku yom ma sôm, “Yom din-
dec iŋ Anötö ndê yom ŋandô.”
10 Aö gaŋgô yom dinaŋ su, goc
gahu dauŋ gayêc iŋ gahi-ŋga bu
wampiŋ iŋ. Magoc iŋ kalhac
aö ahuc ma sôm, “Mba! Kôm
bocdinaŋ dom! Bu aö ŋgac akiŋ
ŋambwa, gitôm am, ma gitôm am
nem asidôwai hoŋ naŋ sêsap yom
ŋandô pi Yisu dôŋ. Pôŋ hamduc
têŋ Anötö ma nem akiŋ iŋ tigeŋ!
Bu yom ŋandô naŋ lau sêhoc asê
pi Yisu, naŋ ti lau propet si yom,
naŋ ŋahu andô.”

Siŋ atu têŋ bêc ŋambu-ŋga

11 Têŋ dinaŋ aö galic undambê
kac sa, ma hosi sêsêp daŋ kalhac
aö aŋôŋ-ŋga. Ma ŋgac naŋ ndöc
hosi dau ŋahô, naŋ sêsam iŋ ndê
ŋaê bu “Ŋgac sôm yom ŋandô ti
kôm ndê yom ŋandô sa-ŋga.” Iŋ

* **19:7** Awhê naŋ Domba oc nem, naŋ gêm dôhôŋ lau hoŋ naŋ sêkêŋ whiŋ Yisu, naŋ sêti iŋ ndê gôlôwac dabuŋ.

kêmatôc yom ma gic siŋ têŋ lau
ŋalêŋ gitêŋ. 12 Iŋ tandô gitôm ya
ŋawê, ma sanem kiŋ-ŋga daêsam
sac iŋ ŋagôlôŋ. Ma ŋaê naŋ
Anötö to pi iŋ, naŋ ŋamalac daŋ
sêŋyalê dom. Iŋ tigeŋ kêyalê.
13 Aö galic ŋakwê baliŋ naŋ iŋ sôc,
naŋ dac hi ahuc.† Sêsam iŋ ndê
ŋaê bu, “Anötö ndê Yom.” 14 Ma
lau siŋ-ŋga undambê-ŋga sêndöc
hosi sêsêp, sêsôc ŋakwê sêsêp
ŋawasi ŋayham, ma sêŋkuc iŋ.
15 Aö galic bieŋ ŋamata sa yêc
iŋ ndê whasuŋ bu ndic lau sac
nom-ŋga, ma iŋ kôc tôc kiŋ-ŋga
ti ŋaclai atu bu êŋgwiniŋ ŋac ma
ku ŋac dulu. Anötö Ŋaclai Ŋadau
iŋ tac ŋandê atu pi lau nom-ŋga,
ma ŋgac dinaŋ oc kwê ŋac dôŋ,
gitôm lau sêkwê wain ŋandô dôŋ
e ŋakwi sa. 16 Ma aö galic bu sêto
ŋaê daŋ pi iŋ ndê ŋakwê, ma pi iŋ
apuhu bocdec bu, “Kiŋ hoŋ si Kiŋ,
ma pômdau hoŋ si Pômdau.”

17 Têŋ dinaŋ aö galic aŋela
daŋ kalhac ac ŋahô. Ma iŋ
mbwêc awha atu têŋ mbac hoŋ
naŋ sêhu sêmbo lôlôc bocdec bu,
“Akac daôm sa ameŋ, bu aneŋ
mwasiŋ atu naŋ Anötö kêmasaŋ.
18 Ameŋ ma aneŋ lau sac nom-ŋga
si ŋamsôm. Kiŋ ti lau bata siŋ-
ŋga ma lau atu-tu, ma lau siŋ-ŋga
ti ŋac si hosi, lau akiŋ ti lau naŋ
sêmbo ŋambwa, ma lau tiwaê ma
lau waêmba, lau hoŋ dinaŋ mac
ameŋ aneŋ ŋac si ŋamsôm.”

19 Ma aö galic gêŋ sac ŋamata-
ŋga, ma kiŋ nom-ŋga, ma ŋac
si lau siŋ-ŋga hoŋ sêkac dau sa
bu sêndic siŋ têŋ iŋ naŋ ndöc
hosi sêsêp ŋahô ti iŋ ndê lau.
20 Magoc sêkôc gêŋ sac dau dôŋ,
ma propet tasaŋ whiŋ. Propet
tasaŋ dinaŋ, iŋ gêŋ sac tilu-ŋga
naŋ kôm gêŋ dalô atu-tu gêm gêŋ
sac ŋamata-ŋga aŋgô. Iŋ kôm
gêŋ dalô dinaŋ ma kêsau lau naŋ
gêŋ sac ndê ŋadalô kalhac ŋac si
sêcbala ma sêpôŋ haduc têŋ iŋ
ndê ŋagatu. Têŋ ndoc sêlô gêŋ sac
lu dinaŋ dôŋ, naŋ ŋac sic iŋlu ndu
dom. Sêmbo tali, ma sêmbaliŋ
iŋlu sêsip sê atu ya-ŋga, naŋ gêŋ
ŋandê solpa golom ŋapaŋ. 21 M
a bieŋ ŋamata sa akêŋ ŋgac naŋ
ndöc hosi ŋahô whasuŋ, ma gic
iŋlu si lau hoŋ ndu. Ma mbac hoŋ
sêhu sêsip ma seŋ ŋac si ŋamsôm.
Seŋ ma seŋ ma seŋ, e sêlic ŋa
tandô.

20

Yala 1,000

1 Ma aö galic aŋela daŋ sip akêŋ
undambê meŋ. Iŋ aŋela naŋ kôc
ki bu yob suŋ baliŋ sac ŋagatam.
Ma iŋ kôc sen gapocwalô-ŋga atu
daŋ yêc iŋ amba. 2-3 Iŋ sip nom
gi ma kôc akô dôŋ, mboc akwa
naŋ dasam bu ŋgac yeyec me
Sadaŋ. Iŋ kôc iŋ ma sô iŋ dôŋ
ŋa sen dinaŋ, goc kêbaliŋ iŋ sip
suŋ baliŋ gi. Ma iŋ kêlahi gatam
ahuc ma sap dôŋ. Sadaŋ oc ndöc
gapocwalô dinaŋ gitôm yala 1,000.
Bocdinaŋ oc tôm dom bu iŋ sa ndi
bu êŋsau lau nom-ŋga tiyham e
yala 1,000 dinaŋ pacndê su. Ma
tiŋambu Anötö oc êŋgapwêc iŋ
su ma iŋ oc sa awê meŋ ma mbo
ŋasawa apê.

4 Aö taŋhê undambê tiyham, ma
galic lau naŋ Anötö kêŋ ŋaclai têŋ
ŋac bu sêmatôc lau, naŋ sêndöc
si pôŋ atu. Ma aö galic lau ŋatô.
Muŋ-ŋga lau dinaŋ sêlhac ŋaŋga
ma sêpuc Anötö ndê yom dôŋ,
ma sêhoc yom asê pi Yisu. Ŋac
sêpôŋ haduc têŋ gêŋ sac ma têŋ
iŋ ndê ŋagatu dom, ma sêkôc iŋ
ndê ŋadalô pi ŋac si sêcbala me
amba dom. Ma tu dinaŋ-ŋga lau
ŋatô sêkêŋ kisa ŋac ma sêtim ŋac
si ŋagôlôŋ kic. Magoc kwahic
dec Anötö uŋ ŋac sa sêmbo tali

† **19:13** Lau ŋatô gauc gêm bu dac dinaŋ iŋ ndê ŋacyo si dac - alic Rev 14:14-20; ma Ais 63:1-3. Ma ŋatô gauc gêm bu Yisu dau ndê dac, naŋ iŋ ndê ŋacyo sêkêc siŋ.

tiyham, bu sênem g ôliŋ sêwhiŋ
Yisu gitôm yala 1,000. 5 Dinaŋ ti
têm lau ŋamata-ŋga sêtisa-ŋga.
Lau ŋatô naŋ sêmbac ndu su,
naŋ oc sêtisa dom e yala 1,000
dinaŋ pacndê. 6 Lau naŋ sêtisa
têŋ têm ŋamata-ŋga dinaŋ, ŋac
lau dabuŋ ma sêtap Anötö ndê
mwasiŋ atu sa. Ŋac oc sêti lau
dabuŋsiga bu sêlhac Anötö lu
Yisu aŋgô-ŋga, ma ŋac oc sênem
gôliŋ sêwhiŋ iŋ gitôm yala 1,000.
Ma ŋac oc sêmbo ŋayham têŋ bêc
Anötö êmatôc lau, bêc naŋ lau
sêmbac ndu tidim tilu-ŋga.

Sadaŋ ndê têm pacndê

7 Tiŋambu, têŋ yala 1,000 dinaŋ
pacndê su goc Anötö oc êŋgapwêc
Sadaŋ su yêc gapocwalô. 8 Ma
iŋ oc sa ndi bu êŋsau lau naŋ
sêmbo nom ŋagameŋ hoŋ, ma
ndic ŋac sa bu sêndic siŋ têŋ
Anötö ndê lau. Sadaŋ oc ndic lau
daêsam andô sa, nditôm gaŋgac
gwêc-ŋga, oc dasê sa nditôm dom.
Anötö ndê ŋacyo dinaŋ sêtôm
Gog ma Magog.* 9 Aö galic ŋac
sêti akêŋ gameŋ hoŋ ma sêŋsêlêŋ
tawahô sa e sêhôc asê gameŋ naŋ
Anötö ndê lau sêndöc. Gameŋ
dinaŋ malac atu naŋ Anötö tac
whiŋ. Ma sêŋgihi Anötö ndê lau
ahuc bu sêndic ŋac, magoc Anötö
kêŋ ya sip akêŋ undambê meŋ gêŋ
ŋac hoŋ su. 10 Ma têŋ dinaŋ iŋ kêŋ
ŋagêyô atu têŋ Sadaŋ naŋ kêsau
ŋac. Iŋ kêbaliŋ iŋ sip sê atu ya
ti gêŋ ŋandê solpa-ŋga, naŋ muŋ-
ŋga sêmbaliŋ gêŋ sac lu propet
tasaŋ sêsip si su. Yêc gameŋ dindê
ŋac oc sêŋsahê ŋandê atu andô
ŋapaŋ têŋ acsalô ma têŋ ôbwêc,
oc pacndê dom.

Anötö oc êmatôc lau batê

11 Dinaŋ su, goc aö galic pôŋ
sêsêp atu, ma Pômdau dau ndöc
ŋahô. Ma umboŋ ma nom giŋga
su yêc iŋ aŋgô-ŋga, ma pacndê
sambuc. 12 Goc aö galic lau
batê hoŋ naŋ sêtisa tiyham. Lau
tiwaê, ma lau waêmba sêwhiŋ,
hoŋ sêtisa s êmbo tali tiyham,
ma sêlhac Anötö ndê pôŋ atu
ŋa-ndö-ŋga. Muŋ-ŋga, têŋ ndoc
lau dinaŋ sêmbo tali, naŋ yom
pi ŋac si mêtê, ma gêŋ hoŋ
naŋ sêkôm, naŋ sêto sip buku
yêc undambê. Ma kwahic dec
Anötö kac buku hoŋ dinaŋ sa, ma
Buku Taŋli-ŋga whiŋ, bu êmatôc
ŋac hoŋ êŋkuc mêtê bocke naŋ
sêkôm têŋ têm sêmbo tali. 13 Lau
hoŋ naŋ sêmbac ndu sêsip gwêc
si, naŋ sêtisa yêc gwêc ŋalôm.
Ma lau batê sêsa akêŋ gameŋ
bocke naŋ sêmbac ndu sêyêc naŋ.
Ma Anötö kêmatôc ŋac hoŋ tôm
gi, kêkuc gêŋ bocke naŋ ŋac
sêkôm su. 14 Pacndê su, goc
iŋ kêbaliŋ iŋ ndê ŋacyo lu naŋ
sêsam bu, "Ŋaclai Dambac Ndu-
ŋga" ma "Ŋaclai Lambwam-ŋga,"
naŋ sêsip sê atu ya-ŋga ŋalôm si.
Ya atu dinaŋ ti gameŋ bu lau sac
sêmbac ndu tidim tilu-ŋga. 15 Ma
lau hoŋ naŋ si ŋaê yêc Buku Taŋli-
ŋga dom, naŋ Anötö kêbaliŋ ŋac
sêsip ya atu sêwhiŋ.

21

Malac Jerusalem Wakuc

1 Têŋ ndoc dinaŋ aö galic
undambê wakuc, ma nom w
akuc, bu nom ti gwêc ŋamata-
ŋga ma undambê ŋamata-ŋga
siŋga su. 2 Ma aö galic malac
dabuŋ Jerusalem wakuc, naŋ
Anötö kêŋ sip akêŋ undambê
meŋ. Iŋ kêgôlôŋ malac wakuc
dau ŋa gôlôŋ ŋayham kêlêc,
gitôm sêŋgôlôŋ awhê daŋ tu bu
nem ŋgac-ŋga. 3 Ma aö gaŋgô
awha atu daŋ sa akêŋ pôŋ atu
meŋ, naŋ sôm, "Kwahic dec Anötö
ma iŋ ndê lau oc sêmbo sêwhiŋ

* **20:8** Gog ma Magog - ŋaê lu dinaŋ hêganôŋ lau hoŋ naŋ daŋgapêc têŋ Anötö ma sêkêŋ kisa têŋ iŋ ndê lau. Alic yom ŋatô yêc Ese 38-39.

dau. Iŋ dau oc ndöc whiŋ ŋac
ti ŋac si Anötö, ma ŋac sêti iŋ
ndê lau. 4 Ŋawapac têm akwa-
ŋga hoŋ pacndê su. Anötö oc
puŋ tasulu su yêc iŋ ndê lau
tandô. Ma ŋac oc sêmbac ndu
me sêhôc ŋandê tiyham dom, ma
ŋac oc tasulu sa me sêtaŋ daŋgibo
tiyham dom."

5 Ma iŋ naŋ ndöc pôŋ atu, naŋ
sôm têŋ aö, "Kwahic dec aö oc
wamasaŋ gêŋ hoŋ tiwakuc. Am
to yom naŋ aö wasôm têŋ am,
bu aneŋ yom iŋ yom ŋandô, ma
am to sip bapia bu lau sêsam
ma sêkêŋ whiŋ." 6 Goc iŋ sôm
têŋ aö, "Aö gac hu gêŋ hoŋ, ma
wandic dabiŋ gêŋ hoŋ. Aêc, aö
gati ŋamata gêŋ hoŋ, ma aö gati
ŋambu gêŋ hoŋ. Ma kwahic dec
gêŋ hoŋ ŋandô sa su. Lau hoŋ naŋ
bu yô ŋac, naŋ wakêŋ bu têŋ ŋac
sênôm yêc Bubata Taŋli-ŋga. Aö
wakêŋ bu dau têŋ ŋac ŋambwa.
7 Lau hoŋ naŋ sêlhac ŋaŋga ma
sêku sac dulu, naŋ oc sêwêkaiŋ
gêŋ wakuc hoŋ dindec. Aö wati
ŋac si Anötö, ma ŋac oc sêti aneŋ
balêkoc awhê ma ŋgac. 8 Tigeŋ
lau naŋ sêtöc dau ma sêsêc si
sêkeŋ whiŋ Yisu ahuc, ma lau naŋ
sêkeŋ whiŋ dom, lau naŋ sêkôm
mêtê sac ti mêtê mockaiŋ-ŋga,
ŋac naŋ sic ŋamalac ndu, lau m
bectoma, lau naŋ sem akiŋ gwam,
ma lau naŋ sêkôm tasaŋ, lau kaiŋ
dinaŋ hoŋ oc sêwêkaiŋ gameŋ ya-
ŋga, naŋ ya sa ŋapaŋ, ma gêŋ
ŋandê solpa oc tuŋ ŋac. Gêŋ
dinaŋ ti ŋac si sêmbac ndu tilu-
ŋga."

9 Aö gaŋgô yom dinaŋ su, goc
aŋela daŋ têŋ aö meŋ. Iŋ aŋela 7
naŋ sêkôc sùc ŋawapac ŋambu-
ŋga-ŋga, naŋ si daŋ. Ma iŋ sôm
têŋ aö bu, "Mweŋ, ma lic! Aö
watôc têŋ am, awhê naŋ Anötö
ndê Domba oc nem." 10 Goc Ŋalau
kôm aö gatuŋ kaiŋ daŋ sa, ma
aŋela dau kôc aö sa ma kêŋ aö gal-
hac lôc atu daŋ ŋahô. Ma malac
dabuŋ Jerusalem, naŋ Anötö kêŋ
sip akêŋ undambê meŋ, naŋ iŋ
tôc têŋ aö. 11 Anötö ndê ŋawasi
gêm malac dau ahuc. Ma malac
dau ŋawasi sa gitôm hoc ŋayham
jaspa ma ŋawa gitôm glas. 12 Aö
galic tuŋ baliŋ daŋ kêgihi malac
dau, ma gatam 12, ma aŋela 12
naŋ sêyob gatam. Ma yêc gatam
12 aö galic ŋaê 12. Lau Israel-ŋga
si gôlôwac toŋ 12 si ŋaê dinaŋ.
13 G atam tö sêyêc tuŋ têŋ ac
pi-ŋga, gatam tö têŋ ac sip-ŋga,
gatam tö yêc ŋamakê daŋga, ma
gatam tö yêc daŋga. 14 Tuŋ dau
sêkwê sac hoc atu 12 ŋahô. Ma
aö galic Anötö ndê Domba ndê
lau aposel 12 si ŋaê sêyêc hoc 12
dinaŋ.

15 Aŋela naŋ sôm yom dau têŋ
aö, naŋ kôc gêŋ danem dôhôŋ
gêŋ-ŋga daŋ naŋ sêmasaŋ ŋa gol,
bu nem dôhôŋ malac, ma tuŋ ti
gatam. 16 Iŋ gêm dôhôŋ malac,
ma tap sa bu malac ŋa-baliŋ-ŋga
gitôm dôŋ 12,000, ma gic pôc-ŋga
gitôm dôŋ 12,000, ma pi lôlôc-
ŋga gitôm dôŋ 12,000.* 17 Ma
iŋ gêm dôhôŋ tuŋ dau ŋadandi,
naŋ gitôm dôŋ 144.† Iŋ kêkuc
dôhôŋ naŋ ŋamalac sênem dôhôŋ
gêŋ-ŋga, ma gêm dôhôŋ malac
dau. 18 Tuŋ dinaŋ, sêmasaŋ ŋa
hoc ŋawasi jaspa. Ma malac
dau sêmasaŋ ŋa gol ŋawasi atu
ma ŋawa gitôm glas. 19-20 Ma
hoc atu-tu 12 naŋ tuŋ sac ŋahô,
naŋ sêŋgôlôŋ ŋa †hoc ŋayham-
ŋayham. Sêŋgôlôŋ hoc ŋamata-
ŋga ŋa hoc ŋayham naŋ sêsam bu
jaspa, ma hoc tilu-ŋga sêŋgôlôŋ
ŋa sapaya, ma hoc titö-ŋga e têŋ
hoc a tu ti-12-ŋga, naŋ sêŋgôlôŋ
ŋa aget, emerel, oniks, kanelian,

* **21:16** Dôŋ dinaŋ sêsam bu 'Stedia,' ma stedia 12,000 dinaŋ gitôm 2,200 kilometa. † **21:17** Dôŋ dinaŋ sêsam bu 'Kyubit,' ma kyubit 144 gitôm 65 mita.

krisolait, beril, topas, krisopras,
yasint, ma ametis. 21 Ma gatam
12 dinaŋ sêmasaŋ ŋa gêŋ ŋawasi
gwêc-ŋga 12 naŋ sêsam bu pearl.
Ma seŋ atu naŋ gic malac dau kôc,
naŋ sêmasaŋ ŋa gol ŋawasi atu,
ma ŋawa gitôm glas.
22 Aö taŋhê malac, ma galic bu
Anötö ndê lôm dabuŋ daŋ kalhac
dom. Ŋahu bu Pômdau Anötö
Ŋaclai Ŋadau, lu iŋ ndê Domba
sêndöc malac dau ŋalôm, ma lau
malac-ŋga sêpônda lôm dabuŋ
daŋ tu bu sênem akiŋ Anötö-ŋga
dom. 23 Ma ac ti ayô mba, ŋahu bu
Anötö dau ndê ŋawasi pô malac,
ma iŋ ndê Domba ndê ŋawê ti lam
malac-ŋga. 24 Lau akêŋ gameŋ
hoŋ oc sêŋsêlêŋ sêmbo ŋawê atu
naŋ sa akêŋ malac dau. Ma
kiŋ nom-ŋga oc sêsôc malac dau
sêndi ti ŋac si waê ti ŋawasi
tôhôŋ. 25 Ôbwêc ti ŋ asec pacndê
sambuc, ma tu dinaŋ-ŋga oc sêsêc
gatam ahuc dom. 26 Gêŋ ŋawasi
ma gêŋ tiwaê akêŋ nom ŋagameŋ
sambob, naŋ Anötö oc kôc sa sôc
malac dau ndi. 27 Magoc gêŋ
ŋadômbwi daŋ oc sôc ndi dom.
Lau naŋ sêkôm mêtê sac ma lau
tasaŋ daŋ oc sêsôc sêndi dom.
Lau naŋ si ŋaê yêc Anötö ndê
Domba ndê Buku Taŋli-ŋga, naŋ
tawasê oc sêsôc sêndi.

22

Bu Taŋli-ŋga

1 Goc aŋela dinaŋ tôc Bu Taŋli-
ŋga têŋ aö, naŋ ŋawa gitôm
glas. Bu dau hêc sa yêc Anötö
ma Domba si pôŋ atu, 2 ma k
eseleŋ kêkuc seŋ atu naŋ gic
malac dau kôc. Ma A Taŋli-ŋga
kalhac bu dau ŋamakê daŋga lu-
lu, ma gêm ŋandô tôm ayô hoŋ.
Ma lau nom-ŋga hoŋ naŋ sêndöc
malac Jerusalem wakuc, naŋ oc
gêmbac kôm ŋac dom, bu A
Taŋli-ŋga dau ŋalauŋ oc kôm ŋac
ŋamlic ŋayham ŋapaŋ. 3 Têŋ têm
ŋamata-ŋga Anötö pucbo nom tu
ŋamalac si sac-ŋga, tigeŋ têŋ têm
ŋambu-ŋga ŋawapac dau oc pac-
ndê sambuc. Anötö lu Domba si
pôŋ kiŋ-ŋga oc lhac malac lôm,
ma iŋ ndê lau oc sênem akiŋ iŋ
yêc dindê. 4 Ŋac oc sêlic iŋ aŋgô
andô, ma iŋ ndê ŋaê oc yêc ŋac
si sêcbala. 5 Gameŋ oc ŋasec sa
tiyham dom, bu ôbwêc pacndê,
ma lau oc sêpônda lam ŋawê ti
ac ŋawê dom. Ŋahu bu Pômdau
Anötö ndê ŋawê oc pô ŋac. Ma
lau dinaŋ oc sêmbo ti sênem gôliŋ
sêtôm kiŋ ŋapaŋ.

Pômdau Yisu oc mbu meŋ

6 Aö galic gêŋ hoŋ dinaŋ su,
goc aŋela dau sôm têŋ aö, “Yom
hoŋ dindec iŋ yom ŋandô, ma
yom ŋayham tu lau hoŋ sêkêŋ
whiŋ-ŋga. Pômdau Anötö naŋ
kêŋ iŋ ndê Ŋalau puc lau propet
dôŋ, naŋ kwahic dec kêkiŋ iŋ ndê
aŋela bu tôc gêŋ hoŋ dindec asê
têŋ iŋ ndê lau akiŋ. Ma gêŋ dau
kêpiŋ bu oc ŋandô sa.”
7 Ma Yisu sôm, “Aŋgô! Kêpiŋ su
oc wambu wameŋ. Asa naŋ kôc
yom naŋ Anötö hoc asê gwanaŋ
yêc buku dindec, naŋ sa ma
daŋga wambu, naŋ oc tap Anötö
ndê mwasiŋ atu sa.”
8 Aö Jon gaŋgô ma galic gêŋ hoŋ
naŋ gato sip bapia dindec. Ma têŋ
ndoc aŋela tôc gêŋ hoŋ dau asê
têŋ aö su, naŋ aö gahu dauŋ gayêc
iŋ gahi-ŋga bu wampiŋ iŋ. 9 Tigeŋ
iŋ sôm têŋ aö, “Kôm bocdinaŋ
dom! Pôŋ hamduc têŋ Anötö ma
êmpiŋ iŋ tigeŋ! Aö ŋgac akiŋ
ŋambwa, gatôm am, ma gatôm
am nem asidôwai lau propet, ma
gatôm lau naŋ daŋga wambu yom
hoŋ naŋ yêc buku dindec.”
10 Goc iŋ sôm têŋ aö, “Ndoc meŋ
kêpiŋ. Bocdinaŋ yom naŋ Anötö
hoc asê yêc buku dindec naŋ, siŋ
kwi dom, magoc kêŋ yêc lhu bu
lau sêsam. 11 Lau naŋ sêsap mêtê
sac ma mêtê ŋadômbwi dôŋ, naŋ

oc sêkôm sêmbo e Yisu mbu meŋ.
Magoc lau naŋ sêsa lêŋ gitêŋ
ma lêŋ dabuŋ, naŋ sêsap si lêŋ
ŋayham dau dôŋ maŋ e Yisu mbu
meŋ.”
12 Ma Yisu sôm, “Am ŋgô! Kêpiŋ
su oc wambu wameŋ, ma wakêŋ
ŋagêyô ŋayham me sac têŋ lau
hoŋ êŋkuc mêtê naŋ ŋac sêkôm.
13 Ŋamata-ŋga têŋ gêŋ hoŋ, ma
têŋ gêŋ hoŋ ŋambu-ŋga, aö dec
gambo. Aêc, aö gati ŋamata gêŋ
hoŋ, ma gati ŋambu gêŋ hoŋ. Aö
gac hu gêŋ hoŋ, ma wandic bata
gêŋ hoŋ. 14 Mac lau naŋ ambo
ahê mêtê sac hoŋ, dec tôm mac
aŋgwasiŋ nem ŋakwê ŋawasi sa,
naŋ oc atap Anötö ndê mwasiŋ
atu sa. Iŋ oc kêŋ mac aneŋ ŋandô
yêc A Taŋli-ŋga, ma mac oc asôc
malac Jerusalem wakuc ŋagatam
andi. 15 Magoc lau sac oc sêsôc
sêndi dom. Lau mbectoma, lau
naŋ sêkôm mêtê mockaiŋ-ŋga,
ŋac naŋ sic ŋamalac ndu, ma lau
naŋ sem akiŋ anötöi gwam, ti lau
naŋ sêkôm tasaŋ ma ŋac naŋ atac
whiŋ mêtê tasaŋ, lau hoŋ dinaŋ
oc gacgeŋ sêmbo awê gitôm giam
pôm.
16 “Aö Yisu dec, kakiŋ aneŋ
aŋela bu hoc yom hoŋ dindec asê
têŋ mac, bu andic dulu têŋ Anötö
ndê lau dabuŋ hoŋ. Aö Dawid ndê
Ŋahu, naŋ gambo gamuŋ iŋ, ma
Dawid ndê Wakuc bocdinaŋ. Ma
aö gatôm Têtênda, tata bêbêc-ŋga
naŋ ŋawasi atu.”
17 Ŋalau Dabuŋ, lu awhê naŋ
oc nem Anötö ndê Domba, naŋ
sêsôm bu, “Mweŋ!” Ma am asa
naŋ ŋgô yom dindec, naŋ sôm,
“Mweŋ!” Am asa naŋ bu yô am,
naŋ mweŋ, ma nôm Bu Taŋli-ŋga
naŋ am oc kôc sa ŋambwa, ŋaôli
mba. 18 Tigeŋ aö wapuc yom hoŋ
naŋ Anötö hoc asê gwanaŋ yêc
buku dindec, naŋ dôŋ. Ŋamalac
daŋ bu ndic têku yom dindec ŋa
iŋ dau ndê yom, dec Anötö oc kêŋ
ŋawapac hoŋ naŋ gato ŋayom sip
buku dindec, naŋ têŋ iŋ. 19 Ma
ŋamalac daŋ bu kôc yom ŋalhô
daŋ su yêc yom naŋ Anötö hoc
asê gwanaŋ yêc buku dindec, dec
Anötö oc seŋ iŋ su bocdinaŋ, ma
iŋ oc so gêŋ ŋayham-ŋayham naŋ
buku dindec tôc asê. Iŋ oc wêkaiŋ
ndê mala yêc malac dabuŋ dom,
ma neŋ ŋandô yêc A Taŋli-ŋga
dom.
20 Iŋ naŋ hoc yom ŋandô asê
pi gêŋ hoŋ dindec, naŋ sôm,
“Yomandô! Kêpiŋ su aö oc
wambu waloc.”
Yomandô! Mweŋ Pômdau Yisu!
21 Pômdau Yisu ndê mwasiŋ ndi
têŋ Anötö ndê lau hoŋ. Yomandô!